Džin Auel

ZEMLJA OSLIKANIH PEĆINA

S engleskog preveli Mirjana Zivković i Vuk Perišić
Algoritam Beograd, 2011
Naslov originala JEAN M. AUEL
THE LAND OF PAINTED CAVES

Raeni
prvorođenoj, poslednjoj pomenutoj, uvek voljenoj,
i Frenku,
koji je uvek tu za nju,
i Ameliji i Bretu, i Ejmoriju,
divnim mladim ljudima,
s ljubavlju.

1

Skupina putnika išla je stazom koja je vodila između bistre iskričave vode Travnate reke i crne krečnjačke stene prošarane belim žilama, slede-ći trag divljači koji se protezao paralelno sa desnom obalom. U koloni po jedan zaobišli su okuku na mestu gde je kameni zid štrcao i približavao se ivici vode. Ispred njih se, pod uglom, jedna uža stazica odvajala ka mestu prelaza gde je reka postajala šira i plića, penušavo klokoćući oko stenja koje je virilo iz nje.
Pre nego što su stigli do mesta račvanja, jedna mlada žena na početku kolone iznenada stade, razrogači oči i ukoči se, zureći preda se. Pokazala je bradom, jer nije želela da se

pomeri. „Pogledajte! Tamo!" siktavo je prošaputala. „Lavovi!"
Džoharan, vođa, podiže ruku zapovedajući ostalima da stanu. Malo dalje od mesta na kome se trag račvao, ugledaše blede žutosmeđe pećinske lavove gde se vrzmaju po travi. Trava ih je uspešno skrivala, i da nije bilo oštrovide Tefone najverovatnije bi ih primetili tek kada bi im prišli mnogo bliže. Mlada žena iz Treće pećine imala je izuzetan vid. Iako veoma mlada, bila je poznata po svojoj sposobnosti da odlično vidi na daljinu. Taj njen urođeni dar otkrili su vrlo rano i počeli su da je obučavaju još kao devoj-čicu; bila je njihov najbolji osmatrač.
Ispred tri konja pri kraju skupine išli su Ejla i Džondalar. Oboje podigoše pogled da vide šta je to prouzrokovalo zastoj. „Pitam se zašto smo stali", reče Džondalar zabrinuto mršteći čelo na svoj poznati način. Ejla pomno osmotri vođu i ljude oko njega i istog časa zaštitnički položi šaku na topli zamotuljak u nosiljci od kože na grudima. Džonejla je nedavno nahranjena i spavala je, ali se promeškoljila kada ju je majka dodir-nula. Ejla je posedovala neugodnu sposobnost. Još kao mala, dok je živela s Plemenom, naučila je da tumači jezik tela. Niko nije morao da joj kaže da je Džoharan uznemiren a Tefona uplašena, ona je to znala.
I Ejla je imala izuzetno oštar vid. Takođe je mogla da čuje zvukove više od uobičajenog opsega i da oseti duboke tonove ispod tog opsega. I čulo mirisa i ukusa bili su joj veoma razvijeni, ali ona nikada sebe nije po-redila ni sa kim, tako da uopšte nije bila svesna koliko je izuzetna njena percepcija. Rođena je sa veoma izoštrenim čulima, što joj je sasvim sigurno pomoglo da preživi pošto je s pet godina izgubila oba roditelja i sve što je poznavala. Bila je samouka.

Razvijala je urođene sposobnosti tako što je godinama proučavala životinje, uglavnom mesoždere, dok je samu sebe učila
da lovi. Kada su se svi ukočili, razabrala je tiho, ali poznato rezanje lavova, a blagi povetarac doneo je do nje njihov karakteristični miris. Primetila je da ljudi na početku kolone gledaju ispred sebe. Kada je i ona pogledala u tom pravcu, uočila je nekakvo kretanje. Iznenada, mačke skrivene u travi kao da su iskočile pred nju. Jasno ih je videla. Razabrala je dva mla-dunca i tri ili četiri odrasla pećinska lava. Čim je krenula napred, jednom rukom je posegnula ka bacaču koplja u petlji za nošenje na kaišu, a drugom ka koplju u tobolcu koji joj je visio na leđima. „Kuda ćeš?" upitao je Džondalar.
Zastala je. „Ispred mesta na kome se trag račva ima lavova", tiho je odgovorila.
Džondalar se okrenuo da pogleda i primetio kretanje koje je poisto-vetio s lavovima sada kada je znao šta traži. I on je posegao za oružjem. „Ostani ovde sa Džonejlom. Idem ja."
Ejla spusti pogled na usnulu bebu, a onda ga podiže ka njemu.
„Dobar si sa bacačem koplja, Džondalare, ali tamo su najmanje dva mladunca i tri odrasla lava, možda ih ima i više. Ako se lavovima samo učini da su mladunci u opasnosti pa odluče da napadnu, biće ti potrebna pomoć, neko ko će te podržati, a dobro znaš da sam bolja od svih ostalih, osim tebe."
Ponovo je nabrao čelo dok je razmišljao zagledan u nju, a onda je klimnuo: „U redu... ali ostani iza mene." Krajičkom oka je uočio kretanje i osvrnuo se. „Šta ćemo s konjima?"
„Znaju da su lavovi u blizini. Pogledaj ih", reče Ejla.

Džondalar se zagleda u konje. Sva tri konja, pa i mlada ždrebica, zurila su napred, očigledno svesni ogromnih mačaka. Džondalar se ponovo namr-štio. „Hoće li sa njima biti sve u redu? Najviše me brine mala Sivka?"
„Znaju oni da se klone tih lavova, ali nigde ne vidim Vuka", reče Ejla. „Zviznuću mu."
„Ne moraš", primeti Džondalar, pokazavši prstom u suprotnom pravcu. „Sigurno je i on nešto osetio. Evo ga, dolazi."
Ejla se okrenu i ugleda vuka gde juri ka njoj. Ta velika zver psećeg roda bila je veličanstvena životinja, veća od većine, a povreda iz borbe s drugim vukovima, iz koje je izišao sa savijenim uvetom, davala mu je mangupski izgled. Dala mu je onaj naročiti znak koji je koristila kada su lovili zajedno. Znao je da to znači da treba da ostane u blizini i budno motri na nju. Pognuti, požurili su da zaobiđu ljude, trudeći se da ne izazovu nikakvu pometnju i da ostanu što neprimetniji.
„Drago mi je što ste ovde", rekao je tiho Džoharan kada su se njegov brat i Ejla, u pratnji vuka, nečujno pojavili s bacačima koplja u ruci.
„Znaš li koliko ih je?" upitala je Ejla.
„Više nego što sam mislila", odvratila je Tefona, nastojeći da ostane mirna i ne pokaže strah. „Kada sam ih ugledala, pomislila sam da ih je
možda tri ili četiri, ali stalno se kreću kroz travu, i sada mislim da ih je desetak, a možda i više. Veliki čopor."
„Samouvereni su", primeti Džoharan.
„Otkud znaš?" upita Tefona.
„Ne obraćaju pažnju na nas."
Džondalar je znao da njegova družbenica vrlo dobro poznaje ogromne mačke. „Ejla poznaje pećinske lavove", reče on.

„Možda bi trebalo nju da pitamo šta misli."
Džoharan klimnu u njenom pravcu i tiho postavi pitanje.
„Džoharan je u pravu. Znaju da smo ovde. Znaju koliko je njih i koliko je nas", reče Ejla, pa dodade: „Možda misle da smo krdo konja ili turova i pretpostavljaju da će moći da izdvoje nekog slabijeg. Mislim da su novi u ovoj oblasti."
„Zašto to misliš?" upita Džoharan. Njemu će njeno poznavanje če-tvoronožnih grabljivica, i njen neobični naglasak koji je posebno dolazio do izražaja u trenucima poput ovog, zauvek ostati tajna.
„Ne znaju ko smo, zato su tako samouvereni", nastavila je Ejla. „Da je to neki ovdašnji čopor koji živi u blizini ljudi, i da su ih ljudi gonili ili lovili nekoliko puta, sigurno ne bi bili toliko opušteni."
„Možda bi trebalo da ih malo zabrinemo", primeti Džondalar.
Džoharan namršti čelo gotovo isto kao i njegov viši, iako mlađi brat. Ejla dobi želju da se osmehne, ali to u ovom trenutku ne bi bilo primereno, kao što nije bilo ni u mnogim sličnim situacijama kada je takođe morala da se suzdrži.
„Možda bi bilo mudrije jednostavno ih zaobići", reče tamnokosi vođa.
„Ne bih rekla", reče Ejla oborivši glavu i uprevši pogled u tle. Nikako nije mogla da se navikne da protivureči muškarcu u prisustvu drugih, posebno vođi, iako je znala da je takvo ponašanje sasvim prihvatljivo među Zelandoncima. Na kraju krajeva, pojedine vođe bile su žene - Džoharano-va i Džondalarova majka takođe je nekad bila voda - ali Pleme u kome je ona odrasla nije trpelo takvo ponašanje žena.
„Zašto da ne?" upitao je Džoharan, još jače se namrštivši.
„Ti lavovi se odmaraju suviše blizu doma Treće pećine", tiho

je prozborila Ejla. „Lavova će uvek biti u blizini, ali ako ovima bude ovde sve potaman, mogli bi pomisliti da se mogu vratiti ovamo da predahnu kada god požele, a onda će u svima koji im se približe videti plen, što se naročito odnosi na decu i stare. Mogli bi postati pretnja za ljude koji žive u Steni dve reke, i za ostale obližnje Pećine, posebno Devetu."
Džoharan duboko uvuče vazduh i pogleda svog svetlokosog brata.
„1 tvoja družbenica i ti ste u pravu, Džondalare. Možda je kucnuo čas da stavimo tim lavovima do znanja da ne mogu da se nasele tako blizu naših domova."
„Ovo je prava prilika da upotrebimo bacače koplja. Omogućiće nam da lovimo s bezbednc udaljenosti. Nekolicina ovdašnjih lovaca je vežbala", reče Džondalar. Upravo /.bog ovoga je želeo da se vrati kući i svima pokaže oružje koje je smislio. „Možda čak nećemo morati da ubijemo nijednog lava, već samo da ranimo neke kako bismo ih naučili da se klone ovog mesta."
„Džondalare", blago ga oslovi Ejla. Sada će morati njemu da se suprotstavi, ili bar da ga natera da razmisli. Ponovo je oborila pogled. Posle nekoliko trenutaka ponovo ga podiže pa se zagleda pravo u njega. Nije se plašila da mu iznese svoje mišljenje, ali je želela da to uradi s poštovanjem.
„Bacač koplja jeste dobro oružje. Pomoću njega koplje može da bude izbačeno s mnogo veće udaljenosti nego kada se baca rukom, i zato je bez-bednije, ali ono što je bezbednije nije uvek i bezbedno. Ranjena životinja je nepredvidiva. Pećinski lav je veoma snažan i brz, a ako je povređen i trpi bol, u stanju je svašta da uradi. Ako odlučiš da upotrebiš to oružje protiv ovih lavova, upotrebi ga da ubiješ, a ne da raniš."

„U pravu je, Džondalare", reče Džoharan.
Džondalar se namršti na brata, ali se već u narednom trenutku pometeno osmehnu. „Da, u pravu je, ali ma koliko da su opasni, uvek mi je mrsko da ubijem pećinskog lava ako baš ne moram. Predivni su, kreću se tako gipko i graciozno. Pećinski lavovi se malo čega plaše. Snaga im uliva samouverenost." Pogledao je Ejlu i oči mu zaiskriše od ponosa i ljubavi. „Oduvek sam smatrao da totem pećinskog lava savršeno odgovara Ejli." Zbunio se kada je shvatio da je upravo javno pokazao koliko su jaka njegova osećanja prema njoj, te blago porumene. „Ipak mislim da u ovom trenutku bacači koplja mogu biti veoma korisni."
Džoharan je primetio da se većina putnika okupila oko njih. „Koliko je onih među nama koji znaju da ih koriste?" pitao je brata.
„Ti, ja i Ejla, razume se", reče Džondalar osmotrivši skupinu. „Ru-šemar je dosta vežbao i prilično je dobar. Solaban je pravio drške od slonovače za oruđa koja koriste neki od nas i nije imao vremena da vežba, ali zna kako se koristi."
„Isprobala sam bacač koplja nekoliko puta, Džoharane, nemam svoj, i nisam baš naročito dobra", rekla je Tefona, „ali umem da bacam koplje bez držača."
„Hvala, Tefona, što si me podsetila", reče Džoharan. „Gotovo svi barataju kopljima bez bacača, ne izostavljajući ni žene. Ne smemo to zaboraviti." Potom se obratio ostalima. „Moramo tim lavovima staviti do znanja da ovo nije dobro mesto za njih. Svi koji žele u poteru za njima, bilo da bacaju koplje rukom ili pomoću bacača, neka dođu ovamo."
Ejla poče da odrešuje nosiljku s bebom. „Folara, da li bi pripazila Džonejlu?" upita ona Džondalarovu mlađu sestru

dok joj je prilazila. „Ili bi radije ostala da loviš pećinske lavove."
„Išla sam u pohode, ali nikada nisam dobro baratala kopljem, a izgleda da nisam mnogo bolja ni sa bacačem", odvrati Folara. „Uzeću Džonej-lu." Dete je sada već bilo potpuno budno, i kada je mlada žena ispružila ruke, beba ćutke dopusti da je tetka uzme.
„Ja ću joj pomoći", Proleva reče Ejli. Džoharanova družbenica tako-de je nosila bebu u nosiljci na grudima, svega nekoliko dana stariju od Džo-nejle, a pored nje je imala da vodi računa i o živahnom dečaku koji je mogao da izbroji šest godina. „Bilo bi dobro da svu decu odvedemo odavde, možda da ih sklonimo iza stene koja štrči, ili popnemo do Treće pećine."
„Odlična ideja", reče Džoharan. „Lovci ostaju ovde, ostali se vraćaju, ali veoma polako i bez iznenadnih pokreta. Neka ti pećinski lavovi misle da tumaramo unaokolo poput krda turova. Kada se podelimo, skupine moraju da se drže zajedno, jer će oni verovatno poći za svakim ko ostane sam."
Ejla se okrenu ka četvoronožnim lovcima i ugleda mnogobrojna lavlja lica okrenuta ka njima. Bili su na oprezu. Posmatrala je životinje kako se kreću i počela da uočava izvesne pojedinosti po kojima je uspevala da ih razlikuje, što joj je pomagalo da ih prebroji. Motrila je veliku ženku koja se nehajno okrenula - ne, to je mužjak, shvati ona kada otpozadi ugleda njegove muške atribute. Na trenutak je zaboravila da ovdašnji mužjaci nemaju grive. Mužjaci pećinskih lavova u blizini njene doline na istoku, među njima i oni koje je vrlo dobro poznavala, imali su nešto dlake oko glave i vrata, ali je ona bila retka. Ovo je veliki čopor, pomisli ona, izbrojala je više od dve pune šake, a

možda ih je čak i tri, ako ubroji i mladunče.
Dok ih je posmatrala, veliki lav je napravio još nekoliko koraka ka polju i nestao u travi. Iznenadila se kada je shvatila da te visoke, tanke stabljike mogu odlično da zaklone čak i tako velike životinje.
Iako su kosti i zubi pećinskih lavova - tih mačaka što su volele da se nastanjuju u pećinama s kostima koje su ostavile za sobom - bili istog oblika kao kosti i zubi njihovih potomaka koji će jednog dana tumarati udaljenim predelima kontinenta daleko na jugu, oni su bili upola, a neki i dvostruko veći. Zimi bi im izraslo deblje zimsko krzno, tako bledo da je bilo gotovo belo, što im je omogućavalo da se sakriju u snegu, jer su oni bili grabljiv-ci koji love preko cele godine. Letnje krzno im je takođe bilo bledo, ali malo više žućkastosmeđe. Neke od ovih mačaka još su se linjale, tako da su delovale dronjavo i pegavo. Ejla je posmatrala skupinu uglavnom žena i de-ce kako se odvaja od lovaca i vraća ka steni koju su nedavno prošli u pratnji nekoliko mladića i žena sa spremnim kopljima, koje im je Džoharan dodelio kao stražu. Potom je primetila da su konji izrazito nervozni, i resila da ih umiri. Dala je znak Vuku da pođe s njom i zaputila se ka konjima.
Kad su prišli, izgledalo je da je Njiski veoma drago što vidi i nju i Vuka. Kobila se nije plašila velikog grabljivca. Znala je Vuka još dok je bio sićušna krznata loptica, pomogla mu je da odraste. Ejla je, međutim, bila
zabrinuta. Želela je da se i konji vrate sa ženama i decom iza kamenog zida. Mogla je da izda Njiski mnoga naređenja pomoću reci i znakova, ali nije znala kako da naloži kobili da pođe sa ostalima, a ne za njom.
Trkač je zanjištao kada se približila. On je bio

najuznemireniji. Pozdravila je smeđeg pastuva s puno ljubavi, i potapšala i počešala nestašnu sivu ždrebicu, a zatim je obgrlila snažni vrat tamnosmeđe kobile koja joj je bila jedini prijatelj prvih usamljeničkih godina pošto je napustila Pleme.

Njiska se oslonila o mladu ženu spustivši joj glavu na rame. To je uvek radila kada su jedna drugu hrabrile. Ejla joj se obrati mešavinom plemenskih znakova, koje je izvodila šakama, i reči i životinjskih zvukova koje je oponašala. Bio je to poseban jezik koji je razvila s Njiskom dok je ova bila još ždrebe, pre nego što ju je Džondalar naučio svoj jezik. Ejla je kazala kobili da pođe sa Folarom i Prolevom. Mada nije mogla znati da li ju je kobila razumela ili je jednostavno znala šta je bezbednije i za nju i za njeno ždrebe, bilo joj je drago kada je videla da se povlači ka steni sa ostalim majkama pošto ju je usmerila u tom pravcu.

Zato je ionako već nervozan i živčan Trkač gotovo pomahnitao kada je kobila stala da se udaljava. Iako je bio odrastao, mladi pastuv je navikao da sledi svoju ženku, posebno kada su Ejla i Džondalar jahali zajedno, ali ovog puta nije odmah krenuo za njom. Propinjao se, trzao glavom i rzao. Džondalar ga je čuo, okrenuo se ka pastuvu i ženi i pridružio im se. Mladi konj poče da ga gura njuškom. Kao iskusni predvodnik malog krda koje se sastojalo od dve ženke, Džondalar se pitao da li i pastuv počinje da se ponaša zaštitnički, jer su se sada i u njegovom malom krdu nalazile dve kobile. Najpre mu se obratio, zatim je počeo da ga miluje i češka po omiljenim mestima ne bi li ga smirio, i na kraju ga je pljesnuo po sapi-ma i naložio mu da pođe s Njiskom. To je bilo dovoljno da konj pođe u željenom pravcu.

Ejla i Džondalar se vratiše do lovaca. Džoharan i dvojica

njegovih najbližih prijatelja i savetnika, Solaban i Rušemar, stajali su zajedno u sredini skupine koja je ostala. Sada se činilo da je mnogo manja. „Razmatrali smo koji bi bio najbolji način za lov na njih", obavesti Džoharan par koji se vratio. „Nisam načisto koju strategiju da primenim. Da pokušamo da ih opkolimo? Ili da ih poteramo u određenom pravcu? Iskreno da vam kažem, znam kako se radi mesa love srne, bizoni ili tur, pa čak i mamut. Ubio sam uz pomoć ostalih lovaca jednog ili dva lava koji su se suviše približili logorištu, ali obično ne lovim lavove, naročito ne ceo čopor."
„Pitajmo Ejlu, ona poznaje lavove", reče Tefona.
Svi se okrenuše ka njoj. Većina je čula priču o tome kako je Ejla prihvatila ranjenog mladunca lava i brinula se o njemu dok nije odrastao. Kada im je Džondalar ispričao da ju je lav slušao isto kao i vuk, poverovali su mu.
„Sta ti misliš, Ejla?" upitao ju je Džoharan.
„Primećujete li kako nas lavovi posmatraju? Isto kao što mi posma-tramo njih. Oni sebe smatraju lovcima. Možda bi se iznenadili ako bi za promenu postali plen", rekla je Ejla i na trenutak zaćutala. „Mislim da bi trebalo da ostanemo na okupu i zajedno pođemo na njih, možda čak i da vičemo i deremo se, pa da vidimo hoće li se povući. Neka vam koplja ipak budu spremna, za slučaj da jedan ili više njih nasrnu na nas pre nego što se mi odlučimo da se pokrenemo."
„Da krenemo pravo na njih?" mršteći se upita Rušemar.
„Moglo bi da uspe", reče Solaban. „Ako ostanemo na okupu, možemo da pazimo jedni na druge."
„Meni to izgleda kao dobar plan, Džoharane", reče Džondalar.
„Pretpostavljam da nije lošiji od bilo kog drugog. Dopada mi se ideja da ostanemo na okupu i pazimo jedni na druge",

reče vođa.
„Ja ću poći prvi", reče Džondalar i podiže koplje spremno na bacaču. „Pomoću ovoga mogu brzo da izbacim koplje."
„Siguran sam da možeš, ali sačekaj da se približimo kako bismo svi imali naciljanu metu", primeti Džoharan.
„Svakako", složi se Džondalar. „Svako mora imati partnera koji će ga štititi u slučaju da ne pogodi lava i ovaj krene na njega umesto da pobegne. Partneri sami odlučuju ko će prvi baciti koplje, ali ako budemo svi čekali na znak pre nego što hitnemo koplje, nastaće neopisiva pometnja."
„Kakav znak?" upita Rušemar.
Džoharan je nekoliko trenutaka ćutao, a onda reče: „Posmatrajte Džon-dalara. Čekajte da on prvi izbaci koplje. To može da bude znak za ostale." „Ja ću biti tvoj partner, Džoharane", prijavi se Rušemar. Vođa klimnu.
„Meni je potreban neko da mi čuva leđa", reče Morizan. Ejla se pri-seti da je on sin Manvelarove družbenice. „Nisam siguran koliko sam dobar, iako sam vežbao."
„Mogu ja da ti budem partnerka. Koristila sam već bacač koplja."
Ejla se okrenu kada začu ženski glas i ugleda Folarinu crvenokosu prijateljicu Galeju.
I Džondalar se okrenuo. To je jedan od načina da se zbližiš sa sinom vođine družbenice, pomisli on, i pogleda u Ejlu, pitajući se da li je i njoj to palo na pamet.
„Ja mogu da budem Tefonin partner, ako ona to želi", reče Solaban, „pošto ću koristiti koplje kao i ona, a ne bacač koplja."
Mlada žena mu se osmehnu, srećna što će pored nje biti zreo i iskusniji lovac.
„Ja sam vežbao bacanje koplja pomoću bacača", reče

Palidar. On je bio prijatelj Vilamarovog šegrta Tivonana. Vilamar je bio Glavni trgovac.
„Možemo da budemo partneri, Palidare", reče Tivonan, „ali ja umem da koristim samo koplje."
„Ni ja zapravo nisam mnogo koristio bacač koplja", primeti Palidar.
Ejla se osmehnu mladićima. Pošto je bio šegrt kod trgovca Vilamara, Tivonan će sasvim sigurno poslati naredni Veliki trgovac Devete pećine. Njegov prijatelj Palidar pošao je sa njim kada je ovaj posetio njegovu Pećinu za vreme jednog kratkog trgovačkog pohoda. Upravo je Palidar pronašao mesto gde je Vuk uleteo u strašnu borbu sa ostalim vukovima, i doneo ga k njoj. Smatrala ga je dobrim prijateljem.
„Nisam mnogo koristio taj bacač, ali umem da baratam kopljem."
To je Mejera, akolitkinja zelandone iz Treće, preslišavala se Ejla, se-tivši se da je mlada žena bila sa njima kada je Ejla prvi put otišla u Bezdan stenovite česme u potragu za životnom silom Džondalarovog mlađeg brata, kada su pokušali da pomognu njegovom elanu da pronađe put u svet duhova.
„Svi su već izabrali partnere, tako da smo izgleda samo mi ostali. Ja ne samo da nisam vežbao bacanje koplja pomoću bacača, već nisam pravo ni video kako se koristi", reče Džalodan, Morizanov rođak, sin Man-velarove sestre koja je bila u gostima u Trećoj pećini. Nameravao je da putuje s njima na Letnji sabor i da se tamo ponovo nađe sa ljudima iz svoje Pećine.
To je bilo to. Dvanaestoro muškaraca i žena krenuće u lov na otprilike isti broj lavova: životinje su bile brže, jače i

svirepije, i živele su od lova na slabiji plen. Ejlu su počele da muče sumnje i podilazila ju je jeza. Protrljala je ruke i osetila da se naježila. Kako uopšte može pasti na pamet šačici krhkih ljudskih bića da napadne čopor lavova? Ugledala je još jednog mesoždera, onog koga je znala, i dala životinji znak da ostane uz nju, razmišljajući: dvanaestoro ljudi - i Vuk.
„Idemo", reče Džoharan, „ali ostanite na okupu."
Dvanaestoro lovaca iz Treće i Devete pećine Zelandonaca pođoše zajedno pravo na čopor ogromnih mačaka. Bili su naoružani kopljima sa vrhovima od zašiljenog kremena, kosti ili slonovače izbrušene u glatke okrugle oštre šiljke. Neki su imali bacače koplja koji su u stanju da hitnu koplje mnogo dalje, jače i brže nego raka, mada su lavovi dotad ubijani i samo pomoću koplja. Ovo bi mogla biti proba za Džondalarovo oružje, ali će još više biti proba hrabrosti onih koji love.
„Odlazite!" povikala je Ejla kada su polši. „Ne želimo vas ovde!"
Još neki prihvatiše ovaj napev, unevši izvesne izmene. Drali su se i urlali na životinje dok su se približavali, terajući ih. U početku su ih mačke, kako mlade tako i stare, samo posmatrale dok su prilazili. Onda su neke od njih počele da se muvaju unaokolo i vraćaju u travu koja ih je tako dobro skrivala, da bi ubrzo potom ponovo izišle kao da nisu bile sigurne šta im valja činiti. Oni koji su se povukli sa mladuncima, vratili su se bez njih.
„Izgleda da ne znaju šta bi sa nama", reče Tefona iz sredine skupine lovaca koja je napredovala, osećajući se nešto sigurnije nego kada su tek
bili krenuli. Međutim, kada je veliki mužjak zarežao na njih,

svi su uplašeno poskočili i ukopali se u mestu.
„Nije trenutak za oklevanje", reče Džoharan i jurnu napred.
Nastaviše. U početku je njihov poredak bio pomalo razvučen, ali su se ubrzo ponovo okupili. Svi lavovi su se ushodali, neki su im okrenuli leđa i nestali u visokoj travi, a veliki mužjak je ponovo zarežao, pa počeo da riče ne pomerajući se s mesta. Još nekoliko velikih mačaka bilo je raspoređeno iza njega. Ejla je osetila miris straha koji su lučili ljudi lovci i bila je sigurna da su ga nanjušili i lavovi. I sama je bila uplašena, ali strah je nešto što ljudi mogu da prevazidu.
„Mislim da bi trebalo da se pripremimo", primeti Džondalar. „Ovaj mužjak ne deluje nimalo srećno, a ima i pojačanje."
„Zar ne možeš da ga pogodiš odavde?" upita Ejla. Začula je roktanje koje je obično prethodilo lavljoj rici.
„Verovatno bih mogao", odvrati Džondalar, „ali više bih voleo da mu se primaknem, kako bih bio siguran da neću promašiti."
„Ni ja nisam siguran da ću pogoditi sa ovolike udaljenosti. Moramo se približiti", reče Džoharan stupajući dalje. Ljudi se zbiše i nastaviše, ne prestajući da viču. Ejli se, međutim, činilo da ispuštaju sve nesigurnije zvu-ke što su se više primicali. Pećinski lavovi se ukočiše. Delovali su napeto dok su promatrali primicanje neobičnog krda koje se nije ponašalo nimalo nalik njihovom uobičajenom plenu.
Onda se sve odigralo u istom trenutku.
Rika velikog mužjaka bila je zaglušujuća i od nje se posrtalo, naročito kada je dopirala iz ovakve blizine. Pojurio je ka njima. Dok im se približavao i pripremao za skok, Džondalar je izbacio koplje.
Ejla nije ispuštala iz vida ženku s desne strane. Otprilike u

istom trenutku kada je Džondalar izbacio koplje, lavica je jurnula, spremna za skok.
Ejla se povukla i naciljala. Osetila je kako se bacač koplja i koplje na njemu podižu gotovo bez njenog znanja. Njoj je to bilo sasvim prirodno, nije ni smatrala da je ta kretnja namerna. Džondalar i ona koristili su to oružje na svom jednogodišnjem Putovanju u povratku u pleme Zelan-donaca i toliko se izveštila da je sada bez razmišljanja koristila bacač. Lavica je skočila, ali ju je Ejlino koplje presrelo na pola puta. Pogodilo je veliku mačku odozdo i čvrsto joj se žarilo u grlo, zadavši joj iznenadnu smrtonosnu ranu. Krv je pokuljala i lavica se skljokala na tle.
Žena je brže-bolje izvadila drugo koplje iz tobolca i pričvrstila ga za bacač osvrćući se da vidi šta se još dešava. Videla je da je poletelo Džo-haranovo koplje i da je jedan otkucaj srca kasnije za njim sunulo još jedno. Primetila je da je Rušemar u stavu koji je govorio da je upravo hitnuo koplje. Videla je još jednu veliku lavicu kako pada. Drugo koplje je pronašlo zver pre nego što je pala na tle. Još jedna lavica je nastavila da nadire. Ejla je bacila koplje. Primetila je da je to isto učinio još neko, trenutak
pre nje. Posegnula je za sledećim kopljem, postaravši se da ga namesti kako treba: vrh - pričvršćen za kratku zašiljenu motku predviđenu da se odvoji od motke glavnog koplja bio je dobro nameštten, a za rupu na debljem kraju dugačke motke koplja bila je zakačena kuka na stražnjem delu bacača. Potom se ponovo osvrnula oko sebe. Ogromni mužjak bio je oboren, ali još se trzao, krvario je, ali nije bio mrtav. Njena ženka je tako-đe krvarila, nije se pomerala. Lavovi su velikom brzinom nestajali u travi, a bar jedan od njih ostavljao je za sobom krvav trag. Ljudi lovci su se

okupili, osvrnuli unaokolo i počeli da se osmehuju jedni drugima.
„Mislim da smo uspeli", rekao je Palidar razvlačeći usta u veliki osmeh.
Jedva da je to izgovorio kada je Ejlinu pažnju privuklo preteče rezanje Vuka. Vuk je počeo da se udaljava od ljudi lovaca, a Ejla pođe za njim. Mužjak koji je jako krvario uspeo je da ustane i ponovo je napadao. Riknuo je i skočio. Gotovo je osećala njegov bes, i nije ga krivila zbog toga.
U trenutku kada je Vuk stigao do lava i skočio na njega, isprečivši se između Ejle i velike mačke, ona hitnu koplje što je jače mogla. Krajičkom oka videla je da je poletelo još jedno. Zarila su se gotovo istovremeno. I lav i vuk završili su na gomili. Ejla je zadržala dah kada ih je videla kako padaju, okupani krvlju, uplašivši se da bi Vuk mogao biti povređen.
2
Ejla je primetila da se teška lavlja šapa pomera i zadržala dah, pitajući se nije li veliki mužjak još živ i pored tolikih kopalja koja su se zarila u njega. Onda je prepoznala krvavu glavu Vuka, koji se upinjao da izroni ispod ogromne noge, i pohitala je ka njemu, i dalje ne znajući da li je povređen.
Vuk se oslobodio prednje lavlje noge, ščepao ogromnu šapu zubima i stao tako žestoko da je cima da Ejli smesta postade jasno da je krv na njemu lavlja, a ne njegova. U narednom trenutku se pored nje stvorio Džondalar i oni zajedno krenuše ka lavu, sa olakšanjem i osmehom gledajući Vuka kako se glupira.
„Moraću da odvedem Vuka do reke da ga operem", reče Ejla. „Sva ta krv je lavlja."
„Žao mi je što smo morali da ga ubijemo", tiho reče

Džondalar. „Kakva veličanstvena zver. I on je samo branio svoje."
„1 meni je žao. Podsetio me je na Bebu, ali morali smo da odbrani-mo naše. Pomisli samo kako bismo se grozno osećali da je neki od tih lavova ubio dete?" reče Ejla, zagledana u ogromnog grabljivca.
Posle kraće pauze Džondalar reče: „Oboje polažemo pravo na njega, pogodila su ga samo četiri koplja, a samo je tvoje ubilo lavicu koja se borila uz njega."
„Mislim da sam možda pogodila još jednu lavicu, ali nemam nikakva potraživanja što se nje tiče", reče Ejla. „Ti bi trebalo da uzmeš sve što želiš od mužjaka. Ja ću uzeti krzno i rep ove ženke, i kandže i zube kao uspomenu na ovaj lov."
Oboje su izvesno vreme ćutke stajali, a onda Džondalar reče: „Zahvalan sam što je lov bio uspešan i što niko nije povreden."
„Volela bih da im na neki način iskažem počast, Džondalare, da izrazim poštovanje prema Duhu Pećinskog lava i zahvalnost svom totemu."
„Da, mislim da bi trebalo to da uradimo. Uvek kada ubijemo neku životinju, zahvalimo njenom duhu i zamolimo ga da u naše ime zahvali Velikoj majci Zemlji za hranu koju nam je dozvolila da uzmemo. Možemo zahvaliti Duhu Pećinskog lava i zamoliti ga da zahvali Majci što nam je dozvolila da uzmemo ove lavove kako bismo zaštitili svoje porodice i Pećine." Džondalar zastade. „Možemo ovom lavu dati malo vode da njegov duh ne stigne na drugi svet žedan. Neki ljudi takode zakopaju srce, i na taj način ga vrate Majci. Mislim da bi trebalo da uradimo i jedno i drugo za ovog sjajnog lava koji je dao život braneći svoj čopor."
„Ja ću uraditi isto to za ženku koja se borila s njim", reče

Ejla. „Mislim da me je moj totem Pećinskog lava zaštitio, a možda je isto tako zaštitio i sve ostale. Majka je mogla da dozvoli Duhu Pećinskog lava da uzme nekog od nas kao nadoknadu za veliki gubitak koji je čopor pretr-peo. Zahvalna sam što ipak nije."
„Ejla! Bila si u pravu!"
Okrenula se na zvuk glasa i osmehnula vođi Devete pećine, koji im se približavao otpozadi. „Rekla si: 'Ranjena životinja je nepredvidiva. Pećinski lav je veoma snažan i brz, a kada je povreden i podivlja od bola, spreman je na sve.' Nije trebalo da pretpostavimo da lav neće pokušati ponovo da napadne zato što smo ga oborili i zato što krvari." Džoharan se obratio ostalim lovcima koji su došli da vide lavove koje su ubili. „Trebalo je da ga dokrajčimo."
„Mene je zapravo iznenadio vuk", primetio je Palidar posmatrajući životinju umrljanu krvlju, koja je opušteno sedela kod Ejlinih nogu, a jezik joj je visio postrance iz usta. „On nas je upozorio, ali nikada ne bih pretpostavio da će vuk napasti pećinskog lava, bez obzira na to što je bio ranjen."
Džondalar se osmehnu. „Vuk štiti Ejlu", reče on. „Ako zaključi da neko ili nešto može njoj da naudi, on će napasti."
„Čak i tebe, Džondalare?" upita Palidar.
„Čak i mene."
Nastupila je neprijatna tišina, koju je prekinuo Džoharan upitavši: „Koliko lavova smo ubili?" Oboreno je nekoliko velikih mačaka, a iz tela nekih od njih štrcalo je više kopalja.
„Koliko vidim, pet", reče Ejla.
„Lavove pogođene s više kopalja treba između sebe da podele oni koji su ih pogodili", reče Džoharan. „Na lovcima je da odluče šta će sa njima."
„Koplja koja su pogodila mužjaka i ovu ženku pripadaju

Ejli i meni, tako da mi polažemo pravo na njih", reče Džondalar. „Uradili smo ono što smo morali, ali oni su branili svoju porodicu i zato želimo da iskažemo poštovanje njihovim duhovima. Ovde nemamo nijednu zelandonu, ali možemo svakom dati malo vode pre nego što ih pošaljemo u svet duhova. Ta-kođe možemo da zakopamo njihova srca, i na taj način ih vratimo Majci."
Ostali lovci klimnuše u znak slaganja.
Ejla ode do lavice koju je ubila i izvadi mešinu za vodu od pažljivo ispranog buraga jelena. Donji otvor bio je čvrsto zavezan, a gornji navučen na jelensku kičmu. Sve što je štrcalo bilo je odsečeno, i kraj uvezan zategnutom tetivom. Prirodni otvor u središnjem delu kičme predstavljao je savršen grlić. Zapušač je bio napravljen od tanke opute s nekoliko čvorova uvezanih na istom mestu. Izvukla je kožni čep sa čvorovima i napunila usta. Zatim je kleknula i nagnula se nad glavu lavice, okrenula je i otvorila joj čeljusti, te štrcnula vodu iz svojih usta u usta velike mačke.
„Zahvaljujemo Doni, Velikoj majci Svega, kao i Duhu Pećinskog lava", izgovori ona naglas. Nastavila je da govori rukama, nemim jezikom znakova koji je bio svečani jezik Plemena. Pleme se tim jezikom uvek obraćalo svetu duhova, ali Ejla je tihim glasom objašnjavala značenje znakova koje je koristila. „Ova žena je zahvalna duhu Velikog Pećinskog lava, totemu ove žene, što je dozvolio da nekoliko živih pripadnika njegovog roda padne pogođeno kopljima ljudi. Ova žena iskazuje žaljenje Velikom duhu Pećinskog lava zbog gubitka njegovih živih saplemenika. Velika majka i Duh Pećinskog lava znaju da je to bilo neophodno radi bezbednosti ljudi, ali ova žena želi da iskaže zahvalnost."
Okrenula se lovcima koji su je posmatrali. Nije to uradila

onako kao što su bili navikli da se obavljaju takve stvari, ali su je ti lovci, koji su se suočili sa svojim strahovima da bi zemlja na kojoj su živeli postala bez-bednija i za njih i za druge, svejedno zadivljeno gledali i osećali su da je to što radi sasvim u redu. Takođe su shvatili zašto je njihova zelandona, Ona koja je Prva, uzela ovu strankinju za svoju učenicu.
„Neću tražiti deo nijednog drugog lava koga je možda pogodilo neko moje koplje, ali bih volela da mi koplja budu vraćena", reče Ejla. „Ovu lavicu je pogodilo jedino moje koplje, i zato polažem pravo na nju. Za-držaću kožu i rep, kandže i zube."
„A meso?" upita Palidar. „Nameravaš li da pojedeš bar malo?"
„Ne. Sto se mene tiče, hijene mogu slobodno da ga razvuku", reče Ejla. „Ne volim ukus mesa mesoždera, posebno pećinskih lavova."
„Nikada nisam probao lava", reče on.
„Nisam ni ja", dodade Morizan iz Treće pećine, čija je partnerka u lovu bila Galeja.
„Zar nijedno od vaših kopalja nije pogodilo cilj?" upitala je Ejla. Vi-dela je kako tužno odmahuju glavom. „Slobodno uzmite meso ovoga, ako želite, pošto zakopan srce, ali da sam na vašem mestu, ne bih jela crnu džigericu."
„Zašto?" upita Tivonan.
„Ljudi s kojima sam odrasla verovali su da je džigerica mesoždera otrovna i da može da te ubije", reče ona. „Pričali su priče o tome, posebno onu o sebičnoj ženi koja je pojela džigericu neke mačke, mislim risa, i umrla. Možda bi trebalo da sa srcem zakopamo i džigericu."
„Da li je džigerica svih životinja koje se hrane mesom

otrovna za nas?" upitala je Galeja.
„Mislim da su medvedi u redu. Oni jedu meso, ali i sve ostalo. Pećinski medvedi gotovo i da ne jedu meso, i oni su ukusni. Poznajem neke ljude koji su pojeli njihovu džigericu i nisu se razboleli", reče Ejla.
„Godinama nisam video pećinskog medveda", primeti Solaban. Stajao je u blizini i slušao razgovor. „Više ih ovde nema mnogo. Stvarno si jela pećinskog medveda?"
„Jesam", odvrati Ejla. Premišljala se da li da pomene da Pleme jede meso pećinskog medveda jedino na obrednim gozbama, jer ga smatra svetim, ali je zaključila da bi to samo izazvalo poplavu novih pitanja na koja ne bi mogla ukratko da odgovori.
Pogledala je lavicu i duboko udahnula. Bila je velika i trebaće joj dosta vremena da je odere. Dobro bi joj došla pomoć. Osmotrila je četvoro mladih koji su joj postavljali pitanja. Niko od njih nije koristio bacač koplja, ali je pretpostavila da bi to sada moglo da se promeni, i mada nijedno od njih nije pogodilo cilj, dobrovoljno su učestvovali u lovu i izložili se opasnosti. Osmehnula im se. „Daću svakom od vas po kandžu ako mi pomognete da oderem ovu lavicu", reče ona. Sve četvoro joj se osmehnuše.
„Rado", odvratiše gotovo istovremeno Palidar i Tivonan.
„Pristajem i ja", reče Morizan.
„Odlično, dobro će mi doći pomoć." Potom se obratila Morizanu: „Mislim da nas niko nije zvanično predstavio." Okrenula se ka mladiću i ispružila obe šake s dlanovima okrenutim naviše. Tim formalnim gestom iskazivali su otvorenost i prijateljstvo. „Ja sam Ejla iz Devete pećine Zelandonaca, akolitkinja zelandone, Prve među onima koji služe Velikoj majci Zemlji, družbenica majstora Džondalara,

rezbara kremena i brata Džoharanova, vode Devete pećine Zelandonaca, prethodno sam bila Kćerka Mamuta iz Ognjišta Lavljeg logora Mamuto-vaca. Odabrao me je duh Pećinskog lava. Štiti me Pećinski medved i prijateljica sam konja, Njiske, Trkača i Sivke, i četvoronožnog lovca Vuka."
Bilo je to sasvim dovoljno za zvanično upoznavanje, pomisli ona dok je posmatrala izraz njegovog lica. Dobro je znala da je malo prete-rala u prvom delu, u kome mu je odrecitovala svoja imena i veze - ljudi
s kojima je bila u vc/.i zauzimali su najviše položaje medu Zelandoncima, a poslednji deo mu je sigurno No potpuno nejasan.
Dohvatio je njene šake i slao da nabraja svoja imena i veze: „Ja sam Morizan iz Treće pećine Zelandonaca", nervozno je počeo, a onda je zastao kao da razmišlja šta bi još mogao da navede. „Ja sam sin Manvelara, vode Treće pećine, rođak..."
Ejla shvati da je još mlad i da nije navikao da sreće nove ljude i drži svečane govore. Odlučila je da mu olakša i okonča obred upoznavanja. „U ime Doni, Velike majke Zemlje, pozdravljam te Morizane iz Treće pećine Zelandonaca", reče ona, a zatim dodade, „i zahvaljujem ti na pomoći koju si mi ponudio."
„1 ja želim da pomognem", reče Galeja. „Volela bih da imam uspomenu na ovaj lov. Iako moje koplje nije pogodilo nijednog od njih, bilo je uzbudljivo. Pomalo zastrašujuće, ali uzbudljivo."
Ejla klimnu, stavivši joj do znanja da je razume. „Počnimo, ali upozoravam vas da pažljivo vadite kandže i zube, ne smete dozvoliti da vam zaparaju kožu. Morate ih prokuvati radi bezbednosti. Ako vas potkače, ogrebotina može da se pretvori u gadnu ranu, jednu od onih koje nateknu i iz kojih

ističe nešto smrdljivo."
Podigla je pogled i primetila da u daljini neki ljudi upravo zaobilaze zid koji štrči. Prepoznala je nekolicinu iz Treće pećine koji nisu bili u onoj skupini što im se prva pridružila. Među njima je bio i Manvelar, snažan i krepak postariji muškarac, njihov vođa.
„Dolaze Manvelar i još neki", reče Tefona. Očigledno ih je i ona videla i prepoznala.
Kada su stigli do lovaca, Manvelar priđe Džoharanu.
„Pozdravljam te Džoharane, vođo Devete pećine Zelandonaca, u ime Doni, Velike majke Zemlje", izgovori on ispruživši obe šake. Džoharan prihvati ispružene šake i uzvrati kratkim formalnim pozdravom kojim je priznao drugog vođu: „U ime Velike majke Zemlje, Doni, pozdravljam tebe, Manvelare, vođo Treće pećine Zelandonaca." Bio je to uobičajen način pozdravljanja među vođama.
„Ljudi koje si vratio došli su da nam kažu šta se dešava", reče Manvelar. „Proteklih dana viđali smo te lavove i pitali smo se šta nam valja činiti. Izgleda da ste se vi pobrinuli za taj problem. Vidim četiri, ne, pet lavova, medu njima i mužjaka. Ženke će sada morati da nađu novog mužjaka, možda će se razdvojiti i naći više njih. To će izmeniti ceo poredak u čoporu. Ne verujem da će se tako skoro vratiti ovamo da nas gnjave. Moramo da vam zahvalimo."
„Smatrali smo da ne možemo bezbedno da prođemo pored njih, i nismo želeli da ugrožavaju okolne Pećine, pa smo odlučili da ih oteramo. Uostalom, sa nama je nekoliko ljudi koji umeju da barataju bacačem koplja. To je bila prava sreća. Iako ozbiljno ranjen, krupni mužjak je ponovo napao kada smo već mislili da je mrtav", reče Džoharan.

„Opasno je loviti pećinske lavove. Šta ćete sa njima?"
„Mislim da su kože, zubi i kandže već raspodeljeni, a neki žele da probaju meso", odvrati Džohoran.
„Dosta je jako", primeti Manvelar, nabravši nos. „Pomoći ćemo vam da ih oderete, ali to će potrajati. Mislim da bi trebalo da prenoćite sa nama. Možemo poslati trkača da javi Sedmoj šta vas je zadržalo."
„Dobro, ostaćemo. Hvala, Manvelare", reče Džoharan.
* # *
Treća pećina poslužila je obrok posetiocima iz Devete pre nego što su pošli narednog jutra. Džoharan, Proleva, Prolevin sin Džaradal i kćerki-ca Sitona sedeli su s Džondalarom, Ejlom i njenom kćerkom Džonejlom na osunčanom kamenom prednjem tremu, uživajući u pogledu i hrani.
„Izgleda da je Morizan prilično zainteresovan za Folarinu prijateljicu Galeju", primeti Proleva. Blagonaklono su posmatrali skupinu nezdruženih mladih ljudi, onako kao što to rade starija braća i sestre koji već imaju porodicu.
„Da", složio se Džondalar sa osmehom. „Ona mu je bila podrška juče u lovu na lavove. Kada loviš s nekim i zavisiš od njega, vrlo brzo se ostvari neka posebna veza, bez obzira na to što njihova koplja nisu pogodila cilj i nisu polagali pravo ni na jednog lava. Ali pomogli su Ejli da odere svoju lavicu i ona je oboma dala po kandžu. Bili su tako brzi da su čak i meni pritekli u pomoć kada su završili, pa sam i ja svakom dao po jednu malu kandžu da svi imaju uspomenu na ovaj lov."
„Time su se, znači, razmetali sinoć nad korpom za kuvanje", primeti Proleva.
„Mogu li i ja da dobijem kandžu za uspomenu, Ejla?" upita

Džaradal. Mališan je očigledno pomno slušao šta govore.
„Džaradale, to su uspomene na lov", naglasi njegova majka. „Kada porasteš i počneš da ideš sa ostalima u lov, imaćeš i ti svoje uspomene."
„U redu je, Proleva. Daću mu ja jednu", izjavi Džoharan nežno se osmehujući sinu svoje družbenice. „1 ja sam ubio lava."
„Stvarno!" uzbuđeno uskliknu šestogodišnjak. „Dobiću kandžu? Jedva čekam da je pokažem Robenanu!"
„Nemoj zaboraviti da je prokuvaš pre nego što mu je daš", reče Ejla.
„To su, znači, Galeja i ostali kuvali sinoć", primeti Džondalar. „Ejla je tražila da svi prokuvaju kandže i zube pre nego što ih budu nosili. Ona kaže da ogrebotina naneta neprokuvanom lavljom kandžom može da bude veoma opasna."
„Sta kuvanje promeni?" upita Proleva.
„Kao malu, pre nego što me je Pleme našlo, ogrebao me je pećinski lav. Tako sam dobila ožiljke na nozi. Ne sećam se tačno kako se to desilo
da me je ogrebao, ali se sedam koliko me je noga bolela dok nije zacelila. Pleme takođe voli da čuva zube i kandže životinja", reče Ejla. „Dok sam učila za isceliteljku, jedna od prvih stvari koje mi je Iza kazala bila je da ih pre svega prokuvam. Kazala je da su puni zlih duhova i da vrelina dok se kuvaju otera svu nečistoću."
„Naravno da moraju biti pune zlih duhova, pomislite samo šta sve te životinje rade kandžama", reče Proleva. „Postaraću se da Džaradalova kandža bude prokuvana."
„Tvoje oružje se dokazalo u lom lovu na lavove, Džondalare", reče Džoharan.

„Oni koji su imali samo koplja verovatno bi pružili dobru zaštitu da su lavovi prišli bliže, ali oni koje smo ubili pogođeni su kopljima iz bacača. Mislim da će to ohrabriti i druge da počnu da vežbaju."
Pri meti še da im Manvelar prilazi i srdačno ga pozdraviše.
„Lavlje kože možete ostaviti ovde i uzeti ih u povratku", reče on. „Možemo ih uskladištiti u stražnjem delu donjeg skloništa. Tamo je dovoljno hladno i trebalo bi da izdrže nekoliko dana. Obradićete ih kada se vratite kući."
Visoka krečnjačka stena koju su prošli neposredno pre lova, nazvana Stena dve reke jer se na tom mestu Travnata reka ulivala u tamošnju Reku, imala je tri duboko usečena ispusta jedan iznad drugog, koji su u vidu nadstrešnica štitili prostor ispod njih. Treća pećina je koristila sve kamene zaklone, ali uglavnom su živeli u velikom srednjem, iz koga se pružao pređi van pogled na obe reke i oblast oko stene. Ostali su im uglavnom služili kao skladišta.
„To bi nam mnogo pomoglo", reče Džoharan. „Već ionako dosta toga nosimo, a tu su i bebe i deca, da ne pominjem kašnjenje. Da ovo putovanje do stene Konjska glava nije odavno nameravano, verovatno ne bismo ni pošli. Konačno, sve ćemo ih videti na Letnjem saboru, a još nas čeka dosta posla pre nego što krenemo. Međutim, Sedma pećina je strašno že-lela da im Ejla dođe u posetu, a zelandoni da joj pokažu Konjsku glavu. Pošto Starešinsko ognjište nije daleko, žele da odu i do njega, da obiđu Drugu pećinu i vide pretke urezane u zid njihove donje pećine."
„Gde je Prva medu onima koji služe Velikoj majci Zemlji?" upita Manvelar.
„Ona je već nekoliko dana tamo", odvrati Džoharan. „Savetuje se s nekoliko zelandona, nešto u vezi s Letnjim

saborom."
„Kad smo već kod toga, kada nameravate da pođete?" upita Manvelar. „Možda bismo mogli da putujemo zajedno."
„Volim da krenem nešto ranije. Pećina je velika i potrebno nam je malo dodatnog vremena da nađemo udobno mesto. Sada moramo da mislimo i na životinje. Bio sam već u Dvadeset šestoj pećini, ali ne poznajem baš dobro tu oblast."
„To ti je jedno veliko ravno polje na obali Zapadne reke", reče Man-velar. „Odlično je, jer mogu da se naprave mnoga letnja skloništa, ali ne bih rekao da je to dobro mesto za konje."
„Dopada mi se mesto koje smo pronašli prošle godine, iako je bilo udaljeno od svih dešavanja, ali ove godine ne znam šta nas čeka. Mislio sam da pođem ranije u izvidnicu, ali onda su udarile jake prolečne kiše i nije mi se gacalo kroz blato", reče Džoharan.
„Ako vam ne smeta da budete po strani, možda ima jedno zabačenije mesto bliže Pogledu na sunce, skloništu Dvadeset šeste pećine. Nalazi se u steni u blizini obale starog rečnog korita, sada podalje od reke."
„Mogli bismo tamo da pokušamo", reče Džoharan. „Poslaću trkača čim odlučimo kada ćemo krenuti. Ako Treća pećina bude htela tada da pođe, možemo putovati zajedno. Ti tamo imaš rođake, zar ne? Imaš li već na umu neku maršrutu? Znam da Zapadna reka uglavnom teče u istom pravcu kao i Reka, tako da neće biti teško pronaći to mesto. Treba samo da idemo na jug do Velike reke, zatim na zapad dok ne stignemo do Zapadne reke i zatim duž nje ka severu, ali ako ti znaš neki kraći put, možda bismo mogli brže da stignemo."
„Znam", odvrati Manvelar. „Poznato vam je da je moja družbenica došla iz Dvadeset šeste pećine, tako da smo često

išli u posetu njenoj porodici dok su deca bila mlađa. Nisam bio tamo otkako je umrla i baš se radujem ovogodišnjem Letnjem saboru, jer ću videti neke ljude koje već poodavno nisam video. Morizan i njegov brat i sestra imaju tamo rođake."
„Još ćemo pričati o tome kada se vratimo po lavlje kože. Zahvaljujemo na gostoljubivosti Trećoj pećini, Manvelare", reče Džoharan dok se okretao da pođe. „Moramo da pođemo. Druga pećina nas očekuje, a zelan-dona Koja je Prva mora da pokaže Ejli pećinu sa iznenađenjem."
Prvi nagoveštaji proleća ostavili su smaragdnu vodenu mrlju na hladnoj smeđoj zemlji koja se odleđivala. Dok je kratka sezona odmicala, stabljike s vitkim tobolcima listova dostizale su puni rast, a sočne livade polako su zamenjivale hladne boje uz poplavljene rečne obale. Talasajući se na toplijim vetrovima ranog leta, zelenilo biljaka što su brzo rasle bledelo je i prelazilo u zlatnu boju zrelosti. Ispred njih su se protezala polja trave po kojoj je reka pored njih dobila ime. Putnici, neki iz Devete pećine, a neki iz Treće, išli su pored Travnate reke istim putem kao i prethodnog dana. U koloni po jedan zaobišli su izbočeni kamen, puteljkom koji je vodio između bistre vode Travnate reke i stene. U nastavku putovanja, ljudi su razbili kolonu i obrazovali grupice, idući po dvoje ili troje jedni pored drugih.
Pošli su stazom koja je skretala ka mestu prelaza - već prozvanog „Mesto lova na lavove". Prirodni raspored stenja nimalo nije olakšavao prelazak. Lako je bilo okretnim mladićima da skaču s jednog klizavog kamena na drugi, ali je taj zadatak mnogo teže padao trudnoj ženi ili onoj koja nosi bebu, a možda i zavežljaje s hranom, odećom ili oruđem, kao i starijim ljudima.

Zato je postavljeno dodatno kamenje između onog koje je otkrio plićak kako bi se razmak smanjio. Pošto su svi prešli pritoku, gde je puteljak ponovo bio dovoljno širok, težili su da opet idu po dvoje ili troje uporedo.
Morizan je sačekao Džondalata i Ejlu, koji su išli na kraju povorke ispred konja, i uhvatio korak s njima. Posle uobičajene razmene pozdrava, Morizan prokomentarisa:
„Ranije nisam shvatao koliko precizan može da bude tvoj bacač koplja, Džondalare. Vežbao sam bacanje koplja pomoću njega, ali tek kada sam video tebe i Ejlu kako ih koristite, shvatio sam koliko su korisni."
„Mislim da ćeš mudro postupiti ako dobro proučiš bacač koplja, Mo-rizane. To je veoma ubojito oružje. Da li ti je to Manvelar predložio ili je odluka tvoja?" upitao je Džondalar.
„Ja sam odlučio da se oprobam, ali kada sam počeo da vežbam, on me je hrabrio. Rekao je da sam dobar primer drugima", odvrati Morizan. „Iskreno da vam kažem, to mi nije bilo važno. Za mene je bacač samo oružje kojim sam želeo da naučim da baratam."
Džondalar se osmehnu mladiću. Pretpostavio je da će upravo mlađi prvi hteti da se oprobaju u baratanju njegovim novim oružjem, i Moriza-nov odgovor mu je to i potvrdio. „Dobro. Što više budeš vežbao tim ćeš biti bolji. Ejla i ja već dugo koristimo bacač koplja, koristili smo ga sve vre-me na jednogodišnjem Putovanju kući i više od godinu dana pre toga. Kao što vidiš, i žene mogu veoma uspešno da ga koriste."
Nastavili su uzvodno uz travnatu reku još neko vreme, dok nisu stigli do male pritoke nazvane Mala Travnata reka. Kada su produžili uzvodno duž manjeg vodenog puta, Ejla je

počela da primećuje promené u vaz-duhu. Postajao je sve hladniji, vlažniji, svežiji i bogatiji mirisima. Čak je i trava bila tamnije zelena, a tle je mestimično bilo mekše. Što su dalje odmicali kroz bujnu dolinu i približavali se krečnjačkoj steni, staza je sve češće zaobilazila močvarne predele visoke trske i rogoza. Napolju ih je čekalo nekoliko muškaraca i dve mlade žene. Ejla je razvukla usta u osmeh kada ih je ugledala. Svi oni su se združili na istom Prvom udruživanju u vreme prošlog Letnjeg sabora, i osećala je posebnu bliskost sa njima.
„Levela! Džanida! Jedva sam čekala da vas vidim", uzviknu ona idući ka njima. „Čula sam da ste obe resile da pređete u Drugu pećinu."
„Ejla!" uzviknu Levela. „Dobrodošla u Stenu Konjska glava. Odlučili smo da dođemo s Kimeranom da te vidimo, ne čekajući tebe da dođeš u Drugu. Baš se radujem što te vidim."
„1 meni je drago što te vidim, Ejla", potvrdila je Džanida. Bila je znatno mlađa od druge dve žene, i prilično stidljiva, ali se srdačno osmehivala.
Tri žene se zagrliše, mada krajnje pažljivo. I Ejla i Džanida su nosile decu, a Levela je bila trudna.
„Čula sam da imaš dečaka, Džanida", reče Ejla.
„Da, dala sam mu ime Džeridan", reče Džanida i pokaza bebu.
„Ja sam dobila kćerku. Zove se Džonejla", reče Ejla. Dete je već uveliko bilo budno i Ejla ga izvadi iz kožne nosiljke dok je to govorila, a onda se okrenu da pogleda dečačića. „Oh, savršen je. Mogu li malo da ga uzmem?"
„Svakako, a ja želim malo da držim tvoju kćerku", reče Džanida.

„Mogu ja da uzmem tvoju bebu, Ejla", reče Levela. „Tako ćeš moći da uzmeš Džeridana, a ja ću dati... Džonejlu?" - videla je da je Ejla klim-nula - „Džanidi."
Žene razmeniše decu i počeše da im tepaju i gugučua dok su ih od-meravale i upoređivale.
„Znaš da je Levela trudna, zar ne?" upita Džanida.
„Primećujem", odvrati Ejla. „Znaš li kada ćeš se poroditi, Levela? Volela bih da budem s tobom, a sigurna sam da bi i Proleva to želela."
„Ne znam tačno, treba da prođe još nekoliko meseci. Volela bih da budeš uz mene, kao i moja sestra", reče Levela. „Ali nećete morati da dođete ovamo. Najverovatnije ćemo svi biti na Letnjem saboru."
„U pravu si", reče Ejla. „Baš imaš sreće što će svi biti pored tebe. Čak će i zelandona Koja je Prva biti tamo, a njena je pomoć pri porođaju dragocena."
„Može se desiti da nas bude previše", primeti Džanida. „Svi vole Levelu, ali neće svima dozvoliti da budu pored tebe. Biće prevelika gužva. Možda nećeš želeti da ja budem pored tebe, nisam baš iskusna, ali ja bih volela da ti se nađem kao što si se ti našla meni. Mada ću razumeti ako izabereš nekoga koga duže poznaješ."
„Svakako da želim da budeš sa mnom, Džanida, kao i ti, Ejla. Konačno, istovremeno smo se združile na Prvom udruživanju, a to je posebna veza", reče Levela.
Ejla je odlično razumela kako se Džanida oseća. I ona se zapitala da li bi Levela više volela da pored nje budu prijateljice koje je duže poznavala. Dok je odrastala, Ejla nije imala mnogo drugarica. Devojčice iz Plemena združivale su se veoma mlade i Oga, ona koja joj je mogla postati bliska, postala je Brodijeva družbenica, a on joj nije

dozvoljavao da se suviše zbliži sa devojčicom Drugih koje je mrzeo. Volela je Izinu kćerku Ubu, svoju plemensku sestru, ali ona je bila mnogo mlađa, tako da joj je više bila kćerka nego prijateljica. I dok su je druge žene vremenom prihvatile, i čak se starale o njoj, nikada je zapravo nisu razumele. Tek kada je otišla da živi sa Mamutom i kada je srela Degi, shvatila je koliko je zabavno imati za prijateljicu ženu svojih godina.

„Kad već govorimo o Udruživanjima i družbenicima, gde su Džon-dekam i Peridal? Mislim da Džondalar oseća posebnu povezanost s njima. Znam da se radovao što će ih videti", reče Ejla.

„1 oni žele njega da vide", odvrati Levela. „Otkad smo saznali da dolazite, pričaju samo o Džondalaru i njegovom oružju za izbacivanje kopalja."

„Jeste li znali da Tišona i Marševal sada žive u Devetoj pećini?" upita Ejla. Dotični par se združio u isto vreme kada i oni. „Pokušali su da žive u Četrnaestoj, ali je Marševal često boravio u Devetoj pećini - ili bi trebalo da kažem u Donjoj reci, učeći da rezbari mamutske kljove, i noćio u Devetoj - pa su odlučili da se presele."

Troje Zelandona su se povukli i iz prikrajka posmatrali mlade žene koje nisu zatvarale usta. Prva je primetila da se Ejla sasvim lako uklopila u razgovor sa njima, da poredi svoju bebu s drugom i uzbuđeno razgovara o svemu što zanima mlade združene žene sa decom, ili one koje su trudne. Počela je da podučava Ejlu osnovama onog znanja koje će joj biti potrebno da postane punopravna zelandona, i nije mogla da kaže da mlada žena nije zainteresovana i da brzo ne uči, ali je Prva upravo počela da shva-ta koliko malo treba da se Ejli odvuče pažnja. Privremeno se bila povukla,

pustivši Ejlu da uživa u novom životu kao majka i združena žena, ali možda je kucnuo čas da je malo jače pogura, zainteresuje, da bi dobrovoljno posvećivala više vremena učenju onoga što će morati da zna.
„Treba da pođemo, Ejla", reče Prva. „Volela bih da vidiš pećinu pre početka obroka, poseta i susreta."
„Da, trebalo bi", odvrati Ejla. „Ostavila sam sva tri konja i Vuka sa Džondalarom. Moramo što pre da ih smestimo i namirimo. Sigurna sam da i on želi da se vidi s nekim ljudima."
Uputili su se ka strmom zidu od krečnjaka. Zalazeće sunce sijalo je pravo na njega tako da se obližnja vatrica gotovo nije primećivala. Tamna rupa bila je vidljiva, ali nije upadala u oči. Nekoliko baklji bilo je oslonjeno o zid i svaki od zelandona upali jednu. Ejla je ušla za ostalima u mračnu rupu i zadrhtala čim ju je obavila tama. Vazduh u udubljenju stene iznenada je postao hladan i vlažan, ali nije se stresla samo od iznenadnog pada temperature. Ejla je sada prvi put ušla u ovu pećinu i osetila je izvestan strah i uznemirenost kada se našla na nepoznatom mestu.
Otvor nije bio veliki, ali je zato bio dovoljno visok da niko ne mora da se pogne ili presamiti da bi ušao. I ona je napolju zapalila baklju i držala ju je u levoj ruci visoko ispred sebe, dok je desnu ispružila ka neravnom kamenom zidu radi oslonca. Topli zamotuljak koji je nosila na grudima u mekoj koži još je bio budan, i ona odvoji šaku od zida i pokuša da umiri bebu blagim tapšanjem. Džonejla najverovatnije takođe primećuje promenu temperature, pomisli Ejla, osvrćući se unaokolo dok se kretala kroz unutrašnjost.
Pećina nije bila velika, ali je bila prirodno izdeljena u manje odvojene oblasti.

„Ovde je, u narednoj prostoriji", rekla je zelandona iz Druge pećine. Ona je takođe bila visoka plavokosa žena, mada nešto starija od Ejle. Zelandona koja je prva medu onima koji služe Veliku majku Zemlju kora-knu u stranu da propusti Ejlu iza žene koja ih je predvodila. „Pođi napred. Ja sam to već videla", reče ona uklonivši s puta svoju poveću telesinu.
Stariji muškarac takođe ju je propustio. „1 ja sam to već video", reče on, „mnogo puta." Ejla je već bila uočila da stari zelandoni iz Sedme pećine veoma liči na ženu koja ih je vodila. I on je bio visok, mada malo po-grbljen, i kosa mu je bila više seda nego plava. Zelandona iz Druge pećine podiže baklju visoko da im obasja put. Ejla postupi isto. Učinilo joj se da U prolazu vidi neke neraspoznatljive slike na pojedinim zidovima pećine, ali kako niko nije zastao da joj ukaže na njih, nije bila sigurna. Neko je počeo da pevuši, divnim i bogatim glasom, i ona prepoznade glas svoje men-torke, zelandone Koja je Prva. Glas joj je odjekivao po maloj kamenoj odaji, i to posebno kada su ušli u narednu prostoriju i zavili za ugao. Kada su zelandone visoko podigli baklje da osvetle zid, Ejla se zabezeknula.
Nije bila pripremljena za prizor ispred sebe. Konjska glava u profilu bila je tako duboko uklesana u krečnjački zid pećine da se Ejli činilo kao da izrasta iz njega, i ostavljala je u toj meri stvaran utisak da je gotovo izgledala živa. Primećujući da je veća od prirodne, Ejla je pomislila da je možda isklesana po uzom na mnogo veću životinju od onih koje je ona imala prilike da vidi, ali dobro je poznavala konje i odmah joj je bilo jasno da su proporcije savršene. Oblik gubice, oko, uvo, njuška s raširenim nozdrvama, zaobljenost usta i vilice, sve je bilo kao u stvarnosti. A pri treperavoj

svetlosti baklji, delovalo je kao da se pokreće, diše.
Jecavo je ispustila vazduh. Nije ni bila svesna da ga zadržava. „To je savršen konj, ali u pitanju je samo glava!" reče Ejla.
„Zato Sedmu pećinu nazivaju Stena Konjske glave", primeti starac. Stajao je tik iza nje.
Ejla je zurila u sliku sa izvesnim strahopoštovanjem i čuđenjem. Posle izvesnog vremena ispružila je ruku da dodirne kamen, čak ni ne upitavši da li bi trebalo. Privlačio ju je i ona tu ništa nije mogla. Ispružila je šaku ka gubici, ka mestu po kome bi dodirnula i živog konja, i posle izvesnog vremena hladni kamen kao da se zagrejao, kao da je želeo da oživi i iziđe iz kamenog zida. Povukla je šaku, ali ju je ponovo vratila. Površina kamena na trenutak je zadržala malo toplote, ali se onda ponovo ohladila. Postala je svesna da je Prva nastavljala da pevuši sve dok je ona dodirivala kamen, ali da je prestala kada je Ejla sklonila šaku.
„Ko je to uradio?" upitala je.
„Niko ne zna", odvrati Prva. Prišla je iza zelandonija iz Sedme pećine. „Nastalo je tako davno da se niko ne seća. To je delo nekog od Drevnih, razume se, ali se ne pominje ni u jednom predanju niti povesti."
„Možda je isti klesar uradio i Majku u Starešinskom ognjištu", reče zelandona iz Druge pećine.
„Otkud ti to?" upita starac. „To su dve potpuno različite slike. Jedna predstavlja ženu koja drži rog bizona, a druga glavu konja."
„Proučavala sam obe. Čini mi se da ima sličnosti u tehnici", reče ona. „Primećuješ li kako su pažljivo urađeni nos, usta i oblik gubice ovog
konja? Kada odeš tamo, obrati pažnju na kukove Majke,

oblik stomaka. Viđala sam žene koje upravo tako izgledaju, naročito one koje su imale deru. Isto kao ovaj konj, i isklesana žena koja predstavlja Doni u pećini u Starešinskom ognjištu veoma je verno urađena."
„To je odlično zapažanje", reče Ona koja je Prva. „Kada posetimo Starešinsko ognjište, poslušaćemo te i pomno pogledati." Izvesno vreme su ćutke zurili u konja, a onda je Prva kazala: „Moramo da pođemo. Ima OVde još ponešto što treba pogledati, ali to možemo i kasnije. Želela sam (I.i Ejla vidi Konjsku glavu pre nego što počnu posete i tako to."
„Drago mi je zbog toga", reče Ejla. „Nisam znala da slike uklesane u /.iil mogu da budu toliko stvarne."
3
„Tu ste!" reče Kimeran ustajući s kamenog sedišta na ispustu ispred skrovišta Sedme pećine da pozdravi Ejlu i Džondalara, koji su se upravo peli stazom. Vuk ih je sledio, a Džonejla je bila budna i majka ju je nosila na kuku. „Znali smo da ste stigli, a onda vam se izgubio svaki trag."
Džondalara je čekao njegov stari prijatelj Kimeran, vođa Starešinskog ognjišta Druge pećine Zelandonaca. Veoma visok svetlokos muškarac, ne-verovatno je ličio na dvometraša Džondalara vrlo svetle plave kose. Iako su mnogi muškarci bili visoki - preko metar osamdeset - i Džondalar i Kimeran bili su viši od svih svojih ispisnika u vreme pubertetskih obreda. Privukli su jedan drugoga i ubrzo se sprijateljili. Kimeran je bio brat zelandone iz Druge pećine i Džondekamov ujak, ali mu je više bio kao brat. Sestra mu je bila dosta starija, i ona ga je podigla posle majčine smrti, uz svog sina i kćerku. I njen družbenik je bio prešao na drugi svet, a ona je nedugo potom počela da uči za zelandonu.
„Prva je želela da Ejla vidi vašu Konjsku glavu, a onda smo

morali da se pobrinemo za konje", reče Džondalar.
„Obožavaće tvoje polje. Trava je tako zelena i gusta", dodade Ejla.
„Zovemo je Slatka dolina. Kroz sredinu protiče Mala travnata reka, a ravnica koju plavi proširila se u veliko polje. U proleće, kada se topi sneg, zna da bude močvarna, isto kao i u jesen kada počnu kiše, ali leti, kada je sve suvo, to polje ostaje sveže i zeleno", govorio je Kimeran dok su išli ka prostoru ispod ispusta gornje ploče, u kome se živelo. „Celog leta privlači povorke biljojeda i olakšava nam lov. Ili Druga ili Sedma pećina uvek imaju nekoga na straži."
Prišli su skupini ljudi. „Sećate se Sergenora, vođe Sedme pećine, zar ne?" upita Kimeran goste pokazujući sredovečnog tamnokosog muškarca
— — ---
koji se držao po strani, zabrinuto gledajući vuka i prepuštajući mlađem vodi da pozdravi svoje prijatelje.
„Svakako", odvrati Džondalar, uočivši njegov strah i pomislivši da bi ova poseta mogla biti pravi trenutak da se ljudi opuste u prisustvu vuka. „Sećam se da je Sergenor dolazio da razgovara s Martonom kada je bio izabran za vođu Sedme. Čini mi se da si upoznao Ejlu."
„Bio sam jedan od mnogih kojima je predstavljena prošle godine čim ste stigli, ali nisam bio u prilici da je lično pozdravim", reče Sergenor. Ispružio je obe šake s dlanovima okrenutim naviše: „U ime Doni, izražavam ti dobrodošlicu u Sedmu pećinu Zelandonaca, Ejla iz Devete pećine. Znam da imaš i mnoga druga imena, od kojih su neka krajnje neobična, ali priznajem da ih se ne sećam."
Ejla prihvati njegove šake. „Ja sam Ejla iz Devete pećine Zelandonaca", poče ona, „akolitkinja zelandone iz Devete

pećine, Prve među onima koji služe", a onda je zastala, jer nije bila sigurna koliko Džondalarovih veza bi trebalo da pomene. Na Prvom udruživanju prošlog leta sva Džondalarova imena i veze pridodati su njenima, tako da bi potrajalo dok ih sve ne pobroji. Ionako se od nje to očekivalo samo na najsvečanijim obredima. Pošto je ovo bilo njeno zvanično upoznavanje s vođom Sedme pećine, želela je da predstavljanje bude formalno, ali ne i da traje u nedogled. Odlučila je da pomene samo njegove najbliže veze i nastavi sa vlastitima, navodeći i prethodne. Završila je titulama koje je dodala u vedrijem tonu, ali koje je volela da koristi: „Prijateljica konja, Njiske, Trkača i Sivke, i četvoronožnog lovca Vuka. U ime Velike majke Svega, pozdravljam tebe Sergenore, vođo Sedme pećine Zelandonaca, i želela bih da ti zahvalim što si nas pozvao u Stenu Konjska glava."

Ona sasvim sigurno nije Zelandonka, pomislio je Sergenor dok ju je slušao. Može imati koliko god hoće Džondalarovih imena i titula, ali ona je strankinja s navikama stranaca, posebno što se tiče životinja. Kada je spustila šake, on osmotri vuka koji im je u međuvremenu prišao.

Ejli nije promaklo da se on nelagodno oseća u blizini velikog mesoždera. Ni Kimeranu nije baš prijatno kada je životinja u blizini, iako su ga upoznali s Vukom još prošle godine, odmah po dolasku, a od tada ga je video nekoliko puta. Nijedan od vođa nije bio navikao da viđa lovce mesoždere kako se bez imalo straha vrzmaju oko ljudi. Kroz glavu joj prođe misao slična Džondalarovoj, da bi ovo mogao biti pogodan trenutak da se naviknu na Vuka.

Ljudi iz Sedme pećine polako su počeli da primećuju da je stigao par iz Devete o kome su svi pričali, i sve je više ljudi pristizalo da vidi ženu s vukom. Prethodnog leta su sve

obližnje Pećine u roku od jednog dana saznale da se Džondalar vratio sa svog petogodišnjeg Putovanja. Nije ni moglo da bude drugačije, jer je stigao jašući na konju i u pratnji strankinje. Sreli su se s ljudima iz većine obližnjih Pećina u Devetoj, gde su ovi na-
Ejla i Džondalar su nameravali to da urade još prošle jeseni, ali nisu uspeli da ostvare svoj naum do kraja. Ne zbog toga što su njihove pećine bile međusobno previše udaljene, već bi uvek nešto iskrslo. Onda je stigla zimu, a I'.11:i je već bila u poodmakloj trudnoći. Sva ta odlaganja samo su dolu nula da se njihova poseta pretvori u izuzetno važan događaj, posebno otkada |e I'iva odlučila da se u isto vreme sastane sa ovdašnjom zelandonom.
„Ko god da je isklesao tu Glavu konja u pećini ispod morao je dobro poznavati konje. Odlično je obavio posao", reče Ejla.
„1 ja sam to od početka mislio, ali lepo je to čuti od nekoga ko poznaje konje lako dobro kao ti", reče Sergenor.
Vuk je sedeo isplaženog jezika i posmatrao čoveka. Povijeno uvo mu je davalo samouveren, zadovoljan izgled. Ejla je znala da čeka da bude predstavljen. Video je da je pozdravila vođu Sedme pećine. Odavno je već stekao naviku da očekuje da bude predstavljen svakom strancu koga ona pozdravi na taj način.
„Takođe želim da ti zahvalim što si mi dozvolio da dovedem Vuka. Nesrećan je ako nije pored mene, a otkada se Džonejla rodila, nesrećan je i ako nije pored nje, jer veoma voli decu", reče Ejla.
„Taj vuk voli decu?" upita Sergenor.
„Vuk nije odrastao s drugim vukovima, rastao je pored dece Mamu-tovaca iz Lavljeg plemena i smatra ljude svojim

čoporom, a svi vukovi vole mladunče iz svog čopora", reče Ejla. „Video je da sam te pozdravila i sada očekuje da se upozna s tobom. Naučio je da prihvati svakoga kome ga predstavim."
Sergenor se namršti. „Kako se upoznaje sa vukom?" upita on i pogleda Kimerana koji se cerio.
Mlađi muškarac se setio svog upoznavanja sa Vukom, i mada je i dalje bio pomalo nervozan kada bi se našao u blizini tog mesoždera, neopisivo je uživao u zbunjenosti starijeg čoveka.
Ejla dade znak Vuku da priđe i kleknu da ga zagrli oko vrata, zatim posegnu za Sergcnorovom šakom. On je istog časa trgnu.
„Mora da je omiriše da bi te upoznao", reče Ejla. „Vukovi po mirisu pamte one koje su upoznali."
„Jesi li ti prošao kroz ovo, Kimerane?" upitao je Sergenor, kome nije promaklo da ih većina ljudi iz njegove Pećine, kao i gosti, gledaju.
„Jesam. Prošlog leta, kada su došli u Treću pećinu radi lova pre Let-njeg sabora. Posle toga, svaki put kada bih ugledao vuka na Saboru, imao sam utisak da me je prepoznao, iako me je ignorisao", odvrati Kimeran.
Sergenor nije imao ni najmanju želju da to uradi, ali nije imao izbora. Posmatralo ga je suviše ljudi. Nije želeo da iko pomisli kako se plaši da uradi ono što je mlađi vođa već bio uradio. Polako i oprezno je ispružio
šaku ka životinji. Ejla ju je prihvatila i prinela vučjoj njušci. Vuk nabra njušku i pokaza očnjake, ne otvorivši usta. Džondalar je oduvek smatrao da im tim kezom pokazuje koliko je pun sebe, međutim Sergenor ga je drugačije shvatio. Ejla je osetila da se trese i do nozdrva joj je dopro

neprijatni mi-tis njegovog straha. Znala je da ni Vuku to nije promaklo.
„Vuk te neće povrediti, obećavam", tiho je kazala Ejla.
Sergenor je zaškrgutao zubima, primoravajući sebe da ne ustukne kada je vuk približio zubatu čeljust njegovoj šaci. Vuk ga je onjušio, i liznuo.
„Sta on to radi?" upitao je Sergenor. „Ispituje jesam li ukusan?"
„Ne, mislim da pokušava da te smiri, na taj način smiruju štenad. Po-111 i I lij ga po glavi." Sklonila je njegovu šaku od oštrih zuba i umirujućim (•lasom rekla. „Jesi li ikada osetio pod prstima krzno živog vuka? Da li i primetio da mu je krzno iza ušiju i oko vrata nešto deblje i grublje? Voli da se češka iza ušiju." Kada ga je konačno pustila, čovek povuče šaku i prihvati je drugom.
„Od sada će te uvek prepoznati", reče ona. Niko do sada nije pokazao takav strah u prisustvu vuka, niti veću hrabrost u prevazilaženju tog istog straha. „Jesi li imao dosad bilo kakvo iskustvo s vukovima?" upitala je.
„Jednom, dok sam bio mali, ujeo me je vuk. Ja se toga zapravo ne se-I im, majka mi je pričala o tome, ali još imam ožiljke", odvratio je Sergenor.
„To znači da te je Duh Vuka odabrao. Vuk je tvoj totem. Tako bi to protumačili oni koji su me podigli." Znala je da Zelandonci ne gledaju na toteme isto kao Pleme. Kod njih nema svako svoj totem, ali oni koji su ih imali smatrali su da donose sreću. „Mene je kao malu ogrebao pećinski lav, u to vreme mogla sam da izbrojim možda pet godina. Još imam ožiljke kojima mogu to da dokažem, i još ponekad sanjam o tome. Nije lako /iveli s moćnim totemom kao što su Lav ili Vuk, ali meni je moj totem pomogao, naučio me je mnogo

čemu", reče Ejla.
Uspela je da zainteresuje Sergenora i protiv njegove volje.
„Sta si naučila od pećinskog lava?"
„Kao prvo, kako da se suočim sa svojim strahovima", reče ona. „Mislim da si i ti to naučio. U tome ti je možda pomogao tvoj totem Vuk a dl to nisi ni znao."
„Možda, ali kako znaš da ti je totem pomogao? Da li ti je duh Pećinskog lava zaista pomogao?" pitao je Sergenor.
„1 to ne jednom. Četiri brazgotine koje je lavlja šapa ostavila na mo-|oj nozi, to je totemski znak plemena Pećinskog lava. Obično samo mu-Ikarci dobijaju tako snažan totem, ali su moje brazgotine bile istovetne sa Oznakama Plemena, tako da me je vođa prihvatio iako sam rođena među I »nigima... to je njihov naziv za ljude poput nas. Bila sam sasvim mala kadi sam izgubila svoj narod. Da me Pleme nije primilo i podiglo, sada ne bih lula među živima", objasnila je Ejla.
„Zanimljivo, ali kazala si 'i to ne jednom'", podseti je Sergenor.
„Drugom jednom prilikom, tada sam već bila žena i novi mladi vođa me je primorao da odem, dugo sam hodala tražeći Druge kao što me je posavetovala moja majka iz Plemena, Iza, pre nego što je umrla. Kako nisam mogla da ih nađem, a morala sam da pronađem mesto gde ću prezimili, moj lolom je poslao čopor lavova koji me je naterao da promenim pravac i zahvaljujući tome sam našla dolinu u kojoj sam mogla da preživim Moj pećinski lav me je odveo i do Džondalara", reče Ejla.
Njena priča je zadivila ljude koji su stajali unaokolo i slušali. Čak je ni DŽondalar nikada nije čuo da na taj način objašnjava svoj totem. Jedan Od njih progovori.
„Ti ljudi koji su te primili, oni koje nazivaš Pleme, jesu li

stvarno Tupoglavi?"
„Tako ih vi zovete. Oni sebe nazivaju Pleme, Pleme Pećinskog med-veda, zato što svi obožavaju duh Pećinskog medveda. On je njihov zajednički totem, totem Plemena", reče Ejla.
„Mislim da je kucnuo čas da ovim putnicima pokažemo gde mogu da spuste vreće za spavanje i da se smeste kako bi mogli da obeduju s nama", reče žena koja je upravo pristigla. Bila je prijatno punačka i privlačna, a oči su joj svetlucale inteligentno i odvažno.
Sergenor se osmehnu s puno ljubavi. „Ovo je moja družbenica, Džej-vena iz Sedme pećine Zelandonaca", reče on Ejli. „Džejvena, ovo je Ejla iz Devete pećine Zelandonaca. Ima još mnogo imena i veza, koje će ti sama navesti."
„Ali ne sada", reče Džejvena. „Dobrodošla u ime Majke, Ejla iz Devete pećine. Ubeđena sam da bi više volela da se smestiš nego da recituješ imena i veze."
Kada su pošli, Sergenor dodirnu Ejli ruku i zagleda se u nju, a potom tiho reče: „Ponekad sanjam vukove." Osmehnula se. Dok su odlazili, priđe im jedna senzualna mlada žena tamne smeđe kose, noseći dvoje dece u naručju, tamnokosog dečaka i plavokosu devojčicu. Osmehnula se Kime-ranu, koji ovlaš očeša njen obraz svojim, posle čega se okrenu posetiocima. „Prošlog leta ste upoznali moju družbenicu Beladoru, zar ne?" upita on, pa ponosnim glasom dodade: „1 njenog sina i kćerku, decu moga ognjišta?"
Ejla se seti da je nakratko srela ženu prethodnog leta, mada nije imala prilike da je upozna. Znala je da je Beladora rodila dvoje-rođenih-zajedno na Letnjem saboru, negde oko Prvog udruživanja, kada su se ona i DŽondalar združili. Svi su pričali o tome. To znači da će to dvoje dece uskoro moći

da izbroje jednu godinu, pomisli ona.
„Da, svakako", odvratio je DŽondalar počastvovavši i ženu i blizance širokim osmehom, a onda je, iako toga uopšte nije bio svestan, svu pažnju usredsredio na privlačnu mladu majku, i njegove žive plave oči ispuniše se divljenjem. Uzvratila mu je osmeh. Kimeran joj priđe i obgrli je oko struka.
Ejla je bila navikla da čita govor tela, ali je u tom trenutku bila sigurna da su i svi ostali shvatili šta se upravo dogodilo. Džondalar je zaključio da je Beladora privlačna i nije mogao da se suzdrži da to ne pokaže, isto kao što ona nije mogla da se suzdrži da ne odreaguje na njega. Džondalar uopšte nije bio svestan vlastite harizme, nije shvatao da zrači njome, ali je zato Beladorin družbenik i te kako bio toga svestan. Kimeran se ćutke umešao i stavio svima do znanja da je Beladora njegova.
Ejli ova međuigra nije promakla i veoma ju je zainteresovala, čak toliko da nije osetila ljubomoru, iako je Džondalar bio njen družbenik, ali je zato počela da ceni komentare koje je stalno slušala o njemu od trenutka kada su stigli. U dubinama svoga bića znala je da Džondalar samo iskazuje divljenje i da će se sve završiti na gledanju. Imao je on i drugu stranu, onu koju je retko pokazivao čak i pred njom, i to samo kada su bili sami. Džondalarova osećanja su oduvek bila suviše snažna, a strasti prejake. Ce-log života se borio da njima ovlada i uspeo je u tome tek kada je naučio da ih ne pokazuje. Nije mu bilo lako da ih iskaže u punoj meri. Zbog toga nikada nije javno pokazivao koliko je voli, ali ponekad kada su sami, ne može da se obuzda. Njegova ljubav je tako snažna da ga ponekad savlada. Kada je Ejla okrenula glavu, primetila je da je zelandona Koja je Prva

po-smatra. Shvatila je da je i ona svesna onoga što se upravo dogodilo iako nije izgovorena ni jedna jedina reč, i da pokušava da proceni njenu reakciju. Ejla joj osmehom stavi do znanja da je svesna svega što se događa, pa se usredsredi na bebu, koja se vrpoljila u kožnoj nosiljci pokušavajući da dođe do sise. Prišla je zgodnoj mladoj mami koja je stajala pored Džejvene.

„Budi pozdravljena, Beladora. Drago mi je što vidim i tebe i tvoju de-cu", reče ona. „Džonejla se upiškila, donela sam upijač za zamenu, da li bi mi pokazala gde mogu da je presvučem?"

Žena s po jednom bebom na oba kuka se osmehnu. „Pođi sa mnom", reče ona, i tri žene se zaputiše ka skrovištu.

Beladora je čula da ljudi pričaju o Ejlinom neobičnom naglasku, ali je do tada nije čula da govori. Za vreme Udruživanja na kome se Džondalar udružio sa ovom strankinjom, ona se porađala, a kasnije nije imala prilike da porazgovara sa Ejlom. Bila je suviše zauzeta svojim brigama, ali sada je shvatila na šta su mislili. Iako je Ejla sasvim dobro govorila jezik Zelandonaca, pojedine zvuke jednostavno nije mogla tačno da izgovori. Beladora je svejedno bila zadovoljna što joj se ukazala prilika da je sluša. <)ua je poticala iz oblasti daleko na jugu, i mada njen govor nije bio toliko neobičan kao Ejlin, i ona je govorila jezik Zelandonaca s lako uoč-l|ivim naglaskom.

Ejla se osmehnula kada ju je čula kako govori. „Čini mi se da ni ti nisi rođena kao Zelandonka", primeti ona. „Isto kao što nisam ni ja."

„Moj narod su Džornadonci, bar ih tako nazivaju Zelandonci. Mi smo komšije s jednom Pećinom Zelandonaca daleko na jugu, gde je mnogo to-

plije." Beladora se osmehnu. „Upoznala sam Kimerana dok je putovao sa sestrom, koja je bila na donijerskom obilasku." Ejla se pitala šta li je to „đonijerski obilazak". Očigledno je imalo neke veze sa činjenicom da su bili Zelandonci, jer je donijera bilo drugo ime za Onu koja služi Veliku majku. Odlučila je da se kasnije raspita o tome kod Prve.

Prostor iza pravougaonog ognjišta na kome je gorela vatra bio je prijatno obasjan crvenim sjajem razigranih plamenova čija je svetlost poigravala po krečnjačkim zidovima skloništa.

Pod svetlošću koja se odbijala s tavanice stenovitog ispusta nadnese-nog nad vatrom prisutni su izgledali kao da pucaju od zdravlja. Upravo su pojeli veoma ukusan zajednički obrok na čije pripremanje je veliki broj ljudi utrošio mnogo vremena i mnogo truda. Između ostalog, ponuđeno je i ogromno stegno megalocerosa nabodeno na debeli ražanj postavljen na debele račvaste grane iznad iste izdužene pravougaone jame za paljenje vatre. Sada je Sedma pećina Zelandonaca, zajedno s mnogobrojnim rođacima iz Druge pećine i gostima iz Devete i Treće pećine, bila spremna za opuštanje.

Ponuđeno je piće: nekoliko vrsta čaja, fermentisano voćno vino i alkoholni napitak zvan barma spravljen od soka breze s dodacima divljih žitarica, meda i raznog voća. Svako je uzeo po solju omiljenog pića i potražilo mesto u blizini ognjišta. Svi odreda bili su oduševljeni i u stanju iščekivanja. Gosti bi uvek doneli malo uzbuđenja, ali je strankinja sa životinjama i egzotičnim pričama nagovestila da bi ovog puta moglo da bude zanimljivije nego obično.

Ejla i Džondalar nalazili su se usred skupine u kojoj su još bili Džo-haran i Proleva, Sergenor i Džejvena, i Kimeran i

Beladora, vođe Devete, Sedme i Druge pećine, zatim mlade žene Levela i Džanida i njihovi druž-benici Džondekam i Peridal. Vođe su se preganjale s ljudima iz Sedme pećine oko toga kada bi putnici trebalo da pođu iz Stene Konjska glava ka Starešinskom ognjištu. Bili su dobro raspoloženi, ali su se i prijateljski nadmetali s Drugom pećinom oko toga gde bi putnici trebalo najduže da ostanu.
„Starešinsko ognjište je starije te bi trebalo da je više po dostojanstvu i da mu se ukazuje veće poštovanje", reče Kimeran začikavajući ih. „Sto znači da bi trebalo duže da budu kod nas."
„Da li to onda znači da bi meni trebalo da ukazujete veće poštovanje zato što sam stariji?" odvratio je Sergenor, značajno se osmehujući. „Upam-tiću to."
Ejla ih je slušala i osmehivala se kao i ostali, ali je želela i nešto da ih pita. Iskoristila je prvu pauzu u razgovoru da postavi pitanje.
„Pošto ste potegli pitanje starosti Pećina, nešto me zanima." Svi se okrenuše da je pogledaju.
„Treba samo da pitaš", odvratio je Kimeran preterano ljubazno i prijateljski, nagovestivši da je spreman i na druge usluge. Popio je nekoliko
loljica barme i počeo da primećuje koliko je družbenica njegovog visokog prijatelja privlačna.
„Prošlog leta mi je Manvelar ispričao ponešto o recima za brojeve koje predstavljaju nazive Pećina, ali sam i dalje zbunjena", reče Ejla. „Dok MIO prošle godine išli na Letnji sabor, prenoćili smo u Dvadeset devetoj Pe-«1111. Oni žive u tri zasebna skloništa raspoređena oko jedne velike doline. Svako od njih ima svog vodu i po jednu zelandonu, ali svi se vode pod i idin reči za brojanje, svi pripadaju Dvadeset

devetoj. Druga pećina je Ulko povezana sa Sedmom pećinom, čije se sklonište nalazi na drugom kraju doline. Zašto onda vaša Pećina ima drugačiju reč za brojanje? Zašto niste deo Druge pećine?"

„Na to pitanje ne mogu da odgovorim. Ne znam", reče Kimeran i po-I i/.i ka starijem čoveku. „Moraćeš da pitaš starijeg vodu. Izvoli Sergenore?"

Sergenor se osmehnuo, ali je ipak nekoliko trenutaka razmišljao. „Da budem iskren, ni ja ne znam. Nikada se to nisam zapitao. Koliko mi je poznalo, nijedna povest niti predanje Starih ne govori o tome. U nekima se pomniju priče o prvobitnim stanovnicima ove oblasti, o Prvoj pećini Zelandonaca, ali oni su odavno nestali. Niko čak pouzdano ni ne zna gde je Ino njihov konak."

„Znaš li da je Druga pećina najstarije naselje Zelandonaca koje još po-ItOJi?" upita Kimeran pomalo zaplićući jezikom. „Zato se zove Starešinsko Ognjište."

„Da, to sam znala", odvrati ona pitajući se hoće li mu biti potrebno piće za „jutro posle", koje je spravljala Taluti vodi Mamutovaca iz Lav-I!»->¦_ skloništa.

„Reći ću ti šta ja mislim", nastavi Sergenor. „Kada su se porodice n Prvoj i Drugoj pećini suviše uvećale i više nisu imale dovoljno mesta u ivojim skloništima, neki od njih, izdanci obe Pećine, kao i novopristigli U ovu oblast, preselili su se dalje odavde, uzimajući narednu reč za brojanje svaki put kada bi osnovali novu Pećinu. U vreme kada su ljudi iz I Irugc pećine koji su zasnovali našu Pećinu odlučili da se presele, nared-n.i slobodna reč za brojanje bila je sedam. To su uglavnom bile mlade po-rodice, pokoji tek združeni par, deca Duge pećine koja su želela da ostanu blizu svojih rođaka, i zato su se preselili ovamo, na drugu stranu Slatke

doline, da sviju novi dom. Iako su dve Pećine bile usko povezane, prak-
i.....i jedna Pećina, mislim da su odabrali novu reč za broj zato što je to
i......bičaj. 1 tako smo postali dve zasebne pećine: Starešinsko ognjište Dru-
gi pećine Zelandonaca i Stena Konjska glava Sedme pećine. I dalje smo .mio različiti ogranci iste porodice."
„Dvadeset deveta je novija Pećina", govorio je dalje Sergenor. „Pret-i»'Uvijam da su svi želeli da zadrže istu reč za brojanje kada su prešli u nova skloništa, jer što je reč za brojanje niže, to je naselje starije. Niža i' ¦ z.i brojanje predstavlja izvestan prestiž, a Dvadeset devet je ionako već prilično visoka reč za brojanje. Pretpostavljam da niko od onih koji su osnivali nove Pećine nije želeo višu reč za brojanje u nazivu svoje pećine. Odlučili su da se nazovu Tri stene Dvadeset devete pećine Zelandonaca, a potom su pomoću naziva koje su već bili nadenuli mestima objasnili razliku.
Naziv prvobitnog naselja je Ogledalo, jer sa izvesnih mesta možeš da vidiš sebe u vodi ispod. To je jedno od svega nekoliko skloništa koja gledaju na sever i nije lako održavati toplotu u njemu, ali je mesto izuzetno i ima mnoge druge prednosti. To je Južni posed Dvadeset devete pećine, ili ponekad Južni posed Tri stene. Južna strana postala je Severna strana, a let-nje logorište je postalo Zapadna strana Dvadeset devete pećine. Smatram da je njihov način suviše složen i da zbunjuje, ali tako su sami odabrali."
„Ako je Druga pećina najstarija, onda bi naredna skupina po starosti koja još postoji bila Stena Dve reke, Treća pećina Zelandonaca. Kod njih smo sinoć prenoćili", reče Ejla

stavljajući im do znanja klimanjem glave da joj je sada sve mnogo jasnije.
„Tako je", pridruži se razgovoru i Proleva.
„Ali ne postoji Četvrta pećina, je li tako?"
„Postojala je Četvrta pećina", odgovori joj Proleva, „ali izgleda da niko ne zna šta je bilo s njom. Pojedina predanja nagoveštavaju da je nekakva katastrofa pogodila više Pećina, i može se desiti da je Četvrta nestala negde u to vreme, ali niko ne zna zasigurno. To su takode mračna vremena u povestima. Postoje nagoveštaji da je bilo borbi sa Tupoglavima."
„Posle Treće dolazi Peta pećina, nazvana Stara dolina, na nju ćeš naići ako pođeš uzvodno Rekom", dodade Džondalar. „Nameravali smo da ih obiđemo prošle godine kada smo pošli na Letnji sabor, ali su već bili otišli, sećaš se?" Ejla klimnu. „Oni imaju nekoliko skloništa sa obe strane doline Kratke reke, u nekima žive, a neka koriste kao skladišta, ali ih ne nazivaju različitim recima za brojanje. Cela Stara dolina je Peta pećina."
„Šesta pećina je takođe nestala", nastavio je Sergenor. „Priče o tome šta joj se dogodilo veoma se razlikuju. Većina ljudi misli da ih je desetko vala nekakva boleština. Ostali veruju da su ih izdelila razilaženja u mišljenju. Bilo kako bilo, povesti nagoveštavaju da su se ljudi koji su nekada sačinjavali Šestu pećinu pridružili ostalim pećinama, tako da smo mi iz Sedme pećine naredni. Ne postoji ni Osma pećina, Deveta dolazi posle naše."
Nastupio je trenutak tišine dok se obaveštenja nisu slegla. Potom su promenili temu razgovora. Džondekam je zamolio Džondalara da pogleda bacač koplja koji je napravio, a Levela je kazala starijoj sestri Prolevi da porazmisli da se

porodi u Devetoj pećini, na šta se njena sestra osmehnula. Ljudi su počeli da vode zasebne razgovore i ubrzo su se rasporedili po grupicama.
Džondekam nije bio jedini koji je imao pitanja o bacaču koplju od kada su saznali pojedinosti o lovu na lavove prethodnog dana. Džondalar je to oružje za lov napravio dok je živeo sa Ejlom u njenoj istočnoj dolini
i predstavio ga je ubrzo po povratku kući prethodnog leta. Pokazivao ga je i na Letnjem saboru. Rano po podne, dok je Džondalar čekao da se Ejla vrati iz pećine Konjske glave, njih nekolicina je vežbala bacanje koplja pomoću bacača koje su sami napravili po uzoru na onaj koji su videli da on koristi, a Džondalar im je davao uputstva i savete. Sada je oko njega počela da se okuplja nova skupina ljudi, uglavnom muškaraca, mada je bilo i nekoliko žena. Postavljali su mu pitanja o tome kako se prave bacači kopalja, i laka koplja koja su se pokazala veoma ubojita kada se izbace na taj način.
S druge strane ognjišta, blizu zida koji je zadržavao toplotu, nekoliko žena s bebama, među kojima je bila i Ejla, ćeretalo je dok je istovremeno hranilo, ljuljalo ili samo držalo na oku usnule mališane.
U odvojenoj oblasti skloništa zelandona Ona koja je Prva razgovarala je sa ostalim zelandonama i njihovim akolitima, jedva primetno iznervirana što im se Ejla, koja je bila njena učenica, nije pridružila. Bila je svesna da ju je ona gurnula u sve ovo, jer je Ejla već bila obučena isce-liteljka kada je stigla. Takođe je bila veoma vesta u još ponečemu, između ostalog i u vladanju životinjama. Njoj je bilo mesto medu zelandonama! Zelandoni iz Sedme postavio je Prvoj pitanje i strpljivo je čekao da mu odgovori. Primetio je da je

zelandona Devete pećine odlutala u mislima i da je blago razdražena. Posmatrao ju je od kada su stigli gosti i nije mu promaklo da se sve više nervira. Nagađao je i zbog čega. Kada se zelandone međusobno posećuju, takve prilike uvek koriste da na novakinje i novake prenesu nešto znanja i tradicije. Svi oni ionako moraju sve to da nauče i upamte, a njena učenica nije bila ovde. Ako je Prva već odabrala akolit-kinju koja ima družbenika i malu bebu, pomisli on, morala je znati da ona neće svu svoju pažnju posvećivati zelandoniji.
„Izvinite me na trenutak", rekla je Prva, ustala s prostirke na niskom kamenom ispustu i zaputila se ka mladim ženama što su se bile raspričale. „Ejla", pozva je ona sa osmehom. Umela je vesto da skriva prava oseća-nja. „Izvini što te prekidam, ali zelandoni iz Sedme pećine mi je upravo postavio pitanje o nameštanju polomljenih kostiju, pa sam pomislila da bi i ti mogla da doprineseš razgovoru."
„Svakako, zelandono", reče ona. „Samo da uzmem Džonejlu, eno je tamo."
Ejla ustade i oklevajući se zagleda u usnulu bebu. Vuk podiže pogled ka njoj i poče da cvili lupkajući repom po tlu. Ležao je pored deteta, za Biju bezbednost se smatrao lično zadužen. Vuk je bio poslednje mladunče usamljene vučice koju je Ejla ubila jer je potkradala njene zamke, pre ne-)¦<> što je otkrila da ima mlade. Sledila je trag koji je vodio do jazbine i pronašla jedno živo mladunče, koje je ponela sa sobom. Odrastao je u sku-I enom zimskom skloništu Mamutovaca. Bio je tako mali kada ga je našla možda je brojao četiri nedelje - da se prilepio za ljudska bića. Obožavao |{ decu, posebno malenu koju je dobila Ejla.
„Ne bih da je diram. Samo što je zaspala. Nije navikla da

idemo u goste i večeras je bila suviše uzbuđena", reče Ejla. „Možemo mi da pazimo na nju", reče Levela i razvuče usta u osmeh. „To jest, možemo da pomognemo Vuku. On je ne ispušta iz vida. Ako se probudi, donećemo ti je, ali pošto se tek smirila, verujem da se izvesno vreme neće ni pomeriti."
„Hvala, Levela", reče Ejla i osmehnu se njoj i ženi pored nje. „Prava si Prolevina sestra. Jesi li svesna koliko ličiš na nju?"
„Znam samo da mi nedostaje od kada se udala za Džoharana", reče Levela gledajući sestru. „Oduvek smo bile bliske. Proleva mi je bila druga majka."
Ejla krenu za Onom koja je Prva do skupine Onih koji služe Majku. Nije joj promaklo da je prisutna većina domaćih zelandona. Pored Prve, koja je bila zelandona Devete pećine, i razume se, zelandone Druge i zelando-nija Sedme pećine, tu su takođe bile i zelandone iz Treće i Jedanaeste pećine. Zelandona iz Četrnaeste nije došla, ali je zato poslala svoju prvu akolit-kinju. Bilo je tu još nekoliko akolitkinja i akolita. Ejla je prepoznala dve mlađe žene iz Druge pećine i mladog čoveka iz Sedme. Osmehnula se Mc-jeri iz Treće pećine i pozdravila postarijeg muškarca koji je bio zelandoni Sedme, a potom i ženu koja je bila unuka njegovog ognjišta, zelandonu Druge, koja je bila i Džondekamova majka. Ejla je želela da bolje upozna Drugu. Retke su bile zelandone sa decom, ali ona je imala partnera i podigla je dvoje dece - i brata Kimerana posle majčine smrti - a sada je bila zelandona.
„Ejla ima više iskustva u nameštanju kostiju od većine, zelandoni iz Sedme. Njoj treba da postaviš svoje pitanje", reče Prva ponovo se smestiv-ši na prostirku i pokazavši Ejli da sedne pored nje.
„Znam da će svež prelom pravilno zarasti ako se dobro

namesti. Uradio sam to mnogo puta, ali neko me je pitao može li nešto da se učini ako prelom nije bio dobro namešten i ako je nakrivo zarastao", istog časa postavi pitanje starac. Njega ne samo da je zanimalo šta će mu ona odgovoriti, već je želeo da vidi hoće li se pomesti kada joj pitanje postavi neko njegovih godina i iskustva, jer je od One koja je Prva toliko čuo o njenoj veštini.
Ejla se tek bila spustila na prostirku, ali se odmah okrenula ka njemu. Primetio je da se na prostirku spustila veoma graciozno, kao da je skliznula na nju, i da ga je pogledala pravo u oči, ali sa izvesnim poštovanjem. Iako je očekivala da bude zvanično predstavljena ostalim akolitkinjama i akolitima, i mada se iznenadila što su je odmah obasuli pitanjima, odgovorila je bez oklevanja.
„To zavisi od preloma i koliko je dugo zarastao", reče Ejla. „Ako je to stari prelom, ne može se mnogo učiniti. Zarasla kost, čak i kad je krivo zarasla, često je jača od kosti koja nije pretrpela nikakvu povredu. Ako pokušate ponovo da je slomite da biste je namestili kako treba, povređena kost će se ubuduće stalno lomiti. Ali ako je prelom tek počeo da zarasta, ponekad je moguće ponovo polomiti kost i pravilno je namestiti."
„Jesi li imala prilike da to radiš?" upitao je Sedmi, blago izbačen iz ravnoteže njenim govorom različitim od onoga kako je govorila Kimerano-va lepa družbenica, koja je neke zvuke izgovarala na veoma prijatan način. Kada je govorila Džondalarova strankinja, imao je utisak da maltene guta određene glasove.
„Jesam", odvrati Ejla. Imala je osećaj da je proveravaju, isto kao što je to radila Iza kada joj je postavljala pitanja o lečenju i upotrebi bilja. „Na Putu ovamo zastali smo da

posetimo narod koji je Džondalar ranije bio upoznao, Saramudonce. Skoro jedan mesec pre našeg dolaska, žena koju je znao nezgodno je pala i slomila ruku. Pogrešno je zarastala. Bila je toliko izvrnuta da nije mogla da se služi njome, i mnogo ju je bolela. Niko nije umeo da joj namesti ruku, jer je njihov vidar umro početkom zime. Uspela sam da joj ponovo polomim ruku i da je iznova namestim. Nije ispalo savršeno, ali je bilo bolje. Neće moći da se koristi njome kao ranije, ali će bar donekle moći. Do vremena kada smo krenuli, zarastanje je dobro napredovalo i ruka je prestala da je boli", objasnila je Ejla.
„Zar je nije bolelo kada si joj ponovo lomila ruku?" upitao je jedan mladić.
„Ne bih rekla da je osetila bol. Dala sam joj nešto da zaspi. Dotični napitak istovremeno joj je opustio mišiće. Ja tu biljku znam kao daturu..."
„Datura?" prekinu je starac. Dotičnu reč izgovorila je sa jakim naglaskom.
„Na jeziku Mamutovaca nazivaju je rečju koja bi na jeziku Zelando-naca mogla da znači trnovita jabuka, jer u jednom trenutku rađa plodove koji bi se tako mogli opisati. To je velika biljka jakog mirisa, s velikim be-lim cvetovima koji štrče sa stabljike", reče Ejla.
„Mislim da znam na koju biljku misliš", reče stari zelandoni iz Sedme pećine.
„Kako si znala šta treba da radiš?" upitala ju je mlada žena koja je sedela pored starca, glasom koji je govorio da joj je veoma čudno što jedna akolitkinja toliko zna.
„Da, to je dobro pitanje", složi se Sedmi. „Kako si znala šta ti valja činiti? Gde si stekla iskustvo? Izgleda da mnogo znaš za nekog tako mladog."

Ejla pogleda u Prvu, koja je delovala krajnje zadovoljno. Nije bila sigurna zašto, ali imala je utisak da je žena zadovoljna onim što je ona ispričala.
„Žena koja me je prihvatila kao malu i podigla bila je vrač svog naroda, isceliteljka. I mene je podučavala da to postanem. Muškarci Plemena u lovu koriste drugačija koplja od Zelandonaca. Duža su i deblja i uglavnom ih ne bacaju već njima ubadaju, tako da moraju da priđu veoma blizu životinji. To je mnogo opasnije i povrede su česte. Ponekad su lovci iz Plemena znali
daleko da otputuju. Ako hi neko slomio kost, nisu uvek mogli odmah da se vrate i kost bi počela da zarasta pre nego što nađu nekoga daje namesti. Nekoliko puta sam pomagala I/i kada je morala ponovo da lomi i namešta kosti, a pomagala sam i iseeliteljkama na Plemenskim okupljanjima kada su radile to isto."
„Taj narod koji nazivaš Pleme, da li je zaista isti kao Tupoglavi?" upitao ju je mladić.
To pitanje su joj već bili postavili, a sve joj se činilo da ga je postavio isti mladić. „Vi koristite tu reč za njih", ponovi Ejla.
„Teško je poverovati da oni toliko toga mogu da urade", reče on. „Meni nije, živela sam s njima."
Neprijatna tišina je potrajala nekoliko trenutaka, a onda je Prva pro-menila temu. „Mislim da je ovo pravi trenutak da akolitkinje i akoliti nauče, a neki od vas obnove reči za brojanje, neke od njihovih upotreba i značenja. Svi vi znate reči za brojanje, ali šta ćete uraditi ako morate da izbrojite veliku količinu nečega? Zelandona iz Druge pećine, da li bi objasnila?" Ejla se istog časa zainteresovala. Odjednom je postala općinjena i nagnula se napred. Znala je da je

brojanje ponekad složenije i moćnije od običnih reči za brojanje, ako shvatiš kako se to radi. Prva je bila veoma zadovoljna kada je primetila njenu zainteresovanost. Bila je ubeđena da Ejlu posebno zanima da shvati brojanje.
„Možete da koristite šake", rekla je Druga, i podigla obe šake. „Prstima na desnoj brojite svaku izgovorenu reč dok ne dođete do pete." Potom je stisnula pesnicu i počela da broji podižući jedan prst za drugim, počevši od palca. „Još pet možete izbrojati na levoj šaci i tako stići do deset, međutim, to je onda kraj. Ne možete nastaviti pukim brojanjem. Umesto da iskoristite levu šaku za brojanje novih reči, možete saviti jedan prst, palac, koji će predstavljati prvih pet izbrojanih stvari", podigla je levu šaku sa nadlanicom okrenutom ka njima, „i nastaviti sa brojanjem na desnoj šaci. Kada izbrojite novih pet reči, savijete drugi prst na levoj šaci, koji će njih predstavljati." Kada je savila kažiprst preko palca, ostali prsti na obe šake su joj i dalje bili ispruženi. „Ova dva prsta označavaju deset", reče ona. „Ako savijem naredni prst, to će biti petnaest. Onaj posle njega označava dvadeset, a onaj do njega dvadeset pet."
Ejla je bila zapanjena. Istog časa je shvatila ideju, iako je bila mnogo složenija od običnih reči za brojanje koje je naučila od Džondalara. Setila se vremena kada je naučila da izračuna broj nečega. Kreb, mog-ur Plemena, pokazao joj je kako se to radi, ali on je zapravo znao da broji samo do deset. Kada joj je prvi put pokazao kako on broji bila je još devojčica. Položio je po jedan prst jedne šake na pet različitih kamenova, a onda je, pošto mu je jedna ruka bila amputirana ispod lakta, ponovio postupak zamišljajući da to radi drugom šakom. Morao je da upotrebi svu svoju maštu da bi stigao do dvadeset, i zato je bio zapanjen i uznemiren

kada je ona sa lakoćom izbrojala do dvadeset pet.
Ejla nije koristila reći, kao Džondalar, već je to radila pomoću kamenčića. Pokazala je Krebu dvadeset pet tako što je svojih pet prstiju položila na pet različitih kamenčića pet puta. Kreb se mnogo namučio dok nije naučio da broji, a ona je odmah shvatila suštinu. Upozorio ju je da nikada nikome ne kaže šta je uradila. I pre toga je znao da se razlikuje od pripadnika Plemena, ali tek je tada shvatio u kojoj meri, i uopšte nije sumnjao da će ih to uznemiriti, posebno Bruna i muškarce; može se čak desiti da je oteraju.
Većina pripadnika Plemena umela je da izbroji samo do tri, sve preko toga za njih je bilo mnogo, mada su razlikovali izvesne gradacije tog mnogo, i znali su za neke druge načine da razlikuju količine. Na primer, oni nisu imali reči kojima bi brojali godine detetovog života, ali su znali da je dete u godini kada se rodi mlađe od deteta koje je te godine prohodalo ili prestalo da sisa. Bran nije morao da prebrojava pripadnike svoga Plemena. Sve ih je znao po imenu, i bilo mu je dovoljno da preleti pogledom preko njih pa da zna ne samo da li neko nedostaje, već i ko nedostaje. Većina ljudi je manje-više bila u stanju to da uradi. Ako bi izvesno vreme proveli sa određenim brojem ljudi, intuitivno su osećali ako neko nedostaje.
Ako je njeno razumevanje brojanja uznemirilo Kreba, koji ju je vo-leo, onda je bilo još izvesnije da će uznemiriti ostale iz Plemena. Ejla je to znala i nikada nije pomenula šta je naučila, ali nije ni zaboravila. Koristila je to ograničeno znanje za svoje potrebe, posebno kada je živela sama u dolini. Beležila je protok vremena usecajući svakodnevno po jednu crtu na štapu. Znala je koliko je godišnjih doba i godina provela u dolini iako nije znala reči za brojanje.

Kada je došao Džondalar, on je prebrajao zareze na njenim štapovima i rekao joj koliko je dugo tamo živela. Za nju je to bilo kao magija. Sada kada je nazirala kako je to uradio, želela je da nauči što više.
„Moguće je nastaviti brojanje i dalje, ali to je već složenije", nastavila je Draga i osmehnula se, „kao što je to uostalom slučaj sa svime što je povezano sa zelandonama." Oni koji su je gledali, uzvratiše joj osmeh. „Većina znakova ima više od jednog značenja. Obe šake mogu da znače deset ili dvadeset pet, i nije teško razumeti na šta sagovornik misli, jer kada mislite na deset, dlanove okrećete prema drugima, a kada mislite dvadeset pet, okrećete ih ka sebi. Kada ih držite okrenute ka sebi, možete da nastavite brojanje, ali ovog puta upotrebite levu šaku, a broj označavajte prstima desne." Pokazala im je kako se to radi, a akolitkinje i akoliti su je podražavali. „Kada držite šake u tom položaju i savijete palac, onda on označava trideset, ali ako nastavite da brojite do trideset pet, palac ne ostaje savijen, jednostavno savijete samo naredni prst. Savijen srednji prst označava četrdeset, za četrdeset pet savijete naredni, a za pedeset morate saviti mali
prst desne šake, dok su svi oslali prsti obe šake ispravljeni. Desna šaka sa savijenim prstima ponekad se koristi i za iskazivanje reči za veće brojeve. A reči koje iskazuju još veće brojeve možete iskazati savijanjem više od jednog prsta."
Ejla nikako nije uspevala da drži povijen samo mali prst. Očigledno su ostali već imali prilike da vežbaju brojanje, ali ona je zato sasvim lako shvatila princip. Prva je primetila da se Ejla začuđeno i oduševljeno osmehuje. Čestitala je samoj sebi. Ovo je pravi način da joj zadržim pažnju, pomislila je. „Otisak šake može da se napravi na nekoj površini kao što su

komad drveta ili zid pećine, a može da se ostavi i na obali potoka", dodade Prva. „Taj znak šake može da znači nekoliko različitih stvari. Može da označava reči za brojanje, ali može da znači i nešto sasvim drugo. Ako želite da ostavite otisak šake, šaku možete da umočite u boju i ostavite znak, ili možete da položite šaku na određenu površinu i dunete boju preko i oko nje. Na taj način nastaje drugačija vrsta otiska. Ako hoćete da ostavite znak koji predstavlja reč za brojanje, umočite dlan u boju za manje, a dunite boju po na-dlanici da iskažete veće brojeve. Jedna pećina na jug i istok odavde pravi znak velike tačke koristeći boju samo na dlanu, bez pokazivanja prstiju."

Ejlin mozak je radio velikom brzinom, zaokupljen idejom brojanja. Kreb, najveći mog-ur Plemena, uspevao je, s velikim naporom, da izbroji do dvadeset. Ona je bila u stanju da izbroji do dvadeset pet i da to predstavi sa samo dve šake, tako da i ostali budu u stanju da shvate, a onda još i da uveća taj broj. Na taj način možete nekome saopštiti koliko se crvenih jelena okupilo na mestu gde u proleće donose na svet lanad i koliko je lanadi rođeno; možete saopštiti mali broj kao što je pet, malu skupinu od dvadeset pet, ili mnogo više od toga. Teže bi bilo izbrojati veliko krdo, ali i to je moguće saopštiti. Koliko mesa treba uskladištiti za određeni broj ljudi za zimu. Koliko nizova osušenog korenja? Koliko korpi koštunjavih plodova? Koliko dana će im biti potrebno da stignu do mesta Letnjeg sabora? Koliko ljudi će biti tamo? Mogućnosti su bile neverovatne. Reči za brojanje su bile izuzetno važne, one stvarne kao i one simbolične.

Ponovo je govorila Ona koja je Prva, i Ejla teškom mukom odvoji misli od onoga što joj se motalo po glavi. Držala je

podignutu šaku. „Broj prstiju na jednoj šaci, pet, veoma je važna reč za brojanje sama po sebi. Ona označava broj prstiju na svakoj šaci, i na svakom stopalu, razume se, ali to je samo njeno površinsko značenje. Pet je takođe Majčina sveta reč za brojanje. Šake i stopala nas podsećaju na to. Druga jedna stvar koja nas podseća na to jeste jabuka." Odnekud je izvadila malu, još nesazrelu tvrdu jabuku i podigla je. „Ako položite jabuku i presečete je napola, kao da se-čete stabljiku koja prolazi kroz sredinu voćke", sa reči je prešla na delo, „videćete da raspored semenki deli jabuku na pet kriški. Zato je jabuka Majčino sveto voće."
Prosledila je obe polovine jabuke akolitima da ih prouče, gornju je iilu Ejli. „Postoje i drugi važni vidovi reči za brojanje pet. Kao što ćete Ui ili, na nebu možete videti pet zvezda koje se svake godine nasumi-lin I uru po njemu, a postoji i pet godišnjih doba: proleće, leto, jesen i dva hl " Inu razdoblja, rana zima i kasna zima. Većina ljudi misli da godina po-' Inje piolećem, kada niče novo zelenilo, ali zelandone znaju da početak godini' obeležava kratak dan u zimi, koji razdvaja ranu zimu od kasne zime.
.....t i i ići zapravo počinje kasnom zimom, zatim slede proleće, leto, jesen i
i mi.i zima."
„l Mamutovci su imali pet godišnjih doba", dobrovoljno se javi Ejla. i 'ni su zapravo imali tri glavna godišnja doba: proleće, leto i zimu, i dva munje važna: jesen i srednjozimu. Možda bi ovo poslednje trebalo nazva-i usna zima." Neki od prisutnih su se prilično iznenadili što je prekinu-11 Prvu dok je objašnjavala osnovni princip, ali se Prva osmehnula u sebi, n i> »voljna što se zainteresovala. „Oni smatraju da je tri najvažnija reč za hrojunje, jer predstavlja ženu, isto kao

što trostrani ugao okrenut vrhom Miulole predstavlja ženu, i Veliku majku. Kada dodaju dva ostala, jesen i li ilnjozimu, godišnja doba koja najavljuju promene, dobijamo pet. Mamut I i 1 da je pet Njena reč za brojanje koja poseduje skriveni autoritet." „To je veoma zanimljivo, Ejla. Mi kažemo da je pet njena sveta reč I brojanje. I mi smatramo da je tri važan pojam, iz sličnih razloga. Vo-i i luli da saznam još ponešto o tom narodu koji nazivaš Mamutovci i njihovim običajima. Možda na narednom okupljanju zelandona", reče Prva. Ejla ju je zadivljeno slušala. Prva je imala glas koji je plenio pažnju, titlovao je pažnju kada bi odlučila da ga usredsredi na nešto, ali nije bio U pitanju samo glas. Znanje i obaveštenja koja je saopštavala tim glasom inkcHle su bili podsticajni i privlačili slušaoce. Ejla je poželela da sazna što ¦ > lome.

..Postoji i pet svetih boja i pet svetih elemenata, ali već je kasno i o

......c ćemo naredni put", reče Ona koja je prva medu Onima koji služe

iil u majku Zemlju.

Ejla je bila razočarana. Mogla je da je sluša celu noć, ali tada podiže i.....Iccl i ugleda Folaru kako joj prilazi noseći Džonejlu. Njena beba se pro-

[mdllu

4

Po povratku Devete pećine iz posete Sedmoj i Drugoj pećini, svi su !0 ncstrpljivije iščekivali Letnji sabor. Užurbano su se pripremali za pola-ll i samo su na to mislili. Uzbuđenje je bilo gotovo opipljivo. Svaka po-»hIIi .i bila je zaokupljena vlastitim pripremama, a vođe su imale i dodatnu dužnost da smisle i pripreme putovanje za celu svoju Pećinu.

Uostalom zato su ili i izabrali za vode. Vođa je morao biti spreman da preuzme odgovornost i morao je biti u stanju uspešno da obavi taj zadatak.
Vođe svih pećina Zelandonaca uvek bi pred Letnji sabor hvatala ner-vo/.i, a D/oharana više od ostalih. Dok je većina pećina brojala dvadeset pri do pedeset ljudi, neke čak i sedamdeset ili osamdeset uglavnom povezanih pripadnika, njegova je bila izuzetak. Deveta pećina brojala je gotovu đvc stol ine Zelandonaca.
Predvoditi tolike ljude bio je veliki izazov, ali Džoharan je bio do-rastao tom zadatku. Ne samo daje Džoharanova majka Martona predvodila Devetu pećinu, već je vođa pre nje bio Džokonan, prvi muškarac s kojim se združila i u čijem ognjištu je Džoharan rođen. Njegov brat Džondalar, koji je rođen u Dalanarovom ognjištu, pošto se Martona posle Džokonano-ve smrti združila s Dalanarom, osposobio se za zanat prema kome je gajio naklonost i u kome je mogla da dođe do izražaja njegova veština. Isto kao i Dalanar, i on je bio priznati stručnjak za obradu kremena. To je bilo ono što je Džondalar najbolje radio. Džoharan je pak odrastao okružen vođama, a i posedovao je urođenu sklonost da preuzme te odgovornosti. To je bilo ono što je Džoharan najbolje umeo da radi.
Zelandonci nisu imali utvrđeni postupak po kome su birali vođe. Živeći zajedno, ljudi bi naučili ko od njih najbolje ume da im pomogne u re-šavanju sukoba ili pojedinih problema i bili su skloni da slede one koji bi na sebe preuzeli pripremu raznih poslova, one koji su to dobro radili.
Ako bi, na primer, nekolicina odlučila da pođe u lov, oni nisu uvek sledili najuspešnijeg lovca, već onoga koji je bio u stanju da ih usmeri tako da lov bude uspešan za sve. Cesto,

mada ne uvek, onaj ko je najbolje umeo da rešava probleme takode je bio i najbolji organizator. Ponekad je dvoje ili troje ljudi veštih u određenim oblastima radilo zajedno. Posle izvesnog vremena bi onaj ko je najuspešnije rešavao sukobe i organizovao aktivnosti bivao prećutnim sporazumom priznat za vođu. Mesto vođe pod-razumevalo je i određeni status, mada su se oni koje bi izabrali za vođe uglavnom oslanjali na ubeđivanje i svoj uticaj i nisu mogli nikoga ni na šta da primoraju. Nisu postojala utvrđena pravila ili zakoni kojima bi moglo da se izdejstvuje pokoravanje, kao ni sredstva za njihovo nametanje, što je vodi još više otežavalo posao, ali su zato njemu ravni znali da izvrše snažan pritisak na ostale i na taj način postignu da vođini predloži budu prihvaćeni. Duhovne vođe, zelandone, posedovali su još manji autoritet, ali su zato imali veću moć ubeđivanja. Uživali su veliko poštovanje i pomalo su ih se plašili. Njihovo poznavanje nepoznatog i bliskost sa svetom duhova, koga su se svi užasavali, a koji je bio vrlo značajan u životu zajednice, iziskivali su poštovanje.

Ejlino uzbuđenje zbog predstojećeg Letnjeg sabora raslo je kako se čas polaska približavao. Prošle godine u to vreme bila je uzbuđena i napeta

što će upoznati Džondalarov narod i što će morati da se navikne na njihove običaje, jer su u njegov dom stigli neposredno pred godišnji sabor Zelandonaca posle jednogodišnjeg putovanja. Ove godine je još od početka proleća bila svesna da je obuzima sve veće oduševljenje, i što su dani više odmicali, bila je sve užurbanija i sve je nestrpljivije iščekivala polazak, kao i svi ostali. Toliko toga trebalo je pripremiti za leto tokom koga se znalo da će putovati unaokolo i da neće ostati na jednom mestu cele

sezone.
Letnji sabor služio je da se ljudi sretnu posle duge i hladne zime, potvrde svoje veze, pronađu družbenike i razmene dobra i vesti. To mesto postajalo je neka vrsta baznog logorišta iz koga su pojedinci i manje skupine odlazili u lov, skupljanje plodova i istraživačke pohode kako bi utvrdili šta se u međuvremenu promenilo na njihovom životnom prostoru. Iz logorišta su kretali i u posete ostalim pećinama da bi se videli s prijateljima i rođacima, i nekim udaljenijim susedima. Leto je bilo doba za putovanja, Zelan-donci su zapravo samo zimi boravili na jednom mestu.
Ejla je presvukla i podojila Džonejlu i stavila je da spava. Vuk je već ranije bio izišao, verovatno u lov ili istraživanje. Upravo je bila rasprostr-la vreće za spavanje koje su koristili na putovanjima da proveri hoće li pre puta biti neophodne kakve popravke, kada je neko pokucao po motki pored zavese koja je zatvarala ulaz u njihovo sklonište. Njen dom nalazio se blizu stražnjeg dela zaštićenog prostora, ali bliže jugozapadnom nizvod-nom kraju, jer je bio jedan od novijih. Ustala je i povukla zavesu u stranu. Obradovala se kada je pred ulazom ugledala Onu koja je Prva.
„Baš mi je drago što te vidim, zelandono", reče ona sa osmehom. „Uđi." Pošto je žena ušla, Ejla primeti nekakvo kretanje napolju i pogleda ka zabranu koji su ona i Džondalar podigli malo dalje na slobodnom prostoru kao sklonište za konje kada je vreme baš loše. Primetila je da su Njiska i Sivka upravo izišle iz trave pored Reke.
„Nameravala sam da skuvam sebi čaj, mogu li i tebe da ponudim?"
„Da, hvala", odvratila je krupna žena dok je išla ka bloku krečnjaka na kome se nalazio veliki jastuk. Kameni blok je i

unet upravo zbog nje. Uio je čvrst i udoban. Ejla je za to vreme stavila kamenove za kuvanje povrh užarenog ugljevlja koje je prethodno prodžarala u ognjištu, i dodala još nekoliko komada drveta. Potom je sipala vodu iz mešine od očišćenog turovog buraga u čvrsto ispletenu posudu za kuvanje u koju je dodala i nekoliko komadića polomljene kosti da bi je zaštitila od vrelog kamenja za kuvanje koje je cvrčalo.
„Da li bi volela neki određeni čaj?" upita ona.
„Svejedno mi je. Ti izaberi... prijao bi mi neki koji smiruje", odvrati-lu je zelandona.
Kamen sa jastukom pojavio se u njihovom prebivalištu ubrzo po njihovom povratku s Letnjeg sabora prethodne godine. Prva ga nije tražila, i nije bila načisto da li je to bila Ejlina ili Džondalarova ideja, ali je znala
da je ck>net zbog nje i umela je to da ceni. Zelandona je imala dva kame na sedišta, jedno u svom skloništu, i jedno u stražnjem delu spoljašnje za jedničke oblasti za rad. I Džoharan i Proleva su joj obezbedili masivno udo bno sedišlc u svom skloništu. Još je mogla da se spusti na pod ako je to bilo neophodno, ali kako je vreme odmicalo, a ona postajala sve deblja, bilo joj je sve teže da ustane. Pretpostavljala je da postoji neki razlog zbog koga je iz godine u godinu sve više ličila na Veliku majku Zemlju, kad |ii je ova već izabrala da bude Prva. Nisu sve zelandone koje bi postale Prve bile debele, ali je znala da se većini ljudi dopada što je takva. Njena krupnoća kao da je zračila uticajem i autoritetom. Nešto smanjena pokretljivost bila je mala cena za to.
Ejla uhvati topli kamen drvenim mašicama. Mašice su bile napravljene od tankog komada drveta zguljenog neposredno ispod kore živog drve-ta. Gornji i donji deo su odsečeni i

zguljeno drvo je savijeno na pari. Sveže drvo duže zadržava elastičnost, ali da bi se sprečilo odumiranje drveta, najbolje ga je oguliti samo s jedne strane. Kamenom za kuvanje udarila je nekoliko puta po jednom od većih kamenova koji su okruživali jamu s vatrom da otrese pepeo, a onda ga je spustila u vodu, iz koje se podiže oblak pare. Drugi kamen za kuvanje doveo je vodu do ključanja, mada je ono ubrzo prestalo. Komadi kosti sprečavali su vrelo kamenje da sprži dno korpe, i obezbedivali duži vek posude za kuvanje ispletene od pruća.
Ejla proveri svoju zalihu osušenih i poluosušenih trava. Kamilica uvek deluje umirujuće, ali svi je koriste, želela je nešto bolje. Za oko joj zape biljka koju je nedavno ubrala i u sebi se osmehnu. Limunova trava još se nije do kraja osušila, ali to i nije toliko bitno. Bila je sasvim upotrebljiva za čaj. Kada u kamilicu doda malo te trave i lipe radi slasti, dobiće lepu smirujući! mešavinu. Spustila je u vodu kamilicu, limunovu travu i lipov list i pustila čaj da malo odstoji. Potom je nasula dve šolje i jednu odnela donijeri. Žena je nekoliko trenutaka duvala, a onda je pažljivo otpila gutljaj i nakrivila glavu, pokušavajući da odgonetne koje to biljke daju čaju ovakav ukus. „Kamilica, razume se, ali... pusti me da razmislim. Da nije limunova trava s malo cvetova lipe?" upita ona.
Ejla se osmehnu. Isto to je i ona radila kada bi joj dali nešto nepoznato. Pokušala bi da odgonetne šta je posredi. Razume se da su zelandoni bili poznati sastojci koje je stavila u čaj.
„Tako je", odvrati Ejla. „Osušila sam cvetove kamilice i lipe, a limunovu travu pronašla sam tek pre nekoliko dana. Drago mi je što raste u blizini."
„Možda bi mogla i meni da ubereš malo limunove trave

naredni put kad budeš brala sebi. Može nam zatrebati na Letnjem saboru."
„Vrlo rado. Mogla bih da je naberem još danas. Znam tačno gde raste. Na gornjoj zaravni, u blizini Padajućeg kamena", reče ona. Ejla je mislila na jedinstvenu i drevnu formaciju bazalta u obliku stuba, koja je nekada nekako dospela na dno praiskonskog mora i sada je naherena štrcala i/, krečnjaka kao da će svakog trenutka pasti, iako je i dalje bila čvrsto ude-nuta u gornji deo stene.
„Šta znaš o upotrebi ovoga?" upita zelandona podigavši solju.
„Kamilica opušta. Ako se popije uveče može pomoći čoveku da zaspi. Limunova trava smiruje, posebno ako je čovek uzrujan i prenapregnut. Može čak da smiri i probavne tegobe izazvane živciranjem, i pomaže Ha se zaspi. Prijatnog je ukusa i lepo se slaže s kamilicom. Lipa pomaže kod glavobolja, posebno ako je čovek napet i nervozan, i sladi." Ejla se setila Ize, koja joj je postavljala slična pitanja kada je htela da proveri koliko je upamtila od onoga čemu ju je podučavala. Pitala se da li zelandona takođe pokušava da utvrdi koliko ona zna o travama.
„Da, ovaj čaj bi mogao da se koristi kao blago sredstvo za umirenje, samo mora da bude dovoljno jak."
„Ako je neko stvarno uzbuđen, nervozan i ne može da zaspi, i ako inu je potrebno nešto jače za smirenje, za to može da posluži tečnost dobi-jena kuvanjem korena valerijane", reče Ejla.
„Posebno uveče, da donese san, ali ako čoveka mori i stomak, onda bi možda bilo bolje dati mu čaj od stabljika, cvetova i lišća vrbene", reče Prva.
„Vrbenu sam takođe davala onima koji su se oporavljali od

neke duge bolesti, ali je ne treba davati trudnicama. Može da izazove trudove, pa čak i mleko." Dve žene zaćutaše, pogledaše se i zakikotaše, a onda Ejla reče: „Neizrecivo sam srećna što mogu s nekim da razgovaram o lekovima i lečenju. S nekim ko toliko zna."
„Mislim da ti znaš isto koliko i ja, pa čak i više na neki način, i pravo je zadovoljstvo razgovarati i razmenjivati ideje s tobom. Unapred se radujem nastupajućim godinama koje ćemo provesti u korisnim razgovorima", reče zelandona, a onda se osvrnu unaokolo i pokaza na vreću za spavanje laširenu po podu. „Izgleda da se spremaš za put."
„Samo sam proveravala da li je vreću za spavanje potrebno okrpiti. Nismo je koristili već izvesno vreme", reče Ejla. „Pogodna je za putovanje po svakom vremenu."
Vreća za spavanje sastojala se od nekoliko nastavljenih koža kako In Džondalar imao na šta da legne i čime da se pokrije. Bile su spojene kod nogu, a kroz rupe je provučeno remenje koje po potrebi može da se sterne ili popusti, pa čak i izvuče ako je naročito toplo. Debelo krzno donjeg dela bilo je okrenuto prema spolja, da bi ublažilo tvrdoću i hladnoću tla. Mogla se upotrebiti bilo koja vrsta krzna, ali obično se uzimalo krzno životinja ubijenih po hladnom vremenu. Za ovu vreću Ejla je upotrebila veoma gUSto zimsko krzno losa, koje je dobro grejalo. Gornji deo vreće za spavanje bio je od lakše kože. Za njega je upotrebila letnje kože megalocerosa, koje \u bile velike pa ih nije trebalo mnogo. Dodatna koža ili krzno mogli su se prebaciti preko vreće, ili ako mnogo zahladni, ubaciti u vreću, a vreća sa jtrane zapertlati.
„Mislim da ćeš je i te kako koristiti", primetila je zelandona, kojoj nije promakla raznovrsnost krzna od kojih je bila napravljena vreća za spavanje. „Došla sam da

porazgovaramo o Letnjem saboru, to jest o onome što sledi posle ceremonije otvaranja. Htela sam da ti napomenem da neizostavno poneseš odgovarajuću opremu za putovanja, i zalihe. U ovoj oblasti Ima nekoliko svetih mesta koja bi trebalo da vidiš. Kasnije, kroz nekoliko godina, nameravam da ti pokažem još neka sveta mesta i da te odvedem da upoznaš zelandone koje žive daleko odavde."
Ejla se osmehnula. Dopadala joj se ideja da će videti nova mesta, pod uslovom da nisu daleko. Bilo joj je dosta prevaljivanja velikih razdaljina. Dovoljno joj je bilo da vidi Njisku i Sivku pa da se doseti kako da putovanje s Prvom pretvori u nešto malo podnošljivije. „Na konjima bismo putovale mnogo brže."
Žena odmahnu glavom i otpi malo čaja. „Nema govora da se popnem na konja, Ejla."
„Nećeš ni morati. Vozićeš se na motkama koje Njiska vuče iza sebe. Možemo da napravimo udobno sedište na njima."
Razmišljala je na koji bi način mogla takvu nosiljku da prilagodi za putnike, posebno za Zelan-donu.
„Misliš da bi konj mogao da vuče moju telesinu na tim motkama?"
„Njiska je vukla mnogo teži teret od tebe. Veoma je snažna. Može da vuče i tebe i tvoje stvari i lekove. Zapravo sam htela da te pitam da li bi htela da i tvoje lekove ponesemo s mojima na Letnji sabor", reče Ejla. „Nećemo primati putnike na putu donde. Čak nećemo ni jahati konje. Obećali smo nekim ljudima da će im Njiska i Trkač poneti deo stvari na sabor. Džo-haran je tražio da odvučemo motke i druge delove za gradnju letnjih skloništa Devete pećine, a Prolevu je zanimalo da li bismo mogli da ponesemo nekoliko baš velikih korpi za kuvanje, činije i opremu za posluživanje na

gozbama i zajedničkim obrocima. Džondalar bi pak hteo da smanji Marto-nin teret."
„Izgleda da će vaši konji biti svrsishodno iskorišteni", reče Prva. Dok je pijuckala čaj već je u glavi pravila planove.
Prva je isplanirala razna putovanja za Ejlu. Želela je da je upozna s nekim udaljenijim pećinama Zelandonaca i da s njom obiđe njihova sveta mesta, a možda i da sretne neke od suseda Zelandonaca koji su živeli na granici s njihovom teritori-jom. Međutim, zelandona je imala osećaj da mlada žena, koja je stigla iz daljine, možda neće biti posebno zainteresovana da pode na produženo putovanje koje joj je smislila. Još joj nije pominjala donijerski obilazak, obavezan za svaku akolitkinju.
Možda je trebalo da pristane da je konji vuku na toj stvari, kako bi podstakla Ejlu da pođe u obilazak, razmišljala je ona. Krupna žena nije bila baš rada da dozvoli konjima da je vuku unaokolo, i morala je da prizna bar sama sebi da ju je ta ideja plašila, ali ona se u životu suočavala i
sa gorim strahovima. Znala je kakav će utisak ostaviti na ljude Ejlino vladanje životinjama. Verovatno će biti blago uplašeni, i krajnje zadivljeni. Možda će jednog dana i odlučiti da proveri kako bi bilo sedeti na tim motkama za vuču.
„Možda ćemo jednog dana i proveriti da li tvoja Njiska može da me vuče", reče zelandona i vide kako mlada žena razvlači lice u širok osmeh.
„Zašto ne odmah?", reče Ejla, pomislivši da će biti najbolje da iskoristi njeno dobro raspoloženje pre nego što se Prva predomisli, međutim vide da ju je svojim pitanjem prenerazila.
U tom trenutku Džondalar povuče zavesu na ulazu i uđe.

Nije mu promakla preneraženost na Zelandoninom licu i zapitao se šta ga je izazvalo. Ejla ustade i oni se pozdraviše ovlašnim zagrljajem i dodirivanjem obraza, ali snažna osećanja koja su gajili jedno prema dugom nisu promakla pažnji njihove gošće. Džondalar pogleda ka mestu gde je ležala beba i vide da spava, a onda priđe starijoj ženi i pozdravi je na sličan način, i dalje se pitajući šta ju je to pomelo.
„Džondalar može da nam pomogne", dodade Ejla.
„Oko čega?" upita on.
„Zelandona mi je pričala o putovanjima do nekih pećina koja je smislila za letos, a ja sam pomislila bi bilo lakše i brže ako putujemo na konjima."
„Verovatno bi bilo, ali zar misliš da bi zelandona mogla da nauči da jaše?" upita Džondalar.
„Ne bi ni morala. Mogli bismo da napravimo udobno sedište na motkama za vuču i Njiska bi je vukla", reče Ejla.
Džondalar zamišljeno nabra čelo, i posle nekoliko trenutaka klimnu. „Ne vidim zašto da ne", reče on.
„Zelandona je kazala da će jednog dana isprobati može li Njiska da je vuče, a ja sam pitala zašto ne bismo odmah to utvrdili."
Zelandona pogleda Džondalara i po očima mu vide da uživa u ovome, a onda pogleda Ejlu i pokuša da smisli neki razlog za odlaganje. „Rekla si da ćete morati da napravite sedište. Još to niste uradili", reče ona.
„To je tačno, a ti nisi verovala da je Njiska u stanju da te vuče. Nije ti potrebno sedište da bi utvrdila da li može. Ja uopšte ne sumnjam, ali tebe bi to možda ubedilo, i nama dalo priliku da razmislimo o pravljenju sedišta", reče Ejla.
Zelandona je osećala da je u zamci. Ona to zapravo nije

želela, posebno ne ovog časa, ali nije znala kako da se izvuče. Onda je shvatila da je sama kriva za to, jer je želela da Ejla što pre krene na donijerski obilazak. Duboko je uzdahnula i ustala.
„Hajde da i to obavimo", reče ona.
Dok je živela u svojoj dolini, Ejla je smislila kako da uz pomoć konja prenosi kabast i težak teret, kao što je na primer životinja koju bi ulovila.
Jednom prilikom je lako prenela čak i ranjenog i onesvešćenog Džondala ra. Sprava se sastojala od dve motke spojene na sapima konja nekom vrstom omče od kože koja je išla preko Njiskinih grudi. Suprotni krajevi motki su se širili i dodirivali tlo iza konja. Pošto su se po tlu vukli samo krajevi motki, to uopšle nije bilo teško. Čak ni neravno zemljište nije zadava lo teškoće. Preko motki bi bile položene daske, kože ili pruće za pravljenje korpi, pa bi na to bio stavljen teret, ali se Ejla plašila da će se elastična podloga vući po tlu kada krupna žena sedne na nju.
„Popij čaj do kraja", reče Ejla kada žena poče da ustaje.
„Moram da nađem Folaru ili nekog drugog da pripazi Džonejlu. Ne bih da je budim."
Ubrzo se vratila, ali ne sa Folarom već sa Lanogom, Tremedinom kćeri, koja je nosila najmlađu sestru Loralu.
Ejla se još otkad je došla trudila da pomogne Lanogi i ostaloj deci. Nije se sećala da je ikad bila toliko ljuta na nekoga koliko na Tremedu i Laramara koji su zanemarivali svoju decu, ali ona tu ništa nije mogla - niko ništa nije mogao - osim da pomaže deci.
„Nećemo dugo, Lanoga. Vratiću se pre nego što se Džonejla probudi. Idemo samo do zabrana za konje", reče Ejla, a zatim dodade: „Iza ognjišta imaš supu s nekoliko dobrih

komada mesa i povrća, ako ste ti ili Lorala gladne."
„Lorala možda jeste. Nije ništa jela od jutros kada sam je odnela Ste-loni da je podoji", reče Lanoga.
„1 ti se posluži, Lanoga", reče Ejla dok su izlazili. Stelona joj je sigurno dala nešto za jelo, ali je bila uverena da ni ona od jutros ništa nije jela.
Kada su se malo udaljili od skloništa, i kada je Ejla bila sigurna da je devojčica ne može čuti, konačno je dala oduška svom besu. „Moraću da odem da proverim da li ta deca imaju šta da jedu."
„Odnela si im hranu pre dva dana", reče Džondalar. „Nemoguće da su sve pojeli."
„Samo da znate da i Tremeda i Laramar jedu hranu koju donosiš", reče zelandona. „Ne možeš ih sprečiti. Ako im odneseš žito ili voće, ili bilo šta što uskisne, Laramar će to ubaciti u sok od breze za svoju barmu. Svrati-ću na povratku i povesti decu sa sobom. Naći ću već nekog da im da večernji obrok. Zašto bi ih jedino ti hranila, Ejla. U Devetoj pećini ima dovoljno ljudi. Ta deca ne moraju da gladuju."
Kada su stigli do zabrana za konje, Ejla i Džondalar posvetiše malo pažnje Njiski i Sivki. Ejla zatim skide s krajeva motki poseban jaram koji je koristila za vučenje i izvede kobilu. Džondalar se pitao gde je Trkač. Pogledao je preko ivice kamenog trema prema Reci, ali izgleda da pastuv nije bio u blizini. Hteo je da ga pozove zviždukom, ali se predomislio. Trenutno mu nije bio potreban. Potražiće ga pošto smeste zelandonu na nosiljku.
Osvrnula se po zabranu za konje i primetila daske koje su uspeli da izvuku iz jednog čvornovatog komada drveta i čekić sa dugačkom drškom. Nameravala je da napravi

dodatne jasle za konjsku hranu, ali onda se rodila Džonejla, pa nije stigla da napravi nove i nastavili su da koriste one koje su već imali. Pošto su daske držali ispod ispusta koji ih je bar malo štitio od najgoreg vremena, izgleda da su bile upotrebljive.
„Džondalare, mislim da bi za zelandonu trebalo da napravimo nosiljku koja neće moći da se savija. Šta misliš, da li bismo mogli da pričvrstimo te daske preko motki i upotrebimo ih kao osnovu za sedište?" upitala je Ejla.
On pogleda motke i daske, i na kraju bogato obdarenu ženu. Čelo mu se nabra na poznati način. „Odlična ideja, Ejla, ali i motke su savitljive. Možemo da pokušamo, mada ćemo najverovatnije morati da upotrebimo neke čvršće."
U zabranu za konje uvek je bilo kožnih traka ili konopaca. Džon-dalar i Ejla upotrebiše neke od njih da pričvrste daske preko motki. Kada su završili, sve troje se odmakoše i zagledaše u svojih ruku delo.
„Šta misliš, zelandono? Daske stoje koso, ali to možemo kasnije da popravimo", reče Džondalar. „Misliš li da ćeš moći da sediš na njima?"
„Probaću, ali možda će mi biti malo previsoko."
Dok su majstorisali, donijera se zainteresovala za skalameriju koju su pravili, i poželela je da vidi kako će funkcionisati. Džondalar je napravio Njiski ular sličan onome koji je koristio za Trkača, mada ga je Ejla ret-ko upotrebljavala. Obično je jahala samo na koži za jahanje prebačenoj konju preko leđa i usmeravala ga samo naginjući telo i stiskajući butine, ali za posebne prilike, naročito kada su i drugi bili tu, ular joj je omogućavao bolje vladanje.
Dok je Ejla stavljala kobili ular i smirivala je, Džondalar i zelandona odoše do pojačane nosiljke iza konja. Daske su

bile malo previsoke, ali Džondalar ponudi zelandoni svoju snažnu ruku i pogura je. Motke su se savile pod njenom težinom taman toliko da je mogla nogama da dohvati tlo, tako da je imala utisak da može sasvim lako da side. Koso sedište ju je malo plašilo, ali nije bilo toliko strašno koliko je mislila da će biti.
„Jesi li spremna?" upita Ejla.
„Spremnija nikad neću biti", odvrati zelandona.
Ejla polako povede Njisku ka Donjoj reci. Džondalar je išao za njima i hrabrio zelandonu osmehom. Ejla je zatim odvela konja pod ispust i napravila širok polukrug da bi mogli da se zapute u suprotnom pravcu, ka istočnom kraju prednje izbočine, prema skloništima.
„Mislim da je bilo dosta, Ejla", reče žena.
Ejla istog časa stade. „Je li ti udobno?" upita.
„Nije, ali zar nisi kazala da nameravate da mi napravite pravo sedište?"
„Jesam."
„Onda će vam biti bolje da ga pričvrstite onako kako mislite da treba pre nego što me prvi put provozate pred ostalima. Jasno vam je da će ljudi zagledati i procenjivati ovu skalameriju", reče krupna žena.
Ejla i Džondalar na trenutak ostadoše bez reči, a onda Džondalar reče: „Verovatno si u pravu."
Za udisaj kasnije, Ejla primeti: „To znači da pristaješ da se voziš na motkama za vuču!"
„Mislim da bih mogla da se naviknem na to, jer sam shvatila da ipak mogu da siđem kad god poželim", reče velika sveštenica.
Nije samo Ejla proveravala opremu za putovanja. Cela Pećina je rasprostrta razne stvari po svojim skloništima ili

ispred prostora za rad. Mo-i.ili su da naprave nove ili da poprave stare vreće za spavanje, šatore za putovanja i i/.vesne delove za izgradnju letnjih zaklona, iako će najveći deo potrebnog materijala sakupiti oko mesta za logorište.
Oni koji su napravili poklone ili predmete za razmenu, naročito oni vesti određenim zanatima, morali su da odluče šta i koliko da ponesu. Onaj ko ide pešice ne može da ponese mnogo šta pored hrane za put, hrane koju nosi na poklon, hrane za posebne gozbe, odeće, vreće za spavanje i ostalih potrepština.
Ejla i Džondalar su odavno bili odlučili da naprave nove motke za vuču za Njisku i Trkača - krajevi motki koji se vuku po tlu prvi se istroše, posebno ako se na njima vuče težak teret. Pošto ih je nekoliko ljudi zamolilo da ponesu deo njihovog tereta, oni su i ostalim članovima porodice i prijateljima ponudili usluge svojih konja, ali čak ni kršni konji nisu bili svemogući.
Od početka proleća žitelji Pećine odlazili su u lov i sakupljali bilje - bobice, voće, koštunjave plodove, pečurke, jestive stabljike, lišće i kore-nje povrća, divlje žito, čak i lišajeve i unutrašnju koru izvesnog drveća. Iako će sa sobom poneti i nešto sveže, nedavno ulovljene ili sakupljene hrane, najveći deo njihovih zaliha bio je osušen. Sušena hrana je mogla da se održi dosta dugo, a i bila je lakša, što im je omogućavalo da ponesu veće količine koje će trošiti na putu i prvih dana po prispeću dok ne organizu-ju odlaske u lov i sakupljačke pohode tamo gde će biti održan ovogodišnji Letnji sabor.
Svake godine su se nalazili na drugom pogodnom mestu po unapred utvrđenom rasporedu. Postojalo je svega nekoliko oblasti u kojima se mogao upriličiti Letnji sabor i svaku od njih su posle korišćenja morali nekoliko godina da ostave na

miru da se oporavi pre nego što bi mogli leti ponovo da dođu u nju. Kada se na jednom mestu okupi toliko ljudi - između hiljadu i dve - oni do kraja leta opustoše sve unaokolo, i zemlji je onda potrebno da se povrati. Prethodne godine su išli oko dan hoda uzvodno. Ove godine će putovati na zapad dok ne stignu do narednog vodenog toka, Zapadne reke, koja uglavnom teče paralelno s Rekom.

Džoharan i Proleva su upravo u svom skloništu završavali sa Solaba-nom i Rušemarom srednjodnevni obrok. Ramara, Solabanova družbenica, i njen sin Robenan, otišli su sa Džaradalom, Prolevinim sinom. Oba dečaka su mogla izbrojati šest godina. Sitona, Prolevina kćerkica, zaspala je u majčinom

II iitičju i ona samo što je bila ustala da je spusti. Kada su začuli kucanje I"i Ivrdoj sirovoj koži pored ulaza, Proleva je pomislila da je Ramara ne-lii zaboravila, i zato se iznenadila kada je na njen poziv u sklonište ušla RMogo mlada žena.

„< ialeja!" prilično iznenađeno uzviknu Proleva. Iako je Galeja prijali l|evala sa Džoharanovom sestrom Folarom takoreći od kada su se rodile, ' .ni dolazila u njihovo sklonište sa svojom prijateljicom, retko kad je <l"l.i/ila sama.

Džoharan podiže pogled. „Već si se vratila?" upita on, a potom se i ivi mi ka ostalima. „Galeja vrlo brzo trči, i zato sam je jutros poslao do Tre-¦ pećine da sazna kada Manvelar namerava da krene."

„Upravo se spremao da pošalje trkača do tebe kada sam stigla", reče

I ¦ ili ju. Bila je pomalo zadihana, a kosa joj je bila vlažna od znoja. „Man-I I u jc kazao da je Treća pećina spremna za polazak. Želi da pođe sutra

Ujutro. Ako je Deveta pećina spremna, voleo bi da putuje sa nama."
„To je nešto ranije nego što sam planirao, mislio sam da pođemo na-i. ilnog dana ili onog posle njega", primeti Džoharan i namršti se. Pogledao OHtale. „Mislite li da možemo da se spremimo do sutra ujutro?"
„.la mogu", odvrati Proleva bez razmišljanja.
„Mi verovatno možemo", reče Rušemar, „Šalova je završila i posled-"i" korpu koju želi da ponese. Nismo se spakovali, ali sve je spremno."
„Ja još nisam odlučio koje drške da ponesem", reče Solaban. „Juče i' navratio Marševal da popriča o tome šta bi trebalo da ponese. Izgleda da
II i ni dara i za obradu slonovače, i sve je veštiji u tome", dodao je uz osmeh. Nolnhan se bavio izradom drški, uglavnom za noževe, dleta i ostale alatke. I i-iihvao ih je od jelenjih rogova i drveta, a naročito je voleo da ih pravi >»l kljova mamuta. Odnedavno je počeo da pravi i druge predmete od kljo-
> kao što su perlice i rezbarije, za šta se još više zagrejao od kada mu je i u i-val postao šegrt.
„Možeš li da se spremiš do sutra ujutro?" upita Džoharan. Znao je da l Solaban često premišlja do poslednjeg trenutka koju dršku da ponese na
I i in|i sabor, kako za poklon tako i za razmenu.
..Pretpostavljam da mogu", odvrati Solaban pomalo nesigurno, a on-
Ii odlučno izjavi: „Da, biću spreman, a siguran sam da i Ramara može da llo\ rfii pripreme."
„U redu, ali moramo da saznamo šta o tome misle ostali žitelji Peći-"> kako bih mogao da pošaljem trkača nazad do

Manvelara. Rušemare, liilnhanc, obavestite sve redom da želim da održim kratak sastanak što je Bri moguće. Slobodno recite o čemu je reč svakome ko vas bude pitao. i iiođc im kažite da će oni koji dođu kao predstavnici ognjišta moći da odlučuju u ime ostalih", reče on. Ostatke iz svoje činije za jelo bacio je
ii \ .iiiu, potom je i nju i nož za jelo obrisao vlažnim komadom jelenje ko-
i .pustio ih u vrećicu za nošenje zakačenu za pojas. Ispraće ih u vodi
kada mu se ukaže prilika. Pošto je ustao, reče Galeji: „Nećeš morati pono vo da trčiš donde, poslaću nekog drugog trkača."
Zahvalno mu se osmehnula. Očigledno joj je laknulo. „Palidar brzo trči. Juče smo se trkali, i umalo me nije pretekao."
Džoharan je morao da zastane i razmisli na trenutak, jer nije odmah prepoznao ime. Onda se setio lova na lavove. Galeja je lovila s mladićem iz Treće pećine, a sa njima u lovu bio je i Palidar. „Nije li on prijatelj Tivonanov, mladić koga je Vilamar vodio na razmene?"
„Jeste. Onomad se vratio s Vilamarom i Tivonanom i odlučio da pode sa nama na Letnji sabor i tamo se nađe sa svojom pećinom", reče Galeja.
Džoharan klimnu. To mu je bilo dovoljno. Nije još znao da li će poslati gosta ili nekog pripadnika Devete pećine, ali je shvatio da je Palidar izgleda zainteresovan za Folarinu prijateljicu Galeju. Mladić je očigledno našao razlog da ostane. Ako je postojala mogućnost da on jednog dana postane član Devete pećine, Džoharan će morati da sazna nešto više o njemu, te tu misao pohrani u glavi za kasnije

razmatranje. Trenutno je morao da razmišlja o mnogo prečim pitanjima.
Džoharan je znao da će iz svakog skloništa na sastanku biti prisutan bar poneko, ali kada su ljudi počeli da izlaze, postade mu jasno da su gotovo svi želeli da saznaju zašto vođa saziva ovaj iznenadni sastanak. Pošto su se okupili u oblasti za rad, Džoharan se pope na veliki ravni kamen postavljen tamo kako bi njega, ili bilo koga ko je imao nešto da kaže, lakše videli.
„Ne tako davno razgovarao sam s Manvelarom", odmah pređe na stvar Džoharan. „Kao što vam je poznato, ovogodišnji Letnji sabor održaće se na velikom polju u blizini Zapadne reke i njene pritoke koja protiče blizu Dvadeset šeste pećine. Manvelarova družbenica potiče iz Dvadeset šeste, i kada su joj deca bila mala često su odlazili kod njene majke i porodice. Ja do tamo znam da odem idući na jug do Velike reke, a zatim na zapad do jedne pritoke Zapadne reke, koju sam mislio da sledim na sever do me-sta predviđenog za Letnji sabor. Manvelar, međutim, zna kraći put, koji vodi od Šumske reke na zapad. Tim putem bismo stigli brže, pa sam se nadao da bismo mogli da putujemo s Trećom pećinom, ali oni kreću sutra ujutro."
Začulo se mrmljanje među okupljenima, ali pre nego što je iko stigao nešto da kaže, Džoharan nastavi. „Znam da biste voleli da sam vas obavestio nekoliko dana ranije, i obično se trudim da to i uradim, ali ube-đen sam da je većina gotovo spremna za polazak. Ako ste u stanju da se spakujete i spremite do jutra, možemo putovati s Trećom pećinom i stići mnogo brže. Što pre stignemo, to će nam veći biti izgledi da pronađemo dobro mesto za podizanje logorišta."
Okupljeni se upustiše u međusobne razgovore, i Džoharan ču

različite komentare i pitanja. „Ne znam da li možemo da se spremimo do tada."
„Moram da razgovaram sa svojom družbenicom." „Još se nismo spako-vali." „Zar ne može da sačeka još dan ili dva?"
Voda ih je pustio nekoliko trenutaka, a onda je ponovo progovorio. „Mislim da ne bi bilo lepo da tražimo od Treće pećine da nas čeka. I oni žele da pronađu pogodno mcslo. Morate na licu mesta da mi odgovorite kako bih poslao trkača", reče on. „Odluku mora doneti po jedna osoba iz svakog ognjišta. Ako većina zaključi da može da se spremi, polazimo ujutro. Oni koji žele tada da pođu, neka stanu s moje desne strane."
U početku su svi oklevali, a onda Solaban i Rušemar priđoše i stadoše desno od Džoharana. Džondalar pogleda Ejlu, koja mu se osmehnu i klimnu, te im se i on pridruži i stade s bratovljeve desne strane. Martona |t učinila isto. Posle nje im se pridružiše još neki. Niko još nije stao levo Od njega i odbio da pođe u tako kratkom roku, ali su neki bili neodlučni.
Ejla je svaki put kada bi se neko pridružio skupini tiho izgovorila rcč za brojanje i kucnula prstom po butini. „Devetnaest, dvadeset, dvade-i-i jedan, koliko ono ima ognjišta?" pitala se ona. Kada je stigla do tride-let, već je bilo očigledno da je većina zaključila da može da se spremi do ii.nednog jutra. Mogućnost da stignu brže i pronađu poželjnije mesto bi-l.i je odličan podstrekač. Pošto im se pridružilo još petoro, pokušala je da prebroji preostala ognjišta. Bilo je još dosta neodlučnih koji su šetali unaokolo, ali pretpostavljala je da svi zajedno predstavljaju samo sedam ili osam Ognjišta.
„Šta je sa onima koji do tada ne budu spremni?" javio se

jedan od Itopredeljenih.
„Mogu da dođu kasnije, sami", reče Džoharan.
„Ali uvek idemo kao Pećina. Ne želim da idem sam", reče neko. I »/obaran se osmehnu. „Onda se postaraj da budeš spreman do jutra. Kao šio vidite, većina je zaključila da može da pođe ujutro. Poslaću Manvelaru ni iića da mu prenese da ćemo sutra ujutro biti spremni da se pridružimo I |tli oj pećini."
I) pećini veličine Devete uvek je bilo onih koji nisu mogli na put zbog bolesti ili kakve povrede, bar ne u datom trenutku. Džoharan je odredio ko
II ostati s njima, odlaziti u lov i pomagati im. Pomagači će biti zamenje-iii posle otprilike pola meseca da ne bi propustili ceo Letnji sabor. Ljudi iz |)i vele pećine ustali su mnogo kasnije nego obično. Kada su tog jutra po-
11 da se okupljaju, moglo se primetiti da su neki umorni i džangrizavi. Mniivelar i Treća pećina stigli su prilično rano i čekali su na otvorenom i'i "toru neposredno iza skloništa, ka Donjoj reci, blizu mesta na kome su I li Ejla i Džondalar. Martona, Vilamar i Folara rano su stigli u njihovo i loilišle da neke svoje stvari popakuju na konje ili vučne motke. Takođe u doneli nešto hrane za jutarnji obrok koji će podeliti s Manvelarom i II i "ličinom ostalih. Veče pre toga Martona je napomenula svojim sinovi-.....I.i bi možda bilo prikladno da ona i Džondalar ugoste Manvelara i njegovu porodicu u Ejlinom skloništu, koje su tako nazivali od kada ga je Džondalar napravio za nju, kako bi omogućili Džoharanu i Prolevi da pripreme ostatak Pećine za put do Pogleda na sunce, doma Dvadeset šeste pećine Zelandonaca, gde će se ove godine održati Letnji sabor.

Skupina koja je krenula nešto kasnije tog jutra bila je velika - blizu dve stotine pedeset ljudi. I Deveta i Treća pećina većinom su pošle na put. Manvelar i Treća pećina povedoše ih niz padinu na istočnom kraju kamenog zaklona. Za razliku od niskog rastinja u dolini Travnate reke u blizini Treće pećine, gde su naišli na lavove, staza na severoistočnoj ivici kamenog trema Devete pećine vodila je do male pritoke Reke, koju su nazivali Šumska reka jer je njena zaštićena dolina bila izuzetno bogata drvećem.

Pošumljene oblasti bile su retke u ledenom dobu. Ivica glečera koji su prekrivali četvrtinu Zemljine površine nije sezala daleko na sever, ali je zahvaljujući njima zemljište u periglacijalnim oblastima stalno bilo smrznuto. Leti se površinski sloj topio do određene dubine u zavisnosti od uslova. U hladnim oblastima u senci, sa gustom mahovinom ili nekom drugom izolovanom vegetacijom, otapalo se samo palac-dva tla na površini, ali tamo gde je tle bilo neposredno izloženo sunčevoj svetlosti, smekšavalo je čak toliko da se pojavi bujna trava. U većini slučajeva, uslovi nisu pogodovali rastu drveća čije korenje prodire dublje u zemlju, međutim na mestima zaštićenim od najhladnijih vetrova i najjačih mrazeva, nekoliko površinskih stopa tla moglo je da se otopi, što je bilo dovoljno da drveće uhvati korena. Ovakve šume često su nicale na plavnim obalama reka.

Dolina Šumske reke bila je jedan od tih izuzetaka. U njoj je raslo brojno zimzeleno i belogorično drveće i grmlje, zatim razne voćke i drveće koje je davalo koštunjave plodove. Iako šuma nije bila gusta, bila je izuzetno bogata i obezbeđivala je raznovrstan materijal, posebno drvo za potpalu onima koji su živeli dovoljno blizu da mogu da ga koriste. Više je podsećala na usku zaštićenu dolinu s livadama i divnim

proplancima između gušće pošumljenih oblasti.
Velika skupina putovala je na severozapad dolinom Šumske reke oko četiri časa hoda uz blagu uzbrdicu, što je bio vrlo prijatan početak putovanja. Kod pritoke koja se u slapu spuštala niz padinu brda s leve strane, Manvelar zastade. Bilo je vreme za odmor i trenutak da omoguće onima što su zaostali da ih stignu. Većina ljudi je zapalila vatricu da skuva čaj, roditelji su hranili decu i grickali hranu za put, sušene kaiševe mesa, voće ili koštunjave plodove od prošlogodišnje berbe. Poneko je pojeo malo kolača za putovanja, koji su gotovo svi nosili sa sobom. Sastojao se od mešavine sušenog,
......./navijenog mesa, suvih bobica ili komadića nekog drugog voća, i
Inju, oblikovane u paštetice ili torte i umotane u jestivo lišće. Bila je to ¦ nko energetska hrana, ali ne baš tako laka za pripremu, i većina ju je ču-Viiln /.i kasnije, kada će morati u kraćim rokovima da prevaljuju velike Inijine ili kada budu vrebali divljač iz zasede i izbegavali da pale vatru. .<)vde skrećemo", reče Manvelar. „Ako nadalje budemo išli na za-| iml slici ćemo do Zapadne reke, a tada ćemo već biti blizu Dvadeset še-li |" i ine i doline koju reka plavi, gde će se održati Letnji sabor." Sedeo i I >/oharanom i još nekolicinom. Posmatrali su brda koja su se uzdiza-> u.i zapadnoj obali i bučnu pritoku što se stropoštavala niz obronak. ..Hoćemo li ovde noćiti?" upitao je Džoharan i podigao pogled ka
.....ii da proveri gde se trenutno nalazi na nebu. „Dosta je rano, ali jutros
..... kasno pošli, i sve mi se čini da je taj uspon pred nama dosta težak.

I iikNe i emo ga savladati pošto se noćas dobro ispavamo."
Plašio se da su 1 ¦1 i i picumorni za penjanje.
„Uspon je težak samo još neko vreme, tamo gore je manje-više ra-uve Manvelar. „Obično pokušam da savladam taj uspon pre podiza-"i1 logorišta u kome ćemo prenoćiti."
Verovatno si u pravu", reče Džoharan. „Bolje da ovo preguramo i Ulio nastavimo osveženi, ali bojim se da bi nekima uspon mogao biti baš il Prodorno se zagledao u brata i pokazao očima na majku, koja je lipi ivo stigla i jedva dočekala da sedne i odmori se. Primetio je da joj ho-¦i.ni|< pada teže nego obično.
I Ižondalar je shvatio mig i okrenuo se ka Ejli. „Ti i ja možemo ka-lllji dn dovedemo one koji ostanu i uputimo sve koji pristignu pošto ostali III Pokazao je na one što su još dolazili.
„To je dobra ideja. Konji ionako vole da budu na začelju", reče ona Il ¦ >\si Džonejlu i potapšavši je po leđima. Upravo ju je podojila, ali ili u.i kao da je želela i dalje da sisa. Bila je budna i živahna i smejala Vuku koji se iza njih podigao na zadnje noge i liznuo je po licu i bra-
.....• koju joj se slivalo mleko, što je nju još više oraspoložilo. Ni Ejli
III| promakao mig koji je Džoharan uputio Džondalaru, kao ni to da je MlMtonu sve sporija što dan više odmiče. Primetila je da polako zaostaje Itinđona, koja je upravo stigla, ali nije bila sigurna da li usled umora,
III u.....ino usporava radi Martone.
Ima li tople vode za čaj?" upitala je zelandona kada je stigla do Itjlll .ulrei vrećicu u kojoj je držala lekove. Zatim se uzmuvala, čvrsto u.i dn pripravi čaj. „Jesi li već popila čaj, Martona?" Žena još nije ni 11 da odmahne glavom, a

donijera je već nastavila: „Napraviću i tebi." I |l.i ih je pomno posmatrala i ubrzo je shvatila da je zelandona tako- ....lu da Martoni pešačenje zadaje muke. Očigledno je nameravala da
| 11 pripremi nekakav lekoviti čaj. I Martona je bila svesna svega. Izgleda da ....ii bili zabrinuti za nju, ali to nisu javno ispoljavali. Ejli je, međutim,
bilo jasno da se, ma koliko se trudili da to prikriju, iskreno brinu. Odlučila je da vidi šta to zelandona radi.
„Džondalare, da li bi uzeo Džonejlu? Sita je, potpuno budna i spremna za igru", reče Ejla dok mu je predavala bebu. Džonejla zamlatara ručicama i osmehnu mu se, a Džondalar joj uzvrati osmeh dok ju je uzimao. Bilo je očigledno da obožava tu malenu devojčicu, to dete njegovog ognjišta. Nikada mu nije bilo teško da vodi računa o njoj. Ejli se činilo da on ima više strpljenja sa njom od nje. I samog Džondalara je iznenadilo što gaji tako snažna osećanja prema malenoj, i pitao se da to nije zbog toga što je izvesno vreme brinuo hoće li se u njegovom ognjištu ikada roditi ijedno dete. Plašio se da je kao mlad uvredio Veliku majku Zemlju jer je želeo da se združi sa svojom doni, i nije bio siguran hoće li Ona ikada odabrati delić njegovog duha i pomešati ga s duhom neke žene da bi stvorila novi život.
Tako su ga učili. Život su stvarali duhovi žena, koji su se uz Majčinu pomoć mešali s duhovima muškaraca, i većina ljudi koje je znao, pa i oni koje je sreo na svom Putovanju, verovala je u suštini u isto - osim Ejle. Ona je drugačije gledala na nastanak života. Bila je ubeđena da mora postojati još nešto osim pukog mešanja duhova. Kazala mu je da se nije samo njegov duh udružio s njenim da bi stvorio ovo novo biće, već i njegova srž dok su razmenjivali

Zadovoljstva. Kazala je da je Džonejla isto toliko njegovo dete koliko i njeno, i on je želeo da joj veruje. Želeo je da ovo dete bude isto toliko njegovo koliko i njeno, ali nije bio siguran.
Znao je da je Ejla počela u to da veruje dok je živela s Plemenom, mada ni oni nisu u to verovali. Ispričala mu je da oni misle da totemski duhovi pomažu da novi život počne da raste u ženi. Duh muškog totema savlada duha ženskog totema, tako nešto. Jedino je Ejla znala da u nastanku novog života učestvuje još nešto osim duhova. Ali Ejla je bila akolitkinja, učila je da postane zelandona, a zelandone su bile te koje su objašnjavale Doni, Veliku majku Zemlju, Njenoj deci. Morao je da se zapita šta će se dogoditi kada kucne čas da ona objasni ljudima kako nastaje novi život. Hoće li im kazati da je Majka izabrala duh muškarca koji će se udružiti s njenim duhom, kao što su to radile ostale zelandone, ili će uporno tvrditi da je za to zaslužna muškarčeva srž? Šta će na to kazati ostale zelandone?
Kada je Ejla prišla dvema ženama, primetila je da Zelandona pretu-ra po svojoj vrećici s travama, dok Martona sedi na panju u hladu drve-ta blizu Šumske reke. Džondalarova majka je stvarno delovala umorno, mada je Ejla imala utisak da ne želi da pravi gužvu oko toga. Osmehivala se i pričala s ljudima u blizini, ali je delovala kao da bi radije zatvorila oči i malo se odmorila.
Pošto je pozdravila Martonu i ostale, Ejla se pridružila Onoj koja je Prva. „Imaš li sve što ti je potrebno?" tiho je upitala.
Imam, mada bih volela da imam vremena da pripremim sve/, napr-i uli inoraću da stavim sušeni koji već imam", reče žena.
I |la je primetila da su Martoni noge malo naduvene.

„Potreban joj iilinor, /.ar ne? A ne da je saleću ljudi koji samo žele da budu ljuba-hl |nimeli Ejla. „Ja ne umem kao ti da stavim ljudima do znanja kako balo da je izvesno vreme ostave na miru a da je ne dovedem u nepriliku (ini mi se da ne bi imala ništa protiv da ti ljudi shvate koliko je umor-i i i/i mi kako da joj pripremim čaj."
/(landona se osmehnula i gotovo nečujno rekla: „Odlično si to uoči-11 i |la To su joj prijatelji iz Treće pećine koje dugo nije videla." Potom na brzinu objasnila kako da spravi napitak i otišla do raspričanih pri-
|Hli'l|il
I lla se usredsredila na uputstva koja je dobila, a kada je podigla Ini, videla je da se zelandona udaljava s Martoninim prijateljima i da |i Mnilona zatvorila oči. Ejla zadovoljno klimnu. To će obeshrabriti druge 1 uji hi mače hteli da zastanu i popričaju, pomisli ona. Sačekala je da se li li napitak malo prehladi. Dok ga je nosila Martoni, zelandona se vrati-I liv u ostale pored bivše predvodnice Devete pećine, zaklanjajući je ina od prolaznika dok je pijuckala čaj. Sta god da se nalazilo u zelan-Iiit>j mešavini, izgleda da je posle izvesnog vremena počelo da delu-i l jln reče sebi da će se kasnije raspitati o sastojcima. Kada je Manvelar poveo ljude uzbrdo, zelandona pođe za njim, a l|ln |i oslala pored Martone. Pridružio im se i Vilamar i seo s druge stra-n|c družbenice. „Zašto ne ostanete sa nama, a Folara neka ide sa osta-ii i c ona. „Džondalar se prijavio da ostane dok i poslednji čovek i u .iipie i uveri se da će svi krenuti u dobrom pravcu. Proleva je obeća-l.i da u' nam sačuvati nešto za jelo bilo kada da stignemo."
„Hoću", bez oklevanja je pristao Vilamar. „Manvelar je kazao da 11 ile neba da idemo na zapad nekoliko dana.

Koliko dana, to zavisi od lm i njom neko želi da hoda. Niko ne mora da žuri. Ali dobro je da I n bude na začelju kako bismo bili sigurni da niko neće zaostati zato • !1 povređen ili ga je snašla neka druga nevolja."
..Ih mora da čeka neku sporu staricu", dodade Martona.
„Doći će ..... kuda ću prestati da idem na Letnje sabore."
I o važi za sve", dodade Vilamar, „ali to vreme još nije došlo, Martona."
II pravu je", reče Džondalar držeći usnulu bebu u jednoj ruci. Upravo {Hl iir.io posle razgovora s roditeljima koji su imali nekoliko mališana.
.....h i« uputio za ostalima. Vuk ga je sledio motreći na Džonejlu. „Nije
i "" ako nam bude trebalo malo više vremena da stignemo. Nećemo biti
..... I'oka/ao je ka porodici koja je upravo počela da se penje. „A ka-
......u. ino, ljudi će i dalje tražiti tvoje preporuke i savete, majko."
Hoćeš li da stavim Džonejlu u nosiljku, Džondalare?" upita Ejla. 1 i li da smo mi poslednji."
„Ne smeta mi, a i njoj je izgleda udobno. Čvrsto spava, ali zbog konja moramo da pronađemo lakši put do vrha tog vodopada", reče on.
„1 ja tragam za lakšim putem. Možda bi trebalo da sledim konje", reče Martona pola u šali pola u zbilji.
„S konjima ne bi bilo muke, oni su dobri penjači, ali treba da stignu (amo gore vukući opterećene motke i s tovarom na leđima", reče Ejla. „Mislim da bi trebalo da se penjemo poprečke, u širokim zaokretima, zbog motki koje vuku za sobom."

„Tražite, znači, lakši i blaži uspon", primeti Vilamar. „Kao što je Martona rekla, to je i naša želja. Ako ne grešim, mislim da smo usput prošli pored jedne blaže padine. Ejla, a da se malo vratimo i pokušamo da je pronađemo?"
„Pošto se Džondalar tako lepo snalazi s bebom, može da ostane da mi pravi društvo", dodade Martona.
I pazi na majku, pomisli Ejla kada su ona i Vilamar pošli. Ne treba da ostane sama. Razne životinje mogu da naiđu i pomisle da je lak plen: lavovi, medvedi, hijene, ko zna šta sve još. Vuk, koji se odmarao na tlu s glavom među šapama, nervozno ustade kada je shvatio da Džonejla ostaje, ali da se Ejla sprema za polazak.
„Vuče, ostani!" reče ona, istovremeno mu dajući znak sa istim smislom. „Ostani sa Džondalarom, Džonejlom i Martonom." Vuk je ponovo legao, ali nije spustio glavu među šape. Uši su mu ostale načuljene, čekao je da vidi hoće li mu uputiti još koju reč ili signal dok je odlazila s Vilamarom.
„Da nisu toliko natovarili konje, oni su mogli na motkama da izvuku Martonu uz to brdo", posle izvesnog vremena primeti Ejla.
„Samo ako bi pristala", reče Vilamar. „Primetio sam nešto zanimljivo od kada si došla kod nas sa životinjama. Nimalo se ne plaši vuka, tog moćnog lovca koji bi mogao sasvim lako da je ubije da hoće, ali konji su nešto sasvim drugo. Ne želi suviše da im se približi. Kao mlada je lovila konje, a sada ih se plaši mnogo više nego vuka, mada oni samo pasu."
„Možda zato što ih ne poznaje baš najbolje. Mnogo su veći, i znaju da budu jogunasti kada su nervozni ili ako ih nešto prepadne", reče Ejla. „Konji ne ulaze u skloništa. Možda bi prestala da ih se plaši ako bi provodila više vremena sa

njima."
„Možda, ali moraćeš najpre da je ubediš. Ako je utuvila sebi u glavu da ona to ne želi, veoma vesto će izvrdati ono što ti želiš i uraditi po svome, mada ne izgleda tako. Veoma je tvrdoglava."
„U to uopšte ne sumnjam", odvrati Ejla.
Iako nisu dugo izbivali, Ejla i Vilamar zatekoše Džonejlu budnu kada su se vratili. Sada ju je držala baka. Džondalar je bio kod konja, pro-veravao je da li je teret dobro pričvršćen.
„Pronašli smo bolje mesto za uspon na greben. Na nekim mestima je malo strmo, ali podnošljivo", reče Vilamar.
„Bolje da uzmem Džonejlu", reče mlada žena i pođe ka Martoni. „Ve-Hno se uneredila, i ne miriše baš prijatno. Obično to uradi kada se |mi|i,i,Ine probudi."
„l sada je", reče Martona držeći bebu u krilu okrenutu ka sebi. „Ni-krtiu zaboravila da se staram o bebama, je li tako, Džonejla?" Blago je cup-tutlii dctcnce i smešila joj se, a dete joj je uzvraćalo osmeh i gugutalo. „Baš i ni u", dodade ona, pružajući dete majci.
I |l.i ne izdrža da se ne osmehne kćerci dok ju je uzimala od bake. i Hini lila je da se i malena smeši njoj dok ju je smeštala u nosiljku. Mar-
iin |. delovala odmorno, i bodro je ustala. Ejli je bilo drago zbog toga. I |iuilli .u se nazad prateći okuku Šumske reke, a zatim krenuli uz blažu lliiu Na vrhu ponovo skrenuše na sever dok nisu naišli na potočić što se i' '.....eku ispod, odakle su nastavili na zapad. Sunce na zalasku sijani |i gotovo pravo u oči dok su se približavali logorištu koje su po-I i ni a i Deveta pećina. Proleva ih je čekala. Vidno joj je laknulo kada

i uvain malo hrane na toplom pored vatre. Zašto vam je toliko tre-upita ona povevši ih do njihovog zajedničkog šatora za putovanja, dno je posebno bila zabrinuta za Džoharanovu majku. Vratili smo se niz Šumsku reku i našli blažu padinu za konje, a i
.......i¦". odvratila je Martona.
Nr.ain mislila da će konji imati teškoća. Ejla je kazala da su snažni 1 i Milicu da nose teret", primeti Proleva.
„Ni|e problem pravio teret, već te motke koje se vuku za njima", Mailona.
lako je", potvrdi Džondalar. „Konjima su potrebne šire, lakše staze u Ih i penju uz strma brda. Kada vuku motke ne mogu oštro da skreću, i l mit li smo im put da mogu da idu poprečke uzbrdo, ali morali smo ma-i' i vratimo niz reku."
| i i.iiak puta vodi uglavnom kroz ravna prostranstva", reče Manve-1 1 nliiiiiaii i on su im se pridružili na vreme da čuju Džondalarov ko-in> niiii
l i i ee svima olakšati kretanje. Nemoj dozvoliti da nam se hrana ohla-l'liileva. Moramo da rastovarimo konje i nađemo im lepu ispašu", reče i IIiiihIiiIiii
U,o ti je ostala neka lepa kost s malo mesa na njoj za Vuka, silim im da će ti biti zahvalan", dodade Ejla.
Vn |e bio mrak kada su namirili konje i konačno mogli nešto da po-Svi koji su koristili sklonište za put njihove porodice okupili su se i im Martona i Vilamar, i Folara; Džoharan i Proleva, i njeno dvoje
Ii ai.ulal i Sitona; Džondalar, Ejla i Džonejla, i Vuk; i zelandona. Iako linli I i gledano nije bila član njihove porodice, ona u Devetoj pećini nije
nll ")'. od svojih i obično je bila s porodicom vođe dok su putovali.

„Koliko nam još treba ela stignemo na Letnji sabor, Džoharane?" pi tala je Ejla.
„To zavisi od toga koliko brzo ćemo se kretati, ali Manvelar je ka zao da nam najverovalnije neće trebati više od tri ili četiri dana."
Kiša je povremeno padala najvećim delom puta i svima je bilo drago kada su po podne trećega dana ispred sebe ugledali nekoliko šatora. Džo-haran i Manvelar, i dvojica Džoharanovih bliskih pomoćnika, Rušemar i Solaban, pohitaše da nađu mesto na kome će podići logorišta. Manvelar je odabrao mesto uz pritoku, u blizini njenog ušća u Zapadnu reku, i obele-žio ga naprtnjačom. Potom je otišao da potraži vođu Pogleda na sunce. Najpre su se pozdravili svečano, mada skraćeno.
„...u ime Doni, pozdravljam tebe, Stevadale, vođo Pogleda na sunce, Dvadeset šeste pećine Zelandonaca", tim recima je završio Džoharan.
„Dobrodošao na Polje okupljanja Dvadeset šeste pećine, Džoharane, vođo Devete pećine Zelandonaca", reče Stevadal, pustivši mu šake.
„Drago nam je što smo ovde, ali bih da te pitam za savet. Gde da podignemo logorište? Dobro znaš koliko nas ima, a povrh svega se moj brat vratio s Putovanja sa nekim prilično neobičnim... saputnicima. Potrebno nam je mesto gde neće uznemiravati komšije i gde se neće osećati skučeni zbog prisustva ljudi koje još ne poznaju."
„Prošle godine sam video vuka i dva konja. To su baš neobični 'sa-putnici'", reče Stevadal s osmehom. „Imaju čak i imena, zar ne?"
„Kobila je Njiska, nju obično jaše Ejla. Pastuv koga jaše Džondalar zove se Trkač, kobila je njegova dama, ali sada

imamo tri konja. Velika majka smatrala je za shodno da kobilu blagosilja još jednim ždrebetom, ovog puta ženskim. Zovu je Sivka, zbog boje dlake."
„Može vam se desiti da na kraju imate čitavo krdo konja u vašoj Pećini!" primeti Stevadal.
Nadam se da nećemo, pomisli Džoharan, ali ništa nije kazao, samo se osmehnuo.
„Kakvo mesto tražite, Džoharane?"
„Sećaš se da smo se prošle godine smestili malo dalje od ostalih. U početku sam mislio da je možda suviše daleko od svih dešavanja, ali se ispostavilo da je mesto bilo savršeno. Konji su imali gde da pasu, a vuk nije bio blizu ljudima iz drugih Pećina. Ejlu on potpuno sluša, ponekad čak obrati pažnju i na ono što mu ja kažem, ali ne želim da plaši ostale. Većini se dopalo što smo mogli malo da se raširimo."
„Koliko se sećam, takođe ste imali dovoljno drva za vatru do kraja sezone", reče Stevadal. „Poslednjih dana smo čak i mi dobili nešto drva od vas."
„Da, imali smo sreće, mada to čak nismo namerno tražili. Manvelar mi je kazao kako mu se čini da ima jedno mesto koje bi bilo idealno za nas. Nalazi se dosta blizu vašeg Pogleda na sunce. Uvalica sa nešto trave?"
„Tako je, ponekad tamo održavamo manja okupljanja na koja dolaze li/nje Pećine. Lešnici i borovnice rastu u njoj", reče Stevadal. „Zapravo, pšle nije daleko od Svete pećine. Malo je podalje odavde, ali vama bi igla da odgovara. Možda možete odmah da pođete sa mnom da pogle-le?" Džoharan dade znak Solabanu i Rušemaru i njih dvojica pođoše za nn i Stevadalom.
„Prošle godine su Dalanar i njegovi Lanzadonci logorovali sa vama, li lako? Dolaze li i ove godine?" upitao je Stevadal dok

su išli.
„Nismo dobili vesti od njega. Nije nam poslao trkača, tako da sum-.1111", odvrati Džoharan.
Pojedini članovi Devete pećine, oni koji su nameravali da logoruju jedaćima ili prijateljima, odvojiše se i odoše da ih potraže. Zelandona ode pol ragu za velikom posebnom nastambom zelandona koja je uvek podi-RtUi u samom središtu. Ostali su čekali iza polja gde se smestila većina I 'i i ma koje su pre njih stigle na Letnji sabor. Pozdravljali su se s mno-nbrojnim prijateljima koji su došli da ih vide. Dok su čekali, kiša je po-i il.i da jenjava.
Odmah po povratku, Džoharan se zaputio do onih koji su ga čekali. „11/. Slevadalovu pomoć, mislim da sam nam pronašao pravo mesto", re-
i im. „Kao i prošle godine, malo je podalje od glavnog mesta okupljanja, ali moglo bi da posluži."
„Koliko je daleko?" upitao je Vilamar. Mislio je na Martonu. Iscrpili' |ii je putovanje do mesta Okupljanja.
„Vidi se odavde, ako znaš gde treba da gledaš."
„Šta čekamo, idemo da ga pogledamo", reče Martona.
/a Džoharanom pođe više od sto pedeset ljudi. Kiša je stala pre ne-
ii lio su stigli do dotičnog mesta i sunce se pomolilo kroz oblake, oba-i iv A i malu prijatnu, skrivenu dolinu u kojoj je bilo dovoljno mesta za
¦ one koji su ostali s Devetom pećinom, bar za sada, na početku Letnjeg iborii. Posle uvodnih obreda kojima su obeležavali početak okupljanja, 'i"" ću- letnji skitački način života. Skupljače plodove, istraživati okolinu ¦ i •' »•.<•¦.' i vati jedni druge. Teritorija Zelandonaca bila je mnogo veća od iliihi ne oblasti. Broj onih koji su se smatrali

Zelandoncima toliko je bio inu ustao da su morali da osvajaju nova prostranstva kako bi se svi sme-llll Ovo nije bio jedini Letnji sabor i neki pojedinci, porodice ili Pećine - ll .vake godine išli na Letnji sabor sa istim ljudima. Ponekad su odla-ih na Okupljanja koja su bila mnogo dalje, posebno ako su imali robu
i rii/.mcnu ili daleke rođake. Bio je to način da ostanu u vezi. Na pojedi-n- I etnje sabore dolazili su osim Zelandonaca i okolni narodi, koji su ži-
ii u blizini ne baš precizno određenih granica.
Upravo zbog toga što su u poređenju s drugim skupinama bili tako miioHoljudan i uspešan narod, naziv Zelandonac podrazumevao je izvestan , i u/ i ostali su želeli da budu sa njima u vezi na ovaj ili onaj način.
Čak i oni koji sebe nisu smatrali Zelandoncima voleli su da se pri nabrajanju imena i titula pozivaju na svoje veze sa njima. Ipak, mada su bili mnogoljudni u odnosu na druge narode, to je zapravo bilo beznačajno kada se uzme u obzir njihov stvaran broj i prostranstvo koje su zauzimali.
Ljudi su bili u manjini medu stanovnicima te drevne ledene zemlje. Životinje su bile mnogo brojnije i raznovrsnije: spisak različitih vrsta živih stvorenja bio je dosta dugačak. Dok su pojedine životinje, kao što su košuta ili los, živele usamljeničkim životom ili u malim skupinama u nekoliko raštrkanih šumovitih predela ili šuma, najveći broj tumarao je otvorenim travnatim predelima - stepama, ravnicama, livadama. U određenim razdobljima godine, u oblastima koje nisu bile međusobno mnogo udaljene, okupljala su se krda mamuta, megalocerosa i konja koja su brojala na stotine grla, dok su krda bizona, turova i losova znala da broje i nekoliko hiljada. Od ptica selica ponekad se danima

nije videlo nebo.
Između Zelandonaca i njihovih suseda retko bi izbile nesuglasice, delimično zato što je bilo tako mnogo zemlje a tako malo ljudi, ali i zbog toga što im je opstanak zavisio od toga. Ako bi životni prostor postao prenatrpan, dešavalo se da se mala skupina odvoji, ali odlazili su samo do najbližeg slobodnog i pogodnog mesta. Malo je bilo onih koji su želeli da odu daleko od porodice i prijatelja, ne samo zbog ljubavi koju su prema njima osećali, već zato što su želeli, i što im je bilo potrebno da u trenutku kada ih snađe neka nevolja imaju na koga da se oslone. Na me-stima gde su mogli da žive od plodova zemlje, veliki broj ljudi imao je običaj da živi zajedno, ali postojali su i poveći komadi zemlje koje ljudi uopšte nisu naseljavali, osim kada bi povremeno svratili u lov ili radi skupljanja plodova.
Iskričavi glečeri, bistre reke, zaglušujući vodopadi, horde životinja u nepreglednim travnatim predelima, tako je izgledao predivni svet u ledenom dobu, ali on je istovremeno bio i surov, i ono malo ljudi što je živelo u to vreme instinktivno je shvatalo da mora održavati jake rodbinske i prijateljske veze. Danas ćeš pomoći nekome zato što znaš da sutra pomoć može zatrebati tebi. Zbog toga su se razvili običaji, pravila, tradicije koje su zahtevale da se iskoreni međusobna netrpeljivost, ublaži mržnja i obuzdavaju osećanja. Na ljubomoru se nije gledalo blagonaklono, a za osvetu bi se pobrinulo društvo. Ono je odmeravalo kaznu koja će povređenoj strani dati zadovoljenje i umanjiti bol ili bes, a ujedno biti poštena prema svim umešanim stranama. Sebičnost, varanje i nepružanje pomoći onima kojima je potrebna smatrani su za zločine, i društvo je pronalazilo načina da kazni prestupnike, a kazne su često bile oštroumne

i domišljate.
Ljudi iz Devete pećine brzo su odabrali mesta za pojedinačna letnja prebivališta i počeli da podižu privremena skloništa. Dosta su kisnuli i želeli su da bar izvesno vreme budu suvi. Većinu motki i štapova, koji su sačinjavali glavne građevinske elemente, doneli su sa sobom. Pre polaska su
i i l|ivo odabrali u obližnjoj pošumljenoj dolini, posekli i podrezali, i pulcm koristili za podizanje šatora. Takođe su imali manja i lakše III Ivu skloništa koja su koristili kada bi išli u dvodnevni lov ili na dru-i'Hi"\ imja.
I i inja prebivališta uglavnom su sva ličila jedna na druga. U okrugu prostoru oko središnje motke moglo je da stoji čak nekoliko ljudi, li i ga je štitio kupasti krov od slame što se spuštao do spoljašnjih i u/ koje su razmotavali vreće za spavanje. Vrh visoke središnje mot-tl«»ili /a putovanja bio je šiljat i povijen. Uz nju je konopcima privezi-| Jol jedna, čiji je zašiljeni kraj bio povijen u drugu stranu. 1 > i n j* i konopac korišćen je za obeležavanje udaljenosti od središnje •o ¦ do kružnog spoljašnjeg zida od potpornih ploča, pri čemu su kori-
.....ine kočeve koje su pobijali u zemlju za šator, i još dodatne.
Nrki su ploče od isprepletenog rogoza ili trske, sirove kože ili nekog materijala donosili sa sobom, a neki su ih pravili na licu mesta. i iviili su ih za motke i spolja i unutra i na taj način dobijali dvostruki va/duhom između radi izolacije. Tkanina kojom su prekrivali tle i • misvim malo uz unutrašnji zid, ali dovoljno da ih zaštiti od proma-i \ luga koja se kondenzovala za hladnih večeri obrazovala bi se na ......i joj sirani spoljašnjeg zida, tako daje unutrašnja strana

unutrašnjeg
I u lujala suva.
Krov zaklona pravili su od tankog granja mladih jela ili belogoričnog i iiinli listova, kao što su vrba ili breza, koje su postavljali od sre-H i' motke do spoljašnjeg zida. Između njih su umetali grane ili štapove, ¦to dodavali busenje trave i trske, i na taj način dobijali nepropustljivu
.....ii Pošto je sklonište trebalo da posluži samo za jednu sezonu, ve-
ii i ii nije nudila da napravi izrazito debeli krov, bilo je dovoljno da ne , u i.i kišu i da ih štiti od vetra. Većinu takvih krovova morali su me-litlhn d.i krpe više puta preko leta. Ililo je već predvečerje kada je većina građevina dovršena i sve stva-H um li u njih i raspoređene. Skori mrak nije sprečio ljude da odu do glav-loi'oiišia, provere ko je sve stigao i pozdrave prijatelje i rođake. Ejla
I • .....I ii hi r morali su prethodno da se pobrinu i za konje. Setivši se pret-
I rodine, ogradili su izvestan prostor podalje od logorišta potpornim li Uni od kojih su neke doneli, a neke pronašli na licu mesta. Koristili U ¦ io je moglo da posluži, ponekad i mlado drveće koje bi iskopali i pri nudili. Poprečni delovi mogli su da budu od drveta ili grana sakuplje-lllli uglavnom nedaleko odatle, pa čak i od konopaca. Konji su lako mogli Im pn ».koče ili provale ogradu, ali ona i nije služila da njih spreči da iziđu iii njima i znatiželjnicima stavi do znanja da je to prostor za konje. I I I.i i Džondalar su među poslednjima napustili logorište Devete pe-Kndu su konačno krenuli prema glavnom Letnjem logorištu, naišli su ll« i •! iii.usiogodišnju Lanogu i njenog trinaestogodišnjeg brata Bologana

koji su se mučili da podignu malo letnje sklonište na ivici logorišta. I',„, ,|, bi videli šta rade. Otprilike u to vreme počeli su da se vraćaju niko nije zeleo da deh sklonište s Laramarom, Tremedom i njihovom„ kon su otišli do glavnog logorišta. Ejla se vratila do njihovog skloništa com, trebalo je napraviti sklonište samo za njih
dno od roditelja.
—V/m, iiuiKuuiii i njinovoni„ |,o|i su otišli uo glavnog logonsia. v±cim« w ~........-—
-------- ....- za njihovu porodicu, ali je „ prekrivač za Džonejlu, jer je postalo sveže. Upravo je bila spustila pnmetila da im ne pomaže nijedno nrl TcMttMa .
••¦___________„»K;-.,ai;sta i™Ha \f videla da dolaze
nište?"
i------- —-j1*"**ivuiivija,
Lanoga, gde ti je majka? Gde je Laramar?" upitala je Ejla.
„Ne znam. Na Letnjem saboru, pretpostavljam." „Hoćeš da kažeš da su vas ostavili da sami podignete letnje s
dalo ih
"uv ----J--' J— J- r -
Ini u.' pod njihovog novog letnjeg prebivališta kada je videla da dolaze i i ljudi. Proleva, noseći Sitonu na boku, išla je sa Martonom i Vilama-II i <>|i je u jednoj ruci nosio baklju, a drugom vodio Džaradala.
.,< Ide ste vas dvoje, Ejla? Nisam vas videla u glavnom logorištu", prišli Proleva.
„Nismo ni stigli donde", odvrati Ejla. „Pomagali smo Bologanu i La-mgl da podignu sklonište."

Q Bologanu i Lanogi?" ponovi Martona. „Gde su Laramar i Tremeda?"
I .moga nam je ispričala da su se posvađali, da je Laramar odlučio Ejla je bila zapanjena. Četvoro mlađe dece st ' 1 horu vi u udaljenom prebivalištu muškaraca, uzeo stvari i otišao, a Tre-
ih razrogačcnih očiju. Učinilo joj se da su u^'*"0 ^ Unao'co'0 ' ila |c odjurila za njim i nije se vratila", reče Ejla. Videlo se da teškom ^ „Koliko dugo ovo već traje?" upitao je Džond-'T6"1 ' "'" s"/'1"a ^es' »Deca su sama samcijata pokušavala da podignu sklo-
šle godine podigao sklonište?" Z°n 3 3r' vam Je I'"'' I.....>(,ću nekoliko motki za šator i vlažnih prostirki za pod. Ni hrane
„Podigli smo ga uglavnom I mma, ; ;„« j . „ ittll Ilimli. Malo sam podojila Loralu, ali ako imaš malo mleka, Proleva, nekoliko njegovih prijafelja S# sHoSi kada°fmt 2^ "UZ P°'M'hi ™ dobr° d°Š1°
„Zašto sada nije ovde?" upitao je Džondalar barmu"
«Ide je njihovo sklonište?" upita Vilamar.
Bologan slegnu ramenima. Ejla pogleda Lanogu N" 'V'C' '°8or^ta' blizu konja', reče Ejla.
„Laramar se posvađao s majkom i kaza d u 1 ' 111 Pazm na decu, Proleva", reče Martona. „Ti i Vilamar vidite od dalekih mesta gde se okunliaiu m„«t-aJ r? CC boraviti na Jedl*ti......lc\c da uradite." Zatim se okrenula ka Ejli. „Paziću i na Džonejlu,
Majka je od;™!, L, „jim, ^^"SS"- ' *' "
ejla i Džondalar se zgledaše i klimnuše ' H h Silino što nije zaspala", reče Ejla pokazavši Martoni gde je beba. rivši nijednu reč. Ejla spusti nosiljku s Džoneilo ° ,°m' ne izg<"

1 rcmedinoj deci će dobro doći još nekoliko podnih prostirki, jer nese da pomognu deci. Džondalar ie niV™ eh„„V "i "f pa °bo-'e pri" dovoljno vreća za spavanje. Kad sam pošla ovamo, Džondalar i Bo-i da im one neće biti dovoljne dapodignu SnL čT" ^ ™ & avrifavali kr0V
gh da podignu, jer se mokra koža raspadala ist k °\ SatOT mSU " N|IM "°'e Pomtaše ka gotovo završenom malom skloništu. Dok su se spavanje. To znači da će morati da naprave'i pločeV ene vrecV H*'Wi " 1,1 1 uli su Loralu kako plače. Prolevi je to zvučalo kao plač umor-za pod, i krov od materijala koji se mogao naći u bT ^ °Ve' ' ^re^"'" .'":,t'ne bebe. Lanoga ju je držala i pokušavala da je smiri. Džondalar se najpre dade u potragu za motkama Pm " 1,11 "' v'd'm da ^ b' J0^ mal° da sisa", reče Proleva devojčici. blizini njihove nastambe, a potom :- :-y M - ronasao Je dvc ipi.ivo sam joj promenila upijač i napunila ga ovčjom vunom za
za motkama. Pronašao je dw
--------------, „ r„v„„j je još posekao neko drveće. Lanoga i „ „ I anoga predavši detence Prolevi.
kada nije videla da neko tka prostirke i ploče tako kao Ejla, i to takv, | „|„ joj je ponudila dojku, beba ju je željno prihvatila. Pošto je nje-
brzinom. Kada joj je Ejla pokazala kako to radi, nije joj dugo trebalo .....| , „..„bila mleko pre više od godinu dana, mnoge žene su je na
nauci. Devetogodišnja Trelara i sedmogodišnji Lavogan takođe su pokus „„ i„ 1M,le lako da je bila navikla da prihvati mleko od svake koja joj
da pomognu posto su dobili uputstva, ali su ipak više pomagali Lanogi «1 ,......i, Takođe je jela i raznu čvrstu

hranu, zahvaljujući Ejli koja je na-
jednoipogodisnje Lorale i trogodišnjeg brata Ganamara. Iako ništa nije ka/, |, ...„ kako da je pripremi. Imajući u vidu težak početak, Lorala je
Bologanu nije promaklo da su, zahvaljujući tehnici koju je Džondalar km . .....„ „i„|.iće zdravo, srećno i druželjubivo, mada sitno dete. Zene ko-
stio, podigli mnogo čvršće prebivalište nego što je bilo prošlogodišnje ,. i, ...„le ponosile su se njenim dobrim zdravljem i blagorodnom pn-
Ejla je prekinula rad da podoji Džonejlu, a zatim i Loralu. Ostaloj ,l ,.„„., ..„ znale da je to i njihova zasluga. Ejla je bila svesna da su one
ci donela je hrane iz njihovog skloništa, pošto se njihovi roditelji očigle |, ,i. i„ i„„ „ životu, a Proleva da je ideja potekla od Ejle koja je otkri-
-c» -----------, ^ ujuiuvi iuuiiciji ucigli i
je ponesu na put. Pri kraju su morali da zapale nekolil „ |, hemeda ostala bez mleka 66
Ejla, Proleva i Martona pronašle su kože i krzna koja im nisu bila neophodna pa su mogle da ih daju deci kao prekrivače. Osim prostirki i prekrivača odnele su im i još hrane. Vilamar, Džondalar i Bologan sakupili su drva. Građevina je bila skoro gotova kada je Džondalar ugledao Laramara. Zastao je na izvesnoj udaljenosti i namršteno se zablenuo u malo letnje sklonište.
„Otkud se ovo stvorilo?" upitao je Bologana.
„Mi smo ga sagradili", odvratio je dečak.
„Niste ga sami sagradili", reče Laramar.
„Ne, mi smo im pomogli", umešao se Džondalar. „Pošto tebe nije bi lo, Laramare."

„Niko vam to nije tražio", obrecnu se Laramar. „Deca nisu imala gde da spavaju", reče Ejla.
„Gde je Tremeda? To su njena deca, ona bi trebalo da se stara o njima", reče Laramar.
„Odjurila je za tobom", reče Džondalar.
„Onda ih je ona ostavila, a ne ja", uzvrati Laramar.
„To su deca tvoga ognjišta, ona su tvoja odgovornost", izgovori Džondalar s gađenjem, jedva suzdržavajući bes, „a ti si ih ostavio bez zaklona."
„Imali su šator za putovanja", reče Laramar.
„Koža tvog šatora za putovanja je trula. Raspala se kada je pokisla", dodade Ejla. „Ni hrane nisu imali, a neka deca su ti još vrlo mala!"
„Pretpostavio sam da će im Tremeda nabaviti hranu ", reče Laramar.
„1 još se pitaš zašto imaš najniži mogući rang", reče Džondalar smrknuto i s neskrivenim gađenjem.
Vuk je bio svestan da se nešto ozbiljno dešava između ljudi iz njegovog čopora i čoveka koga nije voleo. Nabrao je njušku i zarežao na Laramara, koji odskoči van njegovog domašaja.
„Ko si ti da mi govoriš šta treba da radim?" upita Laramar. Počeo je da se brani. „Ne bi trebalo da sam poslednji po rangu. Ti si za to kriv, Džondalare. Ti si se neočekivano vratio s Puta sa strankinjom, a onda ste se ti i tvoja majka dogovorili da je stavite ispred mene. Ja sam rođen ov-de, ona nije. Ona bi trebalo da bude najniža. Neki ljudi možda misle da je posebna, ali niko ko živi s Tupoglavima nije poseban. Ona je izrod, i ja nisam jedini koji to misli. Ne moram da podnosim ni tebe, Džondalare, ni tvoje uvrede", reče Laramar, okrenu se i besno udalji.
Pošto je otišao, Ejla i Džondalar se zgledaše. „Ima li istine u

njegovim recima?" upitala je Ejla. „Da li bi trebalo da budem najniža po rangu zato što sam strankinja?"
„Nipošto", odvrati Vilamar. „Imala si vlastitu spremu. Već i sama ode-ća za Udruživanje svrstala bi te medu one s najvišim statusom u bilo kojoj Pećini koju bi izabrala. Osim toga, dokazala si da si isplativa i vredna. Cak i da si počela kao strankinja niskog položaja, ne bi to dugo ostala. Neka ne brinu Laramarove reči, svi znaju koje mesto on zauzima među nama, koje ti. Dovoljan dokaz je i to što je ostavio decu bez hrane i skloništa, |1 ic sama staraju o sebi."
Dok su se graditelji malog letnjeg skloništa pripremali za povratak Htitito prebivalište, Bologan dodirnu Džondalaru ruku. Kada se okre-
10 prema njemu, Bologan obori pogled i pocrvene tako jako da se vide-i pri svetlosti vatre.
„l Itco sam... ovaj... samo hoću da kažem daje ovo najbolje letnje sklo-I 11 koje smo ikada imali", izgovori Bologan pa brže-bolje uđe unutra. Na putu nazad, Vilamar tiho reče: „Mislim da je Bologan pokušao 11 zahvali, Džondalare. Ne bih rekao da je ikad dosad ikome zahvalio. | IDVatno ne zna kako se to radi."
„Mislim da si u pravu, Vilamare. Ipak mu je uspelo sasvim dobro." hitro je svanulo vedro i sunčano i posle jutarnjeg obroka i obilaska kola, I |la i Džondalar su jedva čekali da pođu u glavno logorište da vide ko Ive lamo. Ejla je umotala Džonejlu u nosiljku-ogrtač, smestila je na bok i Ju znak Vuku da pođe s njom. Glavno logorište nije bilo blizu, ali ni su-I i daleko, zaključila je Ejla. Volela je da se smesti podalje od ostalih
11 " Ih mogla da se osami kad poželi. Ljudi su počeli da ih pozdravljaju lm ai se pojavili, i Ejli je bilo drago što za

razliku od prethodnog leta sad
i.....uje mnoge. Tada još nije dobro poznavala ni one koje je bila upozna-
1 • pi' dolaska na Letnji sabor. Iako je većina Pećina svake godine jedva če-i || i da vidi pojedine prijatelje i rođake, nikada se iste pećine nisu okupljale u I "in određenom mestu. Letnji sabor uvek su održavali na drugom me-lll kao i ostale skupine Zelandonaca. Ejla je primetila da su ove godine li neki ljudi za koje je bila sigurna da ih ranije nije srela. To su obično
1 |....... koji su zurili u Vuka. Istini za volju, mnogi su se osmehivali ži-
llljl i pozdravljali je, posebno deca. Vuk se, međutim, držao Ejle, jer je nosila bebu prema kojoj je gajio posebnu ljubav. Teško je podnosio i mI ¦ i ¦ ¦ - i mnogo ljudi, među kojima su i neznanci. Sto je bio stariji to je njeni imki da štiti svoj čopor bivao jači, a razni nemili događaji u životu
>..... u ga još više izoštrili. Deveta pećina je u izvesnom smislu posta-
i | uji rov čopor i smatrao se odgovornim za oblast koju su oni naseljavali,
lili.....lije mogao da zaštiti sve njih, a kamoli sve one ljude koje mu je
i |l' predstavila". Naučio je da se ne odnosi prema njima neprijateljski, ali ih je suviše da ih obuhvati svojim instinktivnim pojmom čopora. Tako je ii Ijm io da njegov čopor sačinjavaju ljudi za koje je znao da su bliski Ejli, 11 i od njega očekuje njih da štiti, posebno malenu koju je obožavao, liko se nedavno videla s njima, Ejli je bilo posebno drago što vidi
i......hi i njenu bebu i Levelu. Razgovarale su s Tišonom.

Martona joj je
iln dn se ljudi često blisko sprijatelje s parovima sa kojima su bili na
..... i miju, i to je bilo tačno. Bilo joj je drago što vidi sve tri žene, i one
ii iviRe lijlu i Džondalara, zagrliše ih i dodirnuše im obraz svojim.
Tišona se već toliko bila navikla da viđa Vuka da ga je jedva i primeći vala, ali je ostalim dvema, koje su ga se i dalje pomalo plašile, bilo teško da ga pozdrave čak i kada ne bi pokušale da ga dodirnu.
Džanida i Ejla su se uzmuvale oko beba, govoreći jedna drugoj koli ko su porasle i koliko su divne. Ejla je primetila da se Levela dosta raširila.
„Levela, izgledaš kao da će tvoja beba stići svakog dana", primeli
Ejla.
„Nadam se da hoće. Spremna sam", reče Levela.
„Sada smo svi ovde, i mogu da budem s tobom dok se budeš porađala, ako želiš, naravno. I tvoja sestra Proleva može da bude s tobom", reče Ejla.
„1 naša majka je ovde. Tako mi je bilo drago što je vidim. Upoznala si Velimu, zar ne?" upita Levela.
„Jesam", odvrati Ejla, „ali je ne poznajem baš najbolje."
„Gde su Džondekam, Peridal i Marševal?" upita Džondalar.
„Marševal je otišao sa Solabanom da potraži staricu koja dosta zna o rezbarenju slonovače", reče Tišona.
„Džondekam i Peridal su otišli vas da traže", reče Levela.
„Sinoć nisu mogli da vas nađu."
„To me ne iznenađuje, jer nismo bili ovde", reče Džondalar.
„Niste? Ali videla sam mnoge ljude iz Devete pećine", reče

Levela.
„Ostali smo u našem logorištu", reče Džondalar.
„Da, pomagali smo Bologanu i Lanogi da sagrade letnje sklonište", reče Ejla.
Džondalaru se nije dopalo što je Ejla tako otvoreno otkrila ono što je on smatrao poverljivim problemom njihove Pećine, mada nije bilo pogrešno govoriti o problemima. Zasmetalo mu je zato što je odrastao pored vođe i znao je da većina vođa sebe smatra odgovornim ako nisu u stanju nešto da reše u svojoj Pećini. Laramar i Tremeda su već izvesno vreme sramotili Devetu pećinu. Ni Martona ni Džoharan nisu mogli bogzna šta da urade. Proživeli su tu mnoge godine, i imali su pravo da ostanu. Kao što je i pretpostavio, Ejlina izjava podstakla je mnoga znatiželjna pitanja.
„Bologan i Lanoga? Zar to nisu Tremedina deca?" upitala je Levela.
„Zašto ste im vi gradili letnje sklonište?"
„Gde su bili Laramar i Tremeda?" pitala je Tišona.
„Posvađali su se, i Laramar je odlučio da ode do udaljenog mesta na kome se okupljaju muškarci, a Tremeda je otišla za njim, i nije se vratila", objasnila je Ejla.
„Mislim da sam je videla", reče Džanida.
„Gde?" upita Ejla.
„Čini mi se da je bila s nekim muškarcima koji su pili barmu i kockali se na obodu logorišta, u blizini udaljenog mesta na kome se okupljaju muškarci", reče Džanida. Govorila je tiho i stidljivo. Pomerila je bebu i pogledala
ih nego što je nastavila. „Tamo su bile još dve žene. Sećam se da sam l/nenadila što vidim Tremedu, jer znam da ima malu decu. Čini mi se da druge dve nemaju malu decu."
„Tremeda ima šestoro dece, najmlađa može da izbroji tek

jednu godi-i l"\ malo. O njima se brine najstarija sestra, Lanoga, koja jedva da ima uhu i godina", reče Ejla pokušavajući da se suzdrži, ali bilo je očigled-l nliko se ljuti zbog toga. „Mislim da brat, Bologan, pokušava da po-ni uli i njemu je jedva trinaest. Sinoć, kada smo se zaputili ovamo, | l li smo ih kako sami pokušavaju da podignu šator, ali bio je vlažan luiLio se, a materijala za letnje sklonište nisu imali. Ostali smo da im izradimo."
..Sami ste sagradili letnje sklonište? I to od onoga što ste ovde na-' upitala je Tišona gledajući ih sa strahopoštovanjem.
..Malo sklonište", reče Džondalar sa osmehom. „Dovoljno za njihovu Odli u Niko drugi neće biti s njima."
Nisam iznenađena", primeti Levela, „ali to je sramota. Tim mališa-iii Ih dobro došla pomoć."
Pc< ma pomaže", reče Tišona, braneći Devetu pećinu čiji je sada bi-i ni ..Majke čak na smenu hrane bebu."
i Ipravo to mi je palo na pamet kada si rekla da se Tremeda nije "i i a da najmlađe ima tek nešto više od jedne godine", reče Levela. I remeda je presušila pre godinu dana", reče Ejla. lo se događa kada nedovoljno dojiš, pomislila je, ali nije rekla na-Podtoje razlozi, ponekad čak i dobri, zašto neka majka izgubi mleko. 1' ' i tla je posle smrti svoje Plemenske majke Ize toliko tugovala da Uli marila potrebe svog sina. Ostale majke s malom decom iz Bruno-ii' ineiiM nisu imale ništa protiv da hrane Durka, ali ona to sebi nika-n. i i oprostiti.
I Imale žene iz Plemena shvatale su bolje od nje da i Kreb snosi deo i' ¦ /a to. Kada bi Durk počeo da plače, umesto da ga stavi u naručje i l|i ne majke ne bi li je naterao da se trgne, odnosio je bebu nekoj od | • i - • |e nahrani. Znale su

da ne želi da uznemirava Ejlu u njenoj tuzi
......»gle da ga odbiju, ali se zato ona razbolela od nedojenja, dobila
.....im kada se oporavila, mleka više nije bilo. Ejla čvršće privi ma-
I ili i "|. n u na grudi.
lu a, Ejla!" reče Proleva dok je prilazila u pratnji još četiri žene. I |la je prepoznala Beladoru i Džejvenu, družbenice vođa Druge i Se-
I......e, i klimnula da ih pozdravi. I one su njoj stavile do znanja da
i Idi le Pitala se da li su i druge dve žene družbenice vođa. Činilo joj 1 i dnu poznaje. Druga se sklanjala od Vuka.
landona te traži", nastavila je Proleva. „A za tebe se raspitivalo ' liku mladića, Džondalare. Rekla sam im da ću ti preneti, ako te budem iln ic čekaju u Manvelarovom skloništu, u logorištu Treće pećine."
„Proleva, gdc je nastamba zelandona?" pitala je Ejla.
„Nije daleko od logorišta Treće pećine, odmah pored logorišta Dva deset šeste", reče Proleva, pokazujući u opštem pravcu.
„Nisam znao da je Dvadeset šesta pećina podigla logorište", primeii Džondalar.
„Stevadal voli da bude u središtu događanja", odvrati Proleva. „U logorišta Okupljanja neće boraviti cela njegova pećina, ali je ipak podigao dva skloništa za one koji ostanu dokasno i požele da prespavaju. Ubeđena sam da će biti mnogo šetnje tamo-amo, bar do posle Prvog udruživanja."
„Kada će to biti?" upita Džondalar.
„Ne znam. Mislim da još nisu odlučili. Možda bi Ejla mogla da pita zelandonu", reče Proleva, pa nastavi tamo kuda se

uputila u društvu četiri žene prc nego što je zastala da prenese poruke. Ejla i Džondalar se po-zdraviše i uputiše ka logorištu koje su im pokazali. Kada su se približili logorištu Treće pećine, Ejla je prepoznala veliku nastambu zelandona s pomoćnim skloništima u blizini. Mlade žene koje se pripremaju za obrede Prvog zadovoljstva trenutno su zatvorene u jednom od posebnih skloništa i čekaju da im izaberu odgovarajuće muškarce, pomisli ona, setivši se prošlogodišnjeg Letnjeg sabora. U drugom skloništu nalazile su se žene koje su odlučile da nose crveni ukras, koji označava da će ove sezone one biti doni. Odlučile su da se stave na raspolaganje mladićima koji nose pubertetske opasače, i da ih upoznaju sa ženskim potrebama. Zadovoljstvo je predstavljalo Majčin Dar, i zelandone su smatrale svetom dužnošću da mladima obezbede da svoje prvo iskustvo steknu na odgovarajući i poučan način. Smatrano je da i mlade žene i mladi muškarci moraju naučiti pravilno da cene Majčin Veliki dar, a za to su morali da se postaraju stariji i iskusniji, to jest, na njima je bilo da prvi put po-dele Dar sa njima pod diskretnim, ali budnim očima zelandona. Bio je to Obred Prelaza suviše važan da bi se dozvolili slučajni susreti.

Oba pomoćna skloništa bila su dobro čuvana, jer su većinu muškaraca neodoljivo privlačila. Pojedini muškarci nisu čak mogli ni da pogledaju u jedno ili drugo a da se ne uzbude. Muškarci, posebno mladi koji su već prošli kroz obrede muževnosti ali se još nisu združili ni sa jednom ženom, pokušavali su da provire i ponekad uspevali i da se uvuku u sklonište mladih žena, a pojedini stariji muškarci voleli su da se zadržavaju u blizini u nadi da će bar na trenutak nešto videti. Gotovo svi raspoloživi muškarci priželjkivali su da

budu odabrani za Prvi obred mladih žena, mada ih je obuzimao i izvestan strah kada bi ih izabrali. Znali su da će ih nadgledati i strahovali su da se neće iskazati, ali bi i osetili zadovoljstvo kada u tome uspeju. Većina muškaraca se takođe rado sećala žena koje su im pomogle da postanu muškarci.

Međutim, oni koji su dobili važan zadatak da sa daigima podele Majčin Dar Zadovoljstva i da druge pouče tom Daru, morali su da pristanu i

< n. ki- zabrane. Ni odabrani muškarci niti doni-žene nisu smeli da imaju il ve veze s mladima koje su podučavali godinu dana posle ceremoni-Smalralo se su oni suviše podložni utisku, suviše ranjivi, i to ne bez mm Nije bilo nimalo neobično da mlada žena čije je prvo iskustvo sa I "i| ini muškarcem bilo prijatno poželi ponovo da ga doživi, iako je to bilo zabranjeno. Posle prvih Obreda mogla je da ima bilo kog muškarca i bi poželela - i koji bi poželeo nju - ali je upravo zbog toga njen |*i vi partner bio samo još privlačniji. Pre nego što je otišao na Put, Džon-i il u a su često birali za tu dužnost, i silom prilika naučio je da izbegava

i.....I ud veoma uporne mlade žene s kojima je za vreme obreda doživeo

It'pn i ne/no iskustvo. Te žene su na sve moguće načine pokušavale da ga ilc samog. Muškarcima je u neku ruku bilo lakše. Za njih je to bilo i ilnokralno iskustvo: jedna noć specijalnog Zadovoljstva.

od doni-žena očekivalo se da budu na raspolaganju celo leto, pa čak i"'-, posebno ako su bile akolitkinje. Mladići su često imali određene l'"in be, i trebalo im je izvesno vreme da nauče da su potrebe žena dru-i|r i da je njihovo zadovoljavanje raznolikije. Od doni-žena očekivalo međutim

da ne dozvole mladićima da se vežu za njih, što je ponekad 1 'i- veoma teško.
I Ižondalarova doni bila je Prva, u vreme kada je još bila poznata | hi /olena, i dobro gaje podučila. Kada se vratio u Devetu pećinu, pošto ni koliko godina proveo s Dalanarom, često su ga birali, ali u puberteti ' loliko zaljubio u Zolenu da nije hteo ni jednu drugu doni-ženu. Šta-¦ -leo je da mu postane družbenica, iako je razlika u godinama među ni i bila popriličina. Nevolja je bila u tome što je i nju privukao visoki, hImi, izuzetno harizmatični mladić svetle kose i neobično živih očiju, a i oboma stvorilo probleme.
Kada su stigli do Manvelarovog skloništa, pokucali su na drvenu plo-II blizini ulaza i glasno se predstavili. Pozvao ih je da uđu. „.Vuk je sa nama", reče Ejla.
„Uvedi ga", reče Morizan pomerivši zavesu na vratima. I |la nije imala prilike da vidi Manvelarovog sina od lova na lavove, ' l|iilii/iio mu se osmehnula. Pošto su sve pozdravili, Ejla reče: „Moram i' ihIi iii do nastambe zelandona, da li bi mogao da pričuvaš Vuka, Džon-1 il u ' Ponekad napravi veliku pometnju i porazbija stvari. Htela bih prvo 1 | pilani zelandonu mogu li da ga dovedem."
..Ako niko nema ništa protiv", reče Džondalar, upitno pogledavši Mo-'"i Manvelara i ostale u skloništu.
11 redu, može da ostane", reče Manvelar. I 11.¦ se pognu i zagleda u životinju. „Ostani sa Džondalarom", reče li' i ilovremeno mu izdavši naredbu i pokretom ruke. Njuškom je zagoli-1 l'ii, naterao je da se nasmeje i seo. Zabrinuto cvileći i sa strahom u ..... gledao je kako ona i beba izlaze, ali nije pošao za njom.
Kada je stigla do impozantne nastambe zelandona, kucnula je po pio či i predstavila se: „Ejla."

„Uđi", začula je poznati glas Prve među onima koji služe Veliku majku Zemlju. Zavesu na vratima povukao je u stranu jedan akolit i Ejla uđe. I pored toga što su gorele uljanice, unutra je bilo mračno, i ona iz vesno vreme ostade nepomična dok joj se oči ne prilagode. Kada je kona čno mogla da vidi kuda ide, primeti nekoliko ljudi u blizini Prve.
„Dođi, pridruži nam se, Ejla", reče ona. Nije odmah progovorila, jer je dobro zna la da tama na trenutak zaslepi pridošlice.
Dok im je Ejla prilazila, Džonejla se uzmuvala. Pramena osvetljenja uznemirila je bebu. Neke akolitkinje se pomeriše da njoj naprave mesta i ona sede između njih, ali pre nego što je mogla da usredsredi pažnju na ono što se ovde događalo, morala je da smiri dete. Možda je gladna, pomisli ona, izvadi dojku i prinese je bebi. Svi su čekali. Bila je jedina sa detetom i pitala se da nije prekinula nešto važno, iako joj je zelandona poslala poruku da želi da je vidi.
Kada se Džonejla smirila, Prva reče: „Drago mi je što te vidim, Ejla. Sinoć te nije bilo."
„Nismo ni stigli do logorišta za Okupljanje", odvrati ona. Neke od onih koji su je tada prvi put videli iznenadio je način na koji je izgovarala pojedine reči. Postali su znatiželjni. Nikada do tada nisu čuli ništa slično. Razumeli su je bez muke, dobro je poznavala jezik, i imala je prijatan dubok glas, ali ipak je bilo neobično.
„Da nije tebi ili bebi bilo loše?" upitala je Prva.
„Ne, s nama je sve bilo u redu. Džondalar i ja smo otišli da obiđemo konje i u povratku naišli na Lanogu i Bologana koji su pokušavali da podignu sklonište, iako nisu imali od čega. Pokušavali su da upotrebe motke za šator. Ostali smo s njima i sagradili im sklonište."

Prva se namrštila. „Gde su bili Tremeda i Laramar?"
„Lanoga je kazala da su se posvađali i da je Laramar otišao do udaljenog mesta na kome se okupljaju muškarci. Tremeda je pošla za njim i nijedno od njih se nije vratilo. Džanida mi je malopre kazala da je sinoć videla Tremedu s nekim muškarcima koji su pili barmu i kockali se. Pretpostavljam da su joj skrenuli misli", reče Ejla.
„Izgleda da je tako", reče zelandona iz Devete pećine. Iako je bila Prva, i dalje je bila odgovorna za dobrobit pećine. „Deca sad imaju gde da borave?"
„Sagradili ste im celo sklonište?" upitao je Ejlu muškarac koga nije poznavala.
„Mnogo manje od ovoga", odvrati Ejla sa osmehom, pokazavši rukom na izuzetno veliku nastambu zelandona. Džonejli je izgleda bilo dosta. Pustila je bradavicu i Ejla je podiže, prebaci preko ramena i nekoliko puta lupnu po leđima. „Niko drugi neće boraviti s njima, tako da je trebalo li< ' .k U »nište samo za jednu porodicu, decu, Tremedu i Laramara, ako lim i iia se vrati."
itaš lepo od vas", podrugljivo primeti neko. Ejla se osvrnu i vide .....lunu iz Četrnaeste, stariju prilično mršavu ženu, kojoj je retka kosa
I i padala iz punđe.
Ni|e joj promaklo ni da se Madroman, koji je sedeo blizu Četrnaeste lanđoiujem iz Pete pećine, okrenuo ka njoj i pokroviteljski je pogle-N|>-iiui je Džondalar kao vrlo mlad izbio prednje zube u tuči. Znala
iI rt I »žondalar ne voli, i podozrevala je da je to osećanje uzajamno. .....i nije bilo stalo do njega. Zahvaljujući sposobnosti da raspoznaje
u dizanju i izrazu lica, uvek je osećala da je njegovo

ponašanje pri-
.......uneh kojim ju je pozdravljao lažan, i da su njegove dobrodošlice
i u ih . ali je uvek bila učtiva prema njemu.
I |la se veoma zainteresovala za decu iz te porodice", reče Prva po-| i •' da ostali u njenom glasu ne osete ozlojeđenost. Zelandona iz ¦ li li joj je zagorčavala život od kada je postala Prva, uvek se trudi-lli l iiim da isprovocira, posebno nju. Žena je mislila da je prva na spi-
.....I i vala je da bude izabrana za Prvu. Nikada nije prebolela što je
i | i Innđona iz Devete izabrana umesto nje.
i   leđa da im je to potrebno", reče isti onaj muškarac koji se ja-i i ranije,
11 imcjla joj je zaspala na ramenu. Ejla raširi nosiljku po tlu, a mlati nllll inja s njene desne strane pomeri se da joj napravi mesta. Ejla u ili i. na nosiljku.
|)n, polrcbno im je", reče Prva odmahujući glavom, a onda shvati I |l i ih zna log čoveka. On je sasvim sigurno čuo za nju, ali je do sami „Ne bih rekla da su svi ovde prisutni upoznali moju novu lili Inju Možda bi bilo dobro da je predstavim."
i ii' dogodilo s Džonokolom?" upita zelandoni iz Pete pećine.
I'h .i lio se u Devetnaestu", odvrati Prva. „Očarala ga je Bela šu-i-'.nađena prošle godine. On je oduvek bio više umetnik nego ako-idn ozbiljno shvata učenja zelandona. Hoće da bude siguran da i "\iiajuei način postupati s novom pećinom ma šta uradili s njom .¦i /eh da sve bude kako treba. Ta bela pećina je za njega učinila u Dio ikakva obuka." 1 Idi |. Devetnaesta pećina? Hoće li doći ove godine?"
rujem da hoće, ali još nisu stigli", reče Ona koja je Prva.

„Biće • la vidim Džonokola, nedostaju mi njegove veštine, ali srećom je i 11 -1 mi svojim mnogobrojnim umećima. Ona je već odlična isceli-
i......a neka veoma zanimljiva znanja i postupke. Zadovoljna sam što
11 obuku, lijla, da li bi ustala da mogu i zvanično da te predstavim?" i ii i |. ustala i napravila nekoliko koraka ka Prvoj, koja je sačekala da i i i|u u njih, pa tek tada počela: „Predstavljam vam Ejlu Zelandonku,
majku Džonejle, Blagoslovenu od Doni, akolitkinju zelandone iz Devete pećine, Prve medu onima koji služe Veliku majku Zemlju. Družbenik joj je Džondalar, sin Martone, prethodne predvodnice Devete pećine i brat Džoharana, sadašnjeg vođe. Prethodno je pripadala Lavljem logorištu Ma mutovaca, lovaca na Mamute, koji žive daleko na istoku, i bila je akolitki nja Mamuta koji ju je usvojio kao Kćerku Mamutovog ognjišta, njihovi >j zelandonija. Izabrao ju je i obeležio duh Pećinskog lava, njen totem, i štih je duh Pećinskog medveda. Prijateljica je konja, Njiske i Trkača, i mlade ko bile Sivke, i četvoronožnog lovca, koga zove Vuk."
Ejla pomisli da je to bilo opsežno nabrajanje njenih imena i veza, uz sva objašnjenja. Nije bila baš sigurna da je bila Mamutova akolitkinja. ali on ju je primio u svoje ognjište i obučavao. Donijera nije pomenuki da ju je usvojilo i Pleme koje su oni nazivali Tupoglavi. Na tu se činjeni cu od svega pomenutog odnosilo jedino to da ju je štitio duh Pećinski))' medveda. Ejla je sumnjala da je zelandona shvatila da to znači da je bila jedna od njih. Pripadala je Plemenu sve dok je se Broud nije odrekao, pro kleo je i naterao da ode.
Čovek koji je već ranije govorio priđe Ejli i Prvoj. „Ja sam zelanđoni iz Dvadeset šeste pećine, i u ime Doni, želim ti

dobrodošlicu u logorište lxt njeg sabora, čiji smo mi domaćini." Ispružio je obe šake. Ejla ih prihvati.
„U ime Velike majke Svega, pozdravljam te, zelanđoni iz Dvadesei šeste pećine", reče ona.
„Pronašli smo novu duboku šupljinu. Divno odjekuje kada pevamo, ali je vrlo mala", reče čovek. Očigledno je bio prilično uzbuđen zbog toga. „U nju može da uđe jedno ili dvoje ljudi, i to samo puzeći poput zmije, mada može da stane i troje i četvoro. Mislim da je suviše mala za Prvu. Žao mi je što to moram da kažem, ali ću svakako njoj prepustiti tu odluku. Obe ćao sam Džonokolu da ću mu je pokazati kada dođe. Pošto si ti sada ako litkinja Prve, možda bi i ti volela da je vidiš." Poziv ju je iznenadio, ali se ipak osmehnula i rekla: „Da, volela bih da je vidim."
7
Zelandonu koja je Prva prožimala su pomešana osećanja kada je čula za novu pećinu. Otkrića novih šupljina, koje su najverovatnije bile ulazi u Majčin Podzemni svet, uvek su bila uzbudljiva, ali pomisao da ovu neće moći da vidi iz sasvim fizičkih razloga strašno ju je razočarala, iako je nije privlačila pomisao na to da potrbuške upuza u taj skučeni prostor. Međutim, bila je zadovoljna što su Ejlu bar toliko prihvatili da su joj ponu dili da je vidi umesto nje. Nadala se da to znači da je njen izbor pridošli ce za akolitkinju već prihvaćen kao svršen čin. Razume se, mnogi su osetili
mir šio je žena sa očigledno neobičnim moćima pod vlašću zelando-P« io je lakođe rođena normalna i što je bila privlačna mlada majka
..... |c doprinelo da je lakše prihvate.
„To je odlična ideja, zelandoni iz Dvadeset šeste pećine. Naumila sam i li los pošaljem na donijerski obilazak, posle

prvog Udruživanja i u iln Prvih zadovoljstava. Poseta novoj svetoj šupljini mogla bi biti uvod (" i pružiti joj priliku da od početka shvati kako zelandone znaju da je i'l nir ,io sveto", reče Prva donijera. „Kad već razgovaramo o uvođenju i..... primećujem ovde nekoliko novijih akolita i akolitkinja. Čini mi se
|. ovo pravi trenutak da im otkrijemo neka znanja koja će im biti po-1 i Ko može da mi kaže koliko ima godišnjih doba?" Mogu ja", reče jedan mladić. „Ima ih tri." Ni|c tačno", javi se mlada žena. „Ima ih pet." I'i va se osmehnu. „Jedno od vas kaže da ih je tri, drugo da ih je pet, tj mu neko reći ko je od njih dvoje u pravu?" |/,vcsno vreme svi su ćutali, a onda akolitkinja sa Ejline leve strane
Mislim da su oboje u pravu." Prvu se ponovo osmehnu. „Tačno. Može se reći da postoje tri godi-
I ilobu, i da postoji pet godišnjih doba, u zavisnosti od toga kako ih bro-Mn/r li mi neko reći zašto?" Niko se nije javio. Ejla se sećala nekih
lllllilovili iieenja, ali se stidela i oklevala da progovori. Konačno, kada
II ni i odužila, ona reče: „1 Mamutovci imaju i tri godišnja doba i pet golih ilnlia Ne znam za Zelandonce, ali mogu da vam ispričam šta mi i iiiiui kazao."
Mi .hm da će to biti prilično zanimljivo", rekla je Prva, osvrnuvši se
1 .lo i |.....iclivši da ostali klimaju glavom u znak slaganja.
I rouguo s vrhom okrenutim nadole veoma je važan simbol za Ma-poče Ejla. „To je simbol žene, i sastoji se od tri crte, tako da je
¦ i iiioi i... ne znam pravu reč, majčinstva, rađanja, stvaranja novog hi i veoma je svet za Mut, to jest Majku. Mamut je

takođe kazao da U im iiougla predstavljaju tri glavna godišnja doba, proleće, leto i zi-
i imuiovci, međutim, razlikuju i dva dodatna godišnja doba koja na-i|ii pinmeiiii, jesen i sredozimu, što čini pet godišnjih doba. Mamut je i hi iln je pet Majčin skriveni broj moći."
a ino da su mladi akoliti i akolitkinje bili iznenađeni i zaintereso-
¦ i u i starije zelandone bile zadivljene onim što je kazala. Čak je Hun koji su je upoznali prethodne godine i imali prilike da čuju kako u ii|i u naglasak bio čudan, a onima koji su je videli prvi put, poseb-i • M I ii 11 mladi i nisu mnogo putovali, njen glas je zvučao krajnje n no Što se tiče najvećeg broja zelandona, ona je upravo bila iznela
wlln ....i nisu znali, ali se u osnovi poklapalo s njihovim načinom mi-
luko da je na neki način potvrđivalo njihova uverenja. To joj je
obezbedilo dodatno poverenje i ugled. Dostaje proputovala, dostaje znala, ali nije predstavljala pretnju.
„Nisam znala da su Majčina učenja toliko slična čak i tako daleko odavde", primeti zelandona iz Treće. „1 mi pominjemo tri glavna godišnja doba: proleće, leto i zimu, ali većina ljudi razlikuje pet; proleće, leto, jesen, ranu zimu i kasnu zimu. Mi takođe znamo da trougao okrenut naopa ko predstavlja ženu, da je tri broj moći rađanja, a pet moćni simbol."
„To je tačno. Putevi Velike majke Zemlje su neverovatni", izjavi Prva, pa nastavi da podučava. „Već smo govorili o reči za brojanje pel, pet delova jabuke, pet prstiju na svakoj šaci, pet prstiju na svakom sto palu, i kako da uspešnije koristimo šake i reči za brojanje. Takođe postoji pet osnovnih ili svetih

boja. Sve ostale boje su vidovi glavnih boja. Prva boja je crvena. To je boja krvi, boja života, ali isto kao što ni život ne traje dugo, tako i crvena boja retko zadugo ostane takva kakva jeste. Čim se krv sasuši ona potamni, postane smeđa, ponekad veoma tamna.

Smeđa je jedan vid crvene, ponekad je nazivaju stara crvena. To je boja stabala i grana velikog broja drveća. Crveno-oker nijanse zemlje predstavlja ju sasušenu Majčinu krv, i mada neke mogu biti veoma svetle, i izgledaju gotovo kao nove, za sve njih kažemo da je to stara crvena. Pojedino cveće i voće ima pravu crvenu boju, ali cveće je prolazno, kao što je i crvena bo ja voća. Kada se crveno voće, kao što su jagode, osuši, ono dobija staru crvenu boju. Možete li da se setite još nečega što je crveno, ili nekog vi da crvene boje?"

„Neki ljudi imaju smeđu kosu", reče akolitkinja koja je sedela iza Ejlc. „A neki imaju smeđe oči", dodade Ejla.

„Nikada nisam video nikoga sa smeđim očima. Oči svih onih koje znam ili su plave ili sive, ponekad prošarane zelenom", primeti mladi ako-lit koji se već javljao za reč.

„Svi ljudi iz Plemena koje me je podiglo imali su smeđe oči", reče Ejla. „Oni su smatrali da su moje oči čudne, možda čak i slabe, jer su tako svetle."

„Govoriš o Tupoglavima, zar ne? Oni i nisu pravi ljudi. I ostale životinje imaju smeđe oči, a mnoge od njih imaju i smeđe krzno", reče on.

Ejla oseti kako u njoj raste bes. „Kako smeš to da kažeš? Pripadnici Plemena nisu životinje. To su ljudi!" procedi ona kroz stisnute zube. „Jesi li ikada video nekog od njih?"

Prva se umešala ne bi li sprečila daljnja razmimoilaženja. „Akolite ze-landone iz Dvadeset devete pećine, tačno je da

neki ljudi imaju smeđe oči. Mlad si i očigledno neiskusan. Upravo zbog toga, pre nego što postaneš pravi zelandoni, moraš poći na donijerski obilazak. Dok budeš putovao na jug, sretaćeš ljude sa smeđim očima. Ali možda bi trebalo da odgovoriš na njeno pitanje. Da li si ikada video 'životinju' koju nazivaš Tupoglavi?" reče ona.
„Ovaj... nisam, ali svi kažu da liče na medvede", odvrati mladić.
Kao mala, Ejla je živela među onima koje Zelandonci znaju kao Tu-i ive, međutim, njen naziv za njih je Pleme. Spasli su joj život pošto je ulula roditelje, starali se o njoj, podigli je. Mislim da ona ima više is-Ivh s njima od tebe. Možeš pitati i Vilamara, Glavnog Trgovca, koji iee od većine dolazio s njima u dodir. On kaže da možda izgledaju ilu drugačije, ali da se ponašaju kao ljudi, i on veruje da oni to i jesu. I lud ne budeš mogao da govoriš na osnovu ličnog iskustva, mislim da bi I ilo da se prikloniš mišljenju onih koji su to iskustvo već stekli", reče 1 i i sirogim glasom učiteljice.
Mladić je osetio kako ga obuzima bes. Nije voleo da mu bilo ko oči-nl vicu, i nije mu se dopalo to što više veruju jednoj strankinji nego oni-iiii I n|r je slušao celog života, ali pošto mu je njegova zelandona glavom •Itihi znak da ćuti, odlučio je da se ne prepire sa Onom koja je prva među mi koji služe Veliku majku Zemlju.
„Govorili smo o Pet svetih boja. Zelandono Četrnaeste pećine, reci
...... io o narednoj", reče Prva.
I »luga osnovna boja je zelena", poče zelandona Četrnaeste. „Zelena 11 lišća i trave. To je takođe boja života, razume se, biljnog života. Žili videli da su drveće i biljke uglavnom smeđi. Na taj način pokazuju ii|ihova prava boja stara

crvena, boja života. Biljke se zimi odmarali upijaju snagu da u proleće ponovo izrastu zelene. Zahvaljujući cve-• i i plodovima, takođe pokazuju i većinu drugih boja."
1 |la je smatrala da je njeno izlaganje jednolično, i da bi ona sigur-i hi inda da bude čak i dosadno da obaveštenja sama po sebi nisu bila
......Ijiv!1 Nije čudo što je ostale zelandone nisu izabrale da bude Prva.
i Idi ' odmah zapitala nije li to pomislila samo zato što je znala koliko li i ide na živce njenoj zelandoni.
„Možda bi zelandoni čija je Pećina domaćin ovogodišnjeg Letnjeg i i liieo da nam kaže nešto o narednoj boji?", umešala se Prva čim je In dii Četrnaesta uvlači vazduh i sprema se da nastavi. Imajući u vidu
1 ..... ii Četrnaesta nije mogla da se pobuni.
Svi ikako", reče on. „Treća osnovna boja je žuta, boja sunca, Bali, I |u vlitre, mada u oboje od toga ima i dosta crvene, što samo potvrđuje
.......nju i vlastiti život. Crvenu u suncu možete videti uglavnom uju-
I u vrče Sunce nam daje svetlost i toplotu, ali zna da bude i opasno. Od I i   unca koža izgori, ono je u stanju da sasuši biljke i isuši pojila. Nad m nemamo nikakvu vlast. Čak ni Doni, Majka, ne može da vlada |lin Ninom Balijem. Možemo samo pokušati da se zaštitimo od njega, ni ii .klanjamo s puta. Vatra ume da bude još opasnija od sunca. Nad mm.ii i io izvesnu vlast, a i veoma je korisna, ali nikada ne smemo da ino nepažljivi s vatrom, niti da je uzimamo zdravo za gotovo. 'u gve žute stvari ujedno i tople. Tle je na nekim mestima žuto, po-nkri žuta kao što postoji i oker crvena. Neki ljudi imaju žutu kosu",

reče on gledajući pravo u Ejlu, „i razume se, razno cveće pokazuje svoju pravu boju. Ono uvek na kraju postane smeđe, a znamo da je smeđa jedan vid crvene. Upravo zbog toga neki tvrde da bi žutu trebalo smatrati vidom crvene, a ne samostalnom svetom bojom, ali većina se slaže da je to osnovna boja koja privlači crvenu, boju života."
Zelandoni iz Dvadeset šeste pećine opčinio je Ejlu, koja ga je pomnu posmatrala. Bio je visok, mišićav i imao je tamnoplavu, gotovo smeđu ko su sa svetlijim pramenovima, i tamne obrve koje su se pretapale s tetova žom zelandona na levoj strani čela. Njegova tetovaža nije bila kitnjasla kao neke, ali je bila veoma precizna. Brada mu je bila crvenkastosmeda, kratka i pravilnog oblika. Pomislila je da sigurno koristi oštricu od kreme na da bi je potkraćivao. Verovatno se približavao srednjem dobu, crte lica su mu bile karakterne, ali ostavljao je utisak uzbuđenog mladića koji odi žava vlast bez ijedne povišene reči.
Prošlo joj je kroz glavu da bi većina ljudi za njega kazala da je zgo dan. Njoj jeste bio zgodan, mada nije mnogo verovala svojim čulima kada je trebalo da odredi ko je zgodan pripadnicima njenog naroda, tim „Dru gima" kako ih je Pleme nazivalo. Na njeno poimanje zgodnoće umnogome su uticali standardi ljudi koji su je podigli. Ona je ljude iz Plemena smatrala zgodnima, za razliku od većine Drugih, iako mnogi od njih nikada nijednog nisu videli, a većina onih koja jeste videla ih je samo iz daljine. Posmatrala je nekoliko mladih akolitkinja i zaključila da ih privlači muškarac koji je govorio. Izgleda da je privlačio i neke od starijih žena. U svakom slučaju, odlično je umeo da podučava. Izgleda da se i Prva slagala s njom, jer ga je zamolila da nastavi.
„Četvrta Osnovna boja je jasnoća", reče on. „Jasnoća je

boja vetra, boja vode. Jasnoća može da iskaže sve boje, kao na primer kada se zagledate u nenamreškani ribnjak i u njemu vidite svoj odraz, ili kada kapi kiše zasvetlucaju svim bojama čim se pojavi sunce. I plava i bela su vidovi jasnoće. Kada pogledate u vetar, on je jasan, ali kada se zagledate u nebo, ono je plavo. Voda u jezeru ili Velike vode Zapada često su plave, a voda na glečerima je jake, žive plave boje."
Poput Džondalarovih očiju, pomisli Ejla. Sedla se da je samo kada su prelazili preko glečera videla plavu koja je odgovarala njegovim očima. Pitala se da li je zelandoni iz Dvadeset šeste pećine ikada bio na glečeru.
„Pojedino voće je plavo", nastavljao je on, „naročito razne bobice, a i poneko cveće, mada je plavo cveće rede. Mnogi ljudi imaju plave oči, ili plave pomešane sa sivom, koja je takođe jedan vid jasnoće. Sneg je beo, isto kao oblaci na nebu, koji mogu biti i sivi kada se izmešaju s tamnom pre nego što naprave kišu, ali njihova prava boja je jasnoća. Led ima boju jasnoće, mada može izgledati beo, ali pravu boju snega i leda možete saznati kada se otope, a oblaka dok pada kiša. Postoji mnogo vrsta belog cveća, a na nekim mestima može se naći i bela zemlja. Nedaleko od Devete
hi postoji jedno mesto na kome se može naći bela zemlja, kaolin", i .u gledajući pravo u Ejlu, „ali je ona i dalje samo vid jasnoće." /< lanđona koja je Prva nastavi predavanje. „Peta Sveta boja je ta-i nju ponekad nazivaju crna. To je boja noći, boja uglja pošto vatra mi mol iz drveta. To je boja koja nadvladava boju života, crvenu, po-|0 dok stari. Neki su govorili da je crna najtamnija nijansa stare crve-||| nije. Tamna označava odsustvo svetlosti, i odsustvo života. To je boja i N|i-n život nije čak ni prolazan. Ne postoji crno cveće. Duboke pećine || nije iskazuju primarnu boju tamne."

i udu je završila, zagledala se u okupljene akolite i akolitkinje. „Ima li ¦ ni11 "' reče ona. Zavladala je plašljiva tišina, pojedinci su se meškoljili
ii|mIi nogama, ali niko nije izustio ni reč. Znala je da sigurno žele da ¦ i neko pitanje, ali niko nije hteo da bude prvi, da ne bi ispalo da ne
.........o što svi ostali razumeju, ili se bar prave da razumeju. To je bilo
Ih pitanja mogu i kasnije da uslede, i sigurno će ih biti. Pošto je tu bilo i u .ikolita, čiju je pažnju uspela da pridobije, Prva se pitala da li bi tre-iln nastavi predavanje. Suviše toga odjednom nije bilo lako zadržati, pa pri Hitnima misli mogle da odlutaju. „Da li biste želeli da čujete još?" I ll.i pogleda bebu i vide da spava. „Ja bih", tiho je kazala. I ostali • da mrmljaju i ispuštaju uglavnom potvrdne zvuke. I 'a li bi neko želeo da nam kaže šta nam još potvrđuje da je pet ni ambol?" upitala je Ona koja je Prva. „.Na nebu se može videti pet zvezda lutalica", reče stari zelandoni '.. dine pećine.
lo je tačno", složi se Prva osmehnuvši se visokom postarijem mu-
ii i zatim se obrati ostalima: „Zelandoni Sedme pećine ih je otkrio i . i" nam. Treba vremena da se ugledaju, većina vas ih neće videti sve
i i < iodine noći."
¦ ia je lo Godina noći?" upitala je Ejla. Nekoliko prisutnih se veoma lov a /.bog toga.
I okom Godine noći moraćete da bdite noću a spavate danju", od->i.i i |c Prva. „To je jedan od Puteva s kojima ćete se suočiti za vreme ni i ili je i više od toga. Postoje izvesne stvari koje morate videti, a |||| i mogu samo noću,

kao što su izlazak i zalazak sunca, posebno
• i.....ni leta i sredinom-zime, kada se sunce zaustavi i promeni prav;>
.....' izlaska i zalaska meseca. Zelandoni iz Pete pećine zna najv'
u.   Pola godine se bavio obeležavanjima."
I 11. i je želela da pita sa kojim će još Putevima morati li nir obuke, ali je oćutala. Pretpostavljala je da će us' • i i nam još pokazuje moć reči za brojanje pet?"/ Ivi Svetih elemenata", reče zelandoni iz Dvađe < »dlieno!" reče krupna žena Koja je Prva. Nam .li .tu. „Zašto ti ne bi počeo."
„Uvek treba prvo nešto reći o Svetim bojama pa tek onda o Svetili elementima, jer je boja jedno od njihovih svojstava. Prvi element, ponekad zvan Princip ili Suština, jeste zemlja. Zemlja je sazdana od čvrste tvari, sa stoji se od tla i stenja. Zemlju možete zahvatiti šakom. Boja koja se najče šće dovodi u vezu sa zemljom jeste stara crvena. Pored toga što je element sama po sebi, zemlja je fizički vid svih ostalih suština, može da ih sadrži ili one mogu na neki način da utiču na nju", reče on, pa pogleda u Prvu da proveri želi li ona da nastavi. Već je gledala nekog drugog.
„Zelandono iz Druge pećine, mogla bi ti da nastaviš."
„Drugi element je voda", reče ona ustajući. „Voda ponekad pada i neba, ponekad počiva na površini zemlje ili teče preko nje, ili kroz nju u pećinama. Ponekad je zemlja upije i ona postaje deo nje. Voda je pokrei ljiva. Boja vode obično je jasnoća ili plava, čak i kada je blatnjava. Kada je voda smeđa, to je zato što vidite boju zemlje koja se pomešala s vodom Vodu možete videti, opipati i progutati, ali je ne možete uzeti među prste Možete je zahvatiti samo ako spojite šake i napravite solju za nju", reče ona i spoji šake da bi

obrazovala solju.
Ejla je uživala da je gleda, jer je mnogo koristila ruke dok je nešto opi šivala, mada ne s istom promišljenošću kao što bi to radio neko iz Plemena
„Vodu morate držati u nečemu, šolji, mešini, svom telu. Vaše telo mo ra da sadrži vodu, kao što ćete se uveriti dok budete prolazili kroz isku šenje odricanja. Voda je potrebna svim živim bićima, i biljkama i životi njama", završi Druga i sede.
„Da li bi još neko želeo nešto da doda o vodi?" upitala je vođa zelandona
„Voda zna da bude opasna. Čovek u njoj može da se udavi", reče mlada akolitkinja koja je sedela s druge strane Džonejle. Izgovorila je to tiho i vide lo se da je tužna. Ejla se zapitala da li to ona možda zna iz ličnog iskustva.
„To je tačno", reče Ejla. „Džondalar i ja smo morali da pređemo mno ge reke na našem Putu. Voda zna da bude veoma opasna."
„Da, poznavala sam nekoga ko je propao kroz led i udavio se", reče zelandoni iz Južnog lica, skloništa koje je pripadalo Dvadeset devetoj pećini. Počeo je da naduvava priču o davljenju, ali ga je glavna zelandona iz Dvadeset devete prekinula.
„Poznato nam je da voda ume da bude opasna, ali i vetar isto tako može da bude opasan, a on je Treći element." Bila je vrlo prijatna i imala je lep osmeh, ali je posedovala i izrazitu snagu, i dobro je znala da ovo nije zgodan trenutak za prepričavanje anegdota. Prva je razmatrala ozbiljnu stvar i davala važna obaveštenja koja su akoliti morali da shvate. Prva joj se osmehnula, svesna njenog postupka. „Mogla bi ti da nastaviš priču o Trećem elementu."
„Isto kao ni vodu, ni vetar ne možete podići, zadržati niti

videti, mada su njegove posledice vidljive", reče ona. „Kada je nepokretan, ne može se čak ni osetiti, ali ume da bude i toliko snažan da čupa i obara drveće.
luko jako da duva da ne možete da se krećete protiv njega. Vetar je Nema mesta gde ga nećete naći, čak ni u najdubljoj pećini, mada je Obično nepokretan. Znate da je tu jer možete da ga naterate da se ne kada nečim mahnete. Vetar se kreće i u živom telu. Osećate ga dok Ke i ispuštate vazduh. Vetar je suštinski važan za život. Neophodan ljudima i životinjama. Kada njihov vetar stane, znate da su mrtvi", tim ima završila svoje izlaganje zelandona Dvadeset devete pećine. I|l.i je primetila da se Džonejla meškolji, uskoro će se probuditi. I Pr-! i'il.i svesna bebe i nemira medu okupljenima. Ubrzo će morati da okon-B 11 sastanak.
.(eiviti element je hladnoća", nastavila je Prva. „Kao ni vetar, ni hlad-jj ne možete da podignete ili držite u šaci, ali možete da je osetite. Iimm.i izaziva promené, očvršćuje i usporava tela. Hladnoća može da lim zemlju, a isto tako i vodu, u stanju je da je pretvori u led i da je
.....I.i slane, da je pretvori u kišu, sneg ili inje. Boja hladnoće je jasno-
lll licla. Neki tvrde da tamna izaziva hladnoću. Tačno je da postaje lui|i kada padne tamna noć. Hladnoća zna da bude opasna. Hladnoća mo-11 pomogne tamnoj da iscedi život, ali hladnoća ne utiče na tamnu, ta-11 hladnoća manje utiče na stvari koje su delimično tamne. Ipak, hlad-i može i da nam bude korisna. Ako stavite hranu u hladnu jamu u ze-Ih u vodu prekrivenu ledom, hladnoća pomaže da se ne ukvari. Kada
......i prestane, jasne stvari obično ponovo postaju kakve su bile, kao

na primer led ponovo pretvara u vodu. Stvari ili elementi koji su sta-
..... boje obično mogu da se povrate od hladnoće, na primer kora drve-
i uh |c zato to retko slučaj sa zelenom, žutom ili pravom crvenom." Prva je htela da pita okupljene imaju li pitanja, ali je ipak resila da lu vi i šio pre okonča predavanje. „Peti element je toplota. Toplotu ne li da uzmete ili držite, ali i nju možete da osetite kada dodirnete ne-loplo. I toplota menja stvari, ali dok hladnoća to radi sporo, toplota Im i Dok hladnoća odnosi život, toplota može da ga povrati. Vatra i stvaraju toplotu. Toplota sunca smekšava hladnu tvrdu zemlju i pret-
......r u kišu koja pomaže zelenom životu da nikne, pretvara led u
iu i pomaže joj da se ponovo pokrene. Na toploti vatre može da se i lu.ma, meso i povrće, i da se zagreje unutrašnjost skloništa, ali to-
.....i/e da bude i opasna. I ona može da pomogne tamnoj. Osnovna '
iplole je žuta, često pomešana sa crvenom, ali ponekad je pome?
.... Toplota može da pomogne pravoj crvenoj boji života, a1'
loplote može da podstakne tamnu da uništi taj isti živo' Prva je odlično procenila vreme. U trenutku kada je/ il i .
probudila i glasno zaplakala. Ejla ju je brže-bolje f i li i cupka, ali je znala da će uskoro morati dr /cimi da svi razmislite o onome što ste danas m °\{.
pitanja koja vam padnu na pamet da bismo porazgov
s

redni put kada se ovako sastanemo. Svi koji žele slobodni su da odu", za vrši sastanak Ona koja je Prva.
„Nadam se da ćemo moći uskoro ponovo da se okupimo", reče Ejla dol. je ustajala. „Bilo je veoma zanimljivo. Jedva čekam da još više naučim."
„Drago mi je, akolitkinjo zelandone iz Devete pećine", reče Prva.
Iako ju je zelandona obično oslovljavala imenom, kada su bili u nastani bi zelandona na Letnjim saborima sve je oslovljavala zvaničnim titulama
„Proleva, moram nešto da te zamolim", reče Ejla, kojoj je očigledno bilo neprijatno.
„Kaži, Ejla." Svi koji su delili sa njima sklonište i trenutno jeli jutai nji obrok, znatiželjno se okrenuše ka njoj.
„Nedaleko od doma Dvadeset šeste pećine nalazi se sveta pećina, i njihov zelandoni me je pozvao da pođem s njim da je vidim, jer sam ako litkinja Prve. Veoma je mala, pa bi Prva volela da je ja predstavljam."
Nije privukla samo Džondalarovu pažnju. Osvrnuo se unaokolo i pri metio da svi posmatraju Ejlu. Takođe je video da se Vilamar stresao. Glavni trgovac je voleo da prevaljuje velike razdaljine, ali nije baš mario za sku čene prostore. Mogao je da natera sebe da uđe u pećinu ako je neophod no, naročito ako nije bila suviše mala, ali je više voleo da bude napolju.
„Potreban mi je neko da pričuva Džonejlu i da je nahrani ako bude ne ophodno", objasni Ejla. „Podojiću je pre nego što pođem, ali nisam sigur na koliko će to potrajati. Ponela bih je sa sobom, ali su mi kazali da ću morati da puzim kao zmija da bih ušla, a mislim da to ne bih mogla sa Džonejlom. Imam utisak da je zelandoni drago što sam pozvana."

Proleva je nekoliko trenutaka razmišljala. Uvek je za vreme Letnjeg sabora imala mnogo posla, Deveta je bila velika i važna pećina, i imala je u planu mnogo šta za taj dan. Nije bila sigurna hoće li imati vremena da se stara o još jednoj bebi pored svoje, ali nije volela ni da bilo koga odbije. „Rado ću je nahraniti, Ejla, ali obećala sam da ću se danas videti s nekim ljudima, i nisam sigurna da ću moći da se staram o njoj."
„Imam ideju", reče Martona. Svi se okrenuše da pogledaju bivšu predvodnicu. „Možda možemo da nađemo nekoga ko će poći s Prolevom da čuva i Džonejlu i Sitonu dok ona obavlja poslove, i da joj donosi bebe kada ogladne."
Martona se prodorno zagleda u Folaru i kradomice je bočnu, tražeći da se sama prijavi. Devojka je shvatila poruku. I sama je na to pomislila, ali nije bila sigurna da li baš želi ceo dan da provede čuvajući decu. S druge pak sirane, obe ih je mnogo volela, a i moglo bi da bude zanimljivo videti o čemu će to Proleva razgovarati kada se sastane s drugima.
„Ja ću ih čuvati", reče ona, i dodade u trenutku nadahnuća, „ako mi Vuk pomogne." Bebe i Vuk, svi bi gledali u nju.
I il.i jc razmišljala. Nije bila baš sigurna da će Vuk slušati mladu že-
.....In bi verovatno voleo da bude u blizini devojčica. Odrasli vukovi bi-
lidiini svom podmlatku, i radosno su se smenjivali u čuvanju dok je i li i upora u lovu, ali čopor nije mogao da odgaji više od jednog le-Moiali su da love ne samo za sebe, već i za nekoliko gladnih mladu-| i uji su rasli. Lovci su kao dodatak dojenju i da bi pomogli okotu da i u II >i |c od sise donosili meso koje su sažvakali i progutali, a onda bi po-niipola svarenu hranu da bi štenad mogla lakše da je pojede. Posao

nkc bio je da spreči sve ostale ženke iz čopora da se pare kada dole inu je. Cesto je čak prekidala vlastito parenje da bi oterala mužjake n|ih, kako bi obezbedila da njeno leglo bude rođeno i odgajeno. Vuk je prema bebama ljudi iz svog čopora iskazivao uobičajeno vu-h obožavanje. Ejla je u mladosti posmatrala i proučavala vukove, i zato je i lobi <i lazumela Vuka. Sve dok niko ne bude ugrožavao bebe, on neće
.....i nevolje, a ko bi mogao da ugrožava bebe usred Letnjeg sabora?
11 redu, Folara", reče Ejla. „Vuk može da ti pomogne da čuvaš be-
.....> bilo bi dobro da ih s vremena na vreme i ti obiđeš, Džondalare.
Il Um da će je slušati, ali mogao bi da postane suviše zaštitnički raspolovi i.....i,i devojčicama i da ne pusti nikoga blizu njih. Tebe uvek sluša ka-
i nisam u blizini."
N.iineravao sam da ostanem blizu našeg logorišta i obradim neke naro-iliilke ovog jutra", reče on. „Još nisam namirio dug onima koji su mi poli da sagradim naše sklonište u Devetoj pećini. Na ivici logorišta sabora io|! popločana oblast za rezbarenje oruđa, gde nema blata. Mogu tamo da lim i povremeno obilazim Folaru i Vuka. Obećao sam da ću se naći s nekim limu popodne. Posle lova na lavove, mnogi su se zainteresovali za bacač |il|ii , i cio mu se nabralo na poznati način dok je razmišljao o tome, „ali 11 možemo da se nađemo na mestu odakle ću moći da motrim na njih."
.Nadam se da ćemo se vratiti do popodne, ali stvarno ne znam koli-¦ hujali poseta pećini", reče Ejla.
Nedugo potom svi zajedno su se zaputili ka glavnom

logorištu. Oda-il o pode na svoju stranu. Ejla i Proleva s bebama, Folarom, Džonda-
i iioiii i Vukom odoše najpre do velike nastambe zelandona. Donijer Dvadeset pi ¦ ine već ju je čekao ispred sa akolitom koga Ejla nije videla izve
«ini vieiue.
i Ižonokole!" reče ona pohitavši ka muškarcu koji je bio ako1' u|c, i koga su smatrali za jednog od najboljih umetnika Ze' 1 idu ni stigao? Jesi li već video zelandonu?" upitala ga je rK illll i dodirnuli obrazima.
Stigli smo sinoć malo pre mraka", reče on. „Devet' i n polasku, a onda nas je još i kiša usporila. Da, ^
111 i umna koji služe Majci. Odlično izgleda." Ostali prip\
*V
In po/diaviše čoveka koji im je bio dobar prijatelj, a di. pripadnik njihove Pećine. Čak ga je i Vuk onjušio u znak prepoznavanja, i zauzvrat bio nagrađen češkanjem iza uveta.
„Jesi li već postao zelandoni?" pitala ga je Proleva.
„Ako prođem probu, mogao bih postati sada na Letnjem saboru. Zelan dona iz Devetnaeste nije dobro. Ove godine nije došla, jer nije mogla da hoda tako daleko."
„Zao mi je što to čujem", reče Ejla. „Baš sam se radovala što ću je videti."
„Bila je dobra učiteljica i ja sam obavljao mnoge njene zadatke. Tor maden i Pećina želeli bi da preuzmem i ostale što je pre moguće, a mislim da ni naša zelandona ne bi imala ništa protiv", reče Džonokol, pa se za gleda u zamotuljke koje su Ejla i l^roleva nosile i dodade: „Vidim da ima te podmladak. Čuo sam da ste obe dobile devojčice, blagoslovene od Doni. Drago mi je zbog vas. Mogu li da ih vidim?"

„Svakako", reče Proleva izvadivši dete iz nosiljke i podigavši ga. „Zove se Sitona."
„A ovo je Džonejla", reče Ejla podigavši svoje dete.
„Rođene su u razmaku od nekoliko dana, i biće odlične drugarice", reče Folara. „Danas ih ja čuvam, a Vuk će mi pomagati."
„Stvarno?" upita Džonokol i zagleda se u Ejlu. „Koliko sam shvatio, jutros ćemo ići u novu svetu pećinu."
„1 ti ideš s nama? To je divno", reče Ejla i pogleda zelandonija iz Dvadeset šeste pećine. „Znaš li bar otprilike koliko će to potrajati? Volela bih da se popodne vratim."
„Trebalo bi da se vratimo dotad", reče on. Posmatrao je susret umet-nika akolita s pripadnicima njegove bivše Pećine i slušao njihov razgovor. Pitao se kako će Ejla savladati tešku pećinu s bebom u naručju, ali je ubrzo shvatio da je našla nekoga da je čuva, što je bilo mudro. Nije se samo on pitao kako će mlada majka preuzeti sve dužnosti jedne zelandone. Očigledno uz pomoć porodice i prijatelja iz Devete pećine. Postojao je razlog što su malobrojni oni zelandoni koji se združuju i stvaraju porodice. Kroz nekoliko godina, kada dete prestane da sisa, biće joj lakše... osim ako ponovo ne bude blagoslovena. Biće zanimljivo pratiti razvoj ove mlade i privlačne akolitkinje, pomisli on. Rekavši da će se uskoro vratiti, Ejla ode sa ostalima iz Devete pećine da otprati Prolevu na njen sastanak. Zelandoni iz Dvadeset šeste tapkao je za njima. Pokušala je da nahrani Džonejlu, ali dete nije bilo gladno, i osmehivalo se majci dok joj je mleko curilo iz. ugla usta. Čak je pokušala da sedne. Ejla predade bebu Folari pa stade pred Vuka i lupnu sebe neposredno ispod ramena. Životinja skoči i spusti šape tačno tamo gde se lup-nula, a ona se čvrsto upre o tle da

ne bi pala pod njegovom težinom.
Oni koji nisu ranije imali prilike da vide ono što je usledilo, gledali su ih u neverici i sa zaprepašćenjem. Ejla je podigla bradu i otkrila vrat pred
umiiin vukom. On ju je krajnje pažljivo liznuo, zatim je obuhvatio njen i m.ii zubima iskazavši ovim vučjim gestom da priznaje alfa člana svo-poru. Ona mu je uzvratila na isti način, zahvativši ustima gusto krzno
i njegovih usta. Potom ga je uhvatila za krzno na vratu i zagledala mu u "ii Spustio se na sve četiri kada ga je pustila, a ona se spustila na
umi visinu.
Idem nakratko", tiho je kazala životinji, ponovivši mu to isto na znatnim |o/iku Plemena, koji je bio neshvatljiv većini posmatrača. Vuk je I ni znakove razumeo bolje od reči, ali uglavnom se služila i jednim urini kada je želela da mu saopšti nešto važno. „Folara će čuvati Džo-
ii i Silonu. Ti možeš da ostaneš s bebama da ih takode čuvaš, ali I Ju slušaš Folaru. Džondalar će biti u blizini."
i   i.da je, zagrlila svoju bebu i pozdravila se sa ostalima. Džondalar i i .itko zagrlio dok su se pozdravljali obrazima, a onda je otišla. Čak imoj sebi nikada nije rekla da je Vuk stvarno razumeo sve što mu je Mila, ali kada mu se ovako obraćala, pomno ju je slušao i činilo se da
i njena uputstva. Primetila je da je zelandoni iz Dvadeset šeste došao |lma i znala je da ju je video s Vukom. Na licu mu se još očitavalo ¦ idi nje, mada su retki mogli to da primete. Ejla je bila navikla da ra-
ii značenje na osnovu blagih nijansi, jer je to zahtevao jezik Plemena, I 111 je da dotičnu veštinu primenjuje kada tumači nesvesno ponašanje u ivojima.

Muškarac ništa nije kazao kada su zajedno pošli ka nastambi zelan-i.iko se zaprepastio kada je vrat izložila vučjim očnjacima. Dvadeset
i i.....ui bila je prethodne godine na drugom Letnjem saboru, te nije
" 1 uko se ona odnosi prema životinji kada je tek bila stigla. Prvo iz-uli n|c doživeo je kada je video lovca mesoždera kako mirno prilazi s
I....../ Devete pećine, potom gaje zaprepastila njegova veličina. Kada
ni propeo na zadnje noge, bio je uveren da je to najveći vuk koga je 11 \ ulio. Razume se, nikada do tada nije bio tako blizu nijednog vuka, i ivoiinja bila je visoka gotovo kao i ta žena! I uo je da akolitkinja Prve ume sa životinjama i da je vuk svuda prali |r isto tako znao da ljudi preteruju, i mada nije poricao ništa od ono-in u govorili, nije im baš ni mnogo verovao. Možda su videli vuka v || Ini nabora i bili navedeni da poveruju kako je čuva. Ovo stvorenje | liiiiin iiiji- se šunjalo u blizini i posmatralo je iz daljine, kao što je on i "i Medu njima su postojali komunikacija, razumevanje i r liindoni iz Dvadeset šeste pećine nikada nije video ništa sli" i
• /ainteresovao za Ejlu. Bez obzira na to što je b>'
•b te
^—

Falitan, iako je često sebe nazivao Prvi akolit zelandonija iz Dvadeset šo ste, Džonokol, daroviti umetnik koji je prethodne godine bio akolit Prve, i Ejla.
Usput je uživala u razgovoru s Džonokolom, iako je shvatila koliku se izmenio protekle godine. Kada ga je upoznala bio je više umetnik negn akolit, i pridružio se zelandoni jer mu je to omogućavalo da slobodno upra žnjava svoj talenat. Nije

baš mnogo želeo da postane zelandoni, bio je za dovoljan i kao akolit, ali to se promenilo. Uozbiljio se, pomislila je. Želeu je da oslika belu pećinu koju je ona, ili bi se pre moglo reći Vuk, prona šao prethodnog leta, ali ne umetnosti radi. Znao je da je to izuzetna šuplji na, sveto pribežište koje je Majka stvorila i čiji su beli krečnjački zidovi prosto mamili da budu pretvoreni u mesto gde će ljudi opštiti sa svetom duhova. Želeo je da upozna taj svet kao zelandoni kako bi mogao pravil no da se postavi prema svetosti dotičnog mesta kada bude stvarao slike s drugog sveta koji će mu se, bio je uveren u to, prikazati. Džonokol će usko ro postati zelandoni Devetnaeste pećine i odreći će se svog ličnog imena, shvatila je Ejla.

Ulaz u malu pećinu bio je jedva dovoljan za jednog čoveka, a kada je zavirila unutra, Ejli se učinilo da se sve više sužava. Zapitala se zašlo je iko uopšte i želeo tu da ude. Onda je začula zvuk od koga su joj se us pravile dlačice na vratu i od koga se sva naježila. Podsećao je na lelekanje. samo još brže i prodornije. Taj urlik kao da je ispunio pećinu ispred njih Okrenula se i videla da taj zvuk ispušta Falitan. Potom se do njih vratio nekakav čudni drhtavi odjek koji nije bio potpuno usaglašen s prvobitnim zvukom. Imali su utisak da dolazi iz dubine pećine. Kada je utihnuo, primetila je da joj se zelandoni iz Dvadeset šeste osmehuje.

„Izuzetan je taj zvuk koji stvara, zar ne?" primeti čovek.

„Jeste", reče Ejla. „Ali zašto to radi?"

„To je jedan od načina da se ispita pećina. Kada neko u nekoj šuplji ni peva, svira frulu ili stvara zvuk sličan ovome koji je stvorio Falitan, i ta šupljina odgovori odgovarajućim i raspoznatljivim zvukom, to znači da nam Majka saopštava da Ona čuje i da odavde možemo pristupiti svetu duhova.

Tada znamo da je to mesto sveto", objasni joj Dvadeset šesti.
„Da li sve pećine uzvraćaju pesmom?" upita Ejla.
„Ne sve, većina, a neke samo na određenim mestima, ali uvek posto ji neka posebnost u vezi sa svetim mestima", reče on.
„Ubeđena sam da bi Prva bila u stanju da ispita pećinu na ovaj način, ona ima tako divan i čist glas", reče Ejla, a onda se namršti. „Šta ako neko ko ne ume da peva, svira frulu ili stvara zvuke kao Falitan želi da ispita pećinu. Ja ne umem da radim ništa od toga."
„Sigurno umeš bar malo da pevaš."
„Ne ume", reče Džonokol. „Samo izgovara reči Majčine pesme i monotono pevuši."
\i u želiš da postaneš zelandona, moraš biti u stanju da ispitaš sve-in pomoću zvuka", reče zelandoni iz Dvadeset šeste. „1 to pravog
Ni možeš samo da se dereš ili vrištiš." Delovao je prilično zabri-i I |l.i se snuždila.
.1.1 .iko ne mogu da stvorim odgovarajući zvuk? Pravi zvuk?" pitalo.m\ si u tom trenutku da želi da postane zelandona jednog dana. .....i io i/jalovi zato što nije u stanju da ispusti pravi zvuk? Džo-
i ui|i bio ništa manje nesrećan od Ejle. Dopadala mu se strankinja
ii I i/ondalar doveo s Putovanja i osećao je da joj nešto duguje. Ne 11 |i pronašla prelepu novu pećinu, već se postarala da je on vidi
Ih pi \ ima, i pristala je da postane akolitkinja Prve što mu je omogućilo
I u i seli u obližnju Devetnaestu pećinu.
Ii možeš da stvoriš pravi zvuk, Ejla", reče Džonokol. „Umeš da li < no sam te kako zviždućeš kao ptica, a umeš da

oponašaš i mno-
oiui|e Umeš da njištiš kao konj, umeš čak da ričeš poput lava." I" luli baš voleo da čujem", reče donijer. Ilii|de, Ejla. Pokaži mu", reče Džonokol.
I 111 je zatvorila oči i prikupila misli. U svesti se vratila u vreme ka-i * la u svojoj dolini i odgajala mladog lava zajedno s konjem, kao n iilni|c lijena deca. Setila se trenutka kada je Beba prvi put uspeo da i dubine grla. Tada je odlučila da i ona uvežba taj zvuk, i nekoliko i i ni i' je na njegovu riku odgovorila rikom, ne tako gromoglasnom i i ¦ io |c l>ila njegova, ali je lavić ocenio da zaslužuje njegovo poštovani I i" kao i Beba, i ona je postizala dotični zvuk tek pošto bi nekoli-i 11' i uokiala na određeni način. Svaki naredni zvuk koji bi ispustila Inu Ih [• I.i suiji od prethodnog. Konačno je otvorila usta i riknula najglas-iilji i" |i mogla. Rika iz njenog grla ispuni malu pećinu. Posle kraće tinta ,e vratila. Bila je prigušena i imali su utisak da dolazi iz daljine, iilo im se da joj odgovara neki drugi lav, s nekog udaljenog mesta du-u pri mi i još dalje. Sve redom ih podiđoše žmarci. I »a ne znam, zakleo bi se da je tamo unutra lav", reče mladi akolit 11 ud ..i sesie sa osmehom kada je odjek zamro. „Stvarno možeš i da kno konj?"
i.. |c bilo lako. Njiska je ionako bilo pravo ime Ejlinog konja, k |o| je dala ime dok je još bila ždrebica, mada ga je sada češće li i kao ieč nego što je stvarno njištala. Ispustila je zvuk kojir i.i 111 svoju prijateljicu kada je neko vreme ne vidi, jedn^ /a dobrodošlicu.
1 Ivog puta se donijer iz Dvadeset šeste glasno f . mi da umeš i da zviždućeš kao ptica." L<>
i jltt nc osmehnula, široko i oduševljeno, i stala >. nlh plien, Sama je to naučila dok je još živela u dolini .

ptice da joj jedu iz ruke. Ptičje ćurlikanje, cvrkutanje i zviždukanje vraća lo im se kao neobičan prigušeni odjek.
„Ako sam i imao neke sumnje o tome da li je ova pećina sveta, viši ih nemam. A ti ćeš sigurno proći probu zvukova, Ejla, iako ne umeš n da pevaš ni da sviraš frulu. I ti imaš svoj način, isto kao i Falitan", reči zelandoni. Zatim dade znak svom akolitu, koji s leđa skide ram i izvadi iz njega četiri male činije s drškama napravljene od krečnjaka.
Naredna stvar koju je akolit izvadio ličila je na malu belu kobasicu Bilo je to crevo neke životinje napunjeno lojem. Odvezao je jedan kraj, istisnuo u svaku zdelicu-svetiljku malo stvrdnutog loja i stavio po koma dić osušene gljive. Potom je seo i pripremio sve što mu je bilo potrebnu da zapali malu vatru. Ejla ga je posmatrala, i umalo mu nije ponudila da za pali vatru jednim od njenih kamenova za potpalu, ali Prva je prošle godini uvela među ostale obrede i obred pokazivanja kamena za paljenje vatre Mnogi Zelandonci su sada već znali da ga koriste, ali Ejla nije bila sigui na da želi da ga prikaže onima koji nisu bili prisutni prvi put.
Upotrebivši ono što je doneo sa sobom, Falitan je uskoro zapalio va tricu i pomoću druge trake osušene pečurke preneo plamen da otopi malo loja kako bi ga fitilji od pečuraka lakše upili kada i njih zapali.
Kada se plamen ustalio u svim lojanicama, zelandoni iz Dvadeset šesto reče: „Hoćemo li da istražimo ovu malu skučenu pećinu? Ovog puta ćeš mu rati da zamisliš da si zmija, Ejla. Misliš li da ćeš moći da sklizneš unutra?"
Ejla potvrdi klimnuvši glavom, mada je imala neke sumnje.
Držeći ručku male lojanice, zelandoni Dvadeset šeste Pećine gurnu najpre glavu u neveliki otvor, zatim se spusti na

kolena i jednu šaku, i na kraju leže na stomak. Gurajući lojanicu ispred sebe, umigoljio se unutra po put crva. Ejla pođe za njim. Posle nje se uvukao Džonokol i na kraju Fa litan. Svako od njih držao je svetiljčicu. Sada joj je bilo jasno zbog čega je zelandoni odvratio Prvu od pokušaja da uđe u ovu pećinu. Iako je Ejla povremeno znala da se iznenadi kada bi videla šta sve ta krupna žena može da uradi ako se zainati, ova pećina je ipak bila premala za nju.
Niski zidovi bili su više ili manje okomiti u odnosu na pod, ali su se lučno spajali u svod, i reklo bi se da su bili od kamena pokrivenog vlažnom zemljom. Pod je bio od blatnjave gline koja se lepila za njih, što je bilo dobro, jer im je pomagala da skliznu kroz neka uža mesta, ali im se već posle kraćeg vremena hladno lepljivo blato uvuklo u odeću. Hladnoća je pod-setila Ejlu da su joj dojke pune mleka te je pokušala da se pridigne na laktove da se ne bi svom težinom oslanjala na njih, ali to nije bilo tako lako jer je držala lojanicu. Ejla nije zazirala od skučenih prostora, ali je obu ze panika kada se zaglavila na mestu gde je prolaz skretao u stranu.
„Samo se opusti, Ejla. Možeš ti to", čula je Džonokola i osetila da joj je otpozadi pogurao stopala. Uspela je da se provuče uz njegovu pomoć. Pećina nije bila skučena na svim mestima, kada su savladali suženje, postala
¦ lo šira. Čak su mogli da sednu i osmotre jedni druge kada podignu 1111 c Zastali su da se malo odmore. Džonokol nije mogao da odoli, uhu |c komadić zašiljenog kremena iz vrećice vezane za remen oko i i i s nekoliko brzih poteza urezao crtež konja na zidu, a onda ispred . .ludao još jednog. Ejla bi se uvek ponovo zaprepastila kada bi videla ... |r vest. Dok je još živeo u Devetoj pećini, često ga je gledala kako Ini na spoljašnjem zidu krečnjačke stene, na komadu

odlomljenog ka-i ili na sirovoj koži komadom uglja, pa čak i na poravnatom delti tla. lm |c to tako često i s takvom lakoćom da je imala utisak da traci tale-ili kao što je ona morala da vežba gađanje praćkom ili izbacivanje ko-
|il|ii i......ocu Džondalarovog bacača da bi se izveštila, i Džonokol je morao
1.1 i ona je to znala. Samo što je za nju ta njegova sposobnost da na i površini valjano reprodukuje svaku živu životinju koja mu padne na i lula u toj meri izuzetna da je neizostavno morala predstavljati pose-IiHii i m Miovatni dar od Majke.
Ejla nije bila jedina koja je to osećala. i" le kraćeg odmora zelandoni iz Dvadeset šeste pećine nastavi da . |oš dublje u otvor. Naišli su na još nekoliko suženja pre nego što su . do mesta na kome su im komadi kamena preprečili put. To je bio
i......i l)alje nisu mogli.
Tunu ćujem da nisi mogao da izdržiš da ne ostaviš crteže na zidu", ¦ i mmluni iz Dvadeset šeste osmehujući se Džonokolu.
Džonokol nije i m m da bi se ono što je nacrtao moglo nazvati baš crtežima, ali ipak m m dva konja, te klimnu.
HomiSljao sam da bi Pogled na Sunce trebalo da priredi svetkovinu I i .Mi), prostora. Sada sam još uvereniji da je mesto sveto i voleo bih i oli|avun. Ovamo bi mogli da dolaze mladi koji žele da se iskušaju,
•i ...... vilo mladi."
Mr.lun da si u pravu", složi se akolit umetnik. „Pećina je teška, ali m li. tanja, tako da se u njoj ne mogu izgubiti."
I ». i h bi nam se pridružio na svetkovini, Džonokole?" i 11 ¦ i |c pretpostavljala da zelandoni želi da Džonokol uradi još crteža i . ' toj pećini koja im je bila tako blizu, i pitala se hoće li njegovi i iliiptiueti ugledu ovog mesta. \ erujcm da bi

ovde trebalo staviti oznaku za kraj puta na ovom sve-•. I
i/onokol i osmehnu se. „Mislim da je Ejlin lav odgovorio na
n;
¦.....Iingog sveta. Obavesti me kada će biti ta svetkovina."
I /i I,nulom i njegov akolit Falitan zadovoljno se osmehnuš' I
m a dobrodošla, Ejla", reče Dvadeset šesti. Mi u .u u da
proverim šta je Prva naumila sa mnom" '. v ak ako."
I II i- nuli su se i pošli nazad, što je Ejli bilo izuze ^<>
.....11 a i ulepljena od blata, a postajalo joj je i hi
i . a al. bio brži i bila je srećna što se nije ponove
su stigli do ulaza, Ejla uzdahnu sa olakšanjem. Lojanica joj se ugasila ni koliko trenutaka pre nego što su ugledali svetlost koja je spolja dopirali u pećinu. Ovo bi stvarno mogla da bude sveta pećina, pomisli ona, iako nije baš prijatna, jer najveći deo puta mora da se prevali puzeći.
„Da li bi volela da posetiš Pogled na sunce, Ejla? Nije daleko", upiln je Falitan.
„Izvinite, neki drugi put bih baš volela da dođem u posetu, ali rekli sam Prolevi da ću se vratiti popodne. Ona čuva Džonejlu, i ja stvarno ma ram da se vratim u logorište", reče Ejla. Nije dodala da je grudi strašno bok Imala je potrebu da podoji dete i osećala je sve veću neprijatnost.
s
Vuk je čekao Ejlu na obodu Logorišta letnjeg sabora. Znao je da do lazi, mada niko ne bi umeo da objasni kako.
„Gde je Džonejla, Vuče? Pronađi mi je." Životinja je jurnula ispivil nje, ali se ubrzo okrenula da vidi da li je prati. Odvela ju je pravo do Pro leve, koja je u logorištu Treće pećine dojila Džonejlu. „Ejla! Vratila si se' Da sam znala da dolaziš, malo bih sačekala. Bojim se da je sita", reče žena
Ejla uze svoje dete i pokuša da je podoji, ali dete jednostavno

nije bi lo gladno. Ejli se činilo da je grudi još više bole zbog toga. „Da li je Sito na podojena? I moje grudi su pune mleka."
„Stelona mi je danas pomagala, a ona uvek ima puno mleka, iako njena beba već jede i čvrstu hranu. Malopre, dok sam razgovarala sa ze landonom o Prvom udruživanju, ponudila se da podoji Sitonu. Pošto sam znala da uskoro treba da nahranim Džonejlu, pomislila sam da bi to bilo savršeno. Nisam znala kada ćeš se vratiti."
„Nisam ni ja", odvrati Ejla. „Pokušaću da nađem nekoga kome je po trebno mleko, i hvala ti što si danas čuvala Džonejlu."
Dok je išla prema velikoj nastambi zelandona, Ejla je ugledala La nogu koja je nosila Loralu na boku. Trogodišnji Ganamar, jedini stariji od Lorale, držao ju je za tuniku dok je palac druge ručice gurnuo u usta. Ej la se ponadala da će Lorala možda hteti da sisa, jer je obično uvek bila raspoložena za to. Kada je to pomenula Lanogi ova je odahnula, jer je upra vo pošla u potragu za nekim ko bi nahranio dete.
Sele su na jedno od nekoliko debala s podmetačima za sedenje ras poređenih oko ugaslog ognjišta ispred ulaza u veliko sklonište i Ejla za hvalno zameni svoju bebu za stariju Loralu. Vuk je seo pored Džonejlc. a Ganamar se sručio na tle pored njega. Sva deca iz Laramarovog ognjišta bila su sasvim opuštena u blizini životinje, ali ne i Laramar. I dalje bi se ukočio i povukao čim bi mu veliki vuk prišao.
Ejla jc morala da obriše grudi pre nego što je mogla da podoji dete, l)o| je vlažno blato promočilo odeču. Dok je Ejla hranila Loralu, Džon-'.i11 se vratio s popodnevne vežbe u bacanju koplja. Sa njim je bio La-ii I |li se osmehnuo

stidljivo, a Lanogi mnogo srdačnije. Ejla ga jc na .....
ođmerila od glave do pete. Sada je mogao da izbroji dvanaest godili iS malo pa će imati trinaest, i prilično je izrastao protekle godine. Čak |iosiao i samouvereniji, primeti ona. Bio je viši i nosio je jedinstveni /.i bacač koplja, neku vrstu orme u kojoj je držao kljastu desnu ru-lnkode je imao i tobolac s nekoliko naročitih kopalja koja su se izba-
ii i pomoću bacača. Ta koplja bila su kraća i lakša od običnih, za ručno ni|e Ova su više ličila na dugačke strelice s oštrim vrhovima od kreme-
I niuđarova normalno razvijena leva ruka gotovo da nije zaostajala po lm /.i rukom kakvog odraslog muškarca. Podozrevala je da je dosta vež-
i/hacivanje koplja pomoću bacača.
I unidar je nosio i opasač muškosti s crvenim resama, usku traku de-
iii |usta istkanu od niti raznih boja. Neke niti bile su prirodnih biljnih lm što su lanena vlakna boje slonovače, bež niti pasjeg strupa i niti
I oprive. Ostale su poticale od životinjskog krzna, obično od životi-iilii|enih zimi, jer je njihova dlaka tada gusta i duga. U tu svrhu korišće-| dlaka muflona, sivog kozoroga, tamnocrvenog mamuta i crna dlaka iz
ii hi ja. Većina tih vlakana mogla je i da se oboji ako ste hteli da im 11 ti nile ili pojačate prirodnu boju. Opasač ne samo da je potvrđivao da iil dostigao telesnu zrelost i da je spreman za doni-ženu i obrede mu-
" već su ustrojstva ukazivala i na njegove rodbinske veze. Ejla je prepo-i simbol koji je potvrđivao da je iz Devetnaeste pećine Zelandonaca,
ii inje još bila u stanju da na osnovu različitih ustrojstava

razabere nje-i osnovna imena i veze.
Kuda je prvi put videla pojas muškosti, pomislila je da je prelep. U
......¦ međutim još nije mogla znati njegovo značenje. Marona, žena ko-
01 ekivala da se združi s Džondalarom, iskoristila je njeno neznanje i ln je da ga stavi i obuče zimsku pododeću kakvu nose mladići. I !1 smatrala da su pojasevi prelepi, iako su je podsećali na neprijat-| i o|ii je doživela. Zadržala je, ipak, meku odeću od jarčeve kože koju ¦ u a dala. Ejla nije bila rođena među Zelandoncima, i uprkos tome •tu i.r ta odeća smatrala muškom, ona je nije smatrala neprimerenom, jer niko nije usadio u glavu dok je bila mala. Odeća je bila od udobne 1 pievrnute kože, baršunasta na dodir, i ona je odlučila da je nosi u uhu prilikama pošto napravi neke prepravke na uskim pantalonama i ¦ I ako bi bolje odgovarale njenom ženskom stasu, i 11 ¦ < 11 iz Devete pećine čudno su je gledali kada je prvi put obukla u l oju mladići nose ispod glavne odeće, ali su se vremenom navikli, h icšila da je nosi kao glavnu odeću kada ide u lov po toplom vre-Nije dugo prošlo pre nego što je primetila da su neke mlađe žene
takođe počele da nose sličnu odeću, ali kada bi je Ejla obukla, Marona bj se postidela i razbesnela, jer bi je podsetila da Deveta pećina nije blagona klono primila njen trik. Smatrali su da ih je osramotila time što je bila zlo namerna prema strankinji koja je trebalo da postane jedna od njih. Ejlin.i prvobitna namera nije bila da iznervira Maronu, ali nije joj promakla žc nina reakcija kada se prvi put pojavila u javnosti odevena u donje rublje k;i kvo nose mladići.

Kada su Ejla i Lanoga ponovo razmenile bebe, prišlo im je nekoli ko nasmejanih mladića. Većina njih nosila je pojaseve muškosti, nekolicin.i i bacače kopalja. Džondalar je privlačio ljude gde god bi pošao, a naroči to su njegovo društvo tražili mladići. Uvek su se okupljali oko njega. Bi lo joj je drago kada je videla da prijateljski pozdravljaju Lanidara. Otkad je naučio vesto da barata novim oružjem, ostali mladići ga više nisu izbe gavali zbog sakate ruke. Takođe joj je bilo drago što vidi da je medu njima i Bologan, iako nije imao ni pojas muškosti ni svoj bacač koplja. Znali je da ih je Džondalar napravio nekoliko za lov i da bi ljudi mogli da vežbaju

Ejla je znala da i muškarci i žene odlaze na poduku iz bacanja kop lja pomoću bacača, koju je Džondalar počeo da drži. Iako su pripadnici oba pola bili i te kako svesni jedni drugih, mladići su voleli da se dm/r sa svojim vršnjacima koji su prolazili kroz istu fazu razvoja i koji su se radovali istim obredima, a devojke su se trudile da izbegavaju „dečake 9 pojasevima". Većina mladića je osmotrila Lanogu mada su se pravili da je ne primećuju. Samo je Bologan pogledao sestru, a ona mu je uzvratila pogled. Nisu se osmehnuli jedno drugom niti su klimnuli u znak pozdrava, ali i to je bio neki znak priznavanja. Svi dečaci do jednog osmehnuli su se Ejli iako je bila sva blatnjava, većina stidljivo, ali su dvojica odvažnijr od ostalih odmerili prelepu stariju ženu koju je Džondalar doveo kući i uzeo za družbenicu. Doni-žene bile su mnogo starije od drčnih momčića koji su se trudili da budu muškarci i znale su kako da sa njima iziđu na kraj i kako da ih drže na uzdi a da ih suviše ne obeshrabre. Bestidan osmcli nekih koje do tada nije srela u trenu je zamenilo strahopoštovanje kada je Vuk

ustao na njen znak.
„Jesi li razgovarala s Prolevom o dogovorima za večeras?" upitao je Džondalar Ejlu kada se zaputila ka logorištu Devete pećine. Osmehnuo se-bebi, zagolicao je, i bio nagrađen oduševljenim kikotanjem.
„Nisam, upravo sam se vratila iz nove svete pećine koju je Prva že lela da vidim, i odmah sam potražila Džonejlu. Pitaću je pošto se presvučem". rekla je Ejla dok su se dodirivali obrazima. Nekoliko mladića, uglavnom oni koje je uhvatila nervoza zbog Vuka, vidno su se iznenadili kada je Ejla pro govorila i otkrila svoje stranačko poreklo.
„Odeća ti je blatnjava", primetio je Džondalar obrisavši šaku o pan talone pošto ju je dodirnuo.
„A Ejla je pronašla svoj Glas", dodao je Džonokol, osmehujući • Ejli koja je slušala razgovor i nesvesno se klatila dok je dojila dete. „Stvarno?" upitala je starija žena. „Da", potvrdio je Džonokol sa osmehom. „Dvadeset šesti je tražio im nje da isproba pećinu i iznenadio se kada je rekla da ne ume ni da peva ni da svira frulu i da ne može da iskuša pećinu. Njegov akolit Falitan zii urlao je snažno i prodorno, nikada tako nešto nisam čuo. Onda sam se tlu setio da Ejla ume da oponaša ptice i podsetio je da ume da zviždi kao ptica njišti kao konj, pa čak i da riče kao lav. I ona je to uradila, sve troje Zapanjila je Dvadeset šestog, naročito rikom. Pećina je prošla probu. Rik.i koja se vratila bila je tiša od njene, ali jasna. Dobro se čula, mada smo ima li utisak da dolazi s nekog veoma udaljenog mesta. Nekog drugog mesl;i"
„Sta si ti pomislila, Ejla?" pitala je Prva dok je sipala čaj, koji |(Džonokol potom dodao Ejli. Primetila je da je dete prestalo da sisa i zasp;i lo u Ejlinom naručju. Niz bradu mu

se slivalo mleko.
„U tu pećinu je veoma teško ući, dosta je dugačka, ali jednostavnu Mogla bi da utera ljudima strah u kosti, posebno na mestima gde se su žava i postaje skučena za prolaženje, ali se zato niko u njoj sigurno neo izgubiti", reče Ejla.
„Na osnovu toga kako mi opisujete tu novu pećinu, zaključujem dl bi mogla biti naročito dobra za mlade akolite koji žele da iskušaju sebe i provere da li je život zelandona stvarno za njih. Ako se ispostavi da se pl« še skučenih mračnih mesta u kojima se ne krije nikakva stvarna opasnosi, onda sumnjam da bi mogli da iziđu na kraj s nekim drugim iskušenjim.i koja znaju i te kako da budu opasna", reče Prva.
Uspela je da natera Ejlu da se zapita od čega bi mogla da se saslo je ta draga iskušenja. U dosadašnjem životu ona se našla u mnogim opa snim situacijama, i nije bila baš sigurna da želi da se suoči sa još nekom, ali možda bi trebalo da sačeka i vidi šta će se od nje tražiti.
Sunce je bilo nisko na istočnom nebu, ali je blistava traka crvene ko ja je na ivicama bledela i prelazila u purpurnu, najavljivala novi dan. Ru men je bojila tanki mutni sloj stratusa na zapadnom obzorju, odsijavajućl blistavi izlazak sunca. Iako je bilo vrlo rano, gotovo svi su već bili u Gla\ nom logorištu. Nekoliko prethodnih dana povremeno je padala kiša, ali ovaj dan je obećavao da će biti lepši. Logorovanje po kiši nije bilo nepod nošljivo, ali nikada nije bilo prijatno.
„Zelandona želi da pođem na kraći put čim se završe Prvi obredi i Prvo udruživanje", reče Ejla podigavši Džonejlu. „Volela bi da na početku svog donijerskog obilaska obiđem

neka okolna sveta mesta. Moramo da joj napravimo ono sedište na motkama za vuču." Razgovarali su o tome vra ćajući se od konja koje su obišli pre nego što će poći u Logorište sabora
¦.....|i obrok. Vuk je pošao sa njima, ali mu je nešto odvuklo pažnju
ncl|iuio u grmlje. Džondalar nabra čelo. „Takav jedan put mogao bi »¦li ..iiiimljiv, ali priča se da će posle svetkovina biti veliki lov. Momu, poći za nekim letnjim krdom, vreme je da počnemo da sušimo i narednu zimu. Džoharan je pričao o tome koliko konji mogu biti ih 11 dovlačenje životinja. Mislim da računa na nas da mu pomogne-i il.o i-i-ino izbrati između toga dvoga?"
»i" nema nameru da ide mnogo daleko, možda bismo mogli i jedno uvi- Ejla.
li l.i je da s Prvom obiđe sveta mesta, ali je isto tako volela da lovi. MnJilii", odvrati Džondalar. „Možda bi trebalo da porazgovaramo i Miiiianom i zelandonom i prepustimo odluku njima. Ipak možemo već li i mi pravimo sedište za zelandonu. Dok smo podizali letnje sklonište
..... I inogi i ostatku porodice, primetio sam drveće za koje sam po-
Ih bi moglo da nam posluži."
i idu l)i bilo dobro vreme da ga napravimo, šta misliš?"
Mo/iia danas popodne. Raspitaću se da li bi još neko mogao da nam i ere Džondalar.
Ci i/i h .1 v tebi Ejla i tebi Džondalare", dopre do njih poznati dečji glas. i i" I anogina mlađa sestra Trelara, koja je mogla da izbroji devet
I 'i n nuli su se i ugledali sve šestoro dece kako izlaze iz letnjeg sklo-!t..|.'!'.iii je pri vezao krilo na ulazu i sustigao ih.

Ni Tremeda ni La-iii u bili sa njima. Ejla je znala da su i odrasli povremeno koristili III su otišli ranije, ili, što je mnogo verovatnije, nisu sinoć ni do-l ili pade na pamet da su se deca najverovatnije zaputila u Logorište
¦ U muli da ćc pronaći nešto za jelo. Ljudi bi često pripremili previše | ni.....u je neko bio voljan da im da ostatke. Nisu uvek dobijali ono
ili u retko bili gladni. I s .iiii.i pozdrav, deco", reče Ejla. I u joj se nasmešili osim Bologana, koji se trudio da bude ozbilj-i i 11 i' irk bila upoznala ovu porodicu, Ejla je otkrila da Bologan,
1.....ujsiaiiji, često izbiva iz kuće. Više je voleo da se druži sa osta-
1 ii ini.i. posebno grubijanima, mada je u poslednje vreme imala utisak i i.i|.io sve odgovorniji prema mlađoj deci, posebno bratu Lavr ' ¦ i1 |i mogao da izbroji sedam godina. Nedavno ga je čak nekr'
¦ 1 11 I anidarom, što je smatrala za dobar znak. Bologan prið' • " irlriliio se ustručavajući.
i iliuv, Džondalare", reče on, zagledan u stopala. Tp'
.....i u podigao je pogled i sreo Džondalarov. J
1 li,iv, Hologane", odvrati Džondalar pitajući '
¦Mulin
1 u 11 nešto da te pitam?" reče Bologan. 1
„Svakako."
Dečak zavuče šaku u nabor u obliku džepa na tunici i iz njega izvil če šareni pojas muškosti. „Zelandona je juče pričala sa mnom i dala mi ovo. Pokazala mi je kako da ga vežem, ali nikako ne uspevam to da uri dim kako treba", reče on.
Njemu je trinaesta godina, pomisli Ejla dok je potiskivala

osmrli Nije otvoreno tražio od Džondalara da mu pomogne, ali je visokom mušku cu bilo jasno šta želi. Pojas muškosti obično su pravile majke, a dečakl ga je predavao muškarac njegovog ognjišta. Bologan je tražio od Džondl lara da uskoči umesto muškarca koga nikad nije bilo tu.
Džondalar je pokazao momčiću kako da veže pojas. Bologan potoni pozva brata i oni pođoše ka glavnom logorištu. Ostali su ih sledili, nogu pred nogu. Ejla ih je ispratila pogledom, trinaestogodišnji Bologan išao |c pored sedmogodišnjeg Lavogana, jedanaestogodišnja Lanoga nosila je ni boku jednoipogodišnju Loralu, a devetogodišnja Trelara vodila je za ruku trogodišnjeg Ganamara. Setila se da su joj kazali da je jedno dete, koje bj sada moglo da izbroji pet godina, umrlo kao beba. Iako su im ona i Džon dalar pomagali, kao i još neki iz Devete pećine, ta deca su se zapravo sami starala o sebi. Ni majka, a ni muškarac iz njihovog ognjišta nisu im pokl.i njali mnogo pažnje, i gotovo da ih nisu izdržavali. Verovala je da je Lano ga ta koja ih drži na okupu, i bilo joj je drago što vidi da njoj i Bologann sve više pomaže Trelara. Osetila je da je Džonejla počela da se budi i meškolji u nosiljci. Povu kla ju je zajedno sa nosiljkom s leđa na grudi i izvadila iz nje. Bila je gola, bez upijača. Ejla ju je ispružila ispred sebe i sačekala da se dete ispiški na tle. Džondalar se osmehnuo. Nijedna druga žena nije to radila, i kadu ju je upitao otkud joj to, Ejla mu je kazala da je videla od majki u Pleme nu. Ni ona to nije radila stalno, ali je ovako štedela vreme koje bi inačl provela u čišćenju i skupljanju materijala koji upijaju tečnost. Džonejla s| već bila navikla na to i čekala je da je izvadi iz nosiljke da se olakša.
„Misliš li da je Lanidar i dalje zainteresovan za Lanogu?" upitao j| Džondalar, očigledno razmišljajući i o Tremedinoj

deci.
„Veoma toplo joj se osmehnuo kada su se ove godine prvi put sreli", odvratila je Ejla. „Kako napreduje sa bacačem koplja? Stekla sam utisak da je vežbao levom rukom."
„Dobar je!" reče Džondalar. „Zapravo, neverovatan je. Pomalo kori sti i desnu, njome pridržava koplje dok ga stavlja na bacač, ali ga izbacuje levom, veoma snažno i precizno. Postao je pravi lovac i stekao je postova nje svoje Pećine, kao i viši status. Na ovogodišnjem Letnjem saboru svi ga .gledaju drugačijim očima. Čak je i muškarac iz njegovog ognjišta, koji je sastavio njegovu majku odmah po njegovom rođenju, počeo da se zanima na\ njega. Majka i baba više ne traže od njega da s njima sve vreme beri' ćajuuce i skuplja hranu iz straha da neće biti u stanju drugačije da se
u im One su mu napravile tu omču koju nosi, ali im je on objasnio i tla je naprave. Tebi odaju priznanje što si ga naučila, znaš." .1 n si ga učio", reče ona, pa posle izvesnog vremena dodade. „Mojim Ih poslati dobar lovac, ali podozrevam da većina majki ne bi dozvoli-11 .1 tliužbenicu uzme njihovu kćer", reče Ejla. „Plaše se da rđavi duh ln|i nm |c- unakazio ruku i dalje lebdi u blizini i da bi mogao uraditi isto , n|ihovili kćerki. Kada je prošle godine kazao da želi da se združi sa i mi i pomogne joj da podigne sestre i braću, Proleva je kazala da bi lilln savršeno združivanje. Pošto Laramar i Tremeda imaju najniži mo-i.iius, nijedna majka neće poželeti da se njen sin udruži sa njom, ali
.....I.i niko ne bi imao ništa protiv da se Lanidar udruži sa Lanogom,
i'ih > iko se pokaže kao lovac."
I o jc lačno, ali plašim se da bi Tremeda i Laramar već našli

načina i i .koriste", reče Džondalar. „Primećujem da Lanoga još nije sprem-¦ l 'i ve obrede."
\h će uskoro biti. Počela je da pokazuje znake. Možda će biti spre-piftl kraj leta, u vreme poslednjeg Prvog obreda ove sezone. Jesu li
.....I it'be da pomogneš letos oko Prvih obreda?" upita ona trudeći se
ih i u ik.i/o zabrinutost.
i ti. ali sam im kazao da još nisam spreman da preuzmem na sebe tu u u-iv on i razvuče usta u osmeh. „Zašto? Misliš li da bi trebalo?" Sumo ako ti to želiš. Nekoliko mladih žena bilo bi veoma srećno ako
.... Možda čak i Lanoga", reče Ejla okrenuvši se da pogleda Džonej-
| ' |o| ne bi video lice.
I .ni«))¦¦«. nipošto!" reče on. „To bi bilo kao da učestvujem u Prvom i" ilt-ii-tom moga ognjišta!"
111 n i n i li se ka njemu i osmehnula: „Verovatno si bliži tome od čove-li in |i it", primeti Ejla. „Više se brineš za tu porodicu od Laramara." li ii.li/.ivali su se glavnom logorištu i ljudi su počeli da ih pozdravlja-
II 11 11 da će ti trebati mnogo vremena da napraviš motke za vuče-• ¦ di h ni?" pitala je Ejla.
M 'i ii.uli.-m nekog da mi pomogne i ako počnemo pre podne, vero-lii.iiio mogli da završimo popodne", odvrati on. „Zašto?"
III 11 da je pitam hoće li popodne imati vremena da ga isproba? N VU i 'In lo želi pre nego što ga upotrebi pred drugima."
IdIiihIiio je pitaj. Ja ću pitati Džoharana i još neke da mi ponr

.......li temo ga završiti." Džondalar razvuče usta u osme'
ni|i ii po,mahali ljude kad je budu videli da jaše iza ko' 1 ¦
iiiI.iI.h je posekao pravo i čvrsto mlado stablo, dosta
"Ini no birali za vučne motke. Kamena glava se' iin |i
iiilnog kraja zašiljena, dok je na drugom
i ¦.....liska imala je rupu na jednom kraju u koju je
i in uglavljen tako da se sa svakim zadatim udai
još jače. Ta dva dela bila su čvrsto uvezana vlažnom oputom
koja se skii pljala i zatezala prilikom sušenja.
Stablo nije bilo moguće preseći jednim udarcem kamene
sekire. Kamen bi se okrnjio i polomio kada bi je koristili na
taj način. Da bi se stablu oborilo takvim jednim oruđem,
trebalo ga je zasecati pod uglom, deljali dok se ne prelomi.
Panj je često izgledao kao da ga je oglodao dabar. Čak i u
tom slučaju oštrica bi se oštetila, pa je morala stalno iznova
da se oštri To se radilo pomoću kamena-čekića i zašiljene
kosti. Kost su udarali ka menom-čekićem i odlamali uske
komadiće kamena. Na taj način bi ponovo istanjili oštricu.
Džondalara su često zvali da obara drveće, jer je bio ve.šl
klesar kremena. Umeo je i pravilno da koristi sekiru, i dobro
da je naoštn Džondalar je upravo bio posekao i drugo drvo
slične veličine kada su pristigli Džoharan sa Solabanom i
Rušemarom, Manvelar, voda Treće pećine, i sin njegove
družbenice Morizan, Kimeran, vođa Druge pećine, i
Džondekam, njegov bratić istih godina, zatim Vilamar,
Glavni trgovac, i njegov šegrt Tivonan s prijateljem
Palidarom, te Stevadal, vođa Dvadesei šeste pećine, na čijoj
teritoriji se ove godine održavao Letnji sabor. Jedana est
muškaraca došlo je da naprave motke za vuču za jednog
konja. Sa Džon dalarom bilo ih je dvanaest. Ako računa i
sebe, onda ih je trinaest. Svoje prve motke za vuču Ejla je

sama napravila.
Znatiželja ih je dovela ovamo, razmišljala je ona. Većina prispelili bila je upoznata sa izumom koji je Ejla nazivala motke za vuču i koji je uz pomoć konja koristila za prenos tereta. Sve je počelo kada je odsekla gra ne sa dva stabla i zašiljila im vrhove. U zavisnosti od vrste drveta, ponekad su uklanjali i koru, naročito ako se lako gulila. Krajeve su vezivali jedan za drugi i pričvršćivali konjima iznad grebena pomoću orme od čvrstih ko nopaca ili kožnih kaiševa. Dva drveta su se blago povijala u prednjem delu, a mnogo više pozadi, gde su se samo krajevi vukli po tlu, te tako trenje nije bilo veliko i nije ih bilo teško vući čak i ako bi bile prilično natova rene. Poprečni komadi drveta, kože ili konopaca, bilo šta što je moglo da izdrži teret, bili su zategnuti između motki i vezani za njih.
Džondalar je objasnio onima koji su došli da pomognu da želi da na pravi motke za vuču s naročitim poprečnim delovima spojenim na određeni način. Nedugo potom posečeno je još drveća. Prisutni su izneli nekoiko predloga, koje su zatim isprobali, i na kraju su došli do naizgled odgova rajućeg rešenja. Ejla je zaključila da im nije potrebna, pa je otišla da do vede zelandonu dok oni rade. Džonejlu je ponela sa sobom, iskrala se i zaputila ka glavnom Logori štu sabora, razmišljajući o prilagođavanjima koje su izveli na motkama za Loiču i onima koje su isprobali na dugom povratnom Putu do Džondalaro fr)!og doma. Kada su stigli do široke reke koju su morali da pređu, napravi nay su čamac-činiju sličan onima kakve su Mamutovci koristili za prelaženje ćajfe)\: savili bi drvo u obliku činije i spolja ga presvukli teškom dobro namaš

•mm
Ml
.... kožom divljeg govečeta. Lak za pravljenje, ali težak za upravljanje
uli I »žondalar joj je pričao o čamcima kakve prave Saramudonci. Oni ImKiiii i/dube, prošire ga parom i na oba kraja naprave zašiljen pramac.
1 u ili je teže napraviti, ali se zato mnogo lakše njima upravlja, obja-Mtln |r on.
/.i prvo prelaženje reke upotrebili su čamac-činiju u kome su se preli i »tvarima. Prebacili su ga na drugu stranu pomoću malih vesala, dok konji plivali iza njih. Prepakovali su stvari u košare i korpe za sedla, ini i u odlučili da naprave motke za vuču i za Njisku da bi poneli i ča-ilirti K usni je su shvatili da mogu da pričvrste čamac-činiju između motki I i i mje da preplivaju reku vukući teret dok njih dvoje jašu ili pli-i'iinil konja. Camac-činija bio je lak, a pošto je plutao, stvari bi im i ili '.uvr. Kada su stigli na drugu stranu naredne reke, umesto da ga ih odlučili su da stvari ostave u čamcu-činiji. Motke za vuču s pri-iii u i čamcem olakšavale su prelazak reke i obično nisu pravile ni-i. '.koće dok su putovali preko ravnica, ali kada bi morali da prođu umu ili kroz brdovite oblasti gde su morali oštro da skreću, dugačke i i amac u obliku činije ponekad su priređivali smetnje. U nekoliko Hii ni.ilo je nedostajalo da ih ostave, ali ipak nisu dok nisu stigli nado-iii4 I ni r i imali mnogo bolji razlog za to.
I ili je ranije obavestila zelandonu šta su naumili i ova ju je čekala
...... Kada su se vratile u logorište Devete pećine, muškarci su bili
"ciničnog prostora za konje i nisu ih videli. Prva se sa

usnulom be-
ti"i.....i iil i u sklonište koje je za spavanje koristila Džondalarova poro-
li i iil |r Ijla otišla da vidi kako napreduje izrada sedišta za motke. 1 il u |i- bio u pravu. Zahvaljujući pomoći koju je imao, nije mu bilo inu mnogo vremena da ga napravi. Sedište je imalo naslon i bilo je l|i im i/medu dve čvrste motke. Čak je napravio i stepenik radi lak-"i ni|.i Džondalar je izveo Njisku iz zabrana i upravo joj je pričvr-pn mi/iio sredstvo pomoću orme od kaiševa preko grudi i visoko Miii'l lupaiua.
¦' 1 ćeš s ovim?" pitao je Morizan Ejlu. Još je bio dovoljno mlad i |i il.i postavlja direktna pitanja. 111 u odrasli bili tako otvoreni, to bi se smatralo za neučtivost, iako
...... in isto pitanje vrzmalo po glavi. Ovakva otvorenost možda ni"
.......ima odraslom Zelandoncu, ali niko mu je ne bi uzeo za hl i'ii smatrali naivnim i sirovim. Iskusni ljudi su bili suptilniji 1111 I |la je, međutim, bila navikla na otvorenost. Mamutov ili Im |i i vim normalno i prikladno biti iskren i otvoren • ti. i i In ili- kulture, mada su i oni vodili računa o nek' li I'leme umelo da čita govor tela kao i je/ i mogli da lažu, razumeli su nijanse i zn.
ni i i ni u
„Imam opštu sliku kako bi to trebalo da izgleda, ali i dalje nisam sigurna da će uspeti. Volela bih da se prvo ja provozam na tom sedišhi Ako ne uspe, ostaće mi čvrste i odlično napravljene motke za vuču koji ma ću najverovatnije pronaći neku drugu namenu", reče Ejla. Iako to nije bio odgovor na postavljeno pitanje, muškarci su bili zadovoljni. Pret postavili su da ne želi da najavi eksperimenat koji bi mogao da propadne Niko ne voli neuspehe. Ejla je zapravo

bila gotovo sigurna da će uspeli, ali nije znala hoće li Prva biti voljna da koristi sedište.
Džondalar je polako pošao ka njihovom logorištu, svestan da će ga ostali slediti. Ejla je ušla u zabran da smiri konje posle tolike gužve i uzbu đenja, i klimnuvši glavom stavila muškarcima do znanja da je svesna njiho vog odlaska. Potapšala je i pomilovala Sivku, razmišljajući kako je to lepa mlada kobila. Zatim je popričala s Trkačem i počešala ga tamo gde najvi še voli. Konji su veoma društvene životinje, vole da budu u društvu pripacl nika svoje vrste i onih kojima su naklonjeni. Trkač je bio u dobu kada bi sasvim sigurno ostavio svoju izabranicu i odjurio s krdom mladih pastuva, ali kako su Sivka i Njiska bile jedine njegove konjske drugarice, veoma se zbližio sa Sivkom i počeo zaštitnički da se ponaša prema mlađoj sestri.
Ejla je izišla iz zabrana i prišla Njiski, koja je strpljivo stajala upreg nuta u motke za vuču. Kada ju je žena zagrlila, kobila spusti glavu preko Ejlinog ramena. Uvek su na taj način iskazivale međusobnu bliskost. Džon dalar je kobili stavio i oglav, jer je njemu bilo lakše da je usmerava pomoću njega. Ejla je smatrala da bi trebalo da ga upotrebe dok Prva bude ispro bavala svoje novo prevozno sredstvo. Uhvatila je ular pričvršćen za oglav, i zaputila se ka njihovom obitavalištu. Kada je stigla do njega, muškarci su se već bili zaputili nazad ka glavnom logorištu, a Džondalar je u obitavalištu razgovarao sa zelandonom i držao očigledno zadovoljnu Džonejlu.
„Da je isprobamo?" upita Džondalar.
„Jesu li svi otišli?" upitala je krupna žena.
„Jesu, muškarci su otišli, a u logorištu nema nikoga", reče Ejla.

„Pretpostavljam da je onda ovo pravi trenutak", reče Prva.
Izišli su iz obitavališta. Sve troje su se osvrtali proveravajući ima li koga dok su prilazili Njiski. Zaobišli su konja.
Ejla iznenada reče: „Samo trenutak", i vrati se u letnje sklonište. Vratila se noseći mekani jastuk, koji je stavila na sedište napravljeno od nekoliko malih oblica čvrsto spojenih jakim konopcem. Uski naslon vertikalno postavljen na sedište, koji je bio napravljen na isti način, nije dozvoljavao jastuku da sklizne. Džondalar predade dete Ejli pa se okrenu zelandoni da joj pomogne.
Kada je sveštenica zakoračila na ukrštene drvene oblice od kojih je bio pravljen stepenik nadomak zemlje, elastične dugačke motke se malo savi-i Njiska koraknu napred zbog promené težine. Prva se brže-bolje povuče. „Konj se pomerio!" reče ona.
Ja ću je pridržan", reče Ejla.
Zaobišla je kobilu i uhvatila povodac jednom rukom dok je u dru-gn| dizala dete. Konj onjuši bebin stomačić, izmamivši bebi kikot, a majci mu li Njiska i Džonejla su bile stare poznanice i prijatno su se osećale 111 pored druge. Dete je često jahalo na konju, u majčinom naručju ili ih i iiljei od kože na ženinim leđima. Jahala je ona i na Trkaču sa Džonda-'ii. a stavljali su je i Sivki na leđa da bi se njih dve navikle jedna na itttiiMi ka/ume se, u tim prilikama ju je muškarac čvrsto držao. „Pokušaj ponovo", doviknu Ejla.
I i/ondalar ponudi Prvoj da se osloni o njegovu ruku pri penjanju, hra-
i usmehom krupnu ženu. Zelandona nije bila navikla daje iko hrabri l ni da nešto uradi. Obično je ona preuzimala na sebe dotičnu dužnost, i /alo mrko pogledala Džondalara, proveravajući da li se on to pokro-

lli l| .ki ponaša prema njoj. Istinu govoreći, srce joj je tuklo kao ludo iako inilva ne bi priznala da se plaši. Uopšte joj nije bilo jasno zašto je pri-MnIh na ovo.
Mlado drveće koje su upotrebili za motke ponovo je poleglo kada l'iva svom težinom stala na tanje, povezane oblice koje su sačinjavale
i.....I   Ovog puta, međutim, Ejla je umirila kobilu, a Prva je potražila
i ..... u Džondalarevom ramenu. Ispružila je šaku ka sedištu, takođe na-
l|i inim od oblica čvrsto povezanih oputom od sirove kože, okrenula se li duhom olakšanja sela na jastuk. Jesi li spremna?" doviknu Ejla. ..Irsi li?" Džondalar takođe tiho upita sveštenicu. I'ni postavljam da nikada neću biti spremnija." Kreni", nešto glasnije naloži Džondalar Ejli. '..mio polako, Njiska", reče Ejla pošavši napred s ularom u ruci. Konj povuče čvrste motke i Prvu medu Onima koji služe Veliku maj-nil|ii. Žena ščepa prednju ivicu sedišta čim je osetila da se kreće, ali u N pska uhvatila korak, uvidela je da uopšte nije strašno, mada i da-
.....|i puštala sedište. Ejla se osvrnula da vidi šta se dešava i primetila
i ilo sedi na stražnjim nogama i posmatra ih. Gde si bio? Nije te bi-i"!' dana, pomisli ona.
\ ofcnja nije glatko protekla, naleteli su na nekoliko ispupčenja i ru-¦ u |tdnom trenutku motka je upala u suvo korito potoka koji je pre-iiii u.led čega se putnica nagnula na levu stranu, ali je bilo dovoljno ' |l i samo malo okrene Njisku pa da se prevozno sredstvo ispravi. Upu-
ii i ka zabranu za konje.
1 11* I.u i je to bio osećaj. Krećeš se, a ne koristiš noge,

pomislila je 7 1 u i Ka/ume se, deci koju roditelji nose to nije ništa neobično, ?' ili odavno više nije mala da bi je neko nosio, i vožnja na oT rtu vršćenom za motke ne može se s tim poistovetiti. Kao mi ul, lamo gde je već bila, a ne unapred, kuda ide.
103
Pre nego što su stigli do zabrana za konje, Ejla napravi širok poluki it|i i pođe nazad ka logorištu Devete pećine. Ugledala je utrtu stazu koja je vo dila u drugom pravcu od onoga kojim su obično išli do glavnog logori .m Primetila ju je već i ranije i pitala se kuda vodi, ali nikada nije imala vrenu na da to ispita. Ovo je bila odlična prilika. Zaputila se ka stazi. Okrenula ;< i uhvatila Džondalarov pogled. Pokazala mu je glavom ka nepoznatoj stu zi, na šta je on odgovorio jedva primetnim klimanjem, u nadi da njihova pm nica neće ništa primetiti i da se neće usprotiviti. Ili nije primetila ili niji imala ništa protiv što je Ejla nastavila utabanim tragom. Vuk je do tada išud pored Džondalara na kraju povorke, ali je odskakutao do Ejle kada je pro menila pravac.
Prebacila je ular Njiski preko vrata, jer je konj tako lakše razabirao uputstva koja mu je slala nego kada je ular bio pričvršćen za oglav. Potom je stavila Džonejlu u nosiljku na leđima kako bi mogla da razgleda oko linu i oslobodi ruku.
Utabana staza vodila je do vodenog puta koji je D« veta pećina nazivala Zapadna reka, i nastavljala je da ga sledi još izvesim vreme. Upravo kada je Ejla počela da se pita da li bi trebalo da se vrati-, ugledala je nekoliko poznatih ljudi. Zaustavila je konja i otišla do Džonda lara i zelandone.
„Mislim da smo stigli do Pogleda na sunce, zelandono!" reče ona „Hoćeš li da navratimo? A ako hoćeš, da li bi da ostaneš na motkama /.i vuču ili da siđeš?"

„Pošto smo već ovde, mogli bismo i da svratimo. Ne verujem da ću u skorije vreme ponovo doći ovamo. Spremna sam da siđem. Nije vam lu še ovo pokretno sedište, ali je vožnja na njemu povremeno dosta trucka va." Žena ustade, osloni se o Džondalara da ne izgubi ravnotežu i side
„Misliš li da će ti biti zgodno da ga koristiš kada pođeš u obilazak svetih mesta koja želiš da pokažeš Ej li?" upita Džondalar.
„Mislim da bi moglo da posluži, bar tokom jednog dela Putovanja."
Ejla se osmehnu.
„Džondalare, Ejla, Zelandona!" pozva ih poznati glas. Ejla primeti osmeh na Džondalarovom licu dok se okretala. U susret su im dolazili Vilamar i Stevadal, vođa Dvadeset šeste pećine.
„Baš lepo od vas što ste odlučili da dođete", reče Stevadal. „Nisam bio siguran hoće li Prva moći da poseti Pogled na Sunce."
„Zelandone imaju pune ruke posla za vreme Letnjih sabora, ali ja se uvek trudim da iz učtivosti bar jednom obiđem Pećinu koja je domaćin sabora, Stevadale. Mi i te kako cenimo zalaganje domaćina", reče ona.
„Čast mi je", reče vođa Dvadeset šeste.
„1 zadovoljstvo", dodade žena koja je upravo stigla i stala pored Ste vadala.
Ejla je bila sigurna da je ta žena Stevadalova družbenica, iako je ra nije nije srela niti se sećala da ju je viđala u logorištu sabora. To ju je
du je bolje osmotri. Bila je mlađa od Stevadala, ali postojalo je tu ih Tunika je visila na njoj i bila je vrlo bleda i krhka. Ejla se pi-

il.....je bolesna ili možda pati zbog nekog strašnog gubitka. hi.igo mi je što ste došli", reče Stevadal. „Danela se nadala da će I l'ivu i upoznati Džondalarovu družbenicu. Ona zasad još nije u sta-iln ode ilo logorišta sabora. „Dti si mi rekao daje bolesna, došla bih ranije, Stevadale", reče Prva. N.iš zelandoni se brinuo o njoj", reče Stevadal. „Nisam hteo da te im /nam koliko posla imaš u vreme Letnjih sabora." i Ivck bih našla vremena za tvoju družbenicu." Mu/da kasnije, pošto se pozdraviš sa svima ostalima", reče Danela i .nula se okrenu visokom plavokosom muškarcu. „Volela bih da upo-i tvoju družbenicu, Džondalare. Toliko sam slušala o njoj."
i Ipo/.naćeš je", reče on i pozva Ejlu. Prišla je ženi ispruženih ruku, Mi inu okrenutim naviše. Bio je to tradicionalni pozdrav. Njime su iska-ulvorenost i pokazivali da nemaju šta da kriju. Onda je Džondalar
¦ I »ancla iz Dvadeset šeste pećine Zelandonaca, družbenice vođe, UI ilu, mogu li da predstavim Ejlu iz Devete pećine Zelandonaca..." Na-i >.. u na već poznati način sve dok nije stigao do „Štiti je duh Pećin-
iiii ilvcda."
ii u navio si da pomeneš da je 'Prijateljica konja i četvoronožnog i .a /ove Vuk'", dodade Vilamar smejući se. I'lliliu/io im se zajedno sa ostalim muškarcima koji su došli da po-lltl i i/oiulalaru da napravi nove motke za vuču. Pošto su već bili u bli-II iiii.ii je predložio da navrate u Pogled na Sunce, dom Dvadeset i.....n A-landonaca, koja je bila domaćin Letnjeg sabora. Domaćini
¦ i>.. \.ili da ostanu na čaju.
\.....a ljudi koja je ovde živela bila je u logorištu Letnjeg sabora,
| i koliko još bilo kod kuće, medu njima i vođina

družbenica koja l| i lim bolesna ili je bila bolesna, zaključila je Ejla, i zapitala se koli-¦ linču bolesna, i od čega boluje. Pogledala je zelandonu i videla da
l..... i l'ogledi su im se sreli i mada ni reč nisu prozborile, osećala
h i Hrvoj kroz glavu prolaze ista pitanja.
Moju imena i veze nisu ni izdaleka tako zanimljive, ali u ime Doni, <   ¦ 11.11k<¦ Zemlje, ovde si dobrodošla, Ejla iz Devete pećine Zelando-'1 *'' I >anela.
I 11 irbe pozdravljam, Danela iz Dvadeset šeste pećine Zelandona-
l   dok je prihvatala ženine šake. i -i lovor nije ništa manje zanimljiv od tvojih imena i veza", re" || 1 'u i oveka nagoni da razmišlja o dalekim mestima. Sigurno
i neke zanimljive priče. Volela bih da čujem neke od njil" i i' i |c morala da se osmehne. Bila je i te kako svesna ¦ i likuje od govora Zelandonaca. Većina ljudi bi se pra,
primećuje, ali je Danela bila tako šarmantna i otvorena da se odmah dop.i la Ejli. Podsetila ju je na Mamutovce.
Ponovo se zapitala koja je to bolest ili muka izazvala ovakvu telesnii slabost koja je bila u oštroj suprotnosti s njenom toplom ličnošću što || plenila. Pogledala je u zelandonu i shvatila da i Prva želi to da sazna, i da će se potruditi da otkrije pre nego što napuste logorište. Džonejla se u/vi poljila, pa Ejla pomisli da najverovatnije želi da vidi šta se to dešava i si kim to njena majka razgovara. Povukla je nosiljku s leda na grudi da bi piv mestila bebu na kuk.
„To mora da je tvoje dete Blagosloveno od Doni, Džonejla", reči Danela.
„Jeste."
„Divno ime. Dala si joj ime po Džondalaru i sebi?" Ejla

klimnu.
„Lepa je kao i njeno ime", reče Danela.
Iako to nije bilo očigledno, Ejla je umela da čita fini govor tela i nisu joj promakli nagoveštaj tuge u kratkotrajnom mrštenju i blaga nabra nost čela. Tog časa je shvatila zašto je Danela toliko slaba i tužna. Pobaci la je dosta kasno, ili je rodila mrtvu bebu, pomisli Ejla. Verovatno je imala tešku trudnoću i iscrpljujući porođaj, a sada nema čime da se podiči. Pola ko se oporavlja od napora kroz koje je prošlo njeno telo i žali za izgubljc nim detetom. Pogledala je u Prvu, koja je ispod oka proučavala mladu ženu Sigurno je došla do istog zaključka, pomisli Ejla.
Osetila je da joj se Vuk mota oko nogu i spustila pogled. Gledao ju je i tiho cvileo, stavljajući joj do znanja da nešto želi. Pogledao je Danelu. zatim vratio pogled na nju i ponovo zacvileo. Da li je osetio nešto kod vođine družbenice?
Vukovi osećaju slabost drugih. Kada žive u čoporu, obično napada ju najslabije, ali Vuk je uspostavio izrazito čvrstu vezu sa slabašnim polu plemenskim detetom koje je Nezija usvojila u vreme dok je bio još veoma mlad i dok se još vezivao za svoj čopor Mamutovaca. Vukovi iz čopora obožavaju mladunče, a Vukov čopor bili su ljudi. Znala je da ga privlače bebe i deca ljudi, a one za koje mu je njegova vučja priroda govorila da su slabi nije lovio, već se vezivao za njih kao što se divlji vukovi vezu ju za svoj podmladak.
Ejla je primetila da je Danela pomalo uplašena. „Mislim da Vuk želi da se upozna s tobom, Danela. Jesi li ikada dodirnula živog vuka?" upitala je.
„Razume se da nisam. Nikad nisam bila ni ovako blizu nekog vuka. Zašto misliš da želi da se upozna sa mnom?"
„Ponekad ga neki ljudi privuku. Voli bebe, Džonejla puzi po

njemu, vuče ga za dlaku i gura mu prstiće u oči i uši, ali njemu to nikada ne smeta. Isto ovako se ponašao kada je ugledao Džondalarovu majku po našem dolasku u Devetu pećinu. Želeo je da upozna Martonu."
I '(lit se log časa zapitala nije li Vuk osetio da žena koja je nekada i i ¦ dvodnica najveće Pećine Zelandonaca ima slabo srce. I i.i li bi želela da ga upoznaš?" .1.1 moram da uradim?" upita Danela. i naokolo su stajali i gledali šta se događa oni koji su došli u goste li 'Ih na sunce. Oni koji su znali Vuka i kojima njegovo ponašanje nije n ino osmehivali su se, ostali su bili zainteresovani, ali je Stevadal, lm družbenik, bio zabrinut. .Ni.,im siguran", reče on. „Nerc je povrediti", reče Džondalar.
I |l.i predade Džonejlu Džondalaru, pa povede Vuka do Danele. Uze
il u i poče da ih upoznaje. \ ni. prepoznaje ljude po mirisu i zna da je prijatelj svako koga mu inim na ovaj način." Vuk onjuši Daneline prste i liznu ih.
i ih.i .e osmehnu. „Jezik mu je gladak i mek." i mi neki delovi krzna", reče Ejla.
i 11 ii |c samo topao!" primeti Danela. „Nikada nisam dodirnula krzno iplniii lulu tlo sada. A ovde, baš na ovom mestu, osećam kako nešto
l Ih, iako žive životinje osećaju." Ejla se okrenu vodi Dvadeset šeste , l.nidonaca. „Da li bi i ti želeo da se upoznaš s njim, Stevadale?" ii" da ne, Stevadale", podstače ga Danela. rjlu prođe isti postupak i s njim, ali Vuk je izgleda jedva čekao da se
II im li Kada su nastavili ka Pogledu na sunce, išao je pored nje. Po-
ii . svi smestili, neki na panjeve, neki na kamenje sa

jastucima, ne-li l'osetioci su izvadili šolje iz vrećica pričvršćenih za trake oko pasa.
im i' poslužilo ono malo ljudi koji nisu bili otišli u logorište sabora, me-
.... I i.uielina i Stevadalova majka, koje su ostale da pomognu vođi-
llii i.....i i. Kada je Danela sela, Vuk se smestio pored nje, ali je ipak
i "u li i kn * Ejlu kao da traži dozvolu. Čim mu je klimnula, spustio je gla-' i'in/ene šape. Danela bi ga s vremena na vreme pomilovala.
i 11 u Iona je sela pored Ejle. Pošto je popila čaj, Ejla poče da doji iiu Nekoliko pripadnika Dvadeset šeste došlo je da popriča s Prvom ni il olitkinjom, a kada su konačno ostale same, zapodele su raz-
i '.meli.
lumin uiisak da je Vuk teši", primeti zelandona.
Mi slini da joj je to potrebno", reče Ejla. „Još je veoma slaba. Mi-'1 i. ili pobacila u poodmakloj trudnoći ili je donela mrtvorođenče, a lluii |e imala i veoma tešku trudnoću." i ' '
111 je zainteresovano pogledala. „Otkud ti to?"
m.isnu je mršava i slaba, i sigurna sam da već izvesno vreme bolu-i u' i" strašno muči, a nije mi promaklo ni da se rastužila kada je
primećuje, ali je Danela bila tako šarmantna i otvorena da se odmah dopa la Ejli. Podsetila ju je na Mamutovce.
Ponovo se zapitala koja je to bolest ili muka izazvala ovakvu telesnu slabost koja je bila u oštroj suprotnosti s njenom toplom ličnošću što je plenila. Pogledala je u zelandonu i shvatila da i Prva želi to da sazna, i da će se potruditi da otkrije pre nego što napuste logorište. Džonejla se uzvr

poljila, pa Ejla pomisli da najverovatnije želi da vidi šta se to dešava i sa kim to njena majka razgovara. Povukla je nosiljku s leda na grudi da bi pre mestila bebu na kuk.
„To mora da je tvoje dete Blagosloveno od Doni, Džonejla", reče Danela.
„Jeste."
„Divno ime. Dala si joj ime po Džondalaru i sebi?" Ejla klimnu.
„Lepa je kao i njeno ime", reče Danela.
Iako to nije bilo očigledno, Ejla je umela da čita fini govor tela i nisu joj promakli nagoveštaj tuge u kratkotrajnom mrštenju i blaga nabra nost čela. Tog časa je shvatila zašto je Danela toliko slaba i tužna. Pobaci la je dosta kasno, ili je rodila mrtvu bebu, pomisli Ejla. Verovatno je imala tešku trudnoću i iscrpljujući porođaj, a sada nema čime da se podiči. Pola ko se oporavlja od napora kroz koje je prošlo njeno telo i žali za izgublje nim detetom. Pogledala je u Prvu, koja je ispod oka proučavala mladu ženu Sigurno je došla do istog zaključka, pomisli Ejla.
Osetila je da joj se Vuk mota oko nogu i spustila pogled. Gledao ju je i tiho cvileo, stavljajući joj do znanja da nešto želi. Pogledao je Danelu, zatim vratio pogled na nju i ponovo zacvileo. Da li je osetio nešto kod vo dine družbenice? Vukovi osećaju slabost drugih. Kada žive u čoporu, obično napada ju najslabije, ali Vuk je uspostavio izrazito čvrstu vezu sa slabašnim polu plemenskim detetom koje je Nezija usvojila u vreme dok je bio još veoma mlad i dok se još vezivao za svoj čopor Mamutovaca. Vukovi iz čopora obožavaju mladunče, a Vukov čopor bili su ljudi. Znala je da ga privlače bebe i deca ljudi, a one za koje mu je njegova vučja priroda govorila da su slabi nije lovio, već se vezivao za

njih kao što se divlji vukovi vezu ju za svoj podmladak.
Ejla je primetila da je Danela pomalo uplašena. „Mislim da Vuk želi da se upozna s tobom, Danela. Jesi li ikada dodirnula živog vuka?" upitala je.
„Razume se da nisam. Nikad nisam bila ni ovako blizu nekog vuka. Zašto misliš da želi da se upozna sa mnom?"
„Ponekad ga neki ljudi privuku. Voli bebe, Džonejla puzi po njemu, vuče ga za dlaku i gura mu prstiće u oči i uši, ali njemu to nikada ne smeta. Isto ovako se ponašao kada je ugledao Džondalarovu majku po našem do lasku u Devetu pećinu. Želeo je da upozna Martonu."
I !1 i ,r log časa zapitala nije li Vuk osetio da žena koja je nekada
.l\mlnica najveće Pećine Zelandonaca ima slabo srce. „I>it li bi želela da ga upoznaš?" 1 i moram da uradim?" upita Danela.
I n lokolo su stajali i gledali šta se događa oni koji su došli u goste t|lfilii n.i sunce. Oni koji su znali Vuka i kojima njegovo ponašanje nije
II nm osmehivali su se, ostali su bili zainteresovani, ali je Stevadal, ih iliu/benik, bio zabrinut.
i ini siguran", reče on. i r je povrediti", reče Džondalar. i |l i predade Džonejlu Džondalaru, pa povede Vuka do Danele. Uze
.......I u i poče da ih upoznaje.
\ iik prepoznaje ljude po mirisu i zna da je prijatelj svako koga mu
.....ii n.i ovaj način." Vuk onjuši Daneline prste i liznu ih.
i ih.i r osmehnu. „Jezik mu je gladak i mek." i im i neki delovi krzna", reče Ejla.
i il " je samo topao!" primeti Danela. „Nikada nisam

dodirnula krzno i lom idu cio sada. A ovde, baš na ovom mestu, osećam kako nešto
Iii lako žive životinje osećaju." Ejla se okrenu vođi Dvadeset šeste l.iiulonaca. „Da li bi i ti želeo da se upoznaš s njim, Stevadale?"
i .lo tla ne, Stevadale", podstače ga Danela. i |i i prođe isti postupak i s njim, ali Vuk je izgleda jedva čekao da se i 111 u h Kada su nastavili ka Pogledu na sunce, išao je pored nje. Po-
..... vi smestili, neki na panjeve, neki na kamenje sa jastucima, ne-
.. 11 l'o.riioci su izvadili šolje iz vrećica pričvršćenih za trake oko pasa.
i poslužilo ono malo ljudi koji nisu bili otišli u logorište sabora, me-..... I >,inčima i Stevadalova majka, koje su ostale da pomognu vođi-
l»i iiici. Kada je Danela sela, Vuk se smestio pored nje, ali je ipak i Ini,io lijlu kao da traži dozvolu. Čim mu je klimnula, spustio je gla-. pružene šape. Danela bi ga s vremena na vreme pomilovala. ¦ i iinloiia je sela pored Ejle. Pošto je popila čaj, Ejla poče da doji iin Nekoliko pripadnika Dvadeset šeste došlo je da popriča s Prvom
.... iikolilkinjom, a kada su konačno ostale same, zapodele su raz-
I i.indi.
limun utisak da je Vuk teši", primeti zelandona.
ii Inu da joj je to potrebno", reče Ejla. „Još je veoma slaba. Mi-i. |i Ili pobacila u poodmakloj trudnoći ili je donela mrtvorođenče, a ...... |c imala i veoma tešku trudnoću."
1 i i Ju je /ainteresovano pogledala. „Otkud ti to?" Mi.i'.no je mršava i slaba, i sigurna sam da već izvesno vreme bolu-|)|

|| ih io strašno muči, a nije mi promaklo ni da se rastužila kada je pogledala Džonejlu. To me je nagnalo da pomislim da je imala tešku trud noću, i na kraju izgubila bebu", reče Ejla.
„Veoma pronicljiv zaključak. Mislim da si u pravu. I meni je nešlo slično palo na pamet. Možda bi trebalo da pitamo njenu majku. Volela bih da je pregledam kako bih bila sigurna da njen oporavak teče kako treba Ima lekova koji bi mogli da joj pomognu." Prva se okrenu Ejli. „Šta U ti predložila?"
„Lucerka je dobra za umor i peckanje pri mokrenju", reče Ejla, a on da zastade da razmisli. „Ne znam kako se zove, ali ima jedna biljka s crvenim bobicama koja je vrlo dobra za žene. Raste po zemlji kao lozica i lis tovi su joj zeleni preko cele godine. Ublažava grčeve za vreme mesečnice i može da zaustavi teško krvarenje. Podstiče i olakšava porođaj."
„Znam za tu biljku. Ponekad je tako gusta da obrazuje prostirku na tlu, a ptice vole njene bobice. Neki je zovu ptičja bobica", reče Prva. „Čaj od lucerke može da povrati snagu, kao i uvarak od korenja i kore narda..." Zastala je kada je primetila zbunjenost na Ejlinom licu. „To je jedan visu ki grm s velikim listovima i ljubičastim bobicama... cvetovi su sitni, zelen kastobeli... Pokazaću ti ga jednom. Može da pomogne ako vreća u koji>i se nalazi beba u ženi spadne, sklizne s mesta. Zato bih htela da je pir gledam, da bih znala šta da joj dam. Zelandoni iz Dvadeset šeste je dobai iscelitelj uobičajenih bolesti, ali možda ne zna dovoljno o ženskim boljka ma. Moraću da porazgovaram s njim pre nego što pođemo odavde."
Muškarci koji su došli da pomognu u pravljenju motki za vuču, i koji su posle toga pošli u goste skloništu Dvadeset

šeste pećine, zadržali su se tek koliko je pristojnost nalagala. Čim su popili čaj ustali su s namerom da krenu. Prva je zaustavila Džoharana. Džondalar je bio s njim.
„Da li bi otišao do nastambe zelandona i pokušao da nađeš zelandoni ja iz Dvadeset šeste?" tiho ga je upitala.
„Stevadalova družbenica nije dobni i volela bih da znam možemo li nešto da učinimo za nju. On je dobar isce litelj, i možda je učinio sve što se učiniti može, ali moram da porazgova ram s njim. Mislim da je u pitanju neki ženski problem, a mi smo žene..." Ostalo je ostavila nedorečeno.
„Zamoli ga da dođe ovamo. Sačekaćemo ga."
„Da ostanem sa vama?" upitao je Džondalar dve žene.
„Zar nisi nameravao da odeš do polja za vežbanje?" upita ga Džoharan
„Jesam, ali ne moram."
„Samo ti pođi, Džondalare. Mi ćemo same doći", reče Ejla očešavši obraz o njegov.
Dve žene su se potom pridružile Daneli, njenoj majci i majci njenog družbenika, i još nekim drugima. Kada je video da Prva i njena akolitki nja nemaju nameru da odu, i Stevadal je ostao. Glavna zelandona je umela vesto i neprimetno da otkrije šta nije u redu sa ljudima, i ubrzo je sazna la da je Danela zaista bila trudna i da je rodila mrtvorođenče kao što su i podozrevale, ali je naslućivala da dve starije žene nešto prećutkuju, nešto
Mu (¦ im.ilo veze s Danelom i Stevadalom. Bilo je tu još nečega, što nisu ¦ l.i otkriju. Donijera će morati da sačeka Dvadeset šestog. Žene su
iliiviemenu ćaskale. Džonejla je išla iz ruke u ruku. Iako u početku ni|. i, li l.i da je uzme, Danela je na kraju dugo zadržala malenu. Vuk je bio

hi ih je uz njih dve.
I ll.i je skinula Njiski motke za vuču i pustila je da pase. Kada se vra-i ih mi počele da je ispituju o konju i o tome kako je došla do njega. |i ohrabrila Ejlu da im ispriča. Bila je sve bolja u pričanju priča i 11 |r da očara slušaoce, naročito kada bi zanjištala kao konj i riknu-iii lav. Upravo kada je završavala priču, pojavio se zelandoni iz Dva-(%»••• l livste.
i [i milo mi se da sam čuo poznatu lavlju riku", reče on pozdravivši •iimi osmehom.
I |la nam je pričala kako je usvojila Njisku", reče Danela. „Kao što Htu l mislila, puna je priča koje plene pažnju. Pošto sam čula ovu, želela
i i i njem još koju."
I'iva je jedva čekala da krene, iako to nije pokazivala. Bilo je sasvim 'u da Prva medu Onima koji služe Velikoj majci Zemlji poseti vođu im domaćina Letnjeg sabora i njegovu družbenicu, ali čekalo ju je mno-
Ii Obred Prvih zadovoljstava trebalo je da se održi dan posle na-¦i\ .1 odmah potom i Prvo udruživanje ove sezone. Iako će se pred kraj ¦uli/ali još jedna ceremonija Udruživanja, za one koji budu želeli to
Ih i. i u pre povratka u zimska skloništa, prva je bila bez pogovora naj-l uajposećenija. Još je mnogo šta trebalo pažljivo osmisliti. Kada su se * * mm uzmuvali jer im je ponestalo čaja i otišli da skuvaju novi, Prva na akolitkinja uspele su da odvedu Dvadeset šestog na stranu i porazgo-i|u njim u četiri oka. „Sa/.nale smo da je Danelina beba rođena mrtva", reče Prva, „ali si-i ..mi da se još nešto dogodilo. Volela bih da je pregledam i vidim u 11 nekako da joj pomognem." I »uboko je uzdahnuo i namrštio se.

„11 pravu ste, ali nije to samo mrtvorođenče", reče Dvadeset šesti, i.. 11, i je dvoje-rođenih-zajedno, ili bi ih imala, mađutim ne samo da su (•ili rođeni zajedno, bili su i spojeni."
I|la se setila da se to isto dogodilo jednoj ženi u Plemenu. Rodila je po je ne bebe, bilo je strašno. Jadna Danela.
„Jedno je bilo normalne veličine, a drugo mnogo manje i nije bilo do 11 razvijeno. Delovi tog drugog bili su spojeni za prvo." Dvadeset šesti
nastavi: „Drago mi je što u njima nije bilo daha, jer bih morao da im gl oduzmem. To bi bilo strašno za Danelu. Mnogo je iskrvarila i iznenadni sam da je uopšte preživela. Mi - njena majka, Stevadalova majka i ja odlučili smo da ne kažemo ni jednom ni drugom. Plašili smo se da bi || svaka naredna trudnoća mnogo više uznemirila kada bi to znala nego akđ. bude mislila da se dete rodilo mrtvo. Slobodno je pregledaj ako želiš, ali to se dogodilo pre dosta vremena, krajem zime. Dobro je zacelila, samo !0 treba da povrati snagu, i preboli. Vaša poseta bi mogla u tome da joj ponio gne. Video sam da je držala Ejlinu bebu, i mislim da je to dobro. Izgleda da te već smatra prijateljicom, Ejla, a tvog vuka prijateljem. Možda će sa da dobiti želju da ode na Letnji sabor."
„Džondalare!" pozva ga Ejla kada su se ona i Prva vratile u logorišir Devete pećine. „Sta ćeš ti ovde? Mislila sam da ćeš otići do logorišta Lel njeg sabora.
„Upravo sam krenuo", reče on. „Odlučio sam da obiđem Trkača i Siv ku dok sam ovde. Nisam provodio mnogo vremena sa Trkačem, oboje i/ gleda uživaju u društvu. Sta ćeš ti ovde?"
„Htela sam da pustim Njisku da nahrani Sivku dok ja dojim

Džonei lu. Nameravala sam da ostavim Njisku ovde, ali smo onda zaključile dl bi zelandona mogla da se odveze do logorišta na motkama za vuču", reči Ejla.
Džondalar razvuče usta u osmeh. „U tom slučaju ću vas sačekati. „Mo gao bih i ja da odjašem s tobom do logorišta, na Trkaču."
„Moraćemo da povedemo i Sivku", reče Ejla i namršti se, ali se vee narednog trenutka osmehnu. „Možemo da joj stavimo mali oglav koji si jqj napravio, počela je da se navikava na njega. A možda bi bilo dobro za nju da se polako navikava i da bude u blizini ljudi koje ne poznaje."
„Kakva će to predstava biti", primeti zelandona. „Mislim da će m| se dopasti. Bolje nego da svi zure samo u mene."
„Trebalo bi da povedemo i Vuka. Većina je videla životinje, ali ni kada zajedno. Još ima onih koji ne veruju da Njiska dozvoljava Vuku dl priđe njenom ždrebetu. Ako vide da Sivki ne preti nikakva opasnost od njega, možda će shvatiti da nije pretnja ni za njih", reče Ejla.
„Osim ako neko pokuša tebe da povredi", dodade Džondalar, „ili Džo nejlu."
Džaradal i Robenan utrčaše u letnje prebivalište vođe Sedme pećine „Vimare! Tona! Dođite da vidite!" povikao je Džaradal.
„Da, dođite da vidite!" kao odjek je ponovio Robenan. Dečaci su sido pre nekoliko trenutaka igrali ispred prebivališta.
„Doveli su sve konje, i Vuka, a zelandona jaše! Dođite da vidite!' vikao je Džaradal.
„Smirite se, dečaci", upozorila ih je Martona, pitajući se šta je Džara dal hteo da kaže. Nemoguće da zelandona sedi na konju.

I >im11 da vidiš! Dođi da vidiš!" drala su se oba dečaka, a Džaradal 'I iiSuvao da podigne očevu majku sa jastuka na kome je sedela. Onda krenuo ka Vilamaru. „Dođi da vidiš, Vimare." Murtona i Vilamar su bili došli kod Sergenara i Džejvene da porazgo-
.....ivom učešću u predstojećoj ceremoniji. Sve sadašnje i bivše vođe
voj mali doprinos. Poveli su Džaradala da ne bi smetao majci. Prole-kuo i obično, bila zauzeta smišljanjem obroka za dotični događaj. Sola-l trudna družbenica Ramara i njen sin Robenan, koji je bio Džaradalov || i drug, pošli su sa njima da bi dečaci mogli da se igraju. I lola/.imo", reče Vilamar pomažući svojoj družbenici da ustane. Si igenar odgurnu zavesu koja je zastirala ulaz i svi nahrupiše napo-
.....kao ih je nesvakidašnji prizor. Džondalar na Trkaču vodio je Sivku,
|l juhala na kobili s Džonejlom u nosiljci na grudima. Njiska je vukla
I na kojima je sedela Prva, okrenuta unazad. Vuk je tabanao pored , Svi zajedno su se zaputili ka nastambi zelandona. Većinu ljudi i dalje
......idivalo kad vide ljude na konjima, da i ne pominjemo vuka koji
..... trčkara pored njih. Ali videti Prvu među Onima koji služe Veli-
n|ku Zemlju na sedištu koje vuče konj, bilo je ravno čudu. Povorka je prošla prilično blizu logorišta Sedme pećine i mada su Mar-Vllamar i svi ostali iz Devete pećine dobro znali životinje, i oni su
i u čudu kao i svi ostali. Prva je uhvatila Martonin pogled i dostojan-

ii ic osmehnula, ali Martoni nije promakla iskra vragolastog oduševlje-D njenom pogledu. Ovo nije bila obična parada, ovo je bio spektakl,
u zelandone u nečemu uživale, onda su to bili spektakli.
Kada su do ulaza u veliko prebivalište, Džondalar stade i propusti Ejlu i Njisku .»Ih i zaustave se ispred njega, a onda je sjahao i ponudio ruku Prvoj. 111 loga što je bila ogromna, ustala je sa sedišta i sišla krajnje gracio-
II a vršeno svesna da je svi posmatraju, krajnje dostojanstveno ušla blvulište.
lo smo mu znači pomogli da napravi", primeti Vilamar. „Kazao je "i,i da napravi veoma čvrste motke za vuču sa policama. Nisu mu
i.....rbne nikakve police, ali se pametno dosetio. Nikom od nas nije
II i pamet da će se police pretvoriti u sedište za zelandonu. Moraću da luni kakvo je osećanje kad sediš na sedištu koje vuče konj."
\ ilo hrabro od nje što se odlučila na to. Nisam sigurna da bih ja 11 da probam."
I ti bih!" uzviknu Džaradal uzbuđeno. „Tona, misliš li da će mi Ejla "lm da sedim na sedištu na motkama i da me Njiska vuče?" ,1 ja bih to voleo", reče Robenan.
Mladi su uvek voljni da probaju nešto novo", reče Ramara.
H.iš se nešto pitam koliko se sličnih razgovora trenutno vodi u Ioni primeti Sergenar. „Ako dozvoli jednom dečaku u logorištu, i svi i 11' tražiti isto."
„Kao i popriličan broj dcvojčica", dodade Martona.
„Da sam na njenom mestu, sačekala bih da se vratimo u Devetu pc činu", reče Ramara. „Tamo će manje-više moći da stavi jedno ili dvoji dece kobili na leda dok je ona vodi

unaokolo, isto ovako kao sada."
„Prizor je ipak neviđen. Sećam se kako sam se osećao kada sam prvi put video te životinje. Ume da bude zastrašujuće. Zar nam Džondalar nijl pričao da su ljudi bežali od njih dok su se vraćali ovamo? Nama koji sinu se navikli na njih, sada samo deluju prilično upečatljivo", reče Vilamai.
Nisu svi bili prijatno iznenađeni ovom predstavom. Marona je bila sira šno ljubomorna, jer je volela da ona bude u središtu pažnje. Okrenula se ro đaci Vilopi i primetila: „Nije mi jasno kako iko može da bude u blizini tih prljavih životinja sve vreme. Kada joj priđeš, oseća se na konja, a čula sam i da spava sa tim vukom. Odvratno."
„Spava i sa Džondalarom", reče Vilopa, „čula sam da on više ne že li da deli Zadovoljstva ni sa jednom drugom."
„Neće to dugo potrajati", reče Marona ošinuvši Ejlu otrovnim pogledom. „Poznajem ga. Vratiće se u moj krevet. Obećavam ti."
Brukeval je video da rođake razgovaraju, i nije mu promakao opaki pogled kojim je Marona počastila Ejlu. U njemu su se borila suprotna ose ćanja. Znao je da nema nade, ali voleo je Ejlu i želeo je da je zaštiti od zlobne žene koja je bila i njegova rođaka. Dobro je znao koliko je bola u stanju da nanese, jer je to osetio na vlastitoj koži. Takođe se plašio da bi Ejla mogla ponovo da nagovesti da je on Tupoglavi, a to ne bi mogao da podnese, iako je znao da ona to nije mislila pogrdno kao većina. Nikada nije pogledao u uglačano crno drvo koje je vraćalo odraze, ali ponekad bi na trenutak uhvatio svoj odraz u mirnoj vodi i bilo mu je mrsko ono šio je video. Dobro je znao zašto ga ljudi nazivaju tim odvratnim imenom, ali mu je bila nepodnošljiva i sama pomisao da bi u tome moglo biti istine

I Madroman je namršteno posmatrao Ejlu i Džondalara. Nije mu se dopadalo što Prva poklanja Ejli toliko pažnje. Da, bila je njena akolitki nja, ali smatrao je da nije u redu što ona, koja bi trebalo da nadgleda sve akolite, nju toliko ističe na Letnjem saboru gde su svi zajedno. Razume se, Džondalar mora da bude u središtu dešavanja.
Zašto je morao da se vrati kući? Bilo je mnogo bolje dok taj grmal| od klipana nije bio ovde. Imao je čak sreće da ga zelandoni iz Pete pećine uzme za akolita, mada je mislio da će do sada već postati zelandoni. Ipak. šta je i mogao da očekuje dok je Debela glavna? Smisliću već nešto, raz mišljao je.
Laramar je okrenuo leđa svemu tome i udaljio se zadubljen u misli Dosta se nagledao tih konja i vuka, naročito vuka. Sto se njega tiče, žive li su preblizu njegovog prebivališta u Devetoj pećini, i tako brzo su se pro širili da su konji već boravili s druge strane njegovog doma. Pre nego šio su došli, mogao je da preseče preko zemljišta koje su zauzeli. Sada je kad
Vliu'ii kući morao da ih zaobilazi u širokom luku kako bi izbegao vu-1 ukoliko navrata kada se suviše približio, životinja se razbcsncla, titilu nos i iskezila se, kao da celo mesto njoj pripada.
i li mi loga, ona mu se mešala u život, svraćala je kod njega, donosila n III prekrivače, glumeći finoću, a zapravo ga je proveravala. Sada ni-
.....ii ni sklonište u koje bi mogao da ode. To jest, nije imao sklonište u
i osećao dobrodošao. Deca su se ponašala kao da je njihovo. Ali to i 'ii' bilo njegovo ognjište, a šta radi u svom ognjištu to se nje ne tiče. '.hvom te su postojala daleka skloništa za

muškarce. On je zapravo vo-1 i Im navi u njima. Noću ga nisu budili ni dečji plač niti pijana družbeni-i|.i bi zapodenula svađu čim bi ušla. U dalekom skloništu za muškarce i ni |o trenutno bio, boravili su uglavnom stariji ljudi koji nisu gnjavili druge. Nije bilo veselo i bučno kao u dalekim skloništima mla-l 1...... taraca, ali ako bi nekom drugaru iz skloništa ponudio barmu, ovaj
i • unio prihvatio da pije s njim. Baš šteta što nema dalekih skloništa lim I,uve u Devetoj pećini.
I 11.i je na Njiski, koja je vukla motke, polako obišla veliku nastambu HM Iona i zaputila se kroz logorište Letnjeg sabora nazad otkuda je i do-i1 ondalar ju je sledio vodeći Trkača i Sivku. Oblast u kojoj je bilo podig-
¦ I o)'oiišlc letnjeg sabora, nazvano Pogled na sunce po nazivu obližnje
¦ "¦ * rsto je korišćena za velika okupljanja. Kada je padala kiša i tle
I n ¦ ichno blatnjavo, donošeno je iz reke i sa obližnjih stena kamenje za lim iv.inje. Svake godine dodavano je sve više kamenja tako da se sa-
logorište prostiralo na velikoj površini popločanoj kamenjem, i nla su izišli izvan granica Logorišta, ostavili za sobom kamenje za li* i\ iinje i našli se usred polja trave koje je plavila reka, Ejla stade. „Haj-
II l inemo Njiski motke za vuču i pustimo konje da malo pasu", reče I • Mislim da neće daleko odlutati, a možemo i da im zazviždimo da se
11 * * budemo morali."
< iillu na ideja", reče Džondalar. „Većina ljudi zna da ne treba da ih illin nko jedno od nas nije u blizini, a možemo i da ih obilazimo. Skinuću ini l uglave."

Dok su se starali o konjima, ugledali su Lanidara. Još je nosio svoj 1 ni držač za bacač koplja. Mahnuo im je i zviznuo u znak pozdrava, i1 l ¦ i i Trkač su mu otpozdravili njištanjem.
/Vleo sam da vidim konje", reče on. „Prošle godine sam voleo da i in.iiiam i upoznajem, ali ovog leta uopšte nisam bio s njima. Nisam
.......i Njiskinu bebu. Mislite li da će me se setiti?"
Hoće. Odgovorili su na tvoj zvižduk, zar ne?" reče Ejla. i uaboru tunike doneo je nekoliko osušenih kriški divlje jabuke, kori unulio prvo mladom pastuvu, zatim njegovoj majci. Jeli su mu iz ru-
ii ,ik je potom čučnuo i ispružio dlan s kriškom jabuke prema maloj •ii l1 početku se držala Njiskinih stražnjih nogu. Iako je još sisala, Sivka
je već počela i travu da mulja po ustima oponašajući majku. Bilo je oči gledno da je zanima šta joj to dečak nudi. Lanidar je bio strpljiv, i posh izvesnog vremena, ždrebe je polako krenulo ka njemu.
Kobila ga je posmatrala, ali nije ni hrabrila ni zadržavala mladunče Sivkina znatiželja je na kraju prevagnula i ona onjuši Lanidarovu otvorenu šaku da vidi šta on to ima u njoj. Uzela je komadić jabuke, i ispustila ga Lanidar ga je podigao i pokušao ponovo. Iako nije bila ni izdaleka iskusna kao njena majka, ipak je uspela uz pomoć sekutića, pokretljivih usana i jezika da uzme u usta parče jabuke i zagrize. Za nju je to bilo novo isku stvo, i novi ukus, ali ipak ju je više zanimao Lanidar. Osvojio ju je čim je počeo da je miluje i češka po omiljenim mestima. Kada je ustao, osmehi vao se od uva do uva.
„Nameravali smo da ostavimo konje u polju, i da ih s

vremena na vreme obilazimo", reče Džondalar.
„Rado ću paziti na njih, kao što sam to radio i prošle godine", reče Lanidar. „Ako iskrsne kakva nedaća, potražiću vas ili zviznuti."
Ejla i Džondalar se pogledaše i osmehnuše. „Zahvalna sam ti zbog to ga", reče Ejla. „Nameravala sam da ih ostavim ovde da se ljudi naviknu da viđaju konje, a konji prestanu da se plaše nepoznatih ljudi, posebno Siv ka. Ako se umoriš ili budeš morao da odeš, glasno zvizni ili potraži jedno od nas da nam kažeš."
„Hoću", reče on.
Sada su mogli mirne duše da ostave konje na tom polju. Kada su sc uveče vratili da pozovu Lanidara da obeduje s njihovom Pećinom, zatekli su nekoliko mladića i devojaka, među kojima je bila i Lanoga s najmlađom sestrom Loralom. Prošle godine Lanidar je pazio životinje u zabranu i na po Iju prilično blizu logorišta Devete pećine, koje se pak nalazilo podalje od glavnog logorišta. Retko ko je tamo odlazio, a ni on tada nije imao mnogo prijatelja. Međutim, od kada se izveštio u baratanju bacačem koplja, i redov no odlazio u lov, stekao je viši status. Takođe je stekao i nekoliko prijatelj a, izgleda, i nekoliko obožavateljki. Mladi su se zabavljali i nisu primetili l.\ lu i Džondalara. Džondalaru je bilo drago što vidi da se Lanidar ponaša kraj nje odgovorno. Nije dozvoljavao skupini mladih da u bilo kom trenutku okruže konje, naročito Sivku. Očigledno je posetiocima dozvoljavao da ili miluju i češkaju, ali je puštao samo po jedno ili dvoje da im priđu. Izgleda da je osećao kada bi se konji umorili od tolike pažnje i želeli samo da pa su, jer je krajnje odlučno rekao jednom mališanu da ih ostavi na miru. Njih dvoje nisu znali da je nešto ranije oterao

nekoliko mladića koji su se suvi še raspojasali, zapretivši im da će ih tužiti Ejli koja je, podsetio ih je on akolitkinja Prve među Onima koji služe Veliku majku Zemlju.
Zelandonama su se ljudi obraćali kada im je bila potrebna pomoi sve vrste pomoći, i mada su ih uvažavali, često i štovali, a mnoge i voleli, svako osećanje koje su gajili prema njima bilo je obojeno izvesnim strahom
/rlandone su poznavale drugi svet, svet duhova, strašno mesto na koje je •mrk odlazio kada elan - životna sila - napusti njegovo telo. Posedovale II i druge moći koje su prevazilazile one uobičajene. Mladi su često širili ine, a posebno su dečaci voleli da plaše jedni druge pričama o tome i i ve zelandone mogu da urade, naročito njihovim muškim delovima, ako ili neko od njih naljuti.
Svi su znali da je Ejla naizgled normalna žena, koja ima družbenika i Ih'Ihi, ali ona je bila i akolitkinja, pripadnica zelandonije, i strankinja. Bilo dovoljno da je čuju kako govori pa da postanu svesni njene neobičnosti Injenice da dolazi s nekog drugog, veoma udaljenog mesta, koje se na-lii/i mnogo dalje nego što je iko od njih putovao, osim Džondalara. Ejla je i.ikode posedovala mnoge neobične sposobnosti, a jedna od njih bilo je i 1 ni 'davanje konja i vuka. Ko zna šta je sve u stanju da uradi? Neki su čak i1 nndalara gledali popreko, iako je rođen kao Zelandonac, zbog čudnog |mniišanja koje je stekao tokom odsustvovanja.
..Pozdravljam vas, Ejla i Džondalare, i Vuče", reče Lanidar nateravši Uđi od mladih posetilaca koji ih nisu primetili gde dolaze da se naglo okre-1111.111 su utisak da su se samo stvorili tu. Ali Lanidar je znao da do-l.i/i l'riinetio je promenu u ponašanju konja, lako je bilo već prilično mra-ivotinje su osetile da se približavaju i pošle ka njima.

„Pozdrav, Lanidare", reče Ejla. „Tvoja majka i baka su u logorištu Sed-
i.....ie, kao i najveći deo Devete pećine. Pozvan si da obeduješ s njima."
„Ko će paziti na konje?" upita on sagnuvši se da pomiluje Vuka koji ..... i" prišao.
..Mi smo već jeli. Vratićemo ih u naše logorište", reče Džondalar. .Hvala ti što si pazio na njih, Lanidare", reče Ejla. „Cenim tvoju politi M' "
I'opalo mi se, čuvaću ih kad god zatreba", reče Lanidar. Videlo se i iskren. Ne samo da je uživao da bude pored životinja, već mu je pri-i pažnja koju mu je to donosilo. Nekoliko znatiželjnih mladića i devoja-i i lo je da ga obiđe, upravo zahvaljujući tome što mu je bilo povereno uvn /ivotinje.
Kuda je Prva među Onima koji služe stigla u logorište Letnjeg sabo-i   u se kao i uvek uzmuvali. Uobičajene glavobolje pratile su i i iHliSnje obrede Prvih zadovoljstava, ali nijedna se nije mogla meriti sa uh od prošle godine kada je Džanida zatrudnela pre Prvih obreda. Donu muku im je zadala i Peridalova majka, koja se protivila udruživanju u ni.i s mladom ženom. Majčino protivljenje nije bilo sasvim bez osno-i u njen sin mogao da izbroji samo trinaest godina i jednu polovinu, liildii je mogla da izbroji samo trinaest. Niji- međutim posredi bila samo njihova mladost. Iako Peridalova maj-i Mela to da prizna, Prva je bila sigurna da se protivila i zato što je i na podelivši Zadovoljstvo pre Prvih obreda izgubila status. Ipak,
Džanida je samim tim što je bila trudna i dobila na statusu. Neki stariji muškarci bili bi i više nego voljni da joj ponude svoje ognjište i prihvate njeno dete, ali je ona želela Peridala,

jer je samo s njim podelila Zadovolj stva, i ne samo zato što ju je uporno saletao, već zato što ga je volela

Posle Prvih obreda, bilo je vreme da se održi i Prvo udruživanje to ga leta. Međutim, u blizini je primećeno veliko krdo bizona i vođe su od lučile da pođu u lov pre obreda udruživanja. Džoharan je porazgovarao o tome sa Prvom i ona se složila da odloži ceremoniju.

Jedva je čekao da im Džondalar i Ejla jašući na konjima pomognu <l.i uteraju bizone u zabran podignut za životinje. Vrednost bacača koplja mu gla je da dođe do izražaja u lovu na one koji izbegnu ograđenu zamku. Vo đa Devete pećine neprestano je govorio ljudima da pomoću bacača mogu da izbace koplje sa veće i bezbednije udaljenosti. Mnogi od onih koji su ima li prilike da vide bacače na delu već su se bili opredelili za njih. Na Saboru nije bilo čoveka koji nije čuo za lov na lavove, a učesnici lova na lavove oduševljeno su pričali o opasnom sučeljavanju sa životinjama.

Posebno su mlađi lovci bili uzbuđeni zbog novog oružja, ali i nema lo onih starijih. Jedino lovci koji su bili veoma vesti u bacanju koplja ni kom nisu pokazivali naročito oduševljenje. Oni su se dobro snalazili u lovu i ovako i nisu bili radi da uče nešto novo u poodmaklom životnom dobu Kada se lov konačno završio, i meso i kože bili pripremljeni za čuvanje ili odloženi za dalju obradu, Prvo udruživanje je već dosta kasnilo i mnogi ma to nije odgovaralo.

Osvanuo je i dan zajedničkog Obreda udruživanja. Bio je vedar i ja san, i atmosfera iščekivanja ispunila je celo logorište, a ne samo one zbog kojih je obred bio upriličen. Svi su jedva čekali tu proslavu, i svi su u njoj učestvovali. Svi prisutni na Letnjem saboru trebalo je da odobre udruživa nje mladih parova. Udruživanje je podrazumevalo promenu

imena i veza. i to ne samo mladih parova i njihovih porodica. U izvesnoj meri menjao se status gotovo svih ljudi, nekih više, a nekih manje, u zavisnosti od toga koliko su bili bliski s mladim parovima.

Prošlogodišnji Obred udruživanja bio je veoma stresan za Ejlu. Ne samo zato što je to bio njen Obred udruživanja, već i zato što je tek bila došla da živi među ovim ljudima i bila u središtu pažnje. Želela je da je Džondalarov narod zavoli i prihvati, i pokušavala je da se uklopi. Većina ju je i prihvatila, ali ne svi.

Ove godine su vođe, bivše vođe i zelandone bili strateški raspoređeni da bi Prva od prisutnih dobila zadovoljavajući odgovor kada ga zatraži, to jest, da se svi slože. Prva nije bila zadovoljna što su neki prošle godine okle vali kada je zatražila potvrdu za Ejlu i Džondalara, i nije želela da im to pre đe u naviku. Volela je da njene ceremonije proteknu glatko.

Svi su jedva čekali propratne proslave. Ljudi su pripremali najbolja jela i oblačili najbolju odeću, jer proslava udruživanja nije bila radosni događaj

• /.i one koji su se udruživali, već i prava prilika da se upriliči Pro-i. > Majke. Svi su podsticani da iskažu poštovanje prema Velikoj majci 111111 iako što će podeliti Njen dar Zadovoljstva, udružujući se i sjedinja-i|ih i i eslo koliko god su to u stanju, i to sa onima koje odaberu. Jedino i Iillo bilno da osećanja budu uzajamna.

I 111 < 11 su podsticani da iskažu poštovanje prema Majci, ali niko to od H|)h ni|<- izričito zahtevao. Izdvojene su određene oblasti za one koji nisu li ila učestvuju. Od dece se nikada nije tražilo da uzmu učešća, ali ako I i od njih oponašali odrasle, to bi obično izazvalo popustljive osmehe. 1

< od odraslih jednostavno nisu bili raspoloženi, to se posebno odnosili ' bolesne, povređene, one koji su se oporavljali od nesrećnih slučajeva diiosiavno bili umorni, na žene koje su nedavno rodile, ili su imale
¦ uh u i krvarile. Nekoliko zelandona koje su prolazile kroz izvesna n|.i šio su zahtevala da se izvesno vreme suzdržavaju od Zadovoljsta-
• dobrovoljno se javilo da čuvaju malu decu i pomažu ostalima.
i >ua koja je Prva sedela je na tronošcu u nastambi zelandona. Pro-itiilii !• poslednji gutljaj čaja od cvetova gloga i mačje metvice i objavila:
u im je." Predala je praznu solju Ejli, ustala i otišla u dubinu skloništa u ilo)'. sporednog, delimično prikrivenog ulaza, zakamufliranog sa spo-ii|i sirane konstrukcijom na kojoj su obično držali dodatna drva. I'.jlu je pomirisala solju, ne razmišljajući i iz navike, i gotovo isto (m^h nesvesno prepoznala je sastojke i pomislila da Prva verovatno ima
¦ mru. Mačja metvica, višegodišnja biljka koja zna da izraste do visi-nuk.i i ima dlačice na listovima i pršljenaste bele, ružičaste i purpurne
Inu , mogla je da posluži kao blago sredstvo za umirenje, jer je smanjivala iiiipeiosl i ublažavala grčeve. Pitala se zašto je stavila glog. Možda joj hip ni.io njegov jak ukus, ali Prva gaje stavljala i u lek koji je spravlja-
i......li. Ejla je sada znala da zelandona Džondalarovoj majci daje lekove
mišić u njenim grudima koji je pumpao krv. Slične srčane miši-"l.il.i je i kod životinja koje je lovila i potom čerečila. Glog mu je po-io da kuca snažnije i pravilnije. Spustila je solju i izišla na glavni ulaz. Napolju ju je čekao Vuk, koji ju

je pogledao kao da nešto očekuje. I u ii 11 a se, pomerila Džonejlu koja je spavala u nosiljci od kože i čuč-Miild pnil životinju. Uzela je njegovu glavu u šake i zagledala mu se u oči. veoma mi je drago što sam te našla. Svakog dana koji provedeš sa
ii daješ mi tako mnogo", reče ona i promrsi njegovu čupavu dlaku. Žalim itUi|iin čelom dodirnu njegovo. „Ideš sa mnom na Obred udruživanja?" Vuk |u je i dalje gledao. „Možeš ako hoćeš, ali mislim da će ti brzo dosa-i.ii Kolje da pođeš u lov." Ejla ustade. „Možeš da ideš, Vuče. Samo na-
i lovi za svoju dušu", reče ona pokazavši rukom ka granici logorišta. .u |e malo gledao, a onda se tromo udaljio.
I 11. i je obukla istu odeću koju je nosila kada se udružila s Džonda-ni Njena odeća za udruživanje provela je na Putu godinu dana, koliko i
oni, jer ju je donela iz doma Mamutovaca, daleko na istoku, do doma Džon dalarovog naroda, Zelandonaca, čija se teritorija protezala sve do Velikih voda Zapada. Prvo udruživanje mnoge je podsetilo na ono od prošle go dine. Neki su zapazili Ejlinu neobičnu odeću kada se ponovo pojavila u njoj, a neki su se setili primedbi koje su tada izneli na njen račun. Iako obi čno nisu otvoreno govorili o tome, Prva je znala da joj najviše zameraju što je strankinja, i to strankinja s neobičnim sposobnostima.
Ovog puta Ejla će biti samo gledalac, ne i učesnik, što joj je bilo mnogo draže, i jedva je čekala da obred počne. Na osnovu prošlogodišnjeg iskustva, znala je da se oni koji su obećani nalaze u obližnjem manjem skloništu, ode veni u najbolju odeću, uzbuđeni i ustreptali. Njihovi svedoci i gosti počeli su da se okupljaju u prednjem delu gledališta, a ostali iz logorišta zauzimali su mesta iza njih. Uputila se ka velikoj

oblasti u kojoj su se ljudi okupljali ra di različitih delatnosti vezanih za celo logorište. Kada je stigla, zastala je da osmotri prisutne, pa pošla ka poznatim licima iz Devete pećine. Nekoliko njih joj se osmehnu kada je prišla, među njima Džondalar i Džoharan.
„Večeras baš lepo izgledaš", reče Džondalar. „Nisam video tu odeću od prošle godine." Na sebi je imao jednostavnu belu tuniku, ukrašenu jedi no repovima hermelina, koju mu je napravila za njihovo združivanje. 1/ vanredno mu je stajala.
„Ta odeća Mamutovaca postala je deo tebe", reče njegov brat. On je to iskreno mislio, ali je pri tom vođa Devete shvatao i njenu vrednost.
Pomenutu odeću Ejli je dala Nezija, družbenica vođe Lavlje pećine, žena koja je ubedila Mamutovce da je usvoje, ali je sveti čovek, Mamin, bio taj koji je zatražio da se ona izradi. Nju je zapravo usvojio Mamin, i tako je postala kćerka Mamutovog ognjišta. Odeća joj je napravljena u vreme kada su mislili da će se udružiti s Ranekom, sinom družbenice Ne zijinog brata Vajmeza. Vajmez je u mladosti otputovao daleko na jug, zdru žio se sa egzotičnom tamnoputom ženom i vratio se posle deset godina, ali je na putu, na nesreću, izgubio ženu.
Doneo je fantastične priče, nove tehnike obrade kremena i neverovat no dete smeđe kože i čvrstih crnih uvojaka, koje je Nezija podigla kao tla je njeno. Među svetloputim, plavokosim rođacima sa severa Ranek je bio je dan jedini i izazivao je uzbuđenje gde god da se pojavi. Izrastao je u oštro umnog muškarca nasmejanih crnih očiju kojima žene nisu mogle da odole. i u izuzetno talentovanog klesara kremena.
Ejla je kao i ostali bila opčinjena Ranekovom neobičnom

bojom i šar mom, a on se nije ustezao da pokaže da ga lepa strankinja uzbuđuje. Džon dalar je ispoljio neverovatnu ljubomoru, koje do tada nije ni bio svestan Taj plavušan predivnih plavih očiju mislio je da nema te žene koja mu može odoleti, i nije znao kako da iziđe na kraj s tim novim osećanjeni Ejla nije razumela njegovo hirovito ponašanje i na kraju je obećala da će se udružiti s Ranekom, jer je pomislila da je Džondalar više ne voli, a
¦I mi i kksar nasmejanih očiju joj se dopadao. Lavlja pećina je zavodili i D/.ondalara te zime koju su proveli s Mamutovcima, i svi su
¦ i nego svesni emocionalne rastrzanosti troje mladih ljudi. I'ii.ebuo se Nezija bila vezala za Ejlu, jer se brinula o neobičnom h l nje je usvojila, i razumela ga. Dete je bilo slabo, nije umelo da go-i I uli) je poluplemensko. Ejla je lečila njegovo slabo srce, i postigla
..... život bude podnošljiviji. Takođe je naučila Ridaga plemenskom
u znakova, a na osnovu lakoće i brzine kojom je učio zaključila je iluje plemenska sećanja. Zahvaljujući njoj i celo Lavlje logorište lln je jednostavniji oblik znakovnog jezika da bi Ridag mogao da ko-ll u!1 s njima. Njega je to veoma usrećilo, a Nezija je bila prezado-I i |l.i ga je brzo zavolela. Delimično zato što ju je Ridag podsećao
I li i koga je morala da ostavi, ali još više zato što je bio to što jeste, n i kraju nije mogla da ga spase.
MI obzira na Ejlinu odluku da pode s Džondalarom, kad je resio u,ili svom narodu, umesto da ostane kod Mamutovaca i združi se sa i 'ni. Nezija je mladoj ženi dala predivnu odeću napravljenu za njeno ' inje s Ranekom, iako je znala koliko će Ejlin odlazak teško pasti u. u koga je podigla. Tom

**prilikom joj je kazala da je obavezno obuče
¦ I u ide združivala s Džondalarom. Ejla nije bila svesna kakvo bogat-jin 11 lavlja ta odeća za Udruživanje, i kakav status će joj doneti, ali
iju jeste, isto kao i Mamut, promućurni stari duhovni vođa. Na osno-i' ¦'!"!.iknovog držanja i ponašanja, zaključili su da je sin ljudi visokog I i 11 a će Ejli biti potrebno nešto što će joj obezbediti dobar položaj lljhna.
lil o Ejla nije bila svesna da joj svadbena odeća obezbeđuje visok po-iIhIho je znala da je izuzetne izrade. Zlatastožuta tunika i pantalone mije, gotovo iste kao što je njena kosa, bile su od kože srne i saj-iiiil"l'i Boja je delimično dobijena upotrebom određenih vrsta drveta iiml|i n|ii koža, čime se postizala mekoća i savitljivost, a delimično je
II Milini dodate mešavine žute i crvenog okera. Veliki trud uložen je da lili dobro ostružu kako bi bile meke i savitljive, ali umesto da ostane
In poput antilopa, koža je uglačana i pomoću alatke od slonovače u i. mrljana žuta zemlja pomešana s lojem, što ju je zgusnulo i dalo joj i ¦ 11| Zahvaljujući svemu tome meka koža bila je gotovo nepromočiva.
i "u.u ka tunika, šivena ujednačenim bodom, na leđima se završavala li Napred se otvarala do visine kukova, a kada bi se dva prednja de-
tjllii dobijao se još jedan špic. Dugačke pantalone su joj prianjale uz ¦ do članaka, gde su bile ili blago nabrane ili navučene preko peta,
..... 11 od obuće koju je izabrala. Izvrsnost osnovne obrade činila je
...... amo podlogu za izuzetan krajnji proizvod. Trud uložen u njeno**

' inje bio je zaslužan za retku lepotu i vrednost te izuzetne kreacije.

Složene geometrijske šare na tunici i donjem delu pantalona bik- II uglavnom izvezene perlicama od slonovače, a pojedina polja bila su pol puno ispunjena. Vez u boji definisao je geometrijska ustrojstva od peri u,i Počinjao je trouglovima vrhom okrenutim nadole, koji su vodoravno pii lazili u cikcak linije, a vertikalno poprimali oblik dijamanta i obrnutog \ razvijajući se u složene figure kao što su četvrtaste spirale i koncentrn nj romboidi. Perlice od slonovače naglašene su perlicama od ćilibara. Neke n.i njih bile su svetlije, a neke tamnije od boje kože, ali sve su bile u istoifl tonu. U tu odeću bilo je ušiveno preko pet hiljada perlica od kljova mi muta, a svaka od njih bila je ručno izrezbarena, probušena i uglačana

Tunika se u struku stezala prstima pletenim pojasom sa sličnim gen metrijskim šarama. I vez i pojas bili su urađeni od niti čija prirodna bopi nije zahtevala dodatno bojenje; tamnocrvena vunasta dlaka mamuta, vuni muflona boje slonovače, smeđa donja vuna muflona i tamna crvenkastocrn,i dugačka vunasta dlaka nosoroga. Osim zbog boje, ta pređa bila je na cein | zbog toga što je poticala od životinja koje je bilo teško i opasno lovili

Izrada celog odela bila je izuzetna. Iskusnoj zelandoni odmah je bilo ja sno da je neko nabavio najbolji materijal i okupio najveštije ljude da ga izradi

Kada je, pre tačno godinu dana, Džondalarova majka videla tu ode< n prvi put, shvatila je da je onaj ko je naredio njenu izradu uživao veliku poštovanje i zauzimao veoma visok položaj u svojoj zajednici. Bilo joj |i jasno da je utrošeno dosta vremena i truda da se ona izradi, a ipak je du ta Ejli

iako je resila da ode od njih. Zajednica koja ju je napravila neće ima ti nikakve koristi od nje. Ejla je kazala da ju je usvojio stari duhovni voda po imenu Mamut, čovek koji je očigledno posedovao ogromnu moć i ugled - zapravo, bogatstvo - kada je mogao da pokloni ovako vrednu odeću /.i udruživanje. Niko to nije razumeo bolje od Martone.
Ejla je, zapravo, donela miraz koji joj je obezbedio potrebni ugled dl udruživanje s njom ne bi unizilo Džondalarov položaj ni položaj njegouli rođaka. Martona se postarala da to pomene Prolevi, jer je bila sigurna d| će ova to saopštiti njenom najstarijem sinu. Džoharanu je bilo drago šio mu se ukazala prilika da ponovo vidi skupocenu spremu, sada kada je U potpunosti razumeo njenu vrednost. Shvatio je da će odeća, ako se Ejll bude starala o njoj kako treba - a bio je siguran da hoće - biti dugovečna Žuta zemlja utrljana u kožu ne samo da joj je dala boju i nepropusnosi, već je doprinela i očuvanju materijala i dala mu otpornost na insekte i nji hova jajašca. Verovatno će je koristiti i Ejlina deca, a možda i deca njem dece, a kada se koža konačno raspadne, perlice od ćilibara i slonovače mo ći će da koriste još mnoga pokolenja.
Džoharanu je bila poznata vrednost perlica od slonovače. Nedavno j| bio u prilici da nabavi nekoliko za sebe i svoju družbenicu, i setivši se tram pe, pogledao je Ejlinu bogatu i raskošnu odeću novim očima. Kada se osvi nuo unaokolo primetio je da je mnogi kradomice posmatraju.
i'i.i .li- godine, kada ju je Ejla obukla za svoje Udruživanje, sve u ve-
¦ ¦ i -iii lulo je čudno i neobično kao i ona sama. Do sada su se ljudi već i li luli navikli na nju, na njen govor i na životinje kojima je vladala.
li mi je pripadnicom zelandonije tako da je sve neobično

delovalo ni|i ako je iko mogao ijednu zelandonu da smatra normalnom. Ta ju i međutim izdvajala, podsećala je ljude daje strankinja, podsećala li i bogatstvo koje je donela i status koji je time sebi obezbedila. Mrđu onima koji su je posmatrali bile su i Marona i Vilopa. „Vidi je 1 •! ¦> e nagizdala", rekla je Marona svojoj rođaci gledajući Ejlu sa za-II 1 in.i bi bila više nego srećna da je mogla tako da se nagizda. „Znaš, llnpii i.i ođeća za venčanje trebalo je da bude moja. Džondalar mi je obe-i n bulo je da se vrati i udruži sa mnom, i da meni daruje tu odeću." Za-Njcni kukovi su ionako preširoki za nju", primetila je mršteći se. | lu i ostali zaputili su se ka mestu na koje je Deveta pećina polaga-i da odatle posmatraju proslavu. Džondalar i njegov brat primetili u pm M.uonu. Zurila je u Ejlu s takvom zlobom da se Džoharan zabri-¦ l jlu Obazro se ka Džondalaru, kome takođe nije promakao Maro-
i 'I pun mržnje, i braća se značajno zgledaše. i 1 oduran priđe bliže Džondalaru. „Jasno li je da će, ako joj se samo » i'i i'iđika, jednog dana napakostiti Ejli", reče vođa tihim glasom.
Mi-.11ni da si u pravu, i bojim se da je to moja krivica", odvratio je
¦ ¦i il u „Marona je umislila da sam joj obećao da ćemo se udružiti. Ni-
ill i ini mi se da znam kako je došla do tog uverenja." i i ii kriv, Džondalare. Svako ima pravo da sam izabere", reče Džo-
I lugo te nije bilo. Ona ne polaže nikakvo pravo na tebe, i ne bi li ima nikakva očekivanja. Uostalom, ona se i udružila i razdru-
1 il u bio odsutan. Ti si bolje izabrao i ona je toga svesna.

Jednostavan >/r da podnese da si doveo nekoga ko ima mnogo više da ponudi
I ju,ivo zbog toga će jednog dana pokušati da izazove neku nevolju." Možda si u pravu", reče Džondalar, mada nije bio rad da u to po-
i-lco je da smatra Maronu nevinom dok se ne dokaže suprotno. ¦ I koji je već bio u toku zaokupi braći pažnju i oni zaboraviše na lju-
..... *onu. Nisu primetili još jedan par očiju koji je posmatrao Ejlu.
iuđiik Brukeval, divio se Ejli još od prvog dana kada je otrpela podnu 11 Pećine pošto ju je Marona navukla da obuče neprimerenu mušku i nI.i su se te večeri sreli, Ejla je u njemu prepoznala pripadnika Ple-
¦ * lulo joj je prijatno u njegovom društvu. Odnosila se prema njemu s
n kakvu nije sretao kod lepih žena. i idu je Šarezal, onaj stranac iz jedne udaljene Pećine Zelandonaca,
Ii i'.i ismeva i pogrdno naziva Tupoglavi, Brukeval se razbesneo. Ot-iin /a sebe druga deca iz Pećine rugala su mu se nazivajući ga Tu-
'.ii Šarezal je to očigledno čuo od njih. Takođe je čuo da je čudnog
ii "laka najlakše razbesneti aluzijama na račun njegove majke. Bru-
keval nije upoznao majku, umrla je ubrzo po njegovom rođenju, što mu je pružilo priliku da je idealizuje. Ona nije bila jedna od onih životinja1 Nikako to nije mogla biti, a nije ni on!
Brukeval je znao da je Ejla Džondalarova ženska, i da nikada ne hl uspeo da je preotme svom visokom i zgodnom

rođaku, ali mogao je da joj se divi. Stekla je njegovo divljenje onog trenutka kada se hrabro suprot stavila svima koji su joj se smejali i nije popustila. Za njega je to bili ljubav na prvi pogled. Iako se Džondalar uvek lepo ophodio prema njemu i nikada ga nije zadirkivao, u tom trenutku ga je mrzeo, a mrzeo je i Ejlu. jer nije mogao da je ima.
Sva patnja koju je iskusio u životu i ružne opaske mladića koji je po kušao da odvuče Ejlinu pažnju od njega izazvale su u Brukevalu nesavla div bes. Primetio je da je Ejla od tada suzdržana, i da više ne razgovara I njim bezbrižno kao u početku. Džondalar nije rekao Brukevalu da su se Ej lina osećanja prema njemu promenila posle tog ispada, ali je zato Ejla kaza la Džondalaru da ju je Bmkevalov bes podsetio na Brouda, sina predvodnika Plemena. Broud ju je mrzeo od početka, i zadao joj je nezamisliv bol i gla vobolje. Naučila je da mrzi Brouda kao što je on mrzeo nju, i to s razlo gom, i da ga se plaši. Zbog njega je na kraju morala da napusti Pleme, i svog sina.
Brukeval se sećao topline koju je osetio kada su se upoznali i, kad god je mogao, posmatrao je Ejlu iz daljine. Sto ju je više gledao to je posla jao zaljubljeniji. Kada bi video kako se ona i Džondalar ponašaju jedno prema drugom, Brukeval bi zamišljao sebe na rođakovom mestu. Čak ih je pratio kada su odlazili na skrivena mesta da podele Zadovoljstvo, a ka da je Džondalar probao njeno mleko, poželeo je da ga i on proba.
Bio je zabrinut, ipak, plašio se da bi ga ponovo mogla nazvati Tupo glavi ili upotrebiti svoju reč za njih - Pleme. I sam naziv - Tupoglavi doneo mu je toliko bola dok je rastao da nije mogao da ga podnese. Znan je da ona ne razmišlja o njima kao većina ljudi, ali tim gore. Ponekad je o njima

govorila s naklonošću, pa čak i s ljubavlju, a on ih je mrzeo Bruke valova osećanja prema Ejli bila su pomešana. Istovremeno ju je i vo leo i mrzeo.
Ceremonijalni deo Udruživanja bio je dug i razvučen. To je bila je dna od retkih prilika kada su se navodila sva imena i sve veze onih koji su se udruživali. Udruživanje bi najpre glasno odobrili članovi njihovih Peći na, a potom i svi prisutni Zelandonci. Na kraju su oni koji su se udruživa li fizički spajani kaišem ili konopcem koji se obično obmotavao oko desnog, zgloba žene i levog zgloba muškarca, mada je moglo i obrnuto, ili su mu gla biti spojena dva leva ili dva desna zglavka. Konopac je ostajao uvezan do kraja večernje proslave.
Ljudi su se uvek blagonaklono smešili neizbežnom saplitanju i su daranju tek združenih parova, i mada ih je bilo smešno gledati, mnogi su
......rili kako će reagovati, koliko će brzo uspeti da se prilagode je
mu Bila je to prva proba udruživanja na koje su se upravo obali |in .u stari jedni drugima šapatom iznosili mišljenja o kvalitetu i nitsii zajedničkog života upravo udruženih parova na osnovu toga hi/inom su se privikavali na ograničenja međusobne telesne poveli i glavnom su se osmehivali ili smejali jedni drugima i sami sebi, i ili da rese stvari pre nego što ostanu sami, kada su mogli da odvedu! »l.i preseku - čvor.
Mu koliko da je bilo teško parovima, još je teže bilo onima koji bi Hm Ih /a trojku, a još teže onima koji su nameravali da nastave život ilo st- mnogo rede dešavalo. Ali ako su želeli da uspeju morali su ihil.n'ode. Svako je morao da ima po jednu slobodnu ruku, tako da Uli no vezivali leve ruke ako je

više ljudi bilo povezano. Hodanje od im sta do drugog, uzimanje hrane i jedenje, čak i puštanje vode ili i ni|e čvršćih materija moralo je da bude sinhronizovano, bez obzi-i" 11.1 li je povezano dvoje ili više njih. Dešavalo se i da neko ne mo-podnese ograničenje slobode, da se oseti osujećeno i postane besan, 1 ni i nije dobro za udruživanje. Veoma retko, čvor bi bio presečen mu- razdruženo pre nego što je i počelo. Presečeni čvor uvek je bio I' |i udruživanju kraj, isto kao što je vezivanje čvora simbolički pred-jii.i njegov početak.

10

IIdiii/ivanje je obično počinjalo popodne ili predveče da bi imali domena za slavlje dok se ne smrači. Zvanični Obred udruživanja uvek , 1 iio pevanjem ili recitovanjem Majčine pesme, što je bio znak za | lavlja i ostalih slavljeničkih aktivnosti. Ejla i Džondalar ostali su | ivei .mog dela obreda. Iako se pred kraj već dosađivala, ona to ni-hl priznala. Celo popodne gledala je ljude kako dolaze i odlaze. Oči-I ' nije samo ona umorila od navođenja imena i veza i ponavljanja Hl u i i. ali znala je koliko je ta ceremonija važna svakom paru koji ' "i1 kao i onima koji se udružuju u višestruke veze, i njihovim ro-. H\\ oni očekuju da ih prihvate svi prisutni Zelandonci. Osim toga, • landonije očekivalo se da ostane do kraja, a sada je i ona bila „i njih,

i u I n ih je Prva sve okupila, Ejla je izbrojala osamnaest pojedinačnih Kn - no joj je da će ih biti dvadeset ili više, ali neka udruživanja i ni.i izvesna. Postojalo je mnogo razloga zbog kojih se Obred udru-"ihjmo odložiti, pogotovo prvi u sezoni. Dešavalo se da zaintereso-n .im nisu sigurne jesu li spremne da se obavežu, ili da kasni neki

-

važan rođak. Na kraju sezone uvek se priređivalo još jedno

Udruživanj(kako bi se neodlučnima pružila prilika da se napokon reše, ili rođaku df stigne, kako bi se obavile pripreme za koje nije bilo vremena početkom leta, ili se udružili oni koji su se preko leta vezali.
Ejla se osmehnula kada je čula Prvu kako svojim bogatim glasom peva uvodne stihove Majčine pesme:
Iz tame, iz vremena u neredu obilnom, Mati se uzvišena rodi u kovitlacu silnom I odmah shvati da život veoma vredan jeste, Dok pustoš budi sumorne misli česte. Samotna bi Mati Zemlje, jedina žena.
Ejli se dopala legenda o Majci još prvi put kada ju je čula, a naročito j(volela kako ju je pevala Ona koja je Prva među Onima koji služe Veliku majku Zemlju. Pridružili su joj se i ostali, neki su pevali, a neki recitov.i li. Uskočili su i frulaši, a zelandonija je pevala fugu u kontrapunktu. Cul.i je Džondalara kako peva, jer je stajao pored nje. Nije često pevao iako je imao lep i postojan glas, a kada bi ipak odlučio da zapeva, obično |< pevao sa ostalima. Ejla pak nije uspevala da pogodi melodiju, nikada niji naučila kako, a izgleda da nije imala ni urođeni dar za pevanje. Najbol|> što je mogla da ponudi bilo je monotono pevušenje, ali je zato upamiih reči i izgovarala ih s puno osećanja. Posebno se poistovećivala sa onim delom u kome se govori o sinu Velike majke Zemlje. „Da srećne li Ma| ke! Dečak kao iz bajke", koga Majka gubi. Suze bi joj navrle na oči svaki put kada bi čula:
U srcu Velike Majke naseli se tuga
Da će zanavek ostati bez druga.
Bol za izgubljenim čedom svu je proze,
Pa posegnu ponovo ispod kože.
Pomiriti se nije htela da joj je ovo sudba cela.

Potom je dolazio deo u kome Majka rađa sve životinje, koje su takođe nje na deca, a posle njega je sledio deo u kome rađa Prvu ženu, a posle nj(i Prvog muškarca, koji je veoma bitan.
Ženu i Muškarca na svet Majka donese u danu tom
I podari im zemlju da na njoj sviju dom,
Pa vodu, zemlju i sve stvorove svoje razne.
Da ih brižno koriste dobiše zadatke časne.
Da koriste, al' ne iskoriste.
Deci Zemlje Majka Dare dade
Da opstanu, pa tome dodade
I)ar Uživanja i deljenja, da im lepo bude,
Dok sjedinjuju se u počast Majke hude.
Uzvraćena čast biće glavna slast.
Majku ovaj par raduje,
Niiuči ih da brinu, da ljubav ih sparuje.
Željom ih ispuni da spajaju se često,
Da Zadovoljstvo ih prožme, to je glavno mesto.
Nauk su taj vrli prihvatili prvi.
Deca "Zemlje spokojnom se čine,
Majka može mirno da otpočine.
U i i kuli taj deo, jer je označavao kraj svečanog dela obreda. Kucnuo ¦ gozbu i slavlje.
I |udi mi se razmileli unaokolo, čekajući da posluženje bude izneto. ' i |c zadovoljno spavala dok je Ejla mirno sedela, ali čim su svi .ipivali Majčinu pesmu, počela je da se meškolji. Probudila se ¦< !• n|riia majka ustala i počela da se kreće. Ejla ju je izvadila iz ko-
.....i ispružila ispred sebe da pusti vodu. Nije joj dugo trebalo ......i d.i će se ponovo naći na toplom, ušuškana uz majčino telo, čim

|NVl
i ' i| jc meni", reče Džondalar i ispruži ruke ka detetu. Džonejla mu
i....., nateravši i njega da se osmehne.
I Imolnj jc u ovo", reče Ejla dodajući mu mekanu kožu od crvenog je-i n|oj ju je nosila. „Postaje prohladno, a ona je još topla od spavanja." i 111 i Džondalar zaputiše se ka logorištu Treće pećine, koja se pro-i >i " l>i ohezbedila prostor i za komšijsku Pećinu u glavnoj oblasti iboia. Deveta je za sebe podigla nekoliko skloništa koja su kori-i inim preko dana, ali su svejedno taj prostor i dalje nazivali logo-Im'i'i pećine. Često su zajedno spremali obroke i pripremali proslave, i ¦ ¦ l Mi uživanja uvek su međutim pripremane za sve i svi su u njima >li Pridružili su se ostalima iz Džondalarove porodice i prijatelji-ii donosili hranu u veliku oblast za okupljanje u Letnjem logori-
.........astambe zelandona. Kao i obično, Proleva je bila ta koja je
......vala, delila zaduženja i odgovornosti. Ljudi su dolazili iz svih
I ¦ donosili priloge u hrani za veliku gozbu. Svako logorište je na svoj
ji|l|......ilo raznovrsne jestive plodove koji su se mogli naći u toj obla-
..... u donosili velike količine spremljenih jela. Bujna trava i mesti-
.....   kraj reka obezbeđivali su dosta hrane za mnoge vrste velikih
l| i i "|! su pasle ili brstile - turove, bizone, konje, mamute, vunaste no-Hlocerose, losove, crvene jelene i još nekoliko vrsta jelena. Ne-¦ iillnjn koje su se u potonjim vremenima

povukle u planine, kao
II h i I o/a poznata kao kozorog, divlja ovca nazvana muflon,
i koza-! i mu divokoza, provodile su određena godišnja
doba u hladnim
ravnicama. Ovca-antilopa koja je prozvana sajga živela je u stepama prekfl cele godine. Tokom najhladnijeg dela zime pojavljivao se i muflon. Bih] je i malih životinja koje bi se obično hvatale u zamke, i divljih ptica, koji su često obarali kamenjem ili štapovima za bacanje, a medu njima i Ejlinl najomiljenija, kamenjarka. Na raspolaganju im je bilo i raznovrsno povrće, kod što su divlje šargarepe, lukovice šaša, ukusni crni luk, mali ljutkasti žirovi i nekoliko različitih vrsta brašnjavog korenja i semenki koje su skupljali po moću štapova za kopanje i jeli sirove, kuvane ili sušene. Stabljike jedne vrsti čička bile su strašno ukusne kada se tek malo prokuvaju, ali morali su d| ih drže za glavice cvetova dok su gulili sa njih trnje pre nego što ih poseku Druga jedna vrsta čička nije zahtevala posebnu obradu, ali ju je trebalfl brati dok je mlada. Od zelenih listova lobode mogao se napraviti predivu]] divlji spanać, a još bolja bila je kopriva, koju su morali da beru pomoću vi likog lista neke druge biljke da ih ne ozari. Kuvanjem je gubila tu osobinu
U izobilju je bilo i koštunjavih plodova i voća, posebno bobica, kan i raznih vrsta čajeva. Listove, stabljike i cvetove mogli su da potope u to plu vodu, ili da ih ostave malo na suncu, što je obično bilo dovoljno d| se dobije ekstrakt željenog ukusa i osobina. Potapanje, međutim, nije bilfl dovoljno rigorozan proces za izvlačenje ukusa i prirodnih sastojaka iz čvi stih organskih supstanci; koru drveta, semenke i korenje obično je trebali] prokuvati da bi se dobile

odgovarajuće esencije.
Na raspolaganju su im bile i druge vrste pića, kao što su sokovi 06 voća, među njima i oni koji su se dobijali fermentacijom. Kuvanjem soko va pojedinog drveća, posebno breze, izdvajao se šećer, posle čega su ostav ljani da uvru. Alkoholna pića mogla su da se dobiju i od žitarica i meda Martona je obezbedila ograničenu količinu svog voćnog vina, Laramar ina lo svoje barme, a nekoliko drugih donelo je napitke s različitom količinom alkohola, koje su sami spravljali. Većina je donela svoj pribor za jelo i u nije, iako su bile iznete i drvene zdelice i zdelice od kosti, kao i izdubi |c ne ili čvrsto upletene činije i šolje za one koji su hteli da ih upotrebe
Ejla i Džondalar šetali su pozdravljajući prijatelje i probajući hranu i pića koja su nudile razne Pećine. Džonejla je često bila u žiži pažnje Neke je zanimalo da li je strankinja koja je odrasla s Tupoglavima, ko|e su neki od njih i dalje smatrali životinjama, rodila normalno dete. Prija teljima i rođacima bilo je drago što je devojčica srećna, zdrava i veoma lipa, s divnom, gotovo belom, mekom kovrdžavom koskom. Svi bi odmah pogodili da je Velika majka odabrala Džondalarov duh da se pomeša su Ejlinim u stvaranju njene kćerke. Džonejla je imala iste izuzetno plave ži vahne oči kao i on.
Prošli su pored skupine ljudi koja je podigla logorište na obodu ve like zajedničke oblasti, i Ejli se učinilo da je prepoznala neke od njih.
„Džondalare, zar oni ljudi nisu Putujući pripovedači?" upitala je ona „Nisam znala da dolaze na naš Letnji sabor."
Ni.ani ni ja. Hajde da ih pozdravimo." Požurili su do njihovog lo-1 i I laliadale, baš mi je drago što te vidim!",

uzviknu Džondalar ka-i i približili.
Covck se okrenuo i osmehnuo. „Džondalare, Ejla!" reče on prilazeći pruženih šaka.
Prihvatio je Džondalarove šake. „U ime Velike majke Zemlje, ja te • i' !|.im", reče Galiadal.
Hiti je gotovo iste visine kao Džondalar, ali nešto stariji. Zelandonac ftle puti i svetlokos, a Galiadal tamnoput i tamnokos. Džondala-kiiNii bila je svetložuta, Galiadalova tamnosmeđa s nešto svetlijim prame-
..... proređena na temenu. Nije imao izrazito plave oči kao Džondalar,
•u u/ njegovu tamnu put i te kako privlačile pažnju. Koža mu nije sme-i'.inekova, pomisli Ejla. Izgleda kao da dosta vremena provodi na ¦ i i ne bih rekla da zimi izbledi. i1 ime Doni, dobrodošao na naš Letnji sabor, Galiadale, kao i ostali
• n|i l'ulujuće pećine", odvratio je Džondalar. „Nisam znao da ste sti-i "bi u dugo ste već ovde?" '.iigli smo pre podneva, ali smo podelili obrok sa Drugom pećinom u šio smo podigli logorište. Vođina družbenica je moja daleka ro-Ni'.,im znao da ima dvoje-rođenih-zajedno."
hi Ueladorin rođak? Kimeran i ja možemo da izbrojimo isto godili inu smo prošli Obrede muškosti", objasnio je Džondalar. „Bio sam ' osečao sam se kao da mi tamo nije mesto, a onda je došao Kime-Hlln mi je veoma drago što ga vidim."
i i iiniem kako si se osećao, jer si viši čak i od mene."
Galiadal se Uli i i lijli. „Pozdravljam te", reče on prihvativši njene ispružene šake. U ime Velike majke svega, dobrodošao", odvratila je Ejla.
111 je ova lepa malena devojčica?" upitao je posetilac osmehujući

In
I" jc Džonejla", odvrati Ejla.
I l?,on Ejla! Tvoja kćerka, s njegovim očima, to je dobro ime", reče 1 il Nadam se da ćete doći večeras. Imam naročitu priču za tebe."
i mene?" iznenađeno upita Ejla. i11 O ženi koja ume sa životinjama. Naišla je na dobar prijem svu-1 nm bili", reče Galiadal razvukavši usta od uva do uva.
hvJinješ nekoga ko razume životinje? Volela bih da je upoznam", l ih Po/miješ je."
i. 'lm,i lakva osoba koju znam sam ja", reče Ejla i porumene kada i' upravo na nju i misli.
VidU da je poznaješ! Nisam mogao da propustim tako dobru priču, ini |n| dao tvoje ime, i uneo sam još neke izmene. Mnogi me pitaju
da li je to priča o tebi, ali ja to još nikom nisam priznao. Tako im je ¦> mo još zanimljivija. Ispričaću je kada se okupi mnogo sveta. Dođilr i\i je čujete."
„Svakako ćemo doći", reče Džondalar. Posmatrao je Ejlu i po nji nom licu zaključio da nije baš srećna što Pripovedač izmišlja priče o njcj i što ih priča svim Pećinama. Poznavao je mnoge ljude koji vole da budu u središtu pažnje, ali bio je uveren da se njoj to neće dopasti. Već je dolu jala više pažnje nego što je želela. Ipak nije mogao da zameri Galialadtl on je bio pripovedač, a priča o Ejli bila je nešto posebno.
„Priča je i o tebi, Džondalare. Nisam mogao da te izostavim", reče l'n povedač i namignu. „Ti si onaj koji je otišao na Put i posle pet godina vr| tio se s njom."
Džondalar se neprimetno trgnuo kada je to čuo. Ovo nije prva pi u I
0 njemu, i ne bi se moglo reći da je bio srećan što su

pripovedači su ih neke od njih. Znao je međutim da će biti najbolje da se ne žali i ne di/< galamu oko toga, jer bi Galiadal i to odmah stavio u priču. Pripovedači mj volcli da pričaju priče o poznatim pojedincima, a ljudi su voleli da ih slu šaju. Ponekad su koristili prava imena, a ponekad, naročito kada su želi l| da nakite priču, izmislili bi ime i terali ljude da nagađaju o kome je ivi Džondalar je odrastao uz takve priče, i voleo ih je, ali je više voleo pri danja Starih i povesti Zelandonaca. Naslušao se priča o svojoj majci u vri me kada je bila predvodnica Devete pećine, a priča o velikoj ljubavi Martom
1 Dalanara toliko puta je ispričana da je gotovo ušla u legendu.
Ejla i Džondalar su još malo porazgovarali s njim, a onda su se /.i putili ka logorištu Treće pećine, zastajkujući usput da prozbore koju s li znim poznanicima. Kako je veče odmicalo, mrak se sve brže spuštao. I'jll je na trenutak zastala da podigne pogled. Bio je mlad mesec, i njegov sjaj nije prigušivao sjaj zvezda koje su ispunile noćno nebo u takvom broji da je čovek morao osetiti strahopoštovanje.
„Nebo je tako... ispunjeno... ne znam pravu reč", reče Ejla, pomahi nestrpljiva prema samoj sebi. „Predivno je, ali i više od toga. Osećam ••• tako sitna u odnosu na njega, ali me to ne plaši već mi prija. Veće je ud nas, veće je od svega."
„Kada su zvezde ovako sjajne, zaista izgledaju predivno", reče D/on
dalar.
Iako sjaj zvezda nije pružao dovoljno svetlosti kao mesečina, snall žili su se bez teškoća. Mnogobrojne zvezde ipak nisu bile jedini izvol svetlosti. Svako logorište zapalilo je veliku logorsku vatru i rasporedilo lm klje i lojanice duž staza

između logorišta. Kada su stigli do logorišta Treći pećine, zatekoše tamo Prolevu, njenu sestru Levelu i njihovu majku Vrli mu. Razmenili su pozdrave.
„Ne mogu da verujem koliko je Džonejla porasla za ovih nekoliku meseci", reče Levela. „Prelepa je. Ima Džondalarove oči, ali liči na tein
i i1' ic osmehnu na pohvale upućene njenoj bebi, ali odbi onu koja se liiii 11,1 nju. „Mislim da liči na Martonu, a ne na mene. Ja nisam lepa." 11 u. /.naš kako izgledaš, Ejla", reče Džondalar. „Nikada se ne gle-ii i ii mio ogledalo, ili bar u baru nepokretne vode. Prelepa si." i ii i | n i umni temu.
„Sada ti se već zaista primećuje, Levela. Kako se
11 ubio, od kada su prošle jutarnje mučnine", odvrati Levela. „Krep-iH i »nužnu, mada se u poslednje vreme lako zamaram. Imam potrebu *t'i' ipuvam, i malo dremnem preko dana, a ponekad, ako dugo sto-.ii.'ili me leđa."
11 bih rekla da je sve u redu, a vi?", reče Velima, osmehujući se kće-¦ ivo lako i treba da se osećaš."
• i, diijcmo oblast u kojoj će majke moći da ostave decu da bi mo-Ifll bi uirima da odu na Majčinu svetkovinu i opuste se", reče Pro-i , . da ostaviš Džonejlu ako hoćeš. Biće pesme i plesa, a neki su Mili I -.u više i pre nego što sam pošla odande." . /ini'. 11 da su Putujući pripovedači ovde?" upita Džondalar. 1 lil i im da treba da dođu, ali nisam znala da su stigli", reče Proleva. n\ .nali smo s Galiadalom. Pozvao nas je da dođemo. Kazao je u /.i Ejlu", reče Džondalar. „Mislim da je to tek malčice pri-i ' i o njoj. Trebalo bi da odemo da bismo znali o čemu će ljudi
lllll lili
I! . nama, Proleva?" pitala ju je Ejla dok je spuštala usnulu bebu. i ni ii i dana sam pripremala ovu veliku

svetkovinu", reče Proleva. II n ini i ovde da pazim na mališane s još nekoliko žena. Potreban
i...... liila sam ja do sada na velikom broju Majčinih svetkovina."
i ilft bi i ja trebalo da ostanem da pazim na decu", reče Ejla. II licbn da ideš. Za tebe su proslave u čast Majke nove, i moraš . u njima, jer učiš za zelandonu. Daj mi tu vašu malenu. Ni-llu danima", reče Proleva. U uli >iii da je prvo podojim", reče Ejla. „Grudi su mi pune." | I u i li bi trebalo da pođeš, da ne propustiš Pripovedače. I ti, l'roleva. dm' i će ostati ovde još mnogo dana. Mogu da ih čujem i ne-iii T"<lom. I ja sam se nasvetkovala u životu. Imala si toliko ....logla ranije da ti dođem. Radije bih ostala s tobom", reče
¦ii n bi trebalo da ideš, Levela."
im i (.'urna. Džondekam je već tamo, rekla sam mu da ću doći, ...na. Možda ću otići samo nakratko, da čujem Pripovedače",
1 i1 iliiiiiin je već tamo, jer mora da motri na neke mladiće. Nadam
......ulo i da se zabavi. Reci mu da su Pripovedači stigli, Džon-ii ih sluša."
„Hoću, ako uspem da ga nađem", odvrati Džondalar. Pomislio je da Proleva možda ne želi da ide na svetkovinu kako 1 njen družbenik mogao slobodno da uživa u Majčinoj svetkovini. Iako su -,n znali da mogu da izaberu partnera koji nije njihov družbenik ili družbe nica, znao je da neki ljudi ne uživaju baš u tome da gledaju svoje družbenik. kako odlaze s nekim drugim. Znao je da se njemu to nikako ne bi dopala Bilo bi mu strašno ako bi Ejla otišla s nekim drugim muškarcem. Neko I u i na je već pokazala zanimanje za nju,

zelandoni iz Dvadeset šeste na primci pa čak i Pripovedač Galiadal. Znao je da bi takva vrsta ljubomore naiški mi mrštenje, ali on tu ništa nije mogao. Nadao se da će uspeti da je sakni*

Kada su se vratili do velike oblasti za okupljanje, Levela je ođin.ili uočila Džondekama i pohitala mu u susret, a Ejla je zastala da malo gleda Već su se bili okupili gotovo svi koji su došli na ovdašnji Letnji sabor, ,i ona se u početku nikada nije prijatno osećala kada je na jednom mestu to liko ljudi. Džondalar je to znao i ostao je da čeka sa njom.

Na prvi pogled veliki prostor kao da je bio ispunjen neizmernom be/ obličnom gomilom koja je hitala napred i uvećavala masu, poput velike, bra reke. Ubrzo je Ejla ipak uvidela da su se okupljeni podelili u nekoliko skn pina, uglavnom oko ili u blizini velike vatre. Nedaleko od oboda, nadomak lu gorišta Pripovedača, okupilo se dosta ljudi. Gledali su i slušali troje ili četvoifl glumaca koji su nešto govorili i preterano gestikulirali, stojeći na svojevrsnom podijumu od drveta i tvrde sirove kože. Platforma ih je delimično izdizala d| bi ih okupljeni lakše videli. Oni najbliži podijumu sedeli su na tlu, na pasivima ili kamenju koje su dovukli. Na suprotnom kraju oblasti okupljanja |>I< salo se i pevalo uz zvuke frula, bubnjeva i ostalih udaraljki. Ejlu je pri\ lu čilo i jedno i drugo i pokušavala je da odabere čemu će se prvo priključiti

Postojala je i oblast u kojoj su se ljudi kockali, koristeći razne zalogi i pribor za kockanje, a u oblasti nadomak te, ispijali su omiljena pića. Pri metila je Laramara, koji je delio barmu s lažnim osmehom na licu.

„Zadužuje ljude", reče Džondalar, kao da je znao o čemu razmišl|.i Nije bila svesna prezrivog izraza koji joj se pojavio

na licu kada je ugled) la tog čoveka.
Ejla je primetila Tremedu među onima koji su čekali da im ponudi barmu, ali je Laramar nju zaobilazio. Okrenula se ka obližnjoj gomili koji je čeprkala po ostacima hrane sakupljene na gomilu i stavljene na raspoki ganje svima koji su želeli još nešto da pojedu.
Na ćelom tom prostoru ljudi su stajali i pričali ili išli tamo-amo baj ikakvog očiglednog razloga. Ejla nije odmah primetila skrivene aktivnosii na mračnijim obodima okupljanja. Onda je slučajno ugledala mladu ženu svetlocrvene kose u kojoj je prepoznala Folarinu prijateljicu Galeju. Udalji vala se od oblasti za jelo s mladićem iz Treće pećine koji je učestvovao u lovu na lavove, setila se Ejla. Odabrali su da budu partneri i jedno drugom eu vaju leđa. Ejla je posmatrala mladi par koji se uputio u mrak i videla je kada i val i da se zagrle. Bilo joj je neprijatno, nije nameravala da ih poni.i u intimnim trenucima. Tada je primetila da je, u izvesnim oblasti podalje od glavnih događanja, bilo još onih koji su očigledno takođe ll da se posvete jedni drugima. Ejla oseti da je pocrvenela.
Džondalar se osmehnu u sebi. Primetio je u kom pravcu gleda. I ze-lonc su skretale pogled od takvih aktivnosti, ne zato što im je bilo nevino, uostalom, svi su navikli na intimnosti, već one jednostavno nisu
10 obraćale pažnju. Na Putovanju koje ga je odvelo daleko odavde shva-i' da se običaji ljudi veoma razlikuju, ali i ona je dosta proputovala i
i" |c tla je već imala prilike da vidi dvoje ljudi zajedno - živeli su u ta-l ih cnim staništima da se to nije moglo izbeći. Mora da je videla sli-i likovnosti i na prošlogodišnjem Letnjem saboru, i nije mu bilo jasno šta i i li nelagodnost.

Upravo je hteo da je pita kada je ugledao Levelu i iiiidi-
kama kako se vraćaju i odlučio da to pitanje ostavi za
kasnije.
Njena zbunjenost poticala je još iz vremena kada je kao mala
živela s lltr-iiom. Veoma ju je potresalo što neke stvari koje
je mogla da posmatra iidiio nije trebalo da vidi. Kamenovi
koji su oivičavali svako ognjište u lili i'.niiiovog plemena
zapravo su predstavljali nevidljive zidove. Niko nije
11 i.i se dešava s druge strane graničnih kamenova, i nije
gledao u privatne ludih ognjišta. Ljudi su okretali glavu,
zurili u daljinu ili bezizražajno
|m 11 preda se, samo da neko ne pomisli da zure u oblast
oivičenu kame-i i" po dogovoru, pazili su da se slučajno ne
zagledaju u nekoga. Zure-i ni dslavljalo deo plemenskog
znakovnog jezika tela i imalo je određena #«>ii)fi Prodorni
pogled vođe, na primer, mogao je da predstavlja ukor. i idu
je shvatila šta je videla, Ejla je brzo skrenula pogled i
ugledala III i I >/ontlekama kako im se približavaju. Osetila
je čudno olakšanje. ¦Iiiiuili su se obrazima i ona ih
oduševljeno pozdravi kao da se dugo ni-
I li dugo.
Uli ino da slušamo Pripovedače", reče Levela.
i I pravo sam pokušavala da odlučim želim li da slušam priče
ili muzi-i l |la „Ako vi idete da slušate Pripovedače, mogla
bih i ja sa vama."
I*in i (ii i ja", reče Džondalar.
II 11 ii baš na prekid u izvođenju. Jedna pripovest očigledno
je bila
ii i u nova još nije počela. Ljudi su šetali unaokolo, neki su
upravo neki dolazili, neki menjah mesta. Ejla se osvrnula da
stekne utisak o • I i podijum, iako trenutno prazan, bio je

dovoljno velik da na nje-
iM iiojf ili četvoro ljudi i još da ostane dovoljno prostora za kretanje, u piavougaona jarka s vatrom nalazila su se s obe strane, a ne is-
........n Njihova namena bila je da osvetljavaju, ne da greju. Između njih
.....sa obe strane vatri, nalazili su se redovi nasumice postavljenih
u ' i* koliko povećih kamenova. Na svaki od njih stavljeni su napunjeni
podmetači radi udobnijeg scdenja. Ispred klada je bio prazan prostor gdl su ljudi sedeli na tlu, mnogi na prostirkama od ispletene trave ili ko/<

Neki ljudi koji su sedeli na jednom deblu u prednjem redu ustadoše i odoše. Levela se uputi pravo tamo i sede na meki podmetač koji je prekri vao deblo. Džondekam je brže-bolje seo pored nje. Sačuvali su dva mcsi i i za prijatelje koje je neko usput zadržao. Dok su razmenjivali šale, prisna im je Galiadal.

„Ipak ste odlučili da dođete", reče on sagnuvši se da pozdravi lij 111 Džondalaru se učinilo da je suviše dugo zadržao obraz uz njen. Ejla je osi tila Galiadalov topli dah na vratu, a nije joj promakao ni njegov prijaim muški miris, drugačiji od onog koji je najbolje poznavala. Takođe je pri metila da se Džondalar ukočeno osmehuje.

Okružili su ih neki ljudi i Ejla pomisli da sigurno žele da privuku |>.i žnju Pripovedača. Primetila je da mnogi vole da se skupljaju oko Galiadnli posebno mlade žene, a neke od njih su je posmatrale kao da nešto iščeku ju. To joj se nije dopalo.

„Levela i Džondekam nam čuvaju mesta", reče Džondalar.

„Trebaln bi da pođemo."
Osmehnula se Džondalaru, i oni odoše da se pridruže prijateljima, al kada su stigli, na deblu su već sedeli neki ljudi. Levela i Džondekam nisu uspeli da im sačuvaju dovoljno mesta. Nagurali su se i čekali.
„Zašto im toliko treba?" reče Džondekam, pomalo nestrpljivo.
Džondalar je primetio da pristiže sve više ljudi. „Mislim da čeka|ii da se skupi što više gledalaca. Znaš kako je, kada počnu priču, pripovcda či ne vole da im se svet muva unaokolo. To ih ometa. Ne smeta im akfl se neko tiho pridruži, ali ni većina ljudi ne voli da stigne na pola priče. Vi še vole da slušaju od početka. Mislim da je dosta onih koji su čekali da * prethodna priča završi. Kada su primetili da ljudi odlaze, zaključili su du je vreme da dođu."
Galiadal i još nekoliko njih popeše se na nisku platformu. Sačekali su da ih ljudi primete. Kada su svi razgovori prestali i kada je zavladali tišina, visoki tamnokosi muškarac prozbori.
„Tamo daleko u zemlji izlazećeg sunca..."
„Tako počinju sve priče", šapnuo je Džondalar Ejli, kao da je zadoui ljan što je počelo kako treba.
„...živela je jedna žena sa svojim družbenikom i troje dece. Najstariji |< bio dečak po imenu Kimakal." Kada je Pripovedač pomenuo prvog ženi nog potomka, istupi mladić koji je takođe stajao na podijumu i ovlaš se na kloni, stavivši okupljenima do znanja da je on taj o kome se govori. „Drum po godinama bila je devojčica po imenu Karela." Kada je čula da pomiii|. drago dete, mlada žena izvela je piruetu koja se završila naklonom. „NaJ mlađi je bio dečak po imenu Vukoslav." Drugi jedan mladić pokaza na sr be i ponosno

razvuče usta u osmeh kada je najavljeno treće dete.
Publika je počela da mrmori, a začulo se i kikotanje s više strana kali pnmenuto ime najmlađeg deteta, jer je ljude podsetilo na ime koje t'|lu naclenula svom četvoronožnom lovcu.
Inko Pripovedač nije vikao, Ejla je primetila da su svi gledaoci sa-Mi dobro mogli da ga čuju. Govorio je na poseban način, upečatljivo, ja-I, l/ružajno. To ju je podsetilo na pećinu u koju je išla sa zelandonijem Ihnilcset šeste i njegovim akolitom i na zvuke koje su ispuštali ispred i ih pre nego što su upuzali u nju. Palo joj je na pamet da bi Galiadal I ni tlu bude jedan od zelandona, kada bi to želeo.
luko su bili dovoljno stari, nijedno od troje mladih još se ni sa kim p udružilo. Njihova Pećina bila je mala i bili su u bliskom srodstvu s
.... vršnjaka. Majka se zabrinula da će morati da odu daleko da bi
h n/benike, i da ih ona više neće videti. Čula je za staru zelandonu i i vela sama u pećini uzvodno ka severu. Neki ljudi su je pominja-Hino šapatom, govoreći da je u stanju da učini da se neke stvari dogo-||| • I.i bi mogla zauzvrat da zatraži nešto što je teško ispuniti. Majka je
¦ i i <la je potraži", kazivao je Pripovedač. „Jednog dana po povratku, i. poslala decu na potok da skupljaju trsku. Tamo su zatekli troje mladih .li \o|ku Kimakalovih godina, dečaka otprilike Karelinih godina, i de-
¦ u \ ukoslavovih."
i Ivojj puta se prvi mladić koketno osmehnuo kada je pomenuta stari-ii|i 11 i mlada žena je zauzela izazovnu pozu pri pomenu mladića, a i ml,idu se tobože postideo kao kakva mlada devojka pri pomenu mla-ii|i ice. Publika je prsnula u

smeh. Ejla i Džondalar su se pogledali, u se osmehivali.
I'iojc pridošlica bili su stranci koji su nedavno prispeli s juga. Svi !• li po vaspitani i pozdravili su jedni druge, zatim su se predstavili, na-i umna i veze.
Mosli smo u potragu za hranom', objasnio je najstariji posetilac." lll i dal je promenio glas i odgovorio kao mlada žena. i Ivdc ima mnogo trske, možemo da podelimo', rekla je Karela." 11 • ni je otvarala usta kao da izgovara reči koje je zapravo izgova-ill H lil Polom je ponovo promenio glas. „Svi zajedno počeše da čunu 1/ žitkog blata na ivici potoka. Kimakal je pomagao starijoj
1..... Kurela je pokazivala srednjem dečaku gde da kopa, a Vukoslav
•......rkoliko korenova za stidljivu mlađu devojčicu, ali svetlokosa
Ini lu du ih prihvati. Vukoslav je primetio da njegov brat i sestra uživa-
.....»u prijatnih novih prijatelja, i da se dobro slažu s njima." li je sada već bio dosta glasan. Aluzije su bile više nego jasne, I ¦ • p • je predstavljao starijeg brata i mlada žena napadno su se grlili
, i.......u. dok ih je mladi brat gledao sa zavišću. Galiadal je menjao
i i nosi i od lika o kome je govorio, a ostali na izdignutoj pozor-¦ mi prikazivali radnju, često preterujući.
=__==_,_=_____=__
„'Ovo je lepa trska, zašto nećeš da je pojedeš?' upitao je Vukoslav pri vlačnu strankinju. 'Ne mogu da jedem bambus', odvratila je mlada ženj 'Mogu da jedem samo meso.'" Dok je oponašao ženu, govorio je veoma \ i sokim glasom.

„Vukoslav nije znao šta da radi. 'Možda bih mogao da ti ulovim neku životinju', reče on iako je znao da nije baš dobar lovac. Obično |{ išao u lov samo zato što su i drugi išli. Imao je dobru nameru, ali bio je po malo lenj i nikada se nije potrudio da sam nešto ulovi. Vratio se u doifl majčinog Plemena. 'Kimikal i Karela podelili su trsku s nekom ženom i no kim muškarcem sa juga', reče on majci. 'Oni su našli družbenike, a žcn.i koju ja želim ne jede trsku. Ona jede samo meso, a ja nisam baš dobui lovac. Kako da nađem hranu za nju?'" pripovedao je Galiadal.
Ejla se pitala da li deljenje trske ima neko skriveno značenje koje njoj nije poznato, kao neka od šala koje nije shvatala, jer je Pripovedač u jed nom dahu prešao s deljenja trske na udruživanje.
„'U pećini severno odavde, u blizini reke, živi jedna stara zelando na', reče njegova majka. 'Ona bi ti mogla pomoći, samo vodi računa šm tražiš od nje. Mogao bi dobiti upravo ono što zatražiš.'" Dok je govorio kao majka, Galiadal je ponovo promenio glas.
„Vukoslav je pošao u potragu za starom zelandonom. Mnogo danu je putovao uzvodno, zavirujući u sve pećine koje bi usput ugledao. Već |i hteo da odustane, kada je primetio malu pećinu visoko u steni i odlučio dl će to biti poslednja koju će ispitati. Ispred nje je zatekao staricu koja je na izgled spavala. Tiho joj je prišao, ne želeći da je uznemiri, ali je bio zna tiželjan i pažljivo se zagledao u nju", nastavljao je Galiadal.
„Njenu odeću je teško opisati, jer se većina ljudi slično oblači, mada je njena bila prilično bezoblična i pohabana, ali su joj zato vrat krasili ogrlice s privescima od perlica i školjki, nekoliko probušenih životinjskih zuba i kandži,

životinja izrezbarenih od slonovače, kostiju, parožaka i drvo ta, pa čak i od kamena i zada, kao i medaljoni u obliku diska sa urezanim likovima životinja. Na ogrlicama je visilo toliko predmeta da Vukoslav ni je sve ni mogao da vidi, ali još veći utisak od ogrlica na njega su ostavile tetovaže na staričinom licu, toliko složene i kitnjaste da je jedva nazirao kožu ispod tolikih kvadrata, spirala, zavijutaka i cvetova. Bila je to izvan svake sumnje zelandona visokog dostojanstva i Vukoslav se malo uplašio Nije znao da li srne da je gnjavi svojim beznačajnim zahtevom."

Žena na pozornici je sela. Nije promenila odeću, ali se uvila u nju tako da je sada podsećala na staricu u bezobličnoj odeći koju je Galiadal malopre opisao.

„Vukoslav je odlučio da ode, ali kada se okrenuo da pođe, začuo je glas: 'Sta hoćeš od mene, dečače?'" Galiadal je sada govorio snažnim i zrelim glasom starije žene, a ne tihim i drhtavim kao do tada.

„Vukoslav proguta knedlu i okrenu se ka njoj. Potom se predstavi kao i> red, pa reče: 'Majka mi je kazala da ćeš možda moći da mi pomogneš.' 'Sta te muči?'

'Sreo sam jednu ženu koja je došla s juga. Hteo sam da podelim sa hi Irsku, ali mi je kazala da ne jede trsku već samo meso. Volim je i iltiii luli u lov zbog nje, ali nisam dobar lovac. Možeš li mi pomoći da (»i'ii.iiiein dobar lovac?' Jesi li siguran da želiš da loviš za nju?' upitala je stara zelandona. n nije htela trsku od tebe, možda neće hteti ni meso. Jesi li je pitao?'

Kada sam joj ponudio trsku, rekla je da ne može da je jede, a ne ih /eli da je jede, a kada sam joj kazao da ću poći u lov da joj nabavim u inje odbila', reče Vukoslav." Galiadal je ove mladićeve reći izgovorili n puno nade, a izraz lica

mladića na pozornici oponašao je njegov ton.
„'Ti znaš šta je potrebno da se postane dobar lovac. Samo vežba, fltllii»o vežbe', rekla mu je stara zelandona
'Da, znam, trebalo je više da vežbam.'" Mladić na pozornici skruše-nlinii pogled.
„'A li nisi vežbao, zar ne? Ali čim si se zainteresovao za tu mladu i naprasno si odlučio da postaneš lovac, je li tako?'" Galiadalov ton, ni |e oponašao staru zelandonu, postade prekoran.
Valjda je tako.' Mladić se još više postideo. 'Ali ja je obožavam.'" „ Sve što se dobije mora i da se zaradi. Ako ne želiš da se pomučiš i' r moraš tu veštinu platiti na neki drugi način. Ili vežbaj, ili daj ne-ni/.vral. Šta si voljan da daš?' pitala je starica. I i.u u bilo šta!'" Gledalište je zadržalo dah, svesno da to nipošto ni-¦ ><¦ " da kaže.
I dalje možeš da se posvetiš vežbanju i naučiš da loviš', reče stara inuIona.
Mi ona me neće čekati dok budem učio da lovim. Obožavam je. • Hrlim da joj odnesem meso i da me zavoli. Voleo bih da sam se ro-
.....lobar lovac.'"
11 lom trenutku su i publika i oni na pozornici primetili neku pomet-H|u u blizini.
11
tll   e provlačio između okupljenih. Povremeno bi se očešao o ne-ii i odmah nastavio tako da su ljudi samo na tren uspevali da vide a. |. lo dodirnulo. Iako ga je većina znala, on je ipak i dalje predsta-ni nuđenje od koga je nekima zastajao dah, a neki bi zaskičali kada primi lili. Iznenadio je čak i Ejlu kada se neočekivano pojavio i seo
ispred nje, zagledavši joj se u lice. Danela se trgnula, jer se

pojavio i/n#i nada, ali ga se nije uplašila.
„Vuče! Nema te celog dana. Počela sam već da se pitam gdc Mislim da si istražio celu oblast", govorila mu je Ejla dok ga je tv.i po vratu i iza ušiju. Ispružio je glavu da je lizne po vratu i bradi, a onda je spustio Ejli u krilo, uživajući u milovanju i češkanju kojim ga je đufe kala. Kada je prestala, on se sklupčao ispred nje i položio glavu na š;i|« opušten, ali na oprezu.
Galiadal ga je posmatrao kao i svi ostali s pozornice. Na kraju M osmehnuo. „Naš neobični posetilac stigao je u pravi čas, što se priče ti«. ¦ reče on. Potom se vratio u lik i nastavio. „'Da li to stvarno želiš? Da budeš rođeni lovac?' upitala je stara .¦¦ landona.
'Da! To želim. Želim da budem rođeni lovac' reče Vukoslav. 'Onda dođi u moju pećinu', reče starica." Ton priče više nije bio nini, lo zabavan, već preteći.
„Čim je Vukoslav ušao u pećinu, strašno mu se prispavalo. Seo je na \r$ slagane vučje kože i istog časa zaspao. Kada se konačno probudio, imao I osećaj da je dugo spavao, ali nije znao koliko. U pećini nije bilo nikoga. . a ni najmanjeg nagoveštaja da je ikada bila nastanjena. Istog časa je istn u napolje." Mladić na pozornici četvoronoške je istrčao iz zamišljene pećini
„Sunce je sijalo, a on je bio žedan. Kada se uputio ka reci, poč« je da primećuje da nešto nije kako treba. Kao prvo, sve je video iz dm gačijeg ugla, kao da je bliži tlu. Kada je stigao do potoka, osetio je hladim vodu na stopalima kao da je bos. Spustio je pogled, ali uopšte nije ugli dao stopala, već šape, vučje šape.
U početku je bio zbunjen, onda je shvatio šta se dogodilo. Stara n landona mu je dala upravo ono što je tražio. Poželeo

je da postane rodi nj lovac, i sada je to bio. Pretvorila ga je u vuka. Nije na to mislio kada |. tražio da bude dobar lovac, ali sada je bilo kasno.
Vukoslavu je bilo strašno žao što se to dogodilo i želeo je da zaplai i ali nije imao suza. Čekao je na obali, i u toj nepokretnosti, polako je posli jao svestan šume na neki novi način. Sada je mogao da čuje i ono što nikud dotad nije čuo, da namiriše ono za šta nije ni znao da postoji. Nanjušio i> mnoge mirise, posebno životinjske, a kada se usredsredio na velikog bcloj zeca, shvatio je da je gladan. Sada je tačno znao šta mu valja činiti. Tihi i nepomično prikradao se stvorenju. Iako je zec bio veoma brz i mogao dj se okrene u trenu, vuk je predvideo sve njegove manevre i uhvatio ga"
Ejla se osmehnula u sebi kada je čula ovaj deo priče. Većina ljudi je verovala da vuci i ostali mesožderi čim se rode znaju kako se lovi | ubija plen, ali ona je znala da to nije tako.
Pošto je savladala rukovanjl praćkom, vežbajući u tajnosti, poželela je da pređe na sledeći korak i puk u lov, ali ženama iz Plemena bilo je zabranjeno da idu u lov. Mnogi me
I i esto su krali meso Brunovom plemenu, posebno oni manji kao što tiiir, hermelini i ostale lasice, male divlje mačke, lisice i lovci sred-lli ine kao što su opake gorske kune, risevi sa čupercima na ušima, I i hijene. Ejla je svoju odluku da se ogluši o jedan od plemenskih ¦nvdala time da će loviti samo mesoždere koji nanose štetu njenom im prepuštajući muškarcima da love životinje za jelo. I ne samo da
I iln odličan lovac, već je i dosta naučila o plenu koji bi odabrala, i   da ubije prvu životinju tek posle nekoliko godina posmatranja.
« |c da mesožderi imaju izrazito jak nagon za ubijanjem, ali da ipak i i moraju da poduče mladunče na ovaj ili onaj

način. Vukovi se nisu
i manjem kako se lovi, mladunci su učili od čopora. I'onovo ju je privukla Galiadalova priča. „Ukus tople krvi koja mu ¦ ilt ni/ grlo bio je tako slasan i Vukoslav je za tili čas proždrao \ Hitio se na reku i sprao krv sa krzna. Zatim je njuškao unaokolo u | | bezbednim mestom. Kada ga je pronašao, sklupčao se, pokrio re-
..... i u i zaspao. Probudio se kad je već bio mrak, ali je on sada bolje
Iloi u l.enjo se protegao, podigao nogu i poprskao grm, pa opet po-Mladić na pozornici odlično je podražavao vučje ponašanje, a ka-podigao nogu, gledaoci prsnuše u smeh.
Ul nslav je živeo u pećini koju je starica pre izvesnog vremena na-.1 odlazio je u lov i uživao u tome, ali je posle izvesnog vremena " miljeu. Dečak je postao vuk, ali je u duši ostao dečak, i počeo je im Iju o povratku kući da vidi majku i privlačnu mladu ženu s juga. ¦ i n.i/ad ka plemenu svoje majke. Trčao je s vučjom lakoćom. Ka-... i. dao lane koje se odvojilo od majke, setio se da je devojka sa ju-i i i da jede meso, i odlučio da ga ulovi i odnese devojci.
i i ljudi su ugledali Vukoslava kada je stigao nadomak skloništa, i li i Zapitali su se zašto vuk vuče srnu ka njihovom domu, a on je ' privlačnu mladu ženu, ali nije primetio visokog, zgodnog, svetloko-
II l n. a pored nje, koji je držao nekakvo novo oružje što mu je omogu-
¦ .Ih Izručuje koplja na velike daljine i velikom brzinom. Dok se muškarac . ,i i buci koplje, Vukoslav je odvukao meso do žene i ispustio ga kod ..ih Zatim je seo pred nju i podigao pogled. Pokušao je da joj ka-
i uli, ali nije mogao da govori. Jedino je još delima i

pogledom rao-i. i'i Iskaže ljubav, i svima je bilo jasno da taj vuk voli ženu."
i i u i '.umi okrenuli su se ka Ejli i vuku kod njenih nogu. Većina se ti i bi I'o jedinci su počeli da se smeju, a ostali da tapšu šakama po ko-i iko (ialiadal nije nameravao još da završi priču, reakcija slušali |i u.iieiala da shvati da je pravi trenutak za to. i |ll i- bilo neprijatno što je u središtu tolike pažnje, i pogledala je Inim u I on se osmehivao i udarao po kolenima.
t'it i |e lo dobra priča", reče on.
1 njoj nema ni trunke istine", primeti ona.
„Ima malo", reče Džondalar i pogleda vuka, koji je zaštitnički i im oprezu stajao ispred Ejle. „Evo vuka koji voli ženu."
Ispružila je ruku da pomiluje životinju. „Mislim da si u pravu."
„Većina priča koje Pripovedači pričaju je izmišljena, ali često u scB sadrže i zrnce istine, ili odgovore na neka pitanja. Moraš priznati da je i" bila dobra priča. Ako neki nisu znali da si Vuka pronašla kao vrlo malo, u pećini, sasvim samog, bez braće i sestara ili čopora, i da mu je majka hl la mrtva, Galiadalova priča zadovoljila je njihovu znatiželju, iako im je \ i rovatno jasno da ništa od toga nije tačno."
Ejla je pogledala Džondalara i klimnula, a onda su se oboje okrenuli i osmehnuli Galiadalu i ostalima na pozornici. Pripovedač im se kitnjasin naklonio. Gledaoci su počeli da ustaju i da se ponovo muvaju unaokolo a Pripovedači su sišli s pozornice da oslobode mesto kolegama koji će ispu čati narednu priču i pridružili se skupini oko Ejle i Vuka.
„Nisam mogao da poverujem vlastitim očima kada se vuk pojavio. Sli gao je u pravi čas", rekao je mladić koji je igrao

dečaka-vuka. „Da snio planirali ne bi ispalo bolje. Pretpostavljam da nisi raspoložena da dobi/1 ovamo s vukom svako veće?"
„Mislim da to nije dobra ideja, Zanakane", reče Galiadal. „Svi će pn čati o večerašnjoj predstavi. Ako bi se to ponavljalo iz dana u dan, veće rašnja predstava više ne bi bila posebna. Takođe sam siguran da Ejla neinl vremena da dolazi svako veče. Ona je majka i akolitkinja Prve."
Mladić je porumeneo i videlo se da mu je neprijatno. „U pravu si, ni ravno, izvinjavam se."
„Nemaš zbog čega", reče Ejla. „Galiadal je u pravu, imam mnogo obi veza, a i Vuk se sigurno ne bi uvek pojavio kada vama to odgovara. nl| mislim da bi bilo zabavno naučiti ponešto o vašem načinu pričanja prii n Ako niko nema ništa protiv, volela bih da svratim jednom dok vežbatc
Zanakan i ostali bili su i te kako svesni Ejlinog neobičnog naglasi(| Oni su više od drugih obratili pažnju na njega, jer im je bilo poznato kl ko mogu da deluju različita boja glasa i različiti glasovi. Takođe su palu vali unaokolo mnogo više od ostalih.
„Dopada mi se tvoj glas!" reče Zanakan.
„Nikada nisam čula sličan naglasak", rekla je mlada žena.
„Mora da si došla izdaleka", dodao je drugi mladić.
Ejla bi se obično postidela kada bi ljudi pomenuli njen naglasak, ili ovo troje mladih bilo je veoma uzbuđeno i iskreno oduševljeno njime, li ko da joj nije preostalo ništa drugo nego da se osmehne.
„Jeste, došla je izdaleka. Ne možete ni da zamislite odakle", reče D/on
dalar.
„Dođi da nas posetiš kada god želiš, dok smo ovde. Da li bi ti

smeti lo ako bismo pokušali da naučimo da govorimo kao ti?" reče mlada ženi Podigla je pogled ka Galiadalu, tražeći saglasnost.
Pripovedač pogleda Ejlu. „Galara dobro zna da naše logorište pone-tgd nije otvoreno za usputne posetioce, ali ti ćeš uvek biti dobrodošla."
„Mislim da bismo mogli da osmislimo predivnu priču o nekome ko p došao izdaleka, možda čak iz zemlje koja se nalazi dalje i od zemlje iflii/ećeg sunca", reče Zanakan i dalje vidno uzbuđen.
„Mislim da bismo mogli, ali sumnjam da bi bila dobra kao istinita (Hiru, Zanakane", reče Galiadal, a zatim se okrenu ka Ejli i Džondalaru i dmliulc: „Deca moga ognjišta ponekad se veoma uzbude oko novih ideja, I vl ste im ih dali čitavo mnoštvo."
„Nisam znao da su Zanakan i Galara deca tvoga ognjišta, Galiadale",
I »žondalar.
„Kao i Kalešal", reče čovek. „On je najstariji. Možda bi trebalo da ih pieđstavim kako dolikuje."
Mladi koji su večeras predstavili likove iz priče bili su veoma zadovoljit Ito mogu da upoznaju stvarne ličnosti, što je posebno došlo do izražaja Milu su u predstavljanju stigli do Ejlinih imena i veza koje je Džondalar pjftdlovao.
..Dozvolite mi da vam predstavim Ejlu Zelandonku", počeo je Džon-ii Kada je stigao do mesta na kome je trebalo da objasni odakle je do-| * uiieo je neke izmene.
..Prethodno je bila Ejla iz Lavljeg logorišta Mamutovaca, lovaca na
......te koji žive daleko na istoku, u 'zemlji izlazećeg sunca'. Usvojio ju

liiinut, to je njihov zelandoni, i primio u svoje ognjište. Odabrao ju je t"li Pećinskog lava, njen totem, koji ju je i fizički obeležio, a štiti je duh iii kog medveda. Ejla je prijateljica konja, Njiske i Trkača, i mlade ko-1 «i. Sivke, i voli je četvoronožni lovac koga zove Vuk."
Su imenima i vezama koje je Džondalar pridodao popisu kada su se njih dvoje udružili nisu imali teškoća, ali dok je govorio o Mamutovom ni, Pećinskom lavu i Pećinskom medvedu, kao i o životinjama koje ilnvela sa sobom, Zanakan je slušao širom otvorenih očiju. To je uvek ra-'tin kuda je bio iznenađen.
„Mogli bismo to da iskoristimo u novoj priči!" reče Zanakan. „Mi-¦......i životinje. Ne moramo da upotrebimo baš iste, razume se, ali mola iskoristimo ideju da ognjišta dobijaju imena po životinjama, a ki i Pećine. Mogli bismo da ubacimo i životinje s kojima putuje."
Već ti rekoh da je prava priča verovatno bolja od ijedne koju bismo ¦ mi.eh da smislimo", reče Galiadal. I |l,i se osmehnu Zanakanu. „Želite li da upoznate Vuka? To važi za
ive troje mladih iznenađeno je pogledaše a Zanakan ponovo razro-IM i „Kako se upoznaje vuk? Oni nemaju imena niti veze, zar ne?" Ne baš", odvrati Ejla. „Nama imena i veze pomažu da naučimo ne-jeilni o drugima, je li tako? Vukovi pak upoznaju ljude i mnoge
stvari u svom svetu pomoću mirisa. Ako mu dopustiš da ti omiriše š.ik on će te upamtiti."
„Nisam načisto da li je to dobra ili rđava ideja", primeti Kalcs.il „Ako vas predstavim, prihvatiće vas kao prijatelje", dodade Ejla „Mislim da bi onda trebalo da se upoznamo s njim", reče Galnr| „Volela bih da budem u dobrim odnosima sa tim vukom."

Kada je Ejla posegnula za Zanakanovom šakom i prinela je Vukovi njušci, u prvi mah je osetila blagi otpor i mladićevu nameru da ruku poui če, ali čim je shvatio da mu se ništa loše neće dogoditi, na površinu su | novo izbili njegova urođena znatiželja i zanimanje. „Njuška mu je hladni i vlažna", primeti on.
„To znači da je zdrav. Šta si ti mislio, kakva je vučja njuška?" up|| Ejla. „Ili njegovo krzno? Šta misliš kakvo je na dodir?" Spustila mu šaku na vučju glavu da je pomiluje, i da opipa krzno na vratu i leđima. NlU čan postupak ponovila je i sa drugo dvoje mladih, dok su mnogi gledali i prikrajka.
„Krzno mu je negde glatko a negde grubo, i topao je", reče Zanak.m
„Živ je. Žive životinje su tople, bar većina njih. Ptice su veoma IH ple, ribe su hladne, zmije mogu biti i tople i hladne", reče Ejla.
„Kako to da toliko znaš o životinjama?" pitala ju je Galara.
„Ona je lovac, i takoreći nema te životinje koju ona nije uhvatila reče Džondalar. „U stanju je da ubije hijenu kamenom, uhvati ribu golu. rukama, a ptice dolaze na njen zvižduk, ali njih obično pušta. Proletos |i predvodila lov na lavove i ubila najmanje dva pomoću bacača koplja"
„Nisam ja predvodila lov", ispravi ga Ejla mršteći se. „Već Džoharan
„Pitaj ga", reče Džondalar. „On kaže da si ti predvodila lov. Ti *l znala sve što je trebalo znati o lavovima i o tome kako će biti najbolu il| krenemo na njih."
„Mislio sam da je ona zelandona, a ne lovac", primeti Kalešal.
„Još nije zelandona", ispravi ga Galiadal. „Akolitkinja je, trenutnu || na obuci, ali koliko sam shvatio, već je odlična

isceliteljka."
„Otkud zna sve to?" upitao je sumnjičavo Kalešal.
„Nije imala izbora", reče Džondalar. „Izgubila je svoj narod s pi godina, usvojili su je stranci i morala je da se prilagodi njihovom načinu života, a onda je nekoliko godina živela sama pre nego što sam je ja pru našao, ili bi trebalo da kažem da je ona pronašla mene. Napao me je ki\ Spasla me je i zalečila mi rane. Kada neko tako mlad ostane bez ičcgi mora brzo da usvaja i uči ako želi da preživi. Ona je živa upravo zato Slfl je u stanju da nauči tolike stvari."
Ejla je svu pažnju poklonila Vuku, milovala ga je i češkala iza uši|ii pognute glave, trudeći se da ne sluša. Uvek bi se postidela kada su ljudi govorili o njoj kao da je ono što je radila nekakvo dostignuće. Bilo joj |i neprijatno jer nije želela da neko pomisli kako sebi pridaje preveliku važnosl •Minuala da je važna, i nije volela da je izdvajaju. Ona je bila obična llittjkii, koja je pronašla čoveka koga voli i ljude slične sebi, koji su 1i iioiii prihvatili kao jednu od njih. Nekada je želela da bude dobra li i n /ina, a sada je samo želela da bude dobra Zelandonka. |#vcln priđe Ejli i Vuku.
„Mislim da su spremni za narednu priču", niiii „Hoćeš li ostati da je čuješ?"
bih rekla", odvrati Ejla. „Džondalar će možda hteti da ostane, i ali mislim da ću ja drugi put doći da slušam priče. Hoćeš li ti
T
Mr.lila sam da proverim da li je ostalo nešto dobro za jelo. Malo sam Ih. a i umorna sam. Verovatno ću se uskoro vratiti u naše logori-I cvela.
Idi hi s lobom da potražimo nešto za jelo, a onda moram po Džonej-|-'||n napravi nekoliko koraka ka mestu na kome su

Džondalar i ostali u u 11 i sačeka prvu pauzu u razgovoru. „Hoćeš li ostati da čuješ na-
i......'" upita ona.
Sin n želiš da radiš?"
Mulo sam umorna, kao i Levela. Htele smo da odemo i pogledamo i iinIiiIo nešto dobro za jelo", reče Ejla.
I 'lihvara mi. Možemo neki drugi put da dođemo da slušamo priče. || i I i/oiulekam?" upita Džondalar.
Idi ni " Začuli su glas koji im se približavao. „Gde god vi išli idem
uli i civoro pođoše iz logorišta Pripovedača ka oblasti u kojoj je bi-|| i!pl|i na preostala hrana. Sve je bilo hladno, ali hladni parčići bizon-ini nii i divljači još su bili ukusni. Razno okruglo korenasto povrće r u gustoj supi od mesa na čijoj površini se uhvatio tanak sloj ma-i cg.a je bila još ukusnija. Mast im je svima bila neophodna za mije, a prilično se retko nalazila kod divljih životinja koje su pre-IVtde velike razdaljine. Iza hrpe praznih zdelica pronašli su pletenu čilu l ukvim plavim okruglim bobicama, nekoliko vrsta bobica, zapravo, u borovnice, uva, ribizla. Rado su ih podelili. Ejla je čak pronašla i • ii /.i Vuka.
I lulu mu je jednu i on ju je nosao u zubima dok nije pronašao udob-iii u blizini poznatih ljudi koji su jeli. Smestio se i zaglabao je. Ejla Um, ,i u.i kojoj je bilo više mesa, umotala u velike listove koji su krajnjim r iiuju, s namerom da je sačuva za kasnije i ponese u logorište. Gur-ko I u u malu naprtnjaču u kojoj je obično nosila stvari za Džonejlu: ludu lude sirove kože koju je beba volela da žvaće, kapicu i ćebence, iipi|ujuče vune muflona kojom je oblagala dete. Zakačene za pojas Mrvicu sa opremom za potpalu, lične činije i nož za jelo. U bli-i'i.ni.rdi nekoliko debala s

podmetačima, očigledno tu dovučenih za
nj.
„Baš me zanima da li je ostalo malo majčinog vina?" primetio je Džon
dalar.
„Hajde da proverimo", predloži Džondekam.
Nisu našli ni kap, ali ih je Laramar primetio i pohitao do njih s lik otvorenom mešinom barme. Napunio je lične šolje obojici muškaraca, a EJ la i Levela rekoše da će uzeti gutljaj od njih. Ejla nije želela da se upnsi.i u prijatan razgovor s tim čovekom. Posle nekoliko trenutaka vratili su M do debala s podmetačima nadomak hrane. Kada su završili, odšetali su n do Prolevinog skloništa u logorištu Treće pećine.
„Već ste se vratili", primetila je Proleva pošto su očešali obraze u zna! pozdrava. „Jeste li videli Džoharana?"
„Nismo", reče Levela. „Odslušali smo samo jednu priču i nešto pojj li. Priča je o Ejli, da tako kažem."
„Zapravo je o Vuku. To je priča o dečaku koji se pretvorio u Vuka koji je voleo jednu ženu", reče Džondalar. „Vuk je došao da potraži Ejlu n pravom trenutku u priči, što je veoma obradovalo Galiadala i troje mladih ljudi iz njegovog ognjišta koji su mu pomagali da je ispriča."
„Džonejla još spava. Jeste li za solju finog toplog čaja?" upitala je Pro
leva.
„Ne bih rekla. Idemo u naše logorište", reče Ejla.
„Nećete valjda i vi da se vratite?" upitala je Velima Levelu.
„Nisam imala vremena da ti dođem, a zanima me kako napreduje tvoja trudnoća i kako se osećaš."
„Možete da ostanete ovde noćas", predloži Proleva. „Ima

mesta z| sve četvoro, a Džaradal bi se obradovao da ujutro zatekne Vuka kada si probudi." Levela i Džondekam odmah pristadoše. Logorište Druge pećini bilo je veoma blizu, i Leveli se dopala ideja da provede malo vremena | majkom i sestrom, a Džondekam nije imao ništa protiv.
Ejla i Džondalar se pogledaše. „Morala bih da obiđem konje", re< i Ejla. „Rano smo otišli i ne znam da li je iko danas ostao u logorištu. Sa mo da se uverim da su dobro, posebno Sivka. Ona bi mogla da bude sla stan zalogaj za nekog četvoronožnog lovca, mada znam da bi je Njiska i Trkač zaštitili. Ipak ću se osećati bolje ako se vratimo."
„Razumem. Ona ti dođe kao druga beba", reče Proleva.
Ejla klimnu i osmehnu se. „A gde je moja beba?"
„Eno je tamo, spava sa Sitonom. Ja je ne bih dirala, jeste li sigurni da nećete da ostanete?"
„Voleli bismo, ali kada imaš konje za prijatelje onda moraš i da 31 brineš o njima, posebno ako su u zabranu u koji mogu da uđu četvorom > žni lovci", reče Džondalar. „Ejla je u pravu. Moramo da ih obiđemo."
Ejla je umotala svoje dete u nosiljku i smestila je na kuk. Nakratko 91 probudila, ali ju je majčina toplota ubrzo ponovo uljuljkala u san. „Veomi sam ti zahvalna što si je čuvala, Proleva. Pripovedanje je bilo zanimljivo
lio i ni je mnogo lakše da gledam i slušam kada me niko nije prekidao", * k|ln
Udo mi je pravo zadovoljstvo. Te dve devojčice se polako upozna-| i"» min da zabavljaju jedna drugu. Mislim da će biti odlične druga-rcče l'roleva.
Uuš sam se zabavljala gledajući ih", reče Velima. „Dobro je kada bli-mhI.u i provode vreme zajedno." I |l.i dade znak Vuku. On uze kosku pa svi zajedno napustiše letnje

* 11 nlištc. Džondalar je odabrao jednu od mnogih baklji pobodenih u tle u osvetljavale stazu ispred skloništa, i proverio da li je ostalo dovolj-
ipnljivog materijala da izdrži dok ne stignu u svoje logorište. I i.i.ivili su za sobom topli sjaj vatri i zaronili u prijatnu mrklu noć. i il ulna lama ih je obavila i imali su utisak da je upila svu svetlost i
¦ li plamen baklje.
Miš je noćas mračno, nema meseca", primeti Ejla. lo je zbog oblaka", reče Džondalar. „Oni skrivaju zvezde. Tu i tamo lili irk poneka."
Kuda se naoblačilo? Nisam primetila oblake dok smo bili u glavnom
¦tu."
Nisi ih primetila zbog vatri, njihova svetlost ti je ispunila oči." Išli "ii i jedno pored drugog izvesno vreme, a onda je Džondalar dodao, i |"ini'kad ispuniš moje oči, i poželim da nema toliko ljudi oko nas."
ii ¦ 11 k'huula se i okrenula da ga pogleda. „Dok smo putovali ovamo u.i. dvoje, Njiska, Trkač i Vuk, često su mi nedostajali ljudi. Sada
ni 11 ii > sami i to mi je drago, ali ponekad se setim kako je bilo kada
•..... luli ,amo nas dvoje i kada smo mogli da radimo sve što smo hteli
1 iimI smo hteli. Možda ne uvek, ali uglavnom." I ju razmišljam o tome", reče Džondalar. „Sećam se da bismo jed-llii /.ustali i podelili Zadovoljstva uvek kada bi ispunila moju mu-i i /.i lo je bio dovoljan jedan pogled na tebe. Nisam morao da idem I »obaranom da se viđam s nekim ljudima radi dogovora oko nečega, Im obavljam nešto za

majku, niti da gledam tolike ljude unaokolo. Sada i 11 ii sta na kome bih mogao da zastanem, opustim se i radim ono što mm ¦- i .uh s tobom."
I |.i se osećam isto tako", reče Ejla. „Sećam se vremena kada bih te
• i il.i i osctila ono što si samo ti u stanju da izazoveš u meni, znaju-
¦ i¦:. ako ti uputim pravi znak, ti ponovo u meni izazvati to osećanje, uh poznaješ bolje nego što poznajem samu sebe. Tada nisam morala
i u.mi o bebi i još nekima u isto vreme, da smišljam gozbu s Pro-iM ili pomažem zelandoni oko bolesnih ili povređenih, ni da učim o
¦ novim načinima lečenja, da pamtim pet svetih boja i kako da kori-m. i za brojanje. Iako sve to volim da radim, ponekad mi nedostaješ, luliiie, nedostaje mi da budem samo s tobom."
„Ne smeta mi što je Džonejla tu. Volim da te gledam dok se stara
0 njoj, ponekad me to još više ispuni, i mogu da sačekam da je nahranit
1 presvučeš. Nevolja je u tome što obično neko naiđe i prekine nas. Ili M moram nekuda da odem, ili ti moraš."
Zastao je da je nežno poljubi. N.i stavili su u tišini.
Logorište Devete pećine nije bilo daleko, i umalo se nisu sapleh I hladno ognjište koje nisu primetili u mraku. Nigde nije gorela nijedna \.i tra, nije se nazirao nijedan jedini ugarak na izdisaju, nijedan šator nije hlj osvetljen iznutra niti se videla pruga svetlosti kroz proreze među dasku ma. Namirisali su ostatke starih vatri, ali izgleda da nije bilo nikoga, i a već duže vreme. Svi pripadnici najbrojnije Pećine

u oblasti napustili su svo je logorište.
„Nema nikoga", iznenađeno reče Ejla. „Svi su otišli. Osim onih ko|i su u lovu ili gostima, ostali mora da su u Glavnom logorištu."
„Evo našeg prebivališta, bar mislim da jeste", reče Džondalar. „Haj de da zapalimo vatru da se malo zagreje, onda ćemo obići konje."
Uneli su nešto drva i nekoliko pogača od sasušene turove balege ko je su bile naslagane napolju, pa zapalili vatru u malom ognjištu koje n napravili blizu mesta gde su spavali. Vuk je ušao za njima i stavio kosi u malu rupu pored zida kod koga je retko ko osim njega boravio. Ejla je pro verila i veliku mešinu za vodu u blizini glavnog ognjišta.
„Trebalo bi da donesemo i vode", reče ona. „Ovde ima još sasvim malo. Hajde da nađemo konje. Onda ću morati da nahranim Džonejlu. Po čela je da se meškolji."
„Bolje da uzmem novu baklju, ova će se uskoro ugasiti", reče Džon dalar. „Moraću sutra da napravim nove."
Zapalio je novu baklju pomoću stare, a ostatke prve spustio u ogii|i šte. Vuk pođe za njima iz skloništa. Ejla je čula kako prigušeno reži kadi su se približili ogradi zabrana.
„Nešto nije u redu", reče ona i pohita napred.
Džondalar je visoko podigao baklju da obasja što veći prostor. U sir dini zabrana nalazila se neka čudna gomila. Kada su joj se približili, Vul zareza još glasnije. Prišli su sasvim blizu i razabrali nešto čupavo, bledosi vo, pegavo, s dugačkim repom, u lokvi krvi.
„To je leopard, mladi snežni leopard, mislim. Nasmrt je izgažen. Sli snežni leopard traži ovde? Oni vole gorje", reče Ejla. Otrčala je do nadstrešni ce ispod koje su konji mogli da se sklone od kiše, ali tamo nije bilo nikogi

„Njiiiiska", pozvala ju je Ejla. „Njihiska!" Ejla je glasno zanjištala i Džondalaru se učinilo da čuje pravog konja. Prvobitno je tako dozivala konja. Njištanje je prilagodila jeziku ljudi i dobila ime Njiska. Ponovo je zanjištala, a onda veoma glasno zazviždal.i Bio je to poseban zvižduk kojim je dozivala konje. Konačno su iz daljim začuli njištanje.
„Vuče, idi da nađeš Njisku", naložila mu je i vuk odjuri u pravcu i/.
lupilo njištanje, a Ejla i Džondalar su ga sledili. Prošli su kroz n u.i inestu gde su je konji srušili da bi pobegli, i njoj tada bi jasno mi i/išli.
I tri konja su pronašli u blizini potoka iza logorišta Devete pećine, i r-dco na stražnjim nogama i čuvao ih, ali im nije sasvim prišao, i I |l.i. Očigledno su se gadno uplašili, i vuk je na neki način osetio
........o i on, njihov prijatelj mesožder, predstavlja za njih pretnju. Ejla
f«i|iiiil.i ka Njiski, ali je usporila kada je primetila da je ova napeto gle-¦ Ih stisnute gubice. Uši, njuška i oči bili su joj usredsređeni na Ejlu,
|i- povremeno malo naginjala glavu, i" si uplašena, zar ne?" tiho se obratila Ejla kobili njihovim poseb-il "iii „Nc krivim te, Njiska." I ovog puta je izgovorila njeno ime i'i i'.i konj izgovorio, ali tiše. „Izvini što sam te ostavila da se sama ' os piotiv tog leoparda, i žao mi je što niko nije bio ovde da te čuje • 1. i di i/1 vala upomoć."
I'ulako je išla prema kobili i tiho joj govorila sve dok konačno nije Ih nje i zagrlila je oko moćnog vrata. Konj se opustio, spustio glavu i i i ramena i oslonio se o nju, a Ejla se nagnula unazad. Još od vre-i ni.i je živela u svojoj dolini, njih dve su se na taj način tešile. i1 nndalar je uradio isto što

i ona. Zviždukom je dozivao Trkača, ko-i ii .«lr još bio uplašen. Pobo je baklju u tle i prišao mladom pastuvu. iivho ga je i češkao tamo gde je najviše voleo. Prisustvo prijatelja ute-l vol inje, i uskoro im se pridružila i Sivka. Malo je sisala, a onda pri-po svoje sledovanje maženja. I Džondalar je prišao da pomazi malu lek kada su se njih petoro našli na okupu - šestoro računajući i Ih. koja je bila budna i uvijala se u nosiljci - došetao se i Vuk. Inko su se Njiska i Trkač upoznali s njim još dok je bio jednome-h ih i pomogli Ejli da ga othrani, on je ipak bio mesožder i mirili i ivoje divlje rođake koji su često lovili konje. Vuk je očigledno njihovu nelagodnost kada su ga ugledali, verovatno je nanjušio nji-inili i zato je sačekao da se smire pre nego što im je prišao. Čopor sa-
i .....I ljudi i konja dočekao ga je dobrodošlicom koju je zasluživao.
imgi čopor nije znao. ' Hpiilike u to vreme Džonejla je zaključila da je na nju red i zaur-i uli Ejla ju je izvadila iz nosiljke i ispružila ispred sebe da pusti im tlr Potom ju je na trenutak popela na Sivku, pridržavajući je je-i ul om dok je drugom rasprostrta nosiljku i izvadila dojku. Uskoro je i i bilo povijeno na majčinim grudima i srećno je sisalo. Na po-ii u arokom luku zaobišli zabran, jer su znali da konji nikada više i u njega. Ejla je razmišljala da se kasnije otarasi leopardovog tru-lll nije znala šta da uradi sa zabranom. Trenutno nije želela nikad vinu 11 konje u njega i rado bi dala motke i daske svakome ko se javi,
pa makar ih upotrebio za potpalu ako ni za šta drugo. Kada su stigli dl svog skloništa, odveli su konje iza letnjeg prebivališta. Taj prostor su h« mo povremeno koristili, tako da je tamo još bilo trave.

„Da im stavimo ulare i privežemo ih za kočiće pobodene u zeml|n1 upitao je Džondalar. „Da ne odlutaju."
„Njiska i Trkač bi se sigurno uznemirili da ih sputamo posle strah koji su doživeli. Mislim da će zasad želeti da ostanu u blizini, osim akl ih nešto ponovo ne uplaši, ali tada ćemo ih mi čuti. Ostaviću Vuka napnljf da ih čuva, bar noćas." Otišla je do životinje i sagnuta se. „Ostani ovili Vuče. Ostani ovde i pazi na Njisku, Trkača i Sivku. Ostani i čuvaj koii|c Nije bila sigurna da li ju je razumeo, ali kada je seo i pogledao u konje. |»i mislila je da možda i jeste. Izvukla je kosku koju je sačuvala i dala mu |i
Vatrica koju su zapalili u skloništu odavno se bila ugasila, pa su /,i palili novu i doneli goriva da im duže potraje. Onda je Ejla primetila da |. dojenje podstaklo Džonejlu da izbaci još nešto osim vode. Brže-boljr |. rasprostrla rogozova vlakna koja su dobro upijala i položila gologuzo ili i< na njih.
„Džondalare, donesi mi, molim te, veliku mešinu sa vodom. Valjda .. biti dovoljno da je očistim, a onda idi da jc napuniš, ponesi usput i našu um lu mešinu", reče Ejla.
„Mala smrdljivica", reče on i s puno ljubavi se osmehnu devojen i koju je smatrao pravom lepoticom.
Pronašao je činiju od čvrsto upletenog vrbovog pruća sa oker crvi nim konopčićem zavezanim pri vrhu, koju su često koristili za pranje ra/nih prljavština. Bila je obeležena bojom da je neko ne bi slučajno upotrehli za kuvanje ili iz nje pio vodu. Doneo je i nju i gotovo praznu mešinu vodu do ognjišta, napunio činiju, pa uzeo njihovu mešinu za vodu od lm raga kozoroga, istog onog od čije kože su bile napravljene Džonejlina im šiljka i ona velika koža na ulazu. Uzeo je jednu neupaljenu baklju koja | zatekla u blizini, prineo je ognjištu i zapalio, pokupio mešine za vodu i i/i šao.

Životinjski burazi bili su gotovo nepropusni kada se dobro očiste i kad se višak rupa na dnu zašije ili zaveže, i mogli su da posluže kao odliun mešine za vodu. Kada se Džondalar vratio noseći vodu, činija s prljavom vodom stajala je pored noćne korpe u blizini vrata, a Ejla je ponovo doji la Džonejlu u nadi da će uspeti da je uspava.
„Pretpostavljam da bi trebalo da ispraznim činiju i noćnu korpu, kM sam već u zaletu", reče on zabovši baklju u tle.
„Ako želiš, ali požuri", reče Ejla gledajući ga sneno i vragolasto mu se osmehujući. „Mislim da Džonejla samo što nije zaspala."
Istog časa je osetio napetost u preponama i uzvratio joj osmeh. Oduo je veliku i tešku mešinu sa vodom do ognjišta i okačio je na uobičajeni] mesto, o klin zabijen u jednu od jakih potpornih motki, a drugu je odneo iln mesta gde su spavali.
Desi li žedna?" upitao je dok ju je gledao kako doji bebu.
„Ne bih imala ništa protiv malo vode. Mislila sam da skuvam čaj, može da pričeka", reče ona.
Sipao je vodu u solju i pružio je Ejli, a onda se vratio do vrata. Pre-ladržaj činije u noćnu korpu, uzeo baklju i ponovo izišao noseći korpu i prljavu činiju. Zabio je baklju u tle i izručio veliku, smrd-korpu u jedan od jaraka koje su ljudi koristili da se olakšaju. Niko olco da izbacuje izlučevine. Potom je uzeo baklju i odneo korpu niz-I daleko od mesta gde su se dogovorili da će uzimati vodu. Oprao oipu i činiju, pustivši vodu da protiče kroz njih, a onda je pomoću napravljene od lopatice neke životinje čiji je jedan kraj bio stanjen ion, a koja je tu namerno bila ostavljena, napunio noćnu korpu ze-i i'oiovo dopola. Zatim je peskom sa obale potoka pažljivo istrljao i r.prao ih u vodi. Konačno je,

osvetljavajući put bakljom, uzeo kor-Jlniju i zaputio se nazad ka prebivalištu.
Spustio je noćnu korpu na uobičajeno mesto, činiju ostavio pored nje, kljn /atakao za držač pored vrata. „Obavljeno", reče on osmehujući se ilnk joj je prilazio. Još je držala bebu. Izuo je sandale od upletene tra-il • su obično nosili leti, i legao pored nje, pridigavši se na lakat. Naredni put će to uraditi neko drugi", reče ona. \ oda je hladna", reče on.
i no i tvoje šake", dodade ona i posegnu ka njima. „Moraću da ih bili dodala je sa nagoveštajem u glasu.
(¦ogledao ju je zažarenim očima, ženica raširenih od želje i zbog pri-cllosti u skloništu.
12
11 niidalar je uživao da posmatra Džonejlu bilo šta da je radila, sisala
i iln siopalima ili gurala koješta u usta. Čak je voleo da je posma-ilnk |e spavala. I sada je zurio u nju i trudio se da ne zaspi. Počela je I Ih milji mu bradavicu, povukla još nekoliko puta, zastala na trenutak, i »vi« da pušta, pa opet sve iz početka. Konačno je nepokretno le-
imi|i mom naručju. Zadivljeno je gledao kako se na vrhu bradavice mm. I up mlcka i klizi sa nje.
ii ion da je zaspala", tiho je kazao.
i i......lim", reče Ejla. Beba je bila uvijena u čistu vunu muflona,
i 11¦ i oprala pre nekoliko dana, i uobičajene noćne povoje. Ustala
......duela detence do male vreće za spavanje. Često je ostavljala
11 .pava sa njima, ali noćas je želela vreću za spavanje samo za i dm i i sebe.

Muškarac je nije ispuštao iz vida dok se ponovo uvlačila pored ii|i ga. I ona se zagledala pravo u njega, iako je to od nje zahtevalo izvcsi.in svesni napor. Džondalar ju je naučio da njegov narod, kao i većina njegu vog roda - i njenog - smatra nepristojnim, ako ne i podmuklim, ako 1 sagovornik ne gleda u oči. Dok je gledala u njega, Ejla je počela da nu misija o tome kako drugi ljudi vide ovog čoveka koga je volela, kalui utisak na njih ostavlja, kako im izgleda. Sta je to u vezi s njim privlai ild ljude pre nego što bi izustio ijednu reč? Bio je visok, imao je žutu ko n svetliju od njene, bio je snažan, i dobro i skladno građen u odnosu na svu ju visinu. Pri prigušenoj svetlosti nije mogla da razabere boju njegovih o< i ju, ali je znala da su te njegove neverovatno plave oči, koje su uvri svuda plenile pažnju ljudi, iste boje kao vode glečera i led u njegovim du binama. Videla je i jedno i drugo. Bio je pametan i vest u pravljenju sivu ri, kao što je oruđe od kremena koje je izrađivao, ali i više od toga, znul je da poseduje jedno svojstvo očaravanja, harizmu koja privlači većinu l|ii di, a posebno žene. Zelandona je imala običaj da kaže da ga ni Majka m bi mogla odbiti da joj nešto zatraži. Sam Džondalar nije toga bio u potpunosti svestan, kod njega je I bila nesvesna privlačnost, ali je uzimao zdravo za gotovo da će uvek luli dobrodošao. Mada to nije namerno iskorištavao, ipak je znao kakav uli sak ostavlja na ljude i umeo je time da se posluži. Čak ga ni dugačko l'u tovanje nije razuverilo u tom pogledu niti je izmenilo njegova očekivani da će ga ljudi, ma gde pošao, uvek prihvatiti, imati lepo mišljenje o njemu zavoleti ga. Nikada zapravo nije morao ništa da objašnjava, da se uklapa i nikada nije naučio da moli za oproštaj ako bi uradio nešto neprimcn im ili neprihvatljivo.

Ako bi delovao pokajnički ili se ponašao kao da mu je žao - iii osećanja su obično bila iskrena - i ljudi su bili skloni da ih prihvate kan izvinjenje. Čak i kada je kao mladić izbio Ladromanu stalne prednje zubi Džondalar nije morao da stane pred čoveka i kaže da mu je žao. Majka |. platila podeblju nadoknadu umesto njega i poslala ga da nekoliko godim živi s Dalanarom, čovekom njegovog ognjišta, ali on sam nije morao niSl, da uradi da bi to ispravio. Nije morao da moli za oproštaj, čak ni da kajj da mu je žao što je uradio nešto loše i povredio drugog dečaka.
Iako ga je većina ljudi smatrala strašno zgodnim i muževnim, \-.\U je o njemu razmišljala na malo drugačiji način. Muškarci iz naroda koji ||j je odgojio, muškarci iz Plemena, imali su upečatljivije crte lica, velike okni gle očne duplje, pozamašan nos i istureno čelo. Od prvog trenutka kada (ju je ugledala, napola mrtvog i onesvešćenog posle napada lava, taj čovek |i iz njene podsvesti izvukao sećanje na narod koji mnogo godina nije videla sećanje na ljude slične njoj samoj. Ejli su crte Džondalarovog lica deloval blaže od lica muškaraca s kojima je odrasla i bile su u toj meri savršen, oblikovane i raspoređene da ga je smatrala izuzetno lepim, poput kakvi
ivotinje, zdravog mladog konja ili lava. Džondalar joj je kasnije jMnlo da se tim recima obično ne opisuju muškarci. Nije mu to često go-"i I ili je smatrala da je prelep.
i vcsno vreme ju je samo posmatrao, ležeći pored nje, a onda se na-1' je poljubi. Osetio je mekoću njenih usana i polako ih rastvorio je-i 'ivđusretljivo ga je dočekala. Ponovo je osetio napetost u preponama, i 11ii, lako si lepa, baš imam sreće", reče on. „lu imam sreće", reče ona. „Ti si lep."
i Imniehnuo se. Znala je da to nije prava reč, iako je reč

„lep" pravilni, i u svim drugim slučajevima. Ipak, pošto mu je rekla da je lep 1111.11 skloništa, samo se osmehnuo. Uzice na izrezu tunike ostavila ¦ i /.ine, iako joj je dojka skliznula unutra. Zavukao je ruku i ponosim, istu onu koju je malopre Džonejla sisala, i obišao jezikom Ih idiivice, uvukao je u usta i probao njeno mleko. I'm/mr me drugačije osećanje kada ti to radiš", tiho je kazala. „Do-
¦ r kada Džonejla sisa, ali osećanje nije isto. Kada ti to radiš, do-
¦ l|ii da me dodiruješ i po drugim mestima."
I |n dobijem želju da te dodirujem po drugim mestima." i idu jc ponovo počeo da sisa, iz druge bradavice je poteklo mleko ponieri da oliže i nju. |*oi Inje da mi se dopada ukus tvog mleka, ali ne želim ono što je
lili |llllo "
llol ponovo ne ogladni, imaću dovoljno mleka."
......i je bradavicu i krenuo jezikom naviše uz njen vrat. Ponovo ju
l|ultio ovog puta žešće nego malopre i osetio tako jaku potrebu da ni-Mi an da će moći da je obuzdava. Zastao je i zagnjurio lice u njen i ih i ajući da se pribere. Za to vreme je ona pokušavala da mu ski-. Mi.i u pn-ko glave.
i ni Ih je dosta vremena", reče on sedajući na pete. „Ne mogu da ve-
......loliko spreman."
11 11 da jesi?" zadirkivala ga je ona. 1 il i u n ti", odvrati on.
.... je tuniku preko glave, ustao, odvezao učkur i skinuo kratke
Ispod njih je nosio zaštitnu vrećicu koja mu je štitila muškost, • l o kukova tankom kožicom. Vrećica na kožnoj

traci obično je • i ¦¦ -i divokoze ili zeca ili neke druge meke kože i nosila se uglav-
...... leti. Ako bi jako otoplilo ili je muškarac obavljao neki izrazi-
1 |mi i" mogao je da skine sve sa sebe i ostane samo u njoj, i da
¦ i ih eii. Džondalarova vrećica je bila nabrekla. Smakao je uzice Il .ipeiii muškost.
! i" i' 11/e pogled i licem joj se kao odgovor razli lagani osmeh. Ne-lli ma njegovog uda uplašila žene, ali bi strah nestao čim bi se i-' koristi krajnje pažljivo i nežno. Kada je trebalo prvi put da
legne sa Ejlom, plašio se da ne bude nervozna, ali onda su oboje shvatili dfl savršeno odgovaraju jedno drugom. Ponekad, Džondalar stvarno nije mogui da veruje koliko ima sreće. Uvek kada bi je poželeo, bila je spremna za nj« ga. Nikada nije glumila stidljivost ili nezainteresovanost. Imao je utisak d| i ona njega stalno želi kao i on nju. Razvukao je usta u smešak neizmeniii)' zadovoljstva, a ona mu se u odgovor tako veličanstveno osmehnula da ti u njegovim očima, kao i u očima većine muškaraca, preobrazila u ženu m viđene lepote.
Vatra u njihovom malom ognjištu polako se gasila, tinjala je, ali ni|r davala ni mnogo svetlosti ni mnogo toplote. Njima to nije bilo važno. Kl< I nuo je pored nje i počeo da je skida. Prvo joj je skinuo dugačku tuniku | pre nego što joj je odvezao uzice oko struka koje su pridržavale uske pan talone do kolena, zastao je da joj ponovo sisa bradavice. Olabavio je u/i> | u struku i počeo da povlači pantalone naniže, prešao je jezikom preko nji nog stomaka, gurnuo ga u pupak, povukao pantalone još malo niže i oi krio stidne dlačice. Kada se

pojavio vrh proreza, zavukao je jezik u njcr.i uživajući u poznatom ukusu i tražeći kvržicu. Tiho je zaječala kada ju |i pronašao.
Skinuo joj je pantalone, i savio se da je ponovo poljubi, proba mli ko, a na kraju i mirisavu suštinu. Raširio joj je noge, rastvorio predivu, latice, i pronašao nabrekli čvor. Znao je kako da je nadraži. Sisao ga jc i obrađivao jezikom, dok je gurao prste u nju i nalazio i druga mesta koja MU uzbuđivala njena čula.
Vrisnula je, osetivši nalete vatre koji su šiknuli njenim telom. Golu vo prerano osetio je mlaz tečnosti, namirisao je. Više nije mogao da ni suzdrži. Ustao je, nabreklim udom pronašao njen otvor, gurnuo ga unuii.i zahvalan što ne mora da strepi da će je povrediti, što može da ga primi celog, što se tako lepo uklapa.
Ponovo je kriknula, a onda još jednom, a on ga je svaki put izvuka.. i ponovo gurnuo. Samo što nije svršio. Glasno je zastenjao, što je retku ia
dio kada su drugi bili u blizini, dostigao neverovatno jak vrhunac i jun.....
u nju. Kada je čula njegove krike, osetila je da hvata ritam s njegovim po kretima. Nije čak ni čula zvuke koje je sama ispuštala kada su je prepl.i vili talasi uživanja ništa slabiji od njegovog. Izvila je leđa i odgurnula ka njemu u trenutku kada se on odgurnuo ka njoj. Čvrsto su se držali ni koliko trenutaka, podrhtavajući od trzaja, odgurujući se jedno o drugo kan da pokušavaju da uđu jedno u drugo i postanu jedno, a onda su pali na ile, trudeći se da povrate dah. Ležao je preko nje, onako kako je volela, dnk mu se nije učinilo da je suviše težak, tada se otkotrljao.
„Žao mi je što je bilo tako brzo", reče on.

„Meni nije. Nisam bila ništa manje spremna od tebe, možda čak i više Ostali su malo da leže jedno pored drugog, a onda ona reče: „Vololl bih da na brzinu zaronim u potok."
„Ti i tvoje hladne kupke. Imaš li ti pojma koliko je hladna ta voda? Itčaš li se kada smo boravili kod Losidunjana na Putu ovamo? 1 tople »ude koja je izvirala iz tla i predivnih toplih kupališta koja su sagradili?" B|ta Džondalar.
„Bila su stvarno divna, ali hladna voda te osveži i od nje se sav tre-wi Ne smeta mi kupanje u hladnoj vodi", reče ona.
„1 ja sam se na to navikao. Naložimo vatru da bude toplo kada se Hulimo, pa trka na hladno pranje, brzo hladno pranje."
Kada su glečeri pokrivali zemlju ne tako daleko ka severu, večeri su fuk i usred leta znale da budu sveže na sredini između pola i ekvatora. Uzeli »u meke kože divokoza za brisanje, koje su im darivali prijatelji Sara-iiil nici kod kojih su svratili na Putu ovamo, umotali se u njih i otrčali tlu potoka, nizvodno od mesta gde su obično uzimali vodu, ali podalje od tu na kome su prali korpe sa izmetom. „Voda je hladna!" bunio se Džondalar kada su utrčali u potok.
„Jeste", reče Ejla i čučnu tako da joj je voda sezala do vrata i pokri-dIii ramena. Prvo je ispljuskala lice hladnom vodom, a onda istrljala i win lelo ispod vode. Istrčala je iz potoka, dohvatila kožu divokoze, uvila " uju i pojurila ka skloništu. Džondalar joj je bio za petama. Nadneli su umi vatru i brzo osušili, a mokre kože okačili o klin. Uvukli su se u vre-$H /u spavanje i ušuškali jedno pored drugog da se zagreju.
('im im je ponovo bilo prijatno, on joj prošaputa u uvo: „Ako ne 1 11 io žurili, da li misliš da bi ponovo mogla biti spremna?" „Mislim da bih mogla, ako ti možeš."
I »žondalar ju je poljubio, zatraživši jezikom da otvori usta,

a ona po-i <)vog puta nije želeo da žuri. Zeleo je duže da se bavi njome, da ih ii|c njeno telo, da pronađe sva ona mesta gde je volela da je dodiruje, I iln je pusti da pronađe njegova. Prešao je šakom niz njenu ruku i osetio liladna koža polako zagreva. Zatim joj je pomilovao grudi, osetivši u mu zgrčenu, stvrdnutu bradavicu. Malo ju je gnječio između palca i lallpista pre nego što je zavukao glavu u vreću i uzeo je u usta.
Napolju se začuše zvuči. Oboje su izvukli glave iz vreće da oslušnu. il'i.di su glasove koji su se približavali, a onda je neko povukao u strati" lulo na ulazu i ljudi su počeli da ulaze. Oboje su nepokretno ležali i i ivali. Ako svi odu pravo na počinak, mogli bi da nastave svoja nova i van ja. Ni jedno ni drugo nije se osećalo prijatno ako bi ljudi sedeli lolo i pričali dok oni razmenjuju Zadovoljstva, mada nekim ljudima i da nije smetalo. Nema u tome ničeg neobičnog, shvatio je Džon-i pokušao da se seti šta je sve radio kada je bio mlađi. Bilo mu je I a su se navikli na samoću za onih godinu dana putovanja do njego-m 'loma, mada je on oduvek voleo osamu, još dok ga je Zolena podu-11 pogotovo kada je podučavanje preraslo u nešto više, i oni prestali udu doni-žena i njen mladi štićenik, i postali ljubavnici, a on čak poželeo
da mu ona bude družbenica. U tom trenutku je pored majčinog i Vilafli rovog glasa prepoznao i njen. Prva je došla s njima u logorište Devf
pećine.
„Zagrejaću malo vode za čaj", reče Martona. „Možemo da zapalim baklju na Džondalarovom ognjištu."
„Zna da smo budni", šapnu Džondalar Ejli. „Mislim da ćemo moi.u da ustanemo."

„1 ja mislim", složi se Ejla.
„Doneću ti ja vatru, majko", reče Džondalar, odgurnu prekrivač i |" segnu za vrećicom na uzici.
„Oh, jesmo li vas probudili?" upita Martona.
„Niste, majko", reče on. „Niste nas probudili." Ustao je, pronašao dy gački, tanki komad drveta za potpalu i držao ga u plamenu dok se nije palio. Zatim je vatru na štapu odneo do glavnog ognjišta u skloništu
„Dođite da popijete čaj sa nama", predloži njegova majka.
„Mogli bismo", reče on. Znao je da svi veoma dobro znaju da ¦ prekinuli mladi par.
„Ionako sam želela da popričam sa oboje", reče zelandona.
„Samo da obučem nešto toplije", reče on.
Džondalar se vratio do njihove male oblasti za spavanje i zatekao i lu obučenu. Na brzinu je navukao odeću pa oboje odoše do glavnog ogn|l šta, noseći svoje šolje za čaj.
„Neko je napunio meh za vodu", reče Vilamar. „Mislim da si mc I poštedeo odlaska do potoka, Džondalare."
„Ejla je primetila da je prazan."
„Video sam vuka i vaše konje iza prebivališta", reče Vilamar.
„Nikog nije bilo u logorištu celog dana, pa je snežni leopard pokuSaj da se dokopa Sivke. Njiska i Trkač su je odbranili i ubili ga, ali su provj lili iz zabrana", reče Džondalar.
„Vuk ih je pronašao na kraju livade u blizini stena i malog potokj Mora da su se strašno uplašili. U početku su se čak plašili i njega i nad' reče Ejla.
„Nisu hteli ni da priđu zabranu, pa smo ih doveli ovamo", reče D/on
dalar.
„Trenutno Vuk pazi na njih, ali moraćemo da nađemo neko

drugo mi sto za konje", reče Ejla. „Sutra ću naći gde da bacim truplo snežnog Icu parda, a drvo iz ograde zabrana ću razdeliti. Biće odlično za potpalu."
„Tamo ima dosta dobrih dasaka koje se mogu korisnije upotrebiir reče Vilamar.
„Možeš sve da uzmeš, Vilamare. Ne želim više da ih vidim", ivc< Ejla i strese se.
„Tako je, ti odluči šta ćeš s tom drvenom građom, Vilamare. Inu tamo dobrih komada drveta", reče Džondalar, misleći u sebi da je sne/m
)tH|tiiiil uplašio Ejlu više nego konje. Bio je siguran i da ju je naljutio, .¦ino bi sama spalila zabran samo da ga se reši.
..Kako znate da je bio snežni leopard? Ovde ih obično nema", reče Irltmuni', „pogotovo ne leti, koliko se sećam."
„11 zabranu smo našli ostatke leoparda, ali ne i konje", reče Džon-Kjla je pronašla dugačak, čupavi, sivkastobeli rep s tamnim pega-m i /.iključila da pripada snežnom leopardu."
I/('leda da ipak jeste bio snežni leopard", reče Vilamar, „ali snežni leo-ole gorje i planine, i jure kozoroge, divokoze i muflone, a ne konje." .,1-jla misli da je životinja bila mlada, verovatno mužjak", reče Džon-
„Možda će se ove godine planinske životinje ranije spustiti ovamo", n Martona. „To bi moglo da znači da ćemo imati kratko leto." „Moramo da kažemo Džoharanu. Možda bi trebalo što pre da pođe-| u ni ki veliki lov i pribavimo meso. Kratko leto može da znači da će ¦ lati duga i hladna", reče Vilamar. „1 da sakupimo sve što sazri pre zahlađenja", reče Martona. „Čak i
...... što sazri, ako je potrebno. Sećam se da smo jedne godine, bilo
11vno, sakupili vrlo malo voća pa smo morali da vadimo

korenje iz im'.......)¦ tla."
Sećam se te godine", reče Vilamar. „Mislim da je to bilo pre nego ih |i I i/okonan postao vođa."
lako je. Tada još nismo bili združeni, ali smo bili zainteresovani", • Martona. „Ako se dobro sećam, u to vreme je bilo nekoliko loših Hilliiii"
Prva se toga nije sećala. Verovatno je u to vreme bila sasvim mala. u 1111 c 1 i radili?" upitala je.
Mislim da u početku niko nije verovao da će se leto tako brzo za-ii će Vilamar. „A onda su svi navrat-nanos počeli da skladište hranim. Dobro je što su to uradili, jer je bila duga i hladna." 11 eha upozoriti ljude", reče Prva među Onima koji služe Veliku 'i#|Mi Zemlju.
Kako znate da će leto biti kratko? To je samo jedan snežni koso I   i cee Džondalar.
i |l.i je isto to mislila, ali ništa nije kazala.
i ne moramo da budemo sigurni", odvrati Martona. „Ako ljudi rano i-.e mesa i bobica, ili uskladište više korenja ili koštunjavih plodova, im ne zahladni, nikom ništa. Poješće se kasnije. Ali ako ne budemo
......liivoljno hrane, ljudi bi mogli da gladuju, ili da ih snađe još nešto
"I toga."
Rekla sam vam da želim da razgovaram s vama, Ejla. Razmišljala i ni.i da pođemo na tvoj donijerski obilazak. Nisam mogla da odlučim H 11 lo bude sada ili na kraju leta, možda čak posle drugog Udruživanja.
Sada mislim da bi trebalo da pođemo što je pre moguće. Usput bisim mogli da upozorimo ljude na mogućnost da leto bude kratko", reče IV > „Sigurna sam da bi Četrnaesta bila više nego srećna da se pobrine za I i sno Udruživanje. Ionako

neće biti mnogo parova. Možda nekoliko kt>|i • upoznaju ovog leta i odmah odluče da se združe. Znam za dva para I u još nisu sigurni žele li da se združe, i jedan čije Pećine nikako da posiigirtj dogovor. Misliš li da biste mogli biti spremni za nekoliko dana?"

„Sigurna sam da možemo", reče Ejla. „Ako pođemo za nekoliko dl na neću morati da tražim novo mesto za konje."

*   *   *

„Pogledaj tu gužvu", reče Dancla gledajući ljude koji su se okupili I grupicama oko velikog prebivališta zelandona. Išla je sa svojim družhenl kom Stevadalom, vođom Pogleda na sunce, i sa Džoharanom i Prolevoin

Posmatrali su vrevu oko velikog skloništa i čekali da vide ko će izli | iz njega, kao da već ionako nije bilo dosta toga za gledanje. Posebne iniil ke za vuču sa sedištem, napravljene za Prvu, bile su pričvršćene za kiila.i stu kobilu

Džondalarove strankinje, a Lanidar, mladi lovac iz Devetnac.1« pećine, onaj sa kljastom rukom, držao je ular vezan za konjski oglav od I nopca. Takođe je držao povodac mladog doratastog pastuva za koga je Im la pričvršćena slična motka za vuču, natovarena zavežljajima. Pored njegl je stajalo sivo ždrebe kao da traži zaštitu zbog toliko okupljenih. I Vuk |. bio tu, sedeo je na zadnjim nogama i posmatrao ulaz.

„Još si bila slaba kada su stigli", reče Stevadal svojoj družbenici i' li uvek privlače ovoliku pažnju, Džoharane?"

„Uvek je ovako kada se spremaju na put", odvrati Džoharan.

„Nije isto kada viđaš konje u blizini glavnog logorišta i Vuka porej Ejle. Čovek se navikne da se životinje prijateljski ponašaju prema ih I 11H ljudima. Ali kada im pričvrste te

motke koje vuku, i natovare ih, kada u,i konja traže da rade i konji se ne bune, mislim da je to pravo iznenađenji reče Proleva.
Nastade uzbuđeno komešanje kada su ljudi počeli da izlaze iz lelnji prebivališta. Njih četvoro pohitaše da se oproste. Kada su Džondalar i l'!|l| izišli, Vuk je ustao, ali se nije pomerio s mesta. Za njima su izišli Maiin na, Vilamar i Folara, nekoliko zelandona i na kraju Prva. Džoharan je vec m mislio da povede veliki lov, i mada Stevadal nije bio baš voljan da prili\.iii predviđanje da će leto biti kratko, bio je više nego voljan da pođe u hn
„Hoćete li se vratiti ovamo, Ejla?" upitala je Danela pošto su se pozdm-vile obrazima. „Nisam imala vremena da te dobro upoznam."
„Ne znam. Mislim da to zavisi od Prve", reče Ejla.
Danela očeša obrazom i Džonejlin. Dete je bilo potpuno budno. Maji ga je nosila u nosiljci na kuku, i izgleda da je osećalo uzbuđenje u vazduhu
itlrlii luli da sam bila u prilici i ovu malenu bolje da upoznam. Ta mala Irili u je prava radost."
i llišli su do konja i uzeli povoce. „Hvala ti, Lanidare", reče Ejla. ||l 111 ni sam ti na pomoći oko konja, naročito poslednjih nekoliko dana. Mi|u 11 i prijatno se osećaju pored tebe."
Uživao sam. Volim konje, a vas dvoje ste toliko uradili za mene.
¦ nisie zamolili da ih čuvam prošle godine, i naučili me da baratam ba-lli i upija, i čak mi dali moj prvi bacač, nikada ne bih naučio da lovim.
mI|> bih pratio majku i skupljao bobice. Sada imam prijatelje, i kakav-gv Miti us koji mogu da ponudim Lanogi,

kada bude malo starija."
/uači, i dalje nameravaš da se udružiš s njom", reče Ejla.
Dii, već pravimo planove", reče Lanidar. Zastao je kao da želi još ne-i' i uže. „Želim da zahvalim tebi i Džondalaru na letnjem prebivalištu | Mr im podigli", reče napokon. „To im je mnogo značilo. Prespavao 4 Iiiiiio nekoliko puta, to jest, proveo sam tamo većinu noći i pomagao lik 11 najmlađih. Njena majka je došla dva puta, ne, tri puta. Tremeda ¦ i nešto traži, ali tek ujutro. Noću jedva hoda. Čak je i Laramar u u skloništu jednu noć. Mislim da nije ni primetio da sam tamo. Oti-
|i i 1111 je ustao."
\ Uologan? Da li on tamo noćiva i pomaže oko mlađe dece?" upi-l |. lijla.
1'iuiekad. Uči da pravi barmu, i uvek je sa Laramarom kada je spra-i I »kode vežba sa bacačem koplja. Ja sam mu pokazivao kako se kori-ftn log leta nije bio zainteresovan za lov, ali ove godine jeste. Mislim IH kud je video šta sam sve ja naučio želi da dokaže kako je i on u .....Ili lovi."
I Irugo mi je što to čujem. Hvala ti što si mi ispričao šta oni rade, i u iidiš", reče Ejla. „Ako se ne vratimo ovamo posle naših putovanja,
u čekati da te vidim narednog leta." Očešala je obraz o njegov i zala K»
I |ln je primetila da su pažnju ljudi privukle Njiskine motke za vuču.
II i rna koja je bila zelandona Devete pećine i Prva među Onima ko-
dolazila je ka njima. Ejla je mogla da zamisli koliko je nervozna, H umi to nije pokazivala. Koračala je samouvereno, kao da to nije ništa. !11 je dočekao Džondalar

sa osmehom na licu, i pružio joj ruku da
: .....)'iie. Ejla je ostala kod Njiskine glave da je smiri kada postane
postane
II i dodatnog tereta. Žena je zakoračila na donji stepenik i osetila kako 111 povijaju pod njenom težinom, ali ne više nego što bi se obično ik Ne puštajući Džondalarovu ruku, koja joj je bila i oslonac i moral-I Iponi, nastavila je da se penje, zatim se okrenula i sela. Neko je na-. oma udoban jastuk za sedište i naslon. Čim je sela osetila se bo-
i.....etila je i rukohvate za koje je mogla da se drži kada krenu. Oni
i »li umanjili njenu zabrinutost.
Pošto se zelandona smestila, Džondalar priđe Njiski i spoji šiik ispreplevši prste, kako bi Ejla, koja je nosila Džonejlu, mogla da sl| nogu i popne se na konja. S bebom joj je bilo teško da skoči kobili leđa kao što je obično radila. Muškarac veza dugački ular pričvršćen Sivkin mali oglav za okvir motki za vuču, zatim ode do Trkača koji je i jao pored njih i s lakoćom skoči na konja.
Ejla prva pojaha iz glavnog logorišta Letnjeg sabora. I poreci td što je nosila jahača i vukla težak teret na motkama, Njiska nije dozvol vala svom mladunčetu da ide ispred nje. Ona je bila kobila predvodili a kobila predvodnica je uvek na čelu krda. Ejla se osmehnula Vuku kl je uhvatio korak s njima. Trkač i Džondalar išli su iza njih. Džond.il.i je bilo drago što je na začelju, jer je mogao da drži na oku Ejlu i be da i ne pominjemo zelandonu, i vodi računa da nešto ne pođe naopl Pošto je Prva sedela okrenuta unazad, mogao je da joj se osmehne, a u bi dovoljno prišao čak i da porazgovara s njom, da joj kaže nekoliko ri
Donijera je sabrano mahnula ljudima iz Logorišta, koji su

posla sve manji kako su se oni udaljavali. Nastavila je da ih posmatra dok nisu izgubili iz vida. I njoj je bilo drago što je Džondalar iza nje. Još bila pomalo nervozna što jezdi iza konja i što mora da gleda ono što već prošla. Predeo kroz koji su prolazili ionako je ubrzo prestao da lm zanimljiv. Dosta se truckala, posebno kada je put bio neravan, ali s\ svemu, to nije bio loš način putovanja, zaključila je ona.
Ejla se vraćala putem kojim su došli dok nije stigla do potoka se spuštao sa severa i u blizinu oznake o kojoj su sinoć razgovarali I je stala. Džondalaru je bilo lako da siđe s mladog pastuva, jer je iimu dugačke noge. Otišao je do Ejle da joj pomogne, ali je ona već bila n bacila nogu i skliznula s konja.
Konji su bili čvrste životinje. Ni divlji konji nisu bili mnogo visnl kao ni poniji, međutim bili su snažni, robusni i imali prilično debeo vm s kratkom uspravljenom grivicom. Njihova tvrda kopita mogla su da lipo svakakvom tlu - oštrom kamenju, tvrdoj zemlji ili mekom pesku 1» ikakve zaštite.
Ejla i Džondalar zajedno su otišli do zelandone i pružili joj ruke. I> je je ona rado prihvatila da bi sišla.
„Ovako uopšte nije teško putovati", reče Prva. „Povremeno je ma| truckavo, ali to ublažava jastuk na sedištu, a tu su i rukohvati za koje' ti vek može da se drži. Ipak, prijatno je ustati i malo prohodati." Osvrnula j unaokolo i klimnula. „Odavde ćemo izvesno vreme putovati na sever. Ni|. daleko, ali biće brdovito i strmo."
Vuk je već bio odjurio napred ispitujući okolinu, rukovodeći se ii|n hom, ali se vratio dok su pomagali zelandoni da se ponovo popne na moiki za vuču. Potom su i njih dvoje pojahali. Prešli su potok i nastavili levuu obalom uzvodno ka

severu. Ejla je primetila rogoz na drveću i shvatila dj
ko ko je pre njih prošao ovim putem obeležio stazu. Kada je pobliže bila jednu oznaku upotrebljenu za obeležavanje staze, videla je da je lu starog i potamnelog rogoza stavljen nov, jer se stari slabo video. I starije oznake bila je jedna još starija, a ispod ove još starija. Ejla nije požurivala konje da se ne bi zamorili. Zelandona je razgo-sa Džondalarom, koji je sjahao s Trkača, jer mu se hodalo, i vodio obeleženom stazom. Uspon je bio prilično strm, a kada su počeli da s druge strane brda, predeo se promenio. Listopadno drveće smeni-/btinje, prošarano četinarima. Vuk je nastavio svaki čas da nestaje u
I da bi se pojavio iz sasvim drugog pravca. Posle nekog vremena, staza dovela do ulaza u veliku pećinu visoko u brdima, u području između i Zapadne reke. Popodne je već bilo dobrano odmaklo kada su stigli
¦ inesta.
..Ovako je bilo mnogo lakše nego da smo se peli pešice", izjavila je • i i"ii.i dok je silazila sa sedišta na motkama, ovog puta ne sačekavši
II Džondalar pomogne.
..Kada želiš da uđeš?" upitao je Džondalar i uputio se ka ulazu da za-I unutra.
„Tek sutra", odvrati zelandona. „Ima dosta da se ide. Trebaće nam ¦ dm da stignemo do kraja pećine i da se vratimo." ..Nameravaš da odeš do samog kraja?" „Svakako. Sve do zadnjeg zida pećine."
« Inda bi trebalo da se ulogorimo, jer ćemo ovde provesti najmanje i"u i", reče Džondalar. loš je rano. Kada podignemo logor, promuvaću se da vidim šta ii.u", reče Ejla. „Možda ću nam naći nešto fino za večernji obrok." „Siguran

sam da ćeš naći", reče Džondalar. „.Hoćeš sa mnom?
Možemo svi da pođemo", reče Ejla. iNcču, video sam neke površinske slojeve kremena na zidovima, sili mi da ih ima i u samoj pećini", reče Džondalar. „Uzeću baklju i 11 i'ogledam." Hoćeš li ti sa mnom, zelandono?" upita Ejla. Ne bih rekla. Želim malo da meditiram o ovoj pećini, a moram i (tovnim baklje i lojanice, i razmislim koliko će nam ih sutra biti po-
¦ i .1.1 bi još trebalo da ponesemo", reče Ona koja je Prva.
l/gleda da je to ogromna pećina", reče Ejla, zakorači unutra i zagle-I'imi u tamu, a onda podiže pogled ka svodu.
I '/ondalar je ušao za njom. „Pogledaj, evo još jednog komada kreme -i1 ih i iz zida, tu odmah kod ulaza, siguran sam da ih ima i unutra", Uli ii/budenim glasom. „Problem je samo kako izneti veću količinu." li 11 skroz ovako visoko?" upita Ejla zelandonu. li ie, manje ili više, osim pri samom kraju. Ovo mesto je više od I o je ogromna šupljina, zapravo postoji mnogo velikih prostorija
i hodnika. Ima i nekoliko nivoa ispod, ali ovog puta ne moramo i njih J« ispitamo. Zimi ovamo dolaze pećinski medvedi, možete da vidite dulifl koje su ostavili za sobom i trag kandži na zidu", reče Prva.
„Da li je dovoljno velika da u nju uđu konji s motkama za vuču I | ko bismo izvukli malo tog Džondalarovog kremena?" upita Ejla ženu
„Mislim da jeste", odvratila je zelandona.
„Moraćemo da ostavljamo oznake na steni da bismo bili sasvim silili ni u put nazad", reče Džondalar.
„Sigurna sam da nam Vuk može pomoći da iziđemo ako zaluta.....
reče Ejla.

„Hoće li hteti da uđe s nama?" upita zelandona. „Ako ga zamolim", odvrati Ejla.
Očigledno nisu bili prvi koji su ovde podigli logor: tle ispred ulaza ini stimično je bilo poravnato, a nekoliko ognjišta, kružno poredano oprlji li kamenje s pepelom i ugljem u sredini, posvedoči im da je paljena i vali Odabrali su jedno da ga ponovo upotrebe, ali su oko ivica dodali kam. nje iz drugog, i napravili ražanj od račvastih grana u čije rakije su postavi! štapove od listopadnog drveća na koje će nataknuti hranu. Džondalai I Ejla su ispregli konje, skinuli im oglave i odveli ih do obližnje poljane, kn nji su mogli sami da se staraju o sebi, i doći će na prvi zvižduk.
Potom su zajedno podigli šator za putovanja, veći nego običnu. |. su spojili dva kako bi svima bilo udobno. Isprobali su ga pre nego što u nastavili da uređuju logor. Na put su poneli sušenu hranu i kuvane osi.ni od prethodnog obroka. Solaban i Rušemar su im dali malo svežeg mi crvenog jelena koga su ulovili. Džondalar i Ejla su napravili visoku tronu žnu konstrukciju, oslonivši motke za vuču jednu o drugu i zavezavši vrhovi na koje su potom obesili hranu umotanu u sirovu kožu da je se živoinu. ne bi domogle. Ako bi je ostavili u šatoru to bi bilo kao da su uputili po ziv mesožderima da dođu po slasni zalogaj.
Sakupili su gorivo za vatru, uzimajući uglavnom mrtve grane sa obO renog drveća i šikarje, ali i najniže sasušene grančice i grane zimzeleno) drveća što su rasle ispod poslednjih živih, suvu travu i sasušenu balegu lu ljojeda. Ejla je zapalila vatru i nagomilala kamenje preko nje da bi dobili ugalj za kasnije. Za ručak su pojeli ostatke, čak je i Džonejla posle sisunjl strpala u usta kraj koske. Zatim je svako otišao svojim poslom. Zelandoio je počela da pretura po

zavežljajima koje je dovukao Trkač tražeći baklji i lojanice, vreće s lojem za lampe, lišajeve, sušene pečurke i ostali maku jal za fitilje. Džondalar je uzeo vreću sa alatom za tesanje kremena, zapi lio baklju na ognjištu i zaputio se u veliku pećinu. Ejla je prebacila preko ramena naprtnjaču, torbu za nošenje koju su koristili Mamutovci, neSlfl mekšu od zelandonskog okvira za leđa, ali ništa manje prostranu. Nosili ju je preko desnog ramena zajedno s tobolcem u kome su bili bacač kopu lja i koplja. Bebu u nosiljci vezala je visoko na leđima s druge strane, u||
I kiko mogla da je okrene i smesti na levi kuk. Štap za kopanje zadenu-¦ je s leve prednje strane za široki kožni pojas oko struka, dok su joj kodu sa nožem visile s desne strane. Sa trake oko njenog struka visilo je i oliko vrećica. Praćku je nosila oko vrata, a kamenje za svoje oružje ¦ rici prikačenoj za traku oko struka. Druga vrećica služila je za nošeni iliičajenih stvari kao što su činije za jelo, pribor za potpalu, mali ka-
n čekić, pribor za šivenje u kome su se nalazile niti različitih dužina, od muli tetiva do jakog kanapa koji je mogao da se uvuče kroz rupe na ve-iin iglama od slonovače. Imala je i nekoliko kalemova debljeg kanapa, i Mlnle sitnice. Poslednja je bila vrećica s lekovima.
I vrećicu s lekovima nosila je na remenu oko struka. Bez te vrećice .#1 vidrine kože gotovo nikud nije išla. Bila je veoma neobična, čak ni ze-Imia nikada nije videla sličnu, iako je odmah shvatila da taj predmet , i duje duhovne moći. Napravljena je od kože cele vidre, isto kao i prva >n|ii |e dobila od Ize, svoje plemenske majke. Umesto reza na stomaku |ti|hu uvek počinje dranje životinja, napravljen je nepotpuni rez oko grla, »«lu da se glava, iz koje je uklonjen

mozak, držala na komadiću kože. (limbu i kičma pažljivo su izvučeni kroz otvor na vratu, dok su stopala |i ostavljeni. Dva crveno obojena kanapa provučena su u suprotnim prav-¦ iii oko vrata. Njihovim stezanjem otvor se bezbedno zatvarao, a preko H»|lii je potom prebacivana sasušena i malo stisnuta glava.
Ejla je proverila tobolac u kome su se nalazila četiri koplja-strelice u u tu koplja, uzela korpu za sakupljanje plodova, dala znak Vuku da po-i njom i zaputila se nazad stazom kojom su došli. Već dok su se pri-i' ih pećini, osmotrila je i procenila najveći deo rastinja i odredila mu in luni vrednost. To je naučila još kao devojčica i do sada joj je već ....aviku. Ljudi koji su živeli od zemlje, čije je preživljavanje zavi-
i ml onoga što su u stanju da ulove, sakupe ili nađu tokom svakodnev-
i i.....aga, morali su to da rade. Ejla je uvek razvrstavala svojstva onoga
i« |i videla na isceliteljska i hranljiva. Iza je bila isceliteljka, i zarekla In će svoje znanje preneti ne samo rođenoj već i usvojenoj kćerki. Uba ni i Ini im rodila sa sećanjima nasleđenim od majke, i bilo je dovoljno da mio |ednom ili dvaput podseti i ona bi već znala i shvatala šta njena i pokazuje ili objašnjava.
Kako Ejla nije imala plemenska sećanja, Iza se uverila da je nju mno-• ' obučiti. Ona je morala da uči napamet: devojčica Drugih uspe-mIm |. da se nečega seti tek pošto bi joj to više puta ponovila. Onda je
i in nadila Izu. Pošto bi nešto naučila bila je u stanju da razmišlja o b*Hi|n na sasvim nov način. Na primer, ako nije imala na raspolaganju

i'iui lekovitu biljku, odmah bi se setila neke druge ili kombinacije le-
c bilja koja će imati slična svojstva ili učinak. Takođe je bila vrlo
¦ diiagnostičar, uspešno je utvrđivala šta nije u redu kada bi im se iilnalio za pomoć, a nije bio u stanju tačno da kaže šta ga tišti. Iako
to nije umela da objasni, Iza je osećala da je posredi razlika u načini.....
šljenja između Plemena i Drugih.

Mnogi iz Brunovog plemena smatrali su da devojčica Drugih kd je živela medu njima nije baš mnogo pametna, jer se nije sećala st\ j
onako brzo ili onako dobro kao bilo ko od njih. Iza je shvatila d;......
nije manje pametna, samo razmišlja drugačije. I Ejla je došla do isto«1 | ključka. Kada su Drugi pravili primedbe o bistrini pripadnika PlemciMJ pokušavala je da im objasni kako oni po inteligenciji ne zaostaju za njintl samo što je to drugačija vrsta inteligencije.

Ejla se vratila stazom do mesta koje je upamtila, gde je šumska si i kojom su došli prelazila preko blage uzvišice i spuštala se u polje mi trave i grmlja. Primetila ga je u dolasku, i dok mu se ponovo približav ul osetila je raskošan miris zrelih jagoda. Odvezala je nosiljku, raširila jc tlu i stavila Džonejlu na sredinu. Ubrala je malenu jagodu, blago je stisnu la da izbaci slatki sok i stavila je bebi u usta. Džonejlin izraz iznenađenu i znatiželje naterao je Ejlu da se osmehne. Stavila je nekoliko jagoda u u 11 i dala još jednu bebi. Zatim se osvrnula da vidi u čemu bi mogla da l| odnese u logorište pošto ih nabere.

Uočila je nekoliko breza u blizini i dala Vuku znak da čuva Džoni i lu dok ona ode da ih ispita. Kada je stigla do drveća, bilo joj je dragu i je tanka kora na nekim mestima počela da se ljušti. Otkinula je dva šimi | komada i ponela ih sa sobom. Iz korica o pojasu izvukla je novi nož ku|l joj je Džondalar nedavno dao. On je obradio kremen za oštricu, a Solahnfl je oblikovao predivnu dršku od stare slonovače koja je polako žutela, dol je razbarije konja uradio Marševal. Isekla je brezinu koru u simetrične kn made, malo ih zasekla da ih lakše savije i napravila dve posudice s poklng cem. Bobice su bile vrlo sitne i trebalo joj je vremena da nabere dovodim da troje ljudi bar oseti njihov ukus, ali divlje jagode su bile tako sočni da se trud isplatio. U vrećici sa šoljom i činijom koje je samo ona koristi la uvek je nosila još ponešto, između ostalog kalemove prediva. Kamini razne dužine uvek dobro dođu. Upotrebila ih je da uveze posude od brezi ne kore, koje je potom spustila u korpu za skupljanje plodova.
Džonejla je bila zaspala i Ejla je pokri uglom meke srndaćeve koi| koja se već malo izlizala na krajevima. Vuk je ležao pored nje polusklu pljenih očiju. Kada ga je Ejla pogledala, udario je repom o tle, ali je oslu« pored obožavanog najmlađeg člana svog čopora. Ejla ustade, uze korpu za skupljanje plodova i zaputi sc preko travnatog polja ka šumi na obodu Prvo što je ugledala u živici bile su zvezdaste zavojnice uskih lislov« lepuške, koja je u izobilju rasla uz druge biljke i između njih hvatajući se ft njih sićušnim bodljama savijenim pri vrhu. Iščupala je iz korena nekolika dugačkih stabljika koje su se vukle po tlu i lako ih smotala zahvaljuju! I bodljama. Tako smotana biljka mogla je da se koristi kao cediljka, medu tim, posedovala je i hranijiva i iscclilcljska svojstva. Od mladih listovi

je da se napravi ukusan prolećni prilog, a od pečenih semenki za-||l lamni napitak. Od istucane biljke pomešane s lojem dobijala se mast u žene mazale grudi nadute od zgrušanog mleka.
I'redivan miris privukao ju je na osunčan pojas sasušene trave gde HMiiiZila biljku koja je volela da raste na takvim mestima. Nije joj dugo Min da nađe blagovanj, vrstu metvice. To je bila jedna od prvih bilja-D f I jun svojstvima joj je Iza održala predavanje, i dobro se sećala okol-I laj mali drvenasti grm dostiže visinu od petnaestak palaca, a krase H*kl zimzeleni listovi, sitni i tamnozeleni, gusto nanizani duž razgrana-•lnlil|ika. Oko stabljike su upravo medu gornjim listovima bili počeli
i" >|.ivljuju jarkoplavi cvetovi na dugačkim peteljkama, i nekoliko pče-Ni|iilu je oko njih. Pitala se gde je košnica, jer je med od blagovnja bio ......kusan.
l Dirala je nekoliko stabljika s namerom da cvetove upotrebi za veo-llkusau čaj, vrlo dobar protiv kašlja, promuklosti i bolova u grudima, no lišće koristilo se za posekotine, opekotine i smanjivalo je mo-1 i| od lišća blagovnja i namakanje nogu u vodi sa ovom biljkom ilo je muke reumatičarima. Kada se toga setila, pomislila je na Kre-i m/no se osmehnula. Jedna druga isceliteljka objasnila je na Plemenkom da koristi blagovanj i za lečenje nogu nateklih od zadržavanja ine točnosti. Ejla podiže pogled i vide da Vuk i dalje leži pored nje-inuiilc bebe. Mogla je da zađe dublje u šumu.
Nn sonovitoj obali u blizini nekoliko smreka Ejla je uočila lazarkinju, u lnl|ku visoku otprilike deset palaca, s lišćem koje raste u krugovi-lli mi lepuški, ali slabije stabljike. Spustila se na kolena da pažljivo biljku zajedno s listovima i

sićušnim, belim cvetovima sa četiri lati-
.... je mirisala, i od nje je mogao da se napravi ukusan čaj. Ejla je
« tlu će miris postati jači kada je osuši. Lišće je moglo da se koristi za - ma, a skuvano je bilo dobro za bolove u stomaku i ostale unutra-poirmcćaje. Takođe je mogla da se upotrebi za prikrivanje neprijat-i nekih lekova, a Ejla je volela da je pospe po skloništu i da je ' n 1.1,luke zbog njenog prirodnog mirisa. Nedaleko odatle ugledala je još jednu poznatu biljku koja je volela III pioplanke. Ova je rasla blizu šumskog čkalja, visokog dvanaestak Na/.ubljeni listovi, obrasli dlačicama i pomalo nalik na široka pera, u i .niiiice raspoređeni po žilavim stabljikama koje su se blago granali ni.i i oblik listova zavisili su od položaja na stabljici. Na nižim gra-lUi'c je raslo na dugačkim stabljikama, s neravnomernim i razmakom u h ura, a na vrhu se nalazio jedan veliki okrugliji list. Središnji pa-lOVI bili su manji i donekle različiti po obliku i veličini, dok su listo-ilin bili troprsti, dva donja okruglija, a gornji uži. Cvetovi, koji su ¦Krcali na ljutić, imali su pet jarkožutih latica između kojih su pro-i kni listići časke, i delovali su previše sićušno za tako visoku biljku.
Plod, koji se pojavljivao zajedno s cvećem, bio je dosta upadljiv i saziv v« je u bodljikave glavice tamnocrvenih čičaka.
Ejla je, međutim, iskopala rizom iz koga je biljka rasla. Zelehi |c >li se domogne vretenastih korenčića na njemu, koji su mirisali na karani\Ui i imali ukus karanfilića. Znala je da su dobri za mnogo šta, tegobe sa ZeliM cem, proliv, bolno grlo, groznicu i zapušen nos kod prehlada, pa čak i za Ini dah, ali ona je naročito volela da ih koristi kao prijatan,

pomalo ljuil karanfiliću nalik, začin za jela.
Malo dalje ugledala je biljke za koje je u prvi mah pomislila du I
ljubičice, ali ispostavilo se da je to bršljan koji raste po tlu. Cvetovi si......
li drugačiji oblik i rasli su iz osnove listova, koji su opet rasli u grozili, n od po tri ili četiri oko stabljike. Nazubljeni listovi u obliku bubrega |im šarani mrežom žilica rasli su jedan naspram drugog na suprotnim stranu
četvrtastih stabljika i ostajali su zeleni preko cele godine, ali im se boj;.....
njala od svetlozelene do tamnozelene. Znala je da je ova vrsta bršljana u ma aromatična i pomirisala ga je provere radi. Jednom je napravila u ekstrakt protiv kašlja u koji je dodala i koren gospinog bilja, a Iza ga
koristila protiv upale očiju. Neki Mamutovac na Letnjem saboru ma.....
tovaca preporučio je taj bršljan protiv zujanja u ušima i za lečenje ranu
Vlažno tle vodilo je do močvare i potočića. Ejla se oduševila kada |# ugledala pojas rogoza, biljke sličnu trsci koja je mogla da naraste i do il metra u visinu i bila jedna od najkorisnijih. U proleće je bilo moguće izvii ći mlade izdanke novog korenja iz korenske stabljike i otkriti mlado \vt gro. Novi izdanci i jezgro mogli su da se jedu sirovi ili malo prokuvam i leto su se jele kuvane zelene stabljike cvetova ubrane s visokih stapl i u kojima su rasle. Kasnije su se pretvarale u smeđe šaše, i dugački klas na u hu bi sazreo. Žuti polen bogat proteinima bio je spreman za žetvu. Polom hl se šaša ćelom dužinom raspukla i iz nje bi izišli beli čuperci koji su mopll da se koriste kao punjenje za jastuke,

podmetače, upijače, ili za potpalu Nežni beli izdanci, koji će izrasti u novu biljku naredne godine niču leli debelog podzemnog rizoma, i to tako gusto da neće naneti štetu budi u i u| rodu ako ih nekoliko uzme.
Vlaknasti koren mogao se naći preko cele godine, čak i zimi ako linije smrznuto ili pod snegom. Iz njega se dobijalo belo skrobno brašni Trebalo ga je samo izdrobiti u plitkoj, širokoj posudi od kore drveta napu njenoj vodom da bi brašno, pošto je teže, palo na dno, a vlakna ostala m površini. Rizom može i da se osuši i kasnije istuca kako bi se uklonila vi« kna i ostalo suvo brašno. Od dugačkih uskih listova pleli su prostirke it sedenje, pravili pravougaone torbice ili nepropusne ploče. Od nekoliko takvih ploča podizali su privremene zaklone. Od listova su takođe pravili koi|ii ili vreće za kuvanje koje su punili korenjem, stabljikama, lišćem ili vod u i spuštali ih u ključalu vodu iz koje ih nije bilo teško izvaditi. Ako se du voljno skuvaju, i listovi su jestivi. Osušena prošlogodišnja stabljika ..... lipotirbi za paljenje vatre. Dovoljno ju je osloniti o pogodan podme-
ii" vreme trljati medu dlanovima, i 111 '.pusti korpu za sakupljanje na suvo tle, izvadi štap za kopanje olku crvenog jelena, koji je nosila zataknut za pojas, i zakorači u ba-i upala je po blatu štapom i šakama oko četiri palca u dubinu i i' iiui.ko korenje nekoliko biljaka. Zajedno s korenom iščupala bi i biljke, velike izdanke na rizomima i pet pedalja dugačke i više od 1.1" le zelene glave u obliku šaše s cvetovima i semenom. I jedne u uneravala je da skuva za večernji obrok. Dugačke stabljike rogoza !¦ I .mapom da ih lakše ponese i zaputila se nazad na otvoreno polje.
i i- lit |<- pored jasena i setila se koliko ih je bilo u blizini

prebivali-i.......lonaca, mada su se mogli naći i u Šumskoj dolini. Razmišljala
ii li pripremi jasenove perutke na način Šaramudonaca, ali te plo-i rili ima trebalo je brati dok su još vrlo mladi, hrskavi, ne žilavi, ¦ i bili već prezreli. Jasen je imao razna isceliteljska svojstva.
1 i.....uda se čim je kročila na livadu.
ni |i stajao blizu bebe, zurio u visoku travu i tiho preteći režao. Iliji' u redu?
13
i 11 u i l.i je da izvidi šta se događa. Džonejlu je zatekla budnu i ne-i iip.isnusii koju je vuk izgleda osećao. Uspela je da se preokrene s le-
¦.....nk i podigne na šake. Iz tog položaja je osmatrala svet oko sebe.
i ii i nije mogla da vidi u šta vuk gleda, ali je čula kretanje i njuška-ii ni.i |c korpu za sakupljanje i zavežljaj bambusa, podigla bebu zaje-|iin lukom i okačila je na leđa. Potom je olabavila veze na naročitoj l .imcnjem i zavukla šaku u nju, dok je drugom rukom skinula II i <i' 111 glave. Nije videla šta se to tamo nalazi i nije imalo svrhe ba-i l|i ako nema jasnu metu, ali kamen snažno zavitlan u tom pravcu i |i il.i uplaši uljeza. ' libila je najpre jedan, pa još jedan kamen. Drugi je pogodio nešto ¦ i mi .i!<>. Čula je kako se kreće kroz travu. Vuk se po vio napred i
...... da zavija, jedva čekajući da jurne.
i i - ni Vuče", reče ona, istovremeno mu davši znak rukom. Vuk su-1 |l i slcdeći ga, brže-bolje navuče praćku preko glave, izvadi bacač ¦ lobolca i posegnu za kopljem, i idu je sustigla Vuka, on je stajao naspram razjarene životinje ve-i uliii ruta medveda. Tamnosmeđe krzno i svetlija traka duž

boko-in gornje strane debelog repa bile su odlike žderavaca. Imala je i i u i lit ..i ovim najvećim predstavnikom porodice lasica, i viđala ih
je kako teraju krupnije četvoronožne lovce od plena koji su ulovili. Kili su to gadne, opake, neustrašive grabljivice, koje su često lovile i ubijah životinje veće od sebe. Mogle su da pojedu neverovatnu količinu hrane stvorenje te veličine, zbog čega su i dobile ime žderavci. Ponekad su, uh đutim, očigledno ubijale iz zadovoljstva, a ne zato što su gladne, jer pli | ne bi ni takle. Vuk je bio više nego spreman da brani nju i Džonejlu lil žderavac je mogao da nanese ozbiljne povrede, možda ne čoporu, ali viil u samotnjaku sasvim sigurno. Ali on nije bio vuk samotnjak. Ejla je bila član Vukovog čopora. Hladno i odlučno namestila je koplje na bacač i bez oklevanja ga \i bacila ka životinji, ali je Džonejla u tom času zaplakala i opomenula ždi ravca. Stvorenje je u poslednjem trenutku primetilo ženinu brzu kretn|u i dalo se u trk. Možda bi i uspeo da umakne bez posledica da nije moriMj da pazi na vuka. Ovako je njeno koplje zamalo promašilo cilj. Životinja |> bila povređena i krvarila je, ali je oštri vrh koji joj se zario u stražnji ili i nije na mestu ubio. Vrh od kremena na Ejlinom koplju bio je pričvršćen /* kratki klinasti komad drveta koji je ulazio u prednji deo duže drške. I'rili kom izbacivanja koplja odvojio se od dugačkog dela kao što je i trebalo
Žderavac je potražio zaklon u drvenastom žbunju. Vrh je i dalje \ um iz njega. Ejla nije mogla da ostavi povređenu životinju, lako je mislila da j) smrtno ranjena, morala je da je dokrajči. Sigurno je trpela bol, a ona ruj želela da bilo ko i bilo šta nepotrebno pati. Uostalom, žderavci su bili grti zni i pod normalnim okolnostima, ko zna kakvu bi štetu mogao da

prii ako pomahnita od bola, mogao bi čak da pohara i njihovo logorište. ko|i nije bilo daleko. Osim toga, želela je da povrati zašiljeni vrh od krenu u| i vidi da li je još upotrebljiv. Želela je i krzno. Izvadila je još jedno kopl|i i upamtila gde leži drška prvog da bi se vratila po nju.
„Nađi ga, Vuče!" dala je Vuku znak, ne izgovorivši nijednu reč, i pu šla za njim.
Vuk je otrčao napred i ubrzo nanjušio životinju. Ejla ga zateče kal., preteći reži na gomilu tamnosmeđeg krzna koja mu je uzvraćala istom mi rom iz grmlja, nedaleko od mesta s koga je krenula.
Ejla je na brzinu proučila položaj životinje, i svom snagom himni, drugo koplje. Žarilo se duboko i probilo žderavcu vrat. Mlaz krvi joj reče •!• je pogodila arteriju. Žderavac je prestao da reži i pao na tle.
Ejla izvadi drugo koplje. U prvi mah je htela da odvuče žderavcu ni zad držeći ga za rep, ali mu je dlaka rasla u suprotnom pravcu i biće joj lakše da ga vuče preko trave niz dlaku nego uz dlaku. Onda je u blizini pu metila drveni čkalj snažnih žilavih stabljika, i iščupala ga iz korena ()h motala je stabljikama žderavčevu glavu i čeljusti i odvukla životinju na/jid na čistinu, zastavši usput da uzme dršku prvog koplja.
Kada je stigla do nn sta gde je ostavila korpu za sakupljanje plodova, Ejla se sva tresla. Ostavili je životinju nekoliko stopa dalje, odvezala nosiljku i premestila Džonc|lu
| n i nudi. Grlila je kćerku dok su joj se suze slivale niz obraze, ni' dopustivši strahu i besu da izbiju iz nje. Bila je ubeđena daje žde-
i l' u da se dokopa njene bebe. luku je Vuk bio na straži - i mada je znala da bi je branio dok u
i l..... života - velika i opaka lasica mogla je da povredi tu

zdravu
.....uipadne njeno dete. Nije bilo mnogo životinja koje bi se usu-
Im nr.i mi na vuka, pogotovo ovako velikog. Većina velikih mačaka (Hivukla, ili bi samo prošla pored njega, a njoj su uglavnom te grablji-lilli' u.i pameti. Jedino je iz tog razloga i ostavila Džonejlu. Nije htela i n 11 uli san dok ona skuplja zeleniš. Konačno, Vuk ju je čuvao. Nisu li i vidiku samo nekoliko trenutaka, dok je u močvari skupljala ro-Nl|r međutim uzela u obzir žderavca. Zavrtela je glavom. U blizini luni više vrsta grabljivica.
l'iidii|ila je Džonejlu da uteši i sebe i dete, i pohvalila Vuka, mazeći ....ikom dok mu je govorila:
• uli moram da oderem tog žderavca. Više bih volela da smo ubili i.....ožemo da pojedemo, mada pretpostavljam da ti možeš da ga
\ uče, ali ja hoću to krzno. Jedina korist od žderavaca je što ima-Ihii I i/no. Zli su i opaki i kradu hranu iz zamki i meso koje se suši, 11 su ljudi u blizini. Ako uspeju da uđu u sklonište, unište sve što iie za sobom strašan smrad, ali njihovo krzno je najbolje za opnu I ili kapuljača. Led se ne hvata za njega kada dišeš. Mislim da mi i kapuljaču Džonejli, novu sebi, a možda i Džondalaru. Tebi ka-luba. Vuče. Led se ne hvata ni za tvoje krzno. Uostalom, bio ni | krznom žderavca oko glave."
I i U selila žderavca koji je gnjavio žene iz Brunovog plemena dok ||l ulovljenu životinju. Stalno se zaletao među njih i krao komade
• i. u ostavljale da se suše na konopcima rastegnutim blizu tla. .....rio da ga otera ni kamenje kojim su ga gađale. Na kraju je neki od

¦ morao da se pozabavi njime. Taj neugodan događaj podstakao ju •Huku da počne da lovi praćkom, kojom je krišom naučila da barata.
i 11 * |e ponovo spustila bebu na nosiljku od meke jelenje kože, ali T puta položila na stomak, jer je izgleda volela da se diže i osma-iii Zatim je odvukla truplo žderavca još nekoliko koraka dalje i
¦ i na leda. Najpre je pomoću noža izvadila dva vrha od kreme-ii još bili u životinji. Onaj koji ju je pogodio u stražnji deo mogao
......• 1.1 se upotrebi, samo će morati da ga opere od krvi, ali je ono-
i   hilnula najjače što je mogla, tako da je prošao kroz vrat, bio u vi li Mogla je ponovo da ga naoštri i koristi kao nož ako ne i ii koplja, ali onda pomisli: Džondalar će to bolje obaviti od mene.
nula je na posao koristeći nož koji joj je nedavno dao. Krenula ..... žderavca, odsekla genitalije i vesto zasekla ka stomaku, ali se
¦ I i »I trbušne žlezde za miris. Jedan od načina na koji žderavci
obeležavaju teritoriju jeste da opkorače niske panjeve ili grmlje i utrl i-11" po njima izlučevinu dotične žlezde jakog mirisa. Teritoriju su obeležavah urinom i fekalijama, ali žlezda je mogla da upropasti krzno. Smrad je bili gotovo nemoguće ukloniti, a krzno upropašteno izlučevinom iz žlezde, kopi je smrdela gotovo kao i izlučevina tvora, ne bi se moglo nositi oko lica
Obazrivo povlačeći kožu da ne bi zasekla stomak i prodrla u utrobi! uspela je da ne ošteti žlezdu. Potom ju je oprezno napipala, podvukla noj pod nju i odsekla je. Htela da je baci

u šumu, ali je shvatila da će vuk najvi rovatnije poći za mirisom. Ni njega ne bi želela u blizini ako bi užasno snu deo. Pažljivo ju je podigla uhvativši ivicu kože i vratila se do mesta u si.....
gde je ubila stvorenje. Iznad njene glave nalazilo se račvasto drvo i ona sli vi žlezdu na granu. Potom se vratila i napravila rez od stomaka do grli
Onda je, ponovo krenuvši od anusa, zasekla i kožu i meso. Kada || stigla do karlične kosti, potražila je greben po sredini i zasekla mišić sve dq kosti. Zatim je na silu rastavila noge, napipala pravo mesto i pritisla. Uspi la je da polomi kost, potom je samo malo zasekla stomačnu opnu, šio |. bilo dovoljno da smanji pritisak. Kada proširi otvor moći će da ukloni drob sa ostalim unutrašnjim organima. Pošto je glatko obavila taj pipavi zada tak, zasekla je meso sve do grudne kosti, vodeći računa da ne zakači unil trašnje organe. Presecanje grudne kosti biće mnogo teže i za to će joj biti potrebno nešto jače od kamenog noža. Trebaće joj čekić. Znala je da ima mali o kić-kamen u istoj vrećici u kojoj je držala činiju i solju, ali se najpre oko nula oko sebe da vidi može li da nađe nešto drugo. Trebalo je da izvadi zaobljeni kamen pre nego što je počela da dere žderavca, ali bila je mulo" uzrujana i nije se setila. Šake su joj bile krvave i nije želela da ih zavku i || vrećicu i ostavi u njoj krv žderavca. Ugledala je kamen koji je štrcao iz ll| i pokušala da ga iskopa pomoću štapa za kopanje, ali se ispostavilo da || veći nego što je mislila. Na kraju je obrisala šaku o travu i izvadila čeku -kamen iz vrećice.
Međutim, kamen nije bio dovoljan. Ako udari kamenom po svom no vom nožu, okrnjiće ga. Bilo joj je potrebno nešto što će ublažiti udarac. Sc tila se da je kraj bebine nosiljke već

ionako bio iskrzan. Ustala je i vratili se do mesta gde je beba mlatarala nožicama i pokušavala da uhvati vuka Ejla joj se osmehnu i odseče komad meke kože. Kada se vratila poslu, po ložila je oštricu noža po dužini na grudnu kost, stavila presavijenu meku ko žu preko nje, dohvatila kamen-čekić i udarila po oštrici. Nož je zasekao kosi ali je nije raspolutio. Udarila je ponovo, a zatim i treći put pre nego što |i osetila da je kost popustila. Pošto je prosekla grudnu kost, nastavila je dl seče do grla da oslobodi dušnik.
Razdvojila je rebra, nožem prosekla dijafragmu koja je odvajala gru di od stomaka, i oslobodila je od zidova. Čvrsto je uhvatila klizavi dušnil i počela da izvlači utrobu, odvajajući je nožem od kičme. Svi međusobno i.......ulrašnji organi ispadoše zajedno na tle. Okrenula je žderavca da
li Unutrašnji organi bili su izvađeni. Mi'/ obzira na to da li je životinja mala ili velika, proces je uglavnom 1   live životinje trebalo je po vađenju utrobe što pre ohladiti. Njih bi iMlinla, zatim istrljala hladnom vodom, a zimi stavila u sneg. Mnogi hm organi biljojeda kao što su bizon, tur, mnoge vrste jelena, ma-'I.' mog bili su jestivi i prilično ukusni - jetra, srce, bubrezi - a pođe lovi mogli su da se koriste na druge načine. Mozak se gotovo uvek MJHVtto za štavljenje kože. Creva su mogla da se očiste i napune lo-ill i omadićima mesa ponekad pomešanim s krvlju. Dobro oprani že-i   itke bili su odlične mešine za vodu i za druge tečnosti, a koristili i kuvanje. Kuvanje se moglo obaviti i u svežoj koži. Rupu isko-¦ mlji oblagali su kožom i punili vodom u koju su ubacivali zagreja-n nje Stomaci, kože i sve organske materije skupljale su se prilikom i |i i bi se i one skuvale ako bi u rupi bilo previše vode. i ii .i |c znala da neki ljudi to rade, Ejla

nikada nije jela meso meso-lii me koje ju je odgajilo nije volelo da jede meso životinja koje se im inu Ejla ga je probala nekoliko puta i nije joj se dopalo. Ako 11io lula gladna, razmišljala je, možda bi mogla da ga svari, ali mo-iii.iliene da umire od gladi. U to vreme nije čak volela ni konjsko ni idu je mnogima bilo omiljeno. Znala je da je to zbog toga što je bli'.ka sa svojim konjima.
ih i u u i je čas da sve pokupi i da se vrati u logorište. Odložila je morila u specijalni tobolac, zajedno s bacačem koplja, i stavila vrhove idila iz. žderavca u šuplju utrobu životinje. Smestila je Džonej-i i i podigla korpu i gurnula zavežljaj dugačkih stabljika rogoza pod I 'hvalila je stabljike čkalja i dalje zavezane za glavu žderavca i po-1 u. i životinju za sobom. Utrobu je ostavila tamo gde je pala. Već Mali i neko Majčino stvorenje i pojesti je.
i idu je ušla u logorište, i Džondalar i zelandona su na trenutak zane-1 li-da da si imala dosta posla", primetila je zelandona.
• mi znao da ćeš u lov", reče Džondalar dok joj je prilazio s na-
ii da |c oslobodi bar dela tereta, „i to još na žderavca."
i ......ameravala", reče Ejla, i ispriča im šta se dogodilo.
iii. '..1111 se pitala zbog čega si ponela oružje kad si pošla da skuplji plodove", reče zelandona. „Sada znam."
.....bično idu u skupinama. Razgovaraju, smeju se i pevaju, i pra-
ii buku", reče Ejla. „To ume da bude zabavno, ali isto tako služi i in životinje."
' im o tome razmišljao na taj način", reče Džondalar, „ali ti si u
..... se nekoliko žena nađe na okupu, one će sasvim sigurno

raste-
i.n MviiHiije."
„Mladim ženama uvek govorimo da nikuda ne idu same, ni u gol ni da beru bobice, ni da skupljaju drva, ni kada rade nešto treće", | zelandona. „Ne moramo da im kažemo da pričaju, smeju se i prave huk to se svakako dešava uvek kada se nađu zajedno, i to je neka vrsta /ul ga za bezbednost."
„Ljudi iz Plemena ne pričaju mnogo, i ne smeju se, ali prave nm čnu buku udarajući u hodu dva kamena ili štapa za kopanje jedan o dru| reče Ejla. „Ponekad viču i raznim glasnim zvucima prate ritam. To nije | vanje, ali liči na muziku."
Džondalar i zelandona se bez reči zgledaše. S vremena na vraj Ejla bi rekla nešto na osnovu čega su mogli da steknu uvid u njenu ml dost provedenu s Plemenom, i na osnovu čega bi zaključili da se nji detinjstvo umnogome razlikovalo od njihovog i svih koje su znali. Njeni V mentari su im takođe pružali uvid u to koliko su ljudi iz Plemena poseli - i različiti.
„Želim to krzno žderavca, Džondalare. Mogla bih od njega da napi vim tebi, meni i Džonejli novi opšiv oko kapuljača, ali moram odmah da | oderem. Da li bi je pričuvao?" upitala je Ejla.
„Uradiću i više od toga. Pomoći ću ti, i zajedno ćemo motriti na nju reče Džondalar.
„Slobodno se oboje posvetite životinji, ja ću čuvati bebu", rcCj zelandona. „Čuvala sam bebe i ranije. A Vuk će mi pomoći", dodadc nn< pogledavši veliku, obično opasnu životinju, „je li tako, Vuče?"
Ejla je odvukla žderavca na čistinu izvan logorišta. Nije htela d« I logorište domami lešinare u prolazu. Zatim je izvadila

spašene vrhove i kremena iz njegove stomačne duplje.
„Samo jedan treba preraditi", reče pružajući ih Džondalaru.
„PrVJ koplje mu se žarilo u stražnji deo. Video je da ga podižem i munjevito pu begao. Onda ga je Vuk saterao u škripac u grmlju. Bacila sam drugo kopa veoma jako, jače nego što je trebalo. Zbog toga se vrh polomio, ali bi sam besna, jer sam znala da se bio namerio na Džonejlu."
„Svakako da si bila besna. I ja bih bio. Moj dan nije bio ni izdali ka tako uzbudljiv kao tvoj", reče Džondalar kada su počeli da deru ždci.n ca. Napravio je rez kroz krzno duž leve stražnje noge do reza na stomah koji je Ejla ranije bila napravila.
„Jesi li pronašao kremen u pećini?" upitala je Ejla dok je pravila li čan rez duž leve prednje noge.
„Ima ga mnogo. Nije najboljeg kvaliteta, ali može da se upotrebi, nj ročito za vežbanje", odvrati Džondalar. „Sećaš li se Matagana? Dečaka kn ga je nosorog potkačio po nozi prošle godine? Ti si mu je namestila '
„Sećam se. Videla sam ga, ali nisam bila u prilici da porazgovaram i njim. Malo hramlje, mada bih rekla da se sasvim dobro snalazi", reče ona /» sekavši desnu prednju nogu, dok je Džondalar obrađivao desnu stražnju noj-u
< utvarao sam s njim, njegovom majkom i njenim družbenikom, | | luni iz njihove pećine - i ne vidim zašto bi neko imao nešto pro-ii namerava da krajem leta dođe da živi u Devetoj pećini. Po-ii kako se obrađuje kremen da vidimo ima li dara i sklonosti za U/onđalar i podiže pogled. „Hoćeš li sačuvati nožice?" luni ulio kandže, ali ne znam za šta bih mogla da ih upotrebim",
«11 I |lu
I da ih trampiš. Ubeđen sam da bi bile lepi privesci na

kakvoj ili ukrasi na tunici. Isto kao i zubi, kad smo već kod toga. Šta na-
¦ d.i uradiš sa ovim veličanstvenim repom?" upita Džondalar. I' i uh da ću zadržati i rep i krzno", reče Ejla, „ali bih kandže i zu-
d.i irampim... ili bih kandže mogla da koristim za pravljenje rupa." 1»¦ i • I 11 su šape, probivši se kroz zglobove i presekavši tetive, posle u povukli krzno s desne strane do kičme, više koristeći ruke nego
i ula su stigli do mesnatijeg dcla nogu, stisli su šake u pesnice i ntMiu i/među tela i kože. Potom su okrenuli životinju i počeli da obra-
i u ii.inu.
i i i\ ili su da razgovaraju i rade. Vukli su i kidali da bi na koži osta-
......|i rezova. „Kod koga će Matagan boraviti? Ima li neke rođake
ln| pećini?" pitala je Ejla.
u.i loš nismo odlučili kod koga će se nastaniti." iloslajaće mu dom, naročito u početku. Mi imamo dosta prosto-uil il.ue, može da živi sa nama", reče Ejla.
i izmišljao sam o tome i hteo sam da te pitam da li bi imala nešto ltu uli bismo da napravimo novi raspored i da mu obezbedimo • .pavanje, ali mislim da bi to bilo najbolje za njega. Tako bih mo-i. i i podučavam i pratim kako napreduje. Ako bi boravio kod nas, <nMi bih saznao koliko je zainteresovan. Nema svrhe terati ga da se ti-il u mu se ne dopada, a moram priznati da se ne bih bunio da imam ¦ i I) ž.ondalar. „Za njega bi bilo dobro da izuči za klesara kreme-
ii u|cgove noge."
IiiiiiIi su da se prihvate noževa i odvoje kožu od kičme i sa

rame-
I |i bila prilično napeta, i gde opna između mesa i kože nije bila iz-i ni u.i drugim mestima. Potom je na red došla glava. Džondalar ju
......hvalio, a Ejla je pronašla spoj između glave i vrata na kome se
1 n InIn i zasekla kroz meso do kosti. Jedan nagli okret bio je dovo-
II i- kii.i polomi. Potom su prosekli opne i tetive, odvojili glavu i kr-hlln slobodno.
uidalar podiže raskošno krzno da mu se dive. Zahvaljujući nje-
.......i i, žderavac je odran očas posla. Ejla se setila kada joj je prvi
. in da uredi ulov. Bilo je to u vreme kada su živeli u dolini gde
¦ i 11 konja. Tad se još oporavljao od napada lava. Veoma se iznena-
|i bio voljan da joj pomogne, i što uopšte ume da odere životinju.
Većina muškaraca iz Plemena nije obavljala tu vrstu poslova, jer im jc u(dostajalo sećanje na njih. Ejla bi još ponekad smetnula s uma da Džom lar može da joj pomogne oko poslova koji su u Plemenu smatrani ženskim Bila je navikla da ih sama obavlja i retko je tražila pomoć, ali mu je Uf zahvalna na pomoći onda kao i sada.
„Meso ću dati Vuku", reče Ejla posmatrajući ostatke žderavca.
„Baš sam se pitao šta ćeš s njim", reče Džondalar.
„Umotaću kožu. Glavu ću staviti unutra, a onda ću nam pripremiti \< nji obrok. Možda bih večeras mogla da počnem

da stružem kožu", reče I |l«
„Moraš li baš večeras?" upita Džondalar.
„Trebaće mi mozak daje smekšam. Moram što pre da ga upotrebu da se ne ukvari. Krzno je tako lepo, ne želim da ga upropastim, poselim ako će zima biti hladna kao što kaže Martona." U trenutku kada su putlU Ejla je uočila neke biljke grubo nazubljenih srcastih listova, koje su i.i-l* gotovo hvat u visinu na plodnom vlažnom tlu uz potok iz koga su zaln« tali vodu. „Pre nego što se vratimo u logorište, hoću da uberem malu ti koprive", reče Ejla. „Dobro će nam doći večeras."
„Ta biljka žari", reče Džondalar.
„Kuvana ne žari, i odličnog je ukusa", odvrati Ejla.
„Znam, ali pitam se kako je ljudima palo na pamet da skuvaju I" privu? Kako im je uopšte palo na pamet da je jedu?" reče Džondaku
„Ne znam hoćemo li to ikada otkriti, ali moram naći nešto činu i'i da je berem. Neko veliko lišće da umotam šake da me kopriva ne o/.m Osvrnula se unaokolo i primetila visoku krutu biljku upadljivih purpurni! cvetova nalik na glavice čkalja i sa velikim srcolikim listovima obra.Ind dlačicama koji su rasli iz tla oko stabljike. „Eno čička. Njeg ovi listovi %4 meki poput jelenje kože, poslužiće."
„Jagode su odlične", reče zelandona, „savršene za kraj predivnog oliu ka. Hvala, Ejla."
„Nisam uradila ništa naročito. Meso je od sapi crvenog jelena I i.ili su mi ga Solaban i Rušemar pre polaska. Ja sam samo napravila pci i 1 kamenja i ispekla ga u njoj, i skuvala malo rogoza i zeleniša."
Zelandona je gledala Ejlu kako kopa rupu u tlu pomoću male ranu kosti čiji je jedan kraj bio oblikovan i naoštren,

koju je obično korisni.i n vađenje biljaka. Lopaticom je izbacila višak zemlje na staru kožu, skupila njene krajeve i bacila je. Rupu je obložila kamenjem. Na sredini je osniva la slobodan prostor tek nešto veći od komada mesa i u njemu zapalila v.iim da zagreje okolno kamenje. Iz vrećice sa lekarijama izvadila je jednu U sicu i posula meso onim što je iz nje izvadila. Neke biljke mogu da <4 upotrebe i za lečenje i za kuvanje. Zatim je dodala i nekoliko sićušnih lut renčića koji su rasli iz rizoma šumskog čkalja i imali ukus karanfiliću. ¦ jedno sa blagovnjem, vrstom metvice, i lazarkinjama.
<¦ i ivenog jelena uvila je u lišće čička. Potom je vrelo ugljevlje |ti|»i' prekrila slojem zemlje da ne sprži meso i spustila meso uvi-ii peć. Povrh njega je nagomilala vlažnu travu i još lišća, i sve inljom da spreči dotok vazduha. Odozgo je stavila veliki pljo-n koji je takođe zagrejala iznad vatre i ostavila meso da .se po-I im preostaloj toploti i u vlastitoj pari.
• i i" lulo samo kuvano meso", bila je uporna zelandona. „Bilo je kn i ukusno, ali ne znam od čega. Gde si naučila tako da kuvaš?" im je naučila. Ona je bila isceliteljka u Brunovom plemenu, ali ! li l ovilih svojstava biljaka znala i kakav ukus imaju", reče Ejla. |Miivo iako sam se i ja osećao kada sam prvi put probao jelo koje
i.....ula", reče Džondalar. „Nisam znao šta jedem, ali je hrana bi-
¦ - ni 11.11,1. Sada sam se na nju navikao."
mi ideja su ti i te vrećice za kuvanje od lišća bambusa u koje 1   kopuvu, zelene vrhove rogoza i izdanke pre nego što si ih spu-m 1111 vodu. Posle si ih lako izvadila. Nisi morala da ih juriš po nir Prva. „Poslužiću se time kada budem spravljala

uvarke ¦ 11 od kamilice." Primetila je da se Džondalar zbunjeno mršti pa Kuvanje lekova i čajeva za bolji san." .....mučila na Letnjem saboru Mamutovaca. Tako je kuvala je-
i ih ili i mnoge druge to prihvatile", reče Ejla. lo i ni se i što si stavila malo loja na zagrejan ravni kamen i na , nulu kolačiće od rogozovog brašna. Primetila sam da si i u njih Ihi Mi je u toj kesici?" upitala je Ona koja je Prva. U li., n podbelja", odvrati Ejla. „Ima slankast ukus, pogotovo ako ¦ i pa onda spali. Volim da koristim morsku so kada uspem 1 ..... Mamutovci se trampe za nju. Losadunanci žive u blizini
I 'li. i vade je odatle. Dali su mi malo pre nego što sam pošla, uli ovamo još sam je imala, ali sada je potrošena pa koristim II l|u kao šio gaje Nezija koristila. I ranije sam koristila podbelj, | 1 pepeo."
i naučila na putovanjima, i veoma si darovita, Ejla. Nisam " i kovanje ide od ruke, ali moram priznati da si vrlo dobra u i 11' i n i' /uala šta da kaže. Ona kuvanje nije smatrala darom. To je
.....svaki drugi. Nikako nije mogla da se navikne na pohvale, ni I ni. i ni neće, ništa nije odgovorila. „Teško je naći veliki ra-II i io ,io je ovaj. Zadržaću ga. Staviću ga na motke koje vuče I im ¦ u morali da ga nosim", reče Ejla. „Da li je neko za čaj?" k u vati?" upitao je Džondalar.
mi da upotrebim vodu u kojoj su se kuvali kopriva i rogoz III ilo blagovnja", odgovori Ejla, „a možda i lazarkinja." ....rio biti zanimljivo", primeti zelandona.
„Voda je još topla, neće dugo trebati da se ponovo zagreje", ka/.il je Ejla vraćajući kamenje za kuvanje u vatru.
Potom je počela da sklanja stvari. Salo tura koje je

upotrebila za hi vanje nosila je u očišćenom crevu. Zavrnula je otvoreni kraj creva i stil la ga u posudu od krute sirove kože za nošenje mesa i loja. Glatki beli !¦ koji se koristio za kuvanje i teranje mraka, a koji će na ovom putova*! poslužiti i za osvetljavanje pećine, dobijen je topljenjem sala u ključu vodi. Ostatke hrane od večernjeg obroka umotala je u velike listove, um zala kanapom i okačila o visoki tronožac zajedno s posudom za mesu
Loj se stavljalo u plitke kamene lampe. Fitilj je mogao da bude s\ ki materijal koji dobro upija. Kada se zapale u potpunom mraku peeim svetlost koju stvaraju mnogo je jača nego što bi čovek pomislio. Korisne* ih ujutro kada uđu u obližnju pećinu.
„Idem na reku da očistim naše činije, želiš li da očistim i tvoju. landono?" upitala je Ejla dok je doda vala toplo kamenje u tečnost i H. dala kako voda ključa, cvrči i kako se iz nje podiže oblak pare, pre ncgti što je dodala cele sveže stabljike blagovnja.
„Da, to bi bilo baš lepo."
Kada se vratila, zatekla je u svojoj šolji topli čaj, a Džondalar je ih žao Džonejlu i zasmejavao je ispuštajući smešne zvuke i praveći grimu „Mislim da je gladna", reče on.
„Uvek je gladna", reče Ejla osmehujući se dok je uzimala dete. Snu stila se pored vatre i spustila solju s toplim čajem pored sebe.
Džondalar i zelandona očigledno su razgovarali o njegovoj majci |)l nego što je beba počela da se buni, jer su nastavili razgovor o njoj čini \ Džonejla ućutala.
„Nisam baš dobro poznavala Martonu u vreme kada sam postala i landona, mada su ljudi sve vreme ispredali priče o

njoj, priče o njeno| vi likoj ljubavi prema Dalanaru", reče Prva. „Kada sam postala akolitkinj zelandone pre mene, ona mi je ispričala sve o vezama žene koja je bila spti sobna predvodnica Devete pećine, kako bih razumela situaciju. Njen prvi muškarac, Džokonan, bio je moćni vođa i od njega je ikl sta naučila, ali mu se u početku više divila i poštovala ga nego što gn \ volela, tako mi je bar rečeno. Stekla sam utisak da ga je gotovo obu vala, iako zelandona to nije opisala tim recima. Kazala je da se Marlun| silno trudila da mu udovolji. Bio je stariji, i ona je bila njegova prelepa lula da žena, iako je bio spreman da uzme i dve žene, a možda čak i više njllt Pre toga se nije udruživao, i kada je konačno resio da stvori porodicu nije više hteo dugo da čeka. Više družbenica - veća verovatnoća da će hl ti dece u njegovom ognjištu, verovatno je tako razmišljao.
Međutim, Martona je vrlo brzo ostala trudna s Džoharanom, i kuiHl je rodila sina, Džokonanu se više nije toliko žurilo. Osim toga, nedugo \ Džoharanovom rođenju, Džokonan je počeo da poboljeva. U počelku
piimećivalo, a ni on nikom nije govorio. Ubrzo je otkrio da tvoja l »/(indalare, ne samo da je lepa već i pametna. Martona je otkri-niii snagu dok je njemu pomagala. Sto je on postajao slabiji, ona /imala na sebe sve više njegovih obaveza, i tako se dobro nosila <l.i su ljudi njene Pećine, kada je Džokonan umro, tražili da ostane mIm vode."
„Kakav je čovek bio Džokonan? Rekla si da je bio moćan. Ja sma-|t Džoharan moćan vođa. Obično uspeva da ubedi većinu ljudi da m . njim i da postupe kao što on želi", reče Džondalar. Ejla je bila N i < »duvek je želela da sazna nešto više o Martoni, ali ona nije voli pi iča o sebi.
i1 '.obaran je dobar voda, mada ne moćan onako kao što je

bio Džo-i in više podseća na Martonu nego na njenog družbenika. Džokonan kad u meo da bude strašan. Delovao je zapovednički. Ljudi su često '| do zaključka da im nije teško da mu povlađuju, ali da ne smeju ¦ luprotstave. Mislim da su se neki plašili da mu se usprotive, iako nikome nije pretio, bar koliko ja znam. Ljudi su govorili da ga je I ubrala. Posebno su mladi ljudi voleli da se skupljaju oko njega, !• 'lik- su mu se naprosto bacale u naručje. Kažu da su gotovo sve • in- u to vreme nosile rese, pokušavajući da ga ulove. Nije ni čudo Udružio tek pod stare dane", reče zelandona.
Mv.nno misliš da rese pomažu ženi da ulovi muškarca?" upitala je
Mislim da to zavisi od muškarca", reče sveštenica. „Ima ljudi koji dii rese predstavljaju stidne dlake, i da je žena voljna da ih izloži i" i! u nosi rese. Ako je muškarac lako uzbudljive prirode ili ga za-ln i lena žena, resa može da ga natera da je sledi unaokolo dok ona lm i da ga ulovi. Međutim, muškarac kao što je bio Džokonan sili lučno znao šta želi, i ne bih rekla da ga je zanimala žena koja je 11 'ki mora da nosi rese da bi privukla muškarca. To je bilo suviše Ino Martona nikada nije nosila rese, a opet joj nikada nije nedosta-i i pažnje. Kada je Džokonan odlučio da želi nju i da je voljan da i mlađu ženu iz udaljene Pećine, pošto su njih dve bile kao sestre, li i/ili. Zelandona je bila ta koja se usprotivila dvostrukom udru-I "/iikonan je obećao da će gošća biti vraćena svom narodu pošto I i z.elandonu."
¦Im |e znala da je donijera odličan pripovedač; uhvatila je sebe da
i'...... /anela. Delimično ju je poneo način na koji je priča pričana,

' i priča sama.
I 1 ukonan je bio snažan vođa. Deveta pećina je upravo pod njego-i i vuni postala ovako velika. Pećina je oduvek imala dovoljno proti primi više ljudi nego što je obično imala, ali vođe uglavnom nisu
ii budu odgovorne za mnogo ljudi", pričala je zelandona. „Kada je
umro, Martonu je skrhao bol. Mislim da je neko vreme čak pomišljala pode za njim na onaj svet. Nije to uradila jer je imala dete, i zato što Džokonan za sobom ostavio veliku prazninu u zajednici koju je trci« popuniti.
Ljudi su počeli njoj da se obraćaju kada im je bila potrebna pod kakvu obično pružaju vođe. Počela je da presuđuje ko je u pravu u t\ dama, organizuje posete drugim Pećinama i putovanja na Letnje saboj planira lov i određuje koliko koji lovac treba od ulova odmah da podch Pećinom, a koliko da odvoji za narednu zimu. Pošto se on razboleo, Ijul ma je prešlo u naviku da dolaze kod Martone, a njoj da rešava problemi' Najverovatnije su je njihove potrebe i sin održali u životu. Posle izvesnnd vremena, priznali su je za vođu, i njen bol je postao manji, ali je zelamlii na pre mene kazala kako ne veruje da će se ikada više s nekim udru/ili A onda je Dalanar ušetao u Devetu pećinu."
„Svi kažu da je on bio ljubav njenog života", reče Džondalar.
„Dalanar je zaista bio ljubav njenog života. Zbog njega je čak lt|| spremna da se odrekne vodstva, ali ipak nije. Osećala je da im je pohrli na. I mada je i on nju voleo isto koliko i ona njega, posle izvesnog vi« mena poželeo je da ima nešto svoje. Nije mu se dopadalo da budi njenoj senci. Nije bio poput tebe, Džondalare, njemu nije bilo dovoljni' lit što ume vesto da obraduje kamen."

„Veštijeg od njega nisam sreo. Nadaleko je čuven po svom radu. i ga priznaju za najboljeg. Vimez iz Lavljeg logorišta Mamutovaca jedini |« klesar kremena koji može da se poredi s njim. Davnašnja mi je želja dl I njih dvojica sretnu", reče Džondalar.
„Možda na neki način i jesu, preko tebe", reče krupna žena. „1 »na dalare, moraš znati da ako već nisi, uskoro ćeš postati najčuveniji klen« kremena kod Zelandonaca. Dalanar je vest u izradi alatki, o tome nema /lm ra, ali on je sada Lanzadonac. Uostalom, oduvek je bio najveštiji s ljudium Sada je srećan. Pronašao je vlastitu Pećinu, vlastiti narod, i mada će na m ki način zauvek ostati Zelandonac, njegovi Lanzadonci će jednog dana su 'i zasluženo priznanje.
Ti si sin njegovog srca, kao i sin njegovog ognjišta, Džondalare I'" nosi se tobom. Voli on i Džerikinu kćerku Džoplaju. Ponosan je na obdj Iako će u dubini srca verovatno uvek voleti Martonu, Džeriku obo/.n.i Mislim da mu se dopada što je tako egzotična, sitna, a opet žestoka. IM« limično je upravo to ono što ga privlači. Toliko je krupan da ona pm ni njega deluje majušno, prefinjeno, ali mu savršeno odgovara. Ona nema m najmanju želju da bude vođa, srećna je što može njemu to da prcpihil mada uopšte ne sumnjam da bi mogla i to da bude samo kad bi htela h zadivljujuću snagu volje i naravi."
„Potpuno si u pravu što se toga tiče, zelandono!" reče on i nasmcjl se onako kako je samo on umeo, sočno i toplo. Njegovo spontano odii.i \
¦prepastilo ih je tim više jer ga nisu očekivali. Džondalar je bio u i ovek, i mada je bio lak na osmehu, retko se glasno smejao. A i |vc iznenadio svojim otvorenim zanosom.
i '.ii.ni.u je našao nekoga pošto su on i Martona presekli

čvor, 111 mnogi su sumnjali da će ona ikada više naći muškarca koji će <•¦• i da zameni, da će ikada voleti nekog drugog na isti način. To 11 nije dogodilo, ali je našla Vilamara. Ne voli ona njega ništa ma-I »al.mara, ali ga voli drugačije, kao što ni ljubav prema Dalanaru li lita kao ona koju je osećala prema Džokonanu. I Vilamar ume luni. lo važi za sve muškarce u njenom životu, ali on tu svoju po-idovoljava kao Glavni trgovac, putujući, sklapajući poznanstva, I i nova i neobična mesta. Video je više, naučio više i upoznao više i il og drugog, pa i od tebe, Džondalare. Voli da putuje, ali više čak i ¦! i voli da se vrati kući i podeli s nama pustolovine i znanje ste-| ljudima koje je upoznao na putu. Uspostavio je trgovačku mrežu na I Hioii|i Zelandonaca, a i šire, i donosi korisne vesti, uzbudljive pri-¦i......¦ predmete. Neizmerno je pomogao Martoni dok je bila pred-
i ida pomaže i Džoharanu. Nema čoveka koga više poštujem od x I .1.1 ne zaboravimo, u njegovom ognjištu rođena je jedina kćerka, i ii i |. odiivek želela kćerku, i tvoja sestra Folara je divna žena", reče III«
l| |r io mogla da razume, jer je i sama želela kćerku, i pogledala lo iliic s puno ljubavi.
hi lolara je prelepa, ali i pametna i neustrašiva", reče Džondalar.
uh. lik bili stigli, svi su bili suzdržani zbog konja, ali ona nije .i I Mrčala je da me pozdravi. Nikada to neću zaboraviti." i11 l voja majka se ponosi Folarom, ali ima tu još nešto, kada imaš mulu i sigurna da su njena deca tvoji unuci. Ubeđena sam da ona i u koja su se rodila u ognjištima njenih sinova, ali s kćerkom 1 . nikakve sumnje. I tvoj brat Tonolan rođen je u Vilamarovom i i i u.ula sam

sigurna da ne pravi razliku među vama, on joj je uvek im li
Svima je izmamljivao osmeh, umeo je da pridobije ljude i ml
Vilamara, koji je prema svima srdačan, otvoren i prijateljski
ras-i ii ime niko ne može da odoli. Takođe je voleo da putuje,
isto
......n Sumnjam da bi ti uopšte pošao na jedan tako dugačak
put
Hijc bilo njega."
1 i mi mi si. Uopšte mi nije padalo na pamet da krenem na
put dok on Hm i'1.1 pođe. Meni je bilo dovoljno što sam
posetio Lanzandonce." i" i odlučio da pođeš s njim?"
upitala je zelandona.
nam lo da objasnim", reče Džondalar. „U njegovom društvu
i.' zabavno i znao sam da će mi biti lako da putujem s njim.
Ka-i.i o putovanju, sve mi je delovalo uzbudljivo, mada
nisam mi-.......lici tako daleko. Čini mi se da sam delimično
pošao s njim
zato što je znao da bude pomalo nesmotren i osetio sam
potrebu da pa/u na njega. Bio mi je brat i mislim da sam ga
voleo više od svih koje zimih Znao sam da ću se jednog dana
vratiti kući, ako to ikako bude mogiutj i mislio sam da će se
vratiti i on, ako budem s njim. Ne znam, nešto im <* vuklo",
reče Džondalar. Pogledao je Ejlu, koja ga je slušala pažljivije
<4 same zelandone.
On to nije znao, ali privlačio ga je moj totem, a možda i Maji
pomislila je Ejla. Morao je da me pronađe.
„Sta je sa Maronom? Očigledno prema njoj nisi gajio
dovoljno jul osećanja ako nije uspela da te privoli da ostaneš.
Da li je ona imala kakvi veze s tvojom odlukom da pođeš na
put?" Sada se donijeri prvi put uka/n la prilika da ozbiljno
popriča s njim o tome zašto je krenuo na tako dajfl put, i

želela je da je iskoristi najbolje što može. „Sta bi uradio da je I u nolan odustao od Puta?"
„Pretpostavljam da bih otišao na Letnji sabor i verovatno se udru s Maronom", odvrati Džondalar. „Svi su to očekivali. U to vreme nije p" stojao niko do koga mi je bilo više stalo." Podigao je pogled i osmcliuiiu se Ejli. „Ali da budem iskren, nisam o njoj razmišljao kada sam odliii'li da pođem na put. Brinuo sam za majku. Mislim da je naslutila da se I u nolan neće vratiti, i plašio sam se da će brinuti i za mene. Ja sam naim ravao da se vratim, ali nikad se ne zna. Svašta može da se dogodi u« Putu, a mnogo se šta zbilja i dogodilo, ali znao sam da je Vilamar nOl ostaviti, i da ima Folaru i Džoharana."
„Zašto misliš da Martona nije očekivala da se Tonolan vrati?" upi tala je Prva.
„Zbog nečega što nam je kazala kada smo pošli u posetu Dakmaiii
Tonolan je to primetio, ne ja. Majka je njemu kazala 'srećan put', ;.......i
'dok se ne vratiš'. Sećaš se kada smo majci i Vilamaru kazali za To« lana? Vilamar je rekao da majka nije ni očekivala da se on vrati, i kan; što sam podozrevao, uplašila se da se ni ja neću vratiti kada je otkrilo >l< sam otišao sa njim. Kazala je da je mislila da je izgubila dva sina", n Džondalar.
Zato nije mogao da ostane sa Saramudoncima kada su nas Tok Markeno pozvali da ostanemo s njima, pomisli Ejla. Bili su tako fini i mini go sam ih zavolela dok smo bili kod njih, želela sam da ostanem, ali I)Lflj dalar nije mogao. Sada znam i zašto, i drago mi je što smo se vralili ¦ ovamo. Martona se odnosi prema meni kao prema kćerki, isto kao i /elan dona. Folara mi se stvarno dopada, kao i Proleva i

Džoharan i mnogi din gi. Većina ljudi je fina, mada ne svi. „Martona je bila u pravu", reče zelandona. „Tonolan je bio venu nadaren, i svi su ga voleli. Mnogi su govorili da je Majčin miljenik f volim kada ljudi to govore, ali u njegovom se slučaju pokazalo kao prti skazanje. Nevolja je u tome što ona ne može dugo da bude bez svqj|
i nudi se da ih uzme nazad dok su još mladi. Dugo te nije bilo, | da i ti nisi pomalo njen miljenik." „Nisam mislio da ću odsustvovati pet godina", reče Džondalar. Vce posle dve godine većina je sumnjala da ćete se ti i Tonolan i u i Povremeno bi neko pomenuo da ste otišli na put, ali već su li d.i (e zaboravljaju. Pitam se da li si uopšte svestan koliko su se mi a/ili kada si se vratio. Ne samo zato što si se pojavio sa stran-I onjima i vukom", reče zelandona i izvi jedan kraj usta u osmeh. li se uopšte vratio."

14

iino misliš da bi trebalo da pokušamo da uvedemo konje u tu Upitala je Ejla narednog jutra. ' najvećem delu pećine tavanica je visoka, ali to je ipak pećina, i dn je unutra mrak. Čim se udaljimo od ulaza jedino osvetljenje kn|e ponesemo sa sobom, a pod pećine je neravan. Moraš biti veo-| i jer se na nekoliko mesta spušta na niži nivo. Sada bi treba-• i pia/.na, mada je zimi koriste medvedi. Videćeš otpatke i tragove I itji u ostavili", reče zelandona.
iu I i medvedi?" upita Ejla. 'i|i suditi po veličini ogrebotina, vrlo je verovatno da su unutra III i i medvedi. Ima i manjih tragova, ali ne znam da li potiču od dili inedveda, ili mladunaca pećinskih medveda", objasnila je i »o glavne oblasti ima dosta da se ide, a isto toliko nas čeka ii u I ubace nam, bar će meni za to trebati, ceo dan. Nisam bila iii u godina, i iskreno da vam kažem, mislim da će ovo biti mo-

m11 poseta ovoj pećini."
i luli da uvedem Njisku da vidim kako će se ponašati", reče i i u Siaviću obema ulare za svaki slučaj." i1 "' povesti Trkača", reče Džondalar. „Možemo najpre da ih uvenu itki /a vučenje da vidimo šta će uraditi." Ili Ionu je posmatrala kako konjima stavljaju ulare i vode ih ka II j 'i i ine. Vuk ih je sledio. Donijera nije nameravala da ih pro-• tlu pećinu. Ni ona sama nije tačno znala koliko je prostrano iu. mada je imala prilično jasan pojam o tome.
......c i umna pećina, dugačka gotovo dan hoda. Sastojala se od
ii|n od kojih su pojedine bile povezane, a neke su se proteza-i i ivi ima. Postojala su tri podzemna nivoa, a do dela koji je ..... i 'i uže trebalo je pešačiti nekoliko sati. Biće to duga šetnja,
iil i sigurna što se tiče motki za vuču. Iako je bila dosta spora,
osećala je da može da prevali taj put. Svakako da bi joj bilo lakše da m prevali sedećki, ali nije želela da uđe u svetu pećinu gledajući unazad 1
Džondalar i Ejla su iz pećine izišli odmahujući glavom i smini|i»l konje. „Žao mi je", reče Ejla. „Možda je kriv medveđi miris, ali i N|i ki i Trkač su se u pećini strašno usplahirili. Sklanjali su se od đubreta k»n| su medvedi ostavili, i što je postajalo tamnije, to su oni bivali sve iicnm niji i nervozniji. Sigurna sam da će Vuk poći sa nama, ali konjima se m i malo ne sviđa unutra."
„Ubeđena sam da mogu peške da pređem ceo put, ali će nam nrlm-l ti više vremena", sa olakšanjem reče zelandona. „Moraćemo da ponesem* hranu i vodu, i toplu odeću. Unutra je hladno. I mnogo lojanica i baklp i one debele

prostirke od rogozovog lišća koje ste napravili, ako poželim" >l« sednemo. Na tlu pećine ima kamenja i pećinskog rastinja, ali ono će mi|| verovatnije biti vlažno i blatnjavo."
Džondalar je spakovao najveći deo njihovih zaliha u svoj čvrsti iik\«j za leđa. Zelandona je imala sličnu vreću od krute sirove kože pričvršt i im za ram, ali nešto manju od Džondalarove. Vitke okrugle motke okvira puti cale su od novih izdanaka brzorastućeg drveća, kao što su jablani i topole koji izrastu zajedno godišnje doba. Džondalar i zelandona takođe su mniju alatke i vrećice okačene za kožne pojaseve. Ejla je imala svoju naprtnjai u t ostalu opremu, i razume se, Džonejlu. Pre nego što su krenuli, još su jednom obišli logorište, a Ejla i Džondalar uradili su sve što je bilo u njihovoj mu ći da obezbede konje dok oni budu duboko u pećini. Pre nego što su tigM sili vatru, zapalili su jednu baklju. Zatim je Ejla dala znak Vuku da |»«Ih sa njima, i oni uđoše u Pećinu mamuta.
Iako je ulaz bio prilično velik, nije bio ni prineti veličini same | ćine, ali im je bar u prvom delu staze obezbeđivao prirodnu svetlosl, taku da im je bila dovoljna ona jedna baklja. Jedino što su videli zalazeći a* dublje u taj ogromni prostor bila je unutrašnjost jedne neopisivo velik* pećine koju su očigledno koristili medvedi. Ejla nije bila sigurna, ali kn \ liko je njoj bilo poznato, u jednoj pećini nikada se nije nastanjivalo \M od jednog medveda, bez obzira na njenu veličinu. U tlu su se mogla vid« ti mnoga ovalna udubljenja, što je nagoveštavalo da medvedi koriste oui pećinu već duže vreme, a tragovi medveđih kandži na zidovima nisu 0,1,1 vljali mesta sumnji kako su nastale medveđe rupe. Vuk se nije odvajao ml njih, išao je pored nje, i povremeno bi se očešao o njenu nogu da je ohni I bri. Kada su zašli dovoljno duboko u pećinu, gde

više nije dopirala 111 luni] ka dnevne svetlosti, i kada su mogli da nađu put jedino pomoću izvnitj svetlosti koje su poneli sa sobom, Ejla je počela da oseća hladnoću 1 nela je toplu tuniku dugačkih rukava i posebno pokrivalo za glavu za srlittJ i dugačku parku sa kapuljačom za dete. Zastala je i odvezala nosiljku, ali je Džonejla, čim se odvojila od majčinog toplog tela, takođe primetil.i 1 je hladno i počela da cmizdri. Ejla je na brzinu obukla i nju i sebe. Ili 1
i | i I. kada je ponovo osetila dodir majčinog tela i njenu toplotu. FJVOJe obukoše topliju odeću. i u pošli dalje, Prva je zapevala. Ejla i Džondalar se iznenađeno u nju. Najpre je počela tiho da pevuši, ali je njeno pevanje bez i/vrsnog vremena postalo glasnije i s većim promenama u opse-im. lako da je više podsećalo na tonske vežbe. Glas joj je bio tako ¦' da su njeni saputnici, koji su smatrali da je prelep, imali uti-i puiijiiva ogromnu pećinu.
u oi pri like sedam stotina pedeset metara udaljeni od ulaza u i lili ,11 sve troje naporedo, zelandona u sredini, između Ejle i Džon-i min im se učinilo da se zvuk ženinog glasa promenio, da je dobio Vuk ih |e sve iznenadio kada joj se pridružio sablasnim zavijanjem. '¦! ne naježio, a Ejla je imala utisak da joj Džonejla puzi uz leđa | uvijala u nosiljci. Onda je donijera, ne izgovorivši nijednu reč i ¦ lil iju« i pevanje, ispružila obe ruke i zaustavila saputnike. Ejla i Džon-li duše u nju i videše da zuri u zid s leve strane, pa se i oni okre-\ idr u šta to gleda. Pred njima je bio prvi znak da je pećina nešto iiHime, prilično zastrašujuće, prazne rupe koja se naizgled nasta-m dogled.
U|n |i u početku videla samo crvenkasta zaobljena ispupčenja od kre-' li ili je bilo na svim zidovima. Potom je visoko na zidu primeti-n ike koje nisu delovale prirodno. Konačno je

um razabrao šta n. .» i Na zidu su crnim linijama bili iscrtani mamuti. Kada se pa-Jii|drd;da, ugledala je tri mamuta okrenuta ulevo, kao da izlaze iz ¦i i .i poslednjeg, obris leđa bizona i sasvim jasan oblik glave i leda mamuta okrenutog udesno, što ju je zbunilo. Malo dalje i malo * nn /idu nalazili su se jedno, u to nije bilo nikakve sumnje, bradato •i.. .l\.i mga i grba još jednog bizona. Sve u svemu šest životinja, ili n irovcštaja da ih je upravo toliko naslikano na zidu pećine. Ejla Im ud iznenadne hladnoće.
.........puta sam logorovao ispred ove pećine, a nisam znao za ovo.
iiimlikao?" upita Džondalar. n.iiii", odvrati zelandona.
„Niko ne zna pouzdano. Drevni. Pre-Htillllljti se u predanjima Starih. Priča se daje nekada ovde bilo mno-Hi,mulin, i vunastih nosoroga. Pronašli smo mnogo starih kostiju i ule I ih od starosti, ali ih danas retko viđamo. Pravi je događaj || Ileko ugleda. Poslednji primećeni nosorog bio je onaj prošle godili dečaci pokušali da ubiju." I Miiin gde žive Mamutovci ima ih baš dosta", reče Ejla. I iii lili smo s njima u veliki lov", reče Džondalar pa zamišljeno doli i u no je drugačije. Mnogo je suvlje i hladnije. Nema toliko sne-iiiii lovili mamuta s Mamutovcima, vetar je kovitlao nešto malo i n i .lišene trave koje je još bilo u ravnici, i to je bilo sve. A kada
ovde vidiš mamute da hitaju na sever, znaš da se sprema velika snežna ulii ja. Sto ideš dalje na sever, to je hladnije, a kada prevališ izvesnu udal|i nost, postaje i su vije. Mamuti se zanose u dubokom snegu, pećinski lavu« to znaju i slede ih. Poznata vam je izreka: 'Nikuda ne izlazi kada mamu ti idu na sever', reče Džondalar. „Ako ti sneg ne dođe glave, lavovi sigm no hoće."

Pošto su ionako već bili zastali, zelandona je izvadila novu bakl|u i zapalila je pomoću one koju je držao Džondalar. Njegova se još nije Ini sasvim ugasila, ali je tinjala i mnogo dimila. Kada je završila, on nckoh ko puta udari bakljom o zid da skine sagoreli drveni ugalj s kraja i nali ra baklju da se razgori. Ejla je osetila da joj se beba vrpolji u nosiljci il leđima. Džonejla je spavala, tama i majčino kretanje uljuljkivali su je u sali Da možda nije počela da se budi?, pomisli Ejla. Međutim, čim su na.sl i vili, dete se smirilo.
„Muškarci iz Plemena lovili su mamute", reče Ejla. „Jednom sam |X) šla s lovcima, ali ne da lovim, žene Plemena ne love, već da pomogni n oko sušenja mesa i nošenja na povratku." Onda je, kao da se još ncčcgii setila, dodala: „Mislim da ljudi iz Plemena nikada neće ući u ovakvu |< dnu pećinu."
„Zašto?" upitala je zelandona dok su zalazili sve dublje u pećinu
„Ne bi mogli da razgovaraju, ili bi trebalo da kažem da ne bi razumi li baš dobro jedni druge. Suviše je mračno, čak i kada gore baklje", n če Ejla. „Osim toga, teško je pričati rukama kada držiš baklju."
Ovaj njen komentar podseti zelandonu koliko čudno Ejla izginu* pojedine glasove. To se najčešće dešavalo kada bi pričala o Plemenu, im ročito kada bi ga upoređivala sa Zelandoncima. „Ali oni čuju i imaju reci, Navela si mi neke njihove reči", reče ona.
„Da, imaju neke reči", reče Ejla i nastavi da objašnjava da su prip.nl nicima Plemena kretnje i gestovi na prvom mestu, dok zvuči koje ispu.šlfl ju dok govore nisu toliko važni, iako imaju nazive za pojedine reči. Ni|. to bio samo jezik šaka, jezik tela bio je još važniji. Gde se šake drže dol pokazuju znak, položaj tela, vladanje i držanje onoga ko se sporazume

,i godine i pol onih koji upućuju znakove i onih kojima su ti znaci upućeni i često i jedva vidljivi nagoveštaji i izrazi, gotovo neprimetno pomeranje sin pala, šake ili obrve, sve to jezik znakova obuhvata. Ponekad onaj ko se usred sredi samo na lice ili samo na to da čuje reči, ne može čak sve ni da vidi

Deca Plemena od malih nogu uče da pravilno shvataju jezik, a m samo da ga čuju. Zahvaljujući tome, čak i veoma složene i obuhvatne ide je mogu da se izraze s veoma malo očiglednih kretnji i još manje zvukovi - ali ne na veliku udaljenost ili u mraku. To je glavna mana. Oni moriijll da vide. Ejla im je kazala da se jedan starac koji je počeo da gubi vid pn dao i umro, jer više nije mogao da se sporazumeva; nije mogao da vidi 11 ljudi govore. Razume se da Pleme povremeno mora da govori u mraku. III

|| daljinu. „Upravo zbog toga su i razvili neke reči, i koriste izveli, ali je njihov govor mnogo ograničeniji od našeg. Isto kao što je ni ulacija ograničena u odnosu na njihovu", kazala je Ejla. „Ljudi 111 .mi koje oni nazivaju Drugima, takođe koriste stav, izraz lica i u govoru i sporazumevanju, ali ne mnogo." i il u lo misliš?" upitala je zelandona.

Mi |i/ik znakova ne koristimo u toj meri svesno i izražajno kao Ple-Ako nekog pozovem rukom da dođe", reče ona pokazujući na šta misli i> nhiašnjavala, „većina ljudi zna da to znači 'dođi'. Ako to uradim ili i 'nervirano, onda se podrazumeva da je hitno, ali s malo veće uda-• li lo je utvrditi da li je potrebno pohitati zato što je neko povre-ilo šio se večernji obrok hladi. Dok gledamo jedni druge i vidimo

.....li izraz lica, oni nam govore nešto više od samih reči, ali i u

ili ni.igli, ili na daljinu, možemo pristojno da komuniciramo. Čak i ni na daljinu možemo da objasnimo veoma složene i teške ideje. Spo-i da govorimo i razumemo pod gotovo svim okolnostima, predstavlja n prednost."
11 ada nisam o tome razmišljao na taj način", reče Džondalar. „Dok
I.....vala Lavlje logorište Mamutovaca da 'govore' znakovima kao Ple-
1 ¦ hl Kidag mogao da komunicira sa njima, svi redom, a posebno najmla-
.....11 su lo u igru, i zabavljali su se upućujući znake jedni drugima,
¦ 1 i iino stigli na Letnji sabor, ta igra je prerasla u nešto mnogo ozbilj-i " us uh smo jezik znakova kada smo hteli da saopštimo nešto priva-
i.....e i/ Lavljeg logorišta a da nas niko drugi ne razume. U sećanju
i ni -i hno ostala jedna zgoda kada je Talut saopštio Lavljem logorištu da PO .u hteli da kažu ostave za kasnije, jer nije želeo da to saznaju neki i bJI u se nalazili u blizini. Više se ne sećam o čemu je bila reč." I lit li sam dobro razumela - ako se istovremeno koriste reči i jezik i moguće je iskazati dve sasvim različite stvari. Takođe se pomoću nitkovu može objasniti, onome ko ga zna, nešto što onaj ko ne zna li .i ova ne treba da sazna", reče Ona koja je Prva. Zastala je i na-| | Sto je bio znak da razmišlja o nečemu što smatra važnim.
Ii.i. moguće je", reče Ejla. „|)n 11 je teško naučiti taj znakovni jezik?" li ie. ako pokušaš da naučiš sve nijanse značenja", reče Ejla, „ali i uvije logorište naučila pojednostavljenu verziju, onu koju u počet-
IH | dlHII."

I ii je bilo sasvim dovoljno za najosnovniju komunikaciju", reče Džon-Mada ne i za razmatranje finesa nekog pogleda na svet." Možda bi trebalo da naučiš zelandoniju taj pojednostavljeni jezik ieee Prva. „Počinjem da nazirem u kojim prilikama bi mogao da I ti kuko koristan. Na primer, za prenošenje raznih obaveštenja, ili raš-lllji ne jasnoća."
„Ili ako ikada budeš u prilici da sretneš nekog pripadnika PlemeB i poželiš nešto da kažeš", dopuni je Džondalar.
„Meni je pomogao kada sn sreli Gubana i Jorgu pre nego što smo prešli preko malog glečera."
„Da, i za to", reče zelandona. „Možda bismo mogli da uprilie.....
nekoliko časova naredne godine na Letnjem saboru. Devetu pećinu, ni me se, možeš da podučavaš preko celog hladnog doba." Ponovo je zasi* la. „U pravu si, tako ne može da se razgovara u mraku. Da li to znači oni uopšte ne ulaze u pećine?"
„Ulaze, samo što ne zalaze duboko u unutrašnjost, a kada ipak /adu onda je dobro osvetle. Mislim da nikada ne bi ušli ovako duboko u po i nu", reče Ejla, „osim kada su sami ili iz nekog naročitog razloga. Mti| uri su ponekad ulazili u duboke pećine." Ejla se živo sećala pećine u ku|i je ušla idući za svetlima, i ugledala mog-ure. Bilo je to za vreme Pleim n skog okupljanja.
Nastavili su obuzeti svako svojim mislima. Posle izvesnog vrenieflj
zelandona je ponovo počela da peva. Prevalili su razdaljinu nešto m;......
od one do prvih crteža na zidu i zvuk zelandoninog glasa odjekivao je |ii če, kao da se odbija o zidove pećine. Vuk ponovo stade da zavija. Prvi i zastala. Ovog puta se okrenula

ka desnom zidu pećine. Ejla i Džondalai |m novo su ugledali mamute, zapravo dva mamuta, ali ne nacrtana već ukle.a na, jednog bizona i nekakve čudne oznake napravljene prstima u omekšal glini ili nečem sličnom.
„Od početka sam znala da je zelandoni", reče Prva.
„Ko?" upita Džondalar, mada je pretpostavljao na koga misli.
„Vuk, razume se. Sta mislite zašto peva kada se približimo mesliinj na kojima je svet duhova veoma blizu?"
„Svet duhova je blizu, ovde?" upitao je Džondalar osvrćući se oki sebe sa izvesnim strahopoštovanjem.
„Da, ovde smo veoma blizu Majčinog svetog Podzemnog svela' n če duhovna predvodnica Zelandonaca.
„Da li te zbog toga ponekad nazivaju Donin Glas? Zato što mnJi da nadeš ta mesta dok pevaš?" upita Džondalar.
„To je jedan od razloga, ali to takođe znači da ponekad govorim I ime Majke, ili da sam oruđe One Koja Blagosilja. Jedna zelandona, nam čito Ona koja je Prva, ima mnoga imena. Zato se obično odriče vlaslilu imena dok služi Majku."
Ejla je pažljivo slušala. Ona nipošto nije želela da se odrekne svu imena, imena koje joj je dala majka, iako je podozrevala da Ejla nije uji no pravo ime. To je bilo najbliže što je Pleme moglo da izgovori, ali || ujedno bilo i sve što je imala.
„Mogu li sve zelandone da pronađu ta posebna mesta pevanjcm'J upitao je Džondalar.
„Ne pevaju sve zelandone, ali sve imaju 'glas', to jest način da ih nađu
li zato od mene tražili da ispustim neki poseban zvuk dok smo in.iln pećinu?" upita Ejla. „Nisam znala šta se od mene očekuje."

I i i /vuk si ispustila?" upita Džondalar i osmehnu se. „Siguran sam 1» vala." Zatim se okrenuo ka zelandoni i objasnio: „Ona ne ume
ii nulu sam kao Beba. To je izazvalo baš lep odjek. Džonokol je
I i' zvučalo kao da se u dnu te male pećine nalazi lav."
ii misliš, kako bi ovde zvučalo?" upita Džondalar. n.iiii, verovatno glasno", reče Ejla. „Mislim ipak da ovde ne bi
ii Ispuštam takve zvuke."
"|i zvuk bi ovde bio pravi, Ejla?" upitala ju je zelandona. „Mora-H "i' r. da ispuštaš neke zvuke kada budeš zelandona." «1 u I n je da razmisli. „Mogu da oponašam mnoge ptice, možda bih
¦ li zviždim", reče Ejla.
i.......e da zviždi kao ptica, kao mnoge ptice", reče Džondalar.
| 1 il u dobro da ptice dolaze da joj jedu iz ruke." .'.rio ne probaš?" reče sveštenica.
i 11 ¦ i i' nekoliko trenutaka razmišljala, a onda se odlučila za poljsku
.....o je oponašala ševu koja se diže nebu pod oblake. Učinilo 1' ' uje odjek, ali moraće to da ponovi u drugom delu pećine, ili
ii ln bila sigurna. Malo kasnije zelandonino pevanje ponovo se
¦ i " ali malo drugačije nego prethodni put. Prva im pokaza udesno 1 daše novi prolaz koji se otvarao pred njima.
' i ruju tunela nacrtan je samo jedan mamut, ali prilično je daleko, lim il.i ovog puta ne bi trebalo da traćimo vreme na njega", reče do-i i u.pm dodade: „Tamo unutra nema ničega", pokazavši ka drugom | i "|i se nalazio tačno naspram ovoga s leve strane. Nastavila je da I i i " li |oš

jedan prolaz s desne strane. „Tamo unutra je tavanica ko-
PUVodi blizu Nje, ali ima dosta da se ide, i možemo u
povratku da '•"" ln« emo li je posetiti." Malo dalje ih je
upozorila: „Voditeraču-i' menja pravac. Oštro skreće
udesno, a na samom zaokretu je lupu koja vodi u podzemni
deo pećine. Tamo je veoma vlažno. >• hl od sada trebalo da
idete iza mene." Mislim da bi trebalo da zapalim još jednu
baklju", reče Džondalar. i da izvadi novu baklju iz okvira za
leđa, pa je zapalio pomoću koju |e već držao. Pod je već ovde
bio vlažan, pun barica i gnjecave I r.io je baklju koja je već
bila gotovo dogorela i gurnuo patrljak i "i zavežljaju koji je
nosio. Od malena su ga učili da ne treba bez i......bc ostavljati
otpatke na svetim mestima.

ft'liiudona lupnu bakljom nekoliko puta o stalagmit, da je
oslobodi

n.....i' pepela. Istog časa je jače zasijala. Ejla je na trenutak
pogle-

"i i i osmehnula se. On joj se očeša o nogu, a ona njega
počeška iza i" ih je oboje ohrabrilo. Džonejla je ponovo
počela da se meškolji.

Čim bi Ejla zastala, beba bi to primetila. Uskoro će morati
da je nalm ali izgleda da je pred njima bio opasniji deo
pećine, bolje da sačeka i! ga ne savladaju. Zelandona je
ponovo krenula. Ejla je išla za njoflj Džondalar na kraju.
„Pazite gde stajete", reče Prva i podiže visoko baklju.
Obasjala je kaif ni zid, koji narednog trena neočekivano
nestade. Svetlost je ocrtala i\ii Pod je bio neravan, stenovit i
oblepljen klizavom glinom. Vlaga se m čila u obuću, ali su se
donovi od meke kože dobro pokazali. Kada i« gla do
osvetljene ivice kamenog zida i zavirila iza njega, Ejla je
ugloi krupnu sveštenicu i prolaz koji je vodio udesno.

Mislim da sada idemo na sever, rekla je sama sebi. Trudila se od ulaska u pećinu da vodi računa o pravcu u kom su išli. Prolazi .u nekoliko navrata blago skretali, ali oni su putovali uglavnom na zu Ovo je bila prva velika promena pravca. Ejla se zagledala ispred 11 međutim nije videla ništa izvan kruga svetlosti baklje koju je držala zri, dona osim zjapeće tame kakva se može sresti samo pod zemljom. Pitali čega još ima u ovoj pećinskoj rupi.
Džondalarova baklja je pre njega zavila iza zida koji im je puniti nio pravac kretanja. Zelandona je sačekala da se svi okupe, ubrajaju! i k i Vuka, pa tek onda rekla: „Malo napred, gde se tle izravnava, ima dobni kamenja za sedenje. Mislim da bi trebalo tamo da zastanemo, nešto |ui|(demo i napunimo male mehove za vodu."
„Da", složila se i Ejla. „Džonejla se polako budi, moraću da je ud hranim. Mislim da bi se već odavno probudila i počela da se buni da ¦ mrak i da se ne krećemo."
Zelandona je nastavila da pevuši dok nisu stigli do mesta gde |e \<*t čina drugačije odjekivala. Pevala je sve jasnije što su bili bliži malom .|»rt rednom prolazu s leve strane. Zastala je kod otvora.
„Ovo je to mesto", reče ona.
Ejli je bilo drago što može da skine naprtnjaču i bacač koplja I troje odabraše po jedan udoban kamen za sedenje, a Ejla izvadi tri ¦ stirke od upletenog lišća rogoza. Čim je premestila dete na grudi, Džođ la poče halapljivo da sisa. Zelandona je iz svog zavežljaja izvadila tri I janice od kamena, jednu ukrašenu od peščara i dve od krečnjaka. Ejl| je već videla da koristi onu od peščara. Sve tri su bile u obliku malih ual čanih činija s drškama u istoj ravni sa ivicom. Prva je takođe našla pafl vo upakovane fitilje i

izvadila šest komada osušenih pečurki vilovnjai
„Ejla, gde je ono crevo s lojem?" upitala je.
„U posudi s mesom u Džondalarovom ramu za leđa", odvratila je
Džondalar izvadi zavežljaje s hranom i donese ih Ejli. Otvorio !1 1 sudu od sirove kože, a Ejla pokaza na crevo napunjeno čistom belom rha ću dobijenom topljenjem žilavog sala iz predela bubrega, usled čega je I ali nešto kompaktnija. Odneo ga je donijeri.
iiitlnlai je napunio mešine za vodu koje su nosile žene iz velike In un, a zelandona je u tri kamene lampe stavila po nekoliko lo|n koji je otopila bakljom. Potom je u jezerce otopljenog loja jj lii|nnici spustila po dva komadića pečurki. Upijajuće tračicc su lilh iiionjene u otopljeni loj, dok su krajevi štrcali iznad oboda, /upalila, najpre su malo cvrčali, ali je toplota uvukla loj u šta-ii u dobili tri dodatna izvora svetlosti, koji su prilično dobro u ni i pećinu.
iiilal.ii je podelio hranu koju su u vreme jutarnjeg obroka sku-i il u pećini. Stavili su komade pečenja crvenog jelena u lične pio i u šolje su sipali hladnu supu od mesa s kuvanim povrćem iz in 'iin /a vodu. Dugački komadi divljih šargarepa, okrugli brašnja-i | mk I rezane stabljike čkalja, izdanci hmelja i divlji luk bili su pri-i i i nisu /.ahtevali mnogo žvakanja. Popili su ih zajedno sa supom. 11 i Inkode nasekla malo mesa Vuku i sela da pojede svoj obrok ilu|l ki riku. Primetila je da tokom njihovog dosadašnjeg boravka ,.i \ ni nije odlazio u velika istraživanja i nije se mnogo udaljavao. ¦ lovatno dobro vide u mraku, i povremeno bi u tamnim puko-
..... primetila njegove oči koje su odbijale ono malo njihove sla-

u Svojim prisustvom ulivao joj je sigurnost. Bila je sigurna da ihviiljujući odličnom njuhu, izveo iz pećine ako bi neki nepred-lii 11 ugasio njihove vatre. Znala je da mu je čulo njuha veoma
..... In lako mogao da se vrati putem kojim su došli.
u svi cutke jeli, Ejla shvati da je sva čula usredsredila na oko-llusl uljanica osvetljavala je samo ograničenu oblast oko njih. Osta-i" |r crn, ispunjavala ju je gusta, sveobuhvatna tama kakvu
u....../rle nigde da nađete, čak ni po najcrnjoj noći. Iako nije
..... i/van malih krugova svetlosti koje su stvarale uljanice s dvo-
iml|iiii.i, mogla je, ako se napregne, da čuje tiho mrmorenje pećine.
ni.i |r da su u nekim delovima tle i kamen prilično suvi, dok illniii presijavaju od svetlucave vlage. Na tim mestima je voda od i ona koju zemlja ne može da upije, lagano i s neverovatnom n prokapavala kroz zemlju i krečnjak skupljajući usput krečnja-|n|l |r kap po kap taložila, stvarajući kamene ledenice iznad njih - pnlrljke na kamenom podu. Čula je prigušeno, tiho kapanje i | u daljini. Posle vremena koje je nemoguće izmeriti, ono je stva-
ii love i zastore koji su oblikovali unutrašnjost pećine, i. i1 i uho grebuckanje i glasanje sićušnih stvorenja, i gotovo ne-
i'.iiiieiaiije vazduha, prigušeno hujanje koje je razabirala tek kada i i (iolovo ga je prigušivalo disanje pet živih bića koja su za-• i iiln prostor. Pokušala je da omiriše vazduh i otvorila je usta i Bio je vlažan i imao blagi ukus raspadanja sirove zemlje i drev-llll Ikoljki utisnutih u krečnjak.
Posle obroka, zelandona reče: „Želela bih da vidite nešto u ovoS malom tunelu. Zavežljaje možemo da ostavimo ovde i

uzmemo ih u pu vratku, ali bi svako od nas trebalo da ponese lojanicu."
Sve troje odoše najpre da pronađu neki ćošak u kome će se neomi
tano olakšati i pustiti vodu. Ejla je ispružila bebu ispred sebe da se i .....
olakša i obrisala je s malo meke sveže mahovine koju je bila ponela. Zi tim je stavila Džonejlu u nosiljku i namestila je na kuk, uzela lojanicu ml krečnjaka i zaputila se u prolaz nalevo prateći zelandonu, koja je ponuu-zapevala. I Ejla i Džondalar počeli su da uočavaju promené u odjeku kadi bi se našli blizu svetog mesta, mesta koje je blizu Drugog sveta. Zelandona je zastala i zagledala se u desni zid. Sledili su njen pogli (i primetili dva mamuta okrenuta jedan prema drugome. Ejli prođe kroz vi | vu da su ova dva sigurno posebna, i zapita se kakvo značenje krije raspu red mamuta u ovoj pećini. Pošto su nastali tako davno da niko nije zn.m ni ko ih je nacrtao niti kojoj Pećini ili Narodu je umetnik pripadao, mald je verovatno da iko zna šta znače, ali nije odolela da ne pita.
„Znaš li zašto su mamuti okrenuti jedan prema drugome, zelandonu'
„Ima onih koji smatraju da se ta dva mamuta bore", odvrati žena. „Šiii ti misliš?"
„Ne bih rekla", odgovori Ejla.
„Zašto?" upita Prva.
„Nisu ni razjareni ni besni. Deluju kao da su se jednostavno sreli' reče Ejla.
„Šta ti misliš, Džondalare?" upita zelandona.
„Ne bih rekao da se bore ili da nameravaju da se bore", reče on. „Mu žda su se samo slučajno sreli."

„Zar mislite da bi se taj, ko ih je tu stavio, mučio da to uradi da N se samo slučajno sreli?" upita Prva.
„Verovatno ne bi", reče on.
„Možda su se dve skupine ljudi sastale da odluče o nečemu važnoflj i mamuti predstavljaju njihove vođe", reče Ejla. „Ili su možda doneli odlu ku i ovaj crtež je urađen u spomen na to."
„To je jedna od zanimljivijih ideja koje sam čula", primeti zelandonu
„Ali nikada nećemo zasigurno znati?" reče Džondalar.
„Mali su izgledi", reče Ona koja je Prva. „Nagađanja nam međutim često govore nešto o nama samima."
Čekali su u tišini, a onda je Ejla dobila potrebu da dodirne zid izmi du mamuta. Ispružila je desnu šaku i položila dlan na kamen. Zatim |i zatvorila oči. Pod dlanom je osetila tvrdu, hladnu i vlažnu krečnjačku sli nu. Onda joj se učinilo da je osetila još nešto, nekakvu žestinu, zasićenu .1 toplotu. Možda je toplota njenog tela zagrevala kamen. Povukla je šaku i zagledala se u nju. Posle nekoliko trenutaka premestila je bebu u malo dru gačiji položaj.
Milili -.u se u glavni prolaz i zaputili se na sever. Sada su umesto Da ili lojanice. Zelandona je nastavljala ponekad da pevuši, a poli iluvala oduška svojim glasovnim mogućnostima. Zastala bi svaki IM bi pomislila da su došli do nečega što je želela da vide. Na Ejlu i uli.snk ostavio mamut s linijama koje su nagoveštavale krzno ispod
* u ni I su se takode na njemu videli i tragovi, možda od medveđih /iiiulercsovala se i za nosoroge. Kada su stigli do mesta u velikoj
I "i i otne je odjek njenog pevanja postao jači, zelandona je pono-»lill.i

Dvtli možemo da biramo kojim ćemo putem", reče ona. „Mislim imImIo da idemo pravo, zatim da se okrenemo i vratimo ovamo, a d.t i/vcsuo vreme nastavimo levim prolazom. Zatim možemo da se i'im m kojim smo došli i iziđemo iz pećine ili možemo odmah da mi' I.mi, i potom da se vratimo."
i. imi da bi ti trebalo da odlučiš", reče Ejla. I"|lu u u pravu. Ti bolje znaš koliko je šta udaljeno, i koliko si umor-i "oudalar.
i   ......udo umorna, ali možda nikada više neću doći ovamo", reče
1.1   I Idmaraću se sutra, ili u logorištu, ili na tom sedištu na mot-"i mi. u koje ste mi napravili. Nastavićemo pravo do narednog mesta .li nas odvede bliže Majčinom svetom Podzemnom svetu." || lim da je cela ova pećina blizu Njenog Podzemnog sveta", reče ¦ li je golicanje u šaci kojom je dodirnula kamen, i pravu si, razume se, zato je i teško pronaći posebna mesta", reče
i. lim da ova pećina može da nas odvede sve do Drugog sveta, 1 u ii on nalazio u središtu zemlje", reče Džondalar. i |i .Ini dan nećemo uspeti da obiđemo celu pećinu i da vidimo sve • u njoj nalazi. U pećine ispod ove nećemo ni ući", reče zelandona. iii h se iko ikada ovde izgubio?" upita Džondalar. „Rekao bih da i 1 ¦ ni In bilo teško." Ni /nam. Uvek kada dođemo ovamo, povedemo nekoga ko pozna-liiu i /na put", reče ona. „Kad smo već kod toga, mislim da obično ..... u punimo uljanice."
1   iid.d.ii je po drugi put izvadio mast, pa ona dopuni kamene čili i u i I je i malo ih izvuče iz rastopljenog loja da bi jače goreli. jpftjii (lo su nastavili, uputila ih je: „Da biste utvrdili kuda treba ići, Ispuštali zvuke koji se odbijaju i

stvaraju neku vrstu odjeka. Ne-
• i misle trule, i zato mislim da bi tvoje zviždukanje moglo da po-¦ 11 u I liijde, probaj."
| . ¦ pomalo stidela i nije znala koju pticu da odabere. Konačno se . levu. Zamislila je tu pticu tamnih krila, dugačkog repa uokvi-Hlli perjem, s jasnim prugama na grudima i ćubicom na glavi. One
više hodaju nego što skakuću i noće na tlu u dobro skrivenim gne/đlif od trave. Dok uzleće, ševa zapućpuriče, ali njen jutarnji poj počinje kada se vine visoko u nebo. Taj zvuk je oponašala.
U apsolutnoj tami duboke pećine njeno savršeno oponašanje mmi pesme delovalo je sablasno i neprimereno. Imali su utisak da ih na 1 čudan način progoni. Džondalar se trgnuo i stresao, a zelandona je no»r-kivano zadrhtala, iako je pokušala to da sakrije. Vuk nije pokušao iuM| da sakrije. Njegovo veličanstveno zavijanje odjeknulo je kroz ogroman i*i tvoreni prostor i probudilo Džonejlu. Rasplakala se, ali je Ejla ubrzo slm tila da ne plače iz straha ili zato što se uznemirila već da se pridružila Vufl u glasnom zavijanju.
„Znala sam da mu je mesto medu zelandonama", reče Prva i pridni im se svojim bogatim glasom operske dive.
Zapanjeni Džondalar se skamenio. Kada su zvuči utihli, snebivl|i se nasmejao, ali kad mu se zelandona pridružila, on prasnu u onaj mi. od srca koji je Ejla toliko volela. Na kraju im se i ona pridružila.
„Čini mi se da ova pećina odavno nije čula ovakvu buku", reči 1 I koja je Prva. „Majci bi trebalo da bude drago zbog toga."
Dok su išli dalje, Ejla je nastavila da oponaša razne ptice, i nije ilK go prošlo pre nego što joj se učinilo da primećuje

promenu u odjeku I stala je da osmotri zidove, prvo desni, zatim levi, na kome je ugledala lu* od tri nosoroga. Bili su urađeni samo obrisi crnom bojom, ali su živoj nje imale punoću i delovale su neverovatno verodostojno. Isto je bilo i ¦* uklesanim životinjama. Neke od životinja koje je videla, naročito mainiiitj bili su predstavljeni samo obrisom glave i prepoznatljivim oblikom \$E nekima su bile dodate i dve zakrivljene linije koje su predstavljale I live, dok su ostali bili zadivljujuće potpuni, s očima i nagoveštajem \ iin.t stog krzna, ali čak i bez kljova i ostalih dodataka, obrisi su bili dovol|ii) da nagoveste celu životinju.
Crteži nateraše Ejlu da se zapita da li se njeno zviždanje i zelandnnl no pevanje zaista menjalo u određenim oblastima pećine, i da li je neki |m> dak čuo ili osetio slične promené na istim mestima i obeležio ih mamut m nosorozima i ostalim stvorovima. Zadivila ju je i sama pomisao da pet um sama govori ljudima gde treba da je obeleže. Ili možda Majka kroz pet m govori Svojoj deci gde da traže i gde da obeležavaju? To ju je nateralo >U se zapita da li su ih zvuči kojima su se njih dve glasale zaista odveli do im sta koja su bila bliže Majčinom Podzemnom svetu. Izgledalo je da jesu il| negde duboko u glavi, Ejla je ostala suzdržana i samo je postavljala piiau|n
Malo dalje, nije bila sigurna zašto, ali kao da ju je nešto primornM da se zaustavi. U početku ništa nije videla, ali posle još nekoliko koi.il* pogledala je u levu stranu široke pećinske odaje i ugledala uklesanog mauni ta izuzetne lepote. Mora da je imao kudravo zimsko krzno. Čak su bile |m kazane i dlake na čelu, oko očiju, na njušci i po trupu.
i n.i starog mudraca", primeti Ejla. I u im Starac", reče zelandona, „a ponekad i Mudrac." | Ih me je podsetio na

starca koji se može podičiti mnogom de-......ognjištu, i njihovom decom, a možda i njihovom", reče Džon-
RIHlona je ponovo zapevala i vratila se do naspramnog zida, na 1*1111 još mamuta. Mnogi od njih bili su obojeni crno.
„Možete li l i brojanje da mi kažete koliko mamuta vidite?" Pitanje je l..... I)žondalaru i Ejli.
I u prišli zidu, prineli lojanice da bolje vide i počeli da izgova-' brojanje za svakog koga bi ugledali. „Neki su okrenuti ulevo, i.....", reče Džondalar. „A ona dva u sredini okrenuti su ponori' ni.i drugome."
n#||it<dii da su se ona dvojica vođa koje smo ranije videli ponovo
li dro stada sa sobom", reče Ejla. „Ja ih brojim jedanaest." |
|n sam toliko dobio", reče Džondalar.
lu i 111 ¦< I i ih toliko izbroji", reče zelandona. „Ako nastavimo ovim
.......ino na još nekoliko životinja, ali su dosta daleko odavde, " i, li.r. ne moramo da ih posetimo ovog puta. Hajde da se vrati-
iiiio onim drugim prolazom. Čeka vas veliko iznenađenje."
i .uli u se tlo mesta gde se prolaz račvao i zelandona ih sada po-¦ i nikom. Pevušila je ili tiho pevala dok su napredovali. Prošli 1 i ¦ nekoliko životinja, uglavnom mamuta, ali i pored jednog bi-
«<> i ....izda bio lav, pomislila je Ejla. Primetila je nove tragove
.....I njih obrazovali su određene oblike, a neki su očigledno Kili no utisnuti.
• |i Iznenada zapevala jačim i višim glasom, i usporila korak, a i i tlu prva poznate reči Majčine pesme.
/ lome, iz vremena u neredu obilnom, Muli se uzvišena rodi

u kovitlacu silnom i otimah shvati da život veoma vredan jeste "¦¦i pustoš budi sumorne misli česte. \umolna bi Mati Zemlje, jedina žena, /'./ .//<< iz praha rodnog sazda istog trena Hl,,lov blistavog prijatelja, sadruga, brata milog, I >,i \kui><i s njim odraste, nauči da voli i mari. \ kadu spremna posta da se s njim spari, i hi ivinu se oko nje, pokreta lakog, čilog.
li. kao da je ispunjavao ceo prostor i dubine velike pećine, '¦.i i v. oma potresena. Nije je obuzela samo jeza, već joj se i grlo i .u i /.r.u/ile.
Zemlja jalova, pustošna tmina, bezdan Slutili su, čekali rođenja njenog dan. Život se krvlju njenom poji, kosti joj diše, Kožu joj otvara, iz utrobe kamenje siše. Majka davaše štedra, drhtahu njena nedra. Plodova voda njena u reke se izli i mora, Pa svuda nicahu stabla jedrih kora. Iz kapi svake trava se i lisje rodi I zeleno bilje ceo svet oplodi. Tokovi njeni rodni zelenim se diče plodni. Trudovi to behu teški, bolni, dugi, Da život novi podare, drugi. Iz krvi zgrušane njene zemlja crvena posta, AV kad dete se rodi, muka za njom osta. Da srećne li Majke! Dečak kao iz bajke! Plamenu što iz brdskih se vrhova vije Nalik je mleko što iz prsa njenih lije. Od sisanja se razleteše iskre žarke, Nebo se obli toplim mlekom Majke. Uz hranu ovu jaku želju mu ispuni svaku. Da raste brzo poče, smehu i igri predan, Majci na radost, ljubavi svake vredan. U senci njenoj sve teklo je lako, l momak brzo postade on tako. Velik i jak. Samosvojan čak.
Duboka pećina kao da je vraćala pesmu Onoj koja je Prva, zaobljeni <>W; ci i oštri uglovi u kamenu uzrokovali su mala zakašnjenja i izmene u lnttt tako da je zvuk koji se vraćao do njihovih ušiju ličio na fugu neobične |m lepe harmonije.
U njenom snažnom glasu koji je ispunio prostor zvukom Ejla

je n> lazila utehu. Nije čula svaku reč ni svaki zvuk, a pojedini stihovi su \i I rali da porazmisli o značenju, ali ju je zato ispunjavalo osećanje da će, fl se ikada izgubi, taj glas moći da čuje bilo gde. Posmatrala je Džonejlu Im ja kao da je takođe pomno slušala. I Džondalar i Vuk bili su oduševim i zvukom isto kao i ona.

Njen lepi sadrug u boj tad teški krenu,
Okršaj težak, borbu ubistvenu.
Budnost mu popusti kad oko mu veliko uminu,
S neba nestade sjaja, sve se utopi u tminu.
Prijatelj bledi splasnu kad svetlost sasvim zgasnu.
Kad mrak mrkli ovlada svime, iz sna se ona prenu.
Kao na oči da neko tada joj navuče koprenu.
i I'nj stupi smesta, rešenosti čvrste, i hi ud druga svoga odagna tmini prste, ih! lica mraka odvrati oči i pogled joj sa sina skoči. ,'ii toplotom njegovom žuđaše noć studena. Mu/Li stamena osta, na uzmak nespremna. Kovitlac mahnito tera, al' ni ona se ne da, Snage su jednake, niko neće da se preda, /'uru se držahu tako, al' sin klonu jako. Niii.tid Majka nered potisnu, \ sin joj odmah živnu i blesnu. hi a I se najzad umorila, pustoš je nadvladala, \ u smiraj dana tama se vratila.
',in joj lopao beše, al' čari pobede još nikom se ne smeše. I' srcu Velike majke naseli se tuga i hi ii' zanavek ostati bez druga, li,'I :u izgubljenim čedom svu je proze, l'ii posegnu ponovo ispod kože. Pomiriti se nije htela da joj je ovo sudba cela.

,i i l plakala kada bi u pesmi stigli do ovog dela. Dobro je zna-¦ i |> Izgubiti sina i osećala je kao da su ona i Velika majka jedno.

' .....ona je imala sina koji je još živeo, ali će zauvek ostati

razd-
iiI njega. Privila je Džonejlu na grudi. Bila je zahvalna što ima ih će joj ono prvo uvek nedostajati.
" gromovnu huku kamenje joj se raspoluti
I i: velike pećine što u dubinama se otvori
i 'ini se još jednom uz napone porodi,
I nevši iz materice Decu Zemlje.
/losrećna Mati ova rodi potomke novog kova.
Svuki različit, neki velik, neki baš nikako,
liiltin hoda, drugi leti, jedan pliva, drugi puzi lako,
M' svaki oblik savršen beše, svaki duh ceo,
\vako je uzor bio, svako se ponoviti smeo.
i Majčin ovaj dar ispuni se zemljin šar.
Sve pliće, ribe i životinje, što rodi ih da s njima druguje,
A/c dudoše Majci da više tuguje.
Svako gde se rodio živeće,
Prostranstva Majke Zemlje deliće.
I'.- nju će ostati, jedno će s njom postati.
i l/oiidalar se osvrnuše po ogromnom prostoru i pogledi im se sre-iH.i nikakve sumnje da je ovo sveto mesto. Nikada do sada nisu K a u golemoj pećini. Oboje su u istom trenutku bolje shvatili znač
svetog porekla priče. Možda postoje i druga, ali ovo mora biti jedim mesta na kojima je Doni rađala. Imali su osećaj da se nalaze u mattl Zemlje.
Sve to njena deca behu, njima se ponosila, Al' životnu silu iz nje brzo su raznosila. Taman joj za još jednu novinu osta, Dete što će se sećati čije je delo. Dete što će je štovati. I zaštitu kovati. Prva Žena već se odrasla i živa rodi, Obdarena svime da kroz život hodi. Život beše Dar Prvi, i poput Majke mile, Ona odmah uvide da od toga draže ništa

nije. To odredi ženu ovu, u svojoj vrsti sasvim novu. Dar Drugi Zapažanje beše, učenje neumorno, Znatiželja, Dar Razboritosti, uočavanje oblaporno. Sve znanje bi podareno rođenjem Ženi Prvoj, Da život joj olakša, da ga deci prenese dragoj. Prva će Žena znati, kako da uči, kako da prati. Bez sile životne gotovo ostavši, Majka zgasnu tad, AT ne pre no što nauk o Duhu Života prenese dalje sad. Svu decu obuči svoju kako da život daju nov, A i Žena bi obdarena da isti sluša zov. Al' Žena beše sama. Još nije postala mama. Majka se sopstvene samoće seti, Sadruga svog dok je hitao ka ljubavnoj meti. Poslednjom snagom slabom, porodi se još jednom, Ženi Muškarca podari s kojim će život da deli. Evo novog dara. Još jednog stvara.
I zelandona i Ejla pogledaše u Džondalara i osmehnuše se, a kroz glavu iu< prođoše slične misli. Obe su osećale da je on savršen primer, sasvim Ini je mogao biti Prvi čovek, i obe su bile zahvalne što je Doni stvorila mu škarca da deli život sa ženom. Džondalar im je gotovo pogađao misli n| osnovu izraza lica i bilo mu je malo neugodno, mada nije znao zašto h| trebalo da mu bude neugodno.
Ženu i Muškarca na svet Majka donese u danu tom
I podari im Zemlju da na njoj sviju dom,
Pa vodu, tle i sve stvorove svoje razne.
Da ih brižno koriste dobiše zadatke časne.
Da koriste, al' ne iskoriste.
Deci Zemlje Majka Dare dade
Da opstanu, pa tome dodade
IKn Ufivanja i deljenja, da im lepo bude, /'¦/. sjedinjuju se u počast Majke hude. ' vraćena čast biće glavna slast. Majku par ovaj raduje, Nauči ih da brinu, da ljubav ih sparuje.
• Ijom ih ispuni da spajaju se često, /'.i/ zadovoljstva, to je

glavno mesto.
nuli su taj vrli prihvatili prvi. Itecu Zemlje spokojna se čine,
MtUka može mirno da otpočine.
i kuda bi čula Majčinu pesmu, Ejla se pitala čemu služe ona dva U 11 11 u Imala je utisak da nešto nedostaje, ali možda je zelandona i 1 1 u oni samo naglašavaju kraj. Neposredno pre nego što je pe-ii ma. Vuk je osetio potrebu da odgovori onako kao što vukovi lu iilmo opšte. Dok je Prva i dalje pevala, on je pevao svoju vučju na u u i- je nekoliko puta zakevtao, a onda glasno i sablasno počeo ¦ i 'lubine grla. Ponovio je to još dva puta. Zahvaljujući odjeku • iii i" se utisak da mu iz velike daljine odgovaraju drugi vukovi, llrtigog sveta. Tada je i Džonejla zaurlala na način koji je Ejla ih 'i i kao njen odgovor na pesmu vuka.
| i Inndona je pomislila: želela to Ejla ili ne, izgleda da je njena I (ni dodiedcna da postane deo zelandonije.
15
i idu |i I'rva nastavila dublje u pećinu, visoko je podigla uljanicu. II |ii\ i |nii ugledali tavanicu. Na kraju prolaza ušli su u oblast gde je bila lako niska da ju je Džondalar gotovo dodirivao glavom. Poli bila gotovo, ali ne potpuno ravna i veoma svetle boje, i više od ' 111 |i prekrivena crtežima životinja čiji su obrisi bili izvučeni crnom l i i kI prikazanih mamuta gotovo da su bili potpuni, s kudravim ' i l I u ivama, a nekima je bio iscrtan samo prepoznatljiv oblik leđa. m i nekoliko konja, od kojih je jedan bio veoma veliki i domini-
¦KMlorom, zatim mnogo bizona, divljih koza i koza-antilopa, nekoli-
.....ci Životinje su crtane bez ikakvog reda, čak nisu bile poredane
. I....... (iledale su u svim pravcima i mnoge su bile nacrtane

čak i
ko drugih kao da nasumice ispadaju kroz svod. Ejla i Džondalar išli il iilo, pokušavajući da vide što više i razaberu neki smisao u svemu i 11' podiže ruku i pređe prstima preko oslikanog svoda. Kad je dodir-i|»«vi kamen, u prstima oseti golicanje. Podigla je pogled i pokušala
lu
da obuhvati ceo svod onako kao što je svaka žena iz Plemena umeln M nim brzim pogledom da obuhvati ceo prizor. Potom je zatvorila oči. Dol i prelazila šakom preko grube tavanice, kamen kao da je nestao i ona je m osećala samo prazan prostor. U glavi joj se stvarala slika stvarnih životi! koje dolaze iz velike daljine, iz sveta duhova s one strane kamene tav.un.. i padaju na zemlju. One veće i dovršenije gotovo da su stigle do sveli 1 jim je ona hodila, dok su one manje ili samo naznačene još bile na pun
Kada je konačno otvorila oči, zavrtelo joj se u glavi od gleda*] uvis. Spustila je lojanicu i zagledala se u vlažni pod pećine.
„Kako je to moćno", reče Džondalar.
„Jeste", složi se zelandona.
„Nisam znao za ovo", reče on. „Niko ne priča o tome."
„Mislim da ovamo dolazi samo zelandonija. Ljudi se plaše da bi ml. di mogli da podu u potragu za tavanicom i da se izgube", reče Prva. „? bro znate koliko deca vole da istražuju pećine. Kao što ste imali pnlik da primetite, u ovoj pećini čovek može lako da se izgubi, ali neka dei l ipak bila ovde. U prolazima s desne strane u blizini ulaza, pored kojih mu prošli, ima otisaka prstiju koje su ostavila deca. Neko je čak podigao lu jedno dete da prstima obeleži tavanicu."
„Nastavljamo li dalje?" upita Džondalar.

„Ne, odavde krećemo nazad", reče zelandona, „ali možemo najprc in lo da se odmorimo. Mislim da bi trebalo ponovo da napunimo uljanu! Čeka nas dug put."
Ejla je malo podojila bebu dok su Džondalar i zelandona punili ul|(nice. Pošto su još jednom pogledali pećinski svod, oni se okrenuše i potrti da se vraćaju istim putem. Ejla je pokušavala da pronađe životinje nil tane na zidovima duž puta i urezane u njih, međutim, zelandona nije sve vi. me pevala, niti se ona glasala poput ptica, tako da je bila ubeđena du |: neke propustila. Stigli su do raskršća gde se veliki prolaz u kome su . nalazili spajao s glavnim i nastavljao ka jugu. Imali su utisak da idu vi li dugo pre nego što su stigli do mesta gde su zastali da jedu, a zatim su sld nuli ka mestu na kome su bila nacrtana dva mamuta okrenuta jedan pred drugome.
„Hoćete li ovde da predahnete i nešto pojedete, ili da prvo zaobidl mo oštru krivinu?" upita Prva.
„Ja bih radije prvo savladao krivinu", reče Džondalar, „ali ako umorna, možemo i ovde da zastanemo. Kako se ti osećaš, Ejla?"
„Mogu da predahnem, a mogu i da nastavim, kako god zelandofj želi", reče ona.
„Malo sam umorna, ali ipak mislim da bih radije zaobišla onu rupj na zaokretu pre nego što zastanemo, jer će mojim nogama biti potrčim, malo vremena da se ponovo naviknu na kretanje pošto budu stale. Volti bih da taj teški deo što pre ostavim za sobom", reče Prva.
' |li |i i u inictila da se u povratku Vuk ne odvaja od njih i da dahće.
..... umorio, a Džonejla se baš uzvrpoljila. Verovatno ju je zbunji-

llti .....lalje u mraku, a ona se naspavala. Ejla ju je najpre preme-
i ¦ n.i kuk, onda joj je dala malo da sisa, i na kraju ju je ponovo < i i iik kame ju je već bolelo od naprtnjače i poželela je da je II i i li ugo, ali to bi zahtevalo da i sve drugo ispremešta, što ne .....mio lako u hodu.
l|lvo su savladali krivinu. Postali su još obazriviji pošto se prvo
i i na vlažnoj glini, a za njom i zelandona. Po savladavanju te te-iii uložili su još malo napora i stigli do skretanja koje im je bilo s
...... u odlasku, a sada im se nalazilo s leve. Tu je zelandona zastala.
\(o ne sećate", reče ona, „kazala sam vam da se tim tamo prola-i/i .11(1 do zanimljivog svetog prostora. Idite da ga vidite ako ho-i u u vas ovde i malo se odmoriti. Sigurna sam da Ejla može da < i......ocu ćurlikanja."
Ml I.....la ne želim", reče Ejla. „Već smo toliko toga videli, i sum-
i ' hill bilo šta novo mogla da prihvatim kao što treba. Rekla si da idu više nećeš doći ovamo, ali ako si bila ovde u nekoliko na-idii ne vidim zašto se i ja ne bih vratila još koji put, imajući u mrsio veoma blizu Devete pećine. Radije bih to ostavila za neki i uda ne budem ovoliko umorna." ludin odluka, Ejla", reče Prva. „Samo ću vam kazati da je tamo lu i lav.uiiea, ali su na ovoj mamuti obojeni crveno. Slažem se da će da |c vidiš kada budeš odmorna. Ipak mislim da bi trebalo nešto ¦ mu prc nego što nastavimo, a moram i da pustim vodu." mlaku je odahnuo, skinuo ram za leda i pronašao mračni ugao. Ceo
i.....(kao vodu iz svoje mešine, tako da je i on osećao potrebu

da
i l'o'.ao bi on i u taj novi tunel da su žene htele, razmišljao je dok i /id, ali zasad mu je bilo dosta veličanstvenih prizora koje su vini pećini, bio je umoran od hodanja, i samo je želeo da iziđe odav-iiiii rak bilo ni do jela.
1 11 i ga je mala šolja hladne supe i kost s nešto mesa na njoj. Vuk šutirao gomilicu nasečenog mesa. „Možemo da žvaćemo meso u ¦ ri Ejla, „ali kosti sačuvajte za Vuka. Uživaće da ih glođe dok se lm iiiio pored vatre."
I luna sam da trenutno svi čeznemo za vatrom", reče zelandona. • i ino spakovati kada ostanu bez loja, i ostatak puta prevalićemo lio n baklji." Imala je spremne baklje za svakog od njih. Džondalar • upalio svoju dok su prolazili pored drugog prolaza s leve strane, | HM prvog naslikanog mamuta koga su videli. ¦ 1 ilc sic ušli da vidite otiske dečjih prstiju, a duboko u tom prola-koliko njegovih skretanja može se na zidovima i svodu videti y inlmljivo", prokomentarisala je zelandona. „Niko ne ume da do' pravo značenje slika, mada postoje mnogobrojna nagađanja. Mnoge- u obojene crveno, ali su prilično daleko odavde."
Nedugo potom, i Ejl.i i zelandona upalile su svoje baklje. Na mestu gde se prolaz račvao, pull su desnim odvojkom, i Ejli se učinilo da vidi nagoveštaj svetlosti u đnl|! ni. Kada je tunel ponovo skrenuo desno, bila je sigurna, ali to nije Ini* jarka dnevna svetlost, a kada su konačno izišli iz pećine, sunce je \et\ bilo na zalasku. Proveli su ceo dan hodajući po ogromnoj pećini.
Džondalar je napunio jamu drvetom i zapalio ga pomoću baklje I |l(je spustila naprtnjaču pored vatre i zviždukom pozvala konje. Iz daljine I doprlo njištanje i ona pođe u tom pravcu.

„Ostavi bebu sa mnom", reče zelandona. „Nosiš je ceo dan. Obi ifl vam je potreban odmor."
Ejla rasprostre nosiljku po travi i spusti Džonejlu na nju. Izgleda m joj je prijalo što može slobodno da mlatara nožicama. Njena majka poim vo zviznu i potrča u pravcu njištanja kojim su joj konji odgovorili. I Krk bi se zabrinula kada bi ih duže ostavila.
Narednog jutra su dugo spavali i nisu se mnogo žurili da nastave pul ali su oko podneva već postali nervozni i jedva su čekali da krenu. Džomki lar i zelandona razgovarali su o tome kako najbrže da stignu do Pete pećine
„Ona se nalazi istočno odavde, na otprilike dva dana putovanja, ili im ako ne žurimo. Mislim da do nje možemo stići ako se budemo držali lug pravca."
„To je tačno, ali mislim da se nalazimo malo severnije, i ako bude m stalno išli na istok, moraćemo da pređemo i Severnu reku i Reku", rckl.i |t zelandona. Uzela je štap i počela da izvlači linije po golom tlu. „Ako se m putimo na jugoistok, možemo pre mraka da stignemo do Letnjeg lognir.it Dvadeset devete pećine i provedemo noć sa njima. Severna reka uliva || I Reku blizu Južne strane Dvadeset devete pećine. Možemo da pređemo ga/ im Reci između Letnjeg logorišta i Južne strane. Tako ćemo morati da prnt*J mo samo jednu reku. Reka je tamo široka, ali plitka, zatim možemo cki u stavimo ka Ogledalu i Petoj pećini kao što smo uradili prošle godim
Džondalar je proučavao linije koje je izvukla po tlu. Još je gleihi u njih kada zelandona dodade: „Odavde pa do Letnjeg logorišta po,sin|i oznake na drveću, a dalje vodi utrta staza."
Džondalar shvati da i o ovom putovanju razmišlja na isti način I o onom sa Ejlom. Njih dvoje su jahali, a čamac-činija

bio je pričvršćen a kraj motki i u njemu su prevozili stvari preko potoka. Nisu morali da ¦ nu kako će preći reke, osim onih najvećih. Teško, međutim, da će m<>ik| za vuču koje vuče Njiska plutati ako Prva bude sedela na njima, a nn'i ni one što ih vuče Trkač, sa svim njihovim zalihama. Pored toga, lakše nj im biti da se snađu na utrtim stazama.

„U pravu si, zelandono", reče on. „Možda nećemo ići najkraćim i tem, ali biće nam lakše, i verovatno ćemo stići za isto vreme, možda I 1

i" O/i

i »znake na drveću nije bilo baš tako lako slediti kao što je Prva | i ujeda da ljudi nisu često prolazili tim putem u poslednje vreme. U obnovili neke od njih da olakšaju onima koji će ubuduće tuda

..... je već gotovo bilo zašlo kada su stigli do Letnjeg logorišta, ta-

iiitlog kao Zapadni posed Dvadeset devete pećine, koji ponekad na-l'ri stene. Taj naziv se odnosio na tri odvojene lokacije.

i u imali krajnje zanimljivo i složeno društveno uređenje. Nekada ili ni odvojene Pećine i živele su u tri različita skloništa, koja su liti i io prostranstvo bogato travom. Pećina Ogledala bila je okrenu-

iii, šio je bilo nepovoljno, ali je zato ono što je imala da ponudi u nadoknađivalo pomenutu manu. Bila je to ogromna stena dugačka ..im.i metara i visoka osamdeset, s pet nivoa skloništa i neizmemim limu za osmatranje okolnog predela i životinja koje prolaze njime. Hitili je zaista veličanstven prizor, na kome su im mnogi zavideli. Inu nazvana Južna strana bila je upravo to. Dvospratno sklonište i i |ugu, čiji je položaj omogućavao da se i leti i zimi najbolje linčeva

svetlost. Nalazila se dovoljno visoko da se iz nje pruža mdi d na otvorenu ravnicu. Poslednja Pećina bila je Letnje logori-ip idnom kraju ravnice. Između ostalog, oko nje je bilo dosta leš-
.....ri l|u'b iz drugih pećina odlazili su tamo krajem leta da ih beru.
u i se nalazila i veoma blizu jedne male svete pećine, što inače i slučaj. Ljudi koji su živeli u blizini jednostavno su je naziva-,,*kn tupa.
Io .u sve tri Pećine manje-više lovile i skupljale plodove u istim . ' csio su izbijale svađe i tučnjave. Daleko od toga da dotična mogla da prehrani sve tri skupine, jer ne samo da je bila veo-
ii i već su kroz nju prolazile i životinje u vreme seoba, međutim, i.i d.i di više skupina iz različitih Pećina istovremeno krenule da sku-
i.uulove ili love istu divljač na istom mestu. Dešavalo se da dve i ud u u lov na isto malo krdo i pokvare planove jedna drugoj, ras-olliije, i obe ostanu bez ulova. Ako bi pak sve tri skupine neza-i n i. /a krdom, znalo je da bude mnogo gore. Tada su na ovaj ili
iii u lazmirice bivale uvučene sve Pećine Zelandonaca u datoj obla-i iii)ii su, na podsticaj svih komšija, i posle zamornih pregovora,
liji iii l'ečine odlučile da se udruže i postanu jedna Pećina na tri lo-i ."I i.idn zajedno ubiru plodove koje im nudi njihova bogata ravni-i dalje povremeno izbiju razmirice, ovaj neobični dogovor izgle-
|hi li'i cilj.
U) u letnji sabori još trajali, u Zapadnom posedu Dvadeset deve-nljc bilo mnogo ljudi. Većina onih koji su ostali bili su

stari ili u |>osobni za putovanje. Na letnje sabore nisu otišli ni oni koji su
......ijima, a u retkim slučajevima ostajali bi i oni zaokupljeni p'
Ilije mogao biti prekinut ili se mogao obaviti jedino leti. Oni *
su se zatekli u Zapadnom posedu oduševljeno su dočekali putnike. Ga su im retko dolazili početkom leta. Njihovo oduševljenje bilo je još ve jer su ovi putnici namernici dolazili s Letnjeg sabora. Jedva su čekali čuju najnovije vesti.
Uostalom, ovi su gosti i sami po sebi bili vest kuda god da su l| Džondalar, putnik povratnik, i strankinja sa svojom bebom, vuk, konji i I va među Onima koji služe Veliku majku Zemlju. Naročito su im se ob dovali bolesni i slabi, jer su dve žene bile isceliteljke, a bar jedna od nj bila je među najboljima iz njihovog naroda.
Deveta pećina oduvek je bila u izrazito dobrim odnosima sa ljudil iz Tri stene koji su živeli na mestu zvanom Letnje logorište. Džondalaj sećao da je odlazio tamo kao dečak da bere lešnike koji su u obilju rt u blizini. Svako ko je bio pozvan da pomogne u branju uvek je dobijao il lešnika, a oni nisu pozivali svakoga, već samo ostale dve Pećine iz Tri •,' ne, i Devetu pećinu.
Jedna mlada žena svetloplave kose i blede puti iziđe iz prebivali i iznenađeno se zagleda u njih. „Sta ćete vi ovde?" upita ona i trgnu „Izvinite, nisam htela da budem nepristojna. Strašno sam se iznenadila vas vidim, jer nikoga nisam očekivala."
Ejla pomisli da deluje tužno i ispijeno, s tamnim kolutovima is| očiju. Zelandona je znala da je ta devojka akolitkinja

zelandone iz Zap, nog poseda Dvadeset devete pećine. „Ne izvinjavaj se", reče Prva. „Sv< ai smo da smo te iznenadili. Vodim Ejlu na njen prvi donijerski obila/al Dozvoli mi da vas upoznam." Prva je unekoliko skratila zvanično upo/nI vanje, da bi na kraju rekla: „Nije mi jasno zašto je jedna akolitkinja OHB la u skloništu. Da li je neko ovde jako bolestan?"
„Možda ne više od ostalih koji su nadomak Drugog sveta, ali ona \ moja majka", odvratila je akolitkinja. Zelandona samo klimnu.
„Ako želiš, možemo da je pogledamo", reče Ona koja je Prva.
„Bila bih vam zahvalna, ali nisam htela od vas to da tražim. Mi.Inda joj je bilo bolje dok je moja zelandona bila ovde. Uputila me je kiti i| da je negujem pre nego što je otišla, ali čini mi se da je majci sve gon Strašno je uznemirena, a ja izgleda ne umem da joj pomognem", reče min da akolitkinja. Ejla se sećala zelandone iz Letnjeg logorišta, koju je ii|hi znala prethodnog leta. Pošto je svaka od Pećina Tri stene imala zeland......
koja je živela s njima, nametao se zaključak da će one Dvadeset devi Ittj pećini obezbediti preveliki uticaj ako sve tri budu imale pravo glasa na i stancima zelandona. Stoga je izabrana četvrta, koja sada predstavlja 11 |y skupinu, ali je ona više posrednik, i to ne samo između ostale tri zelaiulu ne, već i između trojice vođa, što iziskuje mnogo vremena i veliku uiui nost s ljudima. Ostale tri donijere nazvane su saradnice. Koliko se I jl| sećala, zelandona iz Letnjeg logorišta bila je dosta niska sredovečna /rtu gotovo isto onoliko debela koliko i Ona koja je Prva. Bila je vrlo prijaltil i niski tip. Njena titula glasila je Dopunska zelandona

Zapadnog i ivndeset devete pećine, iako je bila prava zelandona i uživala ui|c i status koje joj je donosio njen položaj. Mladoj akolitkinji kao Ini milo što će još neko pregledati njenu majku, posebno neko tako tu ih, ali pošto je videla da je Džondalar tek počeo da skida stvari I i vuču i da se beba koju je Ejla nosila na leđima uzvrpoljila, ona i 'i vo se smestite." Pozdravili su se sa svima koje su zatekli u skloništu, spustili vreće za ttMt|i\ odveli konje na livadu sa svezom travom, upoznali Vuka s ljudi-i III ljude s njim. Tek kada su sve to obavili, zelandona i Ejla priđoše i ikolitkinji.
.im muči tvoju majku?" upitala je zelandona. i .ini sigurna. Zali se na bolove u stomaku ili grčeve, a u posled-
..... nema volje za jelom", reče mlada žena. „Primećujem da je sve
¦ ' i1 i više ne želi da ustane iz postelje. Veoma sam zabrinuta."
I" je razumljivo", reče zelandona. „Da li bi pošla sa mnom da je po-Ihiii, lijla?"
Svakako, samo da zamolim Džondalara da pripazi Džonejlu. Upravo i ji p<Krojila, biće dobra." i (duela je bebu Džondalara, zaokupljenom razgovorom s jednim stari-liii I ih em koji nije delovao ni slabo ni bolesno. Ejla je pretpostavila i III /bog nekog drugog, kao i mlada akolitkinja. Džondalar je bio pre-Hj i" će čuvati Džonejlu, i sa osmehom je pružio ruke da je uzme. I IIKjItt se njemu osmehnula, volela je da bude s njim. Ejla se vratila dve-iiHina koje su je čekale i nastavila s njima do prebivališta sličnog oni-1 ti ve je podizala Deveta pećina, samo što je ovo bilo mnogo manje Ine koju je videla. Kao da je bilo predviđeno samo za ženu koja je i mu ležala. Bilo je tek nešto veće od postelje, i obuhvatalo još samo >> miočnicu i oblast

za kuvanje. Kada je zelandona ušla, jedva da je osta-IipuIii za dve mlađe žene.
Majko. Majko!" pozvala je akolitkinja. „Neki ljudi su došli da te vide." * ii.i je zastenjala i tek malo otvorila oči, ali kada je ugledala krupnu Ikn Prve, istog časa ih je razrogačila.
••vola?" pozvala je kćerku hrapavim glasom, i »vde sam, majko", reče akolitkinja. Sin Prva radi ovde? Jesi li je ti pozvala?"
Nisam, majko. Slučajno je svratila i rekla da će te pogledati. I Ejla dl ", reče Sevola.
I |la? Da to nije ona Džondalarova strankinja sa životinjama?"
Irsle, majko. Dovela ih je sa sobom. Ako budeš raspoložena, možeš 111 da iziđeš da ih vidiš."
Kako je ime tvoje majke, akolitkinjo Zapadnog poseda Dvadeset it- pećine?" upita zelandona.
„Vašona iz Letnjeg logorišta, Zapadnog poseda Dvadeset devete | ćine. Rođena je u Ogledalu pre nego što su se Tri stene ujedinile", ohji snila je mlada žena i istog časa se postidela kada je shvatila da nije moi i| da bude toliko opširna. Ovo nije bilo svečano predstavljanje.
„Da li bi imala nešto protiv da te Ejla pregleda, Vašona?" upitali I Prva. „Ona je obučena isceliteljka. Možda nećemo moći da ti pomognin 111 ali bismo volele da probamo."
„Nemam ništa protiv", tiho je kazala žena sa izvesnim oklevaii|< m
Ejla se malo iznenadila što Prva želi da ona pregleda ženu, a ond joj je sinulo da bi krupna žena imala poteškoća da se spusti pored posti lje u tako skučenom prostoru. Kleknula je i pogledala ženu. „Da li te sad nešto boli?" upitala ju je.
I Vašona i njena kćerka istog časa uočiše Ejlin neobičan

način govtl ra, njen egzotični naglasak.
„Da."
„Da li bi mi pokazala gde te boli?" „Teško je reći. Unutra."
„Više gore ili niže dole?" „Svuda."
„Smem li da te dodirnem?"
Žena pogleda kćerku, a ona zelandonu. „Mora da je pregleda", n
Prva.
Vašona klimnu u znak pristanka, a Ejla povuče prekrivač i rastvofj ženinu odeću, otkrivši stomak. Odmah je primetila da je žena naduvena l't vo joj je pritisnula gornji deo stomaka, pa krenula naniže preko zaobljenu ispupčenja. Vašona se štrecnula, ali nije pustila glasa. Ejla joj je pipnula 11 lo i opipala je iza ušiju, zatim se prignula i omirisala joj dah. Potom je ,1 la na pete i zamislila se.
„Osećaš li vatru u grudima, posebno posle jela?" upitala je.
„Da", odvratila je žena i upitno se zagledala u nju.
„Da li ti iz usta izlazi vazduh propraćen glasnom bukom u grlu, 1 u kada beba podrigne?"
„Da, ali mnogi ljudi podriguju", reče Vašona.
„To je tačno, ali da li pljuješ krv?" upita Ejla.
Vašona se namršti. „Ponekad", reče.
„Da li si primetila krv, ili nešto tamno i lepljivo u stolici?"
„Jesam", odgovori žena gotovo šapatom. „U poslednje vreme sve < 1 će. Kako si znala?"
„Zna zato što te je pregledala", umešala se zelandona. „Sta si uzimala protiv bolova?" upita Ejla.
„Isto što i svi uzimaju protiv bolova. Pila sam čaj od vrbove koti reče Vašona.
„Takođe piješ mnogo čaja od nane?" primeti Ejla.
l v.isona i njena kćerka akolitkinja iznenađeno se zagledaše u

stran-Iji ga najviše voli", objasni Sevona,
Milu bi bolje da pije čaj od korena gospinog bilja i anisa",
reče Ejla.
¦ i \ iše ni čaja od vrbine kore, bar zasad. Ljudi misle da ne
može da
(uišlo ga svi piju, ali ako se previše pije i te kako može da
naškodi.
i i , ali nije dobar za sve boljke, i ne srne suviše često da se
koristi."
Možeš li da joj pomogneš?" upitala je akolitkinja.
Mislim da mogu. Verujem da znam šta joj je. Boljka je
ozbiljna, ali
i dstva mogu da pomognu. Mada vam moram reći", dodade
Ejla, „da
ptnujo biti i nešto još ozbiljnije, što je mnogo teže lečiti, ali
bar ćemo joj
| ublažiti bolove."
I |l.i na trenutak uhvati zelandonin pogled. Jedva primetno
je klimala
..... Očigledno je shvatila šta je posredi.
¦ 1,1 prcdlažeš, Ejla?" upita ona.
I Ijln se zamisli na trenutak, a onda reče: „Anis ili koren
gospinog bi-
11 i smiri stomak. Imam malo osušenih u svojoj vrećici s
lekovima. Mi-
llll imam i sušeni slatki barjak - toliko je sladak da je gotovo
gorak -
da zaustavi grčeve, a ovde ima dosta maslačka da joj pročisti
krv
I la rad unutrašnjih organa. Nedavno sam nabrala lepuše, to
može da

n lelo od zaostalih otpadaka, za stomak je dobar i uvarak od lazarki-
i|e sam upravo sakupila, on joj može pomoći da se bolje oseća, a ima
ukus. Možda ću uspeti da nađem još korenčića onog šumskog čkalja
im koristila kao začin pre neko veče. Veoma je dobar za poremećaje u
«|| u Najviše bih ipak volela da imam rosopas, on bi joj najviše pomo-
lo |c pravi lek za većinu njenih problema, naročito onaj ozbiljniji."
Mlada žena je sa strahopoštovanjem gledala Ejlu. Prva je znala da Se-
llljc prva akolitkinja zelandone iz Letnjeg logorišta. Bila je još nova
liuloniji i još je dosta morala da nauči. A Ejla je čak i nju umela da
.1111 količinom znanja. Okrenula se ka mladoj akolitkinji.
„Mogla bi da pomogneš Ejli da pripremi lek tvojoj majci da bi posle
u i sama da ga napraviš kada mi odemo", reče zelandona.
„(Hi, da. Vrlo rado ću joj pomoći", reče mlada žena i pogleda majku
i-o nežnosti. „Mislim da ćeš se od ovog leka mnogo bolje osećati, it
Ijla je posmatrala kako vatra rasipa treperave iskre u noć kao da pokudu dosegne njihove svetlucave sestrice visoko na nebu. Bilo je mračno, |c bio mlad i već je zašao. Nije bilo oblaka da zaklanjaju blistave Ml, kojih je bilo toliko da su ličile na nizove zamršenih svetiljkica. I Uonejla joj je spavala

u naručju. Prestala je da sisa pre izvesnog vre-i uli je Ejli bilo prijatno da sedi pored vatre s njom. Džondalar je se-i/u nje i ona mu se naslonila na grudi i ruku kojom ju je zagrlio. Imali
su naporan dan i bila je umorna. Samo devetoro ljudi iz Pećine nije mi i. na Letnji sabor, šestoro je bilo suviše bolesno ili slabo da bi prevalili luli ki put - ona i zelandona pregledale su svih šestoro - i troje koje je om»> lo da se brinu o njima. Neki od onih koji nisu mogli na put ipak su u stanju da pomognu u lakšim poslovima, kao što su kuvanje i skupi |.m hrane. Stariji muškarac s kojim je Džondalar ranije razgovarao ostao ji » skloništu da im izvesno vreme pomaže. Iz lova je doneo srnu, koja je |hh' služena na gozbi u čast gostiju.
Ujutro je zelandona odvela Ejlu na stranu i kazala joj da se dogu
rila s mladom akolitkinjom da joj pokaže njihovu svetu pećinu. „Nije ....
go velika, ali je veoma zahtevna. Možda ćeš na izvesnim mestima nioiiiil da puziš, zato obuci nešto u čemu ćeš moći da se provlačiš kroz uduhl|i nja i obavezno zaštiti kolena. U mladosti sam jednom bila u njoj, ali ml
slim da danas to više ne bih mogla. Uverena sam da vas dve nećete ili
problema. Obe ste snažne, mlade žene, tako da vam neće trebati mnogu \u mena. Imajući u vidu daje pećina teška, možda bi bilo dobro da bebu osin viš ovde." Zaćutala je, pa dodala: „Ja ću je čuvati ako želiš."
Ejli se učinilo da zelandona nije baš oduševljena što će možda .....
rati da čuva dete. To zna da bude veoma zamorno, a Prva je

možda na.....i
la nešto drugo. „Pitaću Džondalara da je pričuva. On voli da provodi vn u sa Džonejlom."
Dve mlade žene pođoše zajedno. Mlada akolitkinja je predvodila. I lu I da ti se obraćam punom ili skraćenom titulom, ili po imenu?" upitala je I i la posle izvesnog vremena. „Neke akolitkinje vole više ovako, druge onal u
„Kako tebe ljudi zovu?"
„Ja sam Ejla. Znam da sam akolitkinja Prve, ali još ne mogu dn naviknem na to, i svi me zovu Ejla. Više mi se dopada. Jedino mi je mi* ostalo od prave majke i mog naroda. Čak ne znam ni ko su oni bili. Zaiutl još nisam resila šta ću raditi kada postanem prava zelandona. Znam da Im trebalo da se odreknemo svojih imena, i nadam se da ću biti spremna k,i da dođe vreme za to, ali sada još nisam."
„Neke akolitkinje jedva čekaju da promene ime, a neke bi više voli le da ne moraju, ali izgleda da na kraju sve ipak bude kako treba. Volela ttili da me zoveš Sevola. Zvuči prisnije od akolitkinja."
„A ti mene, molim te, zovi Ejla."
Nastavile su utrtom stazom kroz uski kanjon, u kome je bilo i ši..... i
grmlja, između dve impozantne stene. U jednoj od njih nalazilo se k:.....n>>
sklonište ljudi. Vuk se pojavio sasvim iznenada. Preplašio je Sevolu, koja ni je bila navikla na neočekivano pojavljivanje vukova. Ejla uze njegovu yU vu među šake, protrlja mu dlaku i nasmeja se.
„Tako znači, nisi hteo da ostaneš", reče ona. Zapravo joj je bilo ili go što ga vidi. Okrenula se akolitkinji. „Nekada me je svuda pratio, o { kada bih mu rekla da to ne radi. Onda se

rodila Džonejla. Sada je rasli

ni dve i ne zna šta da radi kada sam ja na jednom mestu, a ona lim Zeli da zaštiti obe, ali ne može uvek da se odluči. Ovog puta luku prepustila njemu. Izgleda da je zaključio da Džondalar može llobro da štiti Džonejlu i zato me je potražio."
rovatno je kako vladaš životinjama. Idu kuda ti želiš, rade šta im i ovck se navikne na to kada te posmatra izvesno vreme, ali mu toliko da poveruje", reče Sevola. „Oduvek imaš ove životinje?" ' N jiska je bila prva, ako ne računam zeca koga sam našla kao | reče Ejla. „Mora da je umakao nekoj grabljivici koja ga je po-fllje lileo, ili nije mogao da pobegne kada sam ga podigla. Iza je l»ii|licl|ka pa sam ga odnela u pećinu da ga pogleda. Strašno se iz-| Kazala mi je da iscelitelji treba da lece ljude, ne životinje, ali il pomogla. Možda ju je zanimalo da vidi hoće li moći. Pretpo-d.i mi je zamisao da bi ljudi mogli da pomažu životinjama pala i kuda sam videla ždrebe. U početku nisam shvatala da je životi-11 | i upala u moju jamu-zamku žensko ždrebence, i ne znam zašto iii i hijene koje su nasrnule na njega, osim što mrzim hijene. Kad madila, osećala sam nekako da je ona postala moja odgovornu nam pokušati da je othranim. Drago mi je što sam to uradila, I ubrzo sprijateljile." »ol.i je zadivljeno slušala priču koju joj je Ejla usput pričala kao i.....'Sto sasvim obično. „Ipak imaš vlast nad tim životinjama."
Il nam da li bih to tako nazvala. Njiski sam bila kao majka. Bri-ihiii se o njoj, hranila je, i naučile smo da razumemo jedna drugu, ni i. li-s životinju dok je još vrlo mala i ako je podižeš kao dete, moli lili iii kako da se ponaša isto kao što

majka uči dete kako treba da i   pokušala je da objasni Ejla. „Trkač i Sivka su njeni sin i kćerini prisutna kada su se oždrebili." \ vuk?"
¦ Ima da sam zamke za hermeline, i kada smo Digi - ona mi je lleljica - i ja otišle da ih obiđemo, otkrila sam da ih neko potkra-Inln sam vučicu kako jede hermelina i razbesnela se. Ubila sam je ih iz praćke, i tek onda sam videla da ima mlade. Nisam to očeki-ih lulo doba kada vukovi imaju mladunče koji još sisaju. Pošla sam 'i iioin, koji me je odveo do jazbine. Bila je vuk samotnjak i nije i>"i koji bi joj pomogao, a očigledno ni mužjaka, kome se sigur-i dogodilo. Zato je potkradala moje zamke. Našla sam samo jedno | i ponela ga sa sobom. Tada smo živeli s Mamutovcima i Vuk je medu decom iz Lavljeg skloništa. Nikada nije živeo među vukovi-' inaira ljude svojim čoporom", reče Ejla. H l|iide?" upita Sevola. i'is sve, mada se navikao na gužvu. Njegov glavni čopor smo Džon-, a sada i Džonejla, razume se - vukovi vole svoje mladunče. U
članove porodice računa još Martonu, Vilamara i Folaru, Džoharana, l'n levu i njihovu decu. Ljude koje mu dovedem da ih onjuši, one koje I predstavim, da tako kažem, smatra prijateljima, kao neku vrstu pril menih članova čopora. Na ostale ne obraća pažnju sve dok ne ugrožuvj one s kojima je blizak, koje smatra svojim čoporom", objašnjavala je l|i veoma zainteresovanoj mladoj ženi.
„Sta se dešava ako neko pokuša da naudi nekome ko mu je bh. il
„Za vreme Putovanja koje smo Džondalar i ja preduzeli da stiinu u ovamo, sreli smo jednu veoma zlu ženu, koja je uživala da povredi ljude. Pokušala je da me ubije, ali je Vuk ubio nju."

Sevolu podiđe jeza, prijatna jeza, kakvu je osetila i kada je jedan dn bar pripovedač pričao zastrašujuću priču. Uopšte nije sumnjala u onu (Ufi joj je Ejla ispričala - akolitkinja Prve sigurno ne bi izmislila tako m ni - ali njoj se u životu nikada nije desilo ništa slično, tako da joj je svi i« delovalo pomalo nestvarno. Ipak, vuk je bio tu, a ona je dobro znala lm sve vukovi mogu da urade. Idući i dalje stazom između stena stigle n ogranka s desne strane koji je vodio do raspukline na pročelju stenc, 11I11M u unutrašnjost litice. Kada su posle prilično strmog uspona stigle do ii|i y* otkrile su da jedna gromada delimično zatvara ulaz, ali je s obe siiiiM ostao prolaz. S leve strane jc bio uzak ali prohodan, dok je s desne lili mnogo širi, i bilo je očigledno da su ljudi i ranije tu boravili. Ejla mitdi
na podu pećine stari podmetač iz koga je kroz napuklu kožu virilo i.....
nje od trave. Unaokolo su bile razbacane njoj poznate krhotine i komadi koje je za sobom ostavio neko ko je pravio alatke i pribor od kreineim Podno zida ležale su ižvakane kosti kojima ga je neko gađao. Ušle u u pećinu i zašle unutra. Vuk ih je sledio. Sevola ih je odvela do nekakvo)' U menja, zatim je skinula ram za leda i oslonila ga o jedan kamen. „Uskoro će ovde postati suviše mračno i ništa nećemo videti", iii'l ona. „Vreme je da upalimo baklje. Zavežljaje možemo da ostavimo, ili najpre popij malo vode." Stala je da pretura po svom zavežljaju tražeći m što čime bi zapalila vatru, međutim, Ejla je već bila izvadila svoj pri bi u <* potpalu. U korpicu od suvih komada kore spustila je malo brzo zapal|u"b korova koji je volela da koristi za potpalu. Zatim je izvadila komad gvo/ik nog pirita, svoje kresivo s brazdom od čestog korišćenja, i komad krenu na koji je

Džondalar oblikovao da pristaje u brazdu na kresivu. Udarila \> kremenom po kresivu i izazvala varnicu koja je pala u zapaljivo klupi -trave. Izvi se tanak pramičak dima. Ejla zatim uze korpicu od kore i poče • raspiruje sićušni žar, koji se ubrzo rasplaminjao. Dunula je još jednom i sjhi stila korpicu s vatrom na kamen. Sevola je već bila spremila dve bakl|i | odmah ih prinela plamenu. Kada su se baklje razgorele, Ejla stisnu konui de kore i ugasi vatru u njima da bi mogla ponovo da ih upotrebi.
„Imamo dva kresiva, ali ja još nisam naučila da ih koristim", n mlada akolitkinja. „Da li bi mi pokazala kako si to tako brzo uradila
Svakako, potrebno je samo malo vežbe", odvrati Ejla. „Mislim ipak I'mu ij meni trebalo da pokažeš ovu pećinu."
Dok je mlada žena za-»Vf dublje, Ejla se pitala kakva će biti ova sveta pećina.
Malu svetlosti dopiralo je kroz otvor koji je vodio napolje, ali bez
¦ bi mogle da se kreću po neravnom tlu pećine. Pojedini delovi
¦ otpali, a zidovi se na nekim mestima urušili. Morale su veoma pa-• *.¦ napreduju i da dobro paze dok prelaze preko nagomilanog kame-
>ula se uputila ka zidu sleva. Zastala je na mestu gde se pećina
¦ i kao da se delila u dva kraka. Desni je bio širok i lak za ulaže-i |c drugi, onaj s leve strane, bio prilično uzak i sve se više suža-
i idu bi čovek zavirio u njega, učinilo bi mu se da je ćorsokak. 11 »a pećina može da zavara", rekla je Ševola. „Svako bi pomislio ' | poći desnim prolazom, ali taj krak ne

vodi nikuda. Malo dalje poli dcli i oba kraka se sve više smanjuju, a onda jednostavno završa-' 11 Icvoj strani pećina se sužava i smanjuje, ali kada se prođe taj deo,
¦ ni." Ševola podiže baklju i pokaza nekoliko jedva vidljivih crte-!¦ um /idu. „Ako umeš da pročitaš ove oznake, znaćeš da je ovo pra-
Ncko ih je nacrtao za one koji ne poznaju pećinu."
\ iiineju da ih pročitaju pripadnici zelandonije, pretpostavljam", re-
i
i Ihlčno", potvrdi Ševola, „ali deca ponekad vole da istražuju pećine, ' "đj'oiietnu oznake." Pošto su prevalile kraću razdaljinu, mlada žena 1 >\o je dobro mesto da isprobaš svoj sveti glas", reče ona. „Da li ga
-M7" '
i .mi odlučila", odvrati Ejla. „Zviždala sam kao ptice, ali sam i ri-kito lav. Zelandona uvek divno peva, a kada je pevala u pećini s mali bilo je neverovatno. Šta ti radiš?"
I |i pevam, ali ne kao Prva. Pokazaću ti." Ševola ispusti veoma vini i /a njim jedan veoma nizak. Potom je nastavila da ispušta sve vidi >k nije dostigla prvi. Pećina je odgovorila prigušenim odjekom.
I u jc< izvanredno", reče Ejla i poče da oponaša glasanje raznih ptica, lu je bilo izvanredno, a ne ono moje", reče Ševola. „Stvarno zvučiš
pili u Kako si to naučila?"
I'" ml lasku iz Plemena, pre nego što sam srela Džondalara, živela u dolini daleko na istoku. Hranila sam ptice da bi se vraćale, i onda sam
Ii oponašam njihovo glasanje. Ponekad je bilo dovoljno da zazviž-...... bi došle. Nastavila sam da vežbam."

i i li li ono da umeš i da ričeš kao lav?"
i ii i r osmehnu. „Da, i da njištim kao konj, i zavijam kao vuk, pa 1 i r Miicjem kao hijena. Počela sam da oponašam životinje iz za-
¦ "iiđ.i sam nastavila da učim, jer je to za mene bio izazov." I da n \ icnie jer sam bila sama, i jedino društvo su mi bile ptice i živo-
lii |i pomislila, ali nije izgovorila naglas. Ponekad je izbegavala da
pomene neke stvari samo zato što bi onda morala nadugačko i našiiuH da objašnjava.
„Poznajem neke lovce koji umeju dobro da oponašaju životinji-, \m sebno one koje hoće da namame da priđu bliže. Ispuštaju glasove kao imu žjak crvenog jelena i muču kao turovo tele, ali nikada nisam čula da nrkil riče kao lav", reče Sevola, punonadežno se zagledavši u nju.
Ejla se osmehnu, duboko udahnu, okrete se ka otvoru u steni i pm« s nekoliko uvodnih roktanja, kao što to lavovi rade. Potom je riknu I a lm Beba kada je odrastao. Možda nije bila glasna kao pravi lav, ali je im rika posedovala sve nijanse i intonaciju prave lavlje rike, tako da se vn n ljudi, kada bi je čuli, činilo da je glasnija nego što je zapravo bila. Si je na trenutak prebledela, a kada je pećina vratila odjek, ona se nasu ir ju,
„Da sam te čula dok sam bila ispred pećine, mislim da ne bili u I* u nju. Imala sam utisak da je unutra pećinski lav."
U tom trenutku Vuk je odlučio da odgovori na Ejlinu riku s\..r , vučjom pesmom. Pećina je i nju vratila.
„Da li je taj vuk zelandoni?" iznenađeno je upitala mlada akoliil iu| „Zvučalo je kao da i on koristi sveti glas."
„Ne znam da li je. Za mene je samo vuk, ali Prva je rekla

neši<> i. čno kada ga je čula u jednoj drugoj pećini", reče Ejla.
Pođoše uskim prolazom. Prva je išla Sevola, Ejla za njom, i na kuiM Vuk. Nije mnogo prošlo pre nego što je Ejla uvidela da je zelandona Ini i pravu što ju je posavetovala da se obuče za veranje po pećini. Ne samo H je između zidova bilo tesno, već je i pod vodio naviše, a svod se spiisiiiu Prostor je bio toliko skučen da nisu mogle da stoje uspravno, a na nekim nu stima morale su čak da se spuste na kolena. Prolazeći kroz jedan veoma ii,-,ik deo, Ejla je ispustila baklju, ali je uspela da je podigne pre nego što se ug.i a la. Napredovanje je postalo lakše kada su izbile u širi deo i ponovo mogle il« se usprave. I Vuku je izgleda bilo milo što su ostavili za sobom skučeni pm stor, iako je njemu bilo mnogo lakše da ga savlada. Čekalo ih je međutim M nekoliko suženja kroz koja su morali da se provuku. U jednom delu se /uI desne strane obrušio i napravio padinu od zemlje i kamenčića, ostavivši snimi tesan prolaz. Dok su se pažljivo probijale, kamenje i šljunak nastavili su ili se kotrljaju niz prilično strm nagib. Obe su se priljubile uz suprotni i\A
Konačno, posle još jednog suženja, Sevola se zaustavila, podigla bal 1(1 i okrenula se udesno. Vlažna, sjajna glina koja je delimično pokrivala muli deo zida poslužila je nekome da ureze znak: pet uspravnih linija i dve vn doravne, od kojih je jedna precrtavala svih pet uspravnih, dok se druga pm tezala samo dopola. Pored znaka u glini, u kamenu je bio urezan crtež Imu
Ejla je već videla dovoljno slika, crteža i urezanih crteža i mogli |
da prosudi koji su dobri, a koji nisu baš vesto urađeni. Prema njenon.....

šljenju, ovaj los nije bio baš najbolje urađen, za razliku od nekih drugih kuji je videla, ali nije ni pomišljala da išta slično kaže Sevoli, ostalima i/ l'i
[kome drugom. Zadržaće tu misao za sebe. Ne tako davno, i sada bi se na zidu pećine moglo nacrtati nešto što liči na životinju ihvuiuisliva. Ona nikada nije videla ništa slično. Čak je i obris koji I Muvao životinju predstavljao nešto neverovatno i moćno. Da je ovo
'.uključila je po obliku parožaka. hi. li ko je ovo nacrtao?" pitala je. „(' prcdanjima Starih ili povestima postoje samo opšta uputstva koja ¦ti odnositi na bilo koje obeležavanje pećina, ali u pojedinim priča-
.....i Pećini ima nagoveštaja da je to možda bio jedan od drevnih iz
mi' poseda, možda jedan od osnivača", odgovori joj Sevola. „Dopa-
dn mislim da ih je uradio neko od predaka." i luhl|c u pećini poteškoće na koje su nailazile bile su tek nešto manje. , i ilnljc bio veoma neravan, a zidovi su imali ispupčenja na koja su mo-r i/e. Oko hiljadu koračaja od ulaza u taj uski prostor, Sevola se ko-i in ivo zaustavila. Na desnom zidu tesne odaje na koju su naišle s leve brolnza, na izbočini blizu njenog svoda, nalazila se slika s nekoliko i u i inili pod uglom od četrdeset pet stepeni. Osnovna odlika ove pećine i | c bilo to što je umetnik koristio mesta gde je pored kamena bilo Ha kojoj je mogao da stvara. Ovde je bilo urezano devet životinja na u. ih mi prostoru, razmera otprilike petnaest sa dvadeset pet pedalja. 1 • i slika s leve strane bila je delimično urezana u glinu, a ostatak je i u u kamen, verovatno rezaljkom od kremena. Ejla je na frizu illln lim providni premaz kalcita, što je govorilo da je bio dosta star. i.

delimično obojena prirodnim pigmentom crnog mangan-dioksida.
i i. bila izuzetno trošna. Na jednom mestu je čak otpao delić uglje-i(i materijala, a na drugom je izgledalo kao da će se komadić uskoro ni ml ostatka stene. Frizom je dominirao veličanstveni los podignute ¦i puiošeima koji su se pružali unazad. Pojedinosti kao što su oko, I e i nozdrva bile su pažljivo iscrtane. Bok je naznačen s devet ru-1 iil u šolje paralelno s leđima. Iza njega, okrenuta u suprotnom prav-
I ' i li se još jedna delimična životinja, verovatno jelen, ili možda Itil ode s nizom urezanih rupa preko tela. Sasvim desno nalazio se lav,
lu 111 i 11 čitav niz drugih životinja, među kojima konji i divokoza. Is-i središnje figure bila je glava konja, koja se nadovezivala na li-IVOg vrata. U donjem delu, ispod glavnih figura, bio je urezan još
Ii u 11 Sve u svemu, Ejla je pomoću reči za brojanje izbrojala devet llu ih delimično nacrtanih životinja.
11 lije ne moramo da idemo", rekla je Sevola. „Napred se prolaz jedno-i i .iva. Sleva je još jedan veoma uzak prolaz, ali kada se prođe kroz ih m,i ničega osim još jedne male odaje, koja se takođe jednostavno
¦ trebalo bi da se vratimo." I llmvljate li ikada ceremonije ili obrede kada dođete ovamo?" upi-i jln okrećući se da pomazi vuka koji je strpljivo čekao.
„Obred je bio izrada ovih slika", odvratila je mlada akolitkinja. „< >n* ko je došao ovamo, možda jednom ili više puta, bio je na obrednom I'u tovanju. Ne znam, možda je to bila neka zelandona, ili akolitkinja koj.i * trebalo da postane zelandona, ali nije mi strana ni ideja da je to bio neku kn je osećao potrebu da posegne za Svetom duhova, ka Velikoj

majci ZcnilM Postoje i svete pećine koje ljudi posećuju radi izvođenja obreda, ali ja mi slim da je ova oslikana za vreme ličnog Putovanja. Uvek kada dođem nn mo, pokušavam u sebi, na svoj lični način, da zahvalim tom nekome
„Mislim da ćeš biti veoma dobra zelandona", reče Ejla. „Već si viM mudra. Ja sam, međutim, osetila potrebu da ocenim vrednost ovog im l| i onoga ko je ovo stvorio. Mislim da ću poslušati tvoj savet i ubuduće im mišljati o mestu i o onome ko je ovo naslikao, i ponudiću svoje lične im i> Doni, ali volela bih da uradim i nešto više, možda da posegnem za '.vi tom duhova. Jesi li ikada dodirnula zidove?"
„Nisam, ali ti možeš ako hoćeš."
„Da li bi mi pridržala baklju?" upitala je Ejla.
Sevola je uzela Ejlinu baklju i obe podigla visoko iznad glavi m što bolje osvetli malenu, tesnu pećinu. Ejla je ispružila obe šake i polo/ilt dlanove na zid, ne na urezane crteže ili slike, već blizu njih. Jedna \aU osetila je vlažnu glinu, druga hrapavu površinu krečnjaka, potom je l|U zatvorila oči.
Najpre je osetila golicanje u šaci kojom je dodirivala glini a onda kao da je mnogo jači osećaj potekao iz stenovitog zida. Nije IhU sigurna da li se to stvarno dešava ili ona samo umišlja. Na trenutak :.. u mislima vratila u vreme kada je s Plemenom bila na jednom Plemenskom saboru. Od nje je zatraženo da pripravi poseban napitak za mog-ure. Iza |i je objasnila postupak. Tvrdo suvo korenje morala je prvo da sažvaće, a mi da tu smesu da ispljune u vodu u naročitoj činiji i da je promeša prsiun Nije smela da proguta nimalo smese, ali omaklo joj se, i iskusila je |ni sledice. Kreb je prvi probao napitak, i verovatno je zaključio da je suvil jak, jer je svim mog-urima dao manje da popiju.
Kasnije je pila i posebno žensko piće i plesala sa ženama.

Posle svi ga se vratila i zatekla činiju s malo mlečnobele tečnosti na dnu. Iza jo| |» bila kazala da ni kap ne sme biti protraćena, i Ejla nije znala šta da nuli pa je iskapila napitak. Odjednom je shvatila da sledi uljanice i baklje u m vojitu pećinu u kojoj će biti održan naročiti sastanak mog-ura. Ostali m » znali da je tu, ali je Veliki Mog-ur, njen Kreb, znao. Nikada nije shvull la misli i vizije koje su joj te noći ispunile glavu, ali su joj se kasnije m nekad vraćale. Upravo tako se i sada osećala, mada osećanje nije bilo |akn kao onda. Podigla je šake sa zida pećine i zadrhtala od straha.

U povratku su obe mlade žene ćutale. Na trenutak su zastale da |i jednom pogledaju prvog losa i znake pored njega. Ejla je primetila izvcaie zavojite linije koje nije videla prvi put. Nastavile su pored nestabilne |in dine od kamenčića, zbog koje Ejla uzdrhta, i nekoliko suženja, sve dok ni

, i. do onog veoma teškog prolaza. Ovog puta je Vuk išao prvi. Na

mi. .111 gde su morale da se spuste na šake i kolena, to jest na jednu »r su u drugoj držale baklje, ona primeti da njena baklja slabo svetli.

¦i preostalo ništa nego da se nada da će izdržati dok ne prođu. I. uil.i su izbile na drugu stranu, Ejla ugleda svetlost iz otvora i oseti

i"i riudi nabrekle. Nije mislila da su se toliko zadržale, i znala je da ilii nahrani Džonejlu, ili će uskoro morati. Pohitale su do kamenja kod »u osiavile okvire za leda. Obe mlade žene posegnuše za mešinama s 11 Bile su žedne. Ejla zavuče šaku na dno zavežljaja i izvadi činiji-|n u lamo čuvala za Vuka. Sipala je malo vode životinji, a zatim je jj polegnula iz meha. Kada su završile, i ona ponovo spakovala Vu-

Itllju, podigle su zavežljaje na leđa i pošle iz pećine kako bi se vranu Ni a zvanog Letnje logorište Tri stene, Zapadnog poseda Dvadeset l". Ine Zelandonaca.

16

I im < »gledala", reče Džondalar. „Jesi li nameravala da svratiš do Ju-

.l.i Dvadeset devete pećine, zelandono?" i il i povorka koja se sastojala od ljudi, konja i vuka zastala je pored podigla pogled ka upečatljivoj krečnjačkoj steni izdeljenoj u pet, i um inestima i šest nivoa. Kao i na zidovima većine stena u toj obla-ukoinile pruge mangana spuštale su se niz pročelje i davale stenju u posebnost. Uočili su kretanje ljudi koji su ih posmatrali, ali oči-... u /eleli da budu viđeni. Ejla se setila da se nekoliko njih iz ove

.....Ih njima i vođa, nije prijatno osećalo u prisustvu konja i Vuka.

.l.i neće svratiti.

.....i.i sam da nisu svi otišli na Letnji sabor", reče žena, „ali pose-

¦•¦ ih prošle godine, i onda nismo stigli da svratimo u Petu pećinu.

lu bi Irebalo da produžimo." Illl su uzvodno, istom utrtom stazom kao i pre godinu dana, ka me-• . ii-ka širila i postajala plića i lakša za prelaženje. Da su namera-i li keku, i da su sve pripremili pre polaska, mogli su da putuju u nb u lom slučaju bi najpre morali da odvuku uzvodno nezgrap-Mogli su i da idu stazom pored Reke, a put bi ih u tom slučaju U u mi , pa na istok, jer je reka pravila veliki zaokret, zatim na jug ni istok, zbog još jedne velike petlje koja bi ih na kraju pono-11 i i.i sever, i tako bi prevalili put od oko pola dana hoda. Posle ve-liukili krivina, staza uz

Reku nastavljala je uzvodno, praveći blaže
i i   everoistoku.
Blizu severnog kraja prve krivine nalazilo se nekoliko malih naši >i na, ali zelandona je nameravala da navrati u jednu veću nastambu na mt| južnijem delu druge petlje, Petu pećinu Zelandonaca, ponekad zvanu i Mm ra dolina. Do Stare doline lake je bilo doći popreko nego sledeći veliki dvostruke krivine reke. Od Ogledala na levoj obali Reke do velike Pele \m ćine trebalo je pešačiti samo sat ili dva pravo na istok, a zatim skn |jjfl blago na sever. Najlakša utrta staza koja je išla preko brdovitog terena im. žalost nije vodila pravo do Pete pećine.
Kada su stigli do gaza na Reci, ponovo su se zaustavili. Džonđal.u sjahao i osmotrio prelaz. „Ti odluči, zelandono. Da li bi radije sišla i pm gazila reku ili ostala da sediš na motkama za vuču?"
„Nisam sigurna. Mislim da oboje znate bolje od mene šta bi lu li(lo da uradim", reče donijera.
„Šta ti misliš, Ejla" upita Džondalar.
Ejla je bila na čelu kolone. Jahala je na kobili s Džonejlom u im lij ci na grudima radi sigurnosti. Okrenula se da pogleda ostale. „Izgleda da ><• da ovde nije duboka, ali može se desiti da malo dalje jeste, u tom slm .i|m završila bi sedeći u vodi", reče ona.
„Ako ustanem iz nosiljke i zagazim u vodu, sigurno ću se pol ti. Mislim da ću rizikovati. Baš me zanima da li me ovo sedište mo/> | štedeti kvašenja", reče Prva.
Ejla osmotri nebo. „Baš dobro što smo stigli do ovog mesta dol i
reka plitka. Mislim da će možda pasti kiša, ili... ne znam", promrmlja......

„Imam osećaj da se nešto sprema."
Džondalar ponovo uzjaha, a zelandona je ostala da sedi na moli im za vuču. Ono dvoje što su jahali skvasili su potkolenice i stopala dol prelazili reku, jer je konjima voda sezala do stomaka. Vuk, koji je morao M prepliva kratko rastojanje, skvasio se skroz-naskroz, ali je otresao vodu sebe čim su stigli na drugu obalu. Motke za vuču malo su plutale, budu. i drveta, a vodostaj je bio nizak, i zelandona je ostala uglavnom suva. Voilij ju je zapljusnula svega nekoliko puta.
Kada su prešli Reku, nastavili su dobro obeleženom stazom koja sr ml ljavala od nje, popeli se uz greben, prešli zaobljeni vrh na kome se n|ihii voj stazi pridružila još jedna, zatim su sišli niz suprotnu stranu i nasiuvli uobičajenom prečicom.
Prva im je usput ispričala ponešto i saopštila nrU liko podataka o prošlosti Pete pećine. Iako je Džondalar većinu toga /mi ipak je pažljivo slušao. I Ejla je neke stvari ranije čula, ali je naučila i iln sta novog.
„Reč za brojanje u njihovom nazivu govori vam da je Peta peOlnf treća najstarija postojeća skupina Zelandonaca", počela je sveštenica iđa som kojim je obično držala predavanja, glasom koji je dopirao veoma dal I iako nije bio mnogo glasan. „Od nje su starije samo Druga i Treća pe< u Povesti i predanja Starih pominju Prvu pećinu, ali izgleda da niko ne /im
ili ..-i»Iilo sa Četvrtom. Većina pretpostavlja da ih je desetkovala ne-Imlesi i da preostali pripadnici nisu bili sposobni samostalno da ži-Mi I i smatraju da su razmimoilaženja u mišljenju primorala neke da odu, uli da se pridruže nekoj drugoj Pećini. Takve stvari se dešavaju, što 111111 nedostajuće reći za brojanje u nazivima i označavanju ostalih Pe-l'ovesii većine Pećina pominju

stapanje članova ili pridruživanje osta-4iipinama, ali ni u jednoj nema priča o Četvrtoj pećini. Neki zamišljaju da je strašna tragedija zadesila Četvrtu pećinu, i da je iokovala smrt svih pripadnika."
I'i\.i medu Onima koji služe Veliku majku Zemlju nastavila je predali i je smatrala da Ejla mora da sazna što je više moguće o narodu |i usvojila, pogotovo što će jednog dana morati da podučava mlade vele pećine. Ejla je uhvatila sebe kako je zadivljeno sluša i samo s popuje motri na put, a Njisku je vodila nesvesno, stežući je kolenima ili
.....i položaj tela dok je žena iza nje ispunjavala glasom okolni vaz-
¦ ii - > je gledala unazad.
I...... I'ete pećine bila je udobna mala dolina između krečnjačkih ste-
'iid visokog prirodnog ispupčenja, kroz koju je po sredini proticao bi-i il Počinjao je žuboravim izvorom, a završavao na mestu gde je izla-k lanca i ulivao se pravo u Reku nekoliko stotina stopa odatle. Visoke i i' su se uzdizale sa obe strane potočića nudile su devet stenovitih ' 11 uizličite veličine, od kojih su se neka nalazila prilično visoko na luni, ali ljudi nisu sva nastanjivali. Dolina je korišćena od pamtiveka, i /ovu Stara dolina. Povesti i predanja Starih potvrđuju da su mnoge povezane s Petom pećinom. • pećine na teritoriji Zelandonaca bile su u osnovi nezavisne i mo-i da zadovoljavaju osnovne potrebe. Pripadnici su lovili i pecali, skuplja-......Materijal za sve što im je bilo potrebno, i nisu samo preživljavali,
i i dobro živeli. U to vreme su predstavljali najnaprednije društvo ne u i"i oblasti, već najverovatnije i na ćelom svetu. Pećine su međuso-

ii ni i vale, jer im je to bilo u interesu. Ponekad su odlazile u zajednički , |MiM'hno na krupne životinje kao što su mamuti, megalocerosi i džinov-
1 hi di na opasne životinje poput pećinskog lava. Delili su i opasno-
.....I lova. Ponekad su i u skupljanje plodova išli u velikom broju, jer
......gh da sakupe mnogo zrelih plodova za vreme kratkog godišnjeg
l.....ig.o što počnu da trule. Ugovarali su udruživanje s pripadnici-
ih kupina, jer su među njima pre mogli da nadu družbenike nego u •' 1111o | Pećini, i razmenjivali su namirnice, ne zato što im je to bilo i" već zato što im se sviđalo ono što su drugi pravili. Proizvodi su il|iio slični da se mogu prepoznati, i dovoljno različiti da budu za-¦ u kad nešto pođe naopako, dobro je imati prijatelje ili rođake ko-iiinižete obratiti za pomoć. Kada živite u oblasti glečera, u oblasti na ....lećera, gde su zime izrazito jake, svašta može da pođe naopako. Svaka pećina nastojala je da u nečemu bude najbolja. Šta će lo Iti delimično je zavisilo od mesta stanovanja, a delimično od toga šta bi m U pripadnici smislili da bi određene stvari radili bolje od drugih. To zn.uiji prenosili su najbližim rođacima i rtrijateljima. Na primer, smatralo se da 11» ća pećina ima najbolje lovce, prvenstveno zbog toga što žive visoko ih steni i na ušću dveju reka koje plave okolne velike travnate livade, koji- o|kH privlače gotovo sve vrste divljači u seobi. U prilog im je išlo i to što bi k> obično oni prvi ugledali. Pošto su smatrani najboljima, sve vreme su se n i vršavali u lovu i osmatranju. Ako je krdo bilo veliko, pozvali bi obližnje IV čine u zajednički lov, ali ako je bilo svega

nekoliko životinja, njihovi Inu I su često išli u lov sami, mada su plen delili sa okolnim Pećinama, posi lm u vreme okupljanja ili proslava.
Ljudi iz Četrnaeste pećine bili su poznati kao izuzetni ribari. Sve h ćine su pecale, ali oni su se usavršli u hvatanju ribe. Imali su bistar putni koji je izvirao gotovo pun dan hoda uzvodno i proticao kroz njihovu mulu dolinu. Taj potok bio je stanište nekoliko vrsta riba, a povrh toga, u sc/uiil su se u njemu mrestili lososi. Lovili su ribu i u Reci koristeći razne tclinil • Izumeli su vrše za hvatanje ribe, vesto su lovili ribu kopljima, mrežom i vm ralicama, nekom vrstom kuke sa oba zašiljena kraja.
Sklonište Jedanaeste pećine nalazilo se blizu Reke i imalo je prisluJ drveću. Zahvaljujući tome, njeni su se pripadnici izveštili u gradnji splavi* va. Tu veštinu su usavršavali iz pokolenja u pokolenje. Odgurivali su ili |«> reci pomoću motki, tegleći i svoju i robu drugih Pećina. Zahvaljujući ioni' sticali su povlastice kod komšija i dobijali od njih obećanja koja su nm gli da trampe za robu i usluge.
Deveta pećina nalazila se pored Donje reke, i okolne zanatlije i ninj stori često su je koristili kao mesto okupljanja. Kao ishod, brojni su se ",i njih doselili u Devetu pećinu. Delimično je i to bio razlog što je u njo| i velo tako mnogo ljudi. Ako su nekome bili potrebni naročita alatka ih nu plohe od sirove kože za podizanje prebivališta, novi debeo ili jak konop,u ili fini konac, odeća, šator, materijal za njegovu izradu, drvene ili pletene i'l nije ili šolje, slika ili rezbarija konja, bizona ili bilo koje druge životinje ih bilo koja od velikog broja kreativnih stvari, taj je odlazio u Devetu pci inil
Peta pećina, s druge pak strane, smatrala je da je

samodovoljna u s\ | kom pogledu. Njeni su stanovnici bili ubeđeni da imaju veoma veste lm ce, ribare, i sve vrste zanatlija. Sami su pravili čak i splavove i tvrdili su ilu ih je njihova Pećina izmislila, mada im je to osporavala Jedanaesta. Npli"
ve donijere oduvek su bile veoma poštovane. Nekoliko kamenih sklo.....
u maloj dolini bilo je ukrašeno slikama i rezbarijama životinja, a neke >. čak bile urađene u visokom reljefu. Većina Zelandonaca smatrala je međutim da se Peta usavršila u izu di nakita i perlica za lično ukrašavanje. Kada bi poželeli novu ogrlicu, ih u zne vrste perlica koje se prišivaju na odeću, ljudi su uglavnom odlazili u
' i u i Posebno su se bili izveštili u pravljenju perlica od slonovače,
¦ ' i ada predstavljala tegoban posao. Takođe su bušili rupe kroz koren lii/mli životinja, koji su se koristili kao privesci i kao posebne perlice.
ni u im bili zubi lisica i očnjaci crvenog jelena, čak su uspevali da i m/ne vrste školjki iz Velikih voda Zapadnog i velikog Južnog mora. i Ini su putnici iz Devete pećine stigli do male doline Pete pećine, istog III nkružiše sa svih strana. Ljudi su izišli iz nekoliko kamenih skloništa
......i sa obe strane rečice. Nekoliko ih je stajalo ispred velikog otvora
u .1,1 koje je gledalo na jugozapad, drugi su se pojavili iz skloništa sever-MiI ii|i)',a. Ljudi su izlazili i iz skloništa s druge strane doline. Putnici su u "lili što zatiču toliko ljudi, više nego što su očekivali. Ili je veliki deo H odlučio da ne ode ni na jedan Letnji sabor, ili su se ranije vratili. I | Lici i su se znatiželjno primicali, ali im niko nije prišao preblizu.

Spre-|| u ili strah i zavist. Džondalara su znali svi Zelandonci, osim možda III koji su stasali za vreme njegovog odsustvovanja. Svi su oni znali da Vtiilio s dugačkog Puta i svi su videli ženu i životinje koje je doveo, ali ^Ifnn povorka koju su sačinjavali Džondalar i strankinja s bebom, vuk, Ihiu|h medu njima i ždrebe, i Prva na sedištu koje vuče jedan od konja, ilu |. prizor i po. Mnogi su smatrali da ima nečeg sablasno neprirodnog
¦ i ooiinjama koje se ponašaju krajnje poslušno, a trebalo bi da beže.
li dan od prvih koji ih je ugledao otrčao je da obavesti zelandonija Pe-Inc, koji ih dočeka ispred skloništa s desne strane. Izdvojio se od osta-| prišao im srdačno se osmehujući. Sredovečan, ali bliži mladom dobu, i |i dugačku smeđu kosu skupljenu pozadi i obmotanu oko glave u slo-hi/uru, a tetovaže na licu, koje su obznanjivale njegov važan polo-liilc su složenije nego što je to bilo neophodno, mada on nije bio jedini lldoni koji je ulepšavao svoje tetovaže. Bio je nekako prijatno zaob-, Oči na njegovom mesnatom licu izgledale su sitne i davale mu mudar Uto nije bilo bez osnova.
/ilandona je u početku bila suzdržana prema njemu, jer nije bila si-
i može li da mu veruje, pa čak ni da li joj se dopada. Odlučno je obra-|Q \oje mišljenje, čak i kada je bilo oprečno njenom, ali dokazao je da Mi/dan i odan, tako da je na sastancima i većima Prva počela da se osla-.....Ugove oštroumne savete. Ejla je takođe bila nepoverljiva prema nje-
ii početku, no pošto je otkrila da zelandona ima samo reči hvale za u i ona je počela da mu veruje.
/.i zelandonijem je iz kamenog skloništa izišao još jedan muškarac. U i Ejla nije imala poverenja od trenutka kada ga

je prvi put ugledala.
......an je rođen u Devetoj pećini, ali je kasnije prešao u Petu, i oči-
iio ni postao akolit. Zelandoni Pete pećine imao je nekoliko akolita, l.i je Madroman možda bio jedan od najstarijih, nije zauzimao prvo me-
.....lu njima. Džondalar se iznenadio što je uopšte primljen u zelandoniju.
i. me kada se Džondalar zaljubio u Prvu, koja je tada bila akolitkinja po
imenu Zolena, još jedan mladić, po imenu Ladroman, želeo je da Zol it| bude njegova doni-žena. Bio je ljubomoran i dok ih je jednom prilikom uhu dio, čuo je Džondalara kako pokušava da ubedi Zolenu da postane nje<JU va družbenica. Od doni-žene se očekivalo da predupredi slične nepi'ilil ¦ Smatrano je da mladići koje one podučavaju lako mogu da padnu pod uli caj iskusne starije žene. Džondalar je međutim bio visok i zreo za svoje n<i>
dine, neverovatno zgodan i harizmatičan s onim prodornim plavim oč.....
i tako privlačan da ga nije odmah odbila.
Ladroman je obavestio zelandoniju i sve ostale da njih dvoje krše i . bue. Džondalar se potukao s njim iz dva razloga: zato što ih je cinkano zato što ih je uhodio. Izbio je veliki skandal, ne samo zato što su D/on dalar i njegova doni-žena bili u vezi već i zato što je Džondalar u tm i i bio Ladromanu dva prednja zuba. Bili su to stalni zubi, koji mu nikada w < neće izrasti. Od tada je šuškao i nije mogao normalno da grize.
Džonđ.il i rova majka, koja je u to vreme bila predvodnica Devete pećine, morulj je debelo da plati zbog sinovljevog ponašanja.

To je bio razlog što ga je poslala da živi s Dalanarom, s kojim je N la združena u vreme Džondalarovog rođenja, čovekom njegovog ognjiSl | Iako je Džondalar u početku bio uznemiren, na kraju joj je bio zahvalan Majčinu odluku da ga udalji iz Pećine shvatio je kao kaznu, a ona ga je /u pravo poslala kod Dalanara da bi ljudi što pre zaboravili šta se dogodilil Ta njena odluka omogućila je mladiću da upozna Dalanara, na koga je ni verovatno ličio, i to ne samo fizički, već i po nekim sklonostima. Obojli ¦ su volela da obrađuju kremen. Dalanar ga je podučio zanatu, zajedno s lili skom rođakom Džoplajom, prelepom kćerkom Dalanarove nove dru/l» ni ce Džerike, najegzotičnije žene koju je Džondalar ikada upoznao. Džcril ml majka Enlej porodila se na dugačkom Putovanju na koje je pošla sa svu jim družbenikom i umrla u blizini rudnika kremena koji je Dalanar oil nu Družbenik njene majke Hočaman ipak je doživeo da ispuni svoj san lili je Veliki putnik koji je peške prešao celi put od Beskrajnih mora na Islol i do Velikih voda na Zapadu, iako je na kraju Dalanar hodao umesto uji y i noseći ga na krkače. Kada su nekoliko godina kasnije vratili Džondalau > Devetu pećinu, Dalanarova Pećina produžila je na zapad da bi sićušni sim čić Hočaman još jednom video Velike vode, ponovo jašući na Dalanaro\ m> leđima. Poslednjih nekoliko koraka prevalio je sam. Stigavši do okeana p je na kolena i pustio da ga talasi zapljuskuju, ližući so. Džondalar je /.avti
leo sve Lanzadonce, i na kraju je majci bio zahvalan što ga je poslal.....i
kuće, jer je otkrio da ima drugi dom. Džondalar je znao da ni zelandon.i i| mari mnogo za Ladromana zbog nevolja u koje ju je uvalio, iako ju ji laj događaj naterao da ozbiljnije

shvati zelandoniju i dužnosti akolitkinje l'o stala je izuzetna zelandona i proglašena za Prvu neposredno pre nego i će Džondalar poći s bratom na Put. Ako ćemo pravo, to je bio jedan od m zloga zbog kojih je otišao. I dalje je gajio snažna osećanja prema njop ah
I lu da nikada neće postati njegova družbenica. Iznenadio se kada je po-|.> i godina, pošto se vratio sa Ejlom i njenim životinjama, čuo da je iiinan promenio ime u Madroman - mada nikada nije shvatio zašto je udio - i da je primljen u zelandoniju. To je značilo da je Ona koja
i morala da ga prihvati, bez obzira na to ko ga je predložio.
„Pozdrav vama!" reče zelandoni Pete pećine ispruživši obe šake ka dok je silazila s nosiljke. „Nisam mislio da ću biti u prilici da te vi-ovog leta."
Prihvatila je obe njegove šake i nagnula se da obrazom dodirne nje-, „Tražila sam te na Letnjem saboru, ali su mi rekli da si ove godine na neki drugi sa okolnim Pećinama."
„To je tačno, bili smo. Duga je to priča, koju ću ti kasnije ispričati budeš želela da je čuješ." Prihvatila je klimnuvši glavom. „Najpre će-i umaći neko mesto za tebe i tvoje... ahhh... saputnike", reče on značaj-jHHjdcdavši konje i Vuka. Poveo ih je preko potočića, a kada se zaputio U utrtom stazom pored potoka koji je presecao malu dolinu, nastavio i"i objašnjava. „U stvari, hteli smo da ojačamo veze s obližnjim Peći-II10 je to mali Letnji sabor, i dosta brzo smo obavili neophodne ce-iiil|c. Naš vođa i deo ljudi iz naše pećine otišli su u lov sa ostalima, im! naših su otišli u goste i da skupljaju plodove, a mi ostali smo se ovamo. Imam akolitkinju koja završava jednogodišnje posmatranje titlui sunca i obeležavanja meseca, pa sam hteo da budem ovde na kra-1 11 .unce miruje. Ali šta ćete vi ovde?"

I ja obučavam akolitkinju. Ejlu si upoznao." Krupna žena pokaza na • mi koja je bila s njom. „Možda si čuo da je Ejla postala moja no-
¦ !i. .1 Započele smo njen donijerski obilazak. Htela sam da se lično .....da vidi neka sveta mesta." Dva starija člana zelandonije značajno
' ¦ c.lavom stavljajući jedno drugom do znanja da shvataju kolika je ' odgovornost. „Pošto se Džonokol preselio u Devetnaestu pećinu,
II i- potrebna nova učenica. Mislim da se zaljubio u onu novu svetu i "|ii je Ejla pronašla. Njemu je donedavno na prvom mestu bila umet-
'ii tuda je svim srcem u zelandoniji. Devetnaesta nije baš najbolje. Na-
¦ da će poživeti dovoljno da ga valjano obuči."
Hi" je tvoj akolit. Ubeđen sam da je dobio dobru poduku pre nego i ullSuo", reče zelandoni Pete pećine.
i11, prošao je obuku, ali dok je bio moj akolit nije pokazivao na-
.....nanje", odvrati Prva. „Odlično je umeo da stvara slike i morala
i dovedem u zelandoniju, iako sam znala da je crtanje njegova pra-lha\ U i si ar je i brzo je učio, ali se nije trudio, bilo mu je dovoljno što in Nije osećao ni najmanju želju da postane zelandoni dok mu Ejla I ' .da Helu rupu. Tada se promenio. Poželeo je da je oslika, i to ga
.........o promenilo, ali ne verujem da je bilo samo to. Sada želi da ih
Hl il.o kao što dolikuje svetim mestima. Mislim da je Ejla to osetila.
Kada je tek otkrila pećinu, želela je da je ja vidim, ali joj je

bilo još vaJim je da je vidi Džonokol."
Peti se okrenu Ejli. „Kako si pronašla Belu rupu?" upita. „Jesi li i ,|in bala glas u njoj?"
„Nisam je ja pronašla već Vuk", reče Ejla. „Zavukao se u neku lje i kupine, a onda iznenada nestao. Odsekla sam deo grma i odmakla im a zatim sišla za njim. Kada sam shvatila da je tu pećina, izišla sam da uh pravim baklju i vratila se unutra. Tek sam tada videla kakva je to peru i otišla po zelandonu i Džonokola."
Zelandoni iz Pete pećine već duže vreme nije imao prilike da i u| Ejlu kako govori. Njen način govora nikome nije mogao da promakn njemu ni ostalim članovima Pećine, pa ni Madromanu. Njega je to puil
setilo na pažnju koja je ukazivana Džondalaru kada se vratio s preli i.....
strankinjom i njenim životinjama, i na to koliko je tada mrzeo Džonđal.ihi Uvek i svuda bivao je primećen, razmišljao je akolit, a naročito su ga pil mećivale žene. Sta li bi mislile o njemu kada bi mu nedostajala dva pii .1 nja zuba? Tačno je da je njegova majka platila odštetu, ali to mi nije viaiil zube.
Zašto je morao da se vrati s Putovanja? I da dovede tu ženu sa d bom? Kakvu samo halabuku dižu oko nje i tih životinja. Godinama n akolit, a Prva njoj poklanja posebnu pažnju. Sta ako postane zelanđtiii pre mene? Od samog početka ga ignoriše, i vidi se da joj je teško da lui de učtiva prema njemu. Ljudi smatraju da je ona pronašla pećinu, a sinu priznaje da nije. Pronašla ju je ta glupa životinja.
Sve vreme dok je prebirao po glavi ove misli, Madroman se osini hivao. Ejla nije gledala pravo u njega, ali ga nije ispuštala iz vida i kolnim pogledima, onako kako to rade

žene iz Plemena, pratila je nesvi n| govor njegovog tela. Njoj je njegov osmeh bio lažan i neiskren. Pila I u zbog čega ga je Peti uzeo za akolita. On je bio mudar i lukav zelanđuiil koga ovaj nije mogao da prevari, zar ne? Ponovo je krišom pogledala M i dromana i uhvatila ga kako zuri pravo u nju s takvom zlobom u popi. ilu da se stresla.
„Ponekad mislim da je tom Vuku mesto u zelandoniji", reče .....
koja je Prva. „Da si ga samo čuo u Mamutovoj pećini. Njegovo zavijan| zvučalo je kao sveti glas."
„Drago mi je što imaš novu akolitkinju, ali uvek sam se čudio /.1 I imaš samo po jednu", reče Peti. „Ja uvek imam nekoliko akolita, upi u
razmišljam o tome da uzmem još nekog. Ne mogu svi akoliti da posii.....
zelandone, pa ako neko odustane, uvek imam zamenu. Trebalo bi da 111 misliš o tome... nije na meni da ti to govorim."
„Verovatno si u pravu. Trebalo bi da razmislim o tome. Sve vri m pratim nekoliko ljudi koji bi mogli da postanu dobri akoliti, ali na kraju uvri sačekam da mi stvarno zatreba", reče Prva. „Prva među Onima koji siti
.....ujku Zemlju odgovorna je za više Pećina i nemam mnogo vre-
iln .c posvetim obuci akolita, zato se radije usredsredujem samo na Pie odlaska s Letnjeg sabora morala sam da izaberem između od-ii prema Zelandoncima i obaveze da obučim narednu zelandonu l" i ine. Kasno Udruživanje još nije obavljeno, ali pošto nije bilo mno-inii rcsovanih, i pošto sam znala da je Četrnaesta u stanju to da obavi, tlln sam da je važniji Ejlin donijerski obilazak." I Ibcden sam da je

Četrnaesta jedva dočekala da preuzme tu obave-
¦<¦ 11><¦"¦, reče Peti zaverenički i sa omalovažavanjem. I te kako je bio III kakve je poteškoće Prva imala sa zelandonom Četrnaeste pećine,
lie .amo priželjkivala njen položaj, već je i smatrala da ga zaslužu-vukoj zelandoni bilo bi drago. Mi ostali vidimo samo prednosti, a Huke koje to nosi... tu mislim i na sebe." i lonište oko njih sastojalo se od kamenih zaklona koje su vetar, vo-i minske promené izlokali u krečnjaku u razdobljima erozije. Ljudi liiii rika nastanjivali samo neka od njih, a druga su koristili na razne u   Pojedina skloništa služila su za skladištenje, kao tiha mesta za uče-iii iia, za sastanke parova koji su želeli da se osame, ili su se u nekima ll|lli Nastajale male skupine mladih ili starih koji su planirali nekakve aktiv-1 dua je obično ostavljana za goste.
Nadam se da će vam ovde biti udobno", reče Peti uvodeći ih u je-i prirodnih kamenih skloništa u blizini podnožja stene. Unutrašnjost ii i a dično prostrana, pod ravan, a tavanica visoka. Spreda je sklonište
i urno, ali ipak zaštićeno od kiše. U blizini jednog od bočnih zido-llu jc razbacano nekoliko pohabanih mekanih podmetača, a neki od
ii l mgova pepela u obliku sočiva, okruženi kamenjem, svedočili su o iilr su prethodni stanari ložili vatru.
Poslaću vam drva i vode. Ako vam još nešto treba, slobodno mi ka-iii zelandoni Pete pećine. Meni je ovo u redu", odvrati Prva. „Mislite li vas dvoje da bi nam i" moglo zatrebati?" upitala je saputnike. I l/ondalar je odmahnuo glavom i progunđao da ničeg ne može da se Polom se uputio da odveže motku za vučenje, oslobodi Trkača tere-
¦ I i pnkuje stvari. Zeleo je da provetri šator, ali i da ga zaštiti

od kiše,
uameravao da ga podigne unutar skloništa. Ejla je bila pomenula hl mogla pasti kiša, a on je uvek poštovao njena predviđanja vremen-piihka.
la bih nešto da pitam", reče Ejla. „Da li bi nekome smetalo da uve-
¦ l onje u sklonište? Primetila sam da se skupljaju oblaci i čini mi se
¦ iprema kiša, ili nešto slično. I konji vole da ostanu suvi."
H trenutku kada je Džondalar poveo mladog pastuva, konj je počeo (»uvija nuždu, ostavljajući na tlu iza sebe gomile smeđe, travnate bale-i'i.uloinog mirisa.
„Ako želite da sklonite konje s kiše, samo napred", reče zelan.i Pete pećine i razvuče usta u osmeh. „Ako vama ne smeta, sumnjam 4i će smetati ikome drugom."
Još neki su se osmehnuli ili počeli da se smejulje. Jedno je posiM trati sa strahopoštovanjem životinje i one koji njima gospodare, a ni ¦»*•#! sasvim drugo videti životinju kako obavlja nuždu. To im uvek oduzme >M sjaja i magije. Ejli nisu promakle suzdržane reakcije ljudi neposrednu m njihovom prispeću, i bilo joj je drago što je Trkač baš u tom trenutku odi« čio da im pokaže da je samo običan konj.
Zelandona je pokupila punjene podmetače i stala da ih prevrće Nub(! su bili od kože, neki od upletenih biljnih vlakana sličnih travi, trske i li i-va rogoza. Iz pocepanih spojeva ili otkinutih delova provirivalo je puu|en|#J Najverovatnije su ih zbog toga i ostavili u skloništu koje se retko k<>i i lo. Istresla je nekoliko podmetača udarajući njima o kameni zid i poiеđiili ih jedan na drugi kod ognjišta, blizu mesta gde je Džondalar ostavio n|i hov umotani šator.
Ejla je prebacila Džonejlu na leđa da bi mu pomogli da

podigne šator
„Daj je meni", reče krupna žena ispruživši ruke ka Džonejli. I'a je na bebu dok su Džondalar i Ejla podizali šator u kamenom skloni aii. ispred jednog kruga pepela okruženog kamenjem, pored koga su spustili i m* terijal i pribor za paljenje vatre da mogu brzo da je zapale kada god po;eln Potom su rasprostrli vreće za spavanje i ostalu opremu. Vuk je uvek lm I ravio s njima u šatoru. Konačno su odneli i oba para motki za vuču u i čelje skloništa, uklonili Trkačevu balegu i sredili prostor za konje.
Unaokolo su stajala deca iz lokalne pećine i posmatrala ih, ali se m su usuđivala da im priđu. Osmelila se samo jedna devojčica, čija znatiži ij#J je na kraju odnela pobedu. Prišla je zelandoni i bebi. Zelandona je prm i ni la da je devojčica najverovatnije mogla da izbroji devet ili deset godim
„Mogu li da držim bebu?" upita ona. „Smem li?"
„Ako ti dozvoli. Svojeglava je", odvrati joj Prva.
Devojčica ispruži ruke. Džonejla je oklevala, ali joj se ipak stidi vo osmehnula kada je prišla bliže i sela. Konačno je pustila zelandouu >l< bi otpuzala do nepoznate devojčice, koja je podiže i spusti u krilo.
„Kako se zove?"
„Džonejla", reče žena. „A kako se ti zoveš?" „Holida", odvrati dete. „Izgleda da voliš bebe", primeti zelandona.
„Moja sestra ima bebu, ali je otišla u goste porodici svoga družbi u ka. On je iz druge Pećine. Nisam je videla celo leto", reče Holida. „Nedostaje ti, zar ne?"
„Da, nisam mislila da će mi nedostajati, ali mi nedostaje."
Ejla je ugledala devojčicu dok se približavala, i nije joj promakla I kav su uticaj imale jedna na drugu. Osmehnula se u sebi, setivši se kolUl

' I *• i dok je bila mala. To ju je nateralo da se seti Durka i kroz i ¦. ¦ ¦< 11 • da i on može da izbroji otprilike isto godina kao ova de-lll n I'leme je on bio mnogo bliži zrelom dobu nego što je to oči-lučnj sa njom. Raste, pomisli ona. Znala je da nikada više ne-Iiiii, ali nije mogla da ponekad ne misli na njega. Džondalar je Uji n pogled pun čežnje dok je posmatrala devojčicu kako se igra lom i pilao se šta joj prolazi kroz glavu. U narednom trenutku idavom, osmehnu se, pozva Vuka i pođe ka njima. Ako devoj-i n da provodi vreme sa Džonejlom, biće bolje da je predsta-H ilii r,i se ne bi plašila, lu u se odrasli raspakovali i smestili, zaputili su se pešice nazad i iiuciiog skloništa. Holida je išla s Prvom. Ostala deca koja su ih 11 >"l|iiriše napred. Kada su se posetioci približili skloništu zelando-
l......e, ispred velikog otvora u kamenom zidu čekalo ih je nekoli-
i1 ' i su najavila njihov dolazak. Izgleda da se pripremala proslava. ......kloništu nekoliko ljudi već je kuvalo kod ognjišta. Ejla se
I || |i trebalo da se presvuče, skine odeću za putovanje i odene ne->r .di ni Džondalar ni Prva nisu promenili odeću. Nekoliko lju-
|. i 1/ skloništa na severu i onih na suprotnom kraju doline dok su
i.....d njih. Ejla se osmehnula u sebi. Deca su očigledno sve živo
I i dolaze.
II ¦ i I vir pećine neočekivano ju je podsetila na Treću pećinu kod 1 " l r i Ogledalo u Dvadeset devetoj pećini. I jedni i drugi živeli
.....a za stanovanje koje su se protezale jedna iznad druge na

lovima stena. Nad njima su se nadnosile nadstrešnice koje su i njosi od kiše i snega. Ovde je, međutim, bilo nekoliko sklo-iln s obe strane malog potoka. U njihovoj blizini nalazilo se još
.....i.i gde su živeli ljudi, a sva su ona sačinjavala jednu Pećinu.
i ¦ "lr kroz glavu kako je cela Dvadeset deveta pećina pokušava-ll i io lo, samo što je njihov životni prostor bio mnogo razuđeni-'i ih zajednički odlasci u lov i skupljanje plodova u stoj oblasti. 1   ilinv ljam vas!" rekao je zelandoni Pete pećine kada su se pribli-
..... se da ste se udobno smestili. Spremamo zajedničku proslavu
«MI "
1   morali da se mučite", reče Ona koja je Prva. • < i i suma kako je", reče on pogledavši Prvu, "ljudi samo traže iz-io slave. Vaš dolazak je izuzetno dobar izgovor. Ne dolazi nam li zi landona Devete pećine, koja je ujedno Ona koja je Prva. ItiiHii si da želiš da pokažeš svojoj akolitkinji naša Sveta mesta." Okre-ihinllo Ejli. „Mi u našima živimo", reče dok ih je uvodio unutra. ¦ iijosi kamenog skloništa toliko je iznenadila Ejlu da se uko-iii Bila je veoma živopisna. Neki zidovi bili su ukrašeni slikama lu .amo po sebi i ne bi bilo neobično da pozadina nije bila često
obojena svetlom nijansom crvene i crvenim okerom, a prikazane živoiittJ
nisu bile urađene samo kao obrisi ili crteži, već je većina njih bila isp.....
na bojom, zatamnjena da bi obrisi i oblici došli do izražaja. Ejli je pajfl posebno privukao jedan zid na kome su izuzetno dobro bila naslikana ilv" bizona, jedan očigledno steona

ženka.
„Znam da mnogi ljudi rezbare ili oslikavaju zidove svojih skloni I i da možda te slike smatraju svetima, ali mi držimo da je ceo ovaj pi nulti svet", reče zelandoni Pete pećine.
Džondalar je nekoliko puta dolazio u goste Petoj pećini i divio ¦ slikama na zidovima njihovih kamenih skloništa, ali je o njima uvek \m mišljao na isti način kao o slikama i urezanim crtežima u skloništu 11 ili bilo koje druge pećine ili skloništa. Nije bio siguran da razume zašlo M ovo sklonište trebalo da bude više sveto od bilo kog drugog, iako j< obojenije i oslikanije od većine. Jednostavno je pretpostavio da se la| uli) najviše dopada Petoj pećini, isto kao što se njihovom zelandoniju dopiiiltj ju kitnjaste tetovaže i složeno očešljana kosa.
Zelandoni Pete pećine pogleda Ejlu i vuka koji je stajao na opn pored nje, a onda Džondalara i bebu koja je zadovoljno ležala na nJM voj ruci i sa zanimanjem gledala unaokolo, i na kraju Prvu. „Dok čekamo >U gozba bude pripremljena, dozvolite mi da vas povedem u razgledanje", w če on.
„Da, to bi bilo lepo", odvrati Prva.
Izišli su iz skloništa i ušli u naredno, nešto malo severnije. U osu je ono bilo produžetak prvog. I ovo sklonište bilo je oslikano, ali na siisvIM drugačiji način, tako da se sticao utisak da su to dva različita skloništa I u« zidovima ovog bilo je slika kao što je ona na kojoj je mamut bio naslil ,m crvenom i cmom bojom, ali su zato pojedini zidovi bili pokriveni dubokliH reljefima, a na nekima je bilo i reljefa i slika. Ovi drugi reljefi zainten vali su Ejlu. Nije bila sigurna šta predstavljaju. Prišla je zidu da ga ma bolje osmotri. U njemu je bilo zdelastih rupa i drugih ovalnih udubljeni.i .>t< rabljenih dragim ovalnim linijama, a u sredini se nalazio

beleg u oblik« rupe koja se produžavala u liniju. Ugledala je rog urezan u tle tako da |»kI seća na muški organ. Zavrtela je glavom i ponovo pogledala, a onda sr I tovo osmehnula. To je bilo upravo to, a kada je ponovo pogledala ovoH oblike, sinulo joj je da oni možda predstavljaju ženske organe. Okrenula se i pogledala Džondalara i Prvu, a potom zelandonija i/ l'i li „Ovo mi liči na muške i ženske delove tela", reče ona. „Da li sam u pravu"

Peti se osmehnu i klimnu. „Ovde borave naše doni-žene i često odi ¦ vamo Majčine proslave, a ponekad i obrede Prvih zadovoljstava. Ovdi

sastajem i sa akolitima koje obučavam, i oni ovde spavaju. Ovo je vi-.....«

Sveto mesto", reče Peti. „Na to sam mislio kada sam kazao da mi živuim na svojim Svetim mestima."

I ti spavaš ovde?" pitala ga je Ejla.

„Ne, ja spavam u prvom skloništu, s druge strane ovog, u blizini | objasni on. „Smatram da nije dobro da zelandoni provodi sve vrc-Ivojim akolitima. Treba im omogućiti da se opuste van domašaja spu-' ¦ pogleda svog učitelja. Uostalom, imam ja i druga posla, a moram I viđam i sa drugim ljudima."

I luk su se vraćali u prvi deo skloništa, Ejla upita: „Zna li se ko je na-ie slike?"

Ovo pitanje očigledno nije očekivao. Zelandone obično nisu postavlja-i u pitanja. Umetnost koja je oduvek bila tu bila je nešto uobičajeno, I uji su je trenutno stvarali ljudi su znali, i nije bilo potrebe da iko po-i" pitanje.

„Ne znamo za urezane slike", reče on pošto je nekoliko trenutaka illjao. „Njih su uradili Drevni, ali nekoliko naših slika uradila je žena |i piva podučavala Džonokola dok je bio

mlađi, ona koja je bila ženu I >ruge pećine pre ove koja je to sada. Bila je priznata za najbolju liticu svoga vremena i naslutila je da Džonokol obećava iako je tada 1.1 dečak. Uočila je mogućnosti i u jednom od naših mladih umetnika. ¦mml.i bodi drugim svetom, žao mi je što moram da kažem." „A onaj urezani rog?" upitao je Džondalar pokazujući na predmet u u l.ilusa, koji ni njemu nije promakao. „Ko je to uradio?"
Im se pripisuje zelandoniju pre mene, ili možda onome pre njega", l'eli „Ima onih koji vole da ih vide za vreme proslava Majke. Nisam mi ili možda je korišten za prikazivanje promena u muškom organu ili 11 u Prvim obredima, posebno za devojčice koje nisu volele muškar-ih u ih se plašile." I |l.i se potrudila da to ne pokaže, jer nije bilo na njoj da išta kaže,
.....rala je da bi bilo neprijatno, možda čak i bolno, upotrebni tvrdi iz-
in predmet umesto toplog uda brižnog muškarca. Nije ipak smela da ih s uma da je ona navikla na Džondalarovu nežnost. Pogledala je u li
I Hivatio je njen pogled i izraz koji je pokušavala da sakrije, i ohrabru-l'l se osmehnuo. Pitao se da li Peti izmišlja priču zato što zapravo ne i i lika predstavlja. Džondalar je bio siguran da je nekada bila simbol li»>6|o. nešto što je verovatno imalo veze s proslavom u čast Majke. Ko-Hti u pitanju je muški organ u erekciji, mada je njegovo pravo značenje javljeno.
„Možemo da pređemo potok i odemo do ostalih naših Svetih mesta. >»i nas takođe žive u njima. Mislim da bi vam i ona mogla biti zani-
reče zelandoni iz Pete. /.iputili su se ka potoku koji je

presecao dolinu, a zatim uzvodno do i i ilr su ga već jednom prešli. U sredini vodenog toka stajala su dva čvr-i imena koja su iskoristili da pređu na drugu stranu, zatim su se vratili nizvodno ka skloništu u kome su odseli. Postojalo je nekoliko sklonišUJ I ove strane potoka ugnežđenih u padinu doline koja je prerastala u vilfl prirodno ispupčenje što se izdizalo nad ćelom oblašću i služilo kao odlici osmatračnica. Pošli su ka jednom koje se nalazilo dvestotinak koračaji 4 mesta gde se potok što se napajao iz izvora ulivao u Reku.
Zanemeli su čim su zašli pod kamenu nadstrešnicu skloništa i u »li dali friz od pet životinja: dva konja i tri bizona okrenuta udesno. Najup. I !1 ljivija je bila treća figura, bizon dugačak gotovo dvadeset pedalja, diil»ik/ uklesan u kameni zid. Njegovo ogromno telo bilo je u toj meri reljefno .l| je gotovo predstavljalo skulpturu. Obris je bio istaknut crnom bojom. Još im ki urezani crteži prekrivali su zidove: časke, linije i životinje, od kojili »*| čina nije bila tako duboko urezana.
Predstavili su ih nekolicini veoma ponosnih ljudi koji su stajali iiiih okolo i posmatrali ih. Očigledno im je bilo drago što mogu da pokažu veličanstveni dom i Ejla ih nije krivila zbog toga. Zaista je bio krajnje ii|M čatljiv. Pošto je pažljivo razgledala urezane crteže, Ejla se usredsredilu i i* ostatak skloništa. U njemu je očigledno živelo dosta ljudi, mada ih iieniil no nije bilo mnogo. Kao i svi ostali Zelandonci, i oni su leti putovali: im lazili su u goste, lov, na sabore i sakupljali su razne materijale od ko|ih *N pravili stvari. Ejla je primetila deo u kome je donedavno neko obradum slonovaču, ako je suditi po materijalu razbacanom unaokolo. Prišla |i .li pogleda i primetila komade u raznim fazama obrade. Kljove su najpre Inu bezbroj puta zasečene da bi se od njih odvojile

šipkice koje su stavljam n| gomilu. Sečene su po dve zajedno, a dobijeni delovi su potom obliku,mi u po dva okrugla spojena segmenta. Pljosnati deo između njih bio je pun bušen neposredno iznad svakog zaobljenog, zatim zasečen i prosečen d,i <§ dobiju dve perlice, koje je potom trebalo glačati dok ne poprime koniu'ii zaobljeni oblik korpice.

Kada se sagnula da izbliza pogleda perlice, priđoše joj muškarac i u na, oboje sredovečni, i stadoše pored nje. Uopšte joj nije palo na panici .li ih dodirne. „Ove perlice su izvanredne, jeste li ih vi napravili?" upilal.i |e

Oboje su se osmehnuli. „Da, ja se bavim izradom perli", rekoše ml i pa se nasmejaše.

Ejla ih je pitala koliko dugo traje izrada jedne perle, i rečeno jo| da je srećan onaj ko uspe da završi pet ili šest perli od prve svetlosii .i"k sunce ne odskoči visoko i posao se prekine radi obroka. Da bi se napi .ni lo dovoljno perli za ogrlicu, u zavisnosti od njene dužine, potrebno je od im koliko dana do jednog ili dva meseca. Bile su veoma dragocene.

„Težak zanat, rekla bih. Sada kada sam videla razne korake u ii|ilm voj izradi, još više cenim svoju odeću za Udruživanje. Na nju je prišivenu mnogo perli od slonovače", reče Ejla.

„Videli smo je!" reče žena. „Prelepa je. Otišli smo da je pogled;.....

kasnije, kada ju je Martona izložila. Perle od slonovače su odlične izuul*

ini Inu tla je postupak bio nešto drugačiji. Rupica izgleda prolazi kroz u možda je bušena sa obe strane. To je izuzetno teško postići. Ako , da pitam, odakle ti?" Iltln sam Mamutovka - oni žive daleko na istoku - poklonila mi ¦ "lm.i đružbenica, zvala se Nezija iz Lavljeg logorišta. Razume se, I mu- je mislila da ću se udružiti sa sinom

družbenice njenog brata, um se predomislila i odlučila da odem sa Džondalarom, rekla mi je
¦ li/im za udruživanje s njim. I njega je mnogo volela", objasnila
|l„
Mi u.i da je volela i njega i tebe", reče muškarac. Njena odeća za n'i> .ni|«- ne samo da je lepa, već je i izuzetno vredna, pomisli on, ali | iip teče. Tako nešto dati nekome ko će to odneti sa sobom moglo je ¦¦¦ i .amo jedno: toj Mamutovki bilo je mnogo stalo do mlade žene. bolje razumeo status koji je strankinja dobila, iako nije bila rođena i ni i. o čemu je svedočio njen govor. „Tvoja se odeća nesumnjivo medu najveličanstvenije koje sam ikada video."
¦ I nulom iz Pete pećine dodade: „Oni prave i perlice i ogrlice od školj-iii ili zapadnih voda i iz Južnog mora, i priveske od slonovače, a buše I jttdi naročito vole da nose zube lisica i one veoma sjajne kutnjake N|ihovc rukotvorine su tražene i među ljudima iz drugih Pećina."
¦ Idiusla sam u blizini mora, daleko na istoku", reče Ejla. „Volela bih Idilu vaše školjke."
ftu, za koji Ejla nije bila načisto da li su udruženi ili su brat i sestra, im!u i posude i prosu pred nju njihovu sadržinu, jedva dočekavši da Ivojc bogatstvo. Bilo je na stotine školjki i puževa. Puževi su uglav-h 11 i.i I i i okrugli, oni koje nazivaju obalski puževi, a školjke su ima-iis ni oblik kakav ima zubak. Takve školjke mogu da se prišiju na ih iianižu u ogrlicu. Bilo je tu i školjki kapica, ali uglavnom su to live školjke, što znači da su sakupljane isključivo zbog svoje ukra-ilnosii, a ne kao hrana, i da su dopremljene izdaleka. Njih dvoje su lm putovali do pomenutih obala, ili su se trampili sa nekim ko jeste, uloženo u nabavku tih predmeta

samo radi pokazivanja govorilo joj Innđonci kao društvo ne žive na ivici opstanka, već imaju svega u l'reina običajima i merilima njihovog vremena, bili su bogati, i l i.'onđalar i Prva prišli su da vide šta su to oni izneli da pokažu Ej-
¦ i oboje bili svesni statusa Pete pećine, delimično stečenog zahvalju-¦ i uliv.u ima nakita, ipak su ostali bez reči kada su na jednom mestu
li io bogatstvo. I protiv svoje volje počeli su da porede Petu i De-i» ¦ inu, ali kada su malo bolje razmislili, shvatili su da njihova Peći-
ui ilnje po bogatstvu, samo je njeno bogatstvo malo drugačije vrste, ive Pećine Zelandonaca bile su bogate. 1 ilom ih je zelandoni iz Pete odveo do još jednog obližnjeg skloni-il - li veoma lepo oslikanog, uglavnom crtežima konja, bizona, jelena,
čak i jednog delimičnog mamuta, od kojih su neki bili naglašeni crvenili okerom i crnim manganom. Parošci ugraviranog jelena, na primer, oivii,»,J su crnom, dok je bizon bio obojen crvenom. Zelandom Pete ih je prohi* vio prisutnim ljudima iz tog skloništa. Ejla je primetila da su se deca kuji su bila kod njihovog skloništa, s iste ove strane potoka, ponovo okupili! Neku od njih je prepoznala. Iznenada joj se zavrtelo, pripade joj muka i osetila je strašnu poli bu da iziđe iz skloništa. Nije umela da objasni neodoljivu želju da ode od* tle, ali je morala da iziđe.
„Žedna sam, idem po vodu", reče ona i žurno iziđe, uputivši si I ¦ izvoru.
„Ne moraš da iziđeš", reče jedna žena koja je pošla za njom. In mo potok u skloništu."
„Mislim da bismo svi morali da pođemo. Verovatno nas već čekaju < gozbi, a ja sam ogladneo", reče zelandoni Pete

pećine. „Sigurno ste i w
Vratili su se u glavno sklonište, to jest ono koje je Ejla proglasila glavno, gde ih je zaista već čekala pripremljena gozba. Iako su iznete dodm ne posude za goste, Ejla i Džondalar izvadiše iz vrećica svoje šolje, einiMi i noževe. I Prva je nosila sa sobom svoje činije. Ejla je izvadila i Vukom posudu za vodu, koja mu je po potrebi služila i za jelo. Kroz glavu joj pm đe da bi uskoro trebalo da počne da pravi posudice za jelo Džonejli kilu je nameravala da je doji dok ne bude mogla da izbroji najmanje tri ••tuli ne, mnogo pre toga počeće da joj daje i drugu hranu da proba.
Neko je nedavno bio ulovio tura. Kao glavno jelo poslužen je b......
ražnju. U poslednje vreme divlja goveda viđali su samo leti, ali Ejli |c ni bilo omiljeno jelo. Ukus je bio sličan ukusu bizona, samo bogatiji. Mili to uostalom slične životinje, s tvrdim na unutra povijenim rogovima, ko|| su stalni i ne menjaju se svake godine kao parošci kod jelena.
Bilo je i letnjeg povrća: stabljika sijine krijice, kuvane lobode, podlu lja i koprive začinjene kiselicom, jagorčevine i latica divlje ruže u salali m| listova mladog maslačka i deteline. Mirišljavo slatko poljsko cveće elavulii je slast sosu od divlje jabuke i rabarbare posluženom uz meso. Mesa' li letnjih bobica nije bilo potrebno zasladiti. Imali su maline, ranu vrslu I u pina, trešnje, crne ribizle, bobice zove i trnjine iz kojih su povađenc ku«i|.
ce, iako je za vađenje koštica iz malih divljih šljiva trebalo mnogo vir.......
Na kraju izvanrednog obroka poslužen je čaj od listova ruže. Kada je izvadila Vukovu činiju i dala mu kost s malo preostalo!' nu sa koju mu je izabrala, jedna žena pogledala

je vuka s negodovali inu Ejla je ču kako kaže jednoj drugoj da nije u redu davati vuku hranu nu menjenu ljudima. Druga žena je klimnula u znak slaganja. Ejla se selila ila su te dve žene ranije uznemireno gledale četvoronožnog lovca. Nadala da će imati prilike da im predstavi Vuka i bar malo umanji njihov strah, iill su se one sve vreme trudile da izbegnu i Ejlu i njenog mesoždera.
i'., li jela doneto je još drva za vatru, jer se smrkavalo. Ejla je doji-'ii. |ln i pijuckala topao čaj u društvu Džondalara, Prve i zelandoni-i 1 \nk je sedeo kod njenih nogu. Prišla im je skupina ljudi, medu i |. hio i Madroman, ali on je ostao u pozadini. Ejla je prepoznala !« iik ol iie Petog, koji su verovatno želeli da provedu izvesno vreme u u i ine koja je Prva.
i\ i šila sam beleženje Sunaca i Meseca", reče jedna mlada akolitki-i .hi šaku i otkri pločicu od slonovače prekrivenu nekim čudnim
iihi
I. u |c uze iz njene ruke i stade pomno da je proučava, čak ju je okre-jlloverio ivice. Na kraju se osmehnuo. „Ovde je otprilike pola godinu i pruži pločicu Prvoj. „Ona je moja treća akolitkinja i počela |n |i /i u ovo vreme prošle godine. Pločica za prvu polovinu godine je
|l iii! "
i riipna žena se zagledala u komad slonovače sa istom pažnjom kao
'....../ Pete, ali je njoj trebalo manje vremena. „Zanimljiv način be-
leće. „Promené prikazuješ položajem, a polumesece zakrivljenim i dva meseca koja si beležila. Ostalo je na ivicama i poleđini, dobio."

Mlada žena je zasijala kada ju je Prva pohvalila.
i "da bi mogla da objasniš mojoj akolitkinji šta si to radila. Nju još i. ubavi beleženja Sunaca i Meseca", reče Prva.
Mislila sam da je ona to već završila. Čula sam da je poznata isceli-
......1 i dmžbenika. Ne znam mnogo akolitkinja koje imaju družbe-
¦ i . u. eak ni mnogo zelandona", reče treća akolitkinja zelandonija iz |Hiiiie
I ilin.i obuka nije bila uobičajena. Kao što znate, ona nije rođena i •nka, lako da nije sticala znanje istim redom kao mi. Izuzetna je iil i počela je da uči kao vrlo mlada, ali tek sada je otpočela do-¦ ni ulazak, i još nije naučila da beleži sunca i mesece", pažljivo je iilu zelandona Koja je Prva.
Vilo rado ću joj objasniti kako sam ih beležila", reče treća akolitki-heloy i sede pored Ejle. i 11 i je bila veoma zainteresovana. Sada je prvi put čula za beleženje
I i Meseca i nije znala da će to biti jedan od zadataka koje će mo-Ih obavi lokom obuke. Pitala se šta je još sve čeka.
\ nbš, svake noći urezala sam jedan znak", reče mlada žena poka-i |nj znake koje je urezala u slonovaču zašiljenim komadom kremena.
p..lovinu godine obeležila sam na drugom komadu slonovače. Pomi-
iiii da bih mogla da uradim i nešto više, ne samo da brojim dane. u u malo pre nego što se pojavio mlad mesec i trudila sam se da
m rđe se na nebu mesec nalazio kog dana. Zato sam krenula odav-1 il i /a la je oznaku koja se nalazila u središtu nečega što je ličilo na
nasumično bušenje. „Narednih nekoliko noći padao je sneg.

Mećava |i krila mesec i zvezde, ali ionako ne bih bila u stanju da vidim mesec. U vreme je Lumi zatvorio svoje veliko oko. Naredni put kada sam ga uglflj la, bio je tanki srp i ponovo se budio, pa sam urezala ovu krivulju ovđ
Ejla je pogledala mesto koje joj je mlada žena pokazivala i prtili se iznenadila kada je shvatila da je ono što je u prvi mah izgledalo k«| rupa napravljena oštrim vrhom, zaista mala zakrivljena linija. Pažljiviji I zagledala u skupinu oznaka i one joj više nisu delovale nimalo nasumli I Izgleda da je stvarno postojalo ustrojstvo, i veoma ju je zanimalo da
• I kako će mlada žena nastaviti.
„Pošto vreme kada Lumi spava predstavlja početak meseca, ovde na iktj snoj strani odlučila sam da se vratim i zabeležim narednih nekoliko h< >< i nastavila je treća akolitkinja. „Oko je prvi put bilo poluzatvoreno oipnh ovde, neki ljudi to zovu prvo polulice. Ono potom raste dok ne postani \m no. Teško je reći kada je tačno puno, jer izgleda puno nekoliko dana, i im sam se ovde na levoj strani vratila unazad. Napravila sam četiri zakn\l| ureza, dva ispod i dva iznad. Nastavila sam da beležim do drugog poluln«, kada Lumi ponovo počinje da zatvara oko i, kao što vidiš, to je odmah i* nad prvog polulica. Nastavila sam da beležim dok nije ponovo zatvorio „i vidiš ovde desno, gde sam zaokrenula nadole, duž cele linije idući ndriiim Uzmi pločicu i pokušaj da pratiš. Kada je lice puno, zaokrećem ucIcmih t kada spava, ulevo. Uverićeš se da možeš da izbrojiš dva Meseca, i jos \n\m polovinu. Prestala sam kod prvog polulica posle drugog Meseca. Čekala nm da ga Bali sustigne. To je vreme kada je sunce najdalje i kada nekoliko t\mi miruje, posle čega menja smer i ponovo ide na sever. To je kraj Prve /nm i početak Druge zime, kada je hladnije, ali postoji nada da će

se Bali viallllJj
„Hvala ti", reče Ejla. „To je bilo neverovatno! Sama si došla do loj i
„Ne baš. I druge zelandone su mi pokazale svoj način beležeii|a i j dnom prilikom sam videla veoma staru pločicu u Četrnaestoj pećini. Ni|c hM la obeležena na isti način, ali mi je dala ideju kada je na mene došao reil iMj beležim mesece."
„To je odlična ideja", reče Prva.
Bilo je veoma mračno kada su pošli nazad do mesta na kome ći i ¦ vesti noć. Ejla je nosila čvrsto usnulu bebu umotanu u kožnu nosiljku, i Džondalar i Prva su pozajmili baklje i osvetljavali put.
Na putu do skloništa za goste prošli su pored nekih skloništa kojti | videli ranije. Kada je stigla do onoga u kome se neprijatno osećala, I ,|ln »g ponovo stresla i žurno prošla pored njega.
„Sta je bilo?" upitao ju je Džondalar.
„Ne znam", odvratila je. „Celog dana se osećam nekako čudno \ 11 vatno nije ništa."
Konje su zatekli kako se vrzmaju ispred skloništa, a ne u prosti.m delu koji im je obezbedila unutra.
III Oi oni napolju? Konji se čudno ponašaju celog dana, možda me I reče lijla. Kada su ušli u sklonište i zaputili se ka svom šatoru, i ni levajući zastao, zatim seo i odbio da uđe. I i |e sad pa Vuku?"
17
ii i|de da ujutro povedemo konje na trčanje", predloži tiho Ejla cokuli |e ležao pored nje. „Juče su bili nemirni i nervozni. A i ja sam. ni u motke ne osećaju se slobodno i ne mogu da idu brzo. To je

i ii i ni i nije od one vrste vežbi koju vole."
......dnlar se osmehnuo. „Odlična ideja. Ni ja nisam u prilici da vež-
• i .i " kako bih voleo. Sta ćemo sa Džonejlom?"
In/da bi Holida htela da je pripazi, ako će ih zelandona držati na u*«"i lijla.
'1 iiiidalar sede. „Gde je zelandona? Nije ovde." 1 ni.i .am da je ustala. Mislim da je otišla da porazgovara s Petim", |'|
ln ,.Ako ostavimo Džonejlu, možda bi trebalo da ostavimo i Vuka, 'u mi sigurna šta o njemu misle ljudi iz ove Pećine. Čini mi se da
i......do uznemireni u njegovoj blizini za vreme sinoćnjeg obroka.
Ill|i' Deveta pećina... Povedimo ipak Džonejlu sa nama. Staviću je u |l u I ona voli da jaše."
.....ulalar povuče gornji deo vreće za spavanje i ustade. Ejla ustade
n M lavivši bebu koja je spavala s njene strane da se razbudi dok ona
.....I.i vodu.
tu us je padala kiša", reče Ejla kada se vratila, li Ii u sada drago što si noć provela unutra, u zaštićenom šatoru?" c I i/ondalar.
i |l i nije odgovorila. Nije dobro spavala. Nikako nije mogla udobno " uiirsti, ali bar nisu pokisli i šator se provetrio. 11 iinejla se prevrnula na stomak. Odgurivala se nožicama i podiza-
ii I akođe se izvukla iz povoja i upijača koji je povoj pridržavao, i upi neprijatni materijal i baci ga u noćni sud, zamota vlažni povoj
ni i - i'i/c, uze bebu i uputi se do potoka da opere malenu,

sebe i po-1 Itljiiln je i sebe i bebu u tekućoj vodi i oprala kožni povoj. Beba se i li. iako je voda bila hladna, navikla se. Ejla raširi povoj preko NI I u vode, zatim se obuče i pronađe udobno mesto ispred kamenog • i i i i.i kome je mogla da podoji svoje dete.
I i/oudalar je u međuvremenu pronašao konje malo dalje u dolini, vra-l.i skloništa i počeo da vezuje prostirke za jahanje Njiski i Trkaču Ih I |la mu je predložila da pričvrsti korpe za teret iste težine kobili
preko sapi, što mu nije odmah pošlo za rukom, jer je Sivka počela da fii ra njušku pod majku, želeći da sisa. Otprilike u vreme kada su bili spiem ni da krenu ka skloništu koje je Ejla smatrala glavnim ovde gde je bilo tu liko mnogo skloništa, Vuk se vratio. Pretpostavila je da je rano ujutro on u lov, ali pojavio se tako iznenada da je prepao Njisku. Ejlu to iznenadi Njiska je inače bila miran konj i obično se nije plašila Vuka. Trkač je lm dosta razdražljiv, ali danas su svi konji bili jogunasti, čak i ždrebe. Kan i Vuk, pomislila je Ejla dok se gurao uz nju kao da traži pažnju. I ona * čudno osećala. Nešto nije bilo u redu. Pogledala je u nebo da vidi spirun li se oluja. Nebo je bilo belo od oblaka u visini i prošarano izdajničkim pH vim prugama. Najverovatnije im je svima potrebno da se dobro istrče
Džondalar je stavio oglave Trkaču i Sivki. Napravio je jedan i za N|| sku, ali ga je Ejla koristila samo u naročitim prilikama. Pre nego što je Ud] šte shvatila da uvežbava Njisku, naučila je kobilu da je sledi. Mada ona m i dalje nije shvatala kao uvežbavanje. Jednostavno bi Njiski pokazala i.i treba da uradi, i nastavila to da ponavlja sve dok kobila ne bi shvatila m se od nje očekuje i počela da izvršava naređenje, ali ne zato što mora vei to što želi. Iza je na sličan način

naučila Ejlu da upamti nazive različitih i ljaka i trava, i njihovu upotrebu. Ponavljanjem i mehaničkim pamćem
Kada su se svi spakovali, otišli su do skloništa zelandonija Pcn | čine. Ponovo je povorka koju su sačinjavali muškarac, žena, beba, vuk i I" nji prekinula ljude u poslu i naterala ih da se zagledaju, iako su se hmli da ne zure. I Peti i Ona koja je Prva iziđoše iz skloništa.
„Pridružite nam se za jutarnji obrok", reče čovek.
„Konji su nemirni, odlučili smo da ih izvedemo da se istrče, to smiriti", reče Džondalar.
„Juče smo stigli. Zar se nisu dovoljno kretali na putu?" upitala je l'i
„Na putu vuku tovar, ne trče niti galopiraju", objasnila je Ejla i nekad im je potrebno da protegnu noge."
„Popijte bar čaj, a mi ćemo vam spakovati malo hrane za put'' nm zelandoni iz Pete.
Ejla i Džondalar se zgledaše i shvatiše da bi možda uvredili Peto- il bi jednostavno otišli. To ne bi bilo pristojno, iako bi njima najviše od: • ralo. Klimnuše jedno drugom u znak pristanka.
„Hvala, hoćemo", reče Džondalar i posegnu u vrećicu za pojason koje izvuče solju. I Ejla je pronašla svoju i predala je ženi u blizini ogu|i4i«,j koja je zahvatila toplu tečnost i napunila posude pa im ih potom vratila. 11 mm* j sto da pasu dok čekaju, konji su jasno pokazivali da su uplašeni. Njiska ¦» \ vrtela ukrug, glasno njušila i frktala. Njena nervoza prelazila je na SivkiNJ a Trkač se kretao postrance visoko izvijenog vrata. Ejla je pokušala da .mi ri kobilu milujući je po vratu, a Džondalar je morao čvrsto da uh val i oy\m da se pastuv ne bi otrgao.
l',|la se preko potoka koji je delio dolinu zagledala u decu

koja su Ir-• i ustala duž vodenog toka, igrajući neku igru. Delovali su joj suviše lito, čak i za uzbuđene mališane. Posmatrala ih je kako uleću u sklo-
I i/leću iz njih, i pomislila da je to opasno, iako ni njoj samoj nije
iI no kako bi tako nešto moglo biti opasno. Upravo kada je htela da lUondalaru da bi trebalo da pođu, neki ljudi im donesoše hranu umo-i! lirovu kožu. Svima su im zahvalili stavljajući hranu u korpe koje 3iln Njiska. Potom su odveli konje do obližnjih kamenova, popeli se na i Đojahali iz doline.
(im su stigli na otvoreno polje, olabavili su povodnike i pustili konje Bilo je zabavno i ublažilo je Ejlin nemir, ali ne i odagnalo. Konji konačno umorili i usporili. Džondalar je primetio šumarak u daljini »mi Trkača u tom pravcu. Ejla je videla kuda se zaputio i pošla za njim. I Obila, brza već gotovo koliko i majka, potrkivala je za njima. Konji brzo da trče kao vrlo mladi. Moraju ako hoće da prežive. Vuk je ju-upoirilo s njima, i on je uživao u trčanju.
i ula su se približili drveću, ugledali su jezerce koje se očigledno na-'"i/ izvora. Voda se iz njega prclivala u potočić koji je žuborio preko Knko su prišli jezercetu, Njiska se iznenada ukopa u mestu i umalo Inu i Ijlu na tle. Ejla zagrli bebu koja je sedela ispred nje, i brže-bolje
III kobili s leđa. Primetila je da i Džondalar ima problema s Trkačem. • propeo, glasno zanjištao, a visoki muškarac je skliznuo unazad
no sišao. Nije pao, ali je jedva uspeo da ostane na nogama. I | lu postade svesna glasne tutnjave. Istovremeno ju je i osećala i ču-tliula je shvatila daje čuje već izvesno vreme. Pogledala je ka jezerce-1 lom irenutku je voda u njemu šiknula uvis

kao da je neko stisnuo ' poslao mlaz vode put neba. Tek tada je primetila da se tle pomera. i | hi je znala šta je posredi. Ovo nije bio prvi put da se tle pomera i min nogama. Uhvatila ju je panika od koje joj se steglo grlo. Tle III bulo da se pomera. Upinjala se da održi ravnotežu. Skamenjeno je i. /ući bebu. Nije smela ni korak da napravi. ' u mahala je travu u polju, visoku do kolena, kako izvodi nekakav ¦ > drhtavi ples dok je tle stenjalo i pokretalo se na krajnje neprirodan i io da prati muziku iz dubina. Mali gaj u blizini izvora naglašavao
I ¦«>)>- Voda je šikljala uvis i vraćala se nazad. Vrtložila se i prelivala ¦ Ice, podižući kal sa dna i bljujući kugle od blata. Osetila je miris
i ulje, a onda je jedno drvo zakrckalo, popustilo i počelo da pada, i napolje polovinu korena. Podrhtavanje nikako da prestane. Vra-ki| |i u scćanje jedno drugo vreme i gubitke koje je uzrokovalo pokre->' njanje zemlje. Čvrsto je zatvorila oči. Drhtala je i jecala od tuge ili« I i/oncjla je zaplakala. Tada je Ejla osetila šaku na ramenu, i ruke
II ic obavile oko nje i bebe. Donele su joj utehu i olakšanje. Osloni-, lople grudi muškarca koga je volela, a beba je zaćutala. Podrhtavanje
je polako prestajalo, zemlja se smirivala. Ejla je osetila da napetost u .....|
popušta.
„Oh, Džondalare", povikala je. „To je bio zemljotres. Mrzim /.cmlim trese!" Drhtala je u njegovom naručju. Nije želela naglas da kaže, jet !¦ mogu da steknu moć ako se glasno izgovore, kako smatra da su zemljiiIum| zlo. Imala je utisak da su se rđave stvari događale uvek kada se tle iicil«
„Ni ja ih baš ne volim", reče on grleći svoju krhku malu

porodlt Ejla se osvrnula i primetila nagnutu smokvu u blizini izvora. Stresla se k da ju je neočekivano pogodilo jedno davno sećanje.
„Sta je bilo?" upita Džondalar.
„To drvo", odvrati ona.
Pratio je njen pogled i video u blizini izvora nagnuto drvo kome tf videlo korenje.
„Sećam se da sam videla mnogo prevaljenog i nagnutog drveća, |«i jedina stabla ležala su na tlu ili preprečena preko reke. Mora da se to .1" godilo kada sam bila vrlo mala...", reče ona i oklevajući zastade. „Piv ni I što sam dospela u Pleme. Mislim da sam tada izgubila majku i porodi, n sve ostalo. Iza mi je kazala da sam dobro hodala i govorila, pretpostavy§j da sam mogla da nabrojim pet godina kada me je pronašla."
Pošto mu je ispričala ono čega se sećala, Džondalar ju je još čvit« zagrlio i nije je puštao dok se nije ponovo opustila. Ovaj kratki uvid n n|i no detinjstvo pomogao mu je da bolje shvati užas koji mora da je isku lij kao devojčica kada je zemljotres razorio njen svet i kada je život ko|i I poznavala iznenada prekinut.
„Misliš li da će se vratiti? Zemljotres? Ponekad se zemlja ne n odmah posle takvog pomeranja. On zna da se vrati", rekla je Ejla kada «i| se konačno razdvojili.
„Ne znam", odvrati on. „Možda bi trebalo da se vratimo u Staru iln linu da vidimo jesu li svi dobro."
„Svakako! Toliko sam se uplašila da ni o kom drugom nisam ra i sijala. Nadam se da su svi dobro. A konji! Gde su konji?" povikala je I osvrćući se unaokolo. „Da li je sa njima sve u redu?"
„Mislim da su dobro, mada su prestravljeni ništa manje nego

mi li kač se propeo i naterao me da skliznem, ali uspeo sam da ostanem na im gama. Onda je počeo da trči u velikim krugovima. Koliko znam, Njiska * nije ni pomerila, a Sivka je ostala pored nje. Mislim da je pobegla postu |p sve prošlo."
Ejla je primetila životinje daleko u polju i odahnula. Glasno ih pozvala svojim posebnim zviždukom i videla kako Njiska podiže glavu | polazi ka njima. Trkač i Sivka su je sledili, a za njima je išao Vuk
„Eno ih, dolaze, i Vuk s njima. Verovatno su pobegli svi zajedno   i Džondalar.
* I i' uspela koliko-toliko da se pribere dok konji i Vuk nisu stigli, himni nije bilo ni zgodnog kamena ni panja na koji bi stala da popne Njiski na leđa, dala je na trenutak Džonejlu Džondalaru, II il i istresenu grivu, skočila, prebacila nogu i udobno se smestila. ili i» (ul muškarca i gledala kako se Džondalar na sličan način pe-¦ i "i mada je bio toliko visok da je mogao jednostavno da opko-snažnog pastuva. dala je ka izvoru pored koga se nalazilo ono drvo što se nag-,   1 opasnim uglom. Bila je sigurna da će uskoro pasti. Izgubila je M|n dti ode do izvora. Kada su pošli nazad ka Staroj dolini, začuli
I kn kim je i okrenuli se. Usledio je prigušeni udar i smokva je uda-I N»k su jahali ka Petoj pećini, Ejla je razmišljala o konjima i du-' in ii|iliovog nedavnog ponašanja.
II li li da su konji znali da će se zemlja zatresti, Džondalare? Da /Ini)' loga ponašali onako čudno?" pitala je.
jlll.....ci vozni, o tome nema zbora", reče Džondalar, „ali sada mi
In u se onako ponašali. Zbog njihove usplahirenosti izišli smo I . i /aickli se na otvorenom kada se to dogodilo. Mislim daje

bez-iiH napolju, jer ne moramo da brinemo da će nešto pasti na nas." 11 11 u i/e lle da se rastvori pod tobom", reče Ejla. „Mislim da se upra-oililo mojoj porodici. Sećam se tog mirisa iz dubine zemlje, mi-i iiuleži. Čini mi se da nisu svi zemljotresi isti. Neki su jači, neki ' mu možeš da osetiš i kada si vrlo daleko, samo ne tako jako."
I u i da si se kao mala zatekla sasvim blizu mesta na kome je po-III|< počelo, ako se sve drveće prevrnulo, a zemlja otvorila. Mislim
...... bili tako blizu ovome. Palo je samo jedno stablo."
.......u se osmehnu. „Ovde nema mnogo drveća koje bi moglo da
i ¦ iindiilare."
|mda no se osmehnuo. „To je tačno, i upravo zbog toga treba biti idu se lle zatrese", reče on.
II i iko da znam kada će tle da se zatrese?" ' hi ni.il konje!" reče on.
I u i luli mogla da budem sigurna da će to uvek upaliti", primeti ona. 11 i u se približavali Staroj dolini, uočili su neobičnu živost. Izgleda
I 'i svi izašli iz skloništa i da su se mnogi okupili oko jednog od
Ii i l i/onelalar su sjahali i odveli konje do skloništa koje su dobili
III nje Nalazilo se odmah iza onoga ispred koga su se ljudi okupili.
II 11 ste!" doviknula im je Prva. „Malo sam se zabrinula za vas ka-|| i"" elo da se trese."
Il ino dobro. A ti?" upitala je Ejla. 11 ibio sam, dobro, ali je Peta pećina zadobila izvesne povrede, jedna biljna", reče žena. „Možda bi mogla da pogledaš."

Ejli nije promakla zabrinutost u njenom glasu. „Džondalare, tla li ¦ poveo konje i proverio kako stoje stvari? Ja ću ostati da pomognem /lii doni", reče ona.
Sledila je krupnu ženu do skloništa ispred koga je na vreći za spuvd nje s krznom okrenutim ka tlu ležao jedan dečak. Glava i ramena luli m mu blago podignuti na dodatne podmetače i prekrivače. Glava je pm na mekim, savitljivim kožama umazanim krvlju, a krv je i dalje tuiilu Ejla je izvadila Džonejlu iz nosiljke, rasprostrla kožu po tlu i spustila u i* na nju. Vuk je legao pored nje. Onda se pojavila Holida.
„Ja ću paziti na nju", reče ona.
„Bila bih ti zahvalna", reče Ejla. U blizini je primetila ljude ko|i izgleda tešili neku ženu, verovatno dečakovu majku. Znala je kako hl I ona osećala da je ovo njen sin. Pogledala je Prvu i na trenutak /adiw njen pogled. Sve joj je bilo jasno. Dečakova povreda bila je ozbiljna U gore od toga, bila je strašna.
Ejla je kleknula da ga pregleda. Ležao je napolju, na suncu, mhhM su oblaci u visinama delimično ublažavali sunčev sjaj. Najpre je priinafl da nije pri svesti, ali da diše, mada usporeno i neravnomerno. Dosta |i krvario, međutim to je bilo uobičajeno kod povreda glave. Mnogo n/M nije je bilo to što mu je iz nosa i ušiju isticala nekakva rozikasta tei m što je značilo da je lobanja naprsla i da je povređeno ono što se u njoj u* i lazi, a to već nije slutilo na dobro. Ejli je bilo jasno zašto je Prva /.ahiiittfj ta. Podigla je kapke i zagledala mu se u oba oka. Jedna ženica se skupili na svetlosti, druga je bila veća od prve i nije reagovala, još jedan rđav na Malo mu je okrenula glavu da mu krvava sluz iz usta ne bi začepila <h ne puteve.

Morala je da se suzdrži da ne odmahne glavom kako majka ne bi sin« tila da nema nade. Ustala je i prodorno se zagledala u Prvu, prenevšl i i na taj način svoju beznadežnu prognozu. Zajedno su otišle do zelamli•iilM iz Pete, koji je stajao po strani i posmatrao. Neki ljudi iz dečakovoi' i ništa otišli su po njega pošto je dečak povređen, i on ga je već bio ¦ gledao. Zamolio je Prvu da i ona pogleda dete da bi bio siguran u šuti predviđanje.
„Sta mislite?" upitao ih je tiho, pogledavši stariju, pa mlađu /cmi
„Mislim da nema nade", odvratila je Ejla blago.
„Slažem se, nažalost", reče Ona koja je Prva. „Malo šta može da * učini kod takvih povreda. Ne samo da je izgubio dosta krvi, već pila i druge tečnosti iz glave. Uskoro će povreda nateći i to će biti kraj.'
„To sam i ja pomislio. Moraću da kažem njegovoj majci", rei i landoni iz Pete.
Troje zelandona odoše do ljudi koji su pokušavali da uteše ženu I je sedela na tlu blizu dečaka. Kada je videla izraze lica troje zelandona. i na brižnu u plač. Zelandoni Pete pećine kleknu pored nje.
.....u je, Džanela. Velika majka zove Džonlotana da joj se vrati.
pun života i velika radost, i Doni ne može da podnese da bude bez Nlivišc ga voli", reče čovek. „1 |n ga volim. Ne može Doni da ga voli više od mene. Još je mali. ni sada da ga uzme?" jecala je Džanela. lilVčeš ga ponovo kada se vratiš na Majčine grudi i kada budeš ho-mii .vetom", reče Peti. želim da ga izgubim, želim da ga gledam kako raste. Zar ništa da uradiš? Ti si najmoćnija od svih zelandona", preklinjala je de-111111 k. i Prvu.

11 > 11 uverena da bih uradila da postoji išta što mogu. Nisi ni sve-I.....e boli da to kažem, ali ništa ne mogu da učinim za onog ko
i il ¦ > lešku povredu", reče Ona koja je Prva. u! .1 ih ima tako mnogo, zašto želi i njega?" jecala je Džanela.
.i Ih pitanje nam nije dato da znamo odgovor. Zao mi je, Džanela. rtji ii dok još diše i uteši ga. Njegov duh mora da pronađe put do iii sigurna sam da je uplašen. Možda to neće pokazati, ali bi-lll ilnii ako budeš pored njega", reče krupna i moćna žena. „hitio još diše, misliš li da bi mogao da se probudi?" upitala je Dža-
1 ni c je", reče Prva.
ii lu|i su stajali u blizini pomogoše ženi da ustane i odvedoše i u.i umoru. Ejla uze svoju devojčicu, čvrsto je zagrli na trenutak,
i i..lnli, pa se zaputi ka skloništu gde su boravili. Peti i Prva joj jUPUc
LVoleo bih da sam mogao bar nešto da uradim. Osećam se tako ne-n i r /clandoni Pete pećine.
' . iako osećamo u ovakvim trenucima", reče Prva. 1 i misliš, koliko će poživeti?" upita on. Ni'iid se ne zna. Moglo bi da potraje danima", odvrati zelandona
i......c „Ako hoćeš da ostanemo, ostaćemo, ali pitam se koliku je
ih ii to ovaj zemljotres i da li se osetio u Devetoj pećini. Nekoliko lll|i uliSlo na Letnji sabor..."
11 I ni da ih obiđete", reče Peti. „U pravu si, niko ne zna koliko će poživeti, a ti si odgovorna za Devetu pećinu, i moraš voditi ra-ii ii|iliuvii| dobrobiti. Mogu da obavim sve što je potrebno, i ranije lm Slanje nečije duše na drugi svet nije moj omiljeni deo posla, i ni se i to mora, i najvažnije je

da se uradi kako treba." i nm i niko nije spavao u kamenim skloništima. Proveli su noć na-i ' nulu u šatorima. Bili su dovoljno pametni da ne ulaze unutra, ih ih odrona kamenja, samo bi uleteli da uzmu ono što im je po-1 i' dilo je još nekoliko naknadnih manjih potresa, i sa zidova i • i loništa odlomilo se još kamenja, ali ne onoliko teškog kao onaj koji je pao dečaku na glavu. Proći će izvesno vreme pre nego što iku novo poželi da boravi u kamenom skloništu. Ljudi će najverovatni|V ,mI raviti na opasnost od kamenja koje pada kada dođe periglacijalna /li kada zahladni i padne sneg, i biće im drago da imaju gde da se sklfl
Ujutro povorka koju su činili ljudi, konji i vuk pođe na pui Itfl Prva svratiše da vide dečaka, mada ih je više brinulo kako se drži lUM Obe su želele da pođu, a i nisu. Volele bi da ostanu i pomognu maji i | vređenog dečaka da se izbori sa gubitkom, ali su brinule i za one knjj ostali u kamenom skloništu Devete pećine Zelandonaca.
Putovali su na jug, sledeći Reku koja je krivudala nizvodno. Ud| nost nije bila velika, mada su morali ponovo da pređu Reku i prepreci I ko gorja, zato što je krivudava struja u jednom delu zapljuskivala a. i ali tu su bili konji da im olakšaju i ubrzaju putovanje. Predveče su vei lati nadomak strme krečnjačke litice sa stubom pri vrhu koji je delovao kuti će svakog trenutka pasti, gde se nalazilo veliko sklonište Devete |> • " Upinjali su se da uoče bilo kakvu razliku koja bi ih upozorila na šteltl i činjenu njihovom domu ili povrede koje su zadobili žitelji.
Stigli su do Šumovite doline i prešli rečicu koja se ulivala u I i Dok su se peli stazom, ljudi su ih čekali na severnom delu kameno;'. pi njeg trema okrenutog ka jugozapadu. Neko ih je video da dolaze i obi stio ostale. Kada su prošli izbočinu na

kojoj se nalazilo ognjište za siru | vatre, Ejla je primetila da vatra u njemu još tinja i zapitala se zašto ¦ onih koji iz mnogoljudne Devete pećine nisu otišli na Letnji sabor, 1/ 01 ili onog razloga, mogao se meriti sa ukupnim brojem onih koji su njavali neku manju Pećinu, mada se srazmerno gledano nije razlikoviU] I odnosu na ostale skupine. Deveta je imala najviše ljudi od svih ostalih IV čina Zelandonaca, računajući tu i Dvadeset devetu i Petu, koje su imale iiiM koliko kamenih skloništa. Njihovo je bilo izuzetno veliko i moglo |i -njih da primi i udobno smesti, a ako bi se ukazala potreba, moglo bi dtt ¦ mi još mnogo ljudi. Osim toga, u Devetoj su živeli i neki od najveštijih |mi jedinaca. Ona je zaista mogla mnogo da ponudi. Rezultat toga bio je iijIM visoki status među Zelandoncima. Ljudi su želeli da im se pridru/i ¦ iako ih ništa nije sprečavalo da prime još mnogo ljudi, oni su bili izbirM i uzimali su samo one koji su mogli da im poboljšaju ugled. Izbora mu imali jedino što se tiče ljudi rođenih u Devetoj ili onih koje su već prln li. Svi oni koji nisu otišli na Lemji sabor, a nisu bili nečim ometeni, iziSII 1 da gledaju dolazak putnika. Mnogi su zinuli u čudu kada su videli svoju I landonu na sedištu koje je vukao Ejlin konj. Ejla je stala da joj omogui 1 ¦ siđe, što ona uradi krajnje dostojanstveno. Prva je među okupljenim.1 flj mah primetila sredovečnu Stelonu, za koju je znala daje razborita i udji vorna. Stelona je ostala u Devetoj pećini da se stara o bolesnoj majt 1

„Bili smo u gostima u Petoj pećini i osetili jak zemljotres. Jeste || i vi ovde osetili, Stelona?" upitala je Prva.

..... ljudi su se uplašili, ali nije bilo tako strašno. Palo je nešto i i\ lunu u oblasti za okupljanje, ne ovde. Niko nije povređen", mi piedupredivši zelandonino naredno pitanje.

•Mt»H mi je što to čujem. Peta pećina nije bila te sreće. Jedan de-povreden kada mu je veliki kamen pao na glavu. Bojim se da Hi iii.i mnogo nade. Možda već hodi drugim svetom", reče doni-li li vesti iz drugih Pećina u ovoj oblasti, Stelona? Iz Treće? Je-
I • Iinaesle?" pitala je.
i lim njihovih vatri kojim nas obaveštavaju da su još tu i da i......Ima neposredna pomoć", reče Stelona.
|i dobro, ali ipak mislim da ću otići da vidim jesu li pretrpeli m reče zelandona, pa se okrenu Ejli i Džondalaru. „Da li biste
..........? I poveli konje? Mogli bi biti korisni ako je nekome po-
iMiliić?"
upitao je Džondalar. mislila sam da obiđem naše komšije sutra ujutro." • u poći s tobom", reče Ejla. I |a ni/ume se", dodade Džondalar. * i l Ižondalar rastovariše Trkačeve vučne motke. Ostavili su samo Vitli, u ostale zavežljaje poredali po ispustu ispred dela za stanova-
.....poveli konje koji su vukli gotovo prazne motke pored dela sklo-
uiii |c živela većina ljudi. Oni su živeli na drugom kraju naseljene a ii jc nadstrešnica štitila mnogo veći deo, koji se samo povremeno || u 11 dela uređenog za konje. Dok su išli duž pročelja ogromnog lulo je ncizbežno da primete nedavno otpale kamenove. Nijedan, I nije bio suviše velik, to jest, nisu bili veći od komada koji se po-
II iikvog objašnjivog razloga sami od sebe odvale. • 11 ni si igli do velikog ravnog kamena kod prednjeg trema na koji ¦ii n.m i ostali ponekad peli kada su želeli da se obrate okupljeni-ipilala kada li je on pao i zbog čega. Da li zbog

zemljotresa,
i Bilo sam od sebe? Odjednom joj se kamena skloništa više nisu či-bc/bedna. Dok su uvodili konje pod ispust, gde se nalazio ogra-loi /a njih, Ejla se pitala hoće li ustuknuti kao sinoć. Međutim, u u un je bio poznat i očigledno nisu osetili nikakvu opasnost. Ušli
ii unutra, i njoj laknu.
¦ 11 (iiilja odluči da se zatrese, nije bezbedno ni napolju ni unutra,
I I iuiji ponovo budu upozorili, ipak će radije biti napolju. Hl i di su motke za vuču i ostavili ih na uobičajenom mestu, a za-
II konje u korale napravljene za njih. Nisu bili zatvoreni. Prostor is-i in siiice ogradili su radi udobnosti konja, i oni su mogli da dolaze
i min im se prohte. Ejla je donela vodu s potoka koji se napajao iz ¦ i\ .ipio Devetu pećinu od Donje reke, i napunila valove, iako su
konji bez teškoća mogli da odu do potoka i utaže žeđ. Želela je da im obi bedi vodu za noć, pogotovo za malenu.
Konje su sputavali jedino u prolećnoj sezoni teranja. Samo su ti zatvarali kapije, stavljali životinjama ulare i vezivali ih za motke da ne |* begnu. Ejla i Džondalar su obično spavali u blizini i terali pastuve koji kobila privukla. Ejla nije želela da se Njiske dočepa neki pastuv i odvui je u svoje krdo, a Džondalar nije želeo da Trkač bude povređen ako o<l|u i potuče se s drugim pastuvima pokušavajući da zajaše izazovne kobi Morali su čak da ga drže podalje i od majke, čiji ga je miris takode im mio. To je bilo teško razdoblje za sve njih.
Neki lovci iskoristili su Njiskin privlačni miris, koji mužjaci

moj da osete izdaleka, i ubili nekoliko divljih konja. Potrudili su se da ih I | ne vidi, i nikada to pred njom nisu pomenuli, ali ona je znala šta su nu dili. Ipak nije mogla da ih krivi. Iako je sama prestala da jede konjsko uh so, većina ljudi uživala je u njemu. Sve dok ne diraju njene konje, nije mu ništa protiv da love druge. Oni su bili i te kako vredan izvor hrane

Vratili su se u svoje obitavalište i istovarili stvari. Iako nisu bili dU| odsutni, čak ni onoliko koliko se obično izbiva u vreme Letnjeg sabora, I je bilo drago što su opet kod kuće. Činilo joj se da je obilazak drugih I čina i Svetih mesta duž puta potrajao duže nego obično, i prilično ju je /anu rio. Posebno ju je iscrpeo zemljotres. Stresla se i pri samoj pomisli na 11 |t--j

Džonejla se uznemiriila i ona odnese bebu do mesta za presvhu 11 ispred prebivališta. Potom uđe i udobno se smesti da je podoji, srećna StQ tu. Njihovo prebivalište je imalo zidove od sirove kože, ali ne i tavanicu, hi ne neku koju su oni napravili. Kada je podigla pogled, ugledala je don stranu prirodne kamene nadstrešnice skloništa. Osećala je miris ku\.m hrane i znala je da će podeliti obrok sa nekima iz svoje zajednice, a ondu t! moći da se zavuče u vreću za spavanje i ugnezdi između Džondalara i I»,'« nejle. I Vuk će biti tu negde. Radovala se što je kod kuće.

„Ima jedna sveta pećina u blizini koju nisi istražila kako treba, I !11 rekla je zelandona dok su delili jutarnji obrok narednog dana po povrati „Zovemo je Mesto okupljanja žena, nalazi se na suprotnoj obali Travni reke."

„Bila sam na Mestu okupljanja žena", reče Ejla.

„Jesi, ali koliko duboko si ušla? Ima mnogo više da se vidi ni što si ti videla. Na putu je za Konjsku glavu i Ognjište starih.

Mislim il.i i u povratku trebalo da se zastanemo kod nje."
Ejlu su posete svetim mestima oduševile, ali su bile i iscrpljujui r poslednje vreme ih je toliko videla da se umorila od oslikanih pećina. Ni mogla sve to da primi odjednom. Bilo joj je potrebno vreme da razml o onome što je već videla, ali nije mogla da odbije zelandonin predu] kao što nije mogla da odbije ni njen poziv da je prati pri obilasku ostlij
u oblasti posle zemljotresa. I nju je to zanimalo, ali bila je uinor-piiiiivanja i ne bi imala ništa protiv da se dan-dva odmori, /.»•mljotres se osetio u Trećoj, Jedanaestoj i Četrnaestoj pećini, koje ¦ njihove najbliže komšije, kao i u Ognjištu starih, Drugoj pećini, i 11'i glavi, Sedmoj. Pričinjena je samo manja šteta, ako su dobro pro-lll lignalne vatre, ali je Prva želela da obiđe Pećine koje su se nala-liiiln ilalje, tek da bude sigurna. Odvaljeno kamenje nanelo je nekoliko i razbijena je jedna prelepa lampa od peščara. Sveštenica je želela u \ ti i da zadobijene povrede zaista nisu opasne. Ejla je imala utisak iiil|niies nije bio toliko jak u ovoj oblasti kao u Staroj dolini i pitala I nije možda severno odatle bio još žešći. Nn puni do Konjske glave zastali su u nekoliko prebivališta manjih u blizini Male travnate reke. Njih su podigli mladi koji su se ose-i ih i ni u bivšim skloništima. Nastanili su nekoliko pećina i skloništa u || .u. i boravili u njima jednim delom godine. Ljudi su počeli da go-
• l oblasti kao o Novom domu. Trenutno su sve bile prazne, čak II i|ii.i\ianjcnija, nazvana Medvede brdo. Zelandona im je objasnila da
¦ l|iiiili koji tamo žive i dalje smatraju da pripadaju Pećini svojih po-¦ dn ii sa njima otputovali na Letnji sabor. Oni koji nisu mogli ili
hl ii pridružili su se onima iz prvobitne Pećine koji su ostali.

Iako lllkoga nisu sreli, Džondalaru i Prvoj ukazala se prilika da pokažu li i n|i put" do Konjske glave, Ognjišta starih i Slatke doline, bogate ih/i je između njih. I'n lo su proverili kakvo je stanje u Medvedem brdu, prešli su Malu oku potok je bio plitak u ovo doba godine i lak za prelaženje, 0 u.i mestu gde se širio - i zaputili se preko gorja ka Slatkoj doli-'i loj glavi, Sedmoj pećini Zelandonaca. Oni iz Druge pećine što
> .li pridružili su se Sedmoj, ali ih je svejedno bilo vrlo malo i jedva
1 ih da im neko dođe, bolesni i zanemoćali jer im je bilo drago da nl|ere, a ostali jer im je dojadilo da stalno gledaju jedne te iste lju-
.....Ione i su bili veoma društveni i navikli da na malom prostoru žive
u brojem ljudi. Većini je, iako nisu bili u stanju da odu, nedosta-
.......lenje koje vlada na Letnjem saboru. Bilo je pomalo čudno doći
" pi.i/ne Pećine, dok su ljudi još na Letnjem saboru, ili se bave ne-......mi kinjim delatnostima - lovom, ribolovom, skupljanjem plodova,
¦ injem ili odlaženjem u goste, i u oni osetili zemljotres, ali niko nije bio povređen, mada su neki u 'iiijani i tražili od Prve da ih umiri. Uspevala je da ih uteši recima,
"\orila ništa određeno. Uostalom, šta je mogla da uradi povodom poremećaja? Bilo je to nešto u načinu na koji je govorila, nje-
.....ioni stavu, njenom držanju, zaključila je Ejla koja ju je posma-
i uidona je čak i njoj pomogla da se bolje oseća. Prenoćili su,

jer počeli da im pripremaju mesto za spavanje i hranu za malu gozbu
čim su stigli. Bilo bi nepristojno, a da i ne pominjemo da bi bilo ml bazno da su pre jutra nastavili dalje.
Zelandona je u povratku želela da obiđe mesto koje su prvobitna obišli. Ponovo su prešli uzvisinu ka Maloj travnatoj reci, samo ovoc | uzvodnije da bi stigli do zajednice na ivici gorja pod nazivom Osmatri ca. Naziv je bio primeren. Stanovnici oblasti oko stenovitih izdana I >>|t pružali kakvu-takvu zaštitu od vremenskih prilika trenutno nisu bili lu se s obližnje uzvisine videlo nadaleko u svim pravcima, posebno ka /.upi
Ejla se uznemirila čim su se približili tom mestu. Nije znala zašto nekakav čudan osećaj mileo joj je niz leda, i da se ona pitala, pobeujl odatle glavom bez obzira. Onog trenutka kada je sjahala, Vuk ju je pCjl žio, počeo da se češe o njenu nogu i da zavija. Ni njemu se nije dopflB
10 to mesto. Za razliku od njih dvoje, konji su bili sasvim spokojni Hl/J « običan letnji dan, sijalo je sunce, na padini brda rasla je zelena trava i olui ni predeo video se kao na dlanu. Nije postojalo ništa što bi mogla clu im vi za nelagodnost koju je osećala, i oklevala je da bilo šta kaže.
„Želiš li ovde da predahneš i pojedeš podnevni obrok, zelaiuli.....
upitao je Džondalar.
„Mislim da nemamo ama baš nikakvog razloga da se ovde /.uli vamo", odvratila je žena vraćajući se ka motki za vučenje, „naročito I
ćemo stati kod Mcsta okupljanja žena. Ako ni tamo ne ostanemo dm......
žemo se vratiti kući pre mraka, jer ono nije daleko od Devete

pet mm
Ejli nije bilo nimalo žao što je zelandona odlučila da pođe dalji (vo joj je naprasno postalo drago što je želela da joj pokaže svele du| Mesta na kome se okupljaju žene. Spuštali su se niz zapadnu stranu gfl ka Maloj travnatoj reci. Prešli su je u blizini njenog ušća u Travnaiu ni Nedaleko odatle nalazila se kotlinica u obliku potkovice okružena 11 njačkim stenama što su gledale na Travnatu reku, a sa druge strane, /il na dolina po kojoj je reka dobila ime, Travnata dolina.
Gusta trava na maloj livadi mamila je razne životinje da pasu | I soki obronci prelazili su stotinak hvati odatle u lako savladivu pati i mi u ročito za papkare, zbog čega livadica nije bila baš pogodna kao zaml I lov osim ako se ne podignu metri ograde i korali. Jednom je neko zaprti taj posao, ali ga nikada nije završio. Od cele te rabote ostao je samo i .im 11 deo ograde pozadi.
Dotična oblast bila je poznata kao Mesto okupljanja žena. Muškumj ma nije bio zabranjen pristup, ali pošto su ga koristile uglavnom žene I lo je muškaraca izvan zelandonije tu dolazilo. Ejla je nekoliko puta lula prilici da zastane ovde s nekim ko se zaputio nekud drugde, međutim njj da nije dugo ostala. Obično je dolazila iz Devete pećine, i znala je da * spoljašnjem zidu s desne strane, ako joj Travnata reka ostane iza leda i ude na malu livadu, nalazi nevelika pećina, privremeno sklonište, a pom |
I li   loš jedna mala pećina izdubila je isti zid od krečnjaka odmah uvije za ugao i uđe u zatvorenu dolinu. (Mnogo važnije bile su dve pećine, uski, zavojiti procepi koji su krc-I Itmlog stenovitog skloništa u prikrajku livade, ponešto izdignutog 'i' i ¦>!<.¦ je reka često plavila. Te pećine u dnu

doline bile su razlog "> U) nije korišteno za lov, mada one lovcima ne bi smetale da je bi-uluo /u tu svrhu. Prvi prolaz, onaj s desne strane, vijugao je unazad M'l od krečnjaka ka mestu s koga su došli i na kraju izlazio u blizini ¦ ili pećine na desnom zidu. Iako je na zidovima bilo mnogo ureza-i prolaz i stenovito sklonište od koga je polazio uglavnom su ko-i lio su pošli da posete drugu pećinu. Kada su Ejla, Džondalar i 11 Hligli, tamo nije bilo nikoga. Većina ljudi se još nije bila vratila ih |'o.lova, a malobrojni što su ostali u svojim prebivalištima nisu ima-u da dolaze ovamo. Džondalar je otkačio motke za vuču da konji ilalinu. Žene koje su je koristile trudile su se da oblast bude ured-pn mijena, ali pošto je često posećivana, a Mesto okupljanja žena no je bilo i mesto gde borave deca, to baš nije bilo izvodljivo. U pillikama kada je dolazila, Ejla je zaticala dokaze svakodnevnih de-
I drvene činije i kutije, pletene korpe, igračke, odeću, rešetke i mot-
II nije ili pravljenje raznih stvari. Alatke od drveta, kosti, parožaka .....II ponekad bi se izgubile ili polomile, ili bi ih raznela deca, pa su
ili odbačene ili ostavljene u pećini, i niko ih ne bi primetio u mra-n u i kuvalo, gomilalo đubre koje je, posebno po lošem vremenu, imio u pećini, ali samo u desnoj, otkrila je Ejla. 11 '.i vari su još ležale unaokolo. Ejla je pronašla izdubljenu kladu ne očigledno sipale tečnost, ali je ipak odlučila da upotrebi vla-1 i du skuva čaj i supu. Sakupila je malo grančica i u postojećem po-¦i eiiuću ispunjenom ugljenom zapalila vatru i dodala kamenje za i kojim će zagrejati vodu. Prethodni stanari dovukli su nekoliko kla-idu krečnjaka do ognjišta i zelandona izvadi podmetače iz svog • uV.ia i

razmesti ih okolo radi udobnosti. Ejla je podojila Džonejlu Hm |i na kožnu nosiljku prostrtu po travi dok je ona jela. Posmatrala iw dok nije zaspala.
11 s nama, Džondalare?" upitala je zelandona kada su završili no nisi bio ovde od malih nogu, kada si u pećini ostavio svoj
'li hm da hoću", odvrati on.
|a|ii |e onih koji u nekom trenutku nisu ostavili znak na zidovima "   i e-.ec se dešavalo da ostave više njih, mada su muškarci iz
III......i to radili kao deca ili mladići. Setio se kada je prvi put sam
II i i.iinje jednostavnu pećinu. Iz nje nisu vodili razni prolazi u . Povck mogao da se izgubi, tako da su i mališani puštani da se sa-11 glavnom su ulazili pojedinačno ili u parovima da ostave oznake,
zviždućući, pevušeći ili pevajući usput dok su im zidovi, činilo se, odguvM rali. Oznake i rezbarije nisu simbolizovale ili predstavljale imena, \ > i ljudi pomoću njih saopštavali Velikoj majci Zemlji ono što su mislili ¦ treba da zna o njima. Na neki način su definisali sebe pred Njom. Česlu *n ostavljali samo trag prstiju. To je bilo dovoljno.
Po završetku obroka, Ejla je smestila dete u nosiljku, a nosiljku ln
bedno privezala na leđa. Sve troje su zapalili uljanice i zaputili se u pet.....
Zelandona je išla na čelu, a Vuk na začelju kolone. Džondalar se pri seli da je leva pećina izuzetno dugačka - protezala se više od dva i po kilu metra u dubinu i krivudala je kroz krečnjak - i da je ulaz u nju sasvim nhl čan i lak. Samo je nekoliko oznaka na zidovima u blizini ulaza ukaz u

i| na to da je već neko bio tu.
„Mogla bi da se obratiš Majci ptičjim zviždukanjem, Ejla", pretilo
Prva.
Ejla ju je čula da tiho i veoma melodično pevuši i nije očekivala d| će zatražiti to od nje. „Ako želiš", reče i poče da oponaša razne ptice iifl za koje je smatrala da su prigodne za veče. Desetak metara od ulaza II pola puta, pećina se sužavala i odjek je postao drugačiji. Na tom mesiu |xi činjali su crteži. Od te tačke pa nadalje svakojaki crteži pokrivali su zidovi Dva zida krivudavog podzemnog prolaza bila su obeležena nebrojenim. >• sto neraspoznatljivim crtežima urezanim jedni preko drugih i izmešanim l'i jedini su bili izdvojeni, a mnogi od onih koji su mogli da se protumače hlll su odlično urađeni. Pećinu su najčešće i najdoslednije posećivale odrasli h ne, i upravo one su i uradile najuspelije i najprefinjenije crteže.
Preovlađivali su konji. Prikazivani su kako nepomično stoje, kaki. kreću, čak i u galopu. Bilo je i dosta bizona, i mnogih drugih životinja lu sova, mamuta, kozoroga, medveda, mačaka, divljih magaraca, jelena, vuna stih nosoroga, vukova, lisica, i bar jedna stepska antilopa, sve u svemu u stotine urezanih crteža. Neki su bili veoma neobični, na primer mamin kljovom povijenom unazad, zatim izuzetno verno prikazana glava lava čije oko je poslužio kamen koji je već postojao u steni, los koji se sagnuti da pije isticao se po lepoti i realizmu, kao i dva losa okrenuta jedan prt'ill | drugom. Zidovi su se krunili i nisu bili dobra podloga, ali je zato bilo i/ti zetno lako urezati u njih belege i crteže, koje su ponekad utiskivali i prstinM
Vidljive su bile i mnoge delimične ljudske figure, među

kojima je hl lo maski, šaka i raznih obrisa, ali su one uvek bile iskrivljene, nikada onal jasno i lepo nacrtane kao životinje. Na primer, figura u sedećem polo/i|u prikazana iz profila, imala je neproporcionalno velike udove. Mnogi ure/,« ni crteži nisu bili završeni i gubili su se u mreži linija, raznih geometrijska simbola, znakova za krov i neodređenih oznaka i žvrljotina koje su mori. da se tumače na razne načine, ponekad i u zavisnosti od toga kako držili lojanicu ili baklju. Ove pećine izdubile su podzemne reke i na kraju galeri je i dalje protezao se kras koji je još bio u procesu oblikovanja.
\ lik je otrčao napred u neke ne tako pristupačne delove pećine. Vra-
10 lijlc i pred noge joj spustio nešto što je doneo u zubima, i i je ovo?" upita ona dok se saginjala da podigne donetu stvar. Sve
'mi usmerili lojanice ka predmetu. „Zelandono, ovo liči na komad loba-i* i r Ejla. „Evo još jednog, deo vilice. Mala je. Mislim da je pripali! (Ide li ih je našao, pitam se." '¦ Imidona ih uze i osvetli uljanicom.
Možda je ovde neko davno bio sahranjen. Ljudi žive u blizini od pam-I l'iimctila je da se Džondalar i protiv svoje volje stresao. Više je voćari vezane za svet duhova prepusti zelandonama, i ona je to znala. M/oiidalar je priticao u pomoć oko sahrana kada su mu to tražili, ali * |r lo da radi. Muškarci su posle kopanja rupa za sahranjivanje, ili I'" lova koji su ih opasno približili svetu duhova, odlazili u pećinu Mrsio okupljanja muškaraca, koje se nalazilo na gorju naspram Tre-luc s druge strane Travnate reke, da se očiste i pročiste. Ženama ta-•»11<* bilo zabranjeno da odlaze na Mesto okupljanja muškaraca, ali kao i ili kim nastambama,

tamo su se upražnjavale uglavnom muške aktiv-i u .u osim zelandona žene tamo retko odlazile.
1 Ive je duh odavno napustio", reče ona. „Elan je pronašao put do sve-linva veoma davno i ostali su samo komadići kosti. Možda ih ima još." u.is li zašto je neko ovde sahranjen, zelandono?" pitao je Džondalar. I Ibično to ne radimo, ali sigurna sam da je ova osoba s razlogom Ijr-nu na svetom mestu. Ne znam zašto je Majka odlučila da dozvoli
11 nam ih pokaže, ali ja ću ih odneti tamo odakle ih je doneo. Mi-dn i e biti najbolje da ih vratimo Njoj."
I Inu koja je bila Prva ode napred u gustu tamu pećine. Pratili su po-Hii lijenu treperavu uljanicu dok nije nestala. Nedugo potom ponovo se Vllii, i ubrzo su ugledali i ženu koja ju je držala. „Mislim da je vreme pulcino", reče ona. I |b je bilo drago što će izaći iz pećine. Osim što su mračne, pećine su lažne i hladne čim se udaljite od ulaza, a u ovoj se osećala i skučeno, JH| |c možda samo bilo dosta pećina za izvesno vreme. Išlo joj se kući. i uda su stigli u Devetu pećinu, zatekli su dosta ljudi koji su se vra-I elnjeg sabora. Neki od njih nameravali su kratko da se zadrže i polu Doveli su sa sobom mladića koji se stidljivo smešio ženi što je i' pored njega. Imao je svetlosmeđu kosu i sive oči. Ejla je prepozna-il i ina, mladića iz Pete pećine koga je prošle godine vunasti nosorog " u nogu.
I ila i Džondalar vraćali su se iz izolacije posle Udruživanja kada su i li nekolicinu mladića - neiskusnih dečaka zapravo - kako izazivaju i"i">r, odraslog nosoroga. Dečaci su zajedno bili u jednoj od dalekih |||bl, neki od njih prvi put, i bili su puni sebe, ubeđeni da će živeti za-I.uda su ugledali vunastog nosoroga, odlučili su da ga sami ulove i
nisu potražili nekog starijeg i iskusnijeg lovca. Razmišljali su

samo o ln* li i slavi kojima će ih obasuti ljudi na Letnjem saboru kada budu \ i.l> njihov ulov. Bili su zaista vrlo mladi, neki tek što su stekli status U>\ ca, i samo je jedan od njih zapravo video kako lovci izazivaju nosom mada su svi znali kako se to radi. Nisu međutim znali koliko lukavo i i zo ume da bude to ogromno stvorenje, i koliko je važno ostati usredsinl i ne dopustiti da pažnja makar na trenutak popusti. A trenutak je bio ilov ljan. Nosorog je počeo da pokazuje znake umora, i dečak nije bio doVI no usredsređen na životinju. Kada je nasrnula na njega, Matagan ¦ i¦ t• l'M dovoljno brz. Zadobio je gadnu ranu na desnoj nozi ispod kolena. PovniMj
je bila teška, donji deo noge bio mu je savijen unazad pod oštrim ml.....
a iz rane koja je obilno krvarila štrcale su krzave polomljene kosti N verovatnije bi umro da se Ejla nije tu zatekla i da nije bila naučila kako <• nameštaju kosti i zaustavlja krvarenje dok je živela s Plemenom.
Kada je postalo izvesno da će Matagan preživeti, uplašili su se du m kada više neće stati na tu nogu. Prohodao je, ali su ostale trajne posInlM i delimična oduzetost. Mogao je dosta dobro da se kreće, ali ne i da > n ili da vreba životinju. Nikada neće postati dobar lovac. Zato su pitali I >>\m dalara da ga uzme za šegrta. Dečakova majka i njen družbenik, zatim lv.....•
dan, vođa Pete pećine, Džoharan, Džondalar i Ejla, pošto će dečak boi .mm kod njih, konačno su se oko svega dogovorili pre odlaska s Letnjeg suhfl| Ejli se dečak dopadao i složila se da ga prime. Mora da ima zanat koji I mu pribaviti poštovanje i status, razmišljala je Ejla, a i setila se koliko |i I vreme njihovog putovanja Džondalar uživao da podučava

sve koji su l>ll voljni da uče, pogotovo mlade. Ipak se nadala da će moći bar dan-d\.i a-se odmori u miru i tišini njihovog doma. Duboko i nečujno je uzdahnuli I otišla da pozdravi Matagana. Osmehnuo se kada ju je video da dola/i i gu hitao da ustane.

„Pozdrav, Matagane", reče ona posegnuvši da prihvati obe njegu šake. „U ime Velike majke Zemlje, dobrodošao." Odmerila ga je od gluw do pete na svoj neupadljiv način, i primetila da je prilično visok za svud godine, a još je bio mlad i nije dostigao punu visinu. Nadala se da > • i povređena noga nastaviti da raste uporedo sa zdravom. Teško je bilo i koliko će biti visok, ali bi hramanje moglo da se pogorša ako mu noge m budu iste dužine.

„U ime Doni, pozdravljam tebe, Ejla", učtivo je otpozdravio. Džonejla, koju je Ejla nosila na leđima, poče da se uvija ne bi li u dela s kim to njena majka razgovara. „Mislim da i Džonejla želi da te |»i zdravi", reče Ejla odvezujući nosiljku da premesti bebu ispred sebe. hrlifl je širom otvorila oči, neočekivano se osmehnula i ispružila ruke ka iijciiim Ejla je bila iznenađena.

I on se njoj osmehnuo. „Mogu li da je uzmem? Znam kako lici Imam sestru malo stariju od nje", kazao je.

i i rovatno mu već nedostaju i dom i ona, pomisli Ejla dok mu je 111 bebu. „Imaš li mnogo braće i sestara?" upitala je. i

" Izostavljam. Ona je najmlađa, ja sam najstariji, a između nas dvo-

5 Ih još četvoro, među njima dvoje rođenih zajedno", reče on. ¦ urno si mnogo pomagao majci. Nedostajaćeš joj. Koliko godina • I• • izbrojiš?" upita ona.

I'llnaest", odvrati on. Ponovo mu je pažnju privukao njen neobičan j Kuda je prošle godine prvi put čuo strankinju

kako govori, poli tlu je to strašno čudno, ali dok se oporavljao, naročito kada se protu li nesreće i dok ga je bol razdirao, jedva je čekao da je čuje jer mu ¦ -i,.nosila izvesno olakšanje. Iako su ga obilazile i ostale zelandone, | (Mazila redovno, ostajala da porazgovara s njim, da mu namesti po-.....u bude udobnije i da mu da lek.
Il i no si do muževnog doba i prošao obrede prošlog leta", reče glas |i.   Hm je to Džondalar, koji je čuo o čemu razgovaraju dok je prila-
I i loju je Matagan imao na sebi, oznake ušivene na nju, perlice !1 ko|r je nosio, govorili su mu da se mladić vodi kao muškarac Pete p /liiiudonaca.
i,|lit, prošlog leta na Saboru", potvrdi Matagan. „Pre povrede." i   i. si sada muškarac, vreme je da naučiš zanat. Jesi li već obrađi-
HMIIl'll'"
i ..u,.I., llmem da napravim vrh za koplje i nož, ili da preoblikujem
on najbolji, ali mogu da posluže", reče dečak. Mo/d.i bi trebalo da te pitam voliš li da obrađuješ kremen?" reče Inim Inu kada mi ide od ruke. Ali ponekad to nije slučaj."
I1?.....I.il.u se osmehnu. „Čak ni meni ne ide uvek od ruke", reče. „Je-
1 r. ivo sam završio", odgovori Matagan.
11 |onismo", kazao je Džondalar. „Upravo smo se vratili s kraćeg I li ino da obiđemo komšije i proverimo da li je neko ranjen za vre-...ii'.in ..i i da li je pričinjena neka šteta. Znaš da je Ejla akolitkinja
li hm da to svi znaju", reče on oslonivši Džonejlu na rame.
I . 11 11 . iselio zemljotres?" pitala je Ejla. „Da li je iko od tvojih sa-i leden?"

lili smo ga. Neke je oborio na tle, ali niko nije bio stvarno povre-1 1. mislim da su se svi uplašili. Ja jesam."
nmi nikoga ko se ne bi uplašio zemljotresa. Idemo nešto da po-i. * ćemo li onda pokazati gde možeš da se smestiš. Još nismo ni-iiii uriidićemo to kasnije", reče Džondalar dok su išli ka drugom kraju
. u kome su se okupili ljudi, i ii. i pruži ruke da uzme Džonejlu.
„Mogu da je držim dok ne jedete", reče Matagan. „Ako mi dozvoli!
„Da vidimo hoće li hteti", reče Ejla i okrenu se ka ognjištu ispred lu ga je bila izneta hrana. Onda se neočekivano pojavio Vuk. Zaostao je d.i |«i pije malo vode, i video da mu je neko napuno činiju hranom. Matagan i oči od iznenađenja, ali nije delovao mnogo uplašeno, jer je Vuka vidM ranije. Ejla je predstavila Vuka Mataganu prethodne godine dok se sianiMj o njemu, tako da je životinja prepoznala miris kada je onjušila mladiću ¦
ji je držao bebu iz njenog čopora. Kada je dečak seo, vuk se smestio |......(
njega. Džonejla je delovala srećno u njihovom društvu. Kada su dovl I jelo, počelo je da se smrkava. Pored glavne vatre, kod koje su se ljudi nl4 čno okupljali, uvek je bilo baklji spremnih za paljenje. Džondalar uze jednu | zapali je. Svi su imali opremu za putovanja, ramove za leđa, vreće za vanje, šatore. Džondalar je uzeo deo Ejline opreme, jer je ona morala da ¦ si bebu, a Matagan je izgleda bio u stanju da iziđe na kraj sa svojom, u I ..h je bio i čvrst štap koji je povremeno koristio. Izgleda da mu nije bio poli* ban sve vreme. Ejla je podozrevala da se oslanjao o njega dok je pe iz Pogleda na sunce, gde se održavao Letnji sabor, do Devete

pećine, ali m sasvim dobro može da se kreće i bez njega na kraćim rastojanjima. Kad i stigli do njihovog obitavališta, Džondalar prvi uđe da bi osvetlio pui o-.i ili ma i pridrža zavesu na ulazu. Za njim je ušao Matagan, potom i I |l.i
„Zasad se smesti ovde u glavnoj prostoriji, pored vatre. Sutra i en smisliti nešto bolje", reče Džondalar, u trenutku se zapitavši koliko ee dn go Matagan ostati s njima.
18
„Matagane, jesi li video Džonejlu i Džondalara?" doviknu Ejla kadu ugledala hromog mladića kako izlazi iz dela dograđenog uz njeno prelio« liste. Sada su ih tamo živela trojica, Matagan, Džonfilar, koji je došao zapada, iz okoline Velikih voda, i Gartadal, čija je majka bila predvodili.* njegove pećine. Ona je doputovala s njim sa dalekog jugoistoka, jer je i'Uij la za Džondalarovu umešnost u obradi kremena.
Posle četiri godine, Matagan je bio najstariji Džondalarov šegrl i luli ko se izveštio da mu je pomagao da obuči mlađe. Mogao je da se vi.iii u Petu pećinu, ili gotovo bilo koju drugu, kao iskusni majstor za obradu I n mena, ali je sada Devetu pećinu smatrao svojim domom i više je volci i ili ostane i radi sa svojim učiteljem.
„Video sam ih kako idu ka zabranu za konje. Mislim da sam čun joj je juče obećao kako će je danas voditi na jahanje ako ne bude pad,.U kiša. Sve je bolja, iako je još mala i ne može sama da uzjaše Sivku mii sjaše s nje."
li*' osinehnula u sebi, setivši se Džondalara na Trkaču i Džonejle ka-I • pred njega pre nego što je uopšte prohodala. Oboje su uvežbava-ii luko što bi stavili dete ispred sebe i puštali je da ručicama zagrli Min hičin vrat. Ždrebica i dete zajedno su rasle, i Ejla je smatrala da 11 u 11 u njima jaka

isto koliko i veza između Njiske i nje. Džonejla iobru sa svim konjima, pa i s pastuvom, na neki način i bolja od maj-i' naučila da ga usmerava pomoću oglava i ulara, onako kao što je I'.'iiudalar. Ejla je i dalje usmeravala Njisku menjajući položaj tela i l»as najbolje osećala kada bi jahala na Džondalarov način. 11 li bi kazao Džondalaru, kada se vrate, da ću noćas kasno doći. i' l ujutro. Jesi li čuo da je jutros neki čovek pao sa stene u blizi-i . i " upitala je Ejla. i u 11 Gost?" reče Matagan.
i .....Sija iz Novog doma. Nekada je živeo u Sedmoj pećini, sada ži-
M dveđem brdu. Nije mi jasno zašto bi iko pokušao da se popne na | ili im posle tolikih kiša. Blato je klizilo niz strmije padine, mora
.......i gore bilo blatnjavo", reče Ejla.
u pioleće je bilo baš vlažno, pomisli ona. Potoci su bili nabujali još lllndne /.ime koju je Martona predvidela pre nekoliko godina, l tko je on?" upitao je Matagan. Dobro je znao kakve sve mogu bi-
lli ' ulave procene. 1 1 biljno je povređen. Slomljene kosti i ko zna šta još. Bojim se da iidoua probdeti noć pored njega. Ostaću da joj pomognem", reče Ejla. '.-ni,ni sam da ćete mu ti i Prva pružiti najbolju moguću negu", re-
..... ni i osmehnu se. „Govorim to iz iskustva."
i |i i inu je uzvratila osmeh. „Nadam se. Trkač je poslat da obavesti
li i......dicu. Trebalo bi uskoro da stignu. Proleva im s još nekim
* picnia obrok kod glavnog ognjišta. Sigurna sam da će biti I| iih /a tebe i dečake, kao i za Džondalara i Džonejlu", dodade ona

i u-tala da se što pre vrati, i pul je uhvatila sebe da razmišlja o Džonejli i životinjama. Kada je 11 iidsiislvuje, Vuk je ponekad ostajao sa Džonejlom, a ponekad sa ko bi išla sa zelandonom da pomogne nekome u drugoj Pećini, Vuk ..... .ni s njom, ali kada je morala da prinosi žrtve i prolazi kroz
uhu no je išla sama. Nespavanje, odricanje od Zadovoljstava, post i ih bilo deo obuke. Često je boravila u malom skloništu nazvanom ni bezdana vodoskoka, koje je bilo dosta udobno. Nalazilo se od-i ud Stene bezdana vodoskoka, ponekad nazivanog Donin bezdan, i i pećina bila je prvo sveto mesto koje je videla kada je došla da . Inndoncima. Stena vodoskoka nalazila se na oko milju od Devete
.....ije se stizalo posle dugog penjanja uz stenu blagog nagiba. Du-
llkana pećina imala je i druge nazive, naročito važne zelandona-lu .u Ulaz u Majčinu matericu ili Majčin kanal rađanja. To je bilo
najsvetije mesto u njihovoj oblasti. Džondalar nije uvek bio srećan k:ul.i i* morala da odsustvuje, ali mu nikada nije bilo teško da se stara o D/om i li, i Ejli je bilo drago što polako razvijaju tako blizak odnos. Devoi' 1,4 je čak počela pored šegrta da uči da obrađuje kremen.
Ejla se vratila u stvarnost kada je primetila dve žene kako idu ka nuij Marona i njena rođaka. Vilopa bi joj uvek klimnula i osmehnula se kmll je ugleda, i Ejla bi joj uzvratila osmeh iako joj je Vilopin osmeh (IcIomim neiskreno. Marona ju je obično pozdravljala jedva primetnim klimani 11 glave i Ejla je odgovarala na isti način. Ako nikoga nije bilo u blizini bi čak ni to uradila, međutim, ovog puta joj se Marona osmehnula, mili ravši Ejlu da se ponovo zagleda u

nju. To ni u kom slučaju nije bio pn| 1 tan osmeh. Više je ličio na ruganje, likovanje.
Od kada se Marona vratila u Devetu pećinu, Ejla se stalno pitala čega je to uradila. Mislila je da ju je Peta pećina dosta dobro primila I |n di su pričali da je, kada se tamo preselila, rekla da joj se više dopada 11 l'i toj. I meni se više dopada kada je ona tamo, pomisli Ejla.
Nije joj smetalo što su Marona i Džondalar nekada bili par, već lo U niko nije bio toliko zloban i pakostan prema njoj kao Marona, još od pi dana kada joj je dala da obuče muški donji veš da bi joj se ljudi si 1 umili Ejla se međutim hrabro suočila s podsmehom i stekla poštovanje I >¦ pećine. 1 sada, posebno kada jaše Njisku, često namerno nosi sličnu odciii, kao uostalom i mnoge druge žene, što Maronu dovodi do besa.
Lake uske pantalone i tunika bez rukava od meke kože bili su vi.....
udobni kada je vreme lepo.
Ejla je čula od Mataganovih rođaka koji su im došli u posetu da je Ma
rona naljutila neke žene visokog statusa u Petoj pećini, rođake vođe Ke......
dana ili njegove družbenice, kada je ubedila muškarca koji je bio Obermi jednoj od njih da pobegne s njom. Bila je vrlo privlačna s onom golu belom kosom i tamnosivim očima, mada je Ejla primetila da joj se bon im stale mrštenjem, a mrštila se često, sve dublje usecaju u lice. Poput vn m njenih veza ni ova nije dugo potrajala. Muškarac se posuo pepelom i pri K1 zadovoljavajuću odštetu da bi ga primili nazad, ali je ona pala u nemilo 1
Dok se približavala zelandoninom prebivalištu, ta

razmišljanja poli snuše misli o povređenom čoveku.
Kada je te večeri izišla iz donijerinog boravišta, koje je ujedno bilo 1 njen dom i bolnica, Ejla vide Džondalara kako sedi sa Džoharanoni, l'iu levom i Martonom. Dovršili su jelo i pijuckali čaj gledajući Džonejlu 1 I'111 levinu kćerku Sitonu. Džonejla je bila srećno, zdravo i veoma lepo dete 1 su svi to govorili. Imala je divnu, veoma svetlu, meku kovrdžavu kosu Džondalarove izuzetno žive plave oči. Ejli je Džonejla bila nešto najli 1 što je ikada videla, ali je odrastajući u Plemenu naučila da ne govori 1.1I stvari o vlastitom detetu da ne bi privukla nekakvu nesreću. Kada je pol ti šala objektivno da sagleda stvari, uverila je samu sebe da je u redu što H oscćanja, ali joj je i dalje bilo veoma teško da poveruje da je jedno i/u/.etno dete baš njeno.
Silona, Džonejlina bliska rođaka, rođena svega nekoliko dana pre nje Ba drugarica u igri od samog početka, imala je sive oči i tamnoplavu Ejla je smatrala da liči na Martonu. Već je pokazivala ponešto od ljanstva i gracioznosti bivše predvodnice, i imala je njen jasan otvoren I''I Ejla je potom usredsredila pažnju na Džoharana i Džondalarovu n Na Martoni su počele da se primećuju godine, kosa joj je posedela, • i/boralo, ali nije to bio samo fizički izgled. Martona nije bila do-i lo je brinulo Ejlu. Razmotrila je njeno stanje sa zelandonom, kao i moguće lekove i lekovite kure koji su im pali na pamet, ali obe su I. da ne mogu sprečiti da Martona jednog dana ode na drugi svet. Motu se samo nadati da će to odložiti. Iako je izgubila vlastitu majku, Ejla •umirala srećnom što je imala Izu, isceliteljku Plemena, i Kreba mog-ura,
.....i njenog ognjišta, koji su je podigli. Nezija Mamutovka želela je da

IVoji i uvede u Lavlje logorište, iako je to već bio uradio Mamut iz Ognji-
......nnovaca. Džondalarova majka se od početka odnosila prema Ejli kao
i ona je bila njena majka Zelandonka. Bila je bliska i sa zelandonom, ali ¦I je više bila učiteljica i prijateljica.
Vuk je posmatrao devojčice, glave položene na prednje šape. Prime-i jlu kada je pošla ka njima, podigao glavu i zagledao se u nju, nagnav-I »vr ostale da to urade pošto im se nije odmah pridružila. Ejla shvati i'ihko izgubila u mislima da je zastala. Nastavila je ka njima. Kako je?" upitao je Džoharan kada se približila. „luš ne znamo. Stavile smo mu udlage na noge i ruku, ali ne znamo i |c unutra nešto slomljeno. Još diše, ali se nije probudio. Družbenica i •ai s njim", odvrati Ejla. „Zelandona smatra da treba da ostane s nji-
¦ .....islim da bi bilo dobro da joj neko odnese nešto za jelo. Možda
| podstaklo njegovu porodicu da iziđe i nešto pojede."
lit ču joj odneti hranu i pokušati da ih ubedim da dođu ovamo", re-INuleva listajući. Otišla je do naslaganih posuda za goste, uzela tanjir lonovače otcepljene od velike kljove mamuta i uglačane peščarom, i oda-i" koliko komada mesa planinskog jareta ispečenog na ražnju. Nisu Imali prilike da se tako počaste. Nekoliko lovaca iz Devete i okolnih ilišlo je u lov na kozoroga. Imali su sreće. Dodala je malo lisnatog
I i blago prokuvanih prolećnih stabljika čkalja i nekakvo korenje, a i \ e lo odnela do ulaza zelandoninog prebivališta i zagrebla po izlo-
koinadu sirove kože pored teške kožne zavese navučene preko ula-i I ala je trenutak pa ušla. Nedugo potom pojavila se s družbenicom

II oni puvređenog čoveka, dovela ih do glavnog ognjišta i dala im ta-'ii goste.
i u ba da se vratim", reče Ejla gledajući Džondalara.
„Matagan ti je u da iii večeras verovatno doći kasno?"
„Jeste, ja ću staviti Džonejlu u krevet", reče on, ustade i podiže di i« Zagrlio je ženu i dodirnuo njen obraz, dok ih je Ejla oboje grlila.
„Danas sam jahala Sivku", reče Džonejla. „Džondi me je izveo < je jahao Trkača. I Njiska je bila s nama, ali nju nije imao ko da jaše / što i ti nisi pošla, mama?"
„Volela bih da sam mogla, Bebo", reče Ejla, ponovo ih oboje zagrli ši. Nadenula je detetu nadimak od milja sličan onome kojim je do/Ivi povredenog lavića koga je davno bila našla, negovala, i potom podigla III la je to malo izmenjena plemenska reč za dete ili mališana. „Danas je ji dl čovek pao i povredio se. Zelandona pokušava da ga izleći, a ja joj poma/i ni
„Hoćeš li doći kada mu bude bolje?" pitala je Džonejla.
„Čim mu bude bolje, idemo na jahanje", reče Ejla, pomislivsi ukn mu bude bolje, a onda se okrenu ka Džondalaru. „Povedi i Vuka." li umi tila je da družbenica povredenog zabrinuto pogledava životinju. Svi su /im li za vuka i većina ga je i videla, makar iz daljine, ali nisu svi pokušali M sede i jedu blizu njega. Žena je popreko gledala i Ejlu, pogotovo od I ¦ je čula nadimak kojim se obraćala detetu. Čak i ovako izmenjena, rci i# zvučala čudno i nepoznato.
Pošto je Džondalar otišao s Džonejlom i Vukom, Ejla se vratila u i* landonino prebivalište. „Ima li poboljšanja kod Džakarala", upitala jc
„Koliko mogu da vidim nema", odvrati Ona koja je Prva.

Bilo |ii| drago što su dve žene izišle i može otvoreno da govori. „Ponekad ljudi veoin| dugo venu u ovom stanju. Ako nekome pođe za rukom da ih natera da u/nm malo vode i hrane, požive duže, u protivnom odu za nekoliko dana. U lak mi« slučajevima duh je izgleda zbunjen, nesiguran da li želi da napusti ovaj dok telo još diše, čak i kada je ostatak tela nepopravljivo oštećen. Poneka se probude, ali nisu u stanju da se pomere, ili neki njihov deo ne želi du «i pokrene ili ne zaceli kako treba. Biva i da se neki, čak i posle dugo vieniii< na, oporave od ovakvog pada, ali mnogo češće im to ne uspe."

„Da li mu je isticala tečnost iz nosa i ušiju?" upita Ejla.

„Od kada je ovde nije. Ima povredu na glavi, ali izgleda da nije dui ka, svega nekoliko površinskih ogrebotina. Međutim, polomio je grdne U sti i zato mislim da ima unutrašnje povrede. Noćas se neću odvajati od n|< §|

„Ostaću s tobom. Džondalar je odveo Džonejlu i Vuka. Družbenica u čoveka se ne oseća prijatno kad je Vuk tu", reče Ejla. „Mislila sam da . većina ljudi do sada već navikla na njega."

„Pretpostavljam da ona nije bila u prilici da se navikne na tvog vnl | Nije odavde. Ime joj je Amelana. Džakaralova majka mi je ispričala n|l hovu priču. Upoznao ju je na svom Putovanju na jug, udružio se tamu 1 njom i doveo je ovamo. Nisam čak sigurna ni da se rodila na teritoriji A landonaca ili negde u blizini. Granice nisu uvek jasno određene, (im >« da dobro govori jezik, mada sa onim južnjačkim pregibanjem glasa, sliiiirt Beladori, Kimeranovoj družbenici."

„Kakva šteta, došla je čak ovamo, a može se desiti da izgubi svog kit Ne znam šta bih radila da se nešto dogodilo

Džondalaru neposred-
i.....lom dolasku ovamo, pa čak i sada", reče Ejla, stresavši se na tu
ino
„()slala bi ovde i postala Zelandonka, što si i sada. Sama si kazala, ne-gdr da se vratiš. Sigurno se ne bi sama otputila nazad Mamutovcima,
..... koji su te usvojili, je li tako? Ovde nisi samo usvojena. Ovde pri-
11 si Zelandonka!"
I jlti je donekle iznenadila žestina kojom je Prva ovo izgovorila, ali
če bilo zadovoljstvo koje je osetila. Sada je znala da žele da osta-> 11111 ui. Ejla se nije vratila kući sutradan ujutro već rano prekosutra. |i upravo izlazilo, i ona zastade na trenutak da posmatra kako blista-' /arkija u jednoj tački, počinje da prožima nebo preko Reke. Kiša »lula, ali su se niski oblaci na obzorju nizali u jarkocrvenim i zlatnim novima. Kada se jarka svetlost podigla iznad stenja, Ejla je zakloni-llu bi videla obližnje stenje i uporedila mesto izlaska snažnog zračenja Miiin njegovog jučerašnjeg izlaska.
II koro će od nje tražiti da godinu dana beleži izlaske i zalaske sunca i <)stali zelandone su joj kazali da im je najteže padalo odricanje
i pogotovo kada treba posmatrati mesec, koji se ponekad pojavljuje milje usred dana, a ponekad usred noći. Sunce, razume se, uvek izlazi II i /.ulazi uveče, mada su neki dani duži od drugih. Ono se kreće pre-ii ii na predvidljiv način. Pola godine dani postaju sve duži, i ono sva-iliiini otputuje malo sevemije dok se usred leta ne zaustavi na nekoliko l.uki su dani najduži, i to je letnja dugodnevica. Zatim se polako i

svakog dana zalazi malo južnije. Dani postaju sve kraći, i u jednom im su dan i noć iste dužine. Tada sunce zalazi gotovo na samom za-i dok se ponovo ne umiri na nekoliko dana usred zime, to je zim-i' ili odnevica.

i 11 i t je porazgovarala sa Džakaralovom majkom i Amelanom, i malo

¦ upoznala s mladom ženom. Bar jedno im je bilo zajedničko: obe ll iiankinje koje su se udružile sa Zelandoncem. Amelana je bila vr-

iiIn i pomalo nepredvidljiva i hirovita, shvati Ejla. Takođe je bila tru-I i" • je patila od jutarnjih mučnina. Ejla je žalila što ne mogu mnogo III" 11 u za Džakarala, Amelane radi, a i njega radi. i i |In i zelandona su bdele nad njim, zbog sebe koliko i zbog njega. U lio ih je da vide kako će se stvari razvijati da bi naučile nešto više i|lmu sličnim njegovom. Uspele su da mu daju malo vode, ali progu-I ji lelleksno, i nekoliko puta se zagrcnuo kada su mu je sipale u usta.

UI ii da su se trudile, nije se probudio. Vreme koje su provele zajed-.....Iona je iskoristila da podučava Ejlu o metodama zelandonije. Raz-

i u o lekovima i lečenju, i izvele nekoliko obreda u nastojanju da 1 di pomoć Velike majke. Ejli su samo neki od njih bili poznati. Još

nisu uvele celu zajednicu u obrede ozdravljenja, koji bi onda bili iiiim'ijH složeniji i formalniji.

Razgovarale su i o predstojećem Putovanju, na koje je starija želela što pre da pođe sa svojom akolitkinjom. To dugo Putovanje pun jace celo leto. Postojalo je nekoliko svetih mesta na jugu i istoku koji Prva smatrala da treba da posete. Neće ići same. Sa njima će poći nc m Džondalar, već i Vilamar, Glavni trgovac, i dvojica njegovih pomagača Uni

matrale su ko bi još trebalo da pođe i setile se Džonokola. Nema surnjfl da će biti uzbudljivo putovati tako daleko da bi se videla nova mesia, fl Ejla je dobro znala da im neće biti lako, i bila je zahvalna što imapi i nje. Oni će olakšati put i njoj i Prvoj. Osim toga, zelandoni je prijali) .11 doveze na motkama u koje je upregnuta Njiska. To bi uvek izazvalo |hi metnju, a ona je volela da radi sve što skreće pažnju na zelandone i r.llflf značaj položaja Prve.
Po dolasku u prebivalište Ejla je htela Džondalaru da skuva jm mi čaj, ali je bila strašno umorna. Probdela je noć da bi zelandona mogla tlu «4 odmori, a ujutro ju je Prva poslala kući da se ispava. Bilo je toliko i da su svi još spavali, osim Vuka, koji ju je sačekao ispred ulaza. Osnicluiii la se kada ga je ugledala. Uvek bi se iznova zapanjila kada bi shvaiiki dl on zna da dolazi, ili kuda ide.
Kada je ušla, primetila je da Džonejla spava pored Džondalara n|. na mala vreća za spavanje bila je prostrta pored njihove, ali je volela ili se uvuče kod njih. Kada Ejle nije bilo, što se dešavalo sve češće, onu l«i došla kod njega. Ejla je htela da premesti Džonejlu na njeno mesto za ipn* vanje, ali se predomislila i odlučila da ih ne uznemirava. Ionako će uskom ustati. Otišla je do Džonejline vreće za spavanje, prethodno uzevši rezi i kože za spavanje iz skladišta, i preuredila malu postelju za sebe. Kadu •* Džondalar probudio i video Ejlu kako spava na Džonejlinom mestu, n.i||>i se osmehnuo, pa namrštio. Sigurno je bila mnogo umorna kad nije ilo-.l kod njega, a njemu je strašno nedostajala.
Džakaral je umro nekoliko dana kasnije, ne probudivši se u med u i
menu. Ejla ga je vratila u Sedmu pećinu na nosilima

postavljenim ni.......
ke. Njegova majka je želela da se obredi tamo obave i da bude salu uip tt u blizini kako bi njegov elan u poznatoj oblasti tražio put do drugog svein U obredu sahrane učestvovali su Ejla, Džondalar, zelandoni i još nekolll njih iz Devete i okolnih Pećina, i svi ljudi iz Medvedeg brda. Kastu p Amelana prišla zelandoni i Ejli i zamolila ih da porazgovaraju.
„Neko mi je kazao da uskoro polazite na put na jug. Da li je lo 11 čno?" upitala ih je.
„Jeste", potvrdila je zelandona pitajući se šta li Amelana želi. Mi III je da zna i već je razmišljala kako da se postavi.
„Da li biste me povele sa sobom? Hoću kući", rekla je mlada h u| očiju punih suza.
„Ali ovo je tvoj dom, zar ne?" primetila je Prva. „Ne želim da ostanem ovde!", povikala je Amelana. „Nisam znala da tiual želeo da se preseli u Novi dom i živi na Medvedem brdu. Ne Im mi se. Tamo nema ničega. Sve mora da se napravi ili sagradi, ni i'i. lavalište još nije gotovo. Nemaju čak ni zelandonu. Trudna sam i li u bih pešice da odem do neke druge Pećine da se porodim. Više ne-| ni l >žakarala. Rekla sam mu da se ne penje na Visoku stenu." „lcsi li razgovarala s Džakaralovom majkom? Sigurna sam da možeš i Hir . u Sedmoj pećini."
„Ne želim da ostanem u Sedmoj pećini. Ne znam tamošnje ljude, a ml njih nisu bili baš fini prema meni zato što dolazim s juga, iako
¦ landonka."
„Mogla bi da pređeš u Drugu pećinu. Beladora je sa juga", reče Prva. i' Rte sa juga, ali istočnije, i ona je vođina družbenica. Zapravo je ne

¦ m Samo hoću da idem kući. Želim tamo da rodim svoju bebu. Ne-¦ iti majka", reče Amelana i poče da jeca.
i oliko si odmakla?" upitala ju je zelandona.
Prestala sam da krvarim pre više od tri meseca", odvrati ona šmrcalo si sigurna da želiš da pođeš, povešćemo te", kazala je zelandona. Ml.ula žena joj se osmehnu kroz suze. „Hvala ti! Oh, hvala ti."
naš li gde se nalazi tvoja Pećina?" Na centralnoj uzvisini, malo istočnije, blizu Južnog mora." Mu/da nećemo ići pravo donde. Moramo usput da zastanemo na ne-||li uma."
Nemam ništa protiv", reče Amelana, pa bojažljivo dodade: „Samo lili In tla stignem kući pre nego što se beba rodi."
Mislim da je to izvodljivo", reče Ona koja je Prva.
i 10 je Amelana otišla, zelandona poče da mrmlja sebi u bradu. „Zgo-......u navrati u tvoju Pećinu i ti pomisliš da bi bilo baš romantično
njim i osnovati dom na nekom drugom mestu. Uopšte ne sumnjam i'l hujala majku, kao što je malopre mene, da je pusti da se udruži da /ivi s njim u njegovom domu. Ali kada stigneš, otkriješ da se ne bu|e mnogo od starog, samo što ovde nikog ne poznaješ. Onda tvoj illjlvi novi družbenik odluči da se pridruži skupini koja želi da osnu-
ii I'i i inu. Od tebe očekuju da budeš oduševljena što ćeš imati svoj i i" šio su i oni, zaboravljajući da su samo prešli na drugu stranu br-
ii među ljudima koje poznaju. Miu'lana je potpuna strankinja, govori malo drugačije i verovatno je 11 il.i bude mažena. Ne poznaje dobro ovdašnje običaje i ne zna šta ni nje očekuje. Nije joj potrebno još i dodatno uzbuđenje oko iz-liovog doma, ona se upravo preselila u novi dom. Njoj je potrebno im 11 i upozna nove ljude. Ali njen družbenik, koji

je već pokazao
Kada su konačno stigli, Ejla primeti podosta nepoznatih ljudi 1/ m padnijih pećina. Oni su nešto duže zevali u nju, njena tri konja i vnkii, I da ne pominjemo motke za vuču u koje su bili upregnuti konji i I'mi m sedištu. Mnogi su bili razočarani kada su čuli da Prva i njena akoliikiiijj sa svojim neobičnim životinjama neće dugo ostati. Ejla pomisli da hl ¦ volela da ostane i upozna bar neke od Zelandonaca koje do tada ni jt- mph ali se isto tako radovala letnjem Putovanju koje je Prva smislila.
Džonokol je odlučio da im se pridruži. On nikada nije bio na dn donijerskom obilasku, delimično i zato što u početku zapravo nije 11.1111* ravao da postane punopravni zelandoni. On je samo želeo da slika, ah ga nije pritiskala. Pošto je video prelepe bele zidove nove svete po m> i počeo ozbiljno da razmišlja o zelandoniji, preselio se u Devetnaestu pii'l nu, najbližu tom novom svetom mestu. Njegova tamošnja zelandona hil.i suviše stara i slaba za duža Putovanja, iako joj je um ostao bistar tlu »a mog kraja. Od tada je čuo neverovatne stvari o oslikanim pećinama 1111) (¦» gu i nije želeo da propusti ovu priliku da ih vidi. Druga mu se možda im'« ukazati. Ejli je bilo drago. On je bio dobrodošao od početka, a iikmm da bude i dobro društvo.
Na Saboru su ostali samo četiri dana, ali su yi>u< vo svi došli da ih isprate. Skupina putnika koja je po veličini dostigla I ,il malu pećinu, predstavljala je prizor i po kada je krenula, i zbog život ml*, a i zbog opreme. Pored onih koji su naumili zajedno da pođu na ova| dujia čki put bilo je i drugih. Pridružilo im se i nekoliko ljudi iz Pećina na i| du, koji nisu poznavali Ejlu. Oni su nameravali kasnije da nastave u dm pravcu. Bilo je i ljudi iz okolnih Pećina, uglavnom iz

Jedanaeste, a nu njima se našla i Kareja, njihova predvodnica.
Prva je želela da putuje na jug uz Reku sve dok se ne ulije u Vrliki reku. Tamo će morati da pređu ovu veću reku, dublju, širu i bržu od 1
kao što joj je i ime govorilo. Mogli su da odu do Gaza i pređu reku koji.....
je bila poznata na širem i plićem delu, skačući s kamena na kamen, a nm su i da je pregaze. Voda je tu ponekad dopirala i do struka, u zavisni od godišnjeg doba, ali Veliku reku nikada ne bi uspeli da pređu na taj nm 111 Da bi resili taj problem, Prva i Vilamar obratili su se Kareji i nekim pripadni cima Jedanaeste, koja je bila poznata po pravljenju splavova za prevo/ pnl nika i njihovog prtljaga niz Reku do ušća, a zatim i preko šire Veliki- n 1
Najpre su se zaputili nazad ka Devetoj pećini. Pošto se skupina | stojala samo od odraslih - osim Džonejle - i konja, kretali su se mitu brže nego kada bi se cela Pećina nekuda zaputila. Većina putnika bi lit 1
mlada i zdrava, i mada je Prva bila krupna žena - upravo zahvaljujući >.....
upečatljivom stasu delovala je zapovednički - bila je snažna i skoro svi vrt me je hodala. Kada bi se umorila i shvatila da više ne može da drži kut il mogla je da se vozi na svom sedištu, što ni po čemu nije umanjivalo ii|< >. autoritet i dostojanstveno držanje. Uostalom, niko osim nje nikada nije na sedište pričvršćeno za motke za vuču u koje je bio upregnut Ejlin konj
i • večeri, pošto su se ulogorili, Prva i Glavni trgovac otpočeše pre-.1 Karejom, predvodnicom Jedanaeste pećine, i još nekima koji su || koriste splavove i bili u stanju da

procene koliko splavova će bi-Iimo putnicima u narednoj etapi Putovanja. Na kraju je još preostati' dogovore o pojedinostima razmene dobara i usluga u zamenu za bje splavova. To nije bio privatni razgovor, i Zelandonci koje nisu ¦li ni oni iz Devete ni oni iz Jedanaeste pećine pokazali su veliko Bilje. Nekoliko njih čak je pitalo da li bi se splavovi mogli koristiti | ulovanje Velikom rekom na zapad do Velikih voda Zapada. Razume ||n Ih mogli, bar u nekim godišnjim dobima; problem je predstavljao po-

Bireja iz Jedanaeste pećine tražila je od Džondalara i Devete pećine llllgu za upravljanje splavovima. Vodila je pregovore s Prvom, ali Hll šio i Džoharan nije prisutan. Nezahvalno je davati obećanja nasle-Ul.i neće biti voljni da ispune ono što bi u budućnosti mogli tražiti

Hjili

Mislim da nemam prava da se obavezujem u ime Devete pećine", |Vln je Džondalar. „Ja nisam vođa. Možda Vilamar ili zelandona mogu !. ni.ide."

Kure ja je sačekala pravi trenutak u pregovorima da zatraži određenu II od Džondalara u ime nekog iz svoje Pećine. „Ali možeš lično da h 1 ežeš, Džondalare", reče ona. „Jedna mlada žena koju poznajem veo-uliri .iva kao obrađivačica kremena. Ako je uzmeš za šegrtkinju, smatra-ilii |c ova stvar sređena." /clandona ga je posmatrala, pitajući se kako će odgovoriti. Znala je u mnogi od njega tražili da podučava mlade, ali je on bio veoma iz-Iji v Već je imao trojicu šegrta i nije mogao da primi sve koji su ga pi-I l|mk, ovo je bio donijerski obilazak njegove družbenice i niko ne bi MG da mu zameri ako bi nečim doprineo da joj olakša.

I irvojka? Sumnjam da žena može da postane obučeni klesar kreme-. pri meti neki čovek iz jedne od zapadnih Pećina, koji

je pošao s njima i i Injeg sabora. „Svojevremeno sam učio da obrađujem kremen. Za izli ilnhrog alata potrebni su i snaga i preciznost. Svima nam je poznato iki ugled Džondalar uživa kao tesač kremena, zašto bi traćio vreme na .....levojku?"
I 11 u je ovaj razgovor prilično zainteresovao. Uopšte se nije slagala Mili Oovekom. Iz iskustva je znala da žene mogu da obrađuju kremen lako dobro kao i muškarci, ali ako Džondalar uzme ženu za šegrtkinju, 11 ona boraviti? Ne bi mogao da je smesti s mladićima šegrtima, po-
|..... vreme mesečnog krvarenja. Iako Zelandonci nisu bili strogi kao Ple-
Jljc /.ene ne smeju ni da pogledaju muškarca u to vreme, svakoj ženi u bna je privatnost. To je značilo da bi morala da živi s njima u njiho-¦ i prebivalištu, ili bi morali da smisle nešto drugo.
Džondalaru su očigledno iste misli prolazile kroz glavu.
„Nisam m ran da bismo mogli da primimo mladu ženu, Kareja", reče on.
„Hoćeš da kažeš da žena ne može da nauči da obraduje kivnim upita Kareja. „Žene sve vreme prave oruđe. Žena sigurno neće trčali klesara svaki put kada slomi neku alatku dok straže kožu ili čereči ln nu. Ona je popravi ili sama napravi novu."
Kareja je delovala smireno, ali Prva je znala da se jedva suzdržavf I ne plane. Od samog početka htela je da skreše onom čoveku da pri< .1 1 posti, ali nije to uradila, jer joj se učinilo da se Džondalar slaže s n|l Zelandona je sa zanimanjem pratila razgovor.
„Oh, znam ja da žene prave alatke za vlastitu upotrebu, strugalicc 1 ml ževe, ali da li žena može da napravi oruđe za lov? Vrh koplja i strclii • im raju da lete pravo, u protivnom

se promaši ulov", reče čovek. „Uo|>.i, m krivim tesača kremena što ne želi da uzme ženu za šegrtkinju."
Kareja planu. „Džondalare! Da li je on u pravu? Da li i ti sniaii žena ne može da nauči da obrađuje kremen kao i svaki muškarac?"
„To nema nikakve veze s tim", reče Džondalar. „Svakako da žene U gu da obraduju kremen. Džoplaja nije ništa lošija od mene. Stalno strm -nadmetali, dok sam bio mlađi nikada joj to ne bih priznao, ali sada ni ¦ oklevao da kažem da je u ponečemu čak bolja od mene. Samo ne znam yM bi ta mlada žena mogla da se smesti. Ne mogu da je stavim s trojicom I grta koje već imam. Oni su muškarci, a ženi je potrebna privatnost. Mogli bi da živi sa nama, ali šegrtu je potrebno mesto za alat, uzorke, a ki Imuni kremena su veoma oštre. Ejla se iznervira ako mi se neki zakači za odem ja ga unesem u prebivalište. Ne želi ih ni blizu Džonejle, i ja zbog lof,i m mogu da je krivim. Ako primim tu tvoju mladu ženu, moraćemo da s,i|'in dimo dodatak prebivalištu šegrta, ili posebno prebivalište za nju."
Kareja se istog časa smirila. Njegova tvrdnja da je mladoj ženi 1 li danaeste potrebna privatnost bila je sasvim na mestu. Trebalo je da zini >l« Džondalar ne deli besmisleno mišljenje čoveka sa zapada, jer je za diuJ benicu izabrao Ejlu, koja je bila i odličan lovac i zelandonina akotiikm|ii Konačno, Džondalarova majka je bila predvodnica. Ali u pravu je, ra/.mi'.l|ii la je visoka mršava žena.
„Mislim da bi odvojeno prebivalište bilo bolje", reče Kareja. „.Icili naesta pećina će ti pomoći da ga sagradiš. Još bolje, ako mi kažeš gđe liš da bude podignuto, mi možemo da ga sagradimo dok ste na Putu
„Stani malo!" reče Džondalar razrogačivši oči od

iznenađenja, svi 1 m da je Kareja u trenutku preuzela stvar u svoje ruke. Zelandona se nepili metno osmehnula i pogledala Ejlu, koja je s mukom takođe potiskivan osmeh.
„Nisam pristao da je uzmem. Uvek isprobam buduće šegrte. Cak 11I ne znam ko je ona."
„Poznaješ je. To je Norava. Videla sam te da si radio s njom pio |i leta", reče Kareja.
D/ondalar se opusti i razvuče usta u osmeh. „Da, poznajem je. Mi-
«ln bi mogla postati odlična klesarka kremena. Prošle godine je u lovu Uni polomila nekoliko vrhova. Upravo ih je popravljala kada sam na-
/ustao sam da vidim kako radi, a ona me je zamolila za pomoć. Poka-«11111 joj neke stvari i ona je istog časa shvatila. Brzo uči i ima spretne 11 redu, ako se pobrineš za njeno prebivalište, Kareja, uzeću Noravu
Cilkinju."

19

VVćina ljudi iz obližnjih Pećina koji nisu otišli na letnji sabor doče-|e putnike u Devetoj pećini. Motrili su na njihov dolazak i poslali I usedima kada su ih ugledali. Čekao ih je spremljen obrok. Lovci U i« li da ulove megalocerosa s baršunastim pljosnatim rogovima u koje ¦ doticala krv. Upravo taj dotok krvi omogućavao im je da narastu iiuslvcni i ogromni svake godine.
Kod odraslih mužjaka dužina rogova mogla je da dostigne tri i po .1 širina svakog i do metar, pa i više. Parošci koji su štrcali često su
..... i upotrebljavani za razne stvari. Na kraju bi ostao veliki ulubljen
u obliku dlana, od čvrstog keratina sličnog kosti, koji je

predstavljao u.i korisnu višenamensku alatku.
Upotrebljavali su ga kao poslužavnik, ip Ih mu zaoštrili ivicu mogao je da posluži kao lopata za zahvatanje "r materijala, na primer pepela iz ognjišta, ili peska na ivici reke, ili i < »blikovan na poseban način, mogao je takođe uspešno da se koristi Veslo ili kormilo za upravljanje splavovima.
Ogromni jelen obezbe-m i meso za doček gladnih putnika, za pripadnike Devete pećine i nji-
komšije, i još ga je ostalo.
Narednog jutra oni koji će putovati s Prvom pokupili su svoje stvari, I malo mesa megalocerosa za Put i prevalili kratko odstojanje do Pre-Prcgazili su Reku do drvenog doka ispred skloništa poznatog kao .....a reci, Jedanaeste pećine Zelandonaca. Vezane za dok zatekoše ne-
0 plavova od malih oguljenih stabala povezanih zajedno, jednostavne ih konstrukcije koje su plutale na vodi. Neke od njih trenutno su po-l|nli. u ostali su bili spremni za upotrebu. Jedan je tek bio u izgradnji.
I..... poredani na obali razjasnili su putnicima kako se to radi. Najpre bi
ptiinvnali deblji krajevi malog drveća s krmene strane, dok su tanji, gor-i' ¦ 111¦ vi debala spajani u neku vrstu pramca. Konji su na motkama za vuču dovukli najveći deo opreme putnika li ¦ lui.icste pećine, ali sada je sve trebalo premestiti na splavove i pri-
ii Srećom, zelandona je dobro znala da na put ne treba nositi mnogo
1 I'oneli su samo ono što su mogli sami da nose. Jedini dodatni teret
bile su motke i spojnice za njih. Samo su se Ejla i Džondalar oslanjali i konje i motke za vuču, ostali su bili navikli da nose

svoje stvari.
Utovarom stvari na splavove rukovodili su ljudi iz Jedanaeste pei im koji će i upravljati njima dok budu plovili nizvodno. Splavovima je vi 14 teško krmaniti ako nisu uravnoteženi kako treba. Džondalar i Ejla poim^H su da se utovare dugačke motke za vuču na splav predvodnik na kome •« ploviti Prva, Vilamar i Džonokol. Teže motke za vuču, one sa sedišteni, nm rale su da budu rastavljene i natovarene na drugi splav, i na kome će pfl viti Amelana i dvojica mladih Vilamarovih šegrta, Tivonan i Palidai
Ejla i Džondalar, sa Džonejlom razume se, jahaće na konjima i obalu, tamo gde obale ima, ili će gaziti kroz vodu ili plivati, a po puti* bi će odjahati dublje u kopno. Kareja im je preporučila da deo reke Iu>|i4 brzacima zaobidu u širokom luku. Na tom potezu reka protiče i/mnll visokih stena i prilično je nezgodna. Takođe je pomenula da svi koji im da bi ih taj težak prolaz mogao uplašiti slobodno krenu utrtom stazom iit kopnu. Pre nekoliko godina na tom su mestu izgubili splav, a nekoliki ljudi je povređeno. Srećom, niko nije stradao. Dok su čekali, iz stenoviiii| skloništa koje se nalazilo dosta visoko i bilo prilično udaljeno od i\n« vode sišla je jedna žena i otišla da porazgovara s Prvom. Zelela je da i« celiteljka pogleda njenu kćerku, koju je strašno boleo zub. Ejla je zamolili Džondalara da pripazi na Džonejlu i pošla s Prvom i tom ženom ka i ništu u visinama. Bilo je manje od skloništa Devete pećine, kao uosialnil i većina skloništa. Ljudi koji su u njemu boravili postarali su se da luni* prijatno za život. Žena ih je odvela u malo boravište ispod nadstivsnu« Mlada žena, koja je možda mogla da nabroji šesnaest godina, bacakala i prevrtala na vreći za spavanje, obilato se znojeći. Jedan obraz joj ji- Ittf crven i

gadno naduven. Očigledno je imala strašnu zubobolju.
„Već sam se sretala sa zuboboljom", reče Ejla mladoj ženi, si li se kako je pomogla Izi da izvadi Krebu zub. „Da li bi mi dozvolila da |»h| gledam?"
Mlada žena sede, odmahnu glavom i nerazgovetno promrmlja: Zatim ustade, ode do Prve i dodirnu šakom obraz. „Samo zaustavi liol'f
„Naša zelandona nam je dala nešto protiv bolova pre nego što |. 1 šla, ali sada joj je mnogo gore, i lek joj više mnogo ne pomaže", reče in.ui I
Ejla je posmatrala zelandonu. Krupna žena se namrštila i zavri. 11
vom. „Daću joj nešto veoma jako da je uspava", reče Prva devojčiin>| .....
ci. „Takođe ću ti ostaviti malo tog leka za kasnije."
„Hvala ti. Mnogo ti hvala", reče majka.
Dok su se Ejla i zelandona vraćale do vode, Ejla se okrenula ka \\ joj mentorki i upitno se zagledala u nju. „Ti znaš zašto je boli zub 1
„Zubi je muče od kada su počeli da niču. Ima ih suviše, dvo iiul niz", reče Prva, pa kada primeti upitni izraz na Ejlinom licu, objasni „Za svako mesto predviđeno za jedan zub istovremeno se nadmo n >\ ¦
, i na kraju oba nakrivo izrastu, praveći gužvu. Imala je strašne prob-. nicanjem zuba kao beba, a i kasnije kada su počeli da joj niču /.ubi. Posle toga je neko vreme bila mirna, i zubi je nisu boleli neko-todina, a onda su počeli da joj niču oni skroz pozadi i strašne zubo-sn ponovo počele."
Zar neki zubi ne bi mogli da se izvade?" upitala je Ejla.
„/elandona iz Jedanaeste je probala, ali izrasli su toliko gusto da ni-nije mogla da izvadi. Devojka je i sama pokušala pre

nekoliko mese-
I ledino je uspela nekoliko da polomi. Od tada joj se zubobolja samo pogoršala. Mislim da je nastalo gnojenje i upala, ali nikome ne dozvo-
d.i pogleda. Nisam sigurna da će joj usta ikada zaceliti. Verovatno Ilirci i od tih zuba. Možda bi joj trebalo dati previše leka za bol i pu-i1 da mimo ode na drugi svet", reče Prva. „O tome treba da odluče ona ii.i majka."
„Ali tako je mlada, i čini mi se da je jaka i zdrava", reče Ejla.
Jeste, i prava je sramota što toliko pati, ali plašim se da to neće pređi >k je Majka ne uzme", reče donijera, „ako nikome ne dozvoli da joj iKiie."
Kuda su se vratile do Reke, splavovi su bili gotovo natovareni. Sesto-lllika nameravalo je da se spusti niz reku na dva splava koji će pored u nositi i motke za vuču i opremu za njih. Ejla i Džondalar će svoje nosili u ramovima za leda i jahati. Vuk će se već sasvim dobro i sam K.neja im je kazala da su nameravali da podu sa tri splava, ali tre-nisii imali dovoljno ljudi koji bi njima upravljali. Da ne bi slali po i Čekali da oni stignu, zaključili su da će i dva splava biti dovoljna.
ii nisu kretali na tako dugačak put, koji može biti i opasan, samo s illl .plavom.
/,ii kretanje uzvodno koristili su jednu ili dve dugačke motke koji-II i odgurivali o dno reke, a nizvodno je plutajuće plovilo nosila stru-hiSlo su nameravali da idu nizvodno, reka će im olakšati posao. Kada i mi kojim je splav pričvršćen za dok bude odvezan, splavove će po-liuja. Motku su u tom slučaju koristili uglavnom za upravljanje i iz-inje stena koje štrče iz vode. Za upravljanje splavom koristili su još ¦ "i'

megalocerosa s koga su uklonjeni parošci i čiji je središnji deo ihllkovan u kormilo i pričvršćen za dršku pobodenu u središnji deo kr-(niko bi mogla da se okreće ulevo ili udesno radi promené pravca. Imali 11 1 '• ka vesla, napravljena od središnjih delova rogova losa ili mega-i pričvršćenih za motke kojima su splav odgurivali ili manevrisali l 'i l>i se nespretno plovilo održalo na kursu bili su potrebni veli-iin.i i iskustvo, i obično je troje ljudi složno radilo na tome. i ii i je Njiski, Trkaču i Sivki prebacila kože za jahanje preko 1 i kobili stavila je i oglav. Džonejlu je zasad ipak stavila ispr i u Hue dovoljno prilika da Džonejla jaše sama kad ne but
da ulaze u reku i izlaze iz nje. Čim se prvi splav odgurnuo od doka. I |U se osvrnula da potraži Vuka, i pozvala ga zviždukom. Dojurio je sav u buđen. Znao je da se nešto dešava. Ejla i Džondalar uvedoše konje u u I u Kada su stigli do najdubljeg dela, negde na sredini, konji zaplivaše, d> deći izvesno vreme splavove, pa potom iziđoše na suprotnu obalu. Splavovi su dosta brzo grabili ka jugu, a konji su uglavnom navali da drže korak dok su plivali iza njih i dok je bilo tla pored rekc i da je reka zašla među visoke stene, vratili su se u reku i pustili konji- il* plivaju u dubokoj brzoj vodi. Drugi splav je usporavao pomoću vesla il.i IH ga konji sustigli. Kada su konačno uspeli, Senora, žena koja je upravl|.iU kormilom prvog splava, doviknu im: „Odmah posle naredne okuke n.il i se niska obala. Tamo bi trebalo da iziđete i zaobiđete naredni klanai I sle te okuke uletećemo u brzake. Dosta je gadno, mislim da nije be/htl no ni za vas ni za konje da ostanete u vodi."
„A šta je s vama i ljudima na splavu? Hoćete li vi biti bezbolni doviknuo je Džondalar.
„Mi smo ovuda već prolazili", reče žena. „Ima nas troje,

jedan koil sti motku, drugi veslo, a ja krmanim, ne bi trebalo da bude nevolja "
Džondalar je usmeno Trkača ulevo da bi lakše izišao na obalu i stignu do dotičnog mesta. Za ular je vodio Sivku. Ejla ga je sledila cm m držeći Džonejlu. Vuk je plivao iza njih. Amelana i dvojica Vilamarovih šegrta, Tivonan i Palidar, bili mi drugom splavu, onom koji im je bio bliži. Amelana je izgledala /.abini ta, ali nije pokazivala nameru da napusti splav i pešači. Dvojica muškuiM ca obigravali su oko nje. Lepuškasta mlada žena uvek je privlačila inlmb muškarce, posebno kada je trudna. Splav na kome su bili zelandona, I Um nokol i Vilamar bio je predaleko i oni nisu mogli da čuju Džondalaia l<<n je zapravo bio zabrinut za njih. Ako je Prva odlučila da ne siđe sa spi ¦ verovatno misli da je bezbedno. Ljudi na splavovima posmatrali su konje kako izlaze iz reku I životinja i sa ljudi cedila se voda. Dok je posmatrala konje s ljudima nt leđima kako se muče da se iskobeljaju iz vode i popnu na obalu n landona više nije bila sigurna da li je njena odluka da ostane na plailim od debala povezanih kožnim kaiševima, tetivama i konopcima bila ispi i na. Odjednom je poželela da oseti čvrsto tle pod nogama. Iako je vo niitM je bila u prilici da se vozi uzvodno na splavu koji ljudi odguraju poiiiin'ijj motki, i nizvodno po mirnijim vodama, dosad nikada nije odlučila da Velike reke stigne preko bele vode, ali nije mogla da prizna da sr pl.i«i jer su Džonokol, a naročito Vilamar, bili krajnje opušteni. Onda su i<l ni % na reci i stena duž nje zaklonili poslednje mesto gde je mogla da p. 1 gne iz uskovitlane vode. Zagledala se ispred sebe i mahnito potražila hu'h od užeta pričvršćene za kaiševe i konopce kojima su balvani bili povc/iiHlJ Pokazali su joj ih kada se ukrcala na splav. Sedela je na debelom kn n

kii. U kožu je bio utrljan loj da bi što manje propuštala vodu, ali ka-|ilovite splavom neminovno je da se dobro nakvasite. Keka ispred njih pretvorila se u pobesnelu masu zapenušane bele lr koja se probijala između balvana, prelivala sa strane i zapljuskivala ih ¦ du Primetila je da huk vode postaje sve jači dok ih je moćna struja no-I i/među stena što su se visoko uzdizale na obema obalama brze reke. du su se našli usred vrtloga. Voda je zapljuskivala stenje i gromade ko-|U velika hladnoća, strašni vetrovi i uzburkana voda odvojili od litica i rtii.i, i obilazila oko njih.
Prednji deo splava uronio je u uskovitlanu, brzu, belu vodu, a Prva ¦držala dah jer joj je hladna voda zapljusnula lice. Kada nije bilo oluja i kada pritoke ne bi doprinele povećanju ko-iii- vode u Reci, vodostaj je uglavnom ostajao isti, ali su promené u im reke i matici menjale tok. Na mestu prelaza, gde je reka bila šira i Hujala plića, voda se lagano mreškala i penila oko stenja u sredini bu-. 111 kada bi se kameni zidovi sa strane primakli jedni drugima i korito postalo strmije, ista količina vode zatvorena na užem prostoru poku-hi mnogo silovitije. Ta sila je ponela sa sobom i splav od balvana, đona je bila uplašena, ali i uzbuđena. Dok je gledala splavare iz Je-sle pećine kako vesto upravljaju splavom koji je Reka velikom brzi-uosila ka donjem toku, sve se više divila njihovoj stručnosti i umeću. ¦ i koji je baratao motkom odgurivao ih je od gromada što su iskrsa-nMed reke, i nije dozvoljavao da splav naleti na litice koje su se uz-le sa strane. Veslač je povremeno radio isto, a kada na vidiku nije nikakvih prepreka pomagao je ženi koja je vodila računa o kormilu u •vođenju nezgrapnog plovila kroz maticu. Morali su da rade zajedno, a iii/inišljaju svako za sebe. Zavili su za okuku i splav je odjednom uspo-lnko je reka istom brzinom

proticala oko njih. Na ovom potezu reke dno i greblo je po glatkoj čvrstoj steni koja se strmo spuštala tik ispod Mine vode. Ovo će biti najteži deo za savlađivanje pri povratku, jer će tuti da odguruju splav uz plitko, strmo rečno korito. Ponekad bi izneli |V li« obalu i zaobišli taj deo. Kada su sišli sa stene, sjurili su se niz ma-lidupad sa strane i završili na stepeniku u steni sleva. Parazitska stru-'li nije puštala dalje. Plutali su, ali nisu mogli da nastave nizvodno. < >vo nam se već vrlo dugo nije dogodilo, mada nije ništa neuobiča-primeti žena za kormilom. Senora je kormilo držala iznad vode još I 1,1 n su zavili za okuku. „Moramo da se odgurnemo od zida, ali ponekad Rlji nimalo lako. Ništa lakše nije ni otplivati odavde. Ako sada siđete i ! i .i, voda bi mogla da vas ščepa i povuče u dubinu. Moramo da se iz-iii iz ovog vrtloga. Uskoro će stići i drugi splav. Oni bi mogli da nam ¦Ml, ali bi isto tako mogli da nalete na nas i završe u vrtlogu." BOVek s motkom zaglavio je stopala u pukotine između balvana da bi klizao i odgurnuo se motkom o stenu, upirući se da pomeri splav.
Onaj sa veslom takodc je pokušavao da pomogne da se odgurnu o i\ iako su drške vesla bile kraće i slabije. Mogle su da se saviju ili polomi' i spoju između proširenog dela od roga jelena i drvene drške.
„Mislim da će vam biti potrebna još koja motka", reče Vilama] I putivši se ka čoveku s motkom noseći jednu Ejlinu dugačku motku za I ču. Džonokol ga je sledio s drugom. Iako su sada trojica pokušavala <l< odgurnu splav od stene, to nije išlo tako lako. Dobro su se namučili nisu uspeli da se izvuku iz zamke vrtloga i vrate u rečnu struju. Pošlo I ponovo slobodno zaplutali, čovek s motkom ih odvede do jedne i/lm,, 1» stene. I čovek koji je veslao i žena koja je

kormilarila pomogoše inu <* zadrži splav na tom mestu.
„Sačekaćemo ovde da vidimo kako će pi drugi splav", reče on. „Ovog puta je mnogo gadnije nego inače."
„Odlična ideja", reče Vilamar. „Na tom splavu imam dvojicu iiil.nUH trgovaca koje ne bih da izgubim."
U tom trenutku je i drugi splav zavio za okuku gde ga je ns|......
stenovito korito ispod same površine vode, ali njih je struja odbacik.....11*1
dalje od zida tako da su uspeli da izbegnu vrtlog. Čim su videli tlu |* drugi splav prošao, i prvi ponovo zaplovi. Pred njima je bilo još dostii n> burkane vode. Splav iza njih je na jednom mestu naleteo na stenu kopi p štrcala iz vode i počeo da se vrti, ali su uspeli da se izvuku.
Zelandona se ponovo prihvatila ručki od konopaca, jer je osmi jedan brz talas podiže splav, koji je zatim uronio u bujicu. Odmali pn>.l toga Reka se iznenada smirila i na levoj obali pojavilo se lepo malo pit čano žalo i neka vrsta malog doka. Splav se uputio ka njemu. Kada u približili, jedan veslač nabacio je omču na kraju konopca pričvršćeno)! n splav oko motke čvrsto ukopane u tle u plićaku. Drugi veslač bacio i jedan konopac i oni udruženim snagama privukoše splav do malog dol i ¦ obali.
„Ovde ćemo sići sa splava i sačekati ostale. Uostalom, potrčiui. je odmor", reče čovek koji je upravljao motkom.
„U pravu si, svima nam je potreban odmor", složila se Prva Drugi splav se pojavio u trenutku kada su se putnici s prvog iski li. Ljudi s prvog splava pomogoše da se i drugi veže za mali dok. hnmil s njega takođe vrlo rado siđoše da se odmore. Malo kasnije, Ejla i 11 dalar i njihova menažerija zavise oko stene pored koje su splavovi npin vo bili prošli.

Vrtlog koji je usporio splavove omogućio je konjima da ili stignu. Uzbuđeno su se pozdravili, srećni što je sve dobro prošlo.
Čovek iz Jedanaeste zapali vatru u jami očigledno korišćenoj i im je. Kamenje koje je Reka uglačala i zaoblila sakupljeno je i nagomilanu u blizini potoka da se osuši. Suvo kamenje se brže grejalo kada se sin vatru i nije bilo tako opasno. Zbog vlage zarobljene u kamenju ono m da se rasprsne kada se spusti u vatru. Zahvatili su vodu iz Reke i sipah u dve činije za kuvanje i kutiju sa usecima. Toplo kamenje je spušl.....
I ona proključa i iz činije se podiže oblak pare. Dodatno kamenje i |lo je vodu do temperature potrebne za kuvanje. \ mirnim putevima putovalo se mnogo brže, ali dok su na Reci neće nspul da skupljaju hranu i moraće da se snalaze sa onim što su po-i ' 'no lišće za čaj završilo je u kutiji sa usecima, sušeno meso, koje i ili u vodu zagrejanu u jednoj činiji, daće uz sušeno povrće i malo n|i|' pečenja od megalocerosa odličan ukus supi. U drugu činiju sta-lufieno voće i prelili ga vrelom vodom da omekša. Ručali su na bridi bi se što pre vratili na splavove i okončali putovanje pre nego što ttiiiknc.
Nli i su se više približavali ušću Reke to su brojnije bile pritoke koje ipiinosile njenoj veličini i žestini, ali voda više ni na jednom mestu lula onoliko uskovitlana kao kad su prolazili kroz brzake bele vode. uli mi se niz levu obalu ka jugu dok nisu ugledali Veliku reku. Kada "llii Keke kod ušća proširila, splavari iz Jedanaeste pećine usmerili su M ka sredini vodenog toka i nastavili da plove sredinom matice dok i|n nije odnela u Veliku reku. Sukobljene struje dve reke stvorile su greben od peska i šljunka, koji je takođe mogao da im ugrozi vo-l'l.ivuvima dok su prelazili preko njega.

Onda su se odjednom našli i(|o većoj reci, čije su ih snažne struje ponele prema Velikim voda-' lil motke sad više nije bilo koristi. Čovek koji ju je koristio uzeo je slo privezano uz ivicu. Sada je zadatak dvojice muškaraca s ve-uil rogova megalocerosa i Senore, žene koja je upravljala kormilom, 11 Ih prcvezu preko brze reke. Senora je povukla kormilo do kraja i ni.i splav ka naspramnoj obali, dok su se veslači trudili da upravlja-ipnim plovilom. Drugi splav ih je sledio. Konji i vuk preplivali su olovo pravo i nastavili niz obalu, držeći na oku splav koji se pod Mlin iiglom približavao kopnu. Dok su jahali nizvodno, Džondalar se H lunu na licu prisećao čamaca koje su koristili Saramudonci koji ži-Mi'd Velike majke reke. Tamo je ta dugačka i značajna reka već pri-llioka i brza, ali čamci koje koriste Saramudonci naprosto lete po vodi. mi i iimcima može da upravlja samo jedan čovek pomoću dvostrukog l i/iindalar je bio naučio da ga koristi, mada je učeći doživeo jednu ne/gode. Veliki čamci mogli su da posluže za prevoz dobara i lju-ll|lli |e pokretalo više veslača, tako da su imali znatno bolju kontrolu. ' Ijno je i o tome kako su pravili te čamce. Uzeli bi veliki balvan, ili i'a vrelim ugljevljem i kamenim noževima, zatim bi zašiljili oba nip.nili drvo i rastegli ga po širini. Da bi povećali čamac dodavali su ¦ i mi, Imenu oplatu, koju su pričvršćivali drvenim klinovima i kožnim Inni l'omogao im je da naprave jedan takav dok su on i Tonolan ži-
ll|IIU.I.
i |l.i, sećaš se čamaca Šaramudonaca?" upita je Džondalar. „Voleo ¦ probam da napravim jedan takav, mali naravno, i da ga pokažem
Jedanaestoj pećini. Pokušao sam da im objasnim kako ti čamci izgledi ali nisam uspeo. Ako mi pođe za rukom da

napravim mali čamac, «11 no će shvatiti."

„Pomoći ću ti ako hoćeš", reče Ejla. „Mogli bismo da napra\......

jedan okrugli činijasti čamac kakve prave Mamutovci, sličan onome !• smo napravili na Putovanju. U njega je moglo da stane mnogo stvari l "i* smo ga pričvrstili za Njiskine motke za vuču, a naročito nam je dulM poslužio dok smo prelazili reke." Potom se namrštila: „Možda ću pomkitj biti potrebna zelandoni."

„Znam", reče on. „Biće mi drago ako budeš mogla da mi poiin> " ali ne brini zbog toga. Mogu da zamolim šegrte. Camci-činije moru jfl veoma korisni, mada mislim da ću ipak pokušati najpre da napravim !1 im mali čamac Saramudonaca. Posao će duže potrajati, ali njime je lakše upi 1 ljati. To će nas naterati da napravimo i noževe pomoću kojih se gradi 14 kvi čamci. Ako se dopadnu Jedanaestoj pećini, a mislim da hoće, trampi čamac za korišćenje njihovih splavova u budućnosti, a ako odluče da im prave još čamaca, možda će hteti i da uzmu posebne noževe za dublji iii> trupaca. Mogao bih da nam obezbedim još mnoga putovanja rekom

Ejla je razmišljala 0 načinu na koji je radio Džondalarov um, o hm kako je uvek razmišljao unapred, posebno kada je trebalo ostvarili urltt pogodnosti za budućnost. Znala je da je veoma savestan kada je reč o n|u| i Džonejli, i da to ima neke veze sa zelandonskim shvatanjem statusa mu je on bio veoma važan i u svakoj prilici je dobro znao šta mora da 111 di da bi ga sačuvao. Njegova majka Martona bila je ista takva, 0Č1H je to naučio od nje. Ejla je shvatala pojam statusa, jer je za pripadniki l'li mena on možda imao čak i veću važnost, ali za nju nije bio presudan I >l je sticala status

među različitim ljudima, uvek je imala utisak da s< n| to dešava sasvim prirodno, nikada nije morala posebno da se trudi, .1 ul|ii bila sigurna ni da bi znala kako.
Struja je odnela splavove dobar komad puta nizvodno pre nego I
su uspeli da se dokopaju naspramne obale. Sunce je u međuvremenu 1......
vo već bilo zašlo i svima je laknulo kada su splavovi prispeli na supnH nu obalu.
Dok su podizali logorište, šegrti trgovca Vilamara pođoše s Džoiul il rom i Vukom u lov. Imali su još malo mesa megalocerosa, ali im ono nn'i dugo potrajati. Zeleli su da nabave sveže meso. Samo što su krenuli, uH« dali su usamljenog bizona, međutim on je prvi njih ugledao i dao se u ni Bio je prebrz za njih. Vuk je isterao iz gnezda dve kamenjarke s blislaMiii letnjim perjem. Džondalar je jednu uspeo da obori kopljem izbačenim 1» bacača. Tivonan je promašio, a Palidar nije uspeo dovoljno brzo da sta\ 1 l pije na bacač. Jedna kamenjarka neće nahraniti mnogo ljudi, ali ju je l)/mi-dalar svejedno poneo. Uskoro će pasti mrak, nije bilo vremena da potra/i 1 nešto. Resili su da se vrate, ali onda je Džondalar začuo rezanje i brže huli?
Mimo. Ugledao je Vuka kako pokušava da zadrži mladog bizona. Bio i > 11 od onog prvog koga su videli, i najverovatnije je tek nedavno na-
¦ majčino krdo zarad lutanja sa ostalim mladim bizonima koji su se
¦ lolu godine okupljali u opuštenija, manja krda.
Džondalarevo koplje u oka našlo na bacaču, a i Palidar je ovog puta bio spreman. Dok su
ni 11 zatvarali krug oko bizona, Tivonan je takođe uspeo da

ubaci koplje t Neiskusni mladi bizon usredsredio se na vuka, koga se instink-i 11 10, i nije obraćao mnogo pažnje na dvonožne grabljivce na koje u upozorili ni instinkt ni prethodna iskustva, tako da nije imao nika-i il'ila protiv njih trojice. Džondalar, najiskusniji medu njima, izbacio ¦ trenutak pošto gaje uglavio na bacač. Drugoj dvojici je trebalo ne-11 vremena da naciljaju. Palidar je sledeći izbacio lagano koplje, a
posle njega i Tivonan. Sva tri koplja pogodila su cilj i životinja je
I Kujica mladih trgovaca veselo uskliknuše, obojica uhvatiše bizona za iliiu prednji papak i počeše da ga vuku ka logorištu. Sada će imati do-
llicsn za nekoliko obroka za svih četrnaestoro odraslih, i vuka, koji kuko zaslužio deo svojim doprinosom u lovu na životinju. I.i| vuk ponekad baš ume da bude koristan", reče Palidar osmeh-»r vuku čije je jedno uvo bilo savijeno pod čudnim uglom. Vuk se u po lom uvetu razlikovao od svih svojih divljih srodnika koji bi se i u Istoj oblasti s njim, ali Palidar je znao zašto je njegovo uvo takvo.
ii u i nije bilo do smeha. Naišao je bio na mnogo krvi, gadno rastrgnu-nl u i truplo drugog mužjaka kog je Vuk uspeo da ubije. Palidar ga je
"ii.leći da bi mogao krznom da ukrasi vrećicu ili tobolac, ali kada je
¦ 11 pokaže prijatelju Tivonanu šta je našao, Vuk je prepoznao vučji i napao mladića. Čak se i Ejla namučila da odvuče četvoronožnog lov-
i ilklara. Na ruku joj je išlo to što je Vuk još bio slab od povreda. I li veta pećina nikada nije videla da je Vuk nekoga napao i prilično I nciiadili. Srećom, Ejli nije promakao

komad vučjeg krzna zašiven na i\ tobolac za koplja, i kada joj je ispričao odakle mu, sve joj je bi-Hi /.umolila ga je da joj da taj komadić krzna i predala ga Vuku. Ovaj i'ii/ao, cepao i mlatarao glavom držeći ga u zubima dok ga nije pot-¦ uništio. Bio je gotovo smešan dok je to radio, svima osim Palidaru i' bilo drago što se Ejla zatekla u blizini kada je nabasao na Vuka. i i' Ijlu do mesta gde je pronašao krzno. Bilo je mnogo dalje nego što iii.i Iznenadila se koliku je razdaljinu Vuk prevalio onako ranjen da dovukao do nje, ali bila je zahvalna što je uspeo. Ispričala je Pali-1 i misli da se dogodilo. Znala je da je Vuk pronašao usamljenu vu-
¦ pretpostavljala je da su pokušali da prisvoje deo teritorije, ali je .....opor očigledno bio suviše veliki i suviše dobro ušančen, a Vuk
i vučica suviše mladi. Vuku nije išlo u prilog ni to što se nikada i no s braćom i sestrama iz legla i u borbi s drugim vukovima mogao osloni jedino na instinkt.
Vukova majka dobila je teranje u pogrešno vreme i alfa ženka ju isterala iz čopora. Slučajno je srela postarijeg mužjaka koji je napustio čopor, jer više nije mogao da drži korak s njim. Nakratko je živnuo I mlj je dobio mladu ženku samo za sebe, ali je umro pre isteka zime, osta\ i je da sama podiže leglo. Većini majki vučica u tome pomaže ceo čopm Kada ga je Ejla spasla, Vuk jedva da je imao četiri nedelje i bio je po .1.1 nji preživeli iz legla. Da su okolnosti bile normalne, majka vučica bi olptl like u to vreme prvi put izvela svoje mladunče iz jazbine da steknu na\ ll čopora. Umesto toga Vuk je stekao navike ljudskog čopora Mamuto\.i, | a Ejla je bila njegova alfa majka. On nije upoznao svoju vučju braću i i stre, nije odrastao sa ostalim mlađuncima, njega je podigla Ejla i rastao \-sa decom iz

Lavljeg logorišta. Pošto čopor vukova i porodica ljudi imn|t| mnogo sličnosti, navikao se da živi sa ljudima.
Posle borbe, Vuk se nekako dovukao dovoljno blizu skloništa Devi li pećine i Ejla je uspela da ga pronađe. Gotovo svi na Letnjem saboru u,im jali su da se oporavi. Prva je čak pomogla Ejli da mu vida rane. Uvo i ti je bilo gotovo otkinuto, i mada ga je Ejla prisila, zaraslo je šarmantno n, krivo i mnogi su smatrali da zahvaljujući tome deluje pomalo razuzd;.....
slobodoumno privlačno, što je ljude teralo da se osmehnu kada bi ga vuli
li. Ispad sa Palidarom pomogao joj je da shvati da Vuk mora da se o|.....
vi ne samo od telesnih rana nego i od onih psihičkih, koje su ga naru il da napadne mladića samo zato što je imao kožu drugog vuka, koga |i ubio, i koja ga je podsetila na borbu. Bila je to njegova prva borba s mi kovima i od tada je postao svesniji mirisa za koji je negde duboko pri pti znao da pripada njegovoj vrsti.
Sveto mesto koje je Prva žclela da obiđe bila je jedna oslikana i čina nekoliko dana hoda na istok i jug. Jedanaesta pećina moraće da i ul na kraj sa istom brzom strujom pri povratku preko velikog vodenoj' Ini koji su upravo bili prešli. Da bi se na drugoj strani našli blizu ušća I', i koja će ih odvesti kući, trebalo je da prevale izvesnu razdaljinu u/.vodu Velikom rekom. I jedni i drugi zaputili su se ka određenoj pećini koja ni« kako je Ejli rečeno, nalazila blizu mesta gde se jedan mali potok uIimih u Veliku reku. Manji vodeni tok izvirao je u gorju na jugu, a ono se im lazilo u blizini svetog mesta koje je Prva želela da Ejla obiđe kao naml no. Sledećeg jutra pošli su na istok, nazad uzvodno uz

Veliku reku.
Jedanaesta nije bila jedina Pećina Zelandonaca koja je koristila spi i vove za plovidbu rekama na ovoj teritoriji. Pre mnogo pokolenja neki pu tomci istih predaka splavara koji su naselili Jedanaestu pećinu odlučili u da osnuju novu Pećinu na drugoj strani Velike reke, blizu mesta s kora mi obično polazili nazad. Cesto su logorovali u toj oblasti, tragajući za pn i nama i skloništima kada bi se vreme pogoršalo, i istraživali je dok su lu vili i sakupljali hranu. Na kraju su je veoma dobro upoznali. Kasniji I uobičajenih razloga - njihov dom postao je prenatrpan, ili se neko mp no s družbenicom njenog brata ili njegovim stricem - i mala skupina b- otcepila i obrazovala novu pećinu. I dalje je bilo mnogo više nena-ene zemlje nego ljudi koji bi je popunili. Za prvobitnu Pećinu bila je I pogodnost to što je imala kuda da ode i što je znala da je tamo U prijatelji, hrana i mesto za spavanje. Dve blisko povezane pećine smisli kako da razmenjuju usluge i dobra, i nova pećina je lepo napre-la. Postali su poznati kao Prva pećina Zelandonaca južno od Velike , što je vremenom skraćeno u Prva pećina južnih Zelandonaca.
Donijera je želela da se dogovori s njima da ih u povratku prevezu o reke, i da im nagovesti da će Veliku reku preći još jedna skupina, |um putnici nameravaju kasnije da se sretnu. Takođe je želela da po-s njihovom zelandonom, koju je znala još iz vremena pre nego što lítala akolitkinja. Potom će se skupina razdvojiti. Splavari iz Jedana-i" 'ine vratiće se preko Velike reke, sa istog mesta s kog će putnici u/vodno uz Malu reku da bi stigli do oslikane pećine. Oni koji plove rekama moraju ponekad da nose splav kako bi zaobi-preke ili izuzetno jake brzake, vodopade ili velike plićake u

kojima \i>vi grebu po dnu. Upravo iz tog razloga splavovi su imali pričvršće-Imika poprečna debla, da bi ljudi mogli da ih nose. Ovog puta pomogli putnici, tako da je bilo mnogo lakše. Vesla, kormila i motke natova-ii iKi motke za vuču, uz šatore za putovanja i ostale stvari pešaka. Dok li u/vodno, svi su nosili ramove za leđa s vlastitom opremom i poma-i ii nošenju splavova da se bar malo oduže za uslugu. Nastavili su uz-n'i Li istoku levom obalom, s južne strane velike zapadne reke. Znali i, u blizu ušća Reke kada su stigli do prve od dve velike petlje Ve-i-1 e. Kada su stigli do donjeg kraja prve petlje, putnici nisu nastavili pilili reku, jer bi se u tom slučaju i te kako nahodali, već su preprečili i|nii|i)' dela druge petlje Velike reke. Išli su nekadašnjom stazom di-, koju su ljudi vremenom proširili, jer su često tuda prolazili. Na jed-"   lu se račvala, jedan krak se odvajao na sever uz reku, a drugi je ni istok kroz to područje. Odmah je bilo jasno da se češće koristio ni kiak.

i ni i su do donjeg kraja druge petlje. Nastavili su da slede reku sa-

i.....esla na kome je ponovo skretala na sever. Staze koje su se račvale

'mi ove petlje, jedna ka istoku, a druga ka severa, bile su podjednako Severni kraj drage petlje nalazio se naspram ušća Reke u Veliku I i verna staza bila je korišćena isto onoliko često kao i druga. Idući Ini I opnom ponovo su stigli do Reke i nastavili stazom pored nje na lol   Nivo velike reke bio je znatno niži ispred mesta gde se Reka uli-! n|ii   Tamo su odlučili da podignu logorište i provedu noć.

i .u bili završili večernji obrok i većina ih je sédela oko vatre i opu-prc no što će se povući u šatore i uvući u vreće za spavanje. Ejla • lnii'i put dojila Džonejlu i slušala neke mlade

ljude koji su pričali
0 osnivanju nove Pećine još nizvodnije, blizu mesta gde su splavovi prM stali kada su tek prešli Veliku reku. Naumili su da obezbede mesta za hm
vanje i spremaju hranu putnicima koji prelaze Veliku reku da bi nas.....
ka jugu ili se zaputili još nizvodnije na zapad. Umorni splavari i njilm putnici imaće gde da prenoće i neće morati da podižu logorište, ako sr pni hodno s njima dogovore oko razmene. Ejla je polako shvatala kako n ljudske zajednice širile i rasle, i zašto ljudi požele da osnuju novu IV« mil Odjednom joj je sve to izgledalo sasvim razumno. Utrošili su još jedan il da stignu do naseobine Prve pećine južnih Zelandonaca. Stigli su 1 ;i u popodne, i Ejla pomisli da bi zaista bilo mnogo zgodnije da imaju gđi iN| prostru vreće za spavanje, da ne moraju da podižu šatore i da ih je do« i i i la skuvana hrana. I ova Pećina je za vreme toplog godišnjeg doba puto 1
1 išla u lov kao i sve ostale Pećine, tako da su zatekli manje ljudi u pn bivalištu, mada ih nije bilo tako malo u odnosu na ukupni broj kan 11
ćini drugih Pećina. Ovde nisu ostali samo oni koji nisu mogli da pu......
već i oni koji su svoje usluge stavili na raspolaganje ostalima. Južni A landonci čuli su za vuka i konje kojima je zapovedala strankinja, i /;i A landonca koji se vratio s dugačkog Putovanja, pa su nagovarali putml > 1 ostanu još nekoliko dana. Iznenadili su se kada su saznali da je većina onu što su oni smatrali za preterivanje živa istina. Takođe su bili počast vi 1 ni što se medu njima nalazi Prva među Onima koji služe Veliku majku A miju. Svi Zelandonci, pa čak i oni

koji su je retko viđali, priznavali sit za Prvu, ali je neko ipak pomenuo i jednu ženu što je živela u blizini |n čine još južnije odatle, koju su takođe veoma uvažavali i poštovali. Prvu osmehnula, to je bila žena koju je poznavala i želela da vidi. Žitelji I11 -pećine najbolje su poznavali splavare iz Jedanaeste i Glavnog trgovi n I Devete pećine. Vilamar je često svraćao do njih na svojim putovanjuin Dve pećine Zelandonaca koje su gradile splavove i plovile njima po irkit ma znale su mnogobrojne priče koje su mogle da ispričaju drugim.1 ImIi su veoma darovite i voljne da svoju darovitost podele s drugima, 1 /iml
su mnoge veštine koje su mogli da pokažu jedni drugima, kao i sv.il......
ko je bio zainteresovan. Objasnili su im neke tehnike koje su koristili u u gradnji splavova. Džondalar ih je krajnje pažljivo slušao. Pričao im ji čamcima Saramudonaca, ali se nije mnogo upuštao u pojedinosti jer ji lil resio da napravi jedan pa da ne mora ponovo da priča o njima. U/i 1 je veliki ugled kao klesar kremena i kada su ga zamolili da im pokaže 111 ke svoje tehnike, rado je to uradio. Takođe im je objasnio kako je došao u* ideju da napravi bacač koplja, čija se upotreba brzo širila, i uz Ejlinu |hi moć pokazao im je kako da uspešnije barataju tim oružjem za lov. Ejlu im je pokazala kako barata praćkom. Vilamar im je ispričao nekoliko do I ljaja sa svojih trgovačkim putovanja. Bio je dobar pripovedač i umeo ji ¦ •¦ zaokupi pažnju publike. Zelandona je iskoristila priliku da ih uputi u iiek» od zelandonskih povesti i predanja Starih, koja je ili recitovala ili pc\ il|
il|i\im glasom. Jedne večeri uspela je da ubedi Ejlu da oponaša ži-i poj ptica. Pošto im je ispričala o Plemenu, Ejla

ih je uputila u
• znakovnog jezika za slučaj da sretnu lovce ili putnike iz Plemena. Ili ;o prošlo, a svi su vodili jednostavne razgovore ne dajući glasa od i lo da su zabave radi govorili nekim tajnim jezikom.
iM.onejla je bila divna devojčica koju su uglavnom svi rado zabav-110 .lo je bila jedino dete medu putnicima, pažnje joj nikada nije ne-
10 Kao ni Vuku, jer je dozvoljavao ljudima da ga dodirnu i miluju, custveno zbog načina na koji je odgovarao na zahteve onih koje je
* ao Svima je međutim bilo jasno da najviše sluša Ejlu, Džondalara h|ln Ljude je takođe zanimalo kako njih troje upravljaju konjima.
kobila, Njiska, koja je izgleda bila nežnija i popustljivija, bez su-|i lula najvernija Ejli. Džondalar je veoma mudro gospodario vatrenim om koga je zvao Trkač, ali najviše ih je iznenadilo kako je Džonej-IHlii ždrebicu Sivku i vladala njome, iako još nije mogla sama da se BI konja.
I lo/.volili su i nekim ljudima iz Pećine da jašu, obično kobile, jer pa-i n.io da namuči nepoznate, naročito ako su bili nervozni. Posebno
11 i/ Jedanaeste pećine postali svesni koliko konji mogu biti korisni Plenju dobara, ali su takođe videli i koliko posla ima oko životinja mula kada se ne koriste. Splavove nisu morali da hrane i poje, njima In potreban zaklon, nisu morali da ih četkaju niti su tražili drugu pa-naiii popravki i održavanja, i povremenog nošenja.
I'iiinici koji su pošli na donijerski obilazak i splavari iz Jedanaeste pe-piilii no su se zbližili i bilo im je žao što moraju da se rastanu. Zaje-

II prebrodili nekoliko gadnih trenutaka na vodi i zajedno su obavljali i ilove dok su putovali kopnom. Svako od njih pronašao je svoju ulo-i"»li/anju logorišta, lovu i sakupljanju hrane, i svi su učestvovali u iiii|ii dnevnih poslova. Razmenjivali su priče i veštine, i bili su svesni
I .lupili posebnu vrstu prijateljstva, koje su se nadali da će jednog obnoviti. Kada su pošli na jug, Ejla je osećala kao da je izgubila ne-o i lanova porodice.
20
i nla su nastavili put sa upola manje ljudi, shvatili su da i to ima svo-i'i, dnosti. Imali su manje stvari, što im je olakšavalo putovanje. Imali i Hitnije obaveza: više nisu morali da nose splavove, trebalo je nahrani-usta, prikupiti manje drveta i ostalog goriva za kuvanje, napuniti 11' incšina za vodu, a bio im je dovoljan i manji prostor za logorište, ta-11 u na raspolaganju imali veći izbor. Iako su im nedostajali novostečeni
prijatelji, putovali su mnogo brže i uhodali su delotvornije navike u nit«
od nekoliko dana. Rečica im je obezbeđivala stalni izvor vode, a |><>¦ • <4
nje protezala se utrta staza koju nije bilo teško slediti, iako je gotovu •»
vreme išla uzbrdo.
Sklonište ljudi u blizini narednog svetog mesta koje je Prva da pokaže Ejli nalazilo se nadomak Prve južne pećine. Prva im je |>i m«
pokazala sklonište dok su prolazili pored njega.
„To je ulaz u oslikanu pećinu koju želim da vidiš", reče Prva
„To je sveto mesto, zar ne možemo jednostavno da uđemo?' pii

je Ejla.
„Nalazi se na teritoriji Četvrte pećine južnih Zelandonaca, i oni n traju da imaju pravo da je koriste i pokazuju", kazala je Prva. ..Oni takođe dodati nove slike. Obično je tako. Ako Džonokol oseti potielm • nešto nacrta, oni će to verovatno pozdraviti, ali biće bolje da ih n.i|pi* obavesti o svojim željama. Možda neko od njihovih oseća poriv da m MH nacrta na istom mestu. To je malo verovatno, ali ako bi se pokazalo dn ¦
tako, to bi onda značilo da se svet duhova iz nekog razloga pruža |.....14
zelandonama."
Nastavila je da objašnjava kako je uvek dobro priznati teritoi i|i 1 neka Pećina smatra svojom. Oni nisu znali za privatnu svojinu, i niknut« nije čak ni palo na pamet da bi neko mogao posedovati zemlju, /nulu
je otelotvorenje Velike majke, ona ju je dala svoj svojoj deci na ii|.....>
bu. Ipak, oni koji su nastanjivali određenu oblast, smatrali su je svojini >ln mom. Ostali su mogli da putuju kuda god su želeli, kroz bilo koju olikni, pa čak i vrlo udaljenu, jedini je uslov bio da se ponaša obzirno i 111111 ¦ Iii>« Svi su mogli da love, pecaju ili sakupljaju potrebnu hranu, ali učtivo-,! m> nalagala da se prethodno jave Pećini domaćinu. To se posebno ođim il na komšije, ali i na ljude u prolazu, jer se u protivnom moglo dogodili <l« poremete planove domaćima. Neizostavno bi izbila svađa ako bi |iuinii| namernici zbog jedne životinje rasterali krdo čije kretanje prati izvidm' II okolne Pećine koja se sprema u veliki lov da bi popunila smočnice za pnil stojeću hladnu sezonu. Ako bi pak proverili šta je naumila Pećina dom« čin, najverovatnije bi bili

pozvani da im se pridruže u lovu i bilo ln mi omogućeno da zadrže deo ulova.
Većina Pećina imala je osmatračnice na kojima je uvek neko sini
rio, uglavnom motreći na krda u prolazu, ali i na sve neobične aktivu......
njihovoj oblasti, a ljudi koji putuju u društvu vuka i tri konja bili su i li ¦ ko neobični. Više nego neobični ako su jedan ili više konja vukli nel il prevozna sredstva i ako je na jednom sedela krupna žena. Kada su posriliij ci stigli nadomak doma Četvrte pećine južnih Zelandonaca, već ih jc colti la mala skupina ljudi. Pošto je krupna žena sišla sa sedišta, pristupio lm I muškarac istetoviranog lica i predstavio se kao zelandoni Četvrte pećini j| žnih Zelandonaca. Prepoznao je tetovaže na njenom licu i pozdravio (1
„1'ozdrav Onoj koja je Prva među Onima koji služe Veliku majku đ|u", reče on prišavši joj ispruženih šaka na način kojim su se iskazi-i l icnost i prijateljstvo.
„11 ime Doni, Velike i dobrotvorne prve Majke koja se brine o svi-Miinia, pozdravljam tebe, zelandoni iz Četvrte pećine južnih Zelandona-, i cee Ona koja je Prva. MSta vas dovodi ovako daleko na jug?" upita on. „Donijerski obilazak moje akolitkinje", odvrati Prva. I'osmatrajući visoku privlačnu ženu koja im je prišla sa izuzetno le-i ilevojčicom zelandoni se osmehnuo i prišao joj ispruženih ruku, a on-|i primetio vuka i uznemireno se osvrnuo oko sebe.
I |la, iz Devete pećine Zelandonaca..." poče Prva svečano upoznava-lokoin koga će navesti sva njena važna imena i veze.
I ><>bro došla, Ejla iz Devete pećine Zelandonaca", reče on,

mada se * ii|cnim neobičnim životinjskim imenima i vezama, lijla istupi ispruženih ruku. „U ime Doni, Majke svih, pozdravljam
landoni Četvrte pećine južnih Zelandonaca", reče ona.
(*'ovek se jedva suzdržavao da ne pokaže koliko je iznenađen njenim i u 11 Očigledno je došla izdaleka. Retko se dešavalo da strankinja bu-jHlhvaćena u zelandoniju, a ova strankinja je čak bila akolitkinja Prve! Zahvaljujući sposobnosti da uoči nijanse u pokretima i izrazu lica, njoj I.....naklo njegovo iznenađenje, kao ni njegov pokušaj da ga sakrije.
>N |r primetila da je iznenađen, i potisnula osmeh. Ovo će biti zanimlji-Mlovunje, pomislila je. Zahvaljujući konjima, vuku i akolitkinji stranki-i će dugo pričati o njihovoj poseti. Prva je potom odlučila da pruži
'.....|ii još neka obaveštenja koja će razjasniti Ejlin status i da mu pred-
iiMalc. Pozvala je rukom Džondalara, kome nije promaklo ni reagova-I.iiulouija iz ove Pećine, a ni odgovor Prve.
I »/¦ »lulalare, molim te pozdravi zelandonija Četvrte pećine južnih Ze-li'a." Zatim se okrenula dotičnom. „Ovo je Džondalar iz Devete pe-i uidonaca, Glavni klesar kremena Devete pećine Zelandonaca, brat
......u, vođe Devete pećine, sin Martone, bivše predvodnice Devete pe-
ii»li n u Ognjištu Dalanara, vođe i osnivača Lanzadonaca", reče ona, 1 nik lijle iz Devete pećine Zelandonaca, akolitkinje Prve, i majke |li . Itlagoslovene od Doni."
Mir.karei čvrsto spojiše šake i pozdraviše se na formalan način. Lju-i 'M u ih sačekali samo što se nije zavrtelo u glavi od visokih imena 11' veta pećina imala je vrlo visok položaj i

ugled medu ostalim Pe-Inko je tolika formalnost retko korišćena pri običnim susretima, Pr-I i lu uiisak da ovaj zelandoni neće oklevati da po njihovom odlasku I« pm c o tom susretu. Nije povela Ejlu u obilazak samo da bi joj po-i i .veta mesta Zelandonaca, već i da je predstavi mnogim Peći-
nama. Imala je s Ejlom namere kojih niko nije bio svestan, pa ni sama I |U Sledećeg je pozvala Džonokola da priđe.
„Kada smo resili da pođemo na ovaj put, pomislila sam da bi in i¦¦¦ lo da povedemo i mog bivšeg akolita. Nisam ga vodila u obilazak dok i* bio samo Džonokol, moj akolit umetnik. Sada ne samo da je darovin -li kar koji oslikava jedno izuzetno sveto mesto, već je i pametan i uvažen ,•>¦ landoni", reče Prva.
Tetovaže na levoj strani lica već su svima stavile do znanja da vi(| nije akolit. Tetovaže zelandona uvek su se nalazile na levoj strani I u nj obično sa strane na čelu ili na obrazu, i ponekad su znale da budu l i nje složene. Vođe su imale tetovaže s desne strane, a ostali važni ljući i. kim što je Glavni trgovac, nosili su uglavnom manje simbole posred čela
Džonokol priđe i sam se predstavi. „Ja sam zelandoni Devetnaesti' |« čine Zelandonaca, i pozdravljam tebe, zelandoni Četvrte pećine Zelandu naca koji žive južno od Velike reke", reče on i ispruži obe ruke.
„Pozdrav tebi, i budi dobrodošao ovde zelandoni Devetnaeste pećini glasio je odgovor.
Posle njega je istupio Vilamar. „Ja sam Vilamar Zelandonac, udru sa Martonom, bivšom predvodnicom Devete pećine, majkom Džonđnl.in* vom. Poznat sam kao Glavni trgovac Devete pećine, i doveo sam dvi>|iid svojih šegrta, Tivonana i

Palidara."
Zelandoni je poželeo dobrodošlicu i Glavnom trgovcu. Čim je \ uli istetovirani simbol na sredini njegovog čela, znao je da taj čovek zau/iin* važan položaj, ali tek kada ga je bolje osmotrio, shvatio je da je Vilimii trgovac. Potom je izrazio dobrodošlicu dvojici mladića, koji su mu u/md tili svečanim pozdravom.
„Zaustavljao sam se ovde i ranije na svojim putovanjima i bio   ili u prilici da vidim vaše izuzetno sveto mesto, ali ovo je moj poslcdii|i ti govački pohod. Najverovatnije ćete od sada pa nadalje viđati ovu đvii|ii< mladića. Poznavao sam zelandonija koji je bio pre tebe. Da li je on i zelandoni?"
Vilamar ga je zapravo taktično pitao da li je čovek još ;iv Bivši zelandoni bio je Vilamarov ispisnik, možda malo stariji, a ov;i| m bio je mlad.
„Jeste, otišao je na Letnji sabor, ali nije mu bilo lako. Nije bas iln bro. Kao i ti, i on se odriče svog zvanja. Rekao je da će mu ovo najvriti vatnije biti poslednji Letnji sabor. Naredne godine namerava da ostane nule i pomaže onima koji ne mogu da idu. Čini mi se da si ti dobrog zdi.nlin, zašto onda prenosiš svoje zvanje na ovu dvojicu mladića?" pitao je mUll zelandoni.
„Jedno je kada si poslom vezan uglavnom za jednu oblast, ali (iln trgovac mora da putuje, a da budem iskren, meni je dosadilo da putu|i Hoću više vremena da provodim sa svojom družbenicom i njenom poimli com." Pokazao je na Džondalara i nastavio: „Ovaj mladić nije rođen u iiiuih u. uli osećam kao da jeste. Živeo je u njemu od malih nogu. Izvesno
.....nislio da nikada neće prestati da raste", Vilamar se osmehnuo

inu plavokosom muškarcu. „1 njegovu družbenicu Ejlu smatram svo-M u iona, njegova majka, ima nekoliko izuzetnih mališana od svojih ¦i ovu mala lepotica je jedna od njih", reče Vilamar pokazavši na 11 u JVlartona ima i kćerku, koja je dete moga ognjišta. Stasala je za > Inje. Martona će biti baka njenoj deci, a ja se radujem što ću biti \ 11 ine je da prestanem da putujem."
I |la je sa zanimanjem slušala Vilamarovo objašnjenje. Nagađala je da |»r vremena da provodi s Martonom, ali nije znala da je gajio tako .....uija prema deci svoje družbenice, i njihovoj deci, i Folari, dete-
¦ Ognjišta. Tada je tek shvatila koliko mora da mu nedostaje Tono-lli njegovog ognjišta, koji je umro na Putovanju na koje je bio otišao
•ud ll.liom.
I'i\a je obavila i poslednje predstavljanje. „Sa nama putuje i jedna .'< na Ona se vraća u svoju Pećinu. Dom njenog družbenika nalazio U našeg. Upoznao ju je na Putovanju i doveo sa sobom, ali on sada
¦ 11 (i>• irri svetom. Pao je s visoke stene na koju je hteo da se popne. I' \ini-lana od južnih Zelandonaca", reče Prva. Pogledao je mladu ženu i osmehnuo se. Baš je slatka, pomislio je i
¦ i o 10 da je verovatno trudna, iako to još nije bilo očigledno na prvi .1 Umeo je da oseti te stvari. Prava šteta što je tako mlada izgubi-
ln nika. Ispružio je ruke prema njoj. „U ime Doni, dobrodošla, Ame-Hil |ii/nih Zelandonaca." Njoj nije promakao osmeh koji joj je uputio pozdravljanja. Učtivo mu je odvratila i ljupko se osmehnula. Imao u du joj nađe neko mesto da sedne, ali znao je da najpre mora da

Ii l|ude iz svoje Pećine koji nisu otišli na Letnji sabor. Smatrao je da
10 da izostavi, mada ih nije predstavio poimence.
Naša predvodnica nije ovde. Na Letnjem saboru je sa ostalima", reče. Io sam i pretpostavljala", primeti Prva. „Gde se održava vaš Letnji sami godine?"
I n do četiri dana na jug, na ušću tri reke", javi se jedan od lovaca iio da pomogne onima što nisu otišli. „Mogu da vas odvedem ta-
11 odem po nju. Znam da će joj biti krivo ako propusti vašu posetu." io ini je, ne možemo dugo da ostanemo. Naumila sam da svoju ako-
• 1*4 i /elendonija Devetnaeste pećine povedem u veoma obiman doni-i obilazak. Cilj mi je da stignemo do kraja centralnog gorja i da odemo n i istok", objasnila je zelandona Koja je Prva. „Hoćemo da poseti-i u svelu pećinu. Ona je veoma važna, ali čekaju nas još mnoge na na-t'.....vanju. Možda u povratku... stani malo, reče li ti na ušću tri reke?
Mino u blizini ne nalazi jedno veoma važno sveto mesto, velika i i ilikana pećina?" i ako je", odvrati lovac.
„Onda mislim da ćemo se videti s vašom predvodnicom. Ta poA nam je naredna u planu", reče Prva razmišljajući kako je baš zgodim 'm su neke Južne pećine odlučile da ove godine održe Letnji sabor upravu m tom mestu. To će joj omogućiti da predstavi Ejli još mnoge Pećine, a i ofl viče snažan utisak na njih kada se pojavi u pratnji vuka, konja i toliku t + žnih ljudi sa severne strane Velike reke.
„Možete nam se pridružiti na obroku i nadam se da ćete prenoćili m de", rekao je zelandoni.
„Da, da, hvala što ste nas pozvali. Prijaće nam posle

celodnevnn)' |ti tovanja. Gde želite da podignemo logorište?" upitala je Prva.
„Imamo prebivalište za goste, ali moraću da proverim u kakvom stanju. Pošto nas je trenutno malo, nismo morali da ga koristimo. Ne /imim. da li je sređeno."
Zimi kada Pećina, skupina ljudi koji žive zajedno i predstavljai.....
čnu proširenu porodicu, boravi u kamenom skloništu koje smatra svojim >ln mom, ona teži da se razbije na manja domaćinstva, i na taj način se •ai! Međutim, malobrojni ljudi koji preko leta ostanu u skloništu, vole d.i «1 zbiju. Ostala prebivališta, a isto i začeci nečega što će na kraju poslali hip sta za život, bili su prazni i prosto mamili mala stvorenja kao što su mlMjl i voluharice, daždevnjaci, žabe i zmije, te razne vrste paukova i insi l ¦
„Samo vi nama pokažite, siguran sam da možemo da ga očistimo i \>i\ lagodimo svojim potrebama", reče Vilamar. „Do sada smo svako veče |n»l|i zali šatore, prijaće nam promena."
„Trebalo bi bar da proverim ima li odgovarajućeg goriva za valni , primeti domaći zelandoni i pođe ka prebivalištu. Putnici su ga sledili. Pošto su se smestili, zaputili su se ka oblasti i'ili su boravili oni koji nisu otišli na Letnji sabor. Posetioci su obično luli iltM brodošli, jer su unosili promenu. Uskraćeni bi ostali samo oni koji su luli suviše bolesni ili imali prejake bolove i nisu mogli da ustanu iz posU<l|f] Prva bi se uvek kad dođe u neku pećinu potrudila da obiđe one ko| i ni«n dobro. Obično ne bi mogla bogzna šta da uradi, ali većina ljudi je uživnln u pažnji. Povremeno se dešavalo i da pomogne. Obično su to bili stari|i u lji koji će uskoro hoditi drugim svetom, ili teško bolesni, povređeni, !11 ¦ žene pri

kraju teške trudnoće. Mada ostavljeni, oni nisu bili i napušteni i ud koji su ih voleli, rođaci ili prijatelji, uvek bi se postarali da se neko ,hu|
0 njima, a vode Pećina obično bi odredili lovce koji će ih na smenu sn.iIhIk. vati hranom i skoroteču ako se ukaže potreba za slanjem poruka
Pripremljen je zajednički obrok. Posetioci su dali svoj prilog i pm gli da se obrok spremi. Približavao se najduži dan u godini i pošto su mi i> li, Prva je predložila da ona, Ejla i zelandoni iz Devetnaeste, koga |r I |U
1 dalje skoro sve vreme oslovljavala kao Džonokola, dok još ima svetl.i nlu đu one koji nisu prisustvovali obroku zato što su bolesni ili nisu mogli I
/bog nekih drugih telesnih smetnji. Ejla je ostavila Džonejlu s Džon->iii i pošla s njima, a Vuk joj je pravio društvo. Niko nije imao problema koji su iziskivali trenutno rešavanje. Jedan
i Jc slomio nogu, i mada je Ejla smatrala da nije baš najbolje namešte-
110 je prekasno da se išta uradi. Gotovo je već bila srasla i mogao je kIii, mada je gadno hramao. Jedna žena imala je strašne opekotine po in i delimično po licu. I njene rane su već gotovo bile zacelile, ali osta-|u| strašni ožiljci zbog kojih nije otišla na Letnji sabor. Nije čak izišla l'i>/iliavi goste. O njoj će neko morati da se pobrine na drugi način, iii.i je sveštenica. Ostali su uglavnom bili stariji ljudi, od kojih su jedi i od bolova u kolenima, drugi od bolova u kukovima ili člancima, i luko ostajali bez daha, ili im se vrtelo u glavi. Bilo je i onih koji-
ii vid ili sluh oslabili u toj meri da nisu hteli dugo da pešače, mada I bilo milo što imaju posetioce.

|',|lu je izvesno vreme provela s čovekom koji je bio gotovo potpuno i l|tidima koji su se brinuli o njemu. Pokazala im je nekoliko jedno-
111 iukova kojima se Pleme služilo u govoru kako bi mogao da im Idi inu treba i da razume njihove odgovore. Potrajalo je dok nije shva-I "u.i to pokušava da uradi, ali pošto je uspeo, vrlo brzo je učio. Ze-
......I je kasnije kazao da je posle dugo vremena video tog čoveka kako
llit'liujc.
I ¦ ni su izlazili iz građevine podignute ispod nadstrešnice skloništa, i udaljio od Ejle i počeo da njuška oko jednog ugla. Onda je začula
mi krik neke žene. Ostavila je ostale i istog časa otišla da vidi šta u u dii Skupljenu u uglu, pronašla je ženu koja je glavu i ramena pre-.1 om kožom srndaća. Bila je to žena sa opekotinama, koja se krila IMiftcMiluca. Vuk je polegao po tlu, tiho cvileo i pokušavao da joj priđe. * spustila na kolena pored njega, sačekala malo i tek se onda obrati-11 * > i ženi.
Ovo je Vuk", reče. Upotrebila je reč za životinju na jeziku Mamuto-111 n da je žena čula samo nekakav neobičan zvuk. Povukla se još vi-
.......avukla kožu preko glave. „Neće te povrediti." Ejla prebaci ruku
ni u „Našla sam ga kao sasvim malog, i odrastao je sa decom iz La-i">"iisia Mamutovaca." u i jc postala svesna Ejlinog naglaska čim je čula reč za Vuka i i /a narod koji je pomenula. Bila je znatiželjna i protiv svoje vo-I I-i 11 ni|«' promaklo da joj se disanje smirilo.
Na njima je živeo dečak koga je usvojila vođina družbenica",

nas-i l 11.i. „Neki ljudi bi za njega rekli da je prava gnusoba, mešavina
II naroda koji često nazivaju Tupoglavi, i onih koji izgledaju kao mi, »iju |c bila brižna žena. Dojila je svoje dete, a pošto je žena iz Ple-t "|i jc rodila tog dečaka umrla, ona je hranila i njega. Jednostavno
nije mogla da dozvoli da i on ode na drugi svet, ali Ridag je bio sl.ih nije mogao da govori kao mi.
Ljudi iz Plemena uglavnom razgovaraju pokretima. Imaju oni i ntffl reči, ali ih nemaju ni izdaleka koliko mi, tako da nisu u stanju da i re mnoge od onih koje mi koristimo. Izgubila sam porodicu u zemljoln m ali imala sam sreće da me Pleme pronađe. Odgajila me je jedna žena 1/ IV mena. Naučila sam da govorim kao oni. Njihove reči ne zvuče kao 11,n«, ali njih sam naučila da izgovaram kao mala. Zbog toga zvučim dm- 1 dok govorim, posebno neke od mojih reči zvuče drugačije. Ma kolil u I se trudim, neke zvuke i dalje ne mogu da izgovorim kako treba."
Iako je ugao bio veoma slabo osvetljen, Ejla je primetila da je hm otkrila glavu i da očigledno pažljivo sluša njenu priču. Vuk je i dalji l| cvileo i malo-pomalo joj se približavao.
„Kada sam donela Vuka u prebivalište Lavljeg logorišta, najvi zbližio sa slabašnim dečakom. Ne znam zašto, ali Vuk voli bebe i malu ile cu. Ne žali se ni kada ga bockaju prstićima i vuku za dlaku. Kao do I da mu ne misle ništa loše i trudi se da ih na svaki način zaštititi. M0/1 || I učiniti čudno što se jedan vuk tako ponaša, ali oni se tako ponašaju |......
svojim mladuncima. Ceo čopor štiti mladunčad, a Vuk se naročito /.i'.iii. nički ponašao prema tom slabašnom dečaku."

Ejla se nagnula bliže ženi, a i Vuk je dopuzao malo bliže. „Mislim >l« isto oseća i prema tebi. Mislim da zna da si bila povređena i želi da li štiti. Vidiš, pokušava da dopre do tebe, ali krajnje obazrivo. Jesi li *m imala prilike da dodirneš živog vuka? Krzno im je na nekim meslimii \% ko, a na nekima grubo. Ako pružiš ruku, pokazaću ti."
Bez upozorenja je posegnula za ženinom šakom i pre nego šio |i uspela da je povuče, spusti je na vučju glavu. Vuk potom položi glavu m njenu nogu. „Topao je, zar ne? Voli da ga češkaju iza ušiju."
Ejla oseti da je žena počela da miluje vuka po glavi i povuče suiM ruku. Napipala je ožiljke i krutu kožu na mestima gde se zategla pri I li n zaceljivanja, ali je šaka očigledno pokretljiva. „Kako se to dogodilo 1 I 1 si zaradila opekotine?" upitala je.
„Napunila sam korpu za kuvanje užarenim kamenjem i dodala |nl nekoliko da voda proključa, zatim sam pokušala da je premestim. R11 \vM se i kipuća voda me je polila od glave do pete", reče ona. „Bila sam rlu|>n Znala sam da je ta korpa već stara. Trebalo je da je bacim, ali hlel.i nit samo da skuvam čaj, i ona mi je bila pri ruci."
Ejla klimnu. „Ponekad smo brzopleti. Imaš li družbenika? Ili ili ¦ 11
„Imam, i družbenika i decu, dečaka i devojčicu. Rekla sam mu dn ih odvede na Letnji sabor. Nema razloga da oni ispaštaju zbog moje gluptl I Sama sam kriva što više ne mogu da idem."
„Zašto ne možeš više da ideš? Možeš da hodaš, je li tako? Nr.i n| kla noge ili stopala."
Me želim da ljudi sažaljivo gledaju ožiljke na mom licu i šakama",

¦ n > e žena i suze joj navreše na oči. Povukla je šaku kojom je milo-Vuka i ponovo navukla kožu preko glave.
I1 pravu si, neki će te posmatrati sa sažaljenjem, ali svima nam se Vfiju nesreće, a neki su rođeni s gorim nevoljama od tvoje. Mislim da ,ndozvoliti da te to spreči da dalje živiš. Lice ti ne izgleda toliko n ožiljci će vremenom izbledeti i neće se toliko videti. Ožiljci po
Ii mi gori, ali možeš da koristiš šake, zar ne?" „Donekle. Ne kao nekada."
I lo će se popraviti."
« u kud ti to sve znaš? Ko si ti?" upita žena.
Ih sam Ejla iz Devete pećine Zelandonaca", odvrati Ejla, ispruži ša-¦ ,1111 pozdrav i poče da recituje imena i veze. „Akolitkinja One i I'rva među Onima koji služe Veliku majku Zemlju..." Navela je sva inima i veze kao i obično, jer je smatrala da je veoma važno da sve govori. Završila je sa „Prijateljica konja, Njiske, Trkača i Sivke, i
......i/nog lovca Vuka... njegovo ime znači samo vuk na jeziku Mamu-
i Pozdravljam te u u ime Doni, Majke Svega."
Ii si akolitkinja Prve? Njena prva akolitkinja?" upitala je žena, na
¦ i /aboravivši na manire.
Njena jedina akolitkinja, mada je trenutno s nama i njen bivši ako-1 'u |, sada zelandoni Devetnaeste pećine", reče Ejla. „Došli smo da vi-
i .r sveto mesto."
/.ena u trenutku shvati da će morati da ispruži ruke i prihvati šake lili ide žene da bi se zvanično predstavila akolitkinji Prve, koja je oči-" dosta putovala i mnogo znala. To je bio jedan od glavnih razloga Ml|i' h-lela da ide na

Letnji sabor. Svima koje bi srela morala bi ne sa-11 pokaže lice, već i spržene šake. Pognula je glavu razmišljajući da li ii rije ispod kože i kaže da nije u stanju propisno da je pozdravi, || ,lul inja je već bila dodirnula njenu šaku i znala je da to nije tačno.
im je duboko uvukla vazduh, odgurnula ćebe i ispružila šake s gad-i|ti I oiinama.
„Ju sam Dulana iz Četvrte pećine južnih Zelandonaca", reče ona i -i d.i recituje svoja imena i veze.
I'jln se usredsredila na njene šake koje je držala u svojima. Bile su
iii u koža na njima zategnuta i neravna, i verovatno ju je još poma-lnili Ih, pomisli ona.
u ime Doni, dobrodošla, Ejla iz Devete pećine Zelandonaca."
l 'i li le šake još pomalo bole, Dulana?" upita je Ejla. „Verovatno bi
......ni čaj od vrbine kore, u slučaju da te bole. Imam ga kod sebe ako
Mitre han."
Mogu da uzmem od našeg zelandonija, ali nisam znala da li bi treba-n,istavim da ga pijem", reče Dulana.
„Ako još imaš bolove, onda nastavi. On takođe ublažava žarenje i i-M venilo. Mogla bi da napraviš rukavice od meke kože, možda zečje, ih 1*1 prstiju. Ako ti ne možeš možda bi mogao da ih napravi neko koga pu/nai ješ. Ljudi tada najverovatnije više ne bi primećivali da su ti šake puumU grube. Imaš li malo finog čistog belog loja? Mogu da ti napravim ki za ruke koja će ti omekšati kožu. Dodala bih i malo pčelinjeg voskn I ružinih latica da lepo miriše. Imam kod sebe i jedno i drugo. Možeš dinji da je utrljavaš u šake, a preko nje da navučeš rukavice. Ako njome lunU-i mazala i

lice, ožiljci od opekotina će omekšati i brže izbledeti", gir je Ejla razmišljajući šta bi još moglo da pomogne ženi.
Dulana se iznenada rasplaka.
„Šta je bilo, Dulana?" pitala je Ejla. „Jesam li rekla nešto što uznemirilo?"
„Nisi. Ti si prva koja mi je kazala nešto što mi je dalo nade", 1 je Dulana. „Imala sam osećaj da mi je život uništen, da se sve toliku \t menilo da nikada više ništa neće biti isto, a ti pričaš o mojim opekom ma i ožiljcima kao da to nije ništa, kao da ih niko neće čak ni piinutiil Takođe si mi rekla toliko toga šta može da mi pomogne. Naš Zelandom *» trudi, ali on je tako mlad, i nije mnogo nadaren za lečenje." Mladi • ni zaćuta i zagleda se pravo u Ejlu. „Mislim da znam zašto te je Prva i/.tib| ¦ za prvu akolitkinju, iako nisi rođena Zelandonjanka. Ona je Prva, a 11 Prva od akolita. Da li tako treba da te oslovljavam?"
Ejla joj se tužno osmehnu. „Svesna sam da ću jednog dana venu 11 no morati da se odreknem svog imena i da će me zvati zelandona I >i -u ii pećine, ali nadam se da to neće biti tako skoro. Volim da me zovu I |Ih, to je moje ime, ime koje mi je dala moja prava majka, to jest, Ejla je ihi| bliže tom imenu. Jedino mi je to ime ostalo od nje."
„Onda neka bude Ejla. A kako izgovaraš ime ovog vuka?"
Ponit je spustio glavu na njenu nogu, i njoj je to prijalo.
„Vuk", reče Ejla.
Dulana pokuša da izgovori, a Vuk podiže glavu i zagleda se 11 n|U svestan napora koji je uložila.
„Hajde, iziđi da nas sve upoznaš", reče Ejla. „Sa nama je Glavni n govac i on priča prelepe priče 0 svojim putovanjima, a Prva ima đii ili glas i mogla bi da otpeva nešto iz Predanja Starih. To ne bi trebalo da pm pustiš."

„Možda bih i mogla", tiho reče Dulana. Bila je usamljena u svom |n. bivalištu dok su svi ostali uživali u društvu gostiju. Kada je ustala i i/rilu Vuk se nije odvajao od nje. Svi iz Pećine, a najviše njihov zelandom l>lll su iznenađeni što je vide. Još su se više iznenadili kada su shvatili da se ft tvoronožni lovac zaštitnički ponaša prema njoj. Umesto da sedne pored I |l> ili čak Džonejle, resio je da sedne pored Dulane. Prva pogleda svoju akolii kinju i odobravajući joj klimnu tako da to niko osim nje nije primetKi
I inim su se gosti, i izvestan broj domaćih žitelja, pripremili da obi-¦ oslikanu pećinu. U toj oblasti bilo je nekoliko kamenih skloni-
.....iga od njih bila su domovi raznih Pećina, koje su obično dobijale
po vlastitim recima za brojanje, mada bi se povremeno dve ili tri,
II bile jedna blizu druge, udružile i obrazovale jednu Pećinu. Većina III u je sada bila prazna, jer su ljudi otišli na uobičajena letnja puto-
M.ilohrojni iz obližnjih Pećina koji nisu otišli na Letnji sabor došli iklonišle u kome je boravio zelandoni.
'.uli osmoro odraslih koji su bili na donijerskom obilasku, i petoro ii boravili u Četvrtoj pećini južnih Zelandonaca, našli su se u skupi-IhiJm |e došla da vidi sveto mesto. Sa njima su bila i dvojica lovaca illitče žive u obližnjem kamenom skloništu. Dulana se ponudila da I »/onejlu. Ejla je podozrevala da joj nedostaju deca. Džonejla nije ni i.i protiv da ostane sa njom, a Vuk je bio voljan da ostane s nji-
I ni.i, lako da je Ejla pristala. Malena je imala samo četiri godine i, 11 |i iiinela i sama da hoda, mati ju je često nosila. I Džondalar ju je ......io nosio, ali Ejla je toliko bila navikla da

nosi kćerku da se kad
• li osećala kao da je nešto zaboravila. Stigli su do malog kamenog iliri koje je Prva pokazala Ejli dok su dolazili. Otvor je gledao na istok llttli se videlo da su ljudi s vremena na vreme živeli na tom mestu. i ni • od ugljena označavao je nekadašnje ognjište, delimično okruže-i nm njem. Nedostajalo je samo nekoliko kamenova. Dva velika koma-li.i u|.uke stene, koji su se odvalili od zida ili tavanice, dovučena su ll|tgn da bi imalo na šta da se sedne. Iscepani prekrivač od kože bio Inu i u n,i gomilu u blizini zida, pored nekoliko velikih i teških cepani-lm|i' ii' verovatno potrajati celu noć ako vatra bude dovoljno velika i li li i li zapali.
I I.i/ u pećinu nalazio se na severnom kraju skloništa, ispod kratkog |!tu koji su vremenske prilike već propisno nagrizle tako da su sa njega
Ii i I.i oi padaju pojedini delovi i gomilaju se ispred ulaza u kameni zid. /rlandoni je pre polaska spakovao nešto drva, trešća, pribor za palje-
......lekoliko kamenih svetiljki u okvir za leđa koji je sada spustio
Ini jame za vatru. Onda je počeo da reda materijal. Kada je videla šta i |l.i je iz kožne vrećice okačene za kožnu vrpcu koja joj je služila
npnsać i/.vadila dva kamena. Jedan je bio čvrst komad kremena oblini u iako sečivo, dok je drugi bio veličine oraha srebrnastomesinganog Inog sjaja. Kremena oštrica je tako često udarala po ovom kamenu i/li/ao i postao sjajan. I ».i 11 bi meni dozvolio da zapalim vatru?" upitala je Ejla. Prilično sam dobar u tome. Brzo ću ja to", reče zelandoni dok je pra-'i , I na komadu drveta u koji će uglaviti zašiljeni vrh drvenog svrdla i' iiameravao da vrti između dlanova. | Ino

može brže", primetio je Vilamar sa osmehom.
„Izgleda da ste ubeđeni u to", reče mladi zelandoni, u kome sr |in| budila želja za nadmetanjem. Ponosio se svojim umećem da brzo zn|>«!| vatru. Malo je bilo onih koji su to mogli da urade brže od njega.
„Dozvoli joj da ti pokaže", reče Džonokol.
„U redu", pristade mladić, ustade i skloni se. „Samo izvoli."
Ejla je kleknula pored tamnog, hladnog ognjišta, i podigla pogled. „Mtj gu li da upotrebim tvoje trešće i drvo za potpalu, kad su već tu?" upita mm
„Svakako", reče zelandoni.
Ejla je sakupila na gomilicu trešće za potpalu i nagnula se nad iijlil Udarila je kremenom po gvozdenom piritu, i mladom zelandoniju se na lit nutak učinilo da je video nekakvu svetlost. Ejla udari ponovo. Ovou pili uspela je da napravi veliku varnicu koja je pala na suvo, lako zapalji trešće, iz koga se podiže pramičak dima. Odmah je počela da ga raspiui je. U tren oka pojavio se mali plamen u koji je ubacila još trešća, za uji i nešto veće komade, zatim grančice za potpalu, i na kraju sitne komadi ili veta. Čim se vatra razgorela, sela je na pete. Mladi zelandoni je zurio u n|ii otvorenih usta.
„Uleteće ti muva u usta", reče Glavni trgovac sa osmehom.
„Kako si to uradila?" upitao je mladi domaći zelandoni.
„Uopšte nije teško kada imaš vatreni kamen", reče Ejla.
„Pokazni" ti pre nego što odemo, ako hoćeš."
Prva je pustila prisutne da se povrate od iznenađenja pre nego ll je progovorila: „Primetila sam da si doneo nekoliko svetiljki, trebalo h| da ih upalimo. Da li i ovde može da se nađe koja?"
„Obično ih ima, ali to zavisi od toga ko je ovde poslednji

boravio reče mladić dok je vadio tri plitke činije izdubljene u domaćem krečnjnl U iz svog rama za leđa. „Ipak ne bih na to računao." Takođe je izvadio |)H ketić fitilja umotanih u sirovu kožu i prazan rog mladog tura - kojim je hllll mnogo lakše baratati nego ogromnim rogovima odraslih životinja. Otvori ni kraj bio je pokriven s nekoliko slojeva nepropusnih creva vezanih ini vom. Bio je napunjen omekšalim lojem. Zelandoni je imao i nekoliko bal h napravljenih od lišća, trave i ostale vegetacije čvrsto uvezane oko štapa ilul je još bila dovoljno sveza i savitljiva. Baklje su potom ostavljane da se dl limično osuše i na kraju uronjene u zagrejanu borovu smolu.
„Da li je pećina velika?" pitala je Amelana. Uvek bi se usplahii ila n dubokim pećinama, posebno ako su bile teško prohodne.
„Nije ", odvrati mladi zelandoni. „Postoji samo jedna glavna prosti u i ja do koje vodi prolaz, jedna manja bočna prostorija s leve strane i pomni ni prolaz s desne strane. Najsvetija mesta nalaze se u glavnom prošlom Sipao je malo rastopljenog loja u sve tri kamene lampe, dodao fitilji ml pečuraka, sačekao da počnu da upijaju masnoću, pa prineo zapaljenu ginu čiču. Zapalio je i jednu baklju, a onda je na brzinu sve ostalo vratio u m prtnjaču i stavio je na leđa. Poveo ih je u pećinu visoko držeći baklju N 1
l|u |c išao jedan od lovaca pazeći da nikoga ne snađe nikakva nevolja nlko ne zaostane. Bilo je to mnogo ljudi i da se u tu pećinu nije rela-(i lako ulazilo, Prva nikada ne bi dozvolila svima da istovremeno uđu.
Bjla je išla s Prvom na čelu, a Džondalar odmah iza njih. Spustila je pd i ugledala slomljeni komad kremena na tlu, a nedaleko odatle još oštricu od kremena, koja je izgleda bila

cela. Ostavila ih je gde jesu. su savladali uzak prolaz na početku, pećina se širila u oba pravca. „SIeva se nalazi jedan skučeni mali prolaz", reče mladi zelandoni. mu vodi do pomoćnog prolaza. Mi ćemo uglavnom ići pravo." I)r/.ao je baklju visoko i Ejla se osvrnu. Videla je kako ljudi ispunja-
I proširenje. Troje od njih držalo je kamene lojanice. U potpunoj tami p baklja i ti plamičci stvarali su mnogo više svetlosti nego što je izlilo moguće, posebno sada kada su njene oči počele da se navikavaju | u i u i Prolaz ispred njih prvo je malo skretao ulevo, a zatim opet ude-
¦ tili put je uglavnom vodio pravo. Posle blagog proširenja, prolaz se u i Zelandoni se zaustavio. Visoko je podigao baklju i prineo je zidu s
Hane. Ejla ugleda tragove kandži.
„Nekada su medvedi zimovali u ovoj pećini, ali ih ja nikada nisam reče mladić.
< »dinah posle tragova kandži koje im je pokazao, sa zida ili tavanice
¦ |e dosta velikog kamenja zbog koga su morali da nastave u koloni jfdiiu. S druge strane tog kamenja zelandoni je ponovo podigao baklju
u Iranu. Na zidu su se videli prvi nedvosmisleni znaci da su ljudi već hi Dolični prostor ukrašavale su petlje i kovitlaci napravljeni prstima. | dulje prolaz se ponovo širio.
„S leve strane nalazi se sporedna prostorija, ali tamo nema mnogo
ii r vidi osim crvenih i crnih tačaka na pojedinim mestima", reče zetom „lako tako ne izgledaju, one su veoma značajne, ali morate pripa-
i liindoniji da biste ih razumeli. Nastavljamo pravo."
Nastavio je pravo, i' 111 lagano potrčao udesno i zaustavio se

ispred ravnog dela zida s nookiT tragovima prstiju i šest crnih otisaka prstiju. Crteži na nared-t /aravnjenom potezu zida bili su složeniji. Mladić je podigao baklju ali .u se okupili oko njega. Ugledali su nešto što ih je neodređeno podlo na ljudske prilike, ali su one više ličile na duhove. Tu je bio i jedan kan jelen. Delovao je zagonetno, duhovno, božanski, i Ejla se stresla, lula jedina. Svi su odjednom utihli. Uopšte nije primetila da ljudi ti-
¦ Ugovaraju dok nisu prestali.
Na levom zidu nalazilo se malo ispupčenje, mala izbočina, a posle mi i koja se širila u još jedan gladak potez zida. Prvo je uočila dva ve-h im na megalocerosa nacrtana jedan preko drugog crnom bojom. U (11 planu bio je mužjak sa izrazito širokim rogovima. Imao je debeo
¦ vrat bez koga ne bi mogao da nosi takav teret. Glava mu je izgle-ItllU u poređenju s tim moćnim vratom. Bez grbe na grebenu, koja
je više ličila na crnu kvrgu i sastojala se od čvrsto isprepletenih zil tetiva, Ejla je to znala jer je imala prilike da čereči džinovskog jelen.i u kode ne bi bio u stanju da nosi te teške rogove na glavi. Megaloccros \t% tog prvog takode je imao snažan vrat i grbu na grebenu, ali nije imao m gove. Pomislila je da je to ženka, ali pre će biti da je mužjak koji je oiIIhm cio rogove posle jesenjeg teranja. Posle sezone parenja nije više bilo poin i* da se diči veličanstvenim rogovima kako bi privukao ženke, a i morao i* M čuva snagu da bi preživeo glacijalnu zimu koja će uskoro nastupiti. Podugo je posmatrala ta dva megalocerosa pre nego što je sasvim u očekivano primetila mamuta. Nalazio se unutar trupa prvog džinovskoj' |i i na. Mamut nije bio potpun, samo obris leda i glave, ali i to je bilo dovol|im Zapitala se ko je od

njih prvi nacrtan, mamut ili megalocerosi. To ju ji u teralo da prilježnije razgleda i ostatak zida. Iznad leda prvog megaloi • n sa, a ispred glave drugog, bili su crnim linijama iscrtani nepotpuni obi I još dve životinje. Dat je bočni prikaz glave i vrata planinske koze s dva m ga povijena unazad i prikaz spreda rogova neke životinje slične plamu i kozi za koju je pomislila da bi mogao biti kozorog, ili možda divoko/n
Malo dalje naišli su na potez zida s novim obrisima životinja iiiaifo-
nim crnom bojom. Bio je tu još jedan megaloceros sa džinovskim mj.....
ma, zatim deo nekog manjeg jelena, divlja planinska koza i nagoveštai I mi kratke četkaste grive s tek začetkom leđa, i još jedna figura, koja ju n \i nenadila i uplašila. Figura je bila delimična, samo donji deo tela i nogi ličili su na ljudske. U stražnji deo ulazile su tri linije, ili su možda i/la il iz njega. Da li bi to trebalo da budu koplja? Zašto je bilo potrebno si i ti tako nešto na zid? Pokušala je da se seti da li je ikada naišla na pul i životinje iz čijeg tela vire koplja? Donji deo leđa nije bio baš najlogii nl| mesto u koje bi lovac ciljao ako želi nešto da ulovi. Koplje u stražnjii i ||j čak u donjem delu leđa, retko kada je pogubno. Možda je trebalo da pnl bol, bol u leđima jednak bolu koji bi nanelo koplje. Odmahnula je glavom Mogla je da nagađa koliko hoće, ali to je neće nimalo približiti pia razlogu. „Sta znače ove linije koje ulaze u tu tamo figuru?" upitala j< landonija domaćina pokazavši na crtež koji je nedvosmisleno prikaz u u ljudsko biće.
„Svi to pitaju", reče on. „Niko ne zna. To su uradili drevni." I'o......
se okrenuo Prvoj. „Znaš li ti nešto o tome?"

„U povestima ni predanjima Starih nema pomena o tome, ali in<> ¦ vam reći ovo", reče Prva. „Značenje bilo koje slike na bilo kom svetom ini stu retko kada je očigledno. I sami znate da, kada putujete u svet duhm i uglavnom ništa nije kao što vam izgleda. Divlji mogu biti pitomi, a napu žniji najokrutniji. Nije neophodno da znamo značenje ičega ovde. Do\nl| no je što znamo da je bilo važno onima koji su to nacrtali. Da nije laku ne bi se tu nalazilo."
„Ali ljudi uvek pitaju. Žele da znaju", reče mladić. „Nagađaju i zanima ih da li su u pravu, jesu li pogodili." Volco bih da mogu nešto da im kažem."
I Ipruvo sam ti rekla šta da im kažeš. Dosta o tome", reče žena. biku je bila u iskušenju da postavi pitanje koje je mladić postavio I |li je sada bilo drago što nije. Prva je uvek govorila da svako mo-pita šta god želi, ali Ejla je primetila da njena pokroviteljka ume i da omalovaži onoga ko joj postavi određena pitanja. Covek bi se .hi kao poslednji glupak. Palo joj je na pamet da ona možda nije ila odgovori na svako postavljeno pitanje, iako dozvoljava ljudi-I pitaju sve što požele, ali pošto je Prva, nije mogla jednostavno da I akti nešto ne zna. Ljudi nisu želeli to da čuju od nje, i mada ne k odgovorila na pitanje, nikada nije lagala. Govorila je samo istinu.
Ni lijla nije lagala. Deca iz Plemena vrlo rano nauče da im njihov na-
......likacije gotovo onemogućava da lažu. Pošto je srela ljude slične
pilmctila je da im je teško da iziđu na kraj sa lažima, i došla je do tika da je lakše govoriti istinu nego lagati. Možda je Prva zaključila pitanje na koje ne zna odgovor najlakše izbeći tako što će dovesti ¦tn|r inteligenciju onog ko ga je

postavio. Ejla se okrenula u stranu i i.....lu, jer joj se učinilo da je otkrila nešto vrlo važno o toj moćnoj staji ni
i |i ii Prva je primetila da se okrenula u stranu i uhvatila je nagove-iiii lia koji je pokušala da sakrije. Pretpostavila je da zna razlog i |n| |f drago što se Ejla okrenula. Nije joj smetalo da njena akolitki-n tu i sama nauči, ali najbolje je oko toga ne dizati galamu. Možda 1 ¦ miti čas kada će i ona morati da se služi sličnim stvarima. I'jln sc ponovo usredsredila na zid. Mladi zelandoni je nastavio i sada ll ni baklju da osvetli par koza i nekoliko tačaka. Posle njih su na red in dve koze, nekoliko tačaka i nekoliko krivih linija. Pojedine životi-Ittrki i linije bile su crvene, a pojedine crne. Upravo su ulazili u malo •i |t s pet crnih i crvenih tačaka i s nekoliko crvenih tačaka i linija u
..... V ral i li su se iz niše i zavili za ugao. Na zidu s druge strane na-
¦ još jedna čovekolika figura s linijama koje su ulazile u nju ili su Hl 1/ nje. Ukupno sedam linija protezalo se u svim pravcima. Figura • prilično grubo urađena, jedva da ste u njoj mogli razabrati ljudsko binu .ni nije mogla biti ništa drugo. Naznačene su bile dve noge, dve 11 at e ruke i izobličena glava izvučena crnom bojom. Ejla je želela da i ' u ia taj lik predstavlja, ali najverovatnije ni ona nije znala, mada
Ii da ima pretpostavke. Možda bi kasnije mogle da porazgovaraju o i iivom delu nalazila su se i četiri crvena mamuta, veoma pojedno-in Neki od njih bili su samo nagovešteni, ali i to je bilo dovoljno da
| u kojoj je životinji reč. Videli su i kozje rogove i još tačaka. \l o odemo do sredine prostorije, videćemo ceo zid. Još bolje ćemo ga || tko oni sa lojanicama ostanu blizu njega", reče

domaći zelandoni.

21

Džondalar i Ejla potrčaše nazad ka pećini, sledeći Vuka. Kada sit približili, ugledali su izvestan broj ljudi u polju ispred skloništa gde mi |M sli konji. Pošto su sasvim prišli videše prizor koji bi bio smešan da nije uli vao strah u kosti. Džonejla je stajala ispred Sivke raširenih ruku kao da 1 mladu kobilu, okrenuta ka šestorici ili sedmorici muškaraca naoružanih I pljima. Iza njih su stajali Njiska i Trkač i motrili muškarce.

„Sta to radite?" povikala je Ejla posegavši za praćkom, jer kod 1 nije imala bacač koplja.

„Sta misliš da radimo? Lovimo konje", odvratio je jedan od 111tN Primetio je njen čudan naglasak i upitao: „Koga to zanima?"

„Ja sam Ejla iz Devete pećine Zelandonaca", odvratila je Ejla 1 nećete loviti ove konje. Zar ne vidite da su to posebni konji?"

„Po čemu su to posebni? Meni izgledaju kao sasvim obični konji

„Otvori oči i pogledaj", reče Džondalar. „Koliko često viđaš konji 1 ji stoje mirno zbog deteta? Sta misliš zašto ti konji ne beže od tebe '

„Možda su suviše glupi."

Nastalo je komešanje dok svi nisu zauzeli položaj iz kog su moj'h I« vide sve što je imalo da se vidi, i zagledali se u zid sa crtežima. U puru tku se čulo struganje nogu po tlu, pročišćavanje grla, mrmljanje i šapulM nje, ali ubrzo se sve smirilo i ljudi su se usredsredili na kameni zid i s\m da ga proučavaju. Kada su pogledom obuhvatili ceo prizor, počeli su da u*i čaju mistični naboj koji je ta gola stena stekla. Ejli

se na trenutak tu nulti da su se figure pokrenule na treperenju plamičaka i pramenova dima U|| se izvijao iz lojanica, i da su zidovi providni, da kroz čvrstu stenu im uh, đeno nazire neko drugo mesto. Podišla ju je jeza, zatim je nekolike puti zatreptala i zid je ponovo postao zid.
Zelandoni ih je poveo napolje, pokazujući im usput tačke i oznaki ¦ zidovima. Kako su se udaljavali od oslikanog dela pećine i približavali u U zu, dnevna svetlost koja je prodirala unutra omogućavala im je da ja n sagledaju pećinu. Mogli su da vide kog su oblika zidovi i kamenje popad* lo po tlu. Po izlasku iz pećine, svetlost im se posle toliko vremena piove denog u mraku učinila izrazito jaka. Ckiljili su i zatvarali oči, čekajm i «1« se priviknu. Ejla nije odmah primetila Vuka. Kada je konačno postala sna njegovog prisustva trebalo joj je još nekoliko trenutaka da uoči koliku
je uznemiren. Zakevtao je nekoliko puta i pošao ka nastanjenom sklo......
zatim se okrenuo, uputio ka njoj i ponovo zakevtao pre nego što se jn , danput okrenuo i potrčao u suprotnom pravcu.
Pogledala je Džondalara. „Nešto nije u redu", kazala je.
\ |.i mislim da si ti možda suviše glup da bi shvatio šta vidiš", re-itliinilalar. Drski mladić, koji je izgleda govorio u ime svih, uspeo je da
¦•ini.
Prodorno je zviznuo nekoliko puta. Lovci su gledali kako se Trkač
...... ka visokom plavokosom muškarcu i polako zakasao ka njemu.
"' iliii slade ispred Trkača i tobože uperi bacač koplja u lovce. t|lii slade između kćerke i ljudi i dade Vuku znak da joj priđe, a za-uputi još jedan, koji je značio: čuvaj konje.

Vuk je iskezio zube i n ik-ravši muškarce da zbiju redove i da se povuku za nekoliko ko-l',|ln diže Džonejlu Sivki na leda, zatim uhvati Njiskinu četkastu gri-ii i nogu i u tren oka nađe se na njenim leđima. Svaki put kada bi || i nešto neočekivano, lovci bi se iznenadili, i uko si to uradila?" upitao je mladi glasnogovornik. Ki kla sam vam da su to posebni konji i da ih ne treba loviti", reče Ejla. „Jesi li ti zelandona?"
i Ina je akolitkinja, obučava se za zelandonu", reče Džondalar. „Ona I ikolitkinja zelandone koja je Prva među Onima koji služe Majku,
u no što nije stigla." 1 'u i koja je Prva je ovde?"
I >.i. ovde je", odvrati Džondalar i zagleda se u muškarce. Svi odreda
.....ludi, verovatno tek nedavno upućeni u tajne muškosti, i verovatno
III i stanuju u dalekoj nastambi Letnjeg sabora u blizini naredne svete l nju su oni namerili da posete. „Zar niste prilično daleko od daleke miIm Letnjeg sabora?" upita on. i iio znaš?" upita mladić. „Ti nas ne poznaješ." I'o bar nije teško pogoditi. U toku su Letnji sabori, svi ste vi u do-bitdn mladi muškarci odlučuju da napuste majčino logorište i odsedaju i nastambi da bi pokazali koliko su nezavisni. Odlučili ste da po-ii lov i možda čak donesete nešto mesa, ali niste baš imali sreće, zar i idu ste gladni." i iko znaš? Jesi li i ti zelandoni?" upita mladić. '•uho nagađam", reče Džondalar, a onda primeti da pristiže i Prva
i..... svitom. Ona koja je Prva može da hoda veoma brzo kada zaklju-
.....lm, a znala je da je u pitanju nekakva nevolja čim je Vuk došao da

|niiiii;i
i'n.i |e brzo osmotrila situaciju: mladići s kopljima, premladi da bi • i u ini; vuk koji zaštitnički stoji ispred konja.
Devojčica i mlada žena
.......u bez uobičajene opreme za jahanje, i praćka u Ejlinoj ruci;
liliiliu sa uperenim bacačem koplja stoji ispred pastuva. Da li je Džo-|Ki lula vuka po majku dok je pokušavala da zaštiti konje od šest-liii/.ovilovaca?
Im.i li ovde kakvih nevolja?" upitala je sveštenica. Mladići su znali • ni iako je nijedan od njih do sada nije video. Svi su čuli kako
ljudi opisuju Prvu, i umeli su da protumače značenje tetovaža na njen licu, ogrlica i odeće koju je nosila.
„Više nema. Džonejla je sprečila ove ljude da love naše konje", i vrati Džondalar jedva se suzdržavajući od smeha. Odvažno dete, nema šta, pomislila je donijera, kada je potvrđena I na procena situacije. „Jeste li vi iz Sedme pećine južnih Zelandonni | upitala je mladiće. Sedma pećina im je bila naredna stanica na putu < >u| je bila najvažnija u ovoj oblasti.
Na osnovu oznaka na njihovoj odeći mogla je da razabere kojo| čini pripadaju. Znala je sva ustrojstva i šare na odeći i nakitu u obla.u » kojoj je živela, ali što su dalje putovali, biće joj teže da prepozna l|inl< mada će i dalje moći da nagađa.
„Jesmo, Zelandono koja jesi Prva", sasvim drugačijim tonom mhi • tio je mladić koji je i ranije govorio u ime svih. Treba biti veoma oba u kada se nađeš u društvu zelandona, a posebno One koja je Prva.
Pristigao je i mladi zelandoni iz domaće Pećine, s većinom onih I su bili da posete sveto mesto. Ostali su da stoje

unaokolo i čekaju sia rt ta moćna žena da uradi mladićima koji su ugrozili posebne konje.
Prva se okrenula lovcima iz domaće pećine. „Izgleda da ćemo morali <U nahranimo još sedam gladnih usta. To će vrlo brzo desetkovati zalihi' Ml slim da ćemo morati da ostanemo malo duže, dok se ne prieredi lov. Sivu imaćete pomoć. Sa nama putuje i nekoliko iskusnih lovaca, a ako ih nnilH podučite, čak će i ovi mladići biti u stanju da daju doprinos. Ubeđena mihi
da će biti raspoloženi da pomognu na svaki način, imajući u vidu okol......
reče ona i oštro se zagleda u mladića koji je izgleda govorio u ime '.\ih
„Svakako", reče on. „Lovom smo se bavili i kada ste naišli."
„Samo ne baš uspešno", primeti neko od okupljenih, jedva čujno I opet dovoljno glasno da ga svi čuju. Neki mladići pocrveneše, a neki ,kii nuše pogled.
„Da niste nedavno primetili neko krdo?" uputi Džondalar pitanje ih., jici lovaca iz Pećine. „Jedna životinja nam neće biti dovoljna, morai i 111 da ih ulovimo više."
„Nismo, ali ovo je sezona kada crveni jeleni prolaze ovuda, posi hil
košute i lanad. Možemo poslati nekoga da proveri, ali to obično p<.....
nekoliko dana", odvrati jedan lovac iz Pećine.
„Iz kog pravca će doći?" upitao je Džondalar. „Mogu popodni 1 odem da pogledam, na Trkaču. On putuje brže od ikoga ko ide pcSii-i Ako bilo šta pronađem, Ejla i ja možemo da se vratimo i poteramo },\ tinje ovim putem. I Vuk može da pomogne."
„Ti to možeš da uradiš?" izlanu se mladić.

„Zar vam nismo kazali da su to posebni konji?", odvrati Džonđiil U
Mi .u jelena ostalo je preko noći rašireno po konopcima zategnutim i ibe vatre koja je dosta dimila. Dok ga je pakovala u posude za i ili je bilo žao što nije bilo više vremena da se osuši, ali već su I ili ilva dana duže nego što je Prva nameravala. Možda bi mogla da i il.i ga suši iznad vatri tokom puta, pa čak i pošto stignu u Sedmu u |ii/nih Zelandonaca, kod kojih će ostati izvesno vreme. ()in/.ina koja je pošla na donijerski obilazak ponovo se uvećala, ovaj hi loncu mladića. Pokazalo se da su u lovu zaista korisni, iako su Hinilo neobuzdani. Umeli su da bacaju koplja, ali ne i da međusobno Inju. da teraju životinje jedni prema drugima ili u kakav ćorsokaka Uliiije priveli lov kraju. Bacači koplja koje su koristili putnici što zimo od Velike reke, ubrajajući tu i akolitkinju Prve, ostavili su po-: ulisak na mladiće, ali i na domaće lovce koji su čuli za to oružje, ne.u videli na delu. Većina ih je već napravila bacače koplja i sada ¦ ih gađanje.
I j!n je uspela da ubedi Dulanu da pođe s njima i bar malo uživa u ni saboru. Bila je usamljena bez svog družbenika i dece i želela je 1 Idi, mada su je i dalje uzrujavali ožiljci na licu i šakama. Delila je i spavanje sa Amelanom. Sprijateljile su se kada je Dulana poka-li Iju da ćaska s njom o trudnoći i porođaju na osnovu vlastitog isku--uii-lani nikada nije bilo prijatno da priča o tome s Prvom ili njenom III mi|oih, iako je Ejla imala dete. Mlada žena ih je čula kako razgo-JU u lekovima i postupku ozdravljenja, i ostalim znanjima kao što je li i|ii /elandona, od čega najveći deo nije razumela, i zbog toga se pla-llli učenih žena.
i'u|.ila joj je međutim pažnja kojom su je obasipali svi mladići, mla-i kao i Vilamarovi šegrti, iako su se trgovci

povlačili uvek kada je III ni/ina svim tim prilično uobraženim momcima. Znali su da ne mo-1i < nadmeću za njenu pažnju jer će lovci početnici s njima provesti I m koliko dana, dok će njih dvojica biti sa Amelanom do kraja puta. |i I Ižondalar uz Džonokolovu i Vilamarovu pomoć uprezao Njisku u
.....ioike za vuču, Ejla i donijera posmatrale su Amelanu i mladiće.
I'oilsećaju me na leglo vučića", primetila je Ejla. Kuda si gledala vučiće?" upitala ju je zelandona. li mladosti, dok sam još živela s Plemenom", reče Ejla. „Pre nego hi počela da lovim mesoždere, imala sam običaj da ih posmatram, po-l vrlo dugo, celo jutro, ili ceo dan, ako bih mogla toliko da odsustvu-i" mahala sam razne četvoronožne lovce, ne samo vukove. Tako sam da da ih nečujno sledim. Mladunčad su me uvek oduševljavala, ali I no sam uživala da posmatram vučiće. Oni su voleli da se igraju, isto I Ovi momci... pretpostavljam da bi trebalo da se odnosim prema nji-i »i da su mladići, ali se oni i dalje ponašaju kao dečaci. Pogledaj kako u i guraju trudeći se da privuku Amelaninu pažnju."
„Koliko vidim, Tivonan i Palidar nisu sa njima", primeti zelandl „Izgleda da shvataju da će imati dovoljno vremena u nastavku puio\.m pošto se kod narednog svetog mesta rastanemo od ovih mladića."
„Misliš da će oni otići kada stignemo do naredne pećine? Ami I je vrlo privlačna mlada žena", reče Ejla.
„Takođe je trenutno njihova jedina publika. Kada sa nama sličnu svoje logorište i donesu meso jelena, naći će se u središtu pažnje pr|Jf lja i rođaka koji će im se diviti. Svi će im postavljati pitanja i jedva 111 da čuju priče o njihovoj pustolovini. Neće imati vremena za AmeliuiU,

„Zar se ona neće rastužiti ili uznemiriti zbog toga?" upitala je I
„Do tada će već steći nove obožavaoce, a neće svi biti dečaei l'il vlačnoj mladoj trudnoj udovici neće nedostajati pažnje, a neće ni mladi trgovcima. Drago mi je što nijedan od njih nije poludeo za AmelaiHH reče starija žena. „Ona nijednom od njih ne bi bila dobra družbeniea udata za putnika mora da ima razvijena vlastita interesovanja i ne sini očekuje od svog čoveka da je zabavlja."
Ejla pomisli da joj je drago što Džondalar nije trgovac i što M
bavi nekim drugim zanatom koji bi od njega zahtevao da mnogo \......
na provodi na putu. Ne bi se moglo reći da ona nema čime da se bavi i joj je on potreban da joj ispuni vreme, samo bi suviše brinula ako Im bio odsutan. Povremeno je vodio šegrte u potragu za novim izvorimn i I
mena i često je ispitivao moguće izvore dok je bio u lovu, međuii.....i
je dobro znala da je opasno putovati sam i pitala se kako bi saznala f bi se povredio ili mu se desilo nešto još gore? Morala bi da čeka i . • i I ne znajući hoće li se ikada vratiti. Bolje je kada se putuje u društvu ih ¦ sa još nekim. Onda jedan može da se vrati i kaže ti.
Pomislila je da Vilamar možda neće izabrati samo jednog šegi i i lij
bude naredni Glavni trgovac. Možda će izabrati obojicu i predložiti .....
putuju zajedno društva radi, a i da bi mogli da pomažu jedan drugom U zume se, i družbeniea trgovca može da putuje s njim, ali kada dođu (| ona možda više neće želeti da

se odvaja od drugih žena. Bilo bi mm>)¦ > ii
že da sam, dok smo bili na našem Putovanju, imala i bebu.
Žene vei.......
žele pomoć i društvo majke i ostalih rođaka i prijatelja... kao
Ameluntl 1 krivim je što hoće da se vrati kući.
Ubrzo pošto su krenuli, putnici su lako uspostavili uhodane
na li
a pošto je lov u kome su bili pre polaska bio veoma uspešan,
nisi.......>ii
da gube vreme na lov usput, tako da su putovali nešto brže
nego obil m
Vreme su međutim trošili na skupljanje hrane koja raste.
Pošto je ......
već bila u punom jeku, imali su veliki izbor i pravo izobilje
povrća (.u renja, stabljika, zelenih listova - i voća za
skupljanje.
Otprilike oko podneva prvog dana, kada je temperatura
počela 11 ste, Ejli se u nozdrve uvukao predivan miris.
Jagode! Sigurno idemo pri i polja divljih jagoda, pomisli
ona. Nije bila jedina koja je postala hvi j
voća, i svima je bilo drago kada su se zaustavili da skuvaju
čaj
......koliko korpica sićušnih jarkocrvenih bobica. Džonejli
nije bila
ihiiti korpica, ona ih je stavljala pravo u usta. Ejla joj se
osmehnula 11.i Užondalara, koji je brao jagode pored nje. i
ina me na Lati. Nezija nikada nije slala svoju kćerku da bere
i obrok. Lati bi pojela sve što nabere i nikada ništa ne bi
donela, koliko da ju je majka grdila. Mnogo je volela
jagode", reče Ejla. il u no?" upita Džondalar. „Nisam to
znao. Verovatno sam bio suvi-n|>l|' n Vimezom ili Talutom

kada si razgovarala sa Lati ili Nezijom." Povremeno sam pravdala Lati", reče Ejla. „Rekla bih Neziji da nije ul|iio jagoda za sve. To i nije bila laž kada bi Lati prošla kroz njih, ih je veoma brzo." Ejla je potom izvesno vreme brala jagode ćut-iHimcnuvši Lati prisetila se još ponečeg.
li • a•'. li se koliko je Lati volela konje? Pitam se da li je uspela da 1 ili kog mladog konja koga bi mogla da dovede kući? Ponekad mi l|n Mamutovci. Hoću li ikada više videti ikoga od njih?" I iiirni nedostaju", reče Džondalar. „Danug je postajao sve bolji tenu na od kada je Vimez počeo da ga obučava." i iila je nabrala dve korpice jagoda, Ejla je počela da primećuje i biljke koje su rasle unaokolo i mogle lepo da posluže kao dodatak ni obroku. Zamolila je Amelanu i Dulanu da joj pomognu da ih |i i povela Džonejlu i zaputila se najpre do reke koju su sledili da uro/ U ovo doba godine rizomi s novim korenčićima i lukovica-|| i donji delovi stabljike, bili su posebno sočni. Klas pri vrhu vrveo III |||i zelenih pupoljaka koji mogu da se skuvaju u vodi ili na pari, . a/vaeu. Bilo je i nekoliko vrsta lisnatog zeleniša. Ugledala je la-iKl.-n.iiljiv oblik kiselice i osmehnula se kada se setila njenog ljut-"i na Još se više obradovala kada je pronašla koprivu, koja je bila i »i liisliea. Skuvaće je i dobiti ukusan zeleni prilog. 1 u večeri svi uživali u obroku. U proleće je hrana bila prilično Ifiui moglo je da se nađe svega nekoliko vrsta zeleniša i tek poko-I dru ni k, tako da su svi jedva čekali leto, kada su raznovrsne biljke u i/obilju. Ljudi su ponekad žudeli za povrćem i voćem jer je ono 'Halo osnovne hranljive materije potrebne telu, posebno posle duge i..... koje su uglavnom jeli sušeno meso, masti i korenje. Za doru-
pojeli sinoćnje ostatke i popili topli čaj, i odmah potom pošli

dalje. I . ili .u da tog dana pređu poveći komad puta da bi rano narednog
11 u logorište ovdašnjeg Letnjeg sabora, i iini'of dana su ubrzo po polasku naišli na poteškoće. Reka koju su iila ,r i obale su bile močvarne i zarasle u barsko bilje, tako da ni-11> da pešače sasvim blizu vode. Bila je sredina jutra, i već izvesno i 11 ii se uz padine jednog uzvišenja. Konačno su stigli do grebe-...t i | koga su pogledom obuhvatili ravnicu ispod sebe. Visoka brda
okruživala su dugačku niziju nad kojom se uzdizalo uzvišenje strmih y na što je gledalo na ušće tri reke: najveća od njih krivudala je sa i i na zapad, tu je zatim bila velika pritoka sa izvorom na severoistolđ mala koju su oni sledili. Pravo ispred njih, u polju između dve reke n žilo se mnoštvo letnjih skloništa, prebivališta i šatora. Stigli su do lupu Letnjeg sabora Zelandonaca koji su živeli južno od Velike reke, podtrf tog na teritoriji Sedme pećine.
Jedan osmatrač utrča u prebivalište zelandona. „Da vidite šta M putilo ovamo!" izlanu se on.
„Šta?" upita zelandoni iz Sedme pećine.
„Ljudi, ali to nije sve."
„Sve Pećine su ovde", reče druga jedna zelandona.
„Onda mora da su gosti", reče Sedmi.
„Očekujemo li goste ove godine?" upita postariji zelandoni Četvrti | čine južnih Zelandonaca dok su svi redom ustajali i kretali ka ula/n
„Ne, ali tako je to s gostima", reče Sedmi.
Kada su zelandoni izišli, prvo što su primetili bila su tri konja ¦ su vukla nekakve naprave, a na leđima čak dva od ta tri konja seili II ljudi, na jednome muškarac, a na drugome dete. Ispred konja kop |< kao drugačiju skalameriju, išla je

žena. Kada su prišli malo bliže, m \< kretanje pored žene pretvorilo se u vuka! Sedmi tada poče da se po • priča ljudi koji su im svraćali u povratku s Putovanja na sever. Oni *U pričali o strankinji, konjima i vuku. Tada je sve povezao.

„Ako ne grešim", reče visoki bradati smeđokosi muškarac, doVfll glasno da ga čuju i svi ostali iz zelandonije, „dolazi nam Prva među 1 m koji služe Veliku majku Zemlju i njena akolitkinja." Zatim se obrati ll tu koji je stajao u blizini.

„Dovedi sve vođe koje uspeš da pronađeš Ml dić odjuri.

„Ona bi trebalo da je krupna žena, zar ne? Veoma upečatljiva I 0| sam shvatila. Kako je jedna krupna žena uspela da stigne čak ovnitlj upita jedna prilično debela zelandona.

„Videćemo", odvrati Sedmi. Pošto se najsvetije mesto u ovoj nN nalazilo u blizini Sedme pećine, zelandonija iz Sedme pećine običnu mada ne i uvek, priznavali za vođu ovdašnjih zelandona.

Ljudi su počeli da se okupljaju, a polako su pristizale i vođe i | I Pećina. Predvodnica Sedme priđe svom zelandoniju.

„Neko reče da ¦ dolazi Prva?" reče ona.

„Mislim da je tako", odvrati zelandoni. „Sećaš se posetilaca ml | nekoliko godina? Onih koji su došli s krajnjeg juga?"

„Sećam se. Kada ih već pomenu, mislim da se sećam da su I 1 da u jednoj od severnih Pećina živi strankinja koja ume sa životinjama ročito konjima", odvrati žena. Ona i zelandoni imali su slične tetovaJli na suprotnim stranama čela.

Ki kli su mi da je ona akolitkinja Prve. Videli su je tek pred pola-i u ili u/benik je Zelandonac. Sreli su se u vreme njegovog petogo-ptt>|i Putovanja. Kada je pošao kući, poveo je i nju. I on ima vlast nad i kao i njeno dete, a imaju i vuka. Sve mi se čini da nam upra-lola/e", objasnio je zelandoni.

„Pretpostavljam da je Prva s njima." Initiju dobre osmatrače, pomislila je Prva kada su zastali pred pri-likoni nastambom za koju je pretpostavila da pripada zelandona-
(•(Medili su im divan doček. Ejla je dala znak Njiski da stane. Prva je I kada je bila sigurna da neće biti cimanja u poslednji čas, i kraj-»|iii lim i graciozno, za tako krupnu ženu, sišla sa svog naročitog sedi-/ittii ona može da putuje tako daleko, pomislila je zaobljena zelandona.
I i 111 /elandonija, sve vođe i posetioci razmeniše svečane pozdrave i ¦ ii se. Vođama Pećina iz kojih su poticali mladi lovci bilo je dra-Ih vide. Njihova daleka nastamba bila je prazna i niko ih nije video
¦ liko dana. Porodice su počele da brinu i traže da se pošalju ljudi u /a njima. Pošto su stigli sa gostima, svima je bilo jasno da moli ih 'kuju neku priču, ali ona je mogla da sačeka, i Milana!" uzviknuo je neko.
Majko! Došla si!" povikaše istovremeno dva srećna glasića, i n a ,111 ja zelandona iz Četvrte južne pećine podiže pogled, iznenađe-idi mladu ženu. Dulana je bila očajna pošto se opekla, i nije mogla
...... sebe čak ni da iziđe iz skloništa, a sada je ovde, na Letnjem sa-
Moiaee da se raspita i sazna šta ju je nagnalo da promeni mišljenje, i '*111 časa počeli su da prave planove za slavlje, gozbu i Majčinu pro-
II i nst posetilaca i Prve, a kada su saznali da one žele da obiđu njiho-iHlo i nešto, zelandoni iz Sedme odmah se dao na posao. Većina obreda
održavaju za vreme Letnjih sabora bila je obavljena, osim Posled-|tiliu?ivanja, i ljudi su počeli da se pripremaju za odlazak, ali su po Ih gostiju odlučili da ostanu malo duže.

Mo/đa ćemo morati da priredimo lov i sakupljački izlet", reče pred-td u Sedme.
i ovci, među kojima su bili i vaši mladići, uspeli su da presretnu . i mli jelena pre nego što smo krenuli", reče Prva. „Ubili su nekoli-
i ti I uju i najveći deo smo doneli sa sobom."
Ulio smo im izvadili utrobu", reče Vilamar. „Moraćete da ih odere-I u u te ili osušite što pre."
Koliko jelena ste doneli?" upitala je predvodnica Sedme pećine. To icđnog za svakog vašeg mladog lovca", odvrati Vilamar.
ii dam! Kako ste uspeli toliko da ih donesete? Gde su?" pitao je neki
Hl Mi .
i u 11 bi ih pokazala, Ejla?" upitao ju je Vilamar. i velikim zadovoljstvom", odazva se Ejla.
Oni koji su stajali u blizini primetiše njen čudni naglasak i pretpi više da je to strankinja o kojoj su slušali. Mnogi od njih pošli su /.i i i Džondalarom do mesta gde su konji strpljivo čekali. Iza Trkača i J protezale su se nove motke za vuču, na koje je izgleda bila natovarena ka količina rogozovog lišća. Čim je Ejla počela da ga uklanja, svima p< de jasno da se ispod lišća nalazi nekoliko crvenih jelena različitih veli i starosti, kako srna tako i lanadi. Rogoz ih je uglavnom štitio od insol
„Vaši mladići pokazali su veliko oduševljenje za lov", reče DŽO lar. Uzdržao se i nije dodao: ali ne i probirljivost. „Sve ove životinji su ubili. Trebalo bi da naprave veliku gozbu."
„1 rogoz možemo da iskoristimo", primetio je neko od posmatl
„Slobodno se poslužite", odvratila je Ejla. „Raste u izobilju

na m gde smo se odvojili od reke, a isto tako i još neke ukusne biljke
„Pretpostavljam da ste do sada obrstili sve što raste u blizini loj šta", primeti Ona koja je Prva. Usledilo je klimanje glavama i usmenu tvrđivanje.
„Ako su neki od vas voljni da jašu na motkama za vuču, mol vas odvesti do tog mesta na reci, i potom vratiti i vas i sve što naben reče Ejla.
Nekoliko mlađih se zgledašc i brže-bolje dobrovoljno prijavile tim odoše po štapove za kopanje i noževe, mrežaste torbe za nošenje i pe. Na običnim motkama za vuču moglo je da se smesti dvoje ili tro|i I u poluležećem položaju, a na onim napravljenim naročito za Prvu dvoje ¦ slih moglo je da sedi jedno pored drugog, čak i troje ako su veoma im Džondalar, Ejla i Džonejla jahali su Trkača, Njisku i Sivku, a kofl vukli još šestoro ljudi. Vuk ih je sledio. Kada su stigli do mesta gđi putnici odvojili od reke, zaustavili su konje i mladi siđoše veoma zadol ni sami sobom što su se odvažili na ovu neobičnu vožnju. Polom || razdvojili i otišli u potragu za hranom. Ejla je otkačila motke da se I malo odmore i pustila ih da pasu dok ostali sakupljaju plodove i biljke je njuškao unaokolo, a onda je otrčao u šumu, sledeći neki miris.
U logorište su se se vratili sredinom popodneva. Dok su bih od ni, brojne ruke za tili čas su obradile crvene jelene i veliki deo mcNfl
se kuvao. Upravo su počinjali da pretvaraju krzno u kožu koj;......
se nosi ili posluži za pravljenje mnogih korisnih proizvoda.
Gozba i proslava otegli su se duboko u noć, ali Ejla je bila 11111" i čim su se dogovorili o poseti svetom mestu, ulučila je priliku da si 1 ko udalji i sa Džonejlom i Vukom povuče u

njihov šator za putovi
Džondalar je sreo nekog tesača kremena i zapodenuo s njim raz.....
kvalitetu kremena sa različitih mesta. Tu gde su se nalazili pronađi n neki od najboljih primeraka kamena u čitavoj oblasti.
Kazao je Ejli da će im se uskoro pridružiti, ah kada je stigao u Ut Ejla i Džonejla već su čvrsto spavale, zajedno sa još nekima koji su noi 1
r lim šatorom. Prva je noćila u prebivalištu zelandona. I Ejla je bila hi.i da prenoći sa njima, i mada je znala da bi njena zelandona volela | više druži s domaćim donijerama, Ejla je želela da bude sa svojom Inom. Prva nije navaljivala.
Amelana se vratila poslednja, propisno ti kana iako joj je Ejla kazala da ne bi trebalo da pije dok je trudna. Iii |e pravo na spavanje, sa nadom da Ejla neće ništa primetiti. Amelanu su probudili rano ujutro da je pitaju hoće li da poseti sveto i, ali je ona odbila, rekavši da je prethodnog dana preterala i da bi da se odmara. I Ejla i Prva znale su da je mamurna. Ejla je bila u nju da je pusti da se malo muči, ali sažalila se na njeno nerođeno
I napravila joj malo onog svog naročitog leka koji je spravljala Talu-Vuh Lavljeg logorišta Mamutovaca, protiv glavobolje i uzburkanog stoma-
, frsiih posledica preteranog uživanja u piću. Mlada žena ga je popila, i dulje nije pokazivala ni najmanju želju da napusti vreću za spavanje.
Ni Džonejla nije htela da ide s njima. Posle iskustva s ljudima koji llli'li da poubijaju njene konje, brinula je da bi i neko drugi mogao to pokuša, pa je želela da ostane da ih čuva. Ejla je pokušala da joj objas-lutku sada već svi u

logorištu znaju da su to posebni konji, ali je Džo-i i/.ala da se plaši da će naići neko ko o njima ništa ne zna. Ejla poricala da je njena kćerka nedavno pravilno postupila, a Dulana se pnhvatila da pričuva Ejlino dete, pogotovo što je njena kćerka bila Uno istih godina. Tako joj je Ejla dozvolila da ostane. Svi koji su hteli da vide oslikanu pećinu pođoše. Među njima su bili i nju je Prva, Džonokol, njen prvi akolit, koji je sada bio zelandoni De-
• ile pećine, Ejla, njena sadašnja akolitkinja, i Džondalar. Vilamar je
• pošao, ali su zato njegovi šegrti ostali da se pozabave nekim zanim-Hii stvarima. Pored njih, i nekoliko zelandona koje su došle na Letnji i pn/elelo je ponovo da vidi sveto mesto kada su čule da će im vodič Sedmi, koji ga je poznavao bolje od ikog živog.
U loj je oblasti bilo deset pratećih Pećina i svaka od njih imala je i imlikanu pećinu, sveto mesto koje je upotpunjavalo onu najvažniju mm Sedme pećine, ali su u mnogima slike i urezani crteži bili tek Mu nliiriii u poređenju sa onima iz glavne pećine. Četvrta pećina južnih i'ii.ica, koju su upravo bili posetili, imala je jednu od boljih pećina, pilili je pošla strmom stazom uz brdo koje su ugledali kada i dolinu. 1 Ivo brdo zovemo Kosovo brdo", objasnio je Sedmi. „Ponekad i kosu ribolovca. Uvek neko upita zašto, ali ja to ne znam. Povremeno i'l.iu ponekog gavrana ili vranu ovde gore, ali ne znam da li to ima ¦i /i   Ni Sedmi pre mene nije znao odgovor na to pitanje." i i/lozi zbog kojih je nešto dobilo neki naziv često se izgube u du-
II i icčanja", reče Prva. Krupna žena je ostala bez daha i soptala je sve dok se pela uzbrdo, ali je uporno nastavljala. Put je išao u cikcak

|........o je olakšavao uspon, ali je zato produžavao penjanje. Konačno su stigli do otvora u krečnjačkom brdu, podosta iznad di... doline. Ulaz nije bio ništa posebno i da staza nije vodila do njega, li i da bi ga primetili. Otvor je bio dovoljno visok pa nisu morali da se s.iyI nju ni povijaju leđa, i dovoljno širok da dvoje ili troje može da uđe upi us do. Ispred njega rastao je veliki grm koji ga je skrivao. Ako niste znah -1 da ga potražite dobro biste se namučili da ga nađete. Jedan akolit u kim nio je kamenčiće koji su se skotrljali sa stenovite padine iznad i zausluVfl tačno ispred ulaza. Ejla im je pokazala kako brzo pali vatra i obećala Si il mom da će ga naučiti kako se to radi. Potom su zapalili lampe i baklji Zelandoni iz Sedme južne pećine poveo ih je unutra. Za njim su u | Prva, Džonokol, Ejla, Džondalar i Vilamar. Posle njih su ušle domaće >< landone koje su resile da pođu, i dvoje akolita. Ukupno ih je bilo dvanai li ro. Na ulaz se nastavljao prolaz koji je vodio levo i desno od njega. Skrenuli su desno. Vrlo brzo prolaz se proširio i podelio u dva tunela. Ušli su u od« ju u čijem se središtu nalazila kamena prepreka. S jedne strane oko uji i> vodio uski prolaz, a sa druge širi.

„1 jednim i drugim putem stići ćemo na isto mesto, do gomile kanu nja pozadi odakle možemo samo da se vratimo istim putem, ali tamo mm ponešto zanimljivo što vredi videti", reče Sedmi.

Krenuli su uskim desnim krakom i odmah nabasali na male crvi || tačke na desnom zidu. Malo dalje zastali su da pogledaju konja naslil u na desnom zidu i još tačaka, a blizu njih lava s čudesnim uspravnim tt pom vrha povijenog unazad. Ejla se zapitala da nije onaj ko je to naslil u video lava sa slomljenim repom koji je neobično zarastao. Dobro je /.u il da slomljene kosti ponekad znaju vrlo čudno da

zarastu. Posle još neku liko koraka došli su do figure na desnom zidu uzanog prolaza, koju je Nnl mi nazvao jelen. Crtež je Ejlu podsetio na ženku megalocerosa, i si niše da su videli džinovskog jelena naslikanog u svetoj pećini u blizini • t tvrte južne pećine. Na levom zidu naspram njega nalazile su se dve \ i li ke crvene tačke. Još crvenih tačaka bilo je napravljeno na zidu iza jek 11ti a malo dalje naišli su i na nekoliko redova velikih tačaka na zakrivi|i m tavanici.
Ejlu je strašno zanimalo da sazna šta te tačke predstavljaju, a I.....
bila rada da postavlja pitanja. Konačno je ipak resila da se raspita /iik li šta su ove tačke?"
Visoki muškarac guste smeđe brade osmehnu se privlačnoj akolill nji. Posebno su ga privlačile njene pomalo tuđinske crte lica.
„One ne moraju svima da znače isto, ali kada sam u pravom raspu loženju, meni liče na staze koje vode na drugi svet i, što je još va/iil|i predstavljaju put nazad." Klimnula je kada je čula njegov odgovor i osim II nula se. Nasmešena mu se dopadala još više.
Nastavili su da obilaze prepreku u središtu uskim prolazom koji na kraju širio. Išli su ulevo sve dok nisu pošli nazad otkud su i stigli
iW |eđnu mnogo veću prostoriju koju su očigledno koristili medvedi, ventilu za zimski san. Na krečnjačkim zidovima ostali su tragovi njihovih itl/r Kada su se približili ulaznom otvoru pećine, Sedmi je nastavio Ivo, u pravcu kojim bi išli da su po ulasku skrenuli levo.
l/vesno vreme napredovali su dugačkim tunelom držeći se zida s Itrane. Tek kada su stigli do otvora koji je vodio udesno, ugledali IVc oznake. Na niskoj zakrivljenoj tavanici

prolaza nalazila su se če-
¦ ii hmično zamrljana crvena negativna otiska šake, tri crvene tačke, i ¦ i ne oznake. Naspram otvora nalazio se niz od jedanaest velikih cr-
1 u lika i dva negativna otiska šake. Negativni otisci šake nastali su tako
II Saka položena na zid i prostor oko nje poprskani crvenom bojom. i w šaka ukloni, na zidu ostaje njen negativni otisak okružen crvenim
iiiil|iiiiim pigmentom. Sedmi je skrenuo udesno kroz otvor nadsvođenog 'lii/ii Iza razmazanih negativnih otisaka šaka, kameni zid postao je mek-i duo da je obložen glinom. Pećina se nalazila visoko iznad plavne doli-i l unutra je bilo uglavnom suvo, ali krečnjačka stena po prirodi je porozna. : isićena kalcijum-karbonatom stalno je proticala kroz nju. Ponekad luluiii milenijuma, kap po kap. nastajali ogromni stalagmitski stubovi ||| kito da su izrastali iz poda krečnjačke pećine ispod stalaktitskih le-I iste veličine, ali drugačijeg oblika, što su visile sa tavanice. Po-| Ml l»¦ voda sakupljena u krečnjaku dovoljno smekšala površinu zidova i *u ostavljanje tragova budu dovoljni i prsti. U povećoj oblasti omekša-| d limena nastala je mala odaja s desne strane, koja kao da je pozivala
III u e da je obeleže. Čitavi delovi zidova bili su prekriveni vijugavim iB'iiiiun prstiju, koji su najvećim delom predstavljali nesuvisle žvrljoti-
ida se u jednom delu nalazio i delimični crtež megaloceroca s lako | nntljivim ogromnim pljosnatim rogom i sitnom glavom. Bilo je tu lJiM|illi znakova i tačaka naslikanih crvenom ili crnom bojom tamo gde
i ma bila dovoljno tvrda, ali osim megalocerosa, Ejla je imala

ose-j iln |c eela prostorija ispunjena oznakama bez ikakvog reda i smisla.
i || u je učila da niko ne ume da objasni značenje ničega što se može »i u oslikanim pećinama, osim onoga ko je to naslikao, a možda čak ni
i o nešto od naslikanog na zidu pećine izazove u vama neko oseća-
.....Ili je to što ste osetili dovoljno punovredno objašnjenje. Ono može
i i i od stanja vaše svesti, koje je promenljivo, ili od vaše osetljivosti.
11 ji razmišljala o onome što je Sedmi kazao kada ga je pitala zna li n ii e nizovi velikih tačaka. Bez imalo oklevanja rekao joj je šta te
1 u.u e njemu. Pećine su sveta mesta, a Ejla je bila sve sklonija mišlje-lu jc la svetost lična i pojedinačna. Možda je upravo to i trebalo da
¦ u.i ovom putovanju.
i udu su izišli iz odajice, Sedmi je prešao na levu stranu glavnog
ii i koji je vodio do nje. Tunel je tu skretao ulevo i izvesno vreme su III levog zida. Onda je Sedmi podigao uljanicu. Osvetlila je dugački
potez sa životinjama naslikanim cmom bojom, od kojih su mnogi | iscrtane jedne preko drugih. U početku je Ejla videla mamute, bilo ih mnogo, a onda je ugledala konje, bizona i turove. Jedan mamut bio je g kriven crnim znakovima. Sedmi ništa nije rekao, samo se zadržao đovnl no dugo da bi svima pružio priliku da vide ono što su želeli da vidi- K u!« je primetio da su ljudi većinom počeli da gube zanimanje za dotični tu\ osim Džonokola koji bi verovatno ostao mnogo

duže da proučava i iu fr, Sedmi je pošao dalje. Naredno što im je pokazao bio je venac s na.lik* nim bizonom i mamutima.
Dok su polako napredovali kroz pećinu, Sedmi im je ukazao mi nekoliko oznaka i životinja, ali je naredno mesto na kome je zastao hilii zaista izuzetno. Na jednom velikom potezu zida bila su naslikana dva konja spojena leđima, a unutrašnjost njihovih obrisa ispunjavale su vi lil crne tačke. I oko konja je bilo dosta tačaka i otisaka šaka, ali najiieoNd čnija je bila glava, okrenuta da gleda udesno, izuzetno mala i nashl unutar prirodnog obrisa na steni koji je podsećao na glavu konja 'miti oblik stene rekao je umetniku da upravo tu treba da bude naslikan kuitj Svi posetioci bili su zadivljeni. Prva, koja je već imala prilike da vidi ln nja, osmehnula se Sedmom. Oboje su znali šta sledi i bilo im je dračo mu su ljudi reagovali upravo onako kao što su oni i očekivali.
„Znaš li ko je ovo naslikao?" upitao je Džonokol.
„Predak, ali ne mnogo drevan. Dozvoli mi da ti pokažem p<.....
što možda nisi odmah primetio", reče Sedmi približivši se tom delu ni« Podigao je šaku iznad leda konja okrenutog ulevo i savio palac. Kada je stavio pored crvenog obrisa, postalo je jasno da to nije negativni uli sak, već savijeni palac. Pošto im je pokazao na jednom primeru, lal u uočili još nekoliko savijenih palaca uz leđa konja koji je gledao uli
„Čemu to?" upitao je mladi akolit.
„Moraćeš da pitaš zelandonija koji je to naslikao", odvratio je Si ilu
„Rekao si da je to naslikao neki predak."
„Jesam", potvrdi zelandoni.
„Ali taj predak sada hodi drugim svetom."

„Da."
„Kako onda da ga pitam?"
Sedmi se samo osmehnuo mladiću, koji se namrštio i uzmuvao
od posmatrača su se nasmejali, a mladi akolit je istog časa poru im.....
„Ne mogu da ga pitam, je li tako?"
„Možda će ti se ukazati prilika kada naučiš da hodiš drugim svetuui reče Prva.
„Ima zelandona koji mogu, ali to je veoma opasno, i ne odliu uju svi na to."
„Ne bih rekao da je sve na ovoj slici ovde naslikala ista ruka i če Džonokol. „Konje verovatno jeste, i šake, i većinu tačaka, ali mi lim
ih kc dodate kasnije, kao i palčevi. Čini mi se i da sam video crvenu (Hiti |ni\ili log konja, ali nije baš najjasnija."
Možda si u pravu", reče Sedmi. „Odlično zapažanje." , (1()u je umetnik", reče Vilamar.
I |l.i je primetila da Vilamar retko iznosi svoje mišljenje. Verovatno ii|im mnogobrojnim putovanjima na kojima je upoznavao mnogo hvalio da nije mudro razmetati se vlastitim mišljenjem. Sedmi im je pokazao još mnogo oznaka i slika, među kojima i jednu 1 liku priliku s linijama koje su ili ulazile u njeno telo ili izlazile iz luno onima koje su videli na svetom mestu Četvrte južne pećine, 1 neobične konje više ništa nije moglo da nadmaši, osim nekih forma-
.....ogo starijih od svih slika. Jednu pećinsku odaju krasili su veliki
¦i i¦ ki diskovi nastali prirodnim putem kao i sama pećina i nisu bili ku|i način dirani niti ukrašavani. Oni su bili Majčinih ruku delo i ukra-..... po sebi.

I'odo su se vratili sa razgledanja svetog mesta, Prva je jedva čekala lavo put, ali je osećala da mora da ostane još malo i odigra svoju ulo-
I i medu Onima koji služe Veliku majku, posebno zbog zelandona.
io bili u prilici da provedu vreme s njom. Za pojedine skupine ko-ivele na teritoriji Zelandonaca, Prva je bila gotovo mitsko stvorenje, i uga su priznavali, ali retko viđali. Ako ćemo pravo, i nisu morali iđnju. Umeli su sasvim lepo da se snađu i bez nje, ali uglavnom im
I htio veoma drago što je vide, i obično su bili veoma uzbuđeni. Ne bi se
Io reći da su je poistovećivali s Majkom niti da su smatrali da je ona ifciHiiaeija Majke, ali je definitivno bila Njena predstavnica, a onako pllM ostavljala je popriličan utisak. To što je imala akolitkinju koja je
Ii .1 životinjama i te kako joj je išlo u prilog. Neizostavno je morala "i do da ostane.
Sedmi je za vreme večernjeg obroka potražio goste. Doneo je tanjir
........m i seo pored Prve. Osmehnuo se i tiho joj se obratio. Nije to bi-
"iii icničko došaptavanje, ali Ejla je bila sigurna da ga ne bi čula da nije i i i ¦ druge strane Prve.
Ka/.govarali smo o tome da kasnije održimo posebni obred u sve-| i"' ini, pa se pitamo jeste li ti i tvoja akolitkinja raspoložene da nam i Idružite?" reče on.
Prva mu se ohrabrujuće osmehnula. Ovo bi moglo da bude zanimlji-i I opravdalo bi njenu odluku da ostane malo duže, pomislila je.
„Ejla, da li bi te zanimalo da prisustvuješ tom naročitom

obredu?"
Ako je to ono što želiš, rado ću vam se pridružiti", reče Ejla. „„Šia ćeš sa Džonejlom, može li Džondalar da je čuva?" upita Prva.
Sigurna sam da može", odvrati Ejla, čije je oduševljenje splasnulo
II |e shvatila da Džondalar nije pozvan. Ona tu ništa nije mogla, jer on i pripadao zelandoniji.
„Doći ću po vas kasnije", reče Sedmi. „Toplo se obucite. Noću I hladni."
Pošto se sve smirilo i većina otišla na spavanje ili da nastavi la/gi« vore, pije, pleše, kocka se ili radi nešto drugo po svom izboru, zelandmi Sedme južne pećine vratio se u njihovo logorište. Džondalar je čekao <) Ejlom i zelandonom pored vatre. Nije mu bilo baš milo što Ejla izlazi \w ću da uzme udela u nekom tajnom obredu, ali je oćutao. Konačno, obiii'M vala se za zelandonu, a to obuhvata i tajne obrede s drugim zelandon.inm
Sedmi je doneo nekoliko baklji i zapalio ih na vatrici koja je još ytM rela u ognjištu. Kada su pošli, stao je na čelo male kolone koju su mu*! njavale Prva i Ejla. Obe su nosile baklje. Džondalar ih je posmatrao kakn se penju stazom ka svetoj pećini. Čak je bio u iskušenju da pođe za iuiim*, ali obećao je da će paziti na Džonejlu. Vuk je očigledno bio sklon da nm di to isto, ali se vratio u logorište nedugo pošto su krenuli. Otišao je u ¦".•tim i onjušio dete, zatim je izišao, pogledao u pravcu u kom je otišla I |l onda je prišao Džondalara i seo pored njega. Nedugo potom spustio je i'U vu na prednje šape, i dalje gledajući u istom pravcu. Džondalar spusii mi ku životinji na glavu i pređe dlanom nekoliko puta preko ramena i na/ml

„1 tebe je oterala, zar ne?" reče muškarac. Vuk je tiho zacvilco

22

Sedmi je poveo dve žene stazom do svete pećine. Duž staze bilo \i i ¦ di lakšeg kretanja pobodeno nekoliko baklji i Ejla se iznenada setila I il

je jednom prilikom sledila lojanice i baklje u zavojitu pećinu na Plemcnsl.....

saboru i na kraju naletela na mog-ure. Dobro je znala da nije trebalo l(| da bude i uspela je na vreme da se sakrije iza jednog ogromnog stalar.inl ta kako je ne bi videli, ali Kreb je znao da je tu. Ovog puta bila je po/\ « na da učestvuje u okupljanju.

Do svete pećine imalo je dosta da se ide i svi su se zaduvali dol n| su stigli do nje. Prva je govorila sebi da je dobro postupila kada je ocllin II da sada pođe na ovaj put, jer kroz nekoliko godina više neće biti u sIiiii|m Ejla je bila svesna njenih poteškoća i namerno je usporila da joj bar malo oki kša uspon. Znale su da su već blizu tek kada su ugledale plamen vatre is|m u sebe, a ubrzo su primetile i nekoliko ljudi koji su stajali ili sedeli oko ni

Okupljeni su ih oduševljeno pozdravili. Stajali su i pričali dok su čel l li da pristigne još nekolicina. Uskoro se pojavila još jedna tročlana skii|)| na. Sa njima je bio i Džonokol. Bio je u poseti logorištu jedne druge Pećini čiji je zelandoni takođe bio naklonjen pravljenju slika. Kada su ostali i n)||| pozdravili, Sedmi se svima obratio.

Veoma smo srećni što je među nama Prva među Onima koji služe u majku. Mislim da nikad do sada nije bila ni na jednom našem Let-¦boru, tako da će se njen boravak ovde dugo pamtiti. Sa njom su i njena sadašnja akolitkinja i

zelandoni koji je bio njen akolit. Drago Ji Sto i njima možemo da poželimo dobrodošlicu."
i Medile su reči i znaci dobrodošlice, a onda je Sedmi nastavio: „Bi-|lu ilje da se svi udobno smestimo oko vatre. Doneli smo dovoljno pod-
ii /a sve. Svako ko želi može da proba naročiti čaj koji mi je dala ze-iiiii s krajnjeg juga. Ona živi u podnožju visokih planina na granici Iju /elandonaca. Godinama je čuvala jednu veoma svetu pećinu i če-
|i- obnavljala. Sve svete pećine su materice Velike majke, ali u nekima im prisustvo izuzetno snažno. To nam govori da se nalaze veoma bli-I ova pećina je jedna od tih. Mislim da je Majci veoma po volji ze-II i koja se stara o njoj i da je zato poželela da ostane u njenoj blizini." I *) 111 je primetila da Džonokol pomno sluša Sedmog, pa pomisli da • I.i pokušava da nauči kako da udovolji Majci da bi ostala u blizini pećine. Nikada to nije naglas rekao, ali Ejla je znala da on tu pećinu ¦ i ivojom posebnom pećinom. I ona ju je smatrala njegovom poseb-I" ' mom.
Neko je već ranije spustio kamenje za kuvanje u vatru i upravo ga liu pomoću drvenih klešta i spuštao u čvrsto ispletenu posudu s vodom, ni |c potom ispraznio kožnu vrećicu u vodu koja se pušila. Miris se na-
I n pioširio i Ejla je pokušala da prepozna sastojke mešavine. Pojedini j|J *c učinili poznati, a na ostale kao da nikada nije naišla. Najjači je bio
mine, dodate možda da prikrije miris nekog drugog sastojka ili da po-ii' prijatan miris ili ukus. Ostavili su čaj da odstoji, a onda je Sedmi ¦0 đve šolje, jednu znatno veću od druge.
„Ovo piće je vrlo jako", reče Sedmi. „Jednom sam ga probao, i mi-lln i u ubuduće veoma paziti da ne preteram što

se količine tiče. Ono "i dovesti veoma blizu svetu duhova, i mislim da bi svako od vas
0 da ga proba, samo morate voditi računa da ne preterate. Jedna mo-njllkinja ponudila se da popije više od ostalih da bi ušla do kraja i u|| kanal."
\ 11 u šolja je kružila i svako je otpio po jedan mali gutljaj. Kada je inla tlo Prve, ona najpre pomirisa napitak, a onda takođe otpi gutljaj-Nfkoliko trenutaka kotrljala ga je po ustima pokušavajući da prepozna |l i Zatim je otpila malo veći gutljaj i pružila solju Ejli. Ejla je netre-puNinatrala Prvu i postupila isto kao i ona. Napitak je zaista bio veoma imIcIo joj se već od samog mirisa. Gutljaj koji je otpila ispunio joj
II maznim ukusom za koji nije mogla da kaže da je neprijatan, ali ni-
iii lii poželela da ovaj čaj pije svakog dana kao ostale. Umalo se ni-vcstila i od tog gutljajčića. Bilo joj je žao što ne može da raspozna
1 ilojke.
Pošto su svi probali čaj, zagledali su se u akolitkinju Sci I..... je popila celu šoljicu. Nedugo potom je ustala i nesigurnim korakom «# putila ka ulazu u svetu pećinu. Sedmi je brže-bolje ustao da joj | ruku radi oslonca. Ostali prisutni zelandoni uđoše za njima u svetu |N Nekoliko ih je nosilo zapaljene baklje. Propustili su Prvu, Ejlu i 11 i la. Iako su bili podaleko od ulaza, akolitkinja pođe pravo tamo r.l   i li naslikani konji s velikim tačkama. Nekoliko prisutnih sa bakljunt i I ¦ zidu da ih osvetli.
Ejla je i dalje osećala posledice onog gutljaja i pitala se šta II akolitkinja koja je popila mnogo više od nje. Mlada žena prišla je i |h žila obe šake na zid, zatim se još više primakla i

prislonila obra/ UH kamen kao da pokušava da ude u njega. Onda je zaplakala. Njen /i i »• ni ju je zagrlio, pokušavajući da je smiri. Prva je napravila nekoliko u ka ka njoj i zapevala Majčinu pesmu.
Iz tame, iz vremena u neredu obilnom, Mati se uzvišena rodi u kovitlacu silnom I odmah shvati da život veoma vredan jeste, Dok pustoš budi sumorne misli česte. Samotna bi Mati Zemlje, jedina žena.
Svi su je slušali, a Ejla je osetila kako napetost u njenim rameii..... i
do tada nije ni bila svesna, polako popušta. Mlada akolitkinja je |>u 1 da plače, a ostali su polako hvatali melodiju i počinjali da pevajn ih se pridružilo kada je došla do dela koji govori o rađanju dci i iz Majčine utrobe.
Svaki različit, neki velik, neki baš nikako,
Jedan hoda, drugi leti, jedan pliva, drugi puzi lako.
Al' svaki oblik savršen beše, svaki duh ceo,
Svako je uzor bio, svako se ponoviti smeo.
Uz Majčin ovaj dar ispuni se zemljin šar.
Sve ptice, ribe i životinje, što rodi ih da s njima dru^ui'
Ne dadoše Majci da više tuguje.
Svako gde se rodio živeće,
Prostranstva Majke Zemlje deliće.
Uz nju će ostati, jedno će s njom postati.
Akolitkinja je kraj pesme dočekala sedeći ispred oslikanog polja na i Još nekoliko ih je sedelo na tlu. Videlo se da su prilično osamim m Prva se vratila do Ejle, a ubrzo im se pridružio i Sedmi. Tiho i< zao: „Ne mogu da verujem kako je tvoje pevanje smirilo sve prisiiiin tim je dodao, pokazujući na one koji su sedeli: „Mislim da su ovi |> više od jednog gutljaja. Neki od njih će verovatno ostati ovde izvesno Vfl

M I u trebalo i ja da ostanem dok svi ne budu spremni za povratak, morate."
1 ' lm fino još malo", reče Ona koja je Prva, primetivši da su pose-
• II' k I.
1 ¦ ¦...... podmetače", reče Sedmi.
|i| |e jedva dočekala da se vrati s podmetačima. „Mislim da čaj po-i.u i", primeti ona.
i l.i bih da si u pravu", odvratila je Prva. „Imaš li još tog čaja?" Sedmog. „Volela bih da ga ispitam kada se vratimo kući." I.....i vam malo da ponesete", odgovorio je.
(ada je sela na podmetač, Ejla se ponovo zagledala u oslikani zid. Ulisuk da je gotovo providan, da kroz njega može da vidi na dru-ii Prožimalo ju je osećanje da tamo ima još životinja spremnih da u mom svetu, koje bi da iziđu otuda. Nastavila je da gleda. Osećala je I 11 vri s druge strane zida sve više privlači, a onda kao da se obre-inii ili, bolje reći, visoko iznad njega. U početku joj nije izgledao lm .ičiji od njenog sveta. Bilo je tu reka koje su proticale kroz trav-•»• |" i prerije, i između visokih stena, drveća u zaštićenim oblastima U i obalama reke. Unaokolo su tumarale razne životinje. Mamuti, no-
......uloecrosi, bizoni, turovi, konji i sajga antilope više su voleli trav-
n ni.iva, crveni jeleni i ostale vrste manjih jelena radije su boravili di veća koje im je pružalo zaštitu, dok su se los i muflon odlično ¦Hl u.i hladnoću. Bilo je tu i raznih drugih životinja, ptica i grablji-1 ogromnih pećinskih lavova do najmanjih lasica. Ejla je više znala I im u i nego što ih je stvarno videla, iako su postojale i izvesne razli-i' bilo na neki čudan način obrnuto. Bizoni, konji i jeleni nisu

I |[| lavove, već uopšte nisu na njih obraćali pažnju. Predeo je jasno ili kada je pogledala u nebo ugledala je istovremeno i mesec i sun-
.....In se mesec premestio ispred sunca i potamneo ga. Tada je oseti-
|i neko drma za rame. i gleda da si zaspala", reče Prva.
Mo/da i jesam, ali kao da sam bila na nekom drugom mestu", reče \ utrla sam da je sunce potamnelo." i", da i jesi, ali vreme je za polazak. Baklje se gase." i idu su izišle iz pećine, neki su već stajali oko vatre i grejali se. Ze-m ji svakome pružio solju s toplom tečnošću. 1 Ivo je običan jutarnji napitak", reče on osmehujući se. „To je za hllo novo i veoma moćno iskustvo", dodade on. i   i iiuaie", reče Ejla. „Kako je akolitkinja koja je popila punu solju?" i '> i .ivo napitka još nije popustilo, dugoročno je. Ne ispuštamo je iz vida."
Ii ¦ /rne se vratiše u logorište. Iako je bilo rano jutro, Džondalar je 1 ni lijla se pitala da li je uopšte išao na spavanje. Osmehnuo se sa
.... kada je ugledao Ejlu i Prvu.
„Nisam mislio da ćete ostati celu noć", kazao je. „Nisam ni ja", reče Ejla.
„Idem do nastambe zelandona, ti sigurno danas želiš malo da i moriš, Ejla", reče Prva.
„Baš bih i mogla, ali najpre bih nešto da pojedem. Gladna iffl
Prošla su još tri dana pre nego što su oni koji su pošli sa Ejloni UH ni donijerski obilazak napustili Letnji sabor južnih Zelandonaca. Za lo Amelana je prošla kroz malu krizu. Veoma šarmantan, nešto stariji iiun rac očigledno visokog statusa navaljivao je na nju da ostane i bude mu i>

benica. Bila je u iskušenju da pristane. Rekla je Prvoj da mora da i sa njom, a možda i sa Ejlom. Kada su se sve tri našle, stala je da mu razloge zbog kojih bi trebalo da ostane i udruži se sa čovekom koji ju gledno mnogo željeo. Ulagivala se i osmehivala kao da je smatrala da ih da traži dozvolu i kao da je pokušavala da iskamči njihov pristanak li i te kako bila svesna svega što se događalo i prethodno se malo ni \im
„Amelana, li si odrasla žena koja je već bila udružena i na ni • ostala udovica. Uskoro ćeš postati majka i moraćeš da se staraš o nill životu koji raste u tebi. Sama odluči. Nije ti potrebna ni moja nili ii |j | zvola ", počela je Prva. „Ipak, pošto si htela da razgovaraš sa mnom jl postavljam da želiš da ti dam neki savet."
„Ovaj, da, pretpostavljam da želim", reče Amelana. Izgleda da ni U nadila što je sve tako glatko prošlo. Mislila je da će morati da se Limiti i ulaguje zelandoni da pristane na novo udruživanje koje joj je predio
„Kao prvo, jesi li upoznala ljude iz njegove Pećine ili bilo ko govog rođaka?" pitala je Prva.
„Na neki način. Podelila sam nekoliko obroka s nekim rodni.....
bilo je toliko gozbi i proslava i uglavnom nismo morali da jedemo ii|i vom Pećinom", reče Amelana.
„Sećaš li se šta si kazala kada si tražila od nas da te povedi..... ovo Putovanje? Rekla si da želiš da se vratiš kući i budeš s majkom | rodicom kada se beba rodi. Još nešto, nisi bila srećna kada se Džul II | prijateljima i rođacima preselio i osnovao novu Pećinu. Ubeđena sam |]fl udela u tome imala i činjenica što ih nisi dobro poznavala. Oni su ivj veoma uzbuđeni što će početi život na nekom novom mestu, a n i bila ostavila za sobom sve što si poznavala i već si bila na

novom im Zelela si da se skrasiš i da oko tebe budu ljudi koji će biti uzbuđeni bebe. Je li tako?" upitala je Prva.
„Jeste, ali on je stariji. Ima dom i ne namerava da osnuje novu i činu. Pitala sam ga", reče Amelana.
Prva se osmehnula. „Bar si ga to pitala. On je šarmantan i prlvll muškarac, ali je stariji, jesi li se zapitala zašto upravo sada želi novu ih benicu? Jesi li pitala da li već ima družbenicu? Ili da li ju je ikada li
Ic baš. Kazao je da je čekao pravu ženu", odvrati Amelana mršteći se. I 'i .ivu ženu koja će pomagati njegovoj prvoj ženi da se stara o peto-¦ H|> m dece?"
Prvoj ženi? Petoro dece?" Amelanino mrštenje se pojačalo. „Nije po-
- a..... |ieioro dece."
f „.lesi li ga pitala?"
Nr.ain, ali zašto mi nije kazao?"
/.iio što nije morao da ti kaže, Amelana. Ti ga nisi pitala. Družbe -iiii i>- kazala da nađe još jednu ženu da joj pomaže. Ovde svi znaju I vn' Ima jednu ženu i petoro njene dece u svom ognjištu. Pošto je ona 111*»i će pripasti status i njena će biti glavna. U svakom slučaju, ona #iid.m ¦•i.iius u taj dogovor. On samo dobro izgleda i šarmantan je. Sutra
..... Ako odlučiš da se udružiš s njim, niko odavde te neće vratiti
|n i u l'ecinu tvoje majke."
„Ne ostajem ja ovde", ljutito reče Amelana. „Zašto je želeo da me f»- hi ' Zašto mi nije kazao?"
I'uvlačna si žena, Amelana, ali si vrlo mlada, i voliš da ti se poklani.i. Ubeđena sam da će uspeti da nađe drugu ženu, ali ona neće bi-inl ida ni lepa, bez ikoga da se za nju zauzme kada mi odemo. To je mi »io bi on da dobije, i zato mu ti

savršeno odgovaraš. Žena koju će na-I .i.o.iino će biti starija, i možda neće biti mnogo privlačna. Možda će ileeu, a ako mu se posrećí, možda će naći ženu koja nije mogla da ni koja će biti srećna da nađe šarmantnog muškarca voljnog da je hi kao člana svoje porodice. Kladim se da se prva žena nada da će i)ii itvo takvu, a ne lepu mladu ženu koja će otići s prvim koji joj po-lo bolje. Sigurna sam da bi ti to uradila, čak i po cenu statusa." Sinel.iiia je bila zaprepašćena otvorenošću Prve, i počela je da plače. |H Min stvarno toliko rđava?"
II .im kazala da si rđava, Amelana. Rekla sam da si mlada, i kao . privlačnih mladih žena, posebno onih visokog statusa, navikla si Htnli po tvome. Ali sada čekaš dete. Moraćeš naučiti da potrebe deteta i ipred svojih želja." n. želim da budem loša majka", stade da zapomaže Amelana. „Ali tim ne budem znala kako da budem dobra majka?"
Uli es", reče Ejla, koja je tada prvi put progovorila, „naročito kada kuci i budeš pored majke. Ona će ti pomoći. Čak i da nemaš maj-olećeš bebu kao što to biva sa svim majkama. Velika majka je žene III ¦ i.ikvima, bar većinu žena, a i mnoge muškarce. Ti umeš da voliš, luli i llieeš dobra majka."
Pivu se osmehnula. „Pođi sad da se spakuješ, Amelana", reče mnogo
Krećemo rano ujutro." I i.....ci su se narednog dana zaputili uz jednu od tri reke što su se ukinu u drugu u blizini Sedme pećine južnih Zelandonaca. Prešli su je
na plitkom gazu koji se nalazio u logorištu, i u početku su se držali I nog krivudavog toka. Da ne bi gubili vreme na mnogobrojne okuke m nog puta, odlučili su da se zapute preko polja više na istok nego ni i Ejli je ovde sve bilo novo, i

Džonejli, razume se, ali ona je bila joS | mala i verovatno se, kada odraste, neće sećati da je ovuda već jednom | šla. I Džondalaru je predeo bio nepoznat, iako je znao da je bio ovi Vilamarom, majkom i ostalom njenom decom. Džonokol nije mnogo m vao, tako da je i njemu sve bilo novo, a Amelana se ničega nije sećalu, ¦ je prošla kroz ovu oblast dolazeći iz svoje Južne pećine. U to vremi nostavno nije obraćala pažnju na takve stvari. Na pameti su joj bili i« uzbudljivi novi družbenik, koji nije mogao da se odvoji od nje, i sunj nje o novom domu.
Prva je u nekoliko navrata bila u blizini, ali to je bilo poodavno ko da je imala samo uopštenu predstavu o tome gde se nalaze. Zato ji 11 vni trgovac dobro poznavao ovu oblast. Dovodio je već ovamo svoji I pomoćnika, jer će i oni morati isto tako dobro da je upoznaju. Vilam 11 tragao za određenim orijentirima koji će mu pomoći.
Predeo se iz dana u dan neprimetno menjao. Postajao je strmiji 1 1 ravniji. Bilo je sve više krečnjačkih izdana okruženih grmljem, pa čak I tavim manjim šumama, a sve manje travnatih prostranstava. Iako su m | sve više, postajalo je sve toplije iako je leto bilo na izmaku. Rastion 1 I kode menjalo kako su odmicali na jug. Sve su rede viđali četinare. I 111 su smreke, jele i borovi, a sve češće listopadne ariše i drveće sitnou l|
vrbe i breze, kao i voćke i drveće s koštunjavim plodovima, a povre.....|
javore i hrastove krupnih listova. Čak se i trava promenila, bilo je munji . ži, a više pšeničnih vrsta kao što su dvozrna pšenica i pir, mada su či II la i mešovita polja na kojima je bilo i tritikale i mnogih zeljastih blh|
Usput su lovili raznu veliku i malu divljač na koju bi naišli 1

1 ljali povrće koga je bilo u izobilju u ovo doba godine, ali kako nisu m/n sijali o njihovom skladištenju za buduću upotrebu, njihove potrebe mu 1 velike. Svi su oni, osim Džonejle, bili zdravi odrasli ljudi, sposobni da i ljaju hranu i brinu se sami o sebi. Krupna žena nije išla u lov niti u snl Uflj čke misije, ali je kao Prva doprinosila na svoj način. Sve je više hofll ali kada bi se umorila, sela bi na nosiljku i nije ih usporavala. U poćtl ju je vukla uglavnom Njiska, ali su Ejla i Džondalar obučavali i đm 1 konja da vuku motke s naročitim sedištem. Iako su se sporo kretali dl konji mogli da pasu, posebno ujutro i uveče, dobro su napredovali. I'o lu je i vreme išlo na ruku, imali su utisak da su na prijatnom izletu Nekoliko dana putovali su uglavnom na jugoistok, a onda je \ I|M jednog jutra skrenuo ka istoku. U nastavku putovanja povremeno |i skretao pomalo na sever, gotovo kao da sledi neki trag. Popeli su 11 grebena koji je štrcao i sa druge strane zaista naišli na utrtu stazu jl 1 dovoljno široku za raširene krake motki za vuču na kojima se vozila I'o
ln ilii hi bilo bolje da siđeš, zelandono", reče Vilamar. „Nema još
'!1"
11.....slim da hoću", reče ona. „Ako se dobro sećam, staza se na-
!•• » im- sužava."
| ' naredne okuke nalazi se proširenje. Možeš tamo da ostaviš mot-Vlifu, Ejla", predložio je Vilamar. „Mislim da je staza preuska za
otkc za vuču nisu za strme staze. To smo već imali prilike da utvr-in i- ona, obuhvativši i Džondalara pogledom. 1(1 n .u stigli do pomenutog proširenja, pomogli su Prvoj da side i liji no prevozno sredstvo. Zatim su nastavili da se penju utrtom

Vi Lunarom na čelu. Ejla, Džondalar, Džonejla i njihove životinje -u ii.i kiaju.
11 su nekoliko cikcak deonica staze i savladali strmi uspon. Izne-§M w obreli na prilično širokoj travnatoj izbočini. Kroz dim nekoliko
.....pozadi nazreli su veći broj prilično trajnih skloništa podignutih
1 i i kože, sa slamnatim krovovima. Ispred nastambi stajala je pove-millu ljudi okrenuta ka posetiocima koji su se približavali, ali Ejla
.......sto da li im je drago što ih vide. Imala je utisak da su zauzeli
1 ni lav, jer se niko nije smešio, a neki su čak držali koplja, mada i i nisu uperili. | ||n |i već nailazila na takav prijem i neprimetno je dala znak Vuku ..... blizini. Čula je tiho rezanje iz njegovog grla kada je zaštitni-
I pred nje. Pogledala je Džondalara, koji se pomerio ispred Džonej-h i" | dao da ga zaobiđe iako se upirala da vidi šta se događa. I konji Hlliiio poigravali, načuljenih ušiju. Džondalar je čvršće stegao ulare
Slvke i pogledao Ejlu, koja je spustila šaku Njiski na vrat.
II iiiiare!" pozvao ga je neki glas. „Jesi li to ti?"
.....idale! Svakako da sam ja, i još neki, uglavnom iz Devete pe-
|| i"' sam da nas očekujete. Zar Kimeran i Džondekam još nisu lipllno je Vilamar. „Ninu", odvratio je Farnadal. „Zar je trebalo?" 1 mio dolaze?" uzbuđeno je upitao ženski glas. li Idi smo da će već biti ovde. Nije ni čudo da ste iznenađeni što |"¦ reče Vilamar. i mi iznenađen što tebe vidim", reče Farnadal podrugljivo. |l inu da sledi nekoliko predstavljanja", primeti Vilamar. „Počeću od ilii »inima koji

služe Veliku majku Zemlju." i ulliidal zinu u čudu, ali se brzo pribrao i istupio. Kada ju je malo bo-i ii i odmah ju je prepoznao po opštem opisu i po tetovažama. Već pnhke da je sretne, ali je od tada prošlo dosta vremena i oboje 1 i id.i promenili.
„Dobrodošla u ime Doni, zelandono Prva", reče on, ispruži obe I i nastavi svečano pozdravljanje. Predstavljeni su i ostali putnici. Džondl i Ejla došli su na red poslednji.
„Ovo je Džondalar iz Devete pećine Zelandonaca, Glavni klcs.n l mena..." Počeo je Glavni trgovac, i u nastavku predstavio i Ejlu.
„Ovo je Ejla iz Devete pećine Zelandonaca, donedavno pripada Lavljeg logorišta Mamutovaca..." reče Vilamar. Posmatrao je kako sr |* nadalu lice menja dok je nabrajao njena imena i veze. Najizrazitije si i menilo na kraju, kada ga je pozdravila svojim čudnim načinom govm
Mnogo toga uspeo je da zaključi o njoj na osnovu predstavljan|.i vo da je strankinja, što je bilo očigledno čim je progovorila, da je po sop i nom izboru usvojena kao prava Zelandonka, a ne samo udružena sa h I doncem, što je samo po sebi bilo neobično. Zatim da pripada zelanđm i da je postala akolitkinja Prve. I mada je muškarac držao povocc dv| nja, njoj su pripisivane zasluge za sve životinje. Bilo je očigledno da |i i ći konj i vuk slušaju iako nisu vezani. Njemu je izgledalo kao da |i već zelandona, a ne samo akolitkinja, pa makar bila i akolitkinja l'i
Onda se setio putujućih Pripovedača od pre godinu dana kop u čali neke nove i neverovatne priče o konjima što nose ljude i vuku koji li ženu. Tada mu nije ni palo na pamet da bi u njima moglo bili i ll\| istine. A sada su tu. Nije video da konji nose ljude, ali je počeo da »i j koliko ima istine u tim

pričama.
Visoka žena, koja je Ejli delovala poznato, istupi i upita Vilama „Ne reče li ti maločas da si očekivao da ovde zatekneš Džondckama i V merana?"
„Odavno ih nisi videla, zar ne, Kamora?" upita je Vilamai
„Rođaci smo", poče da objašnjava Kamora Farnadalu. „Kimerun ||
ujak, ali bio je mnogo mlađi od sestre, koja je moja majka. Kada si .....
moje majke pridružila duhovima drugog sveta, majka ga je podigla l >¦ joj je sin, uz Džondekama i mene. Kada je i muškarac s kojim je bila ml žena prešao na drugi svet, postala je zelandona. To joj je u porodi' i | da joj je bio zelandoni. Pitam se da li još hodi ovim svetom?"
„Hodi, i mada su mu godine usporile korak, i dalje je zeland..... I
dme pećine. Tvoja majka je sada duhovni vođa Druge", reče Vilanni
„Ona koja je bila zelandona Druge pećine pre nje, ona koja im |. učila da pravim slike, sada hodi drugim svetom", dodao je Džonokol je za mene bio tužan dan, ali tvoja majka je dobra donijera."
„Zašto si mislio da ćeš ovde zateći Kimerana i Džondekama ' ua je Farnadal.
„Trebalo je da krenu odmah posle nas i dođu pravo ovamo Mi I usput zastajali", reče Zelandona koja je Prva. „Vodim na donijerski a zak Ejlu i Džonokola, zelandonija iz Devetnaeste. Dok je bio moj akolll smo bili na nekom većem obilasku, a neophodno je da obiđe neka
• 1 »ilavde je trebalo zajedno da nastavimo i odemo do jedne od naj-oslikanih pećina, u jugoistočnim zemljama

Zelandonaca. Na kraju ulici kod rođaka Kimeranove družbenice Beladore. Ona je Džorna-njen narod živi na dugačkom poluostrvu koje zadire u Južno more, i im I istočnih zemalja Zelandonaca. Kimeran je kao mladić pošao sa se-I majkom na njen obilazak do severnog kraja zemalja Džomadonaca. (•> llcladoru, udružio se s njom i poveo je sa sobom. Njihova priča je \iinlaninoj", Prva pokaza na lepu mladu ženu u njihovoj družini, „sa-i priča ove mlade žene nesrećno završila. Njen družbenik sada ho-iin svetom, i ona želi da se vrati svom narodu. Nedostaje joj majka. Ilovi život, i volela bi da majka bude pored nje kada se dete rodi."
10 je razumljivo", primeti Kamora, saosećajno se osmehnuvši Ame-Koliko god ljudi bili ljubazni, žena uvek želi da majka bude pored 1 ' porađa, naročito prvi put."
I |ln i I'rva na brzinu razmeniše poglede. Kamori verovatno nedosta-ii.11 od. Čak i kada žena ne može da odoli gostu s nekog drugog
• pode s njim, očigledno nije lako živeti sa strancima koji su rođaci lllkn lako su sa iste teritorije, imaju uglavnom ista verovanja i sli-
i|c, svaka Pećina je posebna, i pridošlica nikada ne može da ste-
• -i status.
i il i shvati da njena situacija nije ista kao situacija tih mladih žena. " |i nekada zvali Ejla Mamutovka, ona se među njima više osećala li ml inja nego što se oseća medu Zelandoncima. Pleme je napustila u dti i e pronaći narod sličan sebi, ali nije znala gde da ga traži. Neko-lin.i je živela sama u prijatnoj dolini dok nije pronašla Džondalara |u je ranio lav. Osim njega, Mamutovci su bili prvi od njenog roda i u la od kada je izgubila porodicu kao dete od pet godina.

Odga-i |p Pleme. Pleme nije bilo samo narod druge Pećine ili s druge teri-iii a različitom bojom kose, očiju ili kože, ili narod koji je govorio i   ikom. Ljudi iz Plemena bili su potpuno drugačiji. Koristili su dru-
.... sporazumevanja, njihov način razmišljanja, način na koji im
mozak, bio je krajnje neobičan, čak su imali i drugačiji oblik gla-I vesnoj meri im se i telo razlikovalo.
..... su bez ikakve sumnje bili narod, i postojale su mnoge sličnosti
njih i onih koje su nazivali Drugi. Lovili su životinje u svojoj bli-
11 upijali hranu koja je rasla. Oblikovali su alatke od kamena i pomolili piuvili odeću, posude i skloništa. Bilo im je stalo do drugih i vodili
li i |eđni o drugima, i mada su shvatili da je Ejla dete Drugih kada su
I 11 ipak su je prihvatili. Ali razlikovali su se na način koji nije uspe-
II ili u potpunosti, iako je odrasla među njima, i |l i |e imala razumevanja za mlade žene koje su živele daleko od mulića, jer je znala koliko im one nedostaju, ali nije saosećala sa i Ine su bar živele medu ljudima istim kao one. Bila je zahvalna što
je pronašla svoju vrstu, a posebno što je medu njima pronašla čovi I | me je stalo do nje. Nije umela da opiše recima koliko je njoj stalo do i>
dalara. Nije se ni nadala da će dobiti nekog takvog. On nije samo i.....
da je voli, već se i odnosio prema njoj s ljubavlju. Bio je ljubazan i vd dušan, obožavao je njenu kćerku. Da nije njega

ne bi mogla da bud< I litkinja, da uđe u zelandoniju. Podržavao ju je, brinuo se o Džoik|Ii i ona nije bila kod kuće, iako je znala da bi više voleo da je s njim, i prli u vao joj je neverovatnu radost kada su delili zadovoljstva. Bezuslovno i i puno mu je verovala, i nije mogla da poveruje koliko je srećna.
Kamora pogleda zelandonu Koja je Prva. „Misliš li da se ncšio i godilo Kimeranu i Džondekamu?" upitala je i zabrinuto se namršiil.i gla je da ih zadesi neka nesreća."
„Mogla je, Kamora, a moglo je i nešto da ih zadrži pa da ti< pi
kao što su nameravali. Ili se moglo dogoditi nešto u njihovoj Peć.....
je nateralo da se predomisle i odustanu od puta. U tom slučaju ih Im gli da nam jave. Sačekaćemo ovde nekoliko dana, ako Farnadal nem« >> protiv", pogledala ga je, a on se osmehnuo i klimnuo, „pre nego Sto M | vimo naše Putovanje, da bismo im omogućili da nas stignu."
„Možda bismo mogli da uradimo i nešto više od toga", re< i l1 dalar. „Konji mogu da putuju mnogo brže od ljudi. Možemo da Ih tražimo duž puta kojim je trebalo da stignu. Ako nisu suviše daleko m bismo da ih nađemo. U svakom slučaju, možemo da pokušamo."
„To si lepo smislio, Džondalare", reče Ejla.
„Znači stvarno vas nose na leđima kao što rekoše Pripovedai i I meti Farnadal.
„Pripovedači su nedavno bili ovde?" upita Ejla.
„Pre otprilike godinu dana. Mislio sam da je neko izmislio ni I 1 izuzetnih novih priča. Nisam znao da su istinite", odgovori joj on
„Ujutro ćemo poći u potragu", reče Džondalar. „Sada je vei

I i i
Svi koji su bili u stanju okupili su se u podnožju padine ispod | ¦ gde su živeli. Ejla i Džondalar privezali su kože za jahanje i korpe su nj mom za logorovanje i zalihama na sva tri konja, a pastuvu i ždrebii i 11 li ulare. Zatim je Džondalar podigao Džonejlu Sivki na leđa.
Zar i ta devojčica može da gospodari konjem?, pitao se Isun.nl.ii to sasvim sama? Tako je mala, a konj je velika moćna životinja 7.» i ne bi trebalo da se plaše vuka? Uvek do sada kada bih video da se vtll i bližio konjima, ovi bi se uplašili i pobegli, a ako bi pomislili da hoći 1 napadne, pokušali bi da ga izgaze.
Kakvu moćnu magiju poseduje ta žena? Na trenutak je osctlo I ga prožima strah, a onda se pribrao. Delovala je kao sasvim obu ni razgovarala je sa ostalim ženama, pomagala u poslu, starala se o dei i \ ma je privlačna, posebno kada se smeši, i da nije naglaska, nikada n< i •
Uli da je po bilo čemu izuzetna, ili neobična. A kad tamo, upravo se ¦ na kulašastu kobilu.
Ispratio ih je pogledom kada su krenuli. Na čelu je jahao muškarac, U sredini, a žena na kraju kolone. Muškarac je bio prekrupan za tog na-konja, koga je zvao Trkač, noge su mu se gotovo vukle po tlu kada I na mrkog pastuva. Konja takve boje prvi put vidi. Kada su životi-lillro zakasale, muškarac se zavalio unazad, podigao kolena i nogama obu-i" pastuva. Devojčica se nagnula napred i gotovo polegla sivoj ždrebici Viulii, a nožice su joj štrcale u stranu.
Sivkastosmeđa boja njene kobile
I je bila neobična, mada je već imao prilike da vidi konje te boje dok luvao na sever. Neki su tu boju nazivali sura, Ejla je za nju govori-llnostavno siva, što znači da je kobila dobila

ime po boji.
Nedugo po polasku, brzi kas pretvorio se u galop. Konji su voleli da ¦Inu noge kada nisu bili opterećeni motkama za vuču, naročito ujutro, ii |r polegla po Njiskinom vratu, što je bio znak konju da pojuri koliko Boge nose. Vuk je poskočio i dao se u trk. I Džondalar se nagnuo na-•d piiljubivši savijena kolena uz pastuva. Džonejla je jednom šakom zgra-
I Slvku za grivu, obraz joj je položila uz vrat, koji je obuhvatila drugom • ¦ni koliko je mogla, začkiljila i zagledala se ispred sebe. Galop i vetar
piičinjavali su jahačima veliku radost i oni dozvoliše konjima da se in i nauživaju.
I'ošlo su se izludeli, Ejla se malo uspravila, Džonejla se još jače pri->i i uvkinim ramenima, a Džondalar se delimično ispravio i pustio noge Htll vise. Sada su svi bili opušteniji i nastavili su lakim galopom. Ejla je i Vuku znak i kazala „traži". Znao je da to znači da treba da potraži ljude.
II lo vreme na zemlji je bilo malo ljudi. Daleko brojniji od njih bili iiiiIioiii drugih stvorenja, od onih veoma velikih do veoma malih. Zbog p mi se ljudi držali jedni drugih. Njušeći vetar, Vuk je raspoznao mnoštvo llfinh životinja u raznim stadijumima života i smrti. Retko bi mu vetar
.....is ljudi, ali kada bi se to dogodilo, znao je da su to oni. I ostali
¦ i ¦ I¦ u potragu. Osmatrali su predeo ne bi li ugledali kakav znak da I' nedavno prošli ljudi. Nisu se nadali da bi druga skupina putnika
II ¦ inu lako blizu odredišta, jer bi u tom slučaju sigurno poslali trkača I i našli u kakvoj nevolji.
i >ko podneva su zastali da nešto pojedu i puste konje da pasu. U na-i u i'iiia mnogo više su obraćali pažnju na predeo.

Sledili su nekakvu na-
i i/u pobleženu povremenim zarezima na drveću i
grančicama žbunja i Hun na određeni način. Ponekad je to
bila hrpica kamenja koja se stanji-n ml napred ka pozadi, a
retko kada oznaka na steni napravljena crve-I likerom.
Tragali su do zalaska sunca, a onda su se ulogorili. Šatore za
iii|ii podigli su u blizini potoka koji je izvirao nešto više
odatle.
i |la je izvadila malo putnog kolača od sušenih bobica,
istopljenog
• uSenog mesa tučkom izmrvljenog u sitne komadiće.
Izlomila ga je i
spustila u ključaru vodu, dodavši u supu još malo sušenog
mesa. D/uihM lar i Džonejla su otišli da se prošetaju po
prilično ravnoj obližnjoi ln.i.li i dete se vratilo noseći gomilu
luka koji su pronašli uglavnom po mu mi. Potok je početkom
sezone plavio ravnicu, i dok se polako isušivaln luli je
pogodna za rast određenih biljaka. Mogla bi da je obiđe
naredno)' inu« i sakupi još malo luka i šta još uspe da nađe,
pomislila je Ejla. SninuM su pošli posle jela, pošto su
dokrajčili supu spremljenu prethodne vo.n kojoj se našlo i
korenje i zeleniš koje je Ejla pronašla tokom brzoj' obilg ska
oblasti. Ni drugog dana nisu imali više sreće nego prvog.
Nisu puniti šli nikakav znak koji bi ukazivao da su tuda
nedavno prošli ljudi. I |lii |» videla tragove mnogih životinja i
počela je da ih pokazuje Džonejli. UU»|i vala joj je na sitnice
karakteristične za kretanje raznih stvorenja. K.id.i -u trećeg
dana zastali da obeduju u podne, i Džondalar i Ejla bili su
veo pumu lo zabrinuti. Dobro su znali koliko su Kimeran i
Džondekam želei i d.i >i de Kamoru, i da Beladora jedva
čeka da vidi svoju porodicu.

Možda oni koje su očekivali nisu pošli na put? Možda je iskislo nj što što ih je primoralo da otkazu ili odlože putovanje, ili im se nešto <li<*|l lo na putu?
„Mogli bismo da se vratimo do Velike reke i Prve pećine južnih /# landonaca i raspitamo se da li su uopšte prešli reku", reče Ejla.
„Ti i Džonejla ne morate na taj dugački put. Mogu ja da pođi n vi se vratite da obavestite ostale. Ako se ne vratimo kroz nekoliko dlM počeće da brinu", reče Džondalar.
„Verovatno si u pravu", reče Ejla, „ali nastavimo da ih tražimo do sutra. Onda možemo da odlučimo."
Kasno su se ulogorili i izbegli da porazgovaraju o odluci za ko|ii znali da će biti neizbežna. Ujutro se osećala vlaga u vazduhu i primcitli •« oblake na severu. Rano izjutra vetar je bio hirovit, duvao je iz svih pou* ca. Potom je dunuo samo sa severa, povremeno veoma snažno, šio \> u* rujalo i konje i ljude. Ejla bi uvek ponela dodatnu odeću za slučai <l<< vreme promeni ili da ostanu budni do duboko u noć. Glečeri koji su si pm tezali od krajnjeg severa i stizali na neveliko parče puta odatle potisci .ili -« na ogromnu palačinku poleglu po zaobljenom vrhu zemlje i pređsi.n Iplj zidove od leda deblje od tri milje. I za najtoplijih letnjih dana noći su "U čno bile sveže, a i preko dana je vreme znalo iznenada da se prometu "ina verac je doneo zahlađenje i podsetio ih da čak i leti zima vlada /.eml|niiM ali doneo im je još nešto.
U gužvi oko rasturanja logorišta i pripremanja obroka niko nije /ii|Ktj zio promenu u Vukovom držanju. Ejli je privukao pažnju tek kada je glitmia zakevtao, gotovo lanuo. Stajao je gotovo povijen ka vetru, visoko podiuim te i isturene njuške. Nešto je namirisao. Svaki put kad bi pošli iz Iojmhkm Ejla mu je davala znak da traga za ljudima. Veoma razvijeno

vučje čulu n|n ha nešto je uhvatilo, nekakav slabi miris koji je doneo vetar.
.„Pogledaj, majko! Pogledaj Vuka!" rekla je Džonejla. I ona je prime-pioinenu u njegovom ponašanju. „Nešto je pronašao", reče Džondalar. „Požurimo s pakovanjem." 11 bacili su stvari u korpe neurednije nego obično i privezali ih za ko-i|i(lno s kožama za jahanje, stavili oglave Trkaču i Sivki, ugasili vatru
nali.
„Pronađi ih, Vuče", reče Ejla. „Pokaži nam kojim putem da pođemo." wst je propratila plemenskim znacima.
Vuk se zaputio na sever, ali malo istočnije nego što su do tada puto-Ako je namirisao putnike s kojima je trebalo da se sretnu, onda su
i i.mili s mestimično obeležene staze, ili se iz nekog drugog razloga i¦ I¦ u gorje na istoku. Vuk je imao samo jedan cilj kada je zagrabio ni koracima osobenim za njegovu vrstu. Sledili su ga konji s Njiskom • Ih Putovali su celo jutro, nisu čak ni zastali u uobičajeno vreme da
llpSlo pojeli.
lijli se učinilo da je osetila miris paljevine, a odmah potom joj je i HUlnlar doviknuo: „Ejla, vidiš li dim ispred nas?" Zaista je ugledala tanak trag dima u daljini i poterala Njisku u kas. Iii je Sivkin povodac i okrenula se da vidi da li je njena voljena kćer-»picmna na to. Devojčica se sva uzbuđena osmehnula majci, što je zna-11 je sasvim spremna. Džonejla je volela sama da jaše svog konja. Čak 11 u majka ili Džondalar tražili da jaše ispred jednog od njih sigurno-rnili, ako je staza bila neravna ili da bi mogla da se odmori i ne mo-iviMo da se drži, dete se opiralo, mada je retko imalo koristi od toga. Kada su ugledali logorište i ljude u njemu,

usporili su i nastavili da se I i .iju. Nisu bili sigurni ko je pred njima. Možda je još neko puto-Itvuđa, a ako bi na konjima uleteli u logorište stranaca, to bi sve do-
ii nepriliku.
23
i "i«la je Ejla ugledala plavokosog muškarca Džondalarove visine. I on >!in ugledao. „Kimerane! Tražili smo vas! Tako mi je drago što smo vas 11-će Ejla sa olakšanjem u glasu. I | la!" povika Kimeran. „Jesi li to zaista ti?" Kuko ste nas našli?" pitao je Džondekam. „Kako ste znali gde treba u.mir?"
.Vuk vas je pronašao. Ima odličan nos", reče Ejla.
Mislili smo da ćemo vas zateći u Kamorinoj pećini kada stignemo, I'I ni se iznenadili kada su nas ugledali", reče Džondalar. „Svi su se za->ii naročito tvoja sestra, Džondekame. Zato sam predložio da se vratimo
putem kojim sam mislio da ćete doći, i to na konjima jer su oni nuncij brži od ljudi."
„Skrenuli smo sa staze da nađemo mesto za dobro logorištc kadu se deca razbolela", reče Levela.
„Deca su bolesna?" upita Ejla.
„Da, a i Beladora", reče Kimeran. „Možda bi bilo bolje da ne pili*, zite. Prva se razbolela Džinedela. Bila je vrela, tresla se, posle nje se ni i leo Levelin Džonlevan, a onda Beladora. Mislio sam da će bolest pn l >» ni Džonerana, ali nekako u isto vreme kada se Džinedela osula po ćelom UM lu, njega je počela da trese groznica."
„Nismo znali kako da im pomognemo, pa smo ih pustili da se
< •
raju, davali im dosta vode i pokušavali da ublažimo groznicu vlažni.....\m

**zima", reče Levela.
„Dobro ste postupili", reče Ejla. „Videla sam nešto slično na I .einj saboru Mamutovaca, kada sam dosta vremena provodila s Mamutom I dno logorište je stiglo s nekoliko bolesnika, uglavnom dece. Mamin ili i« naterao da ostanu na samoj ivici logorišta Sabora, i postavio nekoliko Mu mutovaca da čuvaju stražu da im niko ne bi prišao. Plašili su se ela si >» čina ljudi na Letnjem saboru ne razboli."
„U tom slučaju nikako ne puštaj Džonejlu da se igra sa decom Levela, „a i ti bi trebalo da nas se kloniš."
„Jesu li i dalje vrući i imaju groznicu?" pitala je Ejla.
„Nisu više onako mnogo, ali su puni crvenih tačkica."
„Pogledaću ih, no ako nemaju groznicu, možda je već sve u redu M* mutovci smatraju da je to dečja bolest i kažu da je bolje ako je pn l min kao mali. Deca se lakše oporavljaju", objašnjavala je Ejla. „Odraslima j« teže."
„To važi za Beladoru. Mislim da je njoj bolest teže pala nego din |"| reče Kimeran. „Još je slaba."
„Mamutovac mi je kazao da je groznica jača i teže prolazi, .1 < 1 nim mrljama treba više vremena da nestanu ako se razboli odrastao 1 om i potvrdi Ejla. „Povedi me da vidim Beladoru i decu."
Njihov šator imao je dva vrha, glavna motka pridržavala je 011.11 1 i«l i kroz rupu u blizini tog vrha izvijao se tanki pramen dima. Manja umil« pridržavala je produžetak šatora, koji je obezbeđivao dodatni prosim l u« je bio prilično nizak i Ejla je morala da se sagne. Beladora je ležala n.i ¦ n ći za spavanje u proširenom delu, a troje dece klonulo je sedelo na mi jim vrećama za spavanje. S druge strane bila su još tri mesta za spavam* dva spojena i jedno zasebno. Kimeran je ušao posle Ejle. Mogao je uspi 1 no da stoji samo**

kod motke u glavnom delu, inače se po šatoru kiritMJ savijen i pognut. Ejla je htela da pregleda prvo decu. Najmlađem. I 1 nom sinu Džonlevanu, izgleda da je groznica prošla, mada je još bio n i pun crvenih pečata koji su ga očigledno svrbeli.
Osmehnuo se kada je ugledao Ejlu. „Gde je Džonejla?" Džonejla je la da se igra s njim. Mogao je da izbroji tri godine, a ona četiri, ali sustizao po visini. Volela je da se igra da mu je majka, a ponekad i •nica, i da mu naređuje. Njih dvoje su bili rođaci. Njegova majka Le-bila je Prolevina sestra, a Proleva je bila udružena s Džondalarovim •111 Džoharanom. Tako bliskim rođacima nisu dozvoljavali da se udruže. „Napolju je", reče Ejla dok mu je spuštala nadlanicu na čelo. Nije bi-piirodno vrelo, i nije je gledao staklastim pogledom kakav obeležava mru. „Mislim da ti je bolje, jesam li u pravu? Nisi više vreo?" „Hoću da se igram sa Džonejlom." „Ne još, možda uskoro", reče Ejla.
I'otom je pregledala Džinedelu. Izgleda da se i ona oporavljala, iako ¦ u osip još bio živopisno crven. „1 ja hoću da se igram sa Džonejlom", ona. Blizanci su mogli da izbroje pet godina. Kimeran i Džondalar loma ličili - obojica su bili visoki i plavokosi - iako nisu bili u rodu. Itrjla i Džinedela takođe su bile plavokose i imale su plave oči, samo |c Džonejla imala iste žive, izrazito plave Džondalarove oči. Džoneran, Džinedelin brat blizanac, imao je tamnu smeđu kosu i oči lešnika kao njegova majka, ali po svoj prilici će biti visok na Kime-Kada mu je Ejla položila nadlanicu na čelo, osetila je da je još poma-ili i videla je da su mu oči sjajne od groznice. Po telu su mu izbijale | rivene tačke, mada nisu bile sasvim jasno izražene. „Daću ti nešto od čega će ti uskoro biti bolje", rekla je dečaku. „Da uda popio malo vode? Mislim da

bi onda trebalo da legneš." „Dobro", reče mališa i slabašno joj se osmehnu. Dohvatila je mešinu s
.....uipunila solju koju je našla pored njegove vreće za spavanje. Po-
ii mu je da je drži dok je pio. Nije morala da mu ponavlja da legne. Na kraju je otišla do Beladore. „Kako se osećaš?"
./nam i za bolje", odvrati bolesnica. Pogled joj je i dalje bio staklast nla je kroz nos. „Mnogo mi je drago što si ovde, ali kako ste nas (h?" '
„Kada vas nismo zatekli u Kamorinoj Pećini, pomislili smo da vas je idržalo. Džondalar je predložio da vas potražimo na konjima. Brži su iiill Zapravo vas je Vuk nanjušio, i doveo nas ovamo", reče Ejla.
Irk sada shvatam koliko vaše životinje mogu da budu korisne", III lađora. „Nadam se da nećeš zaraditi ovu bolest. Užasna je, a sada " ¦ lo i sve da me svrbi. Hoće li ove crvene mrlje nestati?" I rcbalo bi uskoro da izblede", reče Ejla, „mada može proći još izve-
.....c pre nego što potpuno nestanu. Smućkaću nešto protiv svraba i
ni. IV"
i >¦> lađa su se i ostali nagurali u šator, Džondalar i Kimeran stajali d one više motke, a ostali oko njih.
„Kako to da su se Beladora i deca razboleli, a mi ostali nismo' nj tala je Levela. „Bar još nismo."
„Ako niste do sada, verovatno ni nećete", reče Ejla.
„Zabrinula sam se da možda neko ko je bio ljubomoran što Idi na put nije nahuškao zle duhove na nas", reče Beladora.
„Ne znam", primeti Ejla. „Jesi li koga naljutila?"
„Ako i jesam, nisam namerno. Bila sam uzbuđena što ću viđen |m rodicu i svoju Pećinu. Kada sam odlazila s

Kimeranom, nisam bila Igl na hoću li ih ikada više videti. Možda je izgledalo kao da se hvalim j Beladora.
„Da li je iko iz Prve pećine južnih Zelandonaca pomenuo đa nn pre vas još neko dolazio? Da li je neko bio bolestan dok ste bili kod n|ili pitala je Ejla Kimerana.
„Pre nas su reku prešli još neki ljudi, zapravo više skupina, i mi
da se njihov zelandoni starao o nekome ko je bio bolestan", reče Km......
„Ali nisam pitao."
„Ako je i bilo zlih duhova, oni možda nisu bili usmereni ka leln, II« ladora, mada ima bolesti od kojih se čovek razboli i kada ih niko ni ¦
zove. One se jednostavno prenose", reče Ejla. „Ova groznica sa crv.....|
tačkama mogla bi biti jedna od tih bolesti. Ako je odboluješ dok si ml obično se više ne vraća kada odrasteš. Bar mi je tako kazao jedan M|| tovac. Pretpostavljam da ste je svi vi odbolovali u detinjstvu, jer da lt| I i vi biste se razboleli."
„Čini mi se da je jedne godine mnogo nas bilo bolesno na I.ci nj saboru", kazao je Džondekam. „Sve su nas strpali u jedan šator, a kmli
nam je bilo bolje, šepurili smo se svi važni, jer su nas obasipali pa/n|.....
Za nas je to bila igra. Čini mi se da smo imali i te tačke. Seća li sr kl) '«1 vas toga?"
„Ja sam verovatno bila premalena da bih to upamtila", reče I i „A ja sam bio taman toliko stariji da nisam obraćao pažnju na mUlii
decu, ni zdravu ni bolesnu", dodade Džondalar. „Ako se tada nis;......

boleo onda mora da sam ih preležao kao sasvim mali, jer se ne scenu A
ti, Kimerane?"
„Mislim da se sećam tako nečeg, ali samo zato što mi je sestra lulu zelandoniji", reče visoki čovek. „Na Letnjim saborima se uvek toliko m, < dešava, i deca iz iste Pećine nastoje da vreme provode zajedno. Pom ' čak ni ne primete šta ostali rade. A ti, Ejla? Jesi li ti imala tu bolcMl ¦ koju idu groznica i crvene fleke?"
„Sećam se da sam u detinjstvu povremeno bila bolesna i da sam imi la groznicu, ali ne sećam se da sam ikada imala crvene fleke", reče I |i» „Međutim, nisam se razbolela kada sam s Mamutom otišla u logorišle M* mutovaca u kome je bilo obolelih da naučim nešto o toj bolesti i kako m ona leci. Kad smo već kod toga, idem da potražim nešto od čega > i hol je, Beladora. Neke trave imam kod sebe, ali biljke koje su mi (rastu gotovo svuda, i više bih volela ako mogu da nađem sveže." Svi su napustili šator osim Kimerana, koji je ostao da se stara o Be-i i n|cnoj deci, kao i o Levelinom detetu.
„Mogu li da ostanem s njima, majko?" pitala je Džonejla pokazujući ^tigu decu.
i ini sada ne mogu da se igraju, Džonejla", reče joj majka. „Moraju odmaraju, a ja bih volela da mi pomogneš da nađem neke biljke od \ iV im biti bolje." „Stil tražiš?" upitala je Levela kada su izišle. „Mogu li ja da pomog-
/naš li kako izgleda hajdučka trava ili obični podbelj? Takođe mi tre-Imhii vrbe, ali znam gde ću nju naći. Videla sam nekoliko vrba pre ne-imo stigli ovamo." Ii li je hajdučka trava ona biljka finih listova i sićušnih belih cve-koji rastu u grozdovima? Malo liči na šargarepu, ali ima jači miris?
I |e jedan od načina da ih razlikuješ, zar ne?" upita Levela.

„Odličan opis", reče Ejla. „A podbelj?"
Veliki okrugli debeli zeleni listovi, beli i meki s donje strane." i in biljku znaš. Odlično. Hajde da ih pronađemo", reče Ejla.
I >?ondalar i Džondekam stajali su pored ognjišta ispred šatora i raz-Niuh, a Džonejla se vrzmala oko njih i slušala.
„Beladora i Džoneran još
¦ i blagu groznicu. Idemo da potražimo biljke koje će spustiti tempera-i nešto protiv svraba. Povešću Džonejlu i Vuka." i
Ipravo smo razgovarali o tome da bi trebalo da prikupimo još dr-, tvCc I)žondalar. „A ja sam hteo da potražim neko drveće od koga bih lo da napravim dobre motke za vuču. Čak i kada se Beladora i deca verovatno im neće biti do dugog pešačenja. Ionako bi trebalo što
II pođemo nazad do Kamorine Pećine, jer će se u protivnom zabrinuli nas."
„Misliš li da će Beladora hteti da se vozi na motkama za vuču?" upi-, i jla.
Svi smo videli Prvu kako se vozi na njima. Izgleda da joj se dopa-
II lim da ljudi manje zaziru od toga otkad su nju videli", udenu se Le-
I Injde da je pitamo."
Ionako moram po korpu za sakupljanje", reče Ejla. „1 ja ću uzeti svoju, a moramo i da obavestimo Kimerana i Beladoru
Idemo", dopuni Levela. „Kazaću Džonlevanu da ćemo mu doneti ne-"i > rga će mu biti bolje."
II leće i on da pode pošto mu je bolje, pogotovo kad sazna da Džo-i'lr s vama", reče Džondekam.
/nam da će hteti", reče Levela, „ali mislim da je suviše rano. Sta . Hl, Ejla?"

„Da bolje poznajem ovu oblast i da znam kuda idemo, možda hl mogao, ali ovako se ne usuđujem da ga povedem."
„Tako ću mu i kazati", reče Levela.
„Ja ću povesti Beladoru", reče Ejla. „Njiska je naviknutija da mhJI motke." Prošlo je nekoliko dana od kada su pronašli nestale porodi, se Beladora još nije potpuno oporavila. Ejla se plašila da bi ako se pinti no izloži naporu mogla da zaradi hronične smetnje koje bi joj otežale tm stavak Putovanja.
Nije dodala da Trkač nije pravi konj koji bi je vukao jer je ni<g(teže obuzdati. Čak bi se i Džondalar, koji se odlično snalazio s njim |w nekad namučio kada bi pastuv postao razdražljiv. Sivka je bila ml.id.i Džonejla još mlada što se tiče sposobnosti, a pošto će Njiska vući nmil Ejli će biti teško da drži povodac i pomaže kćerki da vlada konjem NiM bila sigurna da bi trebalo da naprave motke za vuču i za Sivku. Ipak, veliki šator u kome su putnici logorovali dok su neki od n|l bili bolesni bio je skrpljen od manjih šatora za putovanja i dodatnih kozu I bi treća nosiljka mogla da ponese motke za šatore i ostalo što su napntVH kada su se zaustavili, a što bi inače ostavili. Deci je bilo mnogo bolje .ih se i dalje lako zamarala. Na motkama za vuču moći će i usput da se odurni. * neće morati zbog njih da se zaustavljaju. Ejla i Džondalar su želeli da se u.a. što je pre moguće. Bili su ubeđeni da se oni koji su ih čekali pitaju r<i
Noć pre nego što su namerili da pođu obavili su sve što je mi da se obavi kako bi ujutro što pre krenuli. Ejla, Džondalar, Džonejla i \ koristili su vlastiti šator za putovanja. Ujutro su na brzinu pojeli siiiornji ostatke i sve spakovali na motke za vuču, pa i ramove za leđa u lp su obično nosili najosnovnije stvari - zaklon, dodatnu odeću, hranu i a su odrasli bili

navikli da ih nose, otkrili su da je mnogo lakše hodali)«¦# teškog tereta. Pošli su rano i uspeli da odmaknu više nego što si..... II

ali je ipak većina ljudi predveče bila umorna. Dok su ispijali poslcilnp i m ljaje večernjeg čaja, Kimeran i Džondekam predložili su da predahiiu l-.iM bi mogli da odu u lov. Nisu želeli da dođu kod Kamorinih rođaka pia/uiH ruku. Ejla je bila zabrinuta. Vreme ih je do tada dobro služilo. Kiša |. lo padala samo one noći kada su Ejla i Džondalar pronašli ostale puhnki Posle toga se razvedrilo, ali Ejla nije znala koliko dugo će još ostali lakti Džondalar je znao da ona ima dobar nos za vreme i obično predoseti l i«m

Nije mogla da kaže da je miris to što nagoveštava kišu, pre je tu nw ; ki poseban ukus u vazduhu, a često i vlaga. U kasnijim vremenima, ini) će ozon koji se javlja u atmosferi pre kiše nazivati svež vazduh, a om i... ji su u stanju da ga otkriju smatraju da ima metalni ukus. Ejla nije im naziv za to i bilo joj je teško da drugima objasni na šta misli, ali je u za njega. Ni ovog puta nije joj promakao taj nagoveštaj kiše koja će u i ¦ ¦ ro pasti. Trenutno joj uopšte nije bilo do gacanja po blatu i pljusku

ttjln se probudila pre nego što je svanulo. Ustala je jer je morala da noćne korpe, ali je na kraju ipak izišla napolje. U ognjištu ispred H još je tinjalo nekoliko komadića uglja, pružajući joj dovoljno svet-ilii stigne do obližnjeg žbuna. Vazduh je bio hladan i svež, i dok se l k. 11 šatoru primetila je da je crnilo noći počelo da se povlači i da pola-Hlđl zora. Posmatrala je kako zasićena tamnocrvena boja plavi istočno I i itko se na njoj sve jasnije pomalja šareno ustrojstvo tamnoljubiča-iililiika, praćeno zaslepljujućom svetlošću od koje je crveno nebo po-|o. vatrenije, a oblaci se razvukli u

trake titrave boje. ligurna sam da će uskoro pljusnuti kiša", kazala je Džondalaru ka-i.itila u šator. „Biće to velika oluja. Znam da ne žele da stignu pra-
I lik u. ali ako odmah pođemo mogli bismo da stignemo pre kiše. Ne la đa Beladora pokisne i promrzne sada kada je počela da se opora-
i nimalo mi se ne bi dopalo da se sve pokvasi i ublatnjavi ako to mo-i (III i/begnemo."
I ostali su se rano probudili, u nameri da pođu odmah po izlasku sun-' ii videli tamne oblake na obzorju, a Ejla je bila sigurna da će usko-|Min'ti đa lije kao iz kabla.
I 11:i kaže da se sprema velika oluja", reče Džondalar drugoj dvoji-lUkuraca kada su pomenuli lov. „Ona smatra da bi bilo bolje da osta-lov za kasnije, pošto stignemo tamo."
„! |a vidim oblake u daljini", reče Kimeran, „ali to ne znači da će i l'i'lali kiša. Dosta su daleko."
lijla ima dobar nos za kišu", reče Džondalar. „Imao sam prilike da vrtnu u to. Nije nam nužno da sušimo odeću i blatnjavu obuću."
Ic ljude smo videli samo prilikom Udruživanja", primeti Džondekam. ni rad da ih molim za gostoprimstvo ako nemam ništa da ponudim ni."
„Proveli smo tamo samo pola dana pre nego što smo pošli u potragu lllui, ali primetio sam da nikada nisu videli bacač koplja. Mogli bismo ih pozovemo sa nama u lov i da im pokažemo kako da ga koriste. To bi
Ii bio bolji poklon nego da im donesemo samo meso", reče Džondalar. I'ietpostavljam... Stvarno misliš da će kiša tako brzo početi?" upi-
|l Kimeran.
v, rujem Ejlinom nosu za kišu. Retko pogreši", reče

Džondalar. „Već illko dana ponavlja da miriše na kišu i misli da će udariti velika oluja, i ii va tla ne bismo voleli da nas uhvati na otvorenom. Čak predlaže . in zaustavljamo ni radi spremanja podnevnog obroka. Imamo vodu i kolače, to će nam biti dovoljno. Trebalo bi što pre da stignemo. Be-i |e počela da se oporavlja, sigurno ne želiš da pokisne do gole kože." K đosetio još nečega. „Stići ćemo brže ako budemo jahali." Previše nas je za tri konja", primeti Kimeran.
„Neki mogu da se voze na motkama za vuču, a svakog konja nit da uzjaše po dvoje. Jesi li ikada pomišljao da sedneš na konja? Moji da sedneš iza Džonejle."
„Možda bi neko drugi trebalo da sedne na konja. Ja imam dugi noge i mogu brzo da trčim", reče Kimeran.
„Od konja brže ne možeš", reče Džondalar. „Beladora i njena I mogu da se voze na motkama za vuču. Biće to džombava vožnja, ali i im biti prvi put. Opremu s Trkačevih motki za vuču možemo da \>u\< mo na Sivkine. Levela i Džonlevan mogu da jašu sa mnom na |'r| Ostajete ti i Džondekam. On bi mogao da se smesti na motke /.i Vjf ili može da jaše iza mene na Trkaču, a Levela i njen mališan moru il| I smeste na motke za vuču. A ti možeš da jašeš sa Ejlom ili Džonejlom M jući u vidu tvoje dugačke noge, bilo bi bolje da jašeš sa Džonejlom, j* • sedi sasvim napred, blizu Sivkinog vrata. Misliš li da bi mogao da .< pil
državaš nogama dok sediš na kobili? Možeš da se držiš i za konopu .....t
ki za vuču. Ko god bude jahao sa mnom može da se drži za mene. N> moći dugo tako da jašemo, jer će se konji umoriti, ali mogli bismo nm..„u brže da prevalimo dobar deo puta ako ih pustimo da izvesno vrcnic 11
„Očigledno si razmišljao o tome", primeti Džondekam.

„Počeo sam da razmišljam kada me je Ejla upoznala sa svojim 1 znima", odvrati Džondalar. „Sta ti misliš o tome, Levela?"
„Ne želim da pokisnem ako ne moram", reče ona. „Ako Ejla 1 da će padati kiša, ja joj verujem. Voziću se na motkama za vuču sa 11 ul levanom kao Beladora, bez obzira što će biti truckanja, samo da šio pn stignemo."
Dok se grejala voda za čaj, teret na motkama za vuču bio je pn 1 poređen, i Ejla i Džondalar rasporediše prisutne. Vuk ih je posmaii.u prikrajka blago nakrivljene glave kao da se pita šta se to dešava. Sa\i|i mi uvo još je više isticalo njegovu znatiželju. Ejla je to videla i osmehiiul.i w U početku su išli polako, a onda su Džondalar i Ejla razmenili pogleik I Džondalar doviknu ostalima. „Spremite se, i čvrsto se držite", reče
Ejla se nagnula napred i izdala naređenje svom konju da potrči N|| ska je prešla u brz kas, a onda se dala u galop. Postigla je sasvim piisio|i(y brzinu, imajući u vidu da je vukla motke. Ostala dva konja sledila su H i podsticaje svojih stalnih jahača, i polako ubrzavala. Vuk je trčao napoimta s njima. Džondekam i Kimeran bili su ushićeni i zastajao im je dah od 111 buđenja, a oni koji su se čvrsto držali za motke što su poskakivale po m ravnom tlu bih su pomalo i uplašeni. Ejla je pomno motrila na svog konju čim je primetila da je Njiska počela da se napreže, odmah ju je uspoilll
„To je bilo baš uzbudljivo", reče Beladora.
„Bilo je zabavno!" uglas povikaše blizanci. „Možemo li opet?" pn . la je Džinedela.
„Da, možemo li opet?" ponovio je Džoneran.
luričemo opet, ali Njiska sada mora malo da se odmori", reče

Ejla. udovoljna razdaljinom koju su uspeli da prevale za ovo kratko vre-Mii i ekao ih je još dugačak put. Nastavili su sasvim polako. Pošto je
I • ¦ la se njen konj dovoljno odmorio, Ejla je povikala: „Idemo ponovo." i idu su se konji dali u trk, jahači su se čvrsto uhvatili jer su sada
1,1 ili čeka. One koji su se prvi put uplašili sada više nije bilo toliko ah bu i dalje bili uzbuđeni što se kreću brže nego što je iko od njih > do uči, čak i oni sa najdužim nogama.
Divlji konji koji su ukroćeni, ali ne i pripitomljeni, bili su veoma jaki i N|ihova kopita nije trebalo štititi od stenovitog tla, bili su u stanju
• ¦ ili vuku iznenađujuće težak teret, i bili su neočekivano izdržljivi. Iako Meli il.i trče, kada su nosili dodatni teret nisu mogli dugo da jure, i Ejla
hiiiio motrila na prve znake umora. Pošto ih je ponovo usporila, pa im i Ircći put dala znak da pojure, izgledalo je kao da počinju da uživaju N .1 isto tako i Vuk. Njemu je to ličilo na nekakvu igru. Pokušavao je i uli kada će ponovo jurnuti da bi isprednjačio, ali nije želeo suviše udalji jer onda ne bi mogao da predvidi kada će ponovo usporiti.
I'ii¦đvcće se Ejli i Džondalaru učinilo da im je predeo kroz koji prola-nnl. mada nisu bili sasvim sigurni. Nisu želeli da promaše stazu koja
.....Ivesti do Pećine Kamorinog naroda. Vilamar je poznavao ovu oblast
' i1 ih do njih, ali on sada nije bio tu. Kada su se kretali sporije, svi
.......vali da se vreme menja. Vazduh je bio vlažan, a vetar je jačao.
i »uda se razlegla grmljavina i nedaleko odatle sevnula je

munja pro-......laiom groma. Svi su znali da snažna oluja samo što se nije sručili |i li. Ejla je počela da se trese, ali ne samo od iznenadnog naleta "'liog vazduha. Grmljavina ju je isuviše podsećala na zemljotres, a ze-
II e je mrzela više od svega. Umalo da promaše stazu, ali su srećom
..... još nekolicina već danima bili na straži. Džondalaru je silno lak-
i lila je ugledao poznatu priliku kako im maše. Glavni trgovac je uglednu |c dok su još bili podaleko i poslao je jednog čoveka da javi Pećini
i "ii|i vraćaju. Pošto nije video da iko hoda pored konja, Vilamar se • i" da nikoga nisu našli, ali kada su se približili, opazio je više glava I konjskih leđa i shvatio da više njih jaše zajedno. Potom je ugledao i
• /.i vuču i ljude na njima.
i |iuli iz Pećine hitali su stazom. Kada je Kamora ugledala brata i uja-, n!)t" znala kome prvo da pritrči. Resili su njenu nedoumicu tako što hojiea tlotrčali do nje i zajedno je zagrlili. I'iilulajte, počinje kiša", požurivao ih je Vilamar. Motke možemo da ostavimo ovde", reče Ejla, pa svi zajedno požu-
• i ulazu.
Putnici su ostali duže nego što su nameravali, delimično da bi omogu-i intori da bude sa svojima, i da bi njen družbenik i deca upoznali rođake.
Njihova Pećina bila je prilično izdvojena, i mada su odlazili na Letnji bore, u blizini nisu imali komšije. Džondekam i Levela pomišljali su [ostanu s Džondekamovom sestrom, pa da putnici u povratku dođu po H Ona je izgleda čeznula za društvom i vestima o ljudima koje je pozna\ I Kimoran i

Beladora bili su čvrsto resili da krenu kada i Prva. Belnridfl narod živeo je na kraju planiranog Putovanja.
Prva se nadala da će poći kroz nekoliko dana, ali je Džonejla <lult| la boginje kada su već započeli pripreme, te su morali da odlože poln/nl Troje zelandona među putnicima delilo je lekove i uputstva Pećini čiji bili gosti. Objašnjavali su im kako da se staraju o onima koji se zar« upozoravali ih da će se verovatno i oni razboleti, ali da bolest običnu ¦ mnogo ozbiljna. Domaća zelandona upoznala se s Prvom i DžonokaJ dok su Ejla i Džondalar tragali za ostalima, i sada je i te kako uva/.i> I njihovo znanje.
Ljudi iz Devete pećine pričali su krajnje opušteno o svojim isku I ma vezanim za dotičnu bolest da se ljudi ne bi uzrujali kada shvan ¦ oni mogu da se razbole. Iako je Džonejla počela da se oporavlja, /i M dona je odlučila da odlože putovanje dok ljudi iz Pećine ne počnu da |»i kazuju znake bolesti. Njih troje su im tada objasnili kako da se hi um obolelima i preporučili im trave i obloge od kojih će bolesnicima biti I lje. Mnogi iz Pećine su se razboleli, ali ne svi, i Prva je došla do /.u| | čka da su bar neki od njih već preležali boginje.
Vilamar i ona znah da i u toj oblasti ima nekoliko svetih mesta i razgovarali su o njima . i » nadalom i njihovom zelandonom. Prva je znala za njih, ali ih nije \ni. i a Vilamar ih je video pre dosta godina. Ta mesta bila su u vezi s il«J ćom oslikanom pećinom u blizini Sedme pećine južnih Zelandonacu | kao i ona u blizini Četvrte južne pećine. To jesu bila sveta mesta, ah I je suditi po opisu, tamo nije imalo bogzna šta da se vidi, osim nel o|| grubih crteža na kamenim zidovima.
Već su toliko kasnili da je Prva odlučila da ovog puta preskofll mesta i prištede vreme da vide neka druga. Mnogo

važnije je bilo da 11 najveće sveto mesto nedaleko od Amelanine Pećine, a još su morah dl I sete i komšije Džomadonce, i Beladorinu Pećinu.
Produženi boravak omogućio je Devetoj pećini da bolje upozna l|i iz Kamorine Pećine, a Džondalar je dobio priliku da im prikaže Imi koplja i da onima koji su bili voljni da nauče pokaže kako da ga napi | Dok su čekali, Džondakam i Levela često su posećivali Kamoru i njeni 1 đake, tako da su bili spremni da pođu s putnicima kad je konačnu u   i nuo dan polaska. Za vreme ovog produženog gostovanja dve Pećini sprijateljile, i čak su razgovarale o uzvratnoj poseti jednog dana.
Bez obzira na prijateljstvo, gosti su jedva čekali da podu, a d.....
ćinima je laknulo kada su konačno otišli. Nisu bili navikli na posetioei razliku od Devete pećine koja se nalazila usred gusto naseljene oblasti I
Li
i Ini i od razloga zašto su Kamori i dalje nedostajali porodica i pri-I vrsto je bila odlučila da Pećina ode u tu uzvratnu posetu i da, ¦   ubedi svog družbenika da ostanu. K hi bi su se ponovo prihvatili puta, trebalo im je nekoliko dana da se u putnu kolotečinu. Sastav nove družine putnika dosta se razlikovao
¦ u početku, prvenstveno zato što su sada bili brojniji i što je bilo ¦t, koja su ih usporavala. Dok je bila samo Džonejla, koja je jaha-kii. napredovali su brzo, ali sa još dvoje mališana dovoljno starih im hodaju, i jednim još mlađim koje je htelo da ide pešice kada bi I drugu đecu da hodaju, njihovo napredovanje se znatno usporilo. I |lu je na kraju predložila da se troje dece smesti na motke koje će

i i dok Džonejla jaše na mladoj kobili. To im je omogućilo da se 111 to brže. Uhodali su praktične putne navike i svako je na svoj na-i'iiiiosio dobrobiti skupine.
i il ii je leto odmicalo a oni nastavljali na jug, dani su postajali sve \ u ine je uglavnom bilo prijatno, osim kada bi povremeno naišla olii|.i s kišom ili udarila sparina. Na putovanjima ili dok su radili po n vremenu, muškarci su često nosili samo tkaninu oko prepona i pone-¦hi vrstu prsluka. Nezaobilazne su bile i ukrasne perle, koje su ujedno ¦ /a određivanje pripadnosti. Žene su obično bile u širokim udobnim ima bez rukava, s prorezima sa strane koji su im omogućavali lakše i napravljenim od meke jelenje kože ili ispletenim od vlakana, koje ! ii lle preko glave i vezivale u struku. Dok je vreme i dalje postaja-
. toplije čak je i ta lagana odeća postajala suvišna i oni su se sve više i ili I muškarci i žene ponekad su nosili samo kožne trake oko pre->h l i alke suknjice sa resama i perlice. Postepeno izlaganje suncu pred-il" je najbolju zaštitu, i mada oni to nisu znali, to je najzdraviji način Inde do nekih veoma važnih vitamina.
i Hidoiia je sve više hodala i Ejli se činilo da je polako mršavila. Ima-uhilo muke da drži korak sa ostalima, ali je uvek zahtevala da se na
.......testo doveze na motkama za vuču. Ljudi bi se uzmuvali kada bi
i i |e vuče konj, a ona je smatrala da to doprinosi tajanstvenosti ze-111 i položaju Prve među Onima koji služe Veliku majku Zemlju. I'iii,i koju su osmislili zelandona i Vilamar vodila ih je na jug kroz - ih .ume i prerije, duž zapadne strane masiva, gorja koje je predstav-
i.....Klali patrljak drevnih planina što ih je vreme utabalo i

poravnalo,
ini stvarali povrh njih nove planine. Na kraju su skrenuli na istok, za-o| o podnožja središnjeg gorja, i nastavili da putuju istočno između | krnju gorja i severne obale Južnog mora. Na putu su često viđali di-
I.....- i razne vrste životinja koje su se ponekad kretale u krdima, dok
I   kretali samo u naseobinama koje bi posetili. I l|l |e volela da se druži s Levelom, Beladorom i Amelanom dok ni-i u poseti nekoj Pećini ili Letnjem saboru. Zajedno su obavljale razne
poslove sa svojom decom. Amelanin stomačić je počeo da se primećujl nije više imala jutarnje mučnine, a hodanje joj je prijalo. Njeno dobio n vije i vidljivi znaci materinstva sve više su privlačili Vilamarove pun nike, Tivonana i Palidara. U svakoj Pećini, Letnjem saboru i Svetom nK na njihovom donijerskom obilasku bilo je takođe mnogo mladića koji ¦ smatrali privlačnom, a ona je uživala u njihovoj pažnji. Pošto je Ejla često bila sa zelandonom, i mlade žene bi naučili |H nešto od onoga čemu je zelandona podučavala svoju akolitkinju. Slušiiili i ponekad učestvovale u razgovoru o raznim stvarima - lečenju, pri znavanju biljaka, načinima brojanja, značenju boja i brojeva, pričama i srnama iz Povesti i Predanja starih. Donijeri izgleda nije smetalo da II mudrost prenosi i njima. Znala je da u trenucima krize nije loše imali u l zini više ljudi koji znaju šta im valja činiti. Dok su putovali na istok, često su nailazili na reke koje su NI vale niz masiv i ulivale u Južno more. Pošto nijedna od njih nije bili roka, navikli su da ih prelaze, a onda su naišli na jednu koja je preNi veliku dolinu i tekla od severa prema jugu. Skrenuli su i sledili je ni ver dok nisu stigli do pritoke

koja se u nju ulivala sa severoistoka Pol su nastavili nju da slede.
Malo dalje odatle naiđoše na veoma prijatnu retku šumu na ivu i |»i lukružnog jezera. Iako je bilo rano popodne prekinuli su putovanje i pfljl gli logorište u travi između grmlja i obližnjeg gaja. Deca su pre vci i i'll obroka otkrila širok pojas borovnica. Otišla su da ih beru s namerom dl podele sa starijima, ali više su jela nego što su brala. Žene su ugledali | goz i trsku na ivici vode, a lovci su pronašli sveže tragove papaka
„Veoma smo blizu domu onih koji žive najbliže najvažnijo| SVI pećini svih Zelandonaca", reče Vilamar pošto su zapalili vatru i opušl«||
uz solju čaja. „Velika smo skupina i ne možemo da se pojavimo p.....
šaka i zatražimo gostoprimstvo. Moramo doneti nešto što odgovara ni | broju."
„Čini mi se da je krdo turova ili bizona nedavno ovde zastali i >i suditi po ovim otiscima", primetio je Kimeran.
„Možda redovno dolaze ovamo na pojilo. Ako se zadržimo im • vreme, mogli bismo u lov na njih", reče Džonokol.
„Ili bih ja mogao da ih potražim na Trkaču", predloži DžondalK
„Većina je gotovo ostala bez kopalja", reče Džondekam. „Ja suiti I jedno slomio u prethodnom lovu, i držalje i vrh."
„U ovoj oblasti trebalo bi da bude dobrog kremena", reče Džonilul „Ako uspem da ga nađem, napraviću nove vrhove."
„Na putu ovamo video sam drveće pravo kao strela, mlade ml mu
tamo. Mogli bismo od njega da napravimo dobre drške za koplja", d.....

nu Palidar. „Nije daleko odavde."
i iil većeg drveća mogli bismo da napravimo nove motke za vuču, i.....i bismo odvukli meso do Pećine koju želimo da posetimo", kazao
[pPimdalar.
11 ovo doba godine nekoliko mladih bikova obezbedilo bi nam sve-
ii i meso za sušenje, loj za putne kolače, gorivo za lojanice i kožu | ihr, icčc Ejla. „Mogli bismo da napravimo novu obuću od tih koža. (Hinim ništa protiv da uglavnom idem bosa, ali ponekad bih da zaštitim H|ii<l<i .1 moja obuća se prilično pohabala."
Pogledajte samo te rogoze i trsku", reče Beladora. „Možeš da isple-"ii i od njih, a možemo da napravimo i nove prostirke za spavanje, t|n i podmetače i mnoge druge stvari koje su nam potrebne."
i 'lik i poklone za Pećinu koju želimo da posetimo", reče Levela. Nadam se da se nećemo suviše dugo zadržati. Moj dom je sada već Mi/u i postajem nestrpljiva", reče Amelana. „Jedva čekam da vidim Hlkti
Sigurna sam da ne želiš da se vratiš praznih ruku, je li tako?" reče .u ne bi želela da doneseš poklon ili dva majci, i možda malo i l'ečinu?"
11 pravu si! Trebalo bi to da uradim, da ne ispadne da dolazim kući ¦ pms|nkinja", reče Amelana.
I inbro znaš da nisi prosjakinja čak i ako ništa ne doneseš, ali zar | til lulo lepo da im nešto daš kada dođeš?" reče Levela.
24
Nvi su se složili da je vreme da se nekoliko dana posvete lovu, sa-, inju hrane i obnavljanju zaliha i opreme koja je počela da pokazuje ii.il>.inja. Svi su bili uzbuđeni što su

pronašli mesto na kome je) bilo u izobilju. Hoću da naberem ove bobice. Potpuno su sazrele", reče Levela. i\ .ikako, ali najpre moram da napravim korpicu koju ću moći da iko vrata da bi mi obe ruke bile slobodne za branje", reče Ejla. „Mo-lln i.i da ih naberem i osušim za putne kolače, a to znači da ću morati l'i. trm i jednu ili dve prostirke na kojima ću ih sušiti."
J»;* li bi i meni napravila korpicu?" upitala je zelandona. „Da berem ¦ I>.u to mogu."
i |.i bih volela da berem bobice. Da li bi i meni napravila korpicu?" im i se i Amelana.
Pokaži mi kako ih praviš", reče Beladora. „Odlična ti je ideja da ih
..i obe ruke, do sada sam uvek u jednoj ruci nosila korpu." • \ ima ću vam pokazati, čak i deci. I ona mogu da pomognu", reče Ejla.
„Idemo po trsku i rogoz."
„1 korenje za večernji obrok", reče Beladora.
Vuk je posmatrao Ejlu i Džonejlu. Na kraju je morao da zakevi I bi li ženi privukao pažnju. Otrčao je u polje i vratio se. „1 ti želiš mulo. istražuješ i loviš, Vuče? Samo napred", reče ona davši mu i znak ml. koji je značio da je slobodan da ide kuda želi.
Žene su provele celo popodne na blatnjavoj ivici jezera, čup.i|iii'l | vadeći visoku trsku, čiji su perasti vrhovi nadmašivali u visini čak ih dalara i Kimerana, i nešto niže rogoze s glavama punim jestivog pol Svezi rizomi i donji delovi stabljika obe biljke takođe su mogli da se | sirovi ili skuvani, kao i male gomoljike koje rastu iz rizoma rogoza " šeno staro žilavo korenje moglo je da se izdrobi u brašno od koga si i ¦ vi neka vrsta hleba, koji je naročito dobar ako se

brašno izmeša s I«, žutim polenom iz glava rogoza. Isto tako važni bili su i nejestivi delflfl
Od mekih, šupljih stabljika visoke trske mogle su da se ispletu 1111 ili mekane, elastične prostirke na kojima je leti udobnije spavati nej|0 krznenim vrećama za spavanje, i prostirke na koje se stavljaju krzna l je hladno. Lišće rogoza takođe se koristi u razne svrhe, na primci i ¦ radu posteljine i podmetača za klečanje ili sedenje. Od njega se plclu I I ¦ pe, a mogu se napraviti i pregrade za skloništa, vodootporne preknvl i prebivališta, kišni ogrtači i šeširi za ljude. Od osušene čvrste stabljika roj za dobijaju se odlična svrdla za paljenje vatre, a njegove smeđe šaši d | punjenje za postelje, podmetače ili jastuke, i mogu da posluže kao puti la ili upijači za bebe, a koriste ih i žene svakog meseca. Na ivici !1 rasle su u izobilju i druge biljke koje su davale razne plodove i proi/vuih
Ostatak popodneva žene su provele pletući korpe za bobice koji nameravale da naberu.
Muškarci su popodne proveli u razgovoru o lovu i sakupljanpi 1 naka mladog drveća od kojih će napraviti strelice-koplja za bacače da " doknade one izgubljene ili polomljene. Džondalar je na Trkaču odjahati | sledi tragove i pokuša da pronađe krdo koje ih je ostavilo. Usput je tni| i za izdanima kremena. Bio je siguran da ih mora biti u ovoj oblasti. I |l 1 je videla kako odlazi. Pogodila je da ide u potragu za krdom i na trcilUl I je poželela da pođe s njim, ali nije htela da prekine pravljenje korpli |
Iako se Džondalar još nije bio vratio, prekinuli su posao radi \tim| njeg obroka i uputili jedni druge u svoje planove. Svi su se smejali 1 ra varali kada je Džondalar ujahao u logorište sa velikim osmehom.

„Pronašao sam poveće krdo bizona", reče on, „a našao sam i sve/i 1 u men koji je izgleda dobrog kvaliteta, za nova koplja."
Sjahao je i izvadio nekoliko velikih sivih kamenova iz korpi piel čenih preko Trkačevih leđa. Svi su se okupili oko njega dok je skidao I flj pe, kožu za jahanje i oglav. Potom je okrenuo pastuva ka vodi i pljcMMj ga po sapima. Dorat je ušao u jezero i pio vode, zatim izišao i stao da
po |k-sku na obali. Ljudi su ga gledali i smejali se. Bilo je zabavno gle-i ¦ •¦ i|.i kako mlatara nogama po vazduhu, očigledno uživajući u odličnom Miju koje je sam sebi priuštio.
.....idalar se pridružio ostalima kod vatre, a Ejla mu je dala činiju
ii|ri|cnim sušenim mesom i donjim delovima stabljika, korenjem i ras-lini vrhovima rogoza skuvanim u mesnoj supi. l hnichnuo se Ejli. „Video sam i jato crvenih tetreba. To je ona ptica ||ii|ii .mi li kazao da liči na kamenjarku, samo što zimi ne pobeli. Ako lio da ih ulovimo mogli bismo pera da upotrebimo za koplja."
I jlu inu je uzvratila osmeh. „A ja bih mogla da zgotovim Krebovo 1 im jelo."
„Hoćeš li u lov na njih sutra ujutro?" upitao je Džondalar. I >.i ," zausti Ejla i namršti se. „Nameravala sam da berem bobice." Sumo ti idi u lov na tetrebe", reče zelandona. „Ima nas dovoljno za bobica."
\ ju ću paziti na Džonejlu, ako želiš", reče Levela.
I lovrši jelo, Džondalare. Videla sam lepo okruglo kamenje za moju u u onom suvom koritu potoka. Idem po njega pre nego što se smr-' r Ejla, razmišljajući. „Trebalo bi da ponesem i bacač koplja. Imam

lli'kuliko kopalja." Niiti-ilnog jutra, umesto uobičajene haljine, obukla je pantalone od me-
II kože, slične zimskom rublju kakvo su nosili dečaci, zatim je sta-liuvkc čiji je kožni donji deo bio povezan s mekim gornjim koji se
Ijuo oko članaka. Gornji deo odeće činio je prsluk od istog materijala i uitalone, sa uzicama spreda koje je čvrsto vezala da bi joj koliko-ptidržavale grudi. Zatim je na brzinu uplela kosu u pletenicu da joj mi okačila praćku oko vrata. Tobolac za bacač koplja i koplja pri-llu |< /a leđa, oko struka je vezala kožnu traku o koju je okačila kori-
lol...... nožem, vrećicu sa kamenjem koje je sakupila, još jednu vrećicu
Mm trom i ličnom šoljom, i na kraju vrećicu sa lekovima za svaki slučaj, i'"i i je pomalo uzbuđena i obukla se na brzinu. Nije ni bila svesna ¦ i' /rlcla da pođe u lov. Uzela je kožu za jahanje, izišla iz šatora i "i "iii pozvala Njisku. Vuka je dozvala drugačijim zviždukom, pa po-
II i i do mesta gde su pasli konji. Sivka jc bila pripeta za kočić pobo-nilju, jer je volela da odluta. Znala je da Njiska neće otići daleko
li kobile. Prebacila je kožu za jahanje preko kulašaste kobile i uhva-likiu rv i Sivkin povodac vinula se kobili na leda i otišla do kćerke ko-đi l.i pored Levele.
I ».'oiK-jla, pridrži Sivku. Možda će hteti da pođe za nama", reče Ej-i |i đođavala povodac devojčici. „Nećemo dugo."
Kada se okrenula ' pogled, ugledala je Vuka gde juri prema njoj. „Tu si", reče ona. i Nil je Ejla grlila kćerku, Džondalar je tutnuo u usta poslednji zalo-¦ ovog korena. Oči su mu zasijale kada je pogledao svoju uzbuđenu
ženu spremnu da pode na jahanje i u lov. Baš lepo izgleda,

pomislio I
Otišao je do velike mešine s vodom i napunio dve manje koje će i......
sa sobom, zatim je sipao malo vode u svoju solju i popio je. Odneo !1 nii lo vode i Ejli i dao joj malu mešinu s vodom, a solju vratio u vreći* u 1 zdravih su se sa ljudima oko vatre i uzjahali.
„Nadam se da ćeš naći kamenjarku", reče Beladora, „ili telrcb.i
„Srećan lov", reče Vilamar.
„U svakom slučaju, uživajte u jahanju", dodade Prva.
Dok su gledali za njima, svi su razmišljali o paru koji je upravu jahao i prebirali po osećanjima koja su gajili prema njima. Vilamai |i I Džondalara i njegovu družbenicu gledao kao na Martoninu decu, te stopu | svoju, i prožimala ga je roditeljska ljubav. Prva je gajila posebna osi prema Džondalaru, jer ga je nekada volela, a na neki način ga je ¦ i sada, ali kao prijatelja, možda čak i kao sina. Cenila je mnogobm Ejline sposobnosti, volela ju je kao prijateljicu i bilo joj je drago šio uiij koleginicu koju je smatrala sebi ravnom. Takode joj je bilo drago 1. Džondalar pronašao ženu koja zaslužuje njegovu ljubav. Beladora i 1 im M takode su zavolele Ejlu kao dobru prijateljicu, mada su joj u početku 1 malo i zavidele. Džondalar ih je obe nekada privlačio, ali pošto su sada ima le družbenike i decu koju su volele, nije im više bio onako neodol|i\ 11 nekada već su ga cenile kao brižnog prijatelja uvek spremnog da im ¦ tekne u pomoć kada ga pozovu.
Džonokol i dva mlada trgovca, pa čak i Kimeran i Džondekain su Džondalarevu veštinu naročito kada je reč o klesanju kremena i hamia nju bacačem koplja i prilično su

mu zavideli. Njegova družbenica lula privlačna i veoma spretna u mnogo pogleda, a ipak mu je bila strašno ml* na i čak je i za vreme Majčinih proslava uvek birala samo njega .....
oduvek bio poznat kao neko ko ume da odabere ženu. Mnoge su 1 dnl| smatrale da poseduje gotovo neodoljivu privlačnost, iako ih ni na kup ¦ čin nije podsticao.
Amelana se i dalje plašila Ejle i bilo joj je teško da o njoj ra/.....
kao o običnoj ženi koja bi mogla da joj bude prijateljica, ali joj se im» izmerno divila i priželjkivala je da bude kao ona. I sama je smatrala i|| je Džondalar strašno privlačan i povremeno je pokušavala da ga zavedi dl on to kao da nije primećivao. Svi ostali muškarci koje je Amelana su 11 ovom putovanju bar bi je, ako ništa drugo, zadivljeno odmerili, a na|i 1 što je od njega uspela da dobije bio je prijateljski, mada odsutan osmi h" ' njoj nikako nije bilo jasno zašto.
Džondalar je, razume se, bio svestan da je zanima. U mladim dani ma su mnoge žene s kojima je podelio Prve obrede kasnije pokušale dl I ponovo zainteresuju za sebe, iako su znale da u narednih godinu dani >¦ srne da održava nikakvu vezu s njima. Tada je naučio kako se obeshntlK^ je zainteresovana žena.
N|ih dvoje su jahali, a Vuk ih je sledio. Džondalar ih je vodio na l dok nije zašao u oblast koja mu je izgledala poznata. Zaustavio je i pokazao joj gde je pronašao kremen, zatim se osvrnuo unaokolo
110 u suprotnom pravcu. Stigli su do močvarnog zemljišta nedaleko udne ivice polukružnog jezera, pojasa tla na kome su rasli paprat i omiljena hrana crvenih tetreba - i visoka trava prošarana grmljem

pliiiiina. Ejla se osmehnula. Predeo je podsećao na tundru koja je bila ¦ 'i I amenjarki, što znači da je južna varijanta ove ptice sasvim lako '' dn /ivi u ovoj oblasti. Ostavili su konje u blizini nekoliko žbuno-««ki koji su se širili od velikog središnjeg drveta.
111 I:i je svesna da je Vuk primetio nešto ispred njih. Bio je na opre-Hniedsicđen, i tiho je cvileo. „Samo napred, Vuče. Pronađi ih", reče
1 mi je odjurio, skinula je praćku koja joj je visila oko vrata i iz vre-ulila dva kamena. Jedan je stavila u praćku i spojila krajeve. Nije |ltt dugo da čeka. Vuk je isterao pet crvenih tetreba koji su mahnito i ih krilima. Te ptice su živele na tlu, ali su mogle vrlo brzo da uz-polom dugo da klize kroz vazduh. Podsećale su na kamuflirane de-Itkusle piliće, jer im je perje bilo smeđecrno s belim mrljama. Ejla je • i ii i kamen onog trenutka kada je ugledala prvu pticu, a drugi je pole-nego što je prva ptica pala na tle. Začula je zvižduk i videla kako "oiidalarovo koplje zariva u treću.
I>n su njih dvoje putovali sami, kao na njihovom Putovanju, tri ptice bile sasvim dovoljne, ali putnika je, računajući i četvoro dece, bilo esnaest. Svi su uvek želeli da probaju ptice koje bi Ejla spremi-iiiaila su bile pristojne veličine - odrasle ptice imale su pet do šest ~inn žive vage — tri ptice teško da bi mogle da nahrane šesnaestoro lju-llo joj je žao što nije doba kada nose jaja, jer je volela da ih napuni li i iako punjene ispeče. Gnezda su obično činila ulegnuća u zemlji ileim Iravom ili lišćem, ali jaja se u ovo doba godine nisu mogla naći.
I |la ponovo zviznu Vuku. Vratio se poskakujući. Videlo se da se do-Mhnvio jureći ptice. „Možda bi mogao da nađe još koju", reče Ejla i

Ii r u četvoronožnog lovca. „Vuče, pronađi ih. Pronađi ptice." \ uk ponovo odjuri u polje trave. Ejla pođe za njim, a Džondalar za
Nedugo potom uzleteo je još jedan tetreb, i mada je bio dosta da-i1 oiiđalar je izbacio koplje pomoću bacača i uspeo da ga obori. Dok imliiilar tražio pticu koju je oborio, uzletela su četiri mužjaka. Muli krasilo crno i smeđe perje istačkano belim po repu i krilima, i žu-m i Ijunovi i kreste. Ejla je oborila još dve ptice kamenjem iz praćke. II i ni bi promašila. Džondalar nije video kada su ptice prhnule, mada ¦ no. i zakasnio je sa nameštanjem koplja na bacač. Ipak je uspeo je-11 i.ini. Čuo ju je kako je zakreštala. lo bi trebalo da bude dovoljno", reče Ejla, „čak i ako poslednju pre-Itlim Vuku."
Uz Vukovu pomoć, uspeli su da pronađu i pokupe svih sedam ¦ Poslednja je imala slomljeno krilo i još je bila živa. Ejla joj je /,nv| šiju, izvadila iz nje malo koplje, i potom dala Vuku znak da mozi ¦ uzme. Vuk ju je uhvatio zubima i odneo u polje. Ostale tetrebe vi i po dva zajedno, za noge, čvrstim vlatima trave i vratili se do konju I pasli. Praćku je ponovo okačila oko vrata dok su išli ka konjima
U logorištu su zatekli lovce kako deljaju drške za koplja i rm raju o tome da bi trebalo da pronađu nekog bizona. Džondalar im ji i gao da naprave dovoljan broj kopalja. Kada napravi vrhove od kn ifl pričvrstiće ih za motke i ukrasiti crvenim perima tetreba, kojima će Ih I snabdeti. U međuvremenu, Ejla je uzela lopatu od pljosnatog dela I" 1 roga, koju su koristili za vađenje pepela iz ognjišta i razne druge \ m široka ravna lopata nije međutim bila pogodna za kopanje rupa Za I upotrebila neku vrstu šila, glomazni zašiljeni komad kremena vezan I drvene drške, kojim se

moglo razbiti tle. Izmrvljene komade zemlji 1 njali su lopatom. Pronašla je mesto po strani u blizini peščane obali | kopala poduboku rupu u peskovitom tlu. Zatim je u blizini zapalila i .>...
spustila u nju nekoliko povećih kamenova da se zagreju. Dok su se.....
jali, Ejla je čerupala tetrebe.
Većina odraslih došla je da pomogne. Velika, jaka pera odneta U ma koji su pravili koplja. Ostalo perje Ejla je resila da zadrži. hekulm« ispraznila jednu svoju vreću za alatke i ponudila je Ejli za perje pomogli da se iz šest tetreba izvadi utroba i da se očiste. Jestive i/im ce, kao što su srca, želuci i džigerica, Ejla je umotala u sveže seno   i i vratila u ptice, posle čega je i same ptice umotala u seno.
Kamenje se do tada već zagrejalo. Vadili su ga iz vatre kleštima
vijenog drveta i oblagali njime dno i strane jame. Zatim su ga zasuli ......
izvađenom iz rupe, preko koje su stavili zelenu travu i lišće, u čijem |iltl ljanju su učestvovala i deca. Ptice su stavljene na zeleniš, a preko njih |
će - donji delovi stabljika rogoza, kikiriki i skrobno korenje koje su i......g
ostale žene - umotano u jestive listove. Sve su još dodatno pokrili   I travom i lišćem, još jednim slojem zemlje i vrelim kamenjem. PosleđilJJ zemlje zatvarao je rupu. Ostaviće ih da se peku do večernjeg obrol |
Ejla je potom otišla da vidi kako napreduje izrada kopalja Km
stigla, neki su već pravili zupčaste ureze na krajevima drški naspr;.....

sa stražnje strane bacača koplja, dok su drugi lepili pera pomoću /aru i smole borova. Perje je vezivano tankim žilama koje su doneli sa noj Džonokol je mrvio drveni ugalj u toplu vodu, koju je potom sipao pj komada zagrejane smole i nastojao da ih sjedini mešanjem. Na kraju |t j nio štap u gustu crnu tečnost i njime iscrtao šare, abelane, na neku) držaka. Svako je imao svoj lični abelan, koji je označavao njegovo inu i duha života. Bio je to lični simbol koji je zelandona davala detetu odni ih rođenju. To nije bilo pisanje, već simbolička upotreba znakova.
.....iđalar je napravio koplja i sebi i Ejli. Dao joj je njena da ih obe-
|iin abelanom. Prebrajala ih je: bilo ih je dva puta deset, dvadeset.
• ni disku napravila je četiri linije jednu pored druge. To je bio ni imbol. Pošto nije rođena kao Zelandonka, sama je izabrala svoj ' Iđlučila se za oznaku koja je podsećala na ožiljke na nozi koje joj miiloj naneo pećinski lav. Na osnovu njih Kreb je zaključio da je ni Pećinski lav.
¦ ..novu tih oznaka kasnije su utvrđivali koji je lovac ubio koju n|n u i je bilo važno radi priznavanja zasluga i raspodele mesa. Onaj ! l|i 'i vol inju nije uzimao sve meso, ali je mogao prvi da bira koje
11 /.i sebe. Takođe je mogao da očekuje zahvalnost zato što je obez-in. o onima koji su dobili deo ulova, što je znalo da bude mnogo tip lid samog mesa. Ulovljena životinja obezbeđivala je lovcu pohva-
.....|i . a oni koji bi dobili meso bili su od tada u obavezi prema nje-
i|luil|i lovci često su najveći deo mesa delili zarad sticanja ugleda,

i......-kad teralo u očaj njihove družbenice, ali to se od njih očeki-
iiii Ih ništa nisu mogle, i i i je razmišljala da li da pođe u lov. Beladora i Amelana su joj 11 će rado pričuvati i Džonlevana pored Džonejle, ali je na kraju i ¦ 11 odustala. Nedavno je tek počela da odbija Džonlevana od sise i povremeno dojila. Nije išla u lov od kada je rodila sina, i oseća-11 |i van forme. Mislila je da bi im više bila na smetnji nego što bi pHiliitpaia
i ipl|.i su bila gotova. Džondalar je za vrhove upotrebio gotovo sav % liojl je našao i sva najbolja pera privezana su za drške da bi koplja piiiMi Kilo je vreme da probaju jelo koje je Ejla spremila. Nekoliko i i u ilaalo je mnogo borovnica, koje su se uglavnom sušile na ispleteni l ama. Od preostalih je napravljen sos u čvrstoj novoj činiji is-(jnj od listova i stabljika barskog rogoza koji je rastao pored jezera. Za i. upolrebljeno kamenje zagrejano u vatri. Samo voće bilo je do-i ili o, ali često su radi ukusa dodavani cvetovi, lišće i kora raznih i |ln je ovog puta pronašla livadsku slast, čiji su sićušni cvetići na-I u maslu penu i dali sosu slatkast miris meda, i još je dodala jako ... plave cvetove blagovnja, koji su takođe bili dobri protiv kašlja, i 1 ilcliie cvetove bergamota. Radi gustine dodato je istopljeno salo.
¦ ai pohvalili obrok, kome je malo nedostajalo da se pretvori u Meso lelreba bilo je drugačije, imalo je za njih nov ukus, i predio |i dobrodošlu pramenu nakon sušenog mesa koje su tako često ili |> i žilavo mesto starih mužjaka omekšalo, jer su ptice ispekli u
ip inoj u tlu. Trava u koju su ptice bile uvijene dala im je poseban iihvaljujući sosu od voća Ejlino jelo bilo je prijatno pikantno. Po-' ilalo baš mnogo za jutarnji obrok, morali su

da dodaju meke donje i ibljika i rizome rogoza.
---m
Ljudi su bili veoma uzbuđeni zbog lova u koji su naumili da pođu n tradan. Džondalar i Vilamar su započeli razgovor o tome sa ostalima ili nisu mogli da odluče koju taktiku da primene dok ne vide gde se bi/ui|| tačno nalaze. Moraće najpre da pronađu te drevne sisare šupljih roj-m Pošto je još bio dan, Džondalar je u trenutku nadahnuća odlučio da i ponovo prati trag i pokuša da pronađe krdo. Nije znao koliko daleko » mogli da odu. Ejla i Džonejla su pojahale s njim da bi se konji malo i^r čali. Uspeli su da pronađu bizone, ali ne baš na istom mestu. Džondalam bilo drago što je odlučio da ponovo krene u potragu za njima, jer je miiM mogao da odvede lovce pravo do njih.
Ujutro je vazduh uvek bio prohladan, čak i usred leta. Kada je I izišla iz šatora, vazduh je bio svež i vlažan. Hladna magla obavijala ji i a iznad jezera je visio sloj magle. Beladora i Levela već su bile budne i um pirivale vatru. I njihova deca su već poustajala, a sa njima je bila i I >/oih i la. Ejla je nije čula kada je ustala. To dete je znalo da bude veoma tiho I «' je htelo. Čim je primetila majku, odmah je dotrčala do nje. „Konačno si ustala, majko", rekla je kada ju je Ejla podigla i /u lila. Ejla je sumnjala da je njena kćerka dugo bila budna, ali je dobio i la da deca nemaju isti osećaj za vreme kao odrasli.
Pošto je pustila vodu, Ejla je odlučila da se okupa i malo pliva u zeru pre nego što se vrati u šator. Nedugo potom pojavila se obui i im lov. Njeno muvanje po šatoru probudilo je Džondalara, koji je osino i1 leži na vreći za spavanje i da je posmatra. Prethodne noći se obilaio ni voljio. Gornji deo bez rukava nije mnogo grejao, ali lovci nisu voleli |m terano

toplo da se oblače, jer su znali da će temperatura kasnije I
Kada su jutra bila hladna držali su se vatre i pili topli čaj.
Zagrejali hl > čim bi pošli. I hladno meso tetreba imalo je odličan ukus, u šta su si •>
rili kada su za doručak pojeli ostatke od sinoćnje večere. Sivka je |.......
ostala sa Džonejlom, ali detetu to nije bilo pravo.
„Majko, zar ne mogu sa vama, molim te? Znaš da mogu da || B Sivku", preklinjala je devojčica.
„Ne možeš, Džonejla. Bilo bi suviše opasno za tebe. Može da < i' godi štošta neočekivano, i ponekad moraš brzo da skloniš konja s puia I nisi naučila da loviš", bila je odlučna Ejla.
„Ali kada ću naučiti?" s puno čežnje pitala je malena.
Ejla se setila kako je i ona jedva čekala da nauči da lovi, iako i
bilo zabranjeno ženama iz Plemena. Morala je sama da nauči, krad......
od svih. „Evo šta ću da uradim", reče ona. „Zamoliću Džondija da li nnp| vi mali bacač koplja kako bi mogla da počneš da vežbaš."
„Stvarno hoćeš, majko? Obećavaš?" upitalo je dete.
„Obećavam."
Džondalar i Ejla nisu uzjahali, već su poveli konje da bi ih osiah i 1 še sledili. Ogromnog drevnog bizona visokog bezmalo dva metra, sa đ m
.....ovima i mrkim krznom, pronašao je nedaleko od mesta gde ih je
i ni video. Krdo je bilo srednje veličine, ali njima nije bilo potrebno kulo Nije ih bilo tako mnogo, dovoljno će im biti nekoliko životinja. I/vrsno vreme su razgovarali o tome kako bi bilo najbolje da priđu iiu.i i na kraju su odlučili da

pažljivo zaobiđu krdo da ne bi uzne-llvotinje, a da pritom provere okolno zemljište. Nije bilo pogodnih kanjona u koje su mogli da ih sateraju, ali su zato na jednom mestu I mi suvo rečno korito prilično visokih obala. „()vo bi moglo da posluži", kazao je Džondalar. „Možemo da zapa-vnliii na donjem kraju, ali tek kad se oni približe. To znači da ćemo u pirihodno sve da pripremimo i da je zapalimo pomoću baklje. Ka-Obuvimo, poteraćemo ih ovuda."
Mv.uno misliš da će upaliti? Kako ćemo ih poterati?" Mogli bismo uz pomoć konja i Vuka", reče Džondalar. „Čim ulete I korilo reke, neko će na drugom kraju zapaliti vatru da ih uspori. • | čekati na izdignutim obalama s obe strane, možda će biti najbo-poležeic po tlu. Kada se nađu ispred vas, skočite na noge i upotre-! li i1 e koplja.
1 u kilo bi svi da potražimo drvo kojim ćemo preprečiti korito. Zatim
..... pronaći potpalu koja dobro gori i može da rasplamsa vatru."
Svi- si već smislio", primeti Tivonan.
Kn/.mišljao sam o tome i razmotrio neke mogućnosti s Kimeranom luli kamom", reče Džondalar. „Dok smo Ejla i ja putovali s konjima lili, izdvajali smo jednu ili dve životinje iz krda. Oni su navikli da nam »u u lovu."
I ako sam naučila da koristim bacač koplja dok jašem", reče Ejla. "i smo čak ulovili i mamuta." Mi ni to zvuči kao dobar plan", reče Vilamar. i meni, ali ja nisam dobar lovac", reče Džonokol. „Nisam mnogo lo-
iH)'o što sam pošao na ovaj donijerski obilazak." Mo/da ranije nisi često išao u lov, ali sada si sasvim dobar lovac", i illilur.
¦ I i ili se složiše.

.....I.i sam na dvostrukom dobitku. Pored toga što ću videti neka zatiru svela mesta, postaću i bolji lovac", reče Džonokol i razvuče usta teli
i '•» ni ino da skupljamo suvu travu i drvo za potpalu", reče Vilamar. i 111 i l ižondalar pošli su sa ostalima u potragu za drvima i drugim go-i opni preprečiše suvo korito. Vilamar je predložio da dodaju trešće picda da bi se vatra brže razgorela duž razvučene gomile. Potom tjiilhili. pozvali Vuka i krenuli da zaobilaze krdo. Vilamar je naložio svo-......a l'alidaru i Tivonanu da zapale vatru na oba kraja kada im on
»imk
„Čim se vatra rasplamsa slobodno zauzmite položaje za izbaclvi koplja iz bacača", reče Vilamar. Dvojica mladića klimnuše glavom, a 01 li pronadoše pogodna mesta za čekanje.
Čekali su.
Svaki lovac bio je u svom vlastitom utihlom prostoru i osin .1 | je na svoj način. Dvojica uzbuđenih mladića jedva su čekali da lov pdl i napinjali su se da čuju Ejlu i Džondalara koji su opkoljavali krdu I u nokol je potonuo u duboko zamišljeno stanje. Odavno je otkrio da je U I stanju najbudniji i najsvesniji svega što se oko njega dešava. Čuo !0 I | i Džondalara kako viču u daljini, ali je istovremeno čuo i pesmu vodnu ra sve sporijeg tempa i silaznih kadenci. Dozvolio je očima da potra/i i na trenutak ugledao stomak ptice u lovu na ribu. Bio je jarkoplavc i I stenjastonarandžaste boje. Kasnije je čuo reski krik vrane. Kimeran je odlutao u mislima do Druge pećine Zelandonaca. nudml se da su svi dobro u njegovom odsustvu... mada ne suviše dobro. Ni Im 1 želeo da im bude mnogo dobro bez

njega. To bi onda značilo da nije u San vođa. Džondekam je razmišljao o sestri Kamori. Voleo bi da živ i iiiaB bliže. Levela, njegova družbenica, rekla je nešto u tom smislu pređu večeri.
Topot papaka koji im se približavao sve ih je vratio u stvarno:.i 11 * mladića na suprotnim krajevima razvučene gomile granja zagledaši Vilamara. Držao je podignutu ruku, ali je gledao u drugom pravcu, spi
jući se da da znak. Obojica su u jednoj ruci držali po komad kre......
u drugoj gvozdeni pirit i čekali da udare jedan o drugi. Obojica su • ih dala da se neće spetljati. Svi su se već bili navikli da na taj način pale vm tru, ali se moglo desiti da u prevelikom uzbuđenju ne uspeju iz prve 1 su držali spremne bacače koplja.
Kada je krdo zatutnjalo niz suvo korito, jedna prepredena stari.....
htede da skrene, ali je Vuk to predvideo. Zaleteo se ka njoj, zaslia 11 iskezio i zarežao na ogromnog bizona. Odlučila je da ipak jurne suvini 1 ritom, u kome nije bilo prepreka.
U tom trenutku je Vilamar dao znak. Palidar je prvi kresnuo i ni iskra je zapalila drvo. Sagnuo se daje duvanjem raspiri. Tivonan nije u |<n| iz prve, ali je i on uskoro zapalio vatru, koja zagrabi ka sredini korila Im da su se dve vatre sjedinile, zapalile su i veće komade suvog drvclii « hm
su bili sigurni da se vatra neće ugasiti, njih dvojica pojuriše na u/.v......
usput ciljajući bacačima.
Ostali lovci bili su spremni. Vatra je već naterala bizone da usput Zbunjeno su mukali. Nisu želeli da ulete u vatru, ali su ih oni otpozadi ¦ rali ka njoj.

Koplja su poletela!
Vazduh se ispuni drvenim drškama sa oštrim vrhovima od kreni Lovci su svaki za sebe odabrali po jednu životinju i pažljivo motrili na ¦
mM (lim i prašinu. Drugim kopljem uglavnom su gađali istu životinju kao i l ovili su celog leta, od kada su krenuli na put, i dosta su napredovali. !>/ondalar je uočio mužjaka s velikom grbom na leđima, zaraslog u '< krzno, i sa dugačkim oštrim rogovima. Prvo koplje gaje oborilo, a ¦ pnkovalo za tle. Brzo je ubacio novo koplje i naciljao jednu ženku, Šili |• * |e samo ranio.
I !1 ino prvo koplje pronašlo je mladog mužjaka koji još nije bio sa-Mfti odrastao. Gledala ga je kako pada, a onda je videla kako Džondala-i 'Iilje pogađa ženku. Zateturala se, ali nije pala. Izbacila je novo koplje N frtiucnoj životinji i videla da posrče. Životinje na čelu krda počele su B|«» probijaju kroz zid od vatre. Ostale su nagrnule za njima, ostavljajući •Unu palu sabraću. Itilo je gotovo.
Nisu mogli da poveruju da se sve tako brzo odigralo. Lovci su otišli a» |.ii.wre ulov. Devet bizona koji su krvarili preprečilo je korito potoka.
u proverili oznake na kopljima, ispostavilo se da su Vilamar, Paliti* i mutan, Džonokol, Kimeran i Džondekam ubili po jednu životinju.
I«.....Iil.ir i Ejla su zajedno ubili tri.
Nisam očekivao da ćemo biti ovako uspešni", rekao je Džonokol, »im i,i\.i|iići oznake na koplju da bi bio siguran da je to njegova životinja. 1 iln |c trebalo da se dogovorimo pre lova. Ovo je previše dobro ispalo." Istina, nije nam potrebno ovoliko", reče Vilamar, „ali to znači da će-H| Rloći više da podelimo. Neće propasti." Voleo je uvek nešto da donese »¦i>

'Uli' n neku novu Pećinu.
„Ali kako ćemo ih odvući do tamo? Tri konja nisu u stanju da vuku "pomnih bizona na motkama za vuču", primeti Palidar. Mladićevo H|i> pogodilo je ogromnog mužjaka i on nije znao ni kako bi pomerio »mk jnluog, a kamoli svih devet.
Mislim da će neko morati da ode do najbliže Pećine i dovede ljude
...... pomognu. Verujem da neće imati ništa protiv. Čak neće morati
11 'Ii love", reče Džondalar. Razmišljao je isto kao Palidar, ali je imao • i ustva sa ovako ogromnim zverima i znao je da je sve lakše kad je
n\h iuku.
i * pravu si", složio se i Džondekam, „ali moraćemo da premestimo u i1 ovamo kako bismo mogli da ih raščerečimo." Nije se baš rado-pii 11 irstanju.
I o bi moglo da uznemiri Beladoru. Upravo plete nekoliko stvari od-
.....icće hteti da ih premešta", reče Kimeran. „Mada bi mogla da dođe
...... pomogne u dranju i čerečenju."
„Možemo ovde da ih oderemo i isečemo u velike komade koje ćemo I .liko navrata prebaciti u logorište, gde ćemo deo mesa odmah početi
.....>", reče Ejla. „Deo svežeg mesa možemo odneti do naredne Pećine
• l u i ih da nam pomognu da prebacimo i ostatak."
„Dobro smišljeno", reče Vilamar. „Od rogova ću napraviti šolji
„A ja ću zadržati papkr i od njih skuvati lepak kojim ću

lepiii ulini ve za drške kopalja", reče Džondalar. „Katran nije loš, ali se od paptila kostiju dobija bolji lepak."
„Od buraga možemo da napravimo nove vreće za vodu, a cn-va >h| upotrebimo za čuvanje loja", dodade Ejla.
„Levela ponekad čuva iseckano meso u očišćenim crevima", reče I i/uh dekam. „Od njih mogu da se naprave i nepromočive pokrivke za kapuliaCf i obuću."
Ejla je iznenada shvatila koliko su blizu svog odredišta, llsk......>
isporučiti Amelanu njenoj Pećini i obići jedno veoma drevno Svelo nn a« koje je Prva želela da Ejla obavezno vidi. Nije bilo daleko. Posle lora >• im biti potrebno još svega nekoliko dana do Beladorinog naroda, lui \ i lamar tako tvrdi. Zatim će poći istim putem nazad i vratiti se kući. Zn |«N vratak će im biti potrebno isto toliko vremena koliko im je trebalo da -.iij*tM) ovamo. Ejla se osvrnula unaokolo i shvatila da ih je Majka snabdela nvH što im je bilo potrebno za povratno Putovanje. Imali su čime da zametu m trajalu opremu, oružje i odeću, i više nego dovoljno mesa koje mogu da še i da od njega naprave dovoljno kolača za put, glavne hrane I-.. i»i ¦ trebalo bez zaustavljanja prevaliti veliku razdaljinu. Pravili su se od i/đmi ljenog osušenog mesa, loja i suvih bobica. Takođe su osušili korenjc i I bljike biljaka i najrasprostranjenije vrste gljiva koje su svi dobro po/.n i
„Bila sam već ovde! Poznajem ovo mesto!" uzviknula je Anu I Strašno se uzbudila što se jedno za drugim pred njenim očima smenjuju i
znata mesta. Osmeh joj nije silazio s lica. Više joj nije ni padalo na i......•
da zastane radi odmora. Uopšte joj nije bilo važno što je trudna, jed | čekala da stigne kući.

Mala skupina putnika približila se dobro obeleženoj stazi koja i vudala oko oštre okuke reke. U nekadašnjoj plavnoj ravnici nastalo \< pm strano polje ujednačene trave malo izdignuto iznad brze vode, koje si HM
završavalo u podnožju strme litice. Baš lepo mesto za ispašu konja. |.....I
slila je Ejla.
Široka staza koso je presecala strmen litice zaobilazeći žbuii| c i ni sko drveće, čije korenje su ponegde koristili kao stepenike. Konjima n|j(bilo nimalo lako, a još su vukli i motke, ali Ejla se setila kako se N||ifl sigurno pela ka njenoj pećini u dolini u kojoj ju je pronašla.
Staza se izravnala, verovatno uz malu pomoć ljudi, pomislila |c I |U. kada su putnici stigli do ispusta sa skloništima u očigledno gusto na 1 njenoj oblasti. Mnogobrojni ljudi prekinuše posao i zagledaše se u m obi
povorku od ljudi i iznenađujuće poslušnih konja koja je napredovala I .....
ma. Njiska je imala oglav koji joj je Džondalar napravio. Ejla je volci« ihl ga koristi kada je očekivala da se nađe u nepoznatim situacijama koji •
(Jttjđi* da uznemire konja. Pored Njiske vodila je i Sivku i obe su vukle fcrtke za vuču. Njiska je vukla Prvu, a na Sivkinim motkama nalazila se ve-Jk* količina bizonovog mesa. Sa njima su bili još Vilamar, njegovi po-uici i Amelana.
Kada se mlada žena, očigledno trudna, odvojila od posetilaca, to je luiđđo pažnju. „Majko! Majko! To sam ja!" vikala je dok je trčala ka je-¦t)j zroi zavidnih proporcija. „Amelana? Amelana, jesi li to ti? Sta ćeš ti ovde?" pitala je žena. ..Došla sam kući, majko, i tako se radujem što te

vidim", povikala je ¦ i lana. Zagrlila je ženu, ali joj stomak nije dozvoljavao da joj priđe sami blizu. I žena je nju zagrlila, a onda ju je uhvatila za ramena i odgurnuti ml sebe. Zagledala se u kćerku koju je mislila da nikada više neće videti.
..Trudna si! Gde je tvoj družbenik? Zašto si se vratila? Da nisi uradili liršlo loše?" redala je pitanja njena majka. Nije joj bilo jasno zašto bi jfttdiiii žena pošla na tako dugačak put. Znala je da je dugačak, mada nije Nini u pojma koliko. Dobro je znala koliko je njena kćerka nepromišljena u i u i se nadala da nije prekršila neka društvena pravila ili tabue zbog , i i u je poslali nazad.
..Nisam, svakako da nisam uradila ništa loše. Da jesam, Prva među
......ii koji služe Veliku majku ne bi me dovela kući. Moj družbenik sada
|| drugim svetom. Već sam bila trudna kada je otišao i jedina mi je že-I l'il.i đa se vratim kući i rodim bebu blizu tebe", reče Amelana.
„Prva je ovde? Prva te je dovela kući?" raspitivala se žena. Okrenula 11 pogleda posetioce. Jedna žena upravo je silazila s nekakvog prevo-icdstva koje je vukao konj. Bila je krupna, krupnija čak i od nje, a ¦ Iflovaži na levoj strani čela zaključila je da je zelandona. Žena se za-Kiulii ka njoj s vladarskim dostojanstvom. Kada je pobliže pogledala njenu (hviižii i šare na odeći, pločicu na grudima i ostale ogrlice koje je nosila, i mi noj majci postade jasno da je to zaista Prva. „Predstavi me majci, Amelana", reče Prva.
„Majko, molim te da pozdraviš Onu koja je Prva među Onima koji »¦ Veliku majku Zemlju", počela je Amelana. „Zelandono, ovo je Sira-¦ iz Treće pećine Zelandonaca koji

čuvaju Najdrevnije sveto mesto, druž-i i I lemorina, vođe Treće pećine Zelandonaca koji čuvaju Najdrevnije <> i nešto, majka Amelane i Ališana." Osećala je izvesno zadovoljstvo
.....'<¦ da pokaže majci i ostalim prisutnima koliko dobro poznaje priz-
piedvodnicu zelandona.
.Dobrodošla, Prva među Onima koji služe Veliku majku", reče Si-i i .pinživši obe šake i krenuvši prema njoj. „Ukazala si nam veliku čast «l*tii dolaskom."
Piva je prihvatila njene šake i odvratila. „U ime Velike majke Ze-1 pozdravljam tebe Siralana iz Treće pećine Zelandonaca koji čuvaju .i.in vuijc sveto mesto."
„Nisi valjda prevalila ovako dugačak put samo da bi moju kćerku tila kući?" nije mogla da ne pita Siralana.
„Vodim svoju akolitkinju na donijerski obilazak. To je ona s k ma. Došli smo da vidimo vaše Najdrevnije sveto mesto. Iako živimo ko na severu, čak i mi znamo za njega."
25
Siralana se sa izvesnom zebnjom zagledala u visoku ženu što i žala konopce za koje su bili privezani konji, što Prvoj nije promukli
„Možemo kasnije da vas upoznamo, ako nemaš ništa protiv' ona. „Rekla si da je tvoj družbenik vođa ove Pećine?"
„Da, tako je", odvratila je Siralana. „Demorin je ovdašnji vodi
„Takođe smo došli da vas zamolimo za pomoć od koje možete i te kakve koristi", reče Ona koja je Prva.
Jedan muškarac priđe ženi. „Evo mog družbenika", reče Siralana morine, vođo Treće pećine Zclandonaca koji čuvaju Najdrevnije sveto sto, molim te da poželiš dobrodošlicu

Prvoj medu Onima koji služe \ majku."
„Zelandono Prva, našoj Pećini je drago što može da poželi dolu šlicu tebi i tvojim prijateljima", reče on.
„Dozvoli mi da predstavim našeg Glavnog trgovca. Vilamarc, m te pozdravi Demorina, vodu Treće pećine Zelandonaca koji čuv;i|ii drevnije sveto mesto."
„Pozdravljam tebe, Demorine", počeo je Vilamar ispruživši obi i potom nastavio svečano predstavljanje, da bi na kraju objasnio: „1'n laska ovamo zastali smo nakratko radi lova, jer smo morali da popi u zalihe, i da bismo vama doneli poklon u mesu." Video je da su vodi vestan broj prisutnih odobravajući zaklimali glavom. Tako nešto bi i oni dili. „Izgleda da smo se nepristojno obogatili. Pronašli smo krdo bizi naši lovci su imali neverovatnu sreću. Po završetku lova izbrojali snu vet ubijenih bizona, a cela naša skupina broji samo šesnaest g^lava, od četvoro dece. U svakom slučaju, to je za nas previše mesa. Čak ni Ul moć konja ne možemo toliko da prevezemo, a ne želimo da traćimo čine darove. Ako bi mogao da pošalješ nekoliko ljudi koji bi nam pou da meso prebacimo ovamo, bilo bi nam drago da ga podelimo s vam a dan deo smo doneli, a ostatak čuvaju naši ljudi."
„Razume se da ćemo vam pomoći, i biće nam drago da pođelu vama vaše bogatstvo", odvrati Demorin, a onda se malo bolje zari. Vilamara i vide tetovažu posred njegovog čela. „Glavni trgovce, mi da si već bio kod nas."
Vilamar se osmehnu. „Nisam bio u tvojoj Pećini, ali bio sam već u oblasti. Prva vodi svoju akolitkinju, ženu koja upravlja konjima, na ciski obilazak. Ona je udružena sa sinom moje družbenice, koji je u našem logorištu da čuva meso s mojim pomoćnicima, dvojicom ili trgovaca koji će nastaviti mojim stopama, i još nekima. Mislim da

me lana imala sreće što smo naumili da dođemo ovamo pre nego što
|i- pitala da pođe sa nama. Jedva je čekala da se vrati kući i rodi be-ttvđe, gde je njena majka." „Radujemo se što je ponovo sa nama. Njena majka je bila veoma
n kada je otišla, ali je ona bila čvrsto resila da j>ođe sa mladićem koji |c došao u goste i nismo mogli da je sprečimo. Zao mi je što njen druž-
k sada hodi drugim svetom. Mora da je to teško palo njegovoj majci ulici, ali mi nije žao što vidim Amelanu. Mislio sam da je nikada vi-I u videti", reče Demorin. „Možda naredni put neće jedva čekati da ode
»uče."
.Mislim da si u pravu", reče Vilamar i znalački se osmehnu. ..Pretpostavljam da ćete nastaviti do Prve pećine na sastanak sa osta-/elandonama", reče vođa.
„Nisam čuo ni za kakav sastanak", reče Vilamar. Mislio sam da je Prva zato došla", reče Demorin. „la o tome ništa ne znam, ali ja ne znam sve što Prva zna." Obojica l| n mise da pogledaju krupnu ženu. „Jesi li znala za sastanak zelando- upitao ju je Vilamar. Nema sumnje da se radujem što ću prisustvovati", reče ona, zago-" nc osmehnuvši.
Vilamar samo odmahnu glavom. Da li iko može da upozna jednu ze-
lllllU;'
I lemorine, možeš li da pozoveš nekoliko tvojih ljudi da nam pomo-• la istovarimo meso koje smo doneli, i da se potom vrate s nama po 'i kako bi i ostali putnici mogli da vam dođu u posetu." Ilok je pomagala zelandoni da istovari svoje lične stvari, Ejla upita: l 11 sivarno znala da se u blizini održava susret zelandona?"

Nisam bila sigurna, ali susreti se održavaju svakih nekoliko godina, 'I«, lavila sam da bi ove godine mogao da se održi jedan u ovoj obla-¦ mi ništa pomenula, jer nisam želela da probudim nadu u slučaju da (Migrešila ili promašila vreme."
I/C leda da si bila u pravu", reče Ejla.
\melanina majka se uznemirila zbog konja, zato te još nisam pred-¦ i i ieče Prva.
M.o se uznemirila zbog konja, šta li će tek misliti o Vuku?" upita '\ anično predstavljanje možemo odložiti za kasnije. Oslobodiću Nji-"iih motki za vuču i vratiću se s njom i Sivkom. Možemo da napra-i nove motke kojima ćemo prevesti meso ovamo. Još ga mnogo ima.
Zaboravila sam koliko je bizon velik. Možda bismo mogli deo im i odnesemo na skup zelandona."
„To je odlična ideja. Ja mogu da jašem na svojim motkama /,i | koje će vući Njiska, a Džondalarov Trkač i Džonejlina Sivka inopi svojima da ponesu meso", reče zelandona.
Ejla se u sebi osmehnula. Prva je volela da se pojavi sa stilom l1 kada bi negde stigla na svom posebnom sedištu koje vuče konj. i i bi priličnu pometnju. Izgleda da su svi mislili da je to nekakva magiju što ih je to toliko zaprepašćivalo? Zašto je ljudima neshvatljivo da im da se sprijatelje s konjima? Videli su Džondalara i nju kako jašu, p| i Džonejlu. Nema tu nikakve magije. Potrebni su samo odlučnosi, mula da i strpljenja, ali ne i magija.
Ejla je skočila Njiski na leđa i još više iznenadila prisutne. Doli ovamo nije jahala nego je vodila konje. Pošto su i ostali došli pcšii i lučila je bila da im se pridruži. Tivonan i Palidar će se vratiti peški magačima iz Pećine, ali Ejla može da stigne mnogo pre njih i poi ffl pravi nove motke ako bude jahala.

„Gde su ostali?" upitao je Džondalar kada je stigla u logoriSti
„Dolaze. Ja sam požurila da napravim još jedne motke za vin u ¦ i Njiska pomogla u prevoženju mesa. Deo ćemo odneti u drugu l"»• * Oni sebe nazivaju Zelandonci koji čuvaju Najdrevnije sveto mesio \m. na je iz Treće pećine, ali mi idemo u Prvu, tamo se održava .sahni i dona, i Prva je to znala! To jest, nagađala je da bi to moglo biti tip) | sada. Teško mi je da poverujem šta ta žena sve zna. Gde je I)/......l.i
„Beladora i Levela čuvaju i nju i svoju decu. Meso je privuklo nvi i soždere u okolini, i one koji hodaju i one koji lete, pa smo mislili il bi bilo naodmet da mališane držimo u šatoru da ih grabljivice ne vidi imamo pune ruke posla oko tog 'srećnog' ulova", ispriča joj D/om IuI
„Jesi li ubio neku?" pitala ga je Ejla.
„Uglavnom smo samo nastojali da ih uplašimo i oteramo viki.....
menjem."
Upravo u tom trenutku pojavio se čopor hijena privučen minso.....
sa i ustremio pravo na jednog bizona. Ejla je bez razmišljanja skinuli |n ku koja joj je visila oko vrata, izvadila nekoliko kamenova i/ vieri uvežbanim pokretom zavitlala kamen ka životinji na čelu. Za prvim || mah usledio i drugi kamen. Vođa je pao u trenutku kada je druga hiji li i kevtala. Kevtanje se završilo kikotavim smehom. Čopor hijena predvin) su ženke, i sve ženke imale su pseudomuške organe i uglavnom su Ini. 11 nije od mužjaka. Čopor je zastao, a onda se zbog gubitka vođe um rastrčao tamo-amo, mlateći glavama, režeći i zavijajući na onaj svoj u ni način kao da se smeju. Žena je stavila koplje u bacač i pošla ka ni

čnom čoporu.
Džondalar skoči pred nju. „Šta to radiš?"
„Hoću da oteram taj prljavi čopor hijena", reče ona. Lice joj je izra-ili> odvratnost, a glas prezir. „Znam da mrziš hijene, ali ne moraš da ubiješ svaku koju ugledaš. Mm> mi životinje kao i sve druge, i imaju svoje mesto među Majčinom ¦tinii. Ako odvučemo predvodnicu odavde, ostale će najverovatnije poći ¦ njom", reče Džondalar.
lijla stade i zagleda se u njega, osećajući kako napetost popušta. „U ¦ivu si, Džondalare. I one su samo životinje."
I)žondalar i Ejla uhvatiše po jednu stražnju nogu predvodnice čopora i še da je vuku, držeći spremne bacače. Ejla opazi da je hijena još ¦jtln, ali je znala da hijene često doje mladunče i po godinu dana, dok go-isvim ne odrastu. Mladunci su se od odraslih hijena razlikovali sa-«... |u i boji krzna, bili su tamniji. Čopor je njuškao, frktao, smejao se i ¦plin ih. Hijena koju je pogodila drugim kamenom gadno je šepala. Ba-iii u životinju daleko od logorišta. U povratku su primetili da su ih pra-nii i neki drugi mesožderi.
..Odlično!" reče Ejla. „Možda će to odvratiti bar neke od njih. Idem • < "|" u ni ruke. Te životinje baš gadno smrde."
lijlini prijatelji i rođaci Zelandonci uglavnom su u njoj videli običnu i majku, i nisu čak ni primećivali njen naglasak, ali kada bi naizgled i niišljanja ušetala u čopor gladnih hijena i iz praćke ubila vođu ka-¦iioiu. kao što je to upravo uradila, odjednom bi postali svesni koliko se fe#liku|c od njih. Nije bila rođena Zelandonka, i odrasla je u sasvim druga-¦« uslovima nego oni. Tek bi tada počeli da primećuju i njen naglasak. Moramo da posečemo neko manje drveće za nove motke za vuču. udomi je predložila da napravimo nove. Mislim da ne bi htela da se nje-¦ ukivave. Jasno ti je da ih

ona smatra svojima", reče Ejla.
I jesu njene. Nikom drugom ne bi ni palo na pamet da ih koristi", f>». I i/ondalar.
Mr-.o iz uspešnog lova morali su da prenose u dva navrata. Deo ljudi hllJnjc Pećine vukao je bizone za rogove, a deo ih je gurao otpoza-1 leme kada su putnici spakovali logorište sunce je već bilo na sila-i piiliinji i bojilo je nebo raznim nijansama narandžaste i crvene. Uzeli I Mirio koje su sačuvali za sebe i uputili se ka Pećini. Ejla i Džondalar niiilo zadržali, jer su lako mogli da ih sustignu na konjima. Resili su i' duom obiđu logorište i provere da neko nije zaboravio nešto va-iiiio je očigledno da su donedavno tu boravili ljudi. Idući od jednog
.....loj' šatora utabali su staze koje su sada vodile do komadića tla na
inu |e trava bila polegla i požutela. Drveni ugalj ostavio je crne trago-ini lima gde su bila ognjišta. Na pojedinim stablima videlo se sveže lll|i divo na mestima gde su nekada bile grane, a zašiljeni patrljci koje 11 u oglodali dabrovi označavali su mesta gde je drveće nekada raslo.
II u za sobom i nešto đubreta, pokidanu staru korpu u blizini jednog
ognjišta, a pohabana vrećica za spavanje koju je Džonlevan prerastao žala je otvorena i odbačena usred polegle trave na mestu gde je nekada l šator. Unaokolo su ležali razbacani komadići kremena i slomljeni vrill kao i nekoliko gomila kostiju i ljuski od povrća, ali one će se brzo rtt i > i vratiti u zemlju. U nepreglednim pojasevima rogoza i trske teško !1 ¦ primetiti ikakvu promenu, iako su ih mnogo posekli, požutelu travu i p nele jame od ognjišta uskoro će pokriti nova trava, a drveće koje su jj nili napravilo je mesta za

nicanje novog. Ljudi su bezbrižno živeli na n m
Ejla i Džondalar proveriše mešine za vodu i utoliše žeđ. Pre nego su pošli, Ejla je osetila potrebu da pusti vodu i zašla za drveće. Da su Q vani snegom usred zime, Ejla ne bi oklevala da se olakša u noćnu I bez obzira na to da li nekoga ima u blizini, ali uvek kada je to bilo | guče, više je volela da to obavi nasamo, naročito kada je morala da pU pantalone a ne samo da zadigne široku haljinu. Odvezala je vrpcu n .nulu čučnula, ali kada je ustala da navuče pantalone, ugledala je četvorit U i poznatih muškaraca kako zure u nju. Bila je iznenađena, ali je još vifii || uvređena. Čak i da su slučajno nabasali na nju, nije trebalo da slanu | i u nju. To je bilo veoma nepristojno. Onda je počela da primećuje poji lili sti: odeća im je bila prljava, brade prilično neuredne, kosa dugačka i /.um", na. Najupadljiviji od svega bili su njihovi raskalašni izrazi lica. Ovo po.I ju je razbesnelo, iako su oni očekivali da se uplaši. Možda je trebalo
„Kakvo je to ponašanje? Zar vas nisu učili da okrenete glavu kada h na mora da pusti vodu?" reče Ejla i prezrivo ih odmeri dok je vezivala u. kiti
Njena potcenjivačka primedba iznenadila je muškarce. Kao prvo nift se uplašila, a kao drugo, naglasak joj je bio baš čudan. Na osnovu n.i i I vukli su neke zaključke.
Jedan od njih pogleda ostale i podrugljivo se osmehnu.
„Stiunl hih verovatno u poseti. Teško da ih ima mnogo u blizini."
„Čak i da ih ima, ne vidim nijednog", reče drugi i pođe prema n|nj cereći se.
Ejla se u tom trenutku setila kako su im Losadunci kod kopli navratili na Džondalarovom Putovanju kući pričali o razbojnicima i uj| zlostavljali žene. Skinula je praćku i

zavukla šaku u vrećicu da u,m# kamen, zatim je glasnim zviždukom pozvala Vuka, a sa još dva zvi iliij konje.
Njeno zviždanje prepalo je muškarce, dok je kamenje postiglo i • im od toga. Čovek koji je išao ka njoj zaskiča od bola kada ga je i udario u butinu. Drugi kamen pogodio je njegovog sadruga u miSli H) ovaj je slično reagovao.
Obojica su se uhvatila za bolna mesta.
„Za ime Majčinog Podzemnog sveta, kako je to izvela?" upti ljutito prvi. Pogledao je ostale i rekao. „Ne dajte joj da umak i te da joj poklonim nešto zauzvrat."
Bjla je u međuvremenu skinula bacač, namestila koplje i uperila ga (iivog muškarca. S druge strane šumarka dopro je nečiji glas.
„Budi srećan što te nije gađala u glavu, inače bi već hodio drugim u hi i Malopre je ubila hijenu takvim jednim kamenom." Muškarci se okrenuše i ugledaše visokog plavokosog muškarca koji |eđnoj ruci držao koplje, a u drugoj čudnu napravu kakvu je imala i , uperenu u njih.
Govorio je zelandonski, ali sa naglaskom, mada ne kao žena.
Imali su utisak da dolazi izdaleka. „Gubimo se odavde", reče treći čovek i potrča. „Zaustavi ga, Vuče", naredi Ejla.
\ cliki vuk, koga do tada nisu primetili, istog časa pojuri za čovekom. ihlo ua je zubima za članak i oborio. Ostao je da stoji nad njim i reži.
„Da li bi još neko da pobegne?" upitao je Džondalar.
Odmerio je svu nili u od glave do pete i sažeo situaciju.
„Imam osećaj da ste izazvali
¦i.....cvolja u ovom kraju. Mislim da bi trebalo da vas odvedemo do
lill/e Pećine i pitamo njih za mišljenje."
Muk je Vuk motrio na njih, Džondalar im pokupi koplja i

noževe. U bili navikli da rade ono što im nije po volji, ali kada su se oduprli, .1 |. ponovo nahuškala Vuka na njih. Nijedan nije bio rad da se suprot-»I /veri koja je režala. Kada su pošli, Vuk ih je poterao kao stoku, hva-i ili zubima za pete ako bi zastali i sve vreme režeći. Nisu imali kud. (pilnc sirane jahala je Ejla na kulašastoj kobili, a sa druge Džondalar na
.....loratastom pastuvu.
n.pul dvojica odlučiše da potrče u suprotnim pravcima. Džondalaro-i npl|e prozujalo je pored samog uveta čoveka koji im je izgleda bio vo-i kopao se u mestu. Ejlino je probilo široku odeću drugog, izbacilo \i ravnoteže i oborilo na tle.
I u-balo bi ovu dvojicu da vežemo zajedno, a možda i drugu dvoji-pu 11 ložio je Džondalar. „Sve mi se čini da ne žele da se suoče s ljudi-i uji /ive u blizini."
\ i.mli su se kasnije nego što su očekivali. Kada su stigli do kame-| »klonišla u kome je Pećina živela, na zapadnom nebu su već bledeli i "i i lamno crvenilo sunca.
1 im su to uradili!" povikala je jedna žena kada je ugledala vezane
..... „Oni su me primorali i ubili mog družbenika kada je pokušao da
spiri i /.alim su uzeli hranu i vreće za spavanje i ostavili me. Krenula i I e kući i usput izgubila bebu koju sam nosila."
Kako ste vi nabasali na njih?" upitao je Demorin Džondalara i Ejlu. i'n nego što smo pošli, Ejla je zaobišla šumarak u blizini logorišta mm. ioni da pusti vodu. Čuo sam je kako zvižducima doziva Vuka i ko-| uli 10 da vidim šta se desilo. Zatekao sam je s kopljem uperenim u i oricu. Dvojica su trljala modrice koje im je napravilo kamenje iz i " pi.u ke, a ona je držala spreman bacač", reče Džondalar.

„Modrice! I to je sve? Ubila je hijenu tim svojim kamenjem!'. u liknu Tivonan.
„Nisam htela da ih ubijem, samo da ih zadržim", reče Ejla.
„Na Putovanju kući naišli smo na neke mladiće koji su zlosl IVI ljude sa zapadne strane glečera. Primorali su jednu mladu ženu prc I'm obreda. Da li ovi muškarci zlostavljaju ovdašnje ljude?" pitao je Džoiul (
„Radili su oni i mnogo gore stvari, a i nisu više tako mladi. To im, već godinama. Kradu, primoravaju žene, ubijaju, ali niko nije mogao da I nađe", reče Siralana.
„1 šta ćemo mi sada s njima?" upita Demorin.
„Odvedite ih na sastanak zelandona", predloži Prva.
„Odlična ideja", reče Vilamar.
„Ali prvo ih malo bolje vežite. Već su probali da pobegnu ntt m
ovamo. Uzela sam im koplja i noževe koje sam uspela da nađem, al.....
žda mi je neki promakao. Neko bi trebalo da ih čuva preko noći. Vul ¦ že da pomogne", reče Ejla.
„U pravu ste. Opasni su to ljudi", reče Demorin vraćajući se kll I ništu. „Zelandone neka odluče šta će s njima, ali oni moraju biti /ama u || ni po svaku cenu."
„Sećaš li se Ataroe, Džondalare?" upita Ejla dok su išli pored I Pećine.
„Nikada je neću zaboraviti. Umalo te nije ubila. Da nije bilo \ m to bi i uradila. Bila je opaka, čak bih rekao zla. Većina ljudi je primi Voljni su da pomognu drugima, naročito u nevolji, ali izgleda da uvi l | i onih koji uzimaju sve što žele, povređuju ljude i ni za šta ne 111.11. če Džondalar.
„Mislim da Balderan uživa da povređuje ljude", reče Demonu

„Tako se znači zove", primeti Džondalar.
„Oduvek je bio rđave naravi", nastavio je Demorin. „Još kao mali je pik na slabije, i kako to uvek biva, nisu mu nedostajali sledbeim 1 I uji radili sve što im kaže."
„Zašto se neki ljudi drže takvih?" upitala je Ejla.
„Ko to zna?" odvrati Džondalar. „Možda ih se plaše i misle dti ihi| postati njihove žrtve ako budu uz njih. Ili nemaju neki naročit statn se osećaju važni kad uteruju strah u kosti drugima."
„Moraćemo da odredimo ljude koji će budno motriti na njih I Demorin. „1 čuvati ih na smenu da ne pozaspimo."
„Takođe bi ih trebalo ponovo pretražiti. Neki možda imaju l o noževe kojima mogu da preseku konopce i povrede ljude", reče Ejlu M uzimam na sebe da stražarim jednu smenu, a kao što već rekoh, 1 [može da pomogne. Odličan je čuvar. Ponekad imam utisak da sp.n.i dnim otvorenim okom."
Ispostavilo se kad su ih pretražili da je svaki od njih imao bar po jeli »kriveni nož, za koje su tvrdili da im služe samo za jelo. Demorin je Muvao da im preko noći odveže ruke da bi se udobnije smestili za spa-I, ali se predomislio kada su pronašli noževe. Budno su motrili na njih »u jeli. Ejla im je oduzela noževe za jelo čim su završili. Balderan ni-I u tla joj preda svoj, ali bio je dovoljan jedan poziv Vuku, posle koga va| nacrtao kod njegovih nogu i preteći zarežao, da čovek pusti alatku Ivice. Kada mu se približila, videla je da ključa od besa. Jedva se suzio U životu je uglavnom radio šta je hteo. Nekažnjeno je uzimao sve hi dl poželeo, čak i živote drugih ljudi. Sada je bio sputan i primoran da ¦N ono što mu nije bilo po volji, i to mu se nimalo nije dopadalo.
1 (losti i najveći deo Treće pećine Zelandonaca koji čuvaju Najdrev-elo mesto zaputili su se stazom uzvodno pored reke

koja je krivu-l .ubrala medu krečnjačke stene što su obrazovale duboki klanac koji liMilii sputavao reku. Ejla je primetila da se ljudi iz domaće Pećine pogle-¦tajii i osmehuju kao da imaju neku zajedničku tajnu ili iščekuju nekakvo ..... iznenađenje. Zavili su za jednu oštru okuku i zapanjeni posetioci
l.e.e, visoko iznad svojih glava, kameni luk, prirodni most preko reke. 1 uji ga do sada nisu videli zastali su i u čudu zurili u to delo Velike Vmije. Nikada nisu videli ništa slično. Niko nije video ništa slično. |i jedinstven.
Juki li ime?" pitala je Ejla. Ima mnoga imena", odvratio je Demorin. „Neki su mu nadenuli ime 11|< i, ili po duhovima drugog sveta. Neki misle da pomalo liči na ¦kumila Mi ga zovemo jednostavno Luk ili Most."
I'ie nekih četiri stotine hiljada godina podzemni potok probio se kroz "iil., izdubivši stenu od kalcijum-karbonata i usput stvorivši pećine i Ma/r Vremenom je nivo vode opao, tie se izdiglo, a kanal koji je pro-iii Kameni zid postao je prirodni luk. Sadašnja reka proticala je kroz i i'ii n|ii prepreku koja je sada bila most preko reke, mada je bio toliko 11 se retko koristio. Visoki kameni luk što je premošćivao reku iza-|i strahopoštovanje. Nigde drugde nije postojalo ništa slično. Vrh luli- oiprilike u istoj ravni s vrhom najbližih visokih stena, međutim ¦vili kanal je takođe izdubio okuke bliže reci koja je sada tekla po tlu. ilubl|u kiša, kada reka nabuja, okolne krečnjačke prepreke ponekad ome- ..... im.luk vode i izazivaju poplave, ali je reka koja je nekada stvarala pe-
' i a' ilii jala put kroz krečnjak uglavnom bila tiha i mirna. Polje između kamenog skloništa Prve pećine Zelandonaca čuvara i i mulu je kružni oblik, jer ga je sa svih strana

okruživao duboki klanac. I ...nulu eona predstavljalo je ispupčeni deo polukružne okuke bivšeg i nke u kojoj se ugnezdila livada gde su izrasle razne trave, aromati-i till je komonike i biljke čiji su jestivi zeleni listovi podsećali na stopala
pataka i gusaka što su leti plivale po reci. Biljka guskino stopalo imala je oHH lje sitnog crnog semenja koje je moglo da se izdrobi, a zatim skuva i pn|nw
Na daljem kraju polje se izdizalo i prelazilo u plitku osuliii.slvii \m dinu, na kojoj je kamenje oštrih ivica bilo pomešano s dovoljno zemlji- 4i se prehrani korenje borova koji vole hladnoću, a često i patuljastih I hm i smreka. Tamno zimzeleno drveće i grmlje koje je raslo na padinama i 4 ravnima litica iznad polja činilo je oštru suprotnost u odnosu na beh I i.f; njak. Bilo je tu i brežuljaka i terasa na kojima su ljudi mogli da si .,1 i.j* kada je neko želeo nešto da saopšti celoj skupini.
Prva pećina Zelandonaca čuvara Najdrevnijeg svetog mesta živi l.i ft ispod jednog krečnjačkog ispusta na terasi iznad plavne ravnice. /i-I.ih.Im ne su se okupile na polju ispod, gde su nameravale da održe sastali li
Dolazak gostiju i članova Treće pećine čuvara Svetog mesta 1 1 je priličnu pometnju. Zelandone su podigle neku vrstu paviljona knjl I imao krov i samo bočne zidove. Krov ih je štitio od sunca, a boem •i.i.(»| od vetra koji je duvao niz klanac. Jedna akolitkinja primetila je povi u I u i., ja se približavala i uletela unutra prekinuvši sastanak. Dvoje vođo ih » landona su se ljutnuli, a onda se okrenuše da pogledaju o čemu aknlul utjl govori i osetiše kako ih podilazi strah koji su pokušali da prikri|ii
Na čelu kolone jahala je Ejla na Njiski. Prva joj je rekla da

mintl pravo do šatora za sastanke i ona je poslušala. Prebacila je nogu, I h--»« la na tle i otišla da pomogne Prvoj da siđe. Prva nije koračala m hi/,, »1 sporo, već dostojanstveno. Dvoje južnjačkih predvodnika odmah |, j«*« poznalo tetovaže na njenom licu, odeću i ogrlice, ali i dalje nisu m,, 1 poveruju da je Prva među Onima koji služe Veliku majku Zeml|ii • t..»M|
na njihov sabor. Tako su je retko viđali da je za njih bila gotovu ii
ličnost. Tobože su priznavali njeno postojanje, ali su sebe smatrah ihm!« najvišima po činu u zelandoniji i izabrali su Prvu između sebe. To llil ¦ istinska Prva pojavila među njima već je samo po sebi bilo nevcrovatnn m još je veću nevericu izazvao način na koji je došla. Nikada do sada - m videli nekoga ko gospodari konjima. Mora da je izuzetno moćna Poslušno su prišli, pozdravili je ispruženih šaka i poželeli jo| i|nl<itB došlicu. Uzvratila im je pozdrav i predstavila neke od svojih saputnikti: nfl i Džonokola, Vilamara i Džondalara, a potom i ostale putnike. Za kr.i| |, ,. ># 1 vila Vilamarove pomoćnike i decu. Demorin je pozdravio dva naj' ¦ člana njihove zelandonije, muškarca koji je bio zelandoni njihovi-ivđfl i ženu koja je bila zelandona Prve pećine čuvara Svetog mesta. Ejla |i | zala Džonejli da skloni Vuka da ga ne vide, ali je posle svečanoj' n|>" «*|
vanja izvela i kćerku i njega pred zelandone. Na licu im je tada |......<»m
novi talas zaprepašćenja i straha. Posle kraćeg ubeđivanja pristali su iht ! du predstavljeni Vuku, posle čega im je strah malo splasnuo, ali je ili 1 ostala. Do tada su ljudi iz Prve pećine sišli s litice gde su žive I i u | a Ejli je bilo drago što je svečano upoznavanje odloženo za kasniji

t Vivorica muškaraca koje su doveli zelandonama da se obračunaju s osiala su pozadi s ljudima iz Treće pećine čuvara dok nisu obavlje-lormalnosti, ali ih je sada Demorin doveo napred. Prišao je svom ze-Blju,
„/naš one ljude koji su nam zadavali onoliko muka, one koji su kra-nioiavali žene i ubijali ljude?" upita on. „Da", odgovori čovek. „Upravo smo razgovarali o njima." Imamo ih", reče Demorin i dade znak ljudima određenim da paze na Uveli su ih pred zelandonija. Sa njima je došla i žena koja ih je optu-la su ubili njenog družbenika i njoj naudili. „Ovaj se zove Balderan. u |c voda."
(Via zelandonija gledala je vezane muškarce. Primetili su da su veo-i medni, ali zelandona Prve pećine nije želela da ih osudi samo na u n|ihovog izgleda.
Kiko znate da su to baš oni?" upitala je.
/nam, jer sam ja ta koju su primorali pošto su mi ubili družbenika", h /ina.
„A li si?"
„Ih sam Aremina iz Treće pećine Zelandonaca čuvara Najdrevnijeg I iiicsla", odvrati ona.
1 tavori istinu", potvrdi zelandoni Treće pećine čuvara. „Bila je trud-n vreme i izgubila je bebu." Potom se okrenuo Demorinu. „Razgova-1)11 u njima, i pokušavali da smislimo kako da ih pohvatamo. Kako je
.....spelo?"
„Uhvatila ih je akolitkinja Prve", odvrati Demorin.
„Pokušali su daje mi, ali nisu znali ko je ona."
..Kii je ona osim što je akolitkinja Prve?" upitala je zelandona Prve t čuvara.
" i mirili se okrenuo Vilamaru. „Ti im objasni."
II .iin bio prisutan i mogu da vam prenesem samo ono što je

meni I |]| verujem da je sve istina. Znam da Ejla izuzetno vesto barata i III I bacačem koplja, koji je osmislio njen družbenik Džondalar. Ona koja gospodari vukom i konjima, mada to mogu i njen družbenik i ili ir Kada su ti ljudi pokušali da je napadnu, ona im je nanela mo-dflllcnjem, mada je u stanju i da ubije praćkom kada hoće. Onda je i Ifondnlar s već spremnim bacačem koplja. Kada je jedan od njih po-lt pobegne, poslala je vuka da ga zaustavi. Video sam ih kako sara-¦ lm u Ti ljudi nisu imali šanse."

i posetioci koriste taj bacač koplja. Džondalar je obećao da će nam j11 l al.o se to radi. U lovu su imali mnogo sreće", nastavio je Demo-il n od njih oborio je jednog bizona. Ukupno su ih ubili devet. To • ila mesa, bizoni su velike životinje. Zato vam donosimo mnogo me-| ii|u Prvu pećinu i za sastanak zelandona. Sto se tiče ovih ljudi, nismo znali šta bismo s njima kada su uhvaćeni. Aremina je smatrala da ih n> l«t ubiti, jer su joj ubili družbenika. Možda je u pravu, ali nismo znah kn I to trebalo da obavi, niti kako. Svi mi znamo kako se ubijaju životinji- i ¦ i nam je Velika majka dala da bismo preživeli, ali Majka ne prašta ubiju nje ljudi. Nisam znao da li bi mi trebalo da ih ubijemo. To bi moj', I u <k donese nesreću našoj Pećini, isto kao što bi moglo da nam donese nosu i ako to ne uradimo kako treba. Smatrali smo da zelandone treba da milu će, pa smo ih doveli ovamo."

„Smatram da su mudro postupili, a vi?" primeti Prva među Omu koji služe. „Prava je sreća što ste se okupili upravo sada, tako da svi I jedno možete da porazgovarate i odlučite o tome."

Stavlja im na znanje da nema nameru da preuzme vodstvo samo /......

je Prva, pomisli Ejla, ali i da će je veoma zanimati da vidi šta će da umili
„Iskreno se nadam da ćeš ostati i udostojiti nas svog savela". mol zelandona Prve pećine čuvara Svetog mesta.
„Hvala, bilo bi mi drago. Suočili smo se s teškim problemom i > smo zato što sam povela svoju akolitkinju na donijerski obilazak. Nadam se da će neko moći da nas provede kroz vaše Sveto mesto. Videla sam m samo jedanput, ali ga nikada nisam zaboravila. Ne samo da je Najđn \ uli već je i neverovatno lepo. Mislim i na pećinu i na slike na njenim /.IdoM ma. One slave Veliku majku", reče Prva krajnje ubedljivo.
„Svakako. Na Svetom mestu imamo Čuvara koji će vas vrlo radu vesti u obilazak", reče žena, „ali hajde prvo da pogledamo te ljudi-   11 su tu četvoricu izvodili pred zelandone, oni su pokušavali na sve u n m da se odupru, ali tu je bio Vuk koji je rezanjem i hvatanjem za činili listove vraćao Balderana čim bi pokušao da skrene s puta. Svima |. biln jasno da Balderan ključa od besa. Naročito je mrzeo stranca i slrankliiM koji su umeli da gospodare konjima i vukom, pa samim tim i njime I'ili put u životu se plašio, a najviše od svega plašio se Vuka. Imao je n l|u M
ubije tu životinju, ali je i Vuk isto tako želeo da ubije njega. Četvon.....»h|
lovac je znao, onako kao što to životinje čija su čula istančanija od l|iu| skih znaju, da taj čovek nije kao ostali. Rođen je s previše ili premalo u« čega i zbog tog je bio drugačiji. Vuk je osećao da taj čovek ne bi okli da povredi one koje je on voleo.
Na polju ispred stene već su se bile okupile obe Pećine i sve ni <

zelandone, tako da je izvođenje muškaraca izazvalo priličnu uzne......n,..t
Neki su prepoznali Balderana i počeli naglas da ga optužuju. „To je taj!" povikala je jedna žena. „On me je primorao! Sv......
me primorali."
„Ukrali su mi meso koje sam raširila da se suši."
„Odveo je moju kćerku i držao je skoro jedan mesec. Ne /...... su joj radili, ali nikada više nije bila ista i umrla je naredne zime. Sto • MJ ne tiče, on ju je ubio."
/.Hun je istupio jedan sredovečan muškarac. „Ja mogu da vam pri-I mjernu. Rođen je u mojoj Pećini pre nego što sam se preselio", re-
..Volela bih da čujem šta ovaj čovek ima da kaže", reče Prva.
.1 |a", dodade zelandoni Treće pećine čuvara. Halđerana je rodila žena koja nije imala družbenika, i u početku je i lulo drago što je rodila zdravog i pravog sina, koji će jednog dana tla pomaže Pećini, ali njega niko nije mogao da drži na uzdi. Bio ¦pfl đečak, ali je tu snagu koristio da uzima ono što želi i kada po-Mn|ka ga je u početku pravdala. Pošto nije imala družbenika, nadala ćr sc njen snažni sin, koji je ubrzo postao vrlo dobar lovac, jer je dn ubija, starati o njoj kada ostari, ali je na kraju shvatila da ni za ni.ii i kao ni za bilo koga drugog", poče čovek. „Kada je ušao u mla-iloba, već su svi iz Pećine bili ljuti na njega i plašili ga se. Prevršio ni kada je uzeo koplja čoveku koji ih je napravio za sebe, a kada lObunio i pokušao da ih povrati, Balderan ga je tako gadno prebio uilo nije umro. Mislim da se nikada nije potpuno oporavio. Tada su se lm/ili i kazali mu da mora da ode. Svi muškarci i većina žena su se /uh i oterali ga. Dvojica prijatelja pošla su sa njim. Bili su to mladi-|i ii mu se divili

zato što je uzimao ono što je hteo i nije morao da slvni i radom. Jedan od njih vratio se pre kraja leta i preklinjao da mu ih da se vrati, ali Balderanu nikada nije bilo teško da stekne nove Milke.
i Misao bi na Letnji sabor, smestio se u kakvu daleku nastambu i iza-
o'.ialc mladiće da čine nesmotrene i opasne stvari kako bi dokazalu muškost. Uvek je zlostavljao one koji su delovali kao slabići i pla-I u kada bi pošao dalje, uvek je imao nekoliko novih sledbenika koje u no svojim umećem da stvara nevolje. Kinjili bi neke nove Pećine I one konačno ne bi udružile i pošle u potragu za njima. Tada bi Bal-
i gegovi prijatelji pošli dalje i pronašli nove Pećine od kojih bi krali ođi'ću, alat, oružje, a ubrzo i žene koje su mogli da primoraju." Miildcian se podrugljivo cerio dok je čovek pričao. Nije mario šta pucaju o njemu. Ionako je sve bilo istina, ali nikada do sada nije bio hi. i lo mu se nimalo nije dopadalo. Ejla ga je sve vreme pomno mo-l'ilinelila je da je više nego ljut, da se boji i da ih sve odreda mrzi,
)p sigurna da je i Vuk u stanju to da oseti. Bila je svesna da će ga iImii ako pokuša da povredi nju, Džonejlu, Džondalara ili ikoga od lju-il mi putovali s njima, i dobro je znala da će ga ubiti i samo ako mu ti znak, a ostali će mu najverovatnije biti zahvalni na tome. Ali nije
dn Vuk rešava njihove probleme i da ostane upamćen kao ubica.
u i esto narastale do neviđenih razmera. Svi su znali da vukovi ubi-*t lela je da ljudi pričaju kako joj je Vuk pomogao da uhvati tog čo-
ila ga je čuvao, ali ga nije ubio.
Ljudi su sami morali da iziđu na kraj s Balderanom, i baš ju

je /.iui| malo da vidi šta će uraditi.
Balderanovi sadruzi nisu bili ljuti. Oni su bili samo uplašeni. I)uhr(su znali kakve su sve gnusobe radili i da ima dovoljno onih koji to laki »I znaju. Čovek pored Balderana razmišljao je o teškom položaju u koji | dopao. Uvek mu je izgledalo da je lako slediti Balderana, uzimati šlu IH se prohte i plašiti ljude. I sam se ponekad plašio Balderana, ali osečao važan kada bi video koliko ga se drugi ljudi plaše. Ako su ljudi koji 1 pošli u lov na njih bili odlučni, i ako bi osetili da je kucnuo čas da udu oni bi to i uradili. Bili su ubeđeni da ih nikada neće uhvatiti, jer su bili I u zi i spretni, ali to je promenila ta strankinja vesta u baratanju oružjem I ja je umela sa životinjama.
Nije bilo nikakve sumnje da je zelandona i da nije trebalo da kl.....
na Onu koja služi Majci. Ali kako su to mogli znati? Čak nema ni li lu važu. Kazali su da je akolitkinja, ali akolitkinja Prve? Nije znao da l'i stvarno postoji. Mislio je da je to samo priča, kao što su one iz Pndnn|| starih. A sada je najmoćnija zelandona na zemlji bila ovde sa s\"i ¦ akolitkinjom koja na gotovo magičan način vlada životinjama. Cal |i njega uspela da uhvati. Šta li će uraditi s njim?
Kao da mu čuje misli, jedna zelandona upita: „1 šta ćemo sada s njimii
„Zasad moramo da ih hranimo, da nađemo mesto gde ćemo ili <li a, i ljude koji će ih čuvati dok ne odlučimo", reče Prva pa se okrenu pu ni ženi koja je bila zelandona Prve pećine čuvara Drevne svete pei 111 „Trebalo bi da razdelite to meso bizona." Osmehnula joj se, stavljajm i znanja da je vlast prenela na nju, kao da je znala da je ona Prva u oblasti, iako joj to niko nije kazao. Žena je prozvala nekoliko imena i nela

odgovornost na vođe dveju Pećina, prepustivši njima da odlme I
će meso biti podeljeno, mada je odredila i nekolicinu Zelandonaca đ.......1
gledaju dranje i čerečenje. Meso za večernji obrok počeli su odmah da . ku, jer su neke životinje već bile odrane.
Balderana i njegove ljude poveli su prema steni.
Čim su ga predali u ruke domaćih Zelandonaca, Ejla je zviždukom i
zvala Vuka i otišla s njim da pomogne Džondalaru da oslobodi konje ......k|
za vuču. Videla je jedan lep travnat komad tla podalje od ljudi, ali |r ip4 odlučila da pita postoji li neki razlog zbog koga ne bi smela da punll 1 nje na njega. Nikada nije trebalo praviti pretpostavke kada je u pilaii|ii UN teritorija neke druge Pećine. Prvo je pitala Demorina, vođu Amelanhic p.....
„Ove godine nismo ovde održali Letnji sabor i verovatno zal.....
nije izgažena, ali ako želiš da budeš sigurna pitaj zelandonu Prvu", ivi >
„Zelandonu Prvu?" ponovi Ejla. „Misliš Prve pećine čuvara?"
„Da, ali ne zovemo je zato zelandona Prva već zato što je ona n ¦ Prva", reče on. „Puka je slučajnost što je ona zelandona upravo le l'ei Sad si me podsetila, treba da joj kažem da sam još nekim Pećinama
tinti trkaća s vešću da je Balderan uhvaćen. Oni su se napatili s njim mnogu \ i¦".<¦ od ostalih. Moglo bi da dođe još ljudi."
Ejla se namrštila i zapitala koliko Pećina će uraditi isto. Možda bi tre-|Hlii đa potraži neko izdvojeno mesto ili da

možda podigne ogradu kao na .... saborima. Odlučila je da porazgovara o tome i sa Džondalarom polit i a/govora sa zelandonom Prvom. Ejla i Džondalar su sa ostalim putni- IlitiM odlučili da potraže neko dobro mesto za logorište, kao što je to činila mi Pećina kada bi pre ostalih stigla na Letnji sabor. Prva se složila sa
......n slutnjom da bi moglo doći mnogo više ljudi nego što su očekivali.
le večeri, iako su porodice ili skupine koje i inače jedu zajedno pri-t*u male odvojene obroke, uglavnom su svi sedeli zajedno, tako da se obrok ptiltfiie pretvorio u gozbu. Balderan i njegove pristalice dobili su hranu a. su im odvezane kako bi mogli da jedu. Tiho su razgovarali dok su Ml i'uvalo ih je nekoliko muškaraca, kojima nije bilo lako da ostanu na u kada se ništa nije dešavalo osim što četvorica ljudi jela. Noćno »»Ihi |e za vreme obroka sve više tamnelo i prijateljski nastrojeni stranci nini'iavali su da se međusobno upoznaju.
I |la i Džondalar ostavili su Vuka sa Džonejlom da se odmori od nadi ažarenja i pošli u šetnju do skloništa zelandona. Prva je takođe
i tamo da porazgovara o naročitom obilasku Svete pećine sa Ejlom, <>*..i».| olom i još nekima, i o još jednom, nešto kraćem obilasku, sa osta-
ii luna, osim dece.
N|ili dvoje su otprilike znali gde drže ljude koje su uhvatili, ali u mra-iii u pritnetili da ovi krajnje pažljivo motre na njih. Balderan je po-
......10 visokog muškarca koji je bio družbenik žene akolitkinje, i dok su
JM « približavali, on reče svojim ljudima: „Moramo da se

izvučemo odav-Hi u e su nam dani izbrojani." „Ali kako?" upitao je jedan od njegovih ljudi. Moramo da se otarasimo te žene koja gospodari vukom", reče Bal-
m i ali
„Taj vuk nam neće dozvoliti da joj priđemo." ¦ amo kada je u blizini. Nije uvek sa njom. Ponekad ostaje sa devoj-ođvrati Balderan.
„A šta ćemo sa onim muškarcem koji je uvek sa njom? Posetilac sa ii došla. Ogroman je."
i Ipoznao sam ljude kao što je on, visok i mišićav, ali suviše miran i hliji le sic li ga ikada videli da se naljutio? Mislim da je on jedan od onih » inih il/inova koji se strašno boje da bi mogli nekoga da povrede pa !#t • o ii|ii čak i prepirke. Ako budemo brzi, mogli bismo da je ščepamo pre i" shvati šta se dešava. Potom ćemo zapretiti da ćemo je ubiti ako i ni dne. Mislim da se on neće igrati mogušnošću da ona bude povre-i dok razmisli o tome, biće kasno. Mi ćemo već otići, i to sa njom." 1 Ime ćeš joj zapretiti? Oduzeli su nam sve noževe."
Balderan se osmehnuo i počeo da olabavljuje uzicu kojom mu |e luli upertlana košulja. „Ovim", reče izvlačeći uzicu iz rupa. „Obaviću i<<i j* oko vrata."
„A šta ako ti ta zamisao propadne?" upita drugi čovek.
„Neće nam biti ništa gore nego što nam je sada. Nemamo šta i gubimo."
Sutradan je stigla još jedna Pećina, a do večeri još dve. Prva je •!• u do Ejle ujutro narednog dana. Džondalar je izišao da bi njih dve uui|.|« na miru da porazgovaraju.
„Moramo smisliti šta ćemo sa onim ljudima."
„Zašto mi?" upita Ejla. „Mi ne živimo ovde."
„Ali ti si ga uhvatila. Umešana si, htela ti to ili ne. A ja mislim ijf je to i naša dužnost. Osim toga, moramo da

porazgovaramo s doma, ini
0 tvom obilasku njihovog Svetog mesta. Pećina će te zaprepastiti. Vidri sam je jednom i sigurna sam da ću ponovo ući u nju. Ima nekoliku ti i tlt mesta, ali druga prilika mi se neće ukazati i ne želim to da propustiti! reče Prva.
Uspela je da zainteresuje Ejlu i da podstakne njenu znatiželju .'¦ nino zdravlje se izgleda poboljšalo od toliko hodanja na Putovanju, ali ,
1 dalje imala teškoća i bila joj je potrebna pomoć kada bi se nasla ni nepristupačnom terenu. I pored toliko pešačanja, i dalje je bila pozam i Nosila je svoju težinu graciozno i samouvereno, i ona je na više um u doprinosila njenom položaju, ali je ipak mogla da joj oteža kretanje u 'ikti čenim prostorima s neravnim tlom.
„U pravu si, zelandono, ali ja ne želim da budem ta koja će i| čatiti njegovu sudbinu. Mislim da nije na meni da to uradim", reče I |l#
„Ni ne moraš. Svi znamo šta treba uraditi. On mora da bude nhj jen. Ako ne bude, nastaviće da ubija druge. Pitanje je ko će to da u nuli kako? Većini ljudi je teško da nekoga namerno ubiju. I to je u redu Nl| u redu da ljudi ubijaju ljude. Znamo da je pokvaren iznutra jer on tu u zna, i zbog toga mi je drago što dolazi toliko Pećina. U tome moraju one da učestvuju. Ne mislim da svi oni treba da ga ubiju, ali svi hum i|h da ponesu deo odgovornosti. I svi moraju da shvate da je u ovom slili i|H to jedino pravo rešenje. Ne treba ubijati iz besa ili osvete, postoje drugi u čini da se s tim iziđe na kraj, ali što se ovog čoveka tiče, ne postoji diu način", reče Prva. „Samo se pitam kako je najbolje to uraditi?"
Obe su izvesno vreme ćutale, a onda Ejla reče: „Postoje

biljke
„Ja sam htela da kažem gljive", primeti Prva. „Mogu da dobiju obrti) začinjen izvesnim gljivama."
„Mogu da pogode šta smeramo i da ih ne pojedu. Svi znaju da po It je otrovne gljive. Lako ih je uočiti i izbeći", reče Ejla.
„To je tačno, i mada sa Balderanom nije sve u redu, on nije glup f koje biljke si mislila?"
„Znam da u blizini rastu dve takve biljke, jer sam ih videla. Jedna je mileni paškanat. Raste u vodi", kazala je Ejla.
„Može da se jede, naročito koren, dok je mlad i mekan."
„Tako je, ali postoji još jedna veoma slična biljka koja je veoma ptiivna", reče Ejla. „Znam reč za nju na jeziku Mamutovaca. Ne znam kaliti |e vi zovete, ali mogu da prepoznam biljku."
„Znam na koju misliš. To je otrov kukuta", reče Prva. „To je naš na-#iv /a nju. I ona raste u vodi. Možemo da skuvamo isti obrok za celo Logo-tM(t\ svi ostali dobiće vodeni paškanat, a Balderan i njegovi ljudi kukutu." Na lieiiutak je zaćutala, pa rekla: „Možemo im poslužiti i gljive, jestive glji-¦ Možda će pomisliti da su otrovne i neće ih pojesti, a na korenasto po-mh neće obratiti pažnju jer će misliti da ga svi jedu."
..Na to sm i ja pomislila, ali možda neko može da smisli nešto bolje", fefr Ejla.
Žena je ponovo zastala da razmisli, i onda klimnula: „Dobro, imamo i(i I 'vek je dobro imati plan, pripremiti ga unapred, ako je to moguće", ftti<!|iii"i zelandona Koja je Prva.
Ispred šatora nije bilo nikoga kada su izišle. Njihovi saputnici otišli su tlu vide šta se događa na improvizovanom Letnjem saboru i ponude po-
»>..... kuvanju i drugim poslovima. Razlika je bila samo u

tome što ovo
hi|. bilo srećno okupljanje rođaka, prijatelja i komšija. Ovde su se okupili da ii' ai presudu za ozbiljne zločine. Ljudi su još pristizali i popunjavali po-pod stene.
Najveće iznenađenje doživeli su kasno popodne. Ejla i Prva nalazile III i u nastambi zelandona kada je Džonejla utrčala i prekinula sastanak. ..Majko, majko, Kimeran mi je kazao da dođem i da ti kažem." „Šta da mi kažeš, Džonejla?" upitala je Ejla strogim glasom. „Stigla je Beladorina porodica. A sa njima je i neka čudna osoba." „Beladorina porodica? Oni čak nisu ni Zelandonci, oni su Džornadon-?ive daleko odavde, kako su mogli da stignu ovamo za samo jedan dan?" Mpiiiila je Ejla. Okrenula se ka ostalima. „Moram da pođem." „1 ja ću s tobom", reče Prva. „Izvinite nas, molim vas." Ne žive oni tako daleko", reče zelandona Prva, ispraćajući ih, „četki i ifii 11 dolaze u goste, bar svakih nekoliko godina. Zelandonci su koliko i! iiinadonci, ali sumnjam da su došli zbog trkača koje smo poslali. Ve-iiino su nameravali da nas obiđu. Sigurno su bili iznenađeni što vide svoju 1 il u, kao što se i ona iznenadila kada je njih ugledala."
Kimeran ih je čekao ispred šatora i čuo je reči zelandone Prve. „To |ti|p »»svim tačno", reče on. „Otišli su na Letnji sabor Džornadonaca, a on-i. u odlučili da posete i vaš Letnji sabor. Kasnije su nameravali da do-ivitino. Bili su u Logorištu sabora kada je stigao trkač i od njega su u ili da smo ovde. Saznali su i za Balderana, razume se. Jeste li znali da je pravio nevolje i nekim Pećinama Džomadonaca? Postoji li neko kn me nije naudio?"
„Uskoro ćemo održati sastanak povodom toga", saopšti zelaiulofl Prva. „Moramo ubrzo doneti nekakvu odluku."

Onda je dodala kao đu <• tek tada setila: „Reče li da je sa njima neka čudna osoba?"
„Da, ali sačekajte da je vidite svojim očima."
Ejla i Prva predstavljene su Beladorinim rođacima na krajnje ničan način, posle čega ih je Prva pitala da li su već podigli logoriAft
„Nismo, tek smo stigli", reče žena za koju su upravo saznah <l i Beladorina majka Džinedora. Shvatili bi to i da im nije bila predsluvll na, jer je bila starija, nešto oblija verzija žene koju su poznavali.
„Ima mesta pored našeg logorišta", reče Prva. „Bilo bi dobro il i zauzmete i preduhitrite nekog drugog."
U logorištu uslediše nova upoznavanja i malo početne suzđr/aii prema životinjama, a onda je Džinedora ugledala dečaka koji se lako uiti gao njoj roditi. Upitno je pogledala kćerku. Beladora uhvati za ruku .m*. a onda i ruku plavokose i plavooke kćerke.
„Dođite da upoznate baku", reče ona.
„Imaš dvoje rođenih zajedno? Oboje .su tvoji? I oboje su zdravi' i> če ona. Beladora klimnu. „Pa to je divno", reče ona.
„Ovo je Džoneran", reče mlada majka podigavši šaku petogođi <n|eš dečaka tamnosmeđe kose i smeđezelenih očiju kao što su bile i m.<v m<
„Biće visok, kao Kimeran", reče Džinedora.
„A ovo je Džinedela", reče Beladora podigavši šaku svetlokose I
„Ima Kimeranov ten, i prava je lepotica", reče žena. „Zar su -.u.liji vi? Da li bi hteli da me zagrle?"
„Pozdravite baku. Došli smo izdaleka da je upoznate", reče Ih lila« gurkajući ih prema njoj. Žena se spustila na kolena i

raširila ruke (If| ¦ joj se napunile suzama i zasijale. Deca su je zagrlila pomalo preko površno. Uzela je po jedno dete u obe ruke dok joj se suza kotrljala um "!..„.»
„Nisam znala da imam unuke. Tako je to kada živite dalek.....¦
Džinedora. „Koliko ostajete ovde?"
„Ne znamo još", reče Beladora.
„Hoćete li doći i u našu Pećinu?"
„Naumili smo da dođemo", odgovori joj kćerka.
„Morate ostati duže od nekoliko dana. Stigli ste čak dovde. u.iim| se s nama i ostanite godinu dana", kazala je Džinedora.
„O tome ćemo morati da razmislimo", reče Beladora. „Kimeran |* M đa naše Pećine. Teško da će moći da odsustvuje godinu dana." Kad i , dela suze u majčinim očima, dodala je: „Ali razmislićemo o lome
Ejla je osmotrila i ostale koji su počeli da podižu logorište. I'ili je čoveka koji je nosio nekoga na ramenima. Pognuo se i pomogao m, bi da siđe. U prvom trenutku pomislila je da je to dete, a onda se
0 bolje. Bio je to mali čovek, sav nekako čudan. Imao je prekratke ru-
1 noge. Kucnula je prstom Prvu i pokazala bradom ka njemu. Krupna žena se okrenula i pomno zagledala. Sada joj je bilo jasno
B joj je Ejla skrenula pažnju na njega. Dosad nije videla nijednog, ali čula za slične male ljude. „Nije čudo što je Beladorinoj majci laknulo 'u je shvatila da su deca njene kćeri normalna iako su rođena zajedno, čovek nije trebalo da se rodi. Isto kao što imamo patuljasto drveće .ljalog rasta, mislim da je taj čovek patuljak", reče ona. „Volela bih da ga

upoznam i naučim nešto više o njemu, ali ne žeđa pravim predstavu od toga. To bi bilo isto kao kada neko zuri, a ja lim da je njemu dosta ljudi koji zure u njega", reče Ejla.

26

ljla je vrlo rano ustala, uzela korpice za sakupljanje plodova i košare N|iskin samar. Rekla je Džondalaru da ide u potragu za zelenišom i ko-in za večerašnju gozbu, ali delovala je nekako odsutno i imao je uti-da se oseća nelagodno. „Hoćeš da pođem s tobom?" upita on.

„Ne!" odvratila je oštro i bez razmišljanja, a onda je brže-bolje pokuda ublaži ispad. „Nadala sam se da ćeš pripaziti Džonejlu. Beladora decu do majke da malo budu s njom. S njima će poći i Džondekam i la, a povešće i Džonlevana. Svi su oni povezani. Ne znam šta Kime-iiamerava da radi, ali mislim da će im se i on kasnije pridružiti. Džo-K oseća kao član porodice, iako im je samo drugarica, ako ostane neće imati s kim da se igra i misliće da su je zaboravili. Možda bili i Trkač mogli na jahanje s njom i Sivkom."

„Odlična ideja. Već dugo nismo jahali. Konjima će prijati malo vež-!, reče Džondalar. Ejla mu se osmehnula i očešala obraz o njegov, ali I dulje bila namrštena. Kao da je nesrećna. Tek je bilo svanulo kada je min. Uzjahala je Njisku i zviždukom pozvala vuka. Jahala je obalom i i a/gledala rastinje. Znala je da biljke koje traži rastu u blizini mesta kume su logorovali, ali se nadala da neće morati da jaše tako daleko, jdluda je pored mesta gde je boravila Treća pećina; bilo je pusto. Svi

I lili na saboru koji je spontano nastao kod Prve pećine. Pitala se kako li (klllclana i hoće li se poroditi pre polaska nazad. Trebalo bi da se poro-Hvlh dana, razmišljala je Ejla, i iskreno se nadala da će beba biti nor-

II /đrava i srećna. Našla je to što je tražila tek nadomak njihovog bivšeg logorišta. Mr-reke koja je obrazovala gotovo polukružno jezero predstavljala je
vaiajuće stanište i za vodeni paškanat i za vodenu kukutu. Zaustavila
je konja i hitro skliznula s njega. Vuk je izgleda bio srećan što za I menu ima Ejlu samo za sebe i počeo je živahno da poskakuje, ali Ejla 1 bila raspoložena za igru. Ostavio ju je na miru i počeo da istražuje /.inni ljive mirise iz malih rupa i humaka.
Kod sebe je imala dobar oštar nož i štap za kopanje i najpre | i I brala nekoliko svežnjeva vodenog paškanata. Zatim je novom alatkom in je napravila upravo za ovu svrhu, iskopala nekoliko korena i celili bilia1 vodene kukute. Uvezala ih je dugačkim vlatima trave i spustila n koipi koju je takođe napravila posebno za tu biljku. Ostavila ju je na tlu dol stavljala paškanat u košare-bisage prebačene preko Njiskinih leđa. Poni I korpicu stavila je povrh ostalih. Pozvala je zviždukom Vuka i zaputila i vodno, jedva čekajući da se vrati. Kada je stigla do mesta gde je voda U ci bila čista i sveza, zaustavila se da napuni mešinu, a onda je ugledala I korito sezonskog potoka-pritoke, koje će se ispuniti vodom tek kada p.» kiše. Glatko zaobljeno kamenje na dnu bilo je savršeno i ona je pul.Uj odabrala nekoliko da dopuni vrećicu u kojoj je držala kamenje za praj
Zatekla se u blizini nekoliko borova i primetila da kroz sloj M oko stabala izviruju nekakve humčice. Uklonila je iglice i pronašla 1 ružičastih pečuraka skriven ispod njih. Nastavila je potragu i sakupila ' gomilu borovih pečuraka, belih i čvrstih, koje su imale ljutkast miris 1 uk ali nisu svi znali da su jestive. Treću korpicu za sakupljanje napunila |i 1

čurkama. Potom je uzjahala Njisku, zviznula Vuku i odjahala nazad l. .1 deo puta kobila je prešla galopom. Kada je stigla, ljudi su bili usri 1 1 prema za jutarnji obrok. Otišla je pravo u nastambu zelandona i um 11 1 korpice. Unutra je zatekla samo dve Prve.
„Jesi li pronašla ono što si tražila?" upitala je Ona koja je l'rv|
„Jesam", odvrati Ejla. „Donela sam i malo jestivih borovih pi 1 Ura neobičnog ukusa, koje veoma volim. „Pokazala im je korpicu s vodi U kukutom i dodala: „Ovo nikada nisam probala."
„Odlično, nadam se da nikada ni nećeš", reče krupna žena „U Njiskinim bisagama nalazi se obilje vodenog paškanata. Pa/.lln da ih ne pomešam", reče Ejla.
„Daću ga onima koje spremaju hranu", reče viša i mršavija n 1 mi
na Prva. „Zna da bude bljutav ako nije dobro skuvan." Nekoliko n......
ka je proučavala Ejlu. „Ne osećaš se prijatno zbog ovoga, zar no?
„Ne, ne osećam se. Nikada do sada nisam namerno ubrala nešto sam znala da je štetno i da će biti dato nekome da bi ga ubilo", rei 1 l li
„Jasno ti je da će i dalje izazivati nevolje ako mu dozvolimo da • ne u životu."
„Jasno mi je, ali se svejedno ne osećam prijatno zbog toga '
„1 ne treba da se osećaš prijatno", kazala je njena Prva. „Poma/i
narodu i preuzimaš na sebe odgovornost. Ovim činom ti se zapravo
ješ. Zelandone ponekad moraju da se žrtvuju."

Tnslaraću se da je dobiju oni koji treba da je pojedu", reče zelan-¦ Prva. „To je žrtva koju ja moram da učinim. Ovo je moj narod i on i |i 1 bij'.o povređivao."
„¦Sin ćemo sa ostalima?" upita Prva. leclan od njih, Gahajnar, stalno se raspituje na koji način može da ! Ukupi i ponavlja da se strašno kaje", odvrati zelandona Prva. „Ne znam
i- i,
amo pokušava da izbegne kaznu koja mu sledi, ili to iskreno misli. |Vu Majku da odluči. Ako ne pojede koren i preživi, pustiću ga. Ako ga libiim ne pojede i preživi, predaću ga onima koje je na ovaj ili onaj na-i ¦ redio. Već sam razgovarala sa nekima od njih i mogu vam reći da
¦ i kaju da ga vide kako plaća za sve što je uradio. Neki su izgubili ma porodice, a neki su preživeli njegovo zlostavljanje. Ako bude potreb-
¦ i ni iću ga njima, ali više bih volela da nam uspe ovaj tananiji prilaz." I,ada je zelandona Prva otišla da uzme korpicu s kukutom, primetila
H#kakvo kretanje ispod posude. Brzo je podigla i sklonila korpicu. Ispod nalazila zmija, veoma neobična zmija. I'ugledajte ovo", reče žena. Itjla i Prva pogledaše, i obe iznenađeno uvukoše vazduh. Zmija je im i Li. verovatno sasvim mlada, i imala je crvene pruge duž celog tela i tu ukazivale na to da nije otrovnica. Napred, blizu glave, pruge su se ili /.mija je imala dve glave! Palacala je sa oba jezika, kušajući vaz-I i mula je počela da puzi. Međutim, njeno kretanje bilo je pomalo smu-
1 ni da nije mogla da se odluči. \ „Hrzo, donesi nešto u šta ćemo je uhvatiti pre nego što pobegne",
I |la |e pronašla malu činiju koja nije propuštala vodu.

„Mogu li ovo ni' ni?" upitala je zelandonu Prvu. ,t5n, u redu je", reče ona.
Anu ja se pokrenula kada joj je Ejla prišla, ali je ona prevrnula kor-BOklopila je njome. Pokušavala je da uvuče rep dok ga je Ejla čvr-
lickala da se ne bi provukla ispod ivice. >l i eemo sada?" zapita se zelandona Prva.
Imaš li nešto pljosnato što mogu da podvučem ispod?" upitala je Ejla. ' nj /nam. Možda ravnu lopaticu. Može li ona da posluži? Ova na ' ' I 'i mI igla je lopaticu koju su koristili za vađenje pepela iz ognjišta, i11 savršena je", reče Ejla. Uzela je lopaticu i podvukla ravni deo Inljice, zajedno ih podigla i preokrenula. „Ima li ova činija poklo-ii. bi mi i malo upredenog vlakna da ga privežem."
i mđona Prva uspela je da pronađe malu plitku činiju. Ejla je spu-ini|ii sa zmijom, podigla lopaticu, poklopila plitkom činijom i uve-i lajcdno upredenim nitima. Tri žene zaputiše se na jutarnji obrok, "mile su da sabor počne kada sunce bude u zenitu, ali ljudi su I mije počeli da se okupljaju na padini. Svi su želeli da pronađu
što bolja mesta za sedenje i stajanje sa kojih će moći dobro i da vide i čuju. Iako su svi znali da je ovaj sabor sazvan radi ozbiljne stvari n ćalo se svečano raspoloženje podstaknuto uglavnom neplaniranim okupi ljanjem. Osim toga, ljudima je bilo drago što je opaki izazivač nevol|.i načno uhvaćen. Kada se sunce našlo u zenitu, više nije preostalo nimalo slobodu mesta. Zelandona Prva otvorila je sabor i na početku pozdravila Prvu im đu Onima koji služe Veliku majku Zemlju i ostale goste. Objasnila p i|«
Prva prati svoju akolitkinju i svog bivšeg akolita, koji je sada zclaml.....

na njihovom donijerskom obilasku, i da je došla da vidi Najdrevnijc svmHJ mesto. Takođe je pomenula da su akolitkinja Prve i njen družbenik uh 1 tili Balderana i trojicu njegovih ljudi kada su pokušali da je napadnu 1 1 obaveštenje izazvalo je tiho mrmljanje medu okupljenima.
„To je glavni razlog zbog koga smo sazvali ovaj sabor. Balđn m mnogima od vas naneo bol i mnoge je povredio proteklih godina S.nl.i u našim rukama i moramo da odlučimo šta ćemo s njim. Svi ovdc pri tni moraju da se saglase s kaznom koju ćemo mu izreći", reče /cl.mi Prva.
Neko iz publike reče: „Ubijte ga", glasnim šapatom koji su čuli pa i zelandone.
Ona koja je Prva odvrati: „To je možda odgovarajuća kazni postavlja se pitanje ko će je sprovesti i kako? Može da bude veoma U godno po sve nas ako se to ne obavi kako treba. Majka je strogo /,iIm.im| la da ljudi ubijaju jedni druge, osim pod izuzetnim okolnostima \i sam da niko od nas ne želi da postane isti kao on, a to nam se nm | siti ako ovaj problem ne resimo kako treba."
„Kako ga je uhvatila?" upita neko.
„To bi trebalo nju da pitaš", odvrati Prva i okrenu se ka EjII U ovakvim situacijama uvek bi se usplahirila, ali je ipak dul...i udahnula i pokušala da odgovori. „Već vrlo dugo sam lovac, a prvo koje sam naučila da koristim bila je praćka", poče ona. Njen nagla il nenadio je sve one koji je do tada nisu čuli da govori. Retko kada šavalo da stranac bude primljen u zelandoniju. Morala je da sačeka dl ljudi utišaju pre nego što je nastavila.
„Shvatili ste da nisam rođena kao Zelandonka", reče sa osmi I.....
izazva tiho kikotanje medu prisutnima. „Odrasla sam daleko

na istoku i ¦ dalara sam srela dok je bio na svom Putovanju."
Ljudi su se polako vali i spremali da čuju dobru priču.
„Balderan i njegovi ljudi nabasali su na mene kada sam
po-.i.i   < drveća radi nužde. Kada sam ustala da navučem
pantalone, zatel 11 ih kako zure u mene. Naljutilo me je što
su toliko neučtivi i rekla   m to, ali to nije ništa vredelo."
Začulo se sporadično kikotanje medu | nima. „Praćku obično
nosim oko vrata, jer mi je tako najzgodnije Dubi
BoRuo ka meni, i mislim da nije bio svestan da imam oružje
kada sam • l.i da pripremam praćku."
()dmotala je praćku dok je to govorila, zavukla šaku u
vrećicu i izli dva kamena koja je našla u suvom koritu
potoka u blizini prethod-logorišta. Spojila je krajeve praćke i
spustila kamen u džep na kožnoj |rl koji se napravio od česte
upotrebe. Već je bila odabrala metu: zeca tineđcm letnjem
kaputu koji je sedeo na steni pored svoje rupe. U posled-
trenutku ugledala je i par divljih pataka, koji je uzleteo iz
gnezda u in reke. Brzo i sigurno izbacila je jedan, a odmah
za njim i drugi kamen, ljudi su iznenađeno uzvikivali. „Vide
li ti to!" „Skinula je patku s '" „libila je i zeca!" Uspela je da
ih uveri u svoju veštinu. „Nisam htela da ubijem Balderana",
reče Ejla. „.AIi je mogla", umešao se Džonokol, izazvavši
novi žamor. „Samo sam htela da ga zaustavim, i zato sam ga
gađala u butinu. Si-' i nam da ima gadnu modricu, koju
može da vam pokaže. Drugog čo-pogodila sam u ruku."
Pozvala je zviždukom Vuka i ovaj se istog časa inu I to je
izazvalo sašapatavanje među okupljenima. „Balderan i osta-
..... odmah primetili Vuka. Ovaj vuk je moj prijatelj i
uradiće sve što
;;h/Iiii od njega. Kada je treći muškarac pokušao da
pobegne, rekla sam i II dn ga zaustavi. Nije ga napao niti

pokušao da ga ubije, samo ga je jPVMIItt zubima za članak i sapleo. U tom trenutku se pojavio Džondalar sa
i..... koplja. Dok smo dovodili te ljude ovamo, Balderan je pokušao da
in   Džondalar ga je gađao kopljem pomoću bacača. Za dlaku mu je • li" uvo i Balderan je stao", reče Ejla. „Samo da znate, Džondalar ii|i precizno barata bacačem." Ponovo je usledilo kikotanje.
Kckoh vam da nisu imali izgleda", ponovi Vilamar Demorinu koji lln|iio pored njega. Na smenu su čuvali Balderana i ostale, koji su ta-1111 sve što je bilo izrečeno.
i .nla sam videla kako su se ti ljudi poneli prema meni, pomislila i ligurno uživaju da stvaraju nevolje. Zato smo ih poveli, i protiv volje. Tek kada smo stigli u Treću pećinu čuvara shvatili smo ka-
II 'upravo nevolje godinama pričinjavali", reče Ejla. Zastala je i obo-i đ. Očigledno je imala još nešto da kaže.
i i siiiri isceliteljka, mnogim ženama sam pomogla da se porode. Miina beba se rodi savršeno zdrava, ali neka Majčina deca nisu
III I>u kada se rode. Viđala sam i takvu decu, ona obično ne prežive in đoslatak ozbiljan. Majka ih uzme nazad, jer samo Ona može da
Jliipiiivi, ali neka od njih rešena su da žive. I pored ozbiljnih proble-kn|i imaju, ona prežive i mnogo pružaju svom narodu.
ne je podigao čovek koji je veliki mog-ur, tu reč ljudi iz Plemena i ivoje zelandone. Mogao je da koristi samo jednu ruku i šepao je. rodio, i imao je samo jedno oko, a ona slaba ruka povređena mu
je još kada ga je pećinski medved odabrao i postao njegov

totem. Bio je vi mudar i služio je svom narodu. Svi su ga poštovali. Nedaleko od na Pećine živi dečak rođen sa izobličenom rukom. Njegova majka se plasll da nikada neće biti u stanju da lovi, i da možda nikada neće postati pfl muškarac, ali naučio je da koristi bacač koplja zdravom rukom, poni odličan lovac i stekao poštovanje svih. Sada ima divnu mladu družbciiMi
Kada se dete rodi mrtvo, ili napusti ovaj svet i ode na drugi ubi ¦ po rođenju, to je zato što onaj ko na rođenju nije kako treba može bili popravljen jedino ako se vrati Majci, i Majka ga upravo zbog toga ođnntR, uzima. Iako je to mnogo lakše reći nego uraditi, za takvom decom ne neba žaliti, Majka ih je uzela nazad da ih popravi."
Ejla zavuče raku u naprtnjaču koja joj je visila preko jednog ranu na i izvadi činijicu s poklopcem. Otvorila ju je i izvadila iz nje dvogl i zmiju. Začuli su se uzvici zaprepašćenja.
„Ponekad je odmah po rodi ii|ii jasno da nešto nije kako treba." Jezici zapalacaše iz usta obe glave dok |* pokazivala to malo stvorenje. „Ova zmija može biti popravljena jedum >l se vrati Majci. Ponekad je upravo to ono što treba uraditi. Ponekad se rodi i neko ko nije kako treba mada se to ne vidi na |n vi pogled. Takva deca naizgled deluju normalno, ali nisu kako treba umi tra. I ona, kao i ova mala zmija, mogu biti popravljena jedino ako se Vffl Majci. Samo Ona može da ih popravi."
Ejlinu priču slušali su i Balderan i njegovi ljudi. „Moramo što pri ulil čiti priliku da zbrišemo odavde", prošaputa Balderan. Nije imao ni naiim nju želju da bude vraćen Majci. Prvi put u životu iskusio je strah koji je luM često drugima uterivao u kosti.
„Mislim da je to bio pravi način da se kaže nešto o onome šla

m biti urađeno", reče zelandona Prva dok se vraćala u paviljon s Prvom i lom i Džonokolom. Vuk je mirno sledio Ejlu na njen znak. Želcla ji M
ljudi znaju da iako je odličan četvoronožni lovac, za razliku od Baki.....I
on nije bezdušni ubica. „To će podstaći ljude da razmisle o tome da uiilf Balderana Majci da ga popravi i pomoći im da, ako se na to odluče, I a I prihvate tu odluku. Kako si se toga setila?"
„Ne znam", reče Ejla, „ali kada sam videla mladog patuljka ko|l došao s Beladorinim narodom, shvatila sam da ne postoji lek koji hl ¦
pomogao da poraste, bar ja ne znam za njega. A ta mala zmija me je .....»
rala da shvatim da neke stvorove jedino Majka može da sredi, ako ni I ovom svetu, onda možda na onom drugom."
„Jesi li upoznala tog mladog čoveka?" upitala je zelandona PrV|
„Nisam još."
„Nisam ni ja", reče Prva. „Uradimo to sada."
Tri žene i muškarac zaputiše se ka logorištu Džornadonaca. Za i kod logorišta Devete pećine da povedu Džondalara, Džonejlu i Vili.......
ImJih. koje su tamo zatekli. Beladora i Kimeran već su s decom bili u lo-¦fjtiiti I)/ornadonaca. Ejla se pitala hoće li Beladorina majka uspeti da ih li il.i se vrate s njom i ostanu godinu dana. Nije mogla da je krivi što » i i što želi da upozna unuke, ali Kimeran je bio vođa Druge peći-I "i ilelji su se pozdravili dodirnuvši obraze, a onda je usledio niz sveča-n upoznavanja s Beladorinom majkom, predvodnicom Pećine, i još nekima. im |e istupio dotični mladić, /rleo sam

da te upoznam", rekao je Ejli. „Dopalo mi se ono što il.i u zmiji i nekim ljudima koje poznaješ."
I »rago mi je što si došao da me upoznaš", reče Ejla, sagnu se i uze t- nj, i'nve male, čudno oblikovane šake u svoje. I ruke i noge bile su mu LM»r ki.iike, a glava gotovo prevelika. „Ja sam Ejla iz Devete pećine Ze-
ii.n .1, udružena s Džondalarom, Glavnim klesarom kremena Devete ivin. /.elandonaca, i Majka Džonejle, Blagoslovene od Doni, takođe sam ¦ lili ni|.i Prve medu Onima koji služe Veliku majku Zemlju. Prethodno sam ! i l.i lavljem logorištu Mamutovaca koji žive daleko na istoku. Usvo-|t hip |e Mamut kao kćerku Mamutovog ognjišta, odabrao me je duh Pećin-ii. slili me Pećinski medved, prijateljica sam konja Njiske, Trkača I '*'i i • i i elvoronožnog lovca Vuka."
In sam Romitolo iz Šeste pećine Džornadonaca", reče on na zelan-iii s blagim naglaskom. Tečno je govorio oba jezika. „Pozdravljam i j I a iz Devete pećine Zelandonaca. Imaš mnogo neobičnih veza. Mo-¦P hl mogla jednom da mi ih objasniš", reče on, „ali najpre bih da ti po-piMiit |eđno pitanje."
Svakako", reče Ejla primetivši da on ne oseća potrebu da izrecitu-. >|a imena i veze. Uostalom, jedinstven je, pomisli ona. Izgledao je pliiil a iipci bezvremen.
Sin ćeš uraditi s malom zmijom?" upitao je Romitolo. „Hoćeš li je IMuu M.i|ei?"
..Ne verujem. Mislim da će je Majka uzeti kada bude spremna za nju."
II imaš konje i vuka, da li bi meni dala tu malu zmiju? Ja ću se P»i'in u njoj."
I |la |e trenutak razmišljala, a onda reče: „Nisam znala šta bih s njom, i   dobra zamisao, ako tvoja predvodnica nema

ništa protiv. Neki
plaše zmija, čak i onih koje nisu otrovne. Moraćeš da naučiš čime ......š, u tome ti možda mogu pomoći." Zavukla je ruku u naprtnja-
i.lda pletenu činiju poklopljenu drugom i uvezanu upredenom tra-piu/ila je Romitolu. Vuk se privio uz njenu nogu i tiho cvileo. „Da 1 .¦ da upoznaš Vuka? Neće te povrediti. Kao mali je zavoleo deča-i |. imao nekih teškoća. Mislim da podsećaš Vuka na njega." 1 lile je sada taj dečak?" upitao je Romitolo. i'i.l.i!' jc bio veoma slab. Sada hodi drugim svetom", reče Ejla.
„Sve sam slabiji, mislim da ću i ja uskoro hoditi drugim svelniu reče Romitolo. „Od sada ću o tome razmišljati kao o povratku Maji i
Nije porekla njegovu tvrdnju. Verovatno je poznavao sebe i \ui|g telo bolje od ikoga. „Ja sam žena od lekova i pomagala sam Ridagu kmij mu je bilo teško. Možeš li da mi kažeš gde se loše osećaš? Mo/da I-iM mogla da ti pomognem", rekla je. „Imamo dobrog iscelitelja i verovatno je uradio sve što može il uradi. Kada imam bolove, on mi daje lek koji ih ublaži. Mislim da i u lt(
ti spreman da se vratim Velikoj majci kada dođe vreme", reče Ro.......i |
promeni temu. „Kako mogu da upoznam tvog vuka? Sta treba da iitađim
„Samo mu dozvoli da te onjuši, i možda da ti lizne šaku. Mo/i •(* ga pomiluješ, ako hoćeš, i osetiš pod prstima njegovo krzno. Veoma !1 I žan kada ja to od njega zatražim. Obožava bebe", objasni mu Kjla 1 1 dade: „Jesi li video motke za vuču na kojima se vozi Ona koja je Prva' \M želiš da se voziš na njima i da te unaokolo vuče konj, rado ću le

ođ»i <i(kuda god poželiš."
„Ili ako ti treba neko da te nosi", dodade Džondalar, „znaj d......><«
snažna ramena i da sam već nosio ljude na njima."
„Zahvaljujem vam na ponudama, ali moram vam reći da 1......II
ženje u goste zamara. Nekada sam to voleo. Sada mi teško pada čal I 1 da me neko nosi. Umalo da ne pođem na ovo Putovanje, ali da sam u u našoj Pećini, ne bi imao ko da mi pomogne, a bez tuđe pomoći \ 1 | mogu. Mada volim kada ljudi dođu kod mene."
„Znaš li koliko godina možeš da izbrojiš?" upita Ona koja ji ta
„Oko četrnaest", reče on. „Dospeo sam u muževno doba prc đv.i 14 ta, ali od tada je sve gore."
Prva klimnu. „Kada dečak dospe u muževno doba, njegovo li I11 H da raste."
„A moje ne zna kako pravilno da raste", reče Romitolo.
„Ali zato umeš da razmišljaš, a time mnogi ne mogu da se poli
odvrati Prva. „Nadam se da ćeš poživeti još mnogo godina. Imaš 11.....
ponudiš."
Popodne se tri žene iz zelenadonije nađoše u logorištu putnika 1 ..i-i«
sti za okupljanje vladala je prevelika gužva. Sabor obližnjih zelanđ......
rastao je u vanredni Letnji sabor i oni koji su spremali obroke pnsvo|il| natkriveni paviljon. U tom trenutku u logorištu nije bilo nikog drugoji 1 1 šator je iskorišten za vođenje razgovora. Čak i sada su tiho ra/p" >

„Da li da im poslužimo kukutu večeras, ili da sačekamo do suli • će?" upitala je Prva.
„Ne vidim zašto bismo čekale. Završimo s tim što pre", kazniti 1
landona Prva. „Vodeni paškanat treba skuvati dok je svež, mada .....
da izdrži. Imam pomoćnicu, nije prava akolitkinja, ali mi mnogo poti Zamoliću je da skuva korenje kukute."
Reći ćeš joj šta je to i za koga je?" upitala je Prva.
..Svakako. Bilo bi opasno po nju kada ne bi znala šta tačno kuva i u
„Želite li da ja nešto uradim?" pitala ih je Ejla. ¦Ti si svoje odradila", odgovori joj Prva. „Ubrala si biljke." ..(luđa idem da potražim Džondalara. Nisam ga videla celog dana", l|la.
„Kada idemo na Sveto mesto?"
„Holje da sačekamo nekoliko dana, da prođe sve ovo s Balderanom", /el.uidona Prva.
Hiilderan i njegovi ljudi pomno su motrili na Ejlu, Džondalara i vu-rill ne otvoreno. Počelo je da se smrkava i da se približava vreme večer-ubroka. Nije zvanično bio proglašen za gozbu, ali biće to zajednički ik i svi su nečim doprineli da se spremi. Zahvaljujući tome, imali su] ila se sprema velika proslava.
I 11. i i Džondalar nisu tačno znali gde ih drže, jer se to menjalo u za-Mitli od toga ko ih je čuvao. Bili su zaokupljeni razgovorom, i umalo Ralcteli na Balderana i njegove ljude. Halderan se na brzinu osvrnuo unaokolo i primetio da vuk nije sa nji-I |udi zaduženi da ih čuvaju takođe nisu obraćali mnogo pažnje na njih. Inim to sada!" reče on.
Iznenada je skočio, zgrabio Ejlu i obmotao joj kožnu uzicu oko vra-Nc prilazi ili ona umire!" povikao je zatežući uzicu.

Ejla se borila za luli
' lutali muškarci su se naoružali kamenjem. Zamahivali su kao da će iii imižda udariti Ejlu ili onoga ko bi krenuo na njih. Balderan je če-
.....vaj trenutak. U glavi je zamislio kako će se odvijati, i sada kada je
pao, ncizmerno je uživao. Ubiće je. Možda ne odmah, ali će sigur-tlflvali u tome. Bio je ubeđen da zna kako će „nežni div" postupiti. Međutim, Balderan nije znao da je Džondelar negovao taj spokoj i
..... ponašanje iz potrebe da uvek vlada sobom. Dozvolio je tempe-
iiiii da u nekoliko navrata ovlada njime i znao je šta je sve u stanju IH tu 11
Ptondalarova prva misao bila je: kako se neko uopšte usuđuje da I lb1 Ovog puta nije to bio temperament, već reakcija, i'i i nego što je iko od njih uopšte pomislio da se pokrene, Džondalar i i dugačka koraka našao iza Balderana. Nagnuo se napred, zgrabio M|i n ivo zglavka i naterao ga da je pusti umalo mu ne slomivši ruke.
...... je jednu ruku pustio, okrenuo ga i udario ga pesnicom u lice.
se da ga udari po drugi put, ali se čovek ošamućeno presamitio ..... i- krv iz slomljenog nosa slivala niz lice.
u ildeian je sasvim pogrešno procenio Džondalara. Ne samo da je bio i '/ondalar je bio i snažan i imao je odlične reflekse. Bio je to čo-i|l je morao da zauzdava vatrenog pastuva. Trkač nije bio pripitom-
ljeni, već samo uvežbani konj. Džondalar je živeo s njim od dana kadi * oždrebio i podučavao ga, ali je Trkač i dalje posedovao sve prirodne ih stinkte izrazito snažnog i ponekad

mušičavog divljeg pastuva. Trebalo nm p dosta snage da upravlja njime i zato je ostajao telesno potpuno spremni Balderan je kožnu vrpcu kojom je prvobitno vezivao košulju bn> |u»-savio napola i ona je i dalje mlitavo visila oko Ejlinog vrata. Ostavila i"i t* crvene tragove, koji su se jasno videli čak i na prigušenoj svetlosti mnuj I ali prilično udaljenih ognjišta. Ljudi su sa zakašnjenjem trčali ka njima I se dogodilo strahovito brzo. Nekoliko zelandona, među njima i Prva, pili šio je da pomogne Ejli. Ona je, međutim, pokušavala da smiri vuka, a I »mi dalar nije hteo da se odvoji od nje.
Ljudi s kojima je zelandona Prva razgovarala o tome šta da urini* I Balderanom okupili su se oko njega dok je još ležao na tlu. Aremina na koju su silovali i čijeg družbenika su ubili, sasvim neočekivano ga Ufl ri nogom, a potom iznenada i žena koja je izgubila kćerku pošto su je đi^ilj u zatočeništvu i zlostavljali. Zatim gaje čovek koga su premlatili pira., u ga prvo primorali da gleda kako mu siluju družbenicu i mladu kćerku iiiIm rio pesnicom u lice i ponovo mu slomio nos. Balderanovi ljudi su pokir»tl| da se povuku, ali bili su okruženi sa svih strana i jedan od njih primi \m rac u lice.
Više niko nije mogao da zaustavi razjarenu gomilu. Svi koji su lili žrtve Balderana i njegovih ljudi resili su da im vrate istom merom Mu štvo se pretvorilo u rulju, tako brzo da niko u prvi mah nije znao šla ila m
di, a onda su se zelandone umešale i pokušale da ih zaustave. Medu ......
je bila i Ejla. Vikala je: „Prestanite! Prestanite! Ponašate se isto kan II a deran." Ali ljudi nisu mogli da se zaustave. Na površinu su izbile sve n|iii.i ve teskobe, nesposobnost,

poniženja i nemoć.
Kada su se smirili i osvrnuli oko sebe, sva četvorica su oblivena kn viju ležala ispružena na tlu. Ejla se nagnula nad Balderanom. Dvojn a n|i govih ljudi i on ostali su mrtvi. Trojica su bila mrtva, četvrti jedva /\\   Im je bio onaj koji je pitao kako može da se iskupi. Vuk je ostao sa I.|Ii>ii budno je pratio sve što se dešava, tiho režeći. Bila je svesna da ne /na m mu valja činiti i zato je sela na tle i zagrlila ga oko vrata. Prva joj priđe. „Nisam to tako zamišljala. Trebalo je da shvaimi i liko je prikrivenog besa u ljudima."
„Balderan ga je sam navukao na sebe", reče zelandona Prva II nije napao Ejlu, Džondalar ga ne bi udario. A kada se našao na ilu l|m|| kojima je naudio nisu mogli da se suzdrže. Shvatili su da nije nepoln h Pretpostavljam da više nema potrebe za kukutom. Postaraću se da budi i njena kako treba."
Svi su i dalje bili napeti i suviše uzbuđeni. Mnogima je dugo n lo da shvate šta se dogodilo. Kod onih koji su uzeli udela u pogubi |i uh smenjivala su se raznorodna osećanja, neki su se stideli zbog onoga i
fndili, drugi su osetili olakšanje, neki su bili tužni, neki uzbuđeni, a neuk oduševljeni što je Balderanu uzvraćeno istom merom. 11-vela je zadržala Džonejlu kada je Vuk istrčao iz šatora, iako je da pode za njim. Ejla se vratila umazana Balderanovom krvlju, što m-mirilo njenu kćerku. Morala je da uveri Džonejlu da to nije njena . već krv povređenog čoveka. Narednog jutra Džondalar je otišao do dve Prve zelandone da im ka-bi Ejla ostala u šatoru da se odmori. Grlo ju je još bolelo od pokuša-vljenja. Sve domaće zelandone raspravljale su o tome kako da pomognu iii, Pokušavale su da odluče da li da sazovu novi sabor ili da

puste lju-11 sami dođu do njih. l'/.ondalar je bio svestan da ga ljudi gledaju dok se vraćao, ali nije Nije čuo ni komentare. Muškarci su se divili njegovoj snazi i brzini, koinoj reakciji, a žene su mu se naprosto samo divile. Koja ne bi po-11 i.ikvog čoveka? Tako zgodnog i tako spremnog da stane u odbranu Žene? Bilo bi mu svejedno i da je čuo šta su pričali. Hteo je samo da hi svojoj Ejli i uveri se da je dobro, da je s njom sve u redu. Međutim, posle izvesnog vremena sve priče svodile su se samo na Itiiinov napad na Ejlu i Džondalarev munjeviti odgovor. Pogubljenje vl|eno tako što su nasmrt prebili trojicu muškaraca, a sasvim moguće vilog, iako se Gahajnar još držao, bilo je zaboravljeno. Zelandone mo-11 <>< 11 uče kako da se otarase tela. Našli su se pred nedoumicom. Nisu li da im odaju nikakvu počast niti da održe obred, ali su želeli da se Jive duše vrate Majci. Na kraju su odneli tela u planinu i ostavili ih na *n|u brda, na milost i nemilost svim vrstama lešinara.

I'osetioci iz obližnjih Pećina proveli su još nekoliko dana ulogoreni pulpi. Kada je uzbuđenje splasnulo, počeli su da se osipaju i vraćaju |fii|euom životu. Moći će da pričaju brojne priče o gostima, Onoj koja i njenoj akolitkinji koju slušaju vuk i konji, i koja je dozvala dvo-iniju i pomogla im da se otarase Balderana, ali će se verzije doga-

......ne šta se dogodilo Balderanu i njegovim razbojnicima verovatno

ili u pogledu toga kakvu ulogu je odigrao pripovedač. U lijlu se uvukao nemir i jedva je čekala da pođu dalje. Zaključila da je vreme da dovrši sušenje bizonovog mesa - bar će imati šta da ra-I |iti je razapela konopce preko štapova i zapalila vatre koje su se puši-,ln i oko njih. Sveže meso privlačilo je

mušice da u njemu polažu i'¦)'. kojih bi moglo da se ukvari. Dim ih je terao od mesa i usput im u poseban miris i ukus. Potom je delove bizona isekla na tanke, lm komade. Ubrzo joj se pridružila i Levela, a onda i Džondekam i 1 i u I Džonejla je želela da pomogne i Ejla joj je pokazala kako da lili u i đodelila joj deo konopaca gde će stavljati svoje komade mesa n ic. Ncgde oko podneva u logorište su stigli vidno uzbuđeni Vila-i njegova dvojica pomoćnika.

„Nešto smo razmišljali. Kada pođemo odavde, mogli bismo da n 1 vimo na jug uz Velike reku dok ne stignemo do Južnog mora", rcči lamar. „Bila bi prava šteta da ga ne vidimo kada smo već stigli dovd i čuli smo da tamo u ovo vreme trguju školjkama. Rečeno mi je da Iflj mnogo onih malih i okruglih, a isto tako i lepih dugačkih zubaka i I neke posebne školjke kapice, i obalske puževe. Neke bismo mogli da » držimo, a druge da trampimo s Petom pećinom."

„Sta mi njima možemo da ponudimo za školjke?" upitao je I dalar.

„Baš sam hteo da porazgovaram s tobom o tome. Možeš li da rM
malo dobrog kremena i napraviš nekoliko oštrica i vrhova koje bis......
menili za školjke? Možemo da im ponudimo i malo tog mesa koji u I Ejla?" reče Vilamar.

„Otkud znaš da je ovo pogodno vreme za trgovinu i kako si s.i i za te školjke?" pitala ga je Levela.

„Upravo je stigao neki čovek sa severa. Morate da ga upo/n.iit on je trgovac, i ima neke neverovatne rezbarije od slonovače", ođpiunj Vilamar.

„Poznavala sam jednog čoveka koji je rezbario slonovaču", m < I ili sa izvesnom čežnjom. Džondalar istog časa naćuli

uši. I on je znao log |
bara slonovače. Bio je izvanredan i darovit umetnik, zbog koga umali.....
izgubio Ejlu. Svaki put kada bi se toga setio, zastala bi mu knedla u i<ilu|
„Voleo bih da upoznam tog čoveka i vidim njegove rezbari ji i bih imao ništa protiv da vidim Južno more. Siguran sam da možemo ilii ud đemo nešto za trampu. Sta bismo još mogli da ponudimo?" upita on
„Gotovo sve što je dobro napravljeno ili korisno, posebno ako |. ¦.. obično", odvrati Vilamar.
„Kao što su Ejline korpice", reče Levela.
„Moje korpice?" malčice se iznenadi Ejla. „To su samo obu m 1 pice, čak nisu ni ukrašene."
„Upravo u tome i jeste stvar. One izgledaju kao obične korpur dui ih malo pažljivije ne pogledaš", reče Levela. „Odlično su napravljeni mf šte ne propuštaju, ujednačene su i rad je veoma neobičan. One koj rađene da ne propuštaju vodu dugo ostaju takve, pa čak i one koji Rjj pokazale su se kao vrlo dobre. Svako ko se razume u korpe pre či Hl tvoju nego neku ukrašenu koja nije dobro napravljena. Čak su i tvoji | i pe za bacanje suviše dobre da bi bile bačene."
Ejla pocrvene od tolike hvale. „Izrađujem ih onako kako su im « učili", reče ona. „Nisam mislila da su posebne."
Džondalar se osmehnu. „Sećam se kada smo tek otišli da f.\\......
Mamutovcima. U toku je bila proslava na kojoj su ljudi razmenjiviill I klone. Tuli i Nezija su se ponudile da ti daju neke stvari koje bi mogla 1 deliš kao poklone, a ti si im kazala da imaš mnogo poklona koje si |« •
|l nisi imala šta drugo da radiš, i tražila si da se vratimo u

tvoju dolinu lljlli I tako smo otišli i doneli ih. Tuli je posebno bila iznenađena kada iMuVla kako su lepi i dobro urađeni tvoji pokloni. A Talutu se mnogo iNtlii lunika od bizonove kože. Ti praviš divne stvari, Ejla." Suda je već bila crvena kao bulka i nije znala šta da kaže. \ko ne misliš tako, pogledaj Džonejlu", reče Džondalar sa osme-
Nisam samo ja zaslužna za to. Džonejla ima u sebi i mnogo od te-*, reče Ejla.
„Nadam se da je tako", reče Džondalar. I „Nema nikakve sumnje da je Majka tvoj duh pomešala sa Ejlinim", H| l.evcla. „Dokaz za to su ti Džonejline oči. Iste su boje kao tvoje, a ¦1*ii plava nije baš česta."
„Znači, svi se slažete. U povratku idemo do Južnog mora", umešao se n „Bilo bi dobro da napraviš nekoliko korpi, Ejla. Možeš ih tram-i so, ne samo za školjke."
Kada ćemo upoznati čoveka s rezbarijama?" upitao je Džondekam.
\ko je pogodan čas da prekinete posao radi podnevnog obroka, mo-i i upoznati odmah", reče Vilamar.
Moram da završim još nekoliko komada", reče Levela.
Možemo poneti malo bizonovog mesa za naš obrok ili ga možemo MU za zajednički", reče Džondalar.
Džondalar podiže Džonejlu i svi zajedno odoše s Vilamarom do nat-iiiig paviljona zelandona. Demorin je razgovarao sa strancem, a Ame-
..... se osmehivala, svesna da je trudnoća čini krajnje privlačnom. I
njoj smešio. Prilično visok i lepo građen, imao je smeđu kosu, plave | privlačno prijatno lice. Ejla je imala utisak da joj je nešto na njemu
¦Mll'llo

i loveo sam i ostale iz naše putujuće družine", reče Vilamar i poče ¦ Hi pieđslavlja. Kada je počeo sa „Džondalar iz Devete pećine Zelando-ovi'k se zbunio videvši da Džondalar spušta Džonejlu kako bi mo-i' r.pruži obe ruke. \ ovo je njegova družbenica, Ejla iz Devete pećine Zelandonaca, ino pripadnica Lavljeg logorišta Mamutovaca, kćerka Mamutovog
V.e. ja znam", reče čovek. „Ili znam za vas. Ja sam Konardi od Lo-
¦ i i i »boje živeli ste jedno vreme s Losaduncima godina nekoliko pre?" i. 1110, živeli smo s Ladunijevom Pećinom na povratku s Putova-
¦ ' i Džondalar, vidno uzbuđen. Svi koji pođu na Putovanje neizbežno i|u mnogo ljudi, ali ih retko kad ponovo sretnu, čak je prava retkost u mu nekoga ko zna nekoga koga su nekada upoznali.
H\ i smo slušali o vama na narednom Letnjem saboru. Ostavili ste sna-1 uk zahvaljujući konjima i vuku, koliko se sećam", reče Konardi.
„Da, konji su u našem logorištu, a Vuk lovi", reče Ejla.
„A ova mala lepotica mora da je dodatak porodici. Na tebe ¦ reče Konardi visokom plavokosom muškarcu živih plavih očiju /uii
je kao da govori zelandonski s blagim izmeštanjem u rečenic.....
drugačijim naglaskom. Ejla se, međutim, setila da su njihovi je/k i vgfl bliski. On je zapravo govorio zelandonski pomešan s losadunskim maternjim jezikom.
„Vilamar je kazao da si doneo rezbarije", reče Džondalai.
„Da, evo primeraka", reče Konardi.
Razvezao je vrećicu koja mu je visila s trake oko struka,

ot\......
i prosuo iz nje nekoliko figurica od slonovače u neupotrebljenn /.dl I Ejla uze jednu. Predstavljala je mamuta u koga su bile urezane neki datne linije. Nije joj bilo jasno šta su one, pa ga je pitala.
„Ne znam", reče on. „Uvek ih tako izrađuju. Ove ne uradili dm već urađeni kako drevni radili, naročito mladi koji uče tako rade
Ejla je zatim uzela jednu dugačku vitku figuricu. Kada ju je pu| dala malo bolje, videla je da je to ptica, slična guski u letu. Bila |i i jednostavna, pa ipak puna života. Naredna koju je uzela predstavi|ul| verovatno lava koji stoji na zadnjim nogama, bar su glava, gornji đetl « i prednje šape ličili na mačje, ali su noge bile ljudske. U dnu izdu stomaka mačke koja je stajala uspravno bio je jasno naznačen rn U trougao s vrhom okrenutim nadole, koji je očigledno predstavljao n|| trougao, nepogrešivi znak daje prikazana ženka. Iako nije imala gmdl čne ženama ljudi, ta figura je prikazivala ženu lava.
Poslednja figurica je sasvim sigurno predstavljala ženu, iako I imala glavu. Na mestu gde je trebalo da se nalazi glava bila je i/.dul1 na rupa kroz koju je provučen kanap. Grudi su bile ogromne i pi||| visoko postavljene. Ruke su se završavale šakom s naznačenim ni || Kukovi su bili široki, a guzovi veliki, razdvajala ih je jasno urezaim i
ja koja se protezala sve do prednjeg dela gde se završavala veonu......
šenim prikazom vulve. Ženski organ bio je gotovo preokrenut.
„Mislim daje ovo uradila žena koja je upravo rodila", reče Ejln ne se ponekad upravo tako osećaju, kao da su

raspolućene."
„Možda si u pravu, Ejla. Grudi su zaista prikazane kao da su pi.......
ka", reče Prva.
„Nudiš ih za razmenu?" upita Vilamar.
„Ne, moje su. Nosim ih za sreću, ali ako želite jednu ili vise m da dam da se naprave", reče Konardi.
„Da sam na tvom mestu, nabavio bih nekoliko i poneo ih kada na| da trgujem. Siguran sam da bi imale dobru prođu", reče Vilamai i ti Glavni trgovac, Konardi?" Primetio je da čovek nema tetovažu m -
„Volim putujem, i malo trgujem, ali nisam trgovac", reče Im m „Svi trguju, ali nemamo takvo zanimanje."
„Ako voliš da putuješ, možeš postati trgovac", reče Vilamar. „Upravo i ijc šegrte kako se postaje trgovac. Ovo bi mogao da bude moj po-I dugački trgovački pohod. U dobu sam kada putovanja više nisu tako ni Spreman sam da se skrasim kod kuće s mojom družbenicom i nje-li i "in i unucima, kao što je ova mala lepotica." Pokazao je na Džonej-'(ki trgovci vode družbenice i porodice sa sobom, ali moja družbenica pn-đvodnica Devete pećine i nije mogla toliko da putuje. Zato joj uvek donesem nešto posebno. Upravo zbog toga sam te pitao jesu li te figu-i la/menu, ali već ću naći nešto kada stignemo do Južnog mora. Tamo t Itiiiupiti neke naše stvari za školjke. Da li bi hteo da putuješ sa nama?" I..nla polazite?" upita Konardi.
I llkoro, ali ne pre nego što vidimo Najdrevnije sveto mesto", od-\ ilainar.
I uha vidite. Divna pećina, izuzetne slike, ali ja video nekoliko puni prvi, kažem im vi dolazite", reče Konardi.

I Ma/ u pećinu bio je prilično velik, ali nesimetričan i više širok nego I 'isiia strana bila je viša, dok se u levom donjem delu nalazio iskop |c pružao delimičnu zaštitu od kiše i povremenih lavina šljunka, ml koji je padao s pročelja stene iznad ulaza u pećinu skupljao se na III i ptesipao preko njega, stvarajući kupastu padinu od oblutaka u r ni levom uglu ždrela pećine, koja se nastavljala niz stenu. Zahvaljujući prostranom otvoru svetlost je prodirala dosta duboko u 'i l jlu je pomislila da bi tu bilo baš lepo živeti, ali pećina očigled-"i bila korišćena u tu svrhu. U njoj gotovo da nije bilo nijedne stvari l|inli koriste da bi im život bio udobniji, osim male vatre u jednom lipođ ispusta ispred skloništa za spavanje. Kada su se približili, iz Uia Iziđe jedna zelandona da ih pozdravi.
i1 I ine Velike majke Zemlje, dobrodošli na Njeno najdrevnije sveto . I'iva među Onima koji joj služe", reče ona ispruživši obe šake. l'"/diavljam tebe, čuvarko Najdrevnijeg svetog mesta", odvratila je
ivi je bio Džonokol. „Ja sam zelandoni Devetnaeste pećine Ze-• i pozdravljam tebe, Čuvarko Njenog najdrevnijeg svetog mesta. ¦ i ni je da su slike na ovom Svetom mestu neverovatne. I ja sam
.....t-koliko slika, i počastvovan sam što sam pozvan da vidim ovo
ilo", reče on.
1 iivatka se osmehnula. „Ti si znači zelandoni Tvorac slika", primeti Mi.lim da će te malo iznenaditi ono što ćeš videti u ovoj pećini, i
možda ćeš više od drugih umeti da ceniš veštinu slikara. Drevni kojj oslikali ovu pećinu bili su veoma nadareni."
„Da li su sve ovdašnje slike uradili Drevni?" upitao je

Devciiii«
Cuvarka je čula neizgovorenu molbu u Džonokolovom glasu
lm je prilike da je čuje i ranije od umetnika koji su dolazili u poselu
malo ih je da li će im biti dozvoljeno da daju svoj doprinos posti>j«¦>.....
du, i znala je kako treba da odgovori.
„Uglavnom, mada znam i za nekoliko koje su urađene u skoii|< i me. Ako se smatraš doraslim zadatku, i osećaš potrebu da to uradiš, no ostavi svoj trag ovde. Nikome još nismo zabranili da to uradi. Maji H | Znaćeš da li si izabran", reče Cuvarka. lako su mnogi postavili to pll I malo njih se zapravo osetilo doraslim da daju svoj doprinos već piml čem radu u pećini.
Zatim je red bio na Ejlu. „U ime Velike majke Svega, pozdrav h ul be Čuvarko Najdrevnijeg svetog mesta", reče ona, pružajući ruke. „Metu (Ejla, i akolitkinja sam Prve među Onima koji služe Veliku majku /• it||l
Još nije spremna da se odrekne svoga imena, bila je prva po.....
landonc čuvarke. Onda je postala svesna neobičnog naglaska mlad, shvatila da je ona ta o kojoj su joj pričali. Većina članova njene Po ini trala je da svi posetioci govore zelandonski sa severnjačkim nagla i ali ova žena govorila je sasvim drugačije. Govorila je dobro, očigli dll znala jezik, ali nikada nije čula da neko izgovara određene zvuke popni I Uopšte nije bilo sumnje da dolazi izdaleka.
Pažljivije se zagledala u mladu ženu. Da, privlačna je, ali vidi I je strankinja. Izgleda drugačije, ima kraće lice, veći razmak između
Ni kosa joj nije onako fina kao kod većine Zelandonki.

Gušća je,.....1
plava, nije boje meda ili ćilibara, već tamnija. Strankinja je, a opet |t I litkinja Prve. Retko koji stranac uspe da ude u zelandoniju, a još II | oni koji postanu akoliti Prve. Međutim, to i nije tako neobično, jet |t ta koju slušaju konji i vuk. Ona je ta koja je zaustavila muškarci i u|| im toliko godina zadavali velike nevolje.

„Dobrodošla na Najdrevnije sveto mesto, Ejla, akolitkinjo Prvi

zelandona uzevši Ejline šake u svoje. „Pretpostavljam da si prevalđ......

go veći put od svih koji su ikada došli da vide ovo mesto."

„Došla sam sa ostalima..." zaustila je Ejla, a onda je primetila <• n na ženinom licu i shvatila. Mislila je na njen naglasak. Cuvarka |< la o dalekom Putu koji je prevalila s Džondalarom, i onom pre tog, ml ili u kome je živela s Plemenom, pa čak i pre toga. „Možda si u pravu če ona, „ali Džondalar je možda prevalio još veći put. Pre nego što strni šli na ovaj donijerski obilazak, on je putovao od svog doma do kraju \ \ majke reke daleko na istoku, i dalje od toga, do mesta gde je metu i šao, i nazad."

Kada je čuo da pominje njegovo ime, Džondalar im je prišao i razni usta u osmeh, jer mu je bilo zanimljivo kako Ejla opisuje njegova .u i ja. Žena nije bila mlada i nezrela, ali nije bila ni stara, mada je bi-ivoljno stara da poseduje mudrost koja dolazi sa iskustvom i zrelošću. njenog doba voleo je pre nego što je sreo Ejlu. „Pozdravljam tebe, Cuvarko Najdrevnijeg svetog mesta", reče on, i|ini šake. „Ja sam Džondalar iz Devete pećine Zelandonaca, Klesar li na Devete pećine, udružen sa Ejlom iz Devete pećine Zelandonaca, iil je akolitkinja Prve, sin Martone, bivše predvodnice Devete

pećine, ro-ftit u Ognjištu Dalanara, vode i osnivača Lanzadonaca."
Naveo je svoja važna imena i veze. Zelandone su mogle da navedu hi svoje primarne rodbinske veze, ali delovalo bi krajnje nemarno i ne-I|ii*ii kada bi on bio tako kratak pri svečanom predstavljanju, naročito • i /elandoni.
..Dobrodošao, Džondalare iz Devete pećine Zelandonaca", reče ona i|iići njegove šake u svoje i zagledavši se u neverovatno plave oči, oči i i i ni ela su mogle da joj zavire u samu dušu i nateraju je da zadrhti kao Na trenutak je zatvorila oči da povrati unutrašnju ravnotežu. Nije ¦tilii Mo još nije spremna da se odrekne svog imena, pomislila je Cuvar-1 'linžena je, i to sa jednim od najzanosnijih muškaraca koje sam ikada l'ilam se da li iko namerava da priredi Majčinu proslavu za ove goli «ii severa... baš šteta što još nisam odslužila rok kao Cuvarka. Ako sam i n.i nekom ovde, ne mogu da pohađam Majčine proslave. Vilnmar je čekao da se predstavi Cuvarki. Pognuo je glavu i osmeh-Mi' i Kas dobro što Džondalar izgleda ne primećuje kakav utisak i dalje ¦"i l|.i na žene, pomisli on. Izgleda da ni Ejla nije na to obraćala pažnju, In |o| retko kada nešto promaklo. Dobro je znao da ljubomora još žili ima mnogih iako su nastojali da je iskorene. „Mene zovu Vilamar, i Glavni sam trgovac Devete pećine Zelando-i'i' on kada je došao red na njega, „udružen sa Martonom, bivšom luicom Devete pećine, majkom ovog mladog čoveka. Iako nije rođen I Meni ognjištu, u njemu je odrastao, tako da ga smatram sinom moga ognji-1 u i mislim i o Ejli i njenoj malenoj, Džonejli." Ne samo da je udružena, već ima i dete, malo dete, pomisli Cuvar-| il " |c uopšte došla na ideju da postane zelandona, a kamoli akolitki-lln|moćnije zelandone na zemlji? Prva sigurno smatra da u sebi nosi Iil

**mogućnosti, ali svejedno mora da je rastrzana iznutra.
idu će u pećinu ući samo ovih petoro posetilaca. Ostale će povesti • ik drugi put i oni verovatno neće videti sve ono što će videti ova i iipina. Čuvarke koje su čuvale Sveto mesto nisu volele da previše i i,i istovremeno. U blizini ognjišta bilo je baklji i svetiljki. Posao Cu-Pitii lulo je i to da ih sakupi i pripremi kako bi bile na dohvat ruke kada ih Svako je uzeo po baklju. Cuvarka je podelila i rezervne, a još
nekoliko spakovala zajedno s kamenim svetiljkama i malim mcšin......
punjenim uljem. Kada su svi dobili baklje koje će im osvetljavati pul t% ka zađe u unutrašnjost pećine. U ulaznu odaju dopiralo je dovoljni' ilMj svetlosti da steknu utisak o veličini pećine i prvi utisak o njenoj potj I nasumičnosti. Prostor su ispunjavale haotične kamene formaciji' Siy| stalaktita koji su se nekada držali za tavanicu i njihovi drugari slal ¦ ¦ popadali su kao da se pod ispod njih izmakao, neki su se previ nuli | urušili, neki napukli. Način na koji su ležali razbacani unaokolo stvm I
utisak neposrednosti, a opet, sve je delovalo kao zamrznuto u v......
bilo ukrašeno debelim slojem stalagmitske glazure koja se presijavnu)
Cuvarka je počela da pevuši kada ih je povela ulevo, držeći i Ostali su je sledili u koloni po jedan. Iza nje je išla Prva, za njom I il > Ejlom Džonokol i Vilamar, i na kraju Džondalar. Bio je dovol|im I da vidi iznad glava ostalih i smatrao je sebe nekom vrstom stražarn nika na začelju, iako nije imao pojma od čega bi trebalo da ili šlill U pećini nije sasvim vladao mrak ni kada su već dobrano poodiiml l| ulaza, jer je kroz njega dopiralo dovoljno svetlosti. Pećina je zapnivfl**

preplavljena nekom vrstom dubokog sumraka, koga su postali svi n| kada su im se oči navikle na ambijent pun senki. Dok su išli u svetiljke ili baklje, boja kamena se menjala čim bi je svetlosi uhu Bilo je tu potpuno belih tankih novih ledenica, ali i nezgrapnih si\ ih i¦ ljaka beličastih od starosti. Odozgo su visile talasave draperije čiji nabori prelivali u raznim nijansama žute, narandžaste, crvene i beli i su privlačili i sjajni kristali koji su odbijali i pojačavali slabu sveiliml ¦ ih je i na podu prekrivenom belim slojem kalcita. Videli su fantastu m i ¦ tore koje su podsticale maštu i gorostasne bele stubove koji su sijali |i nom tajanstvenošću. Bila je to prelepa pećina.
Pri toj neodređenoj svetlosti stigli su do mesta na kome prosim I da se otvarao. Bočne strane odaje su nestale i pred njima se u ncđogli il ¦ stirala praznina, koju je prekidao samo jedan sjajni beli disk. Ejla |i la da su ušli u drugu oblast, još veću od ulazne odaje. Iako su s (m { visili čudni i veličanstveni stalaktiti koji su podsećali na dugačku seilu | pod je bio neobično ravan, poput mirne, nepomične površine jc/.m| je nekada i bio, samo što je pod ove ogromne odaje bio posui lobitnj kostima i zubima, i plitkim ulegnućima koja su pećinskim medveđimi žila kao zimske postelje.
Cuvarka je pevušila sve otkako su ušli, sada sve glasnije. Na I H jačina i silina njenog monotonog pevanja postala takva da se Ejla I stajala pored nje, zaprepastila. Mislila je da niko nije u stanju to ilii | gne. Odjeka, međutim, nije bilo. Ogroman prazan prostor unutai kail stene gutao je buku. Zatim je Ona koja je Prva zapevala svojim đul bogatim operskim kontraaltom Majčinu pesmu.
Iz tame, iz vremena u neredu obilnom, Mati se uzvišena rodi u kovitlacu silnom I odmah shvati da život veoma vredan

jeste, Dok pustoš budi sumorne misli česte. Samotna bi Mati Zemlje, jedina žena, Pa zato iz praha rodnog sazda isto trena Hledog blistavog prijatelja, sudruga, brata milog, lla skupa s njim odraste, nauči da voli i mari, A kada spremna posta da se s njime spari, On svinu se oko nje, pokreta lakog, čilog. V početku bi srećna sa svojim drugom...
Iltnutak kolebala, pa zaćutala. Nije bilo odjeka, nije im se vraćao ni-rlio. Pećina im je govorila da ljudima ovde nije mesto. Ovaj prostor
i |e pećinskim medvedima. Pitala se ima li slika u toj praznoj pro-1 u\ arka bi trebalo da zna.
I landono koja čuvaš ovu pećinu", oslovila ju je svečano, „da li mu uradili kakvu sliku u prostoriji ispred nas?"
Ni',u", odvratila je žena. „Nije na nama da oslikamo ovu prostori-I iii prostoriju možemo da uđemo u proleće, kao što oni često zalaze na lo u ovoj pećini, ali Majka je ovu prostoriju darivala pećinskim lllniii đa u njoj provode zime."
'.il'iiino su zbog toga ljudi odustali od toga da ovde žive", reče i mI.i sam ugledala ovu pećinu, pomislila sam da bi u njoj bilo lepo ' pitala sam se zašto Pećina nije to izabrala. Sada znam." i u vili ka ih povede udesno. Prvo su prošli pored malog otvora još je-ln|t\ a malo dalje od njega naišli su na jedan veći otvor. Kao i u ula-liiji, i u ovoj je vladao haos. Posvuda je bilo palih delova stalagmi-ll iloženih naslaga na tlu. Put je vodio oko ovih prepreka do velikog visokom tavanicom i tamnocrvenim podom. Jedno uzvišenje na-W0 »lupa obrušenog kamenja štrcalo je u toj odaji obeleženoj s neko-lll ih crvenih tačaka na stenovitom privesku koji je visio sa tavanice. Ili 11" velikog oslikanog polja s krupnim crvenim tačkama i raznim u im i ii gotovo vertikalnom zidu, što se pružalo sve do svoda. ' l mislite kako su napravljene

ove tačke?" upitala je Cuvarka. Pretpostavljam da su mogli da upotrebe svežanj koža ili mahovine, ličnog", reče Džonokol.
Ii ln n da bi zelandoni iz Devetnaeste trebalo malo bolje da pogleda", • i Pjla se setila da je ona već bila ovde i sigurno zna odgovor. Ve-
ii |c znao i Vilamar. Ejla se nije dobrovoljno javila da nagađa, kao i ilir Cuvarka je podigla šaku, izvila prste unazad i prinela je tački. <i|nilike iste veličine kao njen dlan. '1 innokol se zagledao u velike tačke. Bile su pomalo nejasne, ali mo-il i nazre jedva primetne otiske korena prstiju koji su se nastavljali
i
iz nekih od njih. „U pravu si!" reče on. „Mora da su napravili veoma M stu masu od crvene zemlje, u koju su umakali dlanove. Mislim da mi*4 do sada nisam video tačke nastale na taj način!"
Čuvarka se osmehnula primetivši koliko je zaprepašten, i očijd.-.ltjgj je bila veoma zadovoljna sobom. Činjenica da vidi njen osmeh skieM je Ejli pažnju na to da je oblast u kojoj se trenutno nalaze izgleda i>. osvetljena od ostalog dela pećine. Osvrnula se oko sebe i shvatila d| ponovo u blizini ulaza. Mogli su odmah da pođu ovim putem umesttl su išli okolo kroz ogromnu prostoriju u kojoj spavaju medvedi, ali Ini-
ubeđena da je čuvarka s razlogom išla baš tim putem. Pored velik i I.....|
nalazila se još jedna slika, koju Ejla nije mogla da odgonetne. Ra/alu« je samo pravu crvenu liniju iznad nje, s krstom blizu vrha.
Put ih je vodio oko čvrste mase srasle s podom u središtu pio

i.«t je, dok nisu stigli do glave lava nacrtane crnom bojom na naspiaum¦ m zidu. To je bio jedini crni crtež koji je videla. Blizu njega bio je /mit 1 nekoliko malih tačaka, možda napravljenih prstom. Malo dalje od.uli ¦>« I
lazio se niz crvenih tačaka veličine dlana. Izbrojala ih je u sebi |......
reči za brojanje. Bilo ih je trinaest. Na tavanici iznad njih nalazila i jedna skupina od deset tačaka. Pretpostavljala je da je taj koji ih pravio morao da se popne na sraslu masu, uz pomoć prijatelja ili šegrl I znači da su mu bile veoma važne, mada nije imala pojma zbog či >•,
Malo dalje nalazilo se jedno udubljenje. Loptasti kamen na uli u je sav prekriven velikim crvenim tačkama. Na jednom zidu u uduh bilo je još crvenih tačaka, a na naspramnom su se nalazile skupina I U | nekoliko linija i ostalih oznaka, kao i tri konjske glave, od kojili U bile žute. Među središnjim blokovima i stalagmitima naspram niše 1 U
ka im je ukazala na još jedno poveće zidno polje s velikim crvei.......
ma iza niskih gromada srasle mase.
„Da li te tačke u sredini tvore glavu životinje?" pitao je I >,-
>..¦ |
„Neki ljudi misle da tvore", odvratila je Čuvarka osmehnuvši . doniju koji pravi slike jer je to primetio.
Ejla je pokušala da vidi životinju, ali je videla samo tački Ipflj uočila razliku. „Da li je ove tačke napravio neko drugi? Kao da su H
„U pravu si", reče Čuvarka. „Mislimo da je one druge napnu Ili na, a ove muškarac. Ima još slika, ali da bismo ih videli, moramo dtt I timo putem kojim smo došli."
Ponovo je počela da pevuši dok ih je vodila ka maloj odaji m

središnje srasle mase. Tamo su ugledali veliki crtež prednjeg delti || jj verovatno mladog megalocerosa. Imao je male rogove u obliku dlan | gu grbu na grebenu. Čuvarka poče glasnije da pevuši. Prostorija ji m vala pevušenjem. Pridružio joj se i Džonokol, lestvicama koje su | uklopile s Čuvarkinim glasom. Ejla je počela da zviždući i dopunila |fl ku pesmom ptica. Onda je Prva zapevala narednu strofu Majčine |
¦tlllvši svoj snažni kontraalt tako da je samo dodala bogati duboki pri-Mk upštem pevanju.

Sreća puni njenu grud, to je mio, dragi drug
Al tad Majku nemir draži, srce joj još nešto traži.
Voli ona druga svoga, prijatelja jedinoga,
Al nešto tu fali, ljubav joj se tek raspali.
Majka jeste ona, još nekome sklona,
Opipa prazninu grdnu, nered, tminu,
Da mesto nade tajno gde iskre života minu.
Kovitlac užasan, tama neprobojna,
Da studen ublaži toplota joj samosvojna
Iz hrabrosti niče, opasnosti prkos kliče,
Iz mrzlog se ništavila stvaralačka sila vila,
l'a kad se u njoj zače, oko iskre sva se svila,
Da zametak skriven neguje i pazi,
Da s radošću i ljubavlju čuva ga i mazi.
Majka opet dete nosi, životom se tim ponosi.
Zemlja jalova, pustošna tmina, bezdan
Sluteći čekahu rođenja njenog dan.
Život se krvlju njenom poji, kosti joj diše,
Kožu joj otvara, iz utrobe kamenje siše.
Majka davaše štedra, drhtahu njena nedra.
Hodova voda njena u reke se izli i mora,

l'a svuda nicahu stabla jedrih kora.
I: kapi svake trava se i lisje rodi
I zeleno bilje ceo svet oplodi,
Tokovi njeni rodni zelenim se diče plodni.
¦ J# /ućutala na mestu koje je improvizovanom horu zazvučalo kao i i |la je prestala da ćurliče posle produženog melodičnog oponašanja
|i Nm kraju su ostali samo Džonokol i Cuvarka. Njih dvoje su istovreme-lab da pevaju. Džondalar i Vilamar pljesnuše nekoliko puta dlano-
¦ |Hi butinama.
lu je bilo divno", reče Džondalar. „Zaista veličanstveno." i11 Baš je zvučalo dobro", reče Vilamar. „Siguran sam da se i Maj-hV>|mIu islo koliko i nama."
1 iivnrka ih je povela kroz malu odaju i sišla s njima do još jednog Skradu. Još sa ulaza videla se glava medveda obojena u crveno. Kada i*i111 da prođu kroz niski hodnik, pred očima im se pojavio još jedan i« eda, a zatim se iz tame pomolila i glava drugog. Pošto su prošli i..... u hanu i mogli ponovo da se usprave, ugledali su ovlaš naznačenu čeg medveda ispod glave onog prvog. Oblik zida bio je spretno išli iln bi dao dubinu prvom medvedu, i mada je dragi medved delovao
završeno, na mestu gde je trebalo da mu budu stražnje noge nalazili šupljina koja je stvarala utisak kao da medved kroz zid izlazi i/ | duhova.
„Nema nikakve sumnje da su to pećinski medvedi", reče Ejla ¦ žete ih prepoznati po obliku čela. Takva su i kod sasvim malih niei li I „Ti si videla pećinske mečiće?"
„Viđala sam ih ponekad. Narod kod koga sam odrasla ima poi | odnos s Pećinskim medvedima", reče Ejla.

Kada su zastali u dnu udubljenja, videše dva kozoroga delimic no i slikana crvenom bojom na desnom zidu. Rogove i leđa životinja prctl 11 ljale su prirodne pukotine u steni. Vratili su se hodnikom i popeli nazad do nivoa na kome se nul I jelen, a onda su išli uza zid sleva dok nisu stigli do velike otvoreni 1 sti. Dok su obilazili odaju, Džonokol se zagledao u nišu u kojoj se nalit la drevna čvrsta srasla masa čiji je vrh bio u obliku male zdele. Uzi g mešinu s vodom i sipao malo vode u nju. Izišli su istim putem kojim ušli i konačno stigli do velikog otvora odaje gde spavaju medved i Nm leko od ulaza u pećinu, na velikom kamenom stubu koji je razdva|.m i odaje, naspram ostalih slika u prostoriji prepunoj haotičnih stenoviiili i
macija, nalazila se zidna slika dugačka šest koračaja a visoka tri, is|.....
na velikim crvenim tačkama. Bilo je i drugih oznaka i znakova, medu n|l| i prava linija s poprečnom crtom pri vrhu.
Čuvarica ih je provela nazad u prostoriju u kojoj spavaju niedvem držeći se zida s leve strane. Zastala je kod samog otvora.
„Ovde ima mnogo toga, ali želela sam da vidiš određene stvari če zelandona gledajući u Ejlu. „Prvo", podigla je baklju koju je držiil I zidu su se videle crvene oznake koje su podsećale na nasumične liniji lin um je sasvim neočekivano popunio praznine i ona ugleda gla\n " roga. Videla je čelo, početak dva roga, jednu kratku liniju koja je o/.nm > oko, kraj njuške sa linijom za usta i nagoveštaj prsa. Zapanjila ju je |t il stavnost, ali čim je razaznala životinju, sve je bilo jasno.
„To je nosorog!" reče Ejla.

„Jeste, u ovoj prostoriji nećeš videti više nijednog", reče Ču\ "i Pod je bio od kamena kalcita, a zid s leve strane nije se vidru ud I lih i narandžastih stubova. Kada se prođu ti stubovi, gotovo da više 11IJ1 lo sraslih masa osim čudnih zaobljenih kamenih oblika koji su se dl lij tavanicu i crvenkastog taloga. Pod je bio pun kamenih gromađa rn/M | veličina koje su otpale sa tavanice. Jedna teška gromada koja je pala zgo odvalila je takoreći kružnu oblast na podu i dovela do njegovoj | njanja. U blizini ulaza, na jednom kamenom privesku nalazila sc Ifl elementarna skica mamuta urađena crvenom bojom.
Iza toga, visoko na zidu, nalazio se mali crveni medved. Un......1
očigledno morao da se popne uza zid da bi ga naslikao. Ispod nje|
i uja je štrcala iz zida, nalazila su se dva mamuta. Umetnik je isko-jtl n I |t-l"nost stene da ih nacrta, a iza nje, na jednom drugom ispustu, ril.ili su nekakav neobičan znak. Na naspramnom zidu nalazilo se izumi oslikano polje s crvenim crtežima, među kojima su bile i prednje no-ilubio urađenog medveda. Oblik čela i položaj glave potvrđivali su da hj pećinski medved.
I i/onokole, da li i tebi taj medved mnogo liči na crvenog medve-|tii);a snio upravo videli?" upitala je Ejla.
I iči. Pretpostavljam da ih je radio isti slikar", reče on. „Ostatak slike uopšte ne razumem. Kao da su dve različite životinje im u jednu. Izgleda kao da ima dve glave, od kojih jedna izlazi iz nieđvcda, ali u sredini je lav, i još jedna glava lava nalazi se ispred H| Uopšte ne razumem ovu sliku", reče Ejla. Možda i treba da je razume samo onaj koji ju je naslikao. Umetnik pti veoma maštovit, možda je pokušao da

ispriča priču koju više niko II i Koliko je meni poznato, za nju nema objašnjenja ni u Predanjima h mu u Povestima", reče Prva. Mislim da bi trebalo da uživamo u kvalitetu rada i zaboravimo na sve reče Cuvarka. „Neka Drevni čuvaju svoje tajne." i'.jln klimnu u znak slaganja, do sada je videla dovoljno pećina i već I i đa nije toliko važno kako crteži izgledaju kada su gotovi, već šta imimci postigli dok su radili na njima. Iza glave drugog lava i napuk-a u /idu nalazilo se polje crnih slikarija: glava lava, veliki mamut, i na (rdiia figura naslikana visoko iznad poda, na privesku s tavanice. Bio u liki crveni medved čija su leđa izvučena crnom linijom. Postavljalo inje kako je umetnik uspeo da ga naslika? S poda ga je bilo lako uočili ona | ko ga je nacrtao morao je da se popne preko mnogo visokih illli slcna da bi stigao do tog mesta.
I' a li primetila da sve životinje izlaze iz prostorije, osim mamu-i n 10 ju je Džonokol. „Kao da dolaze u ovaj svet s nekog mesta u duhova."
1 u varka je stajala ispred odaje u kojoj su upravo bili i ponovo je po-I đti pevuši, ali ovog puta je njeno pevušenje bilo slično melodiji Maj-| im- kako ju je pevala Prva. Pričala je priču o njihovim počecima, 1 lu ljudi, i mada su sve bile slične i pričale istu priču, verzije su se raz-il od Pećine do Pećine. To je naročito dolazilo do izražaja ako bi i ilr Melodije su se često veoma razlikovale, i ponekad su zavisile od in peva. Pošto je bila obdarena izuzetnim glasom, Prva ju je pevala In mi koji je niko drugi nije pevao. i 10 da je dobila znak, Prva nastavi tamo gde je bila prekinula. Ni a ni Ejla nisu se odvažili da joj se pridruže i prepustili su se uži-
Trudovi to behu teški, bolni, dugi, Da život novi podare,

drugi. Iz krvi zgrušane njene zemlja crvena posta, AV kad dete se rodi, muka za njom osta. Da srećne li Majke! Dečak kao iz bajke! Plamenu što iz brdskih se vrhova vije Nalik je mleko što iz prsa se njenih lije. Od sisanja se razleteše iskre žarke, Nebo se obli toplim mlekom Majke. Uz hranu ovu jaku želju mu ispuni svaku. Da raste brzo poče, smehu i igri predan, Majci na radost, ljubavi svake vredan. U senci njenoj sve teklo je lako, I momak brzo postade on tako. Velik i jak. Samosvojan čak. U utrobi njenoj život se taj zače, AV studen ga pusta privuče tad jače, Majka ljubav dade, al to ne bi dosta, Da u svet se otisne dete željno posta. Nered mrki preti, sin joj njemu leti. Iskrade se Majci kad obuze je san l uputi tamo gde noć je skrila dan. A tmina lukava obrlati dete, Kovitlac ga strašni potpuno pomete. Praznina ga zgrabi, nevinog ugrabi, Mezimče majčino, dika prava njena, Nestade iza neprozirnih koprena. Nesmotreno čedo, lakoverno dete, Groznoj sili ne može da pokaže pete. Da ga pusti neće, nered se razmeće, AV već kad u mrzlost da ga vuče stade, Majka se probudi, sina svog ne dade. Pomoć ona ište od prijatelja svog, Od bledog, blistavog druga jedinog. Složno se upreše, dete ne pustile.
Zvuk je odjekivao, pesma im se vraćala, ne onako jako kao u nekim
gim pećinama, pomislila je Prva, ali sa zanimljivim nijansama, <......
da je išla unazad. Kada je Prva stigla do strofe gde je smatrala tlu u redu da prekine pevanje, ona stade. Ćutke su išli dalje. Posle izvi n mena naišli su na veliku gomilu stalagmitskog kamenja i odvalji uli kova s desne strane. Čuvarka ih je povela na levu stranu pećine, n\ \ je najdublje mogla u prostoriju u kojoj su medvedi spavali. Naspram I

• kamenih blokova sa svoda je visio veliki kameni privezak u obliku Pun Kamenje je označavalo početak nove odaje s tavanicom koja je na ¦Niku bila visoka, a onda se spuštala idući ka stražnjem delu. S tavani-
H li iva visile su mnogobrojne srasle mase kojih uopšte nije bilo u Milji ii kojoj su medvedi spavali. Kada su stigli do jednog visećeg ukrasa, MViiika udari bakljom po ivici da je razgori, pa je diže visoko da pose-
ule zidnu sliku. Najbliži dnu, okrenut ulevo i obojen crveno, nalazio
¦ irgiivi leopard! Ejla, Džondalar i Džonokol nikada nisu videli pegavog milini.i naslikanog na zidovima nekog svetog mesta. Kada je videla da
lugačak rep, Ejla pomisli da je to sigurno snežni leopard. Na kraju uluvog repa nalazio se debeli izliv kalcita, a na drugom kraju jedna i vena tačka. Niko nije shvatao šta velike crvene tačke traže na ovom Hh, pa čak ni šta leopard označava, ali nije bilo nikakve sumnje da to 11 |i .le leopard.
Međutim, to se nije moglo reći za životinju iznad njega, okrenutu
i ii! ,
Masivna ramena i oblik glave navodili su na pomisao o medvedu, ivo telo, dugačke noge i pege na gornjem delu trupa uverile su Ejlu
¦ |i- i" pećinska hijena! Poznavala je hijene i znala je da imaju masivna ¦tmiii Oblik glave naslikane životinje pomalo je podsećao na glavu pe-P*k><r medveda. Hijene su bile u stanju da, zahvaljujući snažnim zubima
¦ ima vilice, pregrizu kosti mamuta, što je uslovilo i razvoj snažnije mu kostiju, ali im je njuška bila duža od medveđe. Krzno hijene bilo

¦ itliilo i grubo, posebno oko glave i ramena.
[„Vidite li još jednog medveda iznad nje?" upitala je Cuvarka. i ili log časa za oko zapade figura iznad hijene. Uspela je da razabe-i i vidljiv obris pećinskog medveda iscrtan bledim crvenim linijama, piliiii |e ulevo, u suprotnom pravcu od hijene, i ona poče da ih upoređuje.
Ne bih rekla da je pegava životinja medved. Mislim da je to pećin-i*' hl|i na", reče.
Ima ljudi koji isto tako misle, ali glava joj veoma liči na medvedu." i dave te dve životinje su slične, ali hijena na slici ima dužu njušku, fekiiiii vidljive uši", usprotivi se Ejla. „Čuperak čekinjaste dlake na vrhu Hpjt> tipičan je za hijene."
• itvnrka joj nije protivurečila. Svako je imao pravo da misli šta želi, • I nliikinja jeste uočila ponešto veoma zanimljivo. Skrenula joj je
j|K»"i>i pažnju na još jednu mačku, skrivenu na uskom polju s donje strane \%">v kamena, pa je upita šta misli, koja je to vrsta mačke. Ejla nije ^Hpuua. na krznu nije bilo nikakvih oznaka po kojima bi mogla da je ii.i, i bila je izdužena da bi se uklopila u raspoloživi prostor, ali na |e zaista ličila. Kad bolje razmisli, možda više na lasicu. Bilo je tu kili životinja, za koje joj je rečeno da predstavljaju kozoroge, ali njoj
baš nisu bile najjasnije. Potom su odvedeni nazad do leve strane odi U početku je bilo mnogo srasle mase, i nijednog crteža.
Nastavljajući prolazom, naišli su na jednu dugačku zidnu sliku i citna formacija ukrasila je zid draperijama i crvenim, narandžastim i /im trakama koje nisu sezale do debelih kupastih humaka ispod njih. l/ia h nalik na potočiće

zamrznute u vremenu kao da su tekle niz obešenc <lt perije. Između potočića ostao je slobodan prostor po kome su bili isi m,i neki čudni znaci.

Jedan od njih ličio je na izduženi trougao i iz njegovih stranu u I lazile su nekakve linije. Podsetio je Ejlu na veoma veliki prikaz jedni' onih puzavih stvorenja s mnogo nogu, možda gusenice. U susednom |<i storu bilo je obličje koje je imalo nešto nalik na krila s obe strane u ud im su na središte. To je mogao biti leptir, koji čini narednu fazu u /i gusenice, ali nije bio urađen pažljivo kao što je to bio slučaj s nm drugim crtežima, tako da nije bila sigurna. Htela je da pita Čuvarku uli sumnjala je da i ova zna. Sta god da kaže biće tek nagađanje.

Zid je u produžetku bio slabije ukrašen. Čuvarica je ponovo poi !| tiho da pevuši. Čuo se odjek, ali dosta slab, sve dok nisu stigli u nlikut sa ispustom. Tu su ih dočekali grozdovi crvenih tačaka. Posle njih je u dio friz sa pet nosoroga. U toj oblasti bilo je i drugih znakova i životnu* Sedam glava i jedna cela životinja slična mački, možda su to bili lavnvlj zatim po jedan konj, mamut, nosorog.

Sedam pozitivnih otisaka šake, plus tačke koje obrazuju linije i km gove. Još dalje naišli su na nove znake i skicu nosoroga urađenu crnom Ui jom. Usledio je još jedan komad stene u obliku oštrice, neka vrsta pivguiiMU na kome je bilo još znakova, delimični obris mamuta izvučen crnom Iio|uim, s crvenim negativnim šablonom šake unutar tela, i još jedan na sapuna hi nja. Desno od njih, dva grozda velikih tačaka. S druge strane šablona .,iki nalazio se crvenom bojom urađen crtež malog medveda. Bili su tu i jedan veni jelen i još neke oznake, ali je glavna figura bio medved, nacrtan -ti čno ostalim crvenim medvedima koje su videli, samo što je bio

minijaturni verzija tih većih. Dotična zidna slika označavala je početak male odaje kujfl se nalazila pravo napred. Kada su zavirili unutra, videli su da je dosta ni I»
„Ne moramo da ulazimo ", reče Čuvarica. „To je samo jedna \ mala prostorija u kojoj nema ničeg naročitog, a morali bismo da sio|init| pogureni ili da čučimo."
Prva se složila. Nije imala ni najmanju želju da se uvlači u tako mi li prostor, a koliko se sećala, unutra zaista nije imalo mnogo šta da se Osim toga, znala je šta ih čeka, i jedva je čekala da stignu do tog .....<
Umesto da nastave pravo i posete ta malu odaju, Čuvarica je si i levo i nastavila uz desni zid. Naredna odaja bila je oko pet stopa ni/u n4 one u kojoj su se nalazili, pod je bio iskošen, a svod na nekim inesliim visok, a na drugima nizak. I na zidovima i na tavanici bilo je mnogo iiiil*
nili naslaga. Mnogi otisci šapa, brazde koje su ostavile kandže i kosti .i/1v;11 i su da su je posećivali pećinski medvedi. Ejli se učinilo da je vili nagoveštaj nekog crteža u daljini, ali je Cuvarka samo prošla ne potru-*\ se da im ga pokaže. Taj prostor je izgledao kao ulaz u nešto drugo.
Ulaz u narednu odaju bio je nizak. Na sredini prostorije nalazio se Bik, ulegnuće obima desetak koračaja i dubine preko četiri. Zaobišli su » desne strane po smeđoj zemlji.
„Kada se pod urušio?" pitao je Džondalar. Pod ispod njegovih nogu i se čvrst, ali se on pitao da li bi to moglo ponovo da se desi. „Ne znam", reče Čuvarka, „ali znam da se to desilo pošto su Drevni uvđe."
„Kako to znaš?" upitao je Džondalar.
„Pogledaj iznad rupe", reče ona uprevši prst u glatki kameni visuljak ihkn oštrice koji se spuštao s dela tavanice tačno iznad rupe. Svi podigoše pogled. Pošto je površina većine

zidova i kamenova u se spuštali sa tavanice u ovoj prostoriji bila prevučena mekim slo-m ilosmeđeg materijala sličnog glini, vermikulitom, hemijski izme-
.....nineralima u kamenu koji su omekšali površinu, slike su bile bele.
• neke vrste urezanih slika, mogli su biti napravljeni štapom, pa čak
.....i kojim se uklanjala površina smeđe boje da bi ispod nje ostala
bela linija.
Ejla je primetila mnogo belih crteža u ovoj prostoriji, a na ispustu je i videla konja, i sovu koja gleda unazad tako da joj se lice videlo d leda. Svi su znali da sove to rade, ali nikada nije videla da je to ne-i nacrtao, zapravo, nikada ni u jednoj pećini nije videla crtež sove. .11 pravu si. Mora da su Drevni to uradili pre nego što se pod urušio", H/ondalar, „jer sada niko ne bi mogao da dosegne do tog visuljka." Cuvarka mu se osmehnula, uživajući u neverici koja je izbijala iz nvng glasa. U toj velikoj prostoriji pokazala im je još nekoliko crteža Milih prstom. Odvela ih je na drugu stranu kružnog udubljenja, do zida i luko je bila puna visećih stubova stalaktita i stalagmita i kupastih Nil i na podu, kroz prostoriju su se lako kretali. Uostalom, većina ukra-Itala/ila se u visini očiju. Svetlost baklji osvetljavala je čak i mnoge be-jMV/iinc slike u daljini. Neke od njih bile su sastrugane da se dobiju bele Une. Stojeći u sredini prostorije mogli su da vide mamute, nosoroge, Pile, turove, bizone, konje, nizove krivih linija i vijugavih poteza prsti-|h. ko tragova medveđih kandži.
Koliko životinja ima u ovoj prostoriji?" upitala je Ejla.
I/brojala sam gotovo dva puta dvadeset pet", reče Cuvarka

podi-i l. vu šaku sa svim savijenim prstima i palcem. Prste je potom ispravi-¦ ponovo ih savila u zglavcima.
I |l.i se setila drugog načina brojanja, pomoću prstiju. Brojanje pri • koriste šake može da posluži za mnogo složenije operacije nego
jednostavne reči za brojanje, ako znate kako se to radi. Desna šaka | jala je reči, i pri izgovoru svake reči savijao se po jedan prst. Leva fj označavala je broj izbrojanih petica. Leva šaka s dlanom okrenutim ni lje i savijenim prstima i palcem nije označavala pet, kao što je ona a sebe naučila kada je počela da uči da broji, i kako joj je Džondalai ni snio dok ju je učio reči za brojanje na zelandonskom, već dvadeset | Ovaj način brojanja naučila je za vreme obuke, i mogućnosti su je zapfl stile. Reči za brojanje bile su mnogo moćnije kada se koriste na taj lld Sinulo joj je da bi i velike tačke mogle predstavljati jedan način na i su se koristile reči za brojanje. Možda je otisak šake označavao pel || | velika tačka napravljena samo dlanom mogla je da označava dvadeset | dve bi označavale dva puta dvadeset pet, pedeset, a kada ih na jedi min | stu na zidu ima toliko kao ovde, onda bi to bio veoma veliki broj, aku | da ga pročitaš. Ali kao što je to uvek sa zelandonama, sve je najvenn nije bilo mnogo složenije. Svi znaci imali su više od jednog značenjl
Dok su obilazili tu dvoranu, Ejla je ugledala predivno nacrtanoj I
nja, a iza njega dva mamuta, jednog preko drugog. Linije njihovih......
ka podsećale su na visoki luk, što je Ejlu podsetilo na masivni luk nttpOJ Da li bi luk trebalo da predstavlja mamuta? Izgleda da su u ovoj pri riji uglavnom bili naslikani mamuti, mada je bilo i dosta nosoroga. Po« | je jedan privukao Ejli

pažnju. U zid je bila urezana samo prednja |>nl> ina nosoroga i izgledalo je kao da se pomalja iz pukotine u zidu, \'i s druge strane tog zida. Bilo je i nekoliko konja, nosoroga i bizona ah i mačaka i srna. I dok su gotovo svi crteži u prvom delu pećine bili j đeni crvenom bojom - crvenom zemljom s poda i zidova - slike u om u u | lu bile su bele i napravljene prstima ili urezane nekim čvrstim predmt M osim nekoliko naslikanih crnom bojom pri kraju zida s desne strane, m. kojima je bio i prelep crni medved u Ejlinoj blizini. Izgledali su /aniinl|l i želela je da ode da ih vidi, ali ih je Cuvarka povela levom stranom kog kratera u sredini prostorije, ka narednoj oblasti pećine. Levi zid u sakriven iza velikih kamenih blokova koje je jedva uspela da razabi rt svetlosti baklji, što ju je podsetilo da otrese pepeo sa svoje. Baklja u I plamsa i ona shvati da će ubrzo morati da zapali novu.
Cuvarka je ponovo počela da pevuši kada su stigli nadomak rflM nižeg dela pećine. Svod je u tom delu bio toliko nizak da se neko pqf na blokove stena i nacrtao mamuta prstom na tavanici. Zdesna se n ii. la glava bizona, urađena na brzinu, posle koje su sledila tri mamuta, tm još nekoliko crteža na kamenim visuljcima. Ejla je uspela da razahort |
velika losa nacrtana crnom bojom i osenčena, i još jednog, naslikt.....8
manje pojedinosti. Na drugom delu visuljka nalazila su se dva suči h crna mamuta, ali su onom levom bile naznačene samo prednje noge I k je bio ispunjen crnom bojom i imao je kljove - to su bile jedine mil ske kljove koje je videla u ovoj pećini. I visuljci koji su se nalazili M
m bili su ukrašeni crtežima, i to na priličnoj visini od poda. Na njima je ¦•duala još jedan levi profil mamuta, zatim

velikog lava, a onda je, na
¦ ¦i- ogromno iznenađenje, ugledala muflona, koga je prepoznala po povi-iiiu logovima.
Bjla se toliko zanela pokušavajući da vidi životinje na visuljcima u
¦ odaje da je tek kada je čula Prvu da se pridružila, shvatila da Čuvar-
i zelandoni Devetnaeste pećine ponovo pevaju pećini. Ovog puta : < nije pridružila. Umela je da oponaša ptice i životinje, ali ne i da I idi je zato uživala da sluša.

Pozdravi ga toplo, dragog starog svoga,
Srca tužna, bolna, priča poče mnoga,
Sudrug njen tad resi da boja se lati,
Izbavi joj sina, razveseli mati.
Kaza mu o jadu, o tamnome gadu.
Umor Majku svlada, odmoru se nadu,
I)u dragom pomogne ne mogaše tadu.
Kud snu se predade, on u boj se dade,
Takmaca kletog na smrt prepade.
Nepokleklog duha, borba beše duga.
Njen lepi sadrug u boj tad teški krenu,
Okršaj težak, borbu ubistvenu.
Budnost mu popusti kad oko mu veliko uminu,
S neba nestade sjaju, sve se utopi u tminu.
I'rijutelj bledi splusnu kud svetlost sasvim zgusnu.
Kad mruk mrkli ovludu svime, iz sna se ona prenu.
Kao na oči du neko tudu joj navuče koprenu.
U boj stupi smestu, rešenosti čvrste,
Da od druga svoga odagna tmini prste.
Od lica mraka odvrati oči i pogled joj sa sina skoči.
Kovitlacom sputan, njen vrli sin tada

Toplotu prituli, nered ga savlada.
Zelenilo bujno smrznu se i svenu,
Vetar oštri huknu u istome trenu.
Zemlju pusta osta, bilje suvo postu.
Majku tugu mori, bol joj srce kidu,
AV ne klonu ona nit poče da ridu.
I'redaje nema, na boj se sud spremu
Da sinu izbavi što zamrznut drema.
Uvis nek se vine, neka svetlost sine.

sasvim iznenada privuklo Ejlin pogled, nešto što ju je nateralo trese. Ne bi se moglo reći da se uplašila, već pre da je postala sve-1 gledala je lobanju pećinskog medveda na zaravnjenom kamenu. Nije

bila sigurna kako se taj kamen našao nasred poda. Pošto je u blizini 1 još nekoliko manjih kamenova pretpostavila je da su otpali sa tavanu e i da nijedan drugi nije imao zaravnjenu površinu. Možda nije bila an za kamen, ali je zato znala kako se lobanja našla na njemu. Tamo !11 |i vila ljudska ruka!

Kada se uputila ka tom kamenu, Ejla se odjednom setila lobanji ćinskog medveda s koskom proteranom kroz otvor očne jabučice i konl 9 za, koju je Kreb bio pronašao. Ta lobanja bila je veoma važna moji m plemena Pećinskog medveda, i ona se zapitala da li je ijedan pripiti

Plemena ikada bio u ovoj pećini. Da jeste, ova pećina bi im sigu........

go značila. Drevni koji su napravili ove slike sigurno su bili slični iijoj pripadnici Plemena nisu pravili slike, ali su zato mogli da premesli | nju. A Pleme je živelo na ovim prostorima u isto vreme kad i dri III kari. Da li je moguće da su dolazili u ovu pećinu?

Kada je prišla i zagledala se u lobanju pećinskog medveda na

H njenom kamenu, lobanju sa očnjacima koji su prelazili preko ivice, l)||| ubeđena da je drevni koji ju je tu stavio bio pripadnik Plemena 11 lar je primetio da drhti i zaputio se ka središtu. Kada je stigao do 1 ili i ugledao na njemu lobanju pećinskog medveda, shvatio je njenu n il ¦ •
„Jesi li dobro, Ejla?" upitao ju je.
„Ova pećina bi bila veoma važna Plemenu", reče ona.
„Ubedi III da su znali za nju. Možda i dan-danas znaju, zahvaljujući svojini sci mijll
I ostali su se do tada već okupili oko kamena s lobanjom
„Vidim da ste pronašli lobanju. Nameravala sam da vam je pol 1 reče Cuvarka.
„Dolazi li ovamo neko iz Plemena?" pitala je Ejla.
„Iz Plemena?" ponovila je Cuvarka, odmahujući glavom.
„Oni koje nazivate Tupoglavi. Drugi ljudi", reče Ejla.
„Baš čudno što pitaš", reče Cuvarka. „Viđamo Tupoglavc, ali i>N(samo u određeno doba godine. Deca ih se plaše, pa smo postigli m I stu dogovora, ako čovek uopšte može da se dogovori sa životinjama 1 nas klone, a mi njih ne gnjavimo ako samo žele da uđu u peć.....
„Kao prvo, moram da ti kažem da oni nisu životinje već ljudi ćinski medved je njihov najvažniji totem, sebe nazivaju Pleme I'.....
medveda", reče Ejla.
„Kako mogu bilo kako sebe da nazivaju kada ne govore?' ii|.....
Cuvarka.
„Govore. Samo ne govore isto kao mi. Koriste neke reci. uli Hj nom razgovaraju šakama", objasnila je Ejla. „Kako možeš da pričaš šakama?" „Gestovima, pokretima šaka i tela", odvrati Ejla. „Ne razumem", reče Cuvarka.

„Pokazaću ti", reče Ejla i predade baklju Džondalaru. „Kada nared-i hi budeš videla nekog iz Plemena ko želi da ude u pećinu, možeš mu H ovo." Izgovarala je reci i gestikulirala šakama. „Htela bih da te po-Mi.hiiu i da ti kažem da si dobrodošao da posetiš ovu pećinu koja je dom ¦finskih medveda."
„Ti pokreti, to mahanje rukama, znači baš to što si izgovorila?" pita-
(uvarka.
..Uveliko već podučavam osnovnim znacima Devetu pećinu i našu ze-Mtliiiiuju, i svakoga ko želi da nauči, kako bi mogli, ako sretnu ljude iz
......a na nekom putovanju, da se bar malo sporazumeju sa njima. I te-
p i'ii i ado pokazati neke znake, ali biće bolje da sačekamo dok ne iziđe-pn \i pećine na dnevnu svetlost."
\ „Volela bih da vidim još neke, ali otkud znaš toliko mnogo?"
\ „Živela sam sa njima. Oni su me podigli. Moja majka, ma ko da je tm, u pretpostavljam i moj narod, nastradali su u zemljotresu. Ostala sam
lin Lutala sam unaokolo dok me Pleme nije pronašlo i prihvatilo. Vo-pi mi računa o meni, voleli me, i ja sam im tu ljubav uzvraćala", pričala pl h bila.
..Ne poznaješ svoj narod?" začudi se Čuvarka. „Moj narod su sada Zelandonci. Pre toga su moj narod bili Mamu-i lovci na mamute, a pre njih je moj narod bilo Pleme, ali ne sećam
• la u kom sam rođena", objasnila je Ejla.
Kazumem", reče Čuvarka. „Volela bih da saznam još ponešto, ali ¦i iiiis još dosta toga da vidimo."
„11 pravu si", reče Prva. Kada je već došlo do toga, zanimalo

ju je | »Uli kako će ova zelandona primiti ono što je Ejla imala da kaže pa iin dozvolila da se malo zadrže. „Nastavimo sada." Ilok je Ejla razmišljala o medveđoj lobanji na kamenu, Čuvarka je ¦Milina pokazivala dvoranu u kojoj su se nalazili. Ejla je u nastavku obimi i la jednu veliku sastruganu zidnu sliku s mamutima, nekoliko koti- im ova i kozoroga.
Moram da ti kažem, zelandono Koja jesi Prva", zausti Čuvarka, „da h i hi ja odaja na ovoj osovini koja se proteže ćelom dužinom pećine ¦ nepristupačna. Da bi se do nje došlo treba savladati nekoliko vi-pili ulepeuika i povijenih leđa proći deo s niskim svodom, a i nema mno-da se vidi osim nekih znakova, jednog žutog konja i mamuta na H Možda bi trebalo da razmisliš pre nego što pođeš dalje."
I>a, sećam se", reče Prva. „Ne moram ovog puta da vidim to po-hi> uieslo. Propustiću one energičnije."
¦ i. ikaću ih s tobom", reče Vilamar. „1 ja sam je video." I idu su se ponovo našli, pođoše uza zid koji im je u dolasku bio H irane, a sada s leve. Prošli su pored slike sa sastruganim mamuti-i načuo stigli do crnih slika koje su videli samo iz daljine. Kada su
se približili prvoj slici, Čuvarka je ponovo počela da pevuši, a posciii« i «« osetili kako joj pećina odgovara.
22
Ejlu su najpre privukle slike konja, iako nipošto nisu bile pi\< lik« na zidu. Od kada je otkrila da postoji vizuelno predstavljanje, videld I neka prelepa umetnička dela, ali nije videla ništa slično oslikam u n |>ul)ii s konjima na ovom zidu.
Površina zida u ovoj vlažnoj pećini bila je meka. Zahvaljujući Ih mtj skim i bakterijskim agensima o kojima

ni ona ni umetnik nisu imali | površinski sloj krečnjaka razložio se u materijal meke, gotovo 1.1 I teksture, i potpuno bele boje, koji bilo čime može da se sastruže sa /ulii, (m i šakom, a ispod se nalazio tvrd beli krečnjak - savršeno platno za Drevni koji su oslikali ove zidove znali su to, a znali su i kako da jni i« koriste.
Četiri konjske glave bile su naslikane u perspektivi, jedna iznad ¦ lm
ge, a zid iza njih bio je potpuno očišćen, što je umetniku ornoj.....Iil I
prikaže i pojedinosti i razlike. Lako raspoznatljiva uspravljena gioa ImiM vilice, oblik njuške, otvorena ili zatvorena usta, raširene nozdrvc, su i 1 1 tako verno prikazano da su izgledali živi.
Ejla se okrenula da potraži visokog muškarca s kojim je bila u.ino na da s njim podeli ovaj trenutak. „Džondalare, pogledaj ove konje! 1 ikada video nešto slično? Kao da su živi."
Stao je iza nje i zagrlio je. „Video sam predivne konje naslik,......I
dovima, ali nijedan se ne može meriti s ovima. Sta ti misliš, Džonol
On se okrenuo ka Prvoj. „Hvala ti što si me povela na ovo l'nn
nje. Isplatilo se, ako ni zbog čega drugog, a onda zbog ovoga." I'i.....
okrenuo ka oslikanom zidu. „Ne mislim samo na konje. Pogledajli li ¦ ¦ ve, i nosoroge koji se bore."
„Ne bih rekla da se bore", reče Ejla.
„Ne, oni to rade i pre nego što podele Zadovoljstva", reče \ .i. Pogledao je Prvu i osetio da imaju isto iskustvo. Iako su

oboje vei lillj de, imali su utisak da slike vide prvi put, jer su ih sada gledali Ejlinini
Čuvarka nije morala da krije samozadovoljni osmeh. Nije mol |U kaže: „Rekla sam vam." Ovo joj je bio najdraži deo posla. Ne zuUi | videla ovo delo - videla ga je mnogo puta - već što je bila u prilici a ¦ smatra kako deluje na ljude. „Želite li da vidite još?" Ejla ju je |>o| 1 i nasmešila se. Bio je to najljupkiji osmeh koji je ikada videla Si m prelepa žena, pomislila je Čuvarka. Jasno mi je čime je privukla i1 lara. Da sam muškarac, i mene bi privukla. Pošto se nagledala I........
Dgla da se posveti i ostalom. Još je mnogo toga trebalo videti. Tri tura od konja mešali su se s malim nosorozima, jelenom, a ispod sučelje-niisoroga, sa bizonom. Desno od konja nalazilo se udubljenje, dovoljno
0 da udu jedno po jedno. Unutra je bilo još konja, zatim jedan medili možda velika mačka, tur i bizon s mnogo nogu. „Pogledajte tog bizona u stampedu", reče Ejla. „On stvarno trči i te-iliše, a ti lavovi", dodade ona, pa se osmehnu, a onda naglas nasmeja. „Šla je smešno?" upitao ju je Džondalar. „Vidiš ona dva lava? Ženka koja sedi ima teranje, a mužjak je veo-/ninieresovan za nju, ali ona nije za njega. On nije taj s kojim želi da li Zadovoljstva, zato sedi i ne dozvoljava mu da joj se približi. Umet-knji ih je nacrtao bio je pravi majstor, možeš videti čak i prezir na ni licu, i mada se mužjak trudi da izgleda velik i snažan, vidiš kako Huje zube? On dobro zna da ga ona ne smatra dovoljno dobrim, i po-j Je se plaši", objasnila je Ejla. „Kako umetnik to postiže? Kako uspe-llii pogodi pravi izraz?" „.(Iikud ti to sve znaš?" upitala ju je Čuvarka. Još niko do sada nije 'lm lakvo objašnjenje, ali dok ga je Ejla iznosila imala je utisak da 11 u

tačno, zaista je izgledalo kao da lavlja lica imaju tačno takve ie
,1'osmatrala sam ih dok sam samu sebe učila da lovim", reče Ejla. im vieme živela sam s Plemenom, a žene iz Plemena ne bi smele da loli pii sam odlučila da ne lovim životinje za jelo, pošto nisam mogla da lluiicsem u logorište, a nisam želela da meso propadne. Zato sam lovila lidere koji su nam krali hranu. Svejedno sam se uvalila u gadnu nekada su saznali."
I'u varka je ponovo počela da pevuši, a Džonokol ju je pratio, peva-liniiiionične note oko njenih tonova. Prva je upravo htela da im se pri-i hI.i je Ejla izišla iz udubljenja.
Najviše su mi se dopali lavovi. Mislim da bi onaj frustrirani lav ova-lii no", reče ona i poče da rokće sve glasnije, dok na kraju nije silo-iilkala. Rika se odbila o stene pećine i stigla sve do kraja prolaza ispred I onda je izletela u odaju s medveđom lobanjom.
1 marka odskoči prenerazeno i pomalo uplašeno. „Kako je to izvela?" đulu se u Prvu i Vilamara s nevericom.
i Ihoje su samo klimnuli. „Ne prestaje da nas iznenađuje", reče Vila-i ii Iji su Ejla i Džondalar pošli dalje. „Ako pažljivo slušaš, nije tako ¦ i lio što izgleda, mada jeste glasno." I druge strane udubljenja nalazila se zidna slika uglavnom s losovi-llll jacima losova. Čak je i ženka losa imala rogove, ona je jedina srna III ima, ali su oni bili mali. Šest losova imalo je dosta razvijene ro-I'muške na čelu i jasno naznačen luk leda. Bili su tu i po jedan konj, lur. lijla je međutim smatrala da nisu svi oni delo istog slikara. Bizon
je bio urađen prilično kruto, a konj uopšte nije delovao prefinjcno. |xi >1 posle onih prelepih primeraka koje je malopre videla. Onaj ko jc im ovog konja nije bio naročito dobar umetnik.

Čuvarka ode desno do otvora do otvora uskog hodnika kroz I « morali da prođu jedno za drugim, zbog oblika bočnih zidova i sli ml visuljaka s tavanice. S desne strane nalazio se crtež megalocerosa Dl crnom bojom i potpuno dovršen. Ogromnog jelena bilo je lako ia |ii po grbi na grebenu, maloj glavi i gipkom vratu. Ejla se pitala zašlu umetnici u ovoj pećini prikazali bez rogova, jer su upravo oni. po uji mišljenju, bili osobeni za ovu vrstu jelena, i pri tom jedini razlog /.li i" janje grbe.
Na istoj slici su vertikalno okrenuti nagore bili nacrtani linija led« i čeona roga nosoroga s dvostrukim lukovima ušiju. Levo od ulazu lili prikazani obris glave i leđa dva mamuta. Malo dalje niza zid sleva unl su se dva nilska konja okrenuta u suprotnim pravcima. Onaj okrenill | sno bio je završen. I on je imao široku tamnu prugu po sredini kao i | gi drugi nilski konji u ovoj pećini. Onaj iznad njega i okrenul uli je samo nagovešten linijom leđa i malim dvostrukim lukovima u ipi
Ejli je još zanimljiviji bio niz ognjišta u hodniku, verovatnt! i ćenih za pravljenje ugljena kojim su izrađivali crteže. Okolni /iđn I su pocrneli od vatri koje su tu gorele. Da li su to bila ognjišta drevnih nika koji su stvorili sve te neverovatne slike i crteže u ovoj velu an I pećini? Pod se strmo spuštao naniže i na tri mesta neočekivano ji |M dao više od jednog metra. U sredini hodnika nalazili su se crtež i uniđi ili stima, a ne ugljem. Malo ispred drugog pada u nivou poda, na naspi stranama nalazila su se tri stidna trougla, sa stidnim rasceponi oku ¦ nadole, dva na levoj i jedan na desnoj strani. Prva je počela da se zamara, ali bila je svesna da nikada vise n.
ći na ovakav put, a čak i da pođe, neće biti u stanju da

prepesai.....
činu. Džonokol i Džondalar pomogli su Prvoj da se spusti na ni pridržavajući je svaki s jedne strane. Hvatali su je pod ruku i kadu I | postao naročito strm. Iako joj je bilo teško, Ejli nije promaklo da m| rečju nije pomenula da ne želi da nastavi. U jednom trenutku ju jc i u| |
ko kaže sama sebi da nikada više neće videti ovu pećinu. Na o\..... i
vanju je mnogo hodala što je prijalo njenom zdraviju, ali bila ji i | isceliteljka i znala je da više nije ni zdrava ni jaka kao u mlado.n < je bila resila da ovu po mnogo čemu posebnu pećinu prođe još po li put od početka do kraja.
Na poslednju zidnu sliku u hodniku naišli su ispred posleđu|i | likog pada poda. Zdesna su se nalazila četiri nosoroga delimično im i na, a delimično urezana. Jedan se jedva video, dok su dva bila sas\ nn i imala crne trake oko stomaka i tipične uši. Poslednji je bio mnogu ali nedovršen. Veliki mužjak kozoroga, prepoznatljiv po rogovima i
ivi ja li unazad gotovo ćelom dužinom tela, nacrtan crnom bojom na nom visuljku, posmatrao je skupinu sa svog visokog mesta. Na levoj /.kl je bio oguljen i pripremljen za nekoliko životinja. Na njemu su Sli šest potpunih ili delimičnih konja, dva bizona i dva megalocerosa, 111 u i je po jedan predstavnik svake od ovih vrsta bio potpun, zatim dva nosoroga, i nekoliko linija i oznaka.
Sledio je najveći pad u nivou poda: četiri metra sve neravnijih terasa r i/dubila voda i ulegnuća u zemlji na tlu pećine s velikim medveđim illiua ukopanim u njega.
Džondalar, Džonokol, Vilamar i Ejla zajed-U i>«iinogli Prvoj da se spusti. Ništa lakše neće biti ni u povratku, ali •u bili rešeni da idu do kraja. Glatke sjajne površine kamenih

visulja-Ibijule su svetlost baklji, ali ovi nisu bili ukrašeni. Na desnom zidu bilo in malo crteža. Čuvarka je počela ponovo da pevuši, pridružila joj se i u za njom i Džonokol. Ejla je čekala. Najpre su se okrenuli ka zi-ilesne strane, mada Ejli nije bilo jasno zbog čega, jer uopšte nije dobro III hl Na jednom polju nalazila su se tri crna nosoroga, jedan potpun, lom Irakom oko struka, drugi samo naznačen, a treći je predstavljen Kl ((lavom, zatim tri lava, medved, glava bizona i vulva. Imala je uti-llu pričaju nekakvu priču, možda o ženama, i bilo joj je žao što ne i il vu. Potom su se okrenuli ka zidu s leve strane. Sada im je pećina Ha pesmom. Na prvi pogled izgledalo je kao da je prvi deo zida sle-lli i'iuleljen u tri velika segmenta vrlo blizu mesta gde su se nalazila .....krcnuta u desnu stranu, prikazana u perspektivi linijom leđa. Naj-
i najudaljeniji bio je otprilike dva i po metra dugačak, nacrtan crnom u i videle su mu se mošnice tako da nije bilo nikakve sumnje kog je Srednji je bio iscrtan crvenom linijom. I on im je stavljao do znan-i |r mužjak. Najbliža i najmanja bila je ženka. Dok je posmatrala crtež, lil|e bila sigurna što se tiče srednjeg lava. Nije bilo treće glave, možda hi lu samo radi perspektive, što bi onda značilo da crtež prikazuje i u lavova. Iako krajnje jednostavne, linije su bile veoma izražene, i |r uspela da razazna tri mamuta urađena prstom iznad njihovih leđa. iiniiii dolu pećine prevladavali su lavovi. Desno od lavova nalazio se no-• desno od njega još tri lava okrenuta ulevo, koji kao da su zurili u i n i ive i dva nosoroga, što je stvaralo izvesnu ravnotežu na zidnoj slici.
' like u ovom delu pećine bile su na visini koju je mogao da do-' iivik koji stoji na tlu, osim jednog mamuta urezanog visoko na zidu. ¦ like urađene su preko tragova medveđih

kandži, ali bilo je i neko-
......va kandži ostavljenih preko njih. To znači da su medvedi nastavi-
1 i i/e i po odlasku ljudi.
i ' ledini narednog segmenta nalazilo se udubljenje. Levo od njega ll e izbledeli crveni lavovi i tačke preko kojih su bili nacrtani crni -iimu je sledio segment s nosorogom i višestrukim rogovima. Umet-li u iiao ukupno osam rogova u perspektivi, tako da je izgledalo kao
da ima osam nosoroga koji stoje rame uz rame i još mnogo nosoroga \nm sle njih. U niši desno od nosoroga bio je naslikan konj, a iznad njega ih« crna nosoroga i mamut. Imali ste utisak da se životinje pojavljuju 1/ ilutj bine stene, konj kao da je izlazio iz niše, ogromni bizon iz pukotine m jest iz drugog sveta, kao i mamuti i jedan nosorog.
Na segmentu desno od niše prvobitno su bili naslikani lavovi 11 1 na bizone. Krdo bizona naguralo se na levoj strani, a lavovi su se iuBi njali ka njima s desne strane, kao da čekaju znak da skoče. Žestina litVH va bila je odlično prikazana, upravo onako kako treba. Pećinski lav lm njen totem. Za Ejlu je ovo bila najspektakularnija odaja u celoj pećini Hi lo je toliko toga da nije mogla sve da upije, a želela je. ta velika zidna li ka završavala se kod grebena koji je obrazovao neku vrstu druge, pliće 111*» U njoj su bili naslikam crni nosorozi koji se pojavljuju iz sveta duhiH | druge strane niše bio je naslikan bizon. Telo prikazano iz profila postavljaj no je okomito na glavu prikazanu spreda. Veoma efektno.
Ispod bizona nalazila se trouglasta šupljina s dve lavlje glave 1 |mil
njim nogama drugog lava okrenutim udesno, a iznad lavova crni im.....j

sa crvenim prugama koje su označavale rane. Iz usta mu je curila h Široki kameni visuljak iza njih ukazivao je na mesto na kome se u« spuštao sve dok nije postao okomit na desni zid. Tri lava i još jedna .1 nt< nja bili su naslikani sa unutrašnje strane, ali su se videli iz prostori|> M«
lo pre mesta na kome će se svod spustiti, iz njega je štrcao vertikalni I.....*)
stene koji se završavao zaobljenim vrhom. Imao je četiri bogato ul 1 1 > u« lica.
„Da bi je razumela u potpunosti, moraš je obići sa svih strana u ti« je Cuvarka, pokazujući Ejli složenu sliku koja je predstavljala predu|e n"gt bizona nacrtane iznad ljudskih nogu i veliku vulvu između njih, osi m'vn crno, i vertikalne crteže urezane u nižoj tački. Bio je to donji deo /mi l»H tela sa bizonskom glavom iznad njega i lavom sa druge strane vi\ul|l
„Oblik tog visuljka mi je uvek ličio na muški organ."
„Zaista liči", složila se Ejla.
„U blizini se nalazi i nekoliko malih prostorija sa zanimljivim hM I ma", reče Cuvarka. „Ako želite, pokazaću vam ih."
„Želim, volela bih da vidim što više pre nego što budemo m......
se vratimo", reče Ejla.
„Vidiš ovde, iza tog muškog visuljka, nalaze se tri lava. Posle twtm roga koji krvari proteže se mali hodnik koji vodi do predivnog konin f« če Cuvarka povevši je. „A evo i velikog bizona na kraju slike. U nultu oblasti nalazi se veliki lav i nekoliko malih konja. U onu oblasl |>u l [•»•« vrlo je teško ući."
Ejla se vratila do početka odaje i kamena na kome se

odmaiala 1 Ostali putnici bili su u blizini.
„Šta misliš, Ejla?" upitala ju je žena.
„Veoma mi je drago što si me dovela ovamo. Ovo je najlepša pećina I"|h sam ikada videla. To je više od pećine, ali ne znam reč za to. Dok |fli ivela s Plemenom nisam znala da se ono što vidiš u stvarnom životu Bh)c napraviti od nečeg drugog." Ejla se osvrnula tražeći Džondalara i ih hinila se kada gaje ugledala. Prišao joj je i zagrlio je oko struka. Upra-M ln je žclela. Morala je ovo da podeli s njim. „Kada sam otišla da živim fti Miiiiiutovcima i videla šta sve Renek može da napravi od slonovače, a Ifcli^i i u I kože i perlica, i ponekad samo štapom iscrtavajući oznake u pra-Irila sam zapanjena."
Zastala je i zagledala se u vlažnu glinu na tlu pećine. Svi ljudi koji su plitll licperave baklje okupili su se na jednom mestu. Krug svetlosti nije lik i životinje naslikane na zidovima predstavljale su tek nagoveštaje I Mini Ličile su na ono što je većina ljudi u magnovenju viđala napolju.
Na ovom putu, a i ranije, videli smo mnoge slike i crteže. Neki su Hl pielepi, a neki manje lepi, ali ipak izuzetni. Ne znam kako ljudi to rali I ne mogu ni da naslutim zašto. Mislim da to rade da bi ugodili Majci,
......1 sam da uspevaju u tome, a možda i da bi ispričali njenu priču, ili
dinge priče. Možda to rade jednostavno zato što mogu. Kao Džono-|nl padne mu na pamet da nešto nacrta, i on to i nacrta zato što ume. ¦M |e 1 kada ti pevaš, zelandona. Većina ljudi ume da peva, ali niko ne ume §t |b wi kao ti. Kada ti pevaš, ja ne želim da radim ništa drugo, samo da te ¦Hltini < »osećam se dobro kada ti pevaš. Isto se tako osećam i kada gledam li likane pećine. Tako se osećam kada me Džondalar

pogleda očima ¦inliii Ipibavi. Imam osećaj da me i oni koji su napravili ove slike gleda->iii.i punim ljubavi." igledala se u pod trudeći se da potisne suze. Obično je uspevala da i i Inda, ali ovog puta joj to nije polazilo za rukom.
Sigurno se i Majka tako oseća", završila je Ejla, blistavih očiju na (h>|n hivn| svetlosti.
'.ada mi je jasno zašto je udružena, pomislila je Cuvarka. Biće izuzet-iinlona, ona to već jeste, ali ne bi mogla to da bude bez njega. Možda l.i|ka namenila upravo tu ulogu.
Zatim je počela da pevuši. Džono-»I |n| se pridružio. Njegovo pevanje kao da je doprinosilo lepoti pesama u drugi pevali. Pridružio im se i Vilamar, pevajući samo slogove. Imao ' i "lan glas i davao je lep doprinos pesmi. Pridružio im se i Džonda-I tlu je imao prijatan glas, ali nikada nije pevao sam. Njihovi glasovi ¦Niliivl|ali su hor u pozadini, koji je odzvanjao među kamenim zidovi-¦ (ive lako lepo ukrašene pećine. Ona koja je bila Prva medu Onima ko-1 »Ih?. Veliku majku Zemlju nastavi Majčinu pesmu od mesta na kome ju fc* tili pu'kinula.
Sjajan sadrug njezin od boja ne strepi, I >a lopova groznog žestoko ocepi.
Skupa nagrnuše da gnusobu tresnu, Uspeh ne izosta, svetlost opet blesnu. Snaga buknu tada, blistavost prevlada. Ali tmina pusta da popusti neće, Majka snage mora da primeni veće. Ko će da se preda, ko će da se ne da? Niko da prevlada, niko da savlada. Tami ne popušta, al sin joj ispašta. Al kad najzad nered poče da uzmiče, Sinovljeva svetlost iz. mrzline niče. No, mati se tad umori, a pustoš nadvlada, U smiraj dana tama zavlada.
Sin topao beše, al' pobede se čari još nikom ne smešc.
U srce Majke Velike naseli se tuga

**da će zanavek ostati bez druga.
Bol za čedom milim svu je proze,
Pa posegnu ponovo ispod svoje kože.
Pomiriti se nije htela da joj je ovo sudba cela.
Kada spremna beše, njene vode rodne
Goleti pretvoriše u poljane plodne.
Ali suze njene što sliše se silno
Dugu daše zemlji, rose preobilno.
Pokrov niče drag, al i suza trag.
Uz gromovnu huku kamenje joj se raspoluti
1 iz pećine grdne što ispod se sluti
Ona se još jednom uz napone porodi,
Iznevši iz materice Decu Zemlje.
Zlosrećna Mati ova, potomke novog kova.
Svaki različit, neki velik, neki baš nikako,
Jedan hoda, drugi leti, jedan pliva, drugi puzi lako.
Al' svaki oblik savršen beše, svaki duh ceo,
Svako je uzor bio, svako se ponoviti smeo.
Uz Majčin ovaj dar ispuni se zemljin šar.
Sve ptice, ribe i životinje, što rodi ih da s njima druguje
Ne daše Majci da više tuguje.
Svako gde se rodio živeće
Prostranstva Majke Zemlje deliće.
Uz nju će ostati, jedno će s njom postati.
Sve to njena deca behu, njima se ponosila,
Al' životnu silu iz nje brzo su raznosila.
Taman joj za još jednu novinu osta.
Dete što će pamtiti od koga svet posta
Dete što će je štovati. I zaštitu kovati.
Prva Žena već se odrasla i živa rodi,
Obdarena svime da kroz život hodi. Život bese Dar prvi, i**

poput Majke mile, Ona odmah uvide da od toga draže ništa nije. To odredi ženu ovu, u svojoj vrsti sasvim novu. Dar drugi Zapažanje beše, učenje neumorno, Znatiželja, Dar Razboritosti, uočavanje oblaporno. Sve znanje bi podareno rođenjem Ženi Prvoj, Da život joj olakša, da ga deci prenese dragoj. Prva će Žena znati, kako da uči, kako da prati. Bez sile životne gotovo ostavši, Majka zgasnu tad, AV ne pre no što nauk o Duhu Života prenese dalje sad. Svu decu obuči svoju kako da život daju nov, A i Žena bi obdarena da isti sluša zov. AV Žena beše sama. Još nije postala mama. Majka se sopstvene samoće seti, Druga svog dok je hitao ka ljubavnoj meti. Poslednjom snagom slabom, porodi se još jednom, Da Ženi dragama podari s kojim će život da deli. Opet ona dade, život novi postade. Ženu i Muškarca na svet Majka donese u danu tom l podari im zemlju da na njoj sviju dom, Pa vodu, zemlju i sve stvorove svoje razne. Da ih brižno koriste dobiše zadatke časne. Da koriste, aV ne iskoriste. Deci Zemlje Majka Dare dade Da opstanu, pa tome dodade Dar Uživanja i deljenja, da im lepo bude, Dok sjedinjuju se u počast Majke hude. Uzvraćena čast biće glavna slast. Majku ovaj par raduje, Nauči ih da brinu, da ljubav ih sparuje. Željom ih ispuni da spajaju se često, Da radost ih prož.me, to je glavno mesto. Nauk su taj vrli prihvatili prvi. Deva Zemlje spokojnom se čine. Majka može mirno da im otpočine.

lula |e duboka tišina kada je završila. Svi prisutni osetili su moć Maj-InJi Ine pesme jače nego ikada. Ponovo su se zagledali u slike, sada Uniji životinja koje kao da izlaze iz pukotina i senki pećine. Imali il dti ib Majka stvara, rađa, dovodi s drugog sveta, iz sveta duhova, ¦ u velikog podzemnog sveta. Onda su začuli zvuk od koga su se ii I ni da cvili mladunče lava. Cviljenje je preraslo u zvuke koje is-i

"li lav kada doziva majku, zatim u prve pokušaje mladog mužjaka
da rikne, i na kraju u dahtanje i graktanje koje je vodilo u gromoglasnu I lava koji uzima ono što je njegovo.
„Kako ona to radi?" upitala je Cuvarka. „Kao da lav prolazi krol zne faze odrastanja, gde je to naučila?"
„Odgajila je jednog lava, brinula se o njemu i naučila ga da Im njom", reče Džondalar. „Rikala je s njim."
„Ona ti je to kazala?" upita Cuvarka pomalo sumnjičavo.
„Ovaj, da, na neki način. Došao je da je obiđe dok sam se op.....I
u njenoj dolini, ali nije mu se dopalo što me tamo vidi, pa me je illff Ejla je stala ispred mene, on se okrenuo oko sebe i ukopao u meslu < lit| zatim zakotrljala po travi i zagrlila ga, popela mu se na leda i zajah i| kao što jaše Njisku. Ali ne bih rekao da bi on pristao da ide tamo gđi • želi već samo tamo gde bi on poželeo da je odnese. Ali vratio ju ji | sam je pitao za njega i ona mi je ispričala", reče Džondalar.
Njegova priča bila je dovoljno jednostavna i ubedljiva. Ču vitli > samo zavrtela glavom. „Svi bi trebalo da zapalimo nove baklje", u . •
„Mislim da je ostala za svakoga po jedna, a imam i svetiljki
„Bolje da ne palimo baklje dok ne savladamo ovaj hodnik", reći lamar.
„U pravu si", reče Džonokol. „Da li bi pridržala moju?" upitu .....
varku.
Džonokol, Džondalar, Ejla i Vilamar bukvalno su podizali l'mi na še nivoe, dok je Cuvarka držala baklje i osvetljavala im put. Ba< iln | dnu koja je dogorela do kraja u jedno od ognjišta duž zidova. Kada u |

do naslikanih konja, svi su uzeli nove baklje. Cuvarka je ugasili...... i
su bile delimično izgorele i vratila ih u ram za leđa. Potom su posJl II istim putem kojim su došli. Nisu mnogo govorili, samo bi u prohi u vo pogledali životinje. Pre nego što su stigli do ulaza, otkrili su da |i lost doprla mnogo dublje u pećinu. Džonokol je zastao na samom ulazu. „Da li bi me ponovo • do velike oblasti u onoj drugoj dvorani?"
„Svakako", odvratila je ona, ne upitavši ga zašto. Znala je
„Volela bih da pođem s tobom zelandoni Devetnaeste pećine", iWi I
„Drago mi je, i ja bih voleo da pođeš sa mnom. Možeš da li
baklju", reče on sa osmehom.
Upravo je Ejla pronašla Belu pećinu, i prvo ju je njemu poka/ai i
la je da će nešto naslikati na tim prelepim zidovima, i da će mi.....
biti potrebni pomagači. Njih troje se vratiše u dragu prostoriju Med čine, a ostali iziđoše iz nje. Cuvarka ih je povela kraćim putem, i lamo |, la gde treba da ga odvede - do mesta u koje se zagledao kada su pi | bili u ovom delu pećine. Pronašao je zaklonjenu pukotinu i drevnu | masu koju je ranije video. Izvadio je nož od kremena i otišao do slala zdelom na vrhu. U njegovom podnožju je jednim veštim pokretom m
, nos, usta, vilicu i obraz, zatim dve jače linije za grivu i leđa konja. Tre-»c zagledao u njega, zatim je iznad prvog urezao glavu drugog konja, leđa u suprotnom pravcu. Kamen je na tom mestu bio nešto tvrđi, tako 11.1 Cela nije ispala najpreciznija, ali se ipak vratio da ureze pojedi-dlnke

uspravne grive u doslednim razmacima. Udaljio se nekoliko ko-I pogledao.
eleo sam da dodam nešto ovoj pećini, ali nisam bio siguran da li Mfbalu to da uradim sve dok nisam čuo Prvu kako peva Majčinu pesmu no| utrobi", reče zelandoni Devetnaeste pećine Zelandonaca. Kekla sam ti da Majka bira, i da ćeš znati. Sada i ja znam. Bilo je ti no", reče Čuvarica.
i.....io si pravu stvar", reče Ejla. „Možda je kucnuo čas da prestanem
¦Vem Džonokol i počnem da te oslovljavam sa zelandoni Devetnaeste." Možda u javnosti, ali nadam se da ću kada smo sami ja uvek biti Itil ol, a ti Ejla", reče on. \ olela bih da bude tako", reče Ejla pa se okrenu se Čuvarki. „Pret-l| mi da ti je ime Čuvarka, ona koja pazi na nešto, ali ako nemaš ni-i lotiv, volela bih da mi kažeš ime koje si dobila na rođenju." Nazvali su me Dominika", reče ona. „Uvek ću o tebi misliti kao o Hl 11 god da se dogodi, pa makar postala i Prva." Hjlu odmahnu glavom. „To je malo verovatno. Ja sam strankinja sa p naglaskom."
I o nije važno", reče Dominika. „Priznajemo Prvu, čak i kada ne zna-||u ili njega. Dopada mi se tvoj naglasak. Mislim da te izdvaja, kao što iln se izdvaja Ona koja jeste Prva." Zatim ih je izvela iz pećine. Ejla < i e razmišljala o toj izuzetnoj pećini. U njoj ima toliko toga da se da se upije. Poželela je da je ponovo vidi.
I 11 u I i su te večeri razgovarali o tome šta da urade sa Gahajnarom, ali n mislima stalno vraćala pećini. Činilo se da se Gahajnar oporavlja iiltiili lialina koje je dobio. Iako će mu ožiljci ostati do kraja života, izliti nije zamerao ljudima koji su mu ih naneli. Ne samo daje bio zahvala živ, već je bio zahvalan i zelandonama što se staraju o njemu. I »oIho je

znao šta je sve radio, i verovatno je sada bio jedini koji je to i Ino je svestan da su Balderan i ostali mrtvi zbog ne mnogo gorih i Ni|e znao zašto je on bio pošteđen, možda zato što je u sebi prekli-Mn|ku da ga spase dok je Balderan smišljao kako da ubije strankinju. v da im neće uspeti da pobegnu i nije želeo da umre. i li Inje iskreno kada kaže da želi da se iskupi", reče zelandona Prva. I» ato što zna da ga možemo naterati da plati za ono što je učinio, i da da je Majka odlučila da ga poštedi."
I >a li iko zna u kojoj Pećini je rođen?" upitala je Prva. „Ima li rođake?" Ima majku", reče jedna od ostalih zelandona. „Ne znam za druge rađali i mislim da je ona prilično stara i da gubi pamćenje."
„Eto nam odgovora", reče Prva. „Treba ga vratiti u njegovu Pei.....
se stara o majci."
„Ali kakvo je to iskupljenje? To je njegova majka", primeti jcclnri •> landoni.
„Ne mora da znači da će mu biti lako ako ona nastavi da popull | u tom slučaju Pećina više neće morati da se stara o njoj, a on ćc radili što zaista dobro. Ne bih rekla da je nameravao ništa slično dok je bio I deranom i uzimao šta je hteo bez rada. Treba ga naterati da radi, tla lov| sebe, ili bar da pomaže u zajedničkom lovu sa svojom Pećinom, da ličnu i maže majci i stara se o svim njenim potrebama."
„Muškarci baš ne vole da rade takve stvari, da brinu o nekoi I if| primeti jedan zelandoni, „makar ona bila i njihova majka." Ejla ih |i i šala samo s pola pažnje, ali je shvatila poentu i smatrala je da je /ainl | dobra. Potom je nastavila da razmišlja o Najdrevnijem svetom mestu Na J-t ju je odlučila da se narednih dana vrati u pećinu sama ili sa Vukoifl

Pred podne narednog dana Ejla je zamolila Levelu da ponovi • M zi Džonejlu, i proverila kako napreduje sušenje mesa. Bila je iznclu |u dnu količinu bizonskog mesa na konopce da se suši i pomislila da je lo i i ¦ vreme da zadovolji svoju želju i još jednom vidi Najdrevnije svelo mi
„Povešću Vuka i otići do pećine. Hoću još jednom da je vidim |n laska. Ko zna kada ćemo, i da li ćemo se ikada vratiti ovamo."
Spakovala je nekoliko baklji i dve kamene svetiljke, fitiljc ml li va i zavezana creva napunjena lojem, koja je stavila u dvostruku kožnu I cicu. Proverila je pribor za pravljenje vatre kako bi se uverila da ini |
što joj je potrebno - vatreni kamen i kremen, trud i sitno drvo za i.....
i nekoliko većih komada drveta. Napunila je mešinu s vodom i spako\ u 11 Iju za sebe i činiju za Vuka. Ponela je vrećicu sa lekovitim travama I ni liko dodatnih zavežljaja čaja, mada je sumnjala da će kuvati čaj u p dobar nož, nešto tople odeće koju će obući u pećini, ali se nije gnjavili obojcima. Bila je navikla da ide bosa i tabani su joj bili tvrdi maln n< i kopita. Zviznula je Vuku i zaputila se stazom koja je vodila tlo i.....
Kada je stigla do velikog ulaza, zavirila je u sklonište u uglu. 11 ognj nije gorela vatra, a i odaja za spavanje bila je prazna. Čuvarica tog danu • bila tu. Obično su je obaveštavali kada će ljudi doći da posete Najdn • •< sveto mesto. Ejla je na licu mesta odlučila da uđe bez prethodnog dogu
Zapalila je malu vatru u ognjištu, potom pomoću nje upalila DM podigla je visoko i pošla unutra, pozvavši Vuka da je sledi. Ponovi > !1 1 stala svesna ogromnosti pećine i rusvaja u prve dve prostorije. Prevrnuli I bovi odvaljeni od svoda,

ogromni blokovi, kamenje i šljunak razbai Ulll tlu. Svetlost je prodirala dosta daleko u pećinu i ona krenu istim puii 11 i prvi put, levo pa pravo napred do ogromne prostorije sa đubretom 1 su medvedi ostavili za sobom. Vuk se nije odvajao od nje.
I »i/ala se desne strane prolaza, jer je znala da osim velike prostori-n.i, koju je mislila da obiđe na izlasku, nema bogzna šta da se vidi ihik ne prevali polovinu puta u dubinu pećine. Nije naumila da u pe-iiNinne suviše dugo niti da pokuša sve ponovo da vidi, samo određene Nastavila je do odaje sa medveđim udubljenjima i išla duž desnog ilnk nije stigla do naredne dvorane na njenom kraju, a onda je po-' ilenu u obliku debele oštrice koja se spuštala sa svoda. Koliko se sećala, tamo je bio naslikan crveni leopard s dugačkim re-i ln|cna-medved. Da li je to bila hijena ili je to bio medved? Po obliku reklo bi se da je pećinski medved, ali njuška je bila duža, a čuperak im mala griva ličili su na krutu dlaku hijene. Nijedan drugi medved
i.....i je bio tako vitak i dugonog, dovoljno je bilo da pogleda drugog
da naslikanog iznad te životinje! Ne znam šta je umetnik pokušao a/e ovom slikom, pomisli ona, ali meni izgleda kao slika hijene, iako hi ledina hijena koju sam ikada videla naslikanu u bilo kojoj pećini. Ali |fo|iarđa nisam videla nikada ranije. Ovde su naslikani medved, hijena nitđ, sve su to jake, opasne životinje. Pitam se šta bi Putujući pripo-i rekli za ovaj prizor? Ejla prođe pored narednog niza slika. Pogledi je, ali se nije zadržavala, neke možda insekte, niz nosoroga, lavova,
i mamuta, znakova, tački, otisaka dlanova, osmehnula se na crveni malog medveda koji je ličio na sve ostale medvede u

pećini samo što
.....uinji od njih. Setila se da je Cuvarka na ovom mestu skrenula le-
I nastavila da sledi desni zid. U narednom proširenju bilo je dokaza o avkn pećinskih medveda, pod je bio otprilike metar i po niži i vodio naredne prostorije, s dubokom rupom u sredini. To je bila ona pro-11 u kojoj su sve slike i urezani crteži bili beli jer su bele površine pokrivene vermikulitom, mekom svetlosmeđom glinom. Od svih belih nili crteža nju su najviše privukli nosorozi koji se pojavljuju iz puko-
ii /idu. Pred njima je zastala. Zašto li su drevni slikali te životinje Ulovima pećina, pitala se? Zašto je Džonokol želeo da ureze dva ko-¦ prostoriji blizu ulaza u ovu pećinu? Njegov um se u tom trenutku ni-
inila/io na nekom drugom mestu, kao umovi zelandona koje su pile čaj •iiiiiini svetom mestu Sedme pećine južnih Zelandonaca. Umetnici vero-tio ne bi mogli da stvaraju tako izuzetne slike da jeste. Oni su morali
.....išljaju o onome što rade.
I »i li su ih izrađivali za sebe ili da bi ih pokazivali ostalima? Kojim
.....a? Drugim ljudima svoje pećine ili drugim zelandonama? Neke od
li prostorija u određenim pećinama mogle su da prime mnogo ljudi, i kud su se u njima održavale svečanosti, ali mnoge slike naslikane su tiiiihm pećinama ili u stešnjenim prostorima većih pećina. Mora da su i ili sebe radi i iz ko zna kojih vlastitih razloga. Da nisu tragali za ne-II u duhovnom svetu? Možda za duhom svoje životinje, kao što je bio u loiem lava, ili za duhom životinje koja će ih dovesti bliže Majci? Kad

god je pokušala da pita zelandonu, nikada nije dobila zadovoljavajući od vor. Da li je to trebalo sama da otkrije? Vuk se nije odvajao od nje, sli'* je zid duž koga je Ejla išla i trao se o njega. Ona je nosila jedinu svcili u potpunoj tami pećine, i mada su mu druga čula pružala mnogo više fl veštenja o okruženju od te njene jedne jedine baklje, bilo bi mu draži je mogao i da vidi.
Da je stigla do narednog dela pećine znala je po primetnorn I stanju svoda. Na zidovima je bilo mamuta, bizona, jelena i visuljaka. N.i i kima od njih videle su se bele urezane slike, dok su u jednoj oblasli m bile iscrtane crnom bojom. Ovo je bila prostorija u kojoj se nalazila lol nja pećinskog medveda na zaravnjenom kamenu, i Ejla joj priđe da je |* novo pogleda. Malo se zadržala razmišljajući o Krebu i Plemenu prc N šio je nastavila. Imala je utisak da ovu prostoriju okružuje obala od i gline uz koju se popela da bi stigla do poslednje odaje, one u koju l'tv nije ulazila. Primetila je tragove medveda u glini koje nije videla kada prvi put bila tamo. Dva visoka stepenika odvela su je u narednu odaji Obrela se u sredini prostorije s veoma niskim svodom tako da niji j gla da hoda pored zidova. Zaključila je da je vreme da upali novu hal i Patrljak prve protrljala je o svod i ugasila je. Kada je bila sigurna da |i tra ugašena, gurnula je ostatke prve baklje u ram za leđa. Morala ji d| pogne da bi nastavila prirodnom stazom. U podnožju visuljka primi ll|| vodoravni niz od sedam malih crvenih tačaka pored niza crnih. IVI M desetak metara mogla je ponovo da se ispravi.
Primetila je još nekoliko crnih tragova od baklji. Očigledno su i >li gi koristili ovu oblast da očiste baklje. Pozadi se svod koso spuštao I i i
du. Bio je prekriven finim žutim slojem omekšalog kamena

**na koi.....
pojavile male crvolike talasave linije. Na ovoj kosoj površini bio i> u tan, uglavnom sa dva prsta, jednostavan obris konja. Zbog kosim ia ce, umetnik mora da se propisno namučio, jer je sve vreme morao du • glavu zabačenu i nije mogao da sagleda crtež u celini sve dok ga nl)i
vršio. Proporcije nisu bile baš najbolje, ali je to bio poslednji crte? .....
pećini. Primetila je i obrise nekoliko mamuta na zakošenom svodu
Ejla je nešto namirisala i osvrnula se oko sebe, ali je odmah || la da se to Vuk olakšao. Osmehnula se. Tu se ništa nije moglo. Kada si a * nula s namerom da pođe nazad, zapitala se da li se i na ovom kraju lt| izići iz pećine, ali to je bila samo nasumična misao. Nije imala n da traga za izlazom. Dok se vraćala držeći se zida, osetila je kako |o| pala upadaju u hladnu meku glinu. Vuk je išao iza nje po istoj onu I glini. Pošto se spustila iz ove poslednje prostorije, zid koji joj je u doli bio s desne strane sada joj je bio s leve. Prošla je pored zidno;- polj sastruganim mamutima i stigla do dela pećine koji se radovala šio novo videti, do konja naslikanih crnom bojom. Ovog puta pažljivije ji i učila zid. Primetila je da je meki smeđi sloj sastrugan s velikog dela
I se došlo do belog krečnjaka ispod na kome se nalazio najveći deo .mog nosoroga i najveći deo mamuta. Cma boja poticala je od uglja, ihvaljujući načinu na koji ga je umetnik koristio, pojedina mesta bila innija, a pojedina svetlija kako bi konji i ostale životinje delovali živo-, lako su Ejlu privukli konji, oni nisu bili prve životinje na slici. Prvi ili lurovi. I lavovi u niši ponovo su joj izmamili osmeh. Ta ženka jedno-ii" nije bila zainteresovana za mladog mužjaka. Nepokretno**

je sedela. Ejla je polako išla duž oslikanog zida dok nije došla do ulaza u du-galeriju koja je vodila u poslednju dvoranu sa slikama, i ugledala dži-»kog jelena visoko na desnom zidu. Tu se takođe protezao niz ognjišta pobijanje uglja. Staza je počela da se spušta. Kada je savladala poslednji
I pad poda i došla do poslednje prostorije, nastavila je još sporije. Do-U joj se lavovi, možda zato što su bili njen totem, a i zato što su bili i \.u ni. Stigla je do kraja i proučila poslednji visuljak, onaj koji je pod-
i u.i muški organ. Na njemu je bila naslikana ženska vulva s ljudskim
ii i.i, s jedne strane visuljka bio je naslikan bizon, a sa druge lav. Bila je ¦ u.i da je i tu neko ispričao priču. Konačno se okrenula i pošla nazad, Ih je stigla do početka prostorije, zastala je i osvrnula se oko sebe. Zclcla je odavde da ponese sećanje, slično onom kada je Prva pevala
ni Nije umela da peva, ali se osmehnula kada joj je palo na pamet in mogla da uradi. Mogla je da zariče kao kada je prvi put bila ovde. In je kao što lavovi često čine, „roktanjem" koje je prerastalo u riku.
ih je konačno oslobodila, bila je to najbolja rika koju je ona bila u u da proizvede. Čak se i Vuk malo skupio kada ju je čuo.
Naumili su bili rano da krenu, ali je Amelana počela da se porađa u j luko da zelandone u poseti nisu mogle da je ostave. Do uveče je ro-idnivog dečaka, i njena majka je priredila večeru u čast srećnog doga-Tek ujutro su pošli nazad kući. Do tada se uzbuđenje zbog odlaska već krilo u antiklimaks. Sustav putnika ponovo se izmenio. Pošto su Kimeran, Beladora i dvoje iiii.li, a Amelana ostala kod svojih, ostalo ih je samo jedanaestoro i mo-

ii drugačije da se organizuju. Džonejli su nedostajali drugari, jer joj je lulo da se igra jedino sa Džonlevanom, koji je bio godinu dana mlađi, li l umu je nedostajao Kimeran, ujak koji mu je bio više kao brat, i tek 11 hvatao koliko su se dobro razumeli dok su radili zajedno. Rastužio
uki put kad pomisli da ga možda nikada više neće videti. Od žena su iino Ejla, Leveia i Prva. Njima su nedostajale Beladora i mlada sme-iiin lana. Moralo je da prođe izvesno vreme dok se nisu ponovo uhodali, dili su reku nizvodno, a kada se ulila u veću, nastavili su da prate i a jugu. Ogromno Južno more ugledali su dan pre nego što su sti-ujega. Nepregledne vode nisu bile jedino što su videli. Bila su tu i lu ova i megalocerosa, krdo ženki vunastih mamuta s mladuncima svih
uzrasta i razni vunasti nosorozi. Upravo je bilo vreme kada razni kopi) kao što su turovi i bizoni, počinju da se okupljaju radi priprema zh i< Tada će se hiljade njih boriti i pariti. Konji su kretali ka svojim zini i pašnjacima. S mora je duvao hladan povetarac, Južno more bilo jc 1,1 no more, i dok je stajala zagledana u tu nepreglednu hladnu vodu. I \U shvatila da je smena godišnjih doba vrlo blizu.
Pronašli su trgovce koje je pominjao Konardi, kao i samog Kun dija. On je obavio upoznavanje, i ispostavilo se da su Ejline korpe lm roba. Ljudima kao što su trgovci, koji na put nose razne stvari radi pi je, bile su neophodne dobro napravljene posude. Ejla je prvo večc pu praveći nove korpe. Džondalarovi vrhovi i alatke od kremena takodc u šli na dobar prijem. Do izražaja su došli i Vilamarova veština i isku i trgovanju. Sve ih je organizovao u trgovačku družinu u koju je ul l|ii
Konardija. Nudiće razne kombinacije stvari istovremeno i to

ne s....... i
noj osobi. Na primer, suvo meso i korpu u kojoj može da se nosi Nal je mnogo školjki za ogrlice, i bilo mu je drago što može da ih stavi U I line korpe. Nabavio je i so za Ejlu i ogrlicu za Martonu, koju je niiprtH jedan sakupljač školjki, i još neke stvari o kojima nije svima pričini
Kada su okončali trgovinu, krenuli su nazad. Sada su putovah hi go u dolasku. Kao prvo, znali su put, i nisu se zaustavljali da obiđu U H ne pećine, a pritiskalo ih je i vreme koje se menjalo. Dobro su se n a zalihama i nisu morali često da idu u lov. Ipak su otišli u još jednu i
tu Kamori. Veoma se razočarala kada je čula da je Kimeran pro....... .
nove da bi ostao s narodom svoje družbenice. Ona i Džondekam i u rali su o njemu kao da je otišao zauvek sve dok ih Prva nije pođsi III | namerava da se vrati.
Kada su stigli do Velike reke, morali su da sačekaju da puni. ¦ koja je onemogućavala prelaz. Bilo je to teško razdoblje, jer iiimu da ostanu nasukani na pogrešnoj strani reke cele sezone. Konačno vedrilo i oni pređoše reku, mada prelaz nije bio nimalo lak. Do Rel i gli svi već strašno nestrpljivi. Morali su peške da idu uzvodno, jci ni lo splavova, a ionako bi bilo vrlo naporno veslati uzvodno.
Kada su konačno ugledali ogromno kameno sklonište Deveu p, > samo što nisu pojurili, ali nisu morali. Osmatrači su motrili na njihii 1 zak, i čim su ih spazili, zapalili su signalnu vatru. Gotovo sve l'eelti šle su da ih dočekaju i da im požele dobrodošlicu.
29
Ejla se popela strmom stazom do vrha stene. Naramak drva don u povezu obešenom oko glave i spustila ga pored

bazaltnog stuba na n
vremena, koji kao da je izrastao pod opasnim uglom iz ivice krečnja-siene. Zastala je da obuhvati pogledom sve oko sebe. Ma koliko puta c sve to videla u poslednjih godinu dana koliko beleži izlaske i zalaske ca i sunca, predeo pred njom uvek bi je dirnuo. Posmatrala je Reku |e krivudala ispod nje sa severa na jug. Sve tamniji oblaci grlili su gre-brda na istoku preko Reke, skrivajući njihov oštar obris. Verovatno će li jasniji sutra pred zoru, kada će morati da utvrdi gde će sunce izići osu na današnji dan. Okrenula se na drugu stranu. Sunce na silaznoj putanji bilo je zaslep-ir. Uskoro će zaci. Trbusi nekoliko belih pahuljastih oblaka bili su ru-ll i obećavali su sjajnu predstavu. Njene oči nastavile su da se kreću ka ¦liju. Gotovo da joj je bilo žao što je nebo na zapadu bez oblačka. Ne-luiali izgovor da ne dođe ovamo noćas, pomislila je dok je silazila ka eloj pećini.
Njeno prebivalište ispod krečnjačkog ispusta bilo je hladno i prazno, đalar i Džonejla mora da su otišli kod Proleve na večernji obrok. Ili Martone. Bila je u iskušenju da ih potraži, ali čemu kad ionako mora ivo da iziđe?
Pronašla je trud, kremen i vatreni kamen pored hladnog ognjišta i za-vatru. Kada se dobro rasplamsala, ubacila je nekoliko kamenova za 1 i proverila mešinu sa vodom. Bilo joj je drago kada je videla da je Sipala je vodu u drvenu posudu u kojoj je kuvala čaj. Pretražila je il oko ognjišta i pronašla malo hladne supe u čvrsto ispletenoj posu-iibložcnoj glinom iz reke kako bi lonac za kuvanje i čuvanje tečnosti bio lirpropusniji. Većina žena je počela to da radi tek poslednjih godina. Kut-r) od izdubljenog roga kozoroga zahvatila je malo supe sa dna i prsti-l/vnđila nekoliko zalogaja hladnog mesa i nekakav prilično gnjecav koren.

Mukla je lonac vatri i kleštima od savijenog drveta nagurala vrelo uglje-uko njega. Dodala je još nekoliko komada drveta u vatru i sela pre-hiIi nogu na jastuk. Čekala je da se kamenje zagreje pa da ga stavi u r,n čaj kako bi proključala. Zatvorila je oči. Bila je umorna. Prošla go-bila joj je posebno teška, jer je dobar deo svake noći morala da bude ih I Imalo nije zadremala sedeći, ali se trgnula kada joj je glava pala piluli.
i'uprskala je kamenje za kuvanje s nekoliko kapi vode i gledala kako nije nestaju u pramenu pare, a onda je uzela klešta spaljenih kraje-iilila kamen za kuvanje iz vatre i spustila ga u činiju s vodom. Voda i hučala i iznad nje se stvorio oblak pare. Dodala je i drugi kamen. • voda smirila, umočila je mali prst da proba koliko je topla. Bila je ih ne koliko je želela. Dodala je i treći kamen iz vatre i sačekala da .....nehurići, a onda je zahvatila vrelu vodu šoljom i ubacila unutra
liko prstohvata suvog lišća iz niza poklopljenih korpica na polici blizu Rjllln Spustila je čvrstu ispletenu solju, pustivši čaj da malo odstoji.
Proverila je vrećicu koja se klatila sa klina zakucanog u noseću I ku. Unutra su bila dva mala pljosnata dela roga megalocerosa i rezaljl | kremena koju je koristila za ubeležavanje oznaka na pljosnate delovi čene iz roga džinovskog jelena. Proverila je da li je vrh alatke još voljno oštar. Znao je da se okrnji od upotrebe. Suprotni kraj bio je ......
u deo roga košute, prethodno omekšan u ključaloj vodi, i služio je I Klška. Ponovo se stvrdnuo kada se osušio. Na jednom komadu pljosnalo) la roga zapisivala je zalaske sunca i meseca, a na drugom je urezivali. • dana od jednog

punog meseca do drugog, kao i noći punog mesci H | bez meseca, inaspramne faze polumeseca između tih dveju krajnjih lm Vezala je vrećicu za kožnu traku oko struka, zatim je kutlačom / ih la malo tople supe, sipala je u drvenu činiju i popila, zastavši samo d \ žvaće komade mesa.
Iz prostorije za spavanje uzela je ogrtač sa kapuljačom obrublji ¦ krznom i obmotala ga oko ramena - čak i leti noći su znale da budu 1 dne - ponela solju sa toplim čajem i izišla iz prebivališta. Ponovo ni tila ka stazi iza skloništa, koja je kretala od ivice nadstrešnice, ih se njome uzbrdo, pitajući se gde je Vuk. Cesto joj je on bio jedino drul u dugim noćnim bdenjima. Ležao bi na tlu pored njenih nogu dok hl | sedela na vrhu stene umotana u toplu odeću.
Kada je stigla do račvanja puta, na brzinu je otpila malo čaja Ml la solju i pohitala okolo do jaraka. Iako su ih svake godine malo pimi li, uvek su se nalazili u istoj oblasti. Na brzinu se olakšala, pohilahi u do staze, uzela solju i nastavila drugim krakom strme uske staze I ¦ litice.
Nedaleko od neobičnog nagnutog kamena ukopanog duboko u mI> r čelja litice nalazilo se ognjište koje je sačinjavao krug od kamenja njen ugljem i nekoliko glatkih rečnih kamenova odličnih za zagrevuuji Pored prirodnog izdana stene napravljeno je udubljenje u krtom kn pored stuba. Velika ploča od suve trave istkane tako da se kiša i|| isprepletene redove stajala je oslonjena o zid. Ispod nje nalazilo i m liko činija, među kojima jedna za kuvanje, i vrećica od kože sa silni kao što su nož od kremena, dva zamotuljka čaja, malo sušenog mi |l
red nje je ležalo urolano krzno, a u njemu pribor za paljenje val.....
u sirovu kožu, neočišćena kamena lampa, nekoliko fitilja i

baklji
Ejla je zamotuljak spustila sa strane, jer će vatru zapalili lel | se pojavi mesec. Raširila je krzno i smestila se na svoje uobičajeno irM Izdan je koristila kao oslonac za leđa. Sedela je leđima okrenula I ¦ | gledala obzorje na zapadu. Izvadila je pločicu od roga i kremenu u nl|| vrećice i zagledala se u dotadašnje zapise o zalascima sunca, a onda i novo podigla pogled ka gornjoj ivici predela na zapadu. Sinoć jc /,a Ih od te male uzvisine, rekla je sebi dok je čkiljila štiteći oči od dtl| sunčevih zraka. Sjajna topla svetlost skliznula je iza prašnjave i/mif
lla, koja je prikrila žareću usijanost pretvarajući je u sjajni crveni lavršeno okrugao kao i njegov noćni sadrug u vreme kada je pun. Obe ttike kugle bile su savršenog kružnog oblika, i jedini savršeni krugovi inom životnom okruženju. Lakše je bilo gledati u sunce i uočiti tačno li> zalaska u odnosu na siluetu brda na udaljenom obzorju kada je bila iz-
¦ ih i Pri sve slabijoj svetlosti, urezala je znak na svojoj pločici od roga.
Zatim se okrenula ka istoku i zagledala preko Reke. Prve zvezde po-> li ii ila se pojavljuju na sve tamnijem nebu. Znala je da će mesec usko-p pokazati svoje lice, mada je ponekad znao da se pojavi i pre zalaska sunca, i mh kad je pokazivao lice i danju, naspram vedrog plavog neba, samo u" blede. Već je skoro godinu dana pratila izlaske i zalaske sunca i me-i mada joj je teško padalo što zbog posmatranja nebeskih tela ne mo-
¦ tla bude sa Džondalarom i Džonejlom, bila je zadivljena znanjem koje 1 ib'kla. Noćas je, međutim, osećala neki nemir. Želela je da ode do svog ¦flilvališta, da se uvuče u krzna sa Džondalarom, želela je da je zagrli, do-

p navede da se oseća kako se osećala samo zbog njega. Ustala je, pa ¦Plivo sela, pokušavši da se udobnije namesti. Pripremala se za još jednu #mmii usamljeničku noć.
I).i bi prekratila vreme i ostala budna, usredsredila se na tiho ponav-"M nrkih od velikog broja pesama, i dugačkih povesti i predanja, koji su
i" rimovali i koje je morala da nauči napamet. Iako je imala odlično ¦MH'nijc, previše toga je trebalo upamtiti. Nije imala sluha i nije ni pokupiti da ih otpeva kao što su to radili mnogi u zelandoniji. Zelandona joj je blttlii da nije neophodno da ih otpeva, već samo da upamti reči i shvati Milinu i značenje. Vuk je izgleda uživao u zvuku njenog tihog monotonog patu dok je dremuckao pored nje, ali noćas čak ni Vuk nije bio s njom.
I kllučila je da recituje jednu povest o davnim vremenima, priču koja
¦ m|ii| lula naročito teška. U njoj se pominju oni koje su Zelandonci nazi-lili lupoglavi, a ona smatrala svojim Plemenom, ali su joj misli sve vreli lutale. Priča je bila puna njoj nepoznatih imena, događaja koji joj ništa
tlačili i pojmova koje nije baš najbolje shvatala ili sa kojima se nije iIh Nastavila je da razmišlja o vlastitim sećanjima, vlastitoj povesti, svog života u Plemenu. Možda bi ipak trebalo da prede na neko >n|! Ona su lakša. Cesto pripovedaju smešne ili tužne priče koje obja-ii običaje ili ponašanje obilato se koristeći primerima. 'ttla je nekakav slab zvuk, dahtanje, i okrenula se. Ugledala je Vuka i penje stazom da joj se pridruži. Pojurio je ka njoj, očigledno sre-|o je vidi. I ona je bila srećna što vidi njega. „Zdravo, Vuče", reče ša-¦ i.i po gustom krznu oko vrata i osmehujući se dok mu je držala gla-|li dala ga u oči.

Hitš mi je drago što te vidim. Noćas mi treba društvo."
Liznuo ju |n u i nežno je uhvatio zubima za bradu. Kada ju je pustio, i ona ne-ln|)i zube oko njegove krznate njuške. „Mislim da je i tebi drago što
t
vidiš mene. Džondalar i Džonejla sigurno su se vratili, i ona verovatno * spava. Mnogo sam mirnija kada znam da ti paziš na nju, Vuče, kud ja ne mogu da budem tamo."
Vuk se smestio kod njenih nogu, a ona se čvrsto umotala i poni sela da sačeka izlazak meseca. Pokušala je da se usredsredi na legendi precima Zelandonaca, ali umesto nje, setila se kako umalo nije izglH Vuka na Putovanju. Prelazili su reku koja se izlila i njih dvoje su sr i« dvojili. Sećala se kako ga je tražila. Bila je mokra, bilo joj je hladnu i m lo nije poludela od straha da ga je izgubila. Novi strah ju je obuzeo l ga je pronašla u nesvesti i pomislila da je mrtav. Potom je Džonđalai U šao oboje i za sve se pobrinuo iako je i njemu bilo hladno, iako je i on f mokar do gole kože. Iscrpljenoj Ejli bilo je toliko hladno da je bila bi | risna. Podigao je sklonište, uneo nju i poluudavljenog vuka, pobrinuo . konje i starao se o svima njima.
Naterala je sebe da se vrati u sadašnjost, jer je osećala potrcbtl Džondalarom. Možda će joj pomoći reči za brojanje, pomislila je. IHjj je da ih izgovara: „jedan, dva, tri, četiri", i setila se svog oduševljenju da joj jc Džondalar prvi put objasnio reči za brojanje. Istog časa je h la apstraktni pojam i počela da broji stvari koje je mogla da vidi u pećini: imala je jedno mesto za spavanje; jedan, dva, tri konja; jedno dm Džondalarove oči su tako plave.
Moram da prestanem s tim, pomislila je. Ustade i ode do k.......ci

stuba koji je opasno balansirao na samoj ivici. Prošlog leta nekoliko nui i | raca pokušalo je da ga gurne sa stene, smatrajući da predstavlja opa ni ali nisu uspeli ni da ga pomere. Setila se da je taj isti kamen ugleda 11 zdo onog dana kada su ona i Džondalar stigli, kamen koji se tako jasnu tavao naspram neba. Neodređeno se sećala da ga je pre toga vide I a u ¦
Ispružila je ruku i spustila je na veliki kamen blizu podnožja, ali ¦ naglo trgnula nazad. Imala je utisak da je osetila peckanje u prštim I | je dodirnula površinu kamena. Pogledala ga je ponovo pri slaboj im učinilo joj se da se kamen malo pomerio, da se nagnuo bliže ivici I 1 zasijao. Povukla se, ne odvajajući pogled od tog čudnog kamena i ¦ umišljam, pomislila je. Zatvorila je oči i zatresla glavom. Kada ih ji ¦ rila, kamen joj je izgledao kao i svaki drugi. Ponovo je pružila rul u 1 dodirne. Nije se razlikovao od drugog kamenja, ali dok je držala dlMj neravnoj površini, učinilo joj se da ponovo oseća peckanje.
„Vuče, mislim da ove noći nebo može bez mene", reče ona i da mi se priviđaju stvari. Pogledaj! Mesec je već odskočio, propuslll | njegov izlazak. Noćas ionako ovde nema od mene ni kakve koristi
Razmišljala je da li da upali baklju, ali je odustala jer joj se ni|. šilo vreme na paljenje vatre. Uostalom, mesečina je bila dovoljno jal i žljivo je silazila stazom pod sjajem meseca i zvezda, a Vuk je išao pi | se jednom osvrnula na stenu. I dalje kao da sija, pomislila je.
Možda previše gledam u sunce. Zelandona me je upozorila da budem ftlljiva.
Unutra je bilo mnogo mračnije, ali je uspevala da se snađe zahvalju-¦fl svetlosti velike zajedničke vatre, zapaljene

ranije, koja se odbijala o kloništa. Ejla je tiho ušla u svoje prebivalište. Izgleda da su svi spa-mll Prostor je bledo osvetljavala jedna mala svetiljka. Cesto su palili po-lojanicu zbog Džonejle. Duže joj je trebalo da zaspi kada je bio mrkli il lililj od lišaja uronjen u otopljeni loj dosta dugo je goreo, i svetilj-
¦ bi Često dobro došla i Ejli kada bi se kasno vratila kući. Pogledala je iza ^Hlde u odaju u kojoj je spavao Džondalar. Džonejla se ponovo zavu-¦I kod njega. Osmehnula im se i pošla ka Džonejlinoj postelji ne želeći da
¦ li/ncmirava, ali je zastala, odmahnula glavom i vratila se do njihovog M i
„.lcsi li to ti, Ejla?" bunovno je upitao Džondalar. „Zar je već jutro?" .Nije, Džondalare. Noćas sam se rano vratila", reče ona dok je podi-l lupčano dete i premeštala ga u njenu postelju. Zašuškala ju je, po-•'•¦I i u obraz, pa se vratila do svoje i Džondalarove postelje. Džondalar to n u ud u vremenu razbudio i dočekao ju je podignut na lakat. „Zašto si odlučila da dođeš ranije?"
„Nisam mogla da se usredsredim", čulno mu se osmehnula, skinula || i zavukla se pored njega. Postelja je još bila topla, jer je do malo-t> a njoj spavala njena kćerka. „Sećaš li se da si mi jednom kazao kako (tivoljno da uradim ovo uvek kada te poželim?" reče ona i strastveno ga Hllibi
Nije oklevao da odgovori. „To i dalje važi", odvrati on glasom proliti u u od želje. I njemu su noći bile duge i bio je usamljen. Džonejla je ! ;l i Inlka i mazna, i voleo ju je, ali ona je bila devojčica, kćerka njego-
¦ iliu/hcnice, a ne njegova družbenica. Nije bila žena koja je u njemu bu-
iiusl i koja je tu strast donedavno tako dobro zadovoljavala.

1 lladno i u zanosu posegnuo je za njom, ljubeći joj usta, vrat, a onda I »tlu lelu. I ona je bila gladna njega. I nju je obuzeo zanos kada je goto-H ih očajničkom potrebom posegnula za njegovim telom. Ponovo ju je , i i.• i • i•». ovog puta polako, iskušavajući jezikom unutrašnjost njenih usta. ¦ im i |c na vrat i šakom posegnuo za dojkom. Bradavica se našla u nje-»i im u.lima. Prošlo je dosta vremena od kada se nisu prepustili istraži-
HUti Majčinog dara zadovoljstva. Sisao je prvo jednu bradavicu pa drugu II ni joj grudi. Osetila je zadovoljstvo duboko u sebi, na onom mestu Ip> |r čeznulo za njim. Spustio je šaku na njen stomak i stao nežno da b nm ili Voleo je njegovu mekoću, blagu zaobljenost koja joj je davala n Iveniji izgled, ako je to uopšte bilo moguće. Osećala je da se topi M Milovoljstva kada je njegova šaka stigla do mekog krzna na njenom bre-|Nl|kii u prst se zaustavio na prorezu i stao da kruži po njegovoj unutrašnjo-ula je stigao do mesta iz koga je kroz nju sevnuo drhtaj, zastenjala
je i izvila mu se u susret. Spustio se niže, pronašao ulaz u njenu toplu *l žnu pećinu i posegnuo unutra. Raširila je noge da mu omogući pristup I M je i namestio se između njih, a onda se spustio i kušao je. Poznat mu |i I taj ukus, ukus Ejle koju je voleo. Raširio je njene latice obema šakaum | lizao je toplim jezikom, istraživao je njene procepe i pukotine dok nije pm našao kvržicu koja je malo otvrdnula. Svaki njegov pokret osećala je V munju punu slasti dok je želja u njoj rasla. Za nju više ništa nije pol jalo osim Džondalara i rastućeg Zadovoljstva koje je izazivao u njoj
Njegova muškost je nabrekla u potpunosti i žudela je za izbaviji-n|i • Disanje joj se ubrzalo, i svaki udah bio je propraćen stenjanjem, dok ođh il nom nije stigla do vrhunca

i osetila kako šiklja i preliva se. Osetio jc uji | toplu vlažnost, povukao se i zaronio u njen bezdan koji je jedva d<x 1I da ga primi. Dok je njegov ud klizio u njenu toplu jamu željnu da ga pm zastenjao je od Zadovoljstva. Bilo je tako davno, ili se bar njemu činilo je bilo tako davno.
Primila ga je celog, i dok ga je njena toplota obuhvatala sa svih I na, odjednom je osetio zahvalnost što ga je Majka odvela do nje, što |i i šao ovu ženu. Gotovo je zaboravio koliko se savršeno uklapaju. I l/n || u njoj dok je ponovo uranjao. Ona mu se predala, uživajući u zadovolji) koje joj je pružao. Onda, gotovo prerano, osetili su kako Zadovoljstvo > • ste. Jurnulo je uvis i oslobodilo se kao lava iz vulkana, progutavši ih ..h.. je. Malo su ga zadržali, a onda oslobodili.
Potom su se odmarali, međutim glad koju su osećali jedno za điuidHj nije bila sasvim utažena. Voleli su se ponovo, sanjarski, produžujući svnl I dir, svako milovanje, sve dok su mogli da izdrže, a onda su završili ilruj izlivom neobuzdane siline. Kada se zavukla u topla krzna pored DžoimI
ra, Ejla je kroz nemamo namešten materijal za pokrivanje krova pri......I(
zora već polako rudi. Bila je više nego zadovoljna, potpuno sita. I'"j l< la je Džondalara. Oči su mu bile zatvorene, a na licu mu je poigravao I šten i blaženi osmeh. Sklopila je oči. Zašto je čekala tako dugo, pomi II Pokušala je da izračuna koliko je prošlo i istog časa se trgnula. Travi 1 l da je poslednji put uzela trave? Nije morala da misli o tome dok jc ttui znala je da je mala verovatnoća da zatrudni dok doji, ali Džoncjla |. pi stala da sisa pre nekoliko godina. Čaj od trava protiv začeća običnu !1 |X ljala iz navike, ali u poslednje vreme nije mnogo vodila računa 0 Ioni nekoliko navrata je

već zaboravila na trave, ali je to nije brinulo jet i> la sigurna da je nemoguće začeti novi život bez muškarca, a ona jc uoči i vodila na steni i nije baš često delila Zadovoljstva sa Džondalarotfl

Obuka akolitkinja bila je veoma zahtevna. Podrazumevala je poal nje i ukidanje nekih drugih aktivnosti, pa i odricanje od zadovolJNltt • izvesno vreme. Skoro godinu dana noćima nije spavala da bi pratiltt nje nebeskih tela, ali njena rigorozna obuka bila je pri kraju. Uskoro završiti i jednogodišnje proučavanje noćnog neba. To će se dogi«I..... ttii predstojeću Letnju dugodnevicu. Tada će je uzeti u obzir za primanje 11 akolitkinja koje su prošle obuku. Srećom da je tajne lečenja već bi-|h savladala, u protivnom bi obuka trajala mnogo duže, mada je ona bila ivnena da nikada neće prestati da uči.

Posle toga može bilo kada da postane zelandona, mada nije bila si-¦nui da zna kako. Morala je da bude „pozvana". To je bio tajanstven pro-¦m* koji niko nije umeo da objasni, ali kroz koji je svaka zelandona prošla, ¦hiii bi akolitkinja potvrdila da je „pozvana", zelandone bi je ispitale i lc su da prihvate ili odbace njenu tvrdnju. Ako bi je prihvatile, pro-il.i/ilc su mesto za novu medu Onima koji služe Majku. Ona bi obično ipHtlnjala pomoćnica postojeće zelandone. Ako bi bila odbijena, akolitki-Njtt bi ostajala akolitkinja. Obično bi usledilo objašnjenje zašto je odbijena da N bolje razumela poziv kada ga oseti naredni put. Neke akolitkinje nikada |p poslanu zelandone i njima to ne smeta, ali većina želi da bude pozvana.

Pre nego što je zaspala, razmišljala je o Zadovoljstvima. Jedino je ¦M bila ubeđena da oni sami začinju novi život koji raste u ženi. Ako je jtoltiiđncla, verovatno će imati suviše

posla oko nove bebe da bi razmišljala o lulo kakvom pozivu. Vreme će pokazati, šta je učinjeno učinjeno je, n.i.i više nema svrhe da brinem oko toga da li sam trudna ili ne. Zar ne P bilo lepo imati još jedno dete? Bilo bi, i te kako bi bilo, pomisli Ejla. Za-IftMlIii je oči i ponovo se opustila, a onda je utonula u zadovoljan san.
Dimni signal iz Treće pećine prvo je primetilo jedno dete i pokazalo c ni.i|ci. Ona ga je pokazala komšinici i obe su pošle ka Džoharanovoj ¦lltimbi. Pre nego što su stigle do nje, primetili su ga još neki. Proleva i 11 upravo su izlazile iz nastambe kada su ljudi stigli. Iznenađeno su JHtlliđe pogled.
„Dim iz Stene Dve reke", reče jedan.
..Signal iz Treće", istovremeno reče drugi.
Džoharan je izišao odmah posle svoje družbenice i otišao do ivice nog ispusta. „Poslaće trkača", reče on.
I Ibrzo potom stigao je i zadihani trkač. „Gosti!" reče on. „Iz Dvade-B) felvrle pećine južnih Zelandonaca, među njima je i njihova glavna zelan-¦M Pošli su na naš Letnji sabor, ali usput žele da navrate i u neke Pećine."
,1 lolaze izdaleka", reče Džoharan. „Biće im potrebno prebivalište."
Idem da obavestim Prvu", reče Ejla. Ja ove godine neću ići sa ostanu, pomisli kada je krenula ka prebivalištu zelandone. Moram da sačekam I '"ih dugodnevicu. Pomalo joj je bilo žao. Nadam se da će gosti ostati hni" đii/c na saboru, ali ako su došli izdaleka, možda će morati ranije da i -im n.i/.ađ kako bi se vratili pre zime. To bi je razočaralo.
I'ioverićiu onu veliku oblast na drugom kraju", reče Proleva. I tuno bi im bilo dobro, ali će im biti potrebni voda i drvo za potpa-' nitko ih je?"
„Otprilike koliko ima ljudi u nekoj manjoj pećini", reče

trkač

To znači da ih je više od trideset, pomisli Ejla koristeći se

poscl.....

tehnikama za brojanje naveliko koje je naučila tokom obuke. Brojanje im \m ste, pri čemu se koriste i šake, mnogo je složenije od upotrebe jednosiaviitt| reči za brojanje, ako onaj ko broji shvata kako se to radi, ah kao i viVIm znanja zelandona, i ovo je bilo hoš složenije i od toga. Brojanjem je mogli i >M se iskaže i nešto sasvim drugo. Svi znaci imali su više od jednog zrnu > n|(t,

Pošto je obavestila Prvu, Ejla pođe s Prolevom na drugi kraj \ ispusta noseći drvo za potpalu. Zadatak da se pronađe i pribavi dovoljNj] goriva za vatru zahtevao je stalnu budnost i zalaganje. Svi su, ne izosiiivin jući ni decu, skupljali sve što gori: drvo, žbunje, travu, suvu balegu | >n .'i>ft ra, loj svih životinja koje bi ulovili, pa i zalutalih mesoždera. Da bi opulM u hladnom okruženju, morali su da pale vatre koje su ih grejalc i pruM svetio, da i ne pominjemo da su na njima kuvali hranu da bi je lakSi | kali i varili.

Iako su loj ponekad koristili za kuvanje, mnogo češće je koriSi 11 vatre koje su davale svetlost. Održavanje vatri bilo je zahtevan postu! i vrlo važan za opstanak dvonožnih tropskih svaštojeda koji su slit 1 toplijoj klimi i hodili svetom.

„Tu si, Ejla! Mislila sam da posetioce smestimo kod potoka I tij| buja u proleće i deli Devetu pećinu od Donje reke, ali nisam sigiiiu.i ' konja. Mesto gde držiš konje je vrlo blizu onome koje će posetioi I | štiti, misliš li da bi trebalo da ih premestimo?" pitala je Prolcv.i 1 će možda biti nervozni zbog blizine konja."

„1 meni je to palo na pamet, ali nisam mislila samo na post-......
konji ne bi bili srećni da im se u blizini mota toliko nepoznatih ljudi baciću ih zasad u Šumovitu dolinu ", reče Ejla.
„Tamo će im biti dobro", složi se Proleva.
Pošto su gosti stigli, predstavili se, smestili u privremeno pri hl tj i obedovali s njima, ljudi su se raspodelili u nekoliko skupina. /.< I m među kojima su bile Prva i Ejla, zelandona posetilaca i njeni akullll landone Treće, Četrnaeste i Jedanaeste pećine, i još neki, vratili su si ili
sta okupljanja na suprotnom kraju ogromnog skloništa. Vatra jc i.......
pre nego što su gosti otišli da jedu, a sada ju je jedna gošća ponov u |ifl rala i rasplamsala, stavila vodu u veliki sud, a kamenje za kuvanji U Ljudi su izvadili lične šolje, očekujući sveže skuvan čaj, i otpočeli govor, ili ga nastavili.
Posetioci su pričali o svom Putovanju. Razgovarali su o ohn illl lečenju. Piće protiv začeća koje je pomenula Prva izazvalo je vclll u I manje. Ejla im je kazala koje trave da upotrebe. Neke od njih ji •] krajnje pažljivo da ih ne bi pomešali sa sličnim biljkama. Malo ini (i | la i o svom dugačkom Putovanju iz zemlje lovaca na mamulc. i (Uli tiše da je strankinja koja je došla izdaleka. Njima njen naglasal Budan, jer su i sami govorili s naglaskom, mada su oni smatrali da su mi Zelandonci ti koji govore s naglaskom. Ejli se činilo da oni golicao, ali ne isto, kao ljudi koje su sretali na njenom donijerskom obi-
I Kimeranova družbenica Beladora izgovarala je neke reci kao oni. Pri
ii večeri, zelandona gostiju reče: „Drago mi je što sam bolje

upoznala Priče o tebi stigle su čak do naše oblasti, a mi smo najudaljenija Pe-l oja sebe još naziva Doninom decom. I koja priznaje Prvu među Oni-
i Oj i služe Majku", dodade ona, obraćajući se krupnoj ženi. „Pretpostavljam da tebe smatraju Prvom među tvojim južnim Zelan-ima. Ja sam predaleko."
„Možda to važi tamo odakle dolazimo, ali mi i dalje smatramo ovu »l za svoj prvobitni dom, i priznajemo tebe za Prvu. Tako stoji u na-Bovestima, predanjima, učenjima. Obnavljanje veza jedan je od razlo-rimg kojih smo želeli da dođemo."
I da vidite da li želite i dalje da ih održavate, pomisli Prva. Primetila jfVfNiic grimase na licima posetilaca, možda ne prezrive, ali u svakom |u sumnjičave, i načula je odlomke tihih razgovora na njihovom ju-i dijalektu, u kojima su dovođeni u pitanje postupci zelandona sa seve-tl njima je prednjačio jedan mladić. Verovatno je verovao da niko na u nije u stanju da razume varijaciju zelandonskog kojom oni govore -usput sreli mnogo onih koji su ih razumeli - ali Prva je u mlađim um dosta putovala, a i nedavno je bila na jugu sa Ejlom. U životu je li primila mnoge goste s dalekih mesta. Vrlo brzo je učila jezike, po-
¦ v .u i jacije zelandonskog. Pogledala je Ejlu, za koju je znala da je izra-Hiularena za jezike i da je u stanju da razume čak i neobičan dijalekat i u I ikoga drugog.
njln je uhvatila mentorkin pogled. Videla je da očima pokazuje na
¦ li neprimetno je klimnula, stavljajući joj do znanja da je i ona ra-li Ita je govorio. Kasnije će porazgovarati o tome.
I meni je drago što sam tebe upoznala", reče Ejla. „Možda ćemo vam M dana doći u posetu." .()bc ćete biti dobrodošle",

reče zelandona, gledajući Prvu. Ki upita žena se osmehnula, ali se u sebi zapitala koliko dugo će još molile na Putovanja, naročito duga. Sumnjala je da će ona biti ta koja " Uzvratiti posetu. „Doneli ste nam neke zanimljive nove ideje. Drago 1 dtt sam saznala za njih i zahvaljujem vam na tome", reče krupna žena. „A meni je veoma drago što sam saznala za vaše lekovite trave", { |e Hjla.
I i a sam mnogo naučila. Posebno sam vam zahvalna što ste me na-i tko da odvratimo Majku da Blagosilja neku ženu. Ima žena koje i u no ne bi trebalo da rode još jedno dete, zarad svog zdravlja i do-n porodice", reče zelandona. in znanje nam je donela Ejla", priznala je Prva.
„1 ja imam nešto što bih želela da dam vama dvema zauzvrai I medu Onima koji služe Majku. Imam mešavinu izuzetnih svojstava i > I vicu vam je da je isprobate", reče južna Dvadeset četvrta. „Nisam to u.mi* ravala, ponela sam samo jednu vrećicu, ali mogu da napravim jo i se vratimo." Otvorila je zavežljaj za putovanje, izvadila lako raspoznatljivu I nit ju s lekarijama i izvadila iz nje vrećicu. Pružila ju je Prvoj: „Mislim 11 vam ovo biti veoma zanimljivo i možda korisno." Prva joj je stavilo 'Irt znanja da bi trebalo da je da Ejli. „Veoma je jako. Pažljivo eksperinn mi»l sa tim", reče ona dok je davala vrećicu mlađoj ženi.
„Da li ga pripremate kao odvar od trava ili sok dobijen na.....k*
njem?" upitala je Ejla.
„Zavisi od toga šta želiš", reče žena. „Svojstva zavise od načina |u| preme. Pokazaću ti kasnije čega sve ima, mada verujem da ćeš i mimo) shvatiti."
Ejla je jedva čekala da otkrije od čega se mešavina sastoji.

Ka/Ml*
dala je vrećicu, napravljenu od meke kože i vezanu, bar joj se taku......
dugačkim dlakama iz konjskog repa. Razvezala je nekoliko zanimljivih I I rova na uzici provučenoj kroz rupe prosečene pri vrhu vrećice od mi I | že, i otvorila je. „Sigurna sam što se tiče bar jednog sastojka", reče onu i • I je pomirisala sadržanu. „U ovoj mešavini ima nane!" Miris ju je pm I 1 na onaj jaki čaj koji su probali dok su bili u gostima u jednoj Pećini |ii'nth Zelandonaca. Ejla ponovo zaveza vrećicu, ali na svoj način.
Žena se osmehnula. Stavljala je nanu u ovu mešavinu da bi |c i uli kovala od ostalih, ali je ona bila mnogo jača od te bezazlene biljki la se da će još biti ovde kada neko počne da ispituje njenu mešavinu i | će iskušati znanje i veštinu severnih zelandona, pomisli ona.
Ejla se osmehnula zelandoni. „Možda je još jedno na putu." Rit rale su o deci. Ejla shvati da je Prva zapravo započela ovaj razgovol
„Baš sam se pitala. Ne izgledaš mi kao da si počela da se goji ko kao ja - sumnjam da ćeš ikada biti debela - ali kao da si se mulu i punila na nekim mestima. Koliko menstruacija si propustila?"
„Samo jednu, trebalo je da počne pre nekoliko dana. Ne moru dl 1 žem da mi je loše, ali mi ponekad ujutro pripadne muka", reče liji«
„Ako bi trebalo da pogađam, rekla bih da ćeš dobiti bebu li I srećna zbog toga?" upitala je zelandona.
„Oh, da. Želim još jedno dete, iako jedva nalazim vremena da nem i o ovome koje već imam. Vrlo sam srećna što se Džondalar tal II slaže sa Džonejlom."

„Jesi li mu kazala?"
„Nisam, prerano je. Nikad se ne zna, svašta može da se dogodi da bi voleo još jedno dete u svom ognjištu. Ne bih da ga obradu |. ni
" .nam. Ionako će morati dugo da čeka čak i od trenutka kada počne I primećuje, nema razloga da čeka još duže."
Ejla je razmišljala o no-kaila se ranije vratila sa stene, i koliko im je oboma to prijalo, a onda »etila prvog puta kada je podelila Zadovoljstva sa Džondalarom. Tiho I i.iiiejala.
„Sta je smešno?" upitala je zelandona.
.„Setila sam se prvog puta kada mi je Džondalar pokazao Dar Zadobiva, još tamo u mojoj dolini. Do tada nisam znala da bi to trebalo da it zadovoljstvo, pa čak ni da može da bude. U to vreme smo još teško Hinnieirali. Učio me je zelandonski, ali su mi njegov jezik i običaji bili ¦Uno strani. Iza mi je kao prava majka objasnila da žene Plemena koji i/.vesne signale da ohrabre muškarce, mada ne bih rekla da je milu da će meni ikada biti potrebni.
I tako sam ja slala Džondalaru znake, ali oni njemu očigledno ništa U /tlačili. Kasnije mi je ponovo pokazao Zadovoljstva zato što je on to ću, a ne zato što sam ja želela, i meni se činilo da nikada neće shvati-| .-n.de koje mu šaljem kada ga želim. Konačno sam zatražila da razgonili sa njim onako kao što rade žene iz Plemena. Sela sam pred njega i Kula glavu, čekajući da mi kaže da mogu da govorim, ali on nije shva-i i /dim od njega. Na kraju sam jednostavno pokušala da mu kažem, do je konačno shvatio suštinu, pomislio je da želim da to radimo istog
IH, iitko smo tek bili završili. Rekao je nešto u smislu da ne zna hoće |eći, ali će pokušati. Mogu samo da kažem da nije bilo nikakvih proble-

reče Ejla, podsmevajući se vlastitoj prostodušnosti. I zelandona se osmehnula. „Oduvek se trudio da svima udovolji", reumi.
„/avolela sam ga čim sa ga videla, pre nego što sam ga uopšte upo-tln Hio je tako dobar prema meni, zelandona, naročito kada mi je poka-i Majčin dar Zadovoljstva. Jednom sam ga pitala kako zna o meni ponešto ni ja ne znam. Na kraju je priznao da ga je naučila jedna starija žena, metila sam da je veoma tužan. Zaista te je voleo", reče Ejla. „1 dalje te II, na svoj način."
.,1 ja sam njega volela, i još ga volim, na svoj način. Ipak mislim da nikada nije voleo onako kako voli tebe."
; „Toliko sam odsustvovala, naročito noću. Čudi me da sam uopšte iiidiicla."
„Možda se nije njegova suština pomešala s tvojom, Ejla. Možda je Ve-t majka začela novi život tako što je izabrala duh nekog drugog čoveka ¦MM sala ga s tvojim", reče zelandona iskrivivši usta u zagonetan osmeh.
„Nije. Mislim da znam kada je ovo začeto", osmehnula se Ejla. „Je-i uoči vratila sam se ranije jer nisam mogla da se usredsredim, i zabo-il.i sam da pripravim čaj. Sve više volim kišu, naročito noću, jer kada Ih kiša ništa ne vidim i moram da se vratim kući. Biće mi drago kada se završi ova posmatračka godina." Mlada žena se zagledala u svoju um ljicu i postavila joj pitanje koje je odavno želela da joj postavi. „Ka/,i si da si razmišljala o tome da se udružiš. Zašto nisi?"
„Umalo da se udružim jednom prilikom, ali je moj izabranik n stradao u lovu. Posle njegove smrti, posvetila sam se obuci. Nijedan dm me nije naterao da razmišljam o udruživanju... osim Džondalara. Lomila se da li da to uradim... bio je vrlo

uporan, i ume da bude krajnje ubi i| ljiv... ali i sama znaš da je to zabranjeno. Bila sam njegova doni-žeiui osim toga, bio je strašno mlad. Verovatno bismo morali da se odselin daleko od Devete pećine, a najverovatnije ne bi bilo nimalo lako nadi i ko mesto. Smatrala sam da to ne bi bilo pošteno prema njemu. Porodu u | je oduvek bila veoma važna. Čak mu je teško palo i što je morao dil đ da živi s Dalanarom. Ni ja nisam želela da odem. Znaš li da sam izabi za zelandoniju i počela obuku pre nego što sam postala žena? Ne /n kada sam konačno shvatila da mi je zelandonija važnija od udruživu ali dobro je što jesam. Doni me nikada nije blagoslovila, bojim se dl bila družbenica bez dece."

„Znam da Druga ima decu, ali mislim da nikada nisam videla nu zelandonu", reče Ejla.

„Neke zatrudne", reče zelandona. „Obično srede da izgube dele pi meseci, pre nego što se vidno zaokruže. Neke iznesu dete do kraja, a muli ga daju nekoj ženi da ga podigne, obično nekoj jalovoj koja očajnu I i dete. One udružene obično zadrže dete, ali retke su zelandone koje su min žene. Muškarcima je lakše. Najveći deo brige oko deteta mogu da pn pit ste svojim družbenicama. Dobro znaš koliko zna da bude teško. Obavi

udružene žene, posebno ako postane majka, često se sukobljavaju s |.....

bama zelandonije."

„Da, znam", reče Ejla.

Svi iz Devete pećine bili su veoma uzbuđeni. Narednog dana l i će na Letnji sabor. U toku je bilo pakovanje i spremanje za polazak l'jli j pomagala Džondalaru i Džonejli. Govorila im je šta da ostave, šta da r-> su i gde šta da stave, delimično i zato što je želela što više vremena dl flj

vede sa njima. I Martona je bila kod njih. Prvi put neće ići sa
Pec........
Letnji sabor, jer više nije mogla dugo da hoda. Želela je da
prisustvuji i kovanju da se ne bi osećala potpuno
izostavljena. Ejli je s jedne stran lo žao što ne može na sabor,
ali s druge joj je bilo drago što će onI III vodi računa o
Martoni, jer je bila zabrinuta za nju.
Mozak joj je i dalje radio savršeno, ali joj je zdravlje
popuštali> h stobolja ju je toliko mučila da je povremeno
jedva hodala, i nije umri i radi za razbojem. Mogu da odem
kasnije, posle Letnje dugodnevn, slila je Ejla. Volela je tu
ženu i kao prijateljicu i kao majku, i uživnl i njenoj mudrosti
i ne baš uvek nežnim dosetkama. Pruža joj se prilll i
vede malo više vremena sa njom i to je dobro. Ejla je na to
gledala kao nadoknadu za to što će propustiti Letnji sabor,
makar delimično. Čvrsto bila resila da provodi s porodicom
više vremena kada se vrate, ali ako dovrši beleženje izlazaka
i zalazaka meseca i sunca ove godine, moraće edne da počne
otpočetka, a do Letnje dugodnevice ostalo je još sasvim lo.
Prošle godine se vratila ranije da bi započela beleženja.
Najteže joj bilo zimi. Ponekad su besnele takve oluje da je
bilo nemoguće videti sun-ili mesec. Srećom je na zimsku
kratkodnevicu i jesenju i prolećnu ravno-evicu nebo bilo
vedro, što je bio dobar znak. Zelandona joj je pomogla Ko
jesenje ravnodnevice. Obe su ostale budne duže od jednog
dana i noći. Koristile su posebne fitilje u svetim lojanicama
da utvrde hoće li od izlaska ¦ zalaska sunca proći isto
vremena kao i od narednog izlaska do narednog Baska
sunca. Ejla je potom sama obavila beleženja za vreme
prolećne rav-Hmlnevice. Zelandona je samo nadgledala.
Pošto je imala sreće da vidi najvažnije trenutke tokom

hladnih godišnjih doba, nije želela sada da odustane.
„Ponekad zažalim što imamo konje i motke za vuču", reče Džonda-, „Bilo bi mnogo lakše kada bismo brinuli samo o onome što možemo nosimo na leđima. U tom slučaju rođaci i prijatelji ne bi tražili od nas da ponesemo poneku sitnicu. Sve te sitnice na kraju se pretvore u teret i po."
„Ove godine nećeš imati Njisku, moraš reći ljudima da neće biti to-i mesta", reče Ejla.
„Rekao sam im, ali mi stalno ponavljaju da će njihove stvari zauzeti nm malo' prostora, i da će se za njih sigurno naći toliko mesta na mot-iii koje vuku dva konja", reče Džondalar.
„Reci im jednostavno ne, Džondi", reče Džonejla. „To ja kažem svi-koji me pitaju."
„Odlična ideja, Džonejla", reče Martona, „ali zar nisi tražila da spa-. neke stvari za Sitonu?"
..Ali ona mi je bliska rođaka i moja najbolja prijateljica", reče Džo-11 pomalo ozlojeđeno.
„Svi u Devetoj pećini postali su moji 'najbolji prijatelji', ili bi voleli ilu budu", reče Džondalar. „Nije lako reći ne. Možda će mi nekad zatre -I usluga od nekoga od njih, a on će se setiti da sam kazao ne kada je n/io da mu konj ponese nekoliko stvari." ..Ako je samo nekoliko stvari, zašto ih sami ne ponesu?" pitala je Džo-
u
11 lome i jeste stvar. Te stvari nisu uvek baš male, obično su kaba-i ki predmeti koje žele da ponesu, a verovatno ih ne bi poneli da mo-imi da ih nose", reče Džondalar.
Narednog jutra Ejla je jašući na Njiski otpratila Devetu pećinu deo Kada misliš da ćeš moći da nam se pridružiš?" pitao je Džondalar. Posle Letnje dugodnevice, ali ne znam

koliko ima do tada", reče * ii« Zabrinuta sam za Martonu. Možda će moj dolazak zavisiti od toga
kako se ona bude osećala, i od toga ko će se vratiti da joj pomaži i misliš da će se Vilamar vratiti?"
„To pak zavisi od toga gde su ljudi odlučili da održe Leiii|i ul Od tvog donijerskog obilaska nije bio na mnogo dugačkih Puiov.mije ove godine zamislio jedno duže nego obično. Rekao je da želi dn |M što više ljudi, udaljenih Zelandonaca i drugih. Nije otišao sam, a |Hlitfl će mu se još neki iz usputnih Pećina. Ovo mu je možda poslednji ihi| | trgovački obilazak", reče Džondalar.
„Zar to isto nije kazao kada je pošao na moj donijerski obil i I primeti Ejla. „Ponavlja to svake godine već duže vreme."
„Mislim da konačno namerava da imenuje novog Glavnog in> ali ne može da odluči kog od dvojice šegrta da izabere. Pratiće njilmt na ovom putovanju", reče Džondalar.
„Mislim da bi trebalo da imenuje obojicu."
„Pokušaću da vas obiđem, ali imaću mnogo posla. Moram da ¦ ' vorim s ljudima oko proširenja našeg prebivališta da bi Martona i \ i1 ¦ mogli na jesen da pređu kod nas." Ejla se okrenula kćerci i njih dvt grliše. „Budi dobra, Džonejla. Slušaj Džondalara i pomaži Prolevi", n 11
„Hoću, majko. Volela bih da i ti ideš sa nama."
„1 ja bih volela, Džonejla. Nedostajaćeš mi", reče Ejla. Džondalar i ona se poljubiše, i ona se na trenutak priljubi u M| „1 ti ćeš mi nedostajati, Džondalare. Nedostajaće mi i Trkač i Sivi mazila je oba konja na rastanku i zagrlila ih oko vrata, „a sigurni iiiti M ćete vi nedostajati i Njiski i Vuku." Džonejla je potapšala Njisku i počešala je tamo gde je naj\ i: i a onda se sagnula i zagrlila Vuka. Liznuo ju je po licu, vrpoljcci dovoljstva. „Zašto ne možemo da povedemo Vuka,

majko? Strašnu nedostajati", još jednom je pokušala Džonejla.
„Onda bi meni nedostajao, Džonejla. Mislim da će biti bolji tlu ne ovde. Videćeš ga u drugoj polovini leta", reče Ejla.
Džondalar podiže Džonejlu i stavi je na Sivku. Sada je mogl i 1 broji šest godina i bila je u stanju sama da se popne na konja il blizini nalazio kakav kamen ili panj, ali joj je na otvorenom i dal|c bila trebna pomoć. Džondalar je uzjahao Trkača, uhvatio Sivkin povod i dvoje vrlo brzo sustigoše ostale.
Ejla nije mogla da zaustavi suze dok je sa Njiskom i Vukom | kako Džondalar i Džonejla odlaze od nje.
Konačno je skočila na leda svoje kulašaste kobile. Prejahala ji il ta, a onda je zastala i okrenula se da ponovo pogleda za Devetom \» im Razvučena kolona odmicala je postojanim korakom. Na začelju ji Džonejlu i Džondalara na konjima koji su vukli motke.
Letnji sabor se održavao na istom mestu kao i one godine kad la tek bila stigla. To joj se mesto dopadalo i nadala se da će i1
i logorište Devete pećine tamo gde i prethodni put, ako ga neko nije iliiitio. Džoharan je uvek voleo da bude u središtu dešavanja, a to lo-|i bilo je podalje od glavnih dešavanja, međutim, poslednjih godina I je logorišta bliže obodu da konji ne bi bili okruženi ljudima. A i poli Ua mu se dopada kada može da se raširi. Ako odabere staro logo-biće dovoljno mesta i za njihovu mnogo veću nego inače Pećinu i za , i moći će da se širi koliko hoće. Mogla je da ih zamisli tamo ako ¦rila oči. Ejla je izvesno vreme gledala ljude kako odlaze, a onda je ti Njisku, pozvala Vuka i vratila se u Devetu pećinu, i je znala da ogromno sklonište može da bude tako pusto kada

goto-i"lu iz njega. Čak i kada su iz obližnjih pećina došli oni koji su ta-»piečeni da idu na Letnji sabor, sklonište je delovalo napušteno, jer hi.i prebivališta bila zatvorena. Alatke i oprema iz velike radne obla-li ii iasklopljeni i poneti ili sklonjeni, i iza njih je ostao prazan pro-M.uionin razboj bio je jedan od retkih delova opreme koji su ostali na Mieslu. I',|la je ponudila Martoni da se preseli kod njih. Želela je da bude u ako Džondalarovoj majci bude potrebna pomoć, posebno noću, i islog časa pristala. Pošto su ona i Vilamar ionako nameravali da Sen usele kod njih, ovo je za Martonu bila prilika da probere stvari)|| fita želi da zadrži, a šta može da pokloni, jer nije mogla sve da pre-II 111,ni je prebivalište. Vodile su duge razgovore, i Martona se veoma u il.i kada je saznala da je Ejla ponovo trudna. Većina onih koji su ostali bili su stari ili na neki način onesposobila |uhlu sa ostalima. Medu njima je bio i jedan lovac sa slomljenom , zatim jedan koji se oporavljao od rana koje mu je naneo tur kada ikivano zaleteo u njega, i trudna žena koja je već tri puta pobacila |e rečeno da mora da leži ako želi da iznese bebu do kraja. Majka ¦> 111 k ostali su sa njom. I »i.igo mi je što ćeš biti letos ovde, Ejla", kazala joj je Dževiva, maj-jll /ine. „Džeralda je poslednje održala skoro šest meseci, pre nego i".,iu Madroman. On joj je kazao da se kreće. Njega krivim što ga i'ii.1 Ti bar znaš nešto o trudnoći, jer imaš dete." |ld je pogledala Martonu, pitajući se da li ona zna kako je Madro-riii Džcraldu. Ona ništa nije čula o tome. Prošle godine se vratio u i" i u ni i doneo mnogo stvari sa sobom, kao da namerava duže da ostalim ln je pre otprilike jedan mesec iznenada otišao. U to vreme je iz i"i ine došao po Ejlu trkač, jer je neko bio slomio ruku. Nadaleko se da je vesta u nameštanju kostiju. Ostala je nekoliko dana, a kada se

M.iđromana više nije bilo. '   liko je Džeralda odmakla?" pitala je Ejla. Njilic mesečmce nisu bile redovne i u međuvremenu je bilo trago-i luko da nismo obraćali mnogo pažnje i nismo sigurni kada je ovaj
život začet. Mislim da je krupnija nego što je bila kada je izgubila |)(li nje, ali to su možda samo moje puste želje", reče Dževiva.
„Doći ću sutra da je pogledam, i da vidim mogu li da saznam i nisam sigurna da ću moći da vam kažem išta određeno. Da li je zelniM rekla šta o tome zašto je izgubila prvo troje?" propitivala je dalji i ja
„Rekla je samo da Džeralda ima klizavu matericu i da ih su\ i Si i ispusti. Sa poslednjim je sve bilo u redu osim što se rodilo preranu I velo je nekoliko dana, a onda je jednostavno prestalo da diše." okrenula u stranu i obrisala suzu.
Džeralda je zagrlila majku, a onda je njen družbenik zagrlio ob(la je posmatrala malu porodicu udruženu u sećanju na pretrpljeni I ml dala se da će ova trudnoća biti uspešnija.
Džoharan je odredio dvojicu koji će loviti za one iz Devete pei I ih su ostali i pomagati im koliko mogu. Kroz otprilike jedan mesec bii i njeni. Jedan lovac prijavio se dobrovoljno. Bio je to Džonfilar, dru I trudnice koja je imala poteškoće da iznese trudnoću do kraja. Dim i jica nisu imala sreće u nadmetanjima koja je organizovao voda, jei nl| leo sam da odlučuje ko će ostati. Stariji se zvao Lorigan, a mladi i n| Malo su gunđali, ali pošto naredne godine neće morati da učestvuju u mičenju, pomirili su se sa sudbinom.
Ejla je često odlazila s muškarcima u lov i uživala je u tonu | tako često odlazila je i sama sa Njiskom i Vukom. Izvesno vrenu ni vila, ali nije izgubila spretnost. Forason u početku nije verovao u lu sposobnosti donijerine akolitkinje, i mislio

je da će im samo smelull | je insistirala da povede vuka, Lorigan se samo osmehnuo. Na krn|ii 11 dana, mladić je bio zapanjen njenom umešnošću u baratanju bai a plja i praćkom, i iznenađen koliko dobro je životinja sarađivala i U povratku je stariji muškarac objasnio mlađem da su ona i Džom šli na zamisao o bacaču koplja i da su ga doneli kada su se vratili vanja. Forason je bio dovoljno pametan da se postidi.
Ejla je ipak najviše vremena provodila u blizini veliko;' i i , Prisutni su obično zajedno obedovali uveče. Manje su osećali pra, iiiihi ogromnog prostora kada bi se svi okupili oko velike vatre. Stan i ikm! bili su presrećni što će se o njima starati prava isceliteljka. To im i žalo sigurnost na kakvu nisu bili navikli. Leti su se o njima ugla\ mui rali oni koji su bili u manje lošem stanju od njih i lovci. U najboljem i bi to bila neka akolitkinja ili akolit koji bi ostali iz istog razlogu i u la, ali malo ko je njoj bio dorastao.
Ejla je uhodala dnevne navike. Ujutro je dugo spavala, popotliu . od jednog do drugog i slušala njihove žalopojke, davala im lekm !d ke ili stavljala obloge, trudila se da im olakša. Tako joj je vremc l'i»> lazilo. Svi su se zbližili, ispričali jedni drugima svoje životne pii one koje su čuli od nekog drugog. Ejla je vežbala da priča Predunjii
vest i koje je učila, a prepričavala im je i zgode i nezgode iz svog de-i i mladosti. Ljudi su voleli da slušaju i jedno i drugo. I dalje je go-s neobičnim naglaskom, ali su se oni već bili u toj meri navikli na tla ga više nisu ni primećivali. Naglasak je samo doprinosio njenoj mosti i egzotičnosti. Prihvatili su je kao da je jedna od njih, i vole-tltt drugima pričaju priče o njoj, jer je bila veoma neobična, pa su se Piećali neobični zato što je poznaju.

¦tražnja za Ejlinim pričama bila je naročito velika dok su svi zajed-Irli na toplom suncu u pozna popodneva. Vodila je veoma zanimljiv i Imala je utisak da im nikada neće dosaditi da joj postavljaju pitali Plemenu ili da traže da im pokaže kako bi oni izgovorili određene III pojmove. Takođe su voleli da slušaju poznate pesme i priče s koji-"dtasli. Mnogi stariji ljudi poznavali su pojedina predanja dobro kao i r.log časa bi uočili greške koje možda i nisu bile greške, pošto su ikI njih došli iz drugih Pećina, a svaka Pećina imala je svoju verziju. *| ttii razgovore ili se prepirali oko toga čije je tumačenje tačnije. Ejli • ivcjedno. Nju su zanimali različiti prikazi, a razgovori o njima po-, H joj da ih lakše upamti. Vreme je prolazilo mirno i sporo. Oni koji i n Klanju, često su odlazili da skupljaju voće, povrće, koštunjave plo-
i »nisko semenje, kao dodatak svakodnevnim obrocima ili za zimu. ' l do pre zalaska sunca, Ejla se svake večeri pela na vrh litice noseći '¦ i pljosnate delove rogova na kojima je beležila promene. Navikla "" u ostavlja Vuka sa Martonom, a nju je naučila kako da ga poša-hiii ako joj zatreba pomoć. Ejla je pratila gotovo neprimetno kreta-
i. koje se svake večeri pomeralo malo dalje ka zapadnom obzorju. IM |o| zelandona nije naložila da se pozabavi time, ona zapravo i a lila mnogo pažnje na slična nebeska kretanja. Primetila je samo i la/1 negde na istoku i zalazi negde na zapadu, i da mesec protu.- mene od punog do tamnog i ponovo do punog. Kao i većina lju-|i bila svesna da se to nebesko telo povremeno nalazi na nebu i i iinli su ga primećivali, ali obično nisu obraćali pažnju na njega, III uviše bled. Postojala je, međutim, ta posebna boja, nijansa go-|i kine beline, tek nešto više od vode s malo belog kaolina iz obli-ilofii, koja se zvala bleda, po bledom dnevnom

mesecu.
ii |e znala mnogo više. Upravo zbog toga je motrila na jedno mesto mu na kome je sunce izlazilo i zalazilo, na položaj izvesnih sazvežđa
i različito vreme izlaska i zalaska meseca. Bio je pun mesec, i mada i ni|e predstavljao nikakvu retkost u vreme zimske kratkodnevice ili !"i ntlnevice, to nije bila ni mnogo česta pojava. Te bi se dve pojave
...../da jednom u deset godina, ali pošto je pun mesec uvek bio na-
ii i on je uvek izlazio kada je sunce zalazilo, a pošto je sunce leti Im i i ni nebu, pun mesec je ostajao nisko cele noći. Sedela je licem ka kirInIn glavu desno i levo da bi pratila kretanje i jednog i drugog.
Prve noći kada joj se učinilo da je sunce zašlo na istom mcNtll i prethodne, nije bila sigurna da li je dobro videla. Da li je bilo đouil desno na obzorju? Da li je prošao odgovarajući broj dana? Da li je blu vi trenutak, pitala se ona? Upamtila je izvesna sazvežđa, i polo/.ai U ca i odlučila da sačeka do naredne noći. Kada je sunce ponovo < i istom mestu, bila je tako uzbuđena da je poželela da radost podcli | landonom.
30
Jedva je dočekala da se Martona narednog jutra probudi da jtt| I kako misli da je nastupila Letnja dugodnevica. Martonina reakcija l>l|l pomešana. Bilo joj je drago zbog Ejle, ali je takođe znala da ćc \;.\\ otići na Letnji sabor, a ona će ostati sama. Znala je da neće biti st< ma, i ostali će i dalje biti tu, ali Ejla je bila divno društvo, čak joj ji | prijalo da se druži s njom da gotovo nije primećivala odsustvo ostalih I toliko volela. Imala je utisak da joj se popravilo i

zdravstveno stani' | koga nije otišla na Letnji sabor. Izgleda da su joj pomogle isccliii li i štine mlade žene, naročiti čajevi, oblozi, masaže i ostalo, jednom ni|n što je primenila. Osećala se mnogo bolje. Ejla će joj strašno učilu

Sunce kao da se nije pomeralo, zalazilo je gotovo na istom I sedam dana uzastopce, ali je ona bila sigurna samo za tri. Hi imli da je bilo manjeg pomeranja dva dana pre toga i dva posle mada |c f bilo manje nego obično, a onda je na svoje zaprepaštenje puni' ni ¦ !i mesto zalaska sunca pomera unazad. Bilo je krajnje uzbudljivo |" promenu pravca. Dodatno se uzbudila kada je shvatila da ćc na se vraća nazad putem kojim je došlo sve do Zimske kratkodnev|(K Prethodnu zimsku kratkodnevicu ispratila je sa zelandonom i m4 kima, ali nije osetila isto uzbuđenje, iako je većini ljudi taj đ" mnogo važniji. Kratkodnevica im je obećavala da se bliži kraj stnrau { ske hladnoće i da će se vratiti toplo leto, i zato su je slavili s vrhl im f tom. Međutim, ova letnja dugodnevica bila je Ejli veoma važna. l<|<titM je i overila bez ičije pomoći, obavila je veliki posao i osećala |> "laki Ona je takođe obeležila i kraj jednogodišnjeg posmatranja. Ejla < < jM posmatra kretanja sunca i meseca još nekoliko dana, i nastavuv da If promené, samo da bi videla hoće li se mesto zalaska promcmii i im način, ali već je razmišljala o odlasku na Letnji sabor. Naredni- m se ponovo uverila da se sunce lagano vraća, Ejlu je obuzeo neki n- <«4 mo na vrhu visoke litice. Celog dana bila je rastrojena i nervo/tm M slila je da je to možda zbog trudnoće ili zbog olakšanja što /na >, morati sama da provede još mnoge noći posmatrajući nebo. Poktt

Ibcre i počela je da ponavlja reči Majčine pesme ne bi li se smirila, llc joj je ona bila najmilija, ali dok je ponavljala

stihove u sebi, na-je sve više rasla.
„Zašto sam tako razdražljiva? Da se možda ne sprema oluja'/ Od »nm ponekad napeta", govorila je sebi. Shvatila je da razgovara sama llhom. Možda bi trebalo da meditiram, pomislila je. To će mi pomoći opustim. A mogu da skuvam i solju čaja.
Vratila se do mesta gde je sedela, prodžarala vatru, sipala vodu iz u malu posudu za kuvanje i stala da prebira po travama koje je dril vrećici s lekovitim biljem zakačenoj za vrpcu oko struka. Osušeno držala je u svežnjevima koje je vezivala kanapima i upredenim niti-l nih vrsta i debljine, a na krajevima je pravila različit broj čvorova bi mogla da ih razlikuje. Iza ju je tome naučila. ((pipavala je različite svežnjeve u jednostavnoj vrećici od kože, jer livellosti vatre i mesečine nije bila u stanju da raspozna razne trave i ¦HHlo bilje Pa je morala da se osloni samo na dodir i miris. Setila se ¦i jiive vreće za lekarije, koju joj je dala Iza. Bila je napravljena od vo-Bpoiuc kože cele vidre čiji su unutrašnji organi uklonjeni kroz veliki ¦N nu vratu. Napravila je do sada nekoliko vreća po uzoru na nju i još 111 poslcdnju od njih. Iako je bila izlizana i pohabana nije mogla da Bflfecbc da je baci. Razmišljala je da ponovo napravi jednu. Pleme je iilo i.ikve vreće za lekarije, i one su posedovale jedinstvenu moć. Čak unlona bila zadivljena kada ju je prvi put videla, jer je već po obli-
¦ tloiiiila da je posebna.
I |lu je izdvojila nekoliko zamotuljaka. Većina njenih trava bila je (M>ii,i .ili su neke imale samo blaga lekovita svojstva i nisu bile štetne
i pile zadovoljstva radi. Medu takve su se ubrajale nana i kami-sii blagotvorno delovale na stomačne tegobe i pomagale

varenje,
\ -¦<• ini i veoma ukusne. Odlučila se za mešavinu nane i trave koja će IfeHiiioi i da se opusti. Dohvatila je jedan zamotuljak i pomirisala ga. Sa-i hi no je nana. Istresla je malo na dlan, ubacila mešavinu u kipuću ilavila je da malo odstoji. Potom je sipala čaj u solju. Ispila ju je
¦ ki.i|,i |ii je pored ostalog bila i žedna, a onda je ponovo napunila šo-
ii u i om da polako pijucka napitak. Ukus je bio malo čudan, ali ni-
Moraće da nabavi svezu nanu, pomislila je. Još je bila žedna. 1 111 |c ispila i drugu solju čaja, sabrala se i počela duboko da diše mu kuko su je učili. Polako i odlučno govorila je sebi: misli na bistrinu, 01 uh bo|ii koju nazivaju bistra, na bistri potok koji teče preko okruglog |>ui < misli na bistro nebo bez oblačka koje obasjava samo sunce, misli HBi'iiiiiii
1 li nlila je sebe kako zuri u mesec, koji još nije bio pokazao ni če-ii li-đnji put kada je pogledala, ali je sada bio velik i okrugao na ih I ni. Imala je utisak da postaje sve veći i da joj ispunjava vidno
polje, i osećala je kako je nešto sve brže uvlači u njega. Otrgla je pod od meseca i ustala. Polako je otišla do velike nagnute gromade. „Taj k men sija! Ne, opet mi se pričinjava. To je samo mesečina. Taj kamen razlikuje od ostalih, i možda zato jače sija na svetlosti punog mese< i
Imala je utisak da su joj oči dugo bile zatvorene. Kada ih je OH rila, mesec ju je ponovo privukao. Veliki puni mesec uvlačio ju je u li l Osvrnula se unaokolo. Letela je! Letela je bez vetra ili zvuka. Pogled je ispod sebe. Stene i reke više nije bilo, predeo iznad koga je letela | joj bio poznat. U trenutku je pomislila da će pasti. Zavrtelo joj se. Svi okretalo. Jarke

boje obrazovale su vrtlog treperave svetlosti oko nje, i I su se brže okretale.
Ejla se naglo zaustavila, ponovo je bila na vrhu litice. Uhvatili sebe da netremice gleda u ogroman mesec koji je i dalje rastao, ispunjll jući joj vidno polje. Uvukao ju je u sebe. Ponovo je letela, isto onako I kada je pomagala Mamutu. Pogledala je naniže i ugledala kamen. Blfl živ, presijavao se u spiralama damarave svetlosti. Privukao ju je, OM I je da ju je to kretanje zarobilo. Zurila je u linije sile koje su se poja! i vale iz tla, zavijale oko ogromnog stuba koji je opasno balansirao i ni 1 jale u koroni svetlosti na vrhu. Plutala je iznad same svetleće stene i !t| dole u nju. Bila je blistavija od meseca i osvetljavala je predeo oku . i
Nije bilo vetra, čak ni najmanjeg povetarca, ni list ni grana nisu se po.....
li, ali su zato tle i vazduh oko nje bili živi od pokreta, ispunjeni oblli || i senkama koje su lepršale i iščezavale, nestvarnim oblicima koji su ni mično jurcali, sijajući slabom energijom što je podsećala na svetlosi I ni je zračio kamen. Njihovo kretanje se njoj naočigled uobličilo, postalo sishodno. Oblici su dolazili ka njoj, jurili su je! Osetila je peckanje ffl I su joj se nakostrešile. Već u narednom trenutku mukotrpno se spušlal I I
strmu stazu, posrćući i klizajući se od straha. Kada je stigla do skl..... >
otrčala je do trema osvetljenog mesečinom.
Vuk je poslušno ležao pored Martoninog kreveta izvršavajući M jeno naređenje. Samo je podigao glavu i zacvileo.
Ejla je odjurila preko trema ka Donjoj reci, a zatim do Reke. I||i vila stazom pored nje. Puna energije, trčala je zato što je

uživala u loiti ne zato što ju je nešto progonilo, mada je osećala da je nešto neobja itj| privlači. Na Prelazu je ušla u vodu i pregazila ga pljuskajući na sve Ifi zatim je nastavila dalje. Imala je utisak da juri već čitavu večnosi. Ini u vala se visokoj steni koja je jedina štrcala. Bila joj je poznata, a opol I I puno nepoznata.
Stigla je do staze koja je vodila uzbrdo i počela da se penje I pu k dano je dahtala, ali nije mogla da se zaustavi. Na kraju staze nula li tamno ždrelo pećine. Utrčala je u nju, u tamu tako gustu da je goto gla da je zahvati šakama, saplela se na neravnom tlu i tresnula. Gla udarila o kameni zid.
Kada se probudila, nije bilo nikakvog svetla, nalazila se u dugačkom Mom tunelu, ali je ipak videla. Zidovi su se presijavali u duginim boja-Itiii Vlaga je svetlucala. Osetila je bol u glavi kada je sela, i na trenutak jt!| je pred očima sve bilo crveno. Imala je osećaj da zidovi jure pored nje, H ona se nije ni pomerila. Onda su boje duge ponovo zatreperile, i više He bio mrak. Kameni zidovi sablasno su sijali fluorescentnim prelivima ¦lene, žarkocrvene, blistavoplave, blede i jasne bele.
Ustala je i stala uza zid. Osećala je klizavu hladnu vlažnost dok je Ulii duž zida koji je postao ledeno plavozelen. Više nije bila u pećini već H pukotini duboko u glečeru. Velike ravne površine odbijale su nestalna Htilu'ia koja su hitala, jurcala. Nebo iznad nje bilo je tamno purpurnoplavo. MCko sunce ju je zaslepilo, i glava ju je zabolela. Približilo se i ispunilo pik. minu svetlošću, ali to više nije bila pukotina. Nalazila se u uskovitlanoj reci, nosila ju je struja. Pored nje su plu-(»ll predmeti zahvaćeni mrtvajama i vrtlozima, koji su se vrteli sve brže i ( )kretala se i okretala, vrtela i vrtela, uhvaćena u vir. Usisao ju je. Do-i- vrtoglavicu od tolikog

okretanja i našla se u dubokoj magli »1 i -lirtlnšću koja je navalila na nju. Magla se razišla i otkrila neobični preti» u lluorescentnozeleni, žarkocrveni i blistavoplavi geometrijski oblici poli"-u su se ponavljali u beskraj. Nepoznata ustrojstva dizala su se visoko n bo. Široke bleštave trake bele razmotavale su se po tlu, pune oblika ¦Hjl Nit hitali duž te beline, jureći za njom. Skamenila se od straha i oseti-I» (iulieanje koje joj je prodiralo u um i koje kao da ju je prepoznavalo. ¦tupila se, otrgla, i što je brže mogla pošla nazad opipavajući zid. Osetila p Huku kada je stigla do kraja. Skljokala se na tle i napipala rupu ispred ||tii> Bila je to mala rupa u koju je mogla da uđe samo puzeći. Odrala je pddiut po neravnom tlu, ali nije to primetila. Rupa se smanjivala, dalje se Hj» moglo. Onda je ponovo počela da ubrzava kroz prazninu, kretala se Mlko brzo da je izgubila osećaj kretanja.

Nije se ona kretala već crnilo oko nje. Sklopilo se nad njom, gušilo ih |f i davilo. Ponovo je bila u reci i struja ju je vukla. Umornu i iscrplje-|W. /uhvatila ju je rečna struja koja je hitala ka moru, toplom moru. Ose-ifl.f i- oštar bol duboko unutra, i ukus tople slane vode koja je nadirala oko p> t Mahnula je njen miris, kušala vodu i osetila da spokojno pluta u mla-1 ¦ misti. Ali to nije bila voda, bilo je blato. Borila se za vazduh dok ! 'I lišavala da ispuzi iz mulja, a onda ju je ščepala zver koja ju je juri-i h ..unitila se i kriknula od bola dok ju je zver lomila. Probijala se kroz ¦ pokušavajući da ispuzi iz duboke rupe u koju ju je zver uvukla, po-i da je da pobegne. I inda je odjednom bila slobodna, pela se uz drvo, ljuljala na granami! ju je gonila ka ivici mora. Uronila je u njega, zagrlila vodu i posta-it, laganija. Konačno se uspravila na noge, zagledala preko

neizmerne u ile ravnice i stala da se probija ka njoj.
Voda ju je usporavala. Pokušavala je da se izvuče iz struje koja * me opirala, i na kraju se iscrpljena srušila. Talasi su zapljuskivali obi prelazili joj preko nogu i povlačili je nazad.
Osetila je to povlaččii|<\ strašan, razdirući bol koji je pretio da joj prevrne utrobu. Prepustila se i pustila mlaz tople tečnosti.
Otpuzala je malo dalje, oslonila se o zid, zatvorila oči i ugledala gatu stepu, prošaranu prolećnim cvečem. Pećinski lav joj se približavao u i renim gracioznim skokovima.
Nalazila se u majušnoj pećini, nagurana neveliki obronak.
Rasla je da bi mogla da ispuni pećinu koja se širila / dovi su disali, širili se, skupljali, a ona je bila u materici, ogromnoj i ut materici duboko u zemlji. Ali nije bila sama.
Njihova obličja bila su neodređena, providna, a onda su srasla u i poznatljive oblike. Životinje, sve vrste životinja koje je ikada videl.i pt| ribe, insekti, i neke koje je bila sigurna da nije videla nikada dotad. (M zovali sujjovorku bez ikakvog reda ili ustrojstva, jedni kao da su uti<> u druge. Životinja je postajala ptica ili riba, ili neka druga ptica ili I uja ili insekt. Gusenica se pretvorila u guštera, potom u pticu, koja |i |t| rasla u pećinskog lava.
Lav ju je čekao da pode za njim. Zajedno su išli kroz prolazinm hodnike, zidovi su se postajali obličja koja su se zgušnjavala i uoblu dok su im se približavali, a kada su prolazili pored njih, ona su po 1,1 providna, bledela su i nestajala u zidu. Povorka vunastih mamuta tulnj >' | kroz ogromnu, travnatu stepu, a onda ih je prestiglo krdo bizona i iy lo njihovo mesto.
Gledala je kako se dva losa približavaju jedan drugome.
Dodirnuli se njuškama. Ženka se spustila na kolena, mužjak

je sagnuo glavu li ¦
je. Ejlu je dirnula ta nežna scena, a onda su joj pažnju privukla dvtt I.....
pastuv i kobila. Kobila je imala teranje i išla je ispred pastuva, slavl|iUJ se na raspolaganje dok se on spremao da je uzjaše. Okrenula se u dm pravcu i nastavila za lavom niz još jedan dugačak hodnik. Na kiapi nm naišla je na veliko zaobljeno udubljenje u obliku materice. U daljini |t
la topot koji se bližio, a onda se pojavilo krdo bizona i ispunilo .....
stali su da se odmore i pasu, ali se topot od koga su odjekivali /.idu | nastavio. Ejla jemala utisak da joj čvrsto stenovito tle nestaje pod II I ma, a damaranje se pretvorilo u duboki zemni glas, u početku loliktl da ga je jedva primećivala. Onda se pojačao i ona prepoznade zvul III
to bubanj Mamutovaca, bubanj koji priča! Takav bubanj čula je su.......
du lovcima na mamute.
Instrument napravljen od kosti mamuta imao je takvu ton I u nancu i proizvodio je tako raznovrsne zvuke kada se velikom bi || udaralo po njegovim različitim delovima palicom od prilagođeno: i je prilično verno oponašao zvuk izgovorenih reči. Reči izgovoiem 1 nim udaranjem nisu u potpunosti oponašale ljudski glas, ali su to ip li 1
Treperile su i bile pomalo nejasne, što je doprinosilo njihovoj tajan-ih»sti i izražajnosti, ali ako je onaj ko svira bio dovoljno vest, onda bilo nikakve sumnje da su to reči. Bubanj je bukvalno bilo moguće i ali da govori.
Ritam i ustrojstvo reči koje je bubanj stvarao počeli su da zvuče polu. Onda je začula prodorni odziv svirale i umilni visoki glas, glas koji /vučao kao da pripada Mamutovki Frali

koju je Ejla poznavala. Frali je litidna, u trudnoći je imala teškoća i umalo nije izgubila bebu. Ejla joj anogla, ali i pored njene pomoći, beba je prerano rođena. Fralina kćer-|e ipak uspela da preživi i izrasla je u zdravu i jaku devojčicu.
Dok je sedela u zaobljenom udubljenju, Ejla je otkrila da joj je lice im od suza. Jecala je kao da ju je zadesio veliki gubitak. Zvuk bubnja Bojačao i prigušio njenu tužbalicu punu strepnje. Polako je prepozna-/vtike, i razabirala reči.
Iz tame, iz vremena u neredu obilnom, Mati se uzvišena rodi u kovitlacu silnom 1 odmah shvati da život veoma vredan jeste, Dok pustoš budi sumorne misli česte. Samotna bi Mati Zemlje, jedina žena.
v to Majčina pesma! Nikada nije čula da je neko ovako peva. Tako Ona pevala da je umela. Bilo je ujedno duboko i zemno kao zvuči bu-i prodorno i odjekujuće kao zvuči flaute, i duboka zaobljena niša od-|ala je tim bogatim, treperavim zvukom.
Glas joj je ispunio glavu recima, više ih je osećala nego što ih je čuli oscćanje je bilo mnogo snažnije od samih reći. Predviđala je svaki stih nego što bi usledio, a kada bi došao bio je potpuniji, rečitiji, duboko-III Imala je utisak da se nastavlja u nedogled, ali nije želela da pre-i šio se više približavala kraju, nju je ispunjavala sve veća tuga.
Majku ovaj par raduje, Nauči ih da brinu, da ljubav ih sparuje. Željom ih ispuni da spajaju se često, Da Zadovoljstvo ih prožme, to je glavno mesto. Nauk su taj vrli prihvatili prvi.
¦\ || mislila da je kraj, ali glas je nastavio.
Njen poslednji dar beše znanje da i muškarac ima udela, Da se novi život začne ne može bez njegovog obola. Slavi se Majka kad se dvoje spoje, Nema začeća bez uživanja udvoje.

Deca Zemlje spokojnom se čine, Majka može mirno da otpočine.
Reci su došle kao poklon, blagoslov je ublažio njen bol.
Majka joj je govil rila da je u pravu: sve vreme je bila u pravu. Oduvek je znala, a sada je |x tvrđeno. Ponovo je jecala, i dalje je osećala bol, ali sada pomešan s rado * u Plakala je od tuge i sreće istovremeno dok su se reči bez prestanka ponin ljale u njenoj glavi.
Čula je rezanje lava, i ispratila pogledom svoj totem. Pokušala j< i ustane, ali je bila suviše slaba, i pozvala je životinju.
„Bebo! Bebo, nemoj da odeš! Ko će me izvesti odavde?"
Životinja se velikim skokovima udaljavala niz tunel, a onda je za: 11 la i pošla nazad ka njoj, ali životinja koja joj se približavala nije bila Ins Iznenada je skočila na nju, i stala da joj liže lice. Ejla je zatresla glavni Bila je veoma slaba i zbunjena.
„Vuče? Jesi li to ti, Vuče? Kako si dospeo ovamo?" pitala je gikvi veliku zver.
Sedela je i držala se za vuka, a njene vizije bizona i niše polako su li dele, dok nisu sasvim potamnele. Prizori na zidovima tunela takođe su |hi stajali sve mutniji. Pružila je ruku prema zidu radi oslonca, a zatim |>11>«t jući izišla iz udubljenja. Sela je na zemlju i zatvorila oči, pokušavajin i >U prevaziđe vrtoglavicu. Trudila se da otvori oči, ali nije bila sigurna da l| I uspela. Bez obzira na to da li su joj oči bile otvorene ili zatvorene, oko ii|i< kt vladala potpuna tama, i naježila se od straha. Kako će pronaći put odavde!
Onda je čula Vuka kako zavija, i osetila njegov jezik na licu. Ispiu la je ruku ka njemu i nervoza ju je delimično napustila. Posegnula |i <i kamenim zidom pored sebe, ali ga u prvi mah

nije napipala. Ipak jc na -u vila da pruža ruku dok ramenom nije udarila o kamen. Ispod jednoć ;\>k postojao je međuprostor, neprimećen jer se nalazio suviše blizu tla, ah je opipavala put, njena šaka dodirnula je nešto što nije bilo kamen

Brže-bolje ju je povukla, i onda je shvatila da je dodirnula ne .m |»i znato i ponovo je posegnula u međuprostor. U pećini je vladao mrkli ihmiI pa je nastojala da napipa šta je to. Pod prstima je osetila prevrnuiu I o»n dobro sastruganu jelenju kožu. Izvukla je zavežljaj umotan u kožu 1N pavanjem je pronašla kaiš ili traku i razvezala je. Izgledalo je da jc io uM| naprtnjače, vreća od meke kože obešena o kožni remen. Unutra je |>.....

praznu mešinu za vodu - i shvatila da je žedna - nešto krznato, možil i tač, a zatim je napipala i namirisala ostatke nepojedene hrane.

Ponovo je stegla traku i prebacila vreću preko ramena, zatim si u 1 ko uspravila i oslonila o zid boreći se protiv vrtoglavice i mučnine 11 la je da joj nešto toplo curi niz butine. Vuk je prišao da je onjuši, ali ¦ gaje odavno odučila od te navike. Bilo je dovoljno da samo odgurni gov znatiželjni nos.

„Moramo pronaći izlaz odavde, Vuče. Hajdemo kući", reče ona kada je počela da hoda, držeći se vlažnog zida, shvatila je koliko je ,p slaba i iscrpljena.

Pod je bio neravan i klizav, posut odlomljenim komadima kamena pomnu sa klizavim, glinastim blatom. Stalagmiti, neki tanki kao gran-neki masivni kao drevno drveće, kao da su rasli iz poda. Kada bi ih >i i1 m dodirnula, osetila bi da su im vrhovi vlažni od krečnjačke vode I |c neumoljivo kapala sa stalaktita što su visili s tavanice u obliku le-| R i dopunjavala ih. Ejla je udarila glavom o jednu, i potom se

trudila |ude pažljivija. Kako li je uopšte dospela tako duboko u pećinu? Vuk se i ivao i vraćao do nje. Na jednom mestu ju je sprečio da pogrešno skre-Kada je osetila da joj se tle pod nogama penje, znala je da je blizu ,i (esto je dolazila u ovu pećinu i prepoznala je to mesto, ali kada je UDala da savlada prevrnuti kamen, osetila je nalet vrtoglavice koji ju i.....lorao da se spusti na kolena. Činilo joj se da je izlaz mnogo dalje
ti ftlo se sećala, i nekoliko puta je morala da zastane i da se odmori pre !1 Ato je stigla do malog uskog otvora. Iako je cela pećina bila sveta, po-ala je prirodna prepreka u obliku stene koja je odvajala početni svetov-bo od unutrašnje veoma svete oblasti. Rupa je prestavljala jedini prolaz, u podzemni svet Velike majke.
Kada je za sobom ostavila tu prepreku, primetila je da je i tempera-ncšto porasla, ali se svejedno stresla, shvativši koliko joj je zapravo lim l'osle jednog skretanja učinilo joj se da je videla nagoveštaj svet-
i ispred sebe i pokušala je da požuri. Čim je stigla do narednog skre-
ii lula je sigurna jer je mogla da nazre svetlucanje vlažnih zidova pe-i vuka koji je ispred nje trčao ka slabom sjaju. Pošto je zavila za još
ii ugao, dočeka je bleda svetlost koja je dopirala spolja. Radosno ju je li.ivila, iako su joj se oči toliko bile navikle na tamu da je za njih bila laika. Ugledala je otvor i gotovo potrčala. I'iisićući Ejla iziđe iz pećine i zatrepta. Niz blatnjave obraze slivale i ie suze. Vuk se šćućurio pored nje. Kada joj se konačno razbistri-* I očima, iznenađeno je otkrila da je sunce već visoko na nebu i da ne-• I u ljudi zuri u nju. Dvojica lovaca, Lorigan i Forason, i Dževiva, majka i'

tene, uplašeno ustuknuše od nje i mlako je pozdraviše, ali kada je po-ilii i pala pritrčali su da joj pomognu. Namestili su je da sedne. Laknu-|o| je kada je videla da su im lica zabrinuta. ..Vode", reče ona. „Žedna."
.1 lajte joj vode", reče Dževiva. Primetila je krv na njenim nogama i i. ali ništa nije kazala.
I oiigan otvori svoju mešinu za vodu i pruži joj je. Toliko je pohlep-pila đa joj je voda curila iz usta. Nikada nije imala bolji ukus. Osmeh-l kada je konačno prestala, ali mešinu s vodom nije vratila. ..Hvala vam, već sam htela da ližem vodu sa zidova." „1 ja sam se u nekoliko navrata tako osećao", reče Lorigan sa osme-
Kako ste znali gde sam? I da ću izići?" upita Ejla.
„Video sam vuka da trči u ovom pravcu", reče Forason pokazavši g] | vom na životinju, „rekao sam to Martom i ona je pretpostavila da si ovili Rekla je da dođemo ovamo i da te sačekamo jer bi ti mogla zatrebao pd moć. Od tada je neko od nas stalno bio ovde. Dževiva i Lorigan su upi«' vo došli da me odmene."
„Viđala sam i ranije zelandone koje su se vratile pošto su bile pn vane. Neke od njih bile su toliko iscrpljene da nisu mogle da hodaju ke se nikada ne vrate", reče Dževiva. „Kako se osećaš?"
„Strašno sam umorna", reče Ejla. „1 još sam žedna." Popila |i |dj| malo vode i tek tada vratila mešinu Loriganu. Naprtnjača koju je pronn If u pećini skliznu joj s ramena kada je spustila ruku. Potpuno je zaboni | la na nju. Tek je sada primetila šaru na njoj, jer u pećini nije videla ni pi j pred okom. Ispružila ju je ispred sebe. „Pronašla sam je tamo unutra, /ni neko čija je? Mora da ju je neko sklonio da mu ne smeta i zaboravio na n|n

Lorigan i Dževiva se zgledaše, a onda Lorigan reče: „Viđao sam je ki Madromana."
„Jesi li pogledala šta ima u njoj?" upita Dževiva.
Ejla se osmehnu. „Tamo unutra je mrkli mrak, ništa nisam videla I nisam imala nikakvo svetio, ali sam pokušala da na pipam šta je unulirt"| reče ona.
„Bila si u potpunom mraku tamo unutra?" upitao je Forason s ni ricom i zaprepašćenjem.
„Nije važno", reče Dževiva da ga ućutka. „To nije tvoja brigu
„Voleo bih da vidim šta ima unutra", reče Lorigan, značajno \u\y\ davši Dževivu. Ejla mu predade kožnu vreću. Izvukao je krzneni ogrl | raširio ga. Ogrtač je bio napravljen od raznobojnih kvadrata i trouglova I ža za njih dobijena je od različitih životinja i delići su bili spojeni u I anil teristično ustrojstvo po kome su se prepoznavali akoliti zelandona „Ogrtač je sasvim sigurno Madromanov. Nosio gaje prošle godin da je došao da kaže Džeridi šta treba da radi ako želi da zadrži bebu", |Nf| zrivo reče Dževiva. „Tu je zadržala skoro šest meseci. Madroman |tij I kazao da treba da umilostivi Majku, i naložio joj da izvede razne olmi. ali kada ju je zelandona zatekla kako napolju korača ukrug, smesia |y I naterala da se vrati unutra i legne. Zelandona je kazala da mora da .> mi mara, ili će pre vremena istresti bebu. Donijera je kazala da je sa njom u redu samo ima klizavu matericu i zato ih lako ispusti. Tu je bebu | ¦ bila. Bio bi dečak." Žena pogleda Lorigana. „Šta još ima unutra'/' Zavukao je ruku u torbu i bez ikakvog komentara izvukao praznu ili šinu za vodu. Podigao ju je visoko da je svi vide. Potom je zavirio UrUjfl i izručio ostatak na ogrtač, na koji ispadoše nagrizeni komadi suvog ffl komad putnog kolača,

mala oštrica od kremena i vatreni kamen. Mulu 9 vicama se našlo i malo iverki drvenog uglja.
„Nije li se Madroman hvalio, pre odlaska na Letnji sabor, da je popnu i da će ove godine konačno postati zelandoni?" primeti Lorigan i ¦mli/r mešinu za vodu. „Ne bih rekao da je bio mnogo žedan kada je izi-
„/,ar nisi kazala da nameravaš da odeš na Letnji sabor, Ejla?" upita ¦pviva.
„Mislila sam da pođem kroz nekoliko dana. Možda ću sada ipak pri-|#k.ili", odvrati Ejla, „ali svakako nameravam da odem."
„Mislim da bi trebalo da poneseš ovo sa sobom", reče Dževiva, pa-I n umotavši ostatke hrane, pribor za paljenje vatre i vreću za vodu u ogr-I i naguravši ogrtač nazad u naprtnjaču, „i obavezno kaži zelandoni gđe
¦ Je pronašla."
„Možeš li da hodaš?" upitao ju je stariji lovac.
Ejla je pokušala da ustane, ali joj se zavrtelo. Na trenutak je svet oko pulamneo i ona pade unazad. Vuk je cvileo i lizao joj lice.
..Ostani tu", reče stariji lovac. „Dođi, Lorigane. Moramo da joj na-!1110 nosiljku."
..Mislim da ću moći da hodam ako se malo odmorim", reče Ejla. „Mislim da ne bi trebalo da hodaš", primeti Dževiva, i obrati se lov-ii „Ostaću sa njom dok se ne vratite s nosilima."
Ejla se zahvalno oslonila leđima o zid. Možda bi mogla pešice da se u ilo Devete pećine, ali joj je bilo drago što neće morati. „Možda si u pravu, Dževiva. S vremena na vreme mi se pomalo žarni u glavi."
„Nije ni čudo", tiho izusti Dževiva. Primetila je svezu mrlju krvi na Nliirnu kada je Ejla pokušala da ustane. Tamo

unutra je izgubila bebu, ¦i hl.i je žena. Strašna žrtva da bi se postala zelandona, ali ona nije va-Pltn kao onaj Madroman. Ijla? Ejla? Jesi li budna?"
Ejla otvori oči i vide pred sobom nejasni Martonin lik. Žena ju je za-iniio posmatrala. ..Kako se osećaš?"
Ejla je malo razmislila. „Sve me boli", odvrati promuklim šapatom. „Nadam se da te nisam probudila. Čula sam te da nešto govoriš, mo-
¦ kl sanjala. Zelandona me je upozorila da može doći do toga, ali nije i I lila da to bude ovako brzo. Kazala mi je da te ne zaustavljam, i da 1 . volim Vuku da te prati, i dala mi je neki čaj da ti skuvam kada se
I lizala je solju tečnosti koja se pušila, ali ju je spustila da bi pomo-| |h i la se pridigne na lakat. 1 tij je bio topao, ali ne previše, i osetila je zahvalnost kada je počeo
¦ |n| klizi niz grlo. Ponovo je legla pre nego što je utažila žeđ, jer je bi-loliko umorna da nije mogla ni da sedi. U glavi joj je bilo sve bistrije.
Razabrala je da se nalazi u svom prebivalištu, u vlastitom krevetu. I'o) dala je unaokolo i pored Martone ugledala Vuka. Počeo je zabrinuo tla
vija i da se šunja bliže njoj. Ispružila je ruku da ga dodirne, i on joj I.....
šaku.
„Kako sam dospela ovamo? Malo čega se sećam pošto sam izišl i I pećine."
„Lovci su te doneli na nosilima. Kazali su da si pokušala da liođitl ali da si se onesvestila. Štrcala si sa svoje osmatračnice i očigledno si zaustavila sve do Duboke rupe stenovitog vodoskoka. Nisi bila pri ¦1 jer si ušla u nju bez ičega. Ni vatru nisi ponela. Kada je Forason do i me obavesti da si

izišla, htela sam da dođem, ali nisam mogla. Nik.id.i u životu nisam osećala toliko bespomoćno", ispriča joj Martona.
„Drago mi je što si tu, Martona", reče Ejla i ponovo zatvori 01 i
Kada je naredni put otvorila oči, samo je Vuk bio na straži pored ii|* ne postelje. Osmehnula mu se i pružila ruku da ga potapše po glavi i |»t češe ispod brade. Spustio je šape na postelju i pokušao da se priviu'i M bliže da bi je liznuo po licu. Ponovo se osmehnula, zatim ga je ođguiii la i pokušala da sedne. Zastenjala je od bola i protiv svoje volje, i Mini na se odmah stvorila pored nje.
„Ejla! Šta je bilo?"
„Nisam znala da istovremeno može da me boli svaki delić tcl.i i Ejla. Martona nije mogla da sakrije zabinutost. Lice joj se izoblii Ild brige, što je nateralo mladu ženu da se osmehne. „Mislim ipak da i u živeti."
„Sva si u modricama i izgrebana, ali ne bih rekla da je nešto | i ljeno", reče Martona.
„Koliko dugo sam ovde?"
„Duže od dan. Stigla si ovamo juče u suton. Sunce je nedugo |.....
zašlo."
„Koliko me nije bilo?" upitala je Ejla.
„Ne znam kada si ušla u pećinu, ali od kada si otišla odavde MJ trenutka kada si se vratila, prošlo je više od tri dana, skoro čelni
Ejla klimnu. „Nemam nikakvu predstavu o vremenu koje je prošlu nečeg se sećam, čak i veoma jasno. Kao da sam sanjala, ali drugm m
„Jesi li gladna? Žedna?" pitala je Martona.
„Žedna sam", odvrati Ejla, i istog časa oseti da su joj ušla

potj
suva, kao da je tek kada je rekla da je žedna shvatila koliko je d< l.....•¦-
la. „Mnogo žedna."
Martona ode da joj donese mešinu s vodom i solju iz koje 11 h(C
„Hoćeš li da sedneš, ili da ti samo podignem glavu?"
„Probaću da sednem."
Okrenula se na bok, trudeći se da potisne stenjanje, i pridigla im i il pri čemu joj je pukla krasta što se uhvatila preko gadne ogrebotini 1
kako da sedne na ivicu platforme za spavanje. Na trenutak joj se za-i. ali to je brzo prošlo. Mnogo više ju je iznenadio bol koji joj je raz-Utrobu. Martona je sipala vodu u solju, koju Ejla prihvati sa obe šake. ii |ii je bez zastajanja, i ponovo ispružila tražeći još. Mutno se sećala r halapljivo gutala vodu iz mešine pošto je izišla iz pećine na svetlost ¦ I >rugu solju je ispila tek nešto sporije.
lesi li gladna? Nisi imala ništa za jelo", reče Martona. „Boli me stomak", primeti Ejla.
„Mogu da pretpostavim", reče Martona i skrenu pogled. I |la se namršti. „Zašto me boli stomak?" „Krvariš, Ejla. Verovatno imaš grčeve, ili tako nešto." „Krvarim? To je nemoguće. Propustila sam tri mesečnice. Trudna sam... ni1!" povika Ejla. „Izgubila sam bebu, zar ne?" ..Mislim da jesi. Nisam stručnjak, ali svaka žena zna da ne možeš i1 Hulio biti trudna i krvariti, bar ne ovoliko koliko ti krvariš. Krvarila I kml,i si izišla iz pećine, i od tada ne prestaješ. Mislim da će biti potrebno ¦fkno vreme da povratiš snagu. Žao mi je, Ejla. Znam da si želela tu be-reče Martona.
..Majka ju je želela još više", odvratila je ravnim glasom

Ejla. Bila je limuna i strahovito tužna. Ponovo je legla i zagledala se u donju stranu (ii|ai' kog ispusta. Nije ni znala kada je ponovo zaspala. Naredni put kale probudila, Ejla je pod hitno morala da pusti vodu. Očigledno je bila oko nje je bio mrak, iako je gorelo nekoliko svetiljki. Osvrnula se oko i ugledala usnulu Martonu na jastucima pored platforme za spavanje. i> bio pored starice. Glavu je držao uspravno i gledao u nju. Sada modu pa/i i čuva i nju i mene. Prevrnula se na stranu i ponovo se pridigla. 11 je neko vreme da sedi pre nego što je pokušala da ustane. Bila je na, i još ju je sve bolelo, ali je osećala da je ipak malo ojačala. Pa-41 nc oslonila na stopala. I Vuk je ustao. Dala mu je znak da ponovo le-I zakoračila ka noćnoj korpi u blizini ulaza. Prekorevala je sebe što se Mtiln da ponese nove upijače, jer je prilično krvarila. Kada je pošla na-i I svom mestu za spavanje, prišla joj je Martona s novim upijačima. „Nisam htela da te probudim", izvini se Ejla. Nisi ti, već Vuk, mada je trebalo da me probudiš. Da li bi htela vo-1111.1111 i gulaš, ako bi nešto da pojedeš", reče Martona.
Voda bi mi prijala, a možda i malo gulaša", reče Ejla i vrati se do ih korpe da zameni upijače. Dok se kretala, povređena mesta su je ma-bolela.
' lile želiš da jedeš? U postelji?" upitala je žena, hramajući ka obla-I i uvanje. I ona je sva bila ukočena i sve ju je bolelo. Mesto na kome ala i položaj u kome je spavala pogoršavali su joj kostobolju. Radije bih sela za sto." Ejla ode do dela staništa predviđenog za >«n|e i nasu malo vode u činiju za umivanje, zatim istrlja šake i obrisa
stenu i pustila da je sunce suši dok se češljala. Sunce mi baš prija. [¦ slila je dok je širila jelenju kožu za brisanje. Ispružila se na njoj. Kitt|| sam prvi put ležala na ovoj steni?

Prvog dana po dolasku ovamo i smo Džondalar i ja otišli na plivanje.
Razmišljala je o Džondalaru, u mašti ga je videla kako leži nag \m red nje. Videla je njegovu plavu kosu i tamniju bradu... ne, leto je. Hm M obrijan. Njegovo široko visoko čelo na kome počinju da se stvaraju i jer ima naviku da se mršti kada je usredsređen ili zabrinut. Njegovi- ml plave oči koje je gledaju s ljubavlju i željom... Džonejla ima njegovi Njegov prav i lep nos, snažnu vilicu i pune čulne usne. Zadržala se u mislima na njegovim usnama. Gotovo ih je om Na njegovim širokim ramenima, mišićavim rukama, velikim osećajniui kama. Šakama kojima je dovoljno da opipaju kamen pa da znaju y<\i pući, šakama koje miluju njeno telo kao da unapred znaju kako će od^iv« riti. Na njegovim dugačkim, snažnim nogama, ožiljku na preponama K<>|i H zaradio u susretu s njenim lavom, Bebom, i njegovoj muškosti u lili/ml
Osećala je kako u njoj raste želja dok je razmišljala o njemu /> U I« je da ga vidi, da bude blizu njega. Nije mu kazala da čeka bebu, .1 više nije imala bebu o kojoj bi mogla da mu priča. Rastužila se. Želi I 1 tu bebu, ali ju je Majka želela više. Namrštila se pri pomisli na lo. /n.i(|] je da želim još jednu bebu. Majka sigurno ne bi poželela bebu koju |ii m želim.
Prvi put od iskušenja kroz koje je prošla, počela je da razmišlj;i u M^i činoj pesmi, i stresla se kada se setila strofe, nove strofe, koja doini.1 n- 1 Dar, Dar Znanja, saznanje da su muškarci neophodni za stvaranu- imvt* života.
Njen poslednji dar bese znanje da i muškarac ima udclu. Da se novi život začne ne može bez njegovog obola. Slavi se Majka kad se dvoje spoje, Nema začeća bez uživanja udvoje.

Deca Zemlje spokojnom se čine, Majka može mirno da otpočine.
Ja to znam već dugo, ali sada mi je Ona to rekla, što znači da je islin I što mi je dala taj Dar? Kako da ga podelim, kako da kažem ostalu 11,1' - *m je, znači, želela moju bebu! Meni je prvoj kazala, kazala mi je kn|i !1 ¦ ¦ poslednji, najveći Dar, ali morala sam da ga zaslužim. Cena je hi Im ka, ali možda je morala da bude visoka. Možda je Majka morala rin u nešto veoma vredno kako bih znala da cenim njen Dar. Za svaki l Ini » raš zauzvrat dati nešto vredno.
Da li sam ja to bila pozvana? Jesam li sada zelandona? Veliku inf mi se obratila zato što sam žrtvovala svoju bebu. Dala mi je ostalnl 1 čine pesme da ga podelim sa ostalom njenom decom, da njenoj deci pmli
(veličanstveni dar. Sada će Džondalar biti siguran da je Džonejla njeni isto koliko i moja. I znademo kako da začnemo novu bebu kada buni*' /eleli. Sada će svi muškarci znati da nisu umešani samo duhovi, već
.....jihova suština, i da su njihova deca deo njih samih.
Ali šta ako žena ne želi još jedno dete? Ili ne bi trebalo da rodi još
im dete jer je suviše slaba, ili iscrpljena od čestog rađanja? Sada će tili kako to da spreči! Sada će žena znati kako da izbegne da dobije I kada nije spremna, ili ako ga ne želi. Neće morati da pita Majku, ne-
nimati da uzima posebne lekovite trave, biće dovoljno da prestane da li Zadovoljstva. Šta ako on želi dete za koje zna da potiče od njega? Ili I ne želi dete? Ja želim još jednu bebu, a znam da je i Džondalar želi. ¦fino se snalazi sa Džonejlom, i divan je prema mladima koji uče da obra-Jti kremen, svojim šegrtima. Žao mi je što sam izgubila ovu bebu. Suze

niivicše na oči dok je razmišljala o bebi koju je pobacila. Ali mogu da lim drugu. Da je Džondalar ovde, mogli bismo odmah da začnemo novu Ini, ali on je na Letnjem saboru. Biće mu krivo. Znam da će mu biti 'vn. On bi želeo da začne novu bebu.
Zašto ne bih pošla? Ne moram više da posmatram nebo. Ne moram
im.i da bdim, moja obuka je završena. Bila sam pozvana. Sada sam ze-iilona! Moram to da saopštim i ostalim zelandonama. Majka ne samo da
|t- pozvala, Ona mi je dala i veliki Dar. Dar namenjen svima. Moram
|Mxlem i kažem svim zelandonama za Majčin predivni novi Dar. Moram
i užem i Džondalaru, možda ćemo začeti novu bebu.
31
Hjla je hitro ustala sa stene, obukla čistu odeću, pokupila prljavu i kozu brisanje i zviždukom pozvala Vuka. Dok se žurno vraćala stazom ka Injem kamenom tremu skloništa, setila se prvog plivanja sa Džondala-. i Marone i njenih prijateljica koje su joj ponudile novu odeću. lako je bila resila da prema drugim ženama koje su učestvovale u podli bude koliko-toliko trpeljiva, već prema tome o kojoj je od njih reč, ni-lu nije uspela da prevaziđe odbojnost prema Maroni, i izbegavala je svaki III s njom. To osećanje bilo je više nego uzajamno. Marona se nikada ni-totrudila da se pomiri sa ženom koju je Džondalar doveo kući s Puto-1|, Udružila se po drugi put istog leta kada i Ejla i Džondalar, ali na tom Udruživanju, a nedavno je to uradila po treći put. Ni to udruživani" i g leđno nije uspelo. Vratila se u Devetu pećinu pre otprilike godinu tu i sada živi s rođakom. I pored

tolikih udruživanja, dece nije imala.
Ejla je nije podnosila, i uopšte joj nije bilo jasno zašto razmišlja o njoj. iii'.nala je misli o Maroni i usredsredila se na Džondalara. Tako mi je drago
opasno. Da su se tamo nastanili, sva deca i stari bili bi u velikoj opasno sti, morali smo da ih oteramo. Čim smo ubili lava i dve lavice, ostali nU otišli."
„Da, ali u tome je učestvovalo mnogo lovaca, a ti ćeš biti sama reče Džeralda.
„Nije tačno, sa mnom će biti Vuk i Njiska. Lavovi napadaju ono n\ koje znaju da su slabi. Mislim da će ih zbuniti naši pomešani mirisi, i obi ćavam da se neću razdvajati od bacača koplja. Uostalom, ako pođem ranfl
ujutro, trebalo bi da stignem pre nego što padne noć", reče Ejla, a i
se obrati lovcima: „Sutra računajte na polazak ka jugozapadu."
Martona je razgovor slušala iz pozadine. Bila bi odličan voda, poml slila je bivša predvodnica Devete pećine. Preuzima stvar u svoje ruke hol razmišljanja, sasvim prirodno. Biće veoma jaka zelandona.
Lovci su se narednog dana vratili s dva velika crvena jelena pozi masnih vratina. Ejla je htela da se vrati po Njisku da im pomogne da ili do vuku, ali ostali lovci nisu hteli ni da čuju za to. Rasporili su životinji ispraznili im stomake, očistili creva i bacili bešike, ali su ostale unutrašnji organe sačuvali. Zatim su ih uhvatili za rogove i stali da ih vuku. Bih " navikli da sami dopreme kući svoj ulov.
Dva dana kasnije, Ejla je bila spremna da krene. Sve je spakovala na zelandonine velike motke za vuču, pa i jelena umotanog u prostirku od trave koju joj je Martona pomogla

da napravi. Nameravala je da pođi narednog jutra i pre mraka stigne do logorišta Letnjeg sabora. U tom slu čaju ne bi morala da žuri i iscrpljuje Njisku. Ipak je bila primorana na od laganja, mada ne sasvim neočekivano. Džeralda je počela da se porađa usred noći. Ejli je bilo drago. Pratila je njenu trudnoću celo leto i nije želela dl je ostavi pred sam kraj, međutim nije bila sigurna da li bi trebalo da se po rodi kroz nekoliko dana, ili tek kada prođe ceo mesec. Ovog puta je Džeral da imala sreće. Rodila je devojčicu pre podneva. Njen družbenik i majki bili su presrećni i ništa manje uzbuđeni od nje. Dok se Džeralda odmai.i la posle obroka, u Ejlu se uvukao nemir. Sve je bilo spremno za polazak | osim toga, mada ukus mesa često postane bolji kada ono malo odstoji, akd prođe previše vremena ono dobije miris koji, bar njoj, nije po ukusu. Mo gla bi odmah da pođe, ali onda će morati bar jednu noć da prenoći napol|ii Ipak je odlučila da se otputi još istog dana.

Pozdravila se sa svima, dosetila se još nekih uputstava Dževivi, l>/< raldi i Martoni u poslednji čas, pa krenula. Uživala je da jaše sama na NI 11 ski dok Vuk skakuće pored njih, a izgleda da su i obe životinje uživale u tome. Vreme je bilo toplo, a koža za jahanje na Njiskinim leđima pru/al.i joj je dodatnu prijatnost. Upijala je znoj, i ženin i konjski. Ejla je obukl.i kratku tuniku i suknjicu, sličnu onoj koju je nosila dok su ona i Džontlal.ii putovali po letnjoj vrelini. Sećanje na njihovo Putovanje izazvalo je u njoj još veću žudnju za Džondalarom.

Proteklih godina bila se malo zaokružila usled nedovoljnog kretanja, nli je sav višak izgubila za vreme iskušenja u pećini. Grudi su joj se uve-i'nle dok je dojila Džonejlu i u ranoj trudnoći, ali su se sada vratile na Uobičajenu veličinu.

I mišići su joj još bili u dobrom stanju. Uvek je bila čvr-hIii i dobro građena, i mada je mogla da izbroji dvadeset šest godina, razmišljala je ona, nije se mnogo promenila u odnosu na vreme kada je mogla iln izbroji samo sedamnaest.
Jahala je do zalaska sunca, a onda se zaustavila i podigla logorište poći I Reke. Kada se sama uvukla u mali šator, ponovo je počela da razmi-11 a o Džondalaru. Pokrila se krznom i zatvorila oči, ali joj je pred njima i I je bio visoki muškarac uzbudljivih plavih očiju, i bilo joj je žao što nije da je zagrli, što ne može da oseti njegove usne na svojima. Preokrenula se n drugu stranu, jače stisnula kapke i ponovo pokušala da zaspi. Nastavila je i se bacaka i prevrće, ali joj san nije dolazio na oči. Vuk je počeo da cvili. „Ni tebi ne dam da spavaš, Vuče, zar ne?" upitala je Ejla. Vuk je seo i proturio njušku ispod šatorskog krila, potmulo režeći. Po-iniii se provukao ispod krila ovlaš privezanog preko trouglaste prednje strane malog šatora. Režao je sve opasnije. „Vuče! Kuda ćeš? Vuče?"
Na brzinu je odvezala šatorsko krilo i pošla napolje, ali se vratila po blicač i nekoliko kopalja. Mesečina je bila slaba, mada su se nazirali obri-i lijla je videla motke za vuču, i Njisku koja je pokušavala da se udalji Qd njih. Po načinu na koji se kobila kretala znala je da je uznemirena. Vuk C priljubio uz tle i krenuo ka motkama za vuču, pokušavajući da ih zaobiđe Onda je na trenutak ugledala neko obličje, glavu i dva načuljena uveta |8 čupercima na krajevima. Ris! Za tu veliku mačku pegavog beličasto-žutog krzna, kusog repa i sa tišima koje su se završavale čupercima, vezivala su je razna sećanja. Imala |r i dugačke noge koje su mogle veoma brzo da trče. Prvi susret sa risom p< »Istakao ju je da nauči da izbacuje iz praćke dva kamena jedan za drugim da

ne bi ostala bez oružja posle samo jednog hica. Dok je postavljali! koplje na bacač proverila je koliko ih još ima. Onda je ugledala obris risa kuji se prikradao motkama.
„Aaaiiii!" završtala je i potrčala ka mački. „Gubi se odavde! To nije oje! Gubi se! Odlazi odavde!"
Prepadnuti ris je poskočio visoko u vazduh i pobegao. Vuk je pojurio i njim, ali ga je već posle nekoliko trenutaka Ejla pozvala zviždukom. Malo je usporio, pa stao, a kada je ponovo zviznula, konačno se okrenuo i /.aputio nazad.
Ejla je na put ponela i malo trešća za potpalu. Upotrebila ga je da ras-i'l.imsa ugljevlje u vatri zapaljenoj ranije da bi zagrejala vodu za čaj koji
„Zar ti nisam rekao da ću jednog dana doći da te obiđem?" reče mi kada ju je spustio. „Kako si, Ejla?"
„Oh, Danug", uzdahnu ona očiju punih suza. „Tako mi je drago Stfl te vidim. Koliko dugo si već ovde? Kako si stigao ovamo? Kako si uspeo toliko da narasteš? Mislim da si veći i od Taluta!" Sasvim lako je prešla n | jezik Mamutovaca, ali njena pitanja nisu pratila nikakav logički sled.
„1 ja to mislim, ali se ne usuđujem da kažem Talutu."
Ejla se okrenula i ugledala još jednog mladića. Nije joj bio poznat, .ih kada ga je malo bolje osmotrila, počela je da iznalazi sličnosti s ljudinw koje je nekada poznavala. Ličio je na Barzaka, mada je bio viši od niskoj' nabijenog muškarca udruženog s Tuli, krupnom predvodnicom Lavljeg l() gorišta. Ona je bila Talulova sestra, i nije mnogo zaostajala za njim po vi ličini. Mladić je pomalo ličio na oboje.
„Druvez?" upita Ejla. „Jesi li ti Druvez?"
„Velikog klipana je lako prepoznati", reče mladić osmehujući se I '.i nugu, „ali nisam bio siguran hoćeš li uspeti mene da prepoznaš."

„Promenio si se", reče Ejla i zagrli ga, „ali ipak u tebi vidim i tvo|ii majku i Barzaka. Kako su oni? Kako su Nezija i Digi, i svi ostali", raspi tivala se ona, šarajući pogledom od jednog do drugog. „Kad biste samo zna li koliko ste mi svi nedostajali."
„1 ti si njima nedostajala", reče Danug. „Sa nama je još neko ko ji dva čeka da te upozna."
Iza njih je stajao visok mladić kovrdžave smeđe kose, koji se sii<ll|i vo osmehivao. Prišao je na podsticaj dvojice mladih Mamutovaca. Ejla y bila ubeđena da ga nikada do tada nije srela, ali joj je ipak bio poznat nn neki čudan način.
„Ejla od Mamutovaca... pretpostavljam da si sada zelandona - upo znaj Aldanora od S'Armunaja", reče Danug.
„S'Armunaja!" ponovi Ejla. Istog časa je shvatila šta joj je to bilo po znato na njemu. Njegova odeća, posebno košulja. Odeću takvog kroja, uki.i šenu na jedinstven način kao njegova, nosili su ljudi koje su ona i Džondalm i protiv svoje volje posetili na Putovanju. Sećanja pokuljaše. Oni su /am bili Džondalara, to jest, zarobilo ga je Ataroino logorište S'Armunaja. I im je ušla u trag zahvaljujući Vuku i pronašla ga. Nije, međutim, tad pn I put videla takvu košulju. Ranek, Mamutovac s kojim umalo da se nije udru žila, imao je takvu. Trampio je svoje rezbarije za nju. Ejla tog časa sliv.m da zure jedno u drugo. Pribrala se i zakoračila ka mladiću ispruženih šaku u znak pozdrava.
„U ime Doni, Velike majke Zemlje, takođe poznate kao Muna, do brodošao, Aldanore od S'Armunaja", reče ona.
„U ime Mune, zahvaljujem tebi, Ejla." Stidljivo joj se osmehnuo. „Mo žeš biti Mamutovka ili Zelandonka, ali da li si znala da si među S'Armu najcima poznata kao S'Ejla, majka Vuka Zvezde, poslata da porazi Alainii

. Postoji toliko priča o tebi da uopšte nisam verovao da si stvarna žena. slio sam da si Predanje. Kada su Danug i Druvez zastali u našem Lo-ištu i rekli da su pošli na Put tebe da posete, pitao sam ih mogu li s a. Ne mogu da poverujem da sam te stvarno upoznao!" Ejla se osmehnula i zavrtela glavom. „Ne znam za priče ili legende", ¦Be ona. „Ljudi često veruju u ono u šta žele da veruju." Izgleda da je fin mladić, pomisli ona.
„Imam nešto za tebe, Ejla", reče Danug. „Uđimo da ti predam." Ušla je i I 'anugom u njihov mali šator za putovanja prekriven kožom i gledala ga knko pretura po zavežljaju. Konačno je izvukao jedan mali predmet brižljivo Umotan i uvezan kanapom. „Ranek mi je kazao da ovo dam tebi lično."
Ejla je odmotala zavežljaj. Razrogačila je oči i zinula od iznenađenja kuda je stavila predmet na dlan. Bio je to konj izrezbaren od slonovače, dovoljno mali da joj stane u šaku, ali izuzetno lepo urađen. Imala je utisak tlu je živ. Glavu je isturio kao da juri naspram vetra. Uspravna griva i ču-pnva dlaka predstavljeni su linijama koje su nagoveštavale grubost konjske kuže, a pritom nisu skrivale zdepastu građu stepskog konjića. U životinju |. bila utrljana žuta zemlja, boje osušenog sena, koja je odgovarala boji konju koga je poznavala. Donji deo nogu bio je crnkast, a pruga iste boje pro-¦Cala mu se niz kičmu.
„Oh, Danug. Prelepa je. To je Njiska, zar ne?" Ejla se osmehnula, luko su joj oči blistale od suza.
„Svakako da je ona. Počeo je da je rezbari odmah po tvom odlasku." „Ništa mi nije teže palo nego da kažem Raneku da ću otići s Džonda-liiiom. Kako je on, Danug?"
„Dobro je, Ejla. Udružio se sa Trici još istog leta. Ženom

koja je ima-In bebu koja je verovatno potekla od njegovog duha. Ona sada ima troje [ti i e. Živahna je, ali je dobra za njega. Sa osmehom podnosi njene izlive besa. Kaže da voli njen duh. A ona ne može da odoli njegovom osmehu, I Nlvarno ga voli. Mada mislim da tebe nikada neće sasvim preboleti. U poretku su imali nevolja zbog toga."
Ejla se namršti. „Kakvih nevolja?"
„Ovaj, Ranek joj pušta da bude po njenom gotovo u svemu. Mislim
¦ 1.1 je u početku mislila da je slabić, jer je lako popuštao. Počela je da ga I ninska da bi videla koliko daleko može da ide. Onda je počela da traži
¦ u I njega da joj nabavi razne stvari. On je to pretvorio u igru. Ma koliko da |c preterivala u zahtevima, uvek je uspevao da joj nabavi sve što zatraži, I onda joj je to poklanjao sa onim svojim osmehom. Znaš već."
„Znam", reče Ejla. Osmehnula se kroz suze kada se setila Ranekovog Mmeha. „Osmehom koji govori da je strašno zadovoljan sobom i da se di-u vlastitoj pameti. Osmehom pobednika.
„Onda je počela da premešta stvari unaokolo", nastavio je Danug. „Pra-* tla je novi razmeštaj i u njegovom radnom prostoru, premeštala mu je alatke
i sve važne stvari koje je sakupljao i razmeštao po nekom svom redu. I nn ¦
je ćutao. Mislim da je čekao da vidi šta smera. Slučajno sam se zatek......
prebivalištu onog dana kada je odlučila da premesti ovog konja. Nikadu gl nisam video tako ljutog. Nije podigao glas niti išta drugo, samo joj je nulu žio da ga vrati. Bila je iznenađena. Verovatno je mislila da se šali. Do I icl joj je

uvek popuštao. Ponovio joj je da ga vrati tamo gde ga je našla, a luu!| to nije uradila, prilično grubo ju je zgrabio za zglavak i oteo joj ga. Rd <¦ joj je da se nikada više ne usudi da takne tog konja. Ako to uradi, raskinu, i vezu i platiti nadoknadu. Rekao joj je da je voli, ali da postoji delić nji koji nikada neće moći da dobije. Ako to ne može da prihvati, slobodno .....
že da ide.
Trici je istrčala iz prebivališta plačući, a Ranek je vratio konja ii;i mi
sto, seo i nastavio da rezbari. Vratila se tek kada je pala noć. Nisai.......
gao da ne čujem njihov razgovor. Njihovo ognjište je odmah pored n.i.i>> a i želeo sam da čujem šta će mu reći. Kazala mu je da želi da ostani | njim. Rekla mu je da ga voli, da ga je oduvek volela, i da želi da osi ili sa njim, čak i ako te još voli. Obećala je da nikada više neće taknuli I n nja. I nije. Mislim da je tim gestom stekao njeno poštovanje, i da ju !1 11 terao da shvati šta stvarno oseća prema njemu. Srećan je, Ejla. Mislim i|f te nikada neće zaboraviti, ali je srećan."
„Ni ja njega nikada neću zaboraviti. Još ponekad mislim na nji
Da nije bilo Džondalara, bila bih srećna s njim. Volela sam ga, al.....
Džondalara volela više. Pričaj mi o Tricinoj deci", reče ona.
„To mešanje duhova napravilo je zanimljive kombinacije", reči l"¦•
nug. „Najstariji je dečak... njega si videla, zar ne? Trici ga je donela n.i .....
Letnji sabor."
„Videla sam ga. Bio je veoma svetle puti. Je li još takav?"

„Nisam video nikoga ko ima belju kožu od njega. Nije bela saum >•¦< mestima gde je posuta pegicama. Trici ima crvenu kosu i belu pul, .ili nikao on. Oči su mu bledoplave, i ima čupavu narandžastoriđu kosu. N<- |hh|< nosi sunce, odmah izgori, a ako je stvarno jako, bole ga oči, ali osim lm| pljunuti je Ranek. Čovcku dođe čudno kada vidi zajedno tamnopuior Un neka i beloputog Raa, a crte lica iste. Nasledio je Ranekov smisao /.i šuIm, i još je bolji od njega. Već sada nema tog čoveka koga ne može da ii.i-.iii*> je. Voli i da putuje. Iznenadio bih se ako ne postane putujući PripovnU. Jedva čeka da dovoljno odraste i ode. Želeo je da pođe s nama na naši I'h tovanje. Poveo bih ga da je samo malo stariji. Bio bi odlično diusi\.•

Tricina devojčica je prava lepotica. Ima tamnu kožu, ali ne omi! tamnu kao Ranek. Kosa joj je crna kao noć, ali su joj uvojci mekši Ima crne oči. Ozbiljne oči. Tiha je i nežna, ali kunem ti se da nema čovcku k«.] ji se ne oduševi kada je vidi. Naći će družbenika bez po muke.

Beba je tamna kao Ranek, ali mislim da će više ličiti na lm 1

„Po ovome što si mi rekao, Trici je odličan dodatak Lavljem logo-, Danug. Volela bih da vidim njenu decu. I ja imam devojčicu", reče , i iznenada se seti da bi uskoro imala još jedno da nije bilo poziva koga je otišla u duboku pećinu. Volela bih da mu kažem da je za ljenje dece potrebno i nešto više od mešanja duhova, pomisli ona. „Znam, upoznao sam Džonejlu. Liči na tebe, samo ima Džondalaro-i. Voleo bih da mogu da je povedem sa sobom i upoznam sa svima, i bi se mnogo dopala. Ja sam se već zaljubio u nju, isto kao što sam se bio i u tebe dok sam bio dečak", reče Danug i gromko se nasmeja. lijla ga je iznenađeno pogledala, a on se još jače nasmejao. Učinilo e da čuje Talutov gromoglasni smeh kako

dopire iz Danugovog grla. Iiibljen u mene?"
„Ne iznenađuje me da nisi primetila. Ranek i Džondalar ti nisu ostavit vremena da razmišljaš o drugima, a ja nisam mogao da prestanem da m 11111 na tebe. Sanjao sam te. Još te volim, Ejla, ako ćemo pravo. Da li liicla da se vratiš sa mnom u Lavlje logorište?" Razvukao je usta u šili osmeh i oči su mu vragolasto zasvetlucale, ali bilo je tu još nečega. ¦Ovештaj čežnje, želje za koju je znao da mu se nikada neće ispuniti.
Na trenutak je skrenula pogled, i promenila temu. „Pričaj mi o ostani Kako su Nezija i Talut, Lati i Rudži?"
„Majka je dobro. Stari i to je sve. Talut gubi kosu i besan je zbog hi Lati se udružila i ima devojčicu, i dalje priča o konjima. Rudži traži ¦benika, ili bolje reći, mladići nju gledaju. Prošla je Prve obrede u isto ine kada i Tusi. Oh da, Digi ima dva sina. Rekla mi je da te pozdravim, ni imala prilike da upoznaš njenog brata, Tarnega, je li tako? Njegova mjenica ima troje mališana. Znaš da su podigli novo prebivalište od žele u blizini. Digi i Tarneg su sada vođe. Tuli je srećna što skoro svako-pvno može da viđa unuke. Uzela je još jednog družbenika. Barzak kaže |e ona previše žena za samo jednog muškarca."
„Da li ga znam?" upita Ejla.
Danug se osmehnu. „Znaš ga. To je Vimez."
„Vimez! Misliš na muškarca Ranekovog ognjišta, obrađivača kreme-komc se Džondalar toliko divi?" upita Ejla.
„Da, na tog Vimeza mislim. Sve nas je iznenadio, čak i Tuli. Mamut utišao na drugi svet. Imamo novog, ali teško je navići se da imaš nekog i(mg u Trećem ognjištu."
„Zao mi je što to čujem. Volela sam tog starca. Obučavala sam se za u koja služi Majci, ali je zapravo sa njim sve

započelo. Moja obuka tre-iiluzo da se završi", reče Ejla. Nije želela da priča o tome dok ne po-tOvara sa zelandonom.
„To mi je i Džondalar rekao. Oduvek sam mislio da ćeš služiti Maj-M.unut te nikada ne bi usvojio da i on to nije mislio. Neko vreme je La-| logorište mislilo da ćeš biti njihov Mamut, pošto starac napusti ovaj
svet. Ejla, možeš ovde da budeš i zelandona, ali ti si i dalje Mamutovi | još pripadaš Lavljem logorištu."
„Drago mi je što to čujem. Bez obzira na to koja ću imena ili vol steći u budućnosti, u srcu ću uvek biti Ejla od Mamutovaca", reče on|
„Nema zbora da si stekla nekoliko imena i ostavila za sobom trag i priča na svom Putovanju", reče Danug. „Nisam slušao o tebi samo od S \\ munaja, već i od ljudi koji te nikada nisu sreli. U tim pričama ti si i v. || isceliteljka i upravljaš neverovatnim duhovnim silama, čak si i inkarniii i ja Velike majke Zemlje lično, živa muta - pretpostavljam da ovde imilD nazivaju doni - koja je došla da pomogne svom narodu. Džondalar je n|i n svetlokosi i zgodni družbenik - kao što ovde kažu: 'Njen bledi blistit | ljubavnik.' Čak je i Vuk postao inkarnacija Vuka Zvezde. U nekim pit* i ma je osvetoljubiva zver, a u nekima divno stvorenje koje se stara o 1» Itfl ma. Pominju se i konji. Oni su životinje za čuđenje kojima je Veliki ilu|
konja dozvolio da te slušaju. U jednoj priči koju prepričava Aldan.....
narod tvrdi se da konji mogu da lete, i da su vratili tebe i Džondalau H drugi svet gde je vaš dom. Počeo sam da se pitam da li je moguće da te priče govore o istim ljudima, ali posle razgovora sa Džondalarom. !11*11 mi je da ste oboje doživeli neke zanimljive pustolovine."

„Ljudi vole da preteruju da bi priče koje smišljaju bile zanimljivi je", reče Ejla. „Kada ljudi o kojima ispredaju priče odu, nema više ko iM dokaže da nisu tačne. Mi smo se jednostavno vratili ovamo, jer je " 1 Džondalarov dom. Sigurna sam da ste i vi doživeli dosta pustolovina "
„Ali mi nismo putovali s dva magična konja i vukom."
„Danug, dobro znaš da u tim životinjama nema ničeg magii.....
Gledao si Džondalara kako uvežbava Trkača, i bio si prisutan kada miiii donela Vuka u obitavalište kao sasvim malo štene. On je običan vuk kuji se navikao na ljude, jer je odrastao među njima."
„To me podseti, gde je ta životinja? Pitam se da li me se još si 1 1 reče Danug.
„Čim smo stigli, otrčao je da traži Džonejlu", reče Ejla. „Ona !1 svojim vršnjakinjama. Rade nešto za zelandone. Još nisam videla Džomli lara. Da li je pominjao da namerava u lov?"
„Meni nije", odvrati Danug, „mada nas trojica nismo provodili ....
go vremena ovde. Mi smo stranci izdaleka, ali pošto nas je Džondalai j >i.. 1 stavio kao tvoje rođake, ljudi su nas tako i primili. Svi žele da čuj 11 n > ¦ priče i da se raspitaju o našem narodu. Svu trojicu su pozvali da im 1»
jemo u Prvim obredima. Čak i mene, ovolikog, mada su me pitali da li ......
iskustva s tako mladim ženama. Nekoliko doni-žena me je čak isproluiln Ogromni mladić se oduševljeno isceri. „Džondalar nam je prevodio u početku, ali smo mi usput učili n 1 -donski, i sada se već prilično dobro sami snalazimo. Ljudi su divni pivt nama, i stalno hoće nešto da nam daju, a

ti dobro znaš koliko je teško n•
mnogo stvari kada si na Putovanju. Samo da znaš, doneo sam nešto što M iiMnvila. Dao sam Džondalaru. Sećaš li se komada slonovače koji ti je Ta-Ini dao pre polaska? Onog sa orijentirima koji je trebalo da vam pomognu p početku vašeg Putovanja?"
„Da. Morali smo da ga ostavimo jer nije bilo mesta za njega." „Laduni mi ga je dao da ti ga donesem."
„To ga je sigurno usrećilo. Jedino je to želeo da zadrži kao podset-ii.i boravak u Lavljem logorištu."
„Razumem. S'Armunaji su mi dali nešto što ću ja sasvim sigurno zali. Pokazaću ti." Izvadio je figuricu mamuta napravljenu od nekog veoma Dg i neobičnog materijala. „Ne znam kakav je ovo kamen. Aldanor kada ga oni prave, ali nisam siguran da bi trebalo da mu verujem."
„Oni stvarno prave taj kamen. Uzmu blatnjavu glinu, oblikuju je, i n u veoma jakoj vatri u posebnim zatvorenim pećima u zemlji dok se imivori u kamen. Gledala sam S'Armunu iz logorišta Tri sestre kako i.iili. Taj kamen je njen izum." Ejla je zaćutala i zagledala se u daljinu, i da prebira po sećanju. „Nije bila zla, ali ju je Ataroa izvesno vreme pljjiršno savetovala. S'Armunaji su zanimljiv narod."
„Džondalar mi je ispričao šta vam se oboma tamo dogodilo. Aldanor p 1/ drugog Logorišta. Prenoćili smo u Tri sestre. Bilo mi je čudno što ima lil o /ena, ali bile su vrlo gostoljubive. Posle razgovora sa Džondalarom, ilivniio sam da možda ne bih stigao ovako daleko da vi niste prethodno li lim putem. Podiđe me jeza čim se setim toga", reče Danug.
Neko je povukao u stranu kožu na ulazu. Danug i Ejla podigoše po-||pd i ugledaše Dalanara kako viri unutra. „Da sam znao da želiš da je za-' /a sebe, dobro bih razmislio da

li da te povedem na ovaj Letnji sabor, il "Inu", strogo reče Dalanar, pa se osmehnu. „Mada ne mogu da kažem tttt lf krivim. Znam da je dugo nisi video, ali još mnogi žele da razgovaraju Nil ovom mladom ženom."
„Dalanare!" uskliku Ejla i iziđe iz malog šatora da ga zagrli. Ostario ili je i dalje bio isti Džondalar, i ona se razneži kada ga je ugledala. : (liiiiug i ostala dvojica su došli s tobom? Kako su te pronašli?"
..Sasvim slučajno... ili je tako moralo biti... zavisi koga pitaš. Nas ne-llko je otišlo u lov. Pored reke, nedaleko od našeg staništa, postoji livadi* koja je veoma privlačna krdima u prolazu. Videli su nas i stavili nam n.inja da žele da nam se pridruže. Bili smo veoma srećni što će nam
.......(i tri zdrava mladića. I pre susreta s njima razmišljao sam da ove
dine dođemo na Sabor Zelandonaca ako lov bude izuzetno uspešan, jer ji trebalo deo mesa ostaviti za narednu zimu, a deo poneti.
Njihova pomoć nam je mnogo značila. Izbrojali smo šest ubijenih bitnim Tek uveče je ovaj mladić počeo da se raspituje o tebi i Džondalaru, lome kako da pronađe Zelandonce", reče Dalanar pokazujući na ogrom-11 venokosog muškarca koji je upravo izlazio iz šatora.
„Jezik je pričinjavao mali problem. Danug je jedino umeo da m 'Džondalar iz Devete pećine Zelandonaca'. Pokušao sam da mu objail da je Džondalar sin mog ognjišta, ali nisam uspeo", nastavio je stariji I vek. „Onda se Ekozar vratio iz rudnika kremena i Danug je počeo s njim razgovara pomoću znakova. Iznenadio se što Ekozar zna jezik znako\.i I se Ekozar mnogo više iznenadio što Danug i Dru vez mogu da se spol | I meju s njim pomoću znakova. Kada ga je Ekozar

pitao gde je naučio |i im znakova, ispričao nam je za brata, dečaka koga je njegova majka us\n|i|d i koji je umro. Rekao nam je da si ih sve naučila jezik znakova kako Ih m dečak mogao da razgovara i kako bi oni mogli da ga razumeju.
U početku smo tako komunicirali. Danug i Druvez razgovarali u Ekozarom pomoću znakova, i on je prevodio. Tada sam prelomio i rolfl sam Danugu da idemo na Letnji sabor Zelandonaca i da ćemo ih po\. u Slučajno se pogodilo da je narednog dana stigao Vilamar sa svojom iln nom. On se sjajno sporazumeva sa ljudima čak i kada ne zna njihov jr/iln
„1 Vilamar je ovde?" upitala je Ejla.
„Da, ovde sam."
Ejla se okrenula i oduševljeno osmehnula ugledavši starog Glavni« trgovca. Zagrlili su se s mnogo topline i ljubavi. „1 ti si došao sa Lan/mjfl cima?"
„Ne, nismo došli sa njima", odvrati Vilamar. „Morali smo da '.\hii| ino još na nekoliko mesta pre završetka obilaska. Stigli smo ovamo pii I koliko dana. Upravo sam se spremao da pođem u Devetu pećinu."
„Mi smo ove godine poranili", reče Dalanar. „Pretpostavio sam r<i Deveta podići logorište, pa smo se smestili u blizini."
„Ja sam jedan od onih koji su videli Devetu pećinu kako se pnl>li va", reče Danug. „Kada sam u daljini ugledao konje, znao sam da jc i" i'MJ narod, Ejla. Bio sam vrlo razočaran što nisi došla s njima, mada mi |. lij lo drago što vidim Džondalara. On bar govori jezik Mamutovaca. < lilmf
sam znao da je Džonejla tvoja kćerka, čim sam je video na leđima .....
sivog konja. Da nisi došla, vratio bih se s Devetom pećinom da li I I nadim, ali si ti uspela da iznenadiš nas", reče Danug.

„Ti si iznenađenje, i to prijatno. Ništa ne stoji na putu da ipak ili»l«f u goste Devetoj pećini", reče Ejla, pa se okrenu Dalanaru. „Radnji III I što si odlučio da dođeš sa Lanzadoncima. Da li je Džerika s tobom ' M*» tona će biti silno razočarana što vas neće sve videti."
„Strašno mi je bilo žao kada sam čuo da neće doći. I Džerika n|l radovala što će je videti. Neverovatno da su se tako dobro sprijateljili I * ko je Martona?"
„Nije baš dobro", reče Ejla odmahujući glavom. „Žali se tla | i | zglobovi, ali nije samo to. Oseća bol u grudima i teško diše kada si 11 više napreže. Od počelka sam nameravala da dođem na sabor čim I>||
l.i, ali bilo mi je teško nju da ostavim. Mada je bila mnogo bolje kada pošla."
„Stvarno misliš da joj je bolje?" upitao je Vilamar i ozbiljno se za-ilun n nju.
„Rekla je da bi možda i ona pošla da se osećala tako dobro kada je ii pećina krenula, ali mislim da ne bi mogla peške da stigne dovde." ..Mogao je neko da je nosi", reče Dalanar. „Ja sam nosio Hočamana .....>nima sve do Velikih voda zapada, i to dva puta pre nego što je
¦> Dalanar se okrenu Danugu. „Hočaman je bio družbenik Džerikine HtC Doputovali su čak sa Beskrajnih mora istoka. Njegove suze su se llii'šale sa solju Velikih voda zapada, ali to su bile suze radosnice. Naj-
/rlja mu je bila da stigne do kraja kopna, dalje od ikoga drugog, im i. no da je iko dospeo dalje od njega."
„Znamo tu priču, Dalanare. Hteli smo da je donesemo ovamo", reče i .ili nije htela da je Džondalar nosi na ramenima. Verovatno je sma-da to ne bi bilo dostojanstveno. Nije pristala ni da jaše Njisku. ikIiI.i sam joj, ali nije htela.

Voli konje, ali ju je jahanje oduvek pla-| lijla je primetila na tlu jednostavna nosila od motki i ukrštenih pod-s kojih je bio istovaren teret. „Pitam se... misliš li da bi pristala da i/i na motkama za vuču, Vilamare?"

,kad smo već kod toga, nekoliko ljudi može da je donese na nosili-", predložio je Dalanar. „Četvorica, po jedan na svakom uglu, doneli bi i Ikv po muke. Ona nije teška. Mogli bi usput da se smenjuju."

..Mogla bi da sedi, i ne bi morala da gleda unazad. U iskušenju sam I i .¦'•ni Džondalaru da se vrati po nju, ali nisam ga još videla. Da li je k tobom, Dalanare?" upitala je Ejla.

„Nisam ga video ceo dan. Ko zna gde je. Dobro znaš kako je na ova-mi »taborima", reče Dalanar. „Čak ni Bokovana nisam video ceo dan." Bokovana? Džoplaja i Ekozar su ovde? Zar Ekozar nije kazao da se 11 neće vratiti ovamo posle prašine koja se podigla oko njegovog zdru-n sa Džoplajom", primeti Ejla.

..Morali smo mnogo da ga ubeđujemo. Džerika i ja smo smatrali da febtilo da dođe zbog Bokovana. Jednog dana će i on morati da potraži Ibcnicu, a Lanzadonaca još nema dovoljno. Sva deca rastu kao braća i . i sama znaš kako je to kada deca odrastu zajedno. Obično ne razmili jedni o drugima kao o mogućim družbenicima. Rekao sam Ekozaru ¦ n|ihovom udruživanju usprotivilo svega njih nekoliko, ali ga nisam Im i Odlučio je da pođe tek kada su došli ovaj krupni Mamutovac, nje-rođak i njihov prijatelj. Oni su najzaslužniji za to."

„Sta su uradili?"

..I I tome i jeste stvar. Nisu uradili ama baš ništa. Znaš da se ljudi uvek m|.iiiio osećaju u Ekozarovom društvu kada ga

prvi put vide... tebi nije neprijatno, ali ti si izuzetak", reče Dalanar. „Mislim da si mu upravo
zbog toga oduvek bila draga. Ni Danugu nije bilo neprijatno, jedim u je počeo da razgovara s njim pomoću znakova. Ni mladi S'ArmuniiJI imao ništa protiv Ekozara. Oni očigledno ne osećaju toliki otpor prenut ma koji su pomešanih duhova kao neki Zelandonci."
„To je tačno", reče Ejla. „Kod njih su mešanja mnogo češća i I prihvataju takve ljude, mada ih ni oni ne prihvataju u potpunosn pi vo kada neko toliko liči na pripadnike Plemena kao Ekozar. On bi ifl čak i tamo imao nevolja."
„Ne sa Aldanorom. Sva trojica mladića prihvatila su ga be/ nltj nja. Nisu od njega pravili izuzetak, niti su se posebno trudili da bntlil i Ponašali su se prema njemu kao prema svakom drugom mladiću |l Ekozara nateralo da shvati da ga neće baš svi mrzeti, niti imati mi" i tiv njega. Mogao bi da stekne prijatelje, isto kao i Bokovan. Onaj U par koji se udružio u isto vreme kada i vi, Džondekam i Levela, oni » koreći usvojili Bokovana. Sve vreme je kod njih, igra se sa njihov......
šanima i ostalom decom, koja obavezno završe u njihovom logorištu i.....
se pitam kako trpe svu tu decu", reče Dalanar.
„Levela je beskrajno strpljiva", reče Ejla. „Mislim da uživa u Potom se okrenula ka Danugu. „Poći ćeš s nama do Devete pećine. .•,» Nisi mi još ništa kazao o tome šta rade ostali iz Lavljeg logorištu
„Mislili smo da prezimimo sa vama. Voleo bih da pre povrall i sve do Velikih voda zapada. Uostalom, mislim da nema šanse da od Aldanora odavde pre proleća, a možda ni tada", reče Danug osim hlll se prijatelju.

Ejla se upitno zagledala u njega. „Zašto?"
„Kada ga budeš videla u društvu Džondalarove sestre, sve
| jasno."
„Folare?"
„Da, Folare. Potpuno ga je opčinila. Poludeo je za njom, i
rekli da su osećanja uzajamna. Ako ništa drugo, ne smeta joj
da provodi i njim. Dosta vremena." Iako je Danug govorio
jezikom Mamulovm « danor je razvukao usta u širok osmeh.
Govorio je sličnim jezikom |
učio je dosta mamutovskog na njihovom zajedničkom
Putovati i.....
ime bilo je isto na svim jezicima. Ejla je primetila da je
Alda..... ,
veneo. Podigla je obrvu i osmehnula se.
Folara je izrasla u visoku gracioznu mladu ženu koja je pn \ l
>¦" ¦
žnju gde god bi se pojavila. Od majke je nasledila prirodnu
cice......
od Vilamara šarm. Džondalarova predviđanja su se
ostvarila, Folai i stala prava lepotica. Njena lepota nije bila
savršena kao Džondal >> mladosti - mada se još i sada može
podičiti njome. Usne su joj bili i je nego što bi trebalo,
razmak između očiju malo preširok, svetio.m.a sa bi mogla
da bude gušća, ali su te sitne nesavršenosti samo dopili
njenoj pristupačnosti i privlačnosti.
lari nisu nedostajali udvarači, ali nijedan od njih nije
podstakao nje-.iii niti ispunio neizražena očekivanja.
Folarina nezainteresovanost Inu diiižbenika izluđivala je
njenu majku. Zelela je da dočeka unuče ki 11ke. I'ošto je
provela dosta vremena sa Martonom, Ejla ju je sada mno-
dtil|r razumela, i znala je da će Martoni mnogo značiti

Folarino zanima-i mladog S'Armunaja. Najvažnije pitanje bilo je hoće li Aldanor odlučiti me sa Zelandoncima, ili će Folara otići s njim kod S'Armunaja? finim mora da dođe ovamo, pomislila je Ejla.

Vilamare, jesi li primetio da je Folara zainteresovana za ovog mla-| N'Amuinaja?" upitala je Ejla osmehujući se gostu koji je menjao boje. I >a, čini mi se da su provodili dosta vremena zajedno od kada sam

I lobro poznaješ Martonu, Vilamare. Znaš da bi želela da bude ovde i m< lolara ozbiljno zainteresuje za nekog mladića, posebno ako bi taj

i od nje zatražiti da pođe s njim njegovoj kući. Sigurna sam da bi |J| ovamo da može."

I „U pravu si, Ejla, ali da li je dovoljno snažna?"

I'iiinenuo si da biste mogli da je donesete na nosiljci, Dalanare. Sta i nliko bi nekolicini snažnih mladića trebalo da otrče do Devete pe-| I donesu Martonu ovamo?"

\ko su dobri trkači, trebalo bi im nekoliko dana do tamo i dvostru-hillko da je donesu, plus onoliko dana koliko bi joj trebalo da se spre-' iii no misliš da je dovoljno dobro?" upita Dalanar. I i.i li bi Džerika bila dobro, da je Džoplaja u pitanju?" upitala je Ejla. Kilanar je shvatio šta hoće da kaže i samo je klimnuo. M.u Iona je bila mnogo bolje kada sam otišla, i ako ne bude morala napreže, mislim da će joj i ovde biti dobro. Ovde ima mnogo ljudi mim|'ii da joj pomognu, imaće utisak da je u Devetoj pećini. Ona voli voli da ih gleda i miluje, i imajući u vidu okolnosti, mislim da bi i i da se vozi na motkama za vuču samo da stigne ovamo, mada mi-ilii hi joj bilo mnogo udobnije na nosiljci, jer bi mogla da razgovara li 11 lit koji je nose. Zamolila bih Džondalara, ali njega nigde nema. Da jlUlr li, Dalanar i možda Džoharan to

sredili, Vilamare?"
Svakako, Ejla. Verovatno si u pravu. Folarina majka mora da bude il ii devojka ozbiljno razmišlja o udruživanju, i to sa strancem." Majko! Majko! Došla si! Konačno si došla", začu Ejla dečji glasić, ni šio je čuje, iako ju je prekinula u razgovoru, okrenula se i osmeh-| ' i* i su joj zasvetlucale kada je pružila ruke ka devojčici koja joj je tr-nsrct. Vuk je sav srećan skakutao pored nje. Kćerka joj se bukvalno ¦ 11 u zagrljaj.
Strašno si mi nedostajala", reče Ejla čvrsto je zagrlivši, a onda je od-i sebe da je pogleda, pa je ponovo zagrli. „Ne mogu da poverujem |tl .i porasla, Džonejla!" reče ona kada ju je spustila.
Zelandona je dopratila dete. Stigla je malo posle nje, jer nije liC| Toplo se osmehnula Ejli dok je prilazila. Pošto su se zagrlile i pozdrM upitala ju je: „Završila si osmatranje?"
„Jesam, i drago mi je zbog toga, mada je bilo vrlo uzbudljivo u<% kako se sunce zaustavlja i kreće nazad, i beležiti njegovu putanju li mi je bilo krivo što nije bilo nikog ko se razume u to da bih mogla dl delim radost. Stalno sam mislila na tebe", reče Ejla.
Zelandona se zagleda u mladu ženu. Nešto se promenilo, Ejla hi i menila. Pokušavala je da otkrije na koji način se promenila. Oslabila |i nije bila bolesna? Stomak bi već trebalo da se primećuje, a njen jc nllf tanji nego pre trudnoće, grudi manje. Oh, Doni, pomisli ona. Više niji im dna! Sigurno je pobacila.
Postojalo je međutim još nešto, bila je nekako sigurnija, prihval UI tragediju, delovala je samouverenije. Znala je ko je... znala je da jc dona! U međuvremenu je pozvana! Mora da je tada izgubila bclm

„Moraćemo da porazgovaramo, zar ne, Ejla", reče zelandona Ki|U Prva, naglasivši njeno ime. Mogli su i dalje da je zovu Ejla, ali oni I nije bila Ejla.
„Da", odvratila je mlada žena. Ništa više nije morala da kaže /n» je da je Ona koja je Prva među Onima koji služe Majku razumela „1 to uskoro." „Da, trebalo bi."
„Žao mi je, Ejla. Znam da si želela tu bebu", tiho je kazala 1*1 | Pre nego što je Ejla stigla da odgovori, okružile su ih pridoSlIi Gotovo svi bliski prijatelji i rođaci došli su u logorište da je \«< .1, ve. Izgleda da su svi bili tu osim Džondalara i da niko od prisutnih m gde je on. Kada je neko želeo da napusti logorište sabora sam ili II fl štvu još jedne ili dve osobe, uvek bi nekoga obavestio o tome. Ejla u već odavno zabrinula da nije primetila da se ostali nimalo ne uzbiidnin 1 Džondalarovog izbivanja. Većina je ostala da nešto pojede ili prigri/.i 1 pričavali su razne događaje, razgovarali o onima koji su se udru ll| dobili dete, o onima koji očekuju dete ili su odlučili da raskinu čvoi. ma koji su uzeli još jednog družbenika ili družbenicu. Bilo je to prljlM sko ogovaranje.
Popodne su ljudi počeli da se razilaze. Ejla je razmestila vreen /I »1 vanje i ostale stvari koje je donela. Bilo joj je drago što je ranije odvi li nje na livadu u šumi i ostavila ih u ograđenom zabranu koji jc spra i ljude da im priđu, a ne konje da pobegnu. Konji na livadi predsta\ IJ ll| lak ulov u normalnim okolnostima, lako su svi znali za konje koji- ji 11 ta pećina dovela sa sobom, pomenutu livadu su još i dodatno ogradili vljajući svima do znanja da to nisu obični konji. Džondalar i Džoni i1 ih često vodili do travnatih stepa da se istrče ili jednostavno da pa u uvek kada su bili u zabranu, znala je da je neko sa njima.

Džonejla se vratila sa zelandonom i Vukom u nastambu zelandona da J|Vifn pripreme za posebno veče. Ejla je odlučila da dobro istimari Njisku mir putovanja po suncu i prašini, i otišla je do livade na kojoj su bili ko-¦j, l'onela je meke komade kože i četku. Očetkala je malo i Trkača i Siv-¦ iln se ne bi osetili zapostavljeni i da bi došla u priliku da ih malo češka.
Pogledala je potok koji je proticao duž ivice travnate udoline pre ne-iii Mo se ulije u Reku, i setila se poslednjeg puta kada se Sabor ovde odr-¦Vito Malo uzvodno nalazila se rupa za plivanje, koliko se sećala. Nije ¦ttif.o ljudi znalo za nju, jer je bila dovoljno daleko od logorišta Sabora
¦ hi je masovno koristili. Tada još nije dobro poznavala svoj usvojeni na-¦I, i ona i Džondalar imali su običaj da odu do te rupe kada su želeli da iilna/nu od gužve i provedu izvesno vreme sami.
Plivanje bi joj baš prijalo, pomisli ona, a reka je blatnjava od tolike llniltcbe. Zaputila se uzvodno prema okuci potoka koja je usekla duboku ¦II blizu spoljašnje ivice i ostavila potez trave s malim šljunkovitim ža-¦II u unutrašnjosti krivine. Dok je razmišljala o Džondalaru i onome što P nekada radili pored tog potoka, sve vreme se osmehivala. Razmišljala je | ii|cinu, i o tome kako je u stanju da je natera da se oseća. Osetila je da mlnjc sve vrelija od same pomisli na njegov dodir, čak se i ovlažila iz-pNlu nogu. Baš bi bilo zabavno da pokušaju da naprave još jednu bebu. Dok se približavala rupi za plivanje, začu najpre pljuskanje, a onda i <>ve, i malo je nedostajalo da se vrati. Izgleda da je još neko prona-K lo mesto, pomislila je. Ne bih želela da prekinem neki par koji želi da pli sam. Ali možda nije par, možda je neko društvo došlo na plivanje, pik se približavala,

začula je ženski glas, a onda i muški. Nije mogla da (»dilieiv reči, ali ju je nešto u vezi s tim glasom mučilo.
Kretala se tiho kao da vreba životinju koju namerava da pogodi ka-
.....ii iz praćke. Par je nastavio razgovor, a onda se razlegao grleni smeh.
¦Mlinvala je taj smeh koji je predstavljao pravu retkost i koji u poslednje me nije često čula. Potom je začula ženski glas, i prepoznala ga. Oseti-
¦ |e i udno propadanje u dnu stomaka kada je pogledala kroz grmlje koje
¦ itlvičavalo malo žalo.
32
Džondalar i Marona upravo su izlazili iz vode kada je Ejla provirila n mije. Osetila je ubod teskobe dok je gledala Maronu kako se okre-t ka Džondalaru, obavija ruke oko njega i pritiska nago telo uz njegovo, i~n|i se na prste da ga poljubi. Džondalar je povio glavu u susret njenim (Hiiiuna. Zanemela od užasa gledala je kako njegove šake počinju da miluju l\|cno telo. Koliko li je puta osetila njegove iskusne šake?
Ejla je imala želju da pobegne odatle, ali nije mogla da se pojj Napravili su nekoliko koraka ka mekoj koži raširenoj po travi ispred Primetila je da nije uzbuđen. Međutim, niko ga nije video od kada |i gla, ceo dan je bio odsutan, mora da su kožno ćebe iskoristili bar jcdjji Marona se ponovo priljubila uz njega, strastveno i gladno ga poljubila onda se polako spustila ispred njega. Lenjo i znalački se nasmejala i | j u usta njegovu mlitavu muškost dok ju je Džondalar posmatrao ocloj
Ejla je po zadovoljstvu na njegovom licu shvatila da se

polako Ili đuje. Nikada mu nije videla lice kada mu je ona to radila, da li tako 1.1' i kada je sa njom? Dok se Marona ritmički pomerala napred-nazmi brekli organ ju je gurao sve dalje od njega. Ejla je mislila da će svi jer ga gleda s njom. Teško je disala, stomak joj se zgrčio od bola u ¦ joj je tutnjalo. Prvi put je iskusila tako nešto. Da li je to ljubomora? Ql se Džondalar tako osećao kada sam odlazila u Ranekovu postelju, |*Hm ona? Zašto mi nije kazao kako se oseća? Ja to tada nisam znala, sad« i put osećam ljubomoru. Samo mi je rekao da je moje pravo da oduhtf koga želim. To znači da on ima pravo da bude sa Maronom!
Oči joj se ispuniše suzama, nije to više mogla da podnese, fflfl je da ode odatle. Okrenula se i naslepo potrčala kroz šumarak, ali se | la o ogoljeni koren i pala.
„Ko je tamo? Sta se dešava?" začula je Džondalarov glas. Posn i ustala i ponovo potrčala u trenutku kada je Džondalar razgrnuo grmlji la? Ejla!" Dvaput je zaprepašteno ponovio. „Sta tražiš ovde?"
Okrenula se ka čoveku koji je pošao za njom. „Nisam htela dti I tam", reče ona pokušavajući da se pribere. „Tvoje je pravo da budi hoćeš, Džondalare. Čak i sa Maronom."
Marona se progurala kroz grmlje i stala pored Džondalara, prilJllH se uz njega. „Tako je, Ejla", reče ona i veselo se nasmeja. „Može tla 1 s kim mu se prohte. Šta muškarac da radi kada družbenica nema | na za njega? Cesto smo se spajali, i ne samo ovog leta. Sta misliš znl Itl se vratila u Devetu pećinu? Nije želeo da ti kažem, ali pošto si otkiil I žeš da saznaš i celu priču." Ponovo se nasmejala, i zlurado frknultt žda si ga ukrala od mene, Ejla, ali nisi bila u stanju da ga zadi/i
„Nisam ga ukrala od tebe, Marona. Nisam ni znala da

postoje, ildj sam stigla ovamo. Džondalar je izabrao mene zato što je to želeo. Sad l U da izabere tebe ako želi, ali reci mi, da li ga stvarno voliš? Ili samu \% šavaš da izazoveš nevolje?" reče Ejla, okrenu se i žurno udalji sa (»MJ dostojanstva koliko je mogla da prikupi.
Džondalar otrese ženu koja se obesila o njega i u nekoliko koral | stiže Ejlu. „Ejla, molim te sačekaj! Dozvoli mi da ti objasnim!' reft
„Sta tu ima da se objašnjava? Marona je u pravu. Sta sam druga gla da očekujem? Prekinula sam te usred posla, Džondalare. Vrati si 4|
18", reče ona i ponovo krenu. „Sigurna sam da će Marona biti u stanju 0 da te uzbudi. Malopre joj je dobro išlo."
..Ne želim Maronu ako mogu da imam tebe, Ejla", reče Džondalar Ivši se da bi mogao da je izgubi.
Marona ga je iznenađeno pogledala. Shvatila je da mu ništa ne znači. .Li mu ništa nije značila. Stavila mu se na raspolaganje, i njemu je •varalo da ima nekoga ko će zadovoljavati njegove potrebe. Oboje ih ni iio ošinula pogledom, ali Džondalar to nije primetio. Usredsredio se |lu. Sada mu je bilo žao što je popustio pred Maroninim pozivima i u |e iskorištavao onako usput. Toliko je bio usredsređen na Ejlu i po-vno da nađe reči kojima bi joj objasnio kako se osećao da čak nije ni Itlo da je žena s kojom je bio pre samo nekoliko trenutaka protutnja-«ncd njega sa odećom u naručju. Ali zato Ejla jeste.
Kada se vratio od Dalanara, Džondalar je uvek sam birao žene, ali Inu od njih zapravo nije voleo. Nikada ništa nije moglo da dostigne sili jegove prve ljubavi, i sećanja na ta sveprožimajuća osećanja samo su pojačala posle strašnog skandala i sramote kojima su i Zolena i on bili iJciii. Bila je

njegova doni-žena, ona ga je naučila kako muškarac treba i ponaša prema ženi, ali nije trebalo da se zaljubi u nju. Ona to nije itiiiln da dozvoli.
Bio je ubeđen da nikada više neće voleti nijednu ženu. Na kraju je im do zaključka da ga Majka kažnjava zbog mladalačke indiskrecije i lim nikada više neće dozvoliti da voli - a onda se pojavila Ejla. Morao li |uitLije duže od godinu dana i da ode na daleko i nepoznato mesto da I pronašao. Voleo je Ejlu više od života. To je bilo jače od njega. Ne-toga što ne bi učinio za nju, nema tog mesta na koje ne bi otišao za . dao bi život za nju. Jedino je još prema Džonejli osećao tako jaku, lit! drugačiju ljubav.
„Trebalo bi da si zahvalan što je ona tu da zadovolji tvoje potrebe, nidalare", reče povređena Ejla trudeći se da prikrije bol. „Od sada ću zauzeta više nego ikad. Bila sam pozvana. Od sada ću Nju slušati. Bi-ilclc Velike majke Zemlje. Ja sam zelandona."
„Bila si pozvana? Kada, Ejla?" U glasu mu se osećala mahnita zabri-Bt, Imao je prilike da vidi zelandone koje su se vratile s prvog poziva, |p video i neke od onih koji se nisu vratili, kada bi ih kasnije pronašli. I halo je da budem tamo, mogao sam da ti pomognem."
„Nisi, Džondalare. Nisi mogao da mi pomogneš. Niko ne može da unogne. To čovek mora sam da uradi. Preživela sam, i Majka mi je dala llki Poklon, ali morala sam nešto da žrtvujem da bih ga dobila. Zatražila u i ii bebu, Džondalare. Izgubila sam je u pećini", rekla je Ejla sa ono-¦ lostojanstva koliko je mogla da prikupi. .Našu bebu? Kakvu bebu? Džonejla je bila sa mnom."
„Bebu začetu kada sam se one noći ranije vratila sa stene. Piri| stavljam da bi trebalo da se smatram srećnom što te

noći nisi bio sa M ronom, jer inače ne bih imala bebu koju bih mogla da žrtvujem' n» ona ogorčeno i šuplje.
„Bila si trudna kada si pozvana? Oh, Velika majko!" Uhvatila y > t» panika, nije želeo da sada ode od njega. Šta da kaže da je zadrži, ilu ¦ stavi da govori? „Ejla, znam da misliš da novi život tako nastaje, ali m možeš biti sigurna."
„Mogu, Džondalare. Velika majka mi je kazala. To je Poklon kuj sam dobila u zamenu za život moje bebe." Izgovorila je to s takvom I 1
nošću i bolom da nije bilo mesta sumnji. „Pomislila sam da bismo .....¦
pokušati da začnemo drugu, ali koliko vidim, nemaš vremena za i
Stajao je preneražen dok se ona udaljavala.
„Oh Doni, Velika majko, šta sam to uradio?" prestravljeno je po il Džondalar. „Naterao sam je da prestane da me voli. Zašto je morala da mi vidi?" Posrćući je pošao za njom, zaboravivši odcću. Kada je ubrzala im na kolena, i nastavio da je prati pogledom. Dešava se da akoliti umru Sin tr je Ejla umrla? Nisam bio tamo da joj pomognem. Zašto nisam ostao sa 111< hM Trebalo je da znam da je skoro spremna, njena obuka je bila pri krnju * želeo sam da dođem na Letnji sabor. Nisam razmišljao o tome šta njoj II da se dogodi, mislio sam samo na sebe. Kada više nije video Ejlu, pn iitlj tio se, zatvorio oči i zario lice u šake kao da ne želi da vidi šta je .....|j
„Zašto sam se spajao sa Maronom?" glasno je zastenjao. Ejla si ni
kim nije spajala osim sa mnom, pomislio je, posle Raneka, od kad.......
otišli od Mamutovaca. Čak ni na proslavama i svetkovinama

u čast Mttffl kada gotovo svi izaberu nekog drugog, ona je uvek birala mene. Ljudi ¦ čaju o tome. Koliko me je samo muškaraca pogledalo sa zavišću, pil i|i| se kakvo joj to Zadovoljstvo pružam kada nikada ne bira nikog dm
„Zašto je Ejla morala da nas vidi?"
Nisam pomislio da bi mogla da dođe po danu, mislio sam da cm E
hati ceo dan i stići predveče. Mislio sam da je bezbedno da dođen.....
danju. Nikada nisam želeo da povredim Ejlu. Doživela je dosta bola \ I vrh svega je izgubila bebu. Nisam čak ni znao da će imati još jednu ht m a onda ju je izgubila.
Da li je zaista začeta one noći? Bila je to neverovatna noć. Knd I I je probudila, nisam mogao da poverujem da je pored mene u poslel|i lt<» će li ikada više biti tako? Rekla je da je Majka želela našu bebu. I »a li to bila naša beba? U zamenu za nju Doni joj je dala Dar. Ejla je dobila U od Majke? Majka joj je kazala da je to naša beba, moja i njena.
Da li je Ejla izgubila moju bebu? Rekla je da želi da začne dnieii |t* li me je zbog toga tražila? Često je dolazila do ove rupe za plivanje |H put kada se sabor ovde održavao. Trebalo je toga da se setim. Nije livhj da dovedem Maronu ovamo. Posebno ne Maronu. Znao sam kako će 11 |Mt<t uli ako sazna za nju, zato sam naterao Maronu da obeća da joj nika-B neće reći.
\ „Zašto je morala da nas vidi?" preklinjući je upitao praznu šumu. b|Ih li mi je postalo tako normalno da ona nikada ne bira nikog drugog 4* 'uhu zaboravio kako je meni bilo?" Setio se svoje gorčine, bola i očaja-H)(i kada je izabrala Raneka. Znam kako mora da se osećala kada me je Hclii sa Maronom, pomisli on. Isto kao što sam se ja osećao kada je

prišla tla ode u postelju s Ranekom, ali ona to tada nije znala. Mislila je
i« inki da pode s njim. Kako bih se osećao da sada izabere nekog dru-tn|i ' l'okušao sam tada da je oteram, jer sam bio strašno povređen, ali me ¦ ima i dalje volela. Napravila mi je tuniku za Udruživanje iako je bila ma Raneku. Džondalara je ubijala pomisao da bi mogao da je izgubi |*h i onda kada je mislio da će mu je Ranek preoteti. Samo što je ovog Mila hilo gore. Ovog puta je on povredio nju.
Ejla je trčala naslepo, suze su joj zamagljivale vid, ali nisu mogle da ||m mi njen jad. U Devetoj pećini je razmišljala o Džondalaru, sanjala o nje-iiin ihn-u, žudela za njim dolazeći ovamo, i požurivala samu sebe da bi što hh lula s njim. Nije mogla da se vrati u logorište i pogleda u oči onolikim IjiiiInii.i. Morala je da bude sama. Zastala je kod zabrana za konje i izvela HUku. prebacila joj kožu za jahanje preko leda i uzjahala. Poterala ju je ka •iiMinnoj travnatoj ravnici. Njiska se još nije bila odmorila od puta, ali |n| |c udovoljila i dala se u galop preko ravnice. Ejla nije mogla da izbaci I (lave sliku Marone i Džondalara, nije mogla da razmišlja ni o čemu iliiii'oni, i ubrzo je zaboravila da upravlja konjem, samo je jahala. Kobila je nila čim je osetila da je žena prestala da joj izdaje naređenja i pošla na-
i.l I i logorištu sporim korakom, s vremena na vreme zastajući da malo pase. \>< |c počelo da se smrkava kada su stigle do mesta gde se održavao sa-(»ii I'ostajalo je sve hladnije, ali Ejla ništa nije osećala osim ledene obamrlu«!! duboko unutra. Kobila je osetila da je Ejla ponovo usmerava tek kada
| lude do gaja u kome su bili konji i ugledale neke ljude.
„Ejla, ljudi se pitaju gde si", reče Proleva.

„Dolazila je i Džonejla da te traži, ali je posle jela otišla kod Levele (k nc igra sa Bokovanom pošto se ti nisi vratila."
Jahala sam", reče Ejla.
„Džondalar se konačno pojavio", reče Džoharan. „Doteturao se u lo-nrlile pre izvesnog vremena. Kazao sam mu da ga tražiš, ali je on promu-Md'iii nešto nesuvislo."
I'ogled joj je bio staklast kad je ušla u logorište. Prošla je pored zelan-iImih' kao da ne postoji.
Žena ju je oštro odmerila. Znala je da nešto nije u redu.
„Ejla, uop-(i. ne viđamo od kada si stigla", reče donijera, iznenađena što je mora-|irvn da je oslovi.
„Pretpostavljam da je tako", reče Ejla.
Zelandoni je bilo sasvim jasno da su Ejline misli negde drugde i1 dalarovo „nesuvislo mumlanje" je shvatila, iako nije razabrala reči. Nj« vi postupci bili su sasvim jasni. Videla je i Maronu kako sva rašČupi izlazi iz šumarka, ali ne stazom koju je koristila većina pripadnika DaVJ pećine. Došla je u logorište iz drugog pravca, otišla pravo u šator kujj delila s rođakom i počela da se pakuje. Kazala je Prolevi da su je neki i jatelji iz Pete pećine pozvali kod sebe.
Zelandona je znala za Džondalarovo ljubakanje sa Maronom. 11 | četku je mislila da u tome nema nikakve štete. Znala je šta on ose« U I ma Ejli i mislila je da će Marona biti samo prolazna avantura, neko ' će mu se naći na usluzi u vreme kada Ejla bude odsutna radi drugih B veza. Nije međutim računala da će Marona po svaku cenu želei i dl vrati kako bi se osvetila Ejli, niti na njenu sposobnost da mu se nami i Oduvek su fizički veoma privlačili jedno drugo. I u prošlosti je loli privlačnost sačinjavala okosnicu njihove veze. Zelandona je podozri da je to jedino što im je zajedničko.
Donijera je pretpostavljala da si i nije u potpunosti oporavila

od iskušenja u pećini. Odali bi je gubitak i< »i ne i tamni podočnjaci čak i da iz njenih očiju nije pročitala šta se M dilo. Zelandona je videla suviše akolita koji su izišli iz pećine ili se vi I posle lutanja stepom ne znajući koliko je preživljeno iskušenje zapruvd lo opasno. I sama umalo da ne preživi poziv. Pošto je Ejla istovremeni gubila bebu, verovatno će patiti i od melanholije od koje pati većina j posle porođaja, često mnogo gore posle pobačaja.
Međutim, Ona koja je Prva primetila je u njenim očima još m< osim patnje preživljene u pećini. Videla je bol, strašnu ljubomoru sa H što je prati, kao što je osećanje izdanosti, bes, sumnja i strah. Suviše f volela, a njega uopšte nije teško previše voleti, setila se žena koja je IH da bila Zolena. Prva se često proteklih godina pitala kako žena koja lojj voli nekog muškarca može da bude i zelandona, ali Ejlina darovito.i 1 je neverovatna. Uprkos njenoj ljubavi prema tom muškarcu, nije jc l|fl lo odbaciti.
A njegova su osećanja prema njoj sada čak bila još jača.
Ali ma koliko on nju voleo, Džondalar je bio muškarac snažnih A va koje nije mogao da prenebregne, niti je morao, jer nisu postojala i štvena ograničenja koja bi mu branila da se spaja s drugim ženama m da mu je bilo još teže da odoli nekome ko ga je poznavao tako pHj kao Marona, a ona se i te kako trudila da ga ohrabri. U početku mu |i lo lakše da ode kod nje nego da gnjavi Ejlu kada je imala posla, a ondn rt je prešlo u naviku.
Zelandona je znala da Džondalar nije pomenuo Ejli svoju In im vezu, a i svi kojima je bilo stalo do njih trudili su se da je sakriju. Natl ili se da Ejla neće otkriti šta se dešava, ali sveštenica je znala da je to u ti"
da ako on nastavi da vida Maronu. Bez obzira na to koliko je

dobro
i il.i učenja zelandona i naizgled se uklopila, Ejla se nije rodila medu Neke njihove navike njoj nisu bile prirodne. Zelandona gotovo da
Bela da je Letnji sabor završen. Volela bi da može da drži na oku |enu i uveri se da je s njom sve u redu, međutim, pred kraj Letnjeg u ()na koja je Prva uvek ima pune ruke posla. Osmotrila je Ejlu i po-
ii da proceni raspon njenih osećanja pošto je saznala za Džondalarove I sa Maronom, i kakve će to imati posledice.
Na I'rolevino navaljivanje, Ejla je prihvatila tanjir sa hranom, ali gola je nije ni okusila, samo ju je premeštala tamo-amo. Naposletku je ' hranu, očistila tanjir i vratila ga Prolevi. „Volela bih da se Džonej-|l, znaš li koliko će biti odsutna?" pitala je. „Zao mi je što nisam bide kada je došla." ..Mogla bi da odeš do Levele po nju", predloži Proleva. „Levela bi iilmidovala da joj dođeš. Nisam videla kuda je otišao Džondalar. Možda I on lamo."
„Vrlo sam umorna", reče Ejla. „Ne bih bila dobro društvo. Idem raku-vet. Hoćeš li videti Džonejlu kada dođe?"
„Jesi li dobro, Ejla?" pitala je Proleva, ne mogavši da poveruje da će |i ilnostavno otići u postelju. Celog dana je pokušavala da nađe Džon-I a sada ne želi da se odšeta do Levele i proveri da li je tamo. „Dobro sam, samo sam umorna", reče Ejla i zaputi se do jedne od III kružnih nastambi oko središnjeg ognjišta.
Zid od čvrstih okomitih ploča napravljenih od isprepletenog lišća roni/ koje kiša klizi, bio je pričvršćen za spoljašnju stranu motki po-Miih u tle, koje su obrazovale krug. Unutrašnji zid od ploča ispletenih pijošlenih stabljika druge vrste rogoza bio je pričvršćen sa unutrašnje ¦ motki. Između

je ostavljen prazan prostor, koji je bio odlična izo-a Kada je napolju toplo unutra je hladnije, a kada unutra gori vatra, i a se noću zadržava unutar zidova. Krov je bio od debelog sloja trske
¦ puštao naniže od centralne motke i oslanjao o kružni ram od vit-»vovih motki uvezanih zajedno. Dim je izlazio kroz rupu u blizini sre-i ()vakva gradnja obezbeđivala je prilično veliki zatvoreni prostor, koji "j'.io da ostane takav kakav jeste ili da se pokretnim unutrašnjim plo-i i/.dcli na manje oblasti. Vreće za spavanje bile su raširene preko pod-I a od jedne vrste rogoza, visoke trske, lišća i trava, i raspoređene oko
njcg ognjišta. Ejla se delimično skinula i uvukla u svoju vreću za spa-¦ I i je bila još daleko od toga da zaspi. Čim bi zatvorila oči, ugleda-
I »ondalara i Maronu i prebirala je u glavi šta bi to sve moglo da znači.
I.jla je znala da Zelandonci ne praštaju ljubomoru, mada nije bila svela je ponašanje koje je izaziva još manje prihvatljivo. Ljudi su bili sve-juhomore i vrlo su dobro razumeli njene uzroke, a što je još važnije, n da posledice često mogu biti pogubne. Međutim, u negostoljubivoj zemlji s dugim i gadnim glečerskim zimama, opstanak je zavisni ml K. đusobne saradnje i pomoći. Društveni običaji nametali su nepisan i | la protiv ponašanja koje bi moglo da podrije neophodnu dobni volji održavanje jednoglasnosti i razumevanja.
U takvim nepovoljnim klimatskim uslovima, najugroženiji U deca. Mnoga su umirala još kao sasvim mala, i dok je zajednica ittt sebi bila veoma važna za njihovu dobrobit, ipak je briga porodu i it| na najvažnijom. Iako su se porodice

u početku najčešće sastojali .„! i muškarca, one su mogle da budu proširene na mnogo načina. N. dedama i babama, tetkama, stričevima i rođacima, već je žena, ako |i IH ma odgovaralo, mogla da izabere više od jednog muškarca, a mir i u mogao da izabere dve ili više žena, pa čak se dešavalo da se i \ i ¦ \ va udruži. Jedina zabrana odnosila se na udruživanje bliskih rođaku | i sestre nisu mogli međusobno da se udružuju, kao ni oni koji su hlll ski" srodnici. Na ostale neprimerene odnose gledalo se s neodohitt id iako nisu bili izričito zabranjeni. U takve odnose svrstavao se i odnn | đu mladog muškarca i njegove doni-žene.
Iz vremena nastanka porodice potiču i običaji i navike kop i ¦1 njen opstanak. Ljubomora nije išla naruku dugoročnim vezama i | mane su razne mere da se ublaži njen štetan učinak. Prolazna pn
često je mogla da se utoli na društveno prihvaćenim Proslavama i.....
ke. Na slučajne veze izvan porodice često se gledalo kroz prste, ako u I žavane neupadljivo i s merom.
Ako bi dražbenici prestali da privlače jedno drugo, ili bi Mi m 1 n gi jače privlačio, poželjnije je bilo tog trećeg uvesti u porodicu m <¦< 11 riti porodicu. A kada ništa drugo nije moglo da pomogne do pn > čvora, uvek je neko morao da plati propisanu kaznu. Nekada je lu | samo jedan, a ponekad i više njih kako bi se obeshrabrilo rasiin.ini , dica, posebno onih sa decom.
Uglavnom su izricane kazne koje su krivca za presecanje evnm ¦ vezivale da pomaže i izdržava porodicu još izvesno vreme, a pom i 11 uz to išla i zabrana uspostavljanja nove veze u istom vremenskom |
biju. Kazna je mogla biti plaćena i odjednom, to se dešavalo

ugla\....... i
bi jedna ili više osoba želela da se preseli. Nisu postojala čvrsto pravila. Svaku pojedinačnu situaciju razmatralo je, u okvirima opšti | tih običaja, više ljudi, obično onih koji nisu imali nikakav inlen bili poznati po svojoj mudrosti, pravičnosti i predvodništvu.
Na primer, ako je muškarac želeo da preseče čvor sa svojom I benicom i ostavi porodicu da bi se udružio s nekom drugom ženom m je da sačeka - koliko dugo zavisilo je od nekoliko činilaca, a |i iltil
njih mogla je biti trudnoća druge žene. U razdoblju čekanja, te že.....I
sticane da se pridruže porodici, a ne da budu razlog za raskidanji Ako bi postojala prevelika antipatija između dve žene, one koja hi II
¦Udruži i one koja bi trebalo da je prihvati, muškarac je mogao da
I postojeću vezu, ali se od njega tražilo da pomaže prvobitnu porodi-l/vesno vreme. Ili bi mogao da plati celu sumu u uskladištenoj hra-Icama, priboru, to jest svemu čime može da se trguje.
lena je mogla da ode, a ako je imala decu i živela u Pećini svoga itika, mogla je da se vrati u Pećinu u kojoj je rođena, ili da se prese-
II Inu nekog drugog muškarca. Ako neko dete ili sva deca ostanu sa nikom, ili ako žena napusti bolesnog ili sakatog družbenika, onda se cne ponekad tražilo da plati kaznu. Ako su živeli u njenoj rodnoj
I mogla je da zatraži od Pećine da natera neželjenog družbenika da u lom slučaju se tražilo od Pećine njegove majke da ga prihvati. Obi-In bio naveden neki razlog,

družbenik je bio okrutan prema njoj ili de-||| |c bio lenj i nije se dobro brinuo o njima - iako to nije morao da j pravi razlog. Možda joj nije posvećivao dovoljno pažnje, ili je ona že-ilu pojuri nekog drugog, ili jednostavno više nije bila zainteresovana '01 S njim niti ijednim drugim muškarcem. Povremeno bi jedno ili drugo ili oboje jednostavno kazali da više ne tlu /ive zajedno. Pećina je prvenstveno vodila računa o deci, ali ako su Inl.i zbrinuta, ili odrasla, bila je prihvatljiva svaka podela za koju bi mlliii ili. Ako nije bilo dece niti drugih otežavajućih okolnosti, kao što je
I nekog člana porodice, čvor se mogao preseći - odnos raskinuti - ma-Mh- lako. Mogla je to da uradi žena, a mogao je i muškarac, i obično
ive svelo na simbolično presecanje čvora na konopcu i iseljenje.
II svim tim situacijama, ljubomora je mogla da unese i te kakav raz-i I /uto se nije tolerisala. Kada bi se ukazala potreba, Pećina bi se ume-
lunče je bio prihvatljiv svaki prikladan sporazum među ljudima, koji i/a/vati nevolje među Pećinama ili uticati na odnose drugih. Ka/ume se, svako je mogao da izbegne plaćanje kazne tako što bi jednostavno spakovao i odselio, ali ostale Pećine bi, pre ili kasnije, sa-J# /» većinu razdvajanja, i ne bi oklevale da izvrže društveni pritisak, ili ona ne bi bili oterani, ali se ne bi osećali ni dobrodošli. Takva oso-|il morala da živi sama ili da se odseli vrlo daleko kako bi izbegla ka-i većina ljudi ne voli da bude sama ili da živi sa strancima. Dulanar je bio više nego voljan da plati i veću kaznu od propisane. Bije imao drugu ženu i još je voleo Martonu, ali jednostavno nije mo-Vifie da ostane s njom, jer je strahovito mnogo vremena i pažnje po-IVti 1 a potrebama

Devete pećine. Trampio je imovinu da bi mogao da I puni iznos kazne i što pre ode, ali nije nameravao da se otuđi. Želeo |Im ode samo zato što je situacija za njega bila nepodnošljiva, a kada je no pošao, nastavio je da ide dok se nije obreo u podnožju planine u od Devete pećine i nabasao na rudnik kremena. I |la je bila potpuno budna kada su Džonejla i vuk ušli u šator. Ustala || i'oinogne kćerki da se spremi za spavanje. Pošto je i Vuku posvetila
malo pažnje, otišao je do mesta gde je rasprostrta njegove kože. l'o/iM la je ljude koji su upravo bili došli u veliku, čvrstu privremenu giaili • predviđenu da u njoj spava više ljudi. Osim za spavanje, služila je i I .»> klon od kiše.
„Gde si bila, majko?" pitala je Džonejla. „Nisi bila ovde kadi I se vratila sa zelandonom."
„Jahala sam Njisku", objasnila je Ejla. Devojčici koja je najviM svetu volela da jaše svog konja, to je bilo dovoljno.
„Mogu li i ja s tobom sutra? Dugo nisam jahala Sivku."
„Koliko dugo?" upitala ju je Ejla sa osmehom.
„Ovoliko dana." Džonejla ispruži dva prstića na jednoj šaci i ni drugoj. Još nije shvatala u kakvom odnosu je broj prstiju sa brojem il
Ejla se osmehnu. „Znaš li reči za brojanje da mi kažeš koliku |i |
Dodirnula joj je svaki prst da joj pomogne.
„Jedan, dva, četiri..." počela je Džonejla.
„Ne, tri, pa onda četiri."
„Tri, četiri, pet!" završila je Džonejla.
„Odlično, Džonejla!" pohvali je Ejla. „Da, možemo sutra zajcdlM jahanje."
Deca nisu odvajana od starijih i redovno su organizovano u< III 1 što su uglavnom posmatrala i oponašala odrasle. Mala

deca su najvi 11 vremena provodila s nekim odraslim ko ih voli. Kada bi izrazila ¦ sama istražuju, i da nešto probaju da urade, obično bi dobijala alati n I rasli bi im pokazali kako se ona koristi. Ponekad su sama pronala,'.il ke i pokušavala da oponašaju nekoga. Ako bi se ispostavilo da mi u <>• spretni ili da imaju veliku želju da nešto nauče, za njih bi bile nn|il
ne alatke odgovarajuće veličine. To nisu bile igračke već malo potpu.......
cionalno oruđe. Izuzetak su bile lutke, nije bilo lako napraviti malu j puno funkcionalnu bebu. Devojčice i dečaci koji bi to poželeli. dohl|i|| replike ljudskih bića različitih veličina i oblika još kao vrlo mali 1
lom, tek nešto starija braća i sestre često su nosili prave bebe, oh......I
budnim okom nekog odraslog.

Deca su uvek učestvovala u zajedničkim aktivnostima. Pod.slli ih da plešu i pevaju na raznim proslavama, i neka su postajala vrlu li u tome. Tu decu bi nastavili da podstiču. Mentalni pojmovi, kao .i" n
či za brojanje, obično su se sticali usput, kroz pričanje priča, ig......
vor, mada bi povremeno jedna ili više zelandona vodile decu da i.....Iijfl
ili pokažu neki određeni pojam ili aktivnost.

„Obično jašem sa Džondijem", reče Džonejla. „Može li i on da | nama?"

Ejla je trenutak oklevala. „Ako želi."

„Gde je Džondi?" upitala je Džonejla i osvrnula se unaokolo i , | shvatila da ga nema.

„Nc znam", reče Ejla.

„l)o sada je uvek bio tu kada bih išla na spavanje. Drago mi je što lu. majko, ali više volim kada ste oboje tu", reče Džonejla.
misao je odzvanjala Ejli kroz glavu. I ja, ali on želi da bude sa mom.
Kada se Ejla narednog jutra probudila, trebalo joj je nekoliko trenuta-dhvati gde se nalazi. Unutrašnjost građevine bila joj je poznata, često je tlu u sličnima. Onda joj je doprlo do svesti da je na Letnjem saboru, lula je ka mestu na kome je njena kćerka obično spavala. Džonejla bila otišla. Imala je običaj da se iznenada probudi, i istog časa ustala postelje. Ejla se osmehnula i pogledala vreću za spavanje pored svoje, i .'i<>i je trebalo da spava Džondalar. Nije bio tu, i očigledno je izbivao pjloći. Tada se sve ponovo obrušilo na nju. Dok je razmišljala gde bi i" da bude osetila je kako joj vrele suze peku oči, preteći da se izliju. I'jla je naučila većinu običaja naroda koji je prisvojila, i naslušala se pri-ptedanja koje su ih objašnjavale, ali nije bila rođena u toj kulturi i hvnrajuće ponašanje joj nije bilo utisnuto u kosti. Znala je opšti stav pre-l|uhomori, ali se on uglavnom odnosio na Džondalarovu neobuzdanost I ulosti. Osećala je da mora da pokaže da je u stanju da savlada osećanja. Iskustvo koje je imala u pećini iscrpio ju je fizički i emocionalno, ta-*•*» nije jasno razmišljala. Plašila se da se bilo kome obrati za pomoć, jer Hine dokazala da ni ona, kao ni Džondalar, ne može da se obuzdava. |c loliko očajna da je podsvesno želela da mu uzvrati, da ga natera da i (ak joj je palo na pamet da se vrati u pećinu i zamoli Majku da je samo da bi Džondalar zažalio.
'otisnula je suze. Neću zaplakati, pomislila je. Naučila je da savla-lli/e još dok je živela s Plemenom. Niko neće saznati

kako se osećam. jlića se kao da se ništa nije dogodilo. Obilaziću prijatelje, učestvovati nvcmu što rade, sastajaću se sa ostalim akolitima, radiću sve što treba |-¦¦ I ¦ 11 ¦.
I ,cžala je budna, skupljajući hrabrost da ustane i suoči se sa danom. " n da porazgovaram sa zelandonom i kažem joj šta se dogodilo u pe-
Ncće mi biti lako da išta sakrijem od nje. Ona uvek sve sazna. Ali im smem da joj dozvolim da sazna. Ne smem da joj kažem da znam ¦ le oseća ljubomorna žena.
Svi koji su sa njima delili šator znali su da se nešto dogodilo između I Džondalara, i većina je naslućivala šta bi to moglo biti. Iako je mi-ila je bio diskretan, svi su znali za njega i Maronu... Marona je uzida se razmeće. Bilo im je drago što je Ejla došla, jer su mislili da će npi-l biti po starom. Ali kada se Ejla nije pojavila celo popodne, dok ¦ i . upana Marona pokušala da se ušunja drugim putem u logorište, po-i ra je spakovala stvari i otišla, a Džondalar se pak vratio vidno uzne-.. n i le noći nije došao na počinak, nije bilo teško izvući zaključke.
Pošto je konačno ustala, Ejla zateče napolju oko vatre nekoliku za jutarnjim obrokom. Još je bilo rano, ranije nego što je mislila I |l i se pridružila.
„Proleva, znaš li gde je Džonejla? Obećala sam joj da čemu na jahanje, ali moram najpre da razgovaram sa zelandonom", reče I |U
Proleva ju je posmatrala. Danas se mnogo bolje drži, neko kn |i poznaje ne bi primetio da nešto nije u redu, ali ju je Proleva po/ini bolje od većine.
„Džonejla je ponovo otišla kod Levele. Mnogo vremena provodj mo, i Leveli se to dopada. Ta moja sestrica želela je da ima logorišti no dece od kada se rodila", reče Proleva.

„Zelandona me je zamolila .1. i prenesem da želi da te vidi čim budeš mogla. Rekla je da će bili sImIh«Im celo prepodne."
„Otići ću posle jela, ali ću najpre svratiti do Džondekama i I * w In^j reče Ejla.
„Biće im drago da te vide", reče Proleva.
Dok se približavala logorištu, Ejla je čula dccu kako se prepiru či nećeš. Baš me briga", razdrala se Džonejla na dečaka nešto vi
sebe. „Možeš da pobeđuješ koliko hoćeš, možeš sve da uzmeš, al......I
žeš da imaš bebu, Bokovane. Kada porastem, imaću puno beba, ah II im ćeš imati nijednu. Eto ti ga na!"
Džonejla je nadmoćno stajala naspram dečaka, iako je bio ven ml n|«| Vuk je bio polegao po tlu, priljubio uši uz glavu i zbunjeno ih gledao 'n|t
znao koga da zaštiti, lako je bio veći od nje, dečak je bio mladi od I..... i
le. Delovao je bebasto, zapravo je ličio na veliku bebu. Imao je dcbel|u i . | kratke i krive noge, neproporcionalno dugačko telo, krupne bačva sli i bebasti ispupčen stomačić. Vuk je otrčao do Ejle čim ju je ugledao, | iJ ga zagrli, jer je osetila da je uznemiren.
Bokovanova ramena već sada su bila mnogo šira od ramena n
kćerke, primetila je Ejla. Imao je veliki nos i lice ispupčeno po sred.....
ko da su veliki nos i nedostatak brade još više dolazili do izražaja, lal.....
je čelo bilo ravno, a ne ispupčeno, iznad očiju je ipak imao kosi.ni , ben, doduše ne mnogo veliki.

Za Ejlu uopšte nije bilo sumnje da poseduje urođene osobine l'l na, između ostalog i tamne bistre oči, mada njihov oblik nije bio r.inv< tan sa oblikom očiju pripadnika Plemena. Imao je blagi epikantski naboi i i njegova majka, usled koga su mu oči delovale iskošeno, i u tom n< umi u bile su pune suza. Ejli je on bio lepo egzotično dete, mada se mnoei n> («# složili s njom.
Dečak otrča do Dalanara. „Delana", povika dečak. „Džonaja I a ne može imam bebu. Reci njojzi to ne tačno."
Dalanar podiže dečaka u krilo. „Bojim se da je tačno, Bokovani če Dalanar. „Dečaci ne mogu da imaju bebe. Samo odrasle devojču i m
bebe. Ali jednog dana moći ćeš da se udružiš s nekom ženom i pomogneš da se brine o svojim bebama." I „Ali i ja hoću bebu", reče Bokovan i ponovo zajeca.
I i/onejla! To nije bilo lepo od tebe", ukorila ju je Ejla. „Dođi da se ptliH". liokovanu. Nije trebalo da ga rasplačeš."
I l)?,onejla se pokunjila, jer nije želela da ga rasplače. „Izvini, Bokova-Wm', reče ona.
Malo je nedostajalo da mu kaže da će, kada odraste, pomagati u prav-•ti|u beba, ali se predomislila. Nije o tome razgovarala još ni sa zelando-»•m !1 Uokovan ionako ne bi razumeo. Dečak joj je istog časa prirastao ¦ •<•. Kleknula je ispred njega. „Zdravo, Bokovane. Zovem se Ejla i želela sam da te upoznam. Tvo-i|ka i Ekozar su moji prijatelji."
I >a li bi hteo da pozdraviš Ejlu, Bokovane?" „Zdlavo, Ejla", reče dečak, i zagnjuri glavu u Dalanarovo rame. ..Mogu li malo da ga uzmem, Dalanare?"
.Nisam siguran da će ti dozvoliti. Veoma je stidljiv, nije navikao na MH'1' "• reče Dalanar.
lijla ispruži ruke prema dečaku. Ozbiljno se zagledao u nju i

zami-||li> Njegove tamne, iskošene, bistre i prodorne oči skrivale su još nešto, ¦ft kraju je ipak ispružio ruke ka njoj i ona uze dečaka od Dalanara. Bio je il ' lijla se iznenadila koliko je težak, „lzrašćeš u veoma velikog čove-¦I, llokovane. Znaš li ti to?" Ejla privi dečaka na grudi.
..Iznenađen sam što je pristao da ga uzmeš", reče Dalanar. „Nikada
i.ikav sa nepoznatima."
..Koliko mu je sada?" upita ona.
„Možemo da mu izbrojimo malo više od tri godine, ali je veliki za ¦tu| uzrast. To može biti nezgodno, posebno za dečaka. Ljudi misle da je *i.in|i nego što jeste. Ja sam uvek bio visok za svoje godine. Isto kao i lifnmlalar", reče Dalanar.
Zašto joj je tako teško da čuje Džondalarovo ime, pomisli Ejla. Mora m da prevaziđe. Zelandone moraju da budu pribrane u svakoj situaciji. Itlini avala se da na razne načine vlada svojom svešću, zašto sada ne može ljt •»• savlada?
lijla je držala dečaka dok se pozdravljala s Levelom i Džondekamom. koliko sam shvatila, Džonejla ovde provodi dosta vremena. Izgleda da joj w- kod vas dopada više nego igde drugde. Hvala vam što ste pazili na nju." „Drago nam je što je ovde", reče Levela. „Odlično se slaže s mojim n|ćicama. Radujem se što si uspela da dođeš. Već je skoro kraj sezone, lili smo da nećeš doći." „Nameravala sam da dođem ranije, ali je nešto iskrslo i nisam mogla 11 odem", reče Ejla.
..Kako je Martona? Svima nedostaje", reče Levela
„Imam utisak da joj je bolje, što me podseti..." Zagledala se U I lanara.
Progovorio je pre nego što je stigla da ga pita. „Džoharan je ! 0 1 popodne poslao ljude po nju. Ako joj je do toga, trebalo

bi da stignu j nekoliko dana." Primetio je upitni izraz na Levelinom licu. „Doneće !0 | mo na nosiljci, ako im dozvoli. To je Ejlina ideja. Izgleda da se Folara 1 di Aldanor često viđaju, pa je pomislila da bi Martona volela da budi 1 ako se to pretvori u nešto ozbiljno. Znam kako bi se Džerika osei idi je reč o Džoplaji." Mladi par se osmehnuo i klimnuo.
„Jesi li već videla Džeriku ili Džoplaju, Ejla?" upitao je DalunM
„Nisam, pošla sam da obiđem zelandonu, a onda ću na jahnnj Džonejlom, obećala sam joj."
„Dođi u logorište Lanzadonaca na večernji obrok", predloži I ¦
Ejla se osmehnu. „Volela bih", reče.
„Možda bi i Džondalar mogao da dođe, znaš li gde je?"
Dalanar se zabrinuo kada je video da osmeh nestaje s njenojj \m
„Bojim se da ne znam", reče Ejla.
„Na Letnjim saborima se uvek toliko toga dešava", reče Dalanai bodivši je Bokovana.
U pravu je, pomisli Ejla i nastavi na sastanak sa zelandonottl
33
„Zaista nisam mislila da bi iko mogao da bude toliko glup dl! 9Š sli kako može da prevari zelandoniju", reče krupna žena. Ona i Ejlii 1 ¦' su u velikoj građevini koju su zelandone koristile u razne svilu 11 ti što si mi donela ove stvari." Zaćutala je na trenutak. „Znala si da !1 * droman priredio sve one nevolje Džondalaru i meni kada sam bila |\j va doni-žena?"
„Džondalar mi je pričao o tome. Od tada nema prednje zube ' 1)3.....
lar ga je udario?" upita Ejla.

„Nije ga samo udario. Bilo je strašno. Podivljao je, jedva ga je ni ljudi zadržalo, a tek je bio ušao u dečačko doba. To je bio glavni iu/ln| su ga poslali kod Dalanara. U međuvremenu je naučio da se obuzd 1 su u ono vreme njegova osećanja, bes i jarost, bili strašni. Mislim da llllL nije bio svestan šta radi Madromanu. Bio je van sebe. Kao da je m lu u njega i istisnulo njegov elan." Žena koju su nekada znali kao Zoli ih 1 pi oči, duboko uvuče vazduh i zavrte glavom kada su je preplavila
Ejla nije znala šta da kaže, iako se posle te priče u nju uvukmi Ij kav nemir. Videla je Džondalara ljubomornog i uznemirenog, ali ral . 1 1 liko besnog.
..Verovatno je bilo dobro što je neko skrenuo pažnju zelandonama j| Dozvolila sam da ode predaleko", reče Prva, „samo što Madroman Hije uradio zato što je smatrao da ispravno postupa. Kradomice nas je Minirao i prijavio jer je bio ljubomoran na Džondalara. Jasno ti je zašto 1 počela da se pitam da li sam dozvolila da osećanja utiču na moje ra-I vn nje."
i,Ne verujem da bi ti mogla to da dozvoliš", reče Ejla.
„Nadam se da ne bih. Već izvesno vreme sumnjam u Madromana. Mi-dli mu nedostaje... nešto... izvesno svojstvo koje moraju da poseduju Itoji služe Majci, ali primljen je na obuku pre nego što sam ja postava Kada sam ga prvi put ispitivala o pozivu, osećala sam da je izli" cclu priču. Još neki su mislili isto, ali su neke zelandone želele da pruže šansu. Već je vrlo dugo akolit, a od početka žudi da postane ze-'iii Zato sam mislila da će biti najbolje da počnem nezvanično ispi-lli loš nije prošao konačnu proveru. Možda će nam te stvari koje si 11 pomoći da dođemo do istine. To je sve što želim. Možda može da objasni otkud one tamo. Ako

može, onda će sasvim sigurno biti pri-, uli ako laže da je bio pozvan, mi to moramo da utvrdimo." „Sta ćete mu uraditi ako reči koje izgovori, nisu istinite?" „Ne možemo ništa naročito da uradimo, osim da mu zabranimo da i|e koje je stekao kao akolit koristi na bilo koji način, i da obavestimo ovu Pećinu šta je uradio. Biće osramoćen, a to je samo po sebi dovolj-n/na, mada neće morati ničim da plati za to. Ako ćemo pravo, nikome niiudio niti je ikoga uvredio, samo je lagao. Možda bi i laganje treba-kii/njavati, ali bojim se da bismo onda morali sve da kaznimo", reče ih Iona.
„Ljudi iz Plemena ne lažu. Oni ne mogu da lažu. To im onemogu-ii ii|ihov način sporazumevanja. Pošto ništa ne mogu da sakriju, nika-ni u naučili da lažu", reče Ejla.
„Pominjala si nam to već. Ponekad mi je žao što i među nama nije ta-f, ifče sveštenica. „To je jedan od razloga zašto zelandone nikada ne dobivaju akolitima da budu prisutni kada proglašavaju novu zelandonu. jogađa se često, ali s vremena na vreme neko pokuša da pođe preči-N i kada ne upali. Imamo načina da to saznamo." Nekoliko zelandona ušlo je u sklonište dok su njih dve razgovarale, h tijiina i sveštenice s juga koje su još bile u poseti. Bile su znatiželj-I zadivljene sličnostima i razlikama koje je udaljenost među njima stvori-' i elo su čavrljale dok se svi nisu okupili, a onda je krupna žena ustala, il.i do ulaza i porazgovarala s nekoliko tek proglašenih zelandona koje su llc ulaz u letnje prebivalište. Naložila im je da spreče svakoga ko even-Ino poželi da prisluškuje. Ejla se osvrnula po velikoj letnjoj nastambi.
Kružna građevina dvostrukih zidova bila je slična nastambama za spa-i .amo veća. Pokretne unutrašnje ploče ležale su poslagane kod spolja-

šnjih zidova, između podignutih mesta za spavanje koja su okruživala veliki prostor i obrazovala jedinstvenu veliku prostoriju. Mnoge prostirke na ilil imale su složene šare, a razni podmetači, jastuci i tronošci koji su se kml stili za sedenje bili su razbacani oko nekoliko niskih stolova raznih velll na. Većina je bila ukrašena jednostavnim uljanicama, obično napravljenim od peščara ili krečnjaka, koje su u skloništu bez prozora gorele i danju i naš

Zelandona je spustila krilo na ulazu i čvrsto ga zavezala. Potoni <« vratila i sela na visoki tronožac postavljen u središte. „Pošto je kraj leta 1 lo blizu, i pošto je tvoje pozivanje bilo krajnje neočekivano, mislim ti trebalo sama da izabereš, Ejla. Želiš li najprc da se podvrgneš nezvani čnom ispitivanju? To bi za početak bilo lakše, jer bi mogla da se navikini Ili hoćeš da odmah pristupimo krajnje zvaničnom ispitivanju?" upitala ||| je Ona koja je Prva i koja služi Majku.

Ejla zatvori oči i obori glavu. „Ako budemo nezvanično razgov.ua li, moraću ponovo da prođem kroz sve to, zar ne?" upita.

„Svakako."

Razmišljala je o bebi koju je izgubila, i osetila kako je obuzima tU ga. Zaista nije želela da razgovara o tome. „Bilo je... teško", reče ona. „1 želim stalno iznova da prolazim kroz to. Mislim da sam bila pozvana. Aki nisam, želim to da znam, kao i svi vi. Možemo li da nastavimo sa /.vani čnim ispitivanjem?"

Vatra je gorela u ognjištu koje se nije nalazilo tačno u središtu, vfl malo pomereno ka dnu prilično velikog okruglog prostora, mada je dnu pronalazio put do rupe na sredini. Voda se pušila u mešini položenoi 11 ram stavljen iznad

same vatre. Mešina od delimično osušene kože neke \. like životinje nije bila potpuno nepropusna, tako da ju je voda koja je i/ n|. kapala sprečavala da se zapali. Videlo se da je koža za kuvanje korist i u | i ranije. Spolja je bila pocrnela, a sa donje strane se malo skupila i izgiihl la oblik, jer se sa unutrašnje strane kuvala u ključaloj vodi, a sa spolja ni pekla na vatri, ali je i dalje bila delotvoran lonac za čuvanje kipuće tei mi sti iznad zagrejanog ugljevlja u ognjištu.
Ona koja je Prva uzela je poveći prstohvat nekakve osušene zelene hlty ke iz pletene činije i ubacila je u kipuću vodu, potom je dodala još tri prstu hvata iste biljke. Ejli je bio poznat odvratni miris koji je ispuštala dok . pušila. Bio je to kužnjak, tu biljku je koristila ne samo Iza, isceliteljka l'li mena, koja se starala o njoj i obučavala je, već ju je koristio i mog-ui pri likom posebnih obreda u kojima su učestvovali muškarci Plemena. Ejln |i vrlo dobro znala kako deluje. Takođe je znala da je prilično retka u okoli ni. To je značilo da je stigla izdaleka, i da je zbog toga veoma vredntt
„Kako glasi naziv toga na zelandonskom?" upitala je Ejla pokaza\ i na osušenu travu.
„Nema naziv na zelandonskom, a reč koju za nju koriste stn.....
teško je izgovoriti", reče Prva. „Mi je jednostavno zovemo jugoistočni čuj
„Odakle ti?"
.<)d donijera iz Južne pećine koje su nam došle u goste, od Dvadeset [te, one iste koja je tebi dala trave s kojima ćemo zajedno eksperi-Hisaii. Oni žive gotovo na granici s drugim nekim narodom, i mnogo dolaze u dodir sa svojim komšijama nego sa nama. Razmenjuju čak Utbenike. Iznenađena sam što do sada već nisu odlučili da se pripoje |ft,

Verovatno to nisu uradili jer su veoma nezavisni i ponosni na svoje iiuđonsko nasleđe. Ja čak ni ne znam kako ta biljka izgleda, ni da li »tuno jedna ili više njih", objasnila je Prva.
Ljla se osmehnula. „Znam ja. To je jedna od prvih biljaka o koji-¦ ini nešto naučila od Ize. Čula sam nekoliko naziva za nju, kužnjak, ll|ivi list, Mamutovci koriste naziv koji bi u prevodu glasio trnovita uka. Visoka je, sasvim obična i ima velike listove jakog mirisa. Ima i ike bele - ponekad ružičaste - cvetove u obliku levka koji se širi, a ii okrugle, bodljikave, trnovite plodove. Svi njeni delovi su korisni, ne lavljajući ni korenje. Ako se pogrešno koristi, može izazvati čudno po-nnje kod ljudi, i razume se, može da bude smrtonosna."
Sve okupljene zelandone pokazale su veliko zanimanje, posebno goš-llde su iznenađene što ta mlada žena, koju su upoznale početkom leta, i dobro poznaje dotičnu biljku. „Jesi li je viđala ovde?" upitala je zelandona Jedanaeste. „Nisam", odvrati Ejla, „mada sam je tražila. Potrošila sam zalihe ko-Ninn donela, i volela bih da ih popunim. Veoma je korisna."
„Kako je ti koristiš?" stade da je pritiska donijera gošća.
„Ima uspavljujuće dejstvo. Kada se pripremi na jedan način, može da I ' ii isti kao anestetik, a ako se pripremi na drugi, pomaže ljudima da se upuste, mada može da bude veoma opasna. Koristili su je mog-uri Plemenu prilikom svetih obreda", reče Ejla. Najviše je volela da vodi ovakve raz-| pvore sa zelandonama.
„Da li se različiti delovi biljke koriste na različite načine, i da li ima-JU različita dejstva?" pitala je zelandona Treće.
„Ostavimo zasad po strani takva pitanja", umešala se Prva. „Okupili «1110 se iz sasvim drugih razloga."
Svi se umiriše, a onima koji su saleteli Ejlu pitanjima bilo je pomalo li n odno. Prva zahvati solju kipuće tečnosti i ostavi

je da se hladi. Osta-liik je kružio, tako da su svi dobili pomalo. Kada se dovoljno ohladila, donijera je pružila solju Ejli.
„Proba može da se obavi i bez napitka, pomoću meditacije, ali bi du-trajalo. Ovaj čaj nas izgleda opušta i dovodi nam svest u odgovarajuće Umije", objasnila je zelandona.
Ejla je ispila solju mlakog čaja prilično ogavnog ukusa i zauzela s ¦ i i.ilima pozu najzgodniju za meditiranje. Čekala je. U početku ju je naj-Ušr zanimalo da vidi kako će napitak delovati na nju. Pratila je promené u
stomaku, disanju, proveravala da li primećuje opuštanje ruku i nogu Ni nije uspela da uoči. Nije primetila ni kada su joj misli odlutale i kadu počela da razmišlja o nečem sasvim desetom. Bila je gotovo iznenadi i| | to jest iznenadila bi se da je mogla - kada je postala svesna da joj se M obraća tihim glasom.
„Da li ti se spava, Ejla? To je dobro. Samo se opusti, u redu || 1 ti se spava. Isprazni um i odmori se. Ni o čemu nemoj da razmišlja', u > o mom glasu. Slušaj samo moj glas. Udobno se namesti, opusti se. Ju samo moj glas", nastavljala je zelandona jednolično da govori. „Rc< I I Ejla, gde si se nalazila kada si odlučila da odeš u pećinu?"
„Na vrhu litice", zausti Ejla i zaćuta.
„Nastavi, Ejla, nalazila si se na vrhu litice. Šta si radila? Ne)\\ Ispričaj nam sve svojim recima. Nema žurbe."
„Kratkodnevica je već bila ubeležena, sunce se okrenulo i počela se vraća ka zimi. Odlučila sam da pratim i beležim njegovo kretanje !0 1 koliko dana. Bilo je prilično kasno i bila sam umorna. Odlučila sam da ¦ džaram vatru i skuvam malo čaja. Potražila sam nanu u vreći s Ickouii biljem. Bio je mrak, pa sam morala da opipavam čvoriće da nađeni u. cu

koju sam tražila. Konačno sam je našla zahvaljujući jakom mirisu imi Čaj sam ostavila da odstoji i počela da obnavljam Majčinu pesmu

Ejla poče da recituje pesmu.

Iz tame, iz vremena u neredu obilnom, Mati se uzvišena rodi u kovitlacu silnom l odmah shvati da život veoma vredan jeste, Dok pustoš budi sumorne misli česte. Samotna bi Mati Zemlje, jedina žena.

„Nju najviše volim od svih povesti i predanja. Ponavljala sam je dok >nt pijuckala čaj", reče Ejla i nastavi da recituje naredne stihove.

Pa z.ato iz praha rodnog sazda istog trena
Bledog blistavog prijatelja, sadruga, brata milog,
Da skupa s njim odraste, nauči da voli i mari,
A kada spremna posta da se s njime spari.
On svinu se oko nje, pokreta lakog, čilog.
Sreća puni njenu grud, to je mio, dragi drug
AV tad Majku nemir draži, srce joj još nešto traži.
Voli ona druga svoga, prijatelja jedinoga,
AV nešto tu fali, ljubav joj se tek raspali.
Majka jeste ona, još nekome sklona,
Opipa prazninu grdnu, nered, tminu,
Da mesto nađe tajno gde iskre života minu.
Kovitlac užasan, tama neprobojna,
Da studen ublaži toplota joj samosvojna
Iz hrabrosti niče, opasnosti prkos kliče,
Iz mrzlog se ništavila stvaralačka sila vila,
Pa kad se u njoj zače, oko iskre sva se svila,
Da zametak skriven neguje i pazi,
Da s radošću i ljubavlju čuva ga i mazi.
Majka opet dete nosi, životom se tim ponosi.

¦ glavi joj se potpuno razbistrilo i imala je utisak da se ponovo tamo na-Ufi ..Hila sam noseća i delila sam svoj život sa životom koji je rastao u me-' Iseeala sam da sam vrlo blizu Majke", sneno se osmehnula. Nekoliko zelandona se iznenađeno zgledaše, a onda pogledaše Prvu. fcmpn.i žena klimnu, stavljajući im do znanja da je znala da je Ejla trudna. „IM se potom dogodilo, Ejla? Sta se dogodilo na toj litici?"

„Mesec je bio velik i sjajan. Ispunjavao je celo nebo. Osetila sam ka-|n me privlači, kako me uvlači u sebe", nastavila je Ejla. Potom im je is-jHh'ala da se izdigla iznad tla, da je kameni stub zasijao, da se uplašila i ila do Devete pećine, a zatim se zaputila ka Donjoj reci i od nje nastali i ka Reci. Ispričala im je da je dugo, dugo išla uz reku, kao Reka, ali ne ¦M Isto. Imala je utisak da to traje danima, a za to vreme sunce se nijed-Hi'iii nije pojavilo. Stalno je bila noć, koju je osvetljavao samo ogromni, ¦tjiu mesec.

„Mislim da mi je Njen sjajni ljubavnik, Njen prijatelj pomagao da i ni put", reče Ejla. „Konačno sam stigla do Mesta svete česme. Videla Hf| stazu koja je vodila do pećine, presijavala se na svetlosti Njenog bli-Hi4uic prijatelja, Lumija. Znala sam da mi govori da pođem tim putem.

la sam da se penjem, ali je staza bila tako duga da sam se u jednom tu iiiilku zapitala idem li pravim putem, a onda sam se, iznenada, našla ta-Hi" I Igledala sam mračni otvor pećine, ali sam se plašila da uđem. Potom fini i nla: 'Prkosila je ogromnoj praznini, haosu, tami' i znala sam da mo-Ntni biti hrabra kao Majka, i da moram prkositi tami."

hjla je nastavljala priču, potpuno očaravši okupljene zelandone. Uvek k.ula hi zastala ili suviše dugo oklevala, zelandona ju je tihim, umirujućim, •....i-niin glasom

podsticala da nastavi.
„Ejla! Izvoli, popij ovo!" Bio je to zelandonin glas, ali je zvučao kao |a dolazi iz velike daljine. „Ejla! Sedni i ispij ovo!" Glas je sada bio zapo-'lincki. „Ejla!"
Osetila je da je podižu i otvorila oči. Poznata krupna žena prinela joj • >l|ii usnama. Ejla poče da pije. Tek tada je shvatila da je žedna, i ot-|oš nekoliko gutljaja. Magla je počela da se razilazi. Pomogli su joj da Inc. Rostala je svesna glasova oko sebe koji su tiho razgovarali, i osetila | njima izvesno uzbuđenje.
„Kako se osećaš, Ejla?", upitala je Prva.
„Malo me boli glava, i još sam žedna", reče ona. „Od ovog čaja će ti biti bolje", reče sveštenica Devete pećine. „Pm još malo."
Ejla je sve popila. „Sada moram da pustim vodu", reče ona sa osii
hom.
„Noćna korpa je iza onog paravana", reče jedna zelandona i pokaza M
Ejli se malo zavrtelo kada je ustala, ali joj se brzo razbistrilo u glfl
„Trebalo bi da je pustimo da se smesti", čula je Ejla Onu koja je Pa „Mnogo toga je prošla, gotovo sam uverena da će ona biti naredna Pnl
„Rekla bih da si u pravu", čula je kako kaže jedan drugi glas. ('m| je i ostale zelandone kako razgovaraju između sebe, ali ih više nije i« šala. Kako to misle? Nije bila načisto da li joj se dopada što o njoj raa varaju kao o „narednoj Prvoj".
Kada se vratila, zelandona Devete pećine upita: „Sećaš li se svrj što si nam rekla?"

Ejla sklopi oči i zamisli se nabravši čelo. „Mislim da se sećam", k(načno je odvratila.
„Zeleli bismo da ti postavimo nekoliko pitanja. Osećaš li se dovolfl jaka da odgovoriš na njih, ili želiš još malo da se odmoriš?"
„Mislim da sam budna, i ne osećam umor. Ali bih popila još iiim čaja. Usta su mi i dalje suva", reče Ejla. Ponovo su joj napunili šoljtj
„Naša pitanja bi trebalo da ti pomognu da protumačiš vlastito isk« vo", reče donijera. „To niko drugi ne može."
Ejla klimnu. „Znaš li koliki dugo si bila u pećini?" upitala je Prva.
„Martona je rekla da sam bila skoro četiri dana", reče Ejla, „ali m | ne sećam gotovo ničega od trenutka kada sam izišla. Neki ljudi su me Či I li. Vratili su me na nosilima. Kao kroz maglu se sećam i nekoliko nali nih dana."
„Misliš li da ćeš moći da nam objasniš neke stvari?"
„Pokušaću."
„Ako se dobro sećam, jednom prilikom si nam kazala da si pala u |* kotinu dok ste prelazili preko glečera, a sada si pomenula zidove od Ici Nekim čudom si pala na ispust i Džondalar te je izvukao, je li to tačnui upitala je Prva.
„Jeste. Dobacio mi je konopac i kazao da ga vežem oko struka. \ gi kraj je privezao za svog konja. Trkač me je izvukao", razjasnila je I*;)¦
„Malo je onih koji uspeju da se izvuku iz pukotine u koju upadnu I« da si bila vrlo blizu smrti. Čest je slučaj da akoliti, kada su pozvani, pol vo iskuse trenutke u kojima su se našli blizu sveta duhova. Misliš li dg« time mogla da objasniš te zidove od leda?" upitala je Prva.
„Da", odvrati Ejla i zagleda se u krupnu ženu. „Nisam o

tome rum razmišljala, ali to bi moglo da objasni još ponešto. Na Putovanju iinu nisam umrla prelazeći reku koja se izlila, i sigurna sam da sam vici
^Ittniiio lice. Nema nikakve sumnje da bi me bila ubila da me Vuk nije
io,"
i „Sigurna sam da to važi za neke vizije. Za razliku od većine, ja još hm ćula celu priču o vašem Putovanju ovamo", reče zelandona gošća. Jk\\ fila je predstavljala crna praznina? Da li se ona odnosila na Majčinu Kttimi ili je imala neko drugo značenje? Malo je nedostajalo da se ispre-jftluiii." Njen je komentar propraćen tihim smehom i osmesima, ali je ne-Iflllko zelandona klimnulo u znak slaganja.
„A šta je s toplim morem i stvorenjima koja riju po blatu i onima u iRnCii? Sve je to bilo veoma čudno", reče druga, „da ne pominjem mamu-l'i.ove, bizone i konje."
„I'ostavljajte samo po jedno pitanje, molim vas", reče Prva. „Svi želi-ilii saznamo mnogo toga, a nikuda ne žurimo. Imaš li neko objašnjenje, !1.1.'"
„Ne moram da nagađam, tačno znam šta predstavljaju", reče Ejla, mutili ih ne razumem."
„Sta predstavljaju?" upitala je zelandona Treće pećine
„Većina ljudi zna da sam živela s Plemenom. Žena koja mi je bila ttfn majka bila je isceliteljka i ona me je naučila gotovo sve što znam o le-Njtl Imala je kćerku i sve smo živele u ognjištu njenog brata koga su zva-II Kifli. Većina ljudi iz Plemena znala je Kreba kao Mog-ura. Mog-ur je ftivek koji poznaje svet duhova, Mog-ur je isto što i Ona koja je Prva, |i najmoćniji od svih mog-ura." „.()n mu onda dođe kao njihova zelandona", primeti zelandona gošća. „Na neki

način. Ali on nije bio iscelitelj. Žene koje se bave lečenjem Hl liccliteljke, one poznaju lekovite biljke i razumeju se u lečenje, a mog-| priziva svet duhova da pomogne u lečenju", objasnila je Ejla.
„Kako to dvoje može da se razdvoji? Oduvek sam mislila da je to . dvojno", primeti jedna žena koju Ejla nije znala.
„Možda će vas takođe iznenaditi kada vam kažem da je samo mu-tlntli ima dozvoljeno da stupaju u vezu sa svetom duhova, da budu mog-uri, Im u samo žene isceliteljke, one koje lece", reče Ejla. ..Neverovatno."
..Ne znam za druge mog-ure, ali Mog-ur je posedovao naročitu spo-HtttlONl na koju se oslanjao kada je prizivao svet duhova. Mogao je da se • •Mi na početke i pokaže drugima put. Čak je i mene jednom poveo una-t>l luko nije smeo, i mislim da je gorko zažalio zbog toga. Posle toga se i"Mninio, nešto je izgubio. Žao mi je što se to uopšte dogodilo." „Kako je došlo do toga?" upitala je Prva.
„1'ostoji koren koji su koristili samo za naročite proslave, kada bi se i mog-uri okupili na Saboru Pećina. Priprema se na poseban način, i sa-ii isceliteljke iz Izine loze znale kako se to radi." „/.ar i oni imaju Letnje sabore?" upitala je zelandona Jedanaeste.
„Ne svakog leta, samo jedanput u sedam godina. Kada je došlo vri me da Pleme pođe na sabor, Iza se razbolela. Nije mogla da pođe na pili Njena kćerka još nije bila žena, a koren je morala da pripremi žena. a w-devojčica. Iako ja nisam imala plemenska sećanja, Iza me je obučavali da postanem žena koja leci. Odlučeno je da ću ja pripremiti koren niog urima. Iza mi je objasnila šta treba da radim. Morala sam da sažvaćeifl koren i da ga ispljunem u posebnu činiju. Upozorila me je da ne smcm da progutam ni kap soka

dok žvačem. Kada smo stigli na Sabor Plemena mog-uri nisu hteli da mi dozvole da ga pripremim, jer sam rođena mulu Drugima, a ne u Plemenu. Kreb je došao u poslednjem trenutku i rekud mi da se pripremim.
Izvela sam ceo obred, što mi nije bilo nimalo lako, ali sam na kraju ipak progutala malo soka. Osim toga, napravila sam više napitka nego :.i>. je bilo potrebno. Iza mi je bila kazala da je suviše dragocen da bi bl(J bačen. Sok je brzo delovao i ja više nisam jasno razmišljala. Ispila sam ono što je ostalo u činiji da se ne baci, i otišla u obližnju pećinu, iako im to nije bila namera. Duboko u njoj našla sam mog-ure. Ženama nije lulu dozvoljeno da učestvuju u obredima muškaraca, a ja ne samo da sam hilfl tamo, već sam progutala i malo napitka.
Ne bih umela da objasnim šta se posle toga dogodilo, ali Kreh |i nekako otkrio da sam u pećini. Počela sam da padam u duboku crnu pm zninu u kojoj sam mislila da ću se zauvek izgubiti, ali je Kreb došao pu mene i povukao me nazad.
Ubeđena sam da mi je spasao život. Umovi l|ii di iz Plemena poseduju jedno svojstvo koje mi nemamo. Oni imaju sci .1 nja, u stanju su da se sete svega što su znali njihovi preci. Oni zapravfl ne moraju da uče ono što treba da znaju, kao mi. Dovoljno je da oscti
potrebu da to znaju, ili da se 'podsete' da bi trebalo da se sete. Mogu.....
da nauče i nešto novo, ali im to vrlo teško pada.
Njihova sećanja sežu daleko. U izvesnim prilikama mogu da se vrate na svoje početke, u davno vreme kada nije bilo ljudi i kada je zemlja bilg drugačija. Možda čak u vreme kada je Velika majka Zemlja rodila sina i zalila zemlju vodom sa porođaja posle čega je ona ozelenela. Kreb je bio u stanju da usmeri ostale mog-ure i da ih odvede u to vreme. Pošto me ||

spasao, poveo me je sa ostalim mog-urima unazad kroz sećanje. Ako hi ode dovoljno daleko, svi mi imamo ista sećanja, i on mi je pomogao df pronađem svoja. Podelila sam to iskustvo s njima.
U sećanjima iz vremena kada je zemlja bila drugačija, a to je bilfl tako davno da je teško i zamisliti, oni koji su bili pre ljudi živeli su u du binama okeana. Promenili su se i naučili da žive na kopnu kada je voda pre sušila i oni se nasukali u blatu. Posle toga su se promenili još mnogo puta, a ja sam uspela, zahvaljujući Krebu, da odem tamo sa njima. To nije bilo potpuno isto za mene i za njih, ali sam ipak uspela da odem. Videla sam Devetu pećinu pre nego što su je naselili Zelandonci, i prepoznala Kamen
n|i pada kada sam stigla ovamo. Onda sam otišla na mesto na koje Kreb Hl|t- mogao da ode. Blokirao je ostale mog-ure da ne bi znali da sam tamo (Crkao mi da iziđem iz pećine pre nego što me otkriju. Nikada im nije pft/.no da sam bila tamo. Istog časa bi me ubili da su saznali. Ali Kreb bule toga više nije bio isti."
Kada je Ejla završila, nastupila je tišina. Prekinula ju je zelandona Kuja je bila Prva. „U našim povestima i predanjima Velika majka Zemlja hulila je sav život, a onda i one poput nas koji će se sećati Nje. Ko može tlu kaže kako nas je Doni napravila? Koje se dete seća života u utrobi? I'lv nego što se rodi, dete udiše vodu, a kada se rodi bori se da udahne Viizduh. Sve ste viđale i ispitivale ljudski život kada je izbačen pre vremenu, pre nego što se oblikovao do kraja. U prvim fazama podseća na ribu, it polom na životinje. Možda se seća vlastitog života u utrobi, pre rođenja. I'jlino tumačenje ranog iskustva sa onima koje naziva Pleme ne poriče |Mi'(lanja ni Majčinu pesmu. Ono im doprinosi,

objašnjava ih. Ne mogu da (Miverujem da oni koje već odavno nazivamo životinjama tako mnogo znaju o Majci. Kako to da je ne prepoznaju kad poseduju takvo sećanje na nju."
Zelandonama je laknulo. Prva je uspela da spoji ono što je u početku izgledalo kao sukob osnovnih verovanja. Ono što je Ejla tako uverljivo lupiičala moglo je uzrokovati ozbiljan razdor. Njeno tumačenje ojačalo je n|diova uverenja umesto da ih uništi. Možda će zelandone prihvatiti da su i ti i i koje nazivaju Tupoglavi inteligentni na svoj način, ali morale su da imlnnu pri svome da su uverenja tih ljudi ipak nižeg reda u odnosu na njihova. Tupoglavi nisu prepoznali Veliku majku Zemlju.
„To znači da je koren prizvao crnu prazninu i ta čudna stvorenja", prltneti zelandoni Pete.
„Moćan je to koren. Kada sam napustila Pleme, ponela sam malo sa tubom. Nisam to uradila namerno, jednostavno mi je ostao u vreći s leko-vluia. Pošto sam postala Mamutovka, ispričala sam Mamutu za koren, i upisala iskustvo koje sam doživela u pećini s Krebom. On je kao mladić hlo ranjen na jednom putovanju i izlečila ga je isceliteljka iz Plemena. Izvrsno vreme je ostao sa njima, naučio neke njihove običaje i bar jednom učestvovao u obredu sa muškarcima iz Plemena. Želeo je da zajedno probamo koren. Verovatno je mislio da ako Kreb može da gospodari onim što K dešava pod njegovim dejstvom, onda može i on, ali postoje izvesne razlike između Plemena i Drugih. Sa Mamutom nisam otišla u daleka sećanja, ulišla sam negde drugde. Ne znam gde, bilo je veoma čudno i zastrašujuće. 11 odi smo kroz prazninu i malo je nedostajalo da se ne vratimo, ali je... neko... strašno želeo da se vratimo, i njegova potreba nadjačala je sve

ostalo."
Ejla se zagledala u šake. „Njegova ljubav bila je tada tako snažna", irt'v ona jedva čujno. Samo je zelandona primetila bol u Ejlinim očima kada i podigla pogled. „Mamut je kazao da nikada više neće koristiti taj koren, i lizao je da se plaši da bi se mogao izgubiti u toj praznini i tamo ostati,
da bi se moglo desiti da nikada ne pronađe drugi svet. Mamut mi je kal da obezbedim jaku zaštitu ako poželim ponovo da probam taj koren, bi se moglo desiti da se ne vratim."
„Imaš li još malo tog korena?" požurila je da je pita Prva.
„Imam. Našla sam ga i u planinama blizu Saramudonaca, ali g| i tada nisam videla. Mislim da ne raste u ovoj oblasti."
„Da li je taj koji imaš još dobar? Prošlo je mnogo vremena od M Putovanja", bila je uporna krupna žena.
„Iza mi je kazala da se koren vremenom pretvori u koncentrat i | stane još jači ako se dobro osuši i čuva u mraku", odvrati Ejla. Ona Ifl je Prva klimnu, više za sebe nego nekom drugom.
„Imam jak utisak da si iskusila bol rađanja", reče zelandona go| „Jesi li ikada bila blizu smrti dok si rađala?"
Ejla je ispričala Prvoj o svom užasnom iskustvu dok je rađala pi dete, sina pomešanih duhova, i krupna žena je pretpostavila da se deo I |l nog iskušenja rađanja u pećini odnosio na to iskustvo, ali nije smatrali neophodno da to svima ispriča.
„Mislim da je najvažnije pitanje ono koje svi izbegavamo da post * mo", umešala se Prva. „Majčina pesma možda je najstarija od Pred« Starih. U različitim Pećinama i različitim usmenim predanjima čestu |«t stoje manja odstupanja, ali je značenje uvek isto. Da li bi nam malo H tovala, Ejla? Ne celu

pesmu, samo poslednji deo."
Ejla klimnu, zatvori oči, i razmisli odakle da počne.
Uz gromovitu huku kamenje joj se raspoluti
I ona se još jednom uz napone porodi,
Iznevši iz materice Decu Zemlje.
Zlosrećna Mati ova, potomke novog kova.
Svaki različit, neki velik, neki baš nikako,
Jedan hoda, drugi leti, jedan pliva, drugi puzi lako.
AV svaki oblik savršen beše, svaki duh ceo,
vako je uzor bio, svako se ponoviti smeo.
Uz Majčin ovaj dar ispuni se zemljin šar.
Sve ptice, ribe i životinje, što rodi ih da s njima druguje,
Ne daše Majci da više tuguje.
Svako gde se rodio živeće
Prostranstva Majke Zemlje deliće.
Uz nju će ostati, jedno će s njom postati.
Ejla je počela pomalo kolebljivo, ali što je više odmicala, glas joj i> i> jao snažniji, a recitovanje sigurnije.
Sve to njena deca behu, njima se ponosila, AV životnu silu iz nje brzo su raznosila.
Taman joj za još jednu novinu osta.
Dete što će je štovati. I zaštitu kovati.
Prva Žena već se odrasla i živa rodi,
Obdarena svime da kroz život hodi.
Život beše Dar Prvi, i poput Majke mile,
Ona odmah uvide da od toga draže ništa nije.
To odredi ženu ovu, u svojoj vrsti sasvim novu.
Dar Drugi Zapažanje beše, učenje neumorno,
Znatiželja, Dar Razboritosti, uočavanje oblaporno.
Sve znanje bi podareno rođenjem Ženi Prvoj,
Da život joj olakša, da ga deci prenese dragoj.

Prva će Žena znati, kako da uči, kako da prati.
Bez sile životne gotovo ostavši, Majka zgasnu tad,
AT ne pre no što nauk o Duhu Života prenese dalje sad.
Svu decu obuči svoju kako da život daju nov,
A i Žena bi obdarena da isti sluša zov.
AV Žena beše sama. Još nije postala mama.
Majka se sopstvene samoće seti,
Druga svog dok je hitao ka ljubavnoj meti.
Poslednjom snagom slabom, porodi se još jednom,
Da Ženi Muškarca podari s kojim će život da deli.
Opet ona dade, život novi postade.
I |l i |r veoma tečno govorila jezik i većina ljudi jedva da je primećivala njen ¦ftgliisak. Navikli su da pojedine reči izgovara drugačije od njih i to im je (rilu prirodno, ali dok je ponavljala poznate stihove, osobenost njenog go-MMii kao da je u njih unosila egzotiku i tajanstvenost pa se sticao utisak I nhovi dolaze s nekog drugog mesta, možda nekog drugog sveta.
Ženu i Muškarca na svet Majka donese u danu tom I podari im zemlju da na njoj sviju dom, Pa vodu, zemlju i sve stvorove svoje razne. Da ih brižno koriste dobiše zadatke časne. Da koriste, aV ne iskoriste. Deci Zemlje Majka Dare dade Da opstanu, pa tome dodade Dar Uživanja i deljenja, da im lepo bude, Dok sjedinjuju se u počast Majke hude. Uzvraćena čast biće glavna slast. Majku ovaj par raduje, Nauči ih da brinu, da ljubav ih sparuje. Željom ih ispuni da spajaju se često, Da Zadovoljstvo ih prožme, to je glavno mesto. Nauk su taj vrli prihvatili prvi.
-
Pesma se na tom mestu obično završavala, i Ejla je trenutak oklevala |i nego što je nastavila. Duboko je udahnula i

odrecitovala stihove koji su |i tamo u pećini, ispunili glavu svojim gromoglasnim odjekom.

Njen poslednji dar bese znanje da i muškarac ima udela. Da se novi život začne ne može bez njegovog obola. Slavi se Majka kad se dvoje spoje, Nema začeća bez uživanja udvoje. Deca Zemlje spokojnom se čine, Majka može mirno da im otpočine.

Nastupi neprijatna tišina kada je završila. Niko od prisutnih moćnih uai škaraca i žena nije znao šta da kaže. Konačno je progovorila zelandona < • trnaestc pećine. „Nikada nisam čula te stihove niti slične njima."

„Nisam ni ja", reče Prva. „Postavlja se pitanje o čemu oni govoic

„Šta ti misliš?" upitala je Četrnaesta.

„Mislim da govore o tome da žena ne stvara novi život sama", m

Prva.

„Razume se da ga ne stvara sama. Oduvek je znano da se duli ni škarca pomeša sa duhom žene pri stvaranju novog života", pobunila se li danaesta.

Oglasila se i Ejla. „Ti stihovi ne govore o duhu već o tome ela li i začne kada deli Zadovoljstva", reče ona. „Nije dovoljan duh muškan novi život neće biti začet ako muškarac ne izbaci potrebu. Dete je isto on liko muškarčevo koliko i ženimo, koliko je dete njegovog tela toliku |t dete njenog tela. Spajanjem muškarca i žene nastaje novi život."

„Hoćeš da kažeš da se muškarac i žena ne spajaju samo Zadovol|\ii va radi?" upitala je Treća s nevericom.

„Niko ne dovodi u sumnju da spajanje pričinjava Zadovoljstvo". ¦ metila je Prva podrugljivo se osmehnuvši. „Mislim da to znači da je 11

nin Dar više od Dara Zadovoljstva. To je još jedan Dar Života. Misi.....
stihovi o tome govore. Velika majka Zemlja nije stvorila muškarca Hlm zato da bi delio Zadovoljstva sa ženom i da bi se starao o njoj i njenoj I ci. Žena je blagoslovena od Doni jer donosi na svet novi život, ali U gosloven je i muškarac. Bez njega ne može da se začne novi živol |j muškaraca i bez Zadovoljstava zamro bi sav život."
U uzbuđenju svi počeše da govore uglas. „Mora da postoji još tm tumačenje", reče zelandona gošća. „U ovo je suviše teško poverovati"
„Imaš li neko drugo objašnjenje", uzvratila je Prva. „Čula si re< U ko bi ih ti objasnila?"
Prozvana zelandona je oklevala. „Morala bih da razmislim o Ionu < tome treba dobro razmisliti, to treba dobro proučiti."
„Možeš razmišljati o tome ceo dan, ili godinu, ili onoliko godina 11 liko možeš da izbrojiš, ali to neće izmeniti tumačenje. Ejla je dobila Nm
|*la |i- pozvana. Izabrana je da nam donese taj novi Majčin Dar znanja o ni', reče Ona koja je Prva.
Usledilo je novo komešanje. „Darovi se uvek razmenjuju. Svako ko do-Plff* dar obavezan je da zauzvrat takođe daruje nešto u istoj vrednosti", reče Mdnaidoni Druge pećine. „Tada je prvi put progovorio. „Sta je Ejla za-plVnil mogla da pokloni Majci?" Nastupila je tišina i svi su pogledali u Ejlu.
..Dala sam joj bebu", reče ona. Njeno srce je znalo da je dete koje p ljubila začeo Džondalar, da je to bilo njeno i Džondalarovo dete. Hoće ^Kcla više imati dete koje će biti i Džondalarovo, pitala se ona?
„Majka je bila valjano poštovana kada je to dete začeto.

Zelela sam tu Ih više nego što mogu da vam kažem. Još i sada me bole ruke zbog pra-< koju je ostavio taj gubitak. Možda ću jednog dana dobiti drugo dete, •li nikada neću imati to dete."

Ejla se trudila da potisne suze: „Ne znam koliko Majka ceni Darove daje svojoj deci, ali meni su moja deca najdragocenija. Ne znam zapi |r poželela moje dete, ali mi je ispunila glavu recima svoga Dara pošto moja beba otišla kod nje." Suze zasijaše u Ejlinim očima iako je poku-ila da ih obuzda. Pognula je glavu i tiho rekla: „Volela bih da mogu da ¦ vratim taj Dar i dobijem nazad svoju bebu."

Nekoliko prisutnih ostalo je bez reči. Majčine Darove treba shvatati m*Ii|||iio, ne srne se otvoreno govoriti o njihovom vraćanju. Mogla bi stra-¦ dn se uvredi, i ko zna šta bi onda mogla da uradi, „.lesi li sigurna da si bila trudna?" upitala je Jedanaesta. ..Propustila sam tri mesečnice, a imala sam i sve ostale znake. Da, ¦glliun sam", objasnila je Ejla.

„1 ja sam sigurna", reče Prva. „Saznala sam da nosi dete pre nego mio pošli na Letnji sabor."

„( )nda mora da ga je pobacila. To bi odgovaralo bolu rađanja koji mi tu milo da sam osetila u njenoj priči", reče zelandona gošća. „Zar nije očigledno da je pobacila? Mislim da ju je pobačaj doveo m o i ni ivicu smrti tamo u pećini", reče Prva. „Mora da je zbog toga Majku po/elela njenu bebu. Žrtva je bila neophodna. Žrtvovanje ju je dovelo Hjtivnljiio blizu drugog sveta da Majka može da joj se obrati, da joj podari mitove za Dar Znanja."

„Izvini", reče zelandoni Druge pećine. „Gubitak deteta ponekad je stra-IitcI." Izgovorio je to krajnje osećajno i Ejla se zapita. „Ako nema primedbi, mislim da je kucnuo čas za obred", reče Ona tn|a |e Prva. Svi su klimnuli prihvatajući.

„Jesi li spremna, Ejla?"
Mlada žena se zaprepašteno namrštila dok se osvrtala unaokolo. Za im In lo trebalo da budem spremna? Sve se odigralo tako brzo. Donijeri promakla njena zbunjenost.
..kekla si da želiš zvaničnu probu. To podrazumeva prelazak na na-llll i nvo, ako zadovoljiš zelandone", objasnila je Prva.
„Misliš, odmah?" upitala je Ejla.
„Prvi znak prihvatanja, da", reče Prva i dohvati oštar nož od krei.....
34
„Održaćemo i javnu ceremoniju kada budeš predstavljena ljutim kao zelandona, ali znaci idu uz prihvatanje, to se obavlja u privatnu II tom činu prisustvuju samo zelandone. Napredovanje u rangu obeleža\a novim znacima koji se dodaju u prisustvu zelandona i akolita, ali nikad,i javnosti", reče zelandona koja je Prva. Krupna žena dostojanstvenog dfl nja, iz koje je zračila moć koju je podrazumevao njen položaj, upita: ,1, li spremna?"
Ejla proguta knedlu i namršti se. „Jesam", reče, nadajući se da j< I
Prva pređe pogledom preko okupljenih, proveravajući da li su svi um sređeni na ono što se dešava. Zatim poče: „Ova žena je u potpunosti oblij na da ispunjava sve dužnosti zelandona. Prva među Onima koji služe Mn|lt^ potvrđuje da poseduje potrebno znanje."
Neki od prisutnih zaklimaše glavom, a ostali glasno izraziše slagan
„Bila je pozvana i iskušana, da li neko među vama dovodi u stil nju njen poziv?" upitala je zelandona.
Nije bilo protivnih. Sumnje nije bilo ni u jednom času.
„Da li se svi ovde prisutni slažu da prihvate ovu ženu kao

zelando u redove zelandonije?"
„Slažemo se!" usledio je jednoglasan odgovor.
Ejla je posmatrala muškarca koji je bio zelandoni Druge pećine kal ¦ ¦ prilazi i pruža činiju s nečim tamnim. Znala je šta je to, njen um 111 je ¦ mo učestvovao, već je i posmatrao. Kora planinskog jasena, poznatog kao oskn niša, spaljena je u obrednoj vatri i prosejana na vetru u fini sivi prah. IV|i kore oskoruše skupljao je rane i služio kao antiseptik. Zatim je njoj nc|i znata žena, zelandona udaljene Pećine, prinela crvenkastu tečnost koji pušila. Gusta tečnost dobijena je kuvanjem prošlogodišnjih osušenih Im,I,i ca oskoruše. Ejla je znala da je procеđeni sok od bobica oskoruše trpnl ¦ da ima isceliteljska svojstva.
Zelandona koja je bila Prva uze činiju s mekim belim, delimično n snutim, čistim lojem dobijenim topljenjem sala tura u ključaloj vodi, i dl dade malo loja u usitnjeni pepeo. Na kraju je dodala i crveni sok od plod oskoruše koji se pušio. Zatim je sastojke pomešala malom zakrivljenom dl venom špatulom, i nastavila da dodaje loj i tečnost dok nije bila zadovuli na. Potom se okrenula ka mladoj ženi i podigla oštar nož od kreme na
„Znak koji ćeš primiti ne može se ukloniti. On će svima govoriti da pn znaješ i prihvataš ulogu zelandone. Jesi li spremna da primiš tu odgovornir.i I
Ejla duboko uvuče vazduh i zagleda se u ženu koja se približavala ' i nož u ruci, svesna šta sledi. Prožeo ju je strah, progutala je poveću lln i zatvorila oči. Znala je da će boleti, ali nije se toga plašila. Posle ovo-\ više nema povratka. Ovo joj je bila poslednja prilika da se predomisli. Iznenada se setila skrivanja u plitkoj pećini, kada je pokušavala da se ilunc n kameni zid iza leđa. Ugledala je oštre zakrivljene

kandže na ogrom-ftij šapi pećinskog lava koja je posegnula unutra, i vrisnula od bola kada joj n.i levoj butini ostavila četiri paralelne brazgotine. Povukla se praćaka-HH Ne, i pronašla mali prostor sa strane u koji se uvukla i privukla noge, sklo-HVll ih od kandži. Sećanje na to kako ju je izabrao i obeležio pećinski lav, Hk'ii totem, nikada dosad nije bilo tako jasno i snažno. Refleksno je po-M'ttittila ka levoj butini da opipa drugačiju kožu na četiri paralelna ožiljka. Jfr nego što ju je prihvatilo, Brunovo pleme je u njima prepoznalo totem-tltr oznake Plemena, iako je totem pećinskog lava obično birao muškarce, f lir žene. Koliko je oznaka urezano u njeno telo do sada? Osim četiri oznake /.nštitničkog totemskog duha, imala je i ožiljak na grlu koji joj je napraviti Mog-ur kada joj je pustio krv i na taj način objavio da je postala Žena piju lovi. Dobila je lovački talisman svog Plemena, ovalni komad slonova-h s crvenom mrljom, koji je potvrđivao da ju je Pleme, uprkos tome što je HbBi prihvatilo kao lovca, iako joj je bilo dozvoljeno da koristi samo praćku.
Taj talisman nije više nosila sa sobom, kao ni amulet sa ostalim zna-fjlim. mada joj je u tom trenutku bilo žao što ga nema kod sebe. Sakrila ih .1 izrezbarene figure Doni u obličju žene u niši izdubljenoj u krečnja-
.....i zidu njenog prebivališta u Devetoj pećini. Ali imala je ožiljak.
Ejla dodirnu malu oznaku na vratu, a posle nje i ožiljak na ruci. Ozna-lui na ruci napravio joj je Talut. Okrvavljenim nožem zarezao je pločicu od ilunovače koju je nosio zakačenu za fantastičnu ogrlicu od ćilibara, zuba i iuiiulži pećinskog lava, čime je pokazao da je primljena u Lavlje logorište, tlu su je Mamutovci usvojili.

Nikada nije tražila, uvek je bila izabrana, i svako prihvatanje bilo je (ulicleženo na njenoj koži nekim znakom, ožiljkom koji će zauvek nositi. Milu je to žrtva koju je morala da podnese. Sada je ponovo izabrana. Još je .....i'la da odbije, ali ako sada ne odbije, obavezaće se doživotno. Prošlo joj
|v kroz glavu da će je ožiljci uvek podsećati na to da biti izabran podra-iniK'va određeni društveni položaj koji sa sobom nosi odgovornosti.
Zagledala se ženi u oči. „Prihvatam. Biću zelandona", reče Ejla trudeći se da zvuči odlučno i sigurno.
Potom je zatvorila oči i osetila da je neko zaobišao stoličicu na kojoj je »nlela i stao iza nje. Nežne, ali čvrste šake povukoše je unazad i osloniše n meko telo žene koja je zatim obuhvatila njenu glavu šakama i okrenula je nlrvo da bi desna strana čela bila dostupna. Osetila je na čelu tečnost nane-iii nečim mekim i mokrim, prepoznala miris korena perunike, rastvor koji je ilo koristila za ispiranje rana, i osetila kako u njoj rastu nemir i napetost.
„0h! Auli!" uzviknula je i protiv svoje volje kada je osetila da joj Q I ca zaseca čelo. Kod drugog i trećeg reza uspela je da se savlada, ka ,i> je ponovo nanet, rezovi su zatim osušeni, i u njih je utrljana neka druga I stanca. Luđački je pekla, ali ne dugo, nešto u tom melemu koji je p> I umrtvilo je bol.
„Slobodno otvori oči, Ejla, gotovo je", reče krupna žena.
Ejla otvori oči i ugleda nečiji, nejasni, nepoznati lik. Trebalo joj |l i; koliko trenutaka da shvati u šta to gleda. Neko je ispred njenog lica dfl zapaljenu lojanicu da bi mogla da se vidi u nauljenom komadu drvetu I mazanog crnom bojom i uglačanog peskom. Ona je takvo ogledalo retku | ristila, čak ga nije ni imala u svom prebivalištu, i uvek bi se iznenadili

kada bi ugledala vlastito lice. Pogled joj zatim privukoše oznake na čelu ML lo ispred desne slepoočnice nalazila se kratka vodoravna linija s dvc ir.pi ne linije iste dužine koje su se protezale naviše sa oba kraja. Pod.. 11 su na kvadrat bez gornje linije ili na otvorenu kutiju. Te tri linije bile mi . ne, oko ivica su još izbijale sitne kapljice krvi. Veoma upečatljive, kan su sve ostalo potiskivale u drugi plan. Ejla uopšte nije bila sigurna dl se dopada da joj lice bude njima nagrđeno, ali ništa tu više nije mogla je urađeno, urađeno je. Nosiće te crne oznake na licu do kraja životi
Htela je da ih opipa, ali ju je Prva sprečila. „Bolje ih još ne diraj | če. „Krvarenje je gotovo prestalo, ali još su sveže."
Ejla prede pogledom preko ostalih zelandona. Svi su imali razne o/n ke na čelu, neki od njih složenije od ostalih, ali uglavnom su bile čel ste, mada je bilo i drugih oblika. Mnoge su bile ispunjene bojom. Oznake l'> bile su najsloženije. Znala je da označavaju rang, položaj i pripadnosi /ekm donama. Primetila je, međutim, da crne linije, kada zacele, izblede i pi tvore se u plave tetovaže.
Bilo joj je drago kada su sklonili uglačano drvo. Nije volela da se eli-da. Svaki put kada bi pomislila da to čudno, nejasno lice koje bi ugli ih pripada njoj, osetila bi nelagodnost. Više je volela da se ogleda u izin/ii li* ca drugih: sreći svoje kćerke kada ugleda majku, zadovoljstvu ljudi kan i su Martona i Proleva, Džoharan i Dalanar, koje su oni izražavali pogledmu i držanjem. I Džondalarovom pogledu punom ljubavi kada bi je video •*11 ne više... Poslednji put kada ju je ugledao bio je užasnut. Njegov pogled i/m žavao je šok i pometenost, ne ljubav.
Ejla je zatvorila oči potiskujući suze i pokušala da obuzda osi gubitka, bol i razočaranje. Kada ih je ponovo otvorila i

podigla pogled, »v zelandone stajale su ispred nje, među njima i dvoje novih, žena i muškMfl koji su bili napolju na straži, i svi oni su joj se osmehivali toplo, puni um dežno i sa dobrodošlicom. Progovorila je Ona koja je Prva:
„Doputovala si izdaleka, pripadala mnogim narodima, ali su te m
uvek nosile stazom koju je Velika majka Zemlja izabrala za tebe. Sudi'.....
je namenila da rano izgubiš svoj narod, i da te prihvate isceliteljka i nud
¦II |c putovao svetom duhova naroda koji ti nazivaš Pleme. Kada te je bihvulio Mamut od Mamutovaca u Ognjište Mamutovaca koje štuje Maj-vodila te je Ona koja je podarila Život svima. Tvoja je sudbina odu-i lula da Služiš Njoj.
Ejla od Devete pećine Zelandonaca, udružena sa Džondalarom od De-i pećine, sinom Martone, bivše predvodnice Devete pećine Zelandona-Ituijka Džonejle, Blagoslovene od Doni, od Devete pećine Zelandonaca, ih- u ognjištu Džondalarovom, Ejla do Mamutovaca, pripadnica La-H logorišta naroda koji na istoku lovi mamute, kćerka Mamutovog ognji-/elandona Mamutovaca; Ejla koju je odabrao duh Pećinskog lava i koju Pećinski medvcd Plemena, imaš mnoga imena i veze. Od sada ti ni n.i ni veze više nisu potrebni. Tvoje novo ime obuhvata sve njih, i više loga. Tvoje ime je jedno sa svime što je Ona stvorila. Tvoje ime je Zeka!"
„Tvoje ime je jedno sa svime što je Ona stvorila. Dobrodošla, Zelan-bl" izgovoriše uglas okupljeni. „Hajde, otpevaj sa nama Majčinu pesmu, zelandono Devete pećine", huV ()na koja je Prva, i svi uglas zapevaše.

Iz tame, iz vremena u neredu obilnom, Mati se uzvišena rodi u kovitlacu silnom
ni.i su stigli do stihova koji su do tada bili poslednji, jedino je Ona koja Crva nastavila svojim predivnim glasom.
Majku ovaj par raduje, Nauči ih da brinu, da ljubav ih sparuje. Željom ih ispuni da spajaju se često, Da Zadovoljstvo ih prožme, to je glavno me sto. Nauk su taj vrli prihvatili prvi.
hfl /.ajedno otpevali su poslednji stih, zatim su se zagledali u Ejlu kao da i u|ii nešto od nje. Trebalo joj je nekoliko trenutaka da shvati, a onda je > i Mini glasom sa egzotičnim naglaskom nastavila sama. Ejla nije pevala.
Njen poslednji dar beše znanje da i muškarac ima udela, Da se novi život začne ne može bez njegovog obola. Slavi se Majka kad se dvoje spoje, Nema začeća bez uživanja udvoje. Deca Zemlje spokojnom se čine, Majka može mirno da otpočine
fa|nlno su završili poslednji stih, i izvesno vreme ostali ćutke da stoje, lc čega su se razišli i opustili. Izneta je velika posuda sa čajem, i svako |f l/vadio svoju solju iz vrećice ili džepa.
„Postavlja se pitanje kako da obavestimo ostale Zelandonce o \m slednjem Dara?" reče Ona koja je Prva dok je nonšalantno sedala na svj tronožac.
Pitanje je izazvalo metež. „Reci im!" „Ne možemo im reći!" „Kilu l< to suviše za njih." „Znaš li kakvu bi to pometnju unelo u sve?"
Prva je sačekala da se duhovi smire, a onda je ljutitim pogledom mi nula okupljene zelandone. „Zar mislite da možete da uskratite Doninoi IN> ci ono što je Ona obznanila? Zar mislite da je Ejla prošla kroz tolike umi i da je od nje zatraženo da žrtvuje bebu zato da bi zelandone

imale oko r* ga da se raspravljaju? Zelandone su Oni koji služe Majku. Nije na nama ili odlučujemo treba li njena deca to da saznaju ili ne. Naš je zadatak da oil lučimo kako da im saopštimo."

Nastupila je pokajnička tišina, a onda zelandona Četrnaeste reče

„Potrebno je vreme da se smisli odgovarajući obred. Možda bi lulm lo da sačekamo do naredne godine. Leto je na izmaku. Uskoro će svi kivnK ti nazad."

„Tako je", brže-bolje se složila zelandona Treće. „Možda bi najlm||| bilo da svaka zelandona saopšti svojoj pećini na svoj način, pošto dobro im mislimo o tome."

„Obred će biti održan tri dana od sada i Ejla će im kazati", jasno i y* sno je objavila Prva. „Ejla je primila Dar. Njena je dužnost da saopšli nit lima. Ona je ove sezone bila pozvana i poslata na letnji sabor upravo r i razloga." Prva osinu pogledom ostale donijere, ali odmah potom izraz njr nog lica smekša, i ona nastavi da im se obraća ulagujućim glasom.

„Zar ne bi bilo bolje da to sada završimo? Leto je pri kraju, neće im. ti vremena da prave nevolje pre nego što pođemo - a budite uvereni da i'< problema biti... Ovako ćemo imati na raspolaganju celu zimu da navil n mo svoje Pećine na tu ideju. Narednog leta neće više biti razloga da iko |M* vi gužvu."

Prva je i sama želela da veruje u to. Za razliku od ostalih zelandoiii Prva je o doprinosu muškarca u stvaranju novog života razmišljala vei km dinama, i pre prvog razgovora sa Ejlom. Upravo je zbog činjenice d.i Ejla sama došla do sličnog zaključka poželela da ona postane zelandum Njena opažanja bila su veoma pronicljiva, a osim toga nisu je sputavala nm renja Zelandonaca, koja svako od njih posisa s

majčinim mlekom.
Zbog toga je zelandona odlučila, čim joj je Ejla ispričala svoja inkU stva iz pećine, da tu ideju moraju obnarodovati dok su svi još na okupu I dok su ostale zelandone još u čudu. Zakazala bi ona ceremoniju za naiiN ni dan, ali nije bila sigurna da bi stigle da je pripreme.
Kao što je to često činila, i sada se pretvarala da se odmara ili im .li tira, i naizgled nije obraćala pažnju na okolinu. Zapravo je čekala i pnMiu trala ostale zelandone, koje su već počele da prave planove. U počeli.u <« svi bili obazrivi.
Čula je Jedanaestu kako kaže: „Možda bi dobar pristup bio da poku-(tlitn da ponovimo Ejlino iskustvo."
„Ne moramo da prikažemo celokupno iskustvo, samo njegovu su-BjU", reče Dvadeset treća.
..Bilo bi dobro da imamo dovoljno veliku pećinu u koju bismo mogli |H' da smestimo", reče zelandoni Druge pećine.
„Noć će morati da predstavlja zidove pećine", reče Peti.
„Ako zapali-fltii naino jednu vatru u sredini, svi će se usredsrediti na nju."
(klično, pomisli Prva dok ih je slušala kako razgovaraju između sebi Počinju da razmišljaju o priređivanju ceremonije, a ne kako da joj se Hjbtive.
„Uiće nam potrebni bubnjevi za Majčinu pesmu." „1 moraće da peva." „Deveta ne peva."
„Njen glas je poseban, tako da to i nije važno." „Pevanje može da dopire iz pozadine. Bez reči, samo zvuk." „Ako usporimo ritam bubnjeva, Majčina pesma će imati veći učinak, ¦hurluio na kraju kada ona izgovara poslednje stihove."
lijla se u početku izgubila, jer nije bila naviknuta na toliku pažnju, dlozi su pljuštali, a sa svakim novim rasla je njena

uloga u svemu. Po-ili1 l/vesnog vremena počela je polako i sama da uzima učešća u pripremana „.< iosti Mamutovci, dvojica mladića, Danug i Druvez, odlično sviraju iMliiijcve. Umeju da ih nateraju da zvuče kao da neko govori. Prilično je ii.išujuće, ali i krajnje tajanstveno. Mislim da bi mogli da nateraju bub-vc da izgovore poslednje stihove, ako su doneli svoje bubnjeve, ili ako »I" !11 da nađu nešto slično."
„Volela bih da prvo čujem čujem kako to zvuči", reče Četrnaesta. „Svakako", reče Ejla.
lijla je bila neverovatno mudra u ophođenju s ljudima, mnogo prefi-u|i mi|.i i upućenija nego što je toga bila svesna. Nije joj promakla taktika kn|om je Prva naterala ostale zelandone da pripreme ceremoniju. Ponekad podsvesno, a ponekad krajnje svesno, posmatrala Prvu kako sprovodi svo-HlDlju. Ta žena nije propuštala da iskoristi svaku prednost, znala je kada u. lm da besni, kada da preti, kada da laska, kada da se umiljava, kritiku-hvali... nije lako predvoditi zelandone, pametne, pronicljive, često cini-Ptir l|iide koji su, kada se sve uzme u obzir, bili pametniji od ostalih. Ejla se lila kako je Džondalar jednom prilikom pitao zelandonu kakve osobine tre-l-it da poseduje zelandona Prva? Čak i tada je znala šta može da mu otkrili, i šta mora da zadrži za sebe.
Zelandona se opustila. Prihvatili su se posla. Stvar će se sama od sebe ¦iilmkiati. Obično joj je najteži zadatak bio da im ne dozvoli da se suviše »unesu. Ovog puta će im dozvoliti da se zahuktaju koliko žele. Sto spektaku-ii ni je, lo bolje. Ako im dozvolim da planiraju naveliko, i da plan razrade
Mogao se ipak naći i neko dovoljno pronicljiv ko bi počeo pouci« da povezuje i izvodi zaključke bliske istini. Zahvaljujući jedinstvenom sklit pu okolnosti, Ejla je došla

do takvih zaključaka, iako je prethodno moi'fl da prevaziđe jaku potrebu da veruje u ono u šta su svi ostali verovali i M se umesto toga osloni na vlastita opažanja i razmišljanja.

Još pre razgovora sa Ejlom, Ona koja je Prva takođe je počela da naslii čuje pravi razlog začeća. Ejlino uverenje i objašnjenje pružili su joj poslnl nji delić obaveštenja potreban da ubedi sebe, i već izvesno vreme smatinlf je da ljudi, naročito žene, treba da znaju kako nastaje novi život. Znanje je moć. Kada bi žena znala šta dovodi do toga da u njoj |>n čne da raste beba, mogla bi da preuzme vlast nad svojim životom. Ume i» da ostane trudna bez obzira na to da li želi bebu ili ne, da li joj odgovn ra da bebu dobije baš tada, da li se dobro oseća ili ne, da li već ima tliH voljno dece - mogla bi da bira. Trudnoća je na neki način bila poslnlii odnosa s muškarcem, a ne nešto spolja ili izvan njene moći. Ako ne želi Im bu, mogla je da prestane da deli Zadovoljstva sa muškarcem. Razumi' < ženi ne bi uvek bilo lako da donese tu odluku, a osim toga, zelandona m je bila sigurna kako bi muškarci to prihvatili.

lako će verovatno biti nepoznatih i neželjenih posledica, postojao je |n< jedan razlog zašto je želela da njen narod sazna da deca nastaju sjedin|n vanjem žena i muškaraca. Najjači razlog od svih bio je: zato što je to istina. Mu škarci su takođe morali to da saznaju. Suviše dugo se smatralo da muškan i imaju posrednu ulogu u stvaranju novog života. Muškarci moraju da sa/.nn ju da novi život ne može da se začne bez njih, zato što je to jedino ispi se no. Zelandona je verovala da su ljudi spremni za to, i više nego spiv.....I

Ejla je već bila kazala Džondalaru u šta ona veruje, i gotovo da g« |i ubedila. Staviše, on je želeo da veruje u to. Ovo je bio pravi trenutak. Aku je zelandona pogodila, a Ejla uspela da

dođe do tog zaključka, onda su mu gli i drugi. Prva se nadala da posledice neće biti razorne, ali ako im zelmi done ne kažu sada, neminovno je da to uskoro saznaju od nekog drugo| Čim je čula Ejlu kako recituje nove poslednje stihove Majčine pr.ii» zelandona je znala da istina mora odmah biti obelodanjena, a da bi hll| prihvaćena, nije smela da bude objavljena nemarno ili malo-pomalo. Tri balo je to uraditi na što dramatičniji način. Ona koja je Prva bila je dovolj no pametna da shvati kako je ono što se događalo akolitima kada bi bili pozvani da služe Majku najvećim delom bilo proizvod njihove vlastite svi sti. Nekoliko starijih zelandona gledalo je krajnje cinično na ceo taj pm ces, ali uvek je bilo neobjašnjivih događaja koje su izazivale nepoznati ili nevidljive sile. Upravo ti događaji otkrivali su ko je zaista bio pozvati i kada je Ejla pričala o svom iskustvu u pećini, Prva je shvatila da nikadu nije čula istinitiji poziv. To se posebno odnosilo na poslednje stihove Maj čine pesme. Iako je Ejla imala fantastičan instinkt za jezik i neverovatnu spfl sobnost pamćenja, i postala vest pripovedač priča i govornik predanja kom.
nc divili, još nikada nije pokazala da je i stihotvorac, a kazala im je da I |e pesma ispunila glavu kada ju je konačno čula u celosti. Ako bi to ||1 a da objasni ljudima sa istim ubeđenjem, bila bi krajnje uverljiva.
Kada se Prvoj učinilo da je sad već sve pokrenuto i da više nema maika, konačno je objavila: „Kasno je. Bio je ovo dugačak sastanak. Ra-|ltlo se sada, Okupičemo se ponovo sutra ujutro."
„Obećala sam Džonejli da ću danas sa njom na jahanje", objašnjavali' lijla, „ali sastanak se odužio."
Nije ni čudo, pomislila je Proleva kada je primetila crne

oznake na glinom čelu, ali se suzdržala da bilo šta kaže.
„Džondalar ju je čuo kada ml je pričala da će ići s tobom na konjima, ali da ne zna gde si i zašto si i* toliko dugo zadržala. Dalanar je pokušao da joj objasni da si na veoma *n?iiom sastanku, i da niko nc zna koliko će potrajati, pa se Džondalar pomnim da je odvede na jahanje."
„Drago mi je što je to uradio", reče Ejla. „Ne volim da je razočaram. |0 ili već nema?"
„Veći deo popodneva. Pretpostavljam da će se uskoro vratiti", reče Proti, „Dalanar me je zamolio da te podsetim da vas Lanzadonci očekuju veli."
„Tako je! Upravo sam bila pošla na sastanak kada me je sreo i po-vmi. Idem da se presvučem i malo odmorim. Ne mogu da verujem da sam toliko umorila od sedenja na sastanku. Pošalji Džonejlu po mene kada (libile, molim te."
„Svakako", odvrati Proleva. Ubeđena sam da to nije bio običan sasta-Hiik, pomisli ona. „Da li bi nešto da pojedeš? Možda da popiješ malo čaja?"
„Da, to bi bilo lepo, Proleva, ali bih prvo da se malo sredim. Volela lilli da mogu da odem na kupanje... ali ću verovatno morati to da odložim i l asnije. Idem najpre da obiđem Njisku."
„Poveli su je sa sobom. Džondalar je kazao da bi ona volela da pođe gg ostalim konjima, i da joj malo trčanja neće škoditi."
„U pravu je. Verovatno su i Njiski nedostajala njena deca."
Proleva je ispratila Ejlu pogledom do nastambe za spavanje. Vidi se da je oma, pomislila je. Nije ni čudo. Kroz šta je sve prošla. Pobacila je, postati naša najnovija zelandona... prošla kroz poziv, ma šta to zapravo značilo.
Proleva je i ranije viđala posledice prevelikog približavanja

svetu duhova. Svi su ih viđali. Uvek kada bi neko bio ozbiljno povređen, na primer, Hl što je bilo još strasnije, zaradio neku neobjašnjivu tešku boljku, znala je da \$ mi korak od dragog sveta. Međutim, nije joj išlo u glavu da neko namer-Hn Jeli da stupi u vezu s tim svetom da bi Služio Majci. Proleva se blago III sla. Bila je zahvalna što nikada neće morati da prođe kroz tako zastra-iujiiće iskustvo. Iako je znala da jednog dana svi moraju da se presele na lu grozno mesto, nije imala ni najmanju želju da stupi u zelandoniju.
Pored toga, ona i Džondalar imaju probleme. On je izbegava. Sipin na sam da znam koji je njegov problem. Sramota ga je. Uhvatila ga |i Maronom, i on sada ne želi da se suoči s njom. Ovo nije baš najbolje * me da izbegava Ejlu. Sada joj je potrebna sva pomoć koju može da duliM je, naročito njegova.
Ako nije želeo da Ejla sazna za Maronu, nije trebalo ponovo da |»i činje sa njom, iako gaje ohrabrivala na svaki mogući način. Znao je UI>h će se Ejla osećati. Mogao je da nađe neku drugu ženu, ako je baš momi Još može da dobije gotovo svaku u logorištu. I Maroni bi na taj način |«i kazao. Tako je prozirna, čovek bi pomislio da će je i on provaliti. Ma kii| liko da je Prolevi bio drag, u pojedinim trenucima je mlađi brat njefl družbenika baš znao da je razbesni.
„Majko! Majko! Konačno si se vratila. Proleva mi je kazala da m ih j Rekla si da ćemo danas ići na jahanje, i ja sam čekala i čekala", vikala Džonejla. Vuk, koji je skakutao za njom, nije bio ništa manje uzbudi n pokušavao je da privuče Ejlinu pažnju.
Snažno je zagrlila devojčicu, a onda je zgrabila glavu velikog mi II ždera da protrlja lice o njegovu njušku, ali su oznake

još bile sveže, pa I je samo zagrlila. Počeo je da joj njuška ranu, pa ga jc odgurnula. PoglnUi je svoju činiju za hranu, pronašao kosku koju mu je Proleva bila oslavll(| i odneo je na svoje mesto.
„Sve je u redu, majko. Zelandone baš znaju da oduzmu vreme. Po
dan nas uče pesme, plesove i razne stvari, pokazuju nam gde da stoji.....
kakve korake da pravimo. Ipak sam bila na jahanju. Džondi me je vo
„Rekla mi je Proleva. Drago mi je zbog toga. Znam koliko si h li da ideš", reče Ejla.
„Da li te to boli, majko?" upitala je Džonejla pokazavši prstom na I no čelo. Ejla se iznenadila što je njena kćerka primetila znak. „Sada u«* ne. U početku me je malo bolelo, ali nije strašno. Taj znak ima naioi II značenje..."
„Znam šta znači", reče devojčica. „Znači da si ti sada zelandoni „Tako je, Džonejla."
„Džondi mi je kazao da nećeš morati toliko da odsustvuješ kada bijes znak zelandona. Je li to tačno, majko?"
Ejla nije bila svesna koliko je nedostajala kćerki, i bila je zah\ ilil Džondalaru što je vodio računa o njoj i što joj je objašnjavao razne sivml. Ispružila je ruke da prigrli dete.
„Da, tačno je. Ponekad ću morati da od| ali neću ovoliko odsustvo vati."
Možda je i Džondalaru nedostajala, ali zašto je morao da se okrene M.. roni? Rekao je da je voli kada ga je zatekla s dragom ženom, ali ako je |nl voli zašto je izbegava?
„Zašto plačeš, majko?" pitala je devojčica. „Jesi li sigurna da ti I znak ne boli? Još je svež."
„Samo sam srećna što te vidim, Džonejla." Pustila je dete, i

osmeh-*Im |<>j se vlažnim očima. „Umalo da zaboravim da ti kažem. Idemo u lo-li ii Lanzadonaca da podelimo večernji obrok s njima." „Sa Dalanarom i Bokovanom?"
„Tako je, i Ekozarom, Džoplajom, Džerikom i ostalima."
„Ide li i Džondi sa nama?"
„Ne znam, ali ne bih rekla. On mora na neko drugo mesto."
Ejla se brzo okrenula, ugledala Džonejlinu korpu sa odećom i počela inima po njoj. Nije želela da je kćerka vidi kako ponovo plače. „Za-Wh(Iihćc kada padne mrak, trebalo bi da obučeš nešto toplije?"
„Mogu li da obučem novu tuniku koju mi je Folara napravila?" „Odlična ideja, Džonejla."
35
l'jli se na prvi pogled učinilo da u daljini vidi Džondalara koji nešto m<«\ i dolazi ka njoj dobro utabanom glavnom stazom između logorišta
¦liko prijateljskih Pećina. Stomak joj se zgrčio. Bili su joj poznati i vitino i oblik tela i hod, ali kada se čovek približio, videla je da je to Dala-
i da nosi Bokovana.
('im su se približili, Dalanar je primetio crne oznake na njenom čelu. ftjll nije promaklo iznenađenje na Dalanarovom licu kada ju je ugledao, i«n m lo da se potom trudio da ne gleda u njeno čelo i oznake na njemu. Iliiii ih nije videla, i pokušavala je da zaboravi na njih.
Da li se Džondalar zbog toga tako čudno ponašao, pitao se Dalanar?
Kada je pozvao Džondalara da se sa Ejlom i Džonejlom pridruži Lan-Mil>"k'ima za večernji obrok, iznenadilo ga je Džondalarovo oklevanje i !$iijiinje. Tvrdio je da je već obećao da će biti negde drugde, međutim, 1 i\ 10 je

uznemireno i bilo ga je sramota. Kao da je tražio izgovor da im se |»fenis ne pridruži. Setio se vlastitih razloga zbog kojih je napustio ženu fcjli jc voleo. Ali ne bih rekao da Džondalara smeta što je postala zelan-tltiiiii, pomislio je stariji čovek. Ponosi se što je vesta isceliteljka, a on voli iln obrađuje kremen i obučava šegrte.
„Da li bi dozvolio da te ja nosim, Bokovane? Da se Dalanar malo Imori?" upitala je Ejla sa osmehom ispruživši ruke. Mališan je oklevao, a Hiniti pružio ruke ka njoj. Setila se koliko je težak čim ga je uzela. Ejla je Htitllu Bokovana i išla pored Dalanara koji je vodio za ruku Džonejlu. Za-uiili su se ka njegovom logorištu. Vuk ih je sledio.
I/.gleda da životinja više nije zazirala da luta kroz veliko logorište pu-Ijudi, i niko se nije posebno uzbuđivao zbog njega. Ejla je, međutim, bi-
la primetila da zelandona naročito uživa u reakcijama posetilaca ili stranai | koji nisu navikli da vide vuka kako se slobodno kreće među ljudima
Kada su stigli, Džoplaja i Džerika iziđoše da ih pozdrave. Iznenfl đeno su se zagledale u njeno čelo, a potom bezuspešno pokušavale cl a ne obaziru na oznake. Prelepa tamnokosa mlada žena, koju je Džondalar zviifl rođakom, još je odisala izvesnom tugom, ali Ejli nije promaklo da su joj U vahne zelene oči zasijale dok je uzimala sina. Džoplaja je delovala opu štenije, pomirenija sa životom, i veoma zadovoljna što vidi Ejlu.
I Džerika ju je toplo pozdravila. „Daj mi Bokovana", reče ona užinu jući dete iz majčinog naručja. „Spremila sam mu nešto za jelo. Ti i Ejla nm žete u posete."
Ejla se obrati dečaku: „Drago mi je što sam te upoznala, Bokovane. 11" ćeš li mi doći u goste? Ja sam iz Devete

pećine, znaš li gde je naše logorišir'
Izvesno vreme ju je netremice gledao, a onda je krajnje ozbiljno od vratio: „Da."
Ejla je i protiv svoje volje uočila sličnosti i razlike između Džeriki Džoplaje i Bokovana pre nego što ga je baka odnela. Starija žena bila je ni ska i jedra, brza i energična. Njenu kosu, nekada crnu poput noćnog neba sada su prošarali sedi pramenovi. Okruglo i pljosnato lice s visokim jagodi čama se izboralo, ali su zato crne kose oči i dalje dražesno i pametno svelhl cale. Ejla se setila Hočamana, muškarca koji je bio udružen sa Džeriki muli majkom. Bio je putnik, i njegova družbenica je bila odlučila da putuje s njim Džerika je rođena usput. Ejla se setila kako je Dalanar s ponosom prii itfl posetiocu S'Armunaiju o Hočamanovom dalekom Putovanju od Beskrajnih mora istoka pa sve do Velikih voda zapada. Palo joj je na pamet da je 10 jedna od onih priča koja će se pričati i prepričavati, i najverovatnije nam stati sa svakim novim pričanjem dok ne preraste u legendu ili mit, i i/j'ii bi gotovo svaku sličnost s prvobitnom pričom, mada je i istina sama po seh| bila neobična.
Dalanar je upoznao Džcriku posle pronalaska rudnika kremena i u egzotična žena najpre ga je zainteresovala, a potom i očarala. Oko Dalan.i ra i njegovog rudnika već se bilo okupilo nekoliko ljudi - oni su obra/o\.i li jezgro Pećine koja će kasnije biti nazvana Lanzadonci - kada su Hočamnil i Džerika stigli u njegovo logorište. Džerikina majka je umrla nekoliko yn dina ranije. Toliko su neobično izgledali da je odmah bilo jasno da dola/c izdaleka. Dalanar nikada nije video nikog sličnog Džeriki. Bila je sićnSu I u poređenju s većinom žena, ali pametna i tvrdoglava. Dalanara je očarala iii egzotična mlada žena. Bio je potreban neko neobičan kao

ona da komu nc nadjača njegovu ljubav prema Martoni. Džoplaja je rođena u Dalanarovom ognjištu. Ejla je znala da je onu u šta je dugo verovala tačno. Džoplaja je u istoj meri bila Dalanarovo dcli koliko i Džerikino. Džondalar je otišao da živi s Lanzadoncima tek kada u i on i Džoplaja bili već poodrasli. Nisu odrasli zajedno kao brat i sesii.i |
lUoplaja se beznadežno zaljubila u Džondalara, iako joj je bio „blizak rod", muškarac s kojim nije mogla da se udruži. Džoplaja mu je sestra koliko i Folara, pomisli Ejla pokušavajući da ir razabere u tim novim odnosima. Džondalar i Folara su Martonina deca, ' Džondalar i Džoplaja su Dalanarova deca.
Oboje liče na njega.
Džondalar je bio preslikani Dalanar, samo mlađi, dok je Džoplaja Više pokupila od majke, međutim, bila je visoka na Dalanara, a nasledila Jp od njega i neke druge, manje vidljive osobine. Imala je tamnu kosu proša-lami svetlijim pramenovima. Njena kosa nije bila onako sjajna kao majčina. Konture lica nasledila je od Dalanarovog naroda, ali ima majčine visoke |ngodice. Najveće čuđenje ipak su izazivale njene oči. Nisu bile ni crne kao majčine ni prodorno plave kao Dalanarove - i Džondalarove. Džoplaji-lir oči bile su zelenokestenjaste, a po obliku i naboru sa unutrašnje strane nka ličile su na majčine, iako je kod nje taj nabor bio manje izražen nego kod Džerike. Svima bi odmah bilo jasno da je Džerika strankinja, ali je Džo-hlnja po mnogo čemu bila egzotičnija od svoje majke upravo zbog sličnosti.
Džoplaja je odlučila da se udruži s Ekozarom jer je znala da nikada neće moći da ima čoveka koga je volela. Izabrala je njega, kazala je Ejli je-llnom prilikom, jer je znala da nema tog čoveka koji će je više voleti, i hl I a je u pravu. U

Ekozarovom začeću učestvovali su „pomešani duhovi", majka mu je bila iz Plemena, i mnogi su smatrali da je on ružan koliko je lUoplaja lepa. Ali ne i Ejla. Bila je sigurna da Ekozar izgleda upravo onako kao što će izgledati njen sin kada odraste. U Bokovanu su se stekle sve komponente njegovog neobičnog porekla. Od Ekozara je nasledio telesnu »nagu pripadnika Plemena, a već se videlo da će biti visok poput majke
I I 'alanara. Oči su mu bile jedva primetno iskošene i tamne, gotovo kao Dže-ilkine, ali ne baš crne. Tragovi svetlije nijanse ili iskre odseva davali su lm živost kakvu nikada ranije nije videla u tako tamnim očima. Ne samo
Ii u bile neobične, već su bile u stanju da podvrgnu svojoj volji. Osećala ji da je Bokovan poseban i bilo joj je žao što Lanzadonci ne žive bliže, ilaš bi volela da ga gleda kako raste. Tek je nešto mlađi nego što je bio lijen sin kada ga je videla poslednji put. Bokovan je toliko podsećao na Dur-kn da joj je to pričinjavalo bol. Ejla se pitala kakav li će biti njegov um. I»,i li će posedovati nekakav vid plemenskih sećanja i hoće li biti u stanju <l.i sivara umetnost i koristi reči u razgovoru kao Dalanarov narod i kao Dže-iik in narod? Cesto je na isti način razmišljala o svom sinu.
„Bokovan je posebno dete, Džoplaja", reče Ejla. „Kada još malo pora-Ic, volela bih da ga pošalješ na izvesno vreme u Devetu pećinu kod mene." „Zašto?" upitala je Džoplaja. „Možda poseduje neke jedinstvene osobine koje mu mogu omogućiti li postane zelandoni. Pretpostavljam da bi želela to da znaš, ali uglavnom luli volela da dođe da ga bolje upoznam", reče Ejla.
Džoplaja se osmehnula i upitala: „Da li bi ti bila voljna da pošalji Džonejlu kod Lanzadonaca da neko vreme provede sa

mnom?"
„Nisam razmišljala o tome", odvrati Ejla, „ali to bi mogla da luni* dobra ideja... kroz nekoliko godina... ako pristane. Zašto ti nju želiš?"
„Nikada neću imati devojčicu. Neću imati više dece. Strašno sam « namučila da rodim Bokovana", reče Džoplaja.
Ejla se setila koliko se ona namučila rađajući svog sina Durka, r<x1i nog u Plemenu. Čula je za Džoplajine probleme. „Jesi li sigurna, Džoplajal Jedan težak porođaj ne znači da će svi biti takvi."
„Naša donijera kaže da ne bi trebalo da probam. Boji se da bih .....
gla umreti. S Bokovanom sam bila na pragu smrti. Pijem čaj koji si dal« zelandonama... majka se trudi da ga redovno uzimam. Pijem ga da njoj udu voljim, mada mislim da bi bilo svejedno i da ga ne pijem. Mislim da vili ne mogu da zatrudnim. Majka ne zna da ga izvesno vreme nisam pila, ?e lela sam još jedno dete, ali je Doni odlučila da me ne blagoslovi", u-fs Džoplaja.
Ejla nije želela da bude radoznala, ali osećala je da je njena dii/imnl kao zelandone da je pita: „Da li često ukazuješ čast Majci? To je vrlo v« žno, ako želiš da te Majka blagoslovi."
Džoplaja se osmehnula. „Ekozar je mio i pun ljubavi. On možda mjp taj koga sam želela, Ejla..." Zastala je i na licu joj se na trenutak pojavi lo očajanje. Ejla ga je uporedila sa svojim, iz sasvim drugih razloga. ..Ali bila sam u pravu kada sam kazala da me niko ne može voleti više ml Ekozara, i sada mi je iskreno stalo do njega. U početku je jedva uspcvmi da natera sebe da me dodirne iz straha da će me na neki način povivdiii
Verovatno je smatrao da nema pravo na to. Sada smo to

prevazišli, ...
da se i dalje ponekad ponaša u toj meri zahvalno da moram da ga zadiikii jem ne bi li prestao. Čak pokušava da nauči da se podsmeva sam srhl Mislim da odajem počast Doni kako se priliči."
Ejla se zamislila. Moguće je da problem nije u Džoplaji, već u Eku/1 ru. On je jednom polovinom pripadnik Plemena, i možda postoji neki ra/loj zašto muškarac iz Plemena, ili muškarac koji je samo jednom polovinom pripadnik Plemena, može naići na teškoće ako želi da dobije dete sa h nom Drugih. Jedno dete je moglo biti čista sreća, mada ima i onih koji I«! ga nazvali gnusobom, ne srećom. Nije znala koliko često se pripadnici I*l» mena sparuju sa ženama Drugih, niti koliko potomaka pozivi ili im Inul* dozvoljeno da žive. Svi su znali da postoje ljudi koje su stvorili pomošiml duhovi, ali ona nije imala prilike često da ih viđa. Zastala je da razmisli tu je, razume se, njen sin Durk, i Ura koju je viđala na Plemenskim salio rima. Ridag iz Lavljeg logorišta Mamutovaca. Možda su Atara i još m 11 od S'Armunajaca nasledili osobine Plemena. Ekozar je bio polutan, kao i tla i kovan. Vrlo verovatno je i Brukelova majka bila polutanka, čemu on iml da zahvali za svoj osobeni izgled.
lltela je da pita koliko su Lanzadonci štovali Majku na proslavama | tvrlkovinama. Oni su i dalje mala skupina, mada je čula priče da već razmi-
¦ 11'i111 o tome gde će osnovati drugu Pećinu, jednog lepog dana. Pomislila I bi možda trebalo najpre da porazgovara s njihovom zelandonom. Ko-¦flo, ona je sada jedna od zelandona i takve stvari bi trebalo da razmatra i drugim zelandonama, a možda i da se posavetuje s Prvom. Ona bi mogla

......icšto da kaže o tome, razmišljala je Ejla.
11 tom trenutku je Ekozar stigao u logorište i one promeniše temu. Bitu |oj je drago što joj se ukazala prilika da prestane da izigrava zelandonu i bude samo prijateljica. Široko joj se osmehnuo, što ju je i dalje pomalo 11, ii.idivalo, jer je njegovo lice bilo izrazito plemensko. Pokazivanje zuba ¦lio je sasvim drugačije značenje u Plemenu s kojim je odrasla.
„Ejla! Baš mi je drago što te vidim!" rekao je Ekozar kada su se zali i, I on je primetio svezi znak na njenom čelu, i mada je dobro znao šta pred-vljn, jer ga je Dalanarov narod odavno usvojio, na njega nije delovao Isti način. Znao je da je akolitkinja i da će jednog dana postati zelando-Mogao je da kaže nešto o tome kako mu taj znak izgleda na njenom če-ili jc postojala opasnost da bi onda čuo mnogo više komentara o svom ((ledu, tako da nije bio rad da poteže razgovor o bilo čijem izgledu. „A evo i vuka", reče on. Prošla ga je blaga jeza kada ga je Vuk onju-llu Lanzadonci nisu imali prilike često da viđaju životinju, i mada ga se Hi'iio, trebalo mu je izvesno vreme da se navikne na to da se vuk slobod-ttii seta među ljudima. „Čuo sam da je ovde, tako sam znao da si stigla. Pla-Wš nam se da te nećemo videti, a toliki put smo prevalili. Neki od nas su ftik razmišljali o tome da pre odlaska svratimo do Devete pećine da te obi-11io. Tvoji rođaci Mamutovci i njihov prijatelj S'Armunaji sasvim sigurnu nameravaju da odu do Devete, a i neki Lanzadonci su razmišljali da pođu | njima", reče Ekozar.
lijla je primetila da deluje samouverenije i opuštenije, i bila je uvere-¦ da je Dalanar bio u pravu kada je kazao da je Ekozaru mnogo pomoglo Iti filo su ga Danug i Druvez i kako mu beše ime, Aldanor, prihvatili bez Ikakvih prpreka? Bila je sigurna da ga je i Džondalar lepo dočekao, kao i n|lliovi

rođaci i najbliži prijatelji. Džondalar se sigurno potrudio da se Eko-Mi oseća dobrodošlo - ali njoj nije uputio ni jednu jedinu reč. Videla ga je »hiiio jedanput od kada je stigla, i to nagog u šumarku sa Maronom. Ejla je -iila da skrene pogled gutajući knedlu i potiskujući peckave suze. To joj W ii poslednje vreme dešavalo u najneočekivanijim trenucima. Ostalima je kii/ala da joj je nešto upalo u oko.
„To što sam ja došla na Letnji sabor, ne znači da vi ne možete da pose-llli' Devetu pećinu", reče ona posle nekoliko trenutaka. „Nije daleko odavde,
¦ pošto ste već tu, baš biste mogli da svratite. Dalanara i Džoplaju sigur-ti hi zanimalo da vide kako Džondalar obučava svoje šegrte. Sada ih ima
iMIoro", reče Ejla, gotovo normalnim glasom. Ne može doveka da izbegava
razgovor o Džondalaru sa Dalanarom i Džoplajom. „A ja bih volela ni više da viđam Bokovana, i vas ostale, razume se."
„Taj mališan je potpuno osvojio Ejlu", reče Dalanar. Svi su se dol čudno osmehnuli.
„Biće krupan", reče Ekozar. „Hteo bih da ga naučim da bude do lovac."
Ejla mu uputi osmeh. Na trenutak je zamislila Ekozara kao pripiti ka Plemena, ponosnog na sina svoga ognjišta. „Lako se može dogodili on ne bude samo krupan, Ekozare. Mislim da je veoma poseban."
„Gde je Džondalar?" upitao je Ekozar. „Zar nije trebalo da dođe i deli obrok sa nama večeras?"
„Video sam ga kada je pošao sa Džonejlom na jahanje nešto po podneva. Rekao je da neće stići", odvrati Dalanar pomalo razočarano
„Ja sam nameravala da odvedem Džonejlu na jahanje, ali je

sasi.in zclandona potrajao duže nego što sam očekivala", reče Ejla. Svi pogl usredsrediše se na njeno čelo.
„Da li je kazao zašto ne može da dođe?" upitao je Ekozar.
„Ne znam, pomenuo je neke druge planove i obećanja koja je dao Ejlinog dolaska."
Ejla je osetila grč u stomaku. Mogu da zamislim kakva je obei t dao, pomislila je.
Već je skoro pao mrak kada ih je Ejla konačno ubedila da bi tn lo da pođe. Ekozar je uzeo baklju i pošao da isprati nju, Džonejlu i Vn
„Izgledaš srećan, Ekozare", reče Ejla.
„1 jesam srećan, mada mi je i dalje teško da poverujem da je D/o| ja moja družbenica. Povremeno se probudim noću i posmatram je na -,\ losti vatre. Tako je lepa, i divna. Ljubazna i puna razumevanja. Ponekad zapitam kako to da imam toliko sreće i da li je uopšte zaslužujem.'
„T ona ima sreće, znaš. Volela bih da živimo bliže."
„Da možeš češće da viđaš Bokovana?" primeti on, i ona vide dl osmehuje i da mu se zubi belasaju.
„To je tačno, volela bih da viđam Bokovana, i tebe i Džoplaju, i ostale", reče Ejla.
„Da li si možda razmišljala o tome da pođeš sa nama i ostaneš pri zime?" upita Ekozar. „Dalanar kaže da ste ti i Džondalar uvek dobrodoS
Ejla se namrštila i zagledala u tamu. Da, razume se, Džondalar. i misli ona. „Ne bih rekla da bi Džondalar hteo da ostavi svoje šegrte. I je reč, a zima je najbolje vreme za usavršavanje raznih tehnika", reče o
Ekozar je ćutao nekoliko koraka. „Pretpostavljam da ne bi htela dođeš bez Džondalara da prezimiš kod nas sa Džonejlom i životinjam reče on. „Ma koliko da voli

Bokovana, znam da bi Džoplaja volela da vojčica bude u blizini. Ona i Bokovan proveli su mnogo vremena u I i linom logorištu i dobro su je upoznali."
„Ja... ne znam. Nisam o tome razmišljala. Bila sam strašno zauzela •hukom za zelandonu..." reče ona i osvrnu se da vidi gde joj je kćerka. iHniK-jla je zaostala za njima. Verovatno je našla nešto usput što joj je ¦VUklo pažnju, pomisli Ejla.
i „Ne bismo imali ništa protiv još jedne donijere", nagovarao ju je Eko-
ni
lijla mu se osmehnu i zastade. „Džonejla, zašto si toliko zaostala?"
I „Umorna sam, majko", zacvilela je Džonejla. „Da li bi htela da me
lijla zastade da podigne kćerku i smesti je na kuk. Prijale su joj de-Mi|i'u ine ruke oko vrata. Čvrsto je zagrlila Džonejlu, nedostajala joj je.
Izvesno vreme išli su ćutke, a onda su začuli bučne i razuzdane gla-iivr Iza veoma gustog grmlja ispred sebe ugledali su svetlost logorske vati* Kada su se približili, Ejla shvati da na tom mestu ne logoruje nijedna • n.i. Kroz grmlje je ugledala muškarce gde sede oko vatre. Očigledno su i.a kali i nešto pili iz majušnih mešina za vodu, napravljenih od gotovo W|Uii|Hisnih stomaka malih životinja. Mnoge od njih je poznavala, medu Hjlnia nekolicinu iz Devete pećine, i još neke iz drugih Pećina.
I'iimetila je i Laramara, poznatog po spravljanju jakih alkoholnih na-'I a iz gotovo svega što se fermentiše. Kada nisu imali Martonino fino Htio. dobra su im bila i pića koja je on spravljao. Gotovo ništa drugo i nije lm, ali je zato svoj „zanat" doveo do savršenstva. Nevolja je bila u tome Mi i |c

spravljao velike količine pića, tako da su se mnogi redovno napijali ^Kvili ispade. Jedino je još bio poznat po ognjištu punom zapuštene dece lljkavoj družbenici koja je obilato koristila njegove proizvode. O deci su ¦ Više starali Ejla i ostali pripadnici Pećine nego Laramar ili Tremeda. Najstarija kćerka udružila se s Lanidarom i imala svoje dete, i mladi fm je usvojio njenog mlađeg brata i mlađe sestre. Njen stariji brat Bologan »le je živeo s njima i pomagao im oko dece. Zajedno sa Džondalarom i M nekima pomogao im je i da podignu novo prebivalište. Njena majka Tre-
Ii i Laramar takođe su povremeno živeli sa njima, kada bi resili da svrati im inesto koje su nazivali dom, i oboje su se ponašali kao da je njihov.
()sim Laramara, bio je tu i jedan muškarac s lako prepoznatljivim ozna-i /.elandona. Kada se osmehnuo, Ejla je videla da mu nedostaju prednji Milu i namrštila se, jer je shvatila da je to Madroman. Zar je već primljen lu zelandone i tetoviran? Teško. Ponovo se zagledala u njega i primeti-i la je ivica „tetovaže" zamrljana. Sigurno ju je naslikao bojama koje su ne-Ijudi koristili da privremeno ukrase lice u posebnim prilikama, ali do sali nije videla da ga je iko ukrasio oznakama zelandona.
Kada ga je ugledala, setila se naprtnjače koju je bila pronašla u nu i donela Prvoj. Iako joj se Madroman uvek osmehivao i pokušavao da uvuče u razgovor, nikada se u njegovoj blizini nije osećala prijatno. Uno-je u nju nemir. Uvek kada bi joj se obratio, imala je utisak da miluje konjsku dlaku u suprotnom pravcu od onoga u kome raste. Obraćao joj > pogrešan način i tu nije bilo pomoći.
Videla je dosta mladića koji su razgovarali i glasno se smejali, itl muškaraca različitog starosnog doba. Na osnovu

onoga što je znala 0 1 ma koje je prepoznala, mogla je slobodno da zaključi da niko od njih 9 naročito ne vredi. Neki nisu bili baš bistri, a neki su bili suviše povodl|i Jedan od njih je najveći deo vremena provodio pijući ono što bi Laramui n pravio, jedva uspevajući uveče da se dotetura do kuće, i često su ga M žili po skrajnutim mestima obeznanjenog i ubljuvanog. Drugi je bio po* po surovosti, posebno prema svojoj družbenici i njenoj deci, i zelandon. razmatrale načine na koje bi mogle da posreduju. Samo su čekale da nji i va družbenica zatraži pomoć.
Onda je ugledala Brukevala, gotovo skrivenog u senkama. Suh I po strani, oslonjen leđima o visoki, grubo zašiljeni panj, i pio iz mešinr N gova narav ju je i dalje mučila, ali bio je Džondalarov rođak i od pofifl je bio ljubazan prema njoj. Bilo joj je mrsko što ga vidi sa tim odvrati ljudima.
Upravo je htela da se okrene i ode kada ču Vuka kako reži iz dufl grla. Neko se nalazio iza njenih leđa. U narednom trenutku joj se j'l.i i obratio.
„Vidi, vidi, ko je to? Ljubileljka životinja i dve zveri."
Iznenađeno se okrenula. Dve zveri, prođe joj kroz glavu, ali ja Ini samo vuka... tek je posle nekoliko trenutaka shvatila da je i Ekozara na životinjom. Osetila je da je obuzima bes.
„Ja ovde vidim samo jednu životinju, vuka... da nisi mislio na si'lt* uzvratila je.
Neki od onih koji su čuli razgovor glasno se nasmejaše, a čovck g njom se namršti. „Nisam rekao da sam ja životinja", reče on.
„Odlično, ni ja te ne bih svrstala uz Vuka. Nisi mu dorastao i>
ona.
Nekolicina je razmaknula grmlje da vidi šta se to dešava.

Ugledali Ejlu koja je držala kćerku na kuku i obuzdavala vuka iskoračivši ispu-d u ga, i Ekozara koji je držao baklju.
„Prikrala se i gledala nas", poče da se brani čovek.
„Išla sam glavnom stazom i zastala da vidim ko to pravi toliku I ku", reče Ejla.
„Ko je ona? I zašto tako smešno priča?" upitao je mladić kora 11
nije znala. A onda je iznenađeno dodao: „To je vuk!" Ejla je potp......
boravila na svoj „naglasak" kao i većina onih koji su je poznavali, ali i> povremeno kakav stranac podsetio na njen čudni govor. Na osnovu Sttfl njegovoj košulji i po ogrlici koju je nosio, pretpostavila je da je i/ i', ne koja je živela na drugoj jednoj reci na severu. Oni nisu redovno dol • -li na njihove Letnje sabore. Mora da je tek nedavno stigao.
„To je Ejla od Devete pećine, ona koju je Džondalar doveo", reče Ma-.....
„.l /elandona koju slušaju životinje", dodade neki čovek. Ejli se učini P |r lo rekao njihov komšija iz Četrnaeste pećine.
..Nije ona zelandona", snishodljivo reče Madroman. „Još je akolitki-tiii obuci."
i »eigledno nije primetio tetovažu, pomislila je Ejla. .„< iospodarila je vukom i konjima još kad je došla", dodade čovek iz rpliiiiicsle.
„Kekoh vam da voli životinje", prezrivo reče onaj prvi čovek gledali i n.ipadno u Ekozara.
I {kozar ga osinu pogledom i zaštitnički se približi Ejli. Ljubitelji Lara-lUlnvog pića bili su brojčano nadmoćni, a svi su znali da to piće izvlači nagore iz ljudi.
„Misliš na one konje iz Pećine koja logoruje uzvodno?" upitao je stra-i Mveli su me tamo čim sam stigao. Ona

gospodari njima? Mislio sam ¦ lit rade onaj muškarac i devojčica."
..Sivka je moj konj", oglasila se Džonejla.
.„Svi su oni iz istog ognjišta", reče Brukeval i uđe u krug svetlosti oko
Ejla pređe pogledom od Brukevala do Ekozara, i istog časa uoči slič-ii Itiukeval je očigledno bio nešto ublažena verzija Ekozara, iako ni je-?111 ni drugi nisu bili pravi pripadnici Plemena.
„Mislim da bi trebalo da pustiš Ejlu da nastavi svojim putem", do-daiii Itiukeval. „Takođe mislim da bi ubuduće trebalo da se okupljamo ma-*.. dulje od glavne staze."
„Da, to je dobra ideja", složi se pridošlica koji se iznenada pojavio, ili.uan, u pratnji nekoliko muškaraca, uđe u krug svetlosti baklje koju jp ilDao Ekozar. Nekolicina je imala neupaljene baklje koje su istog časa . 'Mi na Ekozarevoj da bi ostalima pokazali koliko ih je. „Čuli smo vas i pili da vidimo šta se dešava. Postoji mnogo mesta na kojima možete da se i ne, Laramare. Nema potrebe da tvoji ljudi gnjave one koji idu glavnim min između logorišta. Bilo bi dobro da sada pređete negde drugde. Ne "hi da se deca sapliću o vas ujutro."
„Ne može on da nam naređuje kuda da idemo", doviknu neko zapli-i le/ikom.
„Tako je, ne može da nam govori kuda da idemo", reče čovek koji I u vi primetio Ejlu.
„11 redu je", reče Laramar i poče da skuplja neotvorene mešine s pi-ptll i da ih trpa u ram za leđa. „Naći ćemo neko mesto gde nas niko neće
jfllMVili."
Itiukeval mu priteče upomoć. Pogledao je Ejlu i uhvatio njen

pogled. Za-ilno mu se osmehnula što je stao na njenu stranu i predložio da se premeste.
I on se njoj osmehnuo. Međutim, zadržao je osmeh na licu duže nego je bilo potrebno i zbunio je. Potom se namrštio i vratio poslu. Spustila je 11 nejlu i kleknula da obuzda Vuka dok su se muškarci udaljavali.
„Ionako sam nameravao da svratim do logorišta Lanzadonaca dl |l| pričam sa Dalanarom, Ekozare", reče Džoharan. „Mogao bi da se vnill mnom, a Ejla može da pođe sa Solabanom i ostalima."
Ejla se pitala šta je to toliko važno da ne može da sačeka do | inn Ni Džoharan ni Dalanar neće nikuda otići po mraku. Onda je primciM.i im količinu od onih koji su sedeli oko vatre kako zaobilaze grmlje i odlazi ostalima, pogledavajući ispod oka Ekozara, Džoharana i ostale. Zabrinuo¦ «* namrštila. Nešto nije bilo kako treba.
„Zelandone se nikada nisu ovako ponašale", primetio je Džoharan si li čuo za naročitu ceremoniju o kojoj svi pričaju? Ejla je dobila o/na ali još nisu objavili da je postala zelandona. Obično to odmah urade. IH ti je nešto rekla?"
„Imala je toliko posla da je nisam mnogo viđao", reče Džondal.n to nije bilo sasvim tačno. Nije viđao Ejlu ne zato što je ona imala p| ruke posla. On je bio taj koji se držao po strani i njegov brat je to lm
„Izgleda da smeraju nešto veliko. Zelandona je dugo razgovara Prolevom, i ona mi je kazala da zelandone žele veliku, bogatu gozbu 1 su tražile od Laramara da obezbedi piće za proslavu. Pripremamo ln«J verovatno nas neće biti dan ili dva. Da li bi nam se pridružio?" pilili) | Džoharan.
„Da", odvratio je Džondalar istog časa, nateravši brata da se ii|iiitttfj zagleda u njega. „Voleo bih."

Da je bio u stanju da razmišlja, Džondalar bi se setio da mu je I |l|
nešto nagovestila kada su se videli, ali njemu se po glavi motalo si......i
da ga je zatekla sa Maronom i nije mogao da natera sebe da se zavili krzna za spavanje pored nje u datim okolnostima. Nije čak bio siguran ni bi mu dozvolila. Bio je ubeđen da ju je izgubio, ali se plašio da pri.....
Verovao je da je na Prolevino pitanje smislio uverljiv izgovoi a-one noći nije vratio u logorište. Noć je proveo u blizini zabrana za kon Pokrio se kožama za jahanje i prostirkom koju su on i Marona koristili M da su bili na plivanju. Nije mu bilo hladno, ali je dobro znao da neće 1111* dugo da spava napolju a da ne izazove znatiželju celog logorišta. Ođln/< u lov bi odložio muke na dan ili dva. Dalje nije želeo da razmišlja
Iako je Ejla pokušavala da se ponaša kao da je sve u redu, a D| dalar bio ubeđen da niko nije primetio da je izbegava, celo logorište |i I sada već shvatilo da nešto među njima nije kako valja, i mnogi su naga šta je posredi. Njegovi tajni sastanci sa Maronom nisu bili baš toliko i,i|i kako je on mislio. Većina je smatrala da je diskretan kao što se i prilici i su obraćali pažnju na ljubavisanje. Međutim, vest da nekada ludo zaljuhM
m ni- ileli postelju od kada je Ejla stigla, iako je Marona prešla u drugo nišle, vrlo brzo se raširila. To je bila ona vrsta ogovaranja koja je terala ljude da nagađaju. §jtt|riiica da je Ejla dobila oznaku zelandone, ali da nije odmah javno 'i'l.išena za zelandonu, i da se priprema velika proslava, i te kako je po-ptlovala nastanku slasnih aluzija. Ljudi su nagađali da dotični događaj ima i ikve veze s najnovijom

zelandonom, ali izgleda da niko nije znao ništa dano. Obično bi nekoj od zelandona ponešto izletelo, međutim ovog |*iiti su sve do jedne ćutale. Neki su nagađali da čak ni akoliti ne znaju fciivi razlog za održavanje velike proslave, iako su se svi ponašali kao da Hitili Džondalar verovatno nije bio svestan da se sprema veliko slavlje, niti |c mario za to, sve dok ga Džoharan nije pozvao da im se pridruži u ¦Vti, n onda je lov iskoristio kao izgovor da se izgubi na izvesno vreme. Vi-¦pt nc nekoliko puta s Maronom. Kada je čula glasine da su se on i Ejla Mtklili, odmah ga je potražila, ali je on izgubio svako zanimanje za nju. U (Mjiovoru je bio ljubazan, ali prilično hladan. Od svih je jedino ona poku-11 da dozna koliko je ozbiljan jaz medu njima. 1 Brakeval je došao u lo-f hi i Me Devete pećine.
lako je doputovao na Letnji sabor s Devetom pećinom, Brakeval se glavno preselio u letnja prebivališta muškaraca, „daleke nastambe", koja »u lula podignuta na obodu glavnog logorišta Letnjeg sabora. Neke od njih {mislili su mladići koji su tek nedavno stekli status muškaraca, a neka imi|i muškarci koji se još nisu bili udružili ili su tražili novu družbenicu, ¦to I oni koji bi voleli da su u potrazi za novom družbenicom. Brakeval se Hlkudu nije udruživao. Oduvek je zazirao da ne bude odbijen, i nikada ni-iMUMi nije ni pitao da se udruži s njim. Osim toga, izgleda da nijedna od f(t«| i()loživih žena nije bila naročito zainteresovana za njega. Pošto nije imao luke rođake ni decu, osećao se pomalo suvišan u glavnom logorištu, pa |»k i u blizini oblasti koje je Deveta pećina češće koristila. Kako su godini1 prolazile, i većina muškaraca njegovih godina pouzimala dražbenice, •tu |e sve više izbegavao obične aktivnosti i porodične ljude, i po pravilu zavirivao sa džabalebarošima koji su se vezivali za

Laramara i učestvovali i >i a vijanju pića. Cesto ga je i sam pio radi zaborava koji je donosilo. Brakeval je pokušao da se smesti u nekoliko šatora za muškarce na 1. Injem saboru, i na kraju je završio u jednom gde su boravili mnogi mu-I Hici iz Devete pećine koji su imali pristup Laramarovom piću. I Laramar uglavnom tamo spavao i nije svraćao u šator svoje družbenice i njene ili i e Deca ga nisu baš najljubaznije dočekivala od kada se Lanoga udra-illti s onim dečakom koji ima kljastu ruku. Izrasla je u prilično lepu devojku mogla je da nađe boljeg muškarca, mada je čuo da taj mali ume da lovi. I Madroman je često svraćao u dotični šator muškaraca, i tu mu se više thipndalo nego u velikom prebivalištu pokroviteljski nastrojenih zelandona, i i * nje je i dalje bio samo akolit, iako je svima obznanio da je bio pozvan. Brukeval nije mnogo voleo ljude s kojima je resio da živi. Bili su I» ». pomoćni i nisu imali šta da ponude, jednom reči, nisu zasluživali pošiovJ nje. Znao je da je bistriji i sposobniji od većine. Bio je u vezi s porod i i .1114 iz kojih su često birane vođe i odrastao je sa odgovornim, pametnim 1 sto darovitim ljudima. Muškarci sa kojima je stanovao u dalekoj nasiani. bi u suštini su bili lenji, slabe volje i spori. Nisu bili nimalo velikodušni u duši ni u srcu, i nisu mogli da se podiče ni nekim drugim kvaliteti 111.1 !•¦ jima bi mogli da se iskupe. U nastojanju da istaknu svoje vrednosti i daju oduška svojini Ini (racijama, pothranjivali su jedni drugima taštinu i samoljublje tako 1 s prezirom govorili 0 onima nad kojima su se jedino osećali nadmen 111 11 onim prljavim, glupim životinjama zvanim Tupoglavi. Govorili su |nli drugima da oni, to jest Tupoglavi, nisu ljudska bića, ali da umeju da luni« prepredeni. Pošto su Tupoglavi izdaleka podsećali na prave ljude, ponekad bi uspeli da zbune duhove s kojima

žene zatrudne, i one su onda radale l*< rode, a to je bilo nedopustivo. Brukeval je iz nekih svojih razloga imao \m nešto zajedničko sa muškarcima s kojima je delio životni prostor, a lo I bila duboka i islrajna mržnja prema Tupoglavima.

Neki od tih muškaraca bili su surove siledžije, i u početku su i<i>> ili dvojica pokušali da ga bockaju i zadirkuju što mu je majka iz plenutig Tupoglavih, ali pošto su u nekoliko navrata bili u prilici da upoznaju 11 |t> gov bezumni bes i veliku snagu, niko se više nije usuđivao da ga gn|av|i i većina se prema njemu odnosila s više poštovanja nego i prema kome dm gom ko je sa njima delio daleku nastambu. Osim toga, imao je izvesti« uticaja i na vođe Pećina pošto je mnoge od njih poznavao, i povrću 1 bi se založio za nekog muškarca koji bi se uvalio u veću nevolju nego olii» čno. Mnogi od njih su u njemu gledali neku vrstu vođe. Isti slučaj bio |> | sa nekim Pećinama. Osećali su da bi Brukeval mogao da zauzda ljude inu đu kojima je živeo ukaže li se za tim potreba, i već sredinom leta \hh'»w su da mu se obraćaju ako bi neko od njih postao naročito nezgodan

Kada se pojavio u glavnom logorištu Devete pećine, tobože da hl njima obedovao u podne i obišao ljude iz svoje Pećine, to je izazvalo i/m sna nagađanja. Ejla je rano otišla. Bila je veoma zauzeta kao zelandomi | povela je Džonejlu da je usput ostavi kod Levele. Većina žena je takođr Ini* odsutna. Proleva je s uobičajenim organizatorskim žarom okupila sve koji mogla. Podelila im je zaduženja i poslala ih da obave razne poslove < I. ¦ I a otpočele pripreme za veliku proslavu na kojoj će morati da nahrane svi- knl su došli na Letnji sabor. U logorištu su bile samo one žene koje su išle u H Proleva je ostavila nešto hrane za podnevni obrok lovaca,

koji okupiti u logorištu Devete pećine. Za vreme lova, međutim, lovci će 111 ti sami da se brinu o sebi. Većina je pored opreme, šatora i vreća za spai j nje nosila i suvu hranu, mada su očekivali da će jesti sveže meso koji | uloviti i sveže plodove koje će usput sakupiti.
I
Pošto se već zadesio tu i pošto je bio više nego dobar lovac, Džoha-¦iw !1 pozvao Brukevala da im se pridruži. Brukeval je oklevao samo tre-M*k l'itao se kakvi su trenutno odnosi između Ejle i Džondalara, i palo Ml |r na pamet da bi u lovu, kada se svi međusobno druže, možda mogao I (Ih sazna. Urukeval nikada nije zaboravio kako ih je Ejla sve postidela kada ju I Miirona prevarila da obuče krajnje neprikladnu odeću i da se u njoj po-Mfl im proslavi priređenoj u njenu čast - primetio je da sada sve žene no-| lllCnu odeću. Još se sećao da je bila krajnje ljubazna prema njemu kada I w upoznali, i da mu se osmehivala kao da ga poznaje, bez oklevanja i |Hlif(ližanosti koje je većina žena ispoljavala. Sanjao ju je u onoj prelepoj j neobičnoj odeći za Udruživanje, često zamišljajući sebe kako je skida. I |i vih ovih godina nije prestao da sanjari o tome kako bi bilo da je on Jfomlalar i da leži pored nje na mekim krznima.
lijla je uvek bila ljubazna prema njemu, ali posle te prve noći, ose-Bje da se nekako udaljila od njega i da se ne ponaša isto kao pri prvom • in Kako su godine protkale Brukeval se sve više povlačio u sebe, ¦ i'l.i oni toga nisu bili svesni, znao je mnogo o Ejlinom i Džondalaro-mii zajedničkom životu, čak i intimne pojedinosti. Između ostalog, znao je P *<• Džondalar već izvesno vreme sparuje sa Maronom - od svih žena H nii njom. Takođe je znao da Ejla nikada nije bila ni sa kim drugim, čak | nu Proslavama u čast Majke, i da ne zna za

Džondalara i Maronu. Urukeval se vratio u daleku nastambu po opremu za lov. Kada se vra-ii logorište Devete pećine, jedva je čekao da se pođe u lov. Nije učestvo-»ii ui u jednom od kada je počeo da stanuje s muškarcima s kojima je i •tlu delio prostor za spavanje. Kao po pravilu, većina onih koji su predvo-¦I lovačke pohode nije nalazila za shodno da pozove muškarce iz tog pre-Uviilišia, a oni su retko odlazili u lov, osim Brukevala koji je često odlazio Mit i i naučio je da ulovi ili sakupi dovoljno hrane za sebe kad je hteo. Ostali muškarci obično bi izmolili nešto za jelo od ove ili one Peći-i i csto su svraćali i u logorišta svojih Pećina. Madroman nije morao da ¦l o obrocima. Obično je jeo sa zelandonama, koje su Pećine oduvek Mmo snabdevale u zamenu za opšte, ali i pojedinačne usluge. I Laramar lltliio svoje izvore. Trgovao je pićem, i za njegove proizvode je uvek bi-nnteresovanih. Takođe je bilo uobičajeno da najmlađi muškarci koji su boravili u Hitri skloništima dobiju hranu ili obrok iz ovog ili onog logorišta, mada I | oni uvek trudili da se na neki način oduže. Odlazili su u lov, učestvova-| u nekom drugom zajedničkom poslu, priključivali se sakupljačkim poho-lliiui. Muškarci koji su nedavno zakoračili u muževno doba često su stvarali ivnlje, ali to se pripisivalo „dobrom raspoloženju" i tolerisalo, naročito "iln slarijim muškarcima koji bi se prisetili vlastite mladosti. Ako bi, me-Hiuii, pravili suviše nevolja, u posetu bi im došle vođe Pećina koje su bile ovlašćene da izriču kazne, a najteža od njih bila je isterivanje II gorišta Letnjeg sabora.

Svi su znali da muškarci iz Brukevalove daleke nastambe - kajfl ljudi počeli da nazivaju to mesto - nisu mladi, i retko kada su lihM da ih nađu kada je trebalo obaviti neki posao. Ipak, na Letnjim šah« hrane nikada nije nedostajalo, i

nikada niko ko bi se pojavio u vremc m ka nije oteran, ma koliko da je bio nedobrodošao. Dotični muškarci nisu bili dovoljno pametni da se ne pojavljuju u istom logorištu suviši | i obično bi se raštrkali, tako da nisu svi završavali na istom mesln u i vreme, osim kada bi saznali da se sprema neka bogata gozba, a to | šavalo kada je jedno ili više logorišta pripremalo veliki zajednički ilfl Cesto su, međutim, bili suviše glasni, povremeno su zapodevali divl|» če, bili su neuredni i izbegavali da na bilo koji način doprinesu opšli ifl bru, te je stoga trpeljivost prema njima bila na samoj ivici. A ipak je taj šator bio jedino mesto na kome je Brukeval 1110^* Laromarovom piću da utopi tajnu krivicu i bol. Kada bi se pošteno ¦ i kada bi izgubio vlast nad svojom svešću, mogao je slobodno da rn/,M o Ej li onako kako je on to želeo. Mogao je da se priseća kako je 1 1 kada se ponosno suočila sa smehom Devete pećine, kako mu se prcdl osmehivala, smcjala i pomalo pripito flertovala s njim, pa čak i ni rala kao da je sasvim običan muškarac, šarmantan i zgodan muši ni | ne ružan i nizak. Ljudi su ga zvali Tupoglavi, ali to nije bilo tačno, niji sam ja Tupoglavi, razmišljao je. Samo zato što sam nizak i... ružan
Sakriven u tami i naliven jakim pićem, mogao je da sanjari 0 I |lf njenoj neverovatnoj, egzotičnoj tunici, prelepoj zlaćanoj kosi koja joj tM ruje lice i ćilibarskom dragulju između čvrstih nagih grudi. Mogao || sanja da stiska te grudi, da dodiruje te bradavice, da ih sisa. Dovoljni bila i pomisao na tako nešto da dobije erekciju. Ponekad nije hum m da se dodirne, a njegova suština bi šiknula uvis. Potom je mogao da I zi u svoju praznu postelju i sanja o tome da je on bio taj koji je stajati I zelandonom sa Ejlom, a ne njegov rođak, onaj visoki plavokosi mu 1 živih plavih očiju, ne taj savršeni

muškarac koga su sve žene željeli I keval je, međutim, znao da ni on nije bio savršen. Džondalar se spmj s Maronom, i nije to kazao Ejli. Trudio se da to sakrije od svih. I on ji | tajne, i zato sada Ejla spava sama. Džondalar je spavao kod konja i na vao se kožama za jahanje. Da li je Ejla prestala da voli Džondalaia 1 je saznala za Maronu i prestala da voli tog čoveka koji je bio svi um je Brukeval ikada poželeo da bude? Čoveka koji je bio udružen su koju je voleo više od sebe? Da li joj je sada potreban neko ko će jd vm
Čak i da je prestala da voli Džondalara, teško da bi izabrala ¦ ali ko zna, ponovo mu se osmehnula, i nije mu se činilo da sc dri odstojanju. A dolazak Dalanara i Lanzadonaca podsetio ga je da pnjj žene ponekad znaju da izaberu ružne muškarce. On nije bio Tuposti
nm je mrska i sama pomisao da ima ikakvih sličnosti s njima, ali bio i slan da se Ekozar, taj ružni izrod od čoveka rođen iz spajanja razno-li duhova, taj Ekozar čija je majka bila Tupoglava, udružio s kćer-Dalanarove druge družbenice, koju većina ljudi smatra egzotičnom in oni. I to se ponekad dešavalo. Trudio se da ne izgubi nadu. Ako Ej-Biln neko bude potreban, neko ko se nikada neće pariti ni sa kim dru-iiikada, dok je živ, ko nikada neće voleti nikog drugog dok je živ, mogao biti taj muškarac.
35
Majko! Majko! 'Tona je stigla! Džondijeva majka je konačno do-Ivikala je Džonejla utrčavši u njihovo prebivalište da je obavesti i ponovo istrčala. Vuk je ušao za njom, okrenuo se i opet otišao s njom. jla je zastala da razmisli koliko je dana prošlo od kada je zamoli-ucko ode po Martonu. Dodirnula je prstom butinu za svaki protekli I uspela da izbroji samo četiri. Martona mora da je jedva

čekala da , kao što je Ejla i pretpostavljala. Trebalo je samo da smisle kako da lace ovamo. Izišla je iz prebivališta u trenutku dok su četvorica mla-nl prilike iste visine, spuštala s ramena na tle nosiljku na kojoj je sede-lona. Dvojica su bili Džondalarovi šegrti, a druga dvojica prijatelji sc zatekli u blizini kada je objavljeno da se traže nosači, la je osmotrila napravu na kojoj je Martona doneta na Letnji sabor, ki se od dve motke izdeljane od mladih jova. Motke su postavlje-iialclno i preko njih je dijagonalno bio upleten jak konopac, tako da je titluju dobijena dijamantska šara. Na određenim razmacima između duga-Mh motki provučene su radi dodatne stabilnosti kraće motke. Ejla je bila i ii.i da je Martona, kao iskusna tkalja, učestvovala u izradi nosiljke. Marki jc sedela na jastucima više pozadi i Ejla pruži ruku da joj pomogne I iinlane. Bivša predvodnica je zahvalila mladićima koji su je doneli i još Ima, koji su se očigledno smenjivali s njima u nošenju. Prethodnu noć proveli su u maloj dolini Pete pećine sa onima koji |U nlišli na sabor. Sa njima su ostali akoliti njihove zelandone. Martoni-
..... d|ka izazvala je veliko zanimanje. Neki su se pitali da li bi i oni mo-
I it pronađu mladiće koji bi bili voljni da ih nose na Letnji sabor. Svi koji i I ili i primorani da ostanu jer nisu bili u stanju peške da odu do mesta lidivanja sabora imali su utisak da nešto propuštaju i voleli bi da budu Nto
Kada su Džondalarovi šegrti uneli nosiljku u prebivalište, Ejla je IVHlilii da će im njihove usluge još biti potrebne.
„Hartalane, da li biste ti || iidal, a možda i neki drugi, hteli da nosite Martonu po logorištu ako
se ukaže potreba? Prebivalište zelandonije i neka druga logorišta pivdnl I su za nju", reče Ejla.

„Samo nam javi kada smo potrebni", reče Hartalan. „Bilo bi ii.i|Ihm kada bi mogla da nas obavestiš unapred, ali najverovatnije će jedan ixl >m uvek biti u blizini. Porazgovaraću s još nekima, možda možemo da ! govorimo da neko od nas uvek bude tu kako bi mogao da ode po po......
„To je veoma ljubazno od tebe", reče Martona. Čula je šla |r Im tražila od njega dok je ulazila. „Ipak, ne želim da vas odvlačim od * poslova."
„Više i nema mnogo posla", reče Hartalan. „Neki su naumili .1, i u lov, ili u goste rođacima, a neki već razmišljaju o povratku kući \ i ¦ proslava i gozbi je održana, osim Kasnog udruživanja i tog velikog dn
ja koji zelandone upravo smišljaju. Izgleda da je Džondalar ovih d.......
uhvatljiv, ali on ionako drži obuku uglavnom zimi. Baš je zabavim iu| I
te unaokolo, Martona", reče Hartalan sa osmehom. „Samo zato što •......t*
Logorište ušetali s tobom svi nas obasipaju pažnjom, da ne poveruji
„Izgleda da sam postala nova razonoda", reče Martona i u/.vniii osmeh. „Ako zaista nemate ništa protiv, mogla bih tu i lamo da vas |» vem da mi pomognete. Iskreno da vam kažem, sada mnogo lakše pri | jem kraće razdaljine, ali čak ni sa štapom ne mogu daleko da sinu, n, mrsko mi je da sve usporavam."
Folara ulete u letnje prebivalište poput vihora. „Majko! Stigla si1 i |h vo mi je neko kazao da si došla na Letnji sabor. Nisam čak ni /.nalu dolaziš." Zagrlile su se u znak pozdrava, i dodirnule obrazima.

„Na tome možeš da zahvališ Ejli. Kada je čula da je na vidiku mV do koga ti je zaista stalo, predložila je da dođu po mene. Mladoj /rm | trebna je majka kada se prave ozbiljni planovi", reče Martona.
„U pravu je", reče Folara i ozareno se osmehnu, na osnovu iom Martona shvatila da postoji mogućnost za tako nešto. „Kako si stigla ovi.....
„Mislim da je i to bila Ejlina ideja. Kazala je Dalanaru i Džoh II da bi snažni mladići mogli da me donesu na nosiljci, i tako je njih iu ličina došla po mene i donela me. Ejla me je zvala da pođem s njom, dl jašem na Njiski, i verovatno je trebalo da je poslušam, ali ma kollkfl
volim konje, užasavam se jahanja. Ne umem da vladam konjima. M.....¦¦
lakše vladati mladićima. Dovoljno im je reći šta želiš, i kada hoćeš dl nu", reče Martona.
Folara zagrli bratovljevu družbenicu. „Hvala ti, Ejla. Takve stvitfl mo žena može da shvati. Želela sam da majka bude ovde, ali nisam blU | čisto kako je sa zdravljem. Znala sam da ne može da dođe pešicc." Po| se okrenula majci. „Kako se osećaš?"
„Ejla se odlično brinula o meni po vašem odlasku, i osećam se iihhI go bolje nego u proleće. Ona je zaista odlična isceliteljka, i ako mala i lje pogledaš, videćeš da je sada zelandona."
Muflona je već bila primetila znak na čelu, pomisli Ejla. Polako je za-iio i više je nije boleo, mada ju je povremeno svrbeo. Setila bi se da lu ick kada bi ga neko pomenuo ili se zabuljio u njega.
/nam da jeste, majko", reče Folara. „Svi to znaju, iako nisu zvani-#•*•» nbjavili, ali kao i sve ostale zelandone u

poslednje vreme, i ona je imala ¦ftui><> posla, tako da je nisam mnogo viđala. Smišljaju nekakvu ceremo-• ili ne znam hoće li se održati pre ili posle drugog
Udruživanja." „1'ie", reče Ejla. „Imaćeš vremena da popričaš s majkom i sve ispla-
/nači, ozbiljno razmišljaš o nekome", primetila je Martona. Nekoli-• u. milaka je ćutala i razmišljala, a onda je kazala: „Pa gde je taj mladić? fliiil.i bih da ga upoznam."
„Čeka napolju", reče Folara. „Idem po njega." „Bolje da ja iziđem da ga upoznam", reče Martona. U letnjem preb-ili ni bilo je mračno, jer nije bilo prozora. Svetlost je ulazila samo kroz ghiii na ulazu kada je zastor bio povučen u stranu i zavezan, i kroz otvor f| iliin na sredini krova, koji je često ostavljan otvoren do kraja dana kada
¦ VlVine bilo lepo. Vid joj više nije bio kao nekada, a želela je tog mla-. .I.i odmeri najbolje što može.
Kada su tri žene izišle, Martona je ugledala trojicu nepoznatih mladim u neobičnoj odeći. Jedan od njih bio je džin svetlocrvene kose. Kada
¦ Mura najpre njemu prišla, Martona je zadržala dah. Znala je da njen im. m| za lepo nije presudan činilac, ali ipak bi više volela da njena kćerka di|r i/ubrala baš njega, iako je s njim sve naizgled bilo u redu. Martona se piivi'k nadala da će muškarac koga Folara odabere ići uz nju, da će se me- niiiliiui dopunjavati, a pored ovako stamenog muškarca, njena visoka i
u.i kćerka neće dolaziti do izražaja. Folara je počela predstavljanje. „Ovo su Mamutovci Danug i Druvez, Ejlini rođaci. Prevalili su veli-:|i jiui da bi je videli. Na putu su upoznali još jednog čoveka i pozvali ga |t putuje s njima. Majko, molim te da pozdraviš Aldanora od S'Armunaja."

Ejla je posmatrala tamnoputog zgodnog mladića dok je prilazio. „A1-itrtiinii-, ovo je moja majka Martona, bivša predvodnica Devete pećine Ze-jntilonuca, udružena s Vilamarom, Glavnim trgovcem..."
Martona je odahnula kada je Folara počela svečano da je predstavlja I moru, a ne mladom crvenokosom džinu, i kada joj je navela neobična im. na i veze tog mladića.
„1'ozdravljam te u ime Mune, Velike majke Zemlje, njenog sina Lu-ttw, koji donosi toplotu i svetlost, i njenog družbenika Bala, posmatrača na pi", reče Aldanor Martoni podigavši ruke savijene u laktu, s dlanovima (AiPinilim ka njoj, a onda se setio i brže-bolje ispružio ruke s dlanovima u ni im naviše, onako kako su se pozdravljali Zelandonci. I Martoni i Ejli bilo je jasno da je uvežbavao s'armunajski pozdrav na i niilonskom za ovu priliku, i obe su bile zadivljene. Baš lepo od zgodnog
mladića što se potrudio, pomislila je Martona, kojoj je njegova spremi™ da uradi tako nešto sama po sebi već dosta rekla o njemu, a i morala i> •!# prizna da je zaista zgodan. Bilo joj je jasno zašto je privukao njenu km ku, i zasad je bila zadovoljna njenim izborom.
Ejla je sada prvi put čula svečani pozdrav S'Armunaja, jer i......
ni Džondalar nisu bili formalno primljeni u njihovo logorište.
Džondalara su zarobile Ataroine Zene-vukovi i držale su ga u ogrfl nom prostoru sa svojim muškarcima i dečacima. Ejla i konji su uz Vukli vu pomoć sledili njegov trag do Logorišta. Posle svečanog upoznavanja, Martona i Aldanor zapodenuše irmiIi" vezan razgovor. Ejla je, međutim, primetila da bivša predvodnica snu I no postavlja pitanja da bi što više saznala

o strancu s kojim njena Im u I namcrava da se udruži, mada je morala da prizna da to čini sa minigH šarma. Aldanor je objasnio da je Danuga i Druveza upoznao kada su ih) svom Putovanju zastali u logorištu njegovog naroda. On nije pripadao Am roinom logorištu, već jednom dalje na severu, i bio je veoma srećan i toga kada se pročulo šta se tamo događalo.

Ejla i Džondalar postali su za S'Armunajce legendarne ličnosii l'i čalc su se priče o prelepoj S'Ejli, inkarnaciji same Majke, živoj milll svetlokosoj kao letnji dan, i njenom družbcniku, visokom plavokosom SI lim donu koji jc došao na zemlju da spase muškarce Južnog logorišta. Pm nln se da su njegove oči boje vode u glečeru, da su plavlje od neba, i da |e zahvaljujući svetloj kosi lep kao što bi samo sjajni mesec bio lep kadi I došao na zemlju i uzeo ljudski oblik. Kada je Majčin razjareni Vuk, inkiil nacija Vuka Zvezde, ubio opaku Atarou, S'Ejla i S'Elandon vratili su nebo na svojim magičnim konjima.

Aldanoru su se mnogo dopale te priče kada ih je prvi put čuo i sebno mu se dopala ideja da posetioci s neba mogu da gospodare s\¦ •|o.. magičnim konjima i vukom. Mislio je da je priču ispričao neki putUM pripovedač koga mora da je pohodilo nadahnuće dostojno genija kada |i uspeo da smisli tako nešto. Kada su mu Danug i Druvez rekli da su im I dva legendarna lika rod, nije mogao da poveruje. Mladići su se u medinu menu lepo slagali, i kada su dvojica rođaka ponovila poziv, odlučio !1 m pođe s njima na Putovanje, obiđe njihove rođake Zelandonce i uveri Hl I ono što su mu ispričali. Sto su trojica mladića više odmicala na zapad I su priče bile brojnije. Par ne samo da je jahao konje, već je i njihov <nl bio toliko „jarostan" da je dozvoljavao maloj deci da puze po

njemu
Kada su stigli na Letnji sabor Zelandonaca i kada je od Džondal 11 čuo pravu priču o Ataroi i ljudima iz njenog logorišta, Aldanor se 1 tt| njio. Sve ono o čemu pričajuzbore legende bilo je tačno. Nameravao !1 Š se vrati s Danugom i Druvezom da bi svima pričao o tome. Žena po imi nu Ejla postoji i živi sa Zelandoncima, a njen družbenik Džondalar jc u 1
vokos i ima neverovatno plave oči. Veoma je naočit čovek, iako je stariji. Svi su govorili da je i Ejla veoma lepa. Ipak je odlučio da ne pođe. Ionako mu niko ne bi verovao, kao što nije verovao da su priče koje je slušao tačne. Bile su to natprirodne lljotine koje su sadržale mističnu istinu i pomagale da se objasni sve Slo nisu znali, jednom reči mitovi. Pored toga, Džondalarova sestra V je lepotica, i osvojila je njegovo srce.
ljudi su počeli da se okupljaju oko Martone i Aldanora i da slušaju borovu priču.
..Zašto je par u priči dobio imena S'Ejla i S'Elandon, a ne Ejla i Džon-BflrV" upitala je Folara.
„Ja ću to da ti objasnim", reče Ejla. „Glas s izražava čast, poštovanje. 1 Ainuinaji znači počastvovan narod ili poseban narod. Kada se upotrebi ini nečijeg imena, to onda znači da ta osoba uživa veliko poštovanje." „Zašto nas ne nazivaju poseban narod?" upitala je Džonejla. „Nazivaju i nas. Njihov način izražavanja poštovanja samo je drugi ni da se kaže Majčina deca, a mi tako sebe nazivamo", reče Martona. 1 ¦ -11; i smo u srodstvu, ili smo davno bili. Zanimljivo je da oni Zelandon->I mogu veoma lako da pretvore u onaj koga poštuju ili poseban narod."
„Kada su ga stavile u ograđeni prostor", nastavila je Ejla,

„Džonda-Hjr počeo da pokazuje muškarcima i mladićima kako se prave razne stva-i 10 što su mnogi alati. Smislio je kako da ih sve oslobodi. Kada smo §0 Itušim Putovanjima sretali ljude, često se predstavljao kao Džondalar ml /ilandonaca. Jedan dečak uzeo je zelandonski deo Džondalarovog imenu l počeo da ga zove S'Elandon, jer ga je veoma cenio i poštovao. Vero-
.....je mislio da njegovo ime upravo to i znači, Džondalar počastvovani.
(Ugleda da su i meni ukazali čast u legendi."
Martona je bila zadovoljna, bar zasad. Okrenula se Ejli.
„Nepristojna Min, izvinjavam se. Predstavi me svojim rođacima, molim te."
„Ovo je Danug Mamutovac, sin Nezije koja je udružena s Talutom, lom Lavljeg logorišta, a ovo je njegov rođak Druvez, sin Talutove se-Hii' luli koja je supredvodnica Lavljeg logorišta Mamutovaca", poče Ejla. „|liiiiugova majka Nezija dala mi je odeću za Udruživanje. Pričala sam ti tt |e htela da me usvoji, ali ju je Mamut pretekao i sve ih iznenadio."
Ejla je znala da je njena odeća za Udruživanje ostavila snažan utisak Htt Martonu, a znala je i da, kao majka mlade žene koja će se uskoro udružili da zna položaj mladića koji će verovatno uzeti učešća u Udruživanju. „Znam da su vas svi ovde lepo primili, i želim da se pridružim dobro-I lici. Mogu da zamislim koliko vašem narodu nedostaje Ejla, jer bi ona hllu veoma vredan dodatak svakoj zajednici, ali ako je to neka uteha, moteli' im reći da je mi veoma cenimo. Ona je i te kako dobrodošla u našoj Pe-.!111 lako će deo njenog srca uvek pripadati Mamutovcima, ona je veoma • iii|cna Zelandonka."

„Hvala", rece Danug. Kao sinu vođine družbenice odmah mu |> i jasno da je ova Martonina izjava deo razmene obaveštenja koja se oda na status i prepoznavanje ranga. „Svima nam nedostaje, ali šta da rada shvatila je da njeno srce pripada Džondalaru. Neziji će biti veoma <li da čuje da su Zelandonci tako lepo prihvatili Ejlu i da umeju da crn. ne izuzetne osobine." lako njegov zelandonski nije bio najbolji, mlada očigledno umeo lepo da se izražava i znao je da prenese drugima I I položaj njegova porodica zauzima u njegovom narodu.

Niko nije bolje od Martone razumeo vrednost i važnost mesla i ložaja pojedinca. Ejla je shvatala pojam statusa, on je čak i Plemenu važan, i polako je učila na koji način Zelandonci vrednuju ljude, i pfl ju im značaj, ali ona nikada neće steći intuitivno znanje kakvo je imiKJ ko koje, poput Martone, bio rođeni Zelandonac i zauzimao najviši po|| u svom narodu.

U društvu koje nema novac, status je značio više od ugleda. mi bio oblik bogatstva. Ljudi su jedva čekali da učine uslugu nekom U|1 nom, jer su se usluge uvek na ovaj ili onaj način morale vratiti. Om l>i nekoga zamolili da vam nešto napravi, da nešto uradi ili nekuda odi ste se zaduživali, jer ste pritom obećavali da ćete uslugu vratiti na i n sličan način. Niko zapravo nije želeo da bude dužan, ali su svi bili dn/ Samim tim što vam je neko ugledan dugovao, vaš status je rastao Mnogo se šta moralo uzeti u obzir prilikom procene statusa, i \m vo zbog toga su ljudi navodili „imena i veze". Dokazivali su se vrcdHJ jednako kao i trud. Čak i kada krajnji proizvod nije bio istog kvaliteta se neko zaista potrudio, dug se mogao smatrati izmirenim, mada n li slučaju zalaganje nije obezbeđivalo viši rang. Godine su takođe igrali žnu ulogu,

deca do izvesnog doba nisu imala dugove. Brigom oko dl | čak i sopstvenog, plaćao se dug društvu, jer su deca bila zalog za op 1 nak. Stvari su se menjale kada bi stigla u izvesno doba, postala sianii dalje su mogla da traže izvesne usluge za koje se nisu zaduživala i | kojih nisu gubila status, ali ako bi neko izgubio sposobnost da doprlM nije toliko gubio na rangu koliko se menjao njegov položaj. Starija >< koja je posedovala znanje i iskustvo mogla je da zadrži status, ali al ti počela da gubi sposobnost spoznaje, zadržala bi svoj položaj, ali sami' Ifl nom. I dalje bi bila poštovana zbog doprinosa u prošlosti, ali niko > ne bi od nekog takvog tražio savet.

Sistem je bio veoma složen, ali su deca učila nijanse istim korijfl kao jezik, i kada bi dorasli do doba kada se od njih očekivalo da budu | govorna, mnoga su bila u stanju da razumeju tanane razlike. Svako je Ufl

znao šta duguje i šta drugi duguju njemu, prirodu dugova i kakav .....

položaj u vlastitoj zajednici.

Martona je popričala i s Druvezom, koji je zauzimao isti polo/.ii i njegov rođak, jer je bio sin Talutove sestre Tuli, supredvodnice latvM

¦i išla, ali on je bio ćutljiviji od Danuga. Danug je više upadao u oči zbog 9it|r ogromnosti, i mada je u početku bio stidljiv, bio je primoran da naići da bude otvoreniji. Topao osmeh i spremnost na razgovor uklanjali su Milili koji je možda izazivao veličinom.

Martona se konačno okrenula Ejli. „Gde je taj moj sin, koga toliko ffnl Aldanorov narod?"

Ejla se okrenula u stranu. „Ne znam", reče trudeći se da ostane pribranu 1 pored naleta osećanja. Potom je dodala:

„Mnogo sam radila sa zelan-¦iima."
Martona je istog časa znala da nešto nikako nije u redu. Ejla je bila Hitrino uzbuđena što će videti Džondalara, a sada čak ne zna ni gde je on.
„Videla sam Džondija kako se jutros seta pored Reke", kazala je IMniK'jla, „ali ne znam gde spava. Ne znam zašto neće da spava sa nama. f|lc volim kada je sa nama."
lako je porumenela, Ejla ništa nije kazala, a Martona se uverila da Drilu nije kako treba. Moraće da sazna šta se događa.
„Folara, da li biste ti i Martona pripazile na Džonejlu, ili je ostavile IinI I ,evele ako budete išle u glavno logorište? Da li biste povele i Vuka? Mm .mi da razgovaram sa Danugom i Druvezom, a možda ću ih i povesti $1 prebivališta zelandona", rece Ejla.
„Svakako", odvrati Folara.
Ejla zagrli kćerku. „Vidimo se večeras", reče ona, ode do dvojice mla-' i upusti se sa njima u razgovor na jeziku Mamutovaca. „Razmišljala sam o bubnjevima koji pričaju i pomenula ih Prvoj. Da li Ih jedan od vas, ili obojica, mogli da naterate bubnjeve da pričaju?" upi-¦« je Ejla.
„Možemo obojica", odvratio je Danug, „ali nismo ih poneli. Bubnje-U nisu obavezan prtljag na Putovanjima."
„Koliko bi vam trebalo da napravite dva bubnja? Dobili biste i po-(Hm* ako vam bude potrebna. I da li biste hteli da odsvirate nekoliko stiho-|t nu ceremoniji koju smo zamislile?" pitala ih je Ejla.
Mladići se zgledaše, pa slegnuše ramenima. „Ako uspemo da nađe-Hiii potrebni materijal, neće nam biti potrebno mnogo vremena da ih napra-Hini), možda malo više od dana. Treba samo da nategnemo sirovu kožu na Hi 11 igli ram, ali mora

biti jako zategnuta da bi bubanj odzvanjao različitom tatinom. Ram mora biti jak, jer će se u protivnom slomiti kada se sirova \»ti\ skupi, naročito ako je budemo sušili iznad vatre što je brže", reče Dru-
,To su mali bubnjevi koji se sviraju prstima, i to veoma brzo."
„Video sam da neki koriste lepo izbalansirane štapiće, ali mi smo na-ttfili da to radimo prstima", rece Danug.
„Da li biste hteli da svirate na ceremoniji?" upitala je Ejla.
„Svakako", odvratiše oni uglas.
u kojoj je učestvovao gotovo ceo podmladak Logorišta i ritmički pc\ ij| reči za brojanje zaputila se ka središtu. Kada su stigli do njega, IpiJi prestali da pričaju, ali ne i da se osmehuju i namiguju.
Otvaranje proslave dečjom pesmom imalo je dva cilja. Prvi <lit pokaže odraslima da zelandone podučavaju decu. Drugi se odnosio na i ćutni sporazum da će se uporedo održati Majčina proslava, gozba i svi šte bančenje. Kada deca završe, odvešće ih u jedno od logorišta ti l>h/i mesta okupljanja gde će za njih biti pripremljene razne igre i zasebiiii pit slava, koju će nadgledati nekoliko zelandona i starije čeljadi, novopo. n
majki koje još nisu bile spremne da učestvuju u Proslavi, žena koj.....
počela mesečnica, ili onih koji ovog puta jednostavno nisu bili raspolo| da učestvuju u slavljenju Majke.
Proslave u čast Majke uvek su bile na dobrovoljnoj osnovi i v« i im se radovala znajući da će moći da se opuste i da bar to veče neće M rati da brinu o deci. Deci niko nije branio da dođu ako hoće, i neka 11 ja su dolazila prvenstveno iz znatiželje, ali gledati odrasle kako razgovdl ju, smeju se, jedu

i piju, plešu i pare se ubrzo bi im dosadilo ako nisu l>iU zaista spremna za to, tim pre što nije bilo zabranjeno. Pošto su živih i zajedno na ograničenom prostoru, deca su sve vreme bila u prilici d.i |>h smatraju šta odrasli rade, od rađanja do smrti. Niko nije pokušavao dn ih udalji, sve je to bilo deo života.

Kada su završili, većina dece odvedena je u gledalište. Potoni u dvojica muškaraca, odevena u bizonske kože i s teškim rogovima na rl r i zaletela jedan u drugoga sa suprotnih krajeva. Uspeli su da privuku pa>n|H publike kada se u mimoilaženju umalo nisu dokačili rogovima. Potoni izvestan broj starijih i dece, odevenih u kože i sa rogovima turova. ia mi leo unaokolo kao kakvo krdo. Neke kože koristili su da se prikriju dok lm u,

a neke su bile napravljene upravo za ovu priliku. Pojavio se i lav s rep.....

koji je režao i rikao, i napao goveda riknuvši tako verodostojno da su sr |m jedinci trgli.

„To je bila Ejla", reče Folara Aldanoru. „Niko ne ume tako vernti 1 oponaša lavlju riku kao ona."

Krdo se raštrkalo. Životinje iz krda su preskakale stvari i goto\" II letale na ljude, a lav je jurio za njima. Onda je izišlo petoro ljudi odevi nlll u jelenje kože, s rogovima na glavi, i tobože poskakalo u reku i pivpll valo je kao da pred nečim beže. Zatim su na red došli konji, jedan jc lal uverljivo njištao da mu je neki konj odgovorio iz daljine.

„1 to je bila Ejla", obavestila je Folara čoveka pored sebe.

„Odlična je", reče on.

„Kaže da je naučila da oponaša životinje pre nego što je nauči hi landonski."

Predstavljene su još neke životinje iz raznih događaja i priča.

I rupi putujućih pripovedača takođe je učestvovala u predstavljanju životinja I
k tlupiinelo da igrokaz bude stvarniji. Na kraju su životinje počele da se l|ti|iljiiju. Kada su se sve našle na jednom mestu, pojavila se neka čudna ¦Milija. Hodala je na četiri noge i imala je kopita, ali je bila pokrivena l>n iiom pegavom kožom koja je sa strane visila gotovo do zemlje i Mučno je pokrivala glavu, a na glavi su bila pričvršćena dva prava šta-1« kuji je trebalo da predstavljaju neku vrstu rogova ili parožaka. „Sta je to?" upitao je Aldanor.
..Magična životinja, razume se", odvratila je Folara. „To je u stvari Ijlliin Njiska, koja izigrava zelandonu. Prva kaže da su svi njeni konji i Vuk #liiinlone. I da su zato odlučili da ostanu sa njom."
Čudna životinja zelandona odvela je sve ostale životinje, a onda se Npki'liko zelandona i pripovedača žurno vratilo u svom obličju i počelo da »Mi« bubnjeve i svirale. Jedni su zapevali drevne legende, drugi su pričali Bvcsti i predanja koje su svima bile poznate i koje su toliko voleli.
Zelandone su sve odlično pripremile. Upotrebile su sve trikove koje $ znale da privuku i održe pažnju velike skupine ljudi. Kada je Ejla sa ¦Hiiiina zelandone na licu - neobojena joj je ostala samo oblast oko nove im.i/e da bi se istakao taj neuklonjivi znak da je primljena - istupila M|Miil ostalih, dve hiljade ljudi zadržalo je dah. Nisu nameravali da pro-jHiMr ni jednu jedinu reč i želeli si da isprate svaku kretnju.
I'onovo su se oglasili bubnjevi, prodorne frule preplitale su se sa spo-
....., postojanim, nepopustljivim basom, pojedini tonovi bili su ispod praga
fiijimsti, ali su ih osccali duboko u kostima, tam, tam, tam.

Ritam se prome-fthi, sada je odgovarao metru poznatih stihova, i ljudi zapevaše ili počeše da ftUliiju početak Majčine pesme.
Iz tame, iz vremena u neredu obilnom, Mati se uzvišena rodi u kovitlacu silnom I odmah shvati da život veoma vredan jeste, Dok pustoš budi sumorne misli česte. Samotna bi Mati Zemlje, jedina žena.
Pivu im se pridružila svojim punim zvonkim glasom. Za vreme izvođenja l»Niiie bubnjevi i svirale uskakali su između pevača i pripovedača. Otprilike na sredini, ljudi su počeli da primećuju da je glas Prve izrazito bogat I (»obit, i prestali su da pevaju da bi mogli da je slušaju. Kada je stigla do fcllcdnjih stihova, Prva je zaćutala i samo su bubnjevi Ejlinih rođaka koji tU Im došli u goste nastavili da odjekuju. Ljudi su ipak imali utisak da čuju reči. Posle izvesnog vremena bili ¦orni da ih čuju, samo što odjekuju nekako čudno i sablasno. U početku lika nije bila baš sigurna šta čuje. Dvojica mladih Mamutovaca izišli pred okupljene držeći male bubnjeve i odsvirali poslednje stihove Maj-jlnc pesme neobično oštrim i isprekidanim dobovanjem. Udarci su oponašali
reči izgovorene uzbuđenim glasom, kao da neko peva i dahće, samo | nije bio ničiji dah, to su bili bubnjevi! Bubnjevi su izgovarali rečil Ma-a-a-a-j-ka je-e-e zbu-u-u-nje-na-a-a bi-i-i-la...
Okupljeni su slušali u savršenoj tišini, jer su se svi upinjali <l.i | šta to bubnjevi govore. Ejla je razmišljala o tome kako je naučila dfl lje glas nadaleko da mogu jasno da ga čuju čak i oni sasvim pozadi ld malo spustila svoj ionako tihi glas i progovorila glasnije i jače u ncpnl 1 noj tami koju je sada osvetljavala samo jedna vatra. Jedini zvuk koji okupljeni

čuli, i za koji su mislili da dopire iz vazduha oko njih n hi bubnjeva, bili su poslednji stihovi Majčine pesme koje je izgovarala I Ejla, ponavljajući ih posle bubnjeva.
Majku ovaj par raduje,
Nauči ih da brinu, da ljubav ih sparuje.
Željom ih ispuni da spajaju se često,
Da Zadovoljstvo ih prožme, to je glavno mesto.
Nauk su taj vrli prihvatili prvi.
Bubnjevi neprimetno usporiše. Svi su znali da sledi kraj, preostao |i M samo jedan stih, ali zbog nečega su ih ostavili da čekaju. To im je iihl" vozu, pojačalo napetost. Kada su bubnjevi stigli do kraja stiha, nisu >« i tali, već su nastavili da izgovaraju poznate reči. Nje-e-e-n po-o-oslednji-i-i Po-o-o-klo-o-on...
Ljudi su pažljivo slušali, ali i dalje nisu bili sigurni šta čuju ' k je Ejla ostala sama, i počela polako da ponavlja stih, naglašavaju. I I
Njen poslednji dar bese znanje da i muškarac ima udela, Da se novi život začne ne može bez njegovog obola. Slavi se Majka kad se dvoje spoje, Nema začeća bez uživanja udvoje. Deca Zemlje spokojnom se čine, Majka može mirno da otpočine.
Ovim stihovima nije tu bilo mesto. To je bilo nešto novo! Sad l I put to čuju. Šta to znači? U ljude se uvukao nemir. Majčina pesnui |l pamtiveka bila ista, unošene su tek beznačajne izmene. Zašto je sudu čala drugačije? Značenje reči još nije prodrlo do njih, dovoljno ili ji U I mirilo već i to što su dodate nove reci, šta je Majčina pesma pronu il|
Tada je, sasvim neočekivano, ugašena i poslednja vatra. Zavl« takav mrak da se niko nije usudio ni da se pomeri. „Šta to znači?" doviknuo je neki glas. „Da, šta to znači?"

odjeknulo p f|
tanje.
Džondalar se nije pitao, on je znao. Istina je znači, pomislio je. Sve k Ejla oduvek govorila bilo je tačno. Iako je imao vremena da razmili tome, svest mu se borila da prihvati dublji smisao. Ejla mu je odu-covorila da je Džonejla njegova kćerka, njegova i ničija više, dete nje-ivo^ tela, a ne samo njegovog duha. Začeta je zahvaljujući onome što im uradio, a ne zahvaljujući nekom bezobličnom duhu koga nije mogao vidi, koji je Majka na neki neodređeni način pomešala u Ejli s njenim ¦Om. On je to uradio. On i Ejla zajedno. Dao je Ejli ono najsuštastveni-I/, sebe pomoću svoje muškosti, svog organa, i to se udružilo s nečim u li i doprinelo da nastane novi život.
To se nije dešavalo svaki put. Stavio je on mnogo svoje suštine u nju. |da je bilo neophodno mnogo suštine. Ejla je stalno govorila da nije sila kako se to tačno dogodi, samo je znala da muškarac i žena zajedno irnju novi život.
Majka je svojoj deci podarila Zadovoljstva da bi začeli novi život, stvaranje novog života ne bi trebalo da predstavlja Zadovoljstvo? Da /.ato njegova potreba da izbaci svoju suštinu u ženu bila tako snažna? što je Majka želela da njena deca prave svoju decu? Imao je utisak da je njegovo telo postalo značajnije, kao da je na način oživelo. Muškarci su bili neophodni.
Zapaljene su baklje po obodu. Ljudi su počeli da ustaju i da se muvali ana je otkrivena i razmeštena u nekoliko različitih oblasti. Svaka Pe-i skupina povezanih Pećina imala je svoje mesto za slavlje da niko ii predugo čekao na jelo. Osim dece, većina gotovo ništa nije stavila u Celog dana. Neki nisu imali vremena, neki su se čuvali za gozbu, i malje bilo obavezno,

vladalo je uverenje da je bolje ne jesti pre glavnog ika na dan gozbe. Ljudi su razgovarali dok su išli ka hrani, jedni drugima su postavljanja. Još ih je prožimala nelagodnost.
„Hajdemo, Džondalare", reče Džoharan. Džondalar ga nije čuo. Bio l/gubljen u mislima, i za njega niko drugi nije postojao. „Džondalare!" ponovio je Džoharan i prodrmao ga za rame. „Molim?" izusti Džondalar. „Hajdemo, iznose hranu."
„()h", reče mlađi brat. Dok je ustajao, u glavi mu je i dalje vladala iclnja.
„Šta misliš da sve to znači?" upitao je Džoharan kada su pošli. „Jesi li video kuda je otišla Ejla?" uzvratio je pitanjem Džondalar, i I zaokupljen vlastitim mislima.
„Nisam je video, ali pretpostavljam da će nam se uskoro pridružiti, ikvn ceremonija, šta kažeš? Koliko je samo truda i pripremanja uloženo "in Čak i zelandone moraju da se odmore i ponekad nešto pojedu", reče
Džoharan. Napravili su nekoliko koraka. „Šta sve to znači, Džondalare ' poslednja strofa Majčine pesme?"
Džondalar se konačno okrenuo da pogleda brata. „Upravo ono m.. kaže, 'muškarac ima udela'. Nisu samo žene blagoslovene. Novi živol može da se začne bez muškarca."
Džoharan se namrštio, bore na njegovom čelu bile su istovetl)| borama na čelu njegovog brata. „Stvarno to misliš?"
Džondalar se osmehnuo. „Znam da je tako."
Kada su se približili oblasti u kojoj se okupila Deveta poJ unaokolo su već služili jaka pića. Neko je gurnuo nepropusne pletene < Džoharanu i Džondalaru u ruke. Otpili su gutljaj, ali nijedan od njih m očekivao tako nešto.
„Sta je ovo?" upitao je Džondalar. „Mislio sam daje to

Laramafj piće. Lepo je, ali prilično blago."
Džondalaru je to piće bilo poznato i on otpi još jedan gutljaj a li je ovo već pio? „Ah! Losadunci!"
„Molim?" upitao je Džoharan.
„Ovo piće Losadunci služe na svojim Proslavama u čast Majki prvi pogled nije jako, ali nemoj ga potceniti", upozorio ga je Džondlj „Zapravo je veoma jako. Omami te iz potaje. Mora da ga je Ejla nnpfl la. Jesi li video kuda je otišla posle ceremonije?"
„Mislim da sam je video pre izvesnog vremena kako izlazi i/ | > monijalnog šatora. Na sebi je imala svakodnevnu odeću", reče DžohtU
„Jesi li video kuda je otišla?"
„Eno je. Tamo gde se služi to novo piće."
Džondalar se zaputio ka povećoj skupini ljudi koja se muvalu n| velike izrovašene posude iz koje su čašicama vadili piće. Kada je uyl< •! Ejlu, ona je stajala pored Laramara. Pružila mu je čašu koju je napuni On je nešto kazao, a ona se nasmejala, pa mu se osmehnula. Laramai ¦..- i nenadio, a onda se sav srećan iskezio. Možda ona ipak nije tako loša, |».. slio je. Ranije je uvek bila strašno uzdržana, jedva da je prozborila kn s njim. Ali sada je zelandona, i one bi trebalo da učine čast Majci na pi slavama. Ovo bi još mogla da ispadne zanimljiva proslava. Onda ni i očekivano pojavio Džondalar. Laramar se razočarano namrštio.
„Ejla", pozva je Džondalar. „Moram da razgovaram s tobom. Htjjt mo odavde." Uhvatio ju je za ruku i pokušao da se probije na neko mm prometno mesto.
„Postoji li razlog zbog koga ne možemo ovde da razgovaramo? ' guma sam da ću te čuti, nisam iznenada ogluvela", reče Ejla i istrgnu n& |

„Ali moram da popričam s tobom nasamo."
„Imao si sijaset prilika da porazgovaraš sa mnom, ali nisi naš.m shodno. Zašto je to sada odjednom tako važno? Ovo je Majčina proall
mttajem ovde da se zabavljam", reče ona, okrenu se i značajno se osmeh-liu l.aramaru.
Zaboravio je. U uzbuđenju zbog novog saznanja, Džondalar je zabo-Mvio. Iznenada mu se sve vratilo. Videla ga je sa Maronom! Od tada nije I njom razgovarao. A sada ona nije htela s njim da razgovara. Ejla je vide-Id kako je prebledeo. Zateturao se kao da ga je neko udario, i posrćući udaljili. Delovao je tako poraženo i zbunjeno. Morala je da se ujede za jezik JH na ne bi pozvala da se vrati.
Džondalar je išao unaokolo kao ošamućen, izgubljen u mislima. Ne-lui inu je tutnuo u šaku solju nečega. Ispio je bez razmišljanja. Neko drugi Jti jc ponovo napunio. U pravu je, pomislio je. Imao je dosta vremena da Ht/govara s njom, da pokuša da joj objasni. Zašto to nije uradio? Potražila gii je čim je došla i zatekla ga sa Maronom. Zašto nije on nju potražio polit1 loga? Zato što se stideo i plašio da ju je izgubio. Gde mu je bila pamet? I'nkiišao je da zataji od Ejle da se viđa s Maronom. Trebalo je jednostavno da joj kaže. Zapravo uopšte nije trebalo da se ponovo spanđa s Maro-tluni. Zašto mu je izgledala tako privlačno? Zašto ju je tada toliko želeo? kiimo zato što mu je bila na raspolaganju? Sada ga više uopšte nije zani-liiiiila. Ejla je kazala da je izgubila bebu. Njegovu bebu! „Ta beba bila je mo-i izgovorio je naglas. „Bila je moja!" Nekoliko ljudi u prolazu zavrtelo Je glavom kada su ga videli kako posrče i priča sam sa sobom. Dete koje je izgubila bilo je njegovo. Bila je pozvana. Načuo je ne-ilo o užasnom iskušenju kroz koje je prošla. Želeo je

tada da ode do nje, ilii je uteši. Zašto nije? Zašto se toliko trudio da je se kloni? Sada nije hte-hi da razgovara s njim. Zar je mogao da je krivi? Ne bi mogao da je kri-Hl ni kada nikada više ne bi poželela s njim da razgovara.
Sta ako se to stvarno desi? Sta ako stvarno nikada više ne poželi da hii vidi? Sta ako više nikada ne bude želela da deli Zadovoljstva s njim? (Inda mu još nešto pade na pamet. Ako bude odbijala da deli Zadovoljstva s njim, neće moći da začne bebu s njom. Neće imati još jedno dete s Ejlom. Odjednom više nije želeo da zna da je on zaslužan za to. Ako duh (učinje život, onda će se to jednostavno dogoditi, bez obzira na sve osta-Iti Ali ako jeste on, ako je suština njegove muškosti zaslužna za to, a ona gli ne bude želela, onda za njega više neće biti dece. Nije mu palo na pa-Hirl da bi mogao da ima dete s nekom drugom ženom. Voleo je Ejlu. Ona |p njegova družbenica. Obećao je da će se brinuti o njenoj deci, jer bi to lula deca njegovog ognjišta. Nije želeo drugu ženu.
Džondalar koji je posrtao unaokolo s čašom u ruci nije privlačio više |ui/,nje od ostalih koji su posrtali od jednog do drugog mesta gde se služila liniiia i piće. Nekoliko nasmejanih ljudi naletelo je na njega. Upravo su bili napunili mešinu za vodu nekim jakim pićem.
„Uuuh, izvini. Daj da ti napunim solju. Nijedna šolja ne sme biti pra-tnn na Majčinoj proslavi", reče jedan od njih.
Nijedna proslava do sada nije bila ovakva. Bilo je više hram-, \ir i ostalog pića nego što je iko mogao da pojede i popije. Bilo je čak i lit tova za pušenje, posebnih pečuraka i ostalih naročitih poslastica. Ništa I bilo zabranjeno. Neki su bili izabrani, a neki su se dobrovoljno priji
da se uzdrže od učestvovanja u Proslavi radi održavanja

reda u Logo.....
Pomagače onima koji će neminovno biti povređeni, i postarati se za onr \? ji se raspojasaju. Srećom nije bilo dece o koju bi oni koji se napiju nii da se sapletu i o kojoj bi trebalo voditi računa. Sva deca nalazila su prebivalištu na obodu logorišta Letnjeg sabora i o njima su se starale dniM jere i ostali.
Džondalar otpi gutljaj pića iz nedavno napunjene čaše, uopšte ni i metivši da je najveći deo prosuo dok je bauljao unaokolo. Ništa nija i i piće je počelo da deluje. U glavi mu se vitelo i pred očima mu je poigravalo, ali je zato njegova svest, i dalje zaokupljena ličnim im Ih bila izdvojena od svega što se dešavalo okolo. Čuo je muziku za plea I | ge ga odnesoše ka tom zvuku. Samo je nazirao plesače koji su krunili ni treperavoj svetlosti vatre.
Onda je pored njega igrajući promakla neka žena. Vid mu si i časa razbistrio i on usredsredi pogled na nju. Bila je to Ejla. Gledao |ii jf kako igra s nekim muškarcima pijano se smejući. Napustila je kolo III gurno posrćući. Za njom su pošla trojica muškaraca. Njihove šake su lillf svuda po njoj, cepale su joj odeću. U jednom trenutku su sva trojica i 11 la završili na gomili. Jedan se popeo na nju, grubo joj raširio noge i ntm nabrekli organ u nju. Džondalar ga je prepoznao. Bio je to Laramar! Župi pašćen prizorom, nije bio u stanju da se pomeri. Džondalar ga je c.lnl kako se pomera gore-dole i napred-nazad. Laramar! Prljavi, pijani, lcii|i bi vredni Laramar! Ejla inače nije htela ni da razgovara s Laramarom, a „uk je sa njim. Njemu, Džondalaru, nije dozvoljavala da je voli, da dell I dovoljstva sa njom. Nije mu dozvoljavala da napravi bebu s njom.
Sta ako Laramar začne bebu s njom!

Krv mu je jurnula u glavu. U crvenoj izmaglici pred očima vidi n jj samo Laramara na Ejli, na njegovoj družbenici, kako poskakuje gore iliJI gore-dole. Džondalar se izbezumio i zaurlao: „PRAVI MOJU BElili1
Visoki muškarac je razdaljinu do njih prevalio u tri koraka. I'onil je Laramara sa Ejle, okrenuo ga i zario zapanjenom čoveku pesnicu u li>> Ovaj se skljokao na tle. Samo što se nije onesvestio. Nije znao ko ga je inim rio, pa čak ni šta se dogodilo.
Džondalar je skočio na njega. Pomahnitao i raspomamljen od l!u! more, mlatio je Laramara po licu i telu, ne mogavši da se zaustavi ,'.i. u nutog grla skvičao je i vrištao: „On pravi moju bebu! On pravi moju lm bu!", u nedogled je ponavljao. „On pravi moju bebu!"
Nekoliko ljudi pokušalo je da ga odvuče, ali ih je on otresao i bi ga uhvatio ovakav bes, njegova snaga bila je gotovo nadljudska l>.!

¦količina je pokušala da ga odvuče, ali je on nastavio da divlja i nisu i" vali da ga savladaju.
Kada se Džondalar povukao unazad da zada još jedan udarac u kr-pvii masu sirovog neraspoznatljivog mesa koje je nekada bilo lice, jedna HM/na šaka ga ščepa za zaglavak. Čim je osetio da ga neko odvlači od one-< onog čoveka na tlu, Džondalar je počeo da se otima. Čovek je bio ¦ Ivici smrti, a Džondalar je i dalje pokušavao da se oslobodi dve ogrom-tf snažne rake koje su ga sputavale, ali nije mogao. Dok ga je Danug čvrsto držao, zelandona je povikala: „Džondalare! • londalare! Prestani! Ubićeš ga!"
Kao kroz maglu prepoznao je glas žene koju je nekada znao kao Zo-BU. i setio se da je zbog nje udario nekog mladića, a

onda mu se um po-IHftičio. Dok je nekoliko zelandona pritrčavalo da se pobrine za Laramara, Hvrnokosi džin podigao je Džondalara u naručje kao bebu i odneo ga odatle.
37
Zelandona pruži Ejli solju od čvrsto upletene trske, jednu od onih Hti|iiuvijenih upravo za proslavu. Napunila ju je toplim čajem od trava ko-p hi trebalo da je opuste. Još jednu solju spustila je na niski stočić i sela na sffliki tronožac pored Ejlinog. Osim njih se u velikom prebivalištu zelan-rftmu nalazio samo još onesvešćeni čovek, lica uvijenog u meke kože koje IH pridržavale lekovite obloge. Ležao je na obližnjoj postelji. Nekoliko sve-liljki obasjavalo je toplim sjajem prostor oko povređenog, a dve su se na-M/lle na niskom stočiću pored šolja s čajem.
„Nikada ga nisam videla takvog", reče Ejla. „Zašto je to uradio, ze-IhiiiIoiio?"
„Zato što si bila s Laramarom."
„Ali to je bilo na Proslavi u čast Majke. Sada sam zelandona. Zar ne t»l trebalo da delim Majčin Dar i sa drugima na proslavama u njenu čast?" tipttula je Ejla.
„Svi bi trebalo da iskazuju čast Majci na Proslavama u njenu čast, III si to uvek radila, ali samo sa Džondalarom", primetila je krupna žena.
„To što nikada ranije nisam bila ni sa kim drugim uopšte nije bitno. iJiiNlalom, on se spajao sa Maronom", reče Ejla.
Zelandoni nije promaklo da je to izgovorila kao da se brani.
„Tako je, ali ti mu nisi bila dostupna kada je to radio. Poznato ti je 11 muškarci često dele Majčin Dar Zadovoljstva sa drugim ženama kada lin iltužbenice nisu pri ruci, zar ne?" upitala je Ona koja je Prva.
„Svakako", odvrati Ejla, brže-bolje obori pogled i otpi

gutljaj čaja.
„Smeta li ti to što je Džondalar izabrao drugu ženu, Ejla?"
„Do sada nikada nije izabrao drugu. Bar od kada ga ja pozna« reče Ejla, zabrinuto se zagledavši u ženu. „Zar je moguće da ga tako 11 poznajem? Ne mogu da poverujem da je to uradio. Niko ne bi mogao dl I uveri da nisam videla vlastitim očima. Prvo se potajno vida sa Maronoa a onda još saznam da to radi već duže vreme. Zatim... Zašto Maronll
„Kako bi se osećala da je u pitanju neka druga?"
Ejla ponovo obori pogled. „Ne znam." Potom se opet zagleda u <<• landonu. „Zašto nije došao kod mene ako je želeo da zadovolji poirchn Nikada ga nisam odbila. Nikada."
„Možda upravo zbog toga. Video je da si umorna, ili usredsre™ na ono što učiš, i nije želeo da ti se nameće, jer je znao da ga nećeS | biti", reče zelandona. „Uostalom, od tebe se očekivalo da se na izvesno I me odrekneš nekih stvari kao što su Zadovoljstva, hrana, pa čak i voiIh
„Ali zašto Marona? Da je bila neka druga, bilo koja druga žena, lili'1 slim da bih razumela. Možda mi se ne bi dopalo, ali bih razumeki / > i baš ta žena?"
„Možda zato što mu se ponudila." Ejla ju je zbunjeno pogledala landona poče da objašnjava. „Svi su znali da ni ti ni Džondalar ni u |n| noj prilici niste izabrali nekog drugog, čak ni na Proslavama u čast Mn|k|j Pre nego što je otišao, Džondalar je uvek bio na raspolaganju, naroi I na proslavama. Imao je tako jak poriv da mu je retko jedna žena luli i|n voljna. Kao da nijedna nije mogla potpuno da ga zadovolji, sve dol I nije vratio s tobom. Ubrzo po njegovom povratku, žene su prestale da pnl u šavaju. Ako nisi dostupan, niko se ne nudi. Većina žena ne voli da lunl» odbijena. Ali Maroni je bilo svejedno. Mogla je da ima

svakog nm i •> i koga bi poželela. Za nju je odbijanje predstavljalo izazov. Mislim <l>i \t Džondalar postao i te kakav izazov za nju."

„Ne mogu da poverujem da ga tako slabo poznajem." Ejla n\ ti glavom i otpi još malo čaja. „Zelandono, umalo nije ubio Laramara I I mu nikada više neće biti isto. Da nije bilo Danuga, nisam sigurna <lit IM Laramar još bio među živima. Niko drugi nije mogao da ga zaustavi

„Plašila sam se da bi upravo tako nešto moglo da se dogodi pn upoznamo ljude sa ulogom muškarca u začinjanju novog života, ininli nisam očekivala da se to dogodi na ovaj način niti ovako brzo. Znali tm da će nastati problemi kada to obelodanimo, ali sam mislila da ćemo iiiid više vremena da ih resimo."

„Ne razumem", reče Ejla ponovo se namrštivši. „Mislila sam tla muškarci biti srećni kada saznaju da bez njih ne može da se začu« n. život, bar isto onoliko koliko su žene srećne što ih je Majka upravo (M toga stvorila."

„Možda i jesu srećni, ali kada im konačno dopre do mozga St zapravo znači, muškarci će možda želeti da budu sigurni da deca njiho ognjišta nisu samo deca njihovih družbenica, već da su oni njima n@M

:fHt» Možda će želeti da budu sigurni da deca o kojoj se staraju potiču M Itjlll."

i „Zašto bi to bilo važno? Do sada nikada nije bilo važno. Muškarci #m .1 nvek starali o deci svojih družbenica. Većini muškaraca bilo je dra-|m kuda im družbenice dovedu decu u njihovo ognjište. Zašto bi sada od-Miiimii želeli da se staraju samo o vlastitoj deci?" pitala je Ejla.

„Možda se ispostaviti da je to pitanje ponosa. Mogli bi postati pose-iii |nema svojim družbenicama i deci", reče

Prva. lijla je otpila malo čaja i zamislila se. Razmišljala je o tome i mrštila | „Kako će znati zasigurno? Žena je ta koja rađa. Jedino u što muškarac ttoiti- da bude siguran jeste da je beba dete njegove družbenice."
„Može biti siguran jedino ako njegova družbenica deli Zadovoljstva Muni sa njim", reče zelandona. „Kao ti, Ejla."
lijla se još jače namršti. „Ali šta ćemo sa Proslavama u čast Majke? ma žena im se mnogo raduje. Žele da poštuju Majku, da podele njen Zadovoljstva s više muškaraca."
„Da, većina žena, i muškaraca, jedva čeka proslave. One unose uzbu-jtl!|i' u život, daju mu više zanimljivosti. Većina žena takođe želi družbe-Hlkn koji će joj pomoći da se brine o svojoj deci", reče zelandona.
„Nemaju sve žene družbenike. Pomažu im majke, tetke i braća, po-Uluio oko novorođenčeta. O deci je uvek imao ko da se stara", reče Ejla.
„To je tačno, ali sve to može da se promeni. U prošlosti je već bilo nekoliko teških godina kada nije bilo dovoljno životinja, a jestive biljke ni-iH dovoljno rodile. Kada nema svega dovoljno, ljudi nisu baš uvek skloni ¦ft dele sa drugima. Da imaš dovoljno hrane samo za jedno dete, kom de-ttiu hi je dala?"
„Odrekla bih se svog dela za bilo koje dete", reče Ejla.
„U početku, da. Većina ljudi bi to uradila. Ali koliko bi to moglo da ¦trnje? Ako ne bi jela, zanemoćala bi i razbolela se. Ko bi se onda starao . Ivom detetu?"
„Džonda..." zaustila je Ejla, zaćutala i prinela šaku ustima. „Da."
„1 Martona bi pomogla, i Vilamar, čak i Folara. Cela Deveta pećina (li pomogla", počela je da brza Ejla.
„To je tačno, Martona i Vilamar bi pomagali dok bi mogli,

ali i sa-Ni' /naš da Martona nije baš najboljeg zdravlja, a Vilamar će biti sve stariji, u ne mlađi. Folara će se udružiti sa Aldanorom na ovogodišnjem kasnom Udruživanju. Kada bude imala svoju bebu, koga će prvo nahraniti?"
„Nikada nije baš tako loše, zelandono. Ponekad u proleće ponestane ivrga, ali uvek može da se nađe nešto za jelo", reče Ejla.
„Nadam se da će to uvek biti tako, ali žena se obično oseća sigurnija liko ima družbenika da joj pomogne."
„Ponekad dve žene dele ognjište i pomažu jedna drugoj oko dei i reče Ejla. Razmišljala je o Aldanorovom narodu, S'Armunajima, i Ai.in koja je pokušala da se otarasi svih muškaraca.
„Mogu i da postanu družbenice jedna drugoj. Uvek je bolje umu nekoga ko može da pomogne, nekoga kome je stalo, međutim, većinu ipak bira muškarce za družbenike. Majka je većinu nas napravila da bmli mo upravo takvi, i ti si nam kazala zašto, Ejla."
Ejla pogleda čoveka na krevetu. „Ako si znala da će se sve proini niti, zelandono, zašto si dozvolila da se to dogodi? Ti si Prva. Moglu • to da sprečiš."
„Možda sam i mogla za izvesno vreme, ali Majka ti to ne bi snn| stila da nije želela da Njena deca saznaju. Kada je jednom odlučila lo il| uradi, više nema povratka. To nije moglo da ostane tajna. Kada islin.i | zri za objavljivanje, možemo to odložiti na izvesno vreme, ali ne mo/. m sprečiti", reče zelandona.
Ejla je zatvorila oči i zamislila se. Posle izvesnog vremena ih je ol rila i kazala. „Džondalar je bio strašno ljut. Bio je tako nasilan." < >< joj bile pune suza.
„Nasilje je uvek bilo tu, Ejla. Većina muškaraca je nasilna.

Dolu znaš šta je Džondalar uradio Madromanu, a tada je bio gotovo još dei >l 1 međuvremenu je naučio da se savlađuje i to mu uglavnom polazi za ini.....
„Nije mogao da prestane da ga udara. Umalo nije ubio Laramau
što?"
„Zato što si ti izabrala Laramara, Ejla. Svi su čuli Džondalar.i l i urla: 'On pravi moju bebu.' Budi uverena da nijedan muškarac neće raviti te reči. Zašto si odabrala Laramara?"
Ejla je pognula glavu i niz lice joj potekoše suze. Za njima je u-.l. ih lo tiho jecanje. Konačno je prevalila preko usana: „Zato što je Džoiul izabrao Maronu." Suze koje je tako dugo zadržavala iznenada polekn više ništa nije moglo da ih zaustavi. „Oh, zelandono, nisam znala /.i I||| bomoru dok ih nisam ugledala zajedno. Upravo sam bila izgubila belm jedva sam čekala da vidim Džondalara, i možda začnem novu bebu •......
Sve vreme sam mislila na njega. Strašno me je zabolelo kada sam gu | dela sa Maronom, i bila sam toliko ljuta da sam poželela da i on pali landona je pronašla komadić mekog materijala za povijanje rana i pm joj ga da obriše oči i nos.
„Posle toga nije hteo sa mnom da razgovara. Nije kazao ti:.......
žao što sam izgubila bebu. Nije me zagrlio i tešio. Nije me čak ni iloilir nuo, ni jedan jedini put. Ni reč mi nije kazao. Još me je više bolelo šin -želi da razgovara sa mnom. Nije mi čak pružio priliku ni da se ljutim !¦< mu kažem kako se osećam. Nisam bila sigurna ni da li me još voli šmrcala je, ponovo obrisala suze pa nastavila.
„Kada me je Džondalar ugledao na proslavi, konačno mi

prišao i reda želi da razgovaramo, Laramar se slučajno zadesio u blizini. Znam Džondalar nimalo ne ceni Laramara. Od svih ljudi njega najmanje voli. Imitira da je Laramar loš primer drugim muškarcima, jer se rđavo odnosi fifriiia svojoj družbenici i njenoj deci. Neki su čak počeli da ga oponašaju. Mfliila sam da će se Džondalar naljutiti ako izaberem Laramara umesto Hlga, znala sam da će ga to povrediti, ali nisam znala da će biti tako na-liliin. Nisam znala da će pokušati da ga ubije. Jednostavno nisam znala."
Zelandona je držala Ejlu u zagrljaju dok je plakala. „Tako sam i mi-lllln", reče tapšući je po leđima i puštajući je da se isplače, ali je njen mo-»nk nastavljao da radi.
Trebalo je da obratim više pažnje, mislila je zelandona. Znala sam da jc upravo bila pobacila, a posle toga su žene uvek melanholične. Znala min i da se Džondalar ne snalazi baš najbolje. Nikada se nije snalazio u liikvim situacijama, ali mi se učinilo da se Ejla dobro nosi s tim. Znala min da je uznemirena zbog Džondalara, ali nisam shvatala koliko. Trebalo Jt> da primetim, mada je nju teško pročitati. Iznenadilo me je što je pozvanu. Nisam smatrala da je spremna, ali sam znala da se upravo to dogodilo onog trenutka kada sam je ugledala.
Mislila sam da joj je teško, naročito zbog pobačaja, ali uvek je bila luko jaka. Nisam shvatila koliko je bilo gadno dok nisam porazgovarala s Mailonom. Kada je pred svim zelandonama ispričala o tome kako je bila |Hi/vana - i to me je iznenadilo - shvatila sam da se nešto smesta mora uradili. Trebalo je najpre sa njom da porazgovaram, jer bih tada znala šta da očekujem. Imala bih vremena da razmislim i o onome što bi mi sigurno pre-t'iilala. Ali na Letnjim saborima se uvek toliko toga događa. Mada ne mogu im lo da se

izgovaram. Trebalo je da joj se nađem i da joj pomognem, obolim da pomognem, a nisam. Moram da prihvatim odgovornost za veliki deo nvoga što se dogodilo.
Dok se oslanjala o meko rame krupne žene, jecala i konačno isplakala suze koje je tako dugo zadržavala, Ejla je sve vreme razmišljala o pi-luiiju koje joj je zelandona postavila. Zašto sam izabrala Laramara? Zašto «nin izabrala najgoreg čoveka u celoj Pećini, verovatno najgoreg čoveka na udom Letnjem saboru?
Kakav grozan Letnji sabor. Umesto što sam jurila da što pre stignem ovamo, bilo bi bolje da uopšte nisam došla, govorila je sebi. U tom slutnju ih ne bih videla zajedno. Bilo bi mi lakše da mi je neko kazao i da ih nisam videla svojim očima. Ni u tom slučaju mi se ne bi dopalo, ali bar mi ne bi bili pred očima svaki put kada ih zatvorim.
Možda sam upravo zbog toga izabrala Laramara, možda sam zbog loga toliko želela da povredim Džondalara. Želela sam da se i on oseća kno što sam se ja osećala. Kakva sam ja to onda? Želim da uzvratim, želim da povredim. Zar jedna zelandona treba da bude takva? Ako sam ga toliko volela, zašto sam onda želela da ga povredim? Zato što sam bila liiil morna. Sada znam zašto zelandone pokušavaju da iskorene ljubomofll
Ljubomora je strašna, govorila je Ejla sebi. Nisam smela da se I ćam toliko povređena. Džondalar nije uradio ništa loše. Imao je pruv^ izabere Maronu. Nije raskinuo vezu, i dalje je doprinosio ognjištu, i sini se o Džonejli i meni. Uvek je činio i više nego što je morao. Verovainfl više brinuo o Džonejli nego ja. Znam da mu je bilo strašno žao što jc u. I* rio Madromana kao mladić. Mrzeo je sebe zbog toga, kako li se tek užasno oseća? Sta će biti s njim? Sta će mu uraditi

Deveta pećinu zelandonija, ili sve zelandone, zato što umalo nije ubio Laramara?
Ejla je konačno ponovo sela na tronožac, obrisala oči i nos i pa nula za čajem. Zelandona se nadala da joj je sada malo bolje pošti isplakala, ali je Ejlin um i dalje neumorno radio. Za sve sam ja krivu mišljala je. Suze su joj ponovo potekle dok je pijuckala hladan čaj, unuk] ih ona gotovo nije primcćivala. Laramar je dobio gadne povrede, mUi|| više neće biti isti, i za to sam ja kriva. Ne bi bio povreden da ga iihiiHt ohrabrivala, mamila, natcrala da pomisli da ga želim. Jedva jc primorala sebe da to uradi. Mrska joj je bila i sama |*i misao da je dodiruju njegove prljave, znojave šake. Sva se naježila .. i>i telo ju je svrbelo, osećala se prljavo, i nikako nije mogla da spere su tu prljavštinu. Kupala se i trljala dok gotovo nije napravila rane, ispu se. Iako je znala da jc to opasno, popila je čaj od lišća imele i oslalili un va od koga je povraćala i dobila bolne grčeve, ne bi li izbacila sve šio * možda začelo. Ali i pored svega toga, još je osećala Laramara na si i
Zašto je to uradila? Da povredi Džondalara? Ona za njega nije n vremena. Ona je ostajala budna po celu noć učeći napamet pesme i putu sti, simbole i reči za brojanje kada je bila budna preko dana. Ako ga |r Ih liko volela, zašto nije nalazila vremena i za njega? Da li zato što je u/iwil« u obuci? Dopadalo joj se da uči, volela je da uči sve ono što je im.h.iM da zna da bi postala zelandona. Da stiče znanje koje se moglo otkrili kim i ono koje je bilo skriveno. Simbole s tajnim značenjem, simbole ko|. |(mogla da ureze u kamen, nacrta na tkanini ili utka u prostirku. Znal > ,. šta znače. Cela zelandonija je znala šta znače. Mogla je da pošalje kanuu sa simbolima drugoj zelandoni, i onaj ko ga nosi ne bi imao

pojma dii II simboli išta znače, ali bi ostale zelandone znale. Dopala joj se i ceremonija. Ejla se setila koliko je bila dirnula i I kav utisak je na nju ostavila prva ceremonija, kojoj su prisustvovali snu zelandone, i koja je održana duboko u pećini. Sada je znala šta (ivini ili
radi ako hoće da ostavi utisak na ljude. Naučila je sve trikove, in.nl.....
nisu bili samo trikovi. Ponešto je bilo i stvarno, zastrašujuće stvarno la je da neke zelandone, posebno starije, zapravo više ne veruju. Svi
to već radili toliko puta da su se navikli na vlastitu magiju. Svako ti.....
že, govorili su. Možda stvarno svako može, ali ne bez obuke. Ne bez poni...
ugičnih lekarija. Šta znači leteti bez vetra, dok ti je telo i dalje sa ilonijom ili Pećinom, nekome ko je zaboravio da to ne mogu svi, ili e ko to radi iz navike ili dužnosti.
F.jla se iznenada setila da je na svojoj inicijaciji čula Onu koja je kako kaže da će ona jednog dana biti Prva. Ejla se tada nije na to ala, nije mogla sebe da zamisli kao Prvu, a osim toga imala je druž-i dete. Kako je iko mogao da bude Prvi i da istovremeno ima druž-a i porodicu? Pojedini pripadnici zelandonije imali su družbenike, ali mi bili u manjini.
Od malena je jedino želela da ima družbenika i decu, vlastitu porodi-l/a joj je kazala da nikada neće imati decu, jer je njen Pećinski lav su-snažan, ali ih je iznenadila. Dobila je sina. Broud bi poludeo da zna n| je, kada ju je primorao, podario ono što je jedino želela. Ali tom kom nije bilo Dara Zadovoljstva. Broud je nije izabrao zato što mu lio stalo do nje. Prezirao ju je. Primorao ju je da bi joj pokazao da mo-n

joj radi šta god poželi, i zato što je znao da će joj to biti mrsko. Sada je sama sebi uradila to isto. Primorala je sebe da izabere mu-.1 koga je prezirala da bi povredila čoveka koga je volela. Evo šta je u ljubomora uradila Džondalaru. Ona je kriva što umalo nije ubio čove-Ne zaslužuje da ima porodicu. Nije mogla da se stara o svojoj poro-ni kao akolitkinja, a sada kada je postala zelandona, biće još mnogo Miče mu bolje bez nje. Možda bi trebalo da ga pusti, da mu dozvoli pionađe drugu družbenicu. Ali kako bi mogla da ne bude udružena s Džondalarom? Kako bi la da živi bez Džondalara? Čim je to pomislila ponovo je zaplakala, |i-/elandonu prilično zabrinulo. Imala je utisak da nikada neće presta-". plače. Kako bih mogla da živim bez Džondalara?, mislila je Ejla. Ali i bi Džondalar mogao da živi sada sa njom? Nije ga dostojna, umalo I nje nije ubio čoveka, i to samo zato što je hteo da zadovolji svoje po-•¦ Potrebe koje mu ona očigledno nije pomogla da zadovolji. Čak bi Itu iz Plemena to uradila, svaki put kada bi njen družbenik to poželeo. udalar zaslužuje bolju ženu.
Ali šta će biti sa Džonejlom? Ona je i njegova kćerka, i on je mnogo , On se više brinuo o njoj nego ja. Džonejla zaslužuje bolju majku od tlc. Ako raskinem vezu, on može ponovo da se udruži. On je i dalje |lc|)ši... ne, najnaočitiji muškarac u svim Pećinama. Svi to misle. Neće i bili teško da nađe drugu ženu, čak i neku mlađu. Ja sam već stara, ne-nilađa žena mogla bi da ima više dece s njim. Mogao bi čak da izabe-Maronu... ako želi. Bilo joj je teško čak i da misli o tome, ali imala potrebu da kazni samu sebe, i nije mogla da smisli ništa što bi joj na-|o veći bol.
To ću uraditi. Prekinuću vezu, daću Džonejlu Džondalaru, i pustiću ga nade drugu ženu s kojom će imati porodicu. Kada

se vratim u Devetu
pećinu, neću se useliti u svoj dom, useliću se kod zelandone, ili ću pol sebi drugi dom, ili ću se odseliti i biti zelandona u nekoj drugoj Pei ll ako će ijedna druga Pećina hteti da me primi. Možda bi jednostavnu I balo da odem, nađem neku dolinu i živim sasvim sama.
Zelandona je posmatrala smenu osećanja na Ejlinom licu, ali nije III | vala sve da ih rastumači. Ima nečeg neuhvatljivog u toj ženi, mishlii zelandona. Ipak, nije bilo nikakve sumnje. Jednog dana ona će bili Pi Zelandona nikada nije zaboravila onaj dan u Martoninom prebivalištu k je mlada i neobučena Ejla uspela da nadjača moćni um Prve. To ju jc | treslo više nego što je bila spremna da prizna.
„Ako se bolje osećaš, trebalo bi da pođemo, Ejla... zelandono Dt\ pećine. Ne želimo da zakasnimo na skup. Ljudi će imati mnogo pitu pogotovo posle onoga što se dogodilo između Džondalara i LaramgJI reče Ona koja je Prva medu Onima koji služe Veliku majku Zeml|ii
„Hajde, Džondalare. Moramo na skup. Želim da postavim neka , nja", reče Džoharan.
„Samo ti idi, ja ću doći kasnije", reče Džondalar, ni ne podigavši |»i gled s vreće za spavanje na kojoj je sedeo.
„Bojim se da to neće moći, Džondalare. Izričito mi je rečenu tlu postaram da pođeš sa mnom", reče Džoharan.
„Ko ti je to naložio?"
„Zelandona i Martona, šta misliš ko?"
„Šta ako se meni ne ide na taj skup?" upitao je Džondalar ispipM jući na šta trenutno ima pravo, a na šta ne. Osećao se tako jadno da I želeo da se pomeri.
„Pretpostavljam da ću u tom slučaju morati da zamolim ovo:1 i snažnog prijatelja Mamutovca da te odnese tamo, isto

kao što te je dmim ovamo", reče Džondalarov brat smrknuto se osmehnuvši Danugu. Nala/ili su se u skloništu koje su koristili Danug, Druvez, Aldanor i još neki inu i u ci. Pošto su u njemu boravili samo muškarci, zvali su ga daleko prelu\uli šte iako se nije nalazilo na obodu Logorišta kao ostala daleka prebivalifi|»(niti daleko od porodičnih prebivališta Devete pećine. „Gotovo da se nitj pomerio od tada. Hteo ti to ili ne, moraćeš da iziđeš pred ljude, DžoiuIuIh
re. Ovo je otvoreni skup. Neće biti razgovora o tvojoj situaciji. To ostavlji......
za kasnije, kada budemo videli koliko će Laramar uspeti da se oporavi.1!
„Trebalo bi malo da se sredi", reče Solaban. „Još ima mrlje od kl na odeći."
„U pravu si", reče Džoharan i pogleda Džondalara. „Uradićeš to ll ili će neko morati da te potopi?"
„Svejedno mi je. Ako želite da me potopite, samo napred", reče 11
dalar.
„Džondalare, uzmi čistu tuniku i pođi na reku sa mnom", reče Danug |ivikii Mamutovaca. Na taj način je stavio do znanja Džondalaru da s njim da razgovara a da ga niko drugi ne razume, a osim toga, o je u mogućnosti da govori na svom jeziku i da ne mora da se mu-zelandonskim.
„U redu", reče Džondalar, duboko uzdahnu i ustade. „Ionako je sve-m>." Zaista mu je bilo svejedno šta će biti s njim. Džondalar je bio Ini da je izgubio sve što je bilo važno: porodicu, ubrajajući tu i Džo-i, poštovanje prijatelja i svog naroda, ali ponajpre Ejlinu ljubav. Sma-je da je to i zaslužio.
Danug je posmatrao Džondalara dok se vukao pored njega

prema ne primećujući ništa oko sebe. Mladi Mamutovac je već jednom bio jok kada je ovo dvoje mladih ljudi, koje je izdaleka došao da vidi, slične probleme iako su se voleli više nego ijedan drugi par koji je znao. Voleo bi da može da ih natera da uvide ono što je svima osta-ii bilo jasno, ali reči nisu bile dovoljne. Moraće sami da dođu do toga. ¦ puta nisu upleteni samo. Džondalar je ozbiljno povredio nekoga, i Ih Danug nije baš dobro poznavao običaje Zelandonaca, znao je da to proći tek tako.
Zelandona je pomerila zastor, odgurnula pregradu i provirila iz skri-ig zasebnog pristupa iza velikog prebivališta zelandona, naspram uobi-iing ulaza. Osmotrila je oblast za okupljanje koja se spuštala niz padinu i širila ka logorištu. Ljudi su se skupljali celog jutra i već je bila go-puna.
Imala je pravo što se tiče pitanja. Ljudi su počeli da shvataju zna-ije ceremonije i novih stihova u Majčinoj pesmi, samo nisu bili sigurni ih pravilno protumačili. Moguće promene, naročito posle Džondala-i)' ponašanja, uznemirile su ljude.
Zelandona je ponovo provirila da se ii jesu li stigli određeni ljudi, a onda je još malo sačekala ostavljajući liln i poslednjim tumaralima da se smeste. Konačno je dala znak mla-i elandoni, koja je znakovima prenela ostalima „ona je spremna". Kada w bilo pripremljeno, zelandona je izišla.
Zelandona koja je Prva bila je žena sjajnog držanja, a tom držanju išle III u prilog i njena visina i težina. Takođe je imala širok raspon tehnika i iiikiika da zadrži pažnju okupljenih na onome što je želela da istakne. Sati« |e bila resila da upotrebi svu svoju veštinu, intuitivnu kao i naučenu, da tilu-di lolike ljude koji pogled nisu odvajali od nje da je samouverena i sigurnu u ono što govori.
Znajući da ljudi imaju sklonost da samoinicijativno

postavljaju pita-H|n, objavila je da će biti lakše, pošto je prisutno mnogo ljudi, da pitanja
postavljaju vođe Pećina, ili samo jedan član svake porodice, ali ako | oseća jaku potrebu da nešto kaže, onda neka kaže.
Džoharan je postavio prvo pitanje, koje su svi želeli da razja.siu novi stihovi, želim da znam jesam li ih dobro shvatio, da li to /itm'l su Džaradal i Sitona moja deca, ne samo Prolevina?"
„Tako je", odvrati Zelandona koja je Prva. „Džaradal je IvoJ I Sitona je tvoja kćerka, Džoharane, isto kao što su i Prolevini sin i ki i'iki
„Dar Zadovoljstva koji nam je podarila Velika majka Zemlji | život u ženi?" upitao je Brameval, vođa Četrnaeste pećine.
„Donin Dar nije samo Dar Zadovoljstva, to je takođe Dar ŽivM
„Ali Zadovoljstva se dele veoma često. Žene ne ostaju trudni i često", primeti neko ko nije imao strpljenja da čeka.
„Konačni izbor je na Velikoj majci Zemlji. Doni se nije odiekl.i kolikog svog Znanja, niti svih svojih povlastica. Ona i dalje odhk :u|i i će žena biti blagoslovena dctetom", reče Prva.
„Koja je onda razlika između čovekovog duha i suštine i/ nji | organa pri začinjanju bebe?" upitao je Brameval.
„To je sasvim jasno. Ako žena ne dcli Zadovoljstva s niii-.ln.. neće imati dete. Majka neće samoinicijativno izabrati duh nekog nm i u i podariti ga ženi koja se samo nada da će jednog dana dobiti dele mora da ukazuje čast Majci tako što će deliti Njen Dar zadovoljstvu škarac mora da oslobodi suštinu u nju da bi se pomešala s tamošnjom štinom žene", reče Moćna žena.
„Neke žene nikada ne zatrudne", reče Tormaden, vođa

Devi.....
pećine.
„To je tačno. Ja nikada nisam imala dete iako sam često i;Jj čast Majci. Ne znam zašto", reče Prva. „Možda zato što me je Majka i/ulu la za nešto drugo. Svesna sam da bi mi bilo veoma teško da služim Mi da sam ostala trudna, da imam družbenika i decu. To ne znači du ¦ M done ne treba da imaju decu. Neki ih imaju pa ipak dobro služe N|n| »<*
daje lakše zelandoniju da bude udružen i da ima decu u svom ognji'......
zelandoni. Muškarac ne mora da nosi dete, da rađa ni da doji. Neki
su u stanju da rade oboje, posebno one čiji je poziv snažan, ali momji......i
ti družbenike i porodice voljne da pomognu i koji ih veoma vole "
Zelandona je primetila da su neki među prisutnima pogledali u l>/nn dalara. On je sedeo sa gostima Mamutovcima na padini brda malo i/.iuul |
vete pećine, a ne sa ženom s kojom je bio udružen. Ejla je sa Džone|l.....
krilu sedela napred pored Martone, a između njih se smestio Vuk. Bila |e |
vremeno blizu Devete pećine i zelandona. Zbog njene vlasti nad živu.....
ma i isceliteljskog dara, većina ljudi je verovala da je Ejlin poziv bio snažan čak i pre nego što je postala akolitkinja, i sve do ovog leta. km Ih počele nevolje, svi su primećivali koliko je Džondalar pažljiv. Mnogi su vali da je izvor svih njihovih nevolja Marona - ona je sedela s rođakom '
m i nekim prijateljima iz Pete pećine - ali sada se situacija

zaoštrila i la veoma ozbiljna. Pročulo se da je Laramar povratio svest. I dalje se uvijao u nastambi zelandona i samo su one znale u kakvom je stanju. ‚Moja družbenica je delila Dar Zadovoljstva s drugim muškarcima, ne sa mnom, za vreme Proslava u čast Majke i ostalih ceremonija", re-Jedan čovek iz publike.
Sada će pitanja postati škakljiva, pomislila je zelandona. „Sveti su ‚ozi radi kojih se održavaju proslave i ceremonije. Deljenje Zadovoljit je sveti čin. Na taj način se iskazuje čast Velikoj majci. Ako je dete začeto, to se desilo zato što je ona tako htela. Takvo dete treba sma-povlašćenim. Ne zaboravite da Doni i dalje odlučuje kada će žena za-neti." Iz publike je doprlo nekoliko raštrkanih komentara. Sledeća je ustala Kareja, predvodnica Jedanaeste pećine. „Viladan me molio da ti postavim pitanje umesto njega, ali mislim da bi on to sam iilo da učini."
„Ako ti tako misliš, onda bi svakako trebalo", reče zelandona. „Moja družbenica je bila doni-žena leto pošto smo se udružili", poče vek. „Nikako nije imala sreće da začne dete i želela je da prinese poli u čast Majke ne bi li je podstakla da začne dete u njoj. Izgleda da je lo. Posle toga je dobila dete, i još troje posle prvog. Ali sada se pitam, i ijedno od njih potiče od mene?" Ovo je delikatno pitanje, moram pažljivo da odgovorim, pomislila je Uliindona. „Sva deca koju je rodila tvoja družbenica su tvoja deca", reče ona. „Ali kako da znam da li sam ih začeo ja ili neki drugi čovek?" „Reci mi, Viladane, koliko je staro tvoje prvo dete?" „Može da nabroji dvanaest godina. Gotovo da je već čovek." U gla-||| inu se osećao ponos.
„Jesi li bio srećan dok je tvoja družbenica bila trudna i kada se on Po?"

„Da, želeli smo decu u našem ognjištu." „Znači, voliš ga." „Svakako da ga volim." „Da li bi ga voleo više kada bi znao da ga je začela tvoja suština?" Pogledao je dečaka. „Svakako da ne", reče namrštivši se. „Kada bi znao da je i ostalu tvoju decu začela tvoja suština, da li bi tj) više voleo?"
Nije odmah odgovorio. Bilo mu je jasno šta hoće da kaže, i zamislio „Ne, ne mogu da ih volim više nego sada."
„Zar je onda važno čija ih je suština začela, tvoja ili nekog drugog?" I l.mdona je primetila da su se bore na njegovom namrštenom čelu pro-ilnlule. Odlučila je da nastavi. „Ja nikada nisam bila trudna, nikada nisam za-Mn dete, mada sam jedno vreme želela dete više nego što možete zamisliti, tala sam zadovoljna, znam da je Majka odabrala ono što je najbolje za mene.
Možda si i ti, Viladane, rođen da budeš isti kao ja. Možda, iz nekoji f| ga poznatog samo Doni, tvoja suština u to vreme nije mogla da za< m • s tvojom družbenicom, ali je Velika majka Zemlja u svojoj mudro Ij darila tebi i tvojoj družbenici decu, jer ste ih želeli. Ako ti nisi taj I li je začeo, da li bi bio voljan da ih vratiš čoveku koji ih je možda zai i •< bi saznao njegovo ime?"
„Nipošto, staram se o njima od kada su se rodili", reče VilmM
„Upravo tako, brinuo si se o njima, voliš ih, to su deca tvoj' o| ni a to znači da su tvoja, Viladane."
„Da, to su deca mog ognjišta, ali rekla si da ih ja možda im..um čco. Misliš li da ih je mogla začeti moja suština?" upitao je Vilad.m vesnom čežnjom.
„Možda je čast koju je tvoja družbenica iskazala Majci bila 1I1M na, i možda je Majka dozvolila tvojoj suštini da začne sve njih. Mi m znamo, ali ako ne bi mogao da ih voliš više

nego što ih ionako voli je to uopšte važno?"
„Pretpostavljam da nije."
„Možda ih je začela tvoja suština, a možda nije", reče
zelandniil ona nikada neće biti samo deca tvoga ognjišta zato
što su to tvoju ik „Hoćemo li ikada znati zasigurno?"
„To ne bih znala da ti kažem. Sto se žena tiče, sve je jasno h
>¦--trudna ili nije trudna. Kada je reč o muškarcu, njegova
deca uvek ll njegove družbcnice. Oduvek je tako. Ništa se
nije promenilo. Nijednu • škarac ne može da bude siguran ko
je začeo decu njegovog ognji il i
„Džondalar može", dopre do njih glas iz publike. Svi su /.ni
UH zagledali se u onoga ko ih je izgovorio. Bio je to
Džalodan, mladu i i će pećine. Sedeo je sa Folarinom
prijateljicom Galejom s kojom se mllf pre dve godine.
Pocrveneo je od tolike pažnje uperene u njega i o lili
zelandoninog pogleda. „On zaista može", reče on kao da se
brnnl znaju da Ejla nikada nije izabrala nikog osim njega...
do sinoć. Akti 1 na iz muškarčevog organa začinje decu, i
Ejla nikada nije delila Ziuli stva ni sa kim drugim osim sa
Džondalarom, onda dete njegovog ii| nJ mora biti njegovo,
mora poticati iz njegove suštine. Zbog toga sc on | potukao,
nije li tako? Svaki put kada bi udario Laramara, zaurlao |i
pravi moju bebu!'"
Sada je sva pažnja bila usmerena na Džondalara, i on se
meškoljlil
ispitivačkim pogledima. Neki su pogledali Ejlu, ali ona je
sedela nc|.......
ukočenih leđa i oborenog pogleda.
Onda je ustao Džoharan. „Džondalar je bio izvan sebe.
SuviSi | pio, i piće mu je pomutilo pamet", reče on ogorčeno i
zajedljivo

Ljudi su se osmehivali i smejuljili. „Kladim se da mu je glavu h|| | na onog što zovemo 'jutro posle' kada je sunce sinulo", doviknuo |i .1« mladić
1) njegovom glasu osećalo se izvesno divljenje, kao da je smatrao I)žondalarovo nasilno ponašanje hvale vredno.
„To pitanje će resiti Deveta pećina, jer su i Džondalar i Laramar iz te pećine. Nismo se ovde okupili da bismo razgovarali o Džondala-postupcima", reče Džoharan pokušavši da stavi tačku na to. Nije mu aklo divljenje u glasu pojedinih mladića, a poslednje što je želeo bilo se neki od njih ugledaju na njega.
„Bojim se da je glavobolja s kojom se danas probudio Džondalaro-|manja briga, Džemorale", dodala je zelandona. „Budi uveren da će li da plati za to što je učinio." Teško je bilo upamtiti sve ljude na sku-mada se trudila. Odeća joj je uvek u tome pomagala, a isto tako i per-pojasevi i ostala oprema. Ovaj mladić je bio iz Pete pećine, i bio je u Ivu s njihovim zelandonijem. Svi oni su se trudili da se oblače na-od ostalih i nosili su više perlica, jer su bili poznati po njihovoj iz-A i sedeo je u prvim redovima, što joj je omogućilo da ga dobro vidi l>o/na.
„Mislim da razumem kako se osećao", bio je uporan Džemoral. „Sta ¦lim da dete moje družbenice potekne od mene?" „Upravo tako", oglasio se još jedan muškarac. „Sta onda?" dodao je novi glas. „Sta ako poželim da deca moga ognji-ImmIu moja?"
Zelandona je sačekala da se komešanje smiri. Primetila je da najviše »ki upućuju pripadnici Pete pećine. Stoga je celu skupinu probola stro-I (ogledom.
„Želiš da deca tvoga ognjišta budu tvoja, Džemorale?" upita ona za-luvši se pravo u mladića koji je postavio pitanje.

„Misliš isto kao što I Ivoji odeća koju nosiš, alat kojim se služiš ili te tvoje perlice. Želiš da I poseduješ?"
„Ne... ovaj... ne. Nisam tako mislio", poče da zamuckuje mladić.
„Drago mi je što to čujem, jer se deca ne mogu posedovati. Ne mo-ii hiti tvoja ili tvoje družbenice. Niko ih ne poseduje. Deca su naša, i mi Mit da ih volimo i da se brinemo o njima, da ih podučavamo, isto onako po što se Majka brine o nama, a to možeš da radiš bez obzira na to da | policu od tvoje ili od suštine nekog drugog. Svi smo mi deca Velike maj-I Zemlje, mi učimo od nje. Sećaš li se reči iz Majčine pesme:
Ženu i Muškarca na svet Majka donese u danu tom I podari im zemlju da na njoj sviju dom, Pa vodu, zemlju i sve stvorove svoje razne. Da ih brižno koriste dobiše zadatke časne. Da koriste, al' ne iskoriste."
h.liii/ilo joj se nekoliko zelandona, i svi zajedno nastaviše. Deci Zemlje Majka Dare dade Da opstanu, pa tome dodade Dar Uživanja i deljenja, da im lepo bude, Dok sjedinjuju se u počast Majke hude. Uzvraćena čast biće glavna slast.
„Ona nas snabdeva, brine o nama, podučava nas, a mi joj zahl I jemo na njenim Darovima tako što je poštujemo."
Potom je Ona koi Prva nastavila: „Donin Dar Saznanja o Životu nije vam dat zato du 1 mogli posedovati decu rođenu u svom ognjištu i tvrditi da su vaša gledala je nekolicinu mladića koja je malopre izrekla svoje mišljenje I nam je kako bismo znali da Doni ne blagosilja samo žene. Muškarci u ophodni u istoj meri kao i žene. Oni nisu tu samo da bi se starali i poiu|fl li, muškarci su potrebni. Bez muškaraca ne bi bilo dece.Zar to nije dovoHj| Zar deca moraju biti vaša? Morate li da ih posedujete?"
Mladići se pometeno zgledaše, ali telandona nije bila baš

sigurnu ¦ su je u potpunosti razumeli. Tada se oglasi jedna mlada žena.
„Sta ćemo s onim kako je nekada bilo? Mi znamo ko su nam iiiiiH i babe. Ja sam kćerka moje majke, ali šta ćemo sa muškarcima?"
Zelandona nije odmah prepoznala mladu ženu, ali je proniclpu itm Prve istog časa pokušao pobliže da odredi njenu pripadnost. Sedcla < * Dvadeset trećom pećinom, a ogrlica i šare i ustrojstva na tunici ul n | I su na to da je pripadnica upravo te Pećine, ne neke druge, i da sedi I jateljima. Iako je na sebi imala odeću kakvu su nosile žene, a nc ili čiče, očigledno je bila veoma mlada. Verovatno je tek prošla Prve obi pomislila je donijera. Kada jedna tako mlada devojka istupi na ovukn likom skupu to znači ili da je veoma drska i nepromišljena ili hrabra i vikla da se druži s ljudima koji otvoreno iznose svoje mišljenje, lo |. I vodama.
Predvodnica Dvadeset treće pećine bila je žena, Dinara. ZeluiHJ se u tom trenutku setila da je Dinarina najstarija kćerka bila medu onj koje su ove godine prošle Prve obrede, a i primetila je da se Dinaru a | huje mladoj ženi. Tada se setila i imena mlade žene.
„Ništa se nije promenilo, Diresa", reče Prva. „Deca su uveli ishod spajanja muškarca i žene. To što mi ranije nismo znali da jc Inki znači da nije uvek tako bilo. Doni je jednostavno sada resila tlu inu! saopšti. Sigurno je osetila da smo spremni da prihvatimo to saznanji li ko je bio družbenik tvoje majke u vreme kada si se rodila?"
„Da, svi znaju ko je njen družbenik. To je Džonkoran", odvrati I'»
„Onda je Džonkoran tvoj otac", reče zelandona. Čekala je pravu pit: liku da primeni odabranu reč. „Otac je naziv koji

je dat muškarcu I o|l decu. Muškarac je neophodan da se začne život, ali on ne nosi i ' sebi, niti rađa i doji, ali može da voli dete isto koliko i majka. Žene hi
lagoslovenima od Doni, a muškarci sada mogu da misle za sebe da umi Miljenici."
Istog časa su svi počeli burno da raspravljaju. Ejla je čula kako oku-ponavljaju novi izraz, kao da ga kušaju, kao da se navikavaju na , Zelandona je sačekala da se buka stiša.
„Ti si, Diresa, kćerka svoje majke Dinare, a takođe si kćerka svoga žonkorana. Tvoja majka ima sinove i kćeri, i tvoj otac ima sinove . Ta deca mogu da ga zovu ocem isto kao što ženu koja ih je rodi-ivaju majkom."
„„Sta ako muškarac koji se spario s mojom majkom i začeo mene nije .u ac s kojim se udružila?" upitao je Džemoral, mladić iz Druge pećine. „Muškarac koji je udružen s tvojom majkom, onaj koji je muškarac "in ognjištu, jeste tvoj otac", bez oklevanja je rekla zelandona. „Ali ako me nije začeo, kako može da mi bude otac?" bio je uporan moral.
Taj mladić će praviti nevolje, pomislila je Ona koja je Prva. „Ti ne znaš ko je sve mogao da te začne, ali zato poznaješ muškarca ||l /.ivi s tobom i tvojom majkom. Najverovatnije te je on 'stvorio'. Ako ¦ finiš pouzdano da je to bio neko drugi, taj drugi možda i ne postoji, te ¦i) nema svrhe davati naziv odnosu koji ne postoji. Družbenik tvoje maj-| obećao je da će se starati o tebi. On je taj koji te je snabdevao, voleo, jHtiiagno tvojoj majci da te podigne. Ne čini muškarca ocem sparivanje već psuje. Da je čovek s kojim se tvoja majka udružila umro, i da se ona '¦¦i ila s drugim muškarcem koji te voli i stara se o tebi, da li bi njega |Nhi|i- voleo?" i „Ali koji od njih je pravi 'otac'?"
I „Čoveka koji se stara o tebi uvek možeš zvati ocem. Kada

navodiš M veze, na primer prilikom svečanog upoznavanja, tvoj otac je onaj mulin m koji je bio udružen s tvojom majkom u vreme kada si se rodio, čo-||t koga nazivaš muškarcem tvoga ognjišta. Ako onaj koji se stara o tebi m bio tu kada si se rodio, odnosićeš se prema njemu kao drugom ocu k Ih napravio razliku između njih dvojice kada je to neophodno", obja-»<!.• je zelandona. Sada joj je bilo drago što je one noći kada nije mogla In Ipava razmišljala o svim mogućim grananjima rodbinskih veza do kojih • ino novo saznanje dovesti.

Ona koja je Prva želela je da objavi još nešto. „Ovo je možda pravo I im da pomenem i ovo. Zelandone smatraju da bi muškarce trebalo uveli u neke obrede i običaje vezane za rođenje deteta da bi što dublje osetili ru/iimeli svoju ulogu u stvaranju novog života. Stoga će od sada muškar-I davati imena muškoj deci, a žene će, razume se, i dalje davati imena iliNkoj deci."

Ovu njenu izjavu primili su različito. Muškarci su delovali iznenađe-|), ali su se neki osmehivali. Po licu nekih žena videla je da ne žele da se

odreknu svog prava da daju imena deci. U tom trenutku niko nije i da pravi gužvu oko toga, i nisu je zasuli pitanjima, ali je njoj bilo i>i da nisu svi prihvatili ovu ideju. Bila je ubeđena da će biti problemu

„Sta ćemo s decom koja se rode ženama koje nisu udružene ' m la je žena koja je izgledala vrlo mlada, ali je ipak ljuljala bebu u

Druga pećina, pomislila je zelandona, odmeravajući njenu odi nakit. Da to nije dete prošlogodišnjih Prvih obreda?

„Žene koje rodi udruživanja blagoslovene su kao i žene u kojima se život začne u v(kada se udruže. Žena koja je

blagoslovena detetom pokazala je da \< u nju da iznese i rodi zdravu bebu, i često biva odabrana da ponovo budi 11 goslovcna. Dok se ne udruži, o njenoj deci staraju se njena porodica ili ui>ia Pećina, i 'otac' te dece je Lumi, družbenik Doni, Velike majke /> iui|» i
Osmehnula se mladoj ženi. „Zapravo se ništa nije promenilo. da." Tog časa se setila njenog imena. „Pećina se uvek stara o ženi k<>|ii um ma družbenika, a ima dete, bez obzira na to da li je njen družbeml nllfl na drugi svet ili ga još nije izabrala. Mnogi muškarci nalaze da je ihImM žena s detetom veoma poželjna. Ona se obično vrlo brzo udruži, je i u,\„„M donosi dete u muškarčevo ognjište, dete koje je Donin miljenik. Mu.Um s kojim se udruži postaje detetov otac, razume se", objasnila je krupnu na, posmatrajući tu takoreći još devojčicu kako stidljivo pogledava |> i>hJ mladića iz Treće pećine koji je zaneseno i sa obožavanjem zurio u u|h]
„Ali šta je sa muškarcem koji jc stvarno otac tog deteta?" og.l.i i onaj mladić iz Druge pećine koji je već bio postavio mnoga pitanju Nm li otac onaj muškarac čija je suština začela bebu?"
Zelandona je primetila da i on pogledava istu mladu ženu s Im Im mm
Ona je gledala onog drugog. Aha... sada razumem, pomislila je sveš.....
Možda to nije dete Prvih obreda, već prve zanesenosti. Malo jli je i/iuM nadila lakoća s kojom je o rođenju dece počela da razmišlja kao o poJuld ci spajanja muškarca i žene. Imala je utisak da se sada sve tako lm i. km uklapa.
Ejla je takođe bila svesna mladića iz Druge pećine, i nije joj pimiuMi kla nema igra između mlade žene i dvojice muškaraca. Da li on mili .1* je začeo bebu? Da nije

ljubomoran, zapitala se? Ejla je sada shvat.il.i <<t samo pojam ljubomore, već i snažna osećanja koja je prate. Nisam /lutlj da će ovaj Majčin Dar Saznanja biti tako složen. Nisam sigurna ni d.i y m baš tako divan Dar, govorila je sebi.
„Ako žena koja ima dete nikada nije bila udružena, onda mu i s kojim se udruži, onaj koji obeća da će se starati i brinuti o delein pn u je otac bebe. Razume se, ako žena odluči da se udruži s više tnnsl .n >¦ < oni će ravnomerno deliti naziv oca", reče zelandona pokušavajući ihl m pruži alternativnu mogućnost.
„Ali žena ne mora da se udruži sa onim koga ne želi, je li lul upita mlada žena.
i l'iva je primetila da se zelandoni Druge pećine penje uzbrdo ka me-
¦ HM kome se okupila njegova Pećina. „Da, to je uvek bilo tako i nije
¦ jMiiinenilo." Videla je da je donijer seo pored mladića koji je postav-
nija, i okrenula se da čuje pitanje iz sasvim drugog dela publike. „Kako se zove otac mog oca?" upitao je neki čovek iz Jedanaeste ir
/elandona je odahnula. Lako pitanje. „Majčina majka je baka. Maj-ttlac je deda. Očeva majka je takođe baka, ali da bi se razlikovale, nju h /vati nana. Očevog oca žvačete deda. Kada navodite svoje veze, maj-majke je bliska baka, a otac vaše majke je vaš bliski deda, jer u i -Im majke nikada nama nedoumice." ...Šla ako se ne zna čija je suština začela nečiju majku?" upitao je vo-ii h ir pećine. „Ili ako taj koji ju je začeo hodi drugim svetom, kako naftnu Hi vezu?"
„Ako znaš muškarca koji je bio udružen s majkom tvoje majke, on ili da. Isto važi i za tvog oca. Čak i ako je na

drugom svetu, tvog oca i " |c muškarac koji se spajao s njegovom majkom, isto kao što je tvo-,.. iiui|kii začeo muškarac koji jc stavio suštinu svog organa u njenu majku", I|imi je objasnila zelandona.
„NE! Neeee!" začuo se krik iz publike. „To nije tačno! Ponovo je to iil.i Izdala me je, a tek sam počeo da joj verujem." Svi su se okrenuli N inisiu sa koga je odjeknuo krik. Iza velike skupine ljudi iz Devete pe-iIim siajao je jedan čovek. „To je laž! Sve je to laž! Ta žena pokušava da ¦ pievari. Majka joj to nikada ne bi kazala!", vrisnuo je pokazujući na |)|lu „()na je lažljiva zla žena."
Ejla je zaklonila oči, podigla pogled i ugledala Brukevala. Brukeval? ¦lio vrišti na mene? Ne razumem, pomisli ona. Šta sam mu ja skrivila?
„Ja potičem od duha muškarca koga je Velika majka odabrala da se Ifttji s duhom moje majke", vrištao je Brukeval. „Moja majka potiče od du-Ini muškarca koga je Doni izabrala da se udruži s duhom njene majke. Ona Hti police iz organa životinje! Ona ne potiče iz suštine nikakvog organa. Ih niiiii čovek! Ja nisam Tupoglavi! Ja nisam Tupoglavi!" Glas mu je pukim kod poslednjih reči i pretvorio se u jeeajuće zavijanje.
3S
Brukeval se iznenada sjurio nizbrdo, pretrčao preko poljančeta i nas-Bhvio da trči, ostavivši logorište za sobom a da se nije okrenuo ni jedan jedini put. Nekoliko muškaraca, uglavnom iz Devete pećine, pođoše za njim. Medu njima su bili Džoharan i Džondalar. Nadali su se da će uspeti da po-"ovaraju s njim kada ostane bez daha, da će uspeti da ga smire i vrate.

Iako se opirao da to prihvati, nasledio je snagu i izdržljivost muškitrtM Plemena, svog dede. Mada su u početku bili brži i počeli da ga su I ljudi koji su jurili Brukevala nisu posedovali njegovu izdržljivost i nisu I gli da održe brzinu koju im je nametnuo.
Konačno su ostali bez daha, stali, presamitili se. Neki su se 11| ljali po tlu, pokušavajući da povrate dah. Sve odreda bolele su slabim' t lo. „Trebalo je da pođem na Trkaču", jedva je uspeo da izgovori Džondi „Konju sigurno ne bi uspeo da umakne."
Kada su se konačno vratili, među okupljenima je vladala ponnii Ljudi su stajali, šetkali unaokolo, razgovarali. Zelandona nije želela ¦ tako završi, i proglasila je predah dok se muškarci ne vrate. Nadala će se vratiti s Brukevalom, a kada su se vratili bez njega, odlučila |. na brzinu okonča skup.
„Zao mi je što se Brukeval iz Devete pećine Zelandonaca tako uf Svima nam je poznato koliko je osetljiv na svoje poreklo, ali niko |" dano ne zna šta se dogodilo njegovoj baki. Samo znamo da se izguhll |
je posle izvesnog vremena ipak uspela da se vrati, i da je poton.....I
Brukevalovu majku. Neminovno je da svako ko se za vreme iskušenj gubi na tako dugo doživi nešto strašno. Brukevalova baka nije bila pri kada se vratila. Svega se plašila, i niko nije mogao da poveruje u n h deo onoga što je govorila. Dobar deo nisu ni razumeli.
Kćerka koju je rodila bila je slabunjava, verovatno zbog maji 11 iskušenja, tako da su joj trudnoća i rođenje sina teško pali. Umrla |i brzo posle porođaja. Može se desiti da je teška trudnoća njegove ifl ostavila traga na Brukevalovom

stasu i pojavi, mada je prava srei a 1 snažan i zdrav. Mislim da je Brukeval potpuno u pravu kada kaže lij čovek. On je Zelandonac iz Devete pećine, dobar čovek koji ima lun da ponudi. Ubedena sam da će odlučiti da nam se vrati pošto malo H razmisli, i znam da će ga Deveta pećina srdačno primiti", reče Ona ki je Prva, a onda nastavi. „Vreme je da okončamo ovaj skup. Imamo U mu da razmišljamo, a razgovore koje smo ovde započeli možete da n j vite sa svojim zelandonama." Kada su ljudi ponovo počeli da ustaju, l je dala znak vođi Pete pećine. „Da li bi Peta pećina htela da mi se prii ži kod prebivališta?" upitala je. „Imam da vam saopštim nešto važno ma razloga da sada ne obavim taj neprijatni zadatak kad sam već u ii ¦ pomislila je. Skup uopšte nije protekao kao što se nadala. Džondalaro | noćnja tuča dala mu je pogrešan ton već od samog početka, a Brul i nagli odlazak na kraju potpuno je pomeo ljude.
„Žao mi je što moram ovo da uradim", reče Prva skupini ljudi
doba koji su sačinjavali Petu pećinu. Među njima su bili i Madrom.......
hov zelandoni. Podigla je vreću za nošenje koja se nalazila na stolu U | nastambe i okrenula se ka akolitu. „Je li ti ovo poznato, Madromain ii| tala je.
Pogledao je vreću i prebledeo, a zatim stao zabrinuto i uplašeno da se „Tvoja je, zar ne? Nosi tvoje oznake."
Nekolicina je zaklimala glavom. Svi su znali da je njegova. Bila je ¦Niki upadljiva, viđali su ga kako je nosi prebačenu preko ramena. Odakle ti to?" upitao je.
Tjla ju je pronašla skrivenu duboko u pećini pošto si bio 'pozvan' ¦ydcš tamo", objasni Prva krajnje zajedljivo.
„Trebalo je da znam da je to njeno maslo", promrmljao je

Madroman.
„Slučajno ju je našla. Sedela je na podu u blizini velikog okruglog ||til>l|enja i slučajno je napipala u skrovištu podno zida. Pomislila je da ju I neko zaboravio i htela je da mu je vrati", reče zelandona.
„Kako je mogla da pomisli da ju je neko zaboravio ako je bila sakri-¦' upitao je Madroman. Nije imalo svrhe da se dalje pretvara.
„Zato što su joj misli bile zbrkane. Upravo je bila izgubila bebu, a ¦ftlo i život u toj pećini", reče Prva.
„O čemu je ovde reč?" upitao je vođa.
„Madroman je akolit već vrlo dugo. Zeleo je da se pridruži redovi-|| zelandona i umorio se od čekanja da bude pozvan." Ispraznila je vreću i nošenje na sto. Iz nje su ispali ostaci hrane, mešina za vodu, svetiljka Vihor za pravljenje vatre, i ogrtač. „Sakrio je sve ovo u pećini, a onda pretvarao da je pozvan. Ostao je unutra malo duže od dva dana. Imao Povoljno hrane, vode, svetla, čak i pokrivač. Sakrio je sve ovo, i izišao I Ivnrajući se da je ošamućen i dezorijentisan. Tvrdio je da je spreman." „Hoćeš da kažeš da je lagao da je bio pozvan?" upitao je vođa. „.leđnom reči, da."
„Da nije bilo nje, nikada ne biste saznali", obrecnu se Madroman.
„(irešiš, Madromane. Znali smo. Ovo je samo potvrdilo naše pret-ii.tiivke. Zar stvarno misliš da možeš da prevariš zelandone? Svi smo mi ttrili kroz to. Zar misliš da ne osećamo razliku?" upitala je zelandona.
„Zašto ranije niste ništa rekli?"
„Neki od nas su tražili način da ti daju još koju priliku. Smatrali su, ' l(nadali, da to nisi uradio namerno. Zeleli su da se uvere da se ne duiiuvaš u velikoj želji da postaneš Onaj

koji Služi... sve dok nam Ejla (jy đonela ovo. U svakom slučaju ne bi postao zelandoni, ali mogao si . BNtaneš akolit, Madromane. Sada ni to više nije moguće. Velika majka i ml 1.1 ne želi daje služi lažov i prevarant", izgovori moćna žena glasom ¦ nije ostavljao nikakvu sumnju šta oseća.
„Kemordane, vođo Pete
ii ine Zelandonaca", nastavila je Prva, „da li ti i tvoja Pećina pristajete u budete svedoci?"
„Pristajemo", odvrati on.
„Pristajemo", odvrati jednoglasno Pećina.
„Madromane iz Pete pećine Zelandonaca, bivši akolite", izgovon ih lodično Prva, „nikada više ne smeš da se izdaješ za člana zelandonijc, n kao akolit niti na bilo koji drugi način. Nikada više ne smeš pokušali koga da lečiš, da daješ savete o Majčinim načinima, niti da i na koji um* izvršavaš dužnosti zelandona. Jesi li razumeo?"
„Ali šta onda da radim? Samo sam za to obučen. Ne znam kako budem bilo šta drugo osim akolit", reče Madroman.
„Ako vratiš sve što si primio od zelandona, možeš da se vratiš u s\ ju Pećinu i razmisliš o učenju nekog zanata, Madromane. Budi zahvaj što ne tražim nadoknadu i što neću obnarodovati pred celim logorila kako si se sramno poneo."
„Ionako će saznati", reče Madroman, a onda povišenim glasom il dade: „Nisi ni nameravala da mi dozvoliš da postanem zelandoni. Odu i si me mrzela. Ti i Džondalar, i tvoja mala ljubimica, Ejla koja voli hl poglavc. Od početka me proganjaš... Zolena."
Ccla Peta pećina je zanemela. Niko od njih se ne bi usudio da i kaže toliko nepoštovanje prema Onoj koja je Prva i nazove je prethodtili imenom. Većina bi se plašila da to uradi. Čak je i Madroman zaslau svojoj tiradi kada je pogledao Prvu.

Ipak je ona bila žena izuzetnili mhh i
Okrenuo se na peti i odjurio. Ni sam nije bio siguran šta mu valja |
niti dok je išao ka nastambi očeva koju je ponekad delio s Larama......
Brukcvalom i ostalima. Bila je prazna kada je stigao. Većina logorišla ol služivala je obrok posle skupa koji se odužio, pa su ostali otišli da poli > nešto za jelo. Onda mu je sinulo da se ni Laramar ni Brukeval neće vnill ti. Laramar će se dugo oporavljati, a ko zna šta će Brukeval uradili. Mu droman izvadi malu mešinu s barmom iz Laramarove naprtnjače. Sedi || vreću za spavanje i sljušti najveći dco u nekoliko gutljaja, zatim uze ilni gu. Laramar nikada neće saznati, pomisli on.
Za sve je kriv onaj klipander koji mi je izbio zube. Madroman oplpl jezikom prazninu u ustima. Naučio je kako da se služi ostalim zubnu.i | nije više mnogo razmišljao o tome, mada je u mladosti patio kada su žene ignorisale zato što nema prednje zube. U međuvremenu je otki n • lif neke žene zanima zato što pripada zelandoniji, iako je bio samo akolil nj obuci. Sada ga neće želeti nijedna čak ni od tih žena. Zarumeneo se I i I se setio sramote, i otvorio drugu mešinu s barmom.
Zašto je Džondalar morao da se vrati?, ponavljao je u sebi. Dii Džondalar nije vratio s Putovanja i da nije doveo tu strankinju ova™ ona ne bi pronašla vreću. U tom slučaju zelandone ništa ne bi saznali II me briga šta govori ta debela baba. Ne želim da se vratim u Petu pei nill i ne želim da ispečem neki drugi zanat. A i zašto bih? Nisam nišla I" l|l zelandoni od njih, i čisto sumnjam da su svi oni bili pozvani. Kladim « da su se mnogi pretvarali. Uostalom, šta

podrazumevaju pod tim? ('al ta ljubiteljka Tupoglavaca. Pa šta ako je izgubila bebu? Žene stalno guli
Hp, Sta je u tome posebno? Ponovo je potegao barmu, pogledao ka Bru-¦fvnlovom mestu, ustao i otišao do tamo. Sve je bilo tu, uredno složeno tu" i uvek. Nije čak došao ni po svoje stvari, pomisli Madroman. Smrznu-¦ kp noćas bez vreće za spavanje. Kad bih mogao da ga pronađem. Mo-litii bi bio zahvalan ako mu donesem stvari. Madroman se vrati do svog Kpfkla i zagleda u pribor koji je stekao kao akolit. Ona debela baba hoće (tu ».ve ovo vratim.
Neću to uraditi! Spakovaću sve svoje stvari i otići. Zastao je i pono-¦ m- zagledao u Brukevalovo mesto za spavanje. Ako bih uspeo da ga n.ulem, možda bismo mogli zajedno da pođemo na Putovanje, ili tako Metlo, možda ćemo naći neki drugi narod. Mogao bih da im kažem da Min zelandoni, nikada ne bi saznali da nisam. Eto šta ću uraditi, spako-tm n Hrukevalove stvari i potražiti ga. Znam nekoliko mesta na kojima bi iiMij'ao da bude. S njim ću ostati, a i bolji je lovac od mene. Veoma dugo HftHm lovio. Možda da uzmem i neke Laramarove stvari. Njemu neće nedostajati. Neće ni znati ko ih je uzeo. To bi mogao da uradi bilo ko iz live nastambe. Svi znaju da se neće vratiti. A za to je kriv Džondalar. f"ivi put umalo nije ubio mene, a sada Laramara. Ponovo će se izvući, kao I prvi put. Mrzim Džondalara. Oduvek sam mrzeo Džondalara. Neko bi tre-hiilo da ga baci na tle i prebije. Unakazi mu to lepo lice. Da vidimo kako hl inu se to dopalo. Voleo bih i Ejlu malo da izdevetam. Znam neke koji Me bi imali ništa protiv da je drže. Dao bih ja njoj još nešto, na primer ivoju „suštinu", pomisli on i opako se isceri. Ne bi tada više hodala vi-duko podignute glave. Nikada više ne bi delila Zadovoljstva ni sa kim dru-glm, čak ni na Proslavama

u čast Majke. Misli da je ispravno postupila što je donela moju vreću zelandonama. Ne bi me izbacili da nije nje. Postao lilh zelandoni. Mrzim tu ženu!
Madroman je dokrajčio i drugu mešinu napunjenu barmom, zgrabio juS nekoliko istih i osvrnuo se oko sebe da vidi šta bi još mogao da podese. Pronašao je rezervnu odeću, nošenu ali pristojnu, i navukao je da vi-ill da li mu odgovara. Vlasnik i on bili su gotovo iste visine. Uzeo je i nju. N|cgova zelandonska odeća bila je ukrašena i upadljiva, ali nije bila praktična za dugo hodanje. Vreća za spavanje nije bila nikakva - Laramar je ovamo doneo vreću koja je bila za bacanje, a nova i dobra nalazila se u šatoru njegove družbenice - ali je zato našao nekoliko drugih vrlo lepih stvari, medu kojima očuvan krzneni pokrivač. Onda je otkrio pravo blago. Potpuno novu odeću za zimu koju je Laramar nedavno nabavio. Njegova barma lula je veoma tražena, i uvek je mogao da je trampi za sve što je želeo. Madroman je potom otišao do Brukevalovog mesta za spavanje i po-fico da prevlaci sve što je video do svoga mesta. Presvukao se u praktičniju odeću koju je pronašao na Laramarovom mestu za spavanje. Uopšte mu nije bilo važno što su se na njoj nalazile oznake Devete, a ne Pete pećine, jer nije nameravao da se nastani ni u jednoj. Uzeo je hranu sa oba
mesta, a potom je ispreturao stvari i ostalih muškaraca i uzeo svu huin i neke predmete. Pronašao je nož s dobrom drškom, malu kamenu Nikud novi par toplih rukavica koje je neko upravo bio nabavio. Nije imao ita kavice, a spremala se zima. Ko zna gde ću tada biti, pomislio je. Nekolika puta je morao da se prepakuje i ponešto izvadi, ali kada je konačno liht spreman, jedva je čekao da ode odatle.

Provirio je iz nastambe i pogledao unaokolo. Logorište je bilo |n ljudi, kao i obično, ali u blizini nije bilo nikoga. Stavio je na leda teški nM i odlučno krenuo. Nameravao je da pođe na sever, jer je video da se Umk*-val zaputio u tom pravcu. Gotovo je već napustio logorište Letnjeg snimili dospevši u blizinu Devete pećine, kada je Ejla izišla iz svog prebivnlKI« Delovala je odsutno, kao da je bila zaokupljena nečim, ali je ipak podijiM pogled i ugledala ga. Ošinuo ju je pogledom punim mržnje i nastavni
Logorište Devete pećine delovalo je napušteno. Svi su bili oli II logorište Lanzadonaca na zajednički obrok u podne, gozbu za koju u I pripremali već izvesno vreme, ali je Ejla kazala da nije gladna i oIhvhIi da će doći kasnije. Malodušno je sedela na vreći za spavanje u naslimiN i razmišljala o Brukevalu i njegovom ispadu na saboru, pitajući se da li je mogla nešto da učini. Bila je uverena da zelandona nije predvidela ii|i i>n vu reakciju, a njoj nije čak ni palo na pamet da razmotri takvu mogin n mada je sada smatrala da je trebalo. Znala je koliko je osetljiv kada l|ii>)i na osnovu njegovog izgleda izvode zaključak da ima u sebi nešto (»I hi poglavih. Setila se da ih je nazvao životinjama, ali oni to nisu! K.; 11 • ¦ 1 da se uvek nacte neko da to kaže? Pitala se da li bi se Brukeval i dnl tako osećao da ih bolje poznaje. To verovatno ništa ne bi izmenilo. Mi.- • Zelandonci dele njegovo mišljenje.
Prva ih je sve podsetila da Brukevalova baka nije bila pri /.din pameti kada se vratila kući, i da je bila trudna. Svi tvrde da je za u> tu me živela s Plemenom, pomisli Ejla, i u pravu su. Brukeval očigledno m nešto plemensko u sebi, što znači da je morala zatrudneti dok je bila s n|l ma. A to opet znači daje neki muškarac iz Plemena morao da ubaci \w|m

suštinu u nju.
Onda joj pade na pamet nešto čega se ranije nije setila. Da y <<• neki muškarac iz Plemena primoravao sve vreme dok je živela s iiiimih kao što je Broud primoravao mene? Ja nisam bila pri čistoj panici i I i
je Broud meni to radio, ali nisam o njima razmišljala kao o živothijj.....
Oni su me podigli, volela sam ih. Ne i Brouda, njega sam mrzela i pn 11 go što je počeo da me primorava, ali većinu sam volela. Ejli to nije |• na pamet kada je prvi put čula priču, ali to je bila jedna od moguoiuntlj Taj muškarac ju je možda primoravao zato što je bio zao, kao Broud, ili je možda mislio da joj čini uslugu time što ju je može biti uzeo za dni| ženu, i primio u Pleme, mada bi njoj bilo sasvim svejedno. Ona na lu li bi tako gledala, razmišljala je Ejla. Ona s njima nije mogla da razgo
Ml ili je razumela. Za nju su oni bili životinje. Brukevalova baka mora
¦ je to mrzela više nego što sam ja mrzela Brouda kada je to radio.
I ma koliko da sam želela bebu, kada mi je Iza kazala da sam trud-¦, bilo mi je teško. Dok sam nosila Durka sve vreme mi je bilo muka, ¦imalo nisam umrla rađajući ga. Žene iz Plemena se ne muče toliko, ali pili kova glava je bila mnogo veća i tvrđa od Džonejline. Ejla je proteklih jpkoliko godina porodila dosta žena i shvatila je da su njena druga trud-Hfc i rađanje Džonejle bili sasvim normalni za žene Drugih, za razliku
¦ njene prve trudnoće i rađanja Durka. Kako li sam uopšte uspela da ga jUlNiiem, razmišljala je vrteći glavom. Glave Drugih su manje, a kost tanja I plastičnija. Naše ruke i noge

su duže, ali i te kosti su tanje, govorila je Ej-|| debi posmatrajući vlastite udove. Sve kosti Drugih su tanje.
Da li je Brukevalovoj baki bilo muka za sve vreme trudnoće? Da li m Imala težak porođaj kao i ja? Da li joj se upravo to dogodilo? Da li p /,alo umrla? Zato što je to bio preveliki napor za nju? I Džoplaja umalo Bije umrla rađajući Bokovana, a Ekozar je samo jednom polovinom pri-ftftilnik Plemena. Da li je ženama Drugih uvek teško da donesu na svet Ifhu „pomešanih duhova", bebu koja je mešavina Plemena i Drugih? Ejla |c i/nenada zastala kada joj je ova nova misao prošla kroz glavu. Da li III /.bog toga takve bebe u početku nazivali grozotama? Zato što su majke (hog njih ponekad umirale?
Između Plemena i Drugih postoje razlike. Možda ne tolike da beba Rp hi mogla da bude začeta, ali dovoljne da se majka, ako je pripadnica f)liigih i naviknula na rađanje beba s manjom glavom, propisno namuči. Plemenskim ženama možda ne bi bilo tako teško. One su naviknute na M>c velikih, izduženih, tvrdih glava i tvrdih čeonih grebena. Njima je ve-pvutno lakše da rode bebe pomešanih duhova. Ne bih rekla ni da je to uvek dobro za bebe, bez obzira na to da li p majka iz Plemena ili pripadnica Drugih. Durk je bio snažan i zdrav, mapi sam se ja namučila, isto je i sa Ekozarom, a njegova majka je pripad-fllin Plemena. Bokovan je zdrav, ali nije sasvim isti. Ekozar, njegov otac, hlit je prva mešavina, znači on i Brukeval su što se toga tiče isti, ali Džo-piiija ipak umalo nije umrla. Shvatila je da bez zapinjanja koristi reč otac. To je bilo tako logično, uostalom ona je odavno shvatila o kakvom je od-Ronu reč.
S druge pak strane, Ridag je bio slab iako je njegova majka bila iz Plemena. Umrla je posle porođaja, ali Nezija nikada

nije pomenula da je porođaj bio težak. Ne bih rekla da je zbog toga umrla. Mislim da ju je njeno pleme odbacilo i da nije želela da živi. Sigurno je mislila da je njenu beba nakazna. Brukevalova majka bila je prva mešavina, a njena majka bila je jedna od Drugih. Bila je vrlo slaba, i umrla na porođaju. Zeleo on lu tlu prizna ili ne, Brukeval zna šta se dogodilo njegovoj baki, i zato je lilko brzo shvatio dublji smisao Dara Života na saboru. Baš bih volela da
znam da li je ikada pomislio da je loše zdravlje njegove majke poslcilii mešanja.
Ne bi trebalo da krivim Brukevala što mrzi Pleme. Nije imao m;ij| H
koja bi ga volela ili tešila kada su ga ljudi nazivali pogrdnim imei.....
zato što izgleda malo drugačije. I Durku je bilo teško. Razlikovao sc IM ostalih pripadnika Plemena taman toliko da su mislili da je nakazan, i m I
od njih bili su protiv toga da mu se dozvoli da živi, ali njega je bar ....
ko da voli. Trebalo je da povedem više računa o Brukevalovim oscć;m|l ma. Uvek mislim da sam u pravu. Uvek kudim ljude što pripadnike l'li
mena nazivaju Tupoglavima i životinjama. Znam da oni to nisu, ali w.....
ih ne poznaje kao što ih ja poznajem. Ja sam kriva što je Brukeval polu gao. Ne krivim ga što me mrzi.
Ejli je dosadilo da sedi unutra i ona ustade. Bilo je tamno i mu u u prebivalištu bez prozora, a i svetiljka samo što se nije utulila. Želi I i | da iziđe napolje i nešto radi, a ne samo da razmišlja o svojim manam«
Napustila je prebivalište, osvrnula se i ugledala Madromana

koji jc h.....
velikoj žurbi. Kada ju je primetio, ošinuo ju jc tako zluradim pogleiloil da se sva naježila i stresla.
Ejla ga je posmatrala dok se žurno udaljavao. Sta je to drugači|i n. njemu, upitala se. A onda je primetila da nije u odeći akolita, i da |<>| i odeća na njemu strašno poznata. Zamislila se, nabrala čelo, i onda joj | sinulo. To su šare Devete pećine! Ali on je iz Pete pećine, zašto nosi odi ću pripadnika Devete pećine? I kuda toliko žuri?
Kako me je samo pogledao. Ejla se ponovo stresla kada se toga si II
la. Bio je to pogled pun mržnje. Zašto me toliko mrzi? I zašto nije obi.....
kao akolit... Oh... Odjednom joj je sinulo. Zelandona mu je sigurno kit/ i la da više ne može da bude akolit. Da li on to mene krivi zbog toga? \\\ on je taj koji je lagao, zašto bi mene krivio? Nemoguće da je zbog IMnil dalara. Džondalar je u mladosti prebio Madromana - izbio mu je zube >ili to je bilo zbog zelandone, ne zbog mene. Možda me mrzi zato što sini pronašla njegovu kožnu vreću u pećini? Možda me mrzi zato što ml mll neće biti zelandoni, a ja sam nedavno postala zelandona. Sada me dvo|li mrze. Madroman i Brukeval, pomisli Ejla. Trojica ako računam i Laraiim ra, sigurno me i on mrzi. Kada se konačno probudio, kazao je da ih i da se vrati u Devetu pećinu kada zelandone zaključe da se dovoljno i>|m ravio i da može da napusti njihovu nastambu. Drago mi je što je Pela pi čina voljna da ga primi. Ne mogu da ga krivim ako ne želi više nikada ilfl me vidi. Zaslužujem da me mrzi. Ja sam kriva što ga je Džondalar lal gadno prebio. I Džondalar me sada verovatno mrzi. Ejla je bila toliko malu dušna da je počela da misli kako je svi mrze.

Ubrzala je korak, ne vodeći računa kuda ide. Podigla je pogled l ntla je začula tiho njištanje, i tek je tada shvatila da se nalazi u zabranu za l nje. Poslednjih dana imala je toliko posla da je jedva stizala da obiđe konji
| čim je začula njištanje svoje kulašaste kobile, oči je zapekoše od suza. Popela se preko ograde i zagrlila snažni vrat stare prijateljice.
„Oh, Njiska! Tako sam srećna što te vidim", reče ona na neobičnom jc/.iku koji je uvek koristila kada se obraćala kobili, jeziku koji je izmi-llila veoma davno u svojoj dolini, pre nego što je Džondalar došao i naučio Je da govori njegovim jezikom. „Bar je tebi još stalo do mene", reče ona, I pusti suze da poteku, „mada bi i ti trebalo da me mrziš. Zanemarila sam |e. Drago mi je što me bar ti ne mrziš. Oduvek si mi bila prijateljica, Nji-Ita." Izgovorila je njeno ime onako kako ju je kobila naučila, izuzetno ver-no oponašajući konjsko njištanje. „Bila si pored mene i kada nisam imala nikog drugog. Možda bi trebalo jednostavno da odem s tobom. Mogle bi-miio da nađemo neku dolinu i živimo u njoj kao nekada."
Dok je jecala glave zarivene u dlaku svog konja koja je postajala guš-(!n kako se slutila zima, priđoše im i siva ždrebica i doratasti pastuv. Sivka 'c pokušavala da gurne njušku ispod Ejline šake, a Trkač ju je lupkao gla-iiin po leđima, stavljajući joj do znanja da je i on tu. Zatim se oslonio o !11, onako kao što je ranije često radio. Ejla se našla između njega i nje-inve majke. Grlila je, gladila i češkala sva tri konja, a onda je pronašla su-vi čkalj i počela da četka Njisku.
Timarenje konja i staranje o njima oduvek ju je opuštalo. Završila je Njisku i počela da četka nestrpljivog Trkača, koji

ju je sve vreme gurkao njuškom tražeći da i njemu posveti pažnju. Suze su se u međuvremenu osudile i bilo joj je bolje. Kada su Džoharan i Ekozar došli da je potraže, upravo je četkala Sivku.
„Svi su se pitali gde si, Ejla", reče Ekozar. Kada ju je video između Iri konja, razvukao je usta u osmeh. Svaki put bi se našao u čudu kada bi Jc video sa životinjama.
„U poslednje vreme nisam provodila mnogo vremena s konjima, i tre-alo ih je pošteno istimariti. Već je počela da im raste gusta zimska dla-a", reče Ejla.
„Proleva se trudila da ti hrana ostane topla, ali kaže da je već počela da se suši", reče Džoharan. „Hajde s nama da nešto pojedeš."
„Gotovo sam završila. Iščetkala sam Njisku i Trkača, samo još da završim Sivku. I da operem ruke", reče Ejla, podiže šake i pokaza im crne dlanove, prljave od konjskog znoja i zemlje.
„Sačekaćemo", reče Džoharan. Dobio je izričito naređenje da se ne vraća bez nje.
Kada je Ejla stigla, ostali su već završavali obrok i napuštali logorile Lanzadonaca, jer su ih čekala razna popodnevna dešavanja. Ejla je bila i a/očarana što Džondalar nije na velikoj gozbi, ali niko nije uspeo da ga izvuče iz nastambe očeva. Ejli je sada bilo milo što je došla. Uzela je tanjir pun hrane koju su joj sačuvali i otišla da još malo porazgovara s Danugom
i Druvezom, i Aldanorom koga je želela bolje da upozna, mada će nan vatnije imati dosta vremena za to.
Folara i Aldanor će se udružiti na kasnom Udruživanju, pred kraj Letnjeg sabora, i on će, na Martoninu radost, postati Zelandonnr i >'| Devete pećine. Danug i Druvez su

obećali da će u povratku svratili do (govog Logorišta i obavestiti njegov narod, ali to će biti tek narednu)1 I Prezimiće sa Zelandoncima, a Vilamar je obećao da će ih odmah po vratku u Devetu pećinu odvesti s još nekima da vide Velike vode /.i|
„Ejla, da li bi me otpratila do prebivališta zelandona?" upitali || va. „Htcla bih da popričam s tobom o nečemu."
„Svakako, zelandono", odvratila je Ejla. „Samo moram najpiv mi da kažem Džonejli."
Kćerku je zatekla s Martonom, i Vukom, razume se. „Znaš li da |i I na moja nana? A ne samo baka" upitala je Džonejla kada im je Ejla pili
„Znam", reče Ejla. „Je li ti drago zbog toga?" Ispružila je ruku da I miluje životinju koja se strašno uzbudila što je vidi. Vuk gotovo clil I napuštao Džonejlu od kada su stigli u logorište, kao da je pokušaviui nadoknadi vreme dok su bili razdvojeni, ali je izgledao presrećan i kadu 1 se Ejla našla u blizini, i uvek je tražio da ga pomazi i pohvali kako Ih ii da ga još voli. Bio je najopuštcniji kada su obe bile s njim, a to je obli I bilo samo noću.
„Iako sam oduvek osećala da sam njihova baka, lepo je bili i.....
kao baka dece mojih sinova", reče Martona. „1 mada te već dugo smull j kćerkom, Ejla, drago mi je što je Folara konačno našla prihvatljivog <hn/lw nika, i što će mi možda podariti unuče pre nego što odem na drugi
Uzela je Ejlinu šaku u svoju i zagledala se u nju. „Želim ponovo a„ ti zahvalim što si kazala ovim momcima da dođu po mene." Osim IiomU se Hartalanu i još nekima koji su je doneli na nosiljci na Letnji sah» > sto je nosali po logorištu od kada je stigla. „Sigurna sam da su ostali ¦ zabrinuti zbog

mog zdravlja i da su želeli samo ono što je najbolje m Hl
ne, ali jedino žena može da razume majčinu potrebu da bude s kini.....
u vreme kada razmišlja o Udruživanju."
„Svima je bilo drago kada su čuli da se osećaš dovoljno dobro i bi mogla da dođeš. Svima si nedostajala, Martona", reče Ejla.
Martona je izbegavala razgovor o Džondalarovom nedolasku, i o |M vom razlogu za to, mada joj je bilo veoma teško što je njen sin ponovo I gubio vlast nad sobom i gadno povredio drugo ljudsko biće. Bila je vi >•<•¦ zabrinuta i za Ejlu. Dobro je upoznala mladu ženu, i znala je da je nešto Ifl či, iako se neverovatno dobro držala uprkos svemu.
„Zelandona me je zamolila da je otpratim do prebivališta zelandon
reče Ejla. „Želi sa mnom da popriča. Da li bi povela Džonejlu sa s,>l.....
kad pođeš nazad?"
Mi - —--------------
„Vrlo rado. Nedostajala mi je ova malena, mada je Vuk sigurno bolji Hvm od mene."
i „Hoćeš li doći da spavaš sa mnom noćas, majko?" pitala je Džonej-p zabrinuto je gledajući.
„Svakako. Samo ću malo popričati sa zelandonom", umiri je Ejla. „Hoće li Džondi noćas da spava sa nama?" „Ne znam, Džonejla. Verovatno je zauzet."
„Zašto uvek ima neka posla s tim ljudima iz nastambe očeva i ne Jpirc da spava sa nama?" upitalo je dete.
„Muškarci ponekad imaju mnogo posla", reče Martona primetivši da H ilclctova majka napreže da se savlada.
„Samo ti idi napred sa zelando-iuii, lijla, videćemo se kasnije.

Hajdemo, Džonejla. Moramo svima da zahva-ptiu na predivnoj gozbi, a ako želiš, možeš da sediš pored mene na nosiljci ffcik me budu vraćali nazad."
„Stvarno?" upitala je Džonejla. Smatrala je da je baš divno što se u H/ini uvek nalazi nekoliko mladića spremnih da nose Martonu kud god li.
Dok su Ejla i zelandona zajedno išle ka prebivalištu zelandona i razgo-^iHliale o održanom saboru i o tome šta bi još moglo da se uradi kako bi tt> stvorilo povoljnije raspoloženje za prihvatanje promena koje je doneo Saznanja, zelandona je primetila da je Ejla prilično malodušna, mada I lo kao i uvek dobro krila.
Pošto su stigle do prebivališta, zelandona je pristavila vodu za čaj.
I iti iimar je već bio otišao i sigurno je prešao u logorište Pete pećine. Kada p ćuj bio gotov, povela je Ejlu u tihi deo nastambe u kome se nalazilo ne-kliko tronožaca i sto. Razmišljala je da li da pokuša da je navede da joj jNfr šta je muči, ali je odustala. Pretpostavljala je da tačno zna šta muči Ejlu, luko nije čula da se Džonejla raspitivala o Džondalaru i nije znala koliko % lo uticalo na njeno očajanje. Zaključila je da će biti bolje da porazgova-ftt|ii o nečemu drugom kako bi skrenula Ejli misli s onoga što je brine.
„Nisam sigurna da sam te onomad dobro razumela, Ejla - trebalo bi ilu kažem zelandono Devete pećine - ali učinilo mi se da si kazala da još jlimš onog korenja koje je zelandoni tvog Plemena... kako se ono zvaše, Mogor?... koristio prilikom naročitih obreda. Jesam li u pravu?" Prva je razmišljala o tome od kada je Ejla pomenula dotično korenje. „Stvarno misliš III je još dobro posle toliko godina?"

**„Pleme iz ovih oblasti naziva ga Mogor, ali mi smo uvek govorili Mog-ur. Da, još imam malo tog korenja, i sigurna sam da je dobro. Ako se vnljano uskladišti, vremenom postaje sve jače. Znam da je Iza svoje kore-
II |c čuvala od jednog do drugog Okupljanja Plemena, to jest sedam godina, a ponekad i duže", reče Ejla.
„Zanima me to korenje. Jasno mi je da ume da bude opasno, ipak mi-lllm da bi vredelo napraviti mali opit."
„Ne znam baš", reče Ejla. „To korenje je opasno, a ja nisam sij-ui na da bih umela da izvedem opit. Znam da ga pripremim samo na jedu način." Ta pomisao ju je uznemirila.
„Ako smatraš da ne bi trebalo, u redu."
Zelandona nije želela da je još više uznemiri. Otpila je gutljaj i uji da bi dobila na vremenu i razmislila. „Da li još imaš vrećicu s mešal nom trava koje smo nameravale zajedno da ispitamo? Onu koju si doh| la od zelandone što je došla iz vrlo daleke Pećine?"
„Imam, idem po nju", reče Ejla, ustade i ode po vreću s lekovilll travama koju je držala na posebnom mestu u prebivalištu zelandona. l-la mišljala je o njoj kao o svojoj zelandonskoj vreći sa lekarijama, iako ni malo nije ličila na njenu plemensku vreću sa lekarijama.
Pre nekoliko godina napravila je novu od cele vidre, po uzoru n onu koju je imala dok je živela s Plemenom, ali ta se nalazila u preB valištu logorišta Devete pećine. Ta vreća razlikovala se od svih drurili zato je bila posebna. Ona koju je Ejla držala u prebivalištu zelandona bll je slična onakvima što su ih sve one koristile. Jednostavna torbica od sini ve kože, u kakvoj je nosila i meso, samo manja. Ukras, međutim, nije lili uopšte jednostavan. Svaka vreća s**

lekovitim travama bila je jedinstvena |i | su ih iscelitelji i isceliteljke sami izrađivali i ukrašavali obaveznim elcini II tima kao i onima koje bi izabrao korisnik.

Ejla je donela svoju do mesta gde je zelandona pijuckala čaj i 11 kala. Mlada žena je razvezala kožnu vreću i stala da pretura po njoj mršti se. Na kraju ju je ispraznila na mali sto između njih i pronašla zamolul|n| koji je tražila, ali on je bio poluprazan.

„Izgleda da si već vršila opite sa tom mešavinom", primeti zelandoil

„Ne razumem", reče Ejla. „Ne sećam se da sam uopšte otvarala o\ t zamotuljak. Kako to daje sada poluprazan?"

Otvorila gaje, istresla nuli mešavine na dlan i pomirisala je.

„Oseća se nana."

„Ako se dobro sećam, zelandona koja ti ju je dala kazala je da je <ln dala nanu da bi se ova mešavina razlikovala od ostalih. Ona nanu ne ili | u ovakvim vrećicama, već u većim pletenim posudama. Ako sadržaj vivt'l ce miriše na nanu, onda zna da je to ova mešavina", objasnila je zelandiuia

Ejla je podigla glavu ka tavanici i namršteno se zagledala u nju, pol U šavajući da se seti. Onda se naglo uspravila.

„Mislim da sam ovu ini | vinu popila one noći dok sam pratila izlaske i zalaske. One noći kada ni pozvana. U mraku sam pomislila da je nana i skuvala čaj od te mešavim reče ona i pokri šakom usta. „Oh, Velika majko! Zelandono, možda uo|> I nisam bila pozvana. Možda je sve to izazvala ova mešavina!"

Zelandona se nagnula napred, potapšala Ejlu po ruci i osmehnul.i . „Sve je u redu, Ejla. Neka te to ne brine. Bila si pozvana, ti si zelandojj Devete pećine. Mnoge zelandone koriste slične trave i mešavine kada da pronađu Svet duhova.

Takve trave i mešavine mogu čoveka odvesti U drugo mesto, ali samo ako je spreman za to smatra se da je pozvan, a nikakve sumnje da je tvoje iskustvo predstavljalo pravi poziv, mada um da priznam da nisam očekivala da će to biti tako brzo. Ova me-na te je možda podstakla da to doživiš malo ranije nego što sam pred-la, ali to ne umanjuje vrednost samog poziva." „Znaš li čega sve tu ima?" upitala je Ejla.

„Navela mi je sastojke, ali ne i potrebne količine svakog od njih. Iako done rado dele znanje s drugima, većina nas voli da zadrži za sebe ku tajnu." Ona koja je Prva se osmehnu. „Zašto pitaš?" „Sigurna sam da je veoma jaka", reče Ejla i spusti pogled na solju koju je držala. „Možda je u toj mešavini bilo nečega što je izazvalo ačaj."

„Ejla, ne krivi sebe", reče zelandona nagnuvši se ka njoj i uhvativši je Saku. „Znam da je teško izgubiti bebu, ali nad tim niko nema nikakvu . Možda je Majka od tebe zatražila tu žitvu zato što je morala da te do-¦0e blizu Drugog sveta kako bi ti prosledila svoju poruku. Možda se u tn| mešavini nalazi nešto što izaziva pobačaj, ali možda nije bilo drugog naftnu. Možda te je Ona naterala da to uzmeš da bi se sve dogodilo kao što l| Ona želela."

„Nikada nisam napravila sličnu grešku s lekovitim travama u mojoj IiiiIii. Bila sam nepažljiva. Toliko nepažljiva da sam izgubila bebu", reče Ej-lu kao da uopšte nije čula Prvu. „Upravo zbog toga što ti nije svojstveno da praviš takve greške Imamo više razloga da verujemo da je to bila Njena volja. Kada nekog po-Jove da joj služi, to je uvek neočekivano, a naročito je opasno kada taj ne-kn prvi put sam ode u Svet duhova. Mnogi nikada ne pronađu put nazad. Nrki ostave nešto, kao što si i ti ostavila. Uvek je

opasno, Ejla. Čak i polip mnogobrojnih odlazaka, nikada ne znaš hoćeš li se vratiti."
Ejla je tiho jecala, i suze su joj se presijavale na obrazima.
„Dobro je što plačeš. Suviše dugo si sve držala u sebi, a potrebno II je da ožališ tu bebu", rekla je donijera. Ustala je, uzela obe šolje i otišla |in/adi gde su bile pohranjene kože za previjanje. Kada se vratila, ponovo je napunila šolje.
„Izvoli", reče pružajući joj meku životinjsku kožu, a Jiilim spusti čaj na sto.
Ejla je obrisala oči i nos, duboko udahnula da se smiri, a onda je »Ipila gutljaj još mlakog čaja, pokušavajući da se savlada. Nije plakala mimo zato što je izgubila bebu, mada to jeste bio podsticaj. Imala je uti-¦nik da sve radi pogrešno. Džondalar je prestao da je voli, ljudi su je mr-wli, izgubila je bebu zbog sopstvene nepažnje. Čula je šta joj je zelandona "Mirila, ali nije do kraja razumela, reči nisu mogle da promene njena iinećanja.
„Možda sada shvataš zašto me to korenje o kome pričaš toliko zanima", reče Prva kada joj se učinilo da je Ejla malo bolje. „Kad bi bilo moguće
pažljivo nadgledati i usmeravati opit, možda bismo pomoću te mešavlfll vrećici, i nekih drugih trava koje povremeno koristimo, mogli da dosefj mo Drugi svet uvek kada nam je to potrebno."
Ejla je u početku nije slušala. Kada su zelandonine reči konačno il» prle do nje, setila se da posle onog prvog puta nikada više nije poželi I,i eksperimentiše s tim korenjem. Iako je Mog-ur bio u stanju da uprst dejstvom te moćne supstance, bila je uverena da ona to nikada neće im Verovala je da to mogu jedino um pripadnika Plemena, zahvaljujući j joj jedinstvenoj različitosti, i plemenska sećanja. Smatrala je

da niko kn rođen kao Drugi nikada neće biti u stanju da savlada crnu prazninu, /n je da je Prva zadivljena. Mamut je takođe ispoljio zanimanje za poscl biljke koje su koristili samo mog-uri Plemena, ali posle zajedničkog 09 Mamut je kazao da ih nikada više neće upotrebiti, priznao joj je dl plaši da bi se njegov duh mogao izgubiti u toj paralizujućoj crnoj pii. ni, i upozorio ju je da ih i ona izbegava. Dok je ponovo proživljavala u sno putovanje do tog zlokobnog nepoznatog mesta za vreme boravku pećini, i živo ga se prisećala za vreme inicijacije, sećanje je postalo Hl mirujuće sveže. Dobro je znala da je njeno obeshrabrujuće prisećanjj mo bleda senka pravog iskustva.
Svest joj je međutim trenutno bila u tako groznom stanju da m |i sno razmišljala. Trebalo je da joj daju vremena da povrati ravnotežu, ih toliko toga ispodogađalo za kratko vreme. Iskušenje doživljeno u pećini V da je bila pozvana, i pobačaj, oslabili su je telesno i emocionalno. Bol, I bomora i razočaranje što je zatekla Džondalara s drugom ženom sama još više pojačani iskustvom u pećini i gubitkom bebe. Radovala se po/i tom dodiru njegovih ruku i blizini njegovog tela, mislila je da odmah doknadi bebu koju je izgubila, računala je na zaceljujuću snagu njejl ljubavi.
Umesto svega toga, zatekla ga je s drugom ženom, i to ne bilo I jom, već onom koja je pokvareno i znalački već i ranije pokušavala dj povredi. Da su okolnosti bile normalne, možda bi uspela u hodu da |>nii ti njegovu neveru, naročito da je to bilo s nekom drugom. Verovatno m bila srećna zbog toga, jer su bili suviše bliski, ali razumela je običaje | se nisu mnogo razlikovali od običaja ljudi iz Plemena, koji su mogli dl i beru svaku ženu koju bi poželeli.
Znala je koliko je Džondalar bio ljubomoran na nju i

Raneka dok živeli s Mamutovcima, iako nije znala šta je izazvalo nasilnost koju || dva uspeo da obuzda. Ranek ju je pozvao da pođe s njim, i ona je poj jer je odrasla s Plemenom. U to vreme još nije bila naučila da žene I gih mogu da odbiju muškarca.
Kada su konačno resili taj problem i ona pošla sa Džondalarorfl njegovom domu, čvrsto je odlučila da mu nikada više ne pruži razlogl bude ljubomoran. Nikada nije izabrala nikog drugog, iako je znala dl
(ti prihvatljivo, a koliko joj je bilo poznato, nije ni on. Bar to nije radio MviiH-no kao ostali muškarci. Kada se suočila s činjenicom da ne samo da
¦ izabrao nekog drugog, već da je izabrao upravo tu ženu, i to u tajnosti, H dii se dugo viđao s njom, osećala se izdano.
Džondalar nije imao nameru da je izda. Nije želeo da ona sazna da
¦ t)c bi povredio. Znao je da ona nikada nije izabrala nikog drugog, i na jN>k.i način je znao i zašto. Da je ikada izabrala nekog drugog, on bi se
Htrudio da savlada bes, ali bi bio neopisivo ljubomoran. Nije želeo da ona i u*.i strašni bol koji je on osetio. Kada ih je zatekla zajedno, bio je izvan §#he. Jednostavno nije znao šta da radi, nikada to nije naučio.
Džondalar je izrastao u džina od gotovo dva metra, bio je dobro gra-|fii i neverovatno zgodan muškarac. Posedovao je harizmu koje nije bio ¦fSNlan i koju su pojačavale neverovatno plave i žive oči. Rano su otkrili liti poseduje prirodnu pamet, da ima veoma spretne prste i da je vest sa uliilima, i podsticali su ga da te svoje osobine primenjuje u mnogim obla-Mluiii sve dok nije otkrio ljubav prema obradi kremena i izradi alatki. Me-itiihin, i njegova osećanja bila su

snažnija nego kod ostalih, čak suviše
I pa, tako da su i majka i oni kojima je bilo stalo do njega uložili mno-|ii truda da ga nauče da ih obuzdava. Još kao dete želeo je previše, voleo l*i• više, osećao previše. U trenutku bi ga savladalo sažaljenje, umirao bi
il /rije, besneo usled mržnje, ili izgarao od ljubavi. Doni je bila previše Ifilnšna prema njemu kada je delila Darove, i malobrojni su bili oni koji su ihvniali kakav teret to može da predstavlja.
Džondalara su u mladićkom dobu naučili kako da zadovolji ženu, i i' bilo sasvim prirodno u njegovoj kulturi, učili su tome sve muškarce, lb Sto je gradivo savladao tako dobro delimično ima da zahvali vrlo do-limi učiteljici, a delimično su za to bile zaslužne njegove urođene sklono-tll Još kao vrlo mlad otkrio je da uživa da zadovoljava žene, ali nikada iiijt-morao da nauči kako da privuče ženu.
Za razliku od mnogih muškaraca, on nikada nije morao da se dovi-|h kako da natera ženu da ga primeti. Žene su ga jednostavno primećivale) on tu ništa nije mogao, ali je zato povremeno morao da nađe načina da lm umakne. Nikada nije morao da razmišlja o tome kako da upozna neku (»ini. Žene su skretale s puta da bi njega srele, neke su mu se doslovce Inu ale pred noge. Nikada nije morao da ih ubeđuje da provedu izvesno vre-llti s njim, jer ionako nisu mogle da ga se zasite. I nikada nije morao da (Utuci kako da iziđe na kraj sa gubitkom, ženinim besom ili vlastitim nespretnim greškama. Niko nije mogao da pretpostavi da takav jedan muškarac ne
i*a kako to da uradi.
Kada nešto ne bi išlo kako treba, Džondalar se povlačio, trudio se idi savlada osećanja i nadao se da će se sve resiti

samo od sebe. Nadao se ' i čc mu biti oprošteno, ili da će mu progledati kroz prste zbog počinjenih grešaka, i obično se upravo to i događalo. Nije znao šta mu valja činiti
kada ga je Ejla ugledala sa Maronom. Ni Ejla, kao ni on, nije umela dg I nosi s takvim situacijama
Još od vremena kada ju je Pleme pronašlo kao petogodišnju devu] cicu, trudila se da se uklopi, da je svi prihvate kako je ne bi izbacili, hl padnici Plemena nisu lili suze kada su bili povređeni i njene suze su unogf nemir u njih, i tako je naučila da ih potiskuje. Pripadnici Plemena ni I pokazivali bes, bol niti ostala snažna osećanja, to se smatralo nepriličninj pa je i ona naučila da ih ne pokazuje. Da bi bila dobra plemenska /mi naučila je šta se od nje očekuje, i trudila se da se ponaša u skladu s hm Isto je pokušala i kod Zclandonaca.
Ali sada je bila na gubitku. Bilo joj je jasno da nije naučila kako ij bude dobra Zelandonka. Neke je uznemirila, neki su je mrzeli, a Džoiuln lar je nije voleo. Kada je videla da je ignoriše, pokušala je da ga isprovi cira, ali nije očekivala da će onako divljački napasti Laramara, i bila | ubeđena da je to njena krivica. Znala je da ume da ispolji sažaljenje, l|i| bav, i videla je kako obuzdava osećanja dok su živeli s Mamutovcima Mi slila je da ga poznaje. A sada je bila ubeđena da ga uopšte ne po/nuji Trudila se da sačuva privid normalnosti čistom snagom volje, ali do/logl dilo joj je da noću leži budna jer ne može da zaspi od brige, bola i I« | Očajnički joj je bilo potrebno da se nađe u nekom smirujućem okružcM i da se odmori.
Možda je zelandona ispoljila neprimereno zanimanje za koren koji je Pleme koristilo, ili je možda suviše dobro opažala stvari, ali Ejla je oilil vek bila poseban slučaj. Nisu

imale dovoljno dodirnih tačaka. Poreklo im || bilo suviše različito. Taman što bi Prva pomislila da razume mladu h im otkrila bi da ono što je mislila da zna o Ejli nije tačno.
„Neću da navaljujem ako stvarno misliš da ne bi trebalo to da unull mo, Ejla, ali ako bi mi kazala kako se priprema koren, možda bismo inu-gle da izvedemo mali opit. Tek da vidimo može li da nam bude kori .1,im Uzimale bi ga samo zelandone, razume se. Šta misliš o tome?" pitala je landona.
U napaćenom stanju u kakvom je bila, Ejli je čak i zastrašujuća > 1 iui praznina delovala kao mesto za odmor, mesto na koje bi mogla da se I I11 ni od pometnje oko sebe. Uopšte nije važno hoće li će se vratiti. Džond 1 lar je više ne voli. Kćerka će joj nedostajati... Ejla oseti grč u stomaku it| Džonejli će verovatno biti bolje bez nje. Detetu je nedostajao Džondnliii Kada nje više ne bude, on će se vratiti i ponovo preuzeti brigu o njoj. I" liko je ljudi voli, biće ona zbrinuta.
„Jednostavno je, zelandono", reče Ejla. „Korenje se najpre žvaćc u\.i se ne pretvori u kašu, a onda se ona ispljune u činiju s vodom. Teško ji žvakanje i to dosta dugo traje. Onaj ko ga priprema ne bi trebalo da pm guta ni kap soka. Možda je upravo taj sok koji se nakupi u ustima vn II sastojak", reče Ejla.
.,1 to je sve? Ako upotrebimo sasvim malu količinu, kao kada pro-0 nešto novo, onda valjda ne bi trebalo da bude tako opasno", reče ze-ilona.
„Tom prilikom se izvode i neki od plemenskih obreda. Isceliteljka ko-piiprema koren mog-urima prvo mora da se pročisti, opere u reci i istr-11 apunastim korenom, i ne srne da nosi odeću. Iza mi je kazala da žena pora biti neokaljana i otvorena, kako ništa ne bi mogla da sakrije, i da ne hl ukaljala svete ljude, mog-ure, zbog toga je morala da se

pročisti i skine (»Ircu. Mog-ur Kreb iscrtao je po mom telu crvene i crne krugove, uglav-llinii oko ženskih delova. Mislim da je time hteo da ih izoluje", reče Ejla. /.i Pleme je to sveti obred, jedan od najvažnijih."
„Mogli bismo da odemo u novu pećinu koju si pronašla. To je veo-fttit sveto mesto, i dosta skrovito, dobro će poslužiti za to", reče Prva. „Još HfSto?"
„Ne, osim što se Mamut, kada sam probala koren s njim, postarao •J(i ljudi iz Lavljeg logorišta sve vreme zapevaju kako bismo imali za šta ti« se uhvatimo, nešto što će nas vezivati za ovaj svet i pomoći nam da |iionađemo put nazad." Oklevala je zagledana u praznu solju koju je još tliJala, a onda je tiho dodala: „Mamut je kazao da bi Džondalar mogao tlii nam pomogne da se vratimo, mada nisam sigurna na šta je mislio."
„Postaraćemo se da sve zelandone budu prisutne. One i te kako ume-|n da okrepe čoveka svojim zapevanjem. Da li je važno šta se peva?" upitali je Prva.
„Ne bih rekla. Samo da je nešto poznato", odvrati Ejla.
„Kada bismo mogle to da uradimo?" upitala je zelandona s više uzbuđenja nego što je i sama očekivala da će pokazati.
„Svejedno je."
„Sutra ujutro? Čim uspeš sve da pripremiš?"
Ejla slegnu ramenima kao da joj je svejedno. U tom trenutku joj je i lulo svejedno. „Pretpostavljam da je to dobro vreme kao i bilo koje drugo", mit ona.

39

Džondalar nije bio ništa manje uplašen i očajan od Ejle. Trudio se da i/U-gava sve redom što je više mogao još od velike ceremonije na kojoj |i svima saopšteno zbog čega su muškarci stvoreni. Sećao se samo pojedi nih delova te noći, i

to kao kroz maglu. Sećao se da je u svojoj raspo-niamljenosti udarao Laramara pesnicom u lice, i nije mogao da izbriše iz glave sliku tog čoveka kako se pomera gore-dole ležeći na Ejli. Kada se narednog dana probudio, u glavi mu je tutnjalo, još mu se malo vrtelo i
bila mu je muka. Nije mogao da se seti da mu je ikada bilo tako la jutro posle bančenja i pitao se šta li je bilo u piću koje je pio.
Sećao se da je i Danug bio tamo i imao je utisak da bi trebalo mu bude zahvalan, ali nije znao zbog čega. Postavljao je Danugu pii.in| i pokušavao da popuni praznine. Kada je saznao šta je uradio, Džondtl je počeo da se priseća svega što se dogodilo, i bio je zapanjen. Bilo m je strašno krivo i bila ga je sramota. Nikada nije mnogo voleo Laramil ali ništa što je ovaj ikada uradio nije moglo da bude tako rđavo kao 011 što je Džondalar uradio njemu. Toliko je mrzeo sebe da nije mogao da i misija ni o čemu drugom. Bio je ubeđen da ga mrze i svi ostali, i da Ejla posle ovoga ne može voleti. Kako bi iko mogao da voli nekoga I zavređuje samo prezir?
Deo njega želeo je sve da ostavi za sobom i jednostavno ode. | je dalje moguće, ali ga je nešto zadržavalo. Govorio je sebi da mora d.i suoči s kaznom, da mora bar saznati kakva mu kazna sleduje i potrudili se da nekako popravi počinjeno, ali pre će biti da je osećao da sve još m je gotovo i nije mogao da ode kada ništa nije bilo rešeno. Duboko u scltl nije bio siguran da bi mogao tek tako da ode i ostavi Ejlu i Džonejlu podnošljiva mu je bila i sama pomisao da ih nikada više neće videti, nm kar iz daljine.
Um mu se pretvorio u zbrku bola, krivice i očajanja. Nije mogao iM smisli ništa što bi mu pomoglo da popravi svoj sadašnji život, i svaki i > kada bi video nekoga bio je ubeđen

da ga taj gleda sa istim gađenjeni i \w žirom kakve je i sam osećao prema sebi. Iako je optuživao sebe da se ¦ n< sno poneo, i mada se strašno stideo, čim bi zatvorio oči i pokušao no< n zaspi, video bi Laramara na Ejli, i osetio bi isti bes i frustriranost kao i otiđi Bio je svestan da bi ponovo to uradio u datim okolnostima.

Džondalar je sve vreme razmišljao o svojim mukama. Ni o čemu din gom nije mogao da razmišlja. Bilo je to poput neprekidnog svraba, kao il sve vreme čačka krastu na nekoj manjoj posekotini, ne dajući joj da h\ celi, i pogoršavajući stanje dok se ne razvije u nezaustavljivu infekciju liti dio se da pobegne od ljudi što je češće mogao, i počeo je da odla i duge šetnje, obično pored Reke, i najčešće uzvodno. Svaki put bi <>ii i
malo dalje, ostao malo duže, ali bi uvek došao do tačke od koje ne l>......
gao dalje i morao bi da se okrene i vrati. Ponekad bi poveo Trkača i .....
sto da šeta uz reku, jahao bi preko otvorene prerije. Opirao se da siivUj često vodi konja, jer je u tim prilikama najčešće dolazio u iskušenje da n i dalje, ali danas je poželeo da jaše i ostavi logorište za sobom.

Čim se razbudila, Ejla je ustala i otišla na Reku. Nije dobro spai li U početku je bila suviše uzrujana i nemirna da bi zaspala, a onda rnj probudili snovi kojih kasnije nije mogla da se seti, i to ju je uznemiiil Razmišljala je o tome šta sve treba da uradi kako bi obred Plemena i/.vi II verodostojnije. Dok je tražila sapunasti koren da se pročisti, tragala je C.iumenom kremena ili makar nekim preostalim komadićem pristojne ¦Ine. Zelela je da napravi alatku za sečenje istovetnu onima koje je Ple-pravilo, da bi odsekla

komadić kože i od njega napravila plemenski ulet.
Kada je stigla do mesta gde se potočić ulivao u Reku, okrenula se išla duž njega. Morala je ide dosta uzvodno dok nije pronašla neko-sapunastih biljaka u šumi iza logorišta Devete pećine. Bio je već kraj one i biljke su bile desetkovane, a i kada ju je našla, zaključila je da i nije ista vrsta koju je Pleme koristilo. Ništa joj nije vredelo što je želela 4» obred izvede po svim propisima. Mada to ni neće biti pravi plemenito obred pošto je ona žena. Samo su muškarci iz Plemena uzimali koren, ft'iiin posao bio je da ga pripremi. Kada je zastala da iščupa sapunasti kulen, učinilo joj se da je na trenutak u šumi videla Džondalara kako ide H/ potočić, ali kada je ustala, njega više nije bilo, i morala je da se zapi-|| da li se to mašta nije poigrala s njom.
Pastuv se obradovao što vidi Džondalara. Obradovali su se i ostali koii|i, ali on nije hteo da ih povede. Prijalo bi mu da sam dugo jaše. Kada III izbili u ravnicu, poterao je konja u snažan galop. Trkač kao da je jedva ¦kao da opravda svoje ime. Džondalar nije obraćao pažnju ni na to kuda lilu niti gde se nalaze. Ratoborno njištanje i topot kopita bukvalno su ga lipiiuli iz smrknutog razmišljanja, i osetio je da se njegov konj propinje. Nula/ili su se usred krda konja. Uspeo je da ostane u sedlu samo zahvalju-|in'i dugogodišnjem iskustvu i brzim refleksima. Nagnuo se napred i uhvatili uspravnu grivu stepskog konja te pokušao da ga smiri i ovlada njime. Itkač je bio zdrav i mlad pastuv. Iako dok je rastao nikada nije živeo u |n u noćnom krdu mužjaka, koje se zadržavalo u blizini primarnog krda ženili i mladunaca, sve vreme na oprezu i spremno da odbrani svoje ili da se luhože bori sa ostalim mladim mužjacima, ipak je u njemu proradio instinkt I bio je spreman da izazove celo krdo mužjaka.

Džondalarova prva misao bila je da odvede svog konja što dalje i 111 i brže od krda, ali jedino je uspeo da okrene pastuva i da se zaputi nazad ka logorištu. Kada se Trkač smirio i oni postojanim korakom krenuli da/ad, Džondalar se zapitao da li je pošteno s njegove strane što drži zrelog pastuva podalje od ostalih konja, i prvi put je ozbiljno počeo da razmišlja o tome da ga pusti. Još nije bio spreman da ga se odrekne, ali je reflio da više ne odlazi u duge šetnje sam na svom smeđem pastuvu.
Na povratku je opet razmišljao o svojim postupcima. Setio se velikog okupljanja, i kako je Ejla ukočeno sedela dok ju je Brukeval klevetao, ftideo je da je uteši, da natera Brukevala da prestane, da mu kaže da gre-(I Potpuno je razumeo sve što je zelandona rekla. Najveći deo toga već je ino čuo od Ejle proteklih godina, i bio je spremniji od ostalih da prihvati
novi Dar. Za njega je jedinu novost predstavljao naziv dat tom odnos razmišljao je o onome što je zelandona rekla na kraju, da će muški davati imena dečacima, očevi će davati imena sinovima. Ponovio je in i u sebi. Otac. On je otac. Džonejlin otac.
Nije bio podoban da bude Džonejlin otac! Biće je sramota dl zove ocem. Umalo nije golim rukama ubio čoveka. Da nije bilo Danu on bi to i uradio. Ejla je bila sama kada je izgubila bebu, nalazila se u | bokim prolazima Pećine zvane Stena vodoskoka, a on nije bio tamo dl pomogne. Sta ako je dete koje je izgubila bio dečak? Da ga nije izgtl la i da je bio dečak, da li bi on bio taj koji bi mu nadenuo ime? Kako se osećao dok bi odlučivao kako će se dete zvati?
Kakve to ima veze? Nikada neće moći da nađene ime detetu, jci v še neće imati dece. Izgubio je družbenicu i moraće da

napusti svoje t>>'n| šte. Pošto je zelandona okončala zbor, izbegao je razgovor u kome su | učestvovali i požurio da se vrati u udaljenu nastambu da se ne bi moru Ejlom ili Džonejlom.
To se nije promenilo ni kada su se ostali iz nastambe očeva zaputi ka logorištu Lanzadonaca na veliku gozbu narednog dana. Po njilm\"i odlasku, međutim, Džondalar nikako nije prestajao da misli o svim ¦ škama koje je u životu napravio. Na kraju više nije mogao da podne u sedi u prebivalištu i stalno iznova prebira po istom, okrivljuje, grdi i im sam sebe. Izišao je i zaputio se ka Reci u još jednu dugačku šetnju. Od I u se zaleteo u krdo kobila, Trkač je delovao veoma uzbuđeno i Džondt) je odlučio da ga ne jaše. Ponovo je pošao uzvodno i veoma se iznen.ni kada ga je Vuk sustigao. Džondalaru je bilo drago da vidi velikog uu i ždera i zastao je da ga pozdravi. Uhvatio ga je za krzno na velikoi rl i koje je postajalo sve gušće i raskošnije.
„Vuče! Otkud ti ovde? Jesi li se i ti umorio od tolike buke i gu Slobodno mi se pridruži", oduševljeno je kazao. Životinja je odgovorila ¦ dovoljnim tihim rezanjem.
Vuk je bio toliko zaokupljen Džonejlom, od koje je dugo bio odvil jen, i Ejlom, koja mu je bila najvažnija još od onog dana kada ga je i kla iz hladne i prazne jazbine kao četvoronedeljnog uplašenog mladinu i da nije provodio mnogo vremena s trećim ljudskim bićem koje je sinu bitnim članom svoga čopora. Na povratku u logorište Devete pećine, pnil obroka koji je dobio kod Lanzadonaca, ugledao je Džondalara koji se /#
putio ka Reci i potrčao je za njim, ostavivši Džonejlu za sobom. Ok.....
se da je pogleda i zacvileo.

„Slobodno idi, Vuče", reklo je dete, davši mu ujedno znak. „Idi Džondalarom." Nije joj promaklo da je Džondalar strašno nesrećan, i | | tako je bila svesna da je i njena majka tužna, iako se trudila da to ni i kaže. Nije znala šta se tačno događa, ali je znala da nešto strašno ni|i redu i utroba joj se stezala pri pomisli na to. Više od svega volela hi 1 |rna porodica ponovo bude na okupu, a tu su takođe spadali 'Tona i Vi-||Hmi', Vuk i konji. Možda je Džondiju potrebno da te vidi, Vuče, i da bude i lobom, kao što je meni bilo potrebno, pomislila je Džonejla.
Ejla je razmišljala o Džondalaru, ili bolje rečeno o tome da obredno lupanje obavi u rupi za kupanje na rečici, i to ju je podsetilo na Džonda-luta. Zelela je da se pročisti na tihom i zaklonjenom mestu, ali nije mogla tlu natera sebe da ode tamo još od kada je zatekla Džondalara sa Maro-Itiim. Znala je da u toj oblasti ima kremena, jer ga je Džondalar upravo 111 bio našao, ali ga sada nigde nije videla. Nije imala vremena da zađe ilnlilje u polje. Znala je da Džondalar uvek ima nekoliko dobrih komada kiemena, ali joj nije padalo na pamet da mu ih traži. On ovih dana nije ovarao s njom. Moraće da se zadovolji zelandoninim nožem i šilom tlu iseče kožu i probuši rupe oko ivice kroz koje će provući uzicu, iako je |0 odstupanje od plemenskih običaja.
Pronašla je zaravnjeni kamen i odnela ga bliže jezercem na maloj ft'i'i. Potom je zaobljenijim kamenom usitnila na njemu penaste sapunaste »rtslojke iz sapunastog korenja i pomešala ih s malo vode. Ušla je u mirnu liulvaju unutar okuke na rečici i nanela klizavu penu na telo. Čim se odmakla od obale, našla se u dubokoj vodi. Zaronila je, napravila nekoliko jiiveslaja rukama, pa se vratila da opere kosu. Dok se kupala, Ejla je razmišljala o Plemenu.

Setila se mirnog i spokojnog detinjstva u Brunovom plemenu, sa l/om i Krebom koji su je voleli i starali se o njoj. Od trenutka kada bi se milili, pripadnici Plemena znali su šta se od njih očekuje i nije bilo mesta u\ odstupanja. Pravila su bila jasno utvrđena. Svi su znali gde se uklapaju, koji rang imaju, znali su šta im je posao, gde im je mesto. Život je bio pouzdan i siguran. Nisu morali da brinu o tome da će neke nove ideje iz-nii'iiiti poredak. Zašto je upravo ona morala da donese promene koje su uti-Bllle na sve? Zbog kojih će je neki mrzeti? Kada se sad osvrne na svoj život * Plemenom, on joj deluje tako spokojno da joj nije jasno zašto se opi-inla ograničenjima. Trenutno ju je sređen život Plemena veoma privlačio. Nlrogo uređen život pružao je sigurnost. Pa ipak joj je bilo veoma drago kadu je sama naučila da lovi, iako se to protivilo plemenskoj tradiciji. Bila je i na, a žene iz Plemena ne love, ali da nije naučila, danas ne bi bila ži-Vii, mada umalo nije nastradala kada su otkrili da ume da lovi. Prvi put je lula prokleta kada ju je Brun isterao iz plemena, mada je kletvu tom prilikom ograničio na mesec dana. Bio je početak zime i svi su očekivali da I r umreti, ali uspela je da preživi zahvaljujući lovu zbog koga je i bila proklela. Možda je trebalo tada da umrem, pomislila je.

Drugi put se usprotivila načinu na koji je Pleme živelo kada je po-k'gla s Durkom, ali nije mogla da im dozvoli da njenog tek rođenog sina l/lože na milost i nemilost prirodnim elementima i mesožderima samo zato

što su mislili da je deformisan. Bran ih je poštedeo, iako se Broud hm protivio. Nikada je nije štedeo. Kada je postao vođa prokleo ju je /aim k i to bez ikakvog razloga, i tada je konačno bila primorana da napusli l'l. me. Lov ju je i tada

održao. Da nije bila lovac, ne bi uspela da prežh I dolini. Znala je da može da živi sama ako bude primorana na to i in |n) je pomoglo.
Dok je ulazila u logorište, Ejla je razmišljala o Plemenu i o tonu l | ko da pravilno izvede obred vezan za pomenuto korenje. Ugledala je 11 nejlu kako sedi s Prolevom i Martonom. Mahnule su joj i pozvale je da duti
„Dođi nešto da pojedeš", reče Proleva. Vuk se umorio od šetnji melanholičnim muškarcem koji je ćutke vukao noge, pa se vratio da |hi traži Džonejlu. Sada je glodao kost s druge strane vatre. Istog časa je i digao pogled. Ejla pođe ka njima. Zagrlila je kćerku, zatim ju je udal|l|| od sebe i pogledala s nekom čudnom setom, pa je ponovo zagrlila, o puta čak malo prejako.
„Kosa ti je mokra, majko", reče Džonejla pokušavajući da se izmij.'i»l||
„Upravo sam je oprala", reče Ejla dok je mazila krupnog vuka knjj je došao da je pozdravi. Uhvatila je njegovu lepu glavu šakama, produi no mu se zagledala u oči i snažno ga zagrlila. Kada je ustala, vuk ju ji i gledao kao da nešto očekuje. Potapšala se po ramenima. On skoči, položi šape na ramena, oliza vrat i lice, i nežno obuhvati zubima njenu vilicu U* vratila mu je na isti način kada ju je pustio. Obuhvatila je na trenutak uji
govu njušku zubima. Vukovi su na taj način iskazivali pripadništvo čop.....
Nije to radila već duže vreme, i izgleda da mu se dopalo, pomisli I |i i
Proleva ispusti vazduh koji je zadržavala sve vreme dok su vuk i Ejla izvodili ovaj obred. Uznemirila bi se svaki put kada bi videla Kjlu i se ponaša kao vuk. Čim bi je videla

kako izlaže vrat zubima ogromnu! II ka, uhvatila bi je nervoza jer bi shvatila da je ta prijateljski raspoložena votinja lepog ponašanja zapravo moćni vuk i da sasvim lako može da ulilj bilo koje od ljudskih bića među kojima se tako slobodno kreće.
Pošto je povratila dah i potisnula strah, Proleva reče: „Poslu/i
Ejla. Ima mnogo hrane. Jutrošnji obrok uopšte nije bilo teško pripre......
svega je ostalo posle jučerašnje gozbe. Drago mi je što smo odlucdi i|| pripremimo zajednički obrok s Lanzadoncima. Dopalo mi se da radim | Džerikom i Džoplajom i još nekim ženama. Čini mi se da ih sada hnlj poznajem."
Ejli je bilo žao što je to propustila. Da nije imala toliko posla u landoniji, vrlo rado bi pomogla oko gozbe. Ljudi se najlakše upoznaju i ,
da zajedno rade. Nije joj pomoglo ni to što je bila zaokupljena vlas.......
mukama. Mogla je ranije tamo da ode, razmišljala je ona, dok je užim il jednu od šolja viška, pripremljenih za one koji su zaboravili svoje, i znlu l tala čaj od kamilice iz velike drvene posude za kuvanje. Ujutro se uvek iittj pre kuvao čaj. „Meso tura je naročito dobro i sočno, Ejla. Počeli su da se tove za Hhu i Proleva je upravo podgrejala meso. Trebalo bi da probaš", nutkala JU je Martona, jer je primetila da se uopšte ne služi. „Podmetači za hranu jp lamo." Pokazala je naslagane ravne komade drveta, kosti i slonovače |Vlli veličina koji su korišćeni kao tanjiri.
S drveća koje su obarali i lomili za loženja često su dobijali velike Hflkc treske koje su mobli na brzinu da obrežu i uglačaju i da ih koriste kilo lanjir ili činiju. U istu svrhu

korištene su i grubo oblikovane i na H/.umnu veličinu svedene ramené i karlične kosti raznih jelena, bizona i (Ulova. S kljova mamuta i komada kremena mogle su da se otkinu poveće pspe koje su se takođe koristile kao tanjiri. Kada su želei i da od kljove mamuta naprave zdelu, najpre su dle-Iiiiii pravili kružni žleb, potom bi pod određenim uglom postavili u njega Ivitli zašiljeni vrh paroška ili roga i udarili po njemu. Uz malo sreće i do-Un iskustva uspevali su da odvale ljuspu slonovače određenog oblika. Medinim, u tako veliki posao upuštali su se jedino kada su pravili poklone ili Izluđivali predmete koji će imati posebnu namenu. Takve unapred oblikovale Ijuspe slonovače s glatkom, blago zaokruženom spoljašnjom površinom koristile su se i u druge svrhe, ne samo kao zdele. Na njima su mogle da |f| urezu i ukrasne slike.

„Hvala, Martona, ali moram nešto da uzmem i odem do zelandone", (*iY Ejla. Onda je naglo zastala i čučnula ispred starije žene koja je sedela Uh malom tronošcu ispletenom od trske, rogoza i savitljivih grana. „Želim ilu li zahvalim što si bila tako ljubazna prema meni od prvog dana kada iitm stigla. Ne sećam se svoje majke, već samo Ize, žene iz Plemena koja Ilir je podigla, ali volim da zamišljam da je moja prava majka bila kao ti."

„Zahvaljujem ti kao kćerki, Ejla", reče Martrna, koju su ove Ejline fr-fi dirnule više nego što je očekivala. „Moj sin može da bude srećan što M? je našao", reče ona, ali onda blago zavrte glavom. „Ponekad mi je krivo lio nije malo više nalik tebi."

Ejla je zagrli, pa se okrenu Prolevi. „Hvala i tebi, Proleva. Bila si mu divna prijateljica, i zahvalna sam ti više nego što se recima može iskazni i jer si se starala o Džonejli kada sam

morala da ostanem u Devetoj perini i dok sam ovde imala mnogo posla." Zagrlila je i Prolevu. „Volela bih tlu je Folara ovde, ali znam da je zauzeta oko priprema za Udruživanje. Al-ilnnor je dobar čovek, veoma mi je drago zbog nje. Sada moram da idem", Iznenada je kazala, ponovo zagrlila kćerku i odjurila, pogleda zamagljenog (Kl suza koje je pokušavala da potisne.
„Sta joj bi?" upitala je Proleva.
„Na trenutak sam pomislila da se oprašta", dodade Martona.
„Da li to majka nekuda ide, 'Tona?" upitala je Džonejla. „Ne bih rekla. Bar mi niko ništa nije kazao."
Ejla se zadržala u letnjem prebivalištu dok nije obavila sve priprem Najpre je isekla nepravilni krug na koži sa stomaka crvenog jelena ku| je donela na Letnji sabor. Prethodnog dana je na svojoj vreći za spavali pronašla urolanu meku jelenju kožu. Kada je pitala Džonejlu ko je šlavl kožu jelena, odgovorila joj je „svi". Konopi, debeli konopci od vlakana, kd ci, niti, žilave žile i uski komadi kože, različitih dužina, uvek su bili ili brodošli i mogli ste da ih pravite uopšte ne razmišljajući o tome šta nulil« ako ste savladali tehniku. Ljudi su većinom uvek nešto pravili od materi jala koji su usput nalazili, dok su sedeli i pričali ili slušali priče, taku il je unaokolo uvek bilo konopaca kada bi nekom ustrcbali. Ejla je u/cl nekoliko komada uske kože koji su visili na klincima zakucanim u stubi ve u blizini ulaza i jedan dugačak komad elastičnog konopca. Pošto je l| kla krug na koži sa stomaka, zamotala je ostatak kože, umotala konopa i stavila ga na nju. Odmerila je potrebnu dužinu kožne vrpce tako si" r je obavila oko vrata, dodala još malo, i provukla je kroz rupe koje je pm sckla oko ivice kruga od kože.
U poslednje vreme retko je nosila svoj amulet, nije nosila čal

¦ onaj moderniji. Većina zelandona nosila je ogrlice, te nije bilo prakth u
istovremeno nositi i nezgrapnu kožnu vrećicu i ogrlicu. Zato je svoj ....
let obično držala u vreći s lekovilim travama, zakačenoj za kaiš ili vip oko struka. To nije bila vreća za lekove kakve su pravili u Plemenu Vu toliko puta je htela da napravi novu, ali nikako da nađe vremena Ola bavila je uzicu koja je zatvarala vreću s lekovitim travama, zavukla il u nju i izvadila ukrašenu vrećicu-amulet, punu predmeta čudnih oblika I' i vezala je čvorove i izručila neobičnu zbirku na dlan. To su bili znaci u|< nog totema koji su označavali važne trenutke u njenom životu. Većinu dobila od duha velikog Pećinskog lava, posla kakve važne odluke i n znak da je napravila dobar izbor, ali ne sve.
Gladak komadić crvene zemlje, koji je prvi završio u vrećici, dobi
la je od Ize kada je primljena u Pleme. Ejla ga je stavila u novi ;......It»|
Komad crnog mangan-dioksida, koji je dobila kada je postala iscelilel|! takođe se uglačao od dugog boravka u vrećici sa ostalim predmetima i i veni i crni materijal koji se često koristio za bojenje ostavio je talojj II
ostalim predmetima u vrećici. Predmeti od minerala, kao što je bio fosil ......
ske školjke, znak da nije pogrešila kada je odlučila da lovi iako je Itll žena, koji joj je poslao njen totem, mogli su da se očetkaju.
Izgleda da je još tada znao da ću morati da lovim ako nameravaifl da preživim, pomislila je. Moj Pećinski lav čak je kazao Brunu da im ilu zvoli da lovim, mada samo

praćkom. Disk od kljove mamuta, njen loviu'kl talisman koji je dobila kada je proglašena za Ženu Koja Lovi, upio je lm ju koja se nije mogla očetkati, i to uglavnom crvenu boju zemlje.
Podigla je komadić gvozdenog pirita i istrljala ga o tuniku. To !1 li| njen omiljeni znak. On joj je rekao da je pravilno postupila kada je polu > i
Durkom, inače bi ga ostavili napolju, jer su procenili da je deformisan, više niko ne bi o tome razmišljao. Kada ga je uzela i sakrila, svesna da ima može da umre, naterala je Bruna i Kreba da razmisle.
Prašina u boji zadržala se i na providnom kristalu kvarca, ali mu ni-promenila boju. Taj znak joj je kazao da je ispravno odlučila da prestane 0ti traži svoj narod i neko vreme ostane u dolini konja. Uvek bi se uznemirila kada bi ugledala crni kamenčić mangana. Ponovo ga je uzela i štetili u šaci. On je sadržao duše svih ljudi iz Plemena. Razmenila je delić svoje fpt&e za njega. Ako bi nekom spasla život, taj ne bi imao nikakvu obavezu ¦tna njoj, jer je već imala delić svačije duše.
Kada je Iza umrla, Kreb, Mog-ur, uzeo je njen isceliteljski kamen Irc nego što je bila sahranjena da ne bi sa sobom povela i celo pleme u Bet duhova, međutim, njen kamen niko nije uzeo pošto je Broud bacio na fljii smrtnu kletvu. Guv je vrlo kratko bio Mog-ur, i svi su bili u tako stotinom šoku kada je Broud to uradio da se niko nije setio da od nje uzme ka-fttcn, a ona je zaboravila da ga vrati. Šta li će se dogoditi s Plemenom ako kamen još bude kod nje kada ode na drugi svet?
Stavila je sve znake svog totema u novu vrećicu. Znala je da će ih H sada držati u njoj. Znacima njenog plemenskog

totema bilo je mesto U vrećici-amuletu kakvu su koristili pripadnici Plemena. Dok je stezala Uzicu, zapitala se po ko zna koji put zašto joj njen totem nije poslao znak kuda je odlučila da ostavi Mamutovce i pođe sa Džondalarom. Da li je ilvarno postala Majčino dete? Da li je Majka kazala njenom totemu da joj nije potreban znak? Možda joj je bio dat neki suptilniji znak koji nije prepoznala? Ili - u tom trenutku joj pade na pamet jedna nova i zastrašujuća misao - da nije pogrešno odlučila? Podišla ju je jeza. Prvi put posle dugo vremena Ejla je stegla svoj amulet i u sebi zamolila duh Velikog Pe-i'inskog lava da je zaštiti.
Izašla je iz privremenog prebivališta noseći urolanu jelenju kožu, kožnu naprtnjaču nabreklu od predmeta koje je potrpala u nju i plemensku vreću s lekovitim biljem. Neki ljudi još su sedeli oko vatre, i ona im mahnu na odlasku, ali ne dlanom okrenutim ka sebi, što je uglavnom označavalo privremeno razdvajanje i poruku da će se uskoro videti. Podigla je luku, dlan okrenula od sebe i nekoliko puta je pomerila s jedne na drugu »Iranu. Martona se namrštila kada je to videla.
Kada je pošla uzvodno uz rečicu, prečicom do pećine koju je pronašla pre nekoliko godina, Ejla više nije bila uverena da bi trebalo da obavi laj obred. Zelandona bi sigurno bila razočarana kada bi odustala, kao | Nvi ostali iz zelandonije koji su se spremali da joj pomognu, ali oni nisu luli svesni koliko je to opasno. Prethodnog dana, kada je pristala, bila je U loj meri potištena da joj je bilo svejedno hoće li se izgubiti u crnoj praznini, ali od jutros se osećala bolje, naročito posle kupanja u Reci, i pošto |e videla Džonejlu, i Vuka, a da i ne pominje Martonu i Prolevu. Više nije bila baš spremna da se suoči s tom užasnom crnom

prazninom. Mo/cU ¦ trebalo da kaže zelandoni da se predomislila.
Dok je obavljala pripreme nije razmišljala o opasnostima s I <i treba da se suoči, ali je osećala nelagodnost, jer je bila svesna da ni|e i stanju da izvede sve obrede kao što bi trebalo. Za plemenske obredu m je veoma važno, Zelandonci su u tom pogledu mnogo popustljiviji i «| su se i reči Majčine pesme donekle razlikovale od Pećine do Pećine IH je bila omiljena tema zelandona, a to je bilo najstarije predanje Starih, H je takvo jedno predanje činilo sveti deo plemenskih obreda, ono hi Uim upamćeno i recitovano na potpuno isti način svaki put kada bi ga poiuiM ljali, bar u plemenima koja su održavala redovne neposredne veze. <',ik I plemena iz dalekih oblasti koristila bi gotovo istovetnu verziju. Upi.i zbog toga je mogla da se sporazumeva na svetom plemenskom jeziku /n# kova s plemenima u ovoj oblasti iako su bila udaljena od plemena u I je odrasla godinu dana putovanja. Postojale su manje razlike, ali su i |i đai i drugi koristili neverovatno sličan jezik znakova.
Pošto se spremala da izvede plemenski obred pri kome će upoin moćno korcnje pripremljeno onako kao što ga priprema Pleme, sin.iiitili je da bi trebalo da se pridržava plemenske tradicije koliko god je to IH guče. Bila je ubeđena da jedino u tom slučaju može da se nada da ec trn držati ikakvu vlast nad obredom, mada je počela da sumnja da bi | i>i i to pomoglo.
Išla je pored pošumljenog dela zaokupljena vlastitim mislima Uit| je gotovo naletela na nekoga ko je upravo zaobilazio drvo. Zaprepastila * jer se umalo nije našla u Džondalarovom zagrljaju. On se iznenadio |t«| više i nije znao šta da radi. U prvom trenutku poželeo je da je zagrli

kiuM mu je slučaj već stvorio priliku za to. Tako dugo već žudi za tim, ali h<§ da je primetio zaprepašćenje na njenom licu, istog časa je odskočio, kn zbog čega pretpostavivši da ono zapravo iskazuje gnušanje, to jest da im ne želi da je dodirne. Ejla je pak njegovo izbegavanje protumačila kan m je ne želi, da ne može da podnese da bude u njenoj blizini. Dugo su /iiiill jedno u drugo. Od kada ga je zatekla s Maronom nisu bili ovako hli/n i> dno drugom, i oboje su u srcu žudeli da produže taj trenutak, da pivnn t udaljenost koja ih je očigledno razdvajala. Omelo ih je dete koje je lu*oMj stazom na kojoj su se njih dvoje zatekli. Na trenutak su oboje skinntli pogled i više nisu mogli da ga vrate
„Uh, izvini", reče Džondalar, i dalje žudeći da je uzme u nanu |i plašeći se da će ga odbiti. Pogubio se u toj meri da se mahnito umin oko sebe, poput kakve životinje uhvaćene u zamku.
„Nije važno", odvratila je Ejla, oborivši glavu i skrivajući sii/i I je ovih dana bila spremna da prolije u svakom trenutku. Nije želei,i >l< vidi koliko joj je teško što on ne može da podnese da bude u njenoj hll ni, i jedva čeka da se udalji. Nastavila je svojim putem, ne dižući |»>
pM je ne odaju oči prepune suza. Džondalar je morao da potiskuje vlastite ¦li/c dok ju je gledao kako gotovo trči stazom, misleći da želi da se što ¦tr udalji od njega.
Ljla je nastavila puteljkom koji se sve slabije video, ka novoj pećini. |llk<> su verovatno svi pripadnici cele porodice Zelandonaca bar jedanput bili u novoj pećini, ona nije često korišćena. Bila je toliko lepa i neobična, I tim gotovo belim zidovima, da su je smatrali veoma duhovnim i svetim MM om čiji mir još gotovo da nije bio narušen. Zelandone i vođe Pećina ¦I nisu odlučili kada i kako bi trebalo da je koriste.

**Bila je toliko nova lln još nije imala tradiciju.
Dok se približavala podnožju brežuljka u kome je bila pećina, prime-lllii je da je neko uklonio grm i palo stablo čije je iščupano korenje zapra-hfli i otkrilo ulaz u podzemne odaje. Raščišćeni su i zemlja i kamenje oko ulvora tako da je ulaz sada bio mnogo veći.
lako se nije radovala obredu za koji se pripremila, bila je uzbuđena lln će ponovo videti pećinu, ali je ono veselije raspoloženje, zbog koga je gniovo bila odlučila da odustane od ovog opasnog poduhvata, netragom IfKlalo. Njen jad mogao se uporediti sa crnom prazninom pred kojom se HuSla. Kakve veze ima hoće li se izgubiti tamo unutra? Gore od ovoga ne mot.c biti. Trudila se da povrati vlast nad sobom, koja joj je danas stalno izmicala. Imala je utisak da je bila na ivici suza od trenutka kada se jutros probudila. Izvadila je plitku kamenu činiju iz kožne vreće, i nešto umotano u kl/no. Unutra se nalazila mala, gotovo nepropusna mešina za vodu napunjena lojem i sa zapušačem na vrhu, umotanim i uvezanim komadom krzna kuko loj koji slučajno iscuri ne bi oštetio ništa oko sebe. Pronašla je zave-Ijnj s fitiljima od lišaja, sipala malo loja u činijicu, umočila fitilj u nju na nekoliko trenutaka, zatim ga izvukla i oslonila o ivicu lampe u obliku či-bl|c. Upravo je htela da ga zapali pomoću vatrenog kamena kada je ugledali još dve zelandone kako dolaze stazom.
Ugledavši zelandone Ejla se dodatno pribrala. Još je bila nova među njima i nije želela da izgubi njihovo poštovanje. Pozdravile su se i porazgovarate o nevažnim stvarima, a onda je jedna od njih prihvatila lampu, {'osmatrala je Ejlu kako na tlu pali vatru uz pomoć svog vatrenog kamenu. Čim je lampa bila upaljena, zemljom je ugasila vatru i njih tri**

uđoše U pećinu.
Kada su prošle zagrejanu oblast oko ulaza i ušle u potpuni mrak, tem-|* i Hura je pala na uobičajenih trinaest stepeni kao i u svim ostalim peći-nunia. Gotovo da uopšte nisu razgovarale dok su grabile duž stena i klizave Une sa samo jednom lampom koja im je osvetljavala put. Kada su stigle tlu veće odaje, oči su im bile već toliko naviknute na mrak da ih je svet-lusi iz mnogobrojnih kamenih svetiljki gotovo zaslepila. Većina zelandona je Vrč bila stigla i čekala Ejlu.
„Stigla si, zelandono Devete pećine", rekla je Prva. „Jesi li obavila neophodne pripreme?"
„Ne baš", odvratila je Ejla. „Moram još da se presvučem. Za \.....
izvođenja plemenskog obreda bila sam naga, imala sam samo svoj amufl i boje koje mi je Mog-ur naneo na telo dok sam spravljala piće, ali u m ćini je veoma hladno i nemoguće je dugo biti nag, a osim toga, mog lm koji su pili to piće bili su obučeni, pa ću biti i ja. Mislim da je važim >l<i se što doslednije držimo plemenskog obreda, zato sam odlučila da ovu plašt kakav nose žene iz Plemena. Napravila sam plemenski amulet za miii bole moga totema, a da bih pokazala da sam isceliteljka, poneću svnM plemensku vreću s lekovitim biljem, mada su mnogo važniji predmcii l"|! se nalaze u mom amuletu. To će pomoći plemenskim duhovima da u m prepoznaju ne samo ženu Plemena, već i isceliteljku."
Sve zelandone su je znatiželjno posmatrale dok se skidala i unmi
vala u meku, prianjajuću jelenju kožu, koju je privezala dugačkim ki.....
cem tako da su nastali džepovi i nabori u kojima su mogli da se drže i.o predmeti. Razmišljala je o svemu što Pleme

nikada ne bi odobrilo, pofll od toga da je piće pripremala za sebe umesto za mog-ure. Ona nije mog-ur, žene iz Plemena nisu mogle da budu mog-uri, a nisu joj bili i znati ni obredi koje su izvodili mog-uri dok su se pripremali za ovaj obi međutim, ona je bila zelandona i nadala se da će to nešto značiti kada I gne u svet duhova.
Izvadila je vrećicu iz torbe s lekovitim biljem. Pri svetlosti mnol brojnih lampi jasno se videla njena tamnocrvena boja, najsvetija boji Pleme. Zatim je razmotala kožu u koju je bila uvijena drvena činiju I drvenu činiju je pre izvesnog vremena izradila na način Plemena d.i pokazala Martoni kako oni to rade. Martona je imala smisla za lepo i ¦ mah su joj se dopale njena jednostavnost i stručna izrada. Ejla je naiiu i vala da joj činiju pokloni, ali sada joj je bilo drago što je još kod nje I nije bila naročita činija koju su nebrojena pokolenja Izinih predaka I. ristila samo za obradu ovog korena, ali bar je bila brižljivo izrađena i im slična onima kakve je izrađivalo Pleme.
„Biće mi potrebno malo vode", reče Ejla dok je razvezivala čvoffl na crvenoj vrećici. Istresla je korenje na dlan.
„Mogu li da ga vidim?" upitala je zelandona.
Ejla ispruži šaku, međutim, ni po čemu se nije isticalo. Bilo | < obično suvo korenje. „Ne znam koliko bi trebalo da upotrebim", reče "i" odabravši dva komadića, u nadi da je to prava mera. „Ovo sam radila I mo dva puta do sada, i ne posedujem Izina sećanja."
Nekoliko zelandona ju je već bilo čulo kako priča o plemenskim ćanjima, ali većina nije imala pojma o čemu govori. Pokušala je da ih i>I>h sni zelandoni Koja je Prva, ali pošto ni sama nije znala šta ona predstav|| libilo joj je teško da ih objasni drugima.

Neko je sipao vodu u njenu drvenu činiju, i Ejla otpi nekoliko gutlja-ovlaži usta. Setila se da je korenje veoma suvo i da se teško žvaće. inna sam", reče, i pre nego što je stigla da se predomisli, stavi kore-li usta i poče da žvaće. Dugo joj je trebalo da ga omekša i progrize. Trudila se da ne guta vla-pljuvačku, što je bilo vrlo teško, dok joj nije prošlo kroz glavu da važno hoće li u tome uspeti, jer će na kraju ona ispiti napitak koji uja. Žvakala je i žvakala i žvakala. Imala je utisak da to traje čitavu več-. ali je na kraju u ustima ipak imala kašastu masu koju je ispljunula iju. Promešala ju je prstom i posmatrala kako tečnost postaje mlečno-
Zelandona je gledala preko njenog ramena. „Da li to treba da se de-' l/gleda da je pokušavala da prepozna miris.
„Da", reče Ejla. U ustima je osećala iskonski ukus. „Želiš li da po-Seš?"
„Miriše drevno", primeti žena, „na hladnu i vlažnu dubinu šume puni ahovine i pečuraka. Mogu li da probam?"
liila je na pragu da je odbije. Ova tečnost bila je toliko sveta za Ple-da Iza nije smela čak ni da joj pokaže kako se spravlja, i Ejla se u pr-Irenutku zapanjila što je zelandona to uopšte pita. Onda je shvatila |c ceo ovaj opit tako daleko od svega što bi Pleme uradilo da uopšte važno hoće li zelandona popiti malo napitka. Prinela je činiju njenim ma. Čim je primetila da je otpila mnogo više od jednog gutljaja, pola je činiju da ne bi popila previše. Zatim ju je prinela svojim usnama i brzo ispila, postaravši se da u i ne ostane ni kap kako niko drugi ne bi došao u napast da proba na-k. Tako je upala u nevolju prvi put. Iza joj je kazala da ne sme ništa ostane, ali ona je napravila previše. Čim je probao napitak, Mog-ur je i" da je prejak. Vodio je računa koliko će svaki

čovek popiti, i na kraju ja ostalo malo napitka na dnu činije. Ejla je kasnije pronašla činiju, pošto je prethodno već progutala previše dok je žvakala koren i u međuvremenu popila veču količinu ženskog pića. Bila je u toj meri zbunjena da je ispra-¦¦•i.i činiju. Ovog puta će se postarati da niko ni slučajno ne dođe u na-pii-sl da proba napitak.
„Kada da počnemo sa zapevanjem?" upitala je Prva. Ejla umalo nije zaboravila na zapevanje. „Verovatno je trebalo već tla počnete", reče ona zaplićući blago jezikom.
1 Prva je osećala posledice preobilnog kusanja napitka, i upinjala se ii \ I ada sobom dok je davala znak zelandonama da počnu zapevanje. Mo-¦ ii koren, pomislila je, a samo sam malo popila.
Kako li se tek oseća Ejla koja je ispila punu činiju?, pomislila je. Ejli je taj drevni ukus bio poznat, i prizvao je osećanja koja nikada llpče zaboraviti, sećanja i uspomene na neko drugo vreme kada je probala
taj napitak, na davno prošlo vreme. Imala je utisak da je obavija hladi i vlaga duboke šume. Drveće je bilo tako ogromno da je imala potcll da ga zaobiđe i prođe između njega dok se pela uz strmu padinu plani: u pratnji konja. Vlažno meki, srebrnasto sivkastozeleni lišajevi ukrnUl su drveće poput draperija, a mahovina je prekrivala tle, stenje i deblu j vog drveća poput sveobuhvatnog tepiha u svim nijansama zelene, («I svetle, prave zelene do tamnozelene boje borovine i plodne smeđezelcnr je tla, sa svim nijansama između.
Ejla je namirisala pečurke svih veličina i oblika: krhka bela krilu nikla iz palog drveća, debele drvenaste police pričvršćene za stare panji velike i guste sa smeđim kapicama koje su ličile na sunđere, sićušne I Iikatne s tankim

nožicama. Bilo je tu i gustih gomila boje meda, jedrili <A glib lopti, sjajnih crvenih šeširića s belim tačkama, visokih glatkih I-.-¦ i¦ • koje su se topile u crni mulj, sablasno belih savršenih kapa smrti, i mu gih drugih. Sve ih je znala, sve ih je probala, sve opipala.
Nalazila se u velikoj delti neke ogromne reke, nosila ju je struja I>U| njave smeđe vode, koja se probijala kroz gustu visoku trsku i rogoz, i pH| tajuća ostrva s drvećem i vukovima koji su se peli po njemu, okretala kt I okretala u malom čamcu od kože u obliku činije, koji se podizao i plu tao na va/.dušnom jastuku.
Ejla nije znala da su je kolena izdala, da je omlitavela i pala na il» Podiglo ju je nekoliko zelandona i odnelo do prostirke koju se Prva *¦•>•!¦ la da za nju donese u pećinu. Prvoj je gotovo bilo krivo što nema |i'dHl i za sebe dok je posezala za svojim izdržljivim tronošcem od pruća i |.i m kom. Trudila se da ostane prisebna i da motri na Ejlu, ali ju je sve više oM zimala neka mračna zebnja.
Ejla je bila sasvim spokojna i tiha dok je tonula u meku izmaglu u i ju je povlačila sve dublje i na kraju je celu okružila. Zgušnjavala se oko i« u maglu kroz koju se ništa nije videlo, a onda se pretvorila u oblak oie/.m vlage. Imala je osećaj da ju je progutao. Gušila se, upirala se da dođe do I duha, halapljivo otvarala usta, a onda je osetila kako počinje da sr kim
Kretala se sve brže, uhvaćena usred oblaka koji ju je gušio, juni tako brzo da je ponovo ostala bez daha, bez imalo vazduha. Oblak se olnna tao oko nje, stisnuo je. Nadirao je sa svih strana, skupljao se, širio, k«• |* ljao, kao da je živ. Primoravao ju je da se kreće sve većom brzinom dok ni|e upala u duboki, tamni prazni prostor, mesto koje je bilo crno

popni umij trašnjosti pećine, bezumno, zastrašujuće.
Ne bi bilo u toj meri zastrašujuće da je jednostavno pala u san |«i stala nesvesna svega oko sebe. Oni koji su je posmatrali mislili su du <t upravo to dogodilo, a nije. Nije mogla da se pomeri, zapravo nije imala •• Iju da se pomeri, ali kada je pokušala da usredsredi volju na pomeiiiii|n bilo kog dela tela, makar samo prsta, nije mogla. Nije čak ni osećala |>i»i niti ijedan deo sebe. Nije mogla da otvori oči ni okrene glavu, nije ini
;eljc ni volje, ali je zato čula. U izvesnom smislu bila je svesna. Kao "aljine, mada sasvim jasno, čula je zapevanje zelandona, tiho mrmlja-dopiralo je iz jednog ugla, mada nije mogla da razabere šta govore, III je čak i otkucaje vlastitog srca.
Svaka sveštenica izabrala je jedan prodorni, odzvanjajući zvuk koji je ||a bez teškoća da drži duže vreme na istoj visini. Kada su želele da zapele bude postojano, nekoliko sveštenica počelo bi da proizvodi svoj ton. Jlliova kombinacija je mogla da bude harmonična, ali i nije morala, to ni-B bilo važno. Pre nego što bi prva od njih ostala bez daha, pridružio bi im ¦ novi glas, a za njim još jedan, pa još jedan, u nasumičnim intervalima. Nn laj način nastajala je jednolična isprepletena fuga tonova koja je mogla tlu i raje u beskonačnost ako je bilo dovoljno ljudi koji su se smenjivali.
Za Ejlu je to bio prijatan zvuk, koji je naginjao ka tome da izbledi U pozadini dok je njen um posmatrao prizore koje je samo ona mogla da Vitli iza spuštenih kapaka, lucidno nesuvisle vizije živopisnih snova. Imala k osećaj da potpuno budna sanja. U početku je ubrzavala u tom crnom pro-Muiu, iako je znala da se praznina nije promenila. Bila je isprepadana i sa-liin Bolno sama. Ništa nije osećala, nije

imala čulo ukusa, nije mogla ništa ilu namiriše, čuje, vidi, dodirne, kao da nijedno od tih čula nikada nije ni Imala niti će ikada više imati, postojao je samo njen svesni um koji vrišti.
Prošla je čitava večnost. A onda, iz velike daljine, jedva raspoznatljivu slabo treperenje svetlosti. Posegnula je za njom, upirala se da stigne do Hje, Bilo šta, doslovce bilo šta, bilo je bolje od ničega. Njeno nastojanje ju je sve brže privlačilo i svetlost se širila i pretvarala u amorfnu jedva uočlji-
¦ nejasnoću, i na trenutak se zapitala da li njen um može na bilo koji drugi način da utiče na stanje u kome se nalazila. Nejasna svetlost se zgusnula u nhlačnost i potamnela od raznih boja, nepoznatih boja nepoznatih naziva.
Tonula je u oblak, padala je kroz njega, sve brže i brže, a onda se na-tla na dnu. Ispod nje se otvorio nekakav čudno poznat predeo pun geome-lii|skih oblika, kvadrata i oštrih uglova, svetlih, sjajnih, ispunjenih svetlošću, koji su se ponavljali i peli. U prirodnom svetu koji je poznavala nije počinjalo ništa što je imalo tako pravilne, šiljate oblike. Činilo se da bele liakc teku po tlu na ovom čudnom mestu, nestajući u daljini, i da po njima jure neobične životinje. Kada je prišla bliže, videla je ljude, gomile ljudi koji su se migoljili, Uvijali i svi redom upirali prst u nju. „Tihi, tiiiii, tihi", govorili su oni, gotovo zapevajući. Videla je jednu priliku po strani od ostalih. Bio je to čovek potnešanih duhova. Kada je prišla bliže, učinio joj se poznat, ali ne baš IHsvim poznat. U prvi mah pomislila je da je to Ekozar, ali onda joj se učinilo da je Brukeval, a ljudi su i dalje govorili: „Tiii, tiiii si to uradila, lliii si donela Znanje, ti si to uradila."
„Ne!" vrištao je njen um. „To je Majka uradila. Ona mi je

dala Znali u, Gde je Majka?"
„Majke više nema. Samo sin ostaje", rekoše ljudi. „Ti si to uiailiU " Pogledala je muškarca i u tom trenutku shvatila ko je to, iako mu |> lit-4 bilo u senci i nije mogla jasno da ga vidi.
„Majke više nema. Samo Sin ostaje."
Ejla se u mislima namrštila. Sta to znači? Onda je odjednom ispod nje poprimio drugačiju dimenziju, iako je i dalje delovao pienri I neovozemaljski. Ljudi su nestali, a i čudni geometrijski oblici, ispod u|» je sada bila prazna, pusta prerija kojom je hučao vetar. Dva muškan I se pojavila, braća za koju niko ne bi pogodio da su braća. Jedan je I im >! sok i plavokos kao Džondalar, a drugi, stariji, bio je Durk, znala je to IhM mu je lice i dalje bilo u senci. Braća su prišla jedan drugome iz supin* nih pravaca, i nju obuze ogroman strah da će se nešto strašno doj'ođill, nešto što je morala da spreči. Užasnuta i potresena, bila je ubeđena dl I jedan njen sin ubiti drugog. Približavali su se ruku podignutih kao za na i taj. Upirala se da stigne do njih.
Tada se odnekud stvorio Mamut i zadržao je. „Nije ono što ti mi ll To je simbol, poruka", reče on. „Gledaj i čekaj."
I treći čovek se pojavio u stepi kojom je hučao vetar. Bio je to liioii u njegovom pogledu očitavala se čista mržnja. Prva dvojica stigoše jedni) I drugoga, i obojica se okrenuše ka Broudu.
„Prokuni ga, prokuni ga, prokuni ga nasmrt", Durk upre prst u
„Ali on je tvoj otac, Durk", pomislila je Ejla. „Ne bi trebalo bas li (ga prokuneš."
„On je već proklet", reče njen dragi sin. „Ti si to uradila, zadi si crni kamen. Svi su oni prokleti."

„Ne! Ne!" vrisnula je Ejla. „Vratiću ga. Mogu još da ga vratim
„Ništa ne možeš da uradiš, Ejla. To je tvoja sudbina", reče Mu......
Kada se okrenula ka njemu, pored njega je stajao Kreb.
„Dala si mtl Durka", uzdahnuo je stari mog-ur. „1 to je bila tvoja sudbina. Durk je dril mično Dragi, ali pripada i Plemenu. Pleme je osuđeno na propast, ni oi ga više neće biti, dalje će nastaviti samo tvoja vrsta, i ovakvi poput Dm I ¦ deca pomešanih duhova. Možda ih neće biti mnogo, ali biće ih dovol|nti Durk je sin Plemena, Ejla. On je jedini sin Plemena."
Ejla je čula neku ženu kako plače, a kada je pogledala, prizor se |......
vo izmenio. Bio je mrak, nalazili su se duboko u pećini. Onda su se upiilll lojanice i ona ugleda ženu koja nekoga grli. Taj čovek je bio njen viM ki, plavokosi sin, i kada je žena podigla pogled, Ejla na svoje iznenadi n| ugleda sebe, mada ne sasvim jasno, kao da gleda svoj odraz. Prišao , muškarac i pogledao ih s visine. Ona podiže pogled i ugleda Džondnliii I
„Gde je moj sin?" upitao ju je. „Gde je moj sin?"
„Dala sam ga Majci", povika Ejlin odraz. „Velika majka Zemlja y., , želela. Ona je moćna. Ona mi ga je oduzela."
Ejla je u tom času začula žamor mnoštva i ugledala čudne geometrij-oblike. „Majka Zemlja je sve slabija", zapevali su glasovi. „Deca je zamaraju. Kada je više ne budu poštovali, Ona će biti osramoćena."
„Ne", jauknuo je Ejlin odraz. „Ko će nas hraniti? Ko će se brinuti Buma? Ko će nas snabdevati, ako je ne poštujemo?"
„Majke više nema. Samo Sin ostaje. Majčina deca nisu više deca. Ostalu su Majku za sobom. Poseduju Znanje, odrasla

su, i ona je znala da će I dan doći." Žena je i dalje plakala, ali to više nije bila Ejla. Bila je to Majka koja je plakala jer su njena deca otišla.
Ejla je osetila da ju je neko izvukao iz pećine, i ona je plakala. Glasovi su utihli, kao da sada pevaju iz velike daljine. Ponovo se kre-hilii. visoko iznad nepregledne travnate ravnice prepune velikih krda. Tu-lovi su bili u stampedu, konji su jurili da održe korak s njima. Bizoni i srne tu trčali, kozorozi isto. Prišla je i počela da razaznaje pojedinačne životi-li|e, one koje jc videla kada je bila pozvana u zelandoniju, videla ih je i jiicTiišene za vreme ceremonije na kojoj su Majčin novi Dar podarili njenoj Deci, na kojoj je ona odrecitovala poslednje stihove Majčine pesme.
Dva bizona se mimoilaze u trku, krupni turovi mužjaci stupaju jedan (nema drugome, a ogromna ženka samo što ne poleti, druga jedna donosi na tvel mladunca, konj na kraju prolaza pada niz stenu, mnogi konji, većinom u boji, smeđi, crveni i crni, i Njiska s pegavom kožom preko leđa i ¦tko lica i dva paroška nalik na štapiće.
40
Zelandona nije bila sa Ejlom na njenom tajanstvenom Putovanju lismerenom ka unutra, ali ga je osećala, kao što je osećala i da je neka lila vuče ka njemu. Da je popila veću količinu napitka, možda bi bila uvu-frna zajedno sa Ejlom i možda bi se izgubila u zagonetnom predelu koji |c koren prizvao. Ovako je na izvesno vreme izgubila vlast nad svojim moćima, i imala izvesne poteškoće. Zelandone nisu bile sigurne šta se do-liada. Ejla je izgleda bila u nesvesti, a Prva kao da je i sama bila na pragu da sc zanesvesti. Ne bi se moglo reći da drema, ali povremeno je zapadala n krizu i

pogled bi joj postao staklast kao da zuri u daljinu koju oni nisu Iddeli. Potom bi se podigla i izgovorila ponešto što nije uvek imalo smisla. Imali su utisak da ne vlada ovim opitom, koji je sam po sebi bio neobičan, a sasvim sigurno nije vladala sobom, što je u sve njih unelo nemir. Najviše su se uznemirili oni koji su je najbolje poznavali, ali nisu želeli da svo-|ii zabrinutost prenesu i na druge.
Prva se stresla i naterala sebe da se razbudi. Kao da je to postigla samo zahvaljujući snazi volje. „Hladno... hladno..." rekla je i ponovo zapala
u krizu. Pogled joj je postao staklast. Kada se naredni put trgnula i ia/l>m la, po vikala je: „Pokrij... krzno... pokrij Ejlu... hladno... jako hladno. I It« >|«li A onda se ponovo izgubila.
Doneli su i nekoliko toplih prekrivača samo zato što je u pcćlM uvek bilo hladno. Jednim su već bili pokrili Ejlu, ali je Jedanaesta odltl da prebace još jedan preko nje. Kada je slučajno dodirnula mladu I strašno se iznenadila.
„Hladna je, kao da je mrtva", reče ona.
„Diše li?" upitala je Treća.
Jedanaesta se nagnula i zagledala u nju. Primetila je blago po<li grudi i osetila slab dašak iz njenih jedva primetno otvorenih usta. „1 <it« ali plitko."
„Možda bi trebalo da skuvamo čaj?" upitao je Peti.
„Da, za obe", reče Treća.
„Čaj za podsticanje ili za smirenje?" upitao je Peti.
„Ne znam. I jedan i drugi bi mogli da izazovu neočekivanu ix-.il. i u kombinaciji s tim korenom", reče Treća.
„Pokušajmo da pitamo Prvu. Ona bi trebalo da odluči", reče Jedan.n i
Ostali zaklimaše glavom. Njih troje okmžiše krupnu ženu

koja |e » dela presamićena na svom tronošcu. Treća je spustila šaku na rame l'i\u| i nežno je prodrmala. Nije rcagovala, pa ju je prodrmala malo jače. ZeliiM dona se trgnula iz sna. „Želiš li toplog čaja?" upitala je Treća.
„Da! Da!", reče Prva glasno kao da joj vikanje pomaže da ostane Uuln»
„A Ejla?"
„Da. Vruć!"
„Čaj za podsticanje ili smirenje?" upitala je Jedanaesta, takođe gla m
Prišla im je i zelandona Četrnaeste, koja se zabrinuto mrštila.
„Podst... Ne!" Prva je zaćutala, pokušavajući da se usredsredi. „Vođn| Samo topla voda!" reče ona. Ponovo se stresla ne bi li ostala budna, „l'ii mozite mi da ustanem!"
„Jesi li sigurna da možeš da stojiš?" upitala je Treća. „Ne bi bilo du bro da padneš."
„Pomozite mi da ustanem! Moram da ostanem budna. Ejli je potrebna pomoć." Počela je ponovo da pada, pa se snažno stresla. „Pomozite mi. I Kl nesite toplu... vodu. Ne čaj."
Treća, Jedanaesta i Četrnaesta okružiše ogromnu ženu koja je bila l'i va među Onima koji služe Majku i uz izvestan napor uspeše da je podignu Pijano se zaklatila, svom težinom oslonila o dve zelandone i ponovo /,\ vrtela glavom. Zatvorila je oči. Po njenom licu zaključili su da pokušava .1. se usredsredi. Kada ih je otvorila, odlučno je zaškrgutala zubima, ali m više nije ljuljala.
„Ejla je u nevolji", reče ona. „Moja greška. Trebalo da znam." I du lje joj je bilo teško da se usredsredi i razmišlja kako treba, mada joj je pti
tlu lo što je ustala i koračala. Dodatno joj je pomogla topla

voda koja ¦ K /agrejala. Bila je promrzla, promrzla do kosti, i znala je da to nije samu |«isledica boravka u pećini. „Suviše hladno. Premestite je. Potrebna vatra. Htyilola."
„Želiš da Ejlu iznesemo iz pećine?" upitala je Četrnaesta.
„Da. Suviše hladno."
„Da je probudimo?" pitala je Jedanaesta.
„Mislim da je to nemoguće", odvrati Prva, „ali pokušajte."
Najpre su pokušali nežno da je drmaju, zatim su nastavili ne tako ne-:j|hu l'jla se nije ni pomerila. Pokušali su da joj govore, zatim da viču, ali U»u mogli da dopru do nje.
Zelandona Treće upita Prvu: „Da nastavimo sa zapevanjem?"
„Da! Zapevanje! Ne prekidajte! To je sve što još ima!" povikala je Pflundona Koja je Prva.
Zelandone višeg ranga izdadoše uputstva. Istog časa je nekoliko njih lf jurilo i pohitalo ka nastambi zelandona, neki da dodaju drva u vatru i za-|jltju vodu, neki po nosila na kojima će mladu ženu izneti iz pećine. Osta-f0 nu obnovili zapevanje sa novim žarom.
U blizini nastambe zelandona zatekli su se neki ljudi. Sastanak paro-V« koji nameravaju da vežu čvor na kasnom Udruživanju trebalo je da se lulizi nešto kasnije tog dana, i neki su već počeli da se okupljaju. Medu nji-Hta su bili Folara i Aldanor. Kada je nekoliko zelandona dojurilo u nastambu, Folara i Aldanor se zabrinuto zgledaše.
„Sta se desilo? Zašto svi toliko žure?" upitala je Folara.
„Nova zelandona", odvratio je jedan od novijih akolita.
„Misliš na Ejlu? Zelandonu Devete?"
„Da. Napravila je specijalno piće od nekakvog korena, i Prva je kazala da moramo da je iznesemo iz Pećine jer je suviše hladno. Nikako da «• probudi", odvratio je akolit.

Začuli su nekakvo komešanje i okrenuli se da pogledaju. Dve snažne mlade donijere pomagale su Prvoj da se vrati iz pećine. Imala je poteškoća da održi ravnotežu i spoticala se u hodu. Folara nikada nije videla zelandonu ovako nesigurnu na nogama. Onda je shvatila. Ona koja je Prva bila je uvek krajnje sigurna, krajnje pozitivna. Iako je bila krupna, uvek se l retala sigurno i s lakoćom. Mladoj ženi bilo je teško da gleda majku kako lltibi. A kada je videla tako mlitavu nju koju je oduvek smatrala nesalomi-vom, bedemom sigurnosti i snage prestravila se.
Nekako u isto vreme kada je Prva stigla do nastambe, na stazi koja |e vodila od pećine pojavila se još jedna skupina zelandona s nosilima natrpanim krznima. Dok se povorka približavala, Folara i Aldanor čulli su i prepleteno zapevanje zelandona. Kada su nosila prošla pored njih, Folara |e pogledala mladu ženu koju je dobro upoznala i zavolela, družbenicu svoga
brata. Ejlino lice bilo je strašno bledo, a oan je izgledala potpuno nepi čno jer je disala gotovo neprimetno.
Aldanoru nije promaklo da se Folara užasnula. „Moramo su u ¦ majku, Prolevu i Džoharana", reče ona. „1 Džondalara."
Iako se namučila da stigne i mada ju je bilo sramota što se uspUl turala, šetnja od pećine do nastambe pomogla je zelandoni da razbisii i vu. Zahvalno se spustila na svoj veliki udobni tronožac i jedva doi 11 solju tople vode. Nije se usudila da predloži da u vodu stave neku \m ili lekovitu biljku koje bi suzbile dejstvo korena, jer još nije bila u nju delotvorno da razmišlja. Plašila se kako će reagovati udružene 11 nom, plašila se da ne pojačaju njegovo dejstvo. Pošto joj je u glavi sad I lo nešto bistrije, mada je njeno telo i dalje osećalo posledice dejstvu | i| korena, odlučila je da

eksperimentiše na sebi. U drugu čašu tople vodi I dala je trave za stimulaciju, i počela polako da pijucka, pokušavajući dil ¦ ceni oseća li kakvu promenu. Nije bila sigurna da li pomažu, ali izgledi nisu pogoršavale stanje. Ustala je uz malu pomoć zelandona i otišla do postelje koju je I iiil maj" nedavno ispraznio i u koji su smestili Ejlu.
„Jeste li pokušali da joj ¦ toplu vodu?" upitala je.
„Nismo uspeli da joj otvorimo usta", odvrati mladi akolit koji tekao u blizini.
Prva je pokušala da otvori Ejli usta, ali je njoj vilica bila čvrsto sh ta, kao da se svom snagom nečemu odupire. Sveštenica je povukla prekrili če i primetila da joj je celo telo ukočeno. Bila je ledeno hladna i lepljl na dodir i pored tolikih krzna na sebi.
„Sipajte malo tople vode u tu veliku činiju", rekla je mladiću. NckiH liko akolita koji su stajali u blizini pohitaše da mu pomognu.
Nije uspela da otvori usta mlade žene. Ako već nije uspela da ji greje iznutra, pokušaće da je još više zagreje spolja. Prva uze nekoliko I" mada materijala za povijanje od meke kože koja se tu zatekla, i umi« | | u kipuću vodu. Pažljivo je iscedila vrelu tečnost i stavila topli oblog na m nu ruku. Kada je stavila topli oblog i na drugu ruku, onaj na prvoj vc(I bio hladan.
„Nastavite da mi donosite vrelu vodu", reče ona.
Razvezala je konopac obmotan oko ogrtača i uz pomoć nekoliko I landona koje su pridigle Ejlu, uspela je da ga izvuče. Nije joj promil I domišljati način na koji je pridržavao jelenju kožu na njoj. Ejla nije lulu sasvim naga. Nekoliko traka pridržavalo je upijač od kože napunjen ml kama rogoza između njenih nogu. Ili ima mesečnicu, ili još

krvari posle |«.
bačaja, pomislila je zelandona. Ako ništa drugo, to bar znači da Lara......
nije začeo novi život u njoj. Donijera je krajnje poslovno proveriki d.i I
piomeniti upijač i utvrdila da je krvarenje pri kraju. Jedva da je bio •*|.il|,ni, i ona odluči da ga ne dira.
I'otom je, uz pomoć još nekoliko sveštenica, počela da stavlja vrele, ¦Um- upijajuće kože i krpe na Ejlino telo ne bi li odagnala hladnoću iz ¦Nlr žene. Ona ju je okusila samo na trenutak, ali i to je bilo dovoljno da (fcvnii kakva je hladnoća večnosti. Konačno, posle ko zna koliko vrelih oblo-»s I -11 i ¦ 10 telo kao da se opustilo, bar joj vilica nije više bila onako steg-H|, Zelandona se ponadala da je to dobar znak, ali nije mogla da bude ima. Lično je pokrila Ejlu toplim krznima. Zasad je to bilo sve što je mo-M iln uradi.
Doneli su njen čvrsti tronožac i Ona koja je Prva sede pored najno-•IH' /idandone rešena da bdi nad njom. Tek je tada postala svesna zapeva-•tj-i koje nije posustalo od samog početka. Čim bi se neko umorio i prestao, •kn drugi bi uskakao. Možda ćemo morati da dovedemo još ljudi ako se eekanje oduži. Zelandona nije htela ni da razmišlja dalje od čekanja, i uda bi se ipak odvažila na to, jedina joj je misao bila da će se Ejla m kiaju probuditi i da će s njom biti sve u redu. Svaki drugi ishod bio bi KtvKe bolan i o tome nije želela čak ni da razmišlja.
I)a nisam bila toliko znatiželjna da saznam što više o tom zanim-JHvnm novom korenu, da li bih u tom slučaju bila opreznija? zapitala se ¦ Ejla je bila prilično uznemirena kada je stigla, ali zelandone su se W bile okupile i jedva su čekale da obavimo taj jedinstveni obred u no-<n| pećini. Posmatrala

je Ejlu kako veoma dugo žvaće koren, i kako ga na llriju pljuje u činiju s vodom. Tada je odlučila da i sama proba napitak.
To je bilo prvo upozorenje. Posledice koje je osetila pošto je okusila .amo jedan gutljaj bile su mnogo veće nego što je pretpostavila da će bih lako je imala nekoliko groznih trenutaka, sada joj je bilo drago što |t> lu uradila. Stekla je predstavu o tome kroz šta Ejla prolazi. Ko bi Domi-illn da jedan naizgled bezazlen suvi koren može da bude tako jak? Šta je m'l Da li ta biljka raste igde u blizini? Očigledno poseduje neka jedinstvena svojstva od kojih bi neka mogla biti blagotvorna u određenim prili-¦11111. Ako reše da nastave opite onda to moraju obaviti mnogo pažljivije I |hkI većim nadzorom. To je veoma opasan koren.
I'rva tek što je zapala u stanje meditacije kome je obično pribegavala letuIn je trebalo dugo da ostane budna, kada joj priđe jedna zelandona. Sti-Hf su Martona i Proleva s Folarom. Pitaju mogu li da uđu.
„Svakako da mogu da uđu", reče ona. „Možda mogu da pomognu, pomoć će nam najverovatnije biti potrebna pre nego što se ovo završi."
Kada su tri žene žurno uvedene, primetile su da nekoliko zelandona i" va nad posteljom kraj koje je sedela zelandona.
„Šta se dogodilo Ejli?" upitala je Martona kada je ugledala bledu i ne-niienu ženu na krevetu.
„1 ja bih volela da znam šta joj se tačno dogodilo", reče zelaiuiofll „Bojim se da je krivica uglavnom moja. Ejla je u nekoliko navrata p<> njih godina pominjala koren koji koriste... mog-uri, mislim da tako ¦ one iz svog Plemena koji znaju sve o duhovima. Koriste ga za uli n u svet duhova, mada samo u posebnim obredima, bar sam tako razuuiellj

Na osnovu onoga što je rekla o korenu, bila sam ubeđena da ga je koilMH la, ali je uvek bila veoma zagonetna u vezi s tim. Mada je napomenul.i M je veoma jak. Zainteresovala sam se, razume se. Zanimljivo je znati sve Mtf zelandonama može pomoći da stupe u vezu s drugim svetom."
Tri žene bile su poslužene čajem od kamilice i doneti su im trono Kada su se smestile, Prva je nastavila:
„Tek sam nedavno saznala da Ejla još ima malo tog korenja, i <U veruje da njegovo dejstvo godine nisu oslabile. Iskreno da vam ka sumnjala sam u to. Većina trava i lekovitog bilja vremenom gubi na |ui i ni. Ali ona je tvrdila da se korenje pretvori u koncentrat ako se pohrani I a ko treba, i da vremenom postaje još jače. Palo mi je na pamet da hi i mali opit mogao skrenuti misli s briga koje je trenutno more. Znala sam i|| joj je teško zbog Džondalara i onog tužnog nesrećnog slučaja u noći pm slave. Uz sve to još je i pobacila kada je bila pozvana..."
„Ne možeš ni da zamisliš kako joj je teško to palo, zelandono". n>> Martona. „Znam da nikome nije lako kada je pozvan, pretpostavljam M i treba da bude teško, ali pobačaj i sve ostalo. Mogu da ti kažem da je li|| trenutaka kada sam mislila da ćemo je izgubiti. Toliko je krvarila da sam se plašila da će umreti. Umalo nisam poslala po tebe, i bih da je naši > i tako strašno da krvari, mada nisam sigurna da bi uspela da stigneš na vuni'
Zelandona klimnu. „Možda je trebalo još malo da je zadržiš u l1 toj pećini."
„Nije bilo šanse da je sprečim da dođe. Znaš i sama kakva je l ul| nešto odluči", reče Martona. Zelandona potvrdi. „Jedva je čekala da vidi 11 dalara i Džonejlu. Želela je da vidi svoje dete tim pre što je jedno ii|ii izgubila, i mislim da je želela da

začne novo. Bila je ubeđena da zna kako Mislim da je delimično i zbog toga toliko želela da vidi Džondalaia"
„1 videla ga je", reče Proleva, „sa Maronom."
„Ponekad ne razumem Džondija", reče Folara. „Zašto bar nju niji n gao da ostavi na miru pored tolikih žena?"
„Možda zato što ona nije htela njega da ostavi na miru", primeli l'i leva. „Njegove potrebe su oduvek bile velike. Ona mu je samo olal il posao."
„A kada ona za vreme proslave odluči da je na nju red da i/.nln i drugog, šta on tada uradi?" primeti Folara. „Niko ne može da ospori d i imala prava na to."
„Bez obzira na to da li je imala prava ili ne, ona to nije uraclll i čast Majke", reče zelandona. „Uradila je to na proslavi jer je bila l|iii i
•ovređena, zato je izabrala tog čoveka. Nije ona želela Laramara, želela (i* tla ponovo bude s Džondalarom. Svesna je da time nije odala počast Majci. Ni jedno ni drugo nisu bez mana, ali mi se čini da oboje pokušavaju svu kiivicu da prime na sebe, a to im neće pomoći."
„Ma ko da preuzme krivicu na sebe, Džondalar će u svakom slučaju jhnrati da plati poveću kaznu", reče Martona.
„Ne mogu da krivim Laramara što ne želi da se vrati u Devetu pelinu, i drago mi je što je Peta voljna da ga primi, ali njegova družbenica llr želi da se se seli", reče Proleva. „Kaže da je Deveta pećina njen dom. Ne sporim da je u pravu, ali ako ostane bez družbenika, ko će se starati o Hffiom podmlatku?"
„Ko će je snabdevati barmom koju svakodnevno pije?", dodade Fo-
I ili
„Možda će je to podstaći da se preseli u Petu pećinu",

primeti zelan-
llona.
„Osim ako najstariji sin ne preuzme posao", reče Proleva. „Već nekoliko godina uči da pravi barmu. Neki kažu da je njegova barma bolja od Laramarove, a duž našeg dela Reke ima dovoljno onih koji bi više vo-leli da imaju snabdevača u blizini."
„Nemojte slučajno to da mu predložite", opomenu ih Martona.
„To ništa neće promeniti. Ako je nama palo na pamet, onda će sigurno pasti i nekom drugom", reče Proleva.
Zelandona je primetila da se još dvoje pridružilo onima koji su zape-vali, a da jedan odlazi. Klimnula im je u znak odobravanja, i pogledala Ejlu. Imala je utisak da joj je koža još više posivela. Nije se pomerila, ali je uspela da utone u krevet. Donijeri se uopšte nije dopadalo kako izgleda. Na-slavila je da objašnjava:
„Rekla sam vam da sam pokušala da pomognem Ejli ne bi li prestala da razmišlja o svojim mukama, da je navedem da priča o drugim stvarima koje je obično veoma zanimaju. Zato sam počela da joj postavljam pitanja u lom plemenskom korenu, mada i ja snosim deo krivice. Jedva sam čekala da saznam nešto više o njemu. Trebalo je da joj posvetim više pažnje, tla primetim koliko je uznemirena. I trebalo je da joj poverujem kada je kazala daje taj plemenski koren veoma jak. Popila sam samo gutljaj, a jedva Nam uspela da se priberem. Mnogo je jači nego što sam pretpostavila.
Bojim se da se Ejla izgubila negde u svetu duhova. Jedino se sa sigurnošću sećam da je kazala da zapevanje može da održi vezu između nje i ovog sveta. Čak sam i ja osetila njegovu

privlačnu silu kada sam se po-lle samo jednog gutljaja nakratko izgubila. Biću iskrena sa vama, ne znam šla bih još mogla da učinim za nju, osim da je utopljavamo, da joj peva-mo i da se nadamo da će dejstvo uskoro oslabiti."
„Pričala mi je o tom plemenskom korenu", reče Martona. „Onaj koga zove Mamut kazao je da ga nikada više neće probati, jer se plaši da bi
mogao zauvek da se izgubi. Kazao je Ejli da je prejak i upozorio ji ga nikada više ne koristi."
Prva se namrštila. „Zašto mi nije kazala da joj je Mamut sav, in da ne koristi taj koren? On je bio Onaj koji služi, on bi trebalo da /iitij Ejla u početku nije bila voljna da ga proba, ali mi nije kazala zbor ¦ < m* Posle toga sam stekla utisak da baš želi to da uradi, čak je izvela i pit-menski obred koji ide uz to. Nije mi kazala da ju je Mamut upozorio' |«i novila je zelandona, sva izvan sebe.
Ustala je da ponovo proveri da li je Ejla još hladna. Bila je i lilml na i lepljiva, disala je jedva primetno. Da ju je sada prvi put videla i dodiri nula, pomislila bi da je mrtva. Podigla joj je kapak. Reakcija je bila \<
slaba. Zelandona je u početku smatrala, nadala se, da će Ejli biti bol|< .....
dejstvo oslabi, ali je počela da se pita hoće li uopšte uspeti da je izvul u ovog stanja.
Osvrnula se i pozvala jednu akolitkinju. „Nežno je masiraj. Pol u i da vratiš bar malo boje u njenu kožu, a mi ćemo se potruditi da sipan malo toplog čaja u nju, nekog za oživljavanje." Potom je upitala glasni)*, da je svi čuju: „Zna li neko gde je Džondalar?"
„U poslednje vreme dosta šeta, obično pored Reke", reče Martoilt „Videla sam ga kako takoreći trči u onom pravcu",

reče jedna al u litkinja.
Zelandona ustade i pljesnu rukama, tražeći pažnju.
„Ejlin duh se izgubio u praznini, i ona ne može da nađe put na/ud Možda neće biti u stanju da nađe ni put do Majke. Moramo da pronađi m Džondalara. Ako ne dovedemo Džondalara ovamo, može se desiti da oiiK nikada ne nađe put, jer nema volje da pokuša. Pretražite celo logorišlc, * | ki šator, pošaljite sve u potragu za njim. Pretražite šumu, rečnu obalu n vodno i nizvodno, pretražite samu Reku ako bude potrebe. Samo ga dovodili I to što pre." Zelandonu još niko nije video ovoliko uzdrmanu.
Svi osim onih koji su bili potrebni radi zapevanja izjuriše iz naslaill be i raspršiše se na sve strane. Pošto su otišli, Ona koja je Prva, Ona što sin ži Majku, ponovo ode da pregleda Ejlu. I dalje je bila hladna i koza joj je postajala sve sivlja. Ona se predaje, pomislila je sveštenica. Misi Ini dl joj se više ne živi. Džondalar je možda već zakasnio.
Jedan akolit ulete u nastambu očeva koju su koristili Džondaliu i dvojica gostiju Mamutovaca. U nastambi su bili i Vilamar i Dalanar. I on| su došli da potraže Džondalara. Mladi akolit je visokog crvenokosog čovi ka video samo jednom iz daljine i uopšte nije bio svestan koliki je zapi a vo taj čovek. Bio je poražen.
„Znaš li gde je Džondalar?" upitao je mladić.
„Ne znam, nisam ga video od ranog jutra", odvratio je Danug. „Zašto 1
„Nova zelandona popila je tečnost koju je napravila od nekog koroni i sada je njen duh u mračnoj praznini i Prva je kazala da moramo pronili i
fe^onđalara i smesta ga dovesti ili će ona umreti i njen će duh zauvek bi-Hj I/gubljen", izgovori on u jednom dahu.

Udahnuo je tek pošto je završio.
iiKckla je sve da pretražimo, i sve da zamolimo da nam pomognu da ga ¦jh*1emo."
„Da to nije onaj koren koji je probala s Mamutom?" upitao je Danug, JiMpiepašćeno pogledavši Dru veza.
„Kakav je to koren?" pitala je Folara, kojoj nije promaklo da su se I- Ikhrinuli.
„Ejla je imala neko korenje koje je ponela kada je napustila Pleme", ¦ftbjasnio je Danug. „Očigledno su ga koristili oni koji opšte sa svetom duhova. Mamut je želeo da ga proba, i Ejla ga je pripremila onako kako su je lliiučili u Plemenu. Ne znam šta se tačno dogodilo, ali niko nije mogao da Ih probudi. Svi su se zabrinuli i svi smo morali da zapevamo. Džondalar Jp konačno stigao i počeo da preklinje Ejlu da se vrati, stalno joj ponavljajući koliko je voli. Tada su imali nekih problema... sličnih ovima koje trenutno imaju. Nikako mi nije jasno kako dvoje ljudi koji se toliko vole mogu iln budu u toj meri slepi za osećanja onog drugog."
„Moj brat je oduvek imao sličnih problema sa ženama. Nisam endi-| mu da li zbog ponosa ili gluposti", reče Folara vrteći glavom. „Mislila sam ila je to prevazišao kada je kući doveo Ejlu. Ponaša se sasvim normalno Uda mu nije naročito stalo do neke žene, ali ako je voli, kao da izgubi ra-t/inn i ne zna šta da radi. Trebalo bi da čujete priče o njemu, ali to nije valno. Šta se dogodilo?"
„Džondalar joj je uporno govorio da je voli i preklinjao je da se vrati Na kraju su se i ona i Mamut probudili. Mamut nam je kasnije kazao iln bi ostali izgubljeni u nekakvoj crnoj praznini da Džondalarova ljubav Ilije bila dovoljno snažna i da pronađe put do nje. Vratio je i nju i njega. Mamut je kazao da je to korenje suviše jako, da nije u stanju da ga

savla-: li. i da ga nikada više neće probati. Kazao je da se plaši da bi njegov duh tnogao ostati zauvek zarobljen na tom užasnom mestu, i upozorio je Ejlu iln ni ona to ne čini."
Danug je osetio da je avetinjski bled. „Ponovo je to uiadila", reče on i istrča iz šatora, ali onda nije znao na koju stranu da krene. Konačno se doseti nečeg i pojuri ka logorištu Devete pećine.
Oko velikog ognjišta za kuvanje vrzmali su se ljudi, i njemu laknu kadu među njima ugleda Džonejlu. Očigledno je plakala, Vuk je cvileo i poku-Sttvao da joj oliže suze s lica. I Martona i Folara pokušavale su da je uteše. Olpozdravile su krupnom Mamutovcu, a on čučnu ispred devojčice. Pomilovao je Vuka po glavi kada je životinja počela da njuši poznatog čoveka.
„Kako si, Džonejla?" upitao ju je on.
„Hoću moju majku, Danug", reče ona i poče da plače. „Moja majka je bolesna. Neće da se probudi."
„Znam, i mislim da znam kako možemo da joj pomognemo", reče Danug.
===========================-
„Kako?" upita ona pogledavši ga širom otvorenih očiju.
„Već se jednom isto tako razbolela, dok je živela sa nama u l I logorištu. Mislim da bi Džondalar mogao da je probudi. I tada |n \< probudio. Znaš li gde je Džondalar, Džonejla?"
Odmahnula je glavom. „Džondija sada retko viđam. Ponekad j | ma po ceo dan."
„Znaš li kuda odlazi?"
„Cesto prati Reku uzvodno."
„Da li ponekad vodi Vuka sa sobom?"
„Da, ali ne i danas."
„Misliš li da bi Vuk mogao da ga nađe, ako mu kažeš da ga

pntniHl
Džonejla pogleda Vuka, pa opet Danuga. „Možda bi mogao", H a onda se drhtavo osmehnu i dodade: „Da, mislim da bi mogao."
„Ako kažeš Vuku da pronađe Džondalara, ja ću poći za njim i ml ću Džondalaru da se vrati i probudi tvoju majku", reče Danug.
„Majka i Džondi u poslednje vreme ne pričaju. Možda neće litiill' reče Džonejla i zabrinuto se namršli. Koliko samo liči na Džondalaia U.h) se tako mršti, pomisli Danug.
„Ne brini zbog toga, Džonejla. Džondalar mnogo voli tvoju majku, i ona voli njega. Da zna da je u nevolji dotrčao bi što ga noge nose 11 i>i znam", reče Danug.
„Ako je voli, zašto ne priča sa njom, Danug?"
„Zato što ponekad ne razumemo one koje volimo. Ponekad ne i i meš ni samoga sebe. Hajde, kaži Vuku da potraži Džondalara."
„Vuče, dođi ovamo", reče devojčica. Ustala je i uzela krupnu um im glavu u svoje malene šake, isto kao što bi to uradila njena majka. Kao ih je pred sobom imao malu Ejlu. Danug je morao da sakrije osmeh. Ni|. li| jedini. „Majka je bolesna i Džondalar mora da dođe da joj pomogni \ u če. Moraš da ga pronađeš." Sklonila je šake i pokazala prema Reci
„Nađi Džondalara, Vuče. Idi nađi Džondalara", reče ona.
Vuk je već jednom dobio ovakvo naređenje. Vuk i Ejla morali su i. prate Džondalarov trag na povratnom Putovanju, kada su ga uhvatili Ai < roine lovkinje.
Uznemirena životinja liznu Džonejli lice i zaputi se ka i ci. Posle nekoliko koraka se okrenu i pođe nazad ka njoj, ali ona ponoi | „Idi Vuče! Nađi Džondalara!" Osvrnuo se kada je Danug krenuo za n|iiii pa ubrzao njušeći tle.

Džondalar je jedva čekao da za sobom ostavi logorište pošto se nu dario sa Ejlom. Kada je stigao do Reke, zaputio se uzvodno. Kroz glaVl mu je sve vreme prolazilo jedno te isto. Zamalo da to uradi, malo je n. dostajalo da je uzme u naručje. Zeleo je to da uradi, zašto nije? Sta bi ODI uradila da jeste? Da li bi se naljutila? Da li bi ga odgurnula? Ili ne hl 11)0 se iznenadila, bila je takoreći u šoku, ali zar i on nije bio isto to-i/.nenađen što vidi nju?
Zašto nije? Šta je najgore moglo da se dogodi? Da li bi se njihov os pogoršao da se naljutila i odgurnula ga? U tom slučaju bar bi znao i'.i ne želi. Ali ti ne želiš to da saznaš, zar ne? Ipak ovakvo stanje ne *«.* da se nastavi u nedogled. Da li su joj oči bile pune suza kada je otr-? Ili mi se to samo učinilo? Zašto bi joj oči bile pune suza? Zato što uznemirena, razume se. Šta je moglo toliko da je uznemiri? To što te je la? Zašto bi je to uznemirilo? Rekla mi je kako se oseća na proslavi, n/ala mi je, nije li tako? Više joj nije stalo do tebe, ali zašto je onda ala?
Džondalar bi počeo da razmišlja o povratku iz šetnje pored reke u ine kada bi sunce dostiglo zenit, u podne. Danas je međutim bio toliko bljen u mislima, jer je stalno iznova razmatrao sve sitnice kojih je moda se seti, i pojedinosti kojih je mislio da se seća, da uopšte nije bio slan protoka vremena niti položaja sunca.
Danug je grabio dugim koracima za Vukom. Posle izvesnog vreme-počeo je da se pita da li je životinja na pravom tragu. Zar je Džondalar Mo da stigne tako daleko? Podne je već odavno prošlo kada je Danug lao da na brzinu popije malo vode pre nego što nastavi. Ustao je pošto napio i zagledao u daljinu. Učinilo mu se da na prilično ravnom potezu e krivudave reke vidi nekoga kako korača. Zaklonio je oči, ali

mu je ka zaklonila vidik. Vuk je odjurio napred dok je on pio vodu i više ga l|e video. Danug se nadao da će moći da ga stigne. Krenuo je dalje brže ;go do tada.
Džondalaru je nekakvo kretanje u grmlju blizu vode konačno odvra-lo misli. Evo ga opet. Pa to je vuk. Možda me vreba, reče on sebi, i po-gnu za bacačem koplja. Ali nije poneo ni koplja ni bacač. Potražio je lio kakvo oružje na tlu u blizini, možda neku tešku granu ili veliki od-nčeni rog, ili dobar kamen, nešto čime bi mogao da se odbrani, ali kada ogromna životinja izletela iz grmlja, uspeo je jedino rukama da zaštiti i< e pre nego što ga je oborila na tle. Životinja, međutim, nije počela da ga ri i/e, već da ga liže. Onda je primetio uvo iskrivljeno pod dražesnim uglom. lb nije bio divlji vuk, shvati on. „Vuče! Jesi li to ti? Šta ćeš ti ovde?"
Seo ir, ali je morao da se brani od nasrtaja uzbuđene životinje. Ostao je da Ncdi, milujući vuka i češkajući ga iza ušiju ne bi li ga smirio. „Zašto nisi mi Džonejlom, ili Ejlom? Zašto si me pratio ovako daleko?" raspitivao se Džondalar, u koga je već počela da se uvlači strepnja.
Kada je ustao i pošao dalje, Vuk je nekoliko puta nervozno skočio ispred njega, a zatim krenuo nazad u pravcu iz koga je došao. „Želiš da ne vratiš, Vuče? Slobodno idi. Slobodno se vrati." Kada je Džondalar ponovo koraknuo, Vuk opet skoči pred njega. „Šta je bilo, Vuče?" Džondalar pogleda put neba, i prvi put primeti da je sunce odavno prošlo zenii ../<¦ liš da se vratim s tobom?"
„Upravo to, Džondalare", reče Danug.
„Danug? Sta ti tražiš ovde?" upita Džondalar.
„Tebe."
„Mene? Zašto?"
„Zbog Ejle, Džondalare. Moraš smesta da se vratiš." „Ejle?

Sta se dogodilo, Danug?"
„Sećaš se onog korena? Onog koji je pretvorila u sok i popila s I mutom? Ponovo je to uradila, da pokaže zelandoni, ali ovog puta gii i sama popila. Niko ne može da je probudi. Čak ni Džonejla. Prva ka, moraš smesta da se vratiš ili će Ejla umreti i njen će duh zauvek bili i gubljen", reče Danug.
Džondalar preblede. „Ne! Ne taj koren! Oh, Velika majko, ne do li da umre. Molim te nemoj dozvoliti da umre", reče on i trkom si puti nazad.
Njegova utonulost u misli u odlasku bila je ništavna u poređeii|n usredsrcđenošću s kojom je jurio nazad. Probijao se kroz grmlje na ni, a, Reke, nesvestan ogrebotina po rukama, nogama i licu. Trčao je dok ni| ostao bez daha i dok ga grlo nije zabolelo, dok nije osetio bol u boku im lik na paranje vrelog noža, dok mu se u nogama nisu javili grčevi i hol Gotovo da nije osećao ništa od toga, jer je bol u njegovim mislima hli jači. Čak je i Danuga ostavio za sobom, jedino je Vuk držao korak s njlitt
Nije mogao da poveruje koliko daleko je otišao, a što je bilo još uti re, koliko mu je trebalo da se vrati. Usporio je jednom ili dvaput, ali nl|i dnom nije stao. Kada se grmlje proredilo nadomak logorišta, potrčao je |u brže.
„Gde je ona?" upitao je prvog koga je ugledao.
„U nastambi zelandona", glasio je odgovor.
Tražili su ga svi koji su bili na Letnjem saboru, čekali su ga, i do) je jurio ka nastambi, neki počeše da kliču. On to nije čuo, i nije zaslini dok nije nahrupio kroz zastor na ulazu i ugledao je na postelji okruženu ul|,i nicama. Tada je uspeo samo da izusti njeno ime.
„Ejla!"

Džondalar je teško disao, i svaki put kada bi udahnuo, osetio je gn banje u grlu. Znojio se. Presamitio se od bola u boku. Noge su mu se u, sle i jedva su ga odnele do postelje u dnu nastambe. Vuk se zajedno s njlffl probio unutra. Jezik mu je visio iz usta i dahtao je.
„Sedi, Džondalare", reče zelandona ustavši i pokazavši na svoj tro-Itožac. Videla je u kakvom je stanju i bilo joj je jasno da je dugo trčao. „Donesi mu vode", naložila je najbližoj akolitkinji. „1 vuku."
Dok je prilazio, primetio je da je Ejlina koža samrtnički siva. „Ejla, oh, Ejla, zašto si to ponovo uradila?" jedva je uspeo da izgovo-li hrapavim glasom. „Dobro znaš da prošli put umalo nisi umrla." Nesvesno |c prihvatio solju koju mu je neko pružio i počeo refleksno da pije. Potom »r popeo na postelju. Odgurnuo je prekrivače, podigao Ejlu i zaprepastio se kada je osetio koliko je hladna. „Strašno je hladna", reče on, jecavo štuca-|iii i. Nije znao da mu se niz lice slivaju suze. Ne bi mario i da je znao.
Vuk je pogledao dvoje ljudi na postelji, podigao njušku uvis i stao da zavija, otegnuto i sablasno. Njegova vučja pesma izazvala je jezu kod zelandona u nastambi, kao i kod ljudi napolju. Zaprepastio je i one koji su /apevali, i oni prekinuše neprekidnu fugu na jedan otkucaj srca. Džondalar jc lek tada postao svestan zapevanja zelandona. Vuk je spustio prednje šape na postelju i zacvileo, tražeći od Ejle da mu posveti pažnju.
„Ejla, Ejla, vrati mi se, molim te", preklinjao je Džondalar. „Ne sineš da umreš. Ko će mi podariti sina? Oh, Ejla šta ja to govorim. Baš ine briga hoćeš li mi podariti sina. Tebe želim. Volim te. Baš me briga hoćeš li ikada više prozboriti sa mnom ijednu reč, biće mi dovoljno samo tla te ponekad

gledam. Vrati mi se, molim te. Oh, Velika majko, vrati je, molim te vrati je. Učiniću sve što želiš, samo mi je nemoj uzeti."
Zelandona je posmatrala visokog, zgodnog muškarca, izgrebanog i mestimično okrvavljenog lica, grudi, ruku i nogu. Sedeo je na postelji i držao gotovo beživotnu ženu u naručju poput bebe, klateći se napred-nazad. Suze su mu se slivale niz lice dok ju je plačući preklinjao da se vrati. Poslednji put ga je videla da plače kada je bio još sasvim mali. Džondalar nije plakao. Trudio se da savlada osećanja, da ih ne pokazuje. Malo |e onih koji su uspeli stvarno da se zbliže s njim, osim porodice i nje. Čak i u vreme kada je tek postao muškarac bio je pomalo suzdržan, dalek.
Pošto se vratio od Dalanara, često se pitala hoće li ikada više istinski voleti neku ženu, i krivila je sebe zbog toga. Tada je znala da je još voli, i više puta je bila u iskušenju da se odrekne zelandonije i udruži s njim, ali kako je vreme proricalo, a ona nijednom nije ostala trudna, znala je da je njena odluka ispravna. Bila je ubeđena da će se Džondalar jednog dana udružiti. Često je sumnjala da će biti u stanju da se potpuno otvori pred nekom ženom, ali je znala da mora imati dece. Decu možete slobodno voleti, potpuno, bez zadrške, a njemu je bilo potrebno da tako voli.
Iskreno je bila srećna kada je s Putovanja doveo ženu koju je očigledno voleo, ženu koja je zasluživala njegovu ljubav, ali do sada nije shva-lala koliko je on voli. Prva oseti žaoku krivice. Možda nije trebalo toliko da navaljuje na Ejlu da postane zelandona. Možda je trebalo da ih ostavi na miru. Međutim, to je ipak bio Majčin izbor.
„Tako je hladna. Zašto je tako hladna?" pitao je Džondalar. ,Npn ju je na postelju, legao pored nje, dopola

prekrio njeno nago telo svo||M i navukao krzna preko oboje. Vuk je skočio na postelju i smestio se   ilni ge strane. Džondalarova toplota je vrlo brzo ispunila prostor, a vukova i»j nije dozvoljavala da se raspprši. Dugo ju je držao, gledao, ljubio njeno \>W do i nepomično lice, pričao joj, zauzimao se kod nje, preklinjao Majku dok na kraju njegov glas, suze, i toplota njegovog i vučjeg tela nisu po, , H da prodiru u njene najhladnije dubine.

Ejla je nemo plakala. „Uradila si to! Uradila!" zapevali su ljudi, oplu žujući je. A onda je ostao samo Džondalar. Čula je vučje zavijanje u I »I.....

„Izvini, Džondalare", plakala je ona. „Izvini što sam te povredila

Ispružio je ruku ka njoj. „Ejla", drhtavo je izgovorio. „Podari mi in Volim te."

Pošla je ka Džondalarovoj prilici koja je stajala pored Vuka i pm |(

između njih, a onda je osetila da je neko vuče. Odjednom se poku.....

išla je sve brže, mnogo brže nego ranije, iako je imala osećaj da stoji liku pana u mestu. U trenutku su se pojavili i nestali tajanstveni tuđinski ohlail a ona je imala utisak da je to trajalo čitavu večnost. Duboka crna prazni na se obrušila i obavila je nezemaljskim crnim ništavilom koje se pn>t< i| u nedogled. Propala je kroz maglu, i na trenutak videla sebe i Džond.il n i u postelji okruženoj lojanicama. Potom se našla unutar ledene, lepljive šture. Pokušavala je da se pokrene, ali bila je strašno ukočena, i bilo |i|j je tako hladno. Kapci joj konačno zatreperiše. Otvorila je oči i zagledala u lice čoveka koga je volela, umrljano suzama, a trenutak kasnije osi lili je topli vučjki jezik koji ju je lizao.

„Ejla! Ejla! Vratila si se! Zelandono! Budna je! Oh, Doni, Velika initj ko, hvala ti. Hvala ti što si mi je vratila", govorio je Džondalar kro/ jei u je. Držao ju je u naručju, plačući od olakšanja i ljubavi, plašeći se da jc ||
više ne stegne i ne povredi. Mislio je da je nikada više neće pustiti. Ni .....
nije želela da je pusti.
Konačno je olabavio zagrljaj da je donijera pregleda. „Siđi, Vuči reče Džondalar gurajući životinju ka ivici kreveta. „Pomogao si joj. pu ij sad zelandonu da je pogleda." Vuk je skočio s postelje, ali je ostao da ¦ di na podu i da ih posmatra. Prva među Onima koji služe nagnu se nad Ejlom, i vide da su nji ni sivoplave oči otvorene i da se bledo osmehuje. Zaprepašćeno je vrtela rl.i vom. „Mislila sam da je to nemoguće. Bila sam ubeđena da nas je napusti la, da je zauvek izgubljena na nekom mračnom mestu s koga nema povrati | na koje čak ni ja ne mogu da odem da je potražim i povedem k Majci. I'la šila sam se da je zapevanje beskorisno, da nema toga što bi moglo da |t spase. Sumnjala sam da ništa neće moći da je vrati, ni moja usrdna nada pi čak ni tvoja ljubav, Džondalare. Sve zelandone zajedno ne bi uspele da um de to što si li uspeo, čak sam na pragu da poverujem da bi ti mogao dl
vratiš i iz najvećih dubina Doninog podzemnog sveta. Uvek sam govo-da Velika majka Zemlja tebi nikada neće odbiti ništa što od Nje budeš tia/.io. Mislim da je ovo potvrdilo moje reči."
Vest se proširila logorištem kao požar. Džondalar ju je vratio. Džon-Iftlur je uradio ono što zelandone nisu bile u stanju da urade. Nije bilo te pite na Letnjem saboru koja nije poželela da bude toliko voljena niti mu-lluuca koji nije

poželeo da upozna ženu koju bi mogao tako snažno da Vnli.
Već su počeli da ispredaju priče, priče koje će godinama pričati oko Vntri za kuvanje i oko vatri u logorištima. Priče o Džondalarovoj ljubavi kolu je toliko jaka da je Ejlu vratila iz mrtvih.
Džondalar je razmišljao o zelandoninoj primedbi koju je već imao prilike da čuje, ali nije bio siguran šta znači. Nije mu bilo prijatno kada je kanila da mu je Majka naklonjena u toj meri da nijedna žena ne može da ga odbije, čak ni sama Doni. Toliko mu je naklonjena da će udovoljiti svakom ii| egovom zahtevu, kazala je ona. Takođe ga je upozorila da dobro pazi šta lliiži od nje, jer bi to mogao i dobiti. Ni ove njene reči nije tada razumeo.
Prvih nekoliko dana Ejla je bila tako strašno iscrpljena i slaba da je jedva uspevala da se pomeri i Prva se povremeno pitala hoće li se ikada j«>ipuno oporaviti. Dosta je spavala, ponekad ležeći tako mirno da je bilo Irsko utvrditi da li još diše, ali je san ne bi uvek okrepio.
Povremeno je zapadala u bunilo, bacakala se, prevrtala i glasno govorila, ali svaki put kada bi otvorila oči, Džondalar je bio tu. Nije se udaljavao od nje otkad se probudila, osim da se pobrine za osnovne potrebe. I'iostro je svoja krzna za spavanje pored njene postelje i spavao na njima.
Zelandona se pitala, dok joj se činilo da se Ejla koleba, da li je on i' dino što je još zadržava u svetu živih. Zapravo i jeste bio, uz njenu urođenu volju za životom, i godine lova i vežbanja zahvaljujući kojima je bila snažna i zdrava i mogla da se oporavi od pogubnih iskustava, čak i onih koja su je dovela na ivicu smrti.
Vuk je takođe najveći deo vremena provodio pored nje.
Izgleda da |e osećao kada je bila spremna da se probudi.

Pošto je Džondalar prestao da mu brani da prljave prednje šape drži na postelji, Vuk je otkrio da sasvim lepo može na nju da položi glavu ako se podigne na zadnje noge nekoliko trenutaka pre nego što će Ejla otvoriti oči. Džondalar i zelandona naslućivali su kada će se probuditi na osnovu njegovog ponašanja.

Džonejla je bila veoma srećna što joj se majka probudila i što su Džondi i ona ponovo zajedno i često je svraćala u nastambu zelandona. lako nije tamo spavala, posedela bi malo s njima ako su oboje bili budni. I'opela bi se Džondalaru u krilo ili bi ležala pored majke, a ponekad bi i malo odremala s njom. U drugim prilikama bi samo uletela unutra kao da je želela da se uveri da je i dalje sve u redu.

Pošto se dovoljno oporavila, Ejla je često slala Vuka napolje s Džonejlom. U početku nije bio načisto da li bi trebalo da ostane sa ženom ili da pođe s detetom. I donijera j| sve vreme bila u blizini. Prva je krivila sebe što nije povela računa o sta nju mlade žene kada je stigla, međutim, na Letnjim saborima nikada ni|< imala dovoljno vremena i morala je da brine o toliko toga. Uostalom, Ejll je za nju predstavljala zagonetku. Retko je govorila o sebi i onome što |i muči, suviše je dobro krila osećanja. Imajući to u vidu, uopšte nije bilo lisko prevideti da je uznemirena.

Ejla podiže pogled i osmehnu se kuštravom crvenokosom bradatom divu koji se nadnosio nad krevetom. Iako se još nije sasvim oporavila, ne davno se vratila u logorište Devete pećine. Kada se prethodni put probudi la, Džondalar joj je kazao da Danug želi da je obiđe, ali je ona istog časl ponovo zadremala. Nije čula ni da je nežno izgovorio njeno ime.

Džondalar je sedeo pored nje i držao je za ruku, a Džonejla mu |< sedela u krilu. Vuk je mlatio repom po podu pored

kreveta pozdravljajiu i mladog Mamutovca.
„Moram ti reći, Džonejla, da Bokovan i još neka deca idu u Levcli no ognjište da se igraju i nešto prezalogaje. Čuo sam da ima i kosti za Vu ka", reče Danug.
„Pođi sa njima, Džonejla, i povedi Vuka", reče Ejla i uspravi se u po stelji. „Obradovaće se da te vide. Ovogodišnji Letnji sabor je pri kraju. YY rovatno ih nećeš videti do narednog leta, pošto se vratimo kući."
„U redu, majko. Ionako sam malo ogladnela, a možda je i Vuk." I V te zagrli oca i majku, i zaputi se s Vukom ka ulazu. Vuk se okrenuo ka Ejll i zacvileo pre nego što je izišao iz nastambe, a onda je pošao za Džonejlom
„Sedi, Danug", reče Ejla i pokaza na tronožac. Potom se osvrnu una okolo. „Gde je Druvez?"
Danug sede pored Ejle. „Aldanoru je bio potreban prijatelj koji niji s njim u srodstvu za nešto što ima veze s predstojećim Udruživanjem. Dru vez je pristao da on bude taj, pošto ja moram da uskočim u svojstvu usvo jenog rođaka", reče Danug.
Džondalar klimnu, shvatio je o čemu je reč. „Nije lako naučiti sve u nove običaje, sećam se kako je to izgledalo kada je Tonolan odlučio dl se udruži sa Džetamio. Pošto sam mu bio brat, Saramudonci su smatrali dl sam i sa njima u srodstvu, a pošto sam bio jedini njegov rođak, morao sam da uzmem učešća u obredima."
Iako mu je sada bilo lakše da priča o bratu koga je izgubio, Ej li ni je promakla žalost na njegovom licu. Bila je svesna da će mu razgovoi 0 njemu uvek teško padati.
Džondalar se približi Ejli i zagrli je. Danug se osmehnu oboma. „P| vo, moram nešto da vam kažem", reče on tobože ozbiljno. „Kada ćete vu dvoje naučiti koga volite? Oboje

morate prestati da stvarate nevolje jedno dru
gome. Dobro me slušajte: Ejla voli Džondalara, i nijednog drugog muškarca. I »žondalar voli Ejlu i nijednu drugu ženu. Jeste li u stanju to da upamtite? Ni za jedno od vas nikada neće postojati niko drugi. Evo pravila koga ćele morati da se pridržavate do kraja života. Baš me briga da li se svi dru-Y,\ sparuju sa kim god požele, vas dvoje možete da se sparujete samo jedno h drugim. Ako ikada čujem da ste prekršili to pravilo, vratiću se ovamo I vezaću vas zajedno. Jeste li razumeli?"
„Da, Danug", odvratiše uglas Džondalar i Ejla. Ejla se okrenula i osmeh-nula Džondalaru, koji joj je uzvratio osmeh, a onda su se oboje široko nasmešili Danugu.
„Odaću ti tajnu. Čim budemo mogli, napravićemo bebu", reče Ejla.
„Ali ne još", ispravi je Džondalar. „Tek kada zelandona bude rekla da si se oporavila. Strpi se, ženo."
„Ne znam koji je Dar bolji", reče Danug osmehujući se od u veta do veta. „Dar Zadovoljstva ili Dar Znanja. Majka nas zaista mnogo voli ;ada se postarala da začinjanje novog života predstavlja Zadovoljstvo!"
„U pravu si", reče Džondalar.
„Pokušao sam da prevedem Majčinu pesmu Zelandonaca na jezik Ma-mutovaca da bih svima mogao da saopštim vest. Kada se vratim, počeću da tražim družbenicu kako bih mogao da začnem sina", reče Danug.
„Sta nedostaje kćerki?" upita Ejla.
„Ništa ne nedostaje kćerki, ali ne bih mogao da joj dam ime. Želim sina, da mogu da mu dam ime. Nikada do sada nisam dao ime detetu", reče Danug.
„Nikada nisi ni imao dete kome bi mogao da daš ime",

podseti ga lij I a kroz smeh.
„To je tačno", pomalo zlovoljno se složi s njom Danug. „Bar ne /nam da imam dete, ako shvatate šta hoću da kažem. Nikada do sada mi se nije ukazala prilika."
„Shvatam kako se osećaš. Svejedno mi je hoćemo li dobiti još jednu kćerku ili sina, ali pitam se kako bi bilo dati ime sinu", reče Džondalar. „Možda Mamutovci neće prihvatiti da muškarci daju imena dečacima, šta onda, Danug?"
„Moraću da nađem ženu koja pristaje na to", odvrati Danug.
„To je tačno", reče Ejla, „ali zašto moraš da se vratiš da bi našao družbenicu, Danug? Zašto ne ostaneš ovde, kao Aldanor? Sigurna sam da možeš da nađeš Zelandonku koja će ti rado postati družbenica."
„Zelandonke su veoma lepe, ali ja sam u mnogo pogleda sličan Džondalaru. Putovanje zna da bude uzbudljivo, ali moram da se vratim svom narodu da bih se skrasio. Osim toga, ovde postoji samo jedna žena s kojom bih mogao da se udružim, Ejla", reče Danug i namignu Džondalaru, „a ona nije slobodna."
Džondalar se zakikotao, ali Ejli nije promaklo nešto u njegovom pii gledu i glasu što ju je nagnalo da pomisli kako u njegovoj šali ima islim „Drago mi je što je pristala da pođe sa mnom mojoj kući", reče I)/o(|
dalar.
Od pogleda Džondalarovih plavih očiju tako punih života podisli u
je žmarci sve do najintimnijeg dela. „Danug je u pravu. Mora da nas I >.....
stvarno voli kada se postarala da pravljenje dece pruža takvo Zadovoljsl \ 11

„Za ženu nije sve baš Zadovoljstvo, Džondalare. Rađanje zna da btld veoma bolno", reče Ejla.
„Zar nisi rekla da se uopšte nisi namučila rađajući Džonejlu?", pri meti Džondalar i nabra čelo na svoj poznati način.
„Čak ni lak porođaj nije lišen bola. Samo nije bio onako težak l u što sam očekivala da će biti", reče Ejla.
„Ne želim da ti nanosim bol", reče on i okrenu se da je pogledi „Jesi li sigurna da treba da imamo još jedno?" Džondalar se u tom i n || seti da je Tonolanova družbenica umrla na porođaju.
„Ne budi smešan, Džondalare. Svakako da ćemo imati još jedni bebu. 1 ja želim još jednu, ne samo ti. A i nije tako strašno. Ali ako ti nj želiš još jedno, možda ću naći nekog drugog muškarca koji će hteti", reci ona i vragolasto se osmehnu.
„To neće moći", reče Džondalar zagrlivši je. „Danug ti je malopn kazao da ne smeš da se sparuješ ni sa kim osim sa mnom, sećaš se?"
„Nikada nisam ni želela drugog, Džondalare. Ti si me naučio kaki izgleda Majčin Dar zadovoljstva. Niko ne bi mogao da mi da više od tngfl možda zato što te tako mnogo volim", reče Ejla.
Džondalar okrenu glavu da sakrije suze koje su mu navrle u uu | Danug se okrenuo na drugu stranu, praveći se da ih ne vidi.
Kada je Džondalar ponovo pogledao u Ejlu, taj pogled je bio krnj nje ozbiljan. „Nikada ti nisam kazao koliko se kajem zbog Marone. Ne 111" gu da kažem da sam je strašno želeo, ali ona se postarala da sve bude lal || lako. Nisam hteo da ti kažem, jer sam se plašio da bi te to moglo povredi ti. Od

kada si nas zatekla zajedno, ubeđen sam da me strašno mrziš. Zcllltl da znaš da volim samo tebe."
„Znam da me voliš, Džondalare", reče Ejla. „Svi na ovom Letnji ni saboru znaju da me voliš. Ne bih bila ovde da me ne voliš. Uprkos onoim što je Danug kazao, ako ikada osetiš potrebu, pa čak i ako samo poželi slobodno se spari sa kim god poželiš. Više čak ni ne mrzim Maronu N. krivim je što te želi. Ko te ne bi poželeo? Ljubav nije samo deljenje Za dovoljstva. Tako se prave bebe, ali se ne rađa ljubav. Ako postoji ljuba Zadovoljstvo je veće, ali ako nekoga voliš, kakve veze ima da li se s vrt mena na vreme sparuješ i s nekim drugim? Sparivanje traje nekoliko ln nutaka, kako to može biti važnije od ljubavi koja traje dok smo živi? (il je i u Plemenu sparivanje služilo samo da muškarac zadovolji svoje polu I«
No očekuješ valjda od mene da raskinem našu vezu samo zato što si se spa-ilvao s nekom drugom, zar ne?"
Danug se nasmejao. „U tom slučaju bi svi morali da raskinu svoje Voze. Ljudi jedva čekaju proslave u čast Majke da bi s vremena na vreme podelili Zadovoljstva s nekim drugim. Čuo sam priče da Talut i dan-danas može da se spari sa šest žena u nizu za vreme proslava. Majka je uvek govorila da joj je to prilika da proveri da li mu je još neki muškarac dorastao. Nijedan nikada nije uspeo u tome."
„Talut je bolji muškarac od mene", reče Džondalar. „Možda sam nekada i imao snage i volje za to, ali da budem iskren, više nemam želju da to radim."
„Možda su to samo priče", reče Danug. „Ne mogu da kažem da sam ga ikada video i sa jednom drugom ženom osim s majkom. Provodi dosta vremena s drugim vođama, a ona glavninu vremena na Saborima posvećuje obilaženju rodbine

i prijatelja. Ljudi vole da izmišljaju priče."
Nastupila je pauza u razgovoru i troje mladih se zgledaše.
Prvi je progovorio Danug. „Ne bih raskinuo vezu zbog toga, ali da budem iskren, zaista bih više voleo da žena s kojom se udružim ne deli Zadovoljstva ni sa kim osim sa mnom."
„A na proslavama u čast Velike majke Zemlje?" upita Džondalar.
„Svestan sam da bi svi trebalo da iskažemo počast Majci na proslavama, ali kako ču znati da su deca koju moja družbenica donese u moje ognjište moja ako deli Zadovoljstva s nekim drugim?" upita Danug.
Ejla ih je obojicu pogledala, i setila se reči Prve. „Ako muškarac voli decu koju žena donese u njegovo ognjište, zašto bi saznanje ko ih je začeo nešto izmenilo?"
„Možda si u pravu, ali ipak bih želeo da budu moja", reče Danug.
„Ako začneš dete, da li je ono zbog toga tvoje? Da li bi ga posedo-vao kao da je neka lična stvar?" upitala je Ejla. „Zar ne bi voleo dete koje no poseduješ, Danug?"
„Kada sam rekao moje nisam mislio u smislu posedovanja, već da je to dete poteklo od mene", pokušao je da objasni Danug. „Verovatno bih vremenom zavoleo svako dete u mom ognjištu, pa čak i ono koje nije od moje družbenice. Voleo sam Ridaga kao brata, više nego brata, a on nije bio ni Talutov ni Nezijin, ali voleo bih da znam da sam ja začeo dete moga ognjišta. Žena nema šta da brine. Ona uvek zna."
„Shvatam kako se Danug oseća, Ejla. Srećan sam što znam da je Džo-nojla potekla od mene. I svi ostali to znaju, zato što nikada nisi odabrala nikog osim mene. Na proslavama smo uvek odavali počast Majci, ali birali smo jedno drugo."
„Pitam se da li bi jedva čekao da dobiješ decu da moraš da

iskusiš sav bol kao i tvoja družbenica", reče Ejla. „Ima žena koje bi bile presreć-ne da nikada nemaju decu. Nema ih mnogo, ali postoje i takve."
Muškarci se zagledaše, ali nijedan ne pogleda Ejlu. Postideli su -.< su glasno rekli ono što misle, jer je to bilo u suprotnosti sa običajima i u renjima njihovog naroda.
„Da ne zaboravim, jeste li čuli da će se Marona ponovo udružili pomenu Danug u želji da promeni temu.
„Stvarno?" upita Džondalar. „Nisam znao. Kada?"
„Kroz nekoliko dana, na kasnom Udruživanju, u isto vreme kada I' lara i Aldanor", reče Prolcva ulazeći. Za njom je ušao i Džoharan
„To mi je kazao Aldanor", reče Danug.
Razmenili su pozdrave, žene su se zagrlile, a vođa Devete pećini nagnuo i obrazom dodirnuo Ejlin. Dovukli su niske tronošce i postavili ih oko njene postelje.
„S kim se udružuje?" upitala je Ejla pošto su se svi smestili, nado završi se na prethodnu repliku.
„S nekim Laramarovim prijateljem koji je stanovao sa njim i mim ruljom u nastambi očeva, onoj koju više ne koriste", reče Proleva. „(In stranac, ali Zelandonac, koliko sam razumela."
„Dolazi iz Pećina koje žive uz Veliku reku zapadno odavde. K il sam čuo, došao je na naš Letnji sabor da uruči nekome poruku, i odlih da ostane. Ne znam da li ih poznaje od ranije, ali odmah se složio s I i ramarom i ostalima", reče Džoharan.
„Mislim da znam na koga misliš", reče Džondalar.
„Od kada su napustili tu nastambu očeva boravi u Petoj, a i M;......|
je bila prešla kod njih. Tamo ju je i upoznao", reče Proleva.
„Nisam mislio da će Marona želeti ponovo da se udruži, a on

ml i>
delovao prilično mlad, baš se pitam kako to da je izabrala njega?" pm.....
Džondalar.
„Možda nije mogla da bira", reče Proleva.
„Ali svi kažu da je mnogo lepa, mogla bi da dobije gotovo svakoj koga poželi", reče Ejla.
„Za jednu noć, ali ne za družbenika", kazao je Danug. „Čuo sam i > ljudi pričaju. Muškarci s kojima je bila udružena nemaju reči hvale za nju
„A nema ni dece", reče Proleva. „Neki kažu da ne može da ima dl cu. Zbog toga je za neke muškarce manje poželjna, ali pretpostavljam d| ovom to nije važno. Odlazi s njim u njegovu Pećinu."
„Mislim da sam ga srela", reče Ejla, „dok sam se vraćala iz logorim | Lanzadonaca sa Ekozarom. Ne mogu da kažem da me je mnogo brir.i | njega. Zašto se iselio iz nastambe očeva?"
„Svi su to uradili pošto su im nestale neke lične stvari", reče Džohj
ran.
„Čuo sam nešto o tome, ali nisam obraćao mnogo pažnje u to vreme" reče Džondalar.
„Neko je uzeo stvari?" upitala je Ejla.
„Neko je pokupio lične stvari gotovo svih koji su boravili u toj na-inbi očeva", objasni joj Džoharan.
„Zašto bi neko uradio tako nešto?" čudila se Ejla. „Ne znam, ali Laramar je bio prilično uznemiren kada je otkrio da U nema zimske odeće koju je nedavno nabavio, da i ne pominjem naprt-ču i najveći deo barme. Nekome, ne znam kome, nedostaju nove rukavi-, a neko je ostao bez dobrog

noža. Takođe je nestala gotovo sva hrana", V Džoharan. „Zna li se ko je to uradio?" upitao je Džondalar. „Dvojica nedostaju. Brukeval i Madroman", odvrati Džoharan. „Bru-val je otišao bez ičega, koliko znamo. Ostali iz te nastambe očeva tvrde .1 je većina njegovih stvari bila tamo pošto je otišao, ali su kasnije nesta-I isto kao i Madromanove."
„Čula sam kada je zelandona nekome kazala da Madroman nije vra-io svete predmete koje je primio kao akolit", reče Proleva. „Videla sam Madromana kako odlazi!" priseti se Ejla. „Kada?" upitao je Džoharan.
„Onog dana kada je Deveta pećina spremila zajedničku gozbu s Lan-/udoncima. Ostala sam sama u logorištu i upravo sam bila izišla iz nastambe. Pogledao me je s takvom mržnjom da sam se uplašila, ali kao da je bio u velikoj žurbi. Sećam se da sam pomislila da mi izgleda nekako ču-ilno, a onda sam shvatila da sam ga retko viđala bez akolitske tunike, a luda je na sebi imao običnu odeću. Osim toga, bilo mi je čudno što je njegova odeća bila ukrašena simbolima Devete, a ne Pete pećine."
„Eto kud nestade Laramarova odeća", primeti Džoharan. „Pitao sam Ne da li je on to uradio."
„Misliš da ju je Madroman uzeo?" upitala je Ejla. „Da, kao i sve ostalo što je nestalo." „Mislim da si u pravu, Džoharane", složi se Džondalar. „Verovatno nije želeo da se suoči s ljudima pošto su ga zelandone odbile, bar ne sa onima koji ga poznaju", reče Danug. „Kuda li je otišao?" pital se Proleva.
„Verovatno će potražiti neke druge ljude da živi s njima", zaključi Džoharan. „Zato je uzeo sve te stvari, jer ne zna gde će ga zateći zima koja je na pragu."
„Čime misli da se umili nekoj nepoznatog skupini da ga

prihvati? Ni /a šta se nije osposobio, a nije ni neki lovac. Čuo sam da od kada se pridružio zelandoniji nijednom nije bio u lovu, čak ni kao pratnja", reče Džondalar.
„Svako može da bude pratnja u lovu. Deca vole da udaraju po grmlju, prave buku i isteruju zečeve i ostale životinje, koje potom pojure u pravcu lovaca ili u mrežu", reče Proleva.
„Nije tačno da se Madroman ni za šta nije osposobio. Upravo /boo toga nije vratio svete predmete koje je dobio od zelandona", doseti se liju haran. „Biće zelandoni, eto šta će da radi."
„Ali on nije zelandoni!" uskliknu Ejla. „Lagao je da je pozvan
„Neka nova skupina ljudi neće to znati", primetio je Danug.
„Toliko godina se muvao oko zelandona da će znati kako da se naša. Nastaviće da laže", reče Proleva.
„Zar stvarno misliš da će to uraditi?" zapanjila se Ejla.
„Trebalo bi da kažeš zelandoni da si ga videla kako odlazi Ejla" n če joj Proleva.
„1 ostale vođe treba da znaju", dodade Džoharan. „Možda bi luki lo to da iznesemo prc tvog slučaja na sutrašnjem okupljanju, Džondalan Bar ljudi neće samo o tebi pričati."
Ejla je razrogačila oči. „Zar tako brzo? Proleva, ja moram da pun stvujem tome."
Nalazili su se u nivou tla. Ispred njih je bilo podnožje padine veliku) prirodnog amfiteatra. Laramar je sedeo, i mada je njegovo lice još bitu malo naduveno, izgleda da se uglavnom oporavio od batina dobijenih od čoveka što je stajao preko puta njega. Zauvck će mu ostati samo ožilji I | slomljen nos. Džondalar se trudio da se ne štioca dok je stajao na popod nevnom suncu i gledao onoga čije je lice tako gadno

unakazio. Ne bi ca prepoznali ni oni koji su ga dobro poznavali, da nisu znali ko je. U pc«> tku su kružile glasine da bi Laramar mogao izgubiti oko, i Džondalam |i bilo drago što se to nije dogodilo.
Skupu je trebalo da prisustvuju samo Deveta i Peta pećina i dogovo reno je da ga vode zelandone, ali pošto su svi zainteresovani mogli dl prisustvuju, ispostavilo se da su gotovo svi koji su došli na Letnji saboi h leli da čuju kako će se ovo okončati. Iako bi Deveta pećina više volola dl je mogla to sučeljavanje da odloži za kasnije, do završetka Letnjeg oku pljanja zelandona, Peta pećina je zahtevala da se to obavi odmah. Pošlo n zamoljeni da prime Laramara, želeli su da znaju šta oni i Laramar umni da očekuju kao nadoknadu od Džondalara i Devete pećine.
Džondalar i Laramar su se prvi put posle tuče sreli neposredno pred javni susret u nastambi zelandona, u prisustvu Džoharana, vođe Pele pi čine Kemordana, zelandona iz svih Pećina i još nekih vođa i zelandoni Znali su da Martona nije baš najbolje sa zdravljem, pa su joj kazali da ni mora da prisustvuje skupu budući da Laramarova majka nije više medu l\ vima, ali ona nije htela ni da čuje. Džondalar je njen sin i ona će biti tanin Njihove družbenice nisu prisustvovale tom prvom sastanku pošto su obi komplikovale celu priču. Ejla zato što je odigrala veliku ulogu u incidon tu, a Laramarova družbenica zato što nije želela da se odseli iz Devete pt čine s njim. Time će tek morati da se pozabave. Džondalar se odmah izvinu>
i kazao da mu je veoma žao, a Laramar je pokazao samo prezir prema visokom zgodnom bratu vođe Devete pećine. Prvi put u životu, Laramar je bio u prednosti. Bio je u pravu, ovog puta nije uradio ništa loše, i nije na-ineravao da

ispusti prednost koju je imao. Publika je zažamorila kada su učesnici izišli iz nastambe, jer je u tom trenutku puštena vest da je Ejla vi-dela Madromana kako napušta logorište u odeći koju je najverovatnije ukrao od Laramara. Vest je bila propraćena komentarima i nagađanjima o pozadini tog ispada. Ljudi su podsećali jedni druge na nekadašnji sukob Džon-ttalara i Prve s Madromanom, na to da je izbačen iz zelandonije i da je Ejla odigrala izvesnu ulogu u tome, i pitali su se kako to da ga je jedino ona videla da odlazi. Okupljeni su mnogo očekivali od predstojećih zbivanja. Nisu često imali prilike da prisustvuju nečem tako dramatičnom. Celog leta imali su razna uzbuđenja koja će im ispuniti duge i spore zimske dane. Ima-će o čemu da razgovaraju, i priče kojima će moći da začine razgovore.
„Danas moramo da resimo neke ozbiljne stvari", počela je Prva. „One se ne tiču sveta duhova već su to problemi nastali među Njenom decom i mi tražimo da Doni motri na naše rasuđivanje i da nam pomogne govorimo istinu, da jasno razmišljamo i pravedne odlučimo." Izvadila je malu izrezbarenu figuru i podigla je. Bila je to figura žene čije su se noge završavale jedva naznačenim stopalima. Iako nisu mogli jasno da vide predmet koji je držala u ruci, svi su znali da je to doni u kojoj prebiva sveobuhvatni duh Velike majke Zemlje, ili bar suštinski deo Njene prirode. U središtu zaravnjenog dela bio je podignut visoki kameni humak, takoreći stub od kamenja, s prostranom osnovom od prilično velikih kamenova koji su se sužavali ka zaravnjenom vrhu od šljunkastog peščara.
Prva medu Onima koji služe Veliku majku Zemlju teatralno je usadila donina stopala u šljunak i ispravila je da je svi vide. Prvenstvena uloga doni u ovom kontekstu bila je da

spreči ljude da namerno lažu. Sigurno će delovati, jer su je se plašili. Kada se Majčin duh izričito pozove da posma-tra, svi znaju da će Ona čuti sve laži do jedne i da će ih sve obelodaniti. Laž je u prvom trenutku mogla da prođe, ali je na kraju istina izbijala na vi-delo, i u tom slučaju posledice su bile daleko gore. Mada danas teško da bi se bilo ko usudio da slaže, njeno prisustvo je moglo da spreči preterivanja.
„Da počnemo", reče Prva. „Svedoka je bilo mnogo, tako da ne moramo da se upuštamo u detaljno opisivanje okolnosti. Za vreme nedavne proslave u čast Majke, Džondalar je zatekao svoju družbenicu Ejlu kako deli Majčin Dar Zadovoljstva sa Laramarom. Ejla i Laramar su se dobrovoljno spojili. Nije bilo prisile, niti pritiska. Da li je to tačno, Ejla?"
Nije očekivala da će joj postaviti pitanje na samom početku i da će pažnja svih prisutnih iznenada biti usredsređena na nju. Prva ju je uhvatila na prepad, mada ona ne bi umela da slaže ni da je htela. „Da, zelandono. To je tačno." „Da li je to tačno, Laramare?"
„Aha, bila je više nego voljna. Ona je mene potražila", reče Ofl
Prva je potisnula želju da ga upozori da ne preteruje, i nasta\ d \ šta se onda dogodilo?" Dok je odlučivala kome da postavi to pitanje, ili Džondalaru, Laramar je uskočio.
„Svi mogu da vide šta se dogodilo. Džondalar je iznenada počsO me udara pesnicom po licu", reče on.
„Džondalare?"
Visoki muškarac pognu glavu i proguta knedlu. „Upravo to se du dilo. Video sam ga sa Ejlom, povukao ga sa nje i počeo da ga udarani /n m da nisam smeo to da uradim. Nema opravdanja za moj postupak", reče D?utl dalar, svestan da

bi ponovo postupio isto.
„Znaš li zašto si ga premlatio, Džondalare?" upitala je Prva.
„Bio sam ljubomoran", promrmlja on.
„Bio si ljubomoran, da li si to rekao?"
„Da, zelandono."
„Ako si već morao da ispoljiš ljubomoru, zar nisi mogao jednu || vno da ih rastaviš? Zašto si morao da ga udariš?"
„Nisam mogao da se zaustavim. A kada sam jednom počeo..." Džofl dalar odmahnu glavom.
„Kada je jednom počeo, niko nije mogao da ga zaustavi, udario || čak i mene!" reče voda Pete. „Bio je izvan sebe, kao da je pomahnitao N. znam šta bismo radili da ga onaj krupni Mamutovac nije zadržao."
„Zato je pristao da primi Laramara", prošaputa Folara Prolevi, ali ti ko da je čuju i oni oko njih. „Besan je što nije mogao da zaustavi Džoiull ja, i što je popio udarac kada je probao."
„A voli i Laramarovu barmu, mada će brzo otkriti da Laramar nljl sjajni komad ćilibara", reče Proleva. „Ne mogu da kažem da bih prvo nji ga pitala da se pridruži mojoj Pećini." Ponovo se usredsredila na zbivanjl u središtu.
„Upravo zbog toga", govorila je zelandona, „pokušavamo da vas ni učimo da je ljubomora besmislena. Može da nam se otrgne iz ruku. Je li 10 jasno, Džondalare?"
„Jeste. To je bilo glupo od mene, i veoma mi je žao. Učiniću sve štO mi naložite kako bih se iskupio. Daću odštetu."
„Ne može on to ničim da nadoknadi", reče Laramar. „Ne može da ml sredi lice, kao što ne može ni da vrati Madromanu zube u usta."
Prva ljutito odmeri Laramara. To je bilo nepotrebno, pomisli ona. Sin mu je trebalo da to pomene. Nema on pojma

koliko je Džondalar bio is provociran tom prilikom. Ipak je te misli zadržala za sebe.
„Odšteta je bila isplaćena", glasno reče Martona.
„1 očekujem da ponovo bude isplaćena!" uzvratio je Laramar.
„Šta očekuješ?" upitala je Prva. „Kakvu nadoknadu tražiš? Šta želiš. Laramare?"
„Želim da mu sredim to lepo lice", reče Laramar. Publika je zadržala dah.
„To bi bila odgovarajuća naknada, ali Majka to ne dozvoljava. Jesi smislio neki drugi način na koji bi želeo da ti nadoknadi štetu?" pitali je sveštenica.
Na to ustade Laramarova družbenica. „Stalno pravi sebi sve veća prebivališta. Traži mu da napravi veće prebivalište tvojoj porodici, Laramare", iloviknu ona.
„To bi moglo da dođe u obzir, Tremeda", reče Prva, „ali gde bi že-[Ico da ga napravi, u Devetoj ili u Petoj pećini, Laramare?"
„Meni to nije odgovarajuća nadoknada", reče Laramar. „Sta mene briga u kakvom prebivalištu ona živi. Ionako ga neće čistiti."
„Svejedno ti je gde ti deca žive, Laramare?" upitala je Prva.
„Moja deca? Nisu to moja deca, ako je tačno ono što kažeš. Ako se deca začinju spajanjem, ja nisam začeo nijedno od njih... osim možda prvog. Godinama se nisam sparivao s njom, a još sam manje uživao u 'Zadovoljstvima'. Verujte mi, ona nije nikakvo Zadovoljstvo. Nemam pojma otkud ta deca, možda su začeta za vreme Majčinih proslava... ako muškarcu daš dovoljno pića, čak mu i ona tada može izgledati dobro... Ko god da ih je začeo, to nisam bio ja. Ta žena jedino zna da pije moju bar-mu, ni za šta drugo nije",

zarežao je Laramar.
„Laramare, to su ipak deca tvoga ognjišta. Ti si dužan da se staraš o njima", reče Ona koja je Prva. „Ne možeš ih se tek tako odreći."
„Zašto ne bih mogao? Ne želim ih. Nikada mi ništa nisu značila. Ni ona se ne brine o njima, zašto bih onda ja?"
Vođa Pete pećine bio je užasnut bezosećajnošću s kojom se Laramar odrekao dece iz svoga ognjišta, kao uostalom i svi u publici. Proleva je prošaputala: „Rekoh ti da on nije sjajni komad ćilibara."
„Ko bi onda trebalo da vodi računa o deci tvog ognjišta, Laramare?" upitala je zelandona.
Laramar se zamisli i namršti. „Sto se mene tiče, može i Džondalar. Ionako nema ništa što bih poželeo da mi da. Ne može da mi vrati lice, a ja ne mogu da dobijem zadovoljenje tako što ću mu uraditi isto što i on meni. On ionako jedva čeka da sredi stvar, da se iskupi, neka se onda stara o toj lenjoj, lajavoj, opakoj spletkašici rospiji i njenom okotu", reče Laramar.
„Duguje ti mnogo, Laramare, ali to što tražiš je previše za čoveka koji ima porodicu. Kako će da preuzme odgovornost i za brojnu porodicu kao što je tvoja?", primeti Džoharan.
„Nije važno, Džoharane, prihvatam", reče Džondalar. „Ako je to ono što želi, prihvatam. Ako on ne želi da prihvati odgovornost za svoje ognjište, neko mora. O toj deci neko mora da se stara."
„Zar ne bi trebalo o tome najpre da porazgovaraš sa Ejlom?" do\ il liti Proleva iz publike. „Tolika odgovornost njenu porodicu lišiće mnogo ci ga." Mada oni već i sada vode više računa o toj porodici i od Laratnaia i od Tremede, pomislila je, ali to nije rekla naglas.

„U pravu je, Proleva", reče Ejla. „1 ja sam odgovorna za ono što || Džondalar uradio Laramaru. Nisam pretpostavila da bi se tako moglo .1 vršiti, ali to je i moja krivica. Ako će preuzimanje odgovornosti za njego vu porodicu zadovoljiti Laramara, onda treba toga da se prihvatimo."
„Da li je to ono što želiš, Laramare?" upitala je Prva.
„Ako će to da mi sve vas skine sa grbače, zašto da ne?" reče I .1 ramar i nasmeja se. „Slobodno se posluži njome, Džondalare."
„Sta ti kažeš na to, Tremeda? Da li i tebi to odgovara?" upitala |i zelandona.
„Hoće li mi sagraditi novo prebivalište, kao ono koje podiže njoj ' upita ona pokazavši na Ejlu.
„Da, postaraću se da dobiješ novo prebivalište", reče Džondalar. „A liš li da bude u Devetoj pećini ili u Petoj?"
„Ako ću da budem tvoja druga žena, Džondalare", poče ona, toboZl čedno, „mogla bih i da ostanem u Devetoj pećini. To je ionako moj dom
„Otvori četvore uši, Tremeda", reče Džondalar gledajući pravo u nju „Ne uzimam te kao drugu ženu. Pristao sam da se staram o tebi i tvojoj deci. Pristao sam da ti podignem prebivalište. Tu moja obaveza prema te bi prestaje. To je nadoknada za povredu koju sam naneo tvom družbeniku Nisi niti ćeš ikada biti moja druga žena, Tremeda! Da li je to jasno?"
Laramar se nasmejao. „Upozorio sam te, Džondalare. Rekao sam ti da je spletkašica koja će te zloupotrebiti. Iskoristiće te na svaki način." Po novo se nasmejao. „Možda ovo i neće biti tako loše. Biće mi zadovoljstvo da gledam kako se nosiš s njom."
„Jesi li sigurna da želiš baš tamo na plivanje, Ejla?", upitao

je Džon
dalar.

„To je bilo naše mesto pre nego što si tamo odveo Maronu, i dal|< je to najbolje mesto za plivanje, pogotovo sada kada je reka nizvodno to liko uzburkana i blatnjava. Nisam se pošteno isplivala od kada sam stigla, a uskoro ćemo poći."

„Ali da li si sigurna da si se dovoljno oporavila?"

„Sigurna sam, ali ne brini. Nameravam najveći deo vremena da prove dem ležeći na obali i sunčajući se. Samo hoću da iziđem iz staništa i prove dem izvesno vreme s tobom podalje od ostalih, pošto se zelandona konačno složila da sam dobro", reče Ejla. „Ionako sam se spremala da uskoro 11/ jašem Njisku i odem nekud. Znam da je zabrinuta, ali ja sam dobro. Samo moram napolje, da se krećem."

Zelandona je krivila sebe što nije obratila više pažnje na Ejlu pa se sad ponašala suviše zaštitnički prema njoj, što uopšte nije bilo karakteristično za nju. Osećala se i te kako odgovorna što umalo nisu izgubili mladu ženu, i nije nameravala da dozvoli da se tako nešto ponovi. Džondalar se potpuno slagao s njom, a Ejla je izvesno vreme uživala u njihovoj pažnji na koju nije bila navikla, ali kako joj se snaga vraćala to joj je njihova briga sve više smetala. Sad je pokušavala da ubedi donijeru da se potpuno oporavila i da je dovoljno jaka da može da jaše i pliva. Prva se složila lek kada se ukazala potreba da se na izvesno vreme otarasi Vuka. Džonej-la i ostali mališani njenog uzrasta pripremali su sa zelandonama kratku predstavu koju će odigrati na oproštajnim proslavama za zatvaranje Letnjeg sabora. Vuk ne samo da im je odvlačio pažnju kada su svi bili na okupu, već je Džonejli bilo teško da ga obuzdava i uči ulogu. Kada je zelandona natuknula Ejli da je Vuk u svakom slučaju

dobrodošao, ali da bi mogla malo da ga zadrži pored sebe, Ejla je iskoristila priliku da je ubedi kako bi trebalo da povede Vuka i konje iz logorišta da se malo razdrmaju. Ejla je htela da pođe što ranije narednog jutra i uskrati zelandoni vre-e da se predomisli. Džondalar je napojio i istimario konje pre jutarnjeg obroka, a kada je pričvrstio kože za jahanje na Njisku i Trkača, i stavio oglav Trkaču i Sivki, životinje su znale da ih nekuda vode i propinjale su se od uzbuđenja. Iako nisu mislili da je jašu, Ejla nije htela mladu kobilu da ostavi samu. Bila je ubeđena da bi Sivka bila usamljena kada bi je ostavili, konji vole društvo, posebno pripadnika svoga roda, a i Sivki je bilo potrebno da se malo razmrda.
Vuk je znatiželjno gledao kako Džondalar uzima korpe-bisage koje su se prebacivale preko konjskih leđa. Bile su pune tajanstvenih zavežljaja umotanih u komade bledosmeđeg materijala istkanog od elastičnih vlakana koje je Ejla pravila vežbe radi i ubijajući vreme dok se oporavljala. Marto-ua je sredila da joj naprave mali razboj i učila ju je da tka. U jednoj korpi nalazila se koža koju će prostrti po tlu, a u drugoj meke žućkaste kože za brisanje koje su im poklonili Saramudonci.
Kada su pošli iz nastambe, Džondalar dade Vuku znak da može da pođe sa njima i on jurnu ispred njih. Ejla je zastala u blizini zabrana za konje da ubere nekoliko zrelih bobica s grmlja koje je imalo crvene stabljike. Obrisala je okrugle, brašnjave voćke o tuniku i primetila tamniju plavu kožu ispod. Zatim ih je ubacila u usta i, zadovoljno se osmehujući, uživala u slatkoći i sočnosti plodova. Kada se popela na panj da lakše uzjaše Njisku, osetila se dobro samo zato što je napolju i što zna da ne mora istog časa da se vrati u prebivalište. Bila je ubeđena da zna svaku pukotinu na

svakoj naslikanoj ili urezanoj šari na čvrstim drvenim motkama koje su pridržavale travnati krov, svaku čađavu mrlju oko rupe za dim. Zelela je da gleda nebo i drveće, i predeo bez staništa. Trkač je bio neobično razigran i pomalo razdražljiv i deo svoje neposlušnosti prenosio je i na dve kobile,
tako da je bilo teže njima upravljati. Čim su prošli pošumljenu "i>t Ejla je Sivki skinula oglav da bi mogla da ide brzinom koju sama i il a ona i Džondalar, kao po prećutnom dogovora, poteraše konje u i i
pustiše ih da jure koliko ih noge nose. Životinje su utrošile višak .....
i nastavile brzinom koja im je odgovarala. One su sada bile opuštenih ne i Ejla. Oduvek je volela da juri na konju, a pošto joj dugo nisu clo/V(| vali da se udalji iz logorišta, za nju je ovaj izlazak bio naročito u/hiultl]
Išli su lagano kroz predeo čije su obrise određivala visoka brda i njačke stene i doline koje su prosekle reke. Iako je sunce u podne u i ¦ nom još bilo jako, uskoro će nastupiti novo godišnje doba. Jutra su bila hladna i sveza, a večeri oblačne ili kišovite. Lišće je polako gubilo '..»" nu zelenu letnju boju i počinjalo da žuti, a povremeno i da crveni, mi grćući drveće bojama jeseni. Trava u nepreglednim ravnicama polal bledela. Više nije bila tamnozlatna i bogato smeđa već bledožula i sivkr stožućkasta. To su bile boje prirodnog sena koje će se zadržati na polji ma najveći deo zime, a lišće pojedinih cvetnica poprimilo je crvenu iii|,hi*i|
Pojedinačne biljke ili male skupine biljaka, koje su se neočekivano |>u|n ljivale duž njihovog puta, štrcale su poput šarenih tačaka i oduševljavale I |lil, ali pošumljene padine okrenute ka jugu povremene su je ostavljale 1» i ha.

Gledano iz daljine, raznobojno žbunje i drveće ostavljalo je utisal likog buketa šarenog cveća.
Sivka je bila srećna što ih sledi bez jahača i što može s vremet.....
vreme da pase, a Vuk je gurao njušku u krtičnjake, grmlje i visoku tt i
sledeći nevidljive mirise i tajanstvene zvuke. Napravili su široki kim.....
kraju se ponovo vratili do logorišta sabora, ali su mu ovog puta ptl || Rekom uzvodno. Nisu se vratili u logorište. Skrenuli su ka manjem vodi nom putu koji je krivudao kroz šumu severno od logorišta Devete pei lm Otprilike u vreme kada je sunce dostiglo zenit, stigli su do duboke ni|< za plivanje na oštroj okuci manjeg potoka. Drveće je obezbeđivalo M 4 prošaran sunčevim zracima na zaklonjenoj plaži od peskovitog šljunka
Sunce je bilo prijatno toplo kada je Ejla prebacila nogu i skliznula s Njiske. Skinula je korpe sa stvarima i odvezala kožu za jahanje, i/vii kla kožnu vreću sa uzicom i iz ruke nahranila kulašastu kobilu raznim f\ taricama, uglavnom ovsom, posle čega ju je malo mazila i češala. Pošto |nj je dala nekoliko šaka žita, okrenula se da na isti način nahrani i Sivku I u ja ju je gurkala tražeći pažnju.
Džondalar je nahranio i pomazio Trkača. Pastuv se i dalje ponaSiiO jogunastije nego obično, mada su ga hrana i maženje malo smirili, ali I)žotjl dalar nije imao želju da ga juri ako odluči da odluta. Pripeo je konja U mlado stablo dugačkim konopcem zavezanim za oglav. Džondalar se setln kako je razmišljao o tome da pusti pastuva da se pridruži dragim koii|i ma u preriji, i zapitao se da li bi trebalo to da uradi, ali je shvatio da !0 nije spreman da se liši društva

veličanstvene životinje.
Vuk, koji je jurio za vlastiti račun, neočekivano iskrsnu iza grmlja. Hjlu mu je bila ponela kosku s dosta mesa, ali pre nego što ju je izvu-¦m iz korpe, odlučila je da i njemu posveti malo pažnje. Lupnula se po ¦mcnu i pripremila da izdrži težinu ogromnog vuka koji se podigao na j luduje noge i oslonio šapama o njena ramena. Liznuo joj je vrat, i nežno Jn| čeljustima obuhvatio bradu. Uzvratila mu je na isti način, a onda mu W dala znak da se spusti i čučnula ispred njega, obuhvativši mu glavu ¦kuma. Trljala ga je i češala iza ušiju, i prešla šakom uz gustu dlaku na ¦flUu. a onda je sela na tle i jednostavno ga zagrlila. Znala je da je i vuk, poput Džondalara, bio uz nju dok se oporavljala od opasnog Putovanja u llvet duhova.
Iako ju je bezbroj puta video kako se odnosi prema vuku, visoki muškarac joj se i dalje divio zbog toga, i mada se i sam prijatno osećao II društvu životinje, ponekad bi podsetio sebe da je Vuk lovac. Životinja koja ubija. Ostali vukovi su se šunjali, ubijali i jeli životinje veće od sebe. Vuk je sa istom lakoćom s kojom je zubima milovao Ejli grlo mogao i da ga pregrize, a opet mu je Džndalar poveravao svoju ženu i dete. Bezbroj ptila se uverio koliko ih Vuk voli i, mada mu nije bilo jasno kako je to moguće, u osnovi je razumeo. Čvrsto je verovao da on i Vuk uzajamno gaje ista osećanja. Životinja mu je verovala kada su u pitanju bili žena i dete koje je voleo, ali Džondalar uopšte nije sumnjao da Vuk ne bi okle-vao da ga spreči ako bi posumnjao da će ugroziti bilo koju od njih dve, ba čak i da ga ubije. On bi učinio isto.
Džondalar je uživao da posmatra Ejlu sa vukom. Zapravo, uživao je da je posmatra ma šta da je radila, pogotovo sada kada je opet gotovo bila ona stara i pošto su ponovo bili

zajedno. Bilo mu je grozno što je mo-uo da je ostavi kada je sa Devetom pećinom pošao na Letnji sabor, i strašno nm je nedostajala, i pored toga što mu je Marona skretala misli. Najpre je bio ubeđen da ju je izgubio zbog vlastitih postupaka, a potom zbog soka korena koji je popila, tako da mu je sada bilo teško da poveruje da su ponovo zajedno. Bio je ubedio sebe da ga je zauvek napustila, i morao je stalno da je posmatra, da joj se smeši, da je gleda kako mu uzvraća osmeh pa da poveruje kako mu je još družbenica, njegova žena. Da jašu konje, idu na plivanje, da su zajedno kao da se ništa nije dogodilo.
To ga je podsetilo na njihovo dugo zajedničko Putovanje, pustolovine i ljude koje su usput sreli. Medu njima su bili Mamutovci, lovci na mamute koji su usvojili Ejlu, Saramudonci, kod kojih je njegov brat Tono-lan našao družbenicu, mada mu je njena smrt ubila duh. Toli i Markeno, kao i ostali, želeli su da Ejla i on ostanu. A kada je zahvaljujući svojoj isceliteljskoj veštini uspela da ispravi Rosariju slomljenu ruku koja je rđa-vo zarastala, saletali su ih još više. Čak su sreli i Džerana, lovca Hadu-maija, naroda koji su on i Tonolan posetili. Bili su tu, razume se, i S'Armu-naji, čiji su ga lovci, Žene-Vukovi, uhvatili, i Ataroa, njihova predvodnica,
koja je pokušala da ubije Ejlu, ali ju je Vuk sprečio na jedini nač......
koji je mogao. Ubio ju je. I Losadunci...
Onda se setio kako su zastali kod Losadunaca na svom dugačkom Putovanju iz zemlje Lovaca na mamute. Oni su živeli s druge strane >¦ i¦ černskog gorja ka istoku, tamo gde je izvirala Velika majka reka, i njih« jezik imao je dosta sličnosti sa zelandonskim, tako da ih je uglavnom dtl bro

razumeo, mada ga je Ejla, zahvaljujući svojoj nadarenosti za jezika brzo naučila još bolje od njega. Losadunci su se ubrajali među najpozni tije komšije Zelandonaca, i putnici i jednih i drugih često su se međusobno posećivali, mada je prelaženje glečera moglo da bude prepreka. Dol bili kod njih, u toku je bila proslava u čast Majke, i neposredno pred uji U početak Džondalar i Losaduna su izveli privatni obred. Džondalar jc molio Veliku majku da detc koje rodi Ejla bude rođeno u njegovom ognji štu, da ga začne njegov duh, ili njegova suština kako je oduvek govorll | Ejla. Takođe je imao i jednu posebnu molbu. Zatražio je da ako Ejla ikad I bude nosila dete njegovog duha, on bude siguran da je to njegovo deli Džondalaru su često govorili da jc Majčin miljenik, da ga je Majka obi sula tolikim darovima da nijedna žena ne može da ga odbije, pa čak ni Doni lično. Stvarno je verovao kada se Ejla izgubila u praznini pošto je popili sok opasnog korena da mu je Velika majka uslišila žarku želju, da mu || dala ono što je poželeo, za čim je žudeo, ono što je tražio, i u svom umu joj se ponovo od sveg srca zahvalio. Onda je shvatio da mu je Majka li kode uslišila i ono što ju je zamolio za vreme posebnog obreda sa I o.i dunom. Sada je znao da je Džonejla njegovo dete, dete njegove suštine, i bio je srećan zbog toga.
Znao je da će sva deca koju Ejla rodi biti deca njegovog duha, nji gove suštine, zbog onog što je ona bila, zato što je volela samo njega, i bilo mu je drago što to zna. Takođe je znao da će i on voleti samo nju, bez obzira na sve. Ali ovaj novi Dar Znanja promeniće mnogo šta i morao" je da se zapita koliko. Nije bio jedini. Svi su razmišljali o tome, ali jedn | osoba posebno. Žena koja je bila Prva među Onima koji služe Velikoj maj ci Zemlji sedela je ćutke u nastambi

zelandonije i razmišljala o novom 11« ru Znanja, svesna da će on izmeniti svet.

Jean M. Auel
ZEMLJA OSLIKANIH PEĆINA
Izdavač
Algoritam - izdavaštvo www .algoritam .co .rs
Slog i prelom Svetlana Stamenić
Lektor: Tatjana Bižić
Za izdavača Veso Ivanisevic
Štampa Budućnost Novi Sad